UNIVERSITATEA DE ARHITECTURĂ ŞI URBANISM "ION MINCU" – BUCUREŞTI
UNIVERSITE D'ARCHITECTURE ET URBANISME "ION MINCU" – "ION MINCU" UNIVERSITY OF ARCHITECTURE AND URBANISM
Strada Academiei 18–20, Cod 010014 - BUCUREŞTI, ROMÂNIA
(+40.21) 307.71.05
uauim_ccpec@yahoo.com
Centrul de Cercetare, Proiectare, Expertiză şi Consulting

REACTUALIZAREA PLANULUI DE AMENAJARE A TERITORIULUI JUDEȚEAN TULCEA

Etapa III / Partea a III-a - Strategia de dezvoltare teritorială a județului

Etapa IV / Partea a IV-a - Planul de acţiune pentru implementarea prevederilor planului - politici publice teritoriale, programe şi proiecte

Contract nr. 277/03.10.2018

(nr. ctr. UAUIM-CCPEC: 904 / 09.10.2018)

PARTEA SCRISĂ – MEMORIU GENERAL

Beneficiar: **CONSILIUL JUDEȚEAN TULCEA**

Elaboratori: **UAUIM-CCPEC (lider de proiect)**
Universitatea din București – CICADIT (partener)
S.C. F & R Worldwide srl (partener)

Aprilie 2026

UNIVERSITATEA DE ARHITECTURĂ ŞI URBANISM “ION MINCU”

Centrul de Cercetare, Proiectare, Expertiză şi Consulting proiectant general (CCPEC)

Rector: conf. dr. arh. Alexandru CĂLIN

Director CCPEC: urb. Raluca EPIFAN

Șef proiect:

conf. dr. arh. Gabriel PASCARIU (2018 – 2025)

lect. urb. dr. geogr. Radu-Matei COCHECI (din ianuarie 2026)

Parteneri elaboratori:

UNIVERSITATEA DIN BUCUREȘTI

Centrul Interdisciplinar de Cercetări Avansate asupra Dinamicii Teritoriale (CICADIT)

Director CICADIT: prof. dr. Ioan IANOȘ

S.C. F&R Worldwide S.R.L.

REPREZENTANT LEGAL: ec. Ramona ȚEPELEA

Colectiv de elaborare:

Universitatea de Arhitectură și Urbanism ”Ion Mincu” – CCPEC

Lect. urb. dr. geogr. Radu-Matei COCHECI (coordonare, responsabil capitol, GIS)

Conf. dr. arh. Gabriel PASCARIU (coordonare)

Prof. dr. arh. Monica RĂDULESCU (responsabil capitol)

Lect. dr. urb. Adrian CIOANGHER (co-responsabil capitol, grafică)

Lect. dr. arh. Andrei MITREA (responsabil capitol)

Arh. Doina BUBULETE (responsabil capitol)

Dr. Soc. Alina CHICOȘ (responsabil capitol)

Ing. Mariana DOROBANȚU (responsabil capitol)

Ing. Luiza MINCULESCU (responsabil capitol)

Ing. Tudor PERJU (responsabil capitol)

Ing. Diana PINTRIJEL (co-responsabil capitol)

Ec. Monica TACHE (co-responsabil capitol)

Asist. dr. urb. Irina CIOANGHER (grafică, baze date)

Asist. dr. urb. Miruna DRĂGHIA (co-responsabil capitol, grafică)

Asist. dr. urb. Raluca DUICĂ (co-responsabil capitol)

Asist. dr. urb. Sorin MANEA (co-responsabil capitol)

Asist. dr. urb. Dana MILEA (co-responsabil capitol, grafică)

Asist. dr. urb. Andreea PENE (co-responsabil capitol, grafică)

Asist. drd. urb. Elena GOGEAN (grafică)

Asist. drd. urb. Alexandru MILEA (grafică)

Drd. urb. Antonia DINU-PANAITESCU (co-responsabil capitol, grafică)

Drd. urb. Ana DRAGOMIR (grafică)

Urb. Daria BENCHEA (tehnoredactare, grafică)

Urb. Cătălina GHIMPU (tehnoredactare, grafică)

Urb. Valentina STAN (tehnoredactare, grafică)

UNIVERSITATEA DIN BUCUREȘTI - CICADIT

Prof. univ. dr. / CS I Ioan IANOȘ (coordonare)

Prof. univ. dr. / CS I Cristian TĂLÂNGĂ (responsabil capitol)

Conf. dr. geogr. /CS I Igor SÎRODOEV (responsabil baza de date, capitol)

Conf. dr./ CS II Daniela ZAMFIR (co-responsabil capitol)

Lect. univ. dr. George CRACU (responsabil capitol)

Lect. dr./ CS II Ilinca-Valentina STOICA (co-responsabil capitol)

Lect. univ. dr./ CS Mirela PARASCHIV (co-responsabil capitol)

Lect. univ. dr./ CS III Andrei SCHVAB (responsabil capitol, editare)

Asist. univ. dr. / CS II Cristina Florentina MERCIU (responsabil capitol)

Asist. dr. geogr. / asist. cerc. Irina FLOREA-SAGHIN (co-responsabil capitol)

Dr. geogr. George SECĂREANU (grafică, GIS)

S.C. F & R Worldwide srl

Dr. Ing. Ioan Romeo FĂRCĂȘANU (știința mediului) – coordonator

Geogr. Răzvan SPIRIDON responsabil capitol

Ecolog Dr. Liliana Bujor (co-responsabil capitol)

Ing. Liana Kreider (co-responsabil capitol)

Geogr. Radu Mitran (co-responsabil capitol)

Geogr. Liviu Nițu (co-responsabil capitol)

CUPRINS – Secțiunea 1 – memoriu general

1. INTRODUCERE 5
1.1. Elemente metodologice 5
1.2. Viziune și obiective 6
2. STRUCTURA TERITORIULUI (ST) 11
2.1. Localizarea geografică 11
2.2. Cadrul natural 12
2.2.1. Aspecte generale, disfuncționalități 12
2.2.2. Obiective și măsuri 13
2.3. Calitatea factorilor de mediu. Biodiversitatea. 15
2.3.1. Elemente de context. Oportunități de finanțare. 15
2.3.2. Calitatea aerului 16
2.3.2.1. Diagnostic general și probleme 16
2.3.2.2. Obiective și măsuri specifice 17
2.3.3. Calitatea apei 17
2.3.3.1. Diagnostic general și probleme 17
2.3.3.2. Obiective și măsuri specifice 18
2.3.4. Calitatea solurilor 18
2.3.4.1. Diagnostic general și probleme 18
2.3.4.2. Obiective și măsuri specifice 19
2.3.5. Biodiversitatea (vegetație, faună, arii protejate) 20
2.3.5.1. Diagnostic general și probleme 20
2.3.5.2. Obiective și măsuri specifice 20
2.4. Riscuri naturale și tehnologice 21
2.4.1. Inundații 21
2.4.1.1. Diagnostic și probleme 21
2.4.2. Obiective și măsuri 22
2.4.3. Alunecări de teren și cutremure 25
2.4.3.1. Alunecări de teren 25
2.4.3.2. Cutremure 25
2.4.3.3. Obiective și măsuri 26
2.4.4. Riscuri tehnologice (incendii, explozii etc.) 27
2.4.4.1. Diagnostic și probleme 27
2.4.4.2. Obiective și măsuri 28
2.5. Patrimoniul natural și construit, peisaje 29
2.5.1. Patrimoniul natural 29
2.5.1.1. Obiective și măsuri 30
2.5.2. Patrimoniul construit 30
2.5.2.1. Diagnostic și probleme 30
2.5.2.2. Obiective și măsuri 31
2.5.3. Patrimoniul imaterial 32
2.5.3.1. Diagnostic și probleme 32
2.5.3.2. Obiective și măsuri 33
2.5.4. Peisajul 34
2.5.4.1. Caracteristici și probleme 34
2.5.4.2. Obiective și măsuri 35
2.6. Rețeaua de localități 35
2.6.1. Diagnostic general și prospectiv 35
2.6.2. Unități și sub-unități teritoriale de planificare 36
2.6.3. Structurarea rețelei de localități 38
2.6.4. Sub-obiective și măsuri specifice 38
2.6.5. Locuirea 39
2.6.5.1. Diagnostic și probleme 39
2.6.5.2. Obiective ale unor strategii naționale, regionale, zonale 40
2.6.5.3. Obiective și măsuri 41
2.7. Infrastructurile tehnice majore 42
2.7.1. Amenajări hidroameliorative – gospodărirea apelor 42
2.7.1.1. Diagnostic și probleme 42
2.7.1.2. Obiective specifice și măsuri 43
2.7.2. Amenajări hidroameliorative – îmbunătățiri funciare 46
2.7.2.1. Diagnostic și probleme 46
2.7.2.2. Sub-obiective și măsuri specifice 47
2.7.2.3. Sub-obiective sectoriale tematice și măsuri asociate 47
2.7.3. Echiparea edilitară - Alimentare cu apă și canalizare apă uzată 48
2.7.3.1. Diagnostic și probleme 48
2.7.3.2. Obiective specifice și măsuri 49
2.7.4. Căile de comunicații și transport 52
2.7.4.1. Diagnostic general și probleme 52
2.7.4.2. Rețeaua rutieră (+transportul public) 54
2.7.4.3. Rețeaua feroviară 56
2.7.4.4. Transportul naval 58
2.7.4.5. Transportul aerian 62
2.7.4.6. Inter-modalitate 62
2.7.5. Transportul de produse prin conducte 64
2.7.5.1. Diagnostic și probleme 64
2.7.5.2. Obiective specifice din documente strategice 64
2.7.5.3. Transportul gazelor naturale. Sub-obiective și măsuri 65

2.7.5.4. Distribuția gazelor naturale la nivel județean. Sub-obiective și măsuri 66
2.7.6. Producția și transportul energiei termice 66
2.7.6.1. Diagnostic și probleme 66
2.7.6.2. Obiective specifice din documente strategice 67
2.7.6.3. Sub-obiective și măsuri 68
2.7.7. Producția și transportul energiei electrice 69
2.7.8. Producția, transportul și distribuția energiei electrice energiei electrice 69
2.7.8.1. Diagnostic și probleme 69
2.7.8.2. Obiective specifice din documente strategice 69
2.7.8.3. Sub-obiective și măsuri specifice propuse prin PATJ 70
2.7.8.4. Măsuri aferente sub-obiectivelor specifice propuse: 71
2.7.9. Rețele de telecomunicații 72
2.7.9.1. Diagnostic și probleme 72
2.7.9.2. Obiective specifice din documente strategice 72
2.7.9.3. Sub-obiective și măsuri specifice propuse prin PATJ 72
2.7.10. Gestionarea deșeurilor. Amenajări pentru gestionarea deșeurilor menajere și industriale 74
2.7.10.1. Diagnostic general și probleme 74
2.7.10.2. Sub-obiective și măsuri specifice 75
2.8. Zonificarea teritoriului 78
2.8.1. Zone economice funcționale 78
2.8.2. Diagnostic și arii problemă / potențial / mod de valorificare 78
2.8.3. Sub-obiective și măsuri specifice (pe zone funcționale) 79
3. STRUCTURA SOCIO-DEMOGRAFICĂ (SSD) 81
3.1. Populația. Caracteristici demografice și prognoză 81
3.1.1. Diagnostic și probleme 81
3.1.2. Evoluția populației și potențialul demografic 81
3.1.2.1. Prognoza demografică 81
3.1.2.2. Diferențieri teritoriale ale populației prognozate 83
3.1.2.3. Populația prognozată (2035) - particularități teritoriale 85
3.1.3. Prognoza populației pe principalele grupe de vârstă 86
3.1.4. Dinamica demografică – caracteristici generale 87
3.1.5. Obiectiv sectorial și măsuri 87
3.2. Resursele umane 88
3.2.1. Diagnostic și probleme 88
3.2.2. Obiectiv sectorial specific (pentru sub-domeniu) 89
3.2.3. Sub-obiective și măsuri 90
3.3 Nivelul de trai / gradul de sărăcie 90
3.3.1 Elemente de diagnostic 90
3.2.2. Obiective și măsuri 92
3.4. Infrastructura socială (educație, infrastructura medicală) 94
3.4.1. Diagnostic și probleme 94
3.4.2. Importanța și rolul infrastructurilor sociale 95
3.4.3. Obiectiv sectorial specific (pentru sub-domeniu) 95
3.4.4. Sub-obiective specifice 95
3.4.5. Măsuri aferente sub-obiectivelor 96
3.4.6. Proiecte majore 97
4. STRUCTURA ACTIVITĂȚILOR ECONOMICE (SE) 98
4.1 Diagnostic general și probleme 98
4.2. Dezvoltarea economică a județului în context european / național / regional / județean 99
4.2.1. Oportunități de dezvoltare prin programe europene (2021-2027) 99
4.2.2. Obiective / priorități care decurg din programe naționale / regionale (POR 2021-2027) 99
4.2.3. Obiective / priorități care decurg din strategii județene și zonale 100
4.3. Estimare evoluție indicatori globali, orizont 2030 – 2040. 104
4.4. Răspuns la efectele crizei COVID-19 asupra economiei românești 105
4.5. Sectorul primar 107
4.5.1. Diagnostic general și probleme 107
4.5.2. Agricultura 108
4.5.2.1. Prevederi ale unor documente sectoriale 108
4.5.2.2. Sub-obiective și măsuri sectoriale 110
4.5.3. Silvicultura 110
4.5.3.1. Prevederi ale unor documente sectoriale 110
4.5.3.2. Sub-obiective și măsuri sectoriale 111
4.5.4. Piscicultura 111
4.5.4.1. Prevederi ale unor documente sectoriale 111
4.5.4.2. Sub-obiective și măsuri sectoriale 112
4.6. Sectorul secundar 112
4.6.2. Industria extractivă 113
4.6.2.1. Sub-obiective și măsuri specifice 113
4.6.3. Industria prelucrătoare 113
4.6.3.1. Sub-obiective și măsuri 114
4.6.4. Producția de energie 114
4.6.4.1. Sub-obiective și măsuri 114
4.6.5. Construcțiile 114
4.6.5.1. Sub-obiective și măsuri 114
4.7. Turismul 115
4.7.1. Diagnostic general și probleme 115
4.7.3. Resursa turistică 117
4.7.3.2. Măsuri aferente obiectivelor: 119
4.7.4. Infrastructura pentru turism 122
4.8. Sectorul terțiar (servicii) 124
4.8.1. Diagnostic general și probleme 124

4.8.2. Transporturi 125
4.8.2.1. Sub-obiective și măsuri 125
4.8.3. Sectorul financiar-bancar 125
4.8.3.1. Sub-obiective și măsuri 126
4.8.4. Cercetare 126
4.8.4.1. Sub-obiective și măsuri 126
4.8.5. Comerț 126
4.8.5.1. Sub-obiective și măsuri 126
4.8.6. Alte servicii pentru populație / întreprinderi 127
4.8.6.1. Sub-obiective și măsuri 127
4.8.7. Sectorul IMM 128
4.8.7.1. Sub-obiective și măsuri specifice: 128
5. CONTEXTUL TERITORIAL (CT) 128
5.1. Județul TULCEA în context european, național și regional 128
5.2. Premise privind dezvoltarea contextului național și regional 129
5.2.1. Coridoare transport și orașe poartă: 131
5.2.2. Structură policentrică, poli de creștere și de dezvoltare, centre urbane 132
5.2.3. Zone de cooperare transfrontalieră, sisteme urbane transfrontaliere 133
5.2.4. Zone metropolitane, periurbane și zone urbane funcționale: 134
6. CORELAREA CU STRATEGIA DE DEZVOLTARE DURABILĂ A JUDEȚULUI TULCEA 137
6.1. Axele din SDD și obiectivele din PATJ 137
6.2. Măsurile din PATJ și proiectele din SDD 138
6.3. Proiecte cu impact teritorial în Strategia de Dezvoltare Durabilă a Județului 140

Tabele în text

Tabel nr. 1: Codificarea obiectivelor și măsurilor aferente domeniului Structura teritoriului 11
Tabel nr. 2: Caracteristici ale Unităților / Sub-unităților Teritoriale de Planificare (UTP / S-UTP) 37
Tabel nr. 3: Gruparea UATB-urilor Județului Tulcea pe Unități / sub-unități Teritoriale de Planificare (UTP / S-UTP) 37
Tabel nr. 4: Lista bacuri operabile 60
Tabel nr. 5: Lista UAT cu gospodării izolate din județul Tulcea 71
Tabel nr. 6: Sub-obiective și măsuri aferente sub-domeniului energie electrică 72
Tabel nr. 7: Sub-obiective și măsuri aferente sub-domeniului telecomunicații 73
Tabel nr. 8: Arondarea localităților județului Tulcea pe zone de colectare 74
Tabel nr. 9: Codificarea obiectivelor și măsurilor aferente domeniului Structura socio-demografică 81
Tabel nr. 10: Dinamica populației față de anul 2025 în varianta I (medie) de prognoză (2030, 2035, 2040) (număr persoane) 82
Tabel nr. 11: Prognoza populației județului Tulcea (total și pe medii de rezidență) 83
Tabel nr. 12: Prognoza populației pentru 2030, 2035 și 2040 (varianta I-medie) –diferențieri teritoriale 83
Tabel nr. 13: Prognoza populației pentru 2030, 2035 și 2040 (varianta II-optimistă) – diferențieri teritoriale 84
Tabel nr. 14: Prognoza populației pentru 2030, 2035 și 2040 (varianta III-pesimistă) – diferențieri teritoriale 84
Tabel nr. 15: Variante de prognoză pe categorii demografice (2035) 85
Tabel nr. 16: Creșterea medie prognozată pentru 2035 (varianta I) 85
Tabel nr. 17: Exemple de proiecte majore finanțate prin programe operaționale 97
Tabel nr. 18: Codificarea obiectivelor și măsurilor aferente domeniului Structura activităților economice 106
Tabel nr. 19: Corespondențele pentru infrastructură de bază și pentru accesibilitate 138
Tabel nr. 20: Corespondențele pentru mediu, pentru resursele naturale și pentru riscuri 138
Tabel nr. 21: Corespondențele pentru turism, pentru peisaj și pentru patrimoniul cultural 138
Tabel nr. 22: Corespondențele pentru rețeaua de localități și pentru serviciile publice 138
Tabel nr. 23: Corespondențele pentru cooperare și pentru instrumentele de planificare 139
Tabel nr. 24: Proiecte cu impact teritorial – axa strategică ”Economie locală” 140
Tabel nr. 25: Proiecte cu impact teritorial – axa strategică ”Infrastructură și dezvoltare urbană” 140
Tabel nr. 26: Proiecte cu impact teritorial – axa strategică ”Infrastructură și dezvoltare rurală” 143
Tabel nr. 27: Proiecte cu impact teritorial – axa strategică ”Mediu” 144
Tabel nr. 28: Proiecte cu impact teritorial – axa strategică ”Agricultură, silvicultură, piscicultură” 144
Tabel nr. 29: Proiecte cu impact teritorial – axa strategică ”Sănătate și servicii sociale” 145
Tabel nr. 30: Proiecte cu impact teritorial – axa strategică ”Educație și resurse umane” 145
Tabel nr. 31: Proiecte cu impact teritorial – axa strategică ”Cultură” 146
Tabel nr. 32: Proiecte cu impact teritorial – axa strategică ”Turism” 147
Tabel nr. 33: Proiecte cu impact teritorial – axa strategică ”Sport” 148

Tabel nr. 33: Proiecte cu impact teritorial – axa strategică ”Capacitate administrativă” 149

Figuri în text

Figura nr. 1: Schema relațională a obiectivelor strategice ale Județului Tulcea cu obiective ale unor documente internaționale, europene și naționale de referință pentru planificarea dezvoltării teritoriale* 9
Figura nr. 2: Organizarea teritoriului județean în unități și sub-unități teritoriale de planificare (UTP / S-UTP) 36
Figura nr. 3: Schema de concept a dezvoltării sistemului de localități județean pe 3 niveluri 38
Figura nr. 4: Populația urbană în zone cu locuire precară în Regiunea de dezvoltare Sud-est 40
Figura nr. 5: Zonificarea economică a județului Tulcea 78
Figura nr. 6: Schemă cu obiectivele domeniului țintă „zonificare economică” 79
Figura nr. 7: Structura pe grupe majore de vârstă -2030 (%) 86
Figura nr. 8: Schemă cu obiectivele domeniului țintă (DT) – SSD – sub-domeniul resurse umane 89
Figura nr. 9: Schemă cu obiectivele domeniului țintă (DT) – ST – sub-domeniul infrastructuri sociale 95
Figura nr. 10: Schemă cu obiectivele / sub-obiectivele domeniului 108
Figura nr. 11: Schemă cu obiectivele domeniului 113
Figura nr. 12: Schemă cu obiectivele domeniului 116
Figura nr. 13: Schemă cu obiectivele domeniului 125
Figura nr. 14: Centre și axe de dezvoltare în Regiunea de dezvoltare Sud-est 132
Figura nr. 15: Sistemul dobrogean de axe și elemente nodale (viziune 1997) 134
Figura nr. 16: Durata de deplasare față de localitățile cu peste 30.000 de locuitori. 135
Figura nr. 17: Arii funcționale urbane (viziune 2014) 135

1. INTRODUCERE

Etapa a III-a a elaborării PATJ Tulcea (reactualizare) prezintă propunerile de dezvoltare în orizontul de timp de 10 ani specific documentațiilor de amenajarea teritoriului și care se suprapune unui interval de aproximativ 2 perioade de programare a politicilor de coeziune ale UE. Propunerile sunt prezentate sub forma unei strategii de dezvoltare teritorială care cuprinde obiective și sub-obiective sectoriale precum și măsuri aferente acestora, structurate conform cadrului conținut stabilit prin OMDRAP 233 / 2016 *pentru aprobarea Normelor metodologice de aplicare a Legii nr. 350/2001 privind amenajarea teritoriului și urbanismul și de elaborare și actualizare a documentațiilor de urbanism*[1].

1.1. Elemente metodologice

Identificarea obiectivelor se bazează pe analiza situației existente și pe diagnosticul formulat în etapele precedente ale elaborării documentației. Obiectivele și măsurile aferente acestora sunt organizate pe capitole aferente celor 4 domenii țintă majore ale Planului de amenajarea a teritoriului județean: *structura teritoriului, structura socio-demografică, structura activităților economice și contextul teritorial*. Schema obiectivelor este una de tip arborescent pe mai multe niveluri, respectiv:

Obiectiv general (OG)		nivel I
Obiective ale domeniilor-țintă:	OT – structura teritoriului	
	OD – structura socio-demografică	
	OE – structura activităților economice	
	OCT – context teritorial	nivel II
Obiective sectoriale ale domeniilor-țintă (obiective secundare)		nivel III
Sub-obiective sectoriale ale domeniilor țintă (obiective terțiare)		nivel IV
Măsuri specifice obiectivelor / sub-obiectivelor		nivel V

În cazul domeniilor-țintă cu multiple sub-domenii au fost formulate obiective și pe un al 5-lea palier intermediar – nivel IVa - respectiv sub-obiective tematice.

Obiectivele au de regulă un caracter general, la nivel de județ, dar pot avea și un anumit specific teritorial referitor la medii de viață (urban / rural), la zonele economice sau la zonele de planificare teritorială.

Măsurile aferente obiectivelor au caracter general (orizontal) cu aplicabilitate la scara județului sau local, cu aplicabilitate la nivelul anumitor unități administrativ-teritoriale de bază (UATB)

Prezenta documentație este structurată pe 3 secțiuni astfel:

- Secțiunea 1 cuprinde strategia propriu-zisă pe domenii-țintă cu prezentarea succintă a diagnosticului și cu lista obiectivelor și măsurilor propuse;
- Secțiunea 2 cuprinde tabele detaliate pe domenii-țintă și subdomeniile specifice acestora cu indicarea obiectivelor și măsurilor asociate, descrierea acestora și nivelul de aplicabilitate precum și responsabilități aferente; măsurile propuse sunt de asemenea relaționate cu 3 intervale temporale: termen scurt (1-3 ani), termen mediu (3-5 ani) și termen lung (5-10 ani), cu indicarea unor surse posibile de finanțare (fonduri publice europene, naționale, județene sau locale, respectiv fonduri din sectorul privat);
- Secțiunea 3 cuprinde o serie de cartograme ilustrative pentru măsurile cu localizare specifică, indicând astfel repartizarea și aplicabilitatea acestora în teritoriu.

Documentația este completată prin reprezentări grafice la scări teritoriale – respectiv printr-un număr de 6 planșe tematice referitoare la:

- Planșa 1.2 – Mediul (propuneri)
- Planșa 2.2 – Populația și rețeaua de localități (propuneri)
- Planșa nr. 3.2a - Infrastructurile tehnice ale teritoriului (rețele de căi de comunicații; propuneri)
- Planșa nr. 3.2b - Infrastructurile tehnice ale teritoriului (gospodărirea apelor, rețele energetice, rețele de telecomunicații, propuneri)
- Planșa nr. 4.2 Structura activităţilor şi zonificarea teritoriului (propuneri)
- Planșa nr. 5.2 Contextul teritorial (propuneri)

Pentru fundamentarea anumitor obiective și sub-obiective sectoriale și măsuri au fost realizate și 2 tipuri de zonificări:

- o zonificare a teritoriului în unități și sub-unități teritoriale de planificare (UTP / S-UTP) pe criterii de natură funcțională și care să asigure o dezvoltare viitoare echilibrată a sistemului de localități atât la nivelul sistemului urban cât și a celui rural (a se vedea capitolul 2.6);
- o zonificare a teritoriului pe criterii economice pentru asigurarea unei dezvoltări eficiente și coerente a teritoriului care să valorifice optime capitalul teritorial disponibil (a se vedea capitolul 2.8).

Sursele utilizate au fost numeroase și variate, fiind utilizate ca referințe documente cu caracter strategic la nivel național (strategii sectoriale / teritoriale), regional, județean și local după caz. Au fost utilizate cu precădere:

- Acordul de Parteneriat și Programele Operaționale pentru perioada de programare 2021 – 2027
- Programul Operațional al Regiunii de Dezvoltare Sud-est pentru perioada de programare 2021 – 2027
- Strategia de dezvoltare durabilă a județului Tulcea pe perioada 2014-2020 (SDD)
- Strategia integrată de dezvoltare durabilă a Deltei Dunării
- Strategia de dezvoltare teritorială a României (SDTR), 2015
- Master Planul General pentru Transport (2015)

Strategia de dezvoltare durabilă a județului Tulcea pe perioada 2014-2020 a constituit o referință importantă, o serie de obiective alte acesteia fiind preluate în prezenta documentație.

[1] SECȚIUNEA a 2 – a: Planul de amenajare a teritoriului județean si planurile de amenajare a teritoriului zonale, intercomunale, interorășenești si interjudețene (art. 8-12).

1.2. Viziune și obiective

Viziunea propusă la nivelul unui orizont temporal 2030 este următoarea:

Județul Tulcea este un teritoriu bine conectat la principalii poli regionali din Regiunea de Dezvoltare Sud-est precum și la principalele magistrale de transport rutier și feroviar care asigură legătura cu restul teritoriului național și implicit cu Europa Centrală și de Vest precum și la rutele navigabile și aeriene care asigură o conectare și relație geo-strategică cu Europa Răsăriteană, Asia Mică și Orientul Apropiat. La orizontul anului 2030 Județul Tulcea constituie un element nodal la scara regiunii și un conector transfrontalier important la nivel național și european ca extremă estică a acestuia din urmă. Teritoriul județului este funcțional și se bazează pe un sistem structurat și ierarhizat de localități cu caracter policentric coordonat de municipiu și aria funcțională a acestuia în corelare cu alte centre zonale urbane și rurale echipate corespunzător rolului lor în teritoriu. Din punct de vedere al mediului și calității vieții, teritoriul județului asigură condiții optime de trai comunităților locale, protejarea și dezvoltarea biodiversității și a altor resurse naturale și o atentă protejare, conservare și valorificare a elementelor de patrimoniu natural, construit și cultural. Patrimoniul cultural, cel natural și cel construit cu valoare de unicat sunt gestionate eficient și valorificate în beneficiul comunităților locale fiind un factor major pentru dezvoltarea economică și bunăstarea socială și care conferă o puternică identitate și o marcă recunoscută județului. Infrastructurile tehnice de căi de comunicații, energetice și de telecomunicații asigură o bună mobilitate și accesibilitate adecvată locuitorilor și vizitatorilor județului la servicii de interes general, la locuri de muncă, la o locuire de calitate. La orizontul anilor 2030, Județul Tulcea este un județ atractiv în care scăderea populației este încetinită iar populația tânără este stabilizată și în care resursa umană beneficiază de oportunități de formare și dezvoltare profesională, iar populația vârstnică și categoriile defavorizate sunt sprijinite și au acces la servicii specializate și adecvate. În 2030 economia județului este una dinamică și dezvoltată prin valorificarea adecvată a resurselor endogene, revitalizarea și susținerea ocupațiilor tradiționale în sectorul primar și atragerea și dezvoltarea de industrii prelucrătoare cu valoare adăugată ridicată, cu un sector IMM în creștere care valorifică optim resursa umană și spiritul antreprenorial local și un turism durabil cu pondere importantă în crearea de beneficii socio-economice în județ printr-o promovare eficace.

Obiectivul general (OG) propus pentru dezvoltare Județului Tulcea – orizont 2030 se referă la aspectele care țin de structura teritoriului cu resursele sale naturale și antropice, la colectivitățile teritoriale și la activitățile economice precum și la poziția și rolul județului în regiunea Sud-est:

OG - Județul Tulcea este un județ cu o identitate bine definită și recunoscută, care valorifică optim capitalul teritorial și în care sunt încurajate atât dezvoltarea de activități economice cu plusvaloare adăugată mare în centrele urbane și în cele rurale cu potențial de coordonare zonală cât și a ocupațiilor tradiționale în mediul rural, cu o atractivitate crescută pentru comunitățile locale precum și pentru investitori și vizitatori, ca urmare a optimizării accesului la serviciile de interes general și la locuri de muncă și a asigurării unei bune calități a locuirii în condițiile unui mediu curat și sănătos și a unei posibilități crescute de deplasare atât în zona continentală cât și în cea deltaică a județului.

Obiective ale domeniilor țintă (OD)

<u>OT – Structura teritoriului</u>

Județul Tulcea este un teritoriu care oferă și asigură un nivel ridicat de coeziune teritorială prin protejarea resurselor cadrului natural și factorilor de mediu, protejarea și valorificarea durabilă a patrimoniului natural și construit și a peisajelor culturale prin dezvoltarea corespunzătoarea a infrastructurilor tehnice și a unui sistem de localități echilibrat, solid și structurat pe baza unor politici și acțiuni de planificare teritorială integrate, coerente și consecvent aplicate în următorii 10 ani la nivelul unor Unități și Sub-unități teritoriale de planificare.

Obiective secundare și terțiare ale domeniul țintă structura teritoriului

Cadrul natural

OTN1: Valorificarea corespunzătoare a resurselor naturale fără a prejudicia starea factorilor de mediu

OTN2: Creșterea rezilienței în privința efectelor produse de schimbările climatice și fenomenul de încălzire globală

Riscuri naturale și tehnologice

OTMR: Un teritoriu în care riscurile naturale și tehnologice sunt reduse / gestionate eficient

OTMRi: Prevenirea, reducerea și gestionarea riscului inundațiilor și a consecințelor negative ale acestora

OTMRa: Combaterea apariției alunecărilor de teren

OTMRs: Protecția construcțiilor din unitățile administrativ teritoriale urbane față de riscul seismic

OTMRt: Reducerea riscurilor tehnologice, dezvoltarea infrastructurilor de protecție și sporirea capacității de intervenție în cazul producerii hazardelor

Patrimoniul natural și construit, imaterial și peisaje

OTPn: Protejarea ariilor naturale, valorificarea resurselor naturale în corelare cu controlul procesului de antropizare

OTPn1: Susținerea practicării agriculturii tradiționale

OTPn 2: Dezvoltarea activităților organizate de cercetare a resurselor naturale (floră, faună) , în zonele protejate natural

OTPn3: Diminuarea activităților umane care afectează negativ mediul natural

OTPn4: Controlul proceselor de antropizare în UAT-uri

OTPc: Cercetarea, conservarea, protejarea, restaurarea și valorificarea patrimoniului construit

OTPc1: Extinderea cercetărilor arheologice la nivelul tuturor obiectivelor neexplorate și valorificarea patrimoniului arheologic

OTPc2: Intensificarea acțiunilor de restaurare a monumentelor istorice

OTPc3: Perfecționarea sistemului de evidență și monitorizare a monumentelor istorice

OTPc4: Punerea în valoare a monumentelor istorice

OTPi: Consolidarea patrimoniului material și imaterial și susținerea perpetuării practicării obiceiurilor și meșteșugurilor tradiționale

OTPi1: Consolidarea memoriei locale

OTPi2: Susținerea tradițiilor evenimentelor culturale locale și a multiculturalității

OTPi3: Susținerea tradițiilor ocupaționale ale locuitorilor

OTPp: Punerea în valoare și protejarea potențialului peisajer al teritoriului și diminuarea impactului negativ asupra sa

OTPp1: Inițierea și legiferarea juridică a sistemului documentațiilor de planificare a peisajului

OTPp2: Micșorarea impactului negativ al dezvoltării necontrolate a așezărilor asupra peisajului

OTPp3: Valorificarea resurselor naturale și a peisajului

Rețeaua de localități

OTR: O rețea de localități structurată și ierarhizată, bazată pe un sistem urban consolidat susținut de centre rurale cu rol zonal și de suport caracterizată de forme eficiente de cooperare intercomunitară atât urban – urban cât și urban – rural și rural – rural în cadrul unor unități teritoriale de planificare

OTR.1: Rol consolidat de coordonare și servire a municipiului și ariei sale de influență imediată

OTR2: Arii funcționale dezvoltate și cu rol teritorial consolidat

OTR3: Centre rurale susținute și dezvoltate cu caracter de loc central sau conectori în cadrul unităților de planificare

OTR4. Cooperare intercomunitară activă, susținută prin politici specifice pentru valorificarea optimă a capitalului teritorial existent

OTR5: Capacitate crescută a guvernanței locale și teritoriale la nivelul județului

OTR6: Asigurarea în proporție de 100% a standardelor minimale conform legii 100 / 2007 pentru centrele urbane.

OTR7: Asigurarea standardelor de echipare corespunzătoare legii 100 / 2007 pentru comunele propuse a avea un rol polarizator zonal

OTR8: Accesibilitate crescută în zonele cu localități izolate prin modernizarea infrastructurilor de căi de comunicație și transport și facilitarea accesului la servicii prin dezvoltarea sistemelor de comunicare digitală și alte metode conexe.

OTRl.1. Reînnoire urbană în municipiul Tulcea și în tot UTP 1 pentru a facilita realizarea dezvoltării durabile.

OTRl.2. Infrastructura necesară susținerii și accelerării dezvoltării economice și sociale a zonelor de locuit din localitățile rurale din UTP 3, UTP 4 și UTP 5.

OTRl.3. Reabilitarea cartierelor dezavantajate prin formularea de intervenții integrate la nivel economic-social-spațial, în Sulina, Babadag, Isaccea și Măcin

OTRl.4. Adaptarea locuirii la condițiile de dezvoltare specifice secolului XXI în arealul situat în UTP 2 (Crișan, Sfântu Gheorghe, C.A. Rosetti, Chilia Veche)

Infrastructurile tehnice

OTT - Dezvoltare echilibrată a infrastructurilor tehnice majore de pe teritoriul județului Tulcea, bazată pe valorificarea durabilă a resurselor, care să asigure îmbunătățirea calității vieții în localitățile din mediul urban și în cele din mediul rural deopotrivă.

Rețeaua de căi de comunicații

OTTm: Un județ echipat corespunzător nevoilor teritoriului și comunităților locale cu o rețea de căi de comunicații modernizată și un sistem de transport durabil, care asigură o accesibilitate și o mobilitate optime pentru locuitorii și vizitatorii județului.

OTTmr (rețeaua rutieră): Un județ cu o rețea de drumuri modernizate, conectată și integrată în rețelele regionale, naționale și europene care asigură o accesibilitate adecvată pentru toate comunitățile locale și un transport confortabil și sigur.

OTTmf (rețeaua feroviară): Un județ cu o rețea feroviară modernizată și dezvoltată care asigură un transport durabil și conexiuni rapide cu centre urbane regionale și naționale care asigură o alternativă atractivă și durabilă și o capacitate crescută pentru transportul de persoane și mărfuri.

OTTmn (transport naval): Un teritoriu județean care dispune de o rețea de căi navigabile modernizate și de un sistem de infrastructuri portuare modernizate și echipate corespunzător.

OTTma (transportul aerian): Un teritoriu județean bine conectat la sistemele de transport aerian de importanță regională, națională și internațională prin modernizarea și extinderea aeroportului Tulcea precum și prin dezvoltarea și amenajarea de heliporturi în principalele centre urbane.

OTTmi (intermodalitate): Intermodalitate consolidată la nivelul principalelor centre urbane din județ și dezvoltarea unui sistem secundar de noduri intermodale pentru o eficientă inter-conectare la nivel județean dar și la sistemele de transport regional și național între rețelele rutiere, feroviare, navale și transportul aerian.

OTTmp (PCTF): Puncte de trecere a frontierei modernizate și conectate eficient la rețeaua de căi de comunicații a județului.

Gospodărirea apelor

OTTa1 - Atingerea unei stări ecologice bune pentru toate corpurile de apă.

OTTa2 - Creșterea și îmbunătățirea gradului de accesibilitate a populației la servicii moderne de apă și canalizare, precum și la alte utilități publice.

Lucrări hidroameliorative (îmbunătățiri funciare)

OTTf - Protecția, refacerea şi sporirea potențialului agricol.

OTTf1 - Modernizarea, extinderea şi reabilitarea amenajărilor de îmbunătățiri funciare.

OTTf2 - Crearea cadrului administrativ necesar optimizării activității în domeniul îmbunătățirilor funciare.

Transportul și distribuția gazelor naturale

OTTg1 - Dezvoltarea sistemului de transport gaze naturale în județul Tulcea.

OTTg2 - Dezvoltarea alimentării cu gaze naturale la nivelul localităților județului, prin înființarea de noi sisteme de distribuție gaze naturale.

Producția și transportul energiei termice

OTTt1.1 - Creșterea eficienței energetice a alimentării cu energie termică.

OTTt1.2. - Dezvoltarea sistemelor de alimentare cu energie termică.

OTTt1.3. - Promovarea utilizării energiei din surse regenerabile.

Producția și transportul energiei electrice

OTTe1 -Dezvoltarea rețelelor de transport şi de distribuție a energiei electrice.

OTTe2 - Valorificarea surselor regenerabile de energie pentru producerea energiei electrice.

Rețele de telecomunicații

OTTc1 - Dezvoltarea rețelei de telecomunicații și creșterea accesului la infrastructura informațională în vederea îmbunătățirii calității vieții.

Gestionarea deșeurilor menajere și industriale

OTTd - Dezvoltarea unui sistem integrat de gestionare a deșeurilor, eficient din punct de vedere economic, care să asigure protecția sănătății populației și a mediului.

OTTd1 - Continuarea Implementării Sistemului de management integrat al deşeurilor în județul Tulcea.

OTTd2 - Creșterea gradului de conștientizare a populației județului cu privire la beneficiile implementării proiectului SMID Tulcea.

OTTd.3 - Reducerea impactului negativ al deșeurilor industriale asupra mediului.

OD - Structura socio-demografică

Județul Tulcea este un teritoriu al coeziunii și incluziunii sociale, atractiv și care asigură un acces optim comunităților locale la locuri de muncă, servicii socio-culturale și la un mediu de viață de calitate.

ODD: Stabilizarea populației, atenuarea declinului demografic și revitalizarea arealelor vulnerabile

ODM: Creșterea nivelului de ocupare prin dezvoltarea economiilor locale și a legăturilor informaționale între piața muncii, mediul de producție și instituțiile de formare profesională

ODM1: Îmbunătățirea mobilității forței de muncă prin crearea legăturilor informaționale între piața muncii, mediul de producție și instituțiile de formare profesională

ODM2: Creșterea numărului de locuri de muncă și diversificarea economiilor locale în zonele rurale

ODM3: Îmbunătățirea calității vieții

ODM4: Îmbunătățirea capitalului uman

ODM5: Îmbunătățirea utilizării resurselor de muncă

ODS: Infrastructură socială optim repartizată în teritoriu, în concordanță cu necesitățile și dezideratele comunităților locale

ODSe: Educație de calitate, accesibilă echitabil, susținută de o infrastructură școlară variată și de personal calificat

ODSs: Servicii medicale și de asistență socială de calitate, accesibile echitabil, susținute de o infrastructură variată și de personal califica

ODSc: Infrastructuri și activități culturale variate, distribuite echilibrat în teritoriu

ODSr: Infrastructuri și activități sportive și de recreere diversificate, accesibile deopotrivă comunităților urbane și rurale, pe tot parcursul anului

OE – Structura activităților economice

Dezvoltarea economică durabilă prin promovarea ramurilor economice competitive, în vederea ridicării nivelului de trai al populaţiei şi atenuării decalajelor în raport cu judeţele învecinate.

OEP: Creșterea competitivității sectorului primar: pentru a putea rezista concurenței produselor agricole provenite din țările UE sau din alte țări non-UE

OEPa1: Creșterea valorii adăugate în producția agricolă în vederea valorificării domeniilor agricole (realizarea de produse agricole, nu de materie primă).

OEPa2: Creșterea stabilității financiare a afacerilor agricole locale (asocieri, împrumuturi bancare, garanții guvernamentale).

OEPa3: Extinderea și modernizarea echipamentelor tehnice utilizate în agricultură.

OEPa4: Promovarea brandurilor locale prin obținerea unor certificate (DOC, bio/eco) recunoscute la nivel național sau internațional.

OEPs1: Creșterea suprafețelor împădurite reprezintă un obiectiv asumat de către toate statele membre ale Uniunii Europene.

OEPs2: Protejarea ariilor silvice reprezintă un punct foarte important în creșterea calității vieții.

OEPs3: Plantarea perdelelor forestiere care să protejeze câmpurile arabile de efectele din ce în ce mai accentuate ale încălzirii globale

OEPs4: Certificarea FSC (Forest Stewardship Council) a pădurilor

OEPp1: Promovarea acvaculturii sustenabile în acvatoriile naturale . O astfel de acțiune ar crea stabilitate într-un sector defavorizat fără prea mari investiții.

OEPp2: Susținerea pescuitului sustenabil prin certificare pentru a susține pescarii și piscicultorii locali.

OES: Dezvoltarea sectorului secundar prin valorificarea optimă a resurselor care să permită o creștere economică durabilă

OESm: Dezvoltarea și diversificarea producției industriei extractive

OESp 1: Dezvoltarea și diversificarea industriei prelucrătoare

OESp 2: Stimularea inovării și competitivității industriei prelucrătoare prin transfer tehnologic și promovarea produselor locale

OESe: Extinderea și diversificarea producției energetice

OSEc: Dezvoltarea și diversificarea domeniului construcțiilor

OETT1. Diversificarea economiei județului prin dezvoltarea unor forme de turism durabil

OETT2. Promovarea județului Tulcea ca destinație turistică emblematică a României cu accent pus pe programele turistice axate pe valorificarea elementelor de identitate locală

OETT3. Îmbunătățirea și extinderea infrastructurii turistice pentru creșterea atractivității județului ca destinație turistică

OET: Diversificarea și creșterea eficacității sectorului serviciilor

OETt: Dezvoltarea și creșterea eficacității serviciilor de transport

OETb: Dezvoltarea echilibrată a serviciilor bancare pentru susținerea activităților economice locale

OETr: Dezvoltarea sectorului de cercetare-dezvoltare

OETc: Creșterea eficacității sectorului comercial

OETs 1: Diversificarea serviciilor oferite pe baza tehnologiilor informaționale

OETs 2: Diversificarea serviciilor oferite pentru populație vulnerabilă

OEMm: Susținerea sectorului întreprinderilor mici și mijlocii

OCT – Contextul teritorial

Județul Tulcea este un teritoriu cu o dezvoltare echilibrată printr-un proces de creștere economica durabilă, favorabil incluziunii sociale, care conduce la creșterea standardului de viață si reducerea decalajelor de dezvoltare intra și inter regionale.

OCT1 Coridoare de transport și orașe poartă: creșterea accesibilității, siguranței și asigurarea conectării, județului Tulcea la infrastructura majoră TEN-T din România și Europa Centrală și de Est și la principalii poli urbani din regiune.

OCT2 Policentrism și poli de creștere: creșterea rolului de pol de echilibru în ansamblul regional dominat de polul de creștere Constanța și polii de dezvoltare Brăila și Galați pentru a contrabalansă forțele centripete exercitate asupra influenței în teritoriul județean de către municipiul Tulcea.

OCT3 Transfrontalier: Consolidarea capacității de cooperare (politic, economic și social) și de planificare în domeniul transfrontalier și transnațional.

OCT4 Zone metropolitane, periurbane și zone urbane funcționale: Dezvoltarea și transformarea zonei funcționale Tulcea într-o zonă metropolitană ca modalitate de sprijinire a procesului de creștere a coeziunii teritoriale și de dezvoltare echilibrată a teritoriului județean Tulcea.

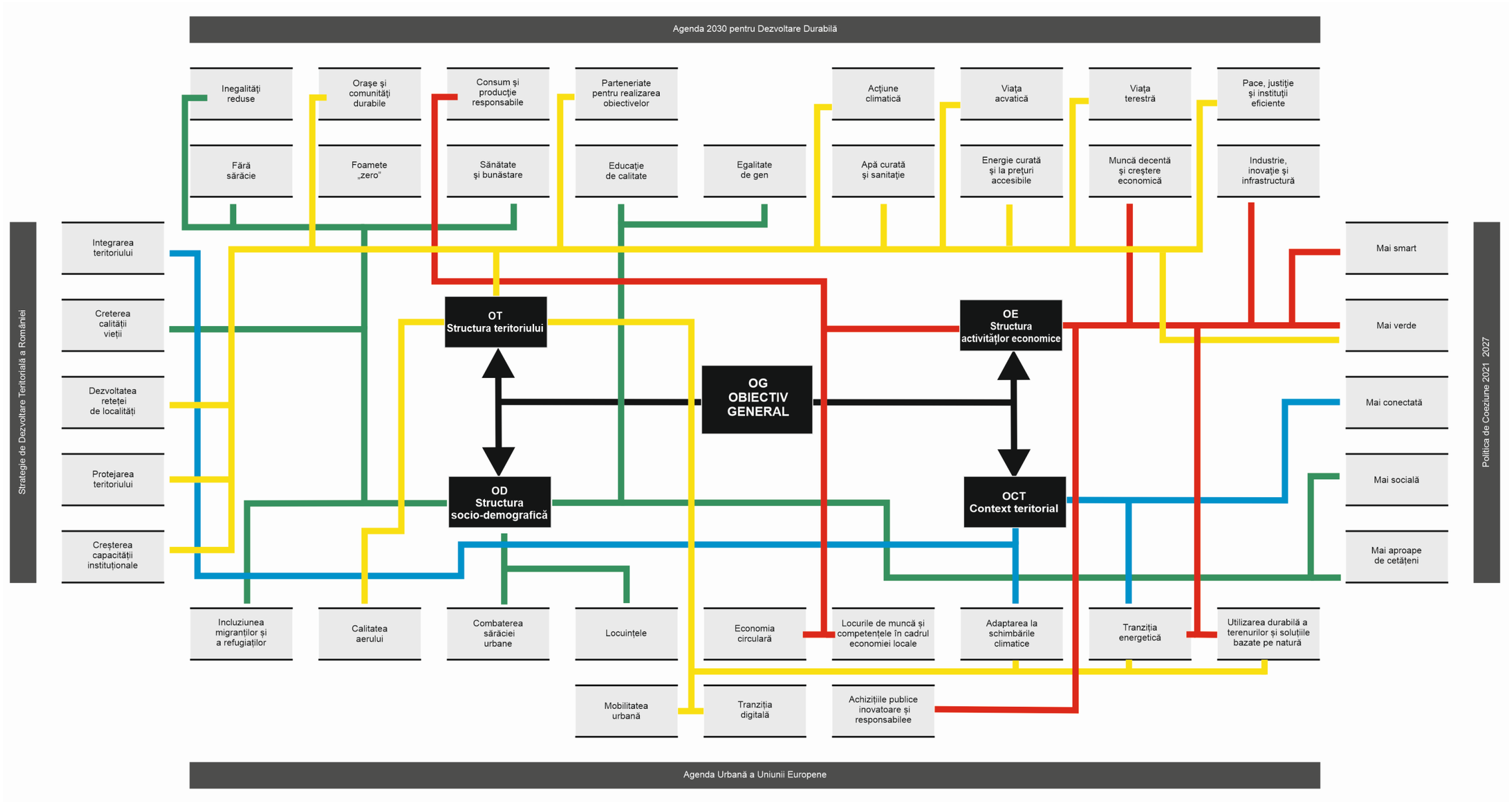

Figura nr. 1: Schema relațională a obiectivelor strategice ale Județului Tulcea cu obiective ale unor documente internaționale, europene și naționale de referință pentru planificarea dezvoltării teritoriale*

* Notă: Schema de mai sus face referire la obiectivele Agendei 2030 pentru Dezvoltare Durabilă a Națiunilor Unite (New York 2015), SDTR 2035 (2015), Agendei Urbane Europene 2016 (Pactul de Amsterdam) și cu cele ale Politicii de Coeziune a UE pentru următorul interval de programare 2021-2027 (cele 5 priorități investiționale; https://ec.europa.eu/regional_policy/en/2021_2027/)

2. STRUCTURA TERITORIULUI (ST)

Domeniul țintă „structura teritoriului” se referă la elementele de **cadru natural** (relief, climă, hidrologie, resurse, biodiversitate, calitatea factorilor de mediu), **peisaje și patrimoniu natural și construit, rețeaua de localități, infrastructurile tehnice** (care cuprind mai multe subdomenii precum: gospodărirea apelor, rețelele energetice și de telecomunicații, căile de comunicații și transport) și **zonificarea teritoriului**.

Scopul planificării și dezvoltării teritoriale îl constituie asigurarea coeziunii teritoriale. Atingerea coeziunii teritoriale adecvate se realizează prin obiective sectoriale și sub-sectoriale specifice și prin măsuri asociate acestora.

Fiecare dintre elementele componente ale „structurii teritoriului” sunt considerate sub-domenii țintă pentru care sunt formulate obiective sectoriale specifice (OT), sub-obiective sectoriale în cazul sub-domeniilor cu componente multiple și măsuri (M).

Codificarea obiectivelor și măsurilor este realizată conform tabelului de mai jos:

Tabel nr. 1: Codificarea obiectivelor și măsurilor aferente domeniului Structura teritoriului

Obiective domenii țintă	Obiective sectoriale domenii țintă (secundare)	Sub-obiective sectoriale domenii țintă (terțiare)	Măsuri specifice ale obiectivelor
OT Structura teritoriului	**OTN (1…z)** cadrul natural		MN1.1……..MNzx
	OTM mediu	**OTMa (1…y)** /aer **OTMh (1…y)** /apă **OTMs (1…y)** / sol **OTMb (1…y)** biodiversitate	MMa1.1……MMayx MMh1.1……MMhyx MMs1.1……MMsyx MMb1.1……MMbyx
	OTMR **riscuri**	**OTMRi (1…y)** inundații **OTMRa (1…y)** alunecări **OTMRs (1…y)** seiseme **OTMRt (1…y)** tehnologice	MMRi1.1…...MMRiyx MMRa1.1…...MMRayx MMRs1.1…...MMRsyx MMRt1.1…...MMRtyx
	OTP patrimoniu	**OTPn (1…y)** natural **OTPc (1…y)** construit **OTPi (1…y)** imaterial **OTPp (1…y)** **peisaj**	MPn1.1…..MPnyx MPc1.1…..MPcyx MPi1.1…….MPiyx MPp1.1……MPpyx
	OTR (1…z) Rețea localități	**OTRl (1…y)** locuire	MR1.1……..MRzx MRl1.1…….MRlyx
	OTT Infrastructura tehnică	**OTTa (1…y)** gospodărire ape **OTTf (1…y)** îmb. funciare **OTTm (1…y)**	MTa1.1…….MTayx MTf1.1…….MTfyx MTm1.1…..MTmyx
		căi comunicații (mobilitate) **OTTg (1…y)** gaze, fluide **OTTt (1…y)** termice **OTTe (1…y)** Electrice **OTTc (1…y)** telecomunicații **OTTd (1…y)** gestiune deșeuri	 MTg1.1……MTgyx MTt1.1……MTtyx MTe1.1…...MTeyx MTc1.1…….MTcyx MTd1.1……MTdyx
	OTZ (1…z) Zonificare		MZ1.1……MZzx

Obiectivele sub-sectoriale (OT) vizează cele 5 subdomenii de mai sus și sunt prezentate în continuare[2]. Acestea se subordonează obiectivului general al domeniului țintă „structura teritoriului” care este:

OT: Județul Tulcea este un teritoriu care oferă și asigură un nivel optim de coeziune teritorială prin protejarea resurselor cadrului natural și factorilor de mediu, prin protejarea și valorificarea durabilă a patrimoniului natural și construit, prin dezvoltarea corespunzătoare a infrastructurilor tehnice și a unui sistem de localități echilibrat, solid și structurat pe baza unor politici și acțiuni de planificare teritorială integrate, coerente și consecvent aplicate în următorii 10 ani la nivelul unor Unități și Sub-unități teritoriale de planificare.

2.1. Localizarea geografică

Județul Tulcea face parte din Macroregiunea 2 (nivel NUTS1[3]) și din Regiunea de dezvoltare de Sud-Est, (NUTS2) fiind situat în extremitatea estică a României și totodată la granița estică a Uniunii Europene. Cu o suprafață de 8.484 km2 care reprezintă 3,4% din teritoriul României, județul Tulcea se clasează pe locul patru din țară, după județele Timiș, Suceava și Caraș-Severin. După mărimea suprafeței ocupate în cadrul Regiunii de Sud-Est, Județul Tulcea se află pe primul loc cu 23,76% din suprafață.

Județul Tulcea este un județ de graniță prin învecinarea la nord cu Ucraina și – pe o zonă foarte îngustă (cca. 570m în zona de vărsare a Prutului în Dunăre) – cu Republica Moldova. Pe teritoriul României, județul se învecinează cu alte 3 județe, astfel: la vest cu județele Brăila și Galați, iar la sud cu Județul Constanța. Județul este înconjurat pe trei laturi de apă (fluviul Dunărea la vest și nord și Marea Neagră la est), doar latura sudică fiind o limită de uscat cu Județul Constanța.

Poziția geografică a Județului Tulcea este una care oferă oportunități dar care comportă și o serie de riscuri (a se vedea și cap. 4 – Contextul teritorial). Principalele oportunități sunt legate de accesul la o serie de resurse cu caracter de unicat și la deschiderea către alte zone geografice. Pe de altă parte accesibilitatea limitată și poziția de frontieră creează o serie de obstacole și riscuri potențiale care trebuie contracarate prin măsuri adecvate atât în raport cu factori geo-politici cât și cu factori climatici și de mediu.

[2] Detalierea măsurilor aferente obiectivelor și sub-obiectivelor sectoriale specifice și tematice este prezentată în Secțiunea 2 – Tabele măsuri - a prezentului volum.

[3] NUTS = Nomenclatorul unităților teritoriale statistice al EUROSTAT (https://ec.europa.eu/eurostat/web/nuts/background).

2.2. Cadrul natural

2.2.1. Aspecte generale, disfuncționalități

Județul Tulcea se caracterizează printr-o mare complexitate geologică, pe teritoriul său fiind prezente atât structuri foarte vechi (Podișul Casimcei, situat în partea central-sudică a județului, alcătuit din șisturi verzi paleozoice; Munții Măcin, situați în partea nord-vestică a județului, aparținând orogenezei hercinice), cât și structuri foarte noi (Delta Dunării, cea mai nouă structură de pe teritoriul României, situată în partea de est-nord-est a județului, depozitele cele mai recente fiind de vârstă Pleistocen-Holocenă).

Principalele unități fizico-geografice care se regăsesc pe teritoriul județului Tulcea sunt: Podișul Dobrogei de Nord (cunoscut și sub denumirea de Orogenul Nord Dobrogean) și Delta Dunării.

Podișul Dobrogei de Nord cuprinde Munții Măcinului, Podișul Niculițel, Podișul Babadagului, Dealurile Tulcei și Podișul Casimcei (încadrat uneori separat ca Podișul Dobrogei Centrale). Este caracterizat de o mare varietate structurală și litologică, fapt ce îi conferă o mare varietate geomorfologică (pe cuprinsul acestuia se regăsesc creste cu aspect ”alpin”, câmpii de eroziune acoperite de loess, vârfuri reziduale izolate – inselberguri - , relief structural și petrografic). Din punct de vedere altitudinal, acesta se caracterizează printr-o asimetrie evidentă, cele mai mari înălțimi caracterizând latura vestică a acestuia (350-400 m), altitudinile scăzând treptat spre lacul Razelm (15-50 m). Relieful are un aspect colinar în partea de nord și nord-vest, acesta căpătând un aspect de platou ușor vălurit în partea de sud. Altitudinea maximă este atinsă în Vârful Țuțuiatu din Munții Măcinului (467 m).

Delta Dunării reprezintă o câmpie aluvionară formată atât sub acțiunea fluviului, cât și sub acțiunea mării. Cea mai semnificativă caracteristică fizică și ecologică este marea întindere de zone umede, inclusiv mlaștină cu apă dulce, lacuri și iazuri, cursuri de apă și canale (Sursa: Strategia Integrată de Dezvoltare Durabilă a Deltei Dunării, august 2016, p.4). Este caracterizată de suprafețe netede, cu pante reduse și lipsite de contraste mari de relief, altitudinea medie fiind de 0,3 m, o parte însemnată a acesteia fiind ocupată în permanență de ape.

Județul Tulcea este situat într-o zonă de tranziție de la climatul continental al Europei Estice la climatul temperat premediteranean al Peninsulei Balcanice. Poziția geografică a județului face ca pe teritoriul lui să se resimtă influenta climatului continental excesiv, a climatului submediteranean și a climatului Mării Negre pe o fâșie de-a lungul litoralului.

Temperatura medie a aerului, sub directa influență a radiației globale ridicate, este mai mare decât în aproape tot restul țării, făcând din județul Tulcea unul dintre cele mai calde teritorii ale României. Partea de est a județului înregistrează valori mai mari ale temperaturii medii anuale a aerului, acestea fiind egale sau depășind 11°C, în timp ce în partea de vest a județului valorile temperaturii medii anuale a aerului sunt ceva mai scăzute, însă nu coboară foarte mult sub 11°C (doar în sectorul mai înalt, de peste 350-400 m din Munții Măcinului, acestea pot scădea ușor sub 10°C, conform gradientului termic vertical).

Cantitățile de precipitații atmosferice înregistrează cele mai reduse valori în partea de est a județului (Delta Dunării) – sub 300 mm pe an la Sulina și aproximativ 350 mm pe an la Sfântu Gheorghe și Chilia Veche -, acestea crescând spre vest, dar menținându-se totuși scăzute, cea mai mare parte a județului primind cantități de precipitații de sub 450 mm pe an (local este depășită valoarea de 500 mm pe an, în zona înaltă a Munților Măcinului și la stația meteorologică Atmagea).

Regimul eolian se caracterizează prin cele mai mari valori medii ale vitezei și frecvenței vânturilor, județul Tulcea și Dobrogea, în general, fiind recunoscute ca unele dintre ”cele mai vântoase” regiuni din țară (cu excepția zonei montane). Potențialul eolian al județului Tulcea, măsurat la înălțimea de 10 m, este unul ridicat, cu valori cuprinse între 4-6 m/s. În timpul verii, în condiții de stabilitate atmosferică, se manifestă circulația termică locală a aerului, sub forma brizelor (de mare și de uscat), care își pot face simțită prezența până la o distanță de 10-15 km în interiorul uscatului.

La nivelul județului Tulcea se manifestă și fenomene meteorologice care, prin frecvența și intensitatea lor, pot avea consecințe nefaste asupra societății omenești. Aceste fenomene pot avea tendința de a se accentua, atât ca intensitate, cât și ca durată, în condițiile schimbărilor climatice actuale. Schimbările climatice au atât un impact global, cât și unul local. Este foarte probabil ca acestea să inducă riscuri de dezastre naturale, precum inundații, secetă și incendii produse din cauze naturale, care vor amenința comunitățile locale din județul Tulcea. UE și-a asumat responsabilitatea de a aborda schimbările climatice și a cerut ca 20% din fondurile europene alocate în perioada 2014-2020 să fie cheltuite pentru acțiuni legate de schimbările climatice, precum cele de reducere a concentrațiilor de carbon din atmosferă și adaptare la schimbările climatice (Sursa: Strategia Integrată de Dezvoltare Durabilă a Deltei Dunării, august 2016, p. 112). Seceta este fenomenul meteorologic cel mai extins din punct de vedere spațio-temporal, manifestarea acesteia imprimând climatului dobrogean, în general, un caracter de semiaridităte. Cantitățile de precipitații (mult mai reduse față de alte zone din țară), valorile medii lunare și anuale ale evapotranspirației efective și potențiale (mai ridicate față de alte zone din țară), durata maximă absolută a intervalului fără precipitații (peste 76 de zile la Sfântu Gheorghe), durata medie a intervalelor maxime anuale lipsite de precipitații (care atinge, la Sfântu Gheorghe, cea mai mare valoare din țară), sunt argumente care fac din județul Tulcea unul dintre cele mai secetoase din țară. De altfel, aceeași concluzie reiese și din analiza diferiților indici de ariditate calculați pentru teritoriul Dobrogei sau pentru întreg teritoriul României: indicele de ariditate recomandat de Organizația Meteorologică Mondială (Ia = P/ETP, în care P reprezintă cantitatea anuală de precipitații, iar ETP valoarea anuală a evapotranspirației potențiale) expune cele mai mici valori în centrul și nord-vestul Dobrogei, în timp ce indicele de ariditate De Martonne arată că teritoriul cel mai secetos este litoralul, urmat de partea de vest a Dobrogei. Îngrijorător este faptul că frecvența și intensitatea secetelor a crescut de-a lungul timpului, datele arătând că seceta din anul 2000 a fost cea mai extinsă, cea mai lungă și cea mai severă din întreaga perioadă pentru care există măsurători meteorologice profesionale. Schimbările climatice pot avea consecințe nefaste prin pierderea biodiversității și supunerea ecosistemelor unor riscuri, dar și prin creșterea frecvenței și intensității unor fenomene precum valurile de căldură, seceta, inundațiile, incendiile, cu consecințe directe asupra mediului, dar și asupra sănătății populației (Sursa: Strategia de dezvoltare durabilă a județului Tulcea pe perioada 2014-2020, Cap. 8 – Mediu, p. 296-300).

Potențialul turistic balnear al județului Tulcea este bine reprezentat îndeosebi în zona litorală, unde se poate practica balneația liberă, existând trei factori terapeutici principali: masajul valurilor (*talasoterapie*), nisipul (care poate fi valorificat prin *psano-terapie* – împachetări cu nisip – sau prin *termoterapie* – mers prin nisip fierbinte) și aerosolii marini (formați prin spargerea valurilor și evaporarea apei marine, inhalarea acestora contribuind la tratarea anumitor afecțiuni respiratorii). Astfel, plajele de pe teritoriul administrativ al localităților Sulina, Sfântu Gheorghe, Jurilovca (plaja de la Gura Portiței) sunt amenajate și permit balneația liberă, studiile de calitate a apei efectuate în anul 2019 conform Directivei 2006/7/EC a Parlamentului European indicând o calitate excelentă a apei în cazul plajelor Sfântu Gheorghe și Gura Portiței, însă doar o calitate nesatisfăcătoare a apei în cazul plajei Sulina. În această categorie a resurselor balneare ar putea fi inclusă și plaja amenajată pe malul lacului Ciuperca din municipiul Tulcea, unde este permisă balneația liberă, însă calitatea apei, ca și în cazul plajei Sulina, este nesatisfăcătoare. Extinzând semnificația potențialului turistic balnear și luând în considerare existența unor întinderi de apă, nu neapărat cu valențe terapeutice, dar care pot fi folosite pentru diferite alte activități de agrement și sportive, teritoriul județului Tulcea se bucură de prezența văii Dunării și a numeroase lacuri care, prin inițiative locale sau județene, pot fi amenajate în acest scop.

La acești factori naturali enumerați mai sus, pot contribui și factorii bioclimatici, pe teritoriul județului Tulcea putând fi identificate două tipuri de bioclimate: bioclimat excitant de stepă și bioclimat de litoral

maritim. Studiile (M. Lungu et. al., 2012) arată că valorile indicelui climatic-balnear Burnet sunt foarte bune în cazul localităților din zona litorală și din Delta Dunării, în special Sulina, Sfântu Gheorghe, Gorgova, Crișan, Tulcea și Chilia, și se mențin bune și satisfăcătoare pentru restul teritoriul județean. Aceleași rezultate indică și valorile indicelui climatic-marin Sarramea (care ia în considerare mai mulți factori, printre care temperatura medie a aerului, temperatura medie a apei mării și durata medie de strălucire a Soarelui).

Din punct de vedere hidrografic, tipurile de resurse de apă teoretice și tehnic utilizabile de pe teritoriul administrativ al județului Tulcea sunt: apele subterane și apele de suprafață (râuri, lacuri și Dunărea cu brațele Chilia, Sulina și Sfântu Gheorghe). Din datele primite de la Direcția Apelor Tulcea, S.G.A Tulcea, resursele de apă teoretice și tehnic utilizabile din județul Tulcea, consemnează că, în anul 2012, resursa de suprafață utilizabilă reprezenta 74,9% din cea teoretică, iar în cazul resursei din subteran cea utilizabilă reprezenta 74.5% din resursa teoretică (Sursa: Strategia de dezvoltare durabilă a județului Tulcea pe perioada 2014-2020). Principalul curs de apă ce străbate județul Tulcea este fluviul Dunărea cu brațele sale: Brațul Măcin - 75 km, Brațul Tulcea - 17 km, Brațul Chilia - 116 km, Brațul Sulina - 63 km, Brațul Sfântu Gheorghe - 108 km. Râurile interioare de pe cuprinsul celor două bazine hidrografice, BH Dunăre și BH Litoral însumează o lungime de cca. 600 km. Toate apele curgătoare din județ sunt caracterizate prin debite scăzute, pe care se grefează viiturile fluviale în tot timpul anului, precum și apele mari de primăvară provenite din topirea zăpezilor. Lacurile sunt mult mai bine reprezentate, fiind situate de-a lungul Dunării (Jijila, Crapina, Racova, Rotund, Somova etc.), în Delta Dunării (Dranov, Gorgova, Roșu etc.) și pe litoralul Mării Negre (Razim, Golovița).

În județul Tulcea, situat la punctul de interferență a unor mari regiuni floristice, există, alături de elementele autohtone, specii mediteraneene, balcanice și din stepa asiatică. Bogata diversitate a habitatelor naturale ce caracterizează zona Dobrogei de Nord, determină existența unui număr mare de specii de floră și faună sălbatică, multe dintre ele fiind endemice, rare, vulnerabile sau periclitate.

Starea solurilor și cea a pădurilor este relativ bună, totuși acestea sunt afectate periodic de inundații, seceta prelungită, incendii necontrolate, pășunatul excesiv și de practicarea unui turism neecologic. Tipurile de sol care apar în zonă sunt solurile cenușii închise și cernoziomurile levigabile (slab , moderat și puternic), la care se adaugă pe areale mai restrânse litosoluri și cernoziomuri carbonatice. În restul zonei se întâlnesc cernoziomuri levigabile, instalate pe loessurile de vârsta cuaternară. Aceste tipuri de soluri sunt caracteristice formațiunilor intens drenate (cu orizontul freatic foarte adânc) și au o constituție lutoasă și luto-argiloasă. Diversitatea condițiilor naturale și antropice determină o variabilitate ridicată a pretabilității solurilor pentru agricultură. Calitatea terenurilor agricole cuprinde atât fertilitatea solului, cât și modul de manifestare al celorlalți factori de mediu față de plante (Sursa: Strategia de dezvoltare durabilă a județului Tulcea pe perioada 2014-2020 , Cap. 8 – Mediu, p.293-295).

2.2.2. Obiective și măsuri

Obiectiv sectorial specific (OTN)

OTN1 - Valorificarea corespunzătoare a resurselor naturale fără a prejudicia starea factorilor de mediu.

Având în vedere complexitatea și valoarea elementelor cadrului natural al județului Tulcea, prioritățile de acțiune din acest sector trebuie să se bazeze pe nevoia de a atinge un echilibru durabil între obiectivele în egală măsură importante, dar și inseparabil inter-dependente de protecție a biodiversității, a ecosistemelor naturale și a proceselor, pe de o parte, și de satisfacere a nevoilor economice și sociale și a aspirațiilor comunităților locale, pe de altă parte. Pentru atingerea acestui deziderat este nevoie de cunoașterea corectă și completă a resurselor naturale existente în prezent și de un management efectiv pentru speciile-cheie de floră și faună, inclusiv a speciilor amenințate și aflate pe cale de dispariție, de importanță națională, regională și globală din punctul de vedere al conservării, precum și „resursele naturale vii", valoroase și abundente în mod natural, pe care se bazează economia din zonă (Sursa: Strategia Integrată de Dezvoltare Durabilă a Deltei Dunării, august 2016, p. 100 și Planul de Acțiune al SIDD DD 2023-2030).

Măsuri asociate obiectivului OTN1:

- **MN1.1** Crearea de strategii de valorificare selectivă, durabilă, a resurselor naturale în funcție de oportunitățile economice și sociale oferite comunităților locale.
- **MN1.2** Conservarea, protejarea și valorificarea patrimoniului natural și combaterea/reducerea impactului activităților antropice poluante.
- **MN1.3** Dezvoltarea unor sisteme de monitorizare a stării de conservare a biodiversității din ariile protejate

(Sursa: Strategia de dezvoltare durabilă a județului Tulcea pe perioada 2014-2020, Portofoliu de proiecte, p. 8 și Planul de Acțiune al SIDD DD 2023-2030)

OTN2 - Creșterea rezilienței în privința efectelor produse de schimbările climatice și fenomenul de încălzire globală.

- **MN2.1** Dezvoltarea unei zone receptive la problemele climatice prin integrarea lor în planurile și politicile publice locale.
- **MN2.2** Promovarea dezvoltării unei economii cu emisii scăzute de carbon prin luarea unor măsuri țintite de adaptare și reducere a emisiilor GES (Gaze cu Efect de Seră).
- **MN2.3** Conștientizarea din partea populației și a mediului de afaceri cu referire la adaptarea la schimbările climatice

(Sursa: Strategia Integrată de Dezvoltare Durabilă a Deltei Dunării, august 2016, p. 112; Stratgia de Dezvoltare Durabilă a județului Tulcea 2021-2027 și Planul de Acțiune al SIDD DD 2023-2030).

Obiective specifice și proiecte conform SIDD 2023-2030 și Strategiei de dezvoltare durabilă a județului Tulcea 2021-2027

- Asigurarea unui management adecvat, coerent și durabil al resurselor naturale și al riscurilor naturale în județul Tulcea.
- Forarea de noi puțuri de apă / găsirea unor noi surse de apă potabilă în localitățile din județ care sunt deficitare la acest capitol
- Amenajarea canalelor de ieșire în lacurile județului Tulcea
- Reconversia terenurilor degradate prin amenajarea de spații verzi, spații de joacă, zone de agrement și petrecere a timpului liber în comunele din județul Tulcea
- Exploatarea potențialului eolian al județului prin extinderea fermelor de centrale eoliene
- Derularea de acțiuni de împădurire și reîmpădurire a zonelor limitrofe satelor și orașelor
- Realizarea de lucrări de combatere a eroziunii solurilor în localitățile din județ
- Valorificarea comună a biosferelor și arealelor naturale protejate din bazinul Dunării
- Reabilitarea terasamentelor de protecție împotriva inundațiilor
- Redimensionarea sistemului de preluare a apelor pluviale și eliminarea riscurilor la inundații în zona centrală separarea totală a sistemului de canalizare ape pluviale de cel de ape menajere
- Consolidarea, stabilizarea malurilor și regularizarea cursurilor de apă în localitățile județului în care aceste activități se aplică
- Lucrări de stabilizare și protecție a terenurilor împotriva alunecărilor de teren și de combatere a eroziunii solurilor

- Consolidarea și amenajarea ravenelor din localitățile județului

Obiective specifice și proiecte conform SDD 2015

Strategia de Dezvoltare Durabilă (SDD) a Județului Tulcea, 2015-2020, identifică o serie de aspecte cu privire la valorificarea corespunzătoare a resurselor naturale, fără a prejudicia starea factorilor de mediu, dar și cu privire la creșterea rezilienței în privința efectelor produse de schimbările climatice. La nivel teritorial au fost înființate mai multe grupuri de dezvoltare, în cadrul cărora au fost identificate mai multe direcții și sub-direcții de dezvoltare, după cum urmează:

Grupul de dezvoltare 1 Sulina-Crișan-Sfântu Gheorghe

Direcția de dezvoltare 1 - Dezvoltarea capacității administrative și operaționale de intervenție

Sub-direcția de dezvoltare 2.3. Conservarea mediului și adaptarea la schimbările climatice

- Împădurire izlaz Maliuc;
- Promovarea principiilor protecției mediului în rândul populației județului Tulcea.

Grupul de dezvoltare 2 Murighiol-Babadag-Baia

Direcția de dezvoltare 1 - Dezvoltarea capacității administrative și operaționale de intervenție

Sub-direcția de dezvoltare 2.3. Conservarea mediului și adaptarea la schimbările climatice

- Plantații forestiere terenuri degradate în jurul localității Nufăru;
- Modernizarea sistemului de încălzire al sediului primăriei Nufăru cu panouri fotovoltaice;
- Construcție stație eoliană pentru asigurarea independenței energetice a comunei Beștepe;
- Modernizare și extindere sistem iluminat public cu resurse neconvenționale în localitatea Mahmudia;
- Lucrări de împădurire terenuri degradate și plantații de salcie energetică - comuna Beștepe;
- Perdele de protecție forestiere împotriva vânturilor, viscolelor în UAT Valea Nucarilor;
- Împădurire terenuri degradate în zona Valea Nucarilor și Agighiol;
- Împăduriri terenuri Visterna;
- Împădurire 4,3 ha Jurilovca, 5 ha Sălcioara.

Grupul de dezvoltare 3 Măcin-Isaccea

Direcția de dezvoltare 1 - Dezvoltarea capacității administrative și operaționale de intervenție

Sub-direcția de dezvoltare 2.3. Conservarea mediului și adaptarea la schimbările climatice

- Împădurirea a 10 ha teren Isaccea;
- Parc solar fotovoltaic comuna I.C. Brătianu;
- Realizare 56 ha împădurire - comuna I.C. Brătianu;
- Utilizarea energiei solare/regenerabile la instituțiile publice: primărie, școală, grădiniță, centru social, cămin cultural – comuna Grindu;
- Utilizarea energiei solare la instituțiile publice: primărie, școală, grădiniță, centru social, cămin cultural comuna Văcăreni;
- Utilizarea energiei solare la instituțiile publice Somova: primărie, școală, grădiniță, centru social, cămin cultural;
- Împădurire terenuri degradate pe teritoriul UAT Niculițel;
- Înființare capacități valorificare energie regenerabilă pentru producere energie termică pentru clădirile administrației publice din comuna Niculițel;
- Promovarea principiilor protecției mediului în rândul populației comunităților situate în grupul de dezvoltare 3 Măcin-Isaccea;
- Dezvoltarea unei capacități de energie regenerabilă în orașul Măcin.

Grupul de dezvoltare 4 Turcoaia-Cerna

Direcția de dezvoltare 1 - Dezvoltarea capacității administrative și operaționale de intervenție

Sub-direcția de dezvoltare 2.3. Conservarea mediului și adaptarea la schimbările climatice

- Eficientizarea și modernizarea iluminatului public (folosirea de energie din resurse regenerabile) ;
- Împădurirea dealului Iacob Deal – Com. Turcoaia.

Grupul de dezvoltare 5 Casimcea-Topolog

Direcția de dezvoltare 1 - Dezvoltarea capacității administrative și operaționale de intervenție

Sub-direcția de dezvoltare 2.3. Conservarea mediului și adaptarea la schimbările climatice

- Împăduriri terenuri degradate 110 ha în comuna Topolog;
- Împădurire terenuri degradate UAT Ostrov;
- Împăduriri 47 ha terenuri Comuna Dăeni;
- Creare ferma panouri fotovoltaice pentru asigurarea iluminatului public al instituțiilor din resurse regenerabile UAT Casimcea.

Acțiuni integrate la nivelul județului Tulcea

Direcția de dezvoltare 1 - Dezvoltarea capacității administrative și operaționale de intervenție

Sub-direcția de dezvoltare 2.3. Conservarea mediului și adaptarea la schimbările climatice

- Modernizarea Agenției pentru Protecția Mediului Tulcea prin dotarea cu surse de energie regenerabilă / APM;
- Delimitarea granicelor și semnalizarea zonelor strict protejate, a zonelor tampon, a zonelor de pescuit sportiv, rutelor turistice, zonelor de camping și de parcare, etc. împreună cu dezvoltarea și implementarea unui sistem de monitorizare și informare, inclusiv tehnologie corespunzătoare precum camere activate de mișcare, turnuri de observație etc.
- Crearea unei platforme de parteneriat privind schimbările climatice, inclusiv a unui fond de adaptare climatică pentru comunități, care să vizeze familiile cu venituri mici, un mecanism micro de împrumut pentru a susține IMM-urile și oportunități de asociere pentru a promova colaborarea publică privind acțiunile inovatoare în ceea ce privește clima;
- Dezvoltarea unui ghid local clar și ușor de folosit privind schimbările climatice și programe de eficientă energetică;
- Combaterea efectelor eroziunii plajelor ca urmare a schimbărilor de temperatură a apei și curenților marini;
- Refacerea ecosistemelor și habitatelor naturale din cadrul rețelei Natura 2000 afectate de impactul antropic și populațiile unor specii afectate / ARBDD;
- Inventarierea biodiversității în zona marină a Rezervației Biosferei Delta Dunării;
- Actualizarea inventarierii biodiversității în perimetrul Rezervației Biosferei Delta Dunării;
- Evaluarea, stabilirea, implementarea măsurilor care să asigure utilizarea durabilă a habitatelor și speciilor, promovarea de acte normative, evaluarea impactului, stabilirea măsurilor, promovarea de acte normative implementarea măsurilor de reducere a impactului de mediu pentru infrastructura ce afectează Natura 2000;

- Starea resurselor naturale vegetale și animale de interes economic și recreativ (stuf, pește, papură etc.) în vederea dimensionării și monitorizării eforturilor anuale de valorificare;
- Împăduriri pentru refacerea vegetației forestiere naturale degradate în urma lucrărilor de îndiguire a incintelor agricole sau piscicole;
- Refacerea peisajului natural afectat de impactul activităților economice din zonele deltaice sau din zonele învecinate;
- Proiecte pentru promovarea și utilizarea unor resurse de energie regenerabilă;
- Proiect pilot privind asigurarea utilităților pentru Sediul A.R.B.D.D. Tulcea din energii neconvenționale;
- Proiect pilot privind asigurarea utilităților pentru cantonul Gura Portiței din R.B.D.D., din energii neconvenționale;
- Proiect pilot privind asigurarea utilităților pentru centrul de informare și educație ecologică Sfântu Gheorghe din R.B.D.D., din energii neconvenționale;
- Stoparea declinului diversității biologice și conservarea patrimoniului natural – proiecte specifice, în conformitate cu măsurile și planurile ARBDD pentru perioada 2014 – 2020;
- Utilizarea durabilă a resurselor naturale și a serviciilor asigurate de ecosisteme – proiecte specifice, în conformitate cu măsurile ARBDD pentru perioada 2014 – 2020;
- Studiul resurselor naturale din Delta Dunării/RBDD pentru fundamentarea asistării deciziei în vederea conservării și utilizării sustenabile ale acestora;
- Impactul schimbărilor climatice asupra R.B.D.D.;
- Monitorizarea siturilor de importanță comunitară (SCI) și a siturilor de protecție avifaunistică din Podișul Nord-Dobrogean (SPA) în vederea conservării acestora din perspectiva dezvoltării durabile.

Surse documentare

Ciulache, S., Torică, V. (2003) – Clima Dobrogei, în Analele Universității București, seria Geografie;

Popescu, N., Ielenicz, M. (2003) – Relieful Podișului Dobrogei – caracteristici și evoluție, în Analele Universității București, seria Geografie;

**** Strategia de dezvoltare durabilă a județului Tulcea pe perioada 2014-2020 ;*

**** Strategia Integrată de Dezvoltare Durabilă a Deltei Dunării, versiunea august 2016.*

**** Strategia de Dezvoltare Durabilă a Județului Tulcea, 2021-2027.*

**** Planul de Acțiune al Strategiei Integrate de Dezvoltare Durabilă a Deltei Dunării, 2023-2030.*

2.3. Calitatea factorilor de mediu. Biodiversitatea.

2.3.1. Elemente de context. Oportunități de finanțare.

Dezvoltarea viitoare a României pentru intervalul 2021 – 2027 prevede elaborarea de planuri și programe performante, de aliniere la exigențele europene a domeniilor economico – sociale, inclusiv a schimbărilor radicale pe linia inovațiilor și tehnologiilor inteligente. În vederea atingerii acestor deziderate, țara noastră își propune alocarea de fonduri europene pentru aplicarea măsurilor domeniilor relevante, conectate cu piața.

Pentru mediu, potrivit *Raportul Județean privind Starea Mediului în Județul Tulcea pentru anul 2019,* începând cu anul 2021 sunt prevăzute implementarea măsurilor care vizează: creșterea nivelului de asigurare a populației cu sisteme de colectare a apelor uzate, schimbarea destinației modului de folosință a terenurilor prin aplicarea tehnicii agricole ecologice, cât și reducerea emisiilor specifice de fosfor per locuitor.

Rezultatele obținute în ultimii ani la măsurătorile efectuate pentru cei trei factori de mediu (aer, apă, sol) au dovedit serioase tendințe de reducere a valorilor indicatorilor analizați, cât și scăderea suprafețelor pe care se manifesta eroziunea solului, fapt ce confirmă efectul imediat al implementării măsurilor de poluare luate la nivel național după implementarea normelor europene de protecție a mediului.[4] Aceste rezultate nu ar fi fost posibile fără sprijinul finanțărilor programelor de cercetare – inovare, de implementare a măsurilor de reabilitare a mediului, susținute prin dezvoltarea de proiecte strategice.

Prin *Programul Operațional Regional pentru regiunea Sud-Est 2021-2027*[5] este prevăzută o serie de acțiuni de tip *smart city* unde rezolvarea actualelor probleme de mediu conduc la aplicarea de modele performante de protejare a factorilor de mediu. Punerea în practică vizează investiții financiare majore și solicită niveluri ridicare de cooperare interdisciplinară.[6]

La îndeplinirea dezideratului *O Europă mai ecologică* din POR Regiunea SE 2021 - 2027, România va contribui la finanțarea sub-sectoarelor de mediu privind:

- *Conservarea biodiversității* – investițiile pentru biodiversitate au în vedere cu prioritate trei aspecte: păstrarea diversității biologice, realizarea unui management eficient al ariilor naturale protejate, refacerea ecosistemelor degradate din ariile naturale protejate. Vor fi susținute activități privind realizarea și implementarea Planurilor de Management pentru ariile naturale protejate și Siturile Natura 2000, elaborarea de studii și proiecte și stabilirea de măsuri de reabilitare și conservare a biodiversității, monitorizarea diversității biologice și asigurarea reconstrucției ecologice a ecosistemelor degradate.
- *Calitatea aerului* – vizează cu prioritate reducerea emisiilor de poluanți ai atmosferei, evaluarea calității aerului și monitorizarea surselor de emisie noxe. Investițiile au fost orientate către acțiuni de dotare a Sistemului Național de Evaluare și Monitorizare a Calității Aerului pentru monitorizarea constantă a calităţii acestuia și raportarea permanent a datelor/informațiilor către Consiliul European.
- *Infrasructura de apă și apă uzată* – investițiile vor fi realizate conform Master Planurilor Județene și conformarea cu politicile regionale. Proiectele începute în perioada anterioară (2014-2020) vor fi finalizare; și se dorește dezvoltarea de noi proiecte care vor urmări conformarea cu prevederile actualelor directive în cee ace privește colectarea și epurarea apelor uzate.
- *Decontaminarea siturilor poluate* – Inventarierea siturilor contaminate s-a făcut la nivelul întregii țări, însă pentru stabilirea riscurilor pe care poluarea generată de siturile contaminate le are asupra sănătății oamenilor, nu s-a realizat din lipsa fondurilor și finanțării în domeniu. Se dorește realizarea efectivă a decontaminării solurilor afectate de activitățile miniere.
- *Gestionarea deșeurilor* – (integral aliniată politicii europene) va urmări reducerea cantității de deșeuri generate de la populație și activități economice, investițiile vizând totodată și acțiuni concrete de reutilizare și valorificare a acestora prin operațiuni de reciclare. Dacă în anul 2016 s-a realizat sistarea depozitelor neconforme pentru deșeuri, pentru etapa următoare (2035) este prevăzută, ca prioritate, reciclarea a 65% din cantitatea deșeurilor municipale și adaptarea sistemelor integrate de management al deșeurilor.

[4] Raportul Județean privind Starea Mediului în Județul Tulcea pentru anul 2019, pg.63

[5] http://www.adrse.ro/POR_2021/POR_ADRSE.aspx

[6] Acord de Parteneriat pentru Perioada de Programare 2021 – 2027, pg.33-69

Investițiile pentru Obiectivul 2 - O Europă mai verde prevăd pentru:

- ✓ Sistemul de *economie circulară* prevede investiții în:
  - Modul de gestionare a deșeurilor municipal prin investiții pentru: extinderea sistemelor de colectare separate, valorificarea materială a deșeurilor, instalații de tartare a deșeurilor reziduale.
  - Finanțarea se va acorda prin Programul Operațional de Dezvoltare Durabilă.
- ✓ *Biodiversitate*a prevede investiții în acțiuni precum:
  - Finanțarea cu prioritate a realizării Planurilor de management ale siturilor aflate în arealul proiectelor de infrastructură[7]
  - Aplicarea măsurilor de conservare prevăzute în Planurile de management al siturilor Natura 2000, a Planurilor de acțiune pentru mediu.
- ✓ *Calitatea aerului* presupune investiții pentru:
  - Reechiparea Rețelei Naționale de Monitorizare a Calității Aerului pentru a asigura calitatea datelor de raportare către Comisia Europeană, conform prevederilor directivelor europene.
- ✓ *Siturile contaminate* presupun investiții în:
  - Investigarea detaliată a siturilor potențial contaminate
  - Dezvoltarea unei de baze de date care să permită actualizarea permanent a situației acestora
  - Remedierea siturilor contaminate orfane aflate în proprietatea autorităților publice
  - Asigurarea calității factorilor de mediu din zonele aflate în vecinătatea gospodăriilor
  - Monitorizarea post-remediere a siturilor

Pentru siturile contaminate finanțarea se va asigura prin Programul Operațional Regional (pentru finanțarea reconversiei terenurilor virane degradate), Programul Operațional de Dezvoltare Durabilă (investigarea siturilor contaminate și remedierea lor) și Programul Operațional Tranziție Justă (investiții în regenerarea și decontaminarea siturilor poluate).

Tratatul Uniunii Europene constituie baza de instituire a celor 8 fonduri reglementate de Regulamentul privind Dispozițiile Comune (RDC), respectiv:

- Fondul European de Dezvoltare Regional (FEDR),
- Fondul Social European+ (FSE+),
- Fondul de Coeziune (FC),
- Fondul European pentru Pescuit și afaceri Maritime (FEPAM),
- Fondul pentru Azil și Migrație (FAMI),
- Fondul pentru Securitate Internă (FSI)
- Fondul pentru Managementul Integrat al Frontierelor (IMFV),
- Fondul privind Tranziția Justă (FTJ).[8]

Complementaritatea între fonduri pentru Obiectivul 2 - O Europă mai verde prevede pentru:

- *Apă/apă uzată:* FEDR, FC și FTJ
- *Economia circulară* (gestionarea deșeurilor): FEDR (investiții pentru reciclare); FC (îndeplinirea măsurilor prevăzute pentru reciclarea și depozitarea deșeurilor); FTJ (finanțare IMM-uri pentru acțiuni de reducerea cantităilor de deșeuri.
- *Biodiversitatea și infrastructura verde:* FEDR (investiții în conservarea biodiversității în ariile protejate Natura 2000, FC (investiții pentru infrastructura verde), ambele fonduri fiind complementare; FTJ (investiții pentru proiecte de restaurare și reconversie a terenurilor).

În principal, FEDR va sprijini intervențiile pe domeniul de mediu (protecția naturii, biodiversitate și infrastructură verde pentru mediul urban, reducerea poluării și investițiile în rețeaua Natura 2000.

Pentru Delta Dunării este prevăzută utilizarea în continuare a Investițiilor Teritoriale Integrate (ITI), cu finanțare complexă (Implementarea Strategiei Integrate de Dezvoltare Durabilă a Deltei Dunării).[9]

Obiectiv sectorial de mediu propus

OTM: Asigurarea unei calități ridicate și a protejării factorilor de mediu prin prisma aplicării indicatorilor de dezvoltare durabilă și alinierea la standardele europene privind calitatea mediului și a vieții, prin protejarea biodiversității și utilizarea durabilă a resurselor naturale precum și prin adaptarea la schimbările climatice

Obiectivul sectorial al sub-domeniului „mediu" necesită stabilirea unor sub-obiective specifice și măsuri aferente celor 4 factori principali de mediu: aer, apă, sol, biodiversitate.

2.3.2. Calitatea aerului

2.3.2.1. Diagnostic general și probleme

Disfuncționalitățile identificate la nivelul județului Tulcea privind calitatea aerului, au fost prezentate în *prima etapă de lucru PATJ Tulcea Cadrul natural și mediul* (Tabelul 50, Pct.1.2 CALITATEA AERULUI):

- Perdele de protecție și spații verzi insuficiente
- Lipsa centurilor de ocolire a orașelor
- Utilizarea crescută în gospodării (în special în mediul urban) a combustibililor fosili și a lemnului ca sursă de energie termică
- Arderea necontrolată în special în mediul rural a deșeurilor vegetale și menajere
- Eficiență energetică scăzută a sistemelor centralizate de producere, transport și distribuție a căldurii către consumatori, în special în centrele urbane
- Infrastructura de transport necorespunzătoare
- Buget insuficient pentru reabilitarea infrastructurii de transport
- Stațiile automate de monitorizare a calității aerului se află în stare precară, prezentând defecțiuni care nu au putut fi remediate în cursul anului 2010, ca urmare, valorile numerice de captură a datelor au fost mici și foarte mici

[7] Acord de Parteneriat pentru Perioada de Programare 2021 – 2027, pg.40

[8] Acord de Parteneriat pentru Perioada de Programare 2021 – 2027, pg.43

[9] Acord de Parteneriat pentru Perioada de Programare 2021 – 2027, pg.59

2.3.2.2. Obiective și măsuri specifice

Sub-obiectivul specific pentru factorul aer este

OTMa – Ținerea sub control a surselor de emisii de poluanți în aer în vederea asigurării unei bune calități a acestuia, necesară desfășurării unei vieți normale.

Sub-obiectivul OTMa reprezintă un obiectiv cadru pentru factorul aer și implică atingerea unor obiective tematice precum:

a. *Propuneri care decurg din documente de nivel județean/regional/național*

Planul de mobilitate urbană durabilă al Municipiului Tulcea

OTMa1 – Implementarea unui sistem integrat de spații verzi / silvice amenajate, interconectate la nivel zonal și local

OTMa2 – Implementarea unui sistem integrat de piste de biciclete, interconectat la nivel zonal și local

OTMa3 – Diminuarea efectelor poluării aerului, poluare generată de traficul rutier

Plan de menținere a calității aerului în județul Tulcea

OTMa4 - Producerea/utilizarea energiei electrice din surse regenerabile

OTMa5 - Îmbunătățirea suprafețelor degradate ce aparțin domeniului public

b. *Obiective (noi) propuse prin PATJ*

OTMa6 – Interzicerea incendierii miriștilor și a deșeurilor vegetale pe terenuri agricole

OTMa7 – Gestionarea corespunzătoare a deșeurilor industriale (haldele de steril, iazuri de decantare)

În Județul Tulcea una dintre principalele cauze de incendiu o reprezintă arderea resturilor vegetale. Aceste incendii au fost urmarea focurilor făcute în aer liber pentru distrugerea vegetațiilor uscate de pe terenuri agricole (miriști) sau grădini, aprinderii lor pe timp de vânt ori în apropierea pădurilor, locuințelor sau furajelor.

Cele mai mari cantități de deșeuri industriale generate în județul Tulcea sunt rezultate de la activitățile din industria metalurgică, industria minieră și din construcții. Aceste depozite/ halde au un impact negativ asupra componentei de mediu aer prin eliberarea de particule de praf și pulberi în atmosferă.

La sfârșitul anului 2017 depozitele de deșeuri industriale autorizate în județul Tulcea erau:

- Halda de șlam roșu - depozitul industrial pentru deșeuri nepericuloase care aparține SC Alum SA Tulcea
- Halda de zgură - depozitul de deșeuri nepericuloase care a aparținut fostei societăți SC Ferom SA. Depozitarea în aceasta haldă s-a realizat până în anul 2003.
- Halda Dăeni, județul Tulcea, deținută de SC Cariera Vega SRL (Oil Company Holdyng AG)
- Halda din Comuna Izvoarele, județul Tulcea, deținută de I.F.L.G.S. București

Protejarea calității aerului este legiferată la nivel european de Directiva 2008/50/CE prin care sunt stabilite limitele privind noxele la care sunt expuși cetățenii țărilor membre. Multe state încă depășesc aceste limite maxime admise de poluare, România făcând parte din grupul lor. Pentru diminuarea efectelor poluării și păstrarea calității aerului este necesară respectarea legislației în vigoare și aplicarea de măsuri pentru reducerea pe cât posibil a surselor poluatoare.

Măsuri aferente obiectivelor tematice (aer):

Măsuri orizontale aplicabile la nivel de județ

MMa1.1 – Mărirea suprafețelor ocupate de spații verzi / silvice în cadrul localităților județului

MMa3.1 - Utilizarea autovehiculelor cu sisteme care respectă standardele privind emisiile de CO2

Măsuri aplicabile la nivel local (UATB)

MMa1.2 - Reabilitarea spațiilor verzi dintre blocuri

MMa2.1 - Amenajarea pistelor pentru bicicliști în cadrul municipiului Tulcea integrat cu sistemul de amenajare a spațiilor verzi

MMa2.2 - Promovarea transportului public comun și a mijloacelor de transport nemotorizat (biciclete, trotinete etc.)

MMa3.2 - Întreținere și repararea drumurilor comunale

MMa4.1 – Înființarea unor parcuri eoliene pentru producerea de energie electrică nepoluantă

MMa4.2 – Implementarea iluminatului public ecologic, cu panouri solare

MMa5.1 - Reîmpădurirea în special a terenurilor degradate și crearea perdelelor de protecție forestiere împotriva vânturilor / viscolelor

MMa6.1 – Sancționarea persoanelor care incendiază resturile vegetale de pe terenurile agricole

MMa7.1 - Ecologizarea și monitorizarea haldelor de steril

2.3.3. Calitatea apei

2.3.3.1. Diagnostic general și probleme

Disfuncționalitățile identificate la nivelul județului Tulcea privind calitatea apei, au fost prezentate în *prima etapă de lucru PATJ Tulcea Cadrul natural și mediul* la Tabelul 50, Pct.1. CALITATEA APELOR SUBTERANE ȘI APELOR DE SUPRAFAȚĂ, CALITATEA APEI POTABILE :

Calitatea apelor subterane și apelor de suprafață

- Sisteme de canalizare și stații de epurare insuficiente în mediul rural
- Poluarea apelor subterane datorită depozitării neconforme a dejecțiilor animale
- Degradarea calității apelor datorită proceselor de eroziune a solului
- Utilizarea abuzivă de îngrășăminte chimice și pesticide
- Durata mare de timp a evaluării proiectelor depuse pentru finanțarea din fonduri externe
- Fonduri insuficiente de la bugetul local pentru susținerea cofinanțării

Calitatea apei potabile

- În mediul urban, infrastructura alimentării cu apă este învechită.

- Lipsa de alimentare cu apă în mediul rural
- Sisteme de deficitare de alimentare cu apă în mediul rural.
- Lipsa stațiilor de tratare a apei potabile pentru 12 localități care consumă apă direct din Dunăre
- Existența zonelor de protecție sanitară neamenajată conform prevederilor HG 930/2005
- Durata mare de timp a evaluării proiectelor depuse pentru finanțarea din fonduri externe

2.3.3.2. Obiective și măsuri specifice

Sub-obiectivul specific pentru factorul apă este:

OTMh – Managementul durabil al surselor de apă în scopul asigurării (cantitativ și calitativ) resurselor necesare dezvoltării durabile a județului precum și pentru apărarea împotriva acțiunilor distructive ale apelor

Sub-obiectivul OTMh reprezintă un obiectiv cadru pentru factorul apă și implică atingerea unor obiective tematice precum:

a. *Propuneri care decurg din documente de nivel județean/regional/național*

Strategia integrată de dezvoltare durabilă a județului Tulcea, perioada 2014 – 2020

OTMh1 – Asigurarea unui proces corespunzător și eficient de epurare a apelor uzate

OTMh2 – Protejarea și îmbunătățirea calității apelor

OTMh3 – Minimizarea vulnerabilității la riscul apariției inundațiilor

Planul de analiză și acoperire a riscurilor de pe teritoriul județului Tulcea, 2016

OTMh4 – Prevenirea manifestării riscului de inundații

b. *Obiective (noi) propuse prin PATJ*

OTMh5 – Dezvoltarea capacității operaționale de intervenție la inundații

OTMh6 – Asigurarea calității apelor de suprafață și a apelor subterane

În județul Tulcea inundațiile sunt de regulă generate de precipitații intense sau de torenți dar și din revărsarea apelor, în special a fluviului Dunărea. Pe teritoriul județului există peste 90 de amenajări hidrotehnice efectuate pentru apărare împotriva inundațiilor, aflate în custodia SGA TULCEA (43 de diguri și lucrări hidrotehnice), Consiliilor Locale (câte trei amenajări - diguri și lucrări hidrotehnice - la Nufăru și Mahmudia și câte o amenajare la: Maliuc, Beștepe, Smârdan, Ceatalchioi, IC Brătianu, Dăeni, Măcin. Barajele aflate în administrarea Consiliilor locale sunt la Ciucurova, Luncavița și două pentru Ostrov) și a Consiliului Județean (diguri de apărare AA, de protecție AP și de siguranță AS pentru 34 de localități). Mai există și un dig piscicol la Jijila aflat în administrarea Agenția Națională de Îmbunătățiri Funciare.

Toate unitățile din mediul urban au infrastructură pentru canalizare apă uzată, iar stație de epurare a apelor uzate are numai municipiul Tulcea. În localitățile urbane rețelele de canalizare apă uzată au vechime de peste 30 de ani, se produc avarii multiple, infiltrații și exfiltrații din rețelele care sunt subdimensionate, și sunt realizate din materiale neconforme și nu acoperă toate străzile localităților. În mediul rural doar 24 de unități administrative au sistem de canalizare apă uzată, dintre care 20 au stații de epurare în funcțiune (excepție face comuna Peceneaga care are stația de epurare în execuție) și 4 au stații de epurare nefuncționale. Rețelele de canalizare din mediul rural sunt realizate din materiale neconforme normelor tehnice actuale, au procent mic de acoperire al tramei de străzi. Sistemele de canalizare existente care evacuează apă insuficient epurată sau neepurată produc poluarea corpurilor de apă de suprafață și subterană din teritoriul județului, corpuri care sunt sursele de apă ale populației.

Măsuri aferente obiectivelor tematice (apă):

Măsuri orizontale aplicabile la nivel de județ

MMh2.2 – Consum rațional al apei

MMh2.3 – Promovarea importanței racordării la sistemul centralizat de canalizare în rândul populației

MMh5.1 – Inspecția și mentenanța cursurilor de apă și a lucrărilor hidrotehnice existente

MMh5.2 – Adaptarea structurilor de apărare existente la condițiile schimbărilor climatice

MMh5.3 – Pregătirea/îmbunătățirea pentru reducerea efectelor adverse ale inundațiilor

MMh6.2 – Utilizarea corectă a îngrășămintelor chimice și a substanțelor fitosanitare în agricultură

MMh6.3 – Evitarea utilizării în agricultură a dejecțiilor animale și/sau depozitarea neconformă a acestora

MMh6.4 – Reducerea surselor de poluare industrială

Măsuri la nivel local (UATB)

MMh1.1 – Înființarea sistemelor de canalizare cu stație de epurare

MMh1.2 – Extinderea/modernizarea/reabilitarea rețelelor de canalizare

MMh2.1 – Ecologizarea corpurilor de apă de suprafață

MMh3.1 – Execuția/punerea în siguranță a infrastructurii de apărare împotriva inundațiilor

MMh3.2 – Realizarea de lucrări hidrotehnice specifice (consolidare și recalibrare maluri, regularizare și reprofilare albii, etc.)

MMh3.3 – Achiziționarea de echipamente, utilaje și dotarea UAT-urilor pentru intervenții

MMh4.1 – Monitorizarea permanentă a parametrilor meteo și hidrografici

MMh4.2 – Desfășurarea de activități preventive ale autorităților, pe domenii de competență

MMh6.1 – Creșterea gradului de racordare la serviciile publice de alimentare cu apă și canalizare

2.3.4. Calitatea solurilor

2.3.4.1. Diagnostic general și probleme

Disfuncționalitățile referitoare la calitatea solurilor la nivelul județului Tulcea au fost identificate și prezentate în *a doua etapă de lucru PATJ Tulcea* după cum urmează:

- Lipsa unei evidențe actualizate privind schimbarea folosinței terenurilor
- Schimbarea folosinței terenurilor agricole
- Distrugerea sistemelor de irigații existente anterior anului 1989

- Suprafețe extinse a solurilor de categoria a III-a, improprii agriculturii
- Depozitări necontrolate de deșeuri menajere sau animaliere, a dus la existența zonelor vulnerabile la poluarea cu nitrați
- Fragmentarea proprietăților private nu permite aplicarea și respectarea prevederilor bunelor practici agricole și de mediu privind solurile
- Practicarea agriculturii de subzistență
- Populația din mediul rural este îmbătrânită
- Lipsa informării populației privind procedura de accesarea fondurilor europene privind îmbunătățirea metodelor agricole
- Lipsa fondurilor pentru serviciile care asigură irigația terenurilor
- Durata mare de evaluare a accesării fondurilor europene pentru îmbunătățirea practicilor agricole

2.3.4.2.Obiective și măsuri specifice

Sub-obiectivul specific pentru factorul sol stabilit pe baza disfuncționalităților identificate, este:

OTMs: Protecția solului prin măsuri de menținerea a calității și cantității acestuia la un nivel cât mai apropiat de starea inițială și de îmbunătățire a celor degradate și/sau poluate, inclusiv aplicarea unui program de monitorizare a calității acestuia la nivel de județ.

Sub-obiectivul OTMs reprezintă un obiectiv cadru pentru factorul sol și implică atingerea unor obiective tematice precum:

a. Propunerile decurg din documentele elaborate la nivel național/ regional/ județean/ local, astfel:

Document: Master-planul Regional pentru Regiunea de Dezvoltare de Sud-Est 2010-2020

OTMs1 – Aplicarea unor practici în domeniul *agriculturii/ silviculturii* cu impact pozitiv asupra calității solului

Document: Raport de Mediu - Strategia Integrată de Dezvoltare Durabilă a Deltei Dunării 2030

OTMs2 – Aplicarea bunelor practici atât în timpul funcționării cât și post închidere, în general, în sectorul *industrial*

Propuneri de obiective rezultate din PATJ și Strategia de dezvoltare durabilă a județului Tulcea pe perioada 2014-2020

OTMs3 – Aplicarea bunelor practici în domeniul ***depozitării deșeurilor*** inclusiv a haldelor de steril generate din activitatea de minerit

OTMs4 – Menținerea/ creșterea calității și cantității terenului (solului) utilizat ca ***spațiu verde în orașe*** și asigurarea ***infrastructurii apă – canal în mediul rural*** pentru evitarea deversărilor direct pe/ în sol/ subsol a apelor uzate menajere

Studiile pedologice și agrochimice efectuate de OSPA Tulcea, au demonstrat o calitate a solurilor la nivel de județ ca fiind bună. Terenurile agricole prezintă vulnerabilitate față de factorii naturali și antropici precum: sărăturarea terenurilor ca efect al secetelor îndelungate din Dobrogea, utilizarea abuzivă a îngrășămintelor chimice în agricultura de subzistență care se practică în mediul rural, incendii necontrolate ale vegetației generate de factorul antropic, pășunatul excesiv și mai puțin, inundațiile.

Deși în județul Tulcea s-au adoptat tehnicile de agricultură ecologică sprijinită prin subvenții de organisme de mediu și planuri de dezvoltare rurală, de cele mai multe ori, solurile sunt supuse în mod agresiv acțiunilor antropice. De cele mai multe ori aceste presiuni duc la pierderea calității solurilor și în situații mai grave s-a constatat și poluarea pânzei freatice cu nitrați, în special în mediul rural.

Restabilirea echilibrului solului decurge din protecția acestuia prin aplicarea măsurilor de mediu, implementarea noilor practici în domeniul agriculturii/silviculturii, astfel că printr-un management de mediu responsabil să se poată restabili echilibrul între modul de folosință și păstrare a calității solului și activitățile umane care se desfășoară.

Măsuri aferente obiectivelor tematice (sol):

Măsuri orizontale aplicabile la nivel de județ:

MMs1.1 - Utilizarea îngrășămintelor chimice în mod rațional, iar acolo unde este posibil utilizarea îngrășămintelor de grajd și rotirea culturilor;

MMs1.2 - Practicarea, în general, a arăturii de toamnă, iar pe terenurile în pantă practicarea aratului în lungul curbelor de nivel

MMs1.3 - Reîmpădurirea versanților cu probleme legate de alunecări de teren și sau prăbușiri și realizarea de perdele forestiere la margine terenurilor expuse eroziunii prin deflație ca urmare a defrișărilor istorice necontrolate

MMs2.1 - Susținerea pe cât posibil a agenților economici care introduc tehnologii prietenoase cu mediu și se axează pe creșterea gradului de refolosire/ recirculare a subproduselor/ deșeurilor/ evacuărilor în mediu, inclusiv pe/ în sol/ subsol;

MMs2.2 - Realizarea de programe de monitorizare a calității solului atât pe perioada de funcționare a activității cât și post închidere a activităților

MMs2.3 - Inventarierea siturilor contaminate industriale, inclusiv a celor „*orfane -în sensul Legii 74/2019*", în vederea reabilitării acestora

MMs3.1 - Realizarea de depozite de deșeuri conforme, cu monitorizarea calității solului din proximitate, iar acolo unde sunt neconforme (dacă mai este cazul), închiderea acestora și reecologizarea zonei inclusiv realizare de programe de monitorizare a calității solului post închidere

MMs3.2 - Realizarea unei mai bune infrastructuri în domeniul gestionări deșeurilor în mediul rural cu scopul evitării depozitărilor necontrolate a deșeurilor în/ pe sol/ subsol

MMs3.3 - Reecologizarea zonei după închiderea carierelor rezultate din activitatea de minerit inclusiv realizare de programe de monitorizare a calității solului post închidere

MMs4.1 - Amenajarea de spații verzi în interiorul orașelor (parcuri, zone de agrement, grădini botanice etc) sau, cel puțin, menținerea celor existente la nivelul actual

MMs4.2 - Realizarea infrastructurii apă – canal

Măsuri aplicabile la nivel local:

MMs1.1 - Utilizarea îngrășămintelor chimice în mod rațional, iar acolo unde este posibil utilizarea îngrășămintelor de grajd și rotirea culturilor

MMs1.3 - Reîmpădurirea versanților cu probleme legate de alunecări de teren și sau prăbușiri și realizarea de perdele forestiere la margine terenurilor expuse eroziunii prin deflație ca urmare a defrișărilor istorice necontrolate

MMs2.1 - Susținerea pe cât posibil a agenților economici care introduc tehnologii prietenoase cu mediu și se axează pe creșterea gradului de refolosire/ recirculare a subproduselor/ deșeurilor/ evacuărilor în mediu, inclusiv pe/ în sol/ subsol;

MMs3.2 - Realizarea unei mai bune infrastructuri în domeniul gestionări deșeurilor în mediul rural cu scopul evitării depozitărilor necontrolate a deșeurilor în/ pe sol/ subsol

MMs4.2 - Realizarea infrastructurii apă – canal

2.3.5. Biodiversitatea (vegetație, faună, arii protejate)

2.3.5.1.Diagnostic general și probleme

Privind biodiversitatea, disfuncționalitățile identificate la nivelul județului Tulcea au fost prezentate în *prima etapă de lucru PATJ Tulcea Cadrul natural și mediul* la Tabelul 50, Pct.6. CONSERVAREA BIODIVERSITĂȚII ȘI PROTECȚIA NATURII:

- Insuficienta implicare a autorităților locale în protejarea ariilor naturale de pe teritoriul administrativ al județului;
- Numărul mic a inițiativelor de atragerea de fonduri pentru managementul ariilor protejate / Siturilor Natura 2000 aflate sau nu în administrare;
- Lipsa sistemului de gestionare a deșeurilor din ariile naturale protejate;
- Lipsa de programe de monitorizare/inventariere de floră și faună sălbatică în afara siturilor Natura 2000;
- Personal cu atribuții de control insuficient;
- Situația juridică precară a terenurilor;
- Braconaj;
- Sustrageri ilegale de material lemnos din deltă și fondul forestier;
- Lipsa măsurilor coercitive pentru persoanele fizice care nu protejează mediul.

2.3.5.2.Obiective și măsuri specifice

Sub-obiectivul specific pentru factorul biodiversitate, stabilit pe baza disfuncționalităților identificate, este:

OTMb: Protejarea biodiversității prin refacerea și conservarea ecosistemelor afectate, realizabilă printr-o mai bună administrare a rețelei județene de arii naturale protejate și implicarea eficientă a autorităților locale pentru realizarea acestui obiectiv.

Sub-obiectivul OTMb reprezintă un obiectiv cadru pentru factorul sol și implică atingerea unor obiective tematice precum:

a. *Propunerile decurg din documentele elaborate la nivel național/ regional/ județean/ local*, astfel:

Document: Master-planul Regional pentru Regiunea de Dezvoltare de Sud-Est 2010-2020

OTMb1 – Protejarea biodiversității cu privire specială asupra utilizării resurselor naturale din județul Tulcea

Document: Raport de Mediu - Strategia Integrată de Dezvoltare Durabilă a Deltei Dunării 2030

Document: Strategia Integrată de Dezvoltare Durabilă a Deltei Dunării și implementarea acesteia prin Investiții Teritoriale Integrate (ITI)

OTMb2 – Conservarea biodiversității prin programe de monitorizare a ecosistemelor (terestre și acvatice) prin utilizarea TIC (tehnologia informației și comunicațiilor)

b. *Propuneri de obiective rezultate din PATJ și Strategia de dezvoltare durabilă a județului Tulcea pe perioada 2014-2020*

Document: Strategia de dezvoltare durabilă a județului Tulcea pe perioada 2014-2020 și PATJ Etapele I și II (2020)

OTMb3 – Implicarea autorităților locale și conștientizarea populației cu privire la importanța protejării biodiversității

În domeniul **Protejării Naturii și Conservarea Biodiversității** există potențial de conservare, având în vedere numărul mare de arii protejate (36 la număr) din care Parcul Național Munții Măcinului și Rezervația Biosferei Delta Dunării se detașează ca importanță. Siturile de Importanță Comunitară din cadrul Rețelei ecologice Natura 2000 susțin un capital natural reprezentativ atât la nivel național, cât și local, precum: numeroase habitate, o multitudine de specii protejate de floră și faună cu un număr mare al indivizilor, specii endemice terestre și acvatice.

De cele mai multe ori, ariile protejate sunt supuse în mod agresiv acțiunilor antropice care induc presiuni asupra biodiversității (terestre și acvatice), implicit și a factorilor de mediu (biotici și abiotici).

Din acest dezechilibru decurge necesitatea stabilirii obiectivelor privind protejarea biodiversității, alegerea și implementarea măsurilor de protecție a mediului, cât și realizarea unui plan de monitorizare eficient, astfel că printr-un management de mediu responsabil să se poată restabili echilibrul între conservarea biodiversității în ariile protejate, și în afara lor, și activitățile umane.

Măsuri aferente obiectivelor tematice (biodiversitate):

Măsuri orizontale aplicabile la nivel de județ:

MMb1.1 – Protejarea biodiversității terestre și acvatice cu prioritate a resursei de apă și a resursei forestiere;

MMb1.2 – Asigurarea calității biodiversității acvatice prin gestionarea eficientă a resurselor de apă;

MMb1.3 – Reîmpădurirea terenurilor despădurite și protecția fondului forestier existent.

MMb2.1 – Aplicarea tehnologiilor și inovației în materie de mediu, concentrate pe dezvoltarea energiilor regenerabile;

MMb2.2 – Realizarea de programe eficiente privind monitorizarea ecosistemelor din afara ariilor naturale protejate;

MMb2.3 – Revitalizarea inițiativelor (programe, proiecte) pentru obținerea fondurilor de mediu pentru ariile protejate.

MMb3.1 – Implicarea autorităților locale în asigurarea personalului specializat privind activitatea de monitorizare a ecosistemelor;

MMb3.2 – Conștientizarea populației cu privire la importanța protejării mediului și implicit a biodiversității;

MMb3.3 – Efectuarea de controale inopinate atât în ariile naturale protejate cât și în afara acestora;

MMb3.4 – Aplicarea măsurilor privind sancționarea persoanelor care încalcă regulile de respectarea biodiversității.

Măsuri aplicabile la nivel local:

MMb1.1 – Protejarea biodiversității terestre și acvatice cu prioritate a resursei de apă și a resursei forestiere;

MMb1.2 – Asigurarea calității biodiversității acvatice prin gestionarea eficientă a resurselor de apă;

MMb2.2 – Realizarea de programe eficiente privind monitorizarea ecosistemelor din afara ariilor naturale protejate;

MMb2.3 – Revitalizarea inițiativelor (programe, proiecte) pentru obținerea fondurilor de mediu pentru ariile protejate[10];

MMb3.2 – Conștientizarea populației cu privire la importanța protejării mediului și implicit a biodiversității;

MMb3.4 – Aplicarea măsurilor privind sancționarea persoanelor care încalcă regulile de respectarea biodiversității.

Surse documentare

Masterplanul Regional pentru Regiunea de Dezvoltare de Sud-Est 2010-2020 (pg.64/82, pg.74/82 Prioritatea 8 Protejarea și dezvoltarea patrimoniului natural și promovarea politicii de mediu, Linii de intervenție prioritare: pct.8.1, 8.3, 8.8);

http://www.adrse.ro/Documente/Planificare/Masterplan/Masterplan_10.08.2010.pdf

Strategia integrată de dezvoltare durabilă a Deltei Dunării și implementarea acesteia prin Investiții Teritoriale Integrate (ITI) (24/183)

https://www.fonduri-ue.ro/images/files/studii-analize/48101/5._Raport_Plan_de_actiune_ro.pdf

Raport de Mediu - Strategia Integrată de Dezvoltare Durabilă a Deltei Dunării 2030, (iunie 2015)

https://www.mlpda.ro/userfiles/delta_dunarii/2.raport_de_mediu_SIDDDD_rev06.pdf

Actualizarea Planului de Amenajarea Teritoriului Județean Tulcea, (PATJ Etapa I, Interacțiunea mediului cu activitățile economico-sociale la nivelul județului Tulcea (PATJ și Etapa a II-a Diagnostic prospectiv și general)

Strategia de dezvoltare durabilă a județului Tulcea pe perioada 2014-2020, cap.III.8 Mediu (subcap. III 8.1, III.8.2, III.8.6)

https://www.cjtulcea.ro/sites/cjtulcea/Informatii/Programe%20si%20strategii/Forms/DispForm.aspx?ID=46

Legea 74/2019 privind gestionarea siturilor potențial contaminate și a celor contaminate

https://lege5.ro/Gratuit/gmzdsnbzge4q/legea-nr-74-2019-privind-gestionarea-siturilor-potential-contaminate-si-a-celor-contaminate

2.4. Riscuri naturale și tehnologice

2.4.1. Inundații

2.4.1.1. Diagnostic și probleme

Cadrul legal european în domeniul apelor are la bază *Directiva Cadru Apa (2000/60/CE)* și *Directiva privind evaluarea și managementul riscului la inundații (2007/60/CE)*.

Directiva privind evaluarea și managementul riscului la inundații este al doilea pilon de bază al legislației europene în domeniul apelor și are ca *obiectiv major reducerea riscurilor și a consecințelor negative pe care le au acestea*. Instrumentul de implementare al Directivei este reprezentat de *Planul de Management al Riscului la Inundații*, și constituie una dintre componentele de gestionare cantitativă a resurselor de apă. Planul are ca *obiectiv* „fundamentarea măsurilor, acțiunilor, soluțiilor și lucrărilor pentru diminuarea efectelor negative ale inundațiilor asupra sănătății umane, mediului, patrimoniului cultural și activității economice, prin măsuri structurale și nestructurale”..

Strategia Națională de Management al Riscului la Inundații pe Termen Mediu și Lung, precum și legislația românească (OUG nr. 3/2010, ultima modificare la Legea Apelor) care transpune prevederile *Directivei privind evaluarea și managementul riscului la inundații 60/EC/2007* implementează conceptul european de amenajare - „mai mult spațiu pentru râuri” -, precum și conștientizarea riscului la inundații. Se urmărește, în primul rând, protecția oamenilor și a bunurilor acestora prin realizarea unor lucrări structurale de apărare: acumulări, poldere, diguri și derivații de ape mari. Este avută în vedere o abordare integrată a tuturor componentelor managementului riscului la inundații, prin intervenții „pro-active” în care planificarea și dezvoltarea durabilă să devină predominante.

Strategia Națională de Management al Riscului la Inundații pe Termen Mediu și Lung consideră prevenirea, protecția și diminuarea efectelor inundațiilor ca fiind un proces complex care se derulează pe termen lung și care începe anterior apariției dezastrului și este direcționat spre reducerea pagubelor produse de inundațiile viitoare. Strategia consideră că, din punct de vedere tehnic, nu există risc la inundații care să nu poată fi diminuat prin măsuri inginerești (măsuri structurale), costul fiind însă elementul hotărâtor.

Posibilitatea maximă de producere a inundațiilor în județul Tulcea este în perioada aprilie - iunie, cu accent pe luna aprilie și în perioada septembrie - octombrie. Cauza inundațiilor o constituie creșterea debitelor Dunării și ale râurilor din interiorul județului (Taița, Telița, Topolog și Slava), cauzate de ploi abundente

[10] https://ro.wikipedia.org/wiki/Lista_rezerva%C8%9Biilor_naturale_din_jude%C8%9Bul_Tulcea

și îndelungate, precum și suprapunerea unor ploi peste stratul de zăpadă, urmată de topirea bruscă a acesteia.

Delta Dunării este un areal expus la schimbările de mediu și prezintă vulnerabilitate mare la inundații. Intervențiile de după anul 1856 au perturbat regimul hidrologic natural. Primele tăieri de canale s-au produs prin rectificarea brațului Sulina pentru navigația maritimă. Până în anul 1950 au urmat canalele Dunavăț, Dranov, Litcov, Crâsnicul, Ceamurlia, Busurca, Magearu, Eracle-Batacu, Roşuleţ-Împuţita, Buhaz, Cistic, Ceamurlia-Gotca și Iacubova-Batacu. Între 1950 și 1964 s-au construit masiv canale, însumând peste 700 km.

Conform statisticilor, inundații semnificative s-au produs în 1895, 1926, 1942, 1975, 1981, 1988, 2006 și 2010. Starea de inundabilitate este foarte importantă în contextul evoluției componentelor sistemului natural, implicit a componentei umane. Deoarece aproximativ 30% din suprafața Deltei este îndiguită, volumul de apă stocat se raportează la o suprafață mai mică.

La nivelul județului Tulcea, localitățile posibile a fi inundate sunt: Dăeni, Ostrov, Peceneaga, Turcoaia, Carcaliu, Măcin, Smârdan, I.C. Brătianu, Grindu, Isaccea, Ceatalchioi, Pardina, Chilia Veche, Maliuc, Crișan, Sulina, Nufăru, Mahmudia, Murighiol, Sfântu Gheorghe și Tulcea (suburbia Tudor Vladimirescu) situate de-a lungul fluviului Dunărea și în perimetrul Rezervației Biosferei Delta Dunării. De asemenea mai pot fi inundate localitățile: Hamcearca, Izvoarele, M. Bravu, Ciucurova, Topolog, Casimcea, Slava Cercheză, Slava Rusă și Caugagia situate de-a lungul râurilor interioare ale județului.

Inundațiile pot afecta porțiuni de drumuri naționale cu lungimea totală de 1.3 Km, mai multe porțiuni de drumuri județene și comunale, cu lungime totală de 23 Km.

Obiective specifice și proiecte conform SIDD 2023-2030 și Strategiei de dezvoltare durabilă a județului Tulcea 2021-2027

- Reabilitarea / construirea de diguri de protecție împotriva inundațiilor în cadrul comunelor din județ expuse la risc de inundații- Reducerea vulnerabilității la toate tipurile de riscuri la care sunt supuse localitățile din județ prin crearea unor sisteme de intervenție rapidă în situații de urgență prin achiziția de mașini și utilaje de intervenții și deszăpezire

- Conștientizarea riscului de producere a dezastrelor naturale de către locuitorii județului Tulcea

- Amenajarea unor locații pentru staționarea auto specializate ale instituțiilor care asigură intervenția rapidă în situațiile de urgență (jandarmeria, poliția, salvarea, SMURD, pompieri), la intrarea / ieșirea din localitate

- Decolmatarea râurilor și betonarea albiei acestora în vederea reducerii riscurilor de inundații

- Realizarea unor canale de fugă și a unor diguri de apărare pentru protecția locuințelor, puțurilor de apă și stațiilor de epurare în localitățile din județul Tulcea

2.4.2. Obiective și măsuri

OTMRi1: Prevenirea, reducerea și gestionarea riscului inundațiilor și a consecințelor negative ale acestora.

Analiza riscului la inundații a dus la stabilirea unor măsuri de prevenire, protecție și diminuare a acestui fenomen. În funcție de tipurile de lucrări promovate, aceste măsuri sunt clasificate în categoria de măsuri structurale sau nestructurale.

Măsurile structurale includ acțiuni care presupun o modificare a stării actuale a corpului de apă pentru care se propun acestea. Acestea pot fi grupate pe 2 tipuri de măsuri:

MMRi 1.1. Investiții pentru amenajarea cursurilor de apă;

MMRi 1.2. Reabilitarea lucrărilor hidrotehnice existente de apărare la inundații.

Măsurile nestructurale nu implică lucrări de transformare morfologică a spațiului hidrografic, acțiunile din cadrul acestora fiind axate pe alte mijloace decât cele de modificare morfologică a traseului de scurgere a apei. Acestea sunt grupate ca:

MMRi 1.3. Măsuri nestructurale de reducere a riscului la inundații.

Obiective specifice și proiecte conform SDD 2015

Strategia de dezvoltare durabilă a județului Tulcea pe perioada 2014-2020 , identifică o serie de aspecte cu privire la prevenirea, reducerea și gestionarea riscului inundațiilor și a consecințelor negative ale acestora, în concordanță cu măsurile propuse. La nivel teritorial au fost înființate mai multe grupuri de dezvoltare, în cadrul cărora au fost identificate mai multe direcții și sub-direcții de dezvoltare, după cum urmează:

Grupul de dezvoltare 1 Sulina-Crișan-Sfântu Gheorghe

Direcția de dezvoltare 1 - Dezvoltarea capacității administrative și operaționale de intervenție

Sub-direcția de dezvoltare 2.3. Conservarea mediului și adaptarea la schimbările climatice

- Lucrări de consolidare mal drept Braț Chilia sector km 80-112;
- Apărare împotriva inundațiilor localitatea Sfântu Gheorghe;
- Apărare împotriva inundațiilor localitatea Pardina;
- Lucrări de consolidare și recalibrare în zona confluenței Ceatal Izmail;
- Lucrări pentru protecție împotriva inundațiilor în localitatea Maliuc;
- Apărare împotriva inundațiilor în localitățile Vulturu și Ilganii de Sus, comuna Maliuc;
- Amenajare dig de protecție în localitatea Crișan – 1 km;
- Amenajare dig de protecție în localitatea Mila 23, comuna Crișan – 1 km;
- Apărare de mal a localității Partizani (extravilanul localității) ;
- Supraînălțare și consolidare dig de protecție în localitatea Partizani;
- Reabilitare apărare de mal Gorgova;
- Construire dig de apărare în localitatea Ilganii de Sus;
- Construire și supraînălțare/consolidare dig de apărare în localitatea Gorgova;
- Amenajare, reabilitare diguri protecție în localitatea Sfântu Gheorghe;
- Amenajare și consolidare mal zona faleză în localitatea Sfântu Gheorghe.

Grupul de dezvoltare 2 Murighiol-Babadag-Baia

Direcția de dezvoltare 1 - Dezvoltarea capacității administrative și operaționale de intervenție

Sub-direcția de dezvoltare 1.2. Dezvoltarea capacității operaționale de intervenție la situații de urgență

- Apărarea împotriva inundațiilor în localitățile Nufăru și Ilganii de Jos, comuna Nufăru / ABADL;
- Lucrări de consolidare a malurilor Lacului Razelm;
- Regularizare și reprofilare albie pârâu Beștepe;
- Apărare împotriva inundațiilor localitatea Babadag;

- Regularizare și reprofilare albie derele[11] și torente (Calica, Valea Nucarilor, Valea Tulcii) comuna Valea Nucarilor;
- Achiziționarea de echipamente, utilaje și dotarea UAT-urilor pentru primele intervenții în situațiile de urgență;

Sub-direcția de dezvoltare 2.3. Conservarea mediului și adaptarea la schimbările climatice

- Apărare împotriva inundațiilor localitatea Vulturu;
- Apărare împotriva inundațiilor în localitatea Malcoci - 4km;
- Diguri de protecție împotriva inundațiilor în extravilanul și intravilanul localității Nufăru;
- Regularizare curs derea și construcție poduri traversare derea în localitățile Malcoci și Nufăru;
- Lucrări de eliminare a efectelor produse de alunecările de teren și inundații – Mahmudia;
- Regularizare torenți, inclusiv poduri de traversare în satele Iazurile, Valea Nucarilor;
- Construire dig de protecție eroziune lacustră lac Razelm;
- Reabilitare dig intravilan lacul Babadag-Zebil;
- Consolidare mal faleză Sarichioi;
- Diguri de protecție și regularizări torenți în localitățile Baia, Caugagia, Camena.

Grupul de dezvoltare 3 Măcin-Isaccea

Direcția de dezvoltare 1 - Dezvoltarea capacității administrative și operaționale de intervenție

Sub-direcția de dezvoltare 2.3. Conservarea mediului și adaptarea la schimbările climatice

- Regularizare și reprofilare albie pârâu Greci, localitatea Greci / ABADL;
- Punerea în siguranță a acumulării Luncavița;
- Lucrări de amenajare a Văii Italiană, localitatea Cataloi, comuna Frecăței;
- Lucrări pentru protejarea împotriva inundațiilor în localitățile cu risc de inundații din grupul de dezvoltare 3 Măcin-Isaccea;
- Reabilitare diguri de protecție localitatea Smârdan;
- Apărări de mal și diguri de protecție a localității I.C. Brătianu;
- Lucrări pentru protejarea împotriva inundațiilor pe teritoriul Comunei Luncavița;
- Lucrări pentru protejarea împotriva inundațiilor provenite din precipitații – Comuna Greci.

Grupul de dezvoltare 4 Turcoaia-Cerna

Direcția de dezvoltare 1 - Dezvoltarea capacității administrative și operaționale de intervenție

Sub-direcția de dezvoltare 2.3. Conservarea mediului și adaptarea la schimbările climatice

- Regularizare torenți – Comuna Peceneaga;
- Amenajarea albiei pârâului Cerna;
- Consolidare dig de apărare 3,5 km – comuna Turcoaia.

Grupul de dezvoltare 5 Casimcea-Topolog

Direcția de dezvoltare 1 - Dezvoltarea capacității administrative și operaționale de intervenție

Sub-direcția de dezvoltare 2.3. Conservarea mediului și adaptarea la schimbările climatice

- Lucrări de regularizare și poduri/podețe peste pârâul Slava – comuna Ciucurova;
- Lucrări de regularizare torenți și preluare ape pluviale – comuna Dăeni.

Acțiuni la nivelul Municipiul Tulcea

Direcția de dezvoltare 1 - Dezvoltarea capacității administrative și operaționale de intervenție

Sub-direcția de dezvoltare 1.2. Dezvoltarea capacității operaționale de intervenție la situații de urgență

- Conștientizarea riscului de producere a dezastrelor naturale de către locuitorii municipiului Tulcea;
- Creșterea capacității de intervenție în situația producerii dezastrelor naturale;
- Consolidare/apărare maluri între străzile Alexandru cel Bun și Orizontului.

Acțiuni integrate la nivelul județului Tulcea

Direcția de dezvoltare 1 - Dezvoltarea capacității administrative și operaționale de intervenție

Sub-direcția de dezvoltare 1.2. Dezvoltarea capacității operaționale de intervenție la situații de urgență

- Întărirea capacității operaționale a structurilor de intervenție în situații de urgență prin dotarea cu echipamente și tehnică specială / IS;
- Sistem integrat pentru managementul riscurilor naturale (inundații, cutremure, incendii, deșertificare și altele) și reacție rapidă în situații de dezastre naturale pe Fluviul Dunărea;

Sub-direcția de dezvoltare 2.3. Conservarea mediului și adaptarea la schimbările climatice

- Lucrări de întreținere și decolmatare a gârlelor și canalelor din complexele lacustre pentru asigurarea unui regim hidrologic optim în RBDD (Complexul Roșu-Puiu, Complexul lacustru Somova – Parcheș, Complexul lacustru Matița – Merhei, Gorgova – Uzlina, Șontea – Fortuna, Razim – Sinoe, Dunavăț-Dranov) ;
- Lucrări hidrotehnice de tip stăvilar pentru optimizarea circulației hidrologice în perimetrul RBDD;
- Reactivarea construcțiilor hidrotehnice existente la Amenajarea agricolă Pardina (ecluză + stăvilar Stipoc);
- Lucrări hidrotehnice pentru îmbunătățirea circulației apelor în complexul acvatic natural Șontea-Fortuna;
- Lucrări de apărare și consolidări de maluri;
- Lucrări noi pentru protecția împotriva inundațiilor a localităților necuprinse în programele anterioare (în conformitate cu planurile ARBDD);
- Lucrări de amenajare a bazinului hidrografic al Dunării în zona limitrofa Deltei Dunării pentru protecția împotriva inundațiilor a localităților, prin regularizarea cursurilor de apă și punerea în siguranță a barajelor pentru atenuarea viiturilor (în conformitate cu planurile ARBDD).

Planul de Management al Riscului la Inundații al Administrației Bazinale de Apă Dobrogea-Litoral grupează măsurile ce prevăd prevenirea, reducerea și gestionarea riscului inundațiilor și a consecințelor negative ale acestora în cinci domenii de acțiune: prevenire, protecție, conștientizare a publicului, pregătire, răspuns și refacere/reconstrucție.

Domeniul de acțiune ”Prevenire” cuprinde două categorii de măsuri:

- Revizuirea și actualizarea Planurilor de Management al Riscului la Inundații (P.M.R.I.):
  - Revizuirea E.P.R.I. (Evaluarea Preliminară a Riscului la Inundații), respectiv redefinirea / actualizarea A.P.S.F.R. (Areas of Potentially Significant Flood Risk);

[11] Dereá = vale îngustă și puțin adâncă, cu fundul aproape plat și cu versantele în pantă ușoară Si: vâlcea. 2 Apă curgătoare mică situată de-a lungul unei vâlcele (https://dexonline.ro/definitie/derea)

- Actualizarea hărților de hazard și de risc la inundații, ținând seama de viiturile rapide (flash - flood) și de efectele schimbărilor climatice;
- Revizuirea și actualizarea Planurilor de Management al Riscului la Inundații pe bazine / sub-bazine / național;

- Coordonarea strategiilor de planificare teritorială (planurilor de amenajare a teritoriului la nivel național, județean și zonal și a planurilor de urbanism - P.U.G., P.U.Z., P.U.D.) cu Planurile de Management al Riscului la Inundații:
  - Intabularea terenurilor ocupate de infrastructura de apărare împotriva inundațiilor inclusiv zonele de protecție.

Domeniul de acțiune ”Protecție” cuprinde următoarele categorii de măsuri:

- Măsuri naturale de retenție a apei prin schimbarea sau adaptarea practicilor de utilizare a terenurilor în managementul pădurilor:
  - Menținerea și extinderea pădurilor în bazinele hidrografice;
  - Lucrări de amenajare a bazinelor hidrografice torențiale – împăduriri;
  - Lucrări de amenajare a bazinelor hidrografice torențiale - corectare torenți (lucrări noi și reparații lucrări existente).
- Măsuri de supraveghere, urmărirea comportării, expertizare, intervenții de consolidare, reabilitare și întreținere a cursurilor de apă și mentenanța lucrărilor hidrotehnice cu rol de apărare:
  - Îmbunătățirea procesului de supraveghere și UCCT, expertizare și determinare a soluțiilor de intervenție la lucrările hidrotehnice.
- Adaptarea construcțiilor, infrastructurii și structurilor de apărare existente la condițiile schimbărilor climatice:
  - Recalcularea nivelelor de proiectare a sistemului actual de protecție împotriva inundațiilor, inclusiv a capacității descărcătorilor acumulării;
  - Optimizarea exploatării lacurilor de acumulare în vederea creșterii capacității de retenție / atenuare.

Domeniul de acțiune ”Conștientizarea publicului” propune următoarele măsuri:

- Activități de informare adecvată a publicului și de promovare a participării publicului:
  - Activități de informare a publicului privind conștientizarea riscului la inundații (inclusiv sănătate și igienă la nivel local), măsuri preventive și operative ce trebuie luate într-o situație de urgență;
  - Activități de promovare a participării publicului în etapele de implementare a Directivei Inundații.
- Activități de educare / instruire a populației:
  - Publicare de broșuri, pliante, comunicare în media.

Domeniul de acțiune ”Pregătire” cuprinde următoarele măsuri:

- Măsuri privind monitorizarea, prognoza și avertizarea inundațiilor:
  - Îmbunătățirea sistemelor de monitorizare / prognoză și avertizare / alarmare.
- Elaborarea / revizuirea planurilor de apărare la inundații în corelare cu alte planuri de management al situațiilor de urgență asociate (I.G.S.U.):
  - Revizuirea planurilor de apărare împotriva inundațiilor, corelarea multidisciplinară.
- Activități de simulare a evenimentelor de inundații cu participare interinstituțională:
  - Exerciții de simulare cu participarea tuturor instituțiilor județene cu atribuții în managementul riscului la inundații.

- Asigurarea resurselor umane, financiare și materiale în situații de urgență și stimularea voluntariatului:
  - Achiziționarea / utilizarea unor sisteme mobile de protecție împotriva inundațiilor (inclusiv Centrele de Intervenție rapidă și formații/echipe de intervenție);
  - Asigurarea resurselor umane și financiare necesare gestionării în bune condiții a situațiilor de urgență generate de inundații; dotarea cu materiale și mijloace de intervenție la nivel județean / local pentru I.S.U., Autorități județene și locale precum și pentru toți deținătorii de lucrări cu rol de apărare împotriva inundațiilor. Asigurarea resurselor materiale inclusiv controlul calității apei potabile și furnizarea acesteia.

Domeniul de acțiune ”Răspuns și refacere/reconstrucție” propune următoarele categorii de măsuri:

- Acțiuni de răspuns în situații de urgenta:
  - Măsuri de intervenție în regim de urgenta pentru stabilizarea punctelor critice identificate în perioada premergătoare inundației (eroziuni, alunecări de taluz zone îndiguite / traversări / halde / versanți / etc.);
  - Măsuri de limitare a zonei inundate folosindu-se liniile secundare de apărare; măsuri de evacuare a apei din zonele inundate.
- Evaluarea pagubelor și refacere:
  - Reparații provizorii a tuturor tipurilor de infrastructuri afectate de inundații pentru asigurarea funcționalității minimale a acestora;
  - Refacerea / reabilitarea infrastructurii și a proprietăților afectate (inclusiv monitorizarea calității apei, cu efectuarea de analiză și consultanță de specialitate privind dezinfecția fântânilor și altor surse de apă);
  - Acordarea de asistență medicală și asistență psihologică persoanelor afectate de inundații.
- Documentare și analiză:
  - Îmbunătățirea analizelor post eveniment (cauze, desfășurare, efecte etc.), feed - back – lecții învățate.

Același document precizează de asemenea zonele cu potențial ridicat de risc la inundații de tip flash-flood, precum și o serie de măsuri care s-au luat pentru diminuarea riscului la acest tip de inundații. Pentru teritoriul județului Tulcea, acestea sunt:

- Mărirea capacității de tranzitare prin redimensionarea podurilor:
  - Apărarea împotriva inundațiilor a localității Beștepe– redimensionarea a trei poduri.
- Mărirea gradului de siguranță a construcțiilor hidrotehnice existente:
  - Lucrări de apărare împotriva inundațiilor a localității Luncavița: punere în siguranță baraj B1 Cetățuia, punere în siguranță baraj B2 Cetățuia, punere în siguranță baraj B3 Luncavița.
- Măsuri de stabilizare a albiei - recalibrări albii, parapete, ziduri de sprijin, apărări de mal, stabilizare pat albie:
  - Apărarea împotriva inundațiilor a localității Beștepe: reprofilare albei parau Beștepe - 4.834 ml, protecții secțiune cu zidărie de piatra - 600ml, protecții de maluri cu gabioane - 500ml, praguri deversante gabioane - 1 buc, lucrări de stabilizare pat albie - 14 buc.;
  - Regularizare parau Greci: recalibrare albie - 5.900ml; consolidări longitudinale din zidărie de piatra cu mortar de ciment - 2.510 ml, consolidări transversale din zidărie de piatra cu mortar de ciment - 37 buc, vaduri de trecere - 3 buc.;

- Lucrări de apărare împotriva inundațiilor a localității Luncavița: recalibrare albie pârâu Cetățuia - 9.660 ml, protecții de mal - 3.100 ml;
- Regularizarea și reprofilarea albiei pârâului valea Capaclia în localitatea Isaccea: regularizare și reprofilare albie 3.000 ml;
- Regularizare și reprofilare albie pârâu valea Tulcii, localitatea Agighiol - regularizare și reprofilare albie pârâu Valea Tulcii și afluent Valea Cataloi - 6.500 ml;
- Regularizare și reprofilare a albiilor derea Calica și derea Valea Nucarilor (Apărare împotriva inundațiilor a localităților Valea Nucarilor si Iazurile): Regularizare și reprofilare pârâu Valea Calica și pârâu Valea Nucarilor - 4.500 ml;
- Apărarea împotriva inundațiilor a localității Beștepe: diguri de protecție - 3.380 ml.

Surse documentare

1. *** Strategia Națională de Management al Riscului la Inundații pe Termen Mediu și Lung;
2. *** Planul de Management al Riscului la Inundații al Administrației Bazinale de Apă Dobrogea-Litoral;
3. *** Strategia de dezvoltare durabilă a județului Tulcea pe perioada 2014-2020 .
4. *** *Strategia de Dezvoltare Durabilă a Județului Tulcea, 2021-2027*
5. .*** *Planul de Acțiune al Strategiei Integrate de Dezvoltare Durabilă a Deltei Dunării, 2023-2030*

2.4.3. Alunecări de teren și cutremure

2.4.3.1. Alunecări de teren

Fenomenul de risc la alunecări de teren în județul Tulcea este legat în special de eroziunea malurilor apelor, eroziunea torențială de pe versanți la precipitatii, respectiv procesul de ravenare datorită substratului litologic. Suprafețele pe care se manifestă aceste fenomene determină existența unui potențial mediu de producere a alunecărilor.

Pe teritoriul județului Tulcea nu se produc alunecări de teren active. Cu toate acestea există zone cu potențial de producere a alunecărilor în apropierea traseelor apelor ce traversează suprafața județului sau de-a lungul Dunării.

”Ghidul privind macrozonarea teritoriului României din punct de vedere al riscului la alunecări de teren”, elaborat de GEOTEC, 1999, identifică pentru județul Tulcea terenuri cu potențial mediu de producere a alunecărilor cu probabilitate de producere redusă. Din punct de vedere al riscului la alunecări de teren acest studiu clasifică terenurile afectate de instabilitate (248.133 ha de teren -29% din suprafața județului) după următoarele criterii::

- Terenuri relativ stabile cu eroziune slabă-moderată cu risc redus de alunecări - 166.951 ha (19,50%)
- Terenuri cu stabilitate redusă cu eroziune puternic excesivă şi ravenări - 16.885 ha (1,97%)
- Terenuri relativ stabile, dar cu fenomene locale de prăbuşiri - 64.297 ha (7,52%)

Conform analizelor IPTANA SA în anul 2008 din punct de vedere al vulnerabilității unităţilor administrativ teritoriale (orașe, comune) la efectele producerii alunecărilor de teren se constată existența a 15 unități administrativ teritoriale dispuse de-a lungul versanţilor şi interfluviilor cursurilor de apă care dețin suprafețe de teren de dimensiuni reduse cu *probabilitate medie-mare de producere a alunecărilor de teren* dispuse pe versanții cursurilor de apă sau a interfluviilor, și anume: Beidaud, Casimcea, Ceamurlia de Jos, Dăeni, Dorobanţu, Ostrov, Mihai Bravu, Horia, Jurilovca, Mihail Kogălniceanu, Murighiol, Nalbant, Valea Nucarilor, Stejarul, Topolog.

Au mai fost identificate 15 unități administrativ teritoriale care dețin suprafețe de teren cu probabilitate medie-mare de producere a alunecărilor de teren care includ și areale de dimensiuni reduse cu probabilitate mare de producere a alunecărilor de teren și anume: Municipiul Tulcea și comunele Baia, Beştepe, Ciucurova, Greci, Hamcearca, Isaccea, Jijila, Luncaviţa, Mahmudia, Niculiţel, Peceneaga, Somova, Sarichioi, Turcoaia. Și aceste suprafețe sunt dispuse de-a lungul versanţilor şi interfluviilor cursurilor de apă.

Trebuie menționate și zonele unde sunt posibile surpări de mal, pe malul drept al Dunării şi Sulina în special la localităţile aflate pe malul Dunării.

2.4.3.2. Cutremure

Conform reglementării tehnice „Cod de proiectare seismică - Partea I - Prevederi de proiectare pentru clădiri, indicativ P 100/–2013, din punct de vedere al *intensității cutremurelor* – scara MSK (SR –11100 – 93), teritoriul județului Tulcea este inclus în zona de intensitate seismică 7_1 - cu perioada medie de revenire de cca. 50 ani.

Legea 575/2001, pentru aprobarea PATN - Zone de risc natural, evidențiază unitățile administrativ teritoriale urbane din județ amplasate în zone pentru care intensitatea seismică este minimum VII (exprimata în grade MSK): Municipiul Tulcea și orașele Babadag, Isaccea, Măcin și Sulina care trebuie să facă obiectul planurilor de apărare împotriva seismelor.

Conform indicatorilor seismici analizați se consideră că teritoriul de studiu aparține unei zone cu probleme din punct de vedere al expunerii construcțiilor la riscul seismic, județul Tulcea având caracteristici de care trebuie să se țină seama în activitatea de proiectare și amplasare a construcțiilor. Pentru proiectarea construcțiilor noi și pentru consolidarea celor existente și vulnerabile seismic este necesară înțelegerea caracteristicilor mișcărilor seismice precum și a comportării construcțiilor în timpul cutremurelor.

PAAR - Planul de Analiză şi Acoperire a Riscurilor, 2016, pentru județul Tulcea, identifică focare seismice normale în zona Beştepe cu adâncimi destul de mici, între 5 şi 15 k şi efecte ale cutremurelor moldavice declanşate în regiunea Vrancea în zona Dobrogea de Nord (zona Măcin), unde au fost identificate “linii de sensibilitate seismică”.Ca urmare, există pericolul de apariţie a unor mişcări seismice pe direcţiile: falia Peceneaga – Camena și linia Măcin – Tulcea – Sulina și posibilitatea producerii unor fluidizări, surpări sau fisuri a terenului, ca urmare a mişcărilor seismice în localităţile: Peceneaga, Dorobanţu, Ciucurova, Măcin -în partea de N.E. a oraşului, zona munţilor, Somova – în partea de Nord a localității, cu afectarea D.N. 22, mina Altân – Tepe, Tulcea – în partea de N.E. a oraşului, posibile surpări de mal, pe malul drept al Dunării şi Sulina (în special la localităţile aflate pe malul Dunării).

Pe lângă vulnerabilitatea teritoriului la efectele cutremurelor din Vrancea, județul Tulcea se afla în aria de influență a Faliei Dunarii, Faliei Sf.Gheorghe și Faliei Shabla, surse active de cutremure locale. Zona seismica Shabla dezvoltată pe teritoriul Bulgariei este cea mai periculoasă din punct de vedere seismic din întregul bazin al Mării Negre cea mai mare problema pentru zona de sud a României. Această Falie produce cutremure o dată la 450 - 500 de ani, cu magnitudini de 7 - 7,5 grade pe scara Richter.

Obiectivul sectorial pentru domeniul Mediu care decurge din **Strategia Națională de Protecția Mediului – 2004-2025** îl reprezintă apărarea împotriva calamităţilor naturale și a accidentelor, precum şi sporirea capacității de prevenire, control şi intervenţie, prin realizarea unui sistem perfecţionat de monitorizare integrată a factorilor de mediu și a unui sistem informaţional eficient corespunzător cerinţelor U.E.

Obiectivele sub-sectoriale care privesc riscurile naturale – alunecări de teren și cutremure- vizează ”*Prevenirea şi protecţia faţă de riscurile naturale*” și urmăresc identificarea și atenuarea efectelor

fenomenelor distructive (alunecări de teren și cutremure) în scopul gestionării eficiente a resurselor materiale.

Atingerea acestor obiective este posibilă prin direcții de acțiune care vizează:

- Combaterea apariţiei alunecărilor de teren și stabilizarea zonelor afectate
- Protecția construcțiilor din unitățile administrativ teritoriale urbane față de riscul seismic

Aceasta presupune existenţa unor studii amănunţite privind aspectele pedologice şi litologice, hidrogeologice, topografice etc. care pun în evidenţă factorii cauzali şi condiţionali ai alunecărilor şi în primul rând a acelora a căror influenţă poate fi corectată: acţiunea apei, acţiunea omului, microrelieful, pantele, crăpăturile existente pe suprafaţa supusă amenajării.

2.4.3.3. Obiective și măsuri

Pornind de la problemele identificate în fazele anterioare ale proiectului, au fost definite următoarele obiective care privesc alunecările de teren și cutremurele:

OTMRa 1 - Combaterea apariției alunecărilor de teren

OTMRs 1 - Protecția construcțiilor din unităţile administrativ teritoriale urbane față de riscul seismic

Pentru prevenirea declanşării de alunecări de teren este necesară consolidarea zonelor afectate sau cu potențial de declanșare a alunecărilor de teren prin menţinerea în stare de funcţionare a lucrărilor de îmbunătăţiri funciare, a celor de combatere a eroziunii solului, cu prioritate cele executate în zone cu potenţial de alunecare, lucrări de întreţinere şi lucrări noi de investiţii pe terenuri alunecate.

O prioritate o reprezintă reconstrucţia ecologică pe suprafaţele afectate de procese accentuate de degradare naturală și antropică care se încadrează în stadiul de risc ridicat de degradare.

Pentru prevenirea declanşării de alunecări de teren se impune obligativitatea obţinerii avizului organelor de specialitate în cazul amplasării construcţiilor. Se interzice amplasarea construcţiilor pe suprafeţele corespunzătoare unui potenţial ridicat de producere a alunecărilor, eliminarea defrişărilor abuzive, interzicerea săpăturilor executate pe versanţi pentru construirea de drumuri, case, etc

Pe baza hărții de hazard la alunecări de teren pentru întreg județul Tulcea, elaborată de IPTANA SA, trebuie elaborate hărți de risc la alunecări de teren pentru zonele vulnerabile, conform prevederilor Legii 575- 2001 - Zone de risc natural. Trebuie determinate pentru fiecare comună în parte gradul de manifestare a eroziunii, gradul de manifestare a alunecarilor, probabilitatea de producere a acestora și coeficientul Km - coeficientul mediu de hazard pe baza căruia se elaborează harta de risc la alunecări de teren pentru fiecare comună analizată.

Harta de hazard elaborată de IPTANA SA propune diverse metode de eliminare a pericolului producerii de alunecări de teren. În funcție de sursa factorului declanșator, formele de manifestare și factorii care-i accentuează, rezolvarea problemelor trebuie orientată prin adoptarea următoarelor *măsuri*:

a) combaterea instabilității terenurilor,

b) prevenirea și atenuarea efectelor alunecărilor de teren,

c) monitorizarea alunecărilor de teren active.

a) Metodele de combatere a instabilității terenurilor funcție de factorii care conduc la producerea lor

Fenomenele de instabilitate a terenurilor au drept cauză două tipuri de factori: *cei favorizanți* (care reduc echilibrul) și cei *declanșatori* (în general fenomene intense care activează instabilitatea). Factorii declanșatori sunt legați de *condițiile de teren* (tipuri de pământuri), *procesele geomorfologice* (eroziuni, supraîncărcarea taluzurilor, înlăturarea vegetației), *procese fizice* (ploi îndelungate, topirea zăpezilor), *procese antropice* (excavarea taluzurilor, încărcarea taluzurilor, întreținerea defectuoasă a rețelelor de alimentare cu apă și canalizare, instalarea rețelei de alimentare cu apă fără rețea de canalizare, despăduririle, exploatarea minieră de suprafață și adâncime, vibrații induse artificial (trafic, mașini grele)

Metodele de combatere a acestora privesc: lucrări de apărare, reîmpădurire, instalarea de sisteme de drenaj a apelor de suprafață, terasamente, instalarea de sisteme de regularizare, măsuri legislative.

b) Propuneri de măsuri privind prevenirea şi atenuarea efectelor alunecărilor de teren.

- *Modificarea geometriei iniţiale* - acţiunea de reprofilare a taluzurilor prin reducerea înclinării acestora.
- *Reducerea presiunii apei din pori* are în vedere măsurile hidrologice care trebuie să împiedice infiltrarea apei în pământ:
  - drenarea de suprafaţă prin rigole, şanţuri, drenuri superficiale, impermeabilizarea pantelor cu scopul de colectare şi îndepărtarea rapidă a apelor pluviale sau rezultate din topirea zăpezilor,
  - drenuri de adâncime, puţuri de absorbţie, drenuri verticale, galerii de drenaj, pentru îndepărtarea apelor de adâncime şi micşorarea umidităţii pământului.
- *Măsuri fizice, chimice şi biologice*:
  - compactarea, tratamentul termic (arderea);
  - tratarea terenurilor cu metode agrotehnice și chimice corespunzătoare tipurilor de sol;
  - înierbări, plantare de arbori (salcâm, nuc, fag, stejar).
- *Măsurile mecanice* sunt destinate echilibrării stării de tensiune din taluzuri şi constau în lucrări de susţinere: ziduri de sprijin clasice sau din pământ armat, ranforţi de sprijin, etc.

Pentru prevenirea de noi alunecări în arealele afectate se propun și *măsuri suplimentare*:

- atenuarea vibraţiilor induse în versanţi prin restricţionarea vitezei de circulaţie a trenurilor pe tronsoanele căilor ferate din apropierea localităţilor sau a versanţilor cu potenţial ridicat de producere a alunecărilor;
- restricţionarea defrişărilor necontrolate în zonele cu valori crescute ale coeficientului mediu de hazard;

c) Măsuri de monitorizare a zonelor cu risc de alunecare

În vederea diminuării efectelor potenţiale la producerea alunecărilor de teren pe întreg teritoriul judeţului Tulcea, se impune urmărirea caracteristicilor terenurilor în vederea cunoaşterii tendinţelor de evoluţie a proceselor de alunecare mai ales în zonele afectate de activitatea umană. Aceasta comportă doua faze:

- *Monitorizarea zonelor cu potențial de alunecare*, în vederea aprecierii condițiilor de echilibru ale maselor de pământ, respectiv stabilitatea acestora precum și evoluția mișcării masei de pământ, element în raport de care stabilesc lucrările ce trebuie executate pentru prevenirea sau stabilizarea alunecărilor de teren.
- *Urmărirea comportării în timp a lucrărilor de stabilizare și consolidare executate* în zonele în care terenul a suferit modificări legate de amenajarea și exploatarea acestuia. Această

activitate de urmărire este necesară și utilă în special în cazurile în care s-au aprobat soluții noi de stabilizare și consolidare, pentru care experiența este încă limitată.

Pentru atingerea obiectivelor propuse sunt necesare următoarele măsuri aplicabile la nivel local:

Pentru obiectivul **OTMRa1 - Combaterea apariției alunecărilor de teren**

MMRa1.1 Măsuri de combatere a instabilității terenurilor în UAT aflate în zone cu potențial mediu și mare de producere a alunecărilor.

Aceste zone au fost identificate în apropierea traseelor apelor ce traversează suprafața județului sau de-a lungul Dunării și aparțin următoarelor UAT: Municipiul Tulcea, orașele Isaccea, Sulina, comunele Baia, Beidaud, Beștepe, Casimcea, Ceamurlia de Jos, Ciucurova, Dăeni, Dorobanțu, Greci, Hamcearca, Horia, Jijila, Jurilovca, Luncavița, Mahmudia, Mihai Bravu, Mihail Kogălniceanu, Murighiol, Nalbant, Niculițel, Ostrov, Peceneaga, Sarichioi, Somova, Stejarul, Topolog, Turcoaia, Valea Nucarilor.

Pentru eliminarea problemelor provocate de instabilitatea teraselor cursurilor de apă sau a interfluviilor și producerea alunecărilor de teren sunt necesare acțiuni care vizează:

- Elaborarea hărților de risc la alunecări de teren pentru zonele vulnerabile, conform prevederilor Legii 575- 2001 - Zone de risc natural pe baza informațiilor din documentația - *Harta de hazard la alunecări de teren a județului Tulcea*.
- Consolidarea zonelor afectate sau cu potențial de declanșare a alunecărilor de teren prin menţinerea în stare de funcţionare a lucrărilor de combatere a eroziunii solului, lucrări de întreţinere şi extindere a acestora pe terenuri alunecate.
- Interzicerea amplasării construcţiilor pe suprafeţele corespunzătoare unui potenţial ridicat de producerea a alunecărilor.
- Diminuarea sau eliminarea factorilor antropici care exercită influenţă defavorabilă asupra stabilităţii versanţilor cursurilor de apă sau a interfluviilor: folosirea adecvată a terenurilor în pantă, eliminarea defrişărilor abuzive, interzicerea solicitării taluzurilor pentru construirea de drumuri, case etc.
- Reconstrucţia ecologică (împădurire, constituire de rezervaţii naturale, etc.) pe suprafaţele agricole afectate de procese accentuate de degradare naturală și antropică care se încadrează în stadiul de risc ridicat de degradare.
- Obligativitatea obţinerii avizului organelor de specialitate în cazul amplasării unor construcţii. Se interzice amplasarea construcţiilor pe suprafeţele corespunzătoare unui potenţial ridicat de producere a alunecărilor.
- Executarea lucrărilor de desecare și a celor de combaterea eroziunii solului sau reabilitarea cele degradate pentru evacuarea apelor provenite din scurgerea torențială și pentru a stopa fenomenul de eroziune de suprafață.

Pentru Obiectivul **OTMRs1 - Protecția construcțiilor din unităţile administrativ teritoriale urbane față de riscul seismic**

MMRs.1 Diminuarea vulnerabilităţii seismice a construcțiilor prin acţiuni de intervenţie (consolidări)

Unităţile administrativ teritoriale urbane care sunt vizate de această măsură sunt: Municipiul Tulcea, și orașele Babadag, Isaccea, Măcin și Sulina.

Clădirile vulnerabile care trebuie să facă cu prioritate obiectul acestor acțiuni sunt cele din domeniul sănătăţii, administraţiei centrale si locale, educaţiei şi cercetării, culturii, clădiri de locuit, etc. Categoriile care constituie o prioritate absolută la intervenţie o reprezintă:

- construcţiile executate între 1950 şi 1976 care au fost proiectate conform normativelor de proiectare în vigoare în acei ani, cu considerarea unor forţe seismice mai reduse; acestea s-au comportat satisfăcător în 1977 dar în unele cazuri au suferit mai multe avarii;
- clădirile joase din zidărie şi alte materiale locale executate tradiţional fără control tehnic specializat.

Pentru eliminarea problemelor care pot fi provocate de seisme și care pot produce pagube materiale sunt importante acțiunile de prevenție:

- Interdicții temporare sau permanente de construire pentru zonele care necesită studii și cercetări suplimentare legate de mișcările seismice.
- Stabilirea centrelor de protecție civilă în caz de dezastru, programe de informare și instruire, simulări etc.
- Respectarea Reglementării tehnice „Cod de proiectare seismica – Prevederi de proiectare pentru clădiri” – indicativ P100 -1/2013
- Protecția antiseismică a construcțiilor, a infrastructurii tehnice și de transport pe baza informațiilor oferite de zonarea și microzonarea seismică a localităților,

Responsabilitatea pentru implementarea măsurilor necesare atingerii obiectivelor menționate revine Consiliului Județean Tulcea, Consiliilor Locale, Agenției de Protecția Mediului - APM Tulcea, Inspectoratul pentru Situații de Urgență - ISU Tulcea.

Sursa datelor:

„Identificarea şi delimitarea hazardurilor naturale (cutremure alunecări de teren şi inundaţii). Hărţi de hazard la nivelul teritoriului judeţean. Judeţul Tulcea”, IPTANA SA

PAAR Tulcea - Planul de Analiză şi Acoperire a Riscurilor, 2016, ISU Tulcea

Planul de Amenajare a Teritoriului Național - Secțiunea a V-a, Zone de Risc Natural (alunecări de teren, cutremure de pământ)

„Cod de proiectare seismică - Partea I - Prevederi de proiectare pentru clădiri, indicativ P 100/–2013.

2.4.4. Riscuri tehnologice (incendii, explozii etc.)

2.4.4.1. Diagnostic și probleme

Riscul tehnologic poate fi definit ca probabilitatea unei pierderi apărute ca urmare a executării unui proces tehnic al cărui rezultat este nesigur. Procedurile tehnice, tehnologice și de producție netestate implică un anumit nivel de risc tehnic care poate duce la pierderea de timp, resurse și, posibil, la vătămarea indivizilor și la daune materiale. În această categorie pot intra: accidente, avarii, explozii și incendii (în domeniul industrial, inclusiv prăbușiri de teren cauzate de exploatări miniere sau alte activități tehnologice; în transportul și depozitarea produselor periculoase; în transporturi terestre, aeriene și navale, inclusiv metroul, tunele și transport pe cablu; nucleare, respectiv instalațiile care utilizează combustibil nuclear); poluarea apelor; prăbușiri de construcții, instalații sau amenajări; eșecul utilităților publice (vitale și de amploare: rețele importante de radio, televiziune, telefonie, comunicații, de energie electrică, de gaze, de

energie termică, centralizată, de alimentare cu apă, de canalizare și epurare a apelor uzate și pluviale); muniție neexplodată sau nedezactivată, rămasă din timpul conflictelor militare. Având în vedere recentele evoluții ale războiului dintre Federația Rusă și Ucraina și și noile tactice de luptă, situația adăposturilor antiaeriene trebuie regândită.La nivelul județului Tulcea au fost identificate următoarele tipuri de riscuri tehnologice (din *Planul de analiză și acoperire a riscurilor de pe teritoriul județului Tulcea*):

- Accidente în industrie – posibile explozii în partea de nord a municipiului Tulcea; avariere magistrală transport gaze Isaccea-Cataloi; focare chimice, incendii sau explozii, care pot să apară în cadrul S.C. Alum S.A. Tulcea, care este cel mai mare producător de alumină calcinată din România;
- Accidente de transport – utilizarea rețelei de transport rutier de către operatori economici care transportă materialele periculoase cu probabilitate mare de producere a unor explozii; în cazul transportului feroviar, riscul este generat de apariția unor cutremure, a unor accidente chimice cauzate de transportul produselor periculoase pe calea ferată, de posibilitatea apariției unor accidente grave pe calea ferată, ca urmare a unor tamponări, deraieri, incendii, a eșecului utilităților publice; transportul fluvial este supus riscului ca urmare a formării podurilor de gheață, a fenomenului de zăpor și a sloiurilor, care pot paraliza practic traficul naval, pe perioade lungi de timp;
- Accidente nucleare – singurele urgențe de acest fel care pot să apară pe teritoriul județului Tulcea sunt urgențele radiologice survenite ca urmare a activităților autorizate din domeniul nuclear, altele decât cele în care sunt implicate reactoarele nucleare;
- Accidente de poluare de ape – sursele de poluare a apelor din județ sunt societățile adiacente fluviului Dunărea și nu numai (S.C. VARD S.A. - construcții navale; S.C. Docuri S.A. - operațiuni portuare; S.C. Alum S.A. și S.C. FEROM S.R.L. - operațiuni portuare cu minereuri; S.C. Star 2000 S.A.- transport și depozitare produse petroliere; S.C. Tulco S.A. – evacuare ape uzate în Dunăre; R.A. – Acet – evacuare ape uzate menajere în Dunăre fără epurare prealabilă), precum și navele aflate în marș pe fluviul Dunărea sau în porturi;
- Prăbușiri de construcții, instalații sau amenajări – pe teritoriul județului Tulcea există riscul prăbușirii construcțiilor cu grad ridicat seismic. Pe teritoriul județului sunt identificate un număr de 15 construcții cu gradul 1, 2 și 3 de risc seismic. Un număr considerabil dintre acestea, sunt în patrimoniul municipiului Tulcea și orașului Sulina;
- Eșecul utilităților publice – se poate manifesta sub trei aspecte: eșecul alimentării cu energie electrică (se poate manifesta mai frecvent pe linia de medie tensiune Isaccea - Tulcea datorită multitudinii de consumatori industriali, dar și pe celelalte linii de medie și joasă tensiune, în condiții de chiciură și vânt puternic); eșecul alimentării cu apă potabilă (rețelele de alimentare cu apă potabilă cele mai extinse sunt dispuse în municipiul Tulcea. Din cauza presiunii de lucru mari dar și vechimii conductelor, s-au înregistrat eșecuri în special pe conductele Ø 600 mm, respectiv Ø 800 mm); eșecul alimentării cu agent termic.
- Căderi de obiecte din atmosferă sau din Cosmos;
- Muniție neexplodată.

În ceea ce privește riscul la incendii (unul dintre cele mai frecvente riscuri care se manifestă pe teritoriul României), în județul Tulcea s-au stabilit ca puncte vulnerabile ce ar conduce la atingerea parametrilor ce caracterizează un incendiu în masă, următoarele zone (din *Planul de analiză și acoperire a riscurilor de pe teritoriul județului Tulcea*):

- zona centrală a municipiului Tulcea;
- cvartalele de case din cartierele E3, C5, Păcii - Sălciilor, Monument;
- zona de depozite en - gross Alum;
- platforma industrială S.C. VARD S.A. și Alum S.A.;
- zonele centrale ale orașelor Babadag, Măcin, Isaccea, Sulina;
- anumite zone împădurite prezentate în *Harta cu sursele de risc la incendiu de pădure* (Delta Dunării: pădurile Letea, Caraorman, pădurile din incintele îndiguite, plantația silvică Sf. Gheorghe; Tulcea - pădurea Bididia; Ocolul silvic Niculițel (pădurile din zona mănăstirilor Celic și Cocoș, pădurea sat Revărsarea; Ocol silvic Măcin (pădurea din zona Cetățuia, pădurea Greci); Ocol silvic Cerna (teren degradat Kervant, Cerna); Ocol silvic Babadag (pădurea din zona popasului turistic „2 Iepurași"); Ocolul silvic Ciucurova (suprafețele împădurite de pe raza localităților Slava Rusă și Slava Cercheză, pădurea din zona localității N. Bălcescu); Ocolul silvic Casimcea (pădurea Altân Tepe); toate plantațiile înființate pe terenurile degradate).

2.4.4.2. Obiective și măsuri

Sub-obiectiv sectorial specific (pentru sub-domeniu):

OTMRt1: Reducerea riscurilor tehnologice, dezvoltarea infrastructurilor de protecție și sporirea capacității de intervenție în cazul producerii hazardelor.

Alte obiective specifice propuse în SDD

Strategia de dezvoltare durabilă (SDD) a județului Tulcea pe perioada 2014-2020, propune o serie de obiective:

- Reducerea vulnerabilității la toate tipurile de riscuri în același timp cu îmbunătățirea calității serviciilor de urgență, pe baza evaluării riscurilor la nivel național și județean, dezvoltarea și menținerea unei capacități de răspuns corespunzătoare;
- Evaluarea principalelor tipuri de riscuri și implementarea proiectelor pentru reducerea acestor riscuri;
- Elaborarea unui Sistem Județean Informațional Integrat pentru Managementul Situațiilor de Urgență ca parte a Sistemului Național Informațional privind Managementul Dezastrelor;
- Dezvoltarea unui sistem avansat de gestionare a informației în cazul deșeurilor periculoase care pot determina scurgeri și reprezintă o amenințare pentru Delta Dunării;
- Reducerea riscurilor de poluare și a timpului de răspuns prin elaborarea unui plan de prevenție, dotarea cu echipamente adecvate și formarea resurselor umane.

Măsuri aferente obiectivelor:

MMRt1.1 - Promovarea sistemelor și planurilor de management local și național al riscurilor asociate dezastrelor, cu implicarea mai multor părți interesate și sprijinite de promovarea unui cadru legislativ eficient și de eforturi coerente de dezvoltare a capacității instituționale;

MMRt1.2 - Abordarea integrată a pregătirii pentru dezastre la nivel de asistență și recuperare și a programelor de dezvoltare care reduc riscurile asociate dezastrelor și determină creșterea capacității de adaptare.

Abordările vor include:

- „investiții soft” și asistență tehnică, în mod special pentru: evaluarea riscurilor privind anumite riscuri tehnologice, precum incendiile; elaborarea unui sistem informațional integrat de management în caz de dezastru pentru întreg județul; planuri de intervenție în caz de dezastre, inclusiv alocarea de resurse în baza scenariilor aferente dezastrelor;
- investiții în infrastructură, inclusiv în: furnizarea de mașini speciale și echipamente pentru intervenții în caz de dezastre; construcția și reabilitarea centrelor specializate pentru managementul situațiilor de urgență (Sursa: Strategia de dezvoltare durabilă a județului Tulcea pe perioada 2014-2020)

2.5. Patrimoniul natural și construit, peisaje

2.5.1. Patrimoniul natural

Potrivit art. 5 din OUG 57/2007 privind regimul ariilor protejate, conservarea habitatelor naturale, a florei și faunei sălbatice, există următoarele categorii de arii naturale protejate (Strategia de dezvoltare durabilă a județului Tulcea pe perioada 2014-2020):

a) de interes național: rezervații științifice, parcuri naționale, monumente ale naturii, rezervații naturale, parcuri naturale;

b) de interes internațional: situri naturale ale patrimoniului natural universal, geoparcuri, zone umede de importanță internațională, rezervații ale biosferei;

c) de interes comunitar sau situri "Natura 2000": situri de importanță comunitară, arii speciale de conservare, arii de protecție specială avifaunistică;

d) de interes județean sau local: stabilite numai pe domeniul public/privat al unităților administrativ-teritoriale, după caz.

Pe teritoriul județului Tulcea se găsesc 76 de arii naturale protejate de interes național și internațional, majoritatea fiind suprapuse, dar care acoperă aproximativ 74% din suprafața județului. ~~care însumează o suprafață de 22093,61 ha~~. Printre acestea se numără: 1 parc național (*Parcul Național Munții Măcinului*), un parc natural (*Parcul Natural Lunca Joasă a Prutului Inferior), 2 zone umede de importanță internațională (Delta Dunării și Dunărea Veche – Brațul Măcin*), 2 situri naturale ale patrimoniului natural universal (*Delta Dunării și Zona Tampon Delta Dunării*), 25 de rezervații științifice, monumente ale naturii și rezervație naturală (*Grindul Lupilor, Ostrovul Prut, Sărăturile Murighiol, Roșca – Buhaiova, Pădurea Letea, Grindul și Lacul, Răducu, Lacul Nebunu, Complexul Vătafu – Lunguleț, Pădurea Caraorman, Arinișul Erenciuc, Insula Popina, Complexul Sacalin Zătoane, Complexul Periteasca – Leahova, Capul Doloșman, Lacul Potcoava, Lacul Belciug, Lacul Rotundu, Pădurea Valea Fagilor, Dealul Bujorului, Rezervația de liliac, Valea Oilor, Rezervația de liliac Fântâna Mare, Vârful Secarul, Rezervația botanică Korum Tarla, Locul fosilifer Bujoarele, Pădurea Niculițel*), 24 de rezervații naturale (*Pădurea Babadag – Codru, Lacul Traian, Muchiile Cernei – Iaila, Beidaud, Valea Mahomencea, Dealul Ghiunghiurmez, Chervant – Priopcea, Călugaru – Iancina, Muntele Consul, Dealul Sarica, Dealurile Beștepe, Enisala, Carasan – Teke, Valea Ostrovului, Uspenia, Edirlen, Casimcea, Colțanii Mari, Peceneaga, Măgurele, Războieni, Dealul Deniz Tepe, Dealul Mândrești, Mănastirea Cocoș*), 1 monument al naturii (*Rezervația geologica Agighiol*), 1 rezervație a biosferei (*Rezervația Biosferei Delta Dunării*). (Sursa: Interogare straturi GIS site Ministerul Mediului, Apelor și Pădurilor *https://mmediu.ro/en/portal-gis/date-spatiale/arii-naturale-protejate-de-interes-national-si-international/)*

Rețeaua NATURA 2000 pe teritoriul județului Tulcea include 2 arii de protecție specială (*ROSAC0060 Dealurile Agighiolului și ROSAC0067 Deniz Tepe*) , 11 arii de protecție specială avifaunistică (*ROSPA0009 Beştepe – Mahmudia, ROSPA0019 Cheile Dobrogei, ROSPA0031 Delta Dunării și Complexul Razim – Sinoie, ROSPA0032 Deniz Tepe, ROSPA0040 Dunărea Veche - Brațul Măcin, ROSPA0052 Lacul Beibugeac, ROSPA0073 Macin – Niculițel, ROSPA0076 Marea Neagră, ROSPA0091 Pădurea Babadag, ROSPA0100 Stepa Casimcea și ROSPA0121 Lacul Brateş*) și 6 situri de importanță comunitară (*ROSCI0012 Brațul Măcin, ROSCI0065 Delta Dunării, ROSCI0066 Delta Dunării - zona marină, ROSCI0105 Lunca Joasă a Prutului, ROSCI0123 Munții Măcinului și ROSCI0201 Podișul Nord Dobrogean*) (Sursa: Interogare straturi GIS site Ministerul Mediului, Apelor și Pădurilor *https://mmediu.ro/en/portal-gis/date-spatiale/arii-naturale-protejate-de-interes-national-si-international/)*

Conform Planului de Management al Rezervaţiei Biosferei Delta Dunării, pe suprafaţa acesteia se găsesc 20 de zone de protecţie integrală. Acestea sunt zone strict protejate, cu un regim strict de protecţie, unde impactul antropic direct este eliminat sau redus la acele activităţi ce contribuie la dezvoltarea cunoaşterii stării actuale şi a tendinţelor de evoluţie a sistemelor deltaice pentru definirea capacităţii productive şi a cerinţelor de conservare a biodiversităţii. Zonele strict protejate au regimul de protecţie şi conservare al rezervaţiilor ştiinţifice şi sunt în administrarea directă a Administraţiei Rezervaţiei.

La nivelul Rezervaţiei Biosferei Delta Dunării se regăseşte o varietate mare de tipuri de habitate (acvatice, palustre şi terestre), precum şi o diversitate de specii de plante şi animale. În cazul mai multor specii încă sunt prezente densităţi ridicate de exemplare, care la momentul actual sunt considerate specii rare sau chiar lipsesc din unele regiuni alte continentului, în pofida presiunilor antropice exercitate în ultimele decenii. De altfel, este foarte probabil ca numărul de specii de plante şi animale care trăiesc pe teritoriul rezervaţiei, cunoscute până în prezent, să fie mai mic decât numărul real de specii, ca urmare a faptului că inventarele întreprinse atât înainte, cât şi după înfiinţarea RBDD, nu au vizat toate zonele teritoriului (atât din punct de vedere sistematic cât şi teritorial). Astfel, în RBDD au fost inventariate:

- 1.839 specii de floră (38 specii de macromicete, 107 specii de licheni, 678 specii de alge planctonice, 116 specii de plante vasculare);
- 3.586 specii de faună (182 specii de rotiferi, 253 specii de viermi, 91 specii de moluşte, 115 specii de crustacee, 168 specii de arahnide, 8 specii de diplopode, 2.244 specii de insecte, 135 specii de peşti, 10 specii de amfibieni, 11 specii de reptile, 320 specii de păsări, 44 specii de mamifere).

(Sursa: Strategia de dezvoltare durabilă a județului Tulcea pe perioada 2021 -2027)

Importanța conservativă la nivel european a județului Tulcea, din punct de vedere al Directivei Habitate (92/43/EEC), constă în faptul că aici s-au identificat un număr de 38 tipuri de habitate conform Anexei 1 a Directivei, printre care cele mai importante sunt tipurile de habitate de zone umede danubiene și pontice specifice Deltei Dunării și Mării Negre, și habitatele de stepă (Sursa: Strategia de dezvoltare durabilă a județului Tulcea pe perioada 2021-2027).

În ceea ce privește importanța avifaunistică, putem preciza că în Delta Dunării și Dobrogea de Nord se întâlnesc aproximativ 97 de specii de păsări listate în Anexa 1 a Directivei Păsări (79/409/EEC), printre care specii rare de răpitoare: *Aquila heliaca* **(**acvila de câmp), *Aquila clanga (*acvila țipătoare mare*)*, *Circus macrourus (*erete alb*)*, *Falco cherrug* (șoim dunărean), *Caprimulgus europaeus* (caprimulgul), dar și o multitudine de specii legate de mediul acvatic: *Pelecanus crispus* (pelican creț), *Cygnus olor* (lebăda de vară), *Egretta garzetta (egreta mică), Egretta alba (egreta mare), Branta ruficollis (*gâsca cu gât roșu*),* care sunt prezente și în “Lista Roșie a Vertebratelor din Romania” (Sursa: Strategia de dezvoltare durabilă a județului Tulcea pe perioada 2021-2027).

2.5.1.1.Obiective și măsuri

Sub-obiectiv sectorial specific (pentru sub-domeniu):

OTPn1: Înțelegerea rolului major al mediului, resurselor și patrimoniului natural pentru societate, valorificarea echilibrată a resurselor naturale și protecția mediului.

Alte obiective specifice propuse în SIDD:

Strategia de Dezvoltare Durabilă a Deltei Dunării, 2015-2020, prevede o serie de obiective:

- Dezvoltarea capacității de planificare și management al biodiversității și ecosistemelor (inclusiv monitorizare);
- Conservarea, protejarea și valorificarea patrimoniului natural și combaterea/reducerea impactului activităților antropice poluante;
- Dezvoltarea cercetării, inovării, a educației și formării în domeniul biodiversității și protecției patrimoniului natural;
- Sprijinirea întreprinderilor mici și mijlocii prietenoase cu mediul înconjurător.

În baza celor de mai sus, măsurile care se impun în acest domeniu cuprind:

MPn1.1 - sprijin financiar și tehnic pentru monitorizarea/culegerea datelor și modelarea sistemului și pentru implementarea activităților esențiale de management, după cum au fost acestea identificate – decolmatare, dragare, managementul infrastructurii (inclusiv menținerea și îndepărtarea selectivă pentru re-naturarea principalelor zone umede și a zonelor defrișate) și protecție și management durabil al speciilor de importanță economică și/sau protejate;

MPn1.2 - susținerea dezvoltării, managementului ecologic și al turismului durabil prin acțiuni precum marcarea granițelor zonei (de ex. pentru zonele principale cu protecție exclusivă) și îmbunătățirea serviciilor de informare a vizitatorilor;

MPn1.3 - reforme instituționale, de reglementare și de politici publice, precum și dezvoltarea capacității – toate pentru a se asigura stimulente mai mari, platforme mai bune, cunoștințele și structurile instituționale necesare pentru rezidenți, pentru utilizatorii resurselor, ARBDD și autoritățile locale, astfel încât să devină parteneri mai eficienți și mai utili în ceea ce privește managementul RBDD (atât la nivel de planificare, cât și la nivel de implementare);

MPn1.4 - acțiuni urgente de „management teritorial", cum ar fi planificarea dezvoltării urbanistice locale și înscrierea la cadastru a clădirilor publice de interes național;

MPn1.5 - îmbunătățirea facilităților RBDD pentru susținerea cercetării și educației de nivel național și internațional privind ecologia și biodiversitatea deltei, conservarea și utilizarea ei durabilă.

Surse documentare

***** Strategia de dezvoltare durabilă a județului Tulcea pe perioada 2021-2027.**

Interogare straturi GIS site Ministerul Mediului, Apelor și Pădurilor https://mmediu.ro/en/portal-gis/date-spatiale/arii-naturale-protejate-de-interes-national-si-international/

2.5.2. Patrimoniul construit

2.5.2.1. Diagnostic și probleme

Analizele precedentelor etape ale PATJ Tulcea au urmărit diagnosticarea sistematică a stării teritoriului, evidențiind deopotrivă, puncte tari ale dezvoltării, generate de patrimoniul natural și construit, dar și riscuri și probleme care împiedică o evoluție pe măsura potențialului. Sinteza parcursului analitic anterior relevă:

- **Istoric,** teritoriul actualului județ Tulcea a evoluat în relație strânsă cu zona Dobrogei, influențată constant de circulații inter-regionale și schimburi comerciale favorizate de poziția geografică;
- **Relieful** (caracterizat fizic de o parte central-vestică mai înaltă – Munții Măcin, Podișul Niculițel, Dealurile Tulcei - și de o parte mai joasă nord, nord-estică și estică - Lunca și Delta Dunării și partea nordică a Complexului Razim-Sinoe), împreună cu **clima** temperat-continentală au generat o mare varietate de **floră și faună;**
- **Peisajele naturale** au o puternică expresie identitară, dar antropizarea caracteristică evoluției așezărilor umane induce un puternic interes pentru definirea unor **peisaje culturale**, în sprijinul protejării patrimoniului construit și cultural/material și imaterial al județului.

Privită în ansamblul său, complexitatea relaționării dintre patrimoniul natural și construit evidențiază următoarele **atu-uri** ale dezvoltării identitare a teritoriului:

- În cadrul economiei județului caracterizată preponderent de industrie mică și mijlocie, agricultură (bazată, mai ales de proprietate privată), comerț (sprijinit de mijloace diverse de comunicații/transport), turismul joacă un rol foarte important. Activitatea turistică are un suport datorat primordial unicității Deltei Dunării, varietății și personalității peisajelor naturale, rezultate din îmbinarea formelor de relief cu amprente identitare. În egală măsură, turismul servește interesului pentru cunoașterea unui bogat patrimoniu construit, foarte bine particularizat.
- Arealele diferențiate geografic evidențiază totodată, conservarea unor trăsături distinctive ale așezărilor umane (mai ale în mediul rural) - morfologie, funcționalitate economică, trăsături ale gospodăriilor și ale construcțiilor, materiale și tehnici tradiționale de construire, relevând concomitent, conservarea unui patrimoniu imaterial bogat (tradiții ocupaționale, obiceiuri diferite ale comunităților) și pregnanta relaționare om-natură.
- În ultimă instanță, amprenta multietnică a populației din județ este constant evidentă, generând manifestări de multiculturalism semnificativ.

Raportat selectiv la atu-urile sus menționate, **disfuncțiile** principale sunt:

- Degradarea cronică a patrimoniului construit, în absența unei protejări legal instituite sau incorecte și datorită lipsei cronice de fonduri pentru protejare, resaturare, conservare a monumentelor.
- Abandonul unor construcții-martor ale fondului identitar în urma depopulării multor așezări rurale prin emigrarea unor locuitori, în căutarea unor locuri de muncă;
- Alterarea unor caracteristici ale activităților tradiționale, generate de birocratizarea unor relații dintre populație și administrații locale sau centrale (ex: regulile protejării arealului deltaic îngreunează nejustificat obținerea unor permisivități pentru activități tradiționale – ex.: pescuit – ceea ce favorizează practicarea lor ilegală (braconaj).
- Alterarea unor tradiții ale comunităților etnice;
- Influențe distorsionante ale unei civilizații "moderne" în arhitectură (îndeosebi în mediul rural), artă (cu precădere asupra folclorului autentic), ocupații și structura gospodăriilor. tradiționale.

- Insuficienta susținere a unui turism durabil și diversificat prin rețele de comunicații și baze adecvate de servicii, apt să genereze în aceste condiții, agresiuni asupra patrimoniului natural și construit și asupra peisajelor..

Elemente constitutive ale patrimoniului construit sunt clasate în Lista Monumentelor Istorice din România 2015 și în Legea 5/2000 (Secțiunea 5 - PATN Zone protejate)

Conform Legii 422/ 2001, privind protejarea monumentelor istorice, republicată, cu completările ulterioare, în cadrul Listei Monumentelor Istorice 2015 sunt înscrise 564 (din care 7 situri subacvatice) de obiective din județul Tulcea, grupate structural pe 4 categorii: monumente de arheologie (I), monumente de arhitectură (II), monumente de for public (III) și monumente memoriale și funerare (IV). Valoric, ele se delimitează ca monumente de interes național (grupa valorică A) și monumente de interes local (grupa valorică B).

Raportarea numărului de monumente istorice, respectiv de arhitectură la numărul locuitorilor pe județ relevă un indice de 2,95, respectiv 0,47 la 1000 de locuitori. Raportarea la suprafața administrativă indică 39,1, respectiv 23,3 la 1000 kmp, ceea ce conduce la poziționarea județului pe al treilea loc, la nivel național, în privința densității de monumente clasate.

Mai trebuie menționată aprobarea, în anul 2019, a clasării ca monumente istorice, a 8 obiective (3 în grupa valorică A și 5 în grupa valorică B) din orașul Sulina, iar în anul 2020 a unui monument istoric grupa valorică A în satul Malcoci, comuna Nufăru (înscrieri aprobate prin Ordine ale Ministrului Culturii și Identității Naționale)

Evidențele din Repertoriul Arheologic Național (RAN) relevă prezența a 4.450 de poziții din care 1.732 de poziții se regăsesc și în LMI 2015. Se impune mențiunea că unui obiectiv listat în LMI 2015, în cadrul RAN-CIMEC sunt aferente mai multe poziții referindu-se la diverse tipuri de descoperiri..

Monumentele istorice de pe teritoriul județului au o distribuție spațială extinsă, remarcându-se însă câteva zone cu concentrări mai importante (în centrele urbane Tulcea și Sulina și pe așa numita "ramă dobrogeană", areal de tranziție morfologică dintre Delta Dunării și Podișul Dobrogei de Nord).

Ca **puncte tari** ale domeniului, rezultă din analizele fazelor anterioare ale PATJ Tulcea:

- Patru din cele cinci UATB-uri urbane ale județului(Tulcea, Babadag, Isaccea, Măcin) poartă amprentele unor cetăți sau așezări antice ca patrimoniu personalizat;
- Orașul Sulina a jucat un important rol teritorial în secolul XIX, găzduind Secretariatul Comisiei Europene a Dunării între 1856-1878 și sediul tehnic al acesteia, cu întregul patrimoniu specializat;
- Sunt prezente pe teritoriu, urme construite ce atestă consolidările multor așezări în perioada bizantină;
- Persistă specificul multor așezări rurale, determinat de morfologia lor, tipologia conservată a gospodăriilor și specificul de construire (inclusiv tehnici și materiale);
- Există multe edificii religioase, clasate și neclasate ca monumente istorice, de rit ortodox și de alte rituri, cu mare valoare arhitecturală, plastică, dar și memorial-simbolică;
- Se evidențiază în fondul construit al localităților diversitatea tradițiilor culturale multietnice

Ca **puncte slabe** remarcăm:

- Desfășurarea anevoioasă a cercetărilor arheologice pentru evidențierea în continuare, a urmelor construite presupuse (în situri mari, dar și în situri minore);
- Lipsa fondurilor necesare restaurărilor sistematice ale monumentelor istorice;
- Inadvertențe în evidențele valorilor de patrimoniu construit, a căror clarificare se tergiversează;
- Rămânerea în urmă a precizărilor, în documentațiile de planificare urbană, privitoare la delimitările și reglementările zonelor de protecție ale monumentelor, ansamblurilor și siturilor istorice;
- Acoperirea parțială a multor documentații de urbanism (PUG, PUZ) și a unor documentații pentru investiții de restaurare, cu studii istorice complexe, de fundamentare;
- Lipsa Obligațiilor de Folosință ale multor monumente și întârzierea înmânării lor către proprietari, fapt ce generează dezvoltarea unei stări de indiferență față de starea obiectivelor;
- Tendințe evidente de înnoire a fonului general construit care distonează cu specificul arhitectural-urbanistic local;
- Pierderea sau degradarea unor meșteșuguri care afectează procesul de construire local tradițional;
- Precizări formale privitoare la programe și proiecte concrete de valorificare a patrimoniului construit, cuprinse în strategiile de dezvoltare locale ale comunelor și orașelor.

Față de aspectele mai sus semnalate, prezentul PATJ are misiunea de a oferi oportunitatea unei abordări strategice, exprimate prin stabilirea unor obiective-țintă, cu măsuri asociate și propuneri ulterior derivate, de programe și proiecte: Patrimoniul construit are nevoie de întreținere continuă, protejare competentă și valorificare culturală. Reușita acestor deziderate are nevoie de conștientizarea la nivelul comunităților, a valorilor deținute și de exprimarea deschisă "către lume" a potențialului cultural prin activități de turism bine organizat și programe de informare profesionistă.

2.5.2.2. Obiective și măsuri

Pentru domeniul abordat se definește **sub-obiectivul specific:**

OTPc – Cercetarea, conservarea, protejarea, restaurarea și valorificarea patrimoniului construit

cu ***4 obiective tematice*****,** astfel:

OTPc1-Extinderea cercetărilor arheologice la nivelul tuturor obiectivelor neexplorate și valorificarea patrimoniului arheologic;

OTPc2-Intensificarea acțiunilor de restaurare a monumentelor istorice;

OTPc3-Perfecționarea sistemului de evidență și monitorizare a monumentelor istorice;

OTPc4-Punerea în valoare a monumentelor istorice.

Metodic, formularea obiectivelor a urmărit un parcurs asociat de etape care să debuteze cu activitățile practice de explorare, întreținere, protejare, traversând pe cele de evidență și monitorizare (proces continuu) și să se finalizeze cu punerea în valoare a patrimoniului construit, apreciat ca un "catalizator" al dezvoltării teritoriale. O serie de elemente strategice au fost preluate (ca informații cu caracter perfectibil) din *"Strategia de Dezvoltare Durabilă a Județului Tulcea pe perioada 2021-2027."*

Asociat acestor sub obiective se prezintă un set de 16 măsuri (4+5+2+5) după cum urmează:

MPc1.1 - Extinderea explorărilor arheologice și întocmirea Rapoartelor de cercetare arheologică la nivelul tuturor UAT-urilor în vederea fundamentării actualizării documentațiilor de urbanism general – este vizată investigarea bogatelor resurse culturale arheologice și descărcări de sarcini concrete;

MPc1.2 - Intensificarea cercetării cu prioritate a vechilor cetăți dobrogene și fortificații de pe teritoriul județului Tulcea – accelerarea descoperirii în scopul valorificării acelor mai vechi urme de așezări coerente din teritoriu;

MPc1.3 - Delimitarea precisă a siturilor și monumentelor arheologice și a zonelor de protecție ale acestora, reprezentarea lor în coordonate STEREO ´70 pe documentațiile de urbanism și reglementarea lor adecvată – reprezentarea grafică exactă a siturilor, în scopul inventarierii și al utilizării corecte a terenurilor;

MPc1.4 – Conservarea, semnalizarea și paza corespunzătoare a siturilor (îndeosebi a celor incluse în LMI) și amenajarea muzeistică, după caz a celor mai valoroase sau mai bine păstrate din județ - măsura vizează potențialul de valorificare al celor mai interesante situri

MPc2.1 - Accelerarea procesului de restaurare a monumentelor clasate în LMI, aflate în stare de degradare accentuată și analizarea posibilităților de reparare a unor erori rezultate din restaurări defectuoase efectuate – inițieri de proiecte și acțiuni de restaurare asociate atragerii de fonduri adecvate;

MPc2.2 - Restaurarea prioritară a unor structuri tehnice legate de navigație (faruri, porturi) și a unor construcții cu mare valoare memorială și reprezentativitate, din centre urbane care au avut roluri istorice semnificative în teritoriu – inițierea de programe și proiecte dedicate unei infrastructuri specifice activității navale a județului ;

MPc2.3 - Inventarierea tuturor lăcașurilor de cult (biserici, moschei, case de rugăciuni, etc.) și ale cimitirelor altor confesiuni decât cele ortodoxe ale românilor și inițierea, după caz, a unor măsuri de restaurare în regim de urgență – măsura are relevanță pentru conservarea caracterului multietnic și multiconfesional al comunităților;

MPc2.4 - Formularea la nivel local a unor propuneri de clasare în LMI a unor noi obiective valoroase și/sau a unor propuneri de declasări - măsură privitoare la evidența continuă a patrimoniului construit;

MPc2.5 - Organizarea unor școli de vară internaționale sau a unor tabere cu program de asimilare a unor tehnici de restaurarea monumentelor istorice și a componentelor acestora, pe specialități – sunt vizate programe de formare a specialiștilor restauratori;

MPc3.1 - Verificarea periodică a evidențelor din Lista Monumentelor Istorice și sesizarea oricăror neconcordanțe cu realitatea (îndreptări de erori materiale, schimbări ale categoriilor de protecție a obiectivelor clasate) – sunt generate programe de evidență a obiectivelor de patrimoniu construit;

MPc3.2 - Întocmirea tuturor Obligațiilor de Folosință ale monumentelor istorice

MPc4.1 - Delimitarea precisă a parcelelor monumentelor istorice și a zonelor de protecție ale acestora, reprezentarea lor în documentațiile de urbanism (PUG, PUZ) nou inițiate – evidențierea exactă în documente grafice a elementelor de recunoaștere a monumentelor și zonelor de protecție pentru reglementări;

MPc4.2 - Reluarea și actualizarea Legii nr. 345/2001 pentru aprobarea OG nr. 125/2000 privind declararea orașului Sulina, județul Tulcea și a zonei înconjurătoare ca obiectiv de interes național - reanalizarea situației actuale, modificarea anexei care delimitează aria de interes (corelare cu UTP propus prin prezentul PATJ) și pregătirea eventualelor măsuri de aplicare a legii;

MPc4.3 - Organizarea de trasee turistice culturale, de vizitare a monumentelor istorice – măsură care impune relaționarea protejării patrimoniului cu dezvoltarea turismului cultural;

MPc4.4 - Organizarea de pelerinaje pentru vizitarea unor lăcașuri de cult – monumente istorice

MPc4.5 - Îmbunătățirea sistemelor de transport pentru vizitare și a organizării unor spații publice dotate cu servicii adecvate, în apropierea monumentelor – măsura se aplică la nivel teritorial extins, în funcție de starea și potențialul de vizitare al monumentelor istorice

Trei măsuri prevăzute au **aplicare orizontală** la nivelul întregului teritoriu județean, două au **aplicare la nivel extins**, iar restul au aplicări localizate punctual.

Surse documentare:

RĂDULESCU, Adrian, BITOLEANU, Ion (1998) – „Istoria Dobrogei", Editura Ex Ponto

COMŞA, Eugen (1952) – „Contribuţie la harta arheologică a Dobrogei de nord-vest", Editura Academiei RPR

DUVAGI, I. (coordonator) (2016), „Ghid de arhitectură pentru încadrarea în specificul local din mediul rural, zona Dobrogea centrală şi Munţii Măcin", OAR Bucureşti

x x x Strategia de dezvoltare durabilă a județului Tulcea pe perioada 2021-2027

x x x - Legea nr. 5/2000 privind aprobarea Planului de amenajare a teritoriului naţional - Secţiunea a III-a - zone protejate, Monitorul Oficial al României nr. 152/2000;

x x x - Lista Monumentelor Istorice din România 2015 - Anexa la ordinul ministrului culturii nr. 2 828/2015 pentru modificarea anexei nr. 1 la ordinul ministrului culturii şi cultelor nr. 2 314/2004 privind aprobarea Listei monumentelor istorice, actualizată;

x x x - Lista monumentelor istorice dispărute, cu modificările ulterioare din 24.12.2015, publicată în Monitorul Oficial, Partea I nr. 113 bis din 15.02.2016.

https://www.fonduri-structurale.ro/stiri/22350/strategia-de-dezvoltare-teritoriala-pentru-perioada-2021-2027-unul-din-obiectivele-cj-tulcea

2.5.3. Patrimoniul imaterial

2.5.3.1. Diagnostic și probleme

Subiectul prezentului capitol are o mare importanță pentru substanța culturală a teritoriului studiat. Analizat, uneori sporadic în cadrul activităților de planificare a teritoriului, patrimoniul cultural grupează pe de o parte, obiective "fixe" (muzee, case memoriale, muzee în aer liber, construcții tehnice, colecții de artă, de artizanat, de obiecte tehnice, etc.), cu reprezentativitate culturală pentru comunități sau pentru personalități cunoscute (patrimoniu material). 6 muzee și centre culturale sau de cercetări eco-turistice sau eco-muzeale se află în Municipiul Tulcea, o casă memorială este situată în Cerna, 3 colecții muzeale sunt legate de mânăstiri cunoscute, un monument arheologic paleo-creștin este protejat printr-o amenajare muzeală la Niculițel, un muzeu reprezintă cultura tehnică de navigație, în Sulina, un muzeu este dedicat unei culturi folclorice aromâne, un muzeu se dedică școlii, iar două puncte muzeale se concentrează pe activitatea pescărească. Pe de altă parte este consemnat un patrimoniu imaterial care vizează tradiții ocupaționale sau religioase și culturale multietnice, obiceiuri, meșteșuguri, specificități etnografice și etno-folclorice.

Relevanța cea mai însemnată asupra planificării teritoriului se poate considera a aparține tradițiilor ocupaționale, respectiv meșteșugurilor. Sub acest din urmă aspect se remarcă: existența unui cadru legislativ și a unui statut recunoscut internațional (UNESCO), cu posibilități de dezvoltare a unui management integrat, oportunități de absorbție a unor fonduri europene, accesibile prin programe variate și chiar disponibilitățile de organizare și asociere a unor UAT-uri în structuri și/sau organizații cu statut juridic recunoscut (ex: GAL-uri)..

Cel mai bogat și interesant areal de cunoaștere a tradițiilor unor meșteșuguri se dovedește a fi cel al Deltei Dunării împreună cu regiunile limitrofe care prezintă condiții naturale și peisaje etno-culturale asemănătoare celor deltaice. Pentru aria respectivă dezvoltarea teritorială s-a formalizat în diverse tipuri de compoziție: axul activ al deltei, pe brațul Sulina (fapt datorat și existenței Tulcei ca centru de polarizare), așezările de pe celelalte brațe și așezările de pe marile grinduri, urmate de așezările de pe "rama dobrogeană" a deltei. Ceea ce remarcă specialiștii etnologi este faptul că Delta Dunării este o zonă unică unde meșteșugurile se pot adapta transformărilor vieții, în timpul în care criza națională a celor ce le practică se manifestă, atât în domeniul tehnic, cât și în cel artistic. Se poate menționa ca particularizare, că meșteșugurile țărănești din deltă răspund în continuare unor cerințe comune de prelucrare a produselor agricole (construire de locuințe și adăposturi pentru animale sau produse, de reparare a uneltelor metalice, de finisare a unor produse din lână) sau altele adresate procesului de valorificare a materiilor prime locale (stuf, papură, lemn, piele, piatră, metal, etc.) .S-au mai dezvoltat meserii legate de prelucrarea cerealelor/morărit și, mai ales de pescuit.

În raport cu obiceiuri legate de evenimente laice sau sărbători religioase și cu specificități etnice sau confesionale se încondeiază ouă, se confecționează instrumente muzicale, se fac măști artizanale, se pictează icoane.

Vitalitatea meșteșugurilor se conjugă cu vitalitatea manifestărilor folclorice și nu numai, județul conservând tradiția organizării unor evenimente repetabile (de la festivaluri de diverse tipuri,- teatru, cinema, muzicale, de dans - la tradiționalele Zile ale orașelor sau comunelor).

Valorificarea patrimoniului imaterial tulcean poate avea sens prin preluarea creatoare a tradițiilor, obiceiurilor, meșteșugurilor. Viitorul lor poate consta în creație cu filon identitar, preluând tehnici de lucru, elemente stilistice/artistice, materii prime și materiale, forme, etc.

Strategic, chiar la scara întregului județ se pot imagina asocieri cooperatiste (familiale, ateliere și manufacturi cu proprietate particulară).

În sfârșit, dezvoltarea mai multor forme de turism (agro-turism, turism rural, turism de cercetare și observare), cu găzduire a turiștilor în pensiuni ce conservă un mod de viață autarhic pot genera activități locale (gastronomie locală, producere de obiecte decorative) cu real profit economic particularizat.

2.5.3.2. Obiective și măsuri

Pentru domeniul abordat se definește **sub-obiectivul specific:**

OTPi – Consolidarea patrimoniului material și imaterial și susținerea perpetuării practicării obiceiurilor și meșteșugurilor tradiționale

cu ***3 obiective tematice*****,** astfel:

OTPi1: Consolidarea memoriei locale

OTPi2: Susținerea tradițiilor evenimentelor culturale locale și a multiculturalității

OTPi3: Susținerea tradițiilor ocupaționale ale locuitorilor

În cazul acestui obiectiv ierarhizarea sub-obiectivelor a avut în vedere așezarea lor în ordine, de la general la particular, plecând de la premisa scopului determinant. Cele **14 măsuri asociate** (6+3+5) se prezintă după cum urmează:

MPi1.1 - Susținerea activității de conservare, restaurare și funcționalizare specifică a unor muzee, case memoriale, muzee de situri arheologice, expoziții în aer liber, etc. – măsură aplicată asupra patrimoniului cultural material

MPi1.2 - Punerea în valoare a unor muzee și colecții particulare și a unor muzee de obiecte religioase sau centre de meșteșuguri din cadrul unor mânăstiri - măsură aplicată asupra patrimoniului cultural material

MPi1.3 - Realizarea unor ghiduri locale de construire și amenajare a construcțiilor din zone rurale, conținând prescripții de materiale, forme, cromatici, tehnici recomandate și atașate regulamentelor locale de urbanism

MPi1.4 - Inițierea restaurării unor gospodării cu influențe ale vieții unor etnii stabilite în Dobrogea de Nord (germane, italiene, lipovenești, turcești, etc.) – referire la patrimoniul imaterial – tradiții arhitecturale și artistice tradiții meșteșugărești

MPi1.5 - Inițierea unor programe de informare (mass media) privind istoria așezărilor dobrogene, evenimente semnificative locale, valori mai puțin cunoscute din județ

MPi1.6 - Susținerea activităților de cercetare istorică și de elaborare a monografiilor localităților și monumentelor – măsură generală de conservarea a memoriei culturale

MPi2.1 - Susținerea festivalurilor culturale locale și a "zilelor tradiționale ale comunelor"

MPi2.2 - Susținerea manifestărilor repetabile, dedicate unor evenimente istorice ("Ziua Dobrogei") și a festivalurilor muzicale, de teatru, de folclor, cinematografice, etc.

MPi2.3 - Încurajarea activităților culturale ale comunităților diferitelor etnii conlocuitoare și relaționarea activă a acestora cu administrațiile publice locale

MPi3.1 - Înființarea unor școli pentru meserii în domeniul construirii specific – se adresează memoriei meșteșugurilor legate de construire tradițională

MPi3.2 - Încurajarea creării a unor sisteme de călătorii ieftine de studii pentru tineri cercetători în zone cu potențial natural deosebit și în areale cu tradiții de meserii, meșteșuguri pe cale de dispariție

MPi3.3 - Stimularea înființării unor școli locale de pregătire în domenii de interes pentru turism (gastronomie, servicii hoteliere, ghizi turistici) – măsură ce vizează perspectiva unui turism tematic bine susținut

MPi3.4 - Stimularea organizării unor târguri tematice de meșteșuguri tradiționale

MPi3.5 - Încurajarea și susținerea creării unor pensiuni în gospodării tradiționale, care să asigure și servicii de gastronomie specifică (ex pescărească) – măsură ce vizează perspectiva unui turism tematic bine susținut, concomitent cu păstrarea autenticității așezărilor și gospodăriilor.

O măsură se aplică **orizontal,** la scara teritoriului județean, una la scara teritoriului rural, iar celelalte se aplică **local.**

Surse documentare:

TITOV, I., CHISELEV, A (2015) Meșteșuguri tradiționale din Delta Dunării" Raport de cercetare, Centrul pentru Politici Durabile Ecopolis, București, ICEM "Gavrilă Simion", Tulcea

2.5.4. Peisajul

2.5.4.1. Caracteristici și probleme

În limitele uscatului dobrogean, inclusiv Delta Dunării, pot fi surprinse multiple diferențieri în modul de realizare a interrelațiilor dintre componentele cadrului natural prin sistemul peisajelor. Pe teritoriul județului Tulcea, având în vedere caracteristicile climatice și de relief ale acestuia, dar și prezența celor două surse de apă, Dunărea și Marea Neagră, s-au diferențiat structuri peisagistice variate, care pot fi incluse în două categorii de peisaje și anume (I. Marin, 2003): *peisaje regionale*, care se suprapun domeniilor bioclimatice de pădure, silvostepă, stepă si *peisaje locale*, particulare, care se regăsesc în tipurile regionale amintite.

Pe teritoriul județului Tulcea putem identifica următoarele tipuri de peisaje (I. Marin, 2003):

Peisajul pădurilor

Peisajul culmilor muntoase și dealurilor. Este specific culmilor Munților Măcin, Podișului Niculițel, parțial Dealurile Tulcei, dealurile podișului Babadag și Dealurile din nordul Podișului Casimcea. Predomină pădurea de quercinee pure sau quercinee în amestec, cu gorun, tei, carpen (în extremitatea nordică) și tei, stejar brumăriu, carpenul (în Podișul Babadag și nordul Podișului Casimcea). Speciile de bază, dar nu numai, aparțin ca structură si origine celor submediteraneene, mediteraneean-balcanice, tauric-caucaziene etc. În pădurile Dobrogei de Nord (N. Doniță 1969) sunt caracteristice etajul pădurilor de foioase mezofile de tip balcanic și etajul pădurilor de foioase xeroterme submediteraneene.

Peisajul depresiunilor și al culoarelor de vale. În județul Tulcea, se încadrează în acest tip de peisaj culoarele de vale ale râurilor Taița, Slava, Fântâna Mare, Topolog, precum și depresiunile Babadag, Atmagea, Greci. În prezent, pădurea a fost înlăturată, cu precădere din zonele mai joase, din motive economice sau gospodărești, însă dă totuși nota elementului fizico-geografic și peisajului de stabilitate într-un anumit context climatic și nu numai (I. Marin, 2003).

Peisajul silvostepei

În Dobrogea, silvostepa ocupă în general altitudinile de 80-140 m, alcătuind un etaj aparte, format din specii submediteraneene, sub formă de pâlcuri restrânse, asociate cu specii stepice. Predomină stejarul pufos (Q. pubescens), stejarul brumăriu (Q. pedunculiflora), iar către sud, în Podișul Casimcea, se adaugă Padus mahaleb, Cotinus coggygria (I. Marin, 2003).

Peisajul pedimentelor si inselbergurilor. Treapta superioară precedentei o reprezintă peisajul pedimentelor (Gr. Posea, M. Ielenicz) atât litorale, cât și dunărene – poate fi întâlnită și cu denumirea de Câmpie (Ceamurliei, Năcarilor) – sau de glacisuri (I. Marin, Posea Gr.), ca de exemplu glacisul Măcinului, continuat și în depresiunile Cerna-Mircea Vodă. Un rol major în delimitarea acestui tip de peisaj, deși nu în toate locurile, îl au viiturile legate de caracterul de aversă al ploilor specifice climei din Dobrogea. Peisajul pedimentelor și inselbergurilor este caracteristic pentru nordul Dobrogei. Inselbergurile sunt reduse în suprafață, în raport cu pedimentul. Cel mai avansat proces de pedimentare se observă în depresiunea Nalbant, a cărei suprafață se apropie de o pediplenă tipică ce înconjoară inselbergul Denis Tepe (Gr. Posea, 1988).

Cel puțin pentru peisaj, demne de relevat sunt câteva procese, care fie îi distrug aspectul, fie îl degradează. Cel mai important ar fi pășunatul intensiv, nerațional, care a dus la deteriorarea stratului ierbos protector, ca și a celui arbustiv (ex. Perimetrul Izvoarele-Nalbant-Trestenic), dar și la apariția cărărilor, pe al căror făgaș șiroirea și-a făcut loc, ducând la degradarea suprafețelor multor versanți. Din categoria intervențiilor antropice, amintim excavații cauzate de necesarul materialelor de construcții pentru drumuri (sau pentru repararea acestora), care a accentuat activitatea factorilor erozivi, dar și construirea sistemelor de irigații (Cerna-Nalbant-Kogălniceanu), care a produs modificări la nivelul freatic (I. Marin, 2003).

Peisajul stepei

Stepa se suprapune treptei de relief cu cea mai joasă altitudine (sub 100 m), ocupând atât interfluviile și văile, cât și depresiunile etc. O serie de asociații se impun în peisaj astfel: Agropyro-Thymetum zygoidi, Koelerio-Artemisietum lerchianae etc. (I. Marin, 2003).

Peisajul prispelor litorale si dunărene. Însoțește spre interior lunca Dunării și linia țărmului, fiind caracteristic formelor joase de relief, fără contraste altimetrice mari, altitudinea menținându-se în general sub 40 m. Vegetația naturală este ierboasă, aparținând stepei dobrogene, iar utilizarea terenurilor este predominant agricolă și pastorală. Apele curgătoare permanente sunt puține (Slava și Telița, cu Taița, Cerna, Aiorman), cu debite și niveluri scăzute aproape tot timpul anului, însă care pot provoca pagube însemnate la apariția averselor.

Peisajul luncilor. Cuprinde cursul Dunării și luncile unor râuri cu apă permanentă, care ajung să se verse în sistemul lagunar Razelm (Telița cu Hagilar, Taița cu Telița si Slava, Casimcea, Aiorman, Cerna, Topolog etc.). În limitele acestei trepte de peisaj se întâlnesc așezări (sate, comune) precum: Lunca, Jurilovca, Sarichioi, Sabangia, Turcoaia, Măcin. În afară de Măcin, sunt sate mici, cu activități agricole îndeosebi cerealiere sau de extracție a unor materiale de construcție (ex. Turcoaia, Măcin etc.) (I. Marin, 2003).

Peisajul promontoriilor (capurilor). Este specific sectoarelor de țărm unde roca mai dură apare la zi, formând promontorii abrupte, uneori destul de înalte: Capul Iancila, situat la sud de dealul Călugăra de lângă comuna Sălcioara, cu o înălțime de circa 20 m, Capul Dolojman (Doloșman), de lângă Jurilovca, cu o înălțime de 25 m etc.

Peisajul insulelor (Popinelor) Grădiștea (Popinețul), Popina, Bisericuța, Ada. Fac parte din vechiul uscat dobrogean, structura lor fiind asemănătoare cu a unității vecine de care s-au izolat. Peisajul lor s-a modificat numai într-o oarecare măsură, datorită, pe de-o parte, izolării și mărginirii lor pe toate laturile de către apă, datorită unui potențial natural mai puțin atractiv, iar pe de altă parte, datorită neintervenției active a omului (I. Marin, 2003).

Peisajul lacurilor, limanelor și lagunelor. Limanele fluvio-marine au apărut din acțiunea combinată a eroziunii fluviatile, cu procesele de eroziune și acumulare marină. În perioadele când nivelul mării era mai scăzut, apele dobrogene își continuau cursul pe platforma continentală, mult mai departe de vărsarea actuală. Ulterior, în urma ridicării nivelului mării, ele apar submerse, ca văi pe șelful continental. Prin ridicarea nivelului mării, gurile acestor râuri au fost inundate de ape și transformate în golfuri alungite (I. Marin, 2003).

Peisajul plajelor. Apare pe suprafețe mai restrânse, însă constituie o componentă majoră a peisajului litoral, dar și dunărean. Este un peisaj dinamic, fiind supus atât acțiunii factorilor naturali, cât și acțiunii omului.

Asupra peisajelor amintite, societatea, de-a lungul timpului, a acționat diferit, modificându-le în mai mare sau mai mică măsură. Construirea cetăților (grecești, romane, dacice etc.), a căilor de comunicație, a unor noi așezări (sau extinderea celor existente), construirea de eleșteie (prin transformarea unor limane), construirea de canale, desțelenirea unor suprafețe înclinate sau schimbarea modului de utilizare a acestora, pășunatul intens etc., au contribuit la modificarea, într-o măsură mai mică sau mai mare, a unor componente a peisajului geografic din județul Tulcea (putem aminti de declanșarea unor fenomene erozionale în regiunea glacisurilor și pedimentelor din regiunea Dolоșman-Enisala și regiunea Cerna-Mircea Vodă, ca urmare a desțelenirii și a pășunatului intens, sau de apariția unor organisme torențiale în perimetrul Babadag-6 Martie-Enisala, ca urmare a desfășurării acelorași activități umane).

Strategia de Dezvoltare Teritorială a României (Studiul 12 – Protecția patrimoniului natural, cultural și a peisajului) atrage atenția asupra principalelor activități umane cu impact negativ asupra peisajului în ansamblu sau asupra diferitelor componente ale acestuia. Printre acestea se numără: activități de distrugere, cauzate în principal de dezvoltări urbanistice intensive inadecvate mediului și arhitecturii locale, schimbarea funcțiunii terenurilor, defrișări, transformarea radicală a țesuturilor tradiționale ale localităților (îndesire, demolări, schimbări de funcțiuni); activități de degradare (care determină transformări puternice la nivelul componentelor, însă nu schimbă caracterul unitar al peisajului), cauzate de deteriorări la nivelul biodiversității, poluare etc.; agresiuni punctuale, cauzate de activitățile economice și turistice, precum cariere, balastiere, exploatări forestiere etc. – care se desfășoară în mod nesustenabil și cauzează modificarea formelor de relief, acumularea de deșeuri, dezechilibre ale ecosistemelor.

Elementele care alcătuiesc tipurile de peisaje din județul Tulcea sunt vulnerabile în fața unor fenomene de risc. Astfel, acestea pot fi afectate de procese de eroziune, pluviodenudație, tasare sau sufoziune, în funcție de substratul litologic pe care s-au format. De asemenea, fenomenele de uscăciune și secetă, precipitațiile torențiale, inundațiile, vânturile generatoare de furtuni violente sau valurile de căldură pot acționa asupra diferitelor componente ale peisajelor geografice (I. Marin, 2003).

2.5.4.2. Obiective și măsuri

OTPp1: Punerea în valoare și protejarea potențialului peisajer al teritoriului, având la bază corelarea politicilor de protecție și integrarea lor în abordarea complexă a peisajelor

Legea nr. 451/2002 pentru ratificarea *Convenției europene a peisajului*, adoptată la Florența la 20 octombrie 2000 atestă angajamentul statului român de a asigura realizarea obiectivelor înscrise în această Convenție. Aceasta se aplică pentru întregul teritoriu național al statelor semnatare și acoperă areale naturale, rurale, urbane și suburbane. Sunt incluse suprafețe terestre, ape interioare și areale marine. Se referă la peisaje care pot fi considerate deosebite, precum și la peisaje obișnuite sau degradate. Peisajul este înțeles ca un "patrimoniu comun" al cărui management trebuie să genereze "acorduri în domeniul economic și social", prin care să se "ajungă la o dezvoltare durabilă bazată pe o relație echitabilă și armonioasă între necesitățile sociale, activitățile economice și mediu". "Peisajul contribuie la formarea culturilor locale și este o componentă de bază a patrimoniului natural și cultural european, contribuind la bunăstarea umană și la consolidarea identității europene" (Sursa: Strategia de Dezvoltare Teritorială a României). Statele semnatare ale Convenției se obligă, printre altele: să recunoască juridic peisajele ca o componentă esențială a cadrului de viață pentru populație; să stabilească și să implementeze politicile peisajului care au ca scop protecția, managementul și amenajarea acestuia; să integreze peisajul în politicile de amenajare a teritoriului, de urbanism și în cele culturale, de mediu, agricole, sociale și economice, precum și în alte politici cu posibil impact direct sau indirect asupra peisajului; să mărească gradul de conștientizare a societății civile, organizațiilor private și autorităților publice în ceea ce privește valoarea peisajelor și rolul transformării lor.

Strategia de Dezvoltare Teritorială a României propune o serie de obiective specifice naționale și teritoriale:

- Orientarea generală a dezvoltării teritoriale către protecția patrimoniului natural și a peisajului, bazată pe măsuri precise, studii prealabile și implementate prin acte normative;
- Creșterea eficienței sistemului de protecție prin asigurarea unei cunoașterii aprofundate a situației la nivel național;
- Reformularea, pe baza protecției naturii și peisajului, a sistemului de documentații de planificare strategică: stabilirea măsurilor de protecție a naturii prin planuri de dezvoltare, documentații de amenajare a teritoriului și de urbanism;
- Educarea populației în spiritul protecției patrimoniului natural, cultural și a peisajului și încurajarea acțiunilor în această direcție pe plan național, regional și local;
- Crearea unui sistem de monitorizare a situației în teritoriu și de urmărire prioritară a limitării dezvoltării extensive a localităților și a infrastructurilor;
- Sprijinirea comunităților locale din zone slab populate sau izolate în valorificarea patrimoniului natural și a ocupațiilor tradiționale;

Pentru atingerea acestor obiective, este necesară implementarea unor măsuri adecvate:

MPp1.1 - Mărire a bugetului alocat protecției naturii și a peisajelor; program de investiții în domeniul protecției, inclusiv în cercetarea științifică;

MPp1.2 - Sprijinirea activităților de protecție a patrimoniului natural și a peisajului; introducerea în bugetele publice a unor capitole distincte în legătură cu această activitate; evidențierea activităților prin statistici adecvate;

MPp1.3 - Măsuri specifice de diminuare a despăduririlor, de prezervare a pădurilor, de urmărire a programelor de împăduriri, de refacere și protejare a coridoarelor ecologice și de creare a unor zone de protecție a naturii și a vieții sălbatice;

MPp1.4 - Măsuri de diminuare a dezvoltării extensive a localităților și a infrastructurilor pentru păstrarea echilibrului între dezvoltare și conservare a mediului cultural și peisajului;

Surse documentare

Marin, I. (2003) – Peisajele Dobrogei: tipuri, repartiție, culturalitate, vulnerabilitate, în Analele Universității București, seria Geografie;

**** Strategia de Dezvoltare Teritorială a României (Studiul 12 – Protecția patrimoniului natural, cultural și a peisajului), 2014.*

2.6. Rețeaua de localități

2.6.1. Diagnostic general și prospectiv

Principalele probleme și disfuncționalități constatate ale sistemului de așezări – din punct de vedere al distribuției teritoriale - din Județul Tulcea sunt:

- slaba dezvoltare a sistemului urban și lipsa unui centru urban secundar,
- dimensiunea mică a comunităților rurale și gradul redus de ocupare în teritoriu,
- lipsa unor centre urbane sau rurale de mărime medie în zona de sud-vest a județului,
- declinul constant și accentuat al populației rurale.

Se poate observa existența unor nuclee cu potențial polarizator în județ, în raport cu care se poate planifica o consolidare și echilibrare a sistemului de așezări. În afara zonei de influența a municipiului – în creștere (cca. 100.000 locuitori cu tot cu municipiul), chiar dacă nucleul urban cunoaște o ușoară scădere – pot fi remarcate grupările din nord-vestul județului Măcin – Jijila – Greci (cca. 25.000 locuitori cu comunele adiacente) și axa nord-sud din estul județului pe direcția Baia – Babadag – Tulcea (cca. 30.000 locuitori cu comunele adiacente). O dezvoltare echilibrată și durabilă a sistemului de așezări al județului trebuie orientată spre consolidarea axelor dunărene și diagonale ale județului.

Raportul de primat (între primul și al 2-lea oraș din județ) indică un dezechilibru important, lipsa unui centru urban secundar de talie mijlocie (peste 20.000 locuitori) fiind o caracteristică a județului.

Pe fondul unui declin lent dar constant al populației, cu ritm diferit în mediul urban față de cel rural, se remarcă în intervalul 1992-2025 o ușoară creștere a gradului de urbanizare care tinde spre 50% dar se menține sub mediile națională și regională. În intervalul 1992-2025, doar 10 UATB -uri, toate rurale – au înregistrat creșteri de populație, în general moderate, cu excepția unor comune din zona de influență a municipiului, care au înregistrat creșteri de 10% și peste. Centrele urbane au cunoscut scăderi ale populației, cu excepția orașului Babadag unde se poate constata o stagnare. Valorile ratei natalității în județul Tulcea sunt inferioare atât celor care caracterizează nivelul național și regional. Rata medie a mortalității este peste mediile națională și regională. Speranța de viață la naștere este de 73,14 ani pentru anii 2007-2024 fiind sub mediile națională (75,01 ani) și regională (74,56 ani). Bilanțul natural pe ansamblul județului, în medie pentru intervalul 2007-2024 este unul negativ de -6,05‰, valoare mai mică decât media națională (-3,34‰) sau regională (-4,60‰),, iar indicele de vitalitate are o valoare destul de scăzută. În perioada 2017–2024, județul Tulcea a înregistrat constant un spor migrator negativ, fără ani de redresare, spre deosebire de Regiunea Sud-Est, unde dinamica a fost mai oscilantă, cu episoade temporare de spor migrator pozitiv (2017-2022) urmate însă de reveniri pe o pantă descendentă (2023-2024).

Au fost identificate diferențe semnificative între mediul urban și cel rural. Structura pe grupe de vârstă relevă tendința generală de scădere a populației tinere, de stabilitate relativă a populației apte de muncă și de îmbătrânire a populației (preponderent în câteva areale din jumătatea estică a județului). Infrastructura educațională și de sănătate sunt relativ deficitare în mediul rural prin lipsa unităților de învățământ liceal a unităților medicale importante și a personalului medical (valori sub mediile națională și regională).

Rata de cuprindere în învățământ pentru populația cu vârste între 3 și 23 de ani este sub media regională sau națională iar ponderea populației fără școală absolvită este peste media națională. La fel și ponderea analfabetismului. Ritmul de înnoire a fondului de locuit este unul lent, Județul Tulcea înregistrând cel mai scăzut număr de locuințe terminate dintre toate județele Regiunii de dezvoltare Sud-Est, în perioada 2010-2023, cu valori mai ridicate în zona de influență a Municipiului Tulcea și în jumătatea de vest a județului.

La scara teritoriului județean, **nucleele cu potențial polarizator** în județ precum și **axele preferențiale** de dezvoltare trebuie susținute. O dezvoltare echilibrată și durabilă a sistemului de așezări al județului poate fi asigurată așadar prin susținerea **centrelor urbane** și a unor **centre rurale cu rol zonal** și prin consolidarea **axelor dunărene** și a **axei diagonale** ale județului.

În acest scop pentru a identifica centrele cu rol polarizator din județ și a formula obiective și măsuri corespunzătoare este propusă o zonare a teritoriului pe criterii funcționale prin arondarea anumitor sub-zone și implicit a anumitor UATB-uri centrelor urbane și unor centre rurale cu potențial de „loc central”.

2.6.2. Unități și sub-unități teritoriale de planificare

Figura de mai jos și tabelul asociat indică această zonare și definirea a 5 (cinci) Unități Teritoriale de Planificare (UTP) cu 8 Sub-unități Teritoriale de Planificare (S-UTP) arondate unui element central cu rol de coordonare și servire.

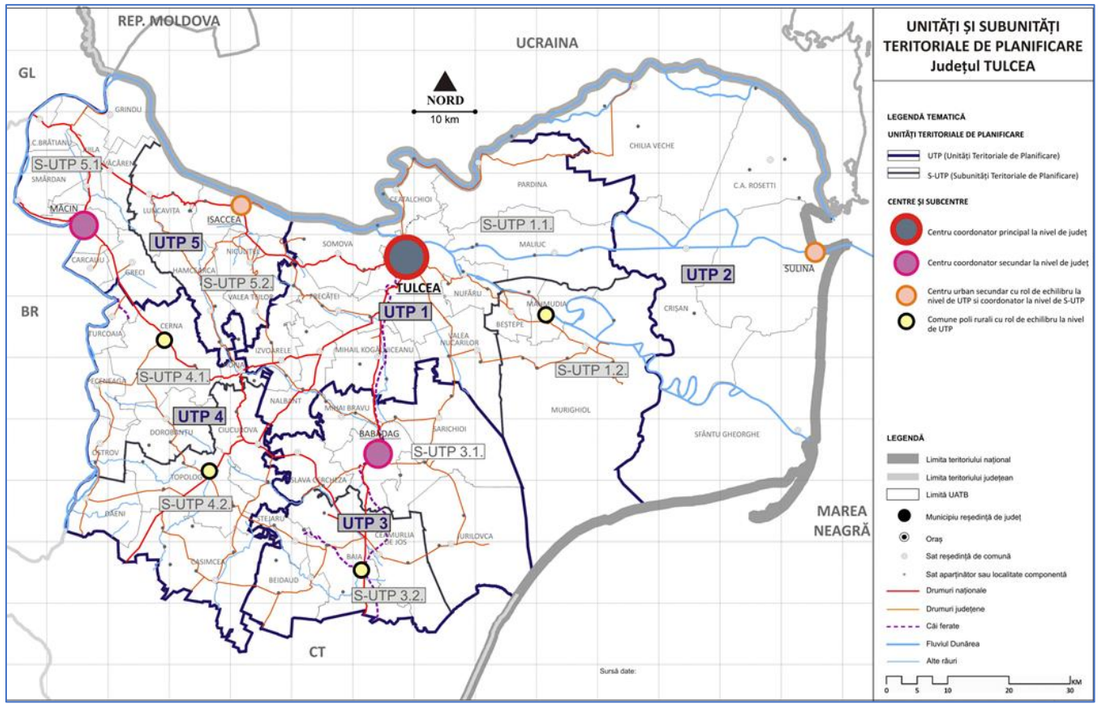

Figura nr. 2: Organizarea teritoriului județean în unități și sub-unități teritoriale de planificare (UTP / S-UTP)

Rezultă 9 entități teritoriale cu rol central: 1 municipiu, 4 orașe și 4 comune, după cum urmează:

- **municipiul Tulcea** arondează cel mai mare număr de UATB-uri – 14, grupate în 2 S-UTP-uri:
  - S-UTP Tulcea cu 11 UATB-uri și care reprezintă Zona Metropolitană Tulcea
  - S-UTP Mahmudia cu 3 UATB-uri și care reprezintă o zonă de dezvoltare intercomunitară

  UTP1 – Tulcea este cea mai populată zonă grupând cca. 50% din populația Județului Tulcea
- **orașul Sulina** formează un unic UTP și arondează 5 UATB_uri care reprezintă zona sa periurbană; este cea mai mică după numărul de locuitori dar a 2-a ca întindere, cu cca/ 25% din suprafața totală a județului; este totodată zona cu cel mai mare risc de depopulare
- **orașul Babadag** arondează 9 UATB-uri grupate în 2 S-UTP-uri:
  - S-UTP Babadag cu 5 UATB-uri și care reprezintă zona sa periurbană
  - S-UTP Baia cu 4 UATB-uri și care reprezintă o zonă de dezvoltare intercomunitară

  Zona Babadagului este a 3-a atât ca întindere cât și ca populație și prezintă tendințe de depopulare mai reduse decât în cazul zonei aferente Sulinei
- **comuna Topolog** arondează 10 UATB-uri grupate în 2 S-UTP-uri:
  - S-UTP Topolog cu 4 UATB-uri și care reprezintă o zonă de dezvoltare intercomunitară

- S-UTP Cerna cu 6 UATB-uri și care reprezintă o zonă de dezvoltare intercomunitară

Arealul aferent comunelor Topolog și Cerna este singurul exclusiv rural și prezintă tendințe de depopulare accentuată comparabile cu cele din zona Deltei Dunării

- **orașul Măcin** arondează 13 UATB-uri grupate în 2 S-UTP-uri:
  - S-UTP Măcin cu 8 UATB-uri și care reprezintă zona sa periurbană
  - S-UTP Isaccea cu 5 UATB-uri și care reprezintă zona sa periurbană

Zona celor două orașe din nord-vestul județului

Tabel nr. 2: Caracteristici ale Unităților / Sub-unităților Teritoriale de Planificare (UTP / S-UTP)

Denumire UTP	Populație (2025)	Populație* (2035)	Suprafață (ha) (2014)	Densitate populației (loc./kmp) (2025)	Densitate populației (loc./kmp) (2034)	Scădere populație 2035 / 2025 (%)
UTP 1 (Tulcea)	**109703**	**96756**	**266378**	**41.2**	**36.3**	**-11.80%**
S-UTP 1.1.	102470	90400	173236	59.2	52.2	-11.78%
S-UTP 1.2.	7233	6356	93142	7.8	6.8	-12.12%
UTP 2 (Sulina)	**7637**	**6187**	**212046**	**7.8**	**6.8**	**-18.99%**
UTP 3 (Babadag)	**34470**	**31505**	**144038**	**23.9**	**21.9**	**-8.60%**
S-UTP 3.1.	24809	22550	87568	28.3	25.8	-9.11%
S-UTP 3.2.	9661	8955	56470	17.1	15.9	-7.31%
UTP 4 (Topolog)	**23186**	**20324**	**120484**	**19.2**	**16.9**	**-12.34%**
S-UTP 4.1.	10869	9753	53101	20.5	18.4	-10.27%
S-UTP 4.2.	12317	10571	67383	18.3	15.7	-14.18%
UTP 5 (Măcin)	**43327**	**38404**	**106929**	**40.5**	**35.9**	**-11.36%**
S-UTP 5.1.	27444	23951	63570	43.2	37.7	-12.73%
S-UTP 5.2.	15883	14453	43359	36.6	33.3	-9.00%
Județul Tulcea	**209466**	**186277**	**849875**	**24.6**	**21.9**	**-11.07%**

*** prognoză varianta medie**

Scopul acestui „decupaj" teritorial este acela de a identifica elementele nodale ale sistemului de așezări care beneficiază de poziție favorabilă și au un potențial bun de dezvoltare, către care să fie direcționate cu prioritate principalele intervenții și investiții în echipamente tehnice și sociale care să asigure un rol corespunzător de servire teritorială și să reprezinte atractori pentru investitori și creare de locuri de muncă.

În raport cu acest „decupaj" au fost stabilite măsurile de localizare prioritară a anumitor echipamente și servicii sau a anumitor activități economice. Pentru o dezvoltare coerentă și integrată a teritoriului se propune de asemenea ca în următorii ani să fie inițiate și elaborate strategii teritoriale zonale și planuri de amenajarea a teritoriului zonal (PATZ) care pot deveni instrumente eficiente de coordonare și monitorizare a dezvoltării în continuare care să asigure totodată o consolidare a relațiilor de cooperare intercomunitară și să potențeze o eficientă valorificarea a resurselor de capital teritorial endogen.

Se recomandă cu prioritate inițierea unui proces de planificare strategică pentru zona de tip metropolitan a municipiului Tulcea. Trebuie considerate priorități de ordinul 2 și acțiunile de planificare referitoare la zonele periurbane Sulina și Măcin care constituie „capete de pod" pentru județ, conectori majori în relație cu alte teritorii vecine (la nivel național / internațional).

Tabel nr. 3: Gruparea UATB-urilor Județului Tulcea pe Unități / sub-unități Teritoriale de Planificare (UTP / S-UTP)

Nr. crt.	Cod SIRUTA	UTP / S-UTP	DENUMIRE UATB	UTP	S-UTP
1	**159614**	**Tulcea**	**TULCEA**	**1**	**1.1**
2	**160047**		**Ceatalchioi**		
3	**160387**		**Frecăței**		
4	**160564**		**Izvoarele**		
5	**160779**		**Maliuc**		
6	**160877**		**Mihail Kogălniceanu**		
7	**160993**		**Nalbant**		
8	**161053**		**Nufăru**		
9	**161133**		**Pardina**		
10	**161302**		**Somova**		
11	**161482**		**Valea Nucarilor**		
12	**160911**	**Mahmudia**	**Mahmudia**		**1.2**
13	**161552**		**Beștepe**		
14	**160724**		**Murighiol**		
15	**159767**	**Sulina**	**SULINA**	**2**	
16	**159883**		**C.A. Rosetti**		
17	**160172**		**Chilia Veche**		
18	**160261**		**Crișan**		
19	**161231**		**Sfântu Gheorghe**		
20	**159650**	**Babadag**	**BABADAG**	**3**	**3.1**
21	**160644**		**Jurilovca**		
22	**160831**		**Mihai Bravu**		
23	**161179**		**Sarichioi**		
24	**161259**		**Slava Cercheză**		
25	**159785**	**Baia**	**Baia**		**3.2**
26	**159847**		**Beidaud**		
27	**160092**		**Ceamurlia de Jos**		
28	**161348**		**Stejaru**		
29	**161384**	**Topolog**	**Topolog**	**4**	**4.1**
30	**159963**		**Casimcea**		
31	**160225**		**Ciucurova**		
32	**160305**		**Dăeni**		
33	**160127**	**Cerna**	**Cerna**		**4.2**
34	**160323**		**Dorobanțu**		
35	**160528**		**Horia**		
36	**161106**		**Ostrov**		
37	**161151**		**Peceneaga**		
38	**161464**		**Turcoaia**		
39	**159730**	**Măcin**	**MĂCIN**	**5**	**5.1**
40	**159945**		**Carcaliu**		
41	**160430**		**Greci**		
42	**160458**		**Grindu**		
43	**161543**		**Văcăreni**		

Nr. crt.	Cod SIRUTA	UTP / S-UTP	DENUMIRE UATB	UTP	S-UTP
44	**161525**		**I.C. Brătianu**		
45	**160617**		**Jijila**		
46	**161286**		**Smârdan**		
47	**159687**	**Isaccea**	**ISACCEA**		
48	**160476**		**Hamcearca**		
49	**160680**		**Luncavița**		**5.2**
50	**161035**		**Niculițel**		
51	**161561**		**Valea Teilor**		

2.6.3. Structurarea rețelei de localități

Dezvoltarea unei rețele de localități structurate, integrate, ierarhizate reprezintă un obiectiv general la nivel național exprimat ca atare și la nivelul *Strategiei de Dezvoltare a Teritoriului Național 2035 (SDTR),* document de importanță majoră pentru prin care se stabilesc „liniile directoare de dezvoltare teritorială a României la scară regională, interregională și națională precum și direcțiile de implementare pentru o perioadă de peste 20 de ani”[12] .

SDTR propune o viziune de dezvoltare a teritoriului național pentru orizontul de timp 2035 și susține consolidarea coeziunii teritoriale printr-un set de politici de dezvoltare specifice unor tipuri variate de teritorii, propunând în principal:

- dezvoltarea policentrică a teritoriului național;
- sprijinirea dezvoltării zonelor economice cu vocație internațională;
- asigurarea unei conectivități crescute a orașelor mici și mijlocii cu orașele mari;
- susținerea dezvoltării infrastructurii de bază prin asigurarea accesului tuturor localităților la servicii de interes general;
- întărirea cooperării între autoritățile publice de la diferite niveluri administrative în scopul asigurării unei dezvoltări armonioase a teritoriului național

Dintre cele 5 obiective generale – OG1 – OG5 – ale SDTR, obiectivele generale 3 și 5 se referă la consolidarea rețelei de localități urbane și rurale la cooperarea urban – rural dar și la optimizarea proceselor de guvernanță teritorială și locală.

OG.3 Dezvoltarea unei rețele de localităţi competitive şi coezive prin sprijinirea specializării teritoriale şi formarea zonelor funcţionale urbane

O3.1 Dezvoltarea unor centre urbane specializate și inteligente cu vocaţie de poli internaţionali şi racordarea lor eficientă la reţeaua urbană europeană

O3.2 Încurajarea dezvoltării zonelor urbane funcţionale în jurul oraşelor cu rol polarizator la nivelul teritoriului

O3.3 Consolidarea rolului localităţilor rurale cu potenţial de polarizare în scopul asigurării unei accesibilităţi crescute a populaţiei rurale la servicii de interes general.

OG.5 Creşterea capacităţii instituţionale de gestionare a proceselor de dezvoltare teritorială

O5.1 Consolidarea capacităţii structurilor de guvernanţă la niveluri multiple şi diversificarea formelor de cooperare între structurile administraţiei publice.

O5.2 Consolidarea instrumentelor de planificare spaţială şi a instituţiilor cu rol în gestionarea şi planificarea proceselor de dezvoltare a teritoriului (sau de amenajare a teritoriului).

O5.3 Consolidarea capacităţii de cooperare şi planificare în domeniul transfrontalier şi transnaţional.

Crearea unui sistem de localități echilibrat, solid și structurat pe baza unor politici și acțiuni de planificare teritorială integrate. Un astfel de sistem trebuie să asigure o creștere a calității vieții în mediul urban și rural prin asigurarea unui acces mai bun la locuri de muncă, la servicii de interes general și printr-o echipare corespunzătoare cu infrastructuri tehnice (alimentare cu apă, canalizate, alimentare cu gaze naturale, acces la Internet etc.) și implicit prin asigurarea unei bune calități a factorilor de mediu și a locuirii.

Pentru o dezvoltare teritorială coerentă, structurată și echilibrată a rețele de localități a Județului Tulcea se propun următoarele direcții de acțiune pe 3 paliere spațiale:

- (1) consolidarea sistemului urban al municipiului
- (2) susținerea nucleelor urbane secundare ale județului cu rol de polarizare zonală
- (3) susținerea unor centre zonale rurale cu potențial de „loc central” și cu rol de echilibru în sistem

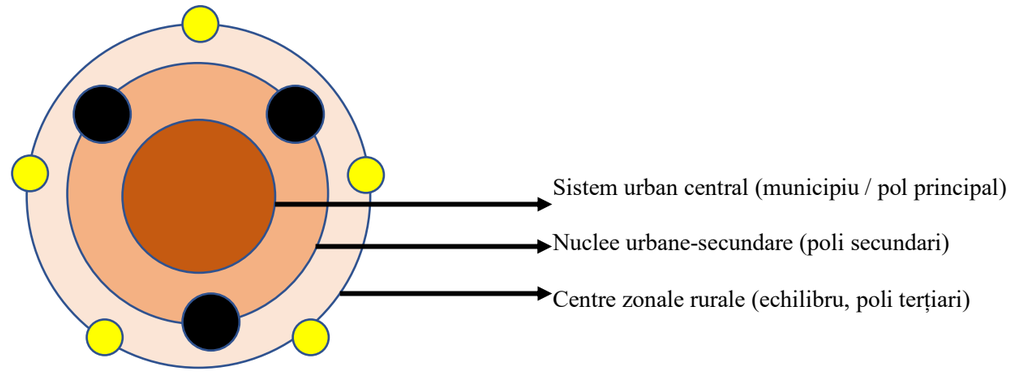

Figura nr. 3: Schema de concept a dezvoltării sistemului de localități județean pe 3 niveluri

2.6.4. Sub-obiective și măsuri specifice

Pentru dezvoltarea sub-domeniului țintă rețeaua de localități se propune un sub-obiectiv specific și mai multe sub-obiective tematice cu măsuri aferente.

OTR - O rețea de localități structurată și ierarhizată, bazată pe un sistem urban consolidat susținut de centre rurale cu rol zonal și de suport caracterizată de forme eficiente de cooperare intercomunitară atât urban – urban cât și urban – rural și rural – rural în cadrul unor unități teritoriale de planificare

OTR.1 - Rol consolidat de coordonare și servire a municipiului și ariei sale de influență imediată

Acest obiectiv vizează constituirea unei zone metropolitane aferente municipiului Tulcea, care să cuprindă orașul Isaccea, precum și comunele Beștepe, Ceatalchioi, Chilia Veche, Crișan, Frecăței, Izvoarele, Mahmudia, Maliuc, Mihai Bravu, Mihail Kogălniceanu, Murighiol, Nalbant, Niculițel, Nufăru, Pardina, Sarichioi, Somova, Valea Nucarilor și Valea Teilor (conform delimitării teritoriului metropolitan al

[12] http://www.sdtr.ro/

municipiilor reședință de județ și al altor municipii[13]) și în cadrul căreia relațiile de cooperare intercomunitară să fie dezvoltate și articulate în baza unei strategii comune de dezvoltare teritorială și a unui Plan de amenajare a teritoriului zonal metropolitan (PATZM).

MR1.1: Consolidarea funcțiilor specifice ale municipiului, de servire și coordonare la nivel județean și dezvoltarea de funcții cu rol regional

MR1.2: Consolidarea zonei de influență imediată (prima coroană de comune) prin optimizarea mobilității și deconcentrarea unor activități și servicii

MR1.3: Activarea Zonei metropolitane Tulcea (ZMT)

OTR2 - Arii funcționale dezvoltate și cu rol teritorial consolidat

Acest obiectiv este complementar primului și vizează dezvoltarea de sisteme urbane secundare în jurul orașelor Babadag, Măcin-Isaccea și Sulina, precum și a altor zone de cooperare intercomunitară cu potențial rol de echilibru și servire în teritoriu.

MR2.1 Susținerea dezvoltării de arii funcționale urbane complementare AFU-Tulcea

MR2.2 Susținerea și dezvoltarea de sisteme rur-bane și rurale zonale cu rol de echilibru în județ

OTR3 - Centre rurale susținute și dezvoltate cu caracter de „loc central" sau conectori în cadrul unităților de planificare

Este vizată cu precădere zona preponderent rurală din sud-vestul și vestul județului prin susținerea unor centre cu potențial de dezvoltare precum Topolog, Cerna, Baia.

MR3.1 Susținerea și dezvoltarea de centre rurale cu caracter de „loc central"

MR3.2 Susținerea și dezvoltarea de centre rurale cu caracter de „conector zonal"

OTR4 - Cooperare intercomunitară activă, susținută prin politici specifice pentru valorificarea optimă a capitalului teritorial existent

MR4.1 Cooperare activă pe unități și sub-unități teritoriale de planificare (UTP / S-UTP)

MR4.2 Cooperare zona ITI-Delta Dunării

MR4.3 Cooperare activă pe zone cu caracteristici specifice

OTR5 - Capacitate crescută a guvernanței locale și teritoriale la nivelul județului

Acest obiectiv vizează creșterea capacității de planificare teritorială și gestionare a dezvoltării județului prin inițierea și întocmirea de strategii și documentații și atragerea unei resurse umane specializate la nivelul administrațiilor județeană și locale. Creșterea calității guvernanței locale presupune o bună și constantă comunicare cu alte autorități, agenții și furnizori de servicii precum și cu comunitățile locale prin anchete, sondaje, crearea de puncte de informare sau sisteme de tip help-desk. Introducerea sistemelor de digitizare a informațiilor și crearea de baze de date publice pentru agenți economici și alți factori interesați reprezintă de asemenea un factor de susținere și optimizare a proceselor de guvernanță.

MR5.1 Elaborarea de strategii de dezvoltare teritorială orizont 2035 la nivel de UTP / S-UTP

MR5.2 Elaborarea unor documentații de planificare teritorială de tip PATZ

MR5.3 Actualizarea documentațiilor de urbanism pentru conformare cu rolul teritorial

MR5.4 Corelarea strategiilor de dezvoltare și a documentațiilor de urbanism în zonele de „contact"

MR5.5 Strategii de dezvoltare și documentații de planificare în zonele transfrontaliere

OTR6 - Asigurarea în proporție de 100% a standardelor minimale conform legii 100 / 2007 pentru centrele urbane.

Acest obiectiv vizează echiparea corespunzătoare a centrelor urbane ale județului. Conform analizelor efectuate la nivelul anului 2013[14], municipiul Tulcea îndeplinea 10 indicatori din cei 13 analizați, iar cele 4 orașe ale județului, între 3-8 indicatori din 13, deficiențele principale fiind identificate la nivelul echipamentelor tehnice (rețele tehnico-edilitare) și sociale (sănătate, educație, cultură).

MR6.1 Asigurarea serviciilor și echipamentelor tehnice în centrele urbane conform rolului teritorial al acestora

MR6.2 Consolidarea capacității de guvernanță locală și teritorială în centrele urbane

OTR7 - Asigurarea standardelor de echipare corespunzătoarea legii 100 / 2007 pentru comunele propuse a avea un rol polarizator zonal

Acest obiectiv vizează echiparea corespunzătoare a centrelor comunale cu rol zonal din județ.

MR7.1 Asigurarea serviciilor și echipamentelor tehnice în centrele rurale cu potențial de servire la nivel intercomunal

MR7.2 Consolidarea capacității de guvernanță locală și teritorială în centrele rurale cu rol de „loc central" sau „conector zonal"

OTR8 - Accesibilitate crescută în zonele cu localități izolate prin modernizarea infrastructurilor de căi de comunicație și transport și facilitarea accesului la servicii prin dezvoltarea sistemelor de comunicare digitală și alte metode conexe.

Obiectivul se corelează cu obiective și măsuri specifice și / sau complementare la nivelul sub-domeniilor țintă căi de comunicații și transport și infrastructuri socio-culturale.

MR8.1 Modernizare a căilor de acces în orașele și comunele cu localități izolate (zonele I-III conf. HG nr. 1613/2009

MR8.2 Dezvoltarea și asigurarea accesului la Internet în bandă largă

MR8.3 Dezvoltarea sistemelor de servicii publice itinerante pentru zonele cu accesibilitate redusă

2.6.5. Locuirea

2.6.5.1. Diagnostic și probleme

Evoluția stocului de locuințe în județul Tulcea este caracterizată de numărul relativ mic al locuințelor din județ, în condițiile în care indicatorii care descriu satisfacerea cererii de locuințe potențiale indică mai degrabă o saturare a pieței locuințelor.

Nivelul de proprietate privată foarte ridicat în județul Tulcea - cel mai ridicat din Regiunea de Dezvoltare Sud-Est, poate genera dificultăți de configurare a intervenției prin programe de reînnoire urbană sau regenerare urbană, sau chiar de combatere a insalubrității.

[13] Parlamentul României, Legea nr. 246/ 2022 privind zonele metropolitane, precum și pentru modificarea și completarea unor acte normative, publicată în Monitorul Oficial nr. 745 din 25 iulie 2022.

[14] UAUIM 2014, Studiu de fundamentare în vederea actualizării PATN – secțiunea rețeaua de localități.

Ritmul de înnoire este unul foarte lent, Tulcea înregistrând cel mai scăzut număr de locuințe terminate dintre toate județele Regiunii de dezvoltare Sud-Est, în perioada 2010-2025, indicând o posibilă saturare a pieței imobiliare, cu valori mai mari însă în arealul situat la limita cu Ucraina dar și către limitele cu județele Brăila și Constanța, în zona de influență a Municipiului Tulcea, orașelor Măcin și Babadag, Isaccea și Sulina și în jumătatea de vest a județului.Se are în vedere rezolvarea sau atenuarea aspectelor defavorabile identificate în etapa anterioară a studiului și anume:

- Rata procentuală scăzută de creștere a numărului de locuințe și un ritm de înnoire scăzut în special în mediul rural;
- Valori sub media județeană a suprafeței locuibile pe locuitori în 2023 în orașe (cu excepția orașului Sulina) și în Municipiul Tulcea, dar și în localitățile rurale situate în partea de est și sud-est a județului;
- Valorile scăzute ale indicatorului număr de locuințe la 1000 de locuitori – sub media județeană - în orașele Măcin, Babadag, Isaccea și în Municipiul Tulcea;
- Valori sub media județeană a suprafeței locuibile pe locuitor în 2023 în partea de est și sud-est a județului, în orașele Măcin, Isaccea și Babadag dar și în localitățile Beidaud, Casimcea, Ceamurlia de Jos, Ciucurova, Greci, Mihai Bravu, Nalbant, și Valea Teilor. Aceeași situație este înregistrată în 2023 și în Municipiul Tulcea și o parte din localitățile din imediata vecinătate – Valea Nucarilor, Nufăru, Ceatalchioi și Mahmudia.
- Valori situate sub media județeană - 44,55 mp/locuință - a suprafeței locuibile/ locuință în 2023 pentru mare parte din localitățile din mediul rural;
- Valori situate sub media județeană - 44,55 mp/locuință - a suprafeței locuibile/ locuință în 2023 în orașul Sulina și în Municipiul Tulcea;
- Echiparea locuințelor cu energie electrică sub media înregistrată în mediul urban, de 98% în orașele Sulina, Isaccea și Măcin în 2011;
- slaba echipare a locuințelor din mediul rural cu instalații de încălzire centrală, de 3,5% din total în 2011;
- Diferențe semnificative în ceea ce privește echiparea cu instalații de alimentare cu apă între mediul rural și mediul urban în 2011;
- dotarea mai slabă cu bucătărie în locuință a locuințelor din mediul rural - 67,3% din totalul locuințelor în 2011;
- slaba echipare a locuințelor din mediul rural cu baie - majoritatea localităților au înregistrat valori sub media ruralului – 25,3% în 2011.

Harta 22. Zone urbane cu locuire precară, la nivel de unitate administrativ-teritorială: Sud-Est

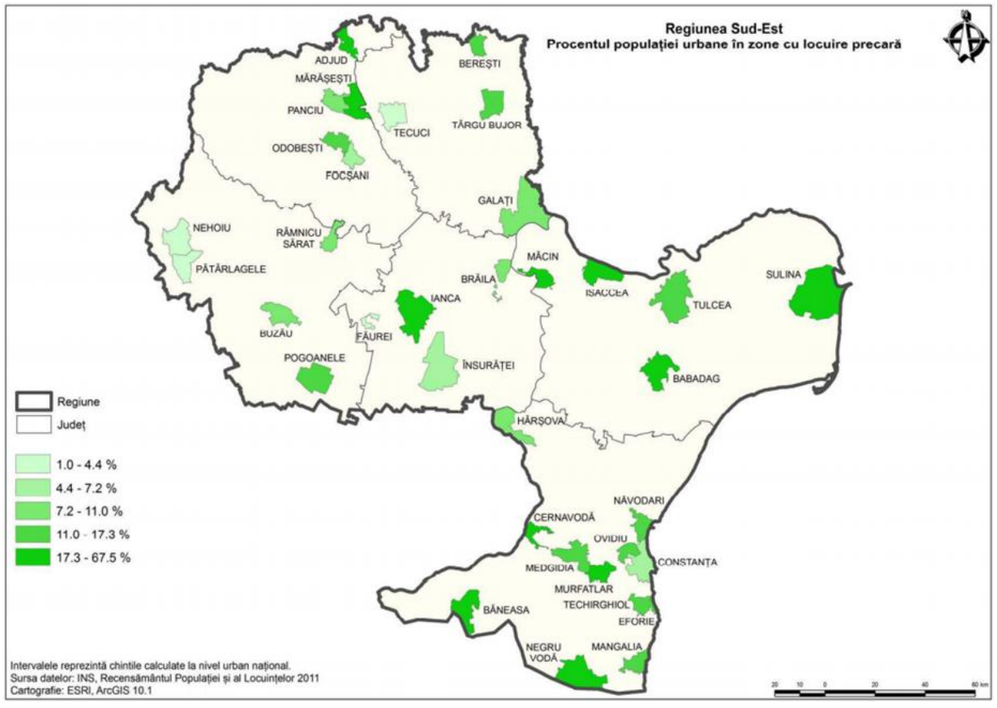

Figura nr. 4: Populația urbană în zone cu locuire precară în Regiunea de dezvoltare Sud-est

Sursa: Elaborarea strategiilor de integrare a comunităților marginalizate, Atlasul zonelor urbane marginalizate din România, Regio, Guvernul României, Ministerul Dezvoltării regionale și administrației Publice, Instrumente structurale 2007-2013, p.84

Deși la nivel regional, au fost identificate (date 2011) zone cu locuire precară în marea majoritate a localităților urbane, pentru județul Tulcea se remarcă ponderea mare a populației urbane care locuiește în condiții precare din Sulina, Babadag, Isaccea și Măcin.

Obiectivul general (sectorial) și obiectivele specifice propuse în această documentație se raportează la obiectivele stabilite de documentele strategice la nivel județean, regional și național, în timp ce măsurile formulate au în vedere configurația rețelei de localități, tendințele de evoluție ale acesteia în raport cu caracteristicile dezvoltării socio economice. Pentru acest motiv, UATB urile au fost grupate în relație directă cu aspectele amintite și care condiționează dezvoltarea la nivel teritorial.

2.6.5.2. Obiective ale unor strategii naționale, regionale, zonale

Principalele elemente, informații și prevederi conținute de strategiile de rang superior care formulează obiective, măsuri și priorități pentru perioada care începe cu 2020 sunt prezentate în continuare.

Strategia de Dezvoltare Teritorială a României – SDTR[15]

Raportarea la SDTR s- a realizat prin respectarea sensului obiectivelor formulate la nivel național și ajustarea intențiilor exprimate la scara teritoriului și caracteristicile acestuia. Obiectivele și măsurile formulate de această documentație servesc realizării Obiectivului general în privința calității locuirii - OG18. *Adaptarea cantitativă și calitativă a fondului de locuințe și a cadrului fizic și funcțional al*

[15] Strategia de Dezvoltare Teritorială a României – SDTR sdtr.ro/upload/STUDII/18. Raport_Calitatea locuirii.pdf, 2014

localităților României la nevoile unei societăți în schimbare, cu conservarea diversității tipologice și mixității sociale, în contextul unei utilizări responsabile și sustenabile a resurselor disponibile și în egală măsură realizării *Obiectivului teritorial SDTR OT18.7. Adoptarea de măsuri energice și adaptate contextelor locale, în scopul creșterii calității locuirii, cu menținerea și potențarea unor valori specifice diferitelor moduri și practici de locuire. De asemenea a fost considerată corelarea cu Obiectivul OT18.7.4. Creșterea accesibilității zonelor de locuit din localitățile depărtate, precum și cu Obiectivele OT18.7.5., OT18.7.6, OT18.7.7 pentru zonele de locuire precară, aflate în transformare sau declin, dar și cu OT18.7.8. în ceea ce privește adaptarea locuirii la provocările secolului XXI în zonele cu condiții peisagere deosebite.*

Strategia Națională a Locuirii

Raportarea la Strategia Națională a Locuirii se realizează prin formularea de măsuri raportate la satisfacerea obiectivelor care vizează *îmbunătățirea locuințelor și cartierelor vechi* , intervențiile de reabilitare pentru gospodării inclusiv cele cu venituri reduse, asigurarea condițiilor de locuit adecvate prin combaterea insalubrității locuințelor, reabilitarea clădirilor în cartierele istorice, asistența în domeniul locuirii pentru categoriile sărace și vulnerabile, creșterea fondului delocuințe publice (sociale și de închiriat) și dezvoltarea programelor dedicate locuințelor sociale.

Strategia Națională privind adaptarea la schimbările climatice pentru perioada 2024-2030, cu perspectiva anului 2050[16]

Strategia Națională privind adaptarea la schimbările climatice pentru perioada 2024–2030, cu perspectiva anului 2050 fundamentează integrarea sistematică a măsurilor de adaptare în politicile sectoriale și în planificarea teritorială, cu accent pe reducerea vulnerabilității comunităților, creșterea rezilienței infrastructurii și a fondului construit, extinderea și conectarea infrastructurii verzi-albastre, gestionarea durabilă a apei și diminuarea efectului de insulă de căldură urbană. În acest context, obiectivele de dezvoltare vizează reconfigurarea spațiilor publice și a ansamblurilor de locuit, promovarea mobilității active, inclusiv transportul cu bicicleta, și adaptarea spațiilor de recreere și a echipamentelor urbane la noile condiții climatice, prin intervenții integrate la nivelul localităților.

Strategia Integrată de Dezvoltare Durabilă a Deltei Dunării, 2016 - SIDDD

Corelarea cu SIDDD este realizată prin preluarea și integrarea măsurilor și proiectelor prevăzute de această strategie, și care sunt menționate în continuare, după cum urmează:

Pilonul I – Protejarea mediului și a resurselor naturale

- Eficienţa energetică
  - I.15 Promovarea utilizării surselor de energie regenerabilă. Investiţii în proiecte pilot care promovează utilizarea surselor de energie regenerabilă (vânt, energie solară, pompe de căldură, biomasă, micro - hidro etc.) și a tehnologiilor nepoluante, inclusiv dezvoltarea și implementarea sistemelor de propulsie ecologice în Deltă
  - I.18 Susţinerea îmbunătăţirii eficienţei energetice a gospodăriilor
- Schimbările climatice
  - I.21 Elaborarea unor ghiduri de bune practici cu instrucțiuni locale clare și ușoare privind implementarea politicilor de combatere a schimbărilor climatice

Pilonul II – Îmbunătățirea economiei

- Turismul
  - I.30 Dezvoltarea și construirea instalarea infrastructurii turistice
  - I.34 Implementarea unui program extins pentru înfrumusețarea așezărilor și revitalizarea centrelor urbane
  - I.36 Intervenții legate de patrimoniul cultural (reabilitare, conservare etc.)
- Agricultura și Dezvoltarea Rurală
  - I.53 Modernizarea infrastructurii rurale (apă, salubritate, şosele, şcoli etc.)
  - I.78 Implementarea unui program extins de revitalizarea localităților din Centrul Deltei prin realizarea de proiecte de reabilitare arhitecturală și creștere a calității spațiilor publice

Pilonul IV – Asigurarea serviciilor publice

- Sănătatea
  - I.113 Campanii de informare, educare și comunicare privind mediul sănătos și igienic

Pilonul V – Promovarea eficienței, accesibilității și sustenabilității

- Capacitatea administrativă și managementul de program
  - I.133 Revizuirea reglementărilor pentru a îmbunătăți proiectarea subvențiilor gospodărești, în vederea ameliorării accesibilității serviciilor și o mai bună direcționare și utilizare a resurselor financiare și naturale
  - I.136 Dezvoltarea și implementarea de servicii online

2.6.5.3. Obiective și măsuri

Sub-obiectivele tematice și măsurile aferente pentru locuire sunt definite în relație cu Unitățile și Sub-unitățile Teritoriale de Planificare (UTP / S-UTP):

OTRl.1 - Reînnoire urbană în municipiul Tulcea și în tot UTP 1 pentru a facilita realizarea dezvoltării durabile.

MRl1.1: Reabilitarea locuințelor atât în zonele centrale dar și în ansamblurile de locuit.

MRl1.2: Reabilitarea spațiului public în special în ansamblurile de locuit.

MRl1.3: Creșterea calității fondului construit în zone cu valoare istorică.

MRl1.4: Realizarea de locuințe sociale pentru categoriile de populație cu venituri mici.

MRl1.5: Dezvoltarea, reabilitarea și crearea spațiilor dedicate petrecerii timpului liber și a spațiilor de joacă pentru copii din zonele de locuit.

MRl1.6: Echiparea cu servicii de interes general – edilitare, serviciile comerciale, culturale, de comunicații, de educație, de sănătate.

OTRl.2 - Infrastructura necesară susținerii și accelerării dezvoltării economice și sociale a zonelor de locuit din localitățile rurale din UTP 3, UTP 4 și UTP 5.

MRl2.1: Echipare cu rețele de alimentare cu apă și canalizare a localităților și cu instalații de apă

[16] Guvernul României (2024), Strategia Națională privind adaptarea la schimbările climatice pentru perioada 2024-2030, cu perspectiva anului 2050 https://legislatie.just.ro/public/DetaliiDocument/287810

potabilă a locuințelor.

MRI2.2: Creșterea accesibilității la servicii de interes general - servicii de transport, comunicații, comerciale, de sănătate și educație.

MRI2.3: Reabilitarea spațiului public pentru creșterea atractivității localităților.

MRI2.4: Echiparea locuințelor cu încălzire centrală, alimentare cu apă și dotarea locuințelor cu bucătărie și cu baie[17].

MRI2.5: Ansambluri de locuit care includ locuințe sociale pentru atragerea/ păstrarea populației tinere.

MRI2.6: Zone dedicate petrecerii timpului liber și spații de joacă pentru copii.

OTRl.3 - Reabilitarea cartierelor dezavantajate prin formularea de intervenții integrate la nivel economic-social-spațial, în Sulina, Babadag, Isaccea și Măcin

MRI3.1: Intervenții în zone cu locuințe precare, privind salubrizarea (combaterea insalubrității) și reabilitarea acestora

MRI3.2: Asigurarea accesului la o locuință prin realizarea de locuințe sociale, pentru menținerea populației în zonele urbane dezavantajate.

MRI3.3: Reabilitarea spațiului public pentru a crește calitatea locuirii.

MRI3.4: Echiparea zonelor de locuit cu scopul asigurării accesului echitabil la serviciile de interes general – edilitare, de educație, medicale, culturale, transport, comerciale.

MRI3.5: Dezvoltarea, reabilitarea, reconfigurarea spațiilor și zonelor dedicate petrecerii timpului liber

MRI3.6: Dezvoltarea, reabilitarea, reconfigurarea spațiilor de joacă pentru copii din cadrul ansamblurilor de locuit.

OTRl.4 - Adaptarea locuirii la condițiile de dezvoltare specifice secolului XXI în arealul situat în UTP 2- Crișan, Sfântu Gheorghe, C.A. Rosetti, Chilia Veche

MRI4.1: Creșterea accesibilității zonelor de locuit.

MRI4.2: Creșterea calității fondului construit în zone cu valoare istorică sau peisageră.

MRI4.3: Creșterea accesibilității la servicii de interes general - servicii de transport, comunicații, comerciale, de sănătate și educație.

MRI4.4: Echiparea locuințelor cu încălzire centrală.

MRI4.5: Echiparea și dotarea locuințelor cu bucătărie și cu baie.

MRI4.6: Echiparea locuințelor cu instalații de alimentare cu apă.

Surse documentare

STRATEGIA DE DEZVOLTARE TERITORIALĂ A ROMÂNIEI – SDTR sdtr.ro/upload/STUDII/18. Raport Calitatea locuirii.pdf, 2014

Instrument de Intervenție Integrată, Strategii de integrare a comunităților urbane marginalizate, Regio, Guvernul României, Ministerul Dezvoltării regionale și administrației Publice, Instrumente structurale 2007-2013http://documents1.worldbank.org/curated/en/189131468144559267/pdf/882430WP0P14300x385232B00OUO0900IIT.pdf

Elaborarea strategiilor de integrare a comunităților marginalizate, Atlasul zonelor urbane marginalizate din România, Regio, Guvernul României, Ministerul Dezvoltării regionale și administrației Publice, Instrumente structurale 2007-2013

Guvernul României (2024), Strategia Națională privind adaptarea la schimbările climatice pentru perioada 2024-2030, cu perspectiva anului 2050. https://legislatie.just.ro/public/DetaliiDocument/287810

Parlamentul României, Legea nr. 246/ 2022 privind zonele metropolitane, precum și pentru modificarea și completarea unor acte normative, publicată în Monitorul Oficial nr. 745 din 25 iulie 2022.

Strategia Integrată de Dezvoltare Durabilă a Deltei Dunării, 2016, http://mmediu.ro/app/webroot/uploads/files/SIDDDD_FINAL_AUGUST_2016.pdf

[17] Măsurile vizează adecvarea la prevederile SDD Pilonul V – Promovarea eficienței, accesibilității și sustenabilității, în sensul I. 133 Revizuirea reglementărilor pentru a îmbunătăți proiectarea subvențiilor gospodărești, în vederea ameliorării accesibilității serviciilor și o mai bună direcționare și utilizare a resurselor financiare și naturale și I. 136 Dezvoltarea și implementarea de servicii online.

2.7. Infrastructurile tehnice majore

2.7.1. Amenajări hidroameliorative – gospodărirea apelor

2.7.1.1. Diagnostic și probleme

Gospodărirea durabilă a resurselor de apă din județ se face cu aplicarea strategiei și politicii naționale, precum și a programului național de implementare a prevederilor legislației armonizate cu Directivele Europene de către administratorul SGA Tulcea.

Județul Tulcea se înscrie în spațiul hidrografic Dobrogea – Litoral, jumătate din suprafața teritoriului fiind ocupată de Delta Dunării și complexul lagunar Razelm – Sinoe.

Spațiul hidrografic Dobrogea – Litoral este foarte sărac în resurse de apă de suprafață, stocul mediu multianual este de 145 mil. m^3/an. Resursele de apă, de cca. 207.704 mil. m^3, provin din fluviul Dunărea (brațele Chilia, Sulina, Sf. Gheorghe), râurile și lacurile aflate pe teritoriul județean.

Resursele de apă subterană ale județului, estimate la cca. 3.172 mil. m^3/an, provin din surse de adâncime și sunt de foarte bună calitate, iar cele care provin din stratul freatic se caracterizează prin mineralizare ridicată. Corpurile de apă subterană aflate pe teritoriul județului sunt *corpurile de apă freatică*: *RO DL 01 Tulcea* aflat la sud de municipiul Tulcea în lungul Dunării și în partea de nord-vest a lacului Razelm, *RO DL 03 Hârşova-Ghindăreşti* aflat în partea central vestică a Dobrogei, *RO DL 05 Dobrogea Centrală*, *RO DL 09 Dobrogea Nord*. *Corpurile de adâncime: RO DL 02 Babadag* și parțial corpul *RO DL 07 Lunca Dunării (Hârşova - Brăila)* care sunt utilizate pentru populație, industrie, zootehnie, irigații.

Lucrările hidrotehnice de pe teritoriul județean au ca funcțiune apărarea împotriva inundațiilor, piscicultura, irigații. Acestea au o vechime mai mare de 30 de ani, acumulările nepermanente fiind în mare parte colmatate. În perioada 2010 – 2015 au fost executate în bazinele hidrografice ale râurilor Topolog și Casimcea lucrări de decolmatare a cursurilor de apă pentru mărirea capacității de tranzitare a albiilor

minore și lucrări de apărare la inundații. În perioada 2018 - 2019 au fost realizate lucrări de întreținere la digurile din orașele Măcin, Sulina, din satul Nufărul și decolmatări pe pârâul Taița.

Probleme majore din acest domeniu sunt:

- poluarea apelor de suprafață cu substanțe organice produsă, direct sau indirect, de apele uzate insuficient epurate sau neepurate de la aglomerările umane;
- poluarea apelor de suprafață cu nutrienți, în special azot și fosfor, atât din surse punctiforme (ape uzate urbane, industriale, agricole neepurate /insuficient epurate), cât și din surse difuze (creșterea animalelor, utilizarea fertilizatorilor);
- poluarea apelor de suprafață cu substanțe periculoase (produse chimice artificiale, metalele, hidrocarburi, fenoli, pesticide, etc) care pot deteriora starea corpurilor de apă și pot avea efecte asupra stării de sănătate a populației umane;
- poluarea corpurilor de apă subterană din surse difuze (lipsa sistemelor de colectare și epurare a apelor uzate din aglomerările umane, depozitarea neconformă a gunoiului de grajd, unități care și-au întrerupt activitatea, depozite de deșeuri neconforme);
- acumulările nepermanente sunt în general colmatate;
- lucrările existente au vechime mai mare de 30 de ani, prezentând avarii, și anume: digul de la Tudor Vladimirescu s-a erodat pe o cca.15-20m, digul inelar de la Sulina prezintă eroziuni pe cca. 50-300m, dopul de piatră brută (60m) ce a închis brența din digul de umplutură din nisip, între cele două poduri spre Marea Neagră, prezintă infiltrații mari, tasări și zone prăbușite (1-3m lungime și 50-80cm adâncime). Aceste lucrări fac parte din investiții, care la acest moment sunt sistate.

2.7.1.2. Obiective specifice și măsuri

Cadrul legal european în domeniul apelor are la bază **Directiva Cadru Apa (2000/60/CE)** și **Directiva privind evaluarea și managementul riscului la inundații (2007/60/CE)**.

Directiva Cadru Apa este prevederea legală europeană fundamentală pentru domeniul apelor, și promovează conceptul gestionării ecosistemice, introducând noi obiective pentru protejarea ecosistemelor acvatice, asigurând utilizarea sustenabilă a resurselor de apă pe termen lung pentru oameni, economie și mediu. Directiva cuprinde o serie de *principii fundamentale* de gestionare și protecție a resurselor de apă:

- planificarea la scara bazinelor hidrografice, începând de la caracterizarea până la stabilirea măsurilor pentru atingerea obiectivelor de mediu aferente corpurilor de apă;
- evaluarea presiunilor antropice, a impactului acestora și a stării mediului acvatic, inclusiv din perspectivă ecologică;
- analiza economică a măsurilor stabilite și utilizarea instrumentelor economice;
- implementarea măsurilor care vizează atingerea obiectivelor de mediu și a obiectivelor domeniilor conexe;
- participarea și implicarea activă a publicului în gestionarea resurselor de apă.

Obiectivul Directivei este:

OTTa1 - atingerea unei stări ecologice bune pentru toate corpurile de apă.

Instrumentul de punere în aplicare a Directivei Cadru Apa este Planul de Management al Bazinului Hidrografic și în special Programul de Măsuri.

La nivel național *Directiva Cadru Apa* este transpusă în **Legea Apelor 107/1996** cu completări și modificări ulterioare. Potrivit acestei legii, instrumentul de planificare, dezvoltare și gestionare a resurselor de apă la nivel de bazin hidrografic este *Schema Directoare de Amenajare și Management*, alcătuită din Planul de Management și Planul de Amenajare al Bazinului Hidrografic.

Directiva privind evaluarea și managementul riscului la inundații este al doilea pilon de bază al legislației europene în domeniul apelor și are ca ***obiectiv*** *reducerea riscurilor și a consecințelor negative pe care le au acestea*. Instrumentul de implementare al Directivei este reprezentat de *Planul de Management al Riscului la Inundații*, și constituie una dintre componentele de gestionare cantitativă a resurselor de apă. Acest Plan are ca ***obiectiv*** „*fundamentarea măsurilor, acțiunilor, soluțiilor și lucrărilor pentru diminuarea efectelor negative ale inundațiilor asupra sănătății umane, mediului, patrimoniului cultural și activității economice, prin măsuri structurale și nestructurale*”.

La nivel național, *Directiva Inundații* a fost transpusă în legislația națională prin **modificarea și completarea Legii Apelor 107/1996.** Deși (conform prevederilor legislative naționale) Planurile de Management al Riscului la Inundații vor fi elaborate și aprobate ca documente separate, se vor realiza corelări cu planurile de management și amenajare a bazinelor hidrografice la nivelul Schemei Directore de Amenajare și Management.

La nivelul **Spațiului Hidrografic Dobrogea, Delta Dunării și Apele Costiere**, ***obiectivul specific*** acoperă criteriile economic, social, mediu și patrimoniul cultural, și anume: „*minimizarea riscului inundațiilor asupra infrastructurilor de transport, a activităților economice și terenurilor agricole, asupra locuitorilor și comunităților expuse riscului la inundații, a zonelor protejate pentru captarea apei în scopul consumului uman, precum și a obiectelor de patrimoniu cultural”*.

Planul de Management al Riscului la inundații A.B.A. Dobrogea Litoral, ciclul II de implementare a Directivei Inundații 2007/60/CE60/CE, are ca ***obiectiv general*** *„gestionarea și reducerea riscului la inundații pentru populație, economie, mediu și patrimoniul cultual contribuind în același timp la îmbunătățirea calitativă și cantitativă/conservarea corpurilor de apă și a habitatelor naturale”*. Planul cuprinde un ***Program de măsuri*** *sustenabile și reziliente la schimbările climatice pentru prevenire, protecție, pregătire, răspuns și refacere, prioritizând acolo unde este posibil, măsurile nestructurale, infrastructura verde și soluțiile bazate pe natură.*

Strategia Integrată de Dezvoltare Durabilă a Deltei Dunării (versiunea finală august 2016) are ca ***obiectiv specific*** în managementul riscului în caz de dezastre: „*evaluarea principalelor tipuri de riscuri și elaborarea unor hărți de risc pentru cutremure, inundații, precum și implementarea proiectelor de reducere a acestor riscuri*.

Strategia Națională pentru Gospodărirea Apelor în România (ANGA), perioada 2023-2035 are ca ***obiective specifice*** pentru realizarea unui management integrat al resurselor de apă:

- asigurarea cu apă în cantitate suficientă și de bună calitate a tuturor folosințelor de apă, inclusiv folosința de mediu (debitul ecologic);
- exploatarea și întreținerea infrastructurilor de gospodărirea apelor în vederea realizării unui management durabil;

- armonizarea măsurilor de management al apelor cu ale altor sectoare (irigații, energie electrică, etc);
- reconfigurarea actualului mecanism economic AN Apele Române în vederea asigurării modernizării și întreținerii sistemului național de hidrologie și hidrogeologie;
- întreținerea și exploatarea Fondului Național de date Hidrologice și Hidrogeologice.

Strategia Națională privind Adaptarea la Schimbările Climatice (SNASC), perioada 2024-2030, cu perspectiva anului 2050 are ca obiective strategice:

- reducerea riscului de deficit cu privire la resursele de apă,
- reducerea riscului la inundații;
- creșterea gradului de siguranță la baraje și diguri;
- adaptarea sistemelor de canalizare și epurare a apelor uzate la schimbările climatice.

Strategia de dezvoltare durabilă a județului Tulcea pe perioada 2014-2020 are printre ***obiectivele specifice*** propuse pentru dezvoltarea economică sustenabilă și „*conservarea mediului și adaptarea la schimbările climatice*".

Strategia de Dezvoltare Durabilă a Județului Tulcea pe perioada 2021-2027 are printre ***obiectivele strategice*** și ***„****asigurarea unui management adecvat, coerent și durabil al resurselor naturale și a riscurilor naturale și antropice în județul Tulcea"* (OS3)

În contextul prezentat, **Plan de Amenajare a Teritoriului Județean,** are ca ***obiectiv specific (OTTa1)*** pentru domeniul gospodării apelor „*atingerea unei stări ecologice bune pentru toate corpurile de apă"*.

În funcție de tipurile de lucrări promovate, măsurile prevăzute pentru atingerea obiectivelor prezentate sunt clasificate în categoria de măsuri structurale sau nestructurale.

Măsurile structurale reprezintă lucrările hidrotehnice care au efect reducerea magnitudinii viiturilor în aval (baraje, derivații ape mari) sau evitarea inundării în dreptul acestora (îndiguirile de maluri). Acestea presupun o modificare a stării actuale a corpului de apă pentru care se propun, fapt pentru care realizarea lor are în vedere conservarea factorilor de mediu.

Măsurile nestructurale sunt de tip gestiune, și urmăresc atenuarea efectului inundațiilor prin activități de zonare a teritoriului, prognoza viiturilor, avertizări cu timp de anticipare ridicat, precum și adoptarea unui ansamblu de soluții bazate pe natură (măsuri verzi). De asemenea, fac referire la prevederile legislative cu impact asupra domeniului (reglementările legislative din domeniul amenajării teritoriului și urbanismului, regimul asigurărilor), la impunerea unui sistem de bune practici cu scopul reducerii efectelor negative ale inundațiilor, la studii, proiecte, programe care să sprijine abordarea integrată la nivel de bazin hidrografic a managementului riscului la inundații (măsuri organizaționale).

Măsurile structurale și proiecte (PTa1.1, PTa1.2) și măsurile nestructurale și proiecte (PTa1.3) aferente acestora, prevăzute pentru județul Tulcea sunt:

MTa1.1 – investiții pentru lucrări noi de apărare la inundații

PTa1.1.1 realizarea de apărare de mal și zid de sprijin în municipiul Tulcea (străzile Alexandru cel Bun, Orizontului, I. L. Caragiale);

PTa1.1.2 realizarea unei acumulări nepermanente pe pârâul Tabana (oraș Babadag);

PTa1.1.3 lucrări noi de apărare împotriva inundațiilor în bazinul hidrografic Telița: trei baraje mici de pământ pe afluentul Valea Italiană (comuna Frecăței);

PTa1.1.4 lucrări de reprofilare a cursurilor de apă Telița și Valea Italiană în satul Cataloi (comuna Frecăței);

PTa1.1.5 regularizare albie pârâu Taița (comunele Horia, Izvoarele, Mihai Bravu);

PTa1.1.6 lucrări de apărare la inundații în bazinul hidrografic Casimcea: recalibrări albie, tăieri de cot, diguri, consolidări de mal în și aval de Casimcea (comuna Casimcea);

PTa1.1.7 recalibrare albie și protecții de mal pe pârâu Cetățuia, sat Luncavița (comuna Luncavița);

PTa1.1.8 regularizare și reprofilare albie pârâu Valea Capaclia la Isaccea, albii derele și torente la Caralia, Iazurile, Valea Nucarilor, Valea Țuicii (comuna Valea Nucarilor);

PTa1.1.9 realizarea de lucrări de apărare împotriva inundațiilor în localitățile: Maliuc, Vulturu, Ilganii de Sus (comuna Maliuc), Pardina, Sfântu Gheorghe, Nufăru, Ilganii de Jos (comuna Nufăru);

PTa1.1.10 realizare dig de protecție în Crișan, Mila 23 (comuna Crișan) și la Ilganii de Sus (comuna Maliuc), apărări de mal în Partizani (comuna Maliuc);

PTa1.1.11 regularizare și reprofilare pârâu Greci, localitatea Greci (comuna Greci);

PTa1.1.12 lucrări pentru protejarea împotriva inundațiilor din precipitații în comuna Greci;

PTa1.1.13 apărări de mal și diguri de protecție în sat I.C. Brătianu (comuna I.C. Brătianu);

PTa1.1.14 realizare dig protecție în sat Mineri (comuna Somova);

PTa1.1.15 realizare lucrări de apărare împotriva inundațiilor pe teritoriul comunei Luncavița;

PTa1.1.16 regularizare văi de torenți în comuna Peceneaga;

PTa1.1.17 amenajare albie pârâu Cerna (comuna Cerna);

PTa1.1.18 lucrări hidrotehnice de preluare a apelor pluviale (comuna Cerna);

PTa1.1.19 „Realizarea unor canale de fugă și a unor diguri de apărare pentru protecția locuințelor, puțurilor de apă și a stațiilor de epurare în localitățile județului Tulcea" (cod proiect AP4.OA47.Pl4.12.MD48-58), finanțat prin PODD;

PTa1.1.20 „Creșterea capacității de protecție împotriva inundațiilor de-a lungul fluviului Dunărea" (cod proiect AP4.OA47.Pl4.12.MD48-59), finanțat prin Programul Transnațional al Dunării (DTP) 2021-2027.

PTa1.1.21 Lucrări de regularizare locală a albiei (inclusiv măsuri de stabilizare a albiei) pe râul Topolog pe toată zona cu risc potențial semnificativ la inundații, L=43km, proiect cu grad de prioritizare moderat, cu finanțare din bugetul național;

PTa1.1.22 Realizarea de noi zone de retenție naturală a apei (S=26,14ha), pe mal drept și stâng al abiei mjore a râului Luncavița, proiect cu grad ridicat de prioritate, finanțat din bugetul național;

PTa1.1.23 Lucrări de regularizare locală a albiei râului Telița (inclusiv stabilizarea albiei) pe toată zona cu potențial semnificativ la inundații (8km), proiect cu grad moderat de prioritate, cu finanțare din bugetul național;

PTa1.1.24 Lucrări de regularizare locală a albiei (inclusiv de stabilizare a albiei) pe râul Taița în localitățile Nifon, Balabancea, Hamcearca (comuna Hamcearca), Horia (comuna Horia),

Iulia (comuna Izvoarele), Nicolae Bălcescu (comuna Nalbant), Satu Nou (comuna Mihai Bravu), proiect cu grad de critic de prioritate, finanțare din bugetul național;

PTa1.1.25 Lucrări de regularizare locală a albiei râului Slava (inclusiv stabilizarea albiei) pe întreaga zona cu risc potențial semnificativ la inundații, L=32km, proiect cu grad critic de prioritate, cu finanțare din bugetul național;

PTa1.1.26 Managementul scurgerii apei de suprafață în zona cu risc potențial semnificativ a râului Slava, prin crearea unor „bariere" ale scurgerii sau lucrări terasiere, proiect cu grad critic de prioritate, cu finanțare din bugetul național.

MTa1.2 – lucrări de reabilitare, întreținere, extindere a lucrărilor existente de apărare la inundații:

PTa1.2.1 redimensionare poduri, consolidare și regularizare albie, amenajări ravene și împăduriri pe pârâu Tabana și afluenți, pentru apărarea la inundații a orașului Babadag;

PTa1.2.2 reabilitare dig șosea Măcin-Smârdan, oraș Măcin;

PTa1.2.3 întreținerea cursului de apă Telița (comunele Horia, Izvoarele, Mihai Bravu);

PTa1.2.4 întreținerea cursului de apă Taița;

PTa1.2.5 decolmatare râu Slava pe sectorul Caugagia (comuna Baia), Slava Rusă (comuna Slava Cercheză), Ciucurova (comuna Ciucurova);

PTa1.2.6 decolmatare râu Hamangia pe sectorul Baia, Panduru (comuna Baia), Beidaud (comuna Beidaud);

PTa1.2.7 consolidare albie râu Casimcea în Războieni (comuna Casimcea);

PTa1.2.8 recalibrare albie pârâu Cartal în zona localității Vulturu (comuna Maliuc);

PTa1.2.9 punerea în siguranță a barajelor de la Cetățuia 1, 2 și Luncavița (comuna Luncavița), pe pârâul Cetățuia, decolmatare Brat Sfântu Gheorghe în zona Mahmudia;

PTa1.2.10 consolidare mal drept Brat Sulina pe sector km 80-112, consolidare, reabilitare și extindere dig de protecție la Mahmudia (comuna Mahmudia);

PTa1.2.11 lucrări de consolidare și recalibrare curs de apă în zona de confluență Ceatal Izmail (comuna Ceatalchioi), supraînălțare și consolidare dig la Partizani, Gorgova (comuna Maliuc);

PTa1.2.12 reabilitare apărare de mal la Gorgova (comuna Maliuc), consolidare maluri lac Razelm, reabilitare dig intravilan lacul Babadag-Zebil (oraș Babadag, comuna Sarichioi);

PTa1.2.13 reabilitarea diguri de protecție în satul Smârdan (comuna Smârdan);

PTa1.2.14 reabilitare/extindere dig de protecție în sat Peceneaga (comuna Peceneaga);

PTa1.2.15 consolidare dig de apărare în comuna Turcoaia.

PTa1.2.16 „Reabilitarea terasamentelor de protecție împotriva inundațiilor" (cod proiect AP4. OA47. Pl4.12 MD48-51), finanțat prin PODD;

PTa1.2.17 „Redimensionarea sistemului de preluare a apelor pluviale și eliminarea riscurilor la inundații în zona centrală separarea totală a sistemului de canalizare ape pluviale de cel de ape menajere" (cod proiect AP4. OA47.Pl.4.12.MD48.51.1), finanțat prin PODD și PNRR;

PTa1.2.18 „Consolidarea, stabilizarea malurilor și regularizarea cursurilor de apă în localitățile județului în care aceste activități se aplică", finanțat prin PODD;

PTa1.2.19 „Reabilitarea/construirea de diguri de protecție împotriva inundațiilor în cadrul comunelor din județ expuse la risc la inundații" (cod proiect AP4.OA47.Pl4.12.MD48-54), finanțat prin PODD;

PTa1.2.20 „Decolmatarea râurilor și betonarea albiei acestora în vederea reducerii riscului la inundații" (cod proiect AP4.OA47.Pl4.12,MD48-57), finanțat prin PODD;

PTa1.2.21 Mărirea capacității e tranzitare a albiei cursurilor de apă, prin redimensionarea podurilor din localitățile Rahman, Haidar (comuna Casimcea), Stejaru, Saraiu (județul Constanța), proiect cu grad moderat de prioritizare, cu finanțare din bugetul național;

PTa1.2.22 Eliminarea barajului B3 Luncavița (structură de retenție), proiect cu grad ridicat de prioritate, cu finanțare din bugetul național;

PTa1.2.23 Mărirea capacității de tranziție a albiei râului Telița prin redimensionarea podurilor din satele Telița, Poșta, Cataloi, Frecății (comuna Frecății) și satele Mihail Kogălniceanu și Rândunica (comuna Mihail Kogălniceanu), proiect cu grad moderat de prioritate, cu finanțare din bugetul național;

PTa1.2.24 Mărirea capacității de tranziție a albiei râului Taița prin redimensionarea podurilor din localitățile Nifon, Hamcearca, Balabancea (comuna Hamcearca), Horia (comuna Horia), Iulia (comuna Izvoarele), Nicolae Bălcescu (comuna Nalbant), Turda, Satu Nou (comuna Mihai Bravu), proiect cu grad critic de prioritate, cu finanțare din bugetul național;

PTa1.2.25 Supraînălțarea lucrărilor de îndiguire existente, pentru un debit de calcul de 1%, în localitatea Nicolae Bălcescu (comuna Nalbant), mal stâng râu Taița, L=2.367m, proiect cu grad critic de prioritate, finanțat din bugetul național și din PNRR;

PTa1.2.26 Supraînălțarea lucrărilor de îndiguire existente, pentru un debit de calcul de 1%, în localitatea Satu Nou (comuna Mihai Bravu), (comuna Nalbant), mal stâng râu Taița, L=1.905m, proiect cu grad critic de prioritate, finanțat din bugetul național și din PNRR;

PTa1.2.27 Mărirea capacității de tranzitare a albiei râului Slava prin redimensionarea podurilor din localitățile Fântâna Mare (comuna Ciucurova), Slava Rusă (comuna Slava Cercheză), Caugagia (comuna Baia), proiect cu grad critic de prioritate, cu finanțare din bugetul național;

PTa1.2.28 Reabilitarea digurilor în vederea exploatării în condiții de siguranță, de pe râul Hamangia, mal stâng, L=8.260m și mal drept, L=8.725m, localitatea Baia (comuna Baia), proiect cu grad critic de prioritate, cu finanțare din bugetul național.

MTa1.3 – măsuri nestructurale pentru apărarea la inundații:

PTa1.3.1 conștientizarea locuitorilor municipiului Tulcea asupra riscului de producere a inundațiilor;

PTa1.3.2 decontaminare-ecologizare amenajarea Cariera Veche, oraș Isaccea;

PTa1.3.3 reconstrucția ecologică Dunărea Mică – oraș Isaccea;

PTa1.3.4 împădurire 10ha de teren în oraș Isaccea;

PTa1.3.5 îmbunătățirea managementului pădurilor din zonele inundabile ale pârâului Telița (comunele Frecății, Mihail Kogălniceanu);

PTa1.3.6 menținerea suprafețelor pădurilor din bazinul hidrografic Telița (comunele Frecății, Mihail Kogălniceanu);

PTa1.3.7 renaturări de teren, împăduriri terenuri în comuna Beștepe, la Jurilovca și Sălcioara (comuna Jurilovca), comuna Mahmudia, Murighiol (comuna Murighiol), la Sabagia și Visterna (comuna Sarichioi), comuna Slava Cercheză, comuna Valea Nucarilor;

PTa1.3.8 ameliorare prin împădurire a 50ha de teren agricol degradat și renaturare a 220ha suprafețe terenuri în comuna Greci;

PTa1.3.9 ecologizarea lacului Slatina și a văii Morsu, comuna Greci;

PTa1.3.10 împădurire terenuri degradate în Smârdan (comuna Smârdan);

PTa1.3.11 împădurire 56ha de teren în comuna I.C. Brătianu;

PTa1.3.12 ecologizare mal drept în comuna Grindu;

PTa1.3.13 renaturare terenuri degradate în comuna Jijila;

PTa1.3.14 ecologizare traseu pârâu Valea lui Iancu și împăduriri terenuri degradate în comuna Niculițel;

PTa1.3.15 împăduriri 20ha de teren în comuna Luncavița;

PTa1.3.16 îmbunătățirea managementului pădurilor din zonele inundabile ale pârâului Taița (comunele Horia, Izvoarele, Mihai Bravu);

PTa1.3.17 menținerea suprafețelor pădurilor din bazinul hidrografic Taița (comunele Horia, Izvoarele, Mihai Bravu);

PTa1.3.18 îmbunătățirea managementului pădurilor din zonele inundabile ale râului Slava (comunele Ceamurlia de Jos, Ciucurova, Slava Cercheză);

PTa1.3.19 menținerea suprafețelor pădurilor din bazinul hidrografic Slava (comunele Ceamurlia de Jos, Ciucurova, Slava Cercheză);

PTa1.3.20 menținerea suprafețelor pădurilor din bazinul hidrografic Hamangia (comuna Baia);

PTa1.3.21 îmbunătățirea managementului pădurilor din zonele inundabile ale râului Casimcea (comuna Casimcea);

PTa1.3.22 menținerea suprafețelor pădurilor din bazinul hidrografic Casimcea;

PTa1.3.23 împădurire deal Iacob Deal în comuna Turcoaia.

PTa1.3.24 „Dezvoltarea și implementarea planului de management al bazinului fluviului Dunărea" (cod proiect AP4.OA43.PL4.6.MD54-53), finanțat din programul LIFE-subprogramul Natură și biodiversitate

PTa1.3.25 Realizarea unui Plan de Management al Apelor Pluviale pentru municipiul Tulcea, proiect cu grad de prioritate moderat, cu finanțare din bugetul național.

Amenajările hidrotehnice pentru apărarea împotriva inundațiilor din orașul Babadag (redimensionare poduri pe pârâul Tabana, realizare acumulare nepermanentă, consolidare și regularizare albie minoră pârâu Tabana, amenajare ravene cu lucrări hidrotehnice și plantații silvice pentru combaterea eroziunii) reprezintă un proiect integrat major prioritar, care se regăsește în Programul Operațional Infrastructură Majoră, program prin care se pot accesa fonduri europene structurale și de investiții.

Sursa date:

Planul de Management al Riscului la inundații A.B.A. Dobrogea Litoral, ciclul II de implementare a Directivei Inundații 2007/60/CE60/CE;Strategia Națională pentru Gospodărirea Apelor în România (ANGA), perioada 2023-2035;

Strategia Națională privind Adaptarea la Schimbările Climatice (SNASC), perioada 2024-2030, cu perspectiva anului 2050;

Strategia de Dezvoltare Durabilă a Județului Tulcea pe perioada 2021-2027.

2.7.2. Amenajări hidroameliorative – îmbunătățiri funciare

2.7.2.1. Diagnostic şi probleme

Lucrările de îmbunătăţiri funciare privesc conservarea şi ameliorarea durabilă a calităţii terenurilor agricole, înlăturarea efectelor negative ale fenomenelor climatice extreme (alternarea pe o lungă perioadă de timp a perioadelor de secetă cu cele de exces de umiditate pe aceleaşi terenuri) şi prevenirea degradării terenurilor prin eroziuni ale solurilor.

În judeţul Tulcea au fost executate, în majoritate înainte de 1990, lucrări de îmbunătăţiri funciare de tip irigaţii, desecări și combaterea eroziunii solului precum și lucrări complexe de îmbunătăţiri funciare.

Predomină suprafeţele agricole amenajate pentru irigaţii -162.926 ha. Acestea au fost executate pe suprafețe afectate de perioadele secetoase. Cele mai extinse amenajări sunt executate în sisteme care acoperă suprafețe importante din suprafața agricolă a următoarelor UAT-uri: Municipiul Tulcea, Orașele Babadag, Isaccea, Măcin, Comunele Beidaud, Ceamurlia de Jos, Dăeni, I.C. Brătianu, Murighiol, Ostrov, Pecineaga, Turcoaia.

Lucrările de desecare (75.420 ha) sunt executate pe terenurile afectate de exces de umiditate, de nivelul ridicat al pânzei freatice. Cele mai importante suprafeţe amenajate în sisteme mari pentru desecare acoperă zone din suprafața agricolă a UAT-urilor: Municipiul Tulcea, comunele Ceatalchioi, Chilia Veche, Murighiol, Nufărul, Pardina.

Lucrările de combaterea eroziunii solului (56.912 ha.) au fost executate pe suprafețe afectate de procese de degradare, eroziuni de diferite grade, care ridică probleme cu privire la folosința terenurilor în agricultură și afectează fertilitatea acestuia. Suprafețe semnificative au fost acoperite cu lucrări de CES în zona agricolă a orșelor Babadag, Măcin și a comunelor Baia, Pecineaga, Slava Cercheza Topolog, Turcoaia.

Au mai fost amenajate lucrări complexe de îmbunătăţiri funciare care funcţionează alternativ în scopul ameliorării proceselor de degradare a solului provocate de secetă sau exces de umiditate: lucrări complexe de irigaţii şi combatere a eroziunii solului sau sisteme complexe de irigații, desecări şi combaterea eroziunii solului

Una din cele mai grave probleme a domeniului o reprezintă nivelul scăzut al aplicării irigaţiilor. Acest fapt este explicabil prin existenţa în judeţul Tulcea unui număr mare de exploataţii agricole de mici dimensiuni, cu eficienţă relativ redusă, care nu pot susţine costurile aferente irigaţiilor. Sistemele de irigaţii existente sunt energofage şi în aceste condiţii, costurile pentru asigurarea apei pentru irigaţii sunt foarte mari, neputând fi acoperite prin sporul de producţie obţinut prin irigare.

Blocajele existente în acest domeniu mai au legătură cu cheltuielile pentru activitatea de irigaţii (exploatarea, întreţinerea şi reparaţia infrastructurii) acestea fiind foarte mari în sistemele de irigaţii centralizate şi considerate neviabile din punct de vedere economic. În lipsa unor subvenţii din partea statului pentru această activitate, susţinerea costurilor de către beneficiari, fermierii, este nesustenabilă. Costurile mari sunt consecinţa uzurii şi deteriorării infrastructurii sistemelor de irigaţie dar şi a faptului că în condiţiile fărâmiţării proprietăţii asupra terenurilor şi a gradului redus de comasare a acestora, exploatarea sistemelor de irigatii, proiectate şi executate pentru ferme agricole mari de sute şi mii de ha, nu poate fi realizată eficient, înregistrându-se mari pierderi de apă şi implicit consumuri mari de energie electrică al cărui preţ este într-o continuă creştere.

La acestea se adaugă şi interesul scăzut al fermierilor pentru irigaţii din anumite zone, care în general au exploataţii agricole mici de subzistenţă şi/sau semisubzistenţă. În aceste condiţii, fermierii orientaţi către practicarea unei agriculturi intensive, comerciale, interesaţi în practicarea unei agriculturi irigate şi ale căror terenuri însumează la nivelul sistemelor de irigaţii 20 – 30% ar trebui să suporte în totalitate costurile

funcționării. Astfel, costurile irigatiei, în loc să se raporteze la întreaga suprafață a sistemului care poate fi irigata, se raportează la numai 20-30% din aceasta.

2.7.2.2. Sub-obiective și măsuri specifice

Obiectivul general al domeniului îmbunătățirilor funciare decurge din **Strategia de Dezvoltare Durabilă a Agriculturii - 2004** (Priorităţi strategice – Orizont 2025) care evidențiază ca prioritate strategică ”Îmbunătăţirea activităţii în domeniul îmbunătăţirilor funciare”. Racordarea politicii județene la obiectivul general al politicii naționale în acest domeniu, în scopul dezvoltării acestui sector în județul Tulcea, se realizează prin stabilirea ca obiectiv specific

OTTf - Protecția, refacerea şi sporirea potenţialului agricol.

Suprafaţa agricolă amenajată cu lucrări de îmbunătăţiri funciare, executate în majoritate înainte de 1990, necesită lucrări ameliorative, lucrări de completare, reabilitare şi modernizare a lucrărilor de îmbunătăţiri funciare în scopul refacerii şi sporirii potenţialului agricol. Pentru atingerea obiectivelor acestui sector, evoluţia sectorului de îmbunătăţiri funciare necesită următoarele măsuri și acțiuni prioritare:

- Reevaluarea şi adaptarea lucrărilor de îmbunătăţiri funciare la cerinţele formelor noi de proprietate şi a noilor tehnologii agricole.
- Stimularea si atragerea producătorilor agricoli înspre asociațiile de utilizatori de apă cu efecte în creşterea gradului de utilizare a amenajărilor de irigaţii.
- Modernizări la staţiile de pompare cu înlocuirea agregatelor de pompare existente cu cele submersibile, înlocuirea conductelor metalice de aspiraţie şi refulare cu conducte din fibră de sticlă, care au o durată de exploatare mult mai mare,
- Repararea construcţiilor hidrotehnice, a reţelei de drenuri, reprofilarea reţelei de canale, decolmatarea canalelor.
- Lucrări de extindere a suprafeţei desecate, executarea de lucrări noi în zonele care prezintă exces de umiditate, cu atât mai mult cu cât lucrările de desecare contribuie la apărarea împotriva inundaţiilor.
- Reducerea pierderilor de apă prin impermeabilizarea canalelor de transport, aducţiune şi de distribuţie.

De asemenea, trebuie avută în vedere Strategia M.A.P.D.R., precum şi sprijinul acordat din partea statului, sprijin care încurajează practicarea agriculturii în forme asociative. Accesarea programelor Ministerului Agriculturii si Dezvoltării Rurale pentru realizarea lucrărilor de întreţinere şi exploatare in amenajările de îmbunătăţiri funciare (desecări, CES.), pentru construcția sistemelor de irigaţii, achiziția de echipamente pentru irigații.

Trebuie luată în considerare existenţa posibilităţilor de finanţare prin alte instrumente financiare ale Uniunii Europene (accesarea Fondului European pentru Dezvoltare Rurală), Băncii Mondiale etc., pentru proiecte de reabilitare a infrastructurii de îmbunătăţiri funciare, asigurarea fondurilor necesare pentru întreţinerea, repararea şi exploatarea lucrărilor pentru modernizarea, retehnologizarea şi extinderea amenajărilor de îmbunătăţiri funciare în corelare cu standardele de mediu.

2.7.2.3. Sub-obiective sectoriale tematice și măsuri asociate

PATJ Tulcea propune obiective legate de sectorul îmbunătățirilor funciare care decurg din obiectivele specifice județene definite în Strategia de Dezvoltare Durabilă a Județului Tulcea pentru perioada 2014 - 2020 şi sunt legate de prevenirea şi protecţia, refacerea şi sporirea potenţialului agricol și anume:

OTTf1. **Modernizarea, extinderea şi reabilitarea amenajărilor de îmbunătăţiri funciare**

OTTf2. **Crearea cadrului administrativ necesar optimizării activităţii în domeniul îmbunătăţirilor funciare.**

Evoluţia sectorului de îmbunătăţiri funciare necesită măsuri și acțiuni prioritare aplicabile la nivel de județ. Acțiunile prioritare necesare funcție de tipul amenajărilor vizează măsuri de extindere, reabilitare şi modernizare a amenajărilor existente pe următoarele suprafețe: Irigații - 162.926 ha, Desecări - 75.420 ha., Combaterea Eroziunii Solului - 56.912 ha.

- *Pentru Irigaţii*

Lipsa precipitațiilor afectează culturile agricole din judeţul Tulcea. Dat fiind evoluția fenomenelor meteorologice și accentuarea secetei este prioritară:

- amenajarea lucrărilor noi de irigații pe teritoriul localităților care dețin terenuri arabile vulnerabile la secetă
- creșterea gradului de utilizare a amenajărilor de irigaţii
- accesarea programelor Ministerului Agriculturii si Dezvoltării Rurale pentru construcţia sistemelor de irigaţii, achiziția de echipamente pentru irigații, finanțate prin Programul de Dezvoltare Rurală.

- *Pentru Desecări*:

- reabilitarea lucrărilor de desecare prin care se urmărește repararea construcţiilor hidrotehnice, a reţelei de drenuri, reprofilarea reţelei de canale, decolmatarea canalelor, reparațiile stațiilor de pompare, întreţinerea construcţiilor hidrotehnice și ale cantoanelor de exploatare.
- lucrări de extindere a suprafeţei desecate, executarea de lucrări noi în zonele care prezintă exces de umiditate, cu atât mai mult cu cât lucrările de desecare contribuie la apărarea împotriva inundaţiilor.

- *Pentru Combaterea eroziunii solului*

Pentru ca lucrările de combaterea eroziunii solului să aibă funcţionalitate şi eficacitate este necesar ca toţi beneficiarii terenurilor din amenajările cu astfel de lucrări să respecte şi să aplice măsurile agropedoameliorative pentru folosirea terenului amenajat în conformitate cu prevederile documentațiilor, să nu degradeze lucrările şi să aplice tehnologiile de cultură antierozională. Întrucât în ultimii 30 de ani, urmare a fondurilor mici alocate, nu s-a mai dat importanța necesară acestor lucrări, sunt necesare lucrări de reabilitare a amenajărilor existente dar şi de extindere a acestora în perimetrele care reclamă execuţia lucrărilor de combatere a eroziunii.

Măsurile care vizează satisfacerea sub -obiectivelor sectoriale tematice propuse prin prezentul PATJ urmăresc rezolvarea următoarele probleme:

Pentru obiectivul **OTTf1 Modernizarea, extinderea şi reabilitarea amenajărilor de îmbunătăţiri funciare.**

MTf1.1 Lucrări de modernizare, reabilitare, extindere pe suprafețele afectate de secetă a amenajărilor existente de irigații

Amenajările vizate se află pe teritoriul următoarelor UAT-uri: municipiul Tulcea, orașele Babadag, Isaccea, Măcin, Comunele Beidaud, Ceamurlia de Jos, Dăeni, I.C. Brătianu, Murighiol, Ostrov, Pecineaga, Turcoaia.

Obiectivele care se propun pentru reabilitare sunt: stații de bază, stații de repompare, impermeabilizare canale, recalibrări canale, reabilitare şi modernizare conducte, reabilitare şi modernizare construcții hidrotehnice.

MTf1.2 Extinderea, reabilitarea şi modernizarea amenajărilor de desecare, decolmatarea canalelor de desecare, de pompare – evacuare.

Lucrările de desecare, care la această dată deservesc o suprafaţă de 44.904 ha, necesită modernizări la staţiile de pompare cu înlocuirea agregatelor de pompare existente cu cele submersibile, înlocuirea conductelor metalice de aspiraţie şi refulare cu conducte din fibră de sticlă, care au o durată de exploatare mult mai mare, înlocuirea echipamentelor hidromecanice cu tehnologie modernă.

Prin reabilitarea lucrărilor de desecare se urmarește repararea construcţiilor hidrotehnice, a reţelei de drenuri, reprofilarea reţelei de canale, decolmatarea canalelor, reparațiile stațiilor de pompare, întreţinerea construcţiilor hidrotehnice și ale cantoanelor de exploatare. Se poate vorbi de asemenea şi de lucrări de extindere a suprafeţei desecate, executarea de lucrări noi în zonele care prezintă exces de umiditate, cu atât mai mult cu cât lucrările de desecare contribuie la apărarea împotriva inundaţiilor, prin inventarierea suprafeţelor care necesită evacuarea excesului de umiditate.

Amenajările vizate se află pe teritoriul agricol al următoarelor UAT-uri: municipiul Tulcea, comunele Ceatalchioi, Chilia Veche, Murighiol, Nufăru, Pardina,

MTf1.3 Lucrări de modernizare, extindere, reabilitare, amenajări silvice pe suprafețe amenajate cu lucrări de combatere a eroziunii solului pentru prevenirea apariției eroziunii și a producerii alunecărilor de teren.

Pentru prevenirea apariției eroziunii și a producerii alunecărilor de teren se recomandă consolidarea zonelor sensibile cu lucrări specifice agroameliorative, amenajări silvice etc. Amenajările vizate se află pe teritoriul agricol al următoarelor UAT-uri: orașele Babadag, Măcin, comunele Baia, Pecineaga, Slava Cercheza, Topolog, Turcoaia.

MTf1.4 Lucrări de întreţinere şi reabilitare pe suprafeţe amenajate cu lucrări complexe de irigaţii, desecare şi combaterea eroziunii solului.

Amenajările complexe funcţionează alternativ sau simultan în funcție de anotimp, în scopul combaterii secetei, a excesului de umiditate, a ameliorării procesului de sărăturare a solului etc. Aceste lucrări sunt executate pe teritoriul agricol al UAT: municipiul Tulcea, orașele Babadag, Isaccea, Măcin, comunele I.C. Brătianu, Nufăru, Ostrov.

Pentru Obiectivul **OTTf2**. **Crearea cadrului administrativ necesar optimizării activității în domeniul îmbunătățirilor funciare**

MTf2.1 Accesarea programelor Ministerului Agriculturii si Dezvoltării Rurale pentru extinderea sistemelor de irigaţii și achiziția de echipamente

Dat fiind evoluția fenomenelor meteorologice și accentuarea secetei este prioritară accesarea programelor Ministerului Agriculturii si Dezvoltării Rurale pentru finanțarea extinderii sistemelor de irigații, achiziția de echipamente etc. Este vorba despre accesarea fondurilor nerambursabile prin Agenția pentru Finanțarea Investițiilor Rurale **(AFIR)** prin linia de finanțare - submăsura 4.3 „Infrastructura de irigații”.

MTf2.2 Practicarea agriculturii în forme asociative prin OUAI (Organizația Utilizatorilor de Apă)

Existența unui număr mare de exploataţii agricole de mici dimensiuni cu eficienţă redusă care nu pot susţine costurile aferente irigaţiilor fac necesară aderarea la Organizația Utilizatorilor de Apă - OUAI în scopul accesării fondurilor necesare în funcționarea eficientă a sistemelor de irigați (accesul la apă și la energia necesară) și a creșterii suprafețelor irigate.

MTf2.3 Dezvoltarea politicii organizatorice pentru lucrările de îmbunătăţiri funciare,

Lucrările de îmbunătăţiri funciare necesită reevaluarea şi adaptarea acestora la cerinţele noilor tehnologii agricole şi la formele noi de proprietate

Responsabilitatea pentru implementarea măsurilor necesare atingerii obiectivelor menționate revine Consiliului Județean Tulcea, ANIF Tulcea- Agenția Națională de Îmbunătățiri Funciare, Unitatea de Administrare Tulcea, Autoritățile locale.

Surse documente

Raport privind starea mediului în judeţul Tulcea în anul 2017- APM Tulcea

Studiul ”Interacţiunea mediului cu activităţile economico-sociale la nivelul judeţului Tulcea”, F&R Worldwide, 2019

Institutul Naţional de Cercetare-Dezvoltare pentru Îmbunătăţiri Funciare - INCDIF Bucureşti

Institutul Național de Statistică http://statistici.insse.ro

2.7.3. Echiparea edilitară - Alimentare cu apă și canalizare apă uzată

2.7.3.1. Diagnostic și probleme

Infrastructura de alimentare cu apă și canalizare apă uzată existentă în localitățile din județ are următoarele aspecte:

- alimentarea cu apă în sistem centralizat se realizează în toate unitățile administrativ teritoriale urbane și rurale. În unitățile administrativ teritoriale din rural există localități aparținătoare/sate fără sistem de alimentare cu apă, precum și localități/sate cu investiții în derulare sau cu proiecte tehnice în execuție;
- fronturile de captare apă subterană au o mare parte din puțurile componente dezafectate sau colmatate și nu au asigurată zona de protecție sanitară;
- rezervoarele de apă potabilă din mediul urban necesită reabilitări la structură, la instalațiile hidraulice și mărirea capacității de stocare a apei (orașele Isaccea, Măcin);
- rețelele de distribuție a apei din mediul urban au vechimi de peste 30 de ani, au pierderi de apă, multiple avarii și sunt subdimensionate. Conductele din care sunt executate rețelele sunt, în mare parte, din oțel și azbociment;
- în mediul rural tratarea apei captate din subteran se face prin dezinfecție cu clor gazos direct în rezervoare de apă sau în rezervoare tampon aflate în incinta fronturilor de captare. Tratarea apelor de suprafață se face în stații de tratare, procesul fiind satisfăcător, excepție face comuna Smârdan, în a cărui stație de tratare nu există treaptă de tratare cu coagulant, clorare cu clor gazos, laborator de analize;

- infrastructură de canalizare apă uzată există în toate unitățile administrative teritoriale urbane ale județului, dar stație de epurare a apei uzate există numai în municipiul Tulcea. Celelalte orașe fie au stații de epurare cu funcționare defectuoasă datorită nerespectării capacității proiectate sau uzurii avansate (orașele Babadag și Isaccea), fie acestea lipsesc încă din schema de canalizare (orașele Măcin și Sulina);
- infrastructura de canalizare apă uzată din mediul rural este slab dezvoltată; în general, această infrastructură există numai în satele reședință de comună; rețeaua este realizată din materiale neconforme normelor naționale din domeniu, cu lungimi mult sub necesarul localităților;
- stațiile de epurare a apei uzate existente în mediul rural sunt în mare parte realizate recent, au posibilitatea extinderii capacităților de epurare funcție de dezvoltarea localităților, și respectă normele de protecția mediului;
- realizarea investițiilor/proiectelor propuse prin diferite programe face ca situația existentă a infrastructurilor de alimentare cu apă și de canalizare apă uzată să fie modificată în următoarea perioadă, ca urmare a faptului că infrastructura de alimentare cu apă/canalizare apă uzată va acoperi mare parte din localități, asigurând astfel atingerea obiectivelor prevăzute în Directivele europene din domeniul utilităților publice, pe care țara noastră și le-a asumat prin Tratatul de Aderare la Uniune Europeană (Directivei 98/83/CE privind calitatea apei destinată consumului uman și a Directivei 91/271/CEE privind epurarea apelor uzate orășenești, modificată de către Directiva 98/15/CE).

2.7.3.2. Obiective specifice și măsuri

Strategia Națională de Dezvoltare Durabilă (SNDD) a României, 2030 prin ***obiectivul*** *„Apă și sanitație”* **are ca ținte:** creșterea substanțială a eficientizării folosiri apei în activitățile industriale, comerciale și agricole, asigurarea unui proces durabil de captare și furnizare a apei pentru a face față deficitului de apă, conectarea gospodăriilor din localitățile urbane și rurarale la rețeaua de apă potabilă și de canalizare apă uzată în proporție de cel puțin 90%, creșterea accesului la apă apătabilă pentru grupurile vulnerabile și marginalizate.

Dezvoltarea Sectorului Național de Apă și Canalizare (DSNAC) în România și Planul de investiții 2024-2030 are ca obiective relevante:

- Modernizarea cadrului instituținal;
- Garantarea accesului facil la serviciile de apă și canalizare de calitate pentru toți;
- Asigurarea conformității cu Directivele Europene privind Apa;
- Promovarea utilităților de alimentare cu apă și canalizare eficiente.

Master Planul actualizat pentru apă și apă uzată elaborat în cadrul proiectului de „*Asistență tehnică pentru managementul proiectului reabilitarea și extinderea sistemelor de apă și apă uzată în județul Tulcea, România*” are ca ***obiectiv specific***: *„identificarea și prioritizarea nevoilor și investițiilor în vederea obțineri, la cele mai mici costuri, a unei conformități depline cu Directivele relevante ale UE și cu angajamentele României, pentru serviciile de apă și pentru cele de apă uzată, avându-se în vedere atât dezvoltarea urbană cât și suportabilitatea investițiilor. Planificarea investițiilor, conform Termenilor de Referință, cuprinde perioada 2011-2040”.*

Strategia Integrată de Dezvoltare durabilă a județului Tulcea pe perioada 2014-2020 are ca ***obiectiv specific*** domeniului de dezvoltare al infrastructurilor de utilități publice „*creșterea și îmbunătățirea gradului de accesibilitate a populației la servicii moderne de apă și canalizare, precum și la alte utilități publice*”.

Strategia de dezvoltare durabilă a județului Tulcea pe perioada 2021-2027, are printre ***obiectivele strategice de dezvoltare*** și „*realizarea unei infrastructuri de transport și edilitară de bună calitate în scopul creșterii accesibilității județului și oferirii de servicii publice de calitate* (Obiectiv Strategic 2).

Obiectivele Strategiilor, precum și investițiile de dezvoltare propuse de către **operatorul de apă SC AQUASERV SA TULCEA** sunt preluateși în prezentul **Plan de Amenajare a Teritoriului Județean,** pentru sub-domeniul infrastructurilor publice de alimentare cu apă și de canalizare apă uzată **(OTTa2)**.

Măsurile și proiectele (PTa2) aferente acestora prevăzute pentru implementarea acestui obiectiv sunt:

MTa2.1 – măsuri pentru reabilitarea, modernizarea, extinderea infrastructurii de alimentare cu apă:

PTa2.1.1 reabilitare/modernizare/extindere infrastructură de alimentare cu apă la nivelul municipiului Tulcea, inclusiv în localitate Mineri (reabilitare surse apă, refacerea hidroizolațiilor rezervoarelor de înmagazinare apă, reabilitare aducțiuni de apă și rețea de distribuție apă potabilă – investiții în derulare an 2025);

PTa2.1.2 reabilitare/extindere/ modernizare sistem de alimentare cu apă oraș Babadag (reabilitare sursa de apă, rețea distribuție și stații pompare apă, rezervoare noi de apă – investiții în derulare an 2025);

PTa2.1.3 reabilitare/modernizare/extindere sistem de alimentare cu apă în orașul Isaccea și satul aparținător Revărsarea (rețele de apă și rezervoare de apă);

PTa2.1.4 extindere/reabilitare sistem de alimentare cu apă în oraș Sulina (reabilitare stație tratre apă, rețea de distribuție apă și rezervoare de apă);

PTa2.1.5 reabilitare/modernizare/extindere sistem de alimentare cu apă în comuna Beidaud;

PTa2.1.6 reabilitare/modernizare/extindere sistem de alimentare cu apă în comuna Carcaliu (investiție în derulare an 2025);

PTa2.1.7 reabilitare/modernizare/extindere sistem de alimentare cu apă în comuna Casimcea;

PTa2.1.8 modernizare/extindere sistem de alimentare cu apă în satele comunei Ciucurova;

PTa2.1.9 reabilitare/modernizare sistem de alimentare cu apă în comuna Ceatalchioi;

PTa2.1.10 modernizare/reabilitare/extindere sistem de alimentare cu apă în comuna Cerna;

PTa2.1.11 reabilitare/extindere sistem de alimentare, inclusiv reabilitarea stației de tratare apă cu apă în sat Chilia Veche (comuna Chilia Veche);

PTa2.1.12 modernizare/extindere sistem de alimentare cu apă în sat Periprava (comuna C. A. Rosetti);

PTa2.1.13 reabilitare/extindere/modernizare sisteme de alimentare cu apă în satele Crișan și Mila 23 (comuna Crișan);

PTa2.1.14 modernizare/extindere sistem alimentare cu apă în comuna Dăeni;

PTa2.1.15 modernizare/extindere sistem de alimentare cu apă în satele comunei Dorobanțu;

PTa2.1.16 extindere/modernizare sistem de alimentare cu apă în Grindu (comuna Grindu);

PTa2.1.17 modernizare/extindere sistem de alimentare cu apă în comuna Hamcearca;

PTa2.1.18 modernizare/extindere sistem de alimentare cu apă în satele Horia (în implementare) și Florești (comuna Horia);

PTa2.1.19 extindere sistem de alimentare cu apă în sat I.C. Brătianu (comuna I.C. Brătianu);

PTa2.1.20 reabilitare/modernizare sistem de alimentare cu apă în sat Izvoarele (comuna Izvoarele);

PTa2.1.21 reabilitare/modernizare/extindere sistem de alimentare cu apă în comuna Jijila;

PTa2.1.22 extindere/modernizare/reabilitare sisteme de alimentare cu apă în toate satele comunei Jurilovca;

PTa2.1.23 reabilitare/extindere sisteme de alimentare cu apă în satele Maliuc, Gorgova, Partizani și Ilganii de Sus (comuna Maliuc);

PTa2.1.24 extindere/modernizare/reabilitare sisteme de alimentare cu apă în toate satele comunei Mihail Kogălniceanu;

PTa2.1.25 extindere/modernizare/reabilitare sisteme de alimentare cu apă în toate satele comunei Mihai Bravu;

PTa2.1.26 extindere/modernizare/reabilitare sisteme de alimentare cu apă în satele comunei Murighiol;

PTa2.1.27 modernizare/extindere sistem de alimentare cu apă în sat Niculițel (comuna Niculițel);

PTa2.1.28 modernizare/extindere sistem de alimentare cu apă în comuna Nalbant;

PTa2.1.29 extindere/reabilitare/modernizare sistem de alimentare cu apă în comuna Nufăru (sat Malcoci în implementare);

PTa2.1.30 modernizare/extindere sistem alimentare cu apă în comuna Ostrov;

PTa2.1.31 reabilitare/extindere sistem de alimentare cu apă în comuna Pardina;

PTa2.1.32 reabilitare/modernizare/extindere sistem de alimentare cu apă în comuna Peceneaga;

PTa2.1.33 extindere/modernizare/reabilitare sisteme de alimentare cu apă în satele comunei Sarichioi;

PTa2.1.34 extindere/reabilitare/modernizare sistem de alimentare cu apă sat Sfântu Gheorghe (comuna Sfântu Gheorghe);

PTa2.1.35 extindere/modernizare sisteme de alimentare cu apă în toate satele comunei Slava Cercheză;

PTa2.1.36 extindere/reabilitare/modernizare sistem de alimentare cu apă în comuna Smârdan;

PTa2.1.37 reabilitare/modernizare/extindere sistem de alimentare cu apă în comuna Somova;

PTa2.1.38 reabilitare/modernizare/extindere sistem de alimentare cu apă în comuna Stejaru;

PTa2.1.39 modernizare/extindere sistem de alimentare cu apă în satele Topolog, Cerbu, Luminița, Măgurele, Sâmbăta Nouă (comuna Topolog);

PTa2.1.40 reabilitare/modernizare/extindere sistem de alimentare cu apă în comuna Turcoaia;

PTa2.1.41 extindere/modernizare/reabilitare sisteme de alimentare cu apă în satele comunei Valea Nucarilor;

PTa2.1.42 modernizare/reabilitare/extindere sistem de alimentare cu apă în sat Valea Teilor (comuna Valea Teilor);

PTa2.1.43 extindere/modernizare sistem de alimentare cu apă în Văcăreni (comuna Văcăreni – în implementare).

PTa2.1.44 Extinderea și modernizarea rețelelor de apă potabilă, rețelelor de canalizare și a stațiilor de epurare în localitățile urbane din județ pentru respectarea standardului de calitate a vieții și îndeplinirea obiectivelor de dezvoltare economică locală (cod proiect AP2.OA2.3.Pl2.3.MD2.2-09), cu finanțare prin POR și PNRR;

PTa2.1.45 Reabilitarea captărilor în comuna Mahmudia (investiție în derulare-an 2025);

MTa 2.2 – măsuri pentru reabilitarea, modernizarea, extinderea infrastructurii de canalizare apă uzată:

PTa2.2.1 reabilitare/modernizare/extindere infrastructură de apă uzată la nivelul municipiului Tulcea, inclusiv în localitatea Mineri (reabilitare rețea de canalizare, stații pompare apă uzată noi, achiziționare echipamente pentru întreținerea stației de epurare, îmbunătățirea capacității de preluare a apei meteorice – investiție în derulare an 2025);

PTa2.2.1 reabilitare/extindere sistem de canalizare în orașul Babadag (extindere și reabilitare rețea de canalizare, stație nouă de pompare apă uzată, modernizare echipamente de control la stația de epurare, reabilitare și extindere stația de epurare);

PTa2.2.2 reabilitare/extindere sistem de canalizare apă uzată în orașul Isaccea și satul aparținător Revărsarea (extindere rețea de canalizare, stații noi de pompare apă uzată, extindere și reabilitare stație de epurare);

PTa2.2.3 reabilitare/extindere sistem de canalizare în oraș Sulina (extindere rețea de canalizare, stație nouă de pompare apă uzată, achiziționare echipamente de automatizare și control stație de epurare, extinderi la stația de epurare – investiție în derulare an 2025);

PTa2.2.4 extindere sistem de canalizare apă uzată în sat Beidaud (comuna Beidaud);

PTa2.2.5 extindere sistem de canalizare apă uzată, reabilitare și extindere stație de epurare în comuna Carcaliu;

PTa2.2.6 extindere rețea de canalizare apă uzată în comuna Ceamurlia de Jos;

PTa2.2.7 extindere sistem de canalizare apă uzată comuna Dăeni;

PTa2.2.8 extindere sistem de canalizare în satul Izvoarele (comuna Izvoarele);

PTa2.2.9 extindere/modernizare sistem de canalizare în satul Mihail Kogălniceanu (comuna Mihail Kogălniceanu);

PTa2.2.10 extindere/modernizare sistem de canalizare în sat Murighiol (comuna Murighiol);

PTa2.2.11 modernizare/extindere sistem de canalizare și capacitatea stației de epurare apă uzată în sat Niculițel (comuna Niculițel);

PTa2.2.12 extindere/modernizare/ sisteme de canalizare în satele Nufăru și Malcoci (comuna Nufăru – în implementare);

PTa2.2.13 extindere sistem de canalizare apă uzată comuna Ostrov;

PTa2.2.14 extindere/modernizare sistem de canalizare în satul Sarichioi (comuna Sarichioi);

PTa2.2.15 extindere sisteme de canalizare în satele Slava Rusă și Slava Cercheză (comuna Slava Cercheză);

PTa2.2.16 extindere sistem de canalizare apă uzată în comuna Stejaru;

PTa2.2.17 extindere sistem de canalizare apă uzată în comuna Turcoaia;

PTa2.2.18 Extinderea și modernizarea rețelelor de apă potabilă, rețelelor de canalizare și a stațiilor de epurare în localitățile urbane din județ pentru respectarea standardului de calitate a

vieții și îndeplinirea obiectivelor de dezvoltare economică locală (cod proiect AP2.OA2.3.Pl2.3.MD2.2-09), cu finanțare prin POR și PNRR;

PTa2.2.19 Creșterea nivelului de colectare și epurare a apelor uzate urbane, precum și a gradului de asigurare a aimentării cu apă și servicii de canalizare a populației (cod proiect AP4.OA45.Pl4 10.MD47-43), cu finanțare din POI ITI, PODD, PNRR, PN Anghel Saligny;

PTa2.2.20 Reabilitarea/modernizarea stațiilor de tratare a apelor menajere în comunele din județul Tulcea (cod proiect AP3.OA312.Pl3.MD3.2-26), cu finanțare din Dezvoltare rurală – FEADR, PODD, PNRR, PN Anghel Saligny;

MTa2.3 – măsuri pentru înființarea sistemului de alimentare cu apă:

PTa2.3.1 înființare sistem de alimentare cu apă în satul Băltenii de Jos (comuna Beștepe);

PTa2.3.2 înființare sistem alimentare cu apă în satele C.A. Rosetti, Letea, Sfiștovca (comuna C. A. Rosetti);

PTa2.3.3 înființare sistem de alimentare cu apă sat Caraorman (comuna Crișan);

PTa2.3.4 înființare sistem de alimentare cu apă în sat Cloșca (comuna Horia);

PTa2.3.5 înființare sistem de alimentare cu apă în satele Alba și Iulia (comuna Izvoarele);

PTa2.3.6 înființare sistem de alimentare cu apă în satul Vulturu (comuna Maliuc);

PTa2.3.7 înființare sistem de alimentare cu apă în sat Calfa (comuna Topolog).

MTa 2.4 – măsuri pentru înființarea sistemului de canalizare apă uzată:

PTa2.4.1 înființare sistem de canalizare apă uzată cu stație de epurare în satul Sarichioi de Deal (comuna Beidaud);

PTa2.4.2 înființare sistem de canalizare apă uzată în comuna C.A. Rosetti;

PTa2.4.3 înființare sistem de canalizare apă uzată cu stație de epurare în comuna Casimcea;

PTa2.4.4 înființare sistem de canalizare cu stație de epurare în comuna Ceatalchioi;

PTa2.4.5 înființare sistem de canalizare apă uzată cu stație de epurare în comuna Cerna;

PTa2.4.6 înființare sistem de canalizare apă uzată cu stație de epurare în satele comunei Ciucurova;

PTa2.4.7 înființare sistem de canalizare cu stație de epurare în comuna Chilia Veche (investiție stație de epurare în derulare-an 2025);

PTa2.4.8 înființare sistem de canalizare apă uzată cu stație de epurare în satele comunei Dorobanțu.

PTa2.4.9 înființare sistem de canalizare apă uzată cu stație de epurare în comuna Hamcearca;

PTa2.4.10 înființare sistem de canalizare apă uzată cu stație de epurare în comuna Horia;

PTa2.4.11 înființare sistem de canalizare apă uzată cu stație de epurare în sat I.C. Brătianu (comuna I.C. Brătianu);

PTa2.4.12 înființare sistem de canalizare apă uzată cu stație de epurare în satele Alba și Iulia (comuna Izvoarele);

PTa2.4.13 înființare sistem de canalizare apă uzată cu stație de epurare în comuna Jijila (sat Garvăn în implementare, în sat Jijila finalizat);

PTa2.4.14 înființare sistem de canalizare cu stație de epurare în satele Sălcioara (proiect finalizat) și Vișina (comuna Jurilovca, în implementare);

PTa2.4.15 înființare sistem de canalizare cu stație de epurare în comuna Maliuc (în implementare în satul Maliuc);

PTa2.4.16 înființare sisteme de canalizare cu stație de epurare în toate localitățile comunei Mihai Bravu;

PTa2.4.17 înființare sistem de canalizare cu stație de epurare în satele Colina, Dunavățu de Sus, Dunavățu de Jos, Plopu și Sarinasuf (comuna Murighiol);

PTa2.4.18 înființare sistem de canalizare apă uzată cu stație de epurare în comuna Nalbant;

PTa2.4.19 înființare sistem de canalizare cu stație de epurare satele Victoria și Ilganii de Jos (comuna Nufăru);

PTa2.4.20 înființare sistem de canalizare cu stație de epurare în comuna Pardina;

PTa2.4.21 înființare sistem de canalizare cu stație de epurare în satele Enisala, Sabangia, Visterna și Zebil (comuna Sarichioi);

PTa2.4.22 înființare sistem de canalizare apă uzată cu stație de epurare în sat Smârdan (comuna Smârdan) - cu finanțare semnată în 2024-PNI Anghel Saligny;

PTa2.4.23 înființare sistem de canalizare apă uzată cu stație de epurare în comuna Somova;

PTa2.4.24 înființare sistem de canalizare apă uzată cu stație de epurare în satele Topolog, Calfa, Cerbu, Luminița, Măgurele, Sâmbăta Nouă (comuna Topolog);

PTa2.4.25 înființare sistem de canalizare apă uzată cu stație de epurare în Văcăreni (comuna Văcăreni – în implementare);

PTa2.4.26 înființare sisteme de canalizare cu stație de epurare în satele comunei Valea Nucarilor;

PTa2.4.27 înființare sistem de canalizare apă uzată cu stație de epurare în sat Valea Teilor (comuna Valea Teilor);

Reabilitările, extinderile și realizările de infrastructuri pentru alimentare cu apă și canalizare apă uzată se proiectează și se execută conform legislației în vigoare: ***NP 133/2013****-Normativ privind proiectarea, executarea și exploatarea sistemelor de alimentare cu apă și canalizare a localităților*, ***NP 086/2005****-Normativ pentru proiectarea, executarea și exploatarea instalațiilor de stingere a incendiilor*, ***SR 4163-1/0995****-Alimentare cu apă. Rețele de distribuție. Prescripții fundamentale de proiectare*. Amplasarea rețelelor edilitare pe trama stradală se face cu respectarea prevederilor ***SR 8591/1997*** *– Rețele edilitare subterane. Condiții de amplasare.*

Pentru asigurarea protecţiei resurselor de apă şi a apei potabile distribuită pentru consum este necesară asigurarea şi menţinerea zonei de protecţie sanitară şi hidrogeologică la sursele de apă, la obiectele sistemelor de alimentare cu apă şi canalizare şi epurare ape uzate în conformitate cu legislaţia actuală din domeniu (***HG 930/2005*** *pentru aprobarea Normelor speciale privind caracterul și mărimea zonelor de protecție sanitară și hidrogeologică****, NP 133/2013-*** *normativ privind proiectarea, execuția și exploatarea sistemelor de alimentare cu apă și canalizare a localităților* şi ***OMS 994/2018–*** *pentru completarea și modificarea Normelor de igienă și sănătate publică privind modul de viață al populației, aprobate prin Ordinul ministerului sănătății 119/2014*). În acest sens se propune menţinerea sau instaurarea a distanţelor minime pentru zona de protecţie sanitară cu regim sever astfel:

- *la sursele de apă subterane din stratul freatic*, pentru care nu există suficiente date de aplicare a metodelor de dimensionare cuprinse în ordinul nr. 1.278/2011, dimensiunile minime sunt 50m amonte

și 20m aval de captare pe direcția de curgere a apelor subterane și 20m de o parte și de alta a captării. În cazul captării izvoarelor minim 50m în amonte și 20m lateral de o parte și de alta a captării;

- *la sursele de apă subterană de adâncime*, zona este circulară cu centrul pe poziția forajului și rază de 10m;
- *la captările din cursuri de apă* zona de protecție sanitară cu regim sever va fi determinată după caracteristicile locale ale albiei. Dimensiunile minime ale zonei vor fi de 100m pe direcţia amonte de priză, 25m pe direcția aval de ultimile lucrări componente ale prizei, 25m de o parte și de alta a prizei;
- *la captările din lacuri* zona de protecție va avea dimensiunile minime 100m radial pe apă față de punctul de captare, 25m radial pe malul unde se află priza;
- *la aducţiunile de apă* potabilă 10m de la generatoarele exterioare ale acesteia;
- *la instalaţiile de tratare a apei* 20m de la zidurile exterioare ale acesteia;
- *la staţiile de pompare apă* 10m de la zidurile exterioare ale clădirilor;
- *la staţiile de pompare apă uzată* 50m de la zidurile exterioare ale clădirilor;

Distanţa de protecţie sanitară la staţiile de epurare a apelor uzate din localităţi este stabilită prin studii de impact asupra sănătăţii populaţiei și mediului înconjurător elaborate de instituții specializate. În lipsa acestora se recomandă, până la elaborarea studiilor, distanţele de 300m pentru stațiile de epurare cu paturi de uscare nămol și 100m pentru stațiile de epurare compacte (monobloc) până la zonele construite (***OMS 994/2018***). Utilizarea terenurilor din interiorul zonelor de protecție se face conform prevederilor acelorași normative.

Protejarea lucrărilor hidrotehnice existente sau propuse pe teritoriul județului Tulcea se realizează prin păstrarea sau instaurarea zonelor de protecție în jurul acestora, conform prevederilor din ***Legea 310/2004*** *care completează și modifică legea Apelor 107/1996*, Anexa nr.2, după cum urmează:

Lăţimea zonei de protecţie în lungul cursurilor de apă:

Lăţimea cursului de apă (m)	sub 10	10-50	peste 50
Lăţimea zonei de protecţie curs natural (m)	5	15	20
Cursuri de apă regularizate (m)	2	3	5
Cursuri de apă îndiguite (m)	toată lungimea dig-mal, dacă aceasta este mai mică de 50 m		

Lăţimea zonei de protecţie în jurul lacurilor naturale:

indiferent de suprafață, 5,0 m la care se adaugă zona de protecţie stabilită în conformitate cu art. 5.

Lăţimea zonei de protecţie în jurul lacurilor de acumulare:

între Nivelul Normal de Retenţie şi cota coronamentului.

Lăţimea zonei de protecţie de-a lungul digurilor:

4,0 m spre interiorul incintei.

Lăţimea zonei de protecţie de-a lungul canalelor de derivaţie de debite: 3,0 m.

Baraje şi lucrări-anexe la baraje:

Lăţimea zonei de protecţie (m)

- baraje de pământ, anrocamente, beton sau alte materiale: 20,0 m în jurul acestora
- instalaţii de determinare automată a calităţii apei, construcţii şi instalaţii hidrometrice: 2,0 m în jurul acestora
- borne de micro-triangulație, foraje de drenaj, foraje hidrogeologice, aparate de măsurarea debitelor: 1,0 m în jurul acestora.

Surse date:

Strategia Națională de Dezvoltare Durabilă (SNDD) a României, 2030;

Dezvoltarea Sectorului Național de Apă și Canalizare (DSNAC) în România și Planul de investiții 2024-2030;

Strategia de dezvoltare durabilă a județului Tulcea pe perioada 2021-2027;

Master Planul actualizat pentru apă și apă uzată, județul Tulcea, Tahal Consulting Engineers LTD, (2011);

Planul de Analiză și Acoperire a Riscurilor de pe teritoriul județului Tulcea, Comitetul Județean pentru Situații de Urgență al județului Tulcea (2016);

Planul de Management actualizat al fluviului Dunărea, Deltei Dunării, Spațiului Hidrografic Dobrogea și Apelor Costiere, Administrația Bazinală de Apă Dobrogea-Litoral, Administrația Națională „Apele Române", Ministerul Mediului, Apelor și Pădurilor, (2016);

Planul de Management al Riscului la Inundații, Administrația Bazinală de Apă, Dobrogea-Litoral, 2016 – 2021;

Planul de Management al Riscului la Inundații, Fluviul Dunărea, 2016 – 2021;

Standarde și normative naționale privind domeniul gospodăririi apelor.

2.7.4. Căile de comunicații și transport

Căile de comunicații tulcene asigură întreaga gamă de transporturi (rutiere, feroviare, fluviale, maritime, aeriene). În momentul de față județul Tulcea are un număr de legături rutiere care oferă un acces rezonabil către și dinspre restul țării.

Podul suspendat peste Dunăre de la Brăila (zona Brăila – Smârdan) a fost inaugurat și deschis circulației la 6 iulie 2023, contribuind la îmbunătățirea conectivității județului Tulcea cu Muntenia și cu rețeaua națională de transport..

Regiunea de Sud- Est a României poate deveni o zonă cu un potențial de trafic ridicat, atât pentru mărfuri, cât și pentru persoane.

2.7.4.1. Diagnostic general și probleme

Planul de amenajare a teritoriului (PATJ) analizează obiectivele majore ale sistemului judeţean de transport.

Planul de amenajare a teritoriului (PATJ) Tulcea constituie un instrument strategic de planificare a intervențiilor ce sunt semnificative pentru obiectivele de transport la scară județeană luând în considerare direcțiile de dezvoltare din Master Planul General de Transport al României și PROGRAMUL INVESTIȚIONAL pentru dezvoltarea infrastructurii de transport pentru perioada 2021 – 2030.

Rețeaua de drumuri cuprinde 6 trasee de drumuri naţionale, din care un traseu de drum european E87 și drumurile judeţene şi comunale. Accesul în sub-zona 1Delta se face în mare parte pe apă , fiind îngreunat din lipsa legăturilor terestre.

Județul Tulcea beneficiază de o rețea de drumuri publice destinate circulației rutiere ce totalizează 1.352,362 km. Din totalul drumurilor publice, 325,6 km sunt drumuri naţionale, 633,612 km sunt drumuri judeţene, iar 393,150 km sunt drumuri comunale.(sursa: PAAR – tabelele nr. 7, 8 și 9)..

Drumurile naţionale sunt modernizate, în cea mai mare parte, cu o stare tehnică considerată ca fiind bună. Aceste drumuri situându-se în clasele tehnice III şi IV.

Pe rețeaua de drumuri naţionale şi locale există lucrări de artă (pasaje, poduri şi podeţe). Lucrările de artă de pe traseul drumurilor naţionale au o stare tehnică bună, dar nu toate sunt la clasa de încărcare E.

Drumurile locale, judeţene şi comunale, sunt modernizate într-un procent foarte mic, cu o stare tehnică considerată în general nesatisfăcătoare. Drumurile judeţene sunt de clasă tehnică IV şi V, iar cele comunale, sunt de clasă tehnică V.

Aproximativ 90% din rețeaua națională este la standardul de drumuri cu o singură bandă pe sens, fapt care are impact atât asupra timpului de călătorie cât și a siguranței. Unele drumuri naționale utilizează o singură bandă pe sens cu acostament dur, dar acesta are de obicei o lățime sub standard. Acest lucru nu este suficient pentru a asigura depășirea vehiculelor agricole locale, care utilizează de obicei rețeaua, nici pentru vehiculele de transport mărfuri grele care sunt predominante pe orice rețea națională și trebuie să circule în siguranță. (sursa INSSE)

Până în anul 2020 nu era realizat niciun kilometru de autostradă în județul Tulcea, fapt ce duce la o mobilitate foarte mică și conectivitate redusă la rețeaua majoră de transport rutier la nivel național și european.

Zonele umede, în arealul ce include zona Deltei determină constrângeri semnificative pentru construcția de drumuri, atât din pricina dificultăților fizice precum și din pricina constrângerilor economice și de mediu. Locuitorii au nevoie de accesibilitate la serviciile economice și sociale din orașul Tulcea, independent de anotimp.

O constrângere-cheie în realizarea unei conexiuni îmbunătățite în zona Deltei Dunării este lipsa de puncte de trecere permanente peste Dunăre. În momentul de față există trei puncte de trecere disponibile la Brăila-Smârdan, Hârșova și Cernavodă în Vestul și Sud Vestul județului pentru legătură cu județul Constanța și cu autostrada București-Constanța..

Din analiza situației existente au rezultat următoarele:

- Existenţa a două drumuri europene:
- Reţeaua rutieră acoperă în mod echilibrat teritoriul judeţului.
- Intensificarea a traficului rutier pe drumurile naţionale, neadecvate transporturilor inter-judeţene și inter-regionale, datorită lipsei autostrăzilor și a drumurilor expres;
- Suprasolicitarea drumurilor europene și naționale, continuarea degradării infrastructurii de transport rutier;
- Îngreunarea traficului în interiorul localităţilor şi creșterea duratei deplasării, din cauza lipsei inelelor de centură;
- Starea avansată de degradare a drumurilor judeţene care leagă centrele comunale şi reţeaua de drumuri comunale degradată duc la un trafic rutier îngreunat si neadecvat;
- Deplasarea interesului de la transportul feroviar spre cel rutier;
- Alocarea de resurse reduse sistemelor de transport rutier şi feroviar;
- Schimbarea unor trasee europene prin evitarea teritoriului naţional;
- Diminuarea volumului transportului de călători şi marfă pe calea ferată;
- Reţeaua majoră de căi rutiere inadaptată la cerinţele traficului european;
- Starea de viabilitate necorespunzătoare a unor drumuri şi sectoare de drum (DJ şi DC);
- Prezenţa a numeroase puncte critice pe traseele reţelei majore de căi de comunicaţii;
- Starea tehnică critică a reţelei şi mijloacelor de transport feroviar care nu asigură realizarea unor viteze comerciale mari;
- Trasee feroviare nealiniate la standardele europene de performanţă, confort şi siguranţă;
- Starea avansată de uzură a reţelei feroviare duce la o viteză de circulaţie pe calea ferată sub standardele europene - treceri la nivel ale reţelei rutiere cu calea ferată neamenajate duc la o îngreunare a circulaţiei feroviare;
- Transportul feroviar înregistrează un declin, în favoarea transportului rutier;
- Scoaterea din funcțiune a unei bune părți din infrastructura feroviara, din cauza subfinanțării, proastei întreținери sau a lipsei de cerere pentru serviciile de transport pe segmentul respectiv, va mari declinul transportului feroviar în favoarea celui rutier
- Slaba dezvoltare şi întreţinere a infrastructurii de protecţie a reţelelor de transport faţă de riscurile naturale –inundaţii;
- Staţii CF. cu o stare tehnică nesatisfăcătoare;
- Lipsa conectivității intermodale între transportul rutier, transportul naval, transportul pe calea ferată și transportul aerian;
- Lipsa amenajării intersecțiilor conform noilor indici de trafic.
- Existenţa Aeroportului Internaţional "Delta Dunării" Tulcea
- Lipsa unei infrastructuri corespunzătoare de căi de comunicații duce la:
    - Deteriorarea condițiilor de trai şi mediu
    - Disparități crescute între mediul urban şi mediul rural
    - Dificultatea atragerii investitorilor economici în zonă
    - Dificultatea atragerii turismului în zonă

Sunt necesare:

- Creșterea conectivității teritoriale în vederea asigurării accesului la piețele din Tulcea, din restul României și din Uniunea Europeană; asigurarea accesului egal al întreprinderilor, cetățenilor și bunurilor în teritoriul Deltei Dunării, cu o atenție sporită acordată protejării patrimoniului natural existent
- Creșterea accesibilității în inima Deltei Dunării pentru a sprijini dezvoltarea turismului și a pescuitului, precum și mobilitatea pentru locuitorii din zonele slab populate
- Îmbunătățirea sănătății și protecției mediului prin reducerea emisiilor și a consumului de resurse (inclusiv energie) în sistemul de transport
- Într-o măsură la fel de importantă, accesibilitatea va viza și servicii de transport cu navele mai regulate și îmbunătățite. Sursa RAPORT 2.2 Strategia Integrată de Dezvoltare Durabilă a Deltei Dunării (2030)
- Creșterea conectivității necesită un sistem modern de infrastructură, care să reducă timpii de deplasare pentru oameni și timpii de transport al mărfurilor dinspre și înspre Deltă. Dată fiind disponibilitatea resursei de transport naturale pe căile navigabile, este esențială dezvoltarea acestui mod de transport prin protecția canalelor (în special protecția malurilor de-a lungul

canalului Sulina), dezvoltarea porturilor (în special a celui de la Tulcea) și promovarea transportului de tip multimodal. iar transferul modal reprezintă un factor-cheie ce contribuie la reducerea emisiilor de carbon.
- Realizarea unei legături rapide între municipiile Tulcea și Constanța.

În prezent o serie de porturi existente (în special de-a lungul canalului Sulina) necesită modernizări pentru a facilita deplasările locale, dar și în scopul promovării turismului. În afara zonei inimii Deltei, drumurile județene vor înlesni accesul comunităților locale la facilitățile economice și sociale-cheie. În inima Deltei un drum reabilitat între orașul Tulcea și Chilia Veche va aduce beneficii unei serii întregi de comunități. Acesta va trebui executat cu aplicarea unor măsuri corespunzătoare de protecție a mediului. Doar infrastructura în sine nu va fi suficientă pentru îmbunătățirea sistemelor de transport în Delta Dunării. Este necesară revizuirea cadrului legislativ privind furnizarea serviciilor de transport. Sunt necesare schimbări care să asigure o mobilitate mai mare și care să protejeze în același timp mediul. Sunt necesare studii de mobilitate pentru a analiza situația transportului urban în orașul Tulcea și pentru a face o evaluare a capacității și a problemelor de gestionare a traficului. Sectorul privat poate avea un rol cheie în operarea unor facilități de transport și portuare din Delta Dunării, iar sectorul public – de a crea un mediu permisiv pentru dezvoltarea sectorului privat.[18].

Conform strategiei dezvoltării durabile la nivel naţional (Planul de Amenajare a Teritoriului Naţional – PATN, Secţiunea Căi de Comunicaţie, aprobat prin Legea nr. 363/2006) şi la nivel regional, optimizarea circulaţiei şi dezvoltarea sistemului de transport este prioritară, cu referire directă la dotarea cu infrastructură a teritoriului studiat, întrucât accesibilitatea, condiţie a dezvoltării socio-economice, definită ca grad de acces la o destinaţie dorită, depinde în principal de extinderea şi calitatea infrastructurii de transport şi de disponibilitatea serviciilor, fiind strâns legată de cea de conectivitate.

În linii mari, reţeaua de căi de comunicaţie şi implicit transportul din arealul studiat se poate caracteriza prin diversificarea mijloacelor de transport, condiţionate de relief precum şi de poziţia geografică, şi prin accesibilitatea căilor de comunicaţie (deşi acestea sunt departe de nivelul celor din celorlalte ţări membre ale Uniunii Europene, din cauza stării tehnice necorespunzătoare).

Dezvoltarea durabilă a infrastructurilor de căi de comunicații

- Eficienţa economică: sistemul de transport trebuie să fie eficient în ce privește operaţiunile de transport şi utilizatorii acestuia. În mod specific, beneficiile sistemului de transport ar trebui să depășească costurile investiţiilor.
- Sustenabilitatea: sistemul de transport trebuie să fie sustenabil din punct de vedere economic, financiar şi al mediului. Modurile de transport aşa numite durabile, care sunt mai eficiente energetic și au un grad mai scăzut de emisii ar trebui dezvoltate în mod prioritar.
- Siguranţa: investiţiile în transporturi ar trebui să conducă la un sistem de transport mai sigur.
- Impactul asupra mediului: sistemul de transport nu trebuie să aibă un impact negativ asupra mediului fizic.
- Dezvoltare Economică Echilibrată. sistemul de transport trebuie configurat astfel încât să permită dezvoltarea economică. Investițiile trebuie, de asemenea, să favorizeze echitatea în privința cetățenilor României.
- Finanțare: disponibilitatea fondurilor europene prin intermediul Fondurilor Structurale (FC, FEDR, Connecting Europe Facility (CEF) ,PPP etc.) va crea oportunitatea implementării proiectelor și prioritizarea lor. Programul general va trebui să se înscrie într-o estimare realistă a fondurilor naţionale şi a celorlalte surse de finanţare pentru perioada planificată.

O rețea de drumuri, cai ferate, aeriene și navigabila asigurată în condiții de siguranță este de o importantă fundamentală pentru potențialului de dezvoltarea economiei românești. Transportul eficient al persoanelor, mărfurilor și serviciilor este o condiție esențială pentru a acoperi decalajul dintre o regiune slab dezvoltată și una dezvoltată.

2.7.4.2. Rețeaua rutieră (+transportul public)

Conectarea Județului Tulcea la principalele coridoare de transport din rețeaua TEN-T și centre urbane din Regiunile de dezvoltare Nord-est, Nord vest și Centru va asigura creșterea mobilității durabile în județ.

Obiectivele strategice identificate pentru sectorul de transport rutier sunt următoarele:

- Asigurarea conectării județului Tulcea la infrastructură majoră TEN-T din România și Europa Centrală și de Est și la principalii poli urbani din regiune.
- Creșterea conectivității cu rețeaua majoră, cu celelalte județe din regiune și întărirea legăturilor de transport dintre centrele urbane și zonele rurale polarizate.
- Asigurarea unei rețele de transport rutier sigure și operaționale, care să contribuie la reducerea numărului de accidente rutiere, precum și la reducerea timpilor de călătorie.
- Îmbunătățirea mobilității în interiorul localităților urbane și rurale din județ, în vederea reducerii congestiei și a emisiilor de CO2.
- Asigurarea accesului facil la principalele obiective economice din județ.
- Crearea de alternative atractive la transportul motorizat pentru locuitorii județului.
- Încurajarea transportului în comun și asigurarea intermodalității de transport.
- Dezvoltarea rețelei rutiere spre obiective turistice pentru valorificarea potențialului turistic al județului.
- Îmbunătățirea mobilității populației și a traficului aferent transportului de mărfuri în cadrul rețelei TEN-T de bază și a rețelei extinse, prin construcția unei rețele de autostrăzi și drumuri expres.
- Asigurarea accesului pentru populație și pentru mediul de afaceri la rețeaua TEN-T de bază și la rețeaua extinsă, prin construcția coridoarelor de legătură națională.
- Asigurarea unei rețele de transport rutier sigure și operaționale, care să contribuie la reducerea numărului de accidente rutiere, precum și la reducerea timpilor de călătorie.
- Asigurarea accesului internațional prin intermediul legăturilor cu țările vecine.
- Asigurarea unei rețele de transport propice mediului înconjurător, prin implementarea proiectelor de variantă de ocolire.

Proiecte de Nivel 2 – OR11 – Drumul expres Constanta-Tulcea-Brăila (inclusiv Podul Brăila) *sursa MPGTR elaborat de AECOM)*

Obiectivul general al proiectului este de a spori eficiența economică a rețelei de transport din România. Obiectivul operațional specific este de a aduce îmbunătățiri în ceea ce privește viteza de călătorie între Constanța și Tulcea, îmbunătățind astfel și conectivitatea la nivel regional.

[18] Sursa RAPORT 2.2 Strategia Integrată de Dezvoltare Durabilă a Deltei Dunării (2030).

Pe acest coridor timpii de călătorie sunt mari, viteza medie înregistrată pe acest traseu fiind de aproximativ 71 km/h. Cea mai mare parte a infrastructurii pe acest coridor are o stare tehnică defavorabilă– 60% din traseu este la standard de drum cu o singură bandă de circulație pe sens.

Conform Programului investițional pentru dezvoltarea infrastructurii de transport 2021–2030 (MTI, 2022), este inclus proiectul „Măcin – Tulcea + drum de accesibilitate Delta Dunării – Constanța" (DX), cu lungimea de 187,7 kilometri.

Din informațiile publice privind segmentul Tulcea–Constanța (aprox. 110 km), documentația tehnică (SF+PT) a avut termen de predare prelugit până în iunie 2024.

Măsuri orizontale aplicabile la nivel de județ

- Îmbunătățirea mobilității populației și a traficului aferent transportului de mărfuri în cadrul rețelei TEN-T de bază și a rețelei extinse, prin construcția unei rețele de autostrăzi și drumuri expres;
- Asigurarea accesului pentru populație și pentru mediul de afaceri la rețea TEN-T de bază și la rețea extinsă, prin construcția coridoarelor de legătură națională;
- Asigurarea unei rețele de transport rutier sigure și operaționale, care să contribuie la reducerea numărului de accidente rutiere, precum și la reducerea timpilor de călătorie;
- Asigurarea accesului interjudețean prin intermediul legăturilor rutiere;
- Asigurarea accesului internațional prin intermediul legăturilor cu țările vecine;
- Asigurarea unei rețele de transport propice mediului înconjurător;
- Realizarea proiectelor de variantă de ocolire;
- Reamenajare a intersecțiilor funcție de valorile de trafic;
- Realizarea inelelor de centură ale municipiilor și orașelor din județ;
- Reabilitarea și modernizarea lucrărilor de arta (poduri, ziduri de sprijin);
- Identificarea problemelor sistemului de transport rutier, inițierea de proiecte si identificarea de surse de finanțare;
- Monitorizarea încărcăturii pe osie;
- Amenajare de parcări vehiculelor de transport;
- Realizarea de centre intermodale;
- Reproiectarea si realizarea sistemului de colectare si evacuare a apelor pluviale pentru zonele de drum în care apar inundații;
- Pentru remedierea zonele critice de drum în care apar înzăpeziri se propune realizarea de perdele forestiere de protecție;
- Pentru remedierea zonele critice de pierdere a stabilității terasamentului se propune realizarea de lucrări de stabilizare a platformei drumului (ziduri de sprijin, sistem de drenaj, rețea de coloane forate, împăduriri, etc);
- Pentru remedierea zonele critice cu lățime insuficientă a platformei drumului se propune mărirea platformei.

Proiecte modernizare drumurile naționale

DN 22 - Râmnicu Sărat (DN2) - Brăila - Tulcea - Constanța;

DN22A - Tulcea - Hârșova; DN22D - Măcin (DN22) - Ciucurova (DN22a);

DN22E; DN22F - Horia-Cataloi.

Proiecte drumuri judetene

Portofoliu proiecte de infrastructură rutieră (CJ Tulcea) – ultimele 3–4 ani (conform adresei DIFEMP din 09.04.2025):

a. Modernizare infrastructură de transport regional pe traseul Stejaru – Cerna(DJ222B): 54,099 km.
b. Modernizare infrastructură de transport regional pe tronsonul Valea Teilor – Nicolae Bălcescu (DJ229): 22,818 km
c. Modernizare infrastructură de transport regional pe traseul Niculițel și Turda – Sarichioi (DJ229): 28,864 km.
d. Modernizare infrastructură de transport regional pe traseul Enisala – Babadag – Slava Rusă (DJ 223): 15,926km
e. Modernizare infrastructură de transport regional pe traseul Vișina – Ceamurlia de Sus (DJ222): 25,148 km
f. Modernizare infrastructură de transport regional pe traseul Baia – Ceamurlia de Sus (DJ 222B): 9,527 km
g. Modernizare infrastructură de transport regional pe traseul Traian – Peceneaga – Ostrov – Dăeni – Făgărașu Nou (DJ 222G și DJ 222F): 46,332 km

Modernizarea drumului județean DJ229, Secțiunea I și II, Niculițel – intersecție cu DN 22 – ZEBIL – Sarichioi (int. DJ 222), KM 3+300 - 54+795, L = 51,495 km. Acesta va spori potențialul economic al localităților Niculițel, Valea Teilor, Alba, Izvoarele, Iulia, Nicolae Bălcescu, Turda, Mihai Bravu, Satu Nou, Zebil, și Sarichioi cu un număr de peste 17.000 locuitori, oferindu-le acces la rețeaua RTTE (Constanța - Tulcea - Brăila - Galați). (sursa de finanțare PO Regional Axa Prioritară 6 Îmbunătățirea infrastructurii rutiere de importanță regională și locală) *Sursa RAPORT 2.2 Strategia Integrată de Dezvoltare Durabilă a Deltei Dunării (2030)*

Modernizarea drumului județean DJ222N, Tulcea Pardina-Chilia Veche, Km 0 – 66 km. În comparație cu localnicii din zonele limitrofe, locuitorii din inima Dunării nu au acces la o rețea de drumuri. Această reabilitare va oferi acces către serviciile de bază din Tulcea în condiții meteo nefavorabile și va duce la dezvoltarea turismului în partea de nord a inimii Deltei Dunării (în comunele Chilia Veche, Pardina și Ceatalchioi), cu un număr de peste 3.000 locuitori, oferindu-le acces la rețeaua RTTE (Constanța - Tulcea - Brăila - Galați). (sursa de finanțare PO Regional Axa Prioritară 6 Îmbunătățirea infrastructurii rutiere de importanță regională și locală) *Sursa RAPORT 2.2 Strategia Integrată de Dezvoltare Durabilă a Deltei Dunării (2030)*

Strategia de Dezvoltare Durabilă Integrată a Deltei Dunării ITI (Instrumente Teritoriale de Investiții), realizată cu sprijinul Băncii Mondiale susține:

- DJ223A - tronson IV , Slava Rusa - Babadag
- DJ229 - Niculițel intersecție cu DN 22 Zebil Sarichioi
- DJ222A - Horia - Hamcearca - Nifon

- DJ222E - Sarighiol de Deal - Casimcea - Rahman
- DJ222B - tronson I, Ceamurlia de Sus - Topolog
- DJ222B - tronson II, Topolog - Traian - Cerna
- DJ222G - Dăeni - Făgărașu Nou - intersecție DN22A
- DJ223A - Casimcea - Războieni - intersecție
- DJ222B - Fântâna Mare (comuna Ciucurova) - intersecție DN22D
- DJ222N - Tulcea - Ceatalchioi - Pardina - Chilia Veche

Proiecte variante de ocolire: Babadag, Macin, Horia, Nalbant, Ciucurova

Proiecte de sensuri giratorii: Măcin, Baia, Ciucurova, Horia, Jijila, Nalbant, Topolog

Proiecte de poduri: Reabilitarea si modernizarea tuturor podurilor de pe teritoriul județean ca urmare a rezultatului expertizelor

Proiecte amenajari intersectii cu liniile de cale ferată: Tulcea, Babadag, Baia, Ceamurlia de Jos, Frecăței, Mihail Kogălniceanu

Proiecte amenajări parcări:

DN 22(E87) Tulcea, DN 22(E87) Babadag, DN 22(E87) Isaccea, DN 22(E87) Horea, DN 22(E87) Ciucurova

Proiecte amenajări drumuri spre obiective turistice:

Tulcea, Măcin, Cerna, Frecăței, Greci, Hamcearca, Jijila, Jurilovca, Luncavița, Nufărul, Sarichioi, Turcoaia

Măsuri la nivel local (pe UATB)

Măsuri de siguranță la intrarea în localitate (insule, marcaje orizontale și verticale)

- Reabilitarea rețelei stradale, inclusiv a intersecțiilor, podurilor și trotuarelor, din localitățile urbane ale județului;
- Amenajarea de locuri de parcare pentru autocamioane, autoturisme;
- amenajarea de staţii pentru mijloace de transport în comun cu alveole pentru autobuz, refugiu pentru pietoni;
- Construcția de centuri ocolitoare ale orașelor din județ;
- Realizare de iluminat public aferent rețelei rutiere;
- Reabilitarea străzilor/ulițelor, inclusiv a intersecțiilor, podurilor, podețelor și trotuarelor, din localitățile rurale ale județului;
- Identificarea problemelor sistemului de transport rutier la nivel de UATB;
- executarea de lucrări de întreținere curente a rețelei rutiere la nivel de UATB;
- Inițierea de proiecte și identificarea de surse de finanțare;
- Reproiectarea și realizarea sistemului de colectare și evacuarea apelor pluviale pentru zonele de drum în care apar inundații;
- Pentru remedierea zonele critice de drum în care apar înzăpeziri se propun realizarea perdelelor forestiere de protecție;
- Pentru remedierea zonele critice de pierdere a stabilității terasamentului se propune realizarea de lucrări de stabilizare a platformei drumului (ziduri de sprijin, sistem de drenaj, rețea de coloane forate, împăduriri, etc);
- Pentru remedierea zonele critice cu lățime insuficientă a platformei drumului se propune mărirea platformei;
- Includerea prin lucrări de urbanism PUG, PUZ, a culoarelor necesare realizării rețelei rutiere (autostrăzi, variante ocolitoare, drumuri expres, etc.);
- Treceri de pietoni cu semnalizare controlată și benzi rezonatoare;
- Trotuare (de 2 m lățime) pentru ca traficul pietonal sa nu se mai facă pe acostamente și partea carosabila a drumurilor;
- Benzi dedicate pentru viraje la stânga (marcaje verticale + insule);
- Pasarele/ pasaje subterane pietonale - în zonele cu un număr mare de accidente cu pietoni, iar drumul are 4 benzi sau are separatoare de sensuri;
- Sisteme video automat de monitorizare a traficului (radare fixe);
- realizarea de benzi mediane continue cu borduri sau Parapete New Jersey pe căi de rulare interurbane alăturate cu 2 benzi pe sens unde traficul şi numărul de accidente impune;
- Trecere de la 4 benzi de circulație la 2 la intrarea în localitate (insule/ borduri ieșite în relief/ înalte și marcaje);
- Parapete de siguranță (acostament) - în zonele în care se înregistrează un număr mare de accidente cu vehicule care părăsesc carosabilul.

2.7.4.3. Rețeaua feroviară

Infrastructura feroviară este în cea mai mare suferinţă, la acest capitol existând diferenţe mari chiar faţă de starea infrastructurii la nivel naţional (care este precară) în ciuda faptului ca prin regiune trece un coridor feroviar. România este o țară relativ extinsă, transportul feroviar fiind așadar adecvat. În general, este mai avantajoasă transportarea mărfurilor pe distanțe mari pe calea ferată, pentru că transportul feroviar furnizează o economie de scară mai bună decât transportul rutier. Cu toate acestea, transportul feroviar de marfă din România se află de mai multă vreme în declin. Transportul feroviar a înregistrat o cotă de piață de 18% în 2012, ceea ce reprezintă o descreștere cu 1% față de anul 2011.

Procentajul mare de călătorii cu originea și destinația în cadrul aceluiași sector indică faptul că transportul pe calea ferată este utilizat pentru călătorii pe distanțe mai lungi de un număr relativ mic de călători. Acest lucru reflectă tipare de călătorie istorice care sunt rezultatul duratelor mari călătorie între orașele principale, dar și faptul că există o cerere importantă de călătorii între orașe cu durata de 2 până la 4 ore.

Comparativ cu alte țări, România este poziționată pe locul 6, cu aproximativ 28% dintre mărfuri transportate pe calea ferată. Această proporție este cu aproximativ 10% mai mare comparativ cu media UE-27, de 18.4% (au fost utilizate datele din anul 2011, fiind cele mai recente date disponibile pe Eurostat în momentul redactării documentului adecvate pentru a face o comparație completă în întreaga țară). Această pondere ar putea să scadă dacă transportul rutier va fi îmbunătățit și va deveni mai eficient sau dacă industria feroviară nu va fi modernizată.

Principalele probleme rămân însă legăturile interjudețene deficitare si existența a numeroase zone cu restricții de viteza. Din punct de vedere al lungimii liniilor electrificate, regiunea se situează pe ultimul loc la nivel național având o pondere de doar 4% din rețeaua națională, in condițiile in care regiunea este

teritoriul de "legătura" infrastructurală a României cu zona vestică a Europei.

Obiective specifice care decurg din documente de nivel județean regional / național[19]

- Obiectivele strategice identificate pentru sectorul de transport feroviar sunt următoarele:
- Asigurarea accesului interjudețean prin intermediul legăturilor pe cale ferată;
- Lucrări de reabilitare a rețelei de cale ferată pentru ridicare vitezei;
- Modernizarea si echiparea cu sisteme de bariere a intersecțiilor dintre calea ferată și drumuri**;**
- Creşterea siguranţei în transportul pe calea ferată şi îmbunătățirea conducerii traficului;
- Electrificarea liniilor de cale ferată şi îmbunătăţirea cadrului de furnizare şi gestiune a energiei electrice;
- Modernizare şi dezvoltare a informaticii feroviare;
- Creştere a calităţii serviciilor de transport pe calea ferată şi a serviciilor conexe, şi de asigurarea protecţiei mediului înconjurător;
- Îmbunătăţirea activităţii de mentenanţă şi de reabilitare a elementelor infrastructurii feroviare pentru aducerea stării tehnice a acestora la parametri operaţionali şi de siguranţă conform normelor UE de transport feroviar;
- Program de realizare linii noi;
- Program de asistenţă tehnică pentru promovarea, pregătirea şi execuţia lucrărilor de reabilitare, modernizare şi mentenanţa infrastructurii feroviare;
- Modernizarea reţelei centrale TEN-T
- Modernizarea staţiilor de cale ferată, a nodurilor feroviare, a platformelor şi peroanelor din staţii conform standardelor europene
- Îmbunătăţirea siguranţei traficului pe căile ferate române
- Dublarea liniilor simple.
- Electrificarea rețelei de cale ferată
- Modernizarea trecerilor la nivel cu calea ferată, și instalarea de bariere automate
- Achiziționarea de noi locomotive cu sistem de frânare regenerativă

OR 01 Reformare radicală a sistemului pentru a crea un cadru sustenabil de dezvoltare (

Trebuie implementat un sistem elaborat de reformă cât de curând posibil (în continuare sunt prezentate componentele cheie ale acestui sistem). În acest scop ar trebui să se înființeze o Agenție de Reformă Feroviară până în 01.01.2015, sub conducerea Ministerului Transporturilor, care să implementeze reforma radicală necesară și care să devină apoi definitiv o autoritate a transportului feroviar public. Agenția de Reformă Feroviară ar trebui să apeleze la sprijinul experților internaționali de vârf prin intermediul asistenței tehnice și posibil la un organism consultativ IFI.

(sursa MPGTR elaborat de AECOM).

OR 02 Alocarea echitabilă a resurselor pentru lucrările de întreținere și dezvoltare unei rețele puțin sustenabile.

Clasificarea rețelei în linii interoperabile și neinteroperabile ar trebui înlocuită (prin modificarea legislației relevante) cu o structură mai clară bazată pe:

- O rețea principală definită ca rețea de interes public național pe baza unor rute clare, incluzând atât infrastructura, cât și transportul de călători. Dacă o rută este definită ca parte a serviciului public, aceasta va fi subvenționată/compensată atât pentru infrastructură, cât și pentru (acolo unde este cazul pentru servicii de transport pasageri) operare.
- O rețea secundară care nu este de interes public național (dar care ar putea fi de interes local, așadar va fi preluată parțial sau în totalitate și subvenționată, de exemplu, de autoritățile județene sau municipale). Dacă ar fi exclusă din serviciul public național, finanțarea unei astfel de linii de către stat nu va fi posibilă, iar în cazul în care nu va putea fi transferată autorităților locale și nici operatorilor privați, linia în cauză va fi automat închisă și nu va putea fi trecută din nou în proprietatea CFR Infrastructură.

(sursa MPGTR elaborat de AECOM)

OR 03 Stabilirea unui cadru competitiv și comercial pentru serviciile de transport călători

Procurarea unei garnituri de material rulant de calitate ridicată. Definirea unui nivel clar de cerințe de transport – limitat la rețeaua principală menționată mai sus (incluzând o frecvență de călătorie care să atragă călătorii, indicatori de performanță, etc.) și acordarea contractelor de servicii publice prin licitații publice pe baza acestor cerințe (de exemplu pe linii, pe regiuni sau grupuri de servicii, dacă e posibil chiar incluzând responsabilitatea gestiunii stațiilor de pe respectivele linii). Analiza posibilității de a efectua electrificări ale rutelor selectate. Există posibilitatea ca specificațiile propuse pentru noile servicii îmbunătățite să fie operate utilizând mai puțin material rulant comparativ cu actualul grafic de mers al trenurilor, pornind de la premisa că utilizarea materialului rulant va fi îmbunătățită.

(sursa MPGTR elaborat de AECOM).

OR1 Creșterea vitezei pe calea ferată la nivelul vitezei proiectate CFR Infrastructură trebuie să permită o viteză maximă mai mare pentru anumite trenuri de transport mărfuri pe liniile reabilitate - 120km/h în loc de 80km/h, precum unitățile tren (block trains) intermodale.

OR13 Creșterea performanței activelor feroviare, în special a oportunităților de creștere a eficienței operaționale CFR Infrastructură trebuie să asigure un sistem de control al trenurilor mai bun utilizând un sistem cu 2 niveluri care să permită trecerea trenurilor intermodale echipate adecvat și dedicate, înaintea celorlalte tipuri de transport de mărfuri vrac și posibil a serviciilor de transport călători care ar putea staționa pentru a reduce timpii de parcurs din rețeaua de bază, crescând astfel competitivitatea cu timpii de parcurs corespunzători transportului rutier.

(*Sursa Strategia de dezvoltare a infrastructurii feroviare 2018-2022 Compania națională de cai ferate CFR SA).*

Măsuri orizontale aplicabile la nivel de județ

- Modernizarea accesului pietonal la stațiile de cale ferată
- Amenajarea de stații mijloace de transport persoane în proximitatea stațiilor de cale ferată
- Amenajarea de parcări în proximitatea stațiilor de cale ferată
- Construirea terminale intermodale în locații strategice

[19] sursa MPGTR elaborat de AECOM

Măsuri la nivel local (pe UATB)

- Identificarea rutelor secundare care ar putea fi administrate de către autoritățile locale

2.7.4.4. Transportul naval

Pe căile navigabile interioare, România dispune de un număr de 30 de porturi și puncte de încărcare amenajate. Dintre acestea, cele care fac parte din rețeaua TEN sunt porturile Brăila si Galaţi, Tulcea și Sulina fiind porturi fluvio-maritime. Apele Dunării sunt folosite de majoritatea flotelor maritime şi fluviale. Transporturile pe apă reprezintă un rol deosebit de însemnat în dezvoltarea economico-socială a judeţului Tulcea.

Județul Tulcea beneficiază de un sistem important de transport prin canalele de transport principale și căile navigabile de legătură. Principalul canal de transport de 175 km, care face parte din Culoarul Rin – Dunăre de la Sulina la Brăila, a fost construit și îmbunătățit de-a lungul timpului. În ultima perioadă, Uniunea Europeană a finanțat lucrările de dragaj pentru menținerea unei adâncimi de 7,5 metri, care să permită vaselor maritime de 30.000 DWT să folosească acest canal până la Brăila.

Transporturile fluviale şi maritime de mărfuri şi călători se realizează prin intermediul porturilor Tulcea, Sulina, Sfântu Gheorghe, Isaccea, Chilia Veche, Măcin. Pe braţul Sulina şi în continuare pe Dunăre, până la Brăila, pot naviga şi vase maritime, fapt ce favorizează un intens comerţ de tranzit.

Zona Deltei oferă o rețea importantă de căi navigabile locale (616 km) pentru locuitorii săi. Mulți locuitori au ambarcațiuni private și în zonă există servicii publice subvenționate, SC Navrom Delta SA Tulcea. Compania oferă servicii pentru 256 km de căi navigabile pe cinci rute separate, iar pentru mulți rezidenți din Deltă este singurul mijloc de transport regulat. Când căile navigabile îngheață, aceste servicii s-ar putea să nu funcționeze și în cazul urgențelor medicale, elicopterul este singurul colac de salvare pentru unele comunități (există un elicopter în Tulcea pentru acest scop). Căile navigabile oferă o "atracție"-cheie pentru turiștii care sunt interesați de pescuit și experimentarea mediului unic din deltă. Există o industrie considerabilă de vase de croazieră pentru cei care călătoresc pe fluviul Dunărea. Statisticile pentru 2013 arată un total de 164 vase, ce au adus 21.700 de pasageri în zonă. Există un număr de constrângeri cheie care vor trebui abordate atât pentru promovarea turismului cât și pentru îmbunătățirea conectivității locale. Acestea includ dragajul și curățarea căilor navigabile din Deltă și oferă facilități îmbunătățite de acostare, în special în Tulcea și Sulina.

<u>Portul Tulcea (</u>port fluvio-maritim)[20]

- Portul IAMC, portul industrial Portul IAMC este localizat la km 37 pe malul drept al Dunării și este destinat produselor de carieră și balastieră,
- Portul industrial este localizat la km 39 pe malul drept al Dunării
- Portul comercial este localizat la km 38 pe malul drept al Dunării
- Portul de pasageri este localizat la km 38-39 pe malul drept al Dunării și este destinat transportului călătorilor în și dinspre Galați, Chilia, Sulina, Sf. Gheorghe, Ismail (Ucraina).

Acesta este un port important având 41 de dane și este considerat port al rețelei extinse TEN-T. Are opt macarale portic (max. 16t) și o suprafață totală de 82.762 m2 (suprafață de depozitare în aer liber de 70.000 m2). Portul este o poartă spre Delta Dunării și deține nave de pasageri dar deservește și industria locală. Portul operează în special produse minerale (exploatare din carieră și pietriș ,gips, zgură, sare) și este implicat, în principal, în furnizarea de material sectorului de construcții. Ca atare, facilitățile care îi sunt necesare sunt organizate în jurul extragerii din carieră și încărcării materialelor. Portul Industrial Tulcea a fost construit în anul 1974 pentru a furniza materie primă fabricilor ce procesează metal din Tulcea. Principalele activități sunt încărcarea și descărcarea de diverse materii prime precum mangan, bauxită, minereu de fier, calcar, feroaliaje de la navele maritime și fluviale[21].

Portul aproape și-a atins capacitatea maximă în termeni de tone operate și va trebui să creeze facilități suplimentare pentru a putea manevra cerealele. Portul Tulcea este amplasat în Delta Dunării si există unele comunități între acest oraș și Sulina.

> Problemă: Persoanele care locuiesc în Sulina nu au legături bune cu rețeaua națională de transport din cauza geografiei din zona Sulina. o Soluția propusă: Îmbunătățirea serviciilor cu feribotul oferite călătorilor în prezent pe ruta Tulcea – Sulina *(AECOM Variantă finală revizuită a Raportului privind Master Planul pe termen scurt, mediu și lung).*
>
> Este posibil să poată fi dezvoltate servicii suplimentare de transport cu feribotul pentru a oferi legături mai bune cu Tulcea. Efectul acestei dezvoltări ar reduce costurile de trai pentru persoanele din Delta Dunării și ar crește gradul de utilizare a portului din Tulcea. Legăturile cu Brăila și Galați vor ajuta la atingerea obiectivului regional de dezvoltare și vor oferi unele beneficii de aglomerare orașelor Tulcea și Sulina. În plus, Delta Dunării reprezintă o atracție turistică datorită biodiversității sale unice și feribotul va fi un mod ecologic de a transporta numărul tot mai mare de turiști din zonă.

Tulcea este înconjurat de teren arabil unde se produc cereale

> Problemă: În prezent, cerealele sunt transportate pe drum pentru că portul nu are facilitățile necesare pentru a manevra cereale. Tonele operate la Tulcea au crescut din 2007 și în anul 2011 portul aproape și-a atins capacitatea maximă.
>
> Soluție propusă: **Dezvoltarea unui terminal pentru cereale**

Acest lucru presupune construcția a 3 dane pentru încărcarea directă a navelor cu cereale. Acest lucru ar presupune și construcția unor facilități adecvate pentru operare / încărcare și dragare pentru a asigura adâncimea necesară. Vor trebui îmbunătățite și legăturile cu portul. (*Sursa Master Plan Transporturi)*

Operare Mărfuri generale: vrac solid

Conexiuni Cale ferată: conexiune feroviara, lungime=320 m; cale ferată cu ecartament larg - în lungul danelor de operare

Rutier - Conexiune cu sistemul rutier național; distanta pana la autostrada-100 km

Parcare asigurată pentru camioane: 25 locuri

Facilități operare și echipamente:

- Siloz pentru cereale – terminal cereale;
- Punct vamal;
- Șantierul naval "VARD";

[20] Sursa: Ghid transport pe Dunăre Porturi Dunărene RIA proiect Platin RIA/PLATINA/2010-2011.

[21] Sursa Master Plan.

- Terminal de pasageri
- Facilități pentru întreținerea navelor;
- Curățarea magaziilor și a spațiilor de depozitare de pe nave;
- Facilități pentru transportul pasagerilor în Delta Dunării
- Echipamente 8 macarale de cheu (capacitate ridicare = 5-16 to) 2 motostivuitoare (sub 3 t)

Capacitate depozitare Depozit neacoperit/deschis = 70.00 mp

Șantier naval: – S.C. VARD S.A. Tulcea

Facilitățile șantierului:

- sincrolift cu următoarele caracteristici: lungime = 150 m; lățime = 25,4 m; capacitate de ridicare = 6,500 tone; viteza de coborâre aprox. 22 cm/min;
- platforma de transfer pe sine pentru transportul navelor de pe cale de construcție pana la sincrolift în vederea lansării;
- peste 1500 m de chei ce permit acostarea simultană a pana la 6 nave;
- hale acoperite și 5 file de montaj, cu o lungime totala de 1800 m, ce sunt deservite de macarale de 15 și 50 de tone;
- o hala de montaj acoperita în care se pot monta simultan 2 nave, fiecare cu o lungime de pana la 165 m și o lățime de până la 25,4 m;
- 2 hale de sablare vopsire pentru bloc-secții de pana la 600 t;
- mașini de debitat cu plasma si oxiacetilena;
- echipament modern de sudura automat și semi-automat;
- suprafața totala de 75 ha
- capacitate de proiectare detaliată folosind personal cu o calificare ridicată și software profesional de proiectare;

Tipuri de nave:

- Tancuri petroliere și chimice;
- Portcontainer de pana la 1400 TEU;
- Nave multifunctionale;
- Nave de aprovizionare, nave manevre ancore și alte tipuri de nave pentru industria offshore; • Traulere congelator și nave de pescuit costier;
- Feriboturi de mărime medie;
- Barje;

Portul Sulina[22] (port fluvio-maritim)

Portul Sulina este un port al rețelei TEN-T și este amplasat la gura Canalului Sulina din Marea Neagră. Portul deservește orașul Sulina și nu operează cantități mari de marfă. Orașul Sulina poate să fie accesat numai din port astfel încât portul operează un număr de călătorii cu feribotul.

Sulina este un port al rețelei extinse TEN-T pentru că furnizează servicii esențiale rezidenților atât în ceea ce privește transportul de călători cât și transportul de marfă în zona Deltei Dunării. Portul Sulina are un cheu cu o lungime de 5.940 m și are patru dane. Cu toate acestea este concentrat mai mult pe transportul de călători fiind utilizat puțin pentru transportul de marfă.

Portul Macin

Macin operează piatră pentru industria internă de construcții și este concentrat în totalitate pe transportul naval al acestei pietre; ca atare, în acest moment, nu a mai fost analizat pentru că acesta nu este necesar pentru o utilizare generalizată.

Portul Isaccea

Isaccea operează exclusiv produse ale industriei de construcții în termeni de transport și operare a lemnului, a pietrei și a nisipului; deși este important pentru acest sector, în prezent, nu este estimat dacă va fi nevoie de o dezvoltare mai intensă pentru utilizarea sa pentru transportul de Mărfuri generale astfel încât nu au mai fost făcute evaluări.

Portul Mahmudia

Portul Mahmudia este folosit cu precădere pentru transportul domestic de piatră pentru industria de construcții; având în vedere că nu este necesară utilizarea în alte scopuri nu a mai fost analizată dezvoltarea acestuia.

Portul Chilia Veche

În prezent, Chilia Veche nu operează transporturi comerciale de marfă astfel încât nu a mai fost analizat în cadrul Master Planului.

Portul Turcoaia

Portul Turcoaia se concentrează pe procesarea pietrei pentru construcții din cariera Fântâna lui Manole. Astfel, în prezent nu se prea justifică o dezvoltare alternativă deci nu a fost analizat în mai mare detaliu în cadrul Master Planului.

Portului Gura Arman

Gura Arman este concentrat pe transportarea pietrei de la cariera Iacob-Deal. Astfel, în prezent nu se prea justifică o dezvoltare alternativă deci nu a fost analizat în mai mare detaliu în cadrul Master Planului.

Coordonate geografice: Latitudine: 45°08′19″N Longitudine: 27°11′15″E. Suprafaţa: 8.000 m2 - platformă deschisă. Portul Gura Arman este situat la o distanţă de 22 km faţă de Portul Brăila, între Portul Turcoaia şi Portul Măcin de-a lungul unui cheu de 400 m, din care 200m cheu pereat. Portul dispune de anumite dotări specifice (macara pod, buldozer şi bandă transportoare) şi facilităţi de depozitare a mărfurilor pe o platformă deschisă. Întreaga suprafaţă a portului a fost considerată sursă de zgomot în procesul de modelare acustică[23].

Sub-obiective specifice

Obiectivele privind accesibilitatea se vor concentra pe utilizarea căilor navigabile, concomitent cu dragarea țintită a canalelor în conformitate cu cerințele impuse în sectoarele de turism și pescuit.

Dată fiind disponibilitatea resursei de transport naturale pe căile navigabile, este esențială dezvoltarea acestui mod de transport prin protecția canalelor (în special protecția malurilor de-a lungul canalului Sulina), dezvoltarea porturilor (în special a celui de la Tulcea)

[22] Idem.

[23] Sursa Elaborarea planurilor de acțiune destinate gestionării zgomotului și a efectelor acestuia pentru portul Brăila (Hârșova, Turcoaia, Macin, Gura Arman) elaborat de s.c. grupul de măsurători și diagnoză S.R.L. Galați și Universitatea “Transilvania” din Brașov.

Modernizarea porturilor Tulcea, Sulina, Măcin, Isaccea, Mahmudia și Chilia, (sura finanțare POIM Axa Prioritară 2)

A) Portul principal al Deltei Dunării este Tulcea. Există planuri de dezvoltare a acestui port în scopul îmbunătățirii conexiunilor inter-modale și de dezvoltare a platformelor logistice, care să acopere nevoile de transport rutier în regiunile învecinate. Există de asemenea potențial de dezvoltare a portului pentru activități recreative cu nave de croazieră și ambarcațiuni de agrement. Portul din Tulcea este principala poartă către Delta Dunării și face parte din rețeaua extinsă TEN-T.

Pentru a asigura condiții de trafic normale pentru cargouri și pasageri, Administrația Portului Tulcea a identificat următoarele lucrări de modernizare:

1. Eliminarea depozitărilor de aluviuni din Dunăre prin lucrări hidrotehnice de regularizarea curenților Dunării, prin construirea de epiuri Mm 41 - Mm 42 mal stâng, ce vor avea drept rezultat diminuarea depunerilor de aluviuni în aval (Port Industrial, Port Comercial, Zona Faleză).

2. Crearea unui canal care va lega Mm 36 și Mm 42. Aceasta va determina decongestionarea traficului de nave în port prin devierea navelor fluviale și maritime cu destinație finală Galați sau Brăila.

3. Terminal de produse petroliere în Portul Tulcea: proiectul presupune realizarea unui plan investițional în Portul Tulcea Mm 36, având ca obiect o platformă industrială formată dintr-un terminal petrolier.

4. Terminal de produse cerealiere în Portul Tulcea: proiectul presupune realizarea unui plan investițional în Portul Tulcea Mm 35, având ca obiect o platformă industrială formată dintr-un terminal cerealier.

5. Lucrări necesare de dragare în 2014 – 74.000 mc Portul Tulcea – Portul Central Industrial Lucrări de reparație pe cheiul râului; crearea unei dane de amarare de 320 ml la o rată de -7.00 etiaj zero în ceea ce privește lucrările tehnice ale operațiunilor generale de cargo/ vase în Tulcea.

Portul Tulcea – *Portul Central Comercial* Reabilitarea companiei feroviare din portul comercial (operațiuni specialitate de dană a cargourilor în localitățile din Deltă). Lucrări de reparare și transformare a cheiurilor înclinate în chei verticale (- 3.50 etiaj cota de lucru tehnic zero în Tulcea) pentru operațiuni generale de cargo și vase;

Portul Tulcea – *Compania Centrală de Construcții (IEAMC*) Lucrări de reparare și transformare a cheiurilor înclinate în chei verticale pentru operațiuni de cargo cu containere.

Dotarea cu echipament pentru transbordarea containerelor, construirea unei platforme pentru transport multimodal și reabilitarea drumurilor de acces către platforma portului, precum și conectarea la drumul de centură a județului Tulcea.

Portul Tulcea – *Interfața Râului* Extinderea zonei de plimbare a orașului Tulcea prin construirea unei platforme suspendate de aprox. 100ml de piloni de-a lungul zonei împrejmuite, cu posibilitatea de creare a unor spații de staționare a vaselor de agrement. Lucrări de reparare și transformare a cheiurilor înclinate în cheiuri verticale pentru operațiuni fluviale-maritime și a transporturilor subvenționate pentru localnicii din Deltă; Un sistem 24/7 de monitorizare video permanentă pentru securitate.

Tulcea – *Portul Marina* Modernizarea portului existent pentru ambarcațiuni de agrement - în partea de sud-est a portului Tulcea.

B) Reabilitarea și modernizarea Canalului Sulina Canalul Sulina, (sursa finanțare POIM Axa Prioritară 2) Canalul Sulina, care este menținut pentru navigația maritimă, preia aproximativ 19% din volumul de apă al Dunării. Are o lungime de 64 km, o lățime maximă de 250 m, o adâncime maximă de 18 m și o adâncime minimă de 7,32 m.

Reabilitarea malurilor este necesară pentru a asigura condiții de navigație și protecția malurilor canalului Sulina împotriva eroziunii prin:

- Lucrări tehnice care să conducă la stabilizarea albiei fluviului, restaurarea șenalului navigabil și protecția malurilor canalului Sulina, reducerea riscului scăderii apelor și a cantității de aluviuni ce intră pe canal la joncțiunea cu canalul Sfântu Gheorghe;
- Optimizarea lucrărilor de dragare pentru a asigura adâncimile minime pentru navigare la deschiderea canalului în mare; redirecționarea depozitelor de aluviuni în amonte de bara Sulina și direcționarea curenților în mare; Lucrările necesare vor completa lucrările anterioare și în curs, astfel: - „Protecția malurilor pe Canalul Sulina - Etapa I", începută în anul 1986, - „Protecția malurilor pe Canalul Sulina, măsurători topografice și sistem de semnalizare pe Fluviul Dunărea" Canalul Sulina, care este menținut pentru navigația maritimă, preia aproximativ 19% din volumul de apă al Dunării. Are o lungime de 64 km, o lățime maximă de 250 m, o adâncime maximă de 18 m și o adâncime minimă de 7,32 m. Reabilitarea malurilor este necesară pentru a asigura condiții de navigație și protecția malurilor canalului Sulina împotriva eroziunii prin:
- Lucrări tehnice care să conducă la stabilizarea albiei fluviului, restaurarea șenalului navigabil și protecția malurilor canalului Sulina, reducerea riscului scăderii apelor și a cantității de aluviuni ce intră pe canal la joncțiunea cu canalul Sfântu Gheorghe;
- Optimizarea lucrărilor de dragare pentru a asigura adâncimile minime pentru navigare la deschiderea canalului în mare; redirecționarea depozitelor de aluviuni în amonte de bara Sulina și direcționarea curenților în mare; Lucrările necesare vor completa lucrările anterioare și în curs, astfel: „Protecția malurilor pe Canalul Sulina - Etapa I", începută în anul 1986; „Protecția malurilor pe Canalul Sulina, măsurători topografice și sistem de semnalizare pe Fluviul Dunărea"; „Lucrări hidrotehnice pentru restaurarea, întărirea și apărarea malului drept al Canalului Sulina în localitățile Maliuc - Gorgova - Vulturul distruse de inundații în perioada martie – aprilie 2000, județul Tulcea".

(*Sursa RAPORT 2.2 Strategia Integrată de Dezvoltare Durabilă a Deltei Dunării (2030)*)

Tabel nr. 4: Lista bacuri operabile

Nr crt.	Localități / UATB-uri	Județe	Căi de acces
1	IC Brătianu (comuna IC Brătianu) – municipiul Galați	Tulcea - Galați	DN 22E
2	Smârdan (comuna Smârdan) – municipiul Brăila	Tulcea - Brăila	DN 22 (E 87)
3	Tudor Vladimirescu – municipiul Tulcea	Tulcea - Tulcea	DJ222N –DJ 222
4	Nufăru, comuna Nufăru – Ilganii de jos, comuna Nufăru	Tulcea - Tulcea	DJ 222C – DJ 222D
5	Piatra comuna Ostrov – loc Frecăței, comuna Frecăței	Tulcea - Brăila	DJ222F – DC57

Obiectivele operaționale pentru transportul naval sunt:

- OW1 – Îmbunătățirea navigabilității Dunării

- OW2 – Îmbunătățirea legăturilor cu Dunărea pentru a reduce costurile și timpul o OW3 – Deblocarea barierelor pentru eficientă operațională
- OW4 – Reducerea costurilor prin eficientă operațională
- OW5 – Îmbunătățirea coordonării la nivel guvernamental și înlesnirea investitiilor
- OW6 – Revizuirea activelor existente pentru concentrarea pe creșterea capacității
- OW7 – Reducerea întârzierilor procedurale pentru transportul naval
- OW8 – Reducerea numărului de accidente pe Dunăre și a costurilor generate de acestea o OW9 – Reducerea emisiilor de și a dioxidului de sulf
- OW10 – Creșterea volumului de mărfuri transportate prin moduri de transport sustenabile o OW11 – Utilizarea eficientă a porturilor și a facilităților acestora
- OW12 – Creșterea gradului de utilizare a transportului intermodal

Măsuri / proiecte aplicabile la nivel de județ

Dezvoltarea unui terminal pentru operarea cerealelor în portului Tulcea

Descrierea propunerii:

Un nou terminal de cereale, terminal care nu există acum în port. În mod specific acest proiect va include:

- 3 dane pentru încărcarea directă a navelor cu cereale
- Construcția unor facilități adecvate pentru operare/ încărcare
- Dragare pentru a garanta suficientă adâncime a danelor
- Îmbunătățirea legăturilor cu portul

Probleme atinse: În prezent cerealele sunt transportate pe drum iar majoritatea ajung în Constanta pentru a fi exportate peste tot în lume. Acest tip de intervenție atinge următoarele probleme:

- Lipsa infrastructurii pentru operarea cerealelor din port
- Reducerea kilometrilor parcurși pe calea ferată
- Păstrarea viabilității și competitivității portului Tulcea

Rezultate:

Această intervenție are beneficii limitate având în vedere raportul cost beneficiu (RCB) de 0,59. Se estimează că terminalul va genera peste 328.000 tone de transport suplimentar până în 2020. Cum RIRE este sub 3%, nu se recomandă introducerea acestui proiect în cadrul Master Planului.

Îmbunătățirea serviciilor de transport călători cu feribotul care circulă de la Tulcea la Sulina

Descriere propunere:

Această propunere include Îmbunătățirea serviciilor de transport cu feribotul dintre Tulcea și Sulina și comunitățile intermediare. În mod specific, proiectul va încorpora:

- Achiziționarea a trei feriboturi suplimentare
- Amenajarea a 15 terminale

Probleme atinse:

Pentru mai multe comunități din Delta Dunării, cea mai potrivită metodă de transport este cea pe apă. Această intervenție atinge următoarele probleme:

- Starea foarte proastă, uneori aproape în ruină a unora dintre terminale
- Legături mai bune pentru cei care depind de accesul în Delta Dunării fie pentru că locuiesc acolo, fie pentru afaceri
- Creșterea potențialului turistic

Rezultate:

Această intervenție aduce suficiente beneficii cu un raport cost-beneficiu (B/C) de 1,47. Se estimează că terminalul va genera un număr suplimentar de 176.000 pasageri în 2020. Acest proiect este recomandat pentru a fi inclus în Master Plan datorită acreditărilor sale în ceea ce privește protecția mediului și legăturile mai bune pe care le-ar avea în regiune.

Unitatea de implementare:

Acest proiect ar trebui să fie implementat de APDM Galați, cel mai probabil împreună cu un operator privat al terminalului.

Îmbunătățirea navigabilității Dunării

Descrierea propunerii: Dunărea poate înregistra zile cu grad de navigabilitate scăzut, care poate fi cauzat de mai mulți factori precum colmatare, nivel scăzut sau ridicat al apei și îngheț.

Această propunere ar face referire la:

- Dragarea fluviului Dunărea pentru a obține un nivel adecvat al canalului navigabil
- Achiziționarea unor spărgătoare de gheață dedicate
- Furnizarea unui buget adecvat de întreținere

Rezultate:

Această intervenție oferă suficiente beneficii cu un raport beneficiu cost (RBC) de 4,70. Se estimează că propunerea va genera peste 307.000 de tone de mărfuri până în 2020 astfel încât acest proiect este recomandat pentru includere în Master Plan.

Probleme atinse:

- Colmatarea Dunării va fi rezolvată printr-o dragare semnificativă unică (one off) și dragare de întreținere planificată
- Gheața va fi spartă de un spărgător de gheață dedicat

(Sursa Master Plan Transporturi)

Întreținerea fluviului Dunărea

Descrierea propunerii: Întreținerea Dunării poate să fie împărțită în trei: întreținere de rutină, întreținere în situații speciale și întreținere de urgentă. Prin întreținere AECOM înțelege menținerea viabilității Dunării pentru navigabilitate.

Întreținere de rutină. Aceasta este întreținerea care a fost planificată și care este necesară cu regularitate pe Dunăre. Aceasta va include întreținere de rutină programată pe șenalul navigabil al Dunării și pe malurile râurilor. Mai precis este vorba de întreținerea zilnică a Dunării.

Întreținerea preventivă planificată este inclusă în cadrul întreținerii de rutină. Cheltuirea unor sume de bani pentru întreținerea Dunării și păstrarea acesteia în condiții bune pentru navigare, face ca fluviul să necesite mai puțină întreținere de urgentă, mai scumpă pe viitor pentru că prevenirea este mereu mai ieftină decât rezolvarea unei probleme apărute.

Întreținerea în situații speciale. Acel tip de întreținere care poate fi prevăzută dar nu este nevoie de ea cu regularitate. Aceasta poate include spargerea gheții în timpul lunilor de iarnă când este posibilă această operațiune pentru a permite navigarea în condiții de siguranță.

Întreținerea de urgență. Acest tip de întreținere este necesară în situații care nu pot fi anticipate în general, precum cedarea critică a infrastructurii Dunării, în urma unor inundații sau secete severe. Orice reparații care au loc ca urmare a întreținerii de urgentă ar trebui să fie făcute cât mai curând posibil pentru a scădea cât mai mult neplăcerile create utilizatorilor fluviului Dunărea. Probleme atinse: 6.5.5 Odată ce dragarea unică a Dunării este finalizată va fi necesară asigurarea faptului că situația nu revine la cea prezentă prin intermediul întreținerii planificate, regulate. Bugetul de întreținere pe care România îl pune la dispoziție pentru Dunăre este destul de redus în prezent, comparativ cu alte țări, ceea ce ar putea contribui la problemele curente de navigabilitate care sunt înregistrate pe partea românească a Dunării. Am înțeles că există un buget și mai redus în Bulgaria.

Reforma instituțională

Următoarele sunt reforme instituționale recomandate de AECOM care, odată puse în aplicare, ar trebui să transforme căile navigabile într-un mod de transport mai atractiv:

Descrierea propunerii: adresarea unei recomandări către autoritățile din port de a fi flexibile în ceea ce privește orele / zilele de funcționare astfel încât facilități precum autoritățile vamale, birourile de rezervări și terminalele să fie disponibile dacă există cerere.

Adoptarea unei Atitudini Comerciale

Descrierea propunerii: adoptarea unei atitudini comerciale și revizuirea taxelor portuare pentru operatori pentru a asigura competitivitatea căilor navigabile.

Probleme atinse: Metodele de taxare învechite fac transportul pe căile navigabile mai puțin competitiv comparativ cu alte moduri de transport. Adoptarea unei abordări comerciale va atinge această problemă. *(Sursa Master plan)*

Rezumat al intervențiilor

W1 Dezvoltarea unui terminal de cereale în port Tulcea.

W2 Îmbunătățirea serviciilor existente de transport călători cu feribotul, pentru transportul de la Tulcea la Sulina.

W3 Investirea în facilități de spargere a gheții inclusiv înlocuirea spărgătorului de gheață Perseus Dunăre.

W4 Creșterea bugetelor de întreținere pentru a fi mai aproape de cele din alte țări Dunăre.

W5 Adresarea unei recomandări autorităților de a fi flexibile în ceea ce privește orele / zilele de funcționare astfel încât facilități precum punctele vamale, birourile de rezervări și terminalele să fie disponibile la cerere. (toate porturile)

W6 Adoptarea unei atitudini comerciale și revizuirea taxelor pentru operatori din port pentru a asigura competitivitatea transportului pe Căile navigabile. (toată infrastructura)

W7 România ar trebui să coopereze cu țările de pe Dunăre pentru a ajunge la un acord cu privire la planurile operaționale (NA[24]).

W8 Revizuirea procedurilor administrative din port și de la punctele vamale și raționalizarea și îmbunătățirea comunicării (toate porturile).

W9 Organizarea unor sesiuni de instruire sustenabile pentru a răspunde nevoilor sectorului naval (NA).

W10 Încurajarea industriei să utilizeze sisteme integrate moderne pentru punctele vamale, navigație, reglementare și administrare (NA).

W11 Dezvoltarea unui plan de siguranță care să includă instruire pentru a reduce accidentele (NA).

W12 Creșterea gradului de securitate pentru a reduce furturile de pe vase și facilitățile din port la porturile incluse în Rețeaua Economică Primară (toată infrastructura și toate navele)

W13 Reducerea emisiilor ca urmare a activităților navale prin adoptarea celor mai bune practici: aplicarea regulamentelor UE cu privire la emisiile navelor non-UE (NA)

W14 Păzirea terenurilor și facilităților din porturile mici și subutilizate (toate porturile).

2.7.4.5. Transportul aerian

Aeroportul "Delta Dunării" Tulcea este situat la 3 km sud fata de localitatea Cataloi și aproximativ 15 km față de Municipiul Tulcea.

Aeroportul Delta Dunării Tulcea este organizat ca Regie Autonomă sub autoritatea Consiliului Județean Tulcea.

În 2024 a fost recepționată investiția de modernizare (terminal nou, modernizarea platformei și a căii de rulare), iar capacitatea de procesare a pasagerilor a crescut de la 50 persoane/oră la 400 persoane/oră.

Traficul raportat pentru anul 2023 a fost de 300 de pasageri (context pentru nivelul redus de operare și nevoia de atragere a operatorilor).

Suprafața aeroportului este de 90 ha, are o pistă cu lungime de 2060 m și lățime 45m.

Realizare de heliporturi în municipiul Tulcea, orașele Macin, Babadag, Sulina.

Realizarea obiectivelor sus menționate va facilita legătura cu aeroporturile din regiune de asemenea ar facilita dezvoltarea turismului.

2.7.4.6. Inter-modalitate

Transportul intermodal reprezintă acel sistem de transport care presupune utilizarea în mod succesiv a cel puțin două moduri de transport și în care unitatea de transport intermodal nu se divizează la schimbarea modurilor de transport. Transportul intermodal permite combinarea, în mod avantajos pe un anumit parcurs, a avantajelor specifice fiecărui mod de transport, cum ar fi flexibilitatea transportului rutier, capacitatea ridicată de transport pe calea ferată, costurile scăzute ale transportului naval și viteza superioară a transportului aerian

[24] National Authority / Autoritate Națională.

Structura sistemului intermodal de transport se bazează pe 3 elemente:

1. un sistem de transport al mărfii pe distanţe lungi (la care participă de regulă modurile de transport maritim, feroviar, căile navigabile interioare şi/sau aerian),

2. terminale de transport care asigură transferul eficient al unităţilor de încărcătură de pe un sistem modal de transport pe altul,

3. un sistem de colectare şi distribuţie a fluxurilor de mărfuri în punctele de origine, respectiv de destinaţie ale lanţului de transport (realizat de regulă prin intermediul modului de transport rutier).

Obiectivul general este **dezvoltarea sistemului naţional de transport intermodal de mărfuri în scopul eficientizării transportului de marfă şi al îmbunătăţirii impactului transportului asupra mediului şi a siguranţei traficului în România**

- transportul intermodal reducerea impactului transporturilor asupra mediului şi al fundamentării unei strategii de dezvoltare durabilă, realizând un echilibru între creşterea economică şi protecţia mediului,
- transportul intermodal este o alternativă sigură pentru viitor, întrucât răspunde cel mai bine atât cerinţelor acute privind descongestionarea drumurilor naţionale, cât şi cerinţelor crescânde ale beneficiarilor de transport în ceea ce priveşte gama şi calitatea serviciilor,
- transportul intermodal nu produce o distorsiune a competiţiei dintre principalii actori pe piaţa de transport de marfă din România care să prejudicieze interesul public, aceleaşi reguli aplicându-se nediscriminatoriu tuturor operatorilor de transport,
- transportul intermodal are capacitatea de a contribui la relansarea traficului de marfă în România şi reducerea efectelor crizei economice,
- transportul intermodal are capacitatea de a contribui la conectarea principalelor rute naţionale de transport la axele europene prioritare TEN-T

De asemenea, realizarea şi implementarea strategiei de transport intermodal în România are o importanţă deosebită din următoarele perspective:

- Creşterea atractivităţii României pentru activităţi comerciale internaţionale prin asigurarea unor facilităţi privind schimbul intermodal de mărfuri care să atragă atât „pachetul de asamblare” cât şi „pachetul ECE”;
- Sprijinirea dezvoltării „coridoarelor verzi” de transport logistice şi eficiente;
- Eficientizarea modului de utilizare a infrastructurii existente pentru transportul de marfă prin atragerea fluxurilor de mărfuri dinspre sectorul rutier spre sectoarele feroviar şi naval;
- Îmbunătăţirea cooperării economice la nivel regional, naţional şi internaţional prin crearea unor poli de distribuţie şi schimb de mărfuri între sistemele de transport de mare distanţă şi cele de transport local/regional;
- Soluţionarea problemelor legate de costurile ridicate de transport ale operatorilor economici şi îmbunătăţirea accesului bunurilor româneşti pe pieţele regionale, naţionale şi internaţionale;
- Crearea de noi locuri de muncă la nivel local şi regional.

Obiectivele specifice avute în vedere sunt

- Modernizarea și/sau construirea unor terminale intermodale și a infrastructurii aferente
- Realizarea unor servicii intermodale de calitate
- Implementarea unui sistem de urmărire, planificare și management a transportului intermodal de marfă, utilizând sistemele inteligente de transport disponibile pe piață
- Stimularea promovării sistemului național de transport intermodal

Axele prioritare ale POIM 2014-2020

- Dezvoltarea unui sistem de transport multimodal, de calitate, durabil și eficient

Factorii cheie de succes pentru serviciile de transport intermodal sunt următorii *(sursa MPGTR elaborat de AECOM):*

- -Disponibilitatea pentru servicii frecvente, regulate, fiabile și punctuale; o Orare adaptate la călătoriile de afaceri și transport de bunuri de larg consum; o Soluții door-to-door flexibile, inclusiv alternative pentru camioane;
- Controlul și managementul unui lanț de aprovizionare sigur door-to-door;
- Manevrare rapidă în terminale pentru a asigura curse eficiente dus-întors pentru companiile de transport (colectare și livrare taxe rutiere) inclusiv accesul eficient la infrastructura rutieră; - Livrare constantă;
- Servicii intermodale internaționale omogene (interoperabilitate, sincronizare procese între căile ferate și operatori, schimb de date);
- Taxe de acces la infrastructură care să asigure condiții de concurență echitabile între soluțiile intermodale și transportul rutier;
- Prezența unui număr semnificativ de clienți cât mai aproape posibil de terminalele intermodale;
- Disponibilitatea unor terminale eficiente;
- Disponibilitatea unor depouri de containere goale în centre strategice;
- Activități de susținere din partea autorităților;
- Transparență și responsabilitate;
- Conștientizarea pieței cu privire la posibilitățile transportului intermodal;
- Experiență în piața transportului intermodal;
- Prețuri competitive pentru transport complet.

Pentru a satisface nevoile industriei, un terminal intermodal de succes este de natură să realizeze următoarele cerințe de capital:

- Perimetru de securitate, bine iluminat (adică împrejmuire, semnalizare, acoperire CCTV, etc.)
- Acces bun la rețeaua de drumuri și la sistemul intern de drumuri
- Două linii de garare cu platformă cu o lungime (ideală) de 750m (standard UE) cu buclă de întoarcere
- Stivuitoare (macarale electrice pentru locurile mai ocupate)

- Platforme rigide de minim 750x20m care să permită stivuitoarelor să opereze, cu un gabarit de 22.5 tone sarcină pe osie o Spațiu suplimentar pentru depozitare containere o Birou administrativ/ control
- Servicii sociale pentru personal și șoferi

Aceste facilități au fost incluse în modelul MPGT. O abordare din ce în ce mai comună pentru construcția acestor terminale intermodale este ca guvernul să ofere terenul și să se ocupe de construcția terminalului, unde construcția și operarea sunt de multe ori ofertate de sectorul privat, în scopul de a minimiza riscurile pentru guvern și pentru a maximiza inovația și valoarea banilor, prin expertiză din sectorul privat. Acest model ar trebui, de asemenea, să încurajeze costuri reduse pentru manevrarea containerelor, care vor ajuta transportul feroviar de marfă să poată concura cu transportul rutier

Locația porturilor și operațiunile lor intermodale din România

Portul Tulcea – Tulcea - S.C Deltanav S.A Tulcea S.C Frigorifer Tulcea S.C Navrom-Delta S.A Tulcea

Zonele cheie identificate pe baza analizei rutelor şi a fluxurilor de tranzit pentru construirea şi/sau modernizarea a cel puţin unui terminal intermodal, pe termen scurt, sunt: zona Timişoara (posibil Recaş), zona Bucureşti, zona Constanţa, zona bazinului fluvial Giurgiu/Oltenița, zona Braşov, zona Suceava.

Surse documentare

Strategia de transport intermodal în România 2020

Strategia de dezvoltare a infrastructurii feroviare 2018-2022 Compania națională de căi ferate CFR SA

Master Planul General pentru Transport (2015).

Planul de Amenajare a Teritoriului National – PATN, Secţiunea Căi de Comunicaţie, aprobat prin Legea nr. 363/2006

Modelul Național de Transport elaborat de către AECOM

http://www.cnadnr.ro

RAPORT 2.2 Strategia Integrată de Dezvoltare Durabilă a Deltei Dunării (2030)

Strategia de Dezvoltare Durabilă Integrată a Deltei Dunării ITI

PROGRAM INVESTIȚIONAL pentru dezvoltarea infrastructurii de transport pentru perioada 2021 - 2030

PLANUL DE ANALIZĂ ŞI ACOPERIRE A RISCURILOR DE PE TERITORIUL JUDEŢULUI TULCEA

2.7.5. Transportul de produse prin conducte

2.7.5.1. Diagnostic și probleme

Rețeaua de transport gaze naturale de pe teritoriul administrativ al județului Tulcea face parte din Sistemul Național de Transport Gaze Naturale, al cărui operator tehnic este S.N.T.G.N. TRANSGAZ S.A. Mediaș.

În zona de Sud-Est a țării, în județele Tulcea și Constanța, se desfășoară activitatea de transport internaţional de gaze naturale, între localitățile Isaccea și Negru Vodă. În această zonă sectorul românesc de conducte se alătură culoarului balcanic de transport internaţional de gaze naturale din Federația Rusă spre Bulgaria,Turcia, Grecia și Macedonia. Pe acest traseu, la nord de localitatea Isaccea există 3 interconectări cu sistemul similar de transport internaţional gaze naturale din Ucraina, care subtraversează Dunărea cu 5 conducte, iar la sud de localitatea Negru Vodă (in jud. Constanta) există 3 interconectări cu sistemul similar de transport internaţional de gaze naturale din Bulgaria.

Ca urmare, sud-estul României, implicit teritoriul administrativ al judetului Tulcea, este traversat, de la Isaccea la Negru Vodă, de un sistem de trei conducte magistrale, care asigură tranzitul gazelor din Federația Rusă spre Bulgaria, Turcia, Grecia și alte țări balcanice. Conductele de tranzit nu sunt interconectate între ele, având trei puncte de intrare diferite (Isaccea 1, 2 şi 3), respectiv trei puncte de ieșire diferite (Negru Vodă 1, 2 şi 3).

În județul Tulcea, conductele de tranzit și de transport intern gaze naturale sunt amplasate în partea de centru-vest a județului, iar localitățile alimentate cu gaze naturale se găsesc doar în zona de nord/nord-vest a județului, în apropierea conductelor de transport intern gaze.

O disfuncționalitate importantă o constituie faptul că majoritatea localităților județului nu beneficiază de alimentare cu gaze naturale, nici chiar comunele al căror teritoriu adminstrativ este traversat de conducte de transport. Se constată astfel o racordare greoaie a localităţilor (urbane și rurale) la reţelele de înaltă presiune gaze naturale, preţurile ajungând la costuri foarte ridicate şi faptul că înfiinţarea distribuţiilor de gaze s-a realizat predominant în zona de nord-vest a județului, în apropierea conductelor de transport gaze naturale.

O altă disfuncţionalitate este faptul ca împroprietăririle se fac uneori pe terenuri pe care sunt montate reţele de transport gaze sau în vecinătatea lor. Din această cauză, apar situaţii în care locuinţele sau alte obiective (cu pericol mai mare sau mai mic de incendiu) nu pot fi amplasate pe aceste terenuri sau, mai grav, sunt amplasate la distanţe care pun în pericol atât siguranţa respectivelor clădiri, dar şi a conductelor de transport. Este necesar ca, în zonele unde s-au realizat astfel de construcţii, să se realizeze lucrări de creştere a gradului de siguranţă a conductelor de transport, prin montarea de conducte cu grad sporit de siguranţă în funcţionare.

De asemenea, faptul că traseul conductelor de gaze nu este în general paralel cu căile de comunicaţie, poate conduce, în cazul unei avarii, la dificultăţi în aducerea utilajelor şi personalului de remediere la faţa locului, prelungind astfel timpul de lucru pentru remedierea avariilor.

O altă problemă o constituie zona de est a judetului, respectiv zona Deltei Dunării, unde o extindere a alimentării cu gaze naturale (prin conducte de transport sau de medie presiune) va trebui să țină seama de condițiile speciale ale zonei (existența pânzei freatice la adâncimi foarte reduse – în unele zone la 0,5 m, canale, lacuri, starea precară a drumurilor).

2.7.5.2. Obiective specifice din documente strategice

În **Strategia de dezvoltare durabilă a județului Tulcea pe perioada 2014-2020**, la Capitolul V. *Directiile de Dezvoltare Pentru Judetul Tulcea*, în cadrul direcției de dezvoltare *Dezvoltarea economică sustenabilă*, sub-direcția de dezvoltare *Extinderea și îmbunătățirea accesului la serviciile de utilități publice* se găsește ca operațiune indicativă: Creșterea/extinderea/ modernizarea rețelelor de transport și distribuție/furnizare a gazelor naturale.

Aceasta se regăsește și în Cap. VI – Portofoliul de proiecte - la *Subdirecţia de dezvoltare 2.2. Extinderea şi îmbunătăţirea accesului la servicii de utilităţi publice, unde sunt menţionate următoarele proiecte:*

- Înființare sistem de alimentare-distribuție gaze naturale în localitatea Babadag,
- Racordarea comunei Mihail Kogălniceanu la sistemul de alimentare cu gaze naturale,
- Înființare distribuție gaze naturale în localitatea I.C. Brătianu,
- Extindere rețea de gaze naturale cu 10 km în orașul Măcin,
- Înființare sistem de alimentare cu gaze naturale – Comuna Cerna **,**
- Înființare sistem de alimentare cu gaze naturale – Comuna Peceneaga,
- Introducere sistem de alimentare cu gaze naturale - Comuna Stejaru,
- Înființare sistem de alimentare cu gaze naturale - Comuna Dăeni,
- Introducere sistem de alimentare cu gaze naturale – Comuna Ostrov.

Fundația ”Prietenii Deltei Dunării”, organizație neguvernamentală, constituită în anul 1991, a analizat, în cadrul consultării publice, **Strategia Integrată de Dezvoltare Durabilă a Deltei Dunării** și a completat-o cu propunerea de *Dezvoltare durabilă a condițiilor de viață și confort a comunităților din Delta Dunării prin introducerea utilizării în teritoriu a gazelor naturale.* Ca urmare, fundația a propus (în anul 2014) realizarea și implementarea unui proiect pilot pentru alimentarea cu gaze naturale a localităților amplasate pe canalul Sulina, acestea reprezentând 33% din numărul de așezări ale Deltei Dunării (Crișan, Gorgova, Maliuc, Partizani, Sulina). Pe site-ul acestei fundații se găsește în cadrul proiectelor propuse: ”Proiect pilot pentru introducerea gazelor naturale pentru consumul casnic”, care se înscrie în domeniul *Energie eficientă și durabilă (îmbunătățirea eficienței energetice și dezvoltarea durabilă a sistemului energetic din punct de vedere al mediului), minimizarea impactul negativ asupra mediului înconjurător prin reducerea emisiilor de gaze în atmosferă*.

O astfel de investiție este prioritară pentru a permite dezvoltarea turismului pe durata extra-sezonieră ca formă de dezvoltare locală permanentă, revigorarea economică garantată a zonei, modernizarea condițiilor de viață ale comunităților prin acces la utilizarea gazelor naturale în domeniul casnic, servicii la standard civilizat în pensiunile nou create. Susținerea acestui proiect este completată de observații, dintre care:

- Subtraversările conductelor pe sub Dunăre și canale nu mai reprezintă o problemă , se execută rapid (și au costuri reduse) cu ajutorul unui utilaj numit foreza orizontală;
- Domeniul Deltei Dunării este unul al statului, fără proprietari și nu solicită exproprieri și costuri de instalare pe domeniul privat;
- Instalarea conductei de aducțiune pe grinduri și diguri nu se intersectează cu alte instalații sau conducte de aducțiune;
- Țevile de alimentare sunt din polipropilenă de înaltă densitate, cu indice de flexibilitate, anticorozive, sau din oțel, în funcție de decizia specialiștilor;
- Lungimea totală pentru acoperirea traseului Tulcea-Sulina nu depășește 75 km;
- Clienții casnici estimați care se vor racorda la centrale termice pe gaze sunt în prima fază 300 – 450, dar cu efect pe termen lung în dezvoltarea durabilă a zonei și o creștere proporțională în timp;
- Consumul în prima fază de folosință este estimat la 5-7 mii mc/h, similar unui cartier tulcean;
- Posibilitate de alimentare cu gaze și pentru Comuna C.A. Rosetti, sat Letea;
- Extinderea se poate face pe digul Sulina –Sfântu Gheorghe și la localitatea Sfântu Gheorghe.

În **Strategia de dezvoltare durabilă a județului Tulcea pe perioada 2021-2027**, la Capitolul X. Plan de acțiune, 10.1. *Portofoliu de proiecte la nivelul județului Tulcea*, sunt propuse proiecte referitoare la dezvoltarea sistemelor de gaze naturale:

- la Axa strategică/Pilon de dezvoltare 2: Infrastructură și dezvoltare urbană, Obiectiv axă strategică OA 2.9: Dezvoltarea de sisteme inteligente, de energie, rețele și stocare în afara TEN-T. – proiect: Extinderea rețelei de distribuție a gazelor naturale.
- la Axa strategică/Pilon de dezvoltare 4: Mediu, OA 4.6: Dezvoltarea de sisteme inteligente, de energie, rețele și stocare în afara TEN-T. – proiectele: Dezvoltarea rețelei de alimentare cu gaze naturale în satele/comunele din Județul Tulcea, Racordarea la sistemul de alimentare cu gaze naturale, Racordare la rețelele edilitare de canalizare și alimentare cu gaze naturale în satele/comunele din Județul Tulcea, Extinderea/modernizarea rețelei de gaze la nivelul satelor/comunelor/localităților din Județul Tulcea.

Strategia de dezvoltare a Municipiului Tulcea 2021 – 2030 propune în cadrul OS *3 Dezvoltare durabilă urbană și eficiență energetică performantă pentru o comunitate nepoluantă*, A.3.1.4. *Modernizarea sistemului de alimentare cu gaze naturale*, proiectul: Extinderea rețelei de distribuție cu gaze naturale din Municipiul Tulcea.

2.7.5.3. Transportul gazelor naturale. Sub-obiective și măsuri

OTTg1 - Dezvoltarea sistemului de transport gaze naturale în județul Tulcea

Analizând propunerile care decurg din documente de nivel județean, zonal și local rezultă necesitatea extinderii Sistemului Național de Transport Gaze Naturale (S.N.T.G.N.) pe teritoriul județului Tulcea, pentru a crea condițiile necesare înființării de noi sisteme de distribuție a gazelor naturale în localități.

Odată cu înființarea noilor distribuții de gaze naturale va fi înlocuit într-o mare măsură combustibilul lemnos utilizat în prezent, ceea ce va proteja fondul forestier prin diminuarea tăierilor pentru lemne de foc şi va crea condiții pentru diminuarea poluării aerului; va creşte de asemenea gradul de atractivitate al comunelor respective pentru noi investitori.

Asigurarea condițiilor pentru exploatarea în siguranță a sistemului de transport gaze naturale necesită și realizarea unor lucrări de creștere a gradului de siguranță a conductelor de transport gaze în zonele unde s-au ridicat construcții pe terenurile retrocedate deasupra şi în vecinătatea conductelor.

Măsuri aferente obiectivelor:

Sunt prezentate măsuri pe obiective / sub-obiective într-o succesiune logică după specificul domeniului.

MTg1.1 - Extinderea sistemului de transport gaze naturale în județ, prin montarea de conducte de transport gaze naturale pe trasee paralele cu drumurile existente pentru a se putea interveni cu rapiditate în cazul producerii unui accident

MTg1.2 - Exploatarea în condiții de siguranță a conductelor de transport gaze naturale și a instalațiilor aferente, prin respectarea distanţelor de siguranţă a noilor obiective față de conducte și instalațiile aferente.

Extinderea sistemului de transport gaze naturale în județul Tulcea se propune a se realiza prin:

- racord la conducta de 28” Isaccea-Șendreni – pentru alimentarea cu gaze naturale a comunelor Grindu, I.C. Brătianu, Văcăreni;

- racorduri la conducta de 24” Isaccea-Peceneaga – pentru alimentarea cu gaze naturale a comunelor din zona de vest și centru a județului;
- racorduri la conducta de 16”, de alimentare cu gaze naturale a SRM Tulcea – pentru alimentarea cu gaze naturale a orașului Babadag și a comunelor din zona de centru și sud a județului, și pentru alimentarea orașului Sulina și a comunelor situate în apropierea DC2.

Comuna Baia (și comuna Jurilovca) se poate alimenta cu gaze naturale printr-un racord la conducta de transport de 24” Mihai Bravu-Năvodari sau prin prelungirea traseului conductei propuse pentru alimentarea cu gaze a orașului Babadag, paralelă cu DN 22.

Comunele Beidaud și Stejaru se pot alimenta cu gaze naturale printr-un racord la conducta de transport de 24” Mihai Bravu-Năvodari sau prin prelungirea traseului conductei propuse pentru alimentarea cu gaze a comunei Topolog, paralel cu DJ 222B.

Soluțiile finale pentru extinderea Sistemului de transport gaze naturale vor fi stabilite prin proiecte tehnice avizate de S.N.T.G.N. Transgaz S.A.

2.7.5.4. Distribuția gazelor naturale la nivel județean. Sub-obiective și măsuri

OTTg2 - Dezvoltarea alimentării cu gaze naturale la nivelul localităților județului, prin înființarea de noi sisteme de distribuție gaze naturale.

În județul Tulcea se distribuie gaze naturale în trei localități urbane (municipiul Tulcea, orașul Isaccea, orașul Macin) și în comuna Jijila.

Existența conductelor de transport gaze naturale pe teritoriul județului creează posibilitatea extinderii acestui sistem de transport și asigurarea unor condiții optime pentru înființarea de noi sisteme de distribuție gaze naturale. Din analiza planurilor urbanistice generale și a strategiilor de dezvoltare ale comunelor județului Tulcea se constată că o parte dintre acestea au în cadrul direcțiilor strategice de dezvoltare și *introducerea gazelor naturale*, sau consideră ca un punct slab al dezvoltării faptul că nu există rețea de distribuție a gazelor naturale (orașul Babadag, Ceamurlia de Jos, Frecăței, Greci, Grindu, I.C. Brătianu, Nufăru, Ostrov, Peceneaga, Stejaru).

Pentru o dezvoltare echilibrată a localităților județului este necesară înființarea de noi distribuții ținând cont de dorința potențialilor consumatori și de posibilitățile reale ale zonei. Pentru comunele apropiate se poate studia soluția de realizare a unei singure SRMP (stație de reglare măsurare predare gaze naturale) alimentată din sistemul de transport, alimentarea celorlalte stații de reglare măsurare (pentru localități/comune învecinate) putând fi făcută cu conducte de repartiție (medie presiune). Această soluție are ca avantaj posibilitatea montării pe străzi a conductelor de medie presiune gaze naturale, acestea având distanțe de siguranță (față de construcțiile apropiate) mult mai mici (2m … 5,5m), spre deosebire de conductele de transport gaze naturale, față de care trebuie păstrată o distanță de minim 20m de o parte și de alta a generatoarei exterioare a conductei, zonă în care nu poate fi construită nici un fel de clădire ce adăpostește persoane.

Măsuri aferente obiectivelor:

MTg2.1 - Extinderea alimentării cu gaze naturale în localitățile în care există distribuţii de gaze naturale, prin extinderea reţelelor de distribuție a gazelor naturale, în paralel cu înlocuirea conductelor cu durata normală de viaţă expirată : Municipiul Tulcea, Oraș Isaccea, Oraș Măcin, Comuna Jijila.

MTg2.2 - Înființarea de noi distribuții gaze naturale în UAT/comunele al căror teritoriu administrativ este traversat de conducte de transport, (pentru alimentarea cărora este necesar un racord la conductele existente): prin înfiinţarea distribuţiilor de gaze naturale şi montarea conductelor şi instalaţiilor de consum pe baza unor studii de fezabilitate în funcţie de cererile cetăţenilor şi planurile de dezvoltare prezumate de către investitori, în comunele: Baia, Cerna, Frecăței, Horia, Luncavița, Mihai Bravu, Nalbant, Niculițel, Peceneaga, Văcăreni.

MTg2.3 - Înființarea de noi distribuții gaze naturale în UAT/comune, prin dezvoltarea sistemului de transport gaze naturale pe teritoriul județului, în: Oraș Babadag, Oraș Sulina, comunele: Beidaud, Beștepe, Casimcea, Ceamurlia de Jos, Ciucurova, Crisan, Dăeni, Dorobanțu, Grindu, Hamcearca, I. C. Brătianu, Izvoarele, Jurilovca, Mahmudia, Maliuc, Mihail Kogălniceanu, Murighiol, Nufăru, Ostrov, Sarichioi, Slava Cercheză, Stejaru, Topolog, Turcoaia, Valea Nucarilor, Valea Teilor.

MTg2.4 - Înființarea de noi distribuții gaze naturale în UAT/comune, prin montarea de SRM alimentate din conducte de repartiție (de medie presiune), conducte ce pornesc din SRM existente (sau propuse) pe teritoriul administrativ al comunelor/orașelor învecinate: Carcaliu, Greci, Smârdan, Somova.

MTg2.5 - Respectarea distanţelor de siguranţă a noilor clădiri/obiective faţă de conductele de transport şi faţă de conductele de distribuţie gaze naturale, întreţinerea lor corespunzătoare pentru evitarea accidentelor în zonele tranzitate de conductele (existente/propuse) de transport/distribuţie a gazelor naturale.

Surse documentare

S.N.T.G.N. Transgaz S.A. Mediaș

Strategia de dezvoltare durabilă a județului Tulcea pe perioada 2014-2020

Fundația "Prietenii Deltei Dunării", accesibil la: http://www.delta-sulina.ro/content/html/ro/fpdd_info.htm

PUG – uri UAT

Institutul Național de Statistică al României, 2019

2.7.6. Producția și transportul energiei termice

2.7.6.1. Diagnostic și probleme

Conform datelor INS, in județul Tulcea, în anul 2017 se livra energie termică în sistem centralizat în două localități: municipiul Tulcea și comuna Murighiol. În comuna Murighiol se distribuie energie termică începând cu anul 2012, după ce în decembrie 2010 au fost finalizate blocurile de locuințe ANL în centrul satului Murighiol, blocuri ce beneficiază de căldură de la o centrală proprie ce funcționează cu combustibil solid.

În orașul Măcin, deși sistemul de termoficare a fost modernizat parțial în anul 2009, totuși începând cu anul 2013 acest sistem a încetat sa mai funcționeze, în prezent încălzirea realizându-se cu gaze naturale și combustibil solid (lemne).

În anul 2018, în municipiul Tulcea, se înregistrau 1269 branșamente existente în funcțiune și 10601 apartamente racordate la SACET; gradul de contorizare a branșamentelor era de 85,5% pentru încălzire și 96,95% pentru apa caldă de consum. Operatorul sistemului de alimentare centralizată cu energie termică (SACET) din municipiul Tulcea este S.C. ENERGOTERM S.A., societate înființată în anul 2005, ce are ca acționar majoritar Consiliul Local Tulcea.

În municipiul Tulcea transportul energiei termice se desfășoară prin rețelele de termoficare primare, în lungime de 14 Km traseu bitubular, din care 2 km rețele vechi cu izolație termică din saltele de vată minerală și 12 km retelele reabilitate, executate din țeavă preizolată. Rețeaua de distribuție agent termic

secundar, aferentă punctelor termice este în lungime de 27,6 km, cu izolația termică a conductelor vechi din saltele de vată minerală protejate cu carton bituminat. În perioada 2005–2015 au fost înlocuite cca. 80% din conductele de oțel izolate clasic, cu conducte de oțel preizolate, în vederea reducerii pierderilor de apă și energie termică. Reteaua de distribuție aferentă modulelor termice are o lungime de 18,5 km și este formată din țevi preizolate și tip PEXAL.

- Centralele termice de cvartal au fost puse în funcțiune în perioada 1995-2008 și sunt dotate cu cazane, ce funcționează cu gaze naturale. Funcționarea centralelor termice de cvartal este complet automatizată, fiecare cazan având un tablou propriu de automatizare care asigură funcționarea în siguranță a acestuia.
- Pentru funcționarea optimă a serviciului de termoficare este necesară și analiza instalațiilor interioare de termoficare a blocurilor din municipiu și înlocuirea vechilor instalaţii cu grad ridicat de uzură.
- Pentru creșterea eficienței energetice a sistemului de alimenare cu energie termică a municipiului, primăria are în vedere construirea unei centrale în cogenerare în cadrul unui parteneriat public-privat, care ar urma să ducă la creșterea eficienței sistemului cu 20%.
- În ultimii ani zece blocuri de apartamente au fost reabilitate termic cu sprijin financiar de la Ministerul Dezvoltării Regionale și Administrației Publice.

În celelalte localităţi ale judeţului, pentru încălzirea spațiilor şi prepararea apei calde se utilizează: sobe având drept combustibil lemnul și deșeurile vegetale, centrale termice alimentate cu gaze naturale sau cu lemn/biomasă, energie electrică. Principalul combustibil utilizat pentru încălzire este lemnul care se aduce de firme private, de la distanțe foarte mari, și la prețuri prohibitive pentru locuitorii cu venituri mici. Pentru prepararea hranei, se utilizează buteliile de aragaz sau rezervoare GPL și biomasă (lemn și deșeuri vegetale).

2.7.6.2. Obiective specifice din documente strategice

La nivel european, eficientizarea energetică a clădirilor a fost reglementată, în principal, prin Directiva 2010/31/UE privind performanța energetică a clădirilor (EBPD) și Directiva 2012/27/UE, privind eficiența energetică (EED). Prin revizuirea Directivei privind Performanţa Energetică a Clădirilor (EPBD) au fost introduse, la Articolul 9 „Clădirile cu consum de energie aproape zero” (nZEB) următoarele cerinţe:

- ”A) până la 31 decembrie 2020, toate clădirile noi să fie clădiri cu consum de energie aproape zero (nZEB);
- B) după 31 decembrie 2018, clădirile noi ocupate și deținute de autoritățile publice sunt clădiri cu consum de energie aproape zero”[25].

În România, conform Legii nr. 372/2005 privind performanța energetică a clădirilor, modificată și completată prin OG 13/2016, la art. 14.(2) clădirile noi din proprietatea/administrarea autorităților administrației publice, care urmează să fie recepționate în baza autorizației de construire emise după 31 decembrie 2018, vor fi clădiri al căror consum de energie este aproape egal cu zero. La Art. 3 se definește o clădire al cărei consum de energie este aproape egal cu zero, acea clădire cu o performanță energetică foarte ridicată, la care consumul de energie este aproape egal cu zero sau este foarte scăzut și este acoperit, în proporție de minim 10% cu energie din surse regenerabile, inclusiv cu energie din surse regenerabile produse la fața locului sau în apropiere.

Întrucât eficiența energetică a clădirilor reprezintă o prioritate în cadrul politicilor europene privind energia, schimbările climatice și securitatea aprovizionării cu energie, este necesar ca și în cazul proiectelor/investițiilor din județ să se studieze posibilitatea implementării unor soluții prin care să se reducă consumul de energie. Aceste soluții vor viza atât anvelopa clădirilor cât și instalațiile aferente.

În **Strategia de dezvoltare durabilă a județului Tulcea pe perioada 2014-2020**, la Capitolul VI – Portofoliul de proiecte - la *Subdirecţia de dezvoltare 2.2. Extinderea şi îmbunătăţirea accesului la serviciile de utilităţi publice* se identifică proiectele: Reabilitarea și modernizarea sistemelor de încălzire urbană în scopul creșterii eficienței energetice și reducerii impactului negativ asupra mediului înconjurător, **Îmbunătățirea rețelelor de utilități pentru furnizarea agentului termic la nivelul municipiului Tulcea**, **Eficientizare termică a instituțiilor publice și a blocurilor de locuințe**.

Programul Operațional Regional Regiunea de Dezvoltare Sud-Est, 2021-2027, are ca obiectiv general ***creșterea competitivității economice și îmbunătățirea condițiilor de viață ale comunităților locale și regionale*** prin sprijinirea dezvoltării mediului de afaceri, a condițiilor infrastructurale și a serviciilor, care să asigure o dezvoltare sustenabilă a regiunii, capabilă să gestioneze în mod eficient resursele, să valorifice potențialul ei de inovare și de asimilare a progresului tehnologic. Tipurile de acțiuni propuse au ca scop reducerea disparităților și transformarea Regiunii Sud-Est într-o regiune mai atractivă, într-un spațiu economic stabil și diversificat.

Acțiunile propuse în domeniul promovării eficienței energetice și reducerii emisiilor de gaze cu efect de seră vizează **investiții în creșterea eficienței energetice a clădirilor rezidențiale și publice, precum și în măsuri pentru utilizarea surselor alternative de energie**.

Având în vedere că una din sursele de poluare la nivelul aglomerărilor urbane o constituie producția energiei termice, **investițiile în sistemele de încălzire centralizată** pentru îmbunătățirea serviciilor de încălzire și dezvoltarea sistemelor de răcire centralizată pot contribui în mod semnificativ la creșterea eficienței energetice și pot sprijini tranziția către o economie cu emisii scăzute de dioxid de carbon.

În cadrul obiectivului specific *Promovarea eficienței energetice și reducerea emisiilor de gaze cu efect de seră,* se menționează faptul că ”dezvoltarea surselor de energie regenerabile și a produselor eficiente din punct de vedere energetic sprijină crearea de locuri de muncă și creșterea economică.”

Având în vedere starea precară a fondului construit, este necesară continuarea investițiilor în creșterea eficienței energetice a clădirilor la nivelul întregii regiuni, inclusiv în zona ITI Delta Dunarii.

De asemenea, este indicată ***Îmbunătățirea eficienței energetice și reducerea emisiilor în sistemele de alimentare centralizate, prin promovarea energiei din surse regenerabile pentru încălzirea și răcirea centralizată***, având în vedere faptul că în Regiunea de Dezvoltare Sud-Est, 80% din capacitatea de producție a căldurii a fost construită în anii 1960-1980, având o vechime medie de peste 40 de ani, sistemele centralizate de termoficare având pierderi mari atât în sectorul de producție, cât și în rețeaua de distribuție, ce se transpun în facturi mari emise populației.

[25] La art. 2 Definiții, o ”clădire cu consum de energie aproape zero” este acea clădire care are performanțe energetice foarte mari, astfel cum este stabilit în conformitate cu anexa I (Cadrul general comun pentru calculul performanței energetice a clădirilor). Cantitatea de energie aproape zero sau foarte mică necesară ar trebui acoperită într-o măsură foarte semnificativă cu energie din surse regenerabile, inclusiv energie din surse regenerabile produse la fața locului sau în apropiere.

În cadrul Priorității 3 - **O regiune cu orașe prietenoase cu mediul -** Obiectiv specific selectat: OSb (i) **Promovarea eficienței energetice și reducerea emisiilor de gaze cu efect de seră** , au fost identificate următoarele acțuni:

- Actiunea 3.1 Renovarea clădirilor publice, inclusive a celor cu statut de monument istoric, și a cladirilor rezidențiale în vederea asigurării/ îmbunătățirii eficienței energetice în funcție de potențialul de reducere a consumului, respectiv reducerea emisiilor de carbon, inclusive consolidarea acestora în funcție de riscurile identificate.
- Actiunea 3.2 Îmbunătățirea eficienței energetice, precum și reducerea emisiilor în sistemele de alimentare centralizate cu energie termică (SACET) .

- obiective propuse prin PATJ (enunț urmat de succinte explicații, comentarii)

Analizând propunerile care decurg din documente de nivel județean, zonal și local rezultă ca obiectiv principal **creșterea eficienței energetice a alimentării cu energie termică** în toate UAT ale județului Tulcea, urmărind atât reabilitarea/modernizarea sistemelor existente de încălzire, cât și utilizarea surselor regenerabile de energie, cu scopul reducerii emisiilor de gaze cu efect de seră, reducerii emisiilor globale, utilizării raționale și eficiente a resurselor primare neregenerabile și reducerea dependenței de acestea.

În **Strategia de dezvoltare durabilă a județului Tulcea pe perioada 2021-2027**, la Capitolul X. Plan de acțiune, 10.1. *Portofoliu de proiecte la nivelul județului Tulcea*, sunt propuse proiecte referitoare la dezvoltarea sistemelor de gaze naturale:

- la Axa strategică/Pilon de dezvoltare 1: Economie locală, Obiectiv axă strategică OA 1.8: Tranziția la economia circulară – proiect: Înființarea unei stații de cogenerare, prin care deșeurile să fie transformate în energie, devenind practic resurse.
- la Axa strategică/Pilon de dezvoltare 2: Infrastructură și dezvoltare urbană, Obiectiv axă strategică:
  - OA 2.3: Îmbunătățirea protecției naturii și a biodiversității, a infrastructurii verzi în special în mediul urban și reducerea poluării – proiectele: Reabilitarea termică a instituțiilor subordonate Consiliului Județean Tulcea și a instituțiilor publice din localitățile județului Tulcea (izolare exterioară și montare ferestre termoizolante) în vederea asigurării/îmbunătățirii eficienței energetice în funcție de potențialul de reducere a consumului, respectiv reducerea emisiilor de carbon, Reabilitarea termică a blocurilor de locuințe de la nivelul localităților din Județul Tulcea în vederea creșterii eficienței energetice și reducerii gradului de risc seismic.
  - OA 2.9: Dezvoltarea de sisteme inteligente, de energie, rețele și stocare în afara TEN-T – proiectele: Modernizarea sistemului centralizat de producere și furnizare de energie termică și apă caldă menajeră din Municipiul Tulcea în scopul creșterii eficienței energetice și reducerii impactului negativ asupra mediului, Modernizarea/reabilitarea unităților de producție a agentului termic, Reabilitarea rețelei de transport agent primar, Modernizarea/reabilitarea rețelelor secundare (apă caldă și agent termic pentru încălzire), cu realizarea distribuției pe orizontală inclusiv contorizarea individuală la consumatorii finali, Introducerea sistemelor de automatizare și dispecerizare astfel încât să poată fi asigurate monitorizarea și controlul permanent al funcționării instalațiilor în parametri optimi, de la producător până la utilizator.
- la Axa strategică/Pilon de dezvoltare 4: Mediu, OA 4.1: Promovarea eficienței energetice și reducerea emisiilor de gaze cu efect de seră. – proiectele: Încurajarea investițiilor în resurse alternative-verzi de încălzire: brichete din stuf, energie verde, panouri solare, Realizarea unei infrastructuri care să permită exploatarea potențialului de biomasă a județului Tulcea, Susținerea eficienței energetice a gospodăriilor din localitățile județului, Dezvoltarea, implementarea și promovarea utilizării surselor de energie regenerabilă și a tehnologiilor nepoluante în localitățile județului Tulcea, Creșterea eficienței energetice prin utilizarea pompelor de căldură sol-apă în localitățile din județ, Creșterea producției de energie din resurse regenerabile mai puțin exploatate (biomasă, biogaz, geotermal) în localitățile din județ, Creșterea eficienței energetice a clădirilor rezidențiale și publice din localitățile județului Tulcea (lucrări de reabilitare termică a elementelor de anvelopă a clădirii, a sistemului de încălzire/a sistemului de furnizare a apei calde de consum, instalarea unor sisteme alternative de producere a energiei electrice și/sau termice pentru consum propriu, lucrări de instalare/reabilitare/modernizare a sistemelor de climatizare și/sau ventilare mecanică pentru asigurarea calității aerului interior, de reabilitare/ modernizare a instalațiilor de iluminat în clădiri, instalarea de sisteme de management energetic integrat pentru clădiri etc).

Strategia de dezvoltare a Municipiului Tulcea 2021 – 2030 propune în cadrul OS *3 Dezvoltare durabilă urbană și eficiență energetică performantă pentru o comunitate nepoluantă*:

- A.3.1.2. *Modernizarea și extinderea sistemului de termoficare*, proiectele: Construirea unei centrale în cogenerare de înaltă eficiență de 35 Gcal/h, energie regenerabilă prin producerea energiei electrice și termice folosind cele mai înalte tehnologii, energie necesară pentru atât pentru iluminatul public, pentru companiile comerciale la care este acționar Consiliul Local Tulcea, Aquaserv, Energoterm, Servicii Publice, Agropiețe, Transport Public, precum și pentru instituțiile aflate în subordinea acestuia, cât și energie termică folosită pentru încălzirea populației și a instituțiilor publice si alte produse derivate; Realizare racord de gaze naturale, Reconfigurare rețea primară, Modernizare puncte termice existente, Modernizare centrale termice existente.
- A.3.2.1. *Creșterea eficienței energetice la clădirile rezidențiale*, proiectul: Creșterea eficieței energetice la ansamblul de clădiri rezidențiale (condominii),
- A.3.2.2. *Creșterea eficienței energetice la clădirile publice*, proiectul: Reabilitarea ansamblurilor de clădiri administrative aflate în patrimoniul public al Municipiului Tulcea,

A.3.3.1. *Creșterea cantității de energie produsă din surse regenerabile*, proiectul: Reabilitarea, modernizarea și creșterea eficienței energetice a surselor de încălzire cu surse regenerabile (sursa solară: fotovoltaică pentru producerea de energie electrică, preparare apă caldă; cât și de producere a energiei termice folosind pompe de căldură).

2.7.6.3. Sub-obiective și măsuri

OTTt1.1 Creșterea eficienței energetice a alimentării cu energie termică

OTTt1.2. Dezvoltarea sistemelor de alimentare cu energie termică

OTTt1.3. Promovarea utilizării energiei din surse regenerabile.

Măsuri aferente obiectivelor:

Măsurile pot fi: măsuri orizontale aplicabile la nivel de județ și măsuri la nivel local (UATB)

MTt1.1 Creșterea eficienței energetice a alimentării cu energie termică, în scopul reducerii consumului de combustibil, prin intervenții asupra anvelopei (termoizolare), cât și asupra instalațiilor interioare la clădirile publice, locuințe colective, dar și locuințe individuale.

MTt1.2 Utilizarea instalațiilor de gazeificare pentru producerea de energie (electrică și termică), folosind combustibil deșeurile orășenești, în: Municipiul Tulcea și orașele: Babadag, Isaccea, Măcin, Sulina.

MTt1.3 Reabilitarea rețelei de termoficare primară (2 km traseu nereabilitat) și secundară (cca. 20% traseu rămas nereabilitat), în Municipiul Tulcea.

MTt1.4 Înlocuirea vechilor instalații interioare de termoficare uzate, din blocurile din municipiul Tulcea.

MTt1.5 Implementarea proiectului de construire a unei centrale în cogenerare în cadrul unui parteneriat public-privat, care ar urma să ducă la creșterea eficienței sistemului cu 20%, în municipiul Tulcea.

MTt2.1 Montarea centralelor termice moderne, automatizate, cu grad redus de poluare în toate clădirile publice din județ, în special în unitățile cu aglomerări de persoane (învățământ, sănătate, administrație).

MTt2.2 Alimentarea cu energie termică în localitățile cu distribuții de gaze prin instalarea de centrale termice de bloc/scară de bloc sau individuale, utilizând drept combustibil gazele naturale, în: Municipiul Tulcea, orașul Isaccea, orașul Măcin, comuna Jijila.

MTt2.3 Alimentarea cu energie termică **în localitățile fără distribuții de gaze naturale** prin instalarea de centrale termice funcționând pe combustibil lichid sau GPL pentru eliminarea sistemelor improvizate de încălzire a apartamentelor/clădirilor, în: oraș Babadag, oraș Sulina, comunele: Baia, Beidaud, Beștepe, C.A. Rosetti, Carcaliu, Casimcea, Ceamurlia de Jos, Ceatalchioi, Cerna, Chilia Veche, Ciucurova, Crișan, Dăeni, Dorobanțu, Frecăței, Greci, Grindu, Hamcearca, Horia, I.C. Brătianu, Izvoarele, Jurilovca, Luncavița, Mahmudia, Maliuc, Mihai Bravu, Mihail Kogălniceanu, Murighiol, Nalbant, Niculițel, Nufăru, Ostrov, Pardina, Peceneaga, Sarichioi, Sfântu Gheorghe, Slava Cercheză, Smârdan, Somova, Stejaru, Topolog, Turcoaia, Valea Nucarilor, Valea Teilor, Văcăreni.

MTt3.1 Dezvoltarea sistemelor de utilizare a biomasei, cu accentul pe producerea și arderea peleților de lemn/deșeuri lemnoase în toate localitățile.

MTt3.2 Adoptarea soluțiilor de utilizare a energiei solare pentru prepararea apei calde menajere., în toate localitățile județului.

Surse documentare

ANRE, 2019

Institutul Național de Statistică al României, 2019

Plan de administrare S.C. ENERGOTERM S.A. Tulcea 2016 - 2020

Strategia de dezvoltare durabilă a județului Tulcea pe perioada 2014-2020

Programul Operațional Regional Regiunea de Dezvoltare Sud-Est, 2021-2027

Directiva 2010/31/UE privind performanța energetică a clădirilor (EBPD)

Directiva 2012/27/UE, privind eficiența energetică (EED)

Legea nr. 372/2005 privind performanța energetică a clădirilor

Strategia de dezvoltare durabilă a județului Tulcea pe perioada 2021-2027

Strategia de dezvoltare a Municipiului Tulcea 2021 – 2030

2.7.7. Producția și transportul energiei electrice

Diagnostic general și probleme

Din punct de vedere al infrastructurii energetice, județul Tulcea are o infrastructură bine dezvoltată atât în ceea ce privește producția de energie electrică, cât și rețelele electrice de transport și de distribuție. Utilizarea energiei eoliene a crescut semnificativ, ceea ce a necesitat dezvoltarea infrastructurii necesare pentru preluarea energiei produse de centralele eoliene. În aceeași măsură județul beneficiază și de un potențial solar semnificativ care nu este valorificat pe măsură. Avantajul pe care-l au panourile fotovoltaice și solare față de instalațiile eoliene, este că pot fi utilizate atât pentru producerea energiei electrice cât și pentru producerea energiei termice, în localități, pe construcții, în rețeaua de iluminat public, având mai puține restricții decât turbinele eoliene. În acest sens, trebuie menționat faptul că o mare parte a județului este ocupată de zone naturale protejate în care amplasarea turbinelor eoliene este restricționată.

OTT - Dezvoltarea echilibrată a infrastructurilor majore de pe teritoriul județului Tulcea, bazată pe utilizarea durabilă a resurselor, care să contribuie la îmbunătățirea calităţii vieții

2.7.8. Producția, transportul și distribuția energiei electrice energiei electrice

2.7.8.1. Diagnostic și probleme

În Județul Tulcea predomină producția de energie electrică din surse regenerabile, în principal prin utilizarea surselor eoliene, apoi într-o măsură mai mică din surse solare și biomasă.

Alimentarea cu energie electrică a consumatorilor din județul Tulcea se realizează din rețeaua de transport prin intermediul stațiilor de transformare care, la rândul lor, alimentează rețeaua de distribuție la care sunt racordate toate localitățile județului.

În localitățile urbane, sistemele de iluminat public sunt destul de bine dezvoltate, incluzând atât iluminatul stradal cât și cel ornamental. Extinderea naturală a zonelor rezidențiale impune și extinderea rețelei de iluminat pentru a putea fi asigurate astfel condițiile minime de utilități. În zona rurală**,** în ultimii ani au fost derulate sau sunt în derulare proiecte de modernizare și extindere a sistemelor de iluminat public din mai multe localități ale județului Tulcea.

Județul Tulcea dispune de un potențial de surse regenerabile ridicat în care predomină energia solară, energia eoliană și biogazul, existând și interes însemnat pentru valorificarea acestui potențial.

Deși potențialul solar este foarte ridicat, proiectele de centrale fotovoltaice (cu contracte de racordare), localizate în Județul Tulcea, nu sunt foarte numeroase și au puteri instalate destul de mici. De asemenea, utilizarea biomasei este nesemnificativă, deși potențialul energetic din biomasă este estimat la 867,8 Tj, dintre care 98,2% din biomasă agricolă.

În cazul potențialului eolian al zonei trebuie să se țină cont de faptul că potenţialul efectiv este substanțial inferior celui tehnic amenajabil, datorită restricțiilor de mediu, în condițiile în care o mare parte din teritoriul județului este ocupat de arii naturale protejate.

2.7.8.2. Obiective specifice din documente strategice

Obiectivele specifice propuse prin prezenta documentație se corelează cu obiectivele stabilite în următoarele documente strategice la nivel județean, regional şi național:

Strategia de dezvoltare durabilă a județului Tulcea pe perioada 2021-2027: Obiectiv strategic 2 Realizarea unei infrastructuri de transport și edilitară de bună calitate în scopul creșterii accesibilității județului și oferirii de servicii publice de calitate:

OA 2.9: Dezvoltarea de sisteme inteligente, de energie, rețele și stocare în afara TEN-T **Strategia Națională pentru Dezvoltarea Durabilă a României (SNDDR)** cuprinde un obiectiv specific pe domeniul energiei, în corelare deplină cu obiectivele dezvoltării durabile stabilite prin Agenda 2030 pentru Dezvoltare Durabilă a Organizației Națiunilor Unite:

Obiectivul 7: Asigurarea accesului tuturor la energie la prețuri accesibile, într-un mod sigur, durabil și modern. Ținte 2030: Extinderea rețelelor de transport și distribuție pentru energie electrică și gaze naturale în vederea asigurării accesului consumatorilor casnici, industriali și comerciali la surse sigure de energie la prețuri acceptabile.

Planul Național de Redresare și Rezlienţă:

Pilon 1 – Tranziție verde. Componenta C6 – Energie. Investiții:

I1. Noi capacități de producție de energie electrică din surse regenerabile;

I4. Lanț industrial de producție și/sau asamblare și/sau reciclare a bateriilor, a celulelor și panourilor fotovoltaice (inclusiv echipamente auxiliare), precum și noi capacități de stocare a energiei electrice;

Programul Dezvoltare Durabilă 2021 – 2027

Prioritatea 4. Promovarea eficienței energetice, a sistemelor și rețelelor inteligente de energie și reducerea emisiilor de gaze cu efect de seră.

Obiectiv specific RSO2.1. Promovarea eficienței energetice și reducerea emisiilor de gaze cu efect de seră.

Obiectiv specific RSO2.2. Promovarea energiei din surse regenerabile în conformitate cu Directiva 2018/2001, inclusiv cu criteriile de sustenabilitate prevăzute în aceasta.

Obiectiv specific RSO2.3. Dezvoltarea la nivel local a unor sisteme energetice, rețele și sisteme de stocare inteligente în afara rețelei energetice transeuropene.

Planul Național Integrat în domeniul Energiei și Schimbărilor Climatice (PNIESC) 2021-2030

Planul Național Integrat în domeniul Energiei și Schimbărilor Climatice (PNIESC) 2021-2030cuprinde mai multe dimensiuni importante pentru domeniul infrastructurii tehnico-edilitare:

Dimensiunea *Decarbonare* – referire la politici precum promovarea investițiilor în capacități noi de producție a energiei electrice, cu emisii reduse de carbon.

Dimensiunea *Piața internă a energiei* – dezvoltarea rețelei de transport a energiei electrice, în baza Planului de Dezvoltare a Rețelei Electrice de Transport pentru perioada 2018 – 2027, elaborat de Transelectrica.**Strategia Națională privind adaptarea la schimbările climatice (SNASC) pentru perioada 2022-2030 cu perspectivă 2050**

Strategia Națională privind Adaptarea la Schimbările Climatice (SNASC) prevede, în cadrul obiectivului OS.9.1 Creșterea rezilienței sectorului energetic, următoarele priorități relevante pentru dezvoltarea județului:

P.9.1.1. Transformarea sectorului energetic pe tot lanțul - producere, transport, distribuție și consum în vederea creșterii rezilienței față de efectele schimbărilor climatice;

P9.1.2. Creșterea rezilienței sistemului energetic prin dezvoltarea de programe de investiții în unități de producere/stocare care să asigure echilibrarea sistemului electroenergetic;

P9.1.3. Implementarea unor programe de creștere a rezilienței prin finanțarea instalării unităților de stocare mici;

Conceptul strategic de dezvoltare teritorială România 2030:

Obiectivul 3 – Structurarea şi dezvoltarea echilibrată a reţelei de localităţi urbane,

Obiectivul 5 – Dezvoltarea rurală,

Obiectivul 8 – Creşterea competitivităţii teritoriale;

Strategia Naţională privind accelerarea dezvoltării serviciilor comunitare de utilităţi publice aprobată prin Hotărârea nr. 246 din 16/02/2006

2.7.8.3.Sub-obiective și măsuri specifice propuse prin PATJ

OTTe1: Dezvoltarea rețelelor de transport şi de distribuție a energiei electrice

OTTe2: Valorificarea surselor regenerabile de energie pentru producerea energiei electrice

Obiectivele stabilite prin PATJ urmăresc prioritățile stabilite în etapa anterioară pentru rezolvarea problemelor identificate privind alimentarea cu energie electrică în județul Tulcea :

- extinderea rețelei electrice de transport și distribuție pentru racordarea gospodăriilor neelectrificate;
- valorificarea surselor regenerabile de energie prin creșterea exploatării potențialului solar și al biomasei
- creșterea eficienței consumului de energie electrică

OTTe1: Dezvoltarea rețelelor de transport şi de distribuție a energiei electrice

În județul Tulcea, ca și în restul teritoriului național, se aplică viziunea și obiectivele Strategiei energetice a României 2016-2030 având ca orizont anii 2030 și 2050. În cadrul Strategiei sunt definite cinci obiective strategice fundamentale care structurează planificarea în acest orizont de timp:

- creșterea nivelului de securitate energetică,
- piețe de energie competitive, baza unei economii competitive,
- energie curată, cu emisii reduse de gaze cu efect de seră și alte noxe,
- modernizarea sistemului de guvernanță energetică,
- protecția consumatorului vulnerabil și reducerea sărăciei energetice.

Dezvoltarea rețelelor electrice de transport și de distribuție reprezintă un element esențial pentru îndeplinirea acestor obiective.

CNTEE Transelectrica, care gestionează rețeaua electrică de transport (RET) de pe teritoriul județului Tulcea prin Sucursala de Transport Constanța, și-a stabilit, prin Planul de dezvoltare RET pentru perioada 2024 - 2033, următoarele obiective:

– funcţionarea în siguranţă a SEN şi transportul energiei electrice la niveluri de calitate corespunzătoare

- dezvoltarea RET astfel încât aceasta să fie corespunzător dimensionată pentru transportul energiei electrice prognozate a fi produsă, consumată, importată, exportată şi tranzitată;
- creșterea capacității de interconexiune a reţelelelor energetice;
- sustenabilitatea prin integrarea energiei din surse regenerabile în rețea și prin transportul energiei generate din surse regenerabile până la principalele centre de consum;
- cuplarea cu piața europeană unică pe toate segmentele acesteia;
- îmbunătățirea eficienței energetice;
- asigurarea accesului nediscriminatoriu al solicitanţilor la reţeaua de interes public, în condiţiile prevăzute de normele în vigoare;

minimizarea cheltuielilor de investiții la alegerea soluțiilor de dezvoltare RET;Una dintre direcțiile strategice ale Transelectrica în domeniul investițional este modernizarea și reabilitarea stațiilor electrice din cadrul RET. De asemenea, se pune accentul pe creșterea capacității de transport între zona de est (în special Dobrogea) și restul sistemului electroenergetic interconectat și integrarea în sistem a puterii generate din surse regenerabile de energie și alte surse în Dobrogea.

Pentru evacuarea puterii din județul Tulcea sunt necesare următoarele proiecte:

- Circuitul 2 al LEA 400 kV Isaccea – Tulcea – proiect pilot DigiTEL Power Lines of the Future;
- Racordarea stației Medgidia Sud în liniile de interconexiune cu Bulgaria: LEA 400 kV Rahman - Dobrudja

Compania Rețele Electrice România SA, care gestionează rețeaua electrică de distribuție de pe teritoriul județului Tulcea, prin sucursala Rețele Electrice Dobrogea SA, are în vedere următoarele investiții în următoarea perioadă (conform Planului de Dezvoltare al Rețele Electrice România pentru perioada 2026-2035):

- Creșterea capacității de distribuție a LEA 110 kV Tulcea Vest – Topolog – Lucrări de întărire a rețelei electric;
- Danube Free Sky - Proiectul prezintă o soluție la una dintre cele mai mari amenințări pentru speciile sălbatice vii de păsări de astăzi – interacțiunea cu linie electrică. Mai mult, această problemă va fi rezolvată de-a lungul uneia dintre cele mai importante migrații coridor, loc de oprire și loc de iernare pentru multe specii de păsări din Europa - fluviul Dunărea.
- Modernizarea rețelei electrice de distribuție pentru creșterea capacității și siguranței în alimentarea cu energie electrică a consumatorilor din UAT Jijila, Văcăreni, Luncavița, Grindu, I.C. Brătianu, Smârdan și LEA MT 20 kV 9903 și 9901, Jud. Tulcea.

OTTe2: Creșterea valorificării surselor regenerabile de energie pentru susținerea dezvoltării durabile a zonei

În județul Tulcea, producția de energie electrică din surse regenerabile se realizează, predominant, din surse eoliene, în schimb, energia solară și biomasa, având deasemenea un potențial ridicat, sunt valorificate într-o măsură mult mai mică.

Necesitatea creșterii exploatării surselor regenerabile cu potențial ridicat este pusă în evidenţă de strategiile elaborate la nivel județean și local care se armonizează, astfel, cu obiectivele propuse prin celelalte documente strategice regionale și naționale.

În cadrul **Strategiei Integrate de Dezvoltare Durabilă a Deltei Dunării** au fost identificați 5 piloni care subliniază nevoile regiunii Delta Dunării, dintre care **Pilonul I**: Protejarea mediului și resurselor naturale, pe segmentul Eficiență energetică, include următoarele obiective sectoriale:

- Creşterea eficienței energetice în zona de studiu în ceea ce privește domeniul economic, clădirile rezidențiale și publice și furnizarea serviciilor publice
- Creşterea folosirii surselor regenerabile de energie în zona de studiu

Tipurile de intervenții/proiecte propuse în cadrul acestor obiective sunt:

- Îmbunătățirea eficienței energetice și creșterea utilizării surselor de energie regenerabilă în clădirile publice (școli, spitale, clădiri administrative etc.)
- Susținerea îmbunătățirii eficienței energetice a gospodăriilor (mediul urban)
- Promovarea folosirii surselor de energie regenerabilă

În anul 2019 a fost lansat Programul privind instalarea de sisteme fotovoltaice pentru gospodăriile izolate neracordate la rețeaua de distribuţie a energiei electrice, de către Administrația Fondului pentru Mediu, din cadrul Ministerului Mediului. Scopul programului îl reprezintă creșterea eficienţei energetice, îmbunătăţirea calităţii aerului şi reducerea emisiilor de gaze cu efect de seră prin producerea de energie electrică din surse regenerabile la locuinţele situate la cel puţin de 2 km faţă de reţeaua naţională de distribuţie a energiei electrice şi prin reducerea utilizării combustibililor convenţionali.

Tabel nr. 5: Lista UAT cu gospodării izolate din județul Tulcea

Nr. crt.	UAT	Subdiviziune	Nr. gospodării izolate
1	Beștepe	Băltenii de Sus	6
2	Crișan	Crișan	25
3	Luncavița	Luncavița	42
4	Luncavița	Rachelu	10
5	Maliuc	Maliuc	25
6	Maliuc	Partizani	20
7	Mihail Kogălniceanu	Mihail Kogălniceanu	113

Sursa date: Administrația Fondului pentru Mediu, 2019

Programul se derulează multianual, iar beneficiarii programului sunt unitățile administrativ-teritoriale cărora le-au fost aprobate dosarele de finanțare și care au încheiat un contract de finanțare nerambursabilă cu AFM în cadrul programului.

Prima sesiune de depunere a dosarelor, care a început în perioada aprilie 2019, a fost prelungită până la sfârșitul lui ianuarie 2020. În tabelul de mai sus sunt prezentate localitățile din județul Tulcea care pot depune cerere de finanțare prin acest program.

2.7.8.4. Măsuri aferente sub-obiectivelor specifice propuse:

Măsurile aferente obiectivelor specifice propuse prin PATJ pentru dezvoltarea rețelelor electrice de transport și de distribuție sunt:

OTTe1

MTe1.1. Extinderea rețelei electrice de distribuție pentru asigurarea alimentării cu energie electrică a tuturor consumatorilor. Comunele propuse pentru această măsură sunt: C.A. Rosetti, Ceatalchioi,

Chilia Veche, Dorobanțu, Frecăței, I.C. Brătianu, Luncavița, Murighiol, Ostrov, Pardina, Smârdan, Valea Teilor

MTe1.2. Creșterea eficienței consumului de energie electrică - în localitățile urbane

MTe1.3. Modernizarea rețelelor de transport și distribuție a energiei electrice

OTTe2

MTe2.1. Valorificarea surselor regenerabile de energie prin creșterea utilizării energiei solare și a biomasei pentru producerea energiei electrice

Tabel nr. 6: Sub-obiective și măsuri aferente sub-domeniului energie electrică

Obiectiv	Măsură	Nivel teritorial
OTTe1. Dezvoltarea rețelelor de transport și de distribuție a energiei electrice	**MTe1.1.** Extinderea rețelei electrice de distribuție pentru asigurarea alimentării cu energie electrică a tuturor consumatorilor	Tulcea, Sulina, C.A. Rosetti, Ceatalchioi, Chilia Veche, Dorobanțu, Frecăței, I.C. Brătianu, Luncavița, Murighiol, Nufăru, Ostrov, Pardina, Smârdan, Valea Nucarilor, Valea Teilor
	MTe1.2. Creșterea eficienței consumului de energie electrică	în localitățile urbane: Tulcea Babadag, Isaccea, Măcin, Sulina
	MTe1.3. Modernizarea rețelelor de transport și distribuție a energiei electrice	Municipiul Tulcea Orașul Isaccea Comunele Casimcea, Ciucurova, Frecăței, Grindu, I.C. Brătianu, Jijila, Luncavița, Nalbant, Smârdan, Somova, Topolog, Văcăreni
OTTe2. Creșterea valorificării surselor regenerabile de energie pentru susținerea dezvoltării durabile a zonei	**MTe2.1.** Valorificarea surselor regenerabile de energie prin creșterea utilizării energiei solare și a biomasei pentru producerea energiei electrice	Tot județul

2.7.9. Rețele de telecomunicații

2.7.9.1. Diagnostic și probleme

Reţeaua de telecomunicaţii din județul Tulcea este modernă, eficientă, telefonia mobilă devenind preponderentă în toate mediile, iar comunicarea electronică are un accentuat trend ascendent, atât în mediul public, cât şi în cel privat.

Sistemul de telefonie a fost modernizat prin montarea de cabluri cu fibră optică, extinderea reţelelor digitale, dezvoltarea telefoniei mobile şi a comunicaţiilor prin poşta electronică. Cu toate acestea, serviciile de telefonie mobilă înregistrează deficienţe de calitate în zona Deltei Dunării.

În judeţul Tulcea sunt recepţionate toate canalele televiziunii naţionale şi principalele posturi de radio care emit la nivel național și local. Deși piața operatorilor de telecomunicații s-a diversificat, există zone importante, mai ales în mediul rural, în care nu sunt disponibile servicii de televiziune prin cablu şi/sau internet.

Pe teritoriul județului, mai mult de 50% din populația din mediul rural nu accesează internetul și circa 90% nu au cunoștințe cu privire la competențele digitale /informatice. Peste jumătate dintre locuitorii județului Tulcea nu dispun de acces la broadband, procentul ajungând la circa 80% în zonele rurale izolate, precum Delta Dunării, unde, din cauza densității reduse a populației, investițiile operatorilor privați nu sunt rentabile.

2.7.9.2. Obiective specifice din documente strategice

Obiectivul propus prin actuala documentație se corelează cu obiectivele definite în următoarele documente strategice de la nivel județean, regional şi național:

- **Strategia de dezvoltare durabilă a județului Tulcea pe perioada 2021-2027**.
  Obiectiv strategic 2 (OS 2): Realizarea unei infrastructuri de transport și edilitară de bună calitate în scopul creșterii accesibilității județului și oferirii de servicii publice de calitate.

  Obiectiv axă strategică: OA 1.2: Fructificarea avantajelor digitalizării, în beneficiul cetățenilor, al companiilor și al guvernelor

- **Planul Național de Redresare şi Reziliență:** Componenta C7 – Transformare digitală. B – Conectivitate digitală. Investiții: I11 – Implementarea unei scheme de sprijinire a utilizării serviciilor de comunicații prin diferite tipuri de instrumente pentru beneficiari, cu accent pe zonele albe;
- **Conceptul strategic de dezvoltare teritorială România 2030**: Obiectivul 3 – Structurarea și dezvoltarea echilibrată a rețelei de localităţi urbane, Obiectivul 5 – Dezvoltarea rurală, Obiectivul 8 – Creşterea competitivităţii teritoriale;
- **Strategia 5G pentru România** - elaborată de către Autoritatea Națională pentru Administrare și Reglementare în Comunicații (ANCOM), prevede următoarele obiective:
  - Obiectiv strategic *Devansarea beneficiilor din 5G* – până în 2025, toate zonele urbane funcționale din România să beneficieze de acoperire cu servicii 5G, iar acoperirea acestor servicii să fie neîntreruptă pe întreaga lungime a autostrăzilor, drumurilor expres și căilor ferate modernizate;
  - Obiectiv strategic *Reducerea barierelor la dezvoltarea rețelelor 5G* – aplicarea de măsuri pentru stimularea competitivității serviciilor 5G la nivel național

În Contextul european și național privind perioada de programare 2021-2027, printre obiectivele de politică propuse este obiectivul OP3 - O Europă mai conectată – mobilitate și conectivitate TIC regională, în cadrul căruia sunt prevăzute investiții pentru consolidarea conectivității digitale.

2.7.9.3.Sub-obiective și măsuri specifice propuse prin PATJ

OTTc1: Dezvoltarea rețelei de telecomunicații și creșterea accesului la infrastructura informațională în vederea îmbunătățirii calității vieții

Acest obiectiv are în vedere următoarele priorități stabilite în etapa anterioară, pentru rezolvarea problemelor identificate privind rețeaua de telecomunicații din județul Tulcea:

- îmbunătățirea și extinderea rețelei de telefonie fixă și / sau mobilă, în toate localitățile județului,
- asigurarea accesului la broadband, cu viteze de 30 Mbps sau mai mari, în localitățile cuprinse în "zonele albe",
- dezvoltarea programelor de instruire a populației în utilizarea tehnologiei informației

Dezvoltarea rețelei de telecomunicații din județul Tulcea este prevăzută în strategiile la nivel local, atât în localitățile urbane cât și în cele rurale, obiectivul specific propus prin PATJ regăsindu-se în următoarele strategii:

- **Strategia Integrată de Dezvoltare Durabilă a Deltei Dunării (SIDDDD)**

  În cadrul SIDDDD, dintre cei 5 piloni identificați care subliniază nevoile regiunii Delta Dunării, **Pilonul III - Îmbunătățirea conectivității** include sectorul tehnologiei informației și comunicațiilor, obiectivele sectoriale stabilite fiind:

  - Asigurarea accesului deplin la rețeaua de internet în bandă largă
  - Sprijin pentru utilizarea pe scară largă a TIC în mediul privat, în mediul de afaceri și în sectorul public
  - Asigurarea sinergiilor cu alte sectoare pentru a promova transferul de cunoștințe, servicii și dezvoltare economică

  Tipurile de intervenție/proiect propuse pentru acest sector sunt:

  - Acces crescut la internet/internet cu acces foarte rapid pentru turismul ecologic
  - Suport TIC pentru afaceri prin e-portal și scheme de finanțare
  - Îmbunătățirea serviciilor de e-guvernare și a sistemelor locale de monitorizare publică

  De asemenea, **Pilonul V - Promovarea eficienței, accesibilității și sustenabilității** este implicat în acest sector, prin obiectivul sectorial - Asigurarea unor servicii publice eficiente și rentabile, tipul de intervenție/proiect propus fiind:

  - Dezvoltarea și implementarea de servicii online

Din datele furnizate de ANCOM, în județul Tulcea au fost identificate localități cuprinse în "zonele albe", pentru care se impune ca măsură accesul la broadband, cu viteze de 30 Mbps sau mai mari, prin programe de investiții în infrastructura de comunicații electronice.

Măsuri aferente obiectivelor specifice propuse

Măsurile aferente obiectivului specific **OTTc1** propus prin PATJ pentru dezvoltarea telecomunicațiilor sunt:

MTc1.1. Dezvoltarea rețelelor de telefonie în toate localitățile județului,

MTc1.2. Asigurarea accesului la broadband, cu viteze de 30 Mbps sau mai mari, în localitățile cuprinse în "zonele albe".

Măsura vizează Municipiul Tulcea (localitatea Tudor Vladimirescu), orașul Isaccea (localitatea Tichilești), precum și comunele incluse în această măsură sunt: Baia, Beștepe, C.A. Rosetti, Casimcea, Ceatalchioi, Cerna, Chilia Veche, Crișan, Dorobanțu, Hamcearca, Horia, Maliuc, Murighiol, Nufăru, Pardina, Sarichioi, Sfântu Gheorghe, Stejaru, Topolog.

MTc1.3. Dezvoltarea programelor de instruire a populației în utilizarea tehnologiei informației în localitățile rurale

Tabel nr. 7: Sub-obiective și măsuri aferente sub-domeniului telecomunicații

Obiectiv	Măsură	Nivel teritorial
OTTc1. Dezvoltarea rețelei de telecomunicații și creșterea accesului la infrastructura informațională în vederea îmbunătățirii calității vieții	**MTc1.1.** Dezvoltarea rețelelor de telefonie în toate localitățile județului	Tot județul
	MTc1.2. Asigurarea accesului la broadband, cu viteze de 30 Mbps sau mai mari, în localitățile cuprinse în "zonele albe"	Municipiul Tulcea Oraș Isaccea Comunele Baia, Beștepe, C.A. Rosetti, Casimcea, Ceatalchioi, Cerna, Chilia Veche, Crișan, Dorobanțu, Hamcearca, Horia, Maliuc, Murighiol, Nufăru, Pardina, Sarichioi, Sfântu Gheorghe, Stejaru, Topolog.
	MTc1.3. Dezvoltarea programelor de instruire a populației în utilizarea tehnologiei informației în localitățile rurale	Localitățile rurale

Surse documentare

Administrația Fondului pentru Mediu (2019), Comunicat de presă - AFM lansează pentru prima dată Programul privind instalarea de sisteme fotovoltaice pentru gospodăriile izolate neracordate la rețeaua de distribuție a energiei electrice, https://www.afm.ro/main/programe/gospodarii_izolate/2019/comunicat_presa-fotovoltaice_gospodarii_izolate-2019_04_04.pdf

ADR Sud-Est (2014), Planul de Dezvoltare Regională Sud-Est 2014-2020, http://www.adrse.ro/Documente/Planificare/PDR/2014/PDR.Sud_Est_2014.pdf

ANCOM (2018), Lista zonelor albe NGN, http://www.ancom.org.ro/ancom-a-identificat-zonele-din-mediul-rural-neacoperite-de-re539ele-de-genera539ie-viitoare-pentru-posibile-masuri-de-interven539ie-publica-din-partea-mcsi_5882

ANCOM (2020), Strategia 5G pentru România, https://www.ancom.ro/uploads/articles/Strategia%205G_rev%2010_06_2019%20-%20final%20no%20track.pdf

Lista actualizată a zonelor albe NGN: https://economie.gov.ro/wp-content/uploads/2025/10/Lista_locatitati_zone-albe.pdf *consultat la 30.01.2026*

Consiliul Județean Tulcea (2014), Strategia de dezvoltare durabilă a județului Tulcea pe perioada 2014-2020, https://www.cjtulcea.ro/sites/cjtulcea/Informatii/Programe%20si%20strategii/Forms/DispForm.aspx?ID=46

Consiliul Județean Tulcea (2022). Strategia de dezvoltare durabilă a județului Tulcea pe perioada 2021-2027

E-Distribuție România (2019), Raport de Sustenabilitate 2019, https://www.e-distributie.com/content/dam/e-distributie/Despre-noi/Documents/-raport-sustenabilitate_RO_ENEL_E Distributie_200803.pdf

Guvernul României (2006), HOTĂRÂRE nr. 246 din 16 februarie 2006 pentru aprobarea Strategiei naţionale privind accelerarea dezvoltării serviciilor comunitare de utilităţi publice, http://www.monitoruljuridic.ro/act/strategie-nationala-din-16-februarie-2006-privind-accelerarea-dezvoltarii-serviciilor-comunitare-de-utilitati-publice-emitent-guvernul-publicat-n-70498.html

Guvernul României (2015), Strategia Națională privind Agenda Digitală pentru România, https://www.ancom.ro/uploads/links_files/Strategia_nationala_privind_Agenda_Digitala_pentru_Romania_2020.pdf

MDLPL (2008), Conceptul strategic de dezvoltare teritorială România 2030, https://www.mdrap.ro/_documente/publicatii/2008/Brosura%20Conc_strat_dezv_teritoriala.pdf

MDRAP (2016), Strategia Integrată de Dezvoltare Durabilă a Deltei Dunării, http://www.mmediu.ro/app/webroot/uploads/files/SIDDDD_FINAL_AUGUST_2016.pdf

Ministerul Fondurilor Europene (2019), MEMORANDUM - Programele operaționale/naționale și arhitectura instituțională de gestionare a fondurilor europene aferente Politicii de Coeziune 2021-2027, https://sgg.gov.ro/new/wp-content/uploads/2019/12/MEMO-4.pdf

Ministerul Fondurilor Europene (2019), Programul Operaţional Infrastructura Mare 2014-2020, https://www.fonduri-ue.ro/poim-2014

Ministerul Fondurilor Europene (2019), Programul Operaţional Sectorial Competitivitate 2014-2020, https://www.fonduri-ue.ro/poc-2014

Ministerul Energiei (2016), Strategia energetică a României 2016-2030 cu perspectiva anului 2050, http://www.mmediu.gov.ro/app/webroot/uploads/files/2017-03-02_Strategia-Energetica-a-Romaniei-2016-2030.pdf

Ministerul Mediului și Schimbărilor Climatice (2013), Strategia Națională a României privind Schimbările Climatice 2013-2020, http://mmediu.ro/app/webroot/uploads/files/Strategia-Nationala-pe-Schimbari-Climatice-2013-2020.pdf

Ministerul Investițiilor și Proiectelor Europene. (2022). Planul Național de Redresare și Reziliență, https://mfe.gov.ro/pnrr/ *consultat la 30.01.2026*

Planul Național Integrat în domeniul Energiei și Schimbărilor Climatice (PNIESC) 2021-2030, https://energy.ec.europa.eu/system/files/2020-04/ro_final_necp_main_ro_0.pdf

Strategia Națională privind Adaptarea la Schimbările Climatice pentru perioada 2022-2030 cu Perspectivă 2050, https://www.mmediu.ro/categorie/strategia-nationala-privind-adaptarea-la-schimbarile-climatice-pentru-perioada-2022-2030/419

Transelectrica (2019), Integrarea în SEN a centralelor electrice din surse regenerabile, http://www.transelectrica.ro/web/tel/integrarea-in-sen-a-centralelor-eoliene

Transelectrica (2024), Planul de Dezvoltare a RET perioada –2024-2033, https://www.transelectrica.ro/ro/web/tel/planul-de-dezvoltare-ret-2024-2033

Rețele Electrice România SA (2025), Planul de Dezvoltare al Rețele Electrice România 2026-2033 (versiunea supusă consultării publice), https://www.reteleelectrice.ro/wp-content/uploads/plan-dezvoltare-re-consultare.pdf

2.7.10. Gestionarea deșeurilor. Amenajări pentru gestionarea deșeurilor menajere și industriale

2.7.10.1. Diagnostic general și probleme

Deșeuri menajere

Deşeurile reprezintă o pierdere de resurse sub formă de materiale şi energie. În vederea realizării obiectivelor de reducere a cantităţilor totale de deşeuri menajere depozitate, a reducerii cantităţii de deşeuri biodegradabile depozitate, a obiectivelor de recuperare/ reciclare /valorificare a deşeurilor de ambalaje, a gestionării eficiente şi sigure a deşeurilor municipale s-a implementat la nivelul judeţului proiectul *Sistem de management integrat al deşeurilor în judeţul Tulcea***"**, SMID, proiect care propune dezvoltarea unui sistem durabil de management al deşeurilor în judeţ.

Pe de altă parte prin elaborarea și implementarea acestui proiect se urmărește realizarea obiectivelor de reducere a cantităţii deșeurilor industriale nepericuloase

În județul Tulcea există un singur depozit de deșeuri municipale funcțional, depozitul ecologic de la Tulcea. Acesta este un depozit zonal conform pentru deșeuri nepericuloase și periculoase stabile, nereactive și care funcționează în baza autorizației de mediu din 2008 valabilă până la sfârșitul anului 2018. Prin proiectul *Sistem de management integrat al deșeurilor în județul Tulcea* a fost realizat încă un depozit ecologic la Mihai Bravu..

Prin SMID a fost prevăzută închiderea depozitelor de deșeuri neconforme de la Isaccea, Măcin și Sulina care au sistat activitatea de depozitare și au fost închise prin SMID în anul 2016. A mai fost prevăzută execuția următoarelor facilități:

- Depozit conform de deșeuri nepericuloase la Mihai Bravu care nu era încă funcțional la sfârșitul anului 2017;
- Stație de tratare mecano- biologică la Mihai Bravu;
- Stație de transfer a deșeurilor municipale la Măcin;
- 4 stații de transfer cu linie de sortare in localitățile Sulina, Crișan, Chilia Veche și Sfântu Gheorghe
- Construcția a 10 dane de acostare a navelor în localitățile: Sulina, Crișan, Mila 23, Maliuc, Partizani, Ilganii de Sus, Gorgova, Nufăru.

În scopul eficientizării activităților aferente managementului deșeurilor au fost stabilite 4 zone de colectare: Zona 1 – Tulcea, Zona 2 - Mihai Bravu, Zona 3 – Măcin, Zona 4 – Delta Dunării. Această zonare a presupus arondarea tuturor localităților județului pe fiecare zonă de colectare.

Tabel nr. 8: Arondarea localităților județului Tulcea pe zone de colectare

Număr zonă /denumire centre de colectare	Localități urbane	Localități rurale arondate fiecărei zone de colectare
Zona 1 - Tulcea	Municipiul Tulcea	-
Zona 2 Mihai Bravu	Isaccea Babadag	Baia, Beidaud, Beștepe, Casimcea, Ceamurlia de Jos, Ciucurova, Dăeni, Dorobantu, Frecăței, Izvoarele, Hamcearca, Horia, Jurilovca, Mihail Kogălniceanu, Luncavița, Mahmudia, Mihai Bravu, Murighiol, Nalbant, Niculițel, Nufăru, Ostrov, Sarichioi, Slava Cercheză, Somova, Stejaru, Topolog, Valea Nucarilor, Valea Teilor
Zona 3 - Măcin	Măcin	Carcaliu, Cerna, Greci, Grindu, IC Brătianu, Jijila, Peceneaga, Smârdan, Turcoaia, Văcăreni
Zona 4 - Delta Dunării	Sulina	Ceatalchioi, CA Rosetti, Chilia Veche, Crișan, Maliuc, Pardina, Sfântu Gheorghe

Deșeurile colectate selectiv din zonele de colectare vor fi sortate în stațiile de sortare de la Tulcea și Măcin, și stațiile de sortare din Delta Dunării.

- Stația de sortare Tulcea (amplasată pe același amplasament cu depozitul Ecorec) va sorta deșeurile colectate din Municipiul Tulcea.
- Stația de sortare de la Măcin va sorta deșeurile colectate selectiv din Zona 2 Mihai Bravu și Zona 3 Măcin și o parte din deșeurile din Zona 4 Delta Dunării.

- Stațiile de sortare din Delta Dunării amplasate în Sulina, Crișan, Chilia Veche și Sfântu Gheorghe vor sorta deșeuri reciclabile colectate din Zona 4 Delta Dunării

Toate activităţile implicate în sistemul de gestionare a deşeurilor, respectiv de colectare, transport, tratare, valorificare, eliminare şi dezafectare a infrastructurii aferente pot avea un impact negativ asupra mediului dacă nu sunt respectate normativele ce stabilesc condiţiile de gestionare ecologică. Impact negativ asupra mediului îl pot avea chiar şi depozitele de deşeuri municipale şi industriale deoarece structura etanşă a depozitelor de deşeuri face ca materialele, în special cele biodegradabile, să nu se poată descompune în totalitate şi, în absenţa oxigenului, să emane metan, un gaz cu efect de seră periculos. În plus, terenurile ocupate de aceste depozite sunt considerate terenuri degradate, care nu mai pot fi utilizate în scopuri agricole. De aceea, depozitarea este soluţia aflată la nivelul cel mai de jos al ierarhiei opţiunilor de gestionare a deşeurilor..

Deşeuri industriale

Deşeurile industriale constituie surse de risc pentru sănătate datorită conţinutului lor în substanţe toxice precum metale grele, pesticide, solvenţi, uleiuri uzate. Organizarea depozitelor de deşeuri industriale duce la scoaterea din circuit a unor suprafeţe de teren şi implicit deteriorarea calităţii solurilor respective. Cele mai mari cantităţi de deşeuri industriale produse în judeţul Tulcea sunt rezultate de la activităţile din industria metalurgică, industria minieră şi construcţiile.

În județul Tulcea există un depozit industrial pentru deșeuri nepericuloase clasa “b“ halda de șlam roșu aparținând SC ALUM SA Tulcea. Halda de șlam funcționează în baza Autorizației Integrate de Mediu nr. 1/19.03.2018, valabilă până la 19.03.2028. Halda de șlam roșu are o suprafață de 79,4 ha și este amplasată în teritoriul administrativ al municipiului Tulcea, în afara perimetrului satului Mineri, la sud de drumul național DN 22 Tulcea – Isaccea - Măcin.

Un alt depozit de deşeuri nepericuloase a aparţinut fostei societăţi SC Ferom SA. Halda de zgură constituie un depozit de deşeuri nepericuloase cu o suprafaţă de 4,73 ha. și a fost înființată în anul 1976, odată cu punerea în funcţiune a Fabricii de Feroaliaje şi conţine aprox 2.400.000 tone de zgură şi pulberi provenite din procesul de fabricație al feroaliajelor. Depozitarea în aceasta haldă s-a realizat până în anul 2003.

Haldele de steril au impact asupra solului, în primul rând datorită ocupării unor suprafeţe mari de teren, suprafaţă scoasă din circuitul economic şi în al doilea rând datorită amplasării necorespunzătoare. Gestionarea necorespunzătoare a deșeurilor industriale are consecințe asupra mediului natural și a comunităților umane. Există riscuri de accidente ecologice în zonele perimetrelor depozitelor de deșeuri industriale.

În județ există o categorie de halde provenite din activitatea carierelor de piatră. Haldele de steril rezultate din exploatările de la Turcoaia și Greci sunt amplasate în vecinătatea unor arii naturale protejate și, în unele cazuri, în apropierea zonelor locuite. În perimetrul exploatărilor de la Turcoaia sunt identificate mai multe halde de steril amplasate în proximitatea locuințelor, fiind necesară monitorizarea stabilității acestora și a impactului asupra mediului. Aceste amplasamente pot reprezenta surse potențiale de degradare a solului prin eroziune, dispersia pulberilor și infiltrația apelor meteorice prin materialul depozitat.Alte probleme vizează următoarele:

- Cantităţile de deşeuri destinate eliminării prin depozitare sau incinerare reprezintă pierderile de materie şi energie care contravin principiilor unei dezvoltări durabile.
- Insuficienţa fondurilor pentru promovarea / cofinanţarea unor proiecte majore de mediu;
- Întârzieri în procesul de accesare a fondurilor europene destinate finalizării proiectelor privind eficientizarea activităților de gestionare a deșeurilor
- Nivelul scăzut de conştientizare a publicului privind deşeurile şi problemele legate de deşeuri.

Pentru eliminarea finală a deşeurilor menajere există facilități de depozitare care pot prelua deșeurile menajere de pe întreg teritoriul judeţului. În schimb, infrastructura de colectare a deşeurilor, colectarea selectivă sau transportul deşeurilor are nevoie de investiții care să asigure un management corespunzător al deşeurilor. În vederea conformării cu cerințele legislative în domeniul gestionării deșeurilor, programele de investiții includ activități legate de ierarhia în ceea ce privește managementul deșeurilor (prevenire, colectare și colectare selectivă, valorificare și reciclare, tratare și eliminare).

Finalizarea aplicării proiectului „Sistemului de Management Integrat al Deșeurilor în județul Tulcea” și implementarea acestuia conduce la îmbunătățirea situației în domeniul gestionării deşeurilor menajere. Acesta acoperă întreg teritoriul judeţului, atât în mediul urban, cât şi în mediul rural și urmărește:

- înglobarea activităţilor de colectare, transport, tratare şi eliminare a deşeurilor municipale.
- depozitarea deşeurilor în conformitate cu cerinţele legislaţiei în domeniul gestionării deşeurilor în scopul protejării sănătăţii populaţiei şi a mediului
- reducerea cantităților de deșeuri municipale eliminate prin depozitare;
- proiectarea şi gestionarea unei baze de date pentru deşeurile din construcţii şi demolări.
- adaptarea și dezvoltarea cadrului instituțional și organizatoric în vederea implementării cerințelor naționale și armonizarea cu structurile europene.

2.7.10.2. Sub-obiective și măsuri specifice

Obiectivul principal al politicii europene, stabilit și prin legislația în domeniu, este legat de *prevenirea generării deșeurilor prin utilizarea unor tehnologii moderne și inovative, precum și transformarea deșeurilor generate într-o resursă*.

La nivel național acest obiectiv este preluat prin Strategia Națională de Gestionare a Deșeurilor și prin Planului Național de Gestionare a Deșeurilor 2014-2020, care stabilește ca obiectiv general-

OTTd - Dezvoltarea unui sistem integrat de gestionare a deșeurilor, eficient din punct de vedere economic, care să asigure protecția sănătății populației și a mediului.

Racordarea politicii judetene la obiectivele strategice ale politicii europene și la obiectivul general al Strategiei Naționale de Gestionare a Deșeurilor s-a realizat prin elaborarea și implementarea proiectului *Sistem de management integrat al deşeurilor în județul Tulcea.* Acesta acoperă întreg teritoriul judeţului, atât în mediul urban, cât şi în mediul rural, fiind responsabil de activităţile de colectare, transport, tratare şi eliminare a deşeurilor municipale. Prin acest proiect se are în vedere realizarea obiectivelor de reducere a cantităţilor totale de deşeuri depozitate și a obiectivelor de recuperare / reciclare /valorificare a deşeurilor de ambalaje, a gestionării eficiente şi sigure a deşeurilor municipale.

Preluarea la nivelul PATJ Tulcea a obiectivelor specifice ale SMID privind deşeurile menajere se face prin definirea unor direcții de acțiune orientate spre:

- Dezvoltarea unei politici județene coerente în vederea implementării *Sistemului integrat de gestionare a deșeurilor;*
- Depozitarea deşeurilor în conformitate cu cerinţele legislaţiei în domeniul gestionării deşeurilor în scopul protejării sănătăţii populaţiei şi a mediului.

- Reducerea cantităților de deșeuri depozitate prin gestionarea corespunzătoare a deșeurilor menajere și celor provenite din construcții și demolări.
- Adaptarea şi dezvoltarea cadrului instituţional şi organizatoric în vederea implementării cerinţelor naţionale şi armonizarea cu cerinţele documentelor europene din domeniu.
- Conştientizarea locuitorilor de beneficiile rezultate din proiect, separarea colectării deşeurilor şi reciclarea acestora.

Prin PATJ Tulcea se propun următoarele sub–obiectivele sectoriale tematice legate de domeniul deșeurilor menajere și industriale:

OTTd1. Continuarea Implementării Sistemului de management integrat al deşeurilor în județul Tulcea

OTTd2. Creșterea gradului de conștientizare a populației județului cu privire la beneficiile implementării proiectului SMID Tulcea

OTTd.3 Reducerea impactului negativ al deşeurilor industriale asupra mediului

<u>Deșeuri menajere</u>

Măsurile prin care se realizează obiectivele vizează:

- Asigurarea celor mai bune opțiuni pentru colectarea și transportul deșeurilor municipale, în vederea unei valorificări cât mai eficiente și reducerea cantităților de deșeuri eliminate prin depozitare, pentru asigurarea unui management ecologic rațional;
- Respectarea prevederilor privind colectarea selectivă, reciclarea deșeurilor refolosibile și eliminarea finală doar a deșeurilor neutilizabile.
- Gestionarea corespunzătoare a deșeurilor din construcții și demolări, cu respectarea principiilor strategice și a minimizării impactului asupra mediului și sănătății umane.
- Crearea și dezvoltarea unei rețele de colectare, valorificare, reciclare a vehiculelor scoase din uz
- Reducerea cantității de deșeuri municipale biodegradabile depozitate.
- Implementarea serviciilor de colectare, transport și eliminare a deșeurile periculoase în mod ecologic.
- Adoptarea și implementarea măsurilor în vederea prevenirii generării deșeurilor de ambalaje, asigurării valorificării și reciclării și minimizarea riscului determinat de substanțele periculoase din ambalaje;
- Asigurarea de capacități de colectare și de sisteme de transport adaptate numărului de locuitori și cantităților de deșeuri generate
- Crearea și utilizarea de sisteme și mecanisme economico-financiare pentru gestionarea deșeurilor în condițiile respectării principiilor generale, cu precădere a principiului "poluatorul plătește" și a principiului subsidiarității
- Promovarea unui sistem de informare, conștientizare și motivare a societății civile cu privire la problemele de mediu din arealul în care trăiesc și implicit neimplicarea acesteia la activitățile legate de rezolvarea integrată a acestora
- Accesarea a fondurilor europene destinate finalizării proiectelor privind eficientizarea activităților de gestionare a deșeurilor

<u>Deşeuri industriale</u>

Opţiunile de gestionare a deşeurilor industriale urmăresc priorităţi care privesc:

- Prevenirea apariţiei deşeurile industriale prin aplicarea "tehnologiilor curate" în activităţile industriale care generează deşeuri.
- Reducerea cantităţilor deşeurile industriale prin aplicarea celor mai bune practici în fiecare domeniu de activitate generator de deşeuri.
- Valorificarea prin refolosire, reciclare materială şi recuperarea energiei.
- Eliminarea deşeurilor industriale prin incinerare şi depozitare

Pentru atingerea obiectivelor și pentru gestionarea corespunzătoare a deșeurilor industriale cu consecințe pozitive în ceea ce privește calitatea factorilor de mediu Strategia în domeniul deșeurilor industriale vizează *măsuri* legate de necesitatea programelor de reconstrucție ecologică pentru toate siturile contaminate în urma activităţilor din industria metalurgică, industria minieră şi construcţiile:

- Finanțarea lucrărilor de ecologizare și a lucrărilor de punere în siguranță a haldelor de steril și a iazurilor de decantare de la uzinele de preparație minieră care prezintă risc de cedare, pentru evitarea poluării solului, a apelor de suprafață/ subterane, cu metale grele și evitarea riscului cedării iazurilor de decantare.
- Securizarea și stabilizarea haldelor de steril afectate de ploile intense, mari cantităţi de material din halde fiind antrenate de precipitatii ducând uneori la colmatarea albiilor râurilor.
- Identificarea surselor de finanțare pentru lucrările de închidere si ecologizare pentru monitorizarea postînchiderii și pentru eliminarea pericolului poluării solului, a apelor de suprafață/ subterane, cu metale grele
- Continuarea lucrărilor de ecologizare acolo unde au fost începute sau obținerea de noi fonduri pentru remedierea lucrărilor deteriorate și reintroducerea terenurilor în circuitul economic
- Valorificarea materialelor utile din halde, urmărirea comportării în timp a haldelor și verificarea acestora după precipitații abundente, cu prioritate a celor apropiate de zone locuite sau cursuri de apa, verificarea stabilității haldelor prin aparatura de măsură si control specific, obținerea Autorizațiilor de siguranță și a Autorizațiilor de gospodărire a apelor.
- Prevenirea generării de deșeuri periculoase şi a deşeurilor care conţin substanţe periculoase prin realizarea unor facilități de gestionare a deșeurilor periculoase provenite în special de la populație
- Minimizarea cantităților de deșeuri destinate eliminării prin depozitare sau incinerare, acestea reprezentând pierderi de materie şi energie care contravin principiilor unei dezvoltări durabile.

Sistemul de Management Integrat al Deșeurilor județului Tulcea prevede aplicarea tuturor componentelor SMID pentru gestionarea corespunzătoare a deșeurilor municipale și industriale cu consecințe pozitive în ceea ce privește calitatea factorilor de mediu:

- Îmbunătățirea calității mediului prin depozitarea și eliminarea deșeurilor municipale generate în depozitele ecologice de la Mihai Bravu și Tulcea..
- Optimizarea transportului deșeurilor din zonele de colectare la facilitățile de tratare sau la depozitul de deșeuri din Mihai Bravu. Prin proiect s-au construit: o **s**tație de tratare mecano- biologică la Mihai Bravu, **s**tație de transfer a deșeurilor municipale la Măcin, 4 stații de transfer cu linie de sortare în localitățile Sulina, Crișan, Chilia Veche și Sfântu Gheorghe, construcția a 10 dane de

acostare a navelor de transport deșeuri din Delta Dunării în localitățile Sulina, Crișan, Mila 23, Maliuc, Partizani, Ilganii de Sus, Gorgova, Nufăru.;

- Colectarea selectivă din zonele de colectare Zona 1 – Tulcea, Zona 2 - Mihai Bravu, Zona 3 – Măcin, Zona 4 - Delta Dunării
- Refacerea ecologică și postmonitorizarea depozitelor de deșeuri neconforme închise de la Isaccea, Măcin și Sulina care au sistat activitatea de depozitare și au fost închise în anul 2016;
- Organizarea transferului de deșeuri colectate din localitățile din Rezervația Biosferei Delta Dunării la depozitul de deșeuri sau la firmele de valorificare;
- Precolectarea, colectarea și transportul deșeurilor municipale, inclusiv ale deșeurilor toxice periculoase din deșeurile menajere, cu excepția celor cu regim special;
- Colectarea, transportul, depozitarea și valorificarea deșeurilor voluminoase provenite de la populație, instituții publice și agenți economici, neasimilabile celor menajere (mobilier, deșeuri de echipamente electrice și electronice etc.)
- Implementarea colectării selective a deșeurilor în mediul urban și mediul rural în vederea reducerii cantităților de deșeuri biodegradabile eliminate în depozite;
- Crearea sau după caz extinderea asocierilor de dezvoltare intercomunitară.
- Campanii de informare și conștientizare a populației județului cu privire la gestionarea corespunzătoare a deșeurilor în cadrul SMID Tulcea.

Pentru atingerea obiectivelor propuse evoluția gestionării deșeurilor menajere necesită următoarele măsuri aplicabile la nivel local:

Pentru: **OTTd1. Continuarea Implementării Sistemului de management integrat al deșeurilor în județul Tulcea**

MTd1.1. – Închiderea finală și refacerea ecologică a depozitelor de deșeuri neconforme închise

Depozitele de deșeuri neconforme de la Isaccea, Măcin și Sulina au sistat activitatea de depozitare și au fost închise prin SMID în anul 2016. Prin ecologizarea și postmonitorizarea fostelor rampe închise se reduce impactul asupra posibilităților de extindere a localităților în zonele unde au fost amplasate acestea. Se apreciază că sunt necesari aprox. 20 ani de refacere ecologica si postmonitorizare.

MTd1.2. - Eficientizarea funcționării depozitelor ecologice pentru deșeurile menajere.

Este vorba despre cele două depozitele ecologice din județ, cel din Municipiul Tulcea și cel din comuna Mihai Bravu. Aceste depozite colectează deșeurile din zonele de colectare: 1- Tulcea, 2 – Mihai Bravu, 3 – Măcin și 4 – Delta Dunării.

MTd1.3. - Eficientizarea funcționării stațiilor de transfer și a danelor de acostare

Cele 6 stații de transfer construite prin SMID au linie de sortare pentru deșeurile menajere colectate din întregul județ (stațiile de la Tulcea și Măcin) iar pentru deșeurile din Delta Dunării sunt construite 4 stații de transfer cu linie de sortare în orașul Sulina și în comunele Crișan, Chilia Veche și Sfântu Gheorghe.

MTd1.4. Construirea danelor de acostare a navelor pentru transportul deșeurilor din Delta Dunării la stațiile de transfer

In vederea transportului deșeurilor din Delta Dunării va fi achiziționată /închiriată o navă fluvială cu dotări speciale și vor fi construite 10 dane de acostare a navei în orașul Sulina (3 dane) și comunele Crișan (2 dane), Maliuc (4 dane), Nufăru (1 dana). Cele 10 dane sunt amplasate în localitățile: Sulina, Crișan, Gorgova, Ilganii de Sus, Maliuc, Mila 23, Nufăru, Partizani.

Responsabilitatea pentru aplicarea acestor măsuri revine Consiliului Județean și Centrului de Management Integrat al Deșeurilor.

Pentru **OTTd2. Creșterea gradului de conștientizare a populației județului cu privire la beneficiile implementării proiectului SMID Tulcea**

MTd2.1 Promovarea unui sistem de informare, conștientizare și motivare a populației județului Tulcea cu privire la gestionarea corespunzătoare a deșeurilor în cadrul SMID Tulcea.

Responsabilitatea pentru aplicarea acestei măsuri revine Consiliului Județean și Centrului de Management Integrat al Deșeurilor.

Pentru atingerea obiectivului **OTTd.3 Reducerea impactului negativ al deșeurilor industriale asupra mediului** se propun următoarele măsuri:

MTd3.1 - Reconstrucția ecologică, securizarea și stabilizarea haldelor, monitorizarea siturilor contaminate în urma activităților industriale

Sunt vizate siturile contaminate în urma activităților din industria metalurgică, industria minieră și construcțiile: halda de șlam roșu, haldele de steril, carierele de piatra amplasate în UAT: Municipiul Tulcea, comunele Dăeni, Izvoarele și Turcoaia. Prin această măsură se urmărește securizarea și stabilizarea haldelor afectate de ploile intense, cantităţi de material din halde fiind antrenate de precipitații ducând la colmatarea râurilor.

De asemenea se urmărește monitorizarea post închidere, pentru eliminarea pericolului poluării solului, a apelor de suprafață/ subterane, cu metale grele:

- Monitorizarea haldei de șlam roșu aparținând SC Alum SA Tulcea
- Efectuarea expertizei /audit extern a haldei de steril din comuna Izvoarele pentru determinarea stabilității materialului din compoziția haldelor, marcarea perimetrului, elaborarea unui plan de conformare, ecologizarea zonei.
- Continuarea monitorizării haldei de steril de la Dăeni de către instituțiile competente și aducerea societății în legalitate până la sfârșitul anului 2017.

Responsabilitatea pentru aplicarea acestei măsuri revine Consiliului Județean, Agenției de Protecția Mediului Tulcea și agenților economici din industriile generatoare de deșeuri industriale.

Surse documentare

Inventarierea haldelor de steril și a iazurilor de decantare de pe teritoriul României – Ministerul Economiei, sept 2017

Proiectul „Sistem de Management Integrat al Deșeurilor în Județul Tulcea" – SMID Tulcea

Raport privind starea mediului în Județul Tulcea în anul 2017- APM Tulcea

Planul Județean de Gestionare a Deșeurilor – C J Tulcea Tulcea

Studiul "Interacțiunea mediului cu activitățile economico-sociale la nivelul județului Tulcea", F&R Worldwide, 2019

2.8. Zonificarea teritoriului

Județul Tulcea este unul dintre județele cele mai sărace în ciuda poziției geografice și a potențialului de dezvoltare de care dispune. Marile disfuncționalități sunt generate, în mare parte, de fenomene tipice perioadei de tranziție, de circulația forței de muncă la nivel european, dar și de lipsa resurselor financiare pentru accelerarea proceselor de restructurare economică și socială.

Oportunitățile care sunt și care apar vor putea atenua gradul de relativă izolare a județului și a localităților sale (podul Brăila-Măcin), pe de o parte, iar pe de altă parte, pot fi reactivate unele activități industriale de interes național (Șantierul naval) sau altele de interes județean sau local (valorificarea resurselor agricole, piscicole și stuficole).

În același timp, activitățile de cercetare-dezvoltare și IT beneficiază de oportunități precum creșterea potențială a suportului european pentru dezvoltarea Centrului de cercetări marine și deltaice de la Murighiol. Turismul practicat, într-un mod controlat, poate asigura resursele necesare unei dezvoltări durabile a județului și spațiului deltaic.

Județul Tulcea se caracterizează prin cea mai scăzută densitate a populației, precum și prin ponderea foarte ridicată a ariilor protejate legate de mediul umed. De altfel, ultima caracteristică explică inclusiv acest nivel al densității, întrucât suprafețele ocupate de ape și bălți sunt cele mai extinse din țară. Ca urmare a acestei realități, activitățile economice înglobează un anumit specific, care se regăsește în tipologia generală a spațiului județean. Este vorba de relația de determinare directă și indirectă dintre activitățile economice și existența Dunării, a Deltei și a Complexului lacustru Razim-Sinoe.

2.8.1. Zone economice funcționale

Diversitatea economică și dinamica demografică țin cont de resursele teritoriale, de nivelul dezvoltării economice, de restricțiile impuse prin lege și, evident, de opțiunile comunităților umane. Distribuția teritorială a fenomenelor economice și demografice conduce la individualizarea anumitor arii cu specific aparte, foarte utile în planificarea teritorială multiscalară.

Zonificarea teritoriului s-a efectuat luând în considerație distribuția teritorială a elementelor analitice de pe hărțile sectoriale[26].

Întrucât conținutul acestora nu poate fi cuantificat, pentru calcularea unui indice global, s-a recurs la analize tip GIS, prin care au fost individualizate arii cu caracteristici dominante. Delimitarea lor a fost rafinată ținând cont de configurația UAT-urilor, pentru ca acestea să servească definirii unor politici intrajudețene distincte.

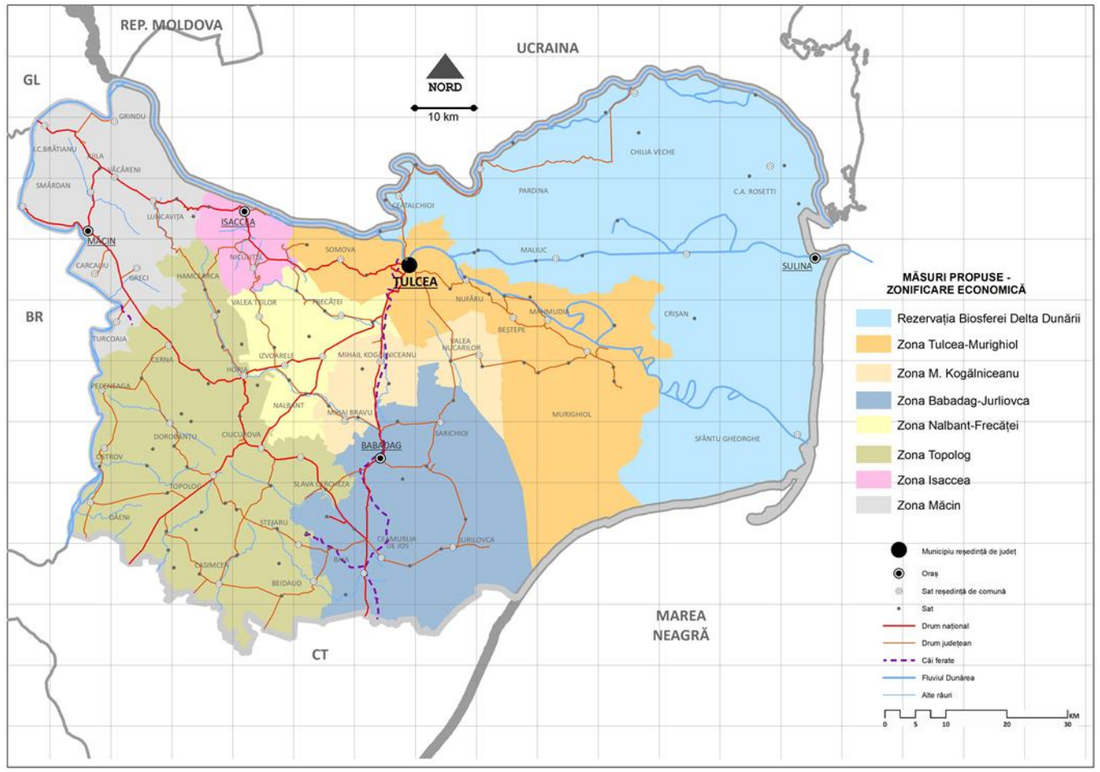

Figura nr. 5: Zonificarea economică a județului Tulcea

2.8.2. Diagnostic și arii problemă / potențial / mod de valorificare

Teoretic, o disfuncționalitate majoră o constituie poziția reședinței de județ la extremitatea nordică, inducând diferențieri în ceea ce privește costul accesibilității tuturor UAT-urilor la serviciile furnizate de orașul Tulcea. Particularitățile Deltei propriu-zise fac ca localitățile din interiorul acesteia să înregistreze mari inegalități în privința accesului la serviciile oferite de reședința județului, mai ales în perioada de iarnă.

Partea central-estică a spațiului continental al județului, considerăm că este subdezvoltat în raport cu potențialul pe care îl posedă, definit de obiectivele turistice, de atracția ariei lagunare și, evident, de resursele naturale încă slab valorificate.

Nord-vestul județului este axat pe influența teritorială a orașului Măcin, departe de a fi suficientă pentru a asigura serviciile de care are nevoie această parte a județului. De altfel, disfuncționalități locale sunt evidente în jurul fiecărui oraș mic din județul Tulcea, incapabile să asigure o dezvoltare sustenabilă a spațiilor, teoretic, polarizate.

În spațiul deltaic, disfuncționalitățile țin de raportul dintre resurse și beneficiile de care s-ar bucura comunitățile locale. Cele mai mari câștiguri, ca urmare a activităților de turism si pescuit nu revin locuitorilor deltei, ci firmelor cu localizate în afara acestora. O altă disfuncționalitate importantă este

[26] Pentru descrierea zonelor a se vedea partea 1 (2019).

reprezentată de gradul de izolare a celor mai multe dintre localitățile din delta propriu-zisă, chiar dacă unele aparent beneficiază de conexiuni pe calea apei cu Tulcea.

Orașul Tulcea prezintă disfuncționalități interne create de procesul de dezindustrializare, care a produs un dezechilibru între oferta de forță de muncă din oraș și aria înconjurătoare și necesarul economiei urbane. Acest proces de „shrinking" se caracterizează printr-o scădere a numărului de locuitori, printr-o emigrare a populației peste graniță, printr-o scădere a activităților industriale, prin creșterea suprafețelor abandonate în intravilan, prin scăderea generală a nivelului de viață al majorității populației. Aceste procese interne au produs disfuncționalități externe, la nivelul ariilor rurale strâns legate, altădată, prin asigurarea orașului cu forță de muncă.

Obiectiv sectorial specific (pentru tot sub-domeniul).

OTZ: Asigurarea unei zonificări economice echilibrate și eficiente pentru o gestiune durabilă.

Din distribuția teritorială a populației și activităților economice apar disfuncționalități clare în ambele mari spații: terestru și deltaic. În spațiul terestru, trebuie remarcate ariile profund rurale din partea centrală și de sud-vest, unde nu există un centru, măcar rural cu funcții inter-locale, care să înlocuiască lipsa centrelor urbane. Aceasta explică gradul ridicat al procesului de depopulare, de îmbătrânire a populației, precum și de dominanța unei agriculturi de subzistență. Nivelul ridicat de ruralizare se reflectă și în nivelul scăzut al gradului de educație. Distorsiunile vizibile sunt determinate de faptul că încă sunt probleme legate de dezvoltarea acestor comunități, care rămân izolate, cu servicii publice de slabă calitate, care au acces limitat la resursele deltei (in special pescuit și pășunat) și care nu resimt aspectele benefice ale declarării zonei ca rezervație a Biosferei. Diminuarea traficului fluviatil pe brațul Sulina și dezindustrializarea acestui oraș au condus la depopularea acestuia și la pierderea rolului teritorial pe care l-a avut în istorie. În paralel, crește importanța localității Sfântu Gheorghe, care pe lângă funcția turistică dezvoltă și activități de cercetare. Disfuncționalitățile sunt relativ diferite în spațiul deltaic propriu-zis și în cel continental, fiind axate în principal de accesibilitate redusă, de ruperea echilibrului între potențialul de dezvoltare urban și resursele spațiului rural, de inexistența unei culturi a cooperării intercomunale în atragerea fondurilor de la nivel național și european.

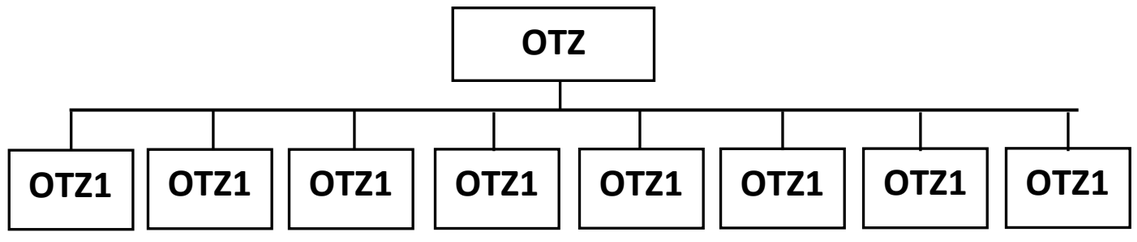

Figura nr. 6: Schemă cu obiectivele domeniului țintă „zonificare economică"

2.8.3. Sub-obiective și măsuri specifice (pe zone funcționale)

OTZ1 RBDD: creșterea nivelului de trai al locuitorilor din Delta Dunării.

Măsuri aferente

MZ1.1: Dezvoltarea infrastructurii tehnico-edilitare.

MZ1.2: Personal RBDD mai numeros care să fie pe teren. Control mai strict al activităților de turism și a altor activități care ar putea periclita biodiversitatea zonei.

MZ1.3: Control mai strict al autorizațiilor de construire emise (respectarea specificului zonei).

OTZ2 Tulcea Murighiol: Dezvoltarea industriei și a cercetării.

Măsuri aferente:

MZ2.1 Dezvoltarea de clustere în cercetare-protecția mediului, construcții navale-metalurgie și turism. Tulcea și această regiune trebuie să își dezvolte sectorul economic pentru a-și amplifica forța de atracție a resurselor, dar și pentru a genera dezvoltare în cadrul zonei urbane funcționale sau a unei viitoare zone metropolitane. Activitățile economice însă sunt dependente de traiectorie, adică au nevoie de o tradiție pe care să și-o dezvoltate în timp. Activități economice noi apar doar cu costuri financiare și de resurse umane foarte ridicate, iar timpul necesar pentru a deveni competitiv pe piață este de ordinul deceniilor. În această logică propunem dezvoltarea unor clustere în jurul unor activități economice fanion pentru județ: metalurgie (aluminiu și aliaje), construcții de nave, cercetare și protecția mediului. Unitățile de profil de județ nu pot realiza un cluster doar la nivel local ci vor face parte și organizații care au o altă locație (să facă parte dintr-un cluster organizațional și nu neapărat unul teritorial).

OTZ3 Mihail Kogălniceanu: Creșterea randamentului din agricultură și astfel creșterea nivelului de trai al locuitorilor.

Măsuri aferente:

MZ3.1 Modernizarea drumurilor județene și comunale. Pentru a putea crește gradul de accesibilitate și deservirea populației rurale cu servicii cotidiene în centrul polarizator.

MZ3.2 Susținerea micilor fermieri prin încurajarea asocierii și dezvoltarea unor baze tehnico-materiale comune (utilaje agricole, ferme, silozuri). Puterea lor de negociere în raport cu intermediarii, procesatorii, băncile sau comercianții ar crește. Randamentul muncii lor ar trebui să crească în acest fel.

OTZ4 Babadag-Jurilovca: Materializarea potențialului multiplu (roci, lemne, pește, agricultură performantă și turism) pe care o deține această zonă economico-funcțională.

Măsuri aferente:

MZ4.1 Asocierea actorilor implicați în turism în clustere (OMD) având ca bază organizațiile de management al destinațiilor turistice (DMO în engleză) pentru a oferi o bază solidă a dezvoltării afacerilor din turism prin integrarea lanțurilor valorice: cazare, transport, alimentație publică, agrement și alte servicii conexe și complementare. Sinergia creată în interiorul unui astfel de cluster ar trebui să conducă la o mai bună organizare a turismului din regiune și la crearea unei experiențe pozitive pentru turiști și astfel se pot crea premisele unui turism sustenabil (din care să câștige financiar agenții economici, autoritățile locale, localnicii, ONG-urile, dar și turiștii prin sentimentul unei experiențe turistice reușite).

MZ4.2 Asocierea actorilor implicați în piscicultură (Cluster piscicol) care să eficientizeze munca pescarilor, a producătorilor de produse de pește (dacă există). Produsele lor nu trebuie să plece din zonă doar ca materie primă, ci trebuie încercată o integrare a acesteia pe lanțuri valorice pentru a-i spori valoarea adăugată. Procesele economice sunt complicate, e greu de găsit un volum suficient de mare și de constant pentru a asigura randamentul necesar, găsirea unor piețe de desfacere este

grea, sunt riscuri multe pe parcurs, însă simpla vânzare a peștelui pare să întrețină cu cerc vicios al traiului de subzistență.

OTZ5 Nalbant-Frecăței: Creșterea randamentului din agricultură și astfel creșterea nivelului de trai.

Măsuri aferente:

MZ5.1 Modernizarea drumurilor județene și comunale. Pentru a putea crește gradul de accesibilitate și deservirea populației rurale cu servicii cotidiene în centrul polarizator.

MZ5.2 Susținerea micilor fermieri prin încurajarea asocierii și dezvoltarea unor baze tehnico-materiale comune (utilaje agricole, ferme, silozuri). Puterea lor de negociere în raport cu intermediarii, procesatorii, băncile sau comercianții ar crește. Randamentul muncii lor ar trebui să crească în acest fel.

OTZ 6 Topolog: Atingerea țintelor socio-economice pentru declararea comunei Topolog ca oraș.

Măsuri aferente:

MZ6.1 Diversificarea bazei economice pentru a putea oferi servicii inter-comunale și pentru zona rurală adiacentă.

MZ6.2 Modernizarea drumurilor județene și comunale. Pentru a putea crește gradul de accesibilitate (nu doar cea cu autovehicul) și deservirea populației rurale cu servicii cotidiene în centrul polarizator.

MZ6.3 Elaborarea unor politici publice locale/județene sau naționale, prin care comunitățile locale să beneficieze de pe urma energiei eoliene proporțional cu beneficiul pe care companiile energetice le încasează (nivel local de taxare).

MZ6.4 Susținerea micilor fermieri prin încurajarea asocierii și dezvoltarea unor baze tehnico-materiale comune (utilaje agricole, ferme, silozuri). Puterea lor de negociere în raport cu intermediarii, procesatorii, băncile sau comercianții ar crește. Randamentul muncii lor ar trebui să crească în acest fel.

OTZ 7 Isaccea: Dezvoltarea brandului viticol local.

Măsuri aferente:

MZ7.1 Dezvoltarea unui cluster viticol, care să reunească cultivatorii de struguri, producătorii de vin, autoritățile locale, distribuitorii de vin, furnizorii forței de muncă și poate furnizorii de servicii turistice. Piața vinurilor este foarte competitivă, chiar și la nivel național. Ca mic producător este foarte greu să gestionezi toate aspectele ale unui management de succes. În acest fel ar avea comunitatea de câștigat, iar micii producători ar putea fi protejați de tacticile agresive (de cumpărare sau scoatere de pe piață) din partea marilor producători.

OTZ 8 Măcin: Sporirea capacității de polarizare prin diversificarea serviciilor oferite de către orașul Măcin (ca centru polarizator).

Măsuri aferente:

MZ8.1: Diversificarea bazei economice. Economia orașului se bazează puternic pe industria ușoară și pe cea extractivă, activități care nu generează venituri mari pentru angajați sau pentru autoritatea locală. Acest nivel scăzut al remunerației nu permite dezvoltarea cererii și astfel dezvoltarea altor activități economice care ar putea crește atractivitatea orașului pentru aria polarizată.

MZ8.2: Dezvoltarea unui cluster de turism, având ca bază organizațiile de management al destinațiilor turistice (DMO în engleză) pentru a oferi o bază solidă a dezvoltării afacerilor din turism prin integrarea lanțurilor valorice: cazare, transport, alimentație publică, agrement. Sinergia creată în interiorul unui astfel de cluster ar trebui să conducă la o mai bună organizare a turismului din regiune și la crearea unei experiențe pozitive pentru turiști și astfel se pot crea premisele unui turism sustenabil (din care să câștige financiar agenții economici, autoritățile locale, localnicii, ONG-urile, dar și turiștii prin sentimentul unei experiențe turistice reușite).

3. STRUCTURA SOCIO-DEMOGRAFICĂ (SSD)

3.1. Populația. Caracteristici demografice și prognoză

3.1.1. Diagnostic și probleme

În intervalul 2007-2018, peste 80% dintre UAT-urile din județ au fost afectate de declin demografic. Cele mai accentuate scăderi ale numărului de locuitori (sub -10%) se înregistrează în 31% dintre cazuri, fiind caracteristice spațiului rural la care se adaugă orașul Sulina. Din punct de vedere al distribuției teritoriale, un areal extins de concentrare se evidențiază în partea estică a județului dar și în partea vestică.

Indicele de potențial demografic, calculat pe baza indicatorilor relevanți atât pentru dinamica populației (evoluția populației, bilanțul natural și migratoriu, mortalitatea infantilă) cât și pentru structura acesteia (rata de dependență demografică, ponderea populației tinere) relevă concentrări de UAT-uri cu un potențial scăzut în partea de est și de sud-est a județului (în zona deltaică) dar și în extremitatea vestică, la limita cu județul Brăila. În ambele cazuri bilanțul migratoriu negativ și ponderea scăzută a populației tinere reprezintă factorii demografici determinanți. Ambele zone sunt relaționate cu un anumit grad și tip de izolare. In partea de est discutăm despre o izolare geografică (suprafețele mari acoperite de ape care separă practic aceste UAT-uri de restul județului) iar în partea de vest o izolare datorată slabei conectivități cu restul județului (lipsa infrastructurii rutiere majore). O altă problemă o reprezintă lipsa centrelor polarizatoare majore (județul Tulcea având un grad de urbanizare cu 7% mai mic decât media națională).

Toate aceste premise negative conduc la fluxuri emigraționale (temporare sau definitive) însemnate, bilanțul migratoriu negativ caracterizând peste 70% dintre UAT-uri. În acest context, având în vedere că migrează în general populația tânără, rata natalității este puternic afectată, peste 45% dintre UAT-uri având valori mai mici de 8‰. Pe acest fond se produce îmbătrânirea populației, fenomen care caracterizează UAT-urile din jumătatea estică a județului (CA Rosetti, Sulina, Sf. Gheorghe, Maliuc), centrală și vestică (Carcaliu, Izvoarele, Slava Cercheză).

Domeniul țintă „structura socio-demografică” se referă la evoluția populației, resursa umană (forța de muncă) și infrastructurile sociale. Scopul planificării și dezvoltării teritoriale îl constituie alături de asigurarea coeziunii teritoriale și asigurarea coeziunii sociale. În acest scop sunt formulate obiective, sub-obiective și măsuri, a căror codificare este realizată conform tabelului de mai jos:

Tabel nr. 9: Codificarea obiectivelor și măsurilor aferente domeniului Structura socio-demografică

Obiective domenii țintă	Obiective sectoriale domenii țintă (secundare)	Sub-obiective sectoriale domenii țintă (terțiare)	Măsuri specifice ale obiectivelor
OD Socio-demografie	**ODD (1…z)** demografie		MD1.1……..MDzx
	ODM (1…z) forța de muncă		MM1.1…….MMzx
	ODS (1…z) infrastructura socială	**ODSs (1…y)** sănătate **ODSe (1…y)** educație **ODSc (1…y)** cultură **ODSr (1…y)** loisir, sport (recreere)	MSs1.1…….MSsyx MSe1.1…….MSeyx MSc1.1……..MScyx MSr1.1……..MSryx

3.1.2. Evoluția populației și potențialul demografic

3.1.2.1. Prognoza demografică

Scopul proiectării demografice a populaţiei este acela de a se anticipa, pe baza analizei unor indicatori demografici (natalitate, mortalitate, migraţie), evoluția probabilă a acesteia. În acest scop, pentru județul Tulcea, s-a întocmit prognoza populației pentru anii 2030 și 2035, 2040, cu cele trei variante: medie, optimistă şi pesimistă.

Estimarea tendinţelor viitoare ale evoluţiei populației județului a plecat de la premisa că următoarele elemente rămân în parametrii actuali: dinamica populaţiei urbane şi rurale şi caracteristicile mişcării naturale şi migratorii. Metoda de prognozare a populației a avut la bază datele privind populația după domiciliu la nivel de UAT între anii 2016-2025, furnizate de INS (baza de date tempo online). Motivația pentru care s-a luat în considerare populația cu domiciliul este aceea că nu există date la nivel de UAT privind populația rezidentă (deși relevanța acesteia este probabil mai mare). Intervalul menționat a fost ales pentru că reprezintă intervalul de 10 ani în baza căruia se vor constitui următoarele prognoze: 2030, 2035, 2040.

Având în vedere diferențele mici înregistrate între cei trei ani (2030, 2035, 2040) analiza la nivel teritorial cât și prognoza pentru grupele mari de vârstă (importantă pentru fixarea anumitor obiective și măsuri) s-a realizat pentru anul 2035

Pentru calculul populației prognozate s-a utilizat următoarea formulă:

Pr. medie = P2025 + [(P2025 - P2016/10)* 5 (10, 16)]

Pr. optimistă = Pr. medie + (Pr. medie * 10/100)

Pr. pesimistă = Pr. medie - (Pr. medie * 10/100)

Pr. medie - prognoza medie

P2025 - populația cu domiciliul din 2025

P2016 - populația cu domiciliul din 2016

10 - numărul de ani dintre 2016 și 2025

5 (10, 16) - numărul de ani până în 2030 (2035, 2040).

Prognoza pentru principalele grupe de vârstă s-a realizat utilizând aceeași formulă de calcul, înlocuind populația totală cu populația din grupa de vârstă specifică pentru care s-a realizat calculul.

Varianta I (medie) de prognoză

În această variantă de prognoză populația județului Tulcea ar scădea cu 25.147 locuitori (cu o medie de aproximativ 2.515 locuitori pe an), pentru anul 2035, respectiv cu 12.574 locuitori pentru anul 2030 și 40.235 pentru anul 2040. În această ipoteză de evoluție se presupune existenţa unei continuităţi în ce priveşte parametrii de evoluţie demografică, menţinându-se tendinţele manifestate în perioada ultimilor ani, rezultând o variantă medie nu foarte optimistă, în care populația urbană ar scădea, anual, cu 1.409 persoane iar cea rurală cu 1.106 persoane. În această ipoteză populația urbană va scădea cu 14.090 persoane până în anul 2035 (7.045 persoane până în 2030 și 22.544 de persoane până în anul 2040), în timp ce în mediul rural se va înregistra o diminuare de 11.057 persoane (până în 2035)

Tabel nr. 10: Dinamica populației față de anul 2025 în varianta I (medie) de prognoză (2030, 2035, 2040) (număr persoane)

Denumire UATB /medii	Dinamica 2025-2030	Dinamica 2025-2035	Dinamica 2025-2040
TULCEA	-5490	-10980	-17568
BABADAG	-298	-596	-954
ISACCEA	-217	-434	-694
MĂCIN	-731	-1461	-2338
SULINA	-310	-619	-990
Baia	-102	-204	-326
Beidaud	-49	-98	-157
Beştepe	-94	-187	-299
C.A. Rosetti	-103	-205	-328
Carcaliu	-183	-366	-586
Casimcea	-146	-292	-467
Ceamurlia de Jos	-94	-188	-301
Ceatalchioi	-47	-93	-149
Cerna	-235	-469	-750
Chilia Veche	-199	-398	-637
Ciucurova	-72	-143	-229
Crișan	-79	-158	-253
Dăeni	-122	-243	-389
Dorobanțu	-128	-256	-410
Frecăței	-122	-244	-390
Greci	-265	-530	-848
Grindu	-87	-173	-277
Hamcearca	-73	-146	-234
Horia	-56	-112	-179
I.C. Brătianu	-65	-129	-206
Izvoarele	-141	-281	-450
Jijila	-284	-568	-909
Jurilovca	-298	-595	-952
Luncavița	-123	-245	-392
Mahmudia	-197	-394	-630
Maliuc	-76	-151	-242
Mihai Bravu	-76	-151	-242
Mihail Kogălniceanu	-93	-186	-298
Murighiol	-148	-296	-474
Nalbant	-78	-155	-248
Niculițel	-253	-505	-808
Nufăru	19	37	59
Ostrov	-136	-272	-435
Pardina	-27	-53	-85
Peceneaga	-103	-206	-330
Sarichioi	-313	-626	-1002
Sfântu Gheorghe	-35	-70	-112
Slava Cercheza	-146	-291	-466
Smârdan	-49	-98	-157
Somova	193	385	616
Stejaru	-108	-216	-346
Topolog	-219	-438	-701
Turcoaia	-216	-431	-690
Valea Nucarilor	-175	-349	-558
Valea Teilor	-50	-100	-160
Văcăreni	-84	-168	-269
Județul Tulcea	**-12574**	**-25147**	**-40235**
Rural	**-5529**	**-11057**	**-17691**
Urban	**-7045**	**-14090**	**-22544**

Sursa: date calculate după INS

Varianta II (optimistă) - de prognoză

O altă variantă de prognoză este cea optimistă, care, ar trebui să conducă la o creştere de populaţie (cel puţin pentru anul 2030). Aceasta este puţin probabilă, putând fi atinsă doar în condiţiile unei reveniri economice a județului (care să conducă la crearea de noi locuri de muncă și la atenuarea emigrației). Chiar și în aceste condiţii gradul de îmbătrânire al populaţiei din zonele rurale (care va conduce la un bilanţ natural negativ şi în următorii ani) o va face foarte greu realizabilă. Totuşi, în această variantă s-ar înregistra o creștere de populație de 8.001 locuitori (2030). Pentru anul 2035 se poate preconiza o scădere de populație de 5.829 locuitori în timp ce pentru anul 2040 se preconizează o scădere de 22.426 de locuitori.

Varianta III (pesimistă) - de prognoză

Această variantă poate fi luată în calcul atunci când parametrii evoluţiei demografice s-ar modifica semnificativ prin creşterea mişcării migratorii a populaţiei şi chiar o relativă depopulare a spaţiului rural sau prin modificarea intensităţii fenomenelor demografice (îmbătrânirea accentuată a populaţiei, intensificarea plecărilor definitive şi a celor temporare pentru muncă). În acest caz am putea asista la o scădere semnificativă a populaţiei. Cu toate acestea, acest scenariu nu este foarte probabil.

În lipsa unui aport migratoriu semnificativ, principalul factor al creșterii demografice ar urma să fie sporul natural. Totuși, contingentul feminin de vârstă fertilă care va asigura reproducerea populației în următorii 10-15 ani chiar dacă se va menține relativ constant, nu va conduce la o creștere semnificativă a natalităţii. În același timp, se poate înregistra o creștere a numărului persoanelor vârstnice, putând crește și rata mortalităţii.

Este deci puţin probabilă o creştere semnificativă a bilanțului natural. Se poate estima şi o reducere simţitoare a aportului migrator, devenind un factor de scădere demografică.

În cazul mediului urban, singura cale de creștere a efectivelor populației pentru județul Tulcea va fi trecerea unor comune în categoria așezărilor urbane.

În aceste condiţii, scăderea populaţiei va fi destul de mare (Tabel nr. 11), cu peste 44.465 de locuitori la nivelul judeţului (23.299 de locuitori în mediul urban şi 21.166 de locuitori pentru mediul rural), pentru anul 2035.

În ambele medii se va asista în continuare la descreşterea populaţiei, principala cauză a reducerii acesteia fiind plecările către oraşe mai mari (dar şi migraţia externă temporară sau definitivă), precum şi repartiţia dezechilibrată pe vârste a populaţiei care va genera scăderea demografică în continuare, pe cale naturală. Această tendinţă descendentă va deveni mult mai accentuată după anul 2030, când ieşirile demografice - prin decese - vor deveni mai numeroase. Astfel, dacă pentru anul 2030, în această variantă de prognoză, se va înregistra o diminuare de 33.148 de locuitori, pentru anul 2040 scăderea va fi de 58.044 locuitori.

Tabel nr. 11: Prognoza populaţiei judeţului Tulcea (total şi pe medii de rezidenţă)

	Varianta medie de prognoză			**Varianta optimistă de prognoză**			**Varianta pesimistă de prognoză**		
	2030	2035	2040	2030	2035	2040	2030	2035	2040
Total judeţ	205750	193176	178088	226324	212494	195897	185175	173858	160279
Rural	106620	101091	94457	117281	111200	103902	95958	90982	85011
Urban	99130	92085	83631	109043	101294	91994	89217	82877	75268

Sursa: date calculate după INS

3.1.2.2. Diferenţieri teritoriale ale populaţiei prognozate

Evoluţia populaţiei va cunoaşte însă unele diferenţieri teritoriale, în funcţie de ritmul de creştere a populaţiei (vitalitate diferită, gradul inegal de deteriorare al structurii demografice, dezechilibrele instalate) dar şi de gradul de dezvoltare economică, precum şi de gradul de accesibilitate (în special în partea estică a judeţului) (a se vedea tabelele următoare).

Tabel nr. 12: Prognoza populaţiei pentru 2030, 2035 şi 2040 (varianta I-medie) –diferenţieri teritoriale

Denumire UATB	Populaţia în 2030	Populaţia în 2035	Populaţia în 2040
TULCEA	72747	67257	60669
BABADAG	9709	9411	9053
ISACCEA	4661	4444	4184
MĂCIN	8871	8140	7263
SULINA	3143	2833	2462
Baia	4286	4184	4062
Beidaud	1508	1459	1400
Beştepe	1544	1450	1338
C.A. Rosetti	544	441	318
Carcaliu	2444	2261	2041
Casimcea	2587	2441	2266
Ceamurlia de Jos	2230	2136	2023
Ceatalchioi	597	550	494
Cerna	3122	2887	2606
Chilia Veche	1505	1306	1067
Ciucurova	2017	1945	1859
Crisan	987	908	813
Dăeni	1687	1565	1419
Dorobanţu	1115	987	833
Frecăţei	3270	3148	3002
Greci	4482	4217	3899
Grindu	1144	1057	953
Hamcearca	1136	1063	975
Horia	1272	1216	1149
I.C. Brătianu	1001	936	859
Izvoarele	1688	1547	1378
Jijila	4773	4489	4148
Jurilovca	3708	3410	3053
Luncavița	3942	3819	3672
Mahmudia	2150	1953	1717
Maliuc	722	646	555
Mihai Bravu	2464	2388	2297
Mihail Kogălniceanu	2986	2893	2781
Murighiol	3101	2953	2775
Nalbant	2615	2537	2444
Niculițel	4048	3795	3492
Nufăru	2775	2793	2815
Ostrov	1670	1534	1371
Pardina	519	492	460
Peceneaga	1468	1365	1241
Sarichioi	5885	5572	5196
Sfântu Gheorghe	734	699	657
Slava Cercheza	1915	1769	1594
Smârdan	1016	967	908
Somova	5511	5703	5934
Stejaru	1284	1176	1046
Topolog	4021	3802	3539
Turcoaia	2798	2582	2323
Valea Nucarilor	3009	2834	2625
Valea Teilor	1382	1332	1272

Denumire UATB	Populația în 2030	Populația în 2035	Populația în 2040
Văcăreni	1968	1884	1783
Total	**205750**	**193176**	**178088**

Sursa: date calculate după INS

Tabel nr. 13: Prognoza populației pentru 2030, 2035 și 2040 (varianta II-optimistă) – diferențieri teritoriale

Denumire UATB	Populația în 2030	Populația în 2035	Populația în 2040
TULCEA	80022	73983	66736
BABADAG	10680	10352	9959
ISACCEA	5127	4888	4602
MĂCIN	9758	8954	7990
SULINA	3457	3116	2708
Baia	4715	4602	4468
Beidaud	1659	1605	1540
Beștepe	1698	1595	1472
C.A. Rosetti	598	485	350
Carcaliu	2688	2487	2246
Casimcea	2846	2685	2492
Ceamurlia de Jos	2453	2350	2226
Ceatalchioi	656	605	544
Cerna	3434	3176	2866
Chilia Veche	1656	1437	1174
Ciucurova	2218	2140	2045
Crisan	1086	999	895
Dăeni	1855	1722	1561
Dorobanțu	1227	1086	917
Frecăței	3597	3463	3302
Greci	4930	4639	4289
Grindu	1258	1163	1049
Hamcearca	1250	1169	1073
Horia	1399	1338	1264
I.C. Brătianu	1101	1030	944
Izvoarele	1856	1702	1516
Jijila	5250	4938	4563
Jurilovca	4078	3751	3358
Luncavița	4336	4201	4039
Mahmudia	2365	2148	1888
Maliuc	794	711	611
Mihai Bravu	2710	2627	2527
Mihail Kogălniceanu	3285	3182	3060
Murighiol	3411	3248	3053
Nalbant	2876	2791	2688
Niculițel	4452	4175	3841
Nufăru	3052	3072	3097
Ostrov	1837	1687	1508
Pardina	570	541	506
Peceneaga	1615	1502	1366
Sarichioi	6474	6129	5716
Sfântu Gheorghe	807	769	723
Slava Cercheza	2106	1946	1754
Smârdan	1118	1064	999
Somova	6062	6273	6527
Stejaru	1412	1294	1151
Topolog	4423	4182	3893
Turcoaia	3077	2840	2556
Valea Teilor	3309	3117	2887
Valea Nucarilor	1520	1465	1399
Văcăreni	2165	2072	1962
Total	**226324**	**212494**	**195897**

Sursa: date calculate după INS

Tabel nr. 14: Prognoza populației pentru 2030, 2035 și 2040 (varianta III-pesimistă) – diferențieri teritoriale

Denumire UATB	Populația în 2030	Populația în 2035	Populația în 2040
TULCEA	65472	60531	54602
BABADAG	8738	8470	8148
ISACCEA	4195	4000	3765
MĂCIN	7983	7326	6537
SULINA	2828	2550	2215
Baia	3857	3766	3655
Beidaud	1357	1313	1260
Beștepe	1389	1305	1204
C.A. Rosetti	489	397	286
Carcaliu	2200	2035	1837
Casimcea	2328	2197	2039
Ceamurlia de Jos	2007	1922	1821
Ceatalchioi	537	495	445
Cerna	2809	2598	2345
Chilia Veche	1355	1175	960
Ciucurova	1815	1751	1673
Crisan	888	817	732
Dăeni	1518	1409	1277
Dorobanțu	1004	888	750
Frecăței	2943	2833	2701
Greci	4034	3795	3509
Grindu	1029	951	858
Hamcearca	1022	957	878
Horia	1145	1094	1034

Denumire UATB	Populația în 2030	Populația în 2035	Populația în 2040
I.C. Brătianu	900	842	773
Izvoarele	1519	1392	1241
Jijila	4296	4040	3733
Jurilovca	3337	3069	2748
Luncavița	3547	3437	3305
Mahmudia	1935	1758	1545
Maliuc	649	581	500
Mihai Bravu	2217	2149	2068
Mihail Kogălniceanu	2687	2604	2503
Murighiol	2791	2658	2498
Nalbant	2353	2283	2200
Niculițel	3643	3416	3143
Nufăru	2497	2514	2534
Ostrov	1503	1381	1234
Pardina	467	443	414
Peceneaga	1321	1229	1117
Sarichioi	5297	5015	4677
Sfântu Gheorghe	661	629	591
Slava Cercheza	1723	1592	1435
Smârdan	914	870	817
Somova	4959	5133	5341
Stejaru	1156	1058	942
Topolog	3619	3422	3185
Turcoaia	2518	2324	2091
Valea Nucarilor	2708	2551	2362
Valea Teilor	1244	1199	1145
Văcăreni	1771	1696	1605
Total	**185175**	**173858**	**160279**

Sursa: date calculate după INS

3.1.2.3. Populaţia prognozată (2035) - particularităţi teritoriale

Există diferenţieri teritoriale în ceea ce privește populația medie prognozată. Practic, aproape 55% dintre UAT-urile județului se vor încadra în clasa de mărime 1.000-5.000 de locuitori iar aproape 73% dintre UAT-uri vor avea sub 3.000 de locuitori. Peste 10.000 de locuitori va avea doar municipiul Tulcea cu 67.257 de locuitori . În mediul rural există doar două comune care vor depăși 5.000 de locuitori: Sarichioi și Somova. Și în celelalte două variante de prognoză se menţin aceleași zone de viabilitate demografică, rezultând că, în cazul de față, factorul economic este unul determinant pentru menţinerea unui anumit nivel de populaţie.

Efectul acestei evoluţii demografice se va resimți în structura rețelei de localități a județului, iar talia medie a comunelor se va reduce simțitor în următorii ani. Diferenţe apar doar în cazul ponderii diferitelor categorii de mărime din total UAT-uri (Tabel nr. 15).

Tabel nr. 15: Variante de prognoză pe categorii demografice (2035)

Categorie	Varianta medie (nr. UAT-uri)	%	Varianta pesimistă (nr. UAT-uri)	%	Varianta optimistă (nr. UAT-uri)	%
Sub 1000 locuitori	9	17.65	11	21.57	6	11.76
1000-3000	28	54.90	27	52.94	25	49.02
3001-5000	9	17.65	8	15.69	15	29.41
5001-10000	4	7.84	4	7.84	3	5.88
Peste 10000	1	1.96	1	1.96	2	3.92

Sursa: date calculate după INS

Creșterea medie (2035 – varianta I)

Creșterea medie la nivelul județului Tulcea pentru perioada 2025-2035 va fi (pe baza datelor prognozate) de -11,52% la nivelul județului, cu valori mai pesimiste în cazul mediului urban (-13,27%), în special datorită ratei plecărilor, pe fondul unui bilanț natural negativ. În cazul mediului rural rata este aproape la fel de mare de -9,86%, având în vedere că şi în cazul UAT-urilor rurale putem discuta despre o rată mare a plecărilor și de o natalitate relativ scăzută, pe fondul unei mortalități mai mari decât în mediul urban.

Peste 96% dintre UAT-urile județului vor înregistra scăderi de populație, rata de creștere fiind negativă, cu valori cuprinse între -4,65% (Baia) şi -31,73% (CA Rosetti). Doar 4% dintre UAT-urile județului vor înregistra o rată de creștere pozitivă, cu valori cuprinse între 1,34% (Nufăru) și 7,24% (Somova). Niciunul dintre orașele județului nu vor avea rate de creștere pozitive.

În profil teritorial, față de situația actuală, cele mai mari descreșteri (cu valori mai mici de -15%) se vor înregistra în partea estică a județului, în zona deltaică remarcându-se C.A. Rosetti, Orașul Sulina, Maliuc și Chilia Veche, dar și izolat în sud (Stejaru) sau vest (Dorobanți, Orașul Măcin, Ostrov), acestea fiind afectate atât de îmbătrânirea populaţiei cât şi de migraţia ridicată. Alte UAT-uri cu scăderi de peste 15% ale numărului de locuitori sunt Mahmudia și Izvoarele.

Cele mai mari valori ale ratei de creștere (de peste 5%) se înregistrează în zona suburbană a municipiului Tulcea (Somova - cu peste 7% rată de creștere). (Tabel nr. 16)

Tabel nr. 16: Creșterea medie prognozată pentru 2035 (varianta I)

Nr. crt.	Denumire UATB	Creștere medie 2025-2035
1	Somova	7.24%
2	Nufăru	1.34%
3	Baia	-4.65%
4	Nalbant	-5.76%
5	Mihai Bravu	-5.95%
6	**BABADAG**	-5.96%
7	Luncavița	-6.03%
8	Mihail Kogălniceanu	-6.04%
9	Beidaud	-6.29%
10	Ciucurova	-6.85%
11	Valea Teilor	-6.98%
12	Frecăței	-7.19%
13	Ceamurlia de Jos	-8.09%
14	Văcăreni	-8.19%
15	Horia	-8.43%

Nr. crt.	Denumire UATB	Creștere medie 2025-2035
16	**ISACCEA**	-8.90%
17	Sfântu Gheorghe	-9.10%
18	Murighiol	-9.11%
19	Smârdan	-9.20%
20	Pardina	-9.72%
21	Sarichioi	-10.10%
22	Topolog	-10.33%
23	Casimcea	-10.68%
24	Valea Nucarilor	-10.96%
25	Greci	-11.16%
26	Jijila	-11.23%
27	Beștepe	-11.42%
28	Niculițel	-11.74%
29	Hamcearca	-12.08%
30	I.C. Brătianu	-12.11%
31	Peceneaga	-13.11%
32	Dăeni	-13.44%
33	Carcaliu	-13.93%
34	Cerna	-13.97%
35	**TULCEA**	-14.03%
36	Grindu	-14.07%
37	Slava Cercheza	-14.13%
38	Turcoaia	-14.30%
39	Ceatalchioi	-14.46%
40	Crisan	-14.82%
41	Jurilovca	-14.86%
42	Ostrov	-15.06%
43	**MĂCIN**	-15.22%
44	Izvoarele	-15.37%
45	Stejaru	-15.52%
46	Mahmudia	-16.79%
47	**SULINA**	-17.93%
48	Maliuc	-18.95%
49	Dorobanțu	-20.60%
50	Chilia Veche	-23.36%
51	C.A. Rosetti	-31.73%
Județul Tulcea		**-11,52%**
Rural		**-9,86%**
Urban		**-13,27%**

Sursa: date calculate după INS

3.1.3. Prognoza populației pe principalele grupe de vârstă

La nivelul județului se constată o creștere a populației de 65 de ani și peste, accentuându-se tendința de îmbătrânire a populației, dar mai ales o tendință îngrijorătoare de scădere a populației din grupa de vârstă tânără (0-14 ani) și adultă (15-64 ani).

Dacă facem o analiză pe cele trei mari grupe de vârstă constatăm, atât la nivelul județului cât şi în mediul rural, că populația tânără va avea o pondere de sub 10%, în timp ce ponderea vârstnicilor va fi destul de mare, ajungând până la peste 25% (pragul pentru îmbătrânirea populației fiind de 12%), menţinându-se tendinţa de îmbătrânire a populaţiei (fig. nr. 7). Populația adultă (aptă de muncă) va înregistra valori de sub 69% în ambele medii, aspect care ridică probleme legate de volumul de forță de muncă dar și de perspectiva demografică a județului Tulcea. Diferențele dintre cele două medii sunt semnificative, populația urbană având o tendință mai accentuată de îmbătrânire, daca luăm în calcul ponderea persoanelor vârstnice (29,22% în urban față de 22,21% în mediul rural). Din perspectiva valorilor indicilor de îmbătrânire demografică, în anul 2035 se estimează o valoare de 2,78 în Județul Tulcea, mediul rural raportând un indice de 2,46 iar mediul urban raportând un indice de 3,13.

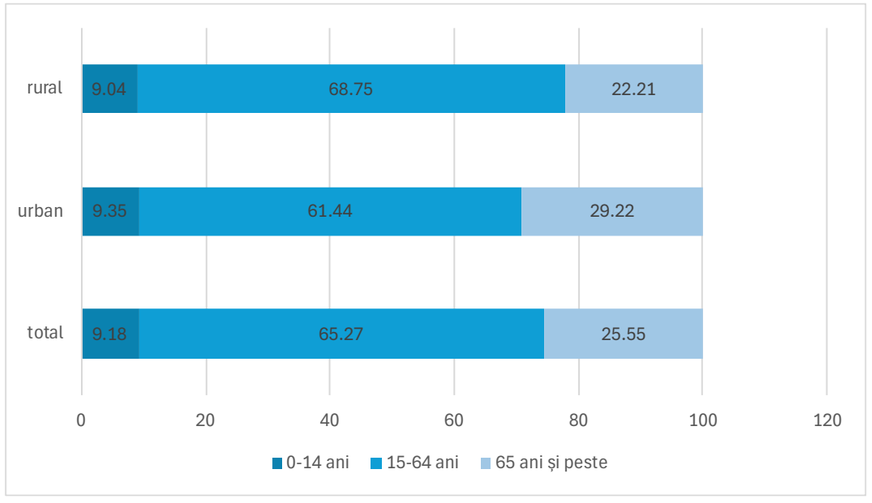

Figura nr. 7: Structura pe grupe majore de vârstă -2030 (%)

Sursa: date calculate după INS

Populația tânără a județului va înregistra o scădere cu 33,16% față de valorile actuale. Astfel, în anul 2035 aceasta va ajunge la 17.742 de persoane, împărțită inegal pe cele două medii (8.606 persoane în urban și 9.136 persoane în rural).

La nivelul județului, în anul 2035, ponderea populației tinere va atinge 9,18%, dar peste 60% dintre UAT-urile componente se vor confrunta cu probleme legate de populația de 0-14 ani, având ponderi ale acestei categorii de vârstă sub media județeană. Doar 4 dintre UAT-urile județului vor avea peste 500 de persoane în vârstă de 0-14 ani (Tulcea, Babadag, Isaccea și Somova).

Cele mai defavorizate UAT-uri din acest punct de vedere se regăsesc oarecum grupat la nivelul județului aparținând în cea mai mare parte mediului rural, cu valori pentru anul 2035 de sub 8% din total populație (față de o medie de 9,04% în rural). Acestea sunt: . Beștepe, C.A. Rosetti, Carcaliu, Ceatalchioi, Cerna, Chilia Veche, Crișan, Frecăței, Izvoarele, Jijila, Jurilovca, Luncavița, Mahmudia, Maliuc, Pardina, Sarichioi, Slava

Cercheză, Turcoaia, Văcăreni. Dintre UAT-urile urbane cu pondere mică a numărului de locuitori tineri (0-14 ani) regăsim Orașele Măcin și Sulina. Peste media județului în ceea ce privește populația tânără se vor încadra 24 UAT-uri, din care două urbane (Babadag și Isaccea) și trei aparținând zonei suburbane a municipiului Tulcea (Nufăru, Somova și Mihail Kogălniceanu).

Rata de creştere a populației tinere pentru intervalul 2025-2035 va fi negativă la nivelul județului, de -33,16%, fiind mai drastică în cazul mediului urban (-33,62%) față de cel rural (-32,67 %). În profil teritorial rata de creştere negativă caracterizează aproape toate UAT-urile (cu excepția comunelor Somova și Nufăru). Cele mai mici rate (de sub -20%) se vor înregistra în comunele Dorobanțu, Chilia Veche și C.A. Rosetti.

Populația adultă va înregistra o pierdere netă de 12.761 de persoane, dar cu discrepanțe remarcabile pe cele două medii. În timp ce mediul urban va avea o pierdere netă la această grupă de vârstă (15-64 ani) de 15.910 de persoane, mediul rural va înregistra o scădere de doar 7.106 persoane. Ponderea acestei grupe de vârstă la nivelul județului va fi de 65,27% (61,66% pentru mediul urban și 68,75% pentru cel rural). Pondere de sub 60% va avea doar comuna Ceatalchioi, în timp ce ponderi mai mari de 70% vor avea Beidaud, Beștepe, C.A. Rosetti, Ceamurlia de Jos, Chilia Veche, Crișan, Greci, Grindu, Jijila, Mihai Bravu, Ostrov, Pardina, Somova, Topolog, Văcăreni, Valea Nucarilor și Valea Teilor.

Rata de creştere a populației adulte va fi, în intervalul 2025-2035, în medie de -15,44%, dar cu diferenţe foarte mari între mediul urban (-21,95%) şi cel rural (-9,28%). Ratele negative caracterizează toate unitățile urbane. Dintre cele 51 de UAT-uri ale județului 58,82% vor avea o descreștere accentuată (sub -10%) a populației adulte (dintre care se Tulcea, Sulina, C.A.Rosetti, Ceatalchioi, Chilia Veche, Mahmudia, Maliuc, cu valori de sub -20%), iar 37,25% vor avea o descreștere moderată (cu valori cuprinse între -1% şi -9,9%). Creșteri se vor înregistra în doar două UAT-uri din Județul Tulcea, respectiv comunele Nufăru (2,1%) și Somova (8,8%).

Populația vârstnică (65 de ani și peste) va avea o creștere medie de 15,63% în următorii ani, cu mari diferențieri între mediul urban, unde se va înregistra o creștere de peste 28,50% și cel rural care va fi caracterizat de o creștere moderată de doar 3,10%.

În mediul urban această valoare este o consecință directă a îmbătrânirii demografice, dar și a unui volum de populație de vârstă adultă relativ mare care va trece în grupa de peste 65 de ani, în timp ce în mediul rural creșterea moderată este dată de speranța de viață mai mică și de contingentul actual redus de populație adultă. Totuși, ponderile pe care această grupă de vârstă le va avea la nivelul celor două medii sunt considerabil de mari (peste 20%), reflectând un fenomen de îmbătrânire demografică generalizat. Așa se explică faptul că scăderile cele mai mari (de peste 16%) ale populației vârstnice se vor înregistra în UAT-urile care deja sunt afectate de fenomenul îmbătrânirii demografice (CA Rosetti, Dăeni, Grindu, Valea Nucarilor, Ostrov).

Toate UAT-urile județului vor avea o pondere a populației vârstnice de peste 15% din totalul populației. Mai mult, din totalul UAT-urilor județului, două treimi vor avea ponderi ale populației vârstnice de peste 20%. Ponderile cele mai înalte ale populației de 65 ani și peste (peste 30% din totalul populației) vor fi înregistrate în UAT-urile Tulcea, Sulina, Carcaliu, Ceatalchioi, Maliuc.

Îmbătrânirea demografică va conduce şi la alte probleme cum ar fi rate înalte ale mortalității, costuri mari legate de îngrijirea medicală și chiar costuri sociale având în vedere că mare parte din populație nu este salariată în momentul de față, și, deci, nu va beneficia decât de pensia minimă sau de ajutor social.

Din toate variantele de prognoză rezultă că în următorii 5-15 de ani, județul își va menține tendința din perioada trecută, întrucât circumstanțele creșterii demografice nu s-au schimbat în ultima perioadă pe total județ.

3.1.4. Dinamica demografică – caracteristici generale

Evoluția populației este strâns legată de modul în care evoluează mișcarea naturală și cea migratorie. Practic, bilanțul natural și cel migratoriu condiționează atât schimbările care au loc în numărul populației cât și tendințele de evoluție viitoare.

În cazul județului Tulcea cele două tipuri de bilanț sunt negative (pe ambele medii) constituind factori de descreștere a populației.

Bilanțul natural cu valori de sub -9‰ se înregistrează în jumătatea estică a județului, dar există și câteva UAT-uri în partea centrală și vestică care se încadrează în aceeași categorie. Explicația acestei situații este relaționată cu natalitatea scăzută care caracterizează aceste areale (sub 8,3 ‰), în peste 27% dintre UAT–uri fiind evidențiate chiar valori mai mici de 7‰. În plus, rata mortalității este foarte ridicată (peste 12‰), conturându-se zone cu rate de peste 15‰ (în partea de est în zona deltaică, în partea centrală și în extremitatea vestică). Având în vedere tendințele care se înregistrează în cadrul populației, previziunile sunt de creștere a ratei mortalității și de scădere a ratei natalității. Referitor la ultimul indicator, având în vedere ieșirea contingentului feminin născut în perioada 1968-1975 din grupa de vârstă fertilă (15-49 ani), situația s-ar putea înrăutăți față de perioada actuală. În privința ratei mortalității, aceasta ar putea crește pe fondul îmbătrânirii populației și lipsei asistenței medicale specializate în UAT-urile izolate.

Bilanțul migratoriu este, de asemenea negativ, atât la nivel județean (-3,68‰) cât și pe cele două medii. Arealele cele mai afectate se suprapun cu cele care prezintă cele mai mici valori și la bilanțul natural. Acestea sunt specifice pentru majoritatea UAT-urilor din partea estică a județului, desi există și două grupări cu aceleași valori situate în partea centrală și sud-vestică. Mai mult de 70% dintre UAT-urile județului înregistrează valori negative, în contextul unei rate ridicate a plecărilor cu domiciliul (18,88‰ la nivel județean). În acest sens, peste 85% dintre UAT-uri au rate de peste 15‰ (în special, în jumătatea estică, în partea centrală și în sudul județului). Cele mai mari pierderi de populație (prin migrație) se înregistrează în zone care au un anumit grad de izolare dar și în cele în care profilul este predominant agricol, lipsind diversificarea bazei economice. În ambele situații asistăm la plecări masive mai ales datorită lipsei de perspectivă a populației tinere. În acest context, în lipsa unor politici pentru stabilizarea populației, se estimează că rata migrațiilor se va intensifica determinând în continuare un bilanț migratoriu negativ, ceea ce va conduce la instalarea și accentuarea procesului de îmbătrânire a populației care va determina o scădere și mai accentuată a ratei natalității.

Ritmul (rata) mediu(e) anual(ă) de creştere care indică dinamica unei populaţii este negativ (-0,62% la nivel județean) pentru întreaga perioadă analizată (2007-2017), pe ambele medii. Rezultă că populația județului se află deja în declin demografic. Cel mai pronunțat declin se înregistrează în extremitățile estică și vestică în care 13 UAT-uri au valori ale acestui indicator mai mici de -1%. Având în vedere că perspectiva pentru bilanțul natural și cel migratoriu este una negativă rezultă că și ritmul de creștere va fi din ce în ce mai mic, putând rezulta un declin demografic aproape generalizat la nivelul județului Tulcea.

3.1.5. Obiectiv sectorial și măsuri

În documentele de planificare strategică existente, de regulă, obiectivele de dezvoltare și măsurile identificate nu abordează, în mod direct, deloc, sau doar într-o mică măsură, subcapitolul evoluția populației și potențialul demografic. Unul dintre raționamente este că acestea sunt direct influențate de inexistența unor politici naționale în domeniu, iar pe de altă parte, reflectă, în mod indirect, impactul obiectivelor și măsurilor adoptate și implementate, la nivel local, în plan economic, social, etc.

La nivel național, în *Strategia de dezvoltare teritorială a României – Studiul de fundamentare 1: Analiza structurii și evoluției demografice* (2014) se evidențiază că „obiectivul general în privința analizei

structurii și evoluției demografice este creșterea stabilității populației în consecvență cu resursele teritoriului și comunităților". De asemenea, în cadrul aceluiași document sunt indicate o serie de obiective specifice teritoriale, printre care: „atenuarea tendinței de scădere a populației, sprijinirea proceselor de relocare a populației și revitalizarea teritoriilor slab populate".

În *Strategia națională pentru dezvoltarea durabilă a României 2013-2020-2030* (2008), se indică necesitatea elaborării unei „Strategii privind populația României pe termen lung (până în 2050) şi foarte lung (până la sfârşitul secolului). O astfel de Strategie ar trebui sa vizeze trei obiective principale:

- Ameliorarea stării de sănătate, reducerea mortalității şi creşterea duratei medii de viață;
- Evitarea unei emigrații importante ca dimensiune;
- Redresarea natalității, presupunând o evaluare detaliată a politicilor familiale actuale şi adoptarea unor măsuri urgente de protecție şi susținere a familiei prin prestații (transferuri financiare) şi servicii sociale accesibile tuturor".

La nivel regional, *Planul de dezvoltare regională Sud-Est 2014-2020* (2014) face referire în cadrul priorităților de dezvoltare la „Îmbunătățirea resurselor umane la nivel regional, în contextul specializării regionale inteligente".

Obiectiv sectorial (ODD): Stabilizarea populației, atenuarea declinului demografic și revitalizarea arealelor vulnerabile

Având în vedere declinul demografic care afectează majoritatea UAT-urilor din județ, precum și alte vulnerabilități identificate (precum areale cu valori scăzute ale natalității, areale cu valori ridicate ale mortalității infantile, îmbătrânire demografică, etc.) sunt necesare a fi formulate obiective și măsuri cu scopul de a stabiliza populația și a revitaliza zonele afectate din punct de vedere demografic. Totuși, trebuie menționat că evoluția populației și a principalelor componente demografice se află în strânsă dependență cu gradul de atractivitate locală, determinat de potențialul de polarizare al localității, potențialul de dezvoltare economică și socială, gradul de dezvoltare al infrastructurii generale, accesibilitate și conectivitate, precum și capacitatea de valorificare a resurselor existente în raport de guvernanța locală. La acestea se adaugă schimbarea comportamentului demografic al populației, în ultimii 30 ani, precum și valorile ridicate ale migrației care au indus modificări semnificative cu efecte pe termen mediu și lung asupra structurilor demografice.

Valorile populației prognozate pentru orizontul de timp 2030, în varianta medie, evidențiază menținerea și accentuarea tendinței de scădere a populației (atât pentru populația totală cât mai ales pentru populația tânără și în vârstă de muncă). În același timp, se preconizează o creștere a populației de peste 65 ani, deci o accelerare a procesului de îmbătrânire demografică. Aceste tendințe sunt valabile atât pentru mediul rural cât și pentru cel urban.

Pornind de la considerentele enunțate anterior, măsurile propuse trebuie să fie adaptate nevoilor și specificităților demografice ale comunităților locale în corelație cu obiectivele și măsurile identificate în plan economic, social, etc. care trebuie să conducă la creșterea calității vieții populației și implicit la un proces de revitalizare demografică.

MD1.1. Reducerea declinului demografic prin acordarea unor facilități persoanelor care se stabilesc în zone depopulate

Măsura poate fi aplicată la nivel local în UAT-urile care au înregistrat un declin demografic, în intervalul 2007-2018, cu precădere cele care au fost afectate de o evoluție descendent accentuată (sub -10%): oraș Sulina și comunele C.A. Rosetti, Carcaliu, Cerna, Chilia Veche, Dăeni, Dorobanțu, Grindu, Jurilovca, Luncavița, Maliuc, Ostrov, Peceneaga, Sfântu Gheorghe, Slava Cercheză, Stejaru.

MD1.2. Stabilizarea populației prin dezvoltarea infrastructurii și creșterea accesibilității la servicii educaționale, sanitare, sociale

Măsura are caracter orizontal, putând fi aplicată la nivelul întregului județ, prin adaptarea punctuală a acțiunilor propuse la caracteristicile demografice ale comunităților locale (de ex. dezvoltarea unor servicii în funcție de structura pe grupe de vârstă – o cerere mai ridicată pentru servicii de sănătate pentru populația vârstnică și o creștere a cererii de servicii educaționale pentru populația tânără).

MD1.3. Redresarea natalității prin acordarea unor facilități (ex. stimulente financiare) familiilor tinere și/sau cu peste doi copii

Măsura este aplicabilă în UAT-urile care sunt caracterizate de o valoare medie a ratei natalității pentru intervalul 2007-2017 sub 9 ‰ (considerată ca o medie aproximativă între valoarea de la nivel național, de 9,27‰ și cea de la nivel regional, de 8,5‰). În această situație se regăsesc 68,6% dintre UAT-urile din județ (partea estică și sud-estică fiind incluse aproape integral).

MD1.4. Acțiuni menite să conducă la scăderea mortalității infantile

Măsura este aplicabilă în 63% dintre UAT-urile din județ care prezintă o valoare a ratei medii a mortalității infantile (2007-2017) de peste 10‰. Aceasta se poate concretiza inclusiv prin acțiuni de informare și educare în ceea ce privește menținerea stării de sănătate a copiilor.

MD1.5. Atenuarea tendințelor de emigrare

Măsura se aplică la nivelul majorității UAT-urilor din județ (70,6%) care au înregistrat o valoare medie negativă a bilanțului migratoriu pentru intervalul 2007-2017.

MD1.6. Gestionarea procesului de îmbătrânire demografică

Măsura este aplicabilă în zonele care înregistrează un proces de îmbătrânire demografică (pondere de peste 12% a populației de peste 65 ani) evidențiat în aproape toate UAT-urile din județ (cu excepția orașului Babadag și a comunei Pardina), putându-se concretiza prin asigurarea unor servicii sanitare și sociale specifice.

Surse documentare

**** (2008), Strategia Națională pentru Dezvoltare Durabilă a României Orizonturi 2013-2020-2030, Ministerul Mediului și Dezvoltării Durabile, http://www.mmediu.ro/beta/domenii/dezvoltare-durabila/strategia-nationala-a-romaniei-2013-2020-2030/;*

**** (2014), Planul de Dezvoltare Regională Sud-Est 2014-2020, Agenția pentru Dezvoltare Regională Sud-Est, http://www.adrse.ro/Documente/Planificare/PDR/2014/PDR.Sud_Est_2014.pdf;*

**** (2014), Strategia de dezvoltare teritorială a României. Studii de fundamentare. Studiul 1. Analiza structurii și evoluției demografice, Ministerul Dezvoltării Regionale și Administrației Publice,* http://sdtr.ro/upload/STUDII/1.%20Sinteza_Analiza%20structurii%20si%20evolutiei%20demografice.pdf*;*

3.2. Resursele umane

3.2.1. Diagnostic și probleme

Analiza evoluției ratei de ocupare pe activitățile principale ale economiei naționale permite conturarea unui profil economic al județului, cu resurse umane concentrate în agricultură, silvicultură și pescuit (peste 28% din totalul ocupaților), în industria extractivă, care cunoaște o dezvoltare semnificativă în ultimii cinci

ani, însă, de departe, serviciile reprezintă sectorul cel mai dezvoltat în economia locală. Activitățile economice legate de turism, din hoteluri și restaurante, au înregistrat și ele o creștere a ocupării în aceeași perioadă.

La polul opus, cele mai afectate activități economice, în care se diminuează locurile de muncă, au fost agricultura, silvicultura și pescuitul, urmate de activitățile profesionale, științifice și tehnice, industria prelucrătoare și de activitățile din învățământ.

Dinamica numărului de salariați relevă tendința clară de dezvoltare a sectorului de servicii, în special activitățile din comerț, tranzacții imobiliare și din sănătate și asistență socială.

Creșterea numărului de salariați în agricultură relevă tendința de trecere de la agricultura de subzistență la cea aducătoare de profit, fapt susținut de analiza anterioară a structurii ocupării la nivelul județului.

În termeni absoluți, populația ocupată a județului a scăzut în ultimii ani, ceea ce relevă o diminuare a utilizării resursei de muncă la nivelul județului. Tulcea rămâne, totuși, în avantaj în interiorul regiunii, deoarece scăderea la nivelul regiunii Sud-Est a fost mai accentuată în aceeași perioadă.

Referitor la șomaj, se poate afirma că, deși ambele sexe s-au confruntat cu creșteri ale șomajului, femeile au fost cele care și-au găsit mai ușor un loc de muncă, în perioadele de criză economică, și că populația inactivă feminină din Tulcea este mai repede antrenată în activități economice decât în alte județe ale țării.

În perspectivă, prognoza populației pe principalele grupe de vârstă, în varianta medie a anului 2030, arată că populația adultă a județului, cea care constituie baza de recrutare a forței de muncă, va înregistra o pierdere 16,5 mii persoane raportată la anul reper 2018, cu diferențieri semnificative pe cele două medii rezidențiale. Astfel, în timp ce mediul urban va avea o pierdere la această grupă de vârstă de 12 mii persoane, mediul rural va înregistra o scădere de doar 4,5 mii persoane. Rata de creștere a populației adulte va fi, în intervalul 2018-2030, negativă în mediul urban și pozitivă în cel rural, cu alte cuvinte măsurile destinate utilizării eficiente a resurselor de muncă trebuie atent gândite în special pentru mediu rural, unde va exista potențial pentru recrutarea forței de muncă.

3.2.2. Obiectiv sectorial specific (pentru sub-domeniu)

ODM: Creşterea nivelului de ocupare prin dezvoltarea economiilor locale şi a legăturilor informaţionale între piaţa muncii, mediul de producţie şi instituţiile de formare profesională

În Raportul de țară din primul semestru al anului 2020, realizat de Comisia Europeană, se concluzionează că în România politicile active în domeniul pieței forței de muncă, în principal subvențiile pentru ocuparea forței de muncă, au un impact scăzut asupra reducerii inactivității. Mai concret, accesul la piața forței de muncă rămâne limitat pentru anumite grupuri, procentul tinerilor care nu sunt încadrați profesional și nu urmează niciun program educațional sau de formare este printre cele mai ridicate din UE, neconcordanța dintre cererea și oferta de competențe persistă în ultimii ani, iar subfinanțarea și întârzierea punerii în aplicare a reformelor continuă să afecteze echitatea, caracterul incluziv și calitatea educației.

În aceste condiții, prioritățile şi obiectivele în domeniul ocupării şi educației fac obiectul unui nou program de dezvoltare, Programul Operațional Educație și Ocupare 2021-2017 (POEO), care urmărește să valorifice potențialul uman, în condiții de echitate, prin creșterea relevanței sistemelor de educație și formare pentru piața muncii, în contextul utilizării și dezvoltării competențelor digitale și antreprenoriale și promovării unui mediu stimulativ pentru învățarea pe tot parcursul vieții. Totodată, în domeniul Ocupării, obiectivul este ca piața muncii din România să devină sustenabilă, reziliență, pro-activă și bazată pe inovare socială. POEO are ca surse de finanțare Fondul social european plus (FSE+_2021-2027) și Bugetul de stat.

La nivelul județului Tulcea, prioritățile stabilite prin POEO vor fi adecvate profilului său socio-economic, pentru a putea accesa fondurile necesare implementării măsurilor destinate dezvoltării resursei umane şi calificării forței de muncă, de aceea obiectivul major al domeniului țintă va fi: *Creşterea nivelului de ocupare prin dezvoltarea economiilor locale şi a legăturilor informaţionale între piaţa muncii, mediul de producţie şi instituţiile de formare profesională*.

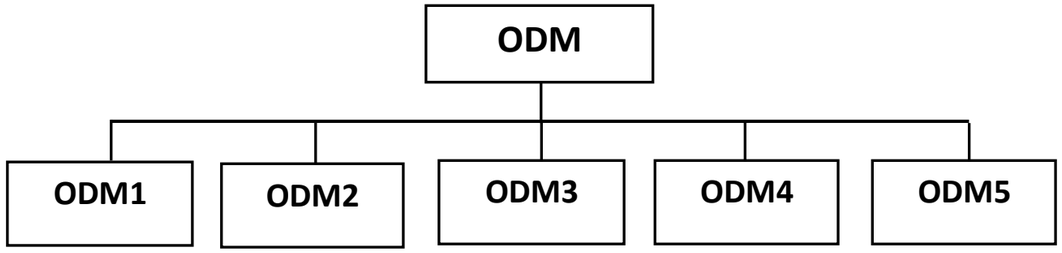

Figura nr. 8: Schemă cu obiectivele domeniului țintă (DT) – SSD – sub-domeniul resurse umane

Programele de pregătire profesionale ale șomerilor, organizate de AJOFM Tulcea, trebuie corelate cu situația pieței locurilor de muncă în context supra-teritorial, dacă oferta este modestă la nivel local. Rata locurilor de muncă vacante (raportul dintre numărul locurilor de muncă vacante și numărul total al locurilor de muncă) la nivelul regiunii Sud-Est indică o serie de activități, în sectorul terțiar, unde este nevoie de personal, cum ar fi: transport și depozitare, activități profesionale, științifice și tehnice, informații și comunicații, administrație publică și apărare - asigurări sociale din sistemul public, activități de spectacole, culturale și recreative, sănătate și asistență socială și tranzacții imobiliare.

Obiectivele ocupării la nivelul județului se vor corela cu cele ale Strategiei Naționale pentru Ocuparea Forței de Muncă (SNOFM) 2021- 2027, care urmărește activarea și ocuparea persoanelor inactive pe piața muncii, ocuparea șomerilor de lungă durată, asigurarea condițiilor pentru tranziții rapide și de calitate în ocupare pentru absolvenți, dezvoltarea resurselor umane pentru a face față schimbărilor tehnologice, digitalizării accentuate, tranziției la o economie verde, alături de promovarea inovării sociale și de stimulare a antreprenoriatului. In contextul dat de obiectivele specifice FSE+ selectate, POEO va contribui la atingerea obiectivelor specifice SNOFM, prin intervenții care vizează: creșterea angajabilității tuturor resurselor de muncă disponibile; îmbunătățirea nivelului de calificare a forței de muncă și dezvoltarea de competențe pentru lumea viitorului, susținerea antreprenoriatului și crearea de noi locuri de muncă; îmbunătățirea condițiilor de muncă; modernizarea instituțiilor pieței muncii și implementarea politicilor de ocupare în sistem colaborativ.

În contextul economic al provocărilor actuale, soldate cu recesiune postpandemică, conjugat cu contextul demografic, marcat de scăderi accentuate ale populației în variantele de prognoză pentru anii 2030 și 2040, și ocuparea forței de muncă va cunoaște un recul, iar șomajul va crește. Evoluțiile generate de criza COVID-19 determină provocări importante în materie de ocupare a forței de muncă care fac necesare eforturi consistente atât pe termen scurt, pentru menținerea locurilor de muncă din sectoarele economice afectate, cât și pe termen lung, pentru adaptarea măsurilor la noul context de pe piața muncii.

De aceea, documentele strategice referitoare la dezvoltarea resursei de muncă vor avea în vedere implementarea la nivelul județului a măsurilor noi de reformă cu privire la realizarea obiectivelor naționale stabilite prin POEO, ce vizează modernizarea instituțiilor pieței forței de muncă, îmbunătățirea mobilității în scop de muncă și reducerea disparităților teritoriale în materie de ocupare, integrarea tinerilor pe piața muncii și creșterea calității ocupării în mediul rural.

Pornind de la aceste premise pot fi formulate următoarele obiective sectoriale secundare (sub-obiective), privind atât structura şi dinamica, dar mai ales ocuparea resurselor de muncă, cu măsurile aferente fiecărui obiectiv în parte.

3.2.3. Sub-obiective şi măsuri

Obiectiv sectorial secundar: Structura și dinamica resurselor de muncă

ODM1. Îmbunătăţirea mobilităţii forţei de muncă prin crearea legăturilor informaţionale între piaţa muncii, mediul de producţie şi instituţiile de formare profesională

MM1.1. Mobilizarea angajatorilor și a lucrătorilor pentru dobândirea de noi competențe, inclusiv dobândirea competențelor digitale

MM1.2 Mobilizarea unor segmente de populație pentru a intra pe piața muncii (grupuri vulnerabile, tinerii NEETs), în special a celor din mediul rural

MM1.3. Furnizarea unor programele de formare/instruire corelate cu cerințele locurilor de muncă, cu accent pe învățământul vocațional și tehnic

MM1.1. Mobilizarea angajatorilor și a lucrătorilor pentru dobândirea de noi competențe, inclusiv dobândirea competențelor digitale

Măsura este aplicabilă în 68% dintre UATB-urile din județ care vor avea peste 1000 locuitori adulți (15-64 ani) în anul 2030, în varianta medie de prognoză și vizează participarea la programe de îmbunătățire a competențelor digitale, ale angajaților din sectoare economice cu potențial competitiv /domenii de specializare inteligentă.

MM1.2 Mobilizarea unor segmente de populație pentru a intra pe piața muncii (grupuri vulnerabile, tinerii NEETs), în special a celor din mediul rural

Măsura se aplică la nivelul majorității UATB-urilor din județ (74,5%) care vor avea peste 1500 locuitori în anul 2030, în varianta medie de prognoză, și se referă la identificarea și instruirea adecvată a categoriilor vulnerabile pe piața muncii și a tinerilor care nu sunt încadrați profesional și nu urmează niciun program educațional sau de formare (NEETs).

MM1.3. Furnizarea unor programele de formare/instruire corelate cu cerințele locurilor de muncă, cu accent pe învățământul vocațional și tehnic

Măsura este aplicabilă în UATB-urile din județ (58%) care vor avea peste 350 de copii sau peste 1500 locuitori adulți în total populație in anul 2030, în varianta medie de prognoză și urmărește promovarea sistemului de educație si formare profesională, inclusiv prin campanii de informare, consiliere și orientare a tinerilor aflați în sistemul de educație pentru a se familiariza cu viitoarele locuri de muncă, calificări și oportunități de carieră.

Obiectiv sectorial secundar: Ocuparea resurselor de muncă

ODM2. Creșterea numărului de locuri de muncă și diversificarea economiilor locale în zonele rurale

MM2.1. Stimularea antreprenoriatului prin încurajarea micilor întreprinzători şi furnizarea de soluţii personalizate

MM2.2. Adoptarea de scheme locale de minimis prin crearea unor facilităţi pentru atragerea de investitii

MM2.3. Dezvoltarea şi modernizarea activităţilor de comercializare a produselor şi serviciilor de piaţă

MM2.1. Stimularea antreprenoriatului prin încurajarea micilor întreprinzători şi furnizarea de soluţii personalizate

Măsura vizează sprijinirea accesului la servicii de consultanta și asistență specializată, prin înființarea de birouri/ centre de informare, asistență si consultanță pentru investitori şi antreprenori, fiind aplicabilă îndeosebi în UATB-urile cu peste 1500 locuitori adulți în total populație în anul 2030.

MM2.2. Adoptarea de scheme locale de minimis prin crearea unor facilităţi pentru atragerea de investitii

Măsura se referă la acordarea scutirilor de la plata majorărilor de întârziere aferente impozitelor și taxelor locale, datorate la bugetul local de către persoane juridice, persoane fizice autorizate, întreprinderi familiale, întreprinderi individuale, asociații, fundații și alte entități de drept privat care au calitatea de contribuabili la bugetele locale.

MM2.3. Dezvoltarea şi modernizarea activităţilor de comercializare a produselor şi serviciilor de piaţă

Măsura se aplică la nivelul UATB-urilor din județ care vor avea peste 2000 locuitori în anul 2030, în varianta medie de prognoză, și se referă la dezvoltarea lanțului de desfacere a produselor locale.

Un alt instrument recomandabil pentru dezvoltarea socio-economică a județului este cel al Investițiilor Teritoriale Integrate (ITI), între care este propusă și Rezervația Biosferei Delta Dunării, iar abordarea acestora în POEO vizează:

- asigurarea accesului și a participării la toate nivelurile educaționale, în special pentru copiii care provin din grupuri vulnerabile, inclusiv prin oferirea unor măsuri personalizate de sprijin;

- valorificarea potențialului diferitelor categorii de persoane vulnerabile sau slab reprezentate pe piața muncii prin formare/ reconversie profesională, recunoașterea competențelor, prin stimularea antreprenorialului în vederea creșterii potențialului economic al regiunii, promovarea economiei sociale, flexibilizarea formelor de ocupare și adaptarea lucrătorilor și a angajatorilor la schimbările pieței muncii.

Surse documentare

**** (2020), Raportul de țară din 2020 privind România, Comisia Europeană, Bruxelles, https://ec.europa.eu/info/sites/info/files/2020-european_semester_country-report-romania_ro.pdf;*

**** (2020), Programul Operațional Educație și Ocupare 2021-2017 (POEO), Ministerul Fondurilor Europene, http://mfe.gov.ro/wp-content/uploads/2020/07/e96733c0a68d30a9c92a78e29d169caa-1.pdf.*

3.3 Nivelul de trai / gradul de sărăcie

3.3.1 Elemente de diagnostic

Din perspectiva nivelului de dezvoltare locală și a marginalizării sociale, disfuncționalitățile județului Tulcea sunt reprezentate de menținerea unei calități slabe a locuirii, a unui nivel deficient de educație, și a unui nivel scăzut de ocupare a populației, în corelație cu fluxuri semnificative de migrație internă și externă. Dezvoltarea deficitară a rețelelor de utilități publice la nivelul județului, atât din perspectiva distribuției teritoriale în acord cu nevoile populației, cât și cu privire la calitatea infrastructurilor aferente,

dar și problemele privind asigurarea accesului la locuire decentă și a calității clădirilor rezidențiale, evidențiază deficiențe de locuire în Tulcea. Totodată, calitatea mai redusă a capitalului uman, în relație cu utilizarea slabă a forței de muncă disponibile, și reducerea constantă a dimensiunii resurselor umane, prin intermediul plecărilor din județ, împiedică avansarea nivelului de dezvoltare locală și întreține adâncirea problemelor de marginalizare socială.

Deficiențele de dezvoltare de la nivelul județului se mențin din cauza fondurilor locale limitate, la nivel general, pentru inițierea și implementarea de proiecte de dezvoltare de amploare, pe fondul accesării slabe a fondurilor disponibile în cadrul programelor de dezvoltare de la nivel național și european. Resursele financiare deficitare la nivel local și eligibilitatea slabă, în special în cazul localităților rurale, reprezintă principalele impedimente pentru aplicarea la utilizarea de fonduri nerambursabile și susținerea proiectelor finanțate prin fonduri europene. Capacitatea administrativă slabă și deficiențele înregistrate cu privire la susținerea unui proces optim de gestiune și dezvoltare teritorială sunt amplificate, în relație cu efectele teritoriale negative, de colaborarea deficitară interinstituțională în cadrul județului pentru implementarea diferitelor proiecte de dezvoltare locală sau regională care să conducă la reducerea sărăciei și a excluziunii sociale.

Strategiile naționale și regionale de dezvoltare teritorială evidențiază necesitatea creșterii conectivității dintre spațiile rurale și cele urbane, odată cu facilitarea accesului populației rurale și segregate spațial, precum cea din Delta Dunării, la centrele urbane și la servicii publice, sociale și educaționale, atât adițional, prin cooperarea dintre mediul rural și cel urban, cât și la nivel local (ADR Sud-Est 2014; MDRAP 2016a; MDRAP 2016b). Ținând cont de faptul că în județul Tulcea există zone rurale lipsite de apropierea unor orașe pe o distanță de circa 25-30 km, este susținută dezvoltarea unor localități rurale (Baia, Beidaud, Casimcea, Cerna, Ciucurova, Dăeni, Dorobanţu, Hamcearca, Horia, Izvoarele, Ostrov, Peceneaga, Stejaru) cu rol de deservire intercomunală (Monitorul Oficial 2001). Totodată, dezvoltarea rurală, în relație cu procesele de dezvoltare urbană și regională, impune susținerea unor poli rurali de excelență (Mahmudia și Topolog) și solicită optimizarea utilizării resurselor naturale și antropice locale, inclusiv prin susținerea participării active în cadrul activităților economice a populației marginalizate (Consiliul Județean Tulcea 2014; MDRAP 2016a).

Din perspectiva îmbunătățirii serviciilor publice urbane, este ridicată problema nevoii de asigurare a infrastructurii tehnico-edilitare pentru noile zone rezidențiale, iar localitățile urbane sunt vizate pentru: extinderea, reabilitarea și modernizarea rețelei de apă și apă uzată (Isaccea, Babadag); înființarea, extinderea și modernizarea rețelei de distribuție a gazelor naturale (Sulina, Isaccea, Babadag); reabilitarea și eficientizarea sistemului de termoficare urbană (Tulcea); reabilitarea și modernizarea rețelei stradale (Sulina, Babadag); reabilitarea și modernizarea spațiilor verzi și de agrement (Sulina, Isaccea, Babadag, Măcin) (Monitorul Oficial 1997; ADR Sud-Est 2014; MDRAP 2016a). În special localitățile urbane cu resurse turistice solicită regenerare și reabilitarea construcțiilor, a spațiilor publice și a infrastructurii tehnico-edilitare și de transport public pentru creșterea atractivității acestora (Monitorul Oficial 2009; ADR Sud-Est 2014; MDRAP 2016b).

În cadrul Strategiei Naționale pentru Dezvoltarea Durabilă a României se pune accentul pe atingerea obiectivelor europene de incluziune socială, egalitate de șanse și sprijin pentru grupurile de populație defavorizate (MMDD 2008).

Dintre prioritățile naționale de investiții stabilite prin finanțarea din fonduri europene, este acordată o atenție deosebită digitalizării serviciilor publice (e-guvernare, administrație publică, transport), dezvoltării competențelor profesionale ale tinerilor în relație cu cerințele mediului de afaceri (stagii de practică, digitalizarea liceelor, antreprenoriat), optimizării procesului educațional (adaptare la piața muncii, digitalizare, incluziune educațională, învățare pe tot parcursul vieții, reconversie profesională, servicii de consiliere, formarea continuă a cadrelor didactice) și creșterii accesului populației pe piața muncii, prin susținerea cu precădere a categoriilor de populație vulnerabile și dezavantajate (tineri șomeri de lungă durată, persoane inactive), politici integrate de ocupare, educație, sănătate și asistență socială, și dezvoltarea economiei sociale și antreprenoriatului (MFE 2020a; MFE 2020b). De asemenea, este susținută integrarea socio-economică a comunităților marginalizate, îmbunătățirea condițiilor de locuire (locuințe sociale, adăposturi de noapte și centre de urgență) și a serviciilor sociale și de sănătate și a accesului la acestea (MFE 2020a; MFE 2020b).

Programul Operațional Incluziune și Demnitate Socială vizează finanțarea proiectelor dedicate grupurilor vulnerabile și marginalizate, vizând cu precădere: populația din mediul rural, persoanele fără adăpost, familiile defavorizate, populația vârstnică și persoanele cu dizabilități (MFE 2020c). Dintre axele prioritare ale POIDS, sunt susținute inițiativele locale prin programul Dezvoltare Locală plasată sub Responsabilitatea Comunității (DLRC) și este urmărită creșterea accesului comunităților rurale și a diferitelor categorii de grupuri vulnerabile, în general, la servicii sociale, în special prin crearea de servicii suport pentru populația vârstnică și sprijinirea persoanelor cu dizabilități și a populației de copii în risc de sărăcie și excluziune socială (ADR Sud-Est 2014; MFE 2020c).

Strategia națională privind incluziunea socială și reducerea sărăciei accentuează necesitatea unor intervenții cheie în domenii precum: ocuparea forței de muncă, educația, transferurile și serviciile sociale, sănătatea, locuirea, participarea socială, politicile zonale de dezvoltare și consolidarea capacității instituționale (Ministerul Muncii 2015).

Din perspectiva educației și a rolului acesteia în combaterea sărăciei și marginalizării sociale, sunt evidențiate măsuri pentru creșterea accesului general la educație, cu atenție specială asupra grupurilor sărace și vulnerabile de populație, și reducerea abandonului școlar, și generalizarea programelor educaționale de tipul “a doua șansă”, în special în mediul rural (Ministerul Muncii 2015).

Pentru creșterea accesului la locuire decentă, este vizată crearea unei rețele funcționale de locuințe sociale pentru grupurile vulnerabile, iar politicile zonale de dezvoltare urmăresc întărirea influenței centrelor urbane asupra zonelor rurale, suburbane și periurbane, odată cu activarea și susținerea funcționării zonelor metropolitane, printr-o măsură de bază, precum sistemele metropolitane de transport public, pentru asigurarea circulației optime a fluxurilor de navetiști (Ministerul Muncii 2015). De asemenea, este evidențiată necesitatea extinderii și modernizării infrastructurii rutiere și de utilități publice, în special în cazul zonelor rurale, alături de utilizarea facilităților programului LEADER și a Grupurilor de Acțiune Locală, pentru accesarea și gestionarea optimă a fondurilor europene pentru dezvoltare (Ministerul Muncii 2015). Totodată, este vizată în mod special gestiunea zonelor marginalizate, prin crearea unui sistem de servicii sociale integrate și sprijinirea unor domenii de intervenție specifică, precum: educația, ocuparea, locuirea și sănătatea (Ministerul Muncii 2015).

La nivel administrativ, este subliniată necesitatea asigurării unor politici inter-ministeriale comune, în același timp cu acțiuni coordonate între nivelul guvernamental și cel local de gestiune teritorială (Ministerul Muncii 2015).

În cadrul Strategiei naționale pentru ocuparea forței de muncă, dincolo de contribuția semnificativă în gestiunea zonelor marginalizate și a grupurilor vulnerabile de populație a unui cadru optim de muncă și a unei rate ridicate de ocupare, combaterea sărăciei este vizată prin sprijin social și educațional, dar și prin diversificarea economiilor locale, realizarea de investiții în agricultură și în activitățile economice durabile, în același timp cu generalizarea procesului de digitalizare (Ministerul Muncii 2014).

Programul Operațional Regional Regiunea de Dezvoltare Sud-Est susține creșterea nivelului de trai al populației și a calității vieții la nivel local și regional prin intermediul dezvoltării inteligente a orașelor, îmbunătățirii accesibilității, conectivității și mobilității în cadrul regiunii, și prin îmbunătățirea calității educației și accesului la aceasta (investiții în infrastructura educațională, reducerea abandonului școlar,

creșterea competențelor digitale, adaptarea învățământului tehnic, profesional și terțiar la piața muncii) (MFE 2020d).

La nivelul grupurilor de acțiune locală înființate în județul Tulcea, este sprijinită inițiativa economică și antreprenorială în mediul rural, în special legat de activități non-agricole care să implice utilizarea resurselor materiale și umane locale (activități meșteșugărești în Mahmudia, Murighiol și Sulina, de ex.) (Asociația G.A.L. Delta Dunării 2018; Asociația GAL Munții Măcinului-Dunărea Veche 2020; Asociația G.A.L. Razim 2020). Totodată, este vizată dezvoltarea infrastructurii sociale, în special pentru localitățile izolate din Delta Dunării (Sulina, Mahmudia, Murighiol, Sfântul Gheorghe), și a celei tehnico-edilitare (infrastructuri și servicii publice de bază, dar și de recreere și agrement), cu precădere în cazul spațiului rural, pentru creșterea accesibilității și atractivității teritoriale (Asociația Grup de Acțiune Locală "Dobrogea de Nord - Tulcea" 2016; Asociația G.A.L. Delta Dunării 2018; Asociația GAL Munții Măcinului-Dunărea Veche 2020; Asociația G.A.L. Razim 2020). Combaterea sărăciei, a excluziunii și marginalizării sociale reprezintă un obiectiv de dezvoltare, Grindu, Luncavița, Niculițel și Smârdan fiind menționate, spre exemplu, drept așezări sărace în cadrul zonei nord-dobrogene (Asociația Grup de Acțiune Locală "Dobrogea de Nord - Tulcea" 2016; Asociația G.A.L. Razim 2020).

Dintre proiectele menționate a fi susținute în cadrul Strategiei de dezvoltare ITI Delta Dunării (MDRAP 2016b), relevante pentru creșterea nivelului de trai, reducerea sărăciei și a marginalizării sociale, sunt incluse:

- creșterea mobilității populației pentru creșterea nivelului de trai al populației și dezvoltarea economiei verzi la nivel local;
- construirea/reabilitarea/modernizarea/dotarea unor centre de protecție și asistență socială pentru populația vulnerabilă și exclusă social – vârstnici, copii, persoane defavorizate (Tulcea, Isaccea, Iazurile, Jurilovca);
- construirea/extinderea/reabilitarea/modernizarea/dotarea unităților educaționale de tip creșă și grădiniță (Isaccea, Tulcea, Babadag, Măcin, Sulina, Sfântu Gheorghe, Nufăru, Mihai Bravu, Văcăreni, Corbu, Malcoci, Jurilovca, Sălcioara Sarichioi, Somova, Iazurile);
- crearea și dezvoltarea de activități non-agricole;
- construirea și dotarea de unități educaționale de tip after-school (Luncavița, Săcele, Jurilovca);
- reducerea și prevenirea abandonului școlar;
- asigurarea accesului egal la învățământul preșcolar, primar și secundar;
- dezvoltarea competențelor profesionale ale populației școlare din Delta Dunării;
- parteneriat educațional-profesional (învățământ – cercetare – sectorul economic) în domeniul agricol;
- creșterea accesului populației marginalizate la servicii sociale integrate;
- reducerea gradului de sărăcie în cadrul comunităților marginalizate cu ponderi ridicate de populație rroma, prin măsuri integrate în educație, formare profesională, ocupare și promovarea multiculturalismului.

În acord cu dimensiunile generale vizate în analiza și gestiunea excluziunii și marginalizării sociale (educație, sănătate, locuire și ocupare), studiile Băncii Mondiale privind identificarea zonelor marginalizate urbane și rurale din România (Swinkels et al. 2014, Teșliuc et al. 2016) iau în calcul criterii de evaluare legate de capitalul uman, ocuparea forței de muncă și condițiile de locuire, astfel încât acestea reprezintă și principalele direcții de intervenție pentru susținerea dezvoltării locale și regionale din perspectiva creșterii nivelului de trai și a reducerii gradului de sărăcie.

Zonele marginalizate urbane și rurale identificate în cadrul județului Tulcea fac parte din următoarele 14 UATB-uri: Tulcea, Babadag, Isaccea, Măcin, Sulina, Baia, Ciucurova, Dăeni, Horia, Izvoarele, Jurilovca, Murighiol, Slava Cercheză, Topolog (Swinkels et al. 2014, Teșliuc et al. 2016).

3.2.2. Obiective și măsuri

Obiectiv sectorial: Creșterea nivelului de trai, reducerea gradului de sărăcie și marginalizare socială prin îmbunătățirea calității vieții, a capitalului uman și a utilizării resurselor de muncă

Dezvoltarea județului Tulcea și reducerea gradului de sărăcie și marginalizare socială solicită creșterea nivelului de trai al populației prin asigurarea accesului la servicii publice, susținerea antreprenoriatului, crearea de locuri de muncă și creșterea ratei de ocupare a populației din zonele marginalizate, dar și prin îmbunătățirea calității capitalului uman și a condițiilor de viață urbană și rurală. Suplimentar creării unei rețele de servicii integrate (sociale, educaționale, medicale) dedicate populației din zonele marginalizate, una dintre prioritățile de dezvoltare o reprezintă creșterea ocupării pe piața muncii a populației de tineri vulnerabili sau în excluziune socială și a nivelului de calificare profesională a acestora în acord cu cerințele locale și regionale, alături de dezvoltarea antreprenoriatului local de tip social, prin intermediul atragerii tinerilor plecați în străinătate sau în afara județului. În același timp, creșterea calității resurselor de muncă disponibile la nivelul județului și îmbunătățirea generală a capitalului uman la nivel local și regional, cu accent pe incluziunea populației marginalizate, este corelată cu necesitatea de a crește accesul la educație și calitatea instruirii în relație cu particularitățile pieței forței de muncă și a condițiilor socioeconomice actuale. Îmbunătățirea calității vieții urbane și rurale în cadrul zonelor marginalizate vizează ameliorarea problemelor de locuire, diversificarea serviciilor publice, sociale, educaționale și de asistență medicală existente și creșterea calității acestora, dar și a accesului populației sărace la acestea. Toate aceste dimensiuni de intervenție necesită un nivel ridicat de adaptabilitate la contextul teritorial actual de dezvoltare în relație cu dificultățile sociale și economice de la nivel național și mondial.

ODM3. Îmbunătățirea calității vieții

MM3.1. Creșterea accesului la locuire pentru populația marginalizată

Gestiunea populației excluse de la locuire necesită dezvoltarea unei rețele de locuințe sociale, dar și a unui sistem de adăposturi și centre de primire în regim de urgență sau temporar, în cadrul localităților urbane. Accesibilizarea locuirii solicită dezvoltarea programelor de construire de locuințe pentru tinerii marginalizați, de locuințe accesibile realizate în parteneriat public-privat, dar și acordarea de sprijin social pentru închirierea unei locuințe în cazul grupurilor vulnerabile de populație.

MM3.2. Asigurarea rețelelor și a serviciilor de utilități publice în cadrul zonelor marginalizate

Atât în zonele rurale, dar și în cele urbane marginalizate, este necesară extinderea, diversificarea și creșterea accesului populației vulnerabile și/sau excluse social la rețelele de utilități publice (rețelele de apă potabilă și canalizare fiind prioritare), în același timp cu o creștere a calității serviciilor de utilități publice.

MM3.3. Creșterea accesului populației marginalizate la servicii sociale și de asistență medicală

Zonele urbane și rurale izolate și/sau marginalizate necesită creșterea accesului populației la servicii sociale (consiliere, informare, conștientizare, protecție socială) și de asistență medicală de bază și specializată, inițial prin susținerea ONG-urilor din domeniu și a caravanelor de asistență medicală și socială, și prin investiții într-o rețea de centre comunitare integrate (servicii sociale, medicale și educaționale) dedicată deservirii zonelor marginalizate și a categoriilor de populație vulnerabile, sărace și

excluse social, dar și prin modernizarea și diversificarea serviciilor deja existente, în scopul creșterii calității acestora.

ODM4. Îmbunătățirea capitalului uman

MM4.1. Creșterea nivelului de educație al populației marginalizate

Creșterea accesului la educație pentru grupurile vulnerabile și marginalizate (inclusiv servicii de îngrijire și educație timpurie, și servicii de tip after-school), dar și creșterea atractivității generale a procesului educațional și continuarea ciclurilor superioare de învățământ, sunt necesare prin intermediul centrelor comunitare integrate (servicii sociale, medicale și educaționale) și colaborarea cu ONG-urile din domeniu, totodată cu o creștere a nivelului de digitalizare a procesului educațional, prin răspândirea utilizării tehnologiilor digitale în cadrul populației din zonele marginalizate și asigurarea acestora pentru personalul didactic.

MM4.2. Reducerea abandonului școlar în zonele marginalizate

Grupurile vulnerabile și marginalizate necesită sprijin social și consiliere pentru începerea și continuarea procesului educațional, inclusiv prin colaborare între instituțiile educaționale și ONG-uri.

MM4.3. Creșterea nivelului de calificare profesională al populației marginalizate în corelație cu cerințele de pe piața muncii

Pentru necesitățile populației din zonele marginalizate de creștere a nivelului de calificare profesională și a ratei de ocupare, este necesară dezvoltarea învățământului profesional și tehnic, a învățământului dual, a celui de tip "a doua șansă", alături de stagii de practică și programe suplimentare de calificare și reconversie profesională, în parteneriat cu ONG-urile și angajatorii publici și privați de la nivel local și regional, în special în domeniile principale de interes local: turism, agricultură, pescuit și piscicultură, economia verde.

MM4.4. Creșterea calității procesului educațional disponibil în cadrul zonelor marginalizate

Populația școlară din zonele marginalizate necesită, adițional procesului de învățământ, derularea unor programe de consiliere școlară și profesională, inclusiv prin parteneriate cu ONG-urile din domeniu. Suplimentar, este necesară reducerea navetismului și permanentizarea personalului didactic calificat în cadrul zonelor marginalizate rurale și urbane. Un proces educațional în continuă dezvoltare solicită susținerea unor programe de formare continuă a personalului didactic și administrativ din zonele marginalizate, dar și creșterea cooperării între mediul universitar și cel preuniversitar pentru sprijinirea populației marginalizate.

MM4.5. Accesarea de fonduri europene pentru proiecte de dezvoltare educațională și profesională dedicate populației marginalizate

Derularea unor programe inovative de dezvoltare educațională și profesională în zonele marginalizate, pentru toate nivelurile de pregătire, atât pentru populația școlară, cât și pentru personalul didactic, în special prin cooperare între mediul universitar și cel preuniversitar, alături de ONG-urile din domeniu.

ODM5. Îmbunătățirea utilizării resurselor de muncă

MM5.1. Creșterea ratei de ocupare a forței de muncă din zonele marginalizate

Includerea pe piața muncii a unei părți a populației cu beneficii sociale, pentru reducerea populației inactive, și sprijinirea mobilității forței de muncă în cadrul județului. Sprijinirea ocupării femeilor, a vârstnicilor și a persoanelor din grupuri vulnerabile și zone marginalizate, alături de relocarea forței de muncă dinspre agricultura de subzistență înspre activități non-agricole, prin dezvoltarea de noi direcții economice cu potențial de utilizare pe termen lung a resurselor de muncă disponibile, precum economia verde.

MM5.2. Reducerea ratei șomajului populației marginalizate

Susținerea unor programe de calificare și reconversie profesională și acordarea de facilități fiscale pentru companiile private și ONG-urile care angajează persoane șomere din zonele marginalizate, alături de dezvoltarea economiei sociale și includerea pe piața muncii a persoanelor din grupurile vulnerabile și marginalizate.

MM5.3. Susținerea antreprenoriatului local de tip social

Atragerea tinerilor din străinătate și din afara județului prin programe de antreprenoriat și facilități fiscale pentru derularea de noi afaceri locale, în special în economia verde, în același timp cu susținerea antreprenoriatului social, atât din perspectiva activității antreprenoriale a populației vulnerabile și marginalizate, cât și prin angrenarea de personal din cadrul acestor grupuri sociale.

Surse documentare

AGENȚIA PENTRU DEZVOLTARE REGIONALĂ SUD-EST (2014), Planul de Dezvoltare Regională Sud-Est 2014-2020, Acces online: http://www.adrse.ro/Documente/Planificare/PDR/2014/PDR.Sud_Est_2014.pdf.

ASOCIAȚIA G.A.L. DELTA DUNĂRII (2018), Strategia de dezvoltare locală a teritoriului GAL DELTA DUNĂRII din județul Tulcea, Acces online: https://gal-deltadunarii.ro/wp-content/uploads/2018/05/STRATEGIA-DE-DEZVOLTARE-LOCALA-GALDD-versiunea-mai-2018-finala-1.pdf.

ASOCIAȚIA GRUP DE ACȚIUNE LOCALĂ "Dobrogea de Nord - Tulcea" (2016), Strategia de Dezvoltare Locală Grup de Acțiune Locală Dobrogea de Nord Tulcea, Acces online: https://galdntulcea.ro/sdl/.

ASOCIAȚIA GAL MUNȚII MĂCINULUI-DUNĂREA VECHE (2020), Strategia de Dezvoltare Locală GAL Munții Măcinului – Dunărea Veche, Acces online: https://www.galmuntiimacinului.ro/index.php/strategia-de-dezvoltare-locala-gal-muntii-macinului-dunarea-veche-varianta-4/.

ASOCIAȚIA G.A.L. RAZIM (2020), Strategia de Dezvoltare Locală G.A.L. "Razim", Acces online: https://www.galrazim.ro/index.php/planul-de-dezvoltare-locala-versiune-completa/.

CONSILIUL JUDEȚEAN TULCEA (2014), Strategia de dezvoltare durabilă a Județului Tulcea pe perioada 2014-2020, Acces online: https://www.cjtulcea.ro/sites/cjtulcea/AnunturiPublice/Pages/diverse-anunturi.aspx.

MINISTERUL DEZVOLTĂRII REGIONALE ȘI ADMINISTRAȚIEI PUBLICE (2016a), Strategia de Dezvoltare Teritorială a României: România policentrică 2035. Coeziune şi competitivitate teritorială, dezvoltare şi şanse egale pentru oameni, Acces online: http://www.sdtr.ro/.

MINISTERUL DEZVOLTĂRII REGIONALE ȘI ADMINISTRAȚIEI PUBLICE (2016b), Strategia Integrată de Dezvoltare Durabilă a Deltei Dunării, http://www.mmediu.ro/app/webroot/uploads/files/SIDDDD_FINAL_AUGUST_2016.pdf.

MINISTERUL FONDURILOR EUROPENE (2020a), Priorități naționale de investiții pentru finanțarea din Fondurile Europene post-2020, Acces online: http://mfe.gov.ro/minister/perioade-de-programare/perioada-2021-2027/.

MINISTERUL FONDURILOR EUROPENE (2020b), Programul Operațional Educație și Ocupare, Acces online: http://mfe.gov.ro/wp-content/uploads/2020/07/75032ab1cb8ebef9174c65a9d36571c2.pdf.

MINISTERUL FONDURILOR EUROPENE (2020c), Programul Operațional Incluziune și Demnitate Socială (POIDS), Acces online: http://mfe.gov.ro/wp-content/uploads/2020/07/abb8f40148bd49e2fde9e32a6030f50f-1.pdf.

MINISTERUL FONDURILOR EUROPENE (2020d), Programul Operațional Regional Regiunea de Dezvoltare Sud-Est, Acces online: http://mfe.gov.ro/pentru-prima-data-de-cand-beneficiaza-de-fonduri-europene-romania-a-lansat-in-consultare-publica-acordul-de-parteneriat-si-programele-operationale-pentru-viitoarea-perioada-de-programare-la-termenul-a/.

MINISTERUL MEDIULUI ŞI DEZVOLTĂRII DURABILE (2008), Strategia Națională pentru Dezvoltarea Durabilă a României: Orizonturi 2013-2020-2030, Acces online: http://www.mmediu.ro/beta/wp-content/uploads/2012/06/2012-06-12_dezvoltare_durabila_snddfinalromana2008.pdf.

MINISTERUL MUNCII, FAMILIEI, PROTECȚIEI SOCIALE ŞI PERSOANELOR VÂRSTNICE (2014), Strategia națională pentru ocuparea forței de muncă 2014-2020, Acces online: https://mmuncii.ro/j33/images/Documente/Munca/2018/SN_Ocupare_forta_munca_2018.pdf.

MINISTERUL MUNCII, FAMILIEI, PROTECȚIEI SOCIALE ŞI PERSOANELOR VÂRSTNICE (2015), Strategia națională privind incluziunea socială și reducerea sărăciei 2015-2020, Acces online:

http://www.mmuncii.ro/j33/images/Documente/Familie/2016/StrategyVol1RO_web.pdf.

MONITORUL OFICIAL (1997), Legea nr. 171/24 noiembrie 1997: Planul de Amenajare a Teritoriului Național – Secțiunea a II-a Apă, Acces online: https://www.siugrc-cjph.ro/c/document_library/get_file?uuid=a8f5ded7-4ed3-4396-b0e0-8a145a135741&groupId=10157.

MONITORUL OFICIAL (2001), Legea nr. 351 din 6 iulie 2001 privind aprobarea Planului de Amenajare a Teritoriului Național – Secțiunea a IV-a Rețeaua de localități, Acces online: http://legislatie.just.ro/Public/DetaliiDocument/29780.

MONITORUL OFICIAL (2009), Legea nr. 190 din 26 mai 2009 privind aprobarea Planului de Amenajare a Teritoriului Național Secțiunea a VIII-a – zone cu resurse turistice, Acces online: https://www.siugrc-cjph.ro/c/document_library/get_file?uuid=ca447f5b-671a-4a55-9ca5-e23df7f4aa10&groupId=10157.

SWINKELS R., STĂNCULESCU M. S., ANTON S., KOO B., MAN T., MOLDOVAN C. (2014), Atlasul zonelor urbane marginalizate din România, Banca Mondială, Acces online: http://documents.worldbank.org/curated/en/857001468293738087/pdf/882420WP0P1430085232B00OUO0900Atlas.pdf.

TEŞLIUC E., GRIGORAŞ V., STĂNCULESCU M. S. (coord.) (2016), Atlasul Zonelor Rurale Marginalizate şi al Dezvoltării Umane Locale din România, Banca Mondială, Acces online: http://documents.worldbank.org/curated/en/237481467118655863/pdf/106653-ROMANIAN-PUBLIC-PI-6-Atlas-Iunie2016.pdf.

3.4. Infrastructura socială (educație, infrastructura medicală)

3.4.1. Diagnostic și probleme

În perioada 2007-2024, organizarea și funcționarea infrastructurii socio-culturale a fost influențată de un ansamblu de fenomene întâlnite la scară largă: depopulare, îmbătrânirea populației, instabilitate economică, sărăcie, lipsa locurilor de muncă, populație slab educată, reforme legislative sectoriale frecvente, deficitar corelate cadrului legislativ general, subfinanțare etc. Toate tipurile de infrastructură au fost afectate de aceste fenomene.

Efectele se observă în primul rând printr-un decalaj puternic de echipare atât între mediul urban și mediul rural, cât și în mediul urban, între municipiul reședință de județ, Tulcea, și restul orașelor. Dezvoltarea deficitară a căilor de comunicație terestre și pe apă și a rețelei de transport public suprapusă peste acest decalaj face ca locuitorii din mediul rural să aibă acces limitat la infrastructura socio-culturală în localitatea în care trăiesc sau în localitățile imediat învecinate. Cele mai afectate zone sunt în UATB-urile din estul județului, din zona de deltă, acolo unde întâlnim și o populație mai îmbătrânită, mai săracă, mai puțin educată.

Depopularea, sărăcia și accesul limitat dintre UATB-uri duce la dificultăți în agregarea unei mase critice de utilizatori, ceea ce creează probleme de eficiență economică pentru toate tipurile de infrastructură socială. Procesul este amplificat în zona de deltă.

În anul 2024, rețeaua de dotări și echipamente de învățământ este, în continuare, subdimensionată și subfinanțată. Numărul elevilor ce revin unui cadru didactic este mai mic decât media națională și decât cea regională, în cazul ciclurilor primar și gimnazial (12,74 față de 13,50, respectiv 13,54). În mediul urban, sub trei sferturi din posturi sunt ocupate cu titulari (72,97%), în timp ce în mediul rural ponderea este și mai mică (69,60%). În Delta Dunării, accesul copiilor la infrastructura de educație este dependent de inițiative ale administrațiilor locale care înlesnesc deplasarea, pe apă sau terestră, între UATB-uri.

Rețeaua de dotări și echipamente de sănătate este, de asemenea, subdimensionată și subfinanțată. La nivel de județ, numărul de medici raportat la 1000 de locuitori este sub media pe regiune și pe țară (2,12‰ față de 3,44 ‰, respectiv 5,18‰). La fel este și numărul de paturi de spital ce revin la 1000 de locuitori, 5,61‰, sub media regională 7,89‰ și sub media națională 9,51‰. În plus față de celelalte zone, în zona deltaică accesul la servicii medicale este dependent și de condițiile meteorologice. Principalele grupuri defavorizate sunt cele care au nevoie de asistență periodică (bolnavii cronici, persoanele dependente de dializă, cele cu afecțiuni oncologice etc.) și cazurile urgente.

Rețelele de dotări și echipamente ale aparatului judiciar, aparatului de executori judecătorești, aparatului de notari publici, aparatului de avocați, aparatului de poliție, au o structură și o organizare similară celei din celelalte județe. Problemele cu care se confruntă sunt probleme sistemice, răspândite la nivel național.

Rețelele de dotări și echipamente culturale, sportive și de agrement sunt aproape absente din mediul rural și slab reprezentate în mediul urban, cu excepția municipiului reședință de județ, Tulcea. În Delta Dunării, inițiative private oferă turiștilor, punctual, servicii sportive și de agrement sezoniere. Din cauza costurilor ridicate, acestea sunt inaccesibile localnicilor.

Din cauza deficiențelor din organizarea și funcționarea infrastructurii socio-culturale, locuitorii, care au resursele necesare, caută să folosească infrastructura din UATB-uri de nivel superior sau din județele învecinate, Constanța, Brăila și Galați. Există tendința de a crește decalajul, deja existent, între echiparea mediului rural și echiparea mediului urban, în favoarea urbanului și cu precădere a municipiului.

Ținând cont de tendințele și problemele identificate, apare necesitatea de a planifica infrastructura socio-culturală la nivel județean în contextul unor scenarii de stagnare sau de creștere negativă. Modelul propus de structurare a infrastructurii va trebui să răspundă la cerințele impuse de o dezvoltare spațială policentrică și de o reconfigurare a relațiilor urban-urban, urban-rural și rural-rural. Simultan va trebui să ofere un acces echitabil la infrastructură și să contribuie la întărirea structurilor ecologice și a celor culturale. O problemă aparte o pune dezvoltarea ponderată a zonei Deltei Dunării, urmărind gestiunea echilibrată a interacțiunii dintre resursa umană, patrimoniul natural și cel construit. Rezolvarea acestei situații unice la nivel național impune implementarea unui exercițiu de planificare și proiectare cu caracter experimental.

3.4.2. Importanța și rolul infrastructurilor sociale

Echipamentele sunt instituții ce asigură deservirea populației cu o anumită utilitate. În funcție de profilul funcțional, avem:

- Echipamente de educație și învățământ: grădinițe, școli, licee, școli profesionale, școli post-liceale, universități etc.;
- Echipamente de ocrotirea sănătății: spitale, sanatorii, policlinici, dispensare etc.;
- Echipamente de asistență socială: centre de îngrijire etc.;
- Echipamente culturale: spații de expoziție, galerii de artă, biblioteci, cinematografe, muzee, case de cultură etc.;
- Echipamente sportive și de agrement: terenuri de sport, stadioane, săli și cluburi sportive, bazine de înot, patinoare etc.;
- Echipamente multifuncționale: săli polivalente. [27]

Infrastructura socială are un rol esențial în asigurarea calității vieții și a consolidării capitalului uman.[28]

3.4.3. Obiectiv sectorial specific (pentru sub-domeniu)

ODS1: Infrastructură socială optim repartizată în teritoriu, în concordanță cu necesitățile și deziderateле comunităților locale.

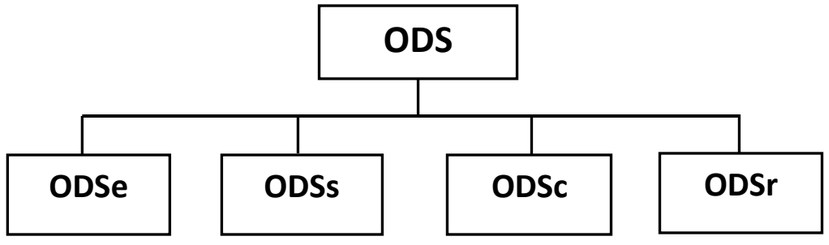

Figura nr. 9: Schemă cu obiectivele domeniului țintă (DT) – ST – sub-domeniul infrastructuri sociale

Pe lângă sub-finanțare, principala problemă a sistemului de infrastructură social-culturală derivă din concentrarea echipamentelor în cel mai mare centru urban din județ, municipiul Tulcea, și duce la limitarea accesului la servicii și activități social-culturale pentru locuitorii mediului rural și a centrelor urbane mici. Luând în calcul varianta de prognoză demografică medie, obiectivul propus urmărește rezolvarea unei probleme de randament: cum (re)structurez în teritoriu rețeaua de echipamente pentru a asigura funcționarea eficientă și accesul echitabil al locuitorilor la ea, în condițiile scăderii numărului și densității populației, deci a diminuării rentabilității rețelei.

3.4.4. Sub-obiective specifice

Propuneri care decurg din documente de nivel județean, regional / național

Obiectivele stabilite prin această documentație sunt armonizate cu obiectivele propuse de documentele strategice de la nivelurile județean, regional și național. Ținând cont de aceasta, trebuie să amintim documentele și prevederile următoare:

- Programul Operațional Regional, Regiunea Sud-Est, 2021-2027:
  - Obiective Strategice Regionale:
    - OSR 5: Îmbunătățirea învățământului și creșterea accesului populației la educație prin dezvoltarea infrastructurii aferente;
    - OSR 6: Creșterea atractivității Regiunii Sud-Est prin valorificarea patrimoniului cultural și natural.
      - Obiective Specifice:
        - OS d (ii): Îmbunătățirea accesului la servicii de calitate și favorabile incluziunii în educație formare și învățarea pe tot parcursul vieții prin dezvoltarea infrastructurii;
    - Prioritatea 5: O regiune educată.
      - OS e (i): Favorizarea dezvoltării integrate sociale, economice și de mediu la nivel local și a patrimoniului cultural, turismului și securității în zonele urbane;
      - OS e (ii): Favorizarea dezvoltării integrate sociale, economice și de mediu la nivel local și a patrimoniului cultural, turismului și securității în afara zonelor urbane.
    - Prioritatea 6: O regiune atractivă.

Sistemul de obiective propus prin PATJ se armonizează și cu prevederile altor programe strategice, precum programele operaționale: Programul Operațional de Sănătate, 2021-2027, Programul Operațional Educație și Ocupare, 2021-2027, Programul Operațional Incluziune și Demnitate Socială, 2021-2027.

- Obiective propuse prin PATJ

ODSe1. Educație de calitate, accesibilă echitabil, susținută de o infrastructură școlară variată și de personal calificat

Intervenind asupra principalelor probleme identificate, urmărim o îmbunătățire a calității actului educațional. Îndeplinirea obiectivului stabilit are un impact pozitiv asupra creșterii accesului la toate formele de învățământ, a abandonului școlar și a părăsirii timpurii a școlii, a integrării pe piața muncii și a încurajării învățării pe tot parcursul vieții. Pentru realizarea obiectivelor strategice lucrăm cu două elemente fundamentale ale sistemului educațional: infrastructura și personalul didactic.

ODSs1. Servicii medicale și de asistență socială de calitate, accesibile echitabil, susținute de o infrastructură variată și de personal calificat

Căutăm îmbunătățirea actului medical și de asistență socială. Realizarea obiectivului aduce cu sine o rezolvare cel puțin parțială a problemelor principale identificate: lipsa echipamentelor medicale și de asistență socială și a spațiilor de spitalizare și de îngrijire, accesul dificil la acestea (în special în mediul rural și în zona deltaică), lipsa personalului calificat. La fel ca în cazul sistemului educațional, lucrăm cu două elemente fundamentale: infrastructura și personalul sanitar. Prin creșterea calității și diversificarea

[27] *Cf.* Cardaș (coord.), 1983.

[28] *Cf.* Gatti și Kraay (coord.), 2018.

serviciilor medicale și de asistență socială, precum și prin echiparea acestora cu personal specializat, înlesnim atingerea scopului final, creșterea calității vieții.

ODSc1. Infrastructuri și activități culturale variate, distribuite echilibrat în teritoriu

Concentrarea în municipiul Tulcea a infrastructurii culturale coroborată cu starea deficitară a căilor de circulație și a rețelelor de transport, privează locuitorii din restul județului, și în special pe cei din Deltă, de un acces facil la activități culturale. Distribuind echilibrat echipamentele în teritoriu, ținând cont de nevoile și posibilitățile comunităților locale și de disponibilitatea echipamentelor de transport, reducem din inegalitățile de șanse apărute între mediul urban și mediul rural.

ODSr1. Infrastructuri și activități sportive și de recreere diversificate, accesibile deopotrivă comunităților urbane și rurale, pe tot parcursul anului

La fel ca în cazul infrastructurii culturale, decalajul de echipare dintre mediul urban, reprezentat în special de municipiul Tulcea, și mediul rural, conduce la o problemă de egalitate de șanse. Atingerea obiectivului ameliorează această problemă. În plus, valorificarea economică a activităților sportive și de recreere consolidează un punct de sprijin în dezvoltarea turismului.

3.4.5. Măsuri aferente sub-obiectivelor

Pentru atingerea Obiectivului ODS1 și a Sub-obiectivelor specifice ODSe1, ODSs1, ODSc1 și ODSr1 a fost propusă o suită de măsuri. A fost stabilită prioritizarea și arealul lor de implementare ținând cont de severitatea problemelor identificate și de prognoza evoluției demografice în corelare cu disponibilitatea mecanismelor de finanțare. Un rol important în fundamentarea sistemului de obiective și de măsuri l-a jucat și ierarhia sistemului de așezări. Totuși, pornind de la premisa că dezvoltarea infrastructurii sociale este vitală în asigurarea și creșterea calității vieții, măsurile propuse pot fi aplicate în întreg județul. Singura condiție este adaptarea acțiunilor la necesitățile comunităților locale. Astfel, avem următoarele măsuri:

- Pentru atingerea Sub-obiectivului ODSe1:

MSe1.1: **Extinderea și diversificarea infrastructurilor și serviciilor aferente ciclului educațional preșcolar**

Urmărim creșterea gradului de cuprindere în învățământ a copiilor cu vârste între 3 și 7 ani și creșterea calității actului educațional prin: creșterea numărului de grădinițe cu program normal și prelungit, a cluburilor și cercurilor pentru copii și prin echiparea acestora cu personal calificat, cu precădere în localitățile rurale și urbane de mici dimensiuni.

Indicatori de monitorizare și de performanță: numărul și ponderea copiilor care frecventează grădinițe (gradul de cuprindere în învățământ), numărul de copii / cadru didactic calificat, timpul și mijlocul de deplasare până la grădiniță etc.

MSe1.2: Optimizarea infrastructurilor și serviciilor aferente ciclurilor educaționale primare și gimnaziale

Urmărim creșterea gradului de cuprindere în învățământ a copiilor cu vârste între 6 și 14 ani, creșterea calității actului educațional și reducerea decalajului urban-rural prin: creșterea numărului de școli primare și gimnaziale, a cluburilor și cercurilor pentru copii, a *after-school*-urilor, dotarea lor cu spații și echipamente specializate (laboratoare, ateliere, săli și terenuri de sport, bazine de înot, biblioteci, cabinete medicale etc.) și prin asigurarea personalului calificat.

Indicatori de monitorizare și de performanță: numărul și ponderea copiilor care frecventează școlile (gradul de cuprindere în învățământ), numărul de elevi / cadru didactic calificat, timpul și mijlocul de deplasare până la școală, numărul și diversitatea de echipamente specializate, numărul de elevi / echipament specializat, rezultatele la testele standardizate și testele naționale, numărul de absolvenți pe ciclu de pregătire etc.

MSe1.3: Optimizarea infrastructurilor și serviciilor aferente ciclului educațional profesional și tehnic

Urmărim creșterea gradului de cuprindere în învățământ a tinerilor cu vârste între 14 și 20 de ani, creșterea calității actului educațional și reducerea decalajului urban-rural prin: creșterea numărului de instituții profesionale și tehnice, a cluburilor și cercurilor, dotarea lor cu spații și echipamente specializate (laboratoare, ateliere, săli și terenuri de sport, bazine de înot, biblioteci, cabinete medicale, cămine și internate etc.) și prin asigurarea personalului calificat.

Indicatori de monitorizare și de performanță: numărul și ponderea tinerilor care frecventează instituțiile de învățământ profesional și tehnic (gradul de cuprindere în învățământ), numărul de elevi / cadru didactic calificat, timpul și mijlocul de deplasare până la instituția de învățământ, rezultatele la testele standardizate și testele naționale, numărul de absolvenți pe ciclu de pregătire, gradul de satisfacere a solicitărilor operatorilor economici pentru școlarizarea în învățământul profesional, distribuția elevilor pe domenii de pregătire etc.

MSe1.4: Optimizarea infrastructurilor și serviciilor aferente ciclurilor educaționale liceale și postliceale

Urmărim creșterea gradului de cuprindere în învățământ a tinerilor cu vârste între 14 și 20 ani, creșterea calității actului educațional și reducerea decalajului urban-rural prin: creșterea numărului de licee și școli postliceale, a cluburilor și cercurilor, dotarea lor cu spații și echipamente specializate (laboratoare, ateliere, săli și terenuri de sport, bazine de înot, biblioteci, cabinete medicale, cămine și internate etc.) și asigurarea personalului calificat.

Indicatori de monitorizare și de performanță: numărul și ponderea tinerilor care frecventează instituțiile de învățământ liceal și postliceal (gradul de cuprindere în învățământ), numărul de elevi / cadru didactic calificat, timpul și mijlocul de deplasare până la instituția de învățământ, rezultatele la testele standardizate și testele naționale, numărul de absolvenți pe ciclu de pregătire, distribuția elevilor pe domenii de pregătire etc.

MSe1.5: Dezvoltarea infrastructurilor și serviciilor aferente ciclurilor educaționale universitare și postuniversitare

Urmărim potențarea capitalului uman prin dezvoltarea unui nucleu de instituții de învățământ superior care să valorifice competențele distinctive date de Dunăre și de Delta Dunării.

Indicatori de monitorizare și de performanță: numărul persoanelor care frecventează instituțiile de învățământ, numărul de studenți / cadru didactic calificat, numărul și diversitatea programelor de studii și a programelor de cercetare, numărul și valoarea burselor și *grant*-urilor de cercetare etc.

- Pentru atingerea Sub-obiectivului ODSs1:

MSs1.1: Extinderea și diversificarea infrastructurilor și serviciilor de sănătate

Măsura include o gamă de acțiuni variate care au ca scop asigurarea serviciilor de sănătate, cât mai rapid și eficient, pentru un număr cât mai mare de locuitori. Dintre ele, enumerăm:

- Creșterea numărului de unități sanitare –cabinete medicale (generale, specializate, de medicină de familie, de medicină dentară etc.), dispensare, policlinici, centre de permanență, farmacii etc.– în special în localitățile de nivel IV, III, II și I din ierarhia sistemului de așezări;
- Dotarea unităților sanitare cu echipament de specialitate modern;

- Micșorarea timpilor de răspuns pentru intervențiile de urgență mai ales în zona deltaică;
- Asigurarea personalului specializat în centrele medicale.

Indicatori de monitorizare și de performanță: numărul de paturi / 1000 de locuitori, numărul de paturi / specialitate, numărul de specialități disponibile în unitățile sanitare, numărul de medici / 1000 de locuitori, timpul și mijloacele de acces la servicii medicale de bază, timpul de răspuns în intervențiile de urgență etc.

MSs1.2: Extinderea și diversificarea infrastructurilor și serviciilor de asistență socială

Măsura conduce la asigurarea serviciilor de asistență socială pentru un număr cât mai mare de persoane aflate în nevoie în special în localitățile rurale și urbane mici, folosind o plajă largă de acțiuni. Amintim câteva:

- Creșterea numărului de unități care asigură asistența socială –unități de învățământ special, centre de recuperare și reabilitare, centre de integrare prin terapie ocupațională, cămine școală pentru persoane cu deficiențe, cămine pentru persoane vârstnice, cantine– în special în localitățile de nivel IV, III, II și I din ierarhia sistemului de așezări;
- Creșterea numărului de locuri disponibile în unitățile de asistență socială;
- Dotarea unităților de asistență socială cu echipament de specialitate modern;
- Asigurarea personalului specializat.

Indicatori de monitorizare și de performanță: numărul de locuri în centrele de asistență socială, procentul de acoperire cu personal calificat, numărul de persoane integrate în învățământul special, numărul de cantine și de locuri disponibile în cantine etc.

- Pentru atingerea Sub-obiectivului ODSc1:

MSc1.1: Extinderea și diversificarea infrastructurilor și activităților culturale

Măsura implică creșterea numărului instituțiilor culturale –spații de expoziție, galerii de artă, biblioteci, cinematografe, muzee, case memoriale– și a programelor și activităților culturale, orientate atât către locuitorii județului, cât și către turiști.

Indicatori de monitorizare și de performanță: numărul de evenimente organizate, numărul de participanți / eveniment, volumul fondului de carte etc.

- Pentru atingerea Sub-obiectivului ODSr1:

MSr1.1: Extinderea și diversificarea infrastructurilor și activităților sportive și de recreere

Măsura presupune sporirea numărului instituțiilor sportive și de agrement –terenuri și săli de sport, săli polivalente, cluburi, bazine de înot etc.–, a amenajărilor specifice –trasee cicliste, de promenadă, de caiac-canoe etc.– și a programelor și activităților destinate sportivilor profesioniști și amatorilor. O atenție deosebită este acordată arealelor cu un potențial turistic ridicat, Delta Dunării și Munții Măcin.

Indicatori de monitorizare și de performanță: numărul de echipamente, timpul și mijloacele de acces până la echipamente, numărul de evenimente organizate, numărul de utilizatori / echipament, numărul de participanți / eveniment etc.

3.4.6. Proiecte majore

Tabel nr. 17: Exemple de proiecte majore finanțate prin programe operaționale

Titlul proiectului	Descrierea proiectului	Beneficiar	Perioada de implementare	Program de finanțare
Eficientizarea energetică a clădirii – Spital boli contagioase Tulcea	Implementarea măsurilor de eficiență energetică ce vor conduce la îmbunătățirea condițiilor de viață prin: - îmbunătățirea condițiilor de igienă și confort termic interior; - reducerea pierderilor de căldură și a consumurilor energetice; - reducerea costurilor de întreținere pentru încălzire și apă caldă de consum; - reducerea emisiilor poluante generate de producerea, transportul și consumul de energie conducând la utilizarea eficientă a resurselor de energie, în conformitate cu strategia Europa 2020.	Parteneriatul dintre Unitatea Administrativ Teritorială Județul Tulcea și Spitalul Județean de Urgență Tulcea	2017-2022	POR
Reabilitare și extindere funcțională Unitatea de Primiri Urgențe (UPU) Spitalul Județean de Urgență Tulcea	Dezvoltarea infrastructurii sanitare la nivel local prin reabilitarea și extinderea funcțională a Unității de Primiri Urgențe (UPU) Tulcea.	Unitatea Administrativ Teritorială Județul Tulcea	2017-2022	POR
Valorificarea patrimoniului etnografic nord-dobrogean prin restaurarea și modernizarea Muzeului de Etnografie și Artă Populară Tulcea	Conservarea, protejarea si valorificarea durabila a obiectivului de patrimoniu – Muzeul de Etnografie si Arta Populara Tulcea.	Unitatea Administrativ Teritorială Județul Tulcea	2017-2022	POR
Servicii sociale integrate prin dezinstituționalizarea persoanelor adulte cu dizabilități și crearea Centrului de Zi Smârdan cu 3 locuințe protejate	Crearea unei noi infrastructuri de servicii sociale prin modernizarea si dotarea unui centru de zi si construirea a 3 locuințe protejate în comuna Smârdan, Județul Tulcea.	DGASPC Tulcea	2017-2021	POR
Construire și dotare atelier scoală și spații tehnologice în localitatea Luncavița, județul Tulcea	Dezvoltarea și modernizarea infrastructurii școlare a comunei Luncavița prin realizarea unui atelier scoală pentru desfășurarea activităților de pregătire profesională a elevilor din cadrul Liceului Tehnologic Simion Leonescu, liceu cu profil agricol.	Unitatea Administrativ Teritorială Comuna Luncavița	2016-2021	POR

Sursă: **https://bit.ly/2ZEWpx8**, https://bit.ly/4tsMEhK [29.01.2026].

Surse documentare

Cardaș, M., (1983), Mic lexicon ilustrat al noțiunilor de sistematizare. București: Editura Tehnică.

Gatti, R. și Kraay, A. (coord.), (2018), The Human Capital Project. Washington: World Bank Group. Disponibil la adresa: https://bit.ly/3ivXHSf [11.09.2020].

****, (2023), Proiecte contractate ITI, 31 decembrie 2023. Disponibil la adresa: https://bit.ly/4tsMEhK [29.01.2026].***, (2020), Programul Operațional de Sănătate, 2021-2027. Disponibil la adresa: https://bit.ly/32qZNNF [11.09.2020].*

****, (2020), Programul Operațional Educație și Ocupare, 2021-2027. Disponibil la adresa: https://bit.ly/2GRYPli [11.09.2020].*

****, (2020), Programul Operațional Incluziune și Demnitate Socială, 2021-2027. Disponibil la adresa: https://bit.ly/3k7Xh58 [11.09.2020].*

****, (***), Lista proiectelor contractate – Programul Operațional Regional, Județul Tulcea. Disponibil la adresa: https://bit.ly/2ZEWpx8 [11.09.2020].*

4. STRUCTURA ACTIVITĂȚILOR ECONOMICE (SE)

4.1 Diagnostic general și probleme

Dezvoltarea economică sustenabilă presupune o dezvoltare a segmentului economic valorificând eficient și în condiții de sustenabilitate, toate resursele de care dispune în teritoriu. Se urmărește astfel, o expansiune a activităților economice care au potențial crescut de dezvoltare, dar în care factorul de mediu să fie protejat.

Având în vedere că la nivel teritorial se află Rezervația Biosferei Delta Dunării, zona Deltei Dunării reprezintă un teritoriu unic, cu caracteristici foarte specifice care necesită o abordare integrată, pentru: resursele de mediu unice, populația izolată și marginalizată, specializare economică și vulnerabilitatea resimțită, activități economice puțin diversificate și accesul limitat la servicii. O dublă provocare pentru dezvoltarea sustenabilă a Deltei Dunării o constituie conservarea peisajelor sale ecologice și îmbunătățirea calității vieții pentru locuitorii săi. Acest lucru conduce la dezvoltarea turismului mai responsabil, a serviciilor aferente și a comerțului.

Activitatea economică și antreprenoriatul sunt slab dezvoltate în teritoriu, având un gard de competitivitate scăzută. În principal, sunt importante pentru economia locală: turismul și eco-turismul, agricultura, creșterea animalelor, pescuitul și piscicultura, industria de construcții, industria alimentară de producție și desfacere pentru produse din pește, carne, panificație și lactate.

Unul dintre factorii ce influenţează în mod direct competitivitatea este dezvoltarea sectorului de cercetare-dezvoltare-inovare. Din păcate, sectorul de cercetare-dezvoltare nu se realizează prin legături de parteneriat cu mediul de afaceri, cu mediul universitar și alte structuri de susținere a afacerilor, neavând o contribuţie semnificativă la dezvoltarea economică regională.

Județul Tulcea a avut o poziţie mai puțin favorabilă în ceea ce privește atragerea investițiilor străine, identificându-se faptul că situaţia sa nu este singulară în cadrul regiunii. Investițiile privind digitalizarea IMM-urilor și a serviciilor publice pot reprezenta factori care contribuie la reducerea decalajului privind accesibilitatea scăzută, în multe teritorii ale județului.

Situația macroeconomică la nivel de judeţ reflectă lipsa unei clare specializări economice, în special în ultimii ani, perioadă în care investiţiile productive s-au redus substanţial.

Serviciile de transport și infrastructura aferentă sunt într-o stare precară, existând limitări atât în privința accesibilității interne (având în vedere suprafața mare a luciului de apă între diversele localități ale zonei) cât și a conectivității județului cu restul regiunii și chiar a țării (accesibilitate mai redusă).

Având în vedere importanța sa recunoscută la nivel global și faptul că este un sit de patrimoniu mondial natural conform UNESCO, regiunea Delta Dunării este una din cele mai importante zone naturale din Europa, teritoriu care atrage mulți turiști români și străini. Caracterul izolat și densitatea redusă a populației, dezvoltarea mai anevoioasă a altor sectoare de activitate în zonă, face ca ecomonia să înregistreze deficiențe în dezvoltare, chiar și în segmentul turismului de agrement și eco-turismului.

Serviciile de învățământ, cele de sănătate dar și alte tipuri de servicii sunt limitate în dezvoltare prin accesibilitate scăzută dar și prin scăderea populației din teritoriu.

Activitatea portuară nu beneficiază încă de servicii integrate, iar digitizarea este o oportunitate pentru această categorie de servicii. Pe termen mediu, la nivel județean se manifestă un interes pentru integrarea porturilor din județ în rețeaua portuară europeană și susținerea în dezvoltare a zonei libere Sulina și a portului Tulcea. Pe termen mediu și lung se doresc legături mai strânse cu activitatea portuară din Brăila și Constanța.

Industria prelucrătoare, industria ușoară și cea de construcții nave sunt activități economice cu potențial crescut în dezvoltare. Activitățile piscicole și pescuitul sunt activități care pot crea valoare adăugată economiei județene. Agricultura, mecanizarea și automatizarea activităților agricole, vor contribui pe termen mediu și lung la crearea unei agriculturi ecologice și mai performante. Identificarea lanțurilor de producție, depozitare, transport și desfacere a mărfurilor obținute din agricultură, creează un mediu de afaceri eficient, performant și accesibil pe pieţele interne și internaționale.

Criza economică mondială manifestată după anul 2009, a adus prejudicii majore în evoluția economică la nivel teritorial, iar o redresare economică s-a realizat pe o perioadă mare de timp. Și în prezent efectele acestei crize economice au repercusiuni asupra mediului de afaceri privat și asupra mecanismelor de atragere a investițiilor în teritoriu.

Efectele crizei economice, manifestate pe fondul apariției Pandemiei COVID-19 din anul 2020, suprapuse peste dezavantajele create de criza economică din anul 2009, vor fi resimțite și pe termen lung în economie, având un efect negativ asupra producției, forței de muncă, mediului de afaceri, competitivității, investițiilor și a progresului economic. Tot mai multe microîntreprinderi sunt incapabile să-și dezvolte activitatea curentă la standardele de performanță de dinainte de pandemie. Pentru mediul de afaceri, resursele financiare sunt tot mai limitate, iar forța de muncă este în pericol de a-și pierde jobul. În prezent, se manifestă o contracție a economiei, care limitează foarte mult competitivitatea și progresul economic.

Obiectiv sectorial

OE: Dezvoltarea economică sustenabilă, competitivă, performantă și inovativă, care să valorifice eficient resursele locale, având un mediu de afaceri prosper axat pe atragerea investițiilor și care să se adapteze rapid la provocările externe

Dezvoltarea economică sustenabilă și competitivă presupune o abordare integrată a tuturor activităților economice care înregistrează eficiență economică. Se urmărește astfel o dezvoltare economică competitivă și performanță pentru mediul de afaceri din teritoriu, care să valorifice în condiții de durabilitate toate resursele de care dispune. Se dorește un mediu de afaceri prosper, axat pe o dezvoltare inovatoare, performantă și competitivă, care să poată susține și atrage investiții majore în teritoriu.

IMM-urile joacă un rol important în dezvoltarea economiei din județ, alături de unitățile economice mari cu performanțe remarcabile în economie.

Dezvoltare economiei locale presupune valorificarea eficientă a factorului uman în procesul economic, dar și a performanțelor din activități precum: agricultură, zootehnie, pescuit și piscicultură, industrie grea și

industrie ușoară, activități portuare, construcții, servicii, comerț. Activitate de CDI și nu în ultimul rând turismul, sunt domenii de la care se așteaptă o contribuție susținută în procesul dezvoltării economiei din județ. Prezența porturilor la nivel teritorial contribuie la dezvoltarea unor activități de servicii specifice activității portuare, care pot conduce la dezvoltarea economiei în ansamblu. Dezvoltarea relațiilor de afaceri, cu parteneri din regiunea SE (porturile Brăila și Constanța), dar și cu cei din peste 70 de porturi dunărene a UE, va crea o accesibilitate crescută la serviciile portuare, dar și un benefic schimb de experiență în domeniu.

Prezența la nivel teritorial a Rezervației Delta Dunării, a Mării Negre, dar și a altor resurse istorice, culturale, turistice, etc., pot contribui la atragerea investițiilor în teritoriu și la diversificarea activităților și serviciilor economice în județ.

4.2. Dezvoltarea economică a județului în context european / național / regional / județean

4.2.1. Oportunități de dezvoltare prin programe europene (2021-2027)

Strategia Uniunii Europene pentru Regiunea Dunării – SUERD este o strategie macro-regională, ce creează o viziune de ansamblu a zonei Dunărene din 9 state membre UE și alte 5 state nemembre UE. SUERD răspunde provocărilor comune ale statele membre UE și țările terțe situate în aceeași arie geografică, beneficiind astfel de *o mai bună cooperare*, contribuind la realizarea integrată a *coeziunii economice, sociale și teritoriale*.

Strategia acoperă 4 domenii tematice majore: interconectarea, protejarea mediului, creșterea prosperității și consolidarea securității. Aceste domenii prioritare sunt reflectate în arii prioritare, coordonate în colaborare de instituții desemnate din țările SUERD, și anume de Coordonatorii de arii prioritare. România, alături de alte state partenere se implică în coordonarea directă a 3 arii prioritare de intervenție. Danube Strategy Point (DSP) este organismul de sprijin pentru toate părțile implicate în implementarea Strategiei, finanțat prin Programul Transnațional Dunărea (PTD).

SUERD pune accent pe îmbunătățirea interconectării generale a regiunii, prin creșterea durabilă, incluzivă și inteligentă, alături de măsuri care sunt puse în aplicare pe domenii precum: transporturile, energia, cultura și turismul.

Transportul fluvial pe Dunăre are nevoie de o infrastructură modernă care să conducă la o *economie mai competitivă păstrând o legătură armonioasă între activitatea de producție, cea de servicii, logistică, depozitare și factorii de mediu.*

Axa prioritară SUERD privind *Interconectarea regiunii într-un mod inteligent și durabil*, urmărește: îmbunătățirea activității portuare; soluții inteligente pentru transport importante pentru dezvoltarea economiei; dezvoltarea culturii locale împreună cu segmentul turistic; sprijin privind cooperarea culturală între statele riverane Dunării prin promovarea Clusterului cultural al Dunării.

Axa prioritară SUERD privind *Constituirea prosperității în mod inteligent, inovator și incluziv* urmărește aspecte economice care fac referire la: dezvoltarea unei societăți bazate pe cunoaștere; excelență în domeniul proiectelor de cercetare, a inovării sociale și tehnologice (Excellence in ReSTI); competitivitate și inovare prin intermediul clusterelor; investiții în oameni și abilități; susținerea femeilor în mediul antreprenorial și în dezvoltarea afacerilor; crearea locurilor de muncă și dezvoltarea ofertei ocupaționale prin creșterea calității condițiilor de lucru pentru potențialii angajați.

Având în vedere că Regiunea Dunării oferă o diversitate de moșteniri istorice, culturi, particularități etnice, religioase, societăți și state, Aria Prioritara 3 - Promovarea culturii și a turismului, a contactelor directe între oameni - identifică puncte de reper pentru promovarea în continuare a cooperării în aceste domenii. Subiecte precum dezvoltarea turismului, patrimoniul cultural și dialogul intercultural sunt inter-conectate, beneficiind de o abordare integrată în cadrul SUERD. Prin urmare, această arie tematică își propune conservarea și promovarea culturii și a patrimoniului cultural în Regiunea Dunării. Astfel, activitățile proiectate își propun să asigure conservarea durabilă a valorilor culturale și a patrimoniului natural prin dezvoltarea unor clustere culturale relevante, a unor rețele de muzee, interpretariat și centre de informare, pentru promovarea schimburilor și a rețelelor în domeniul artelor contemporane și pentru crearea „Cărții Albastre" a identității culturale a Dunării.

Prioritate proiect: Dezvoltarea și promovarea Clusterului cultural al Dunării, cu scopul de a sprijini cooperarea culturală dintre statele riverane Dunării. Prioritate națională este integrarea României în grupul statelor care compun clusterul cultural.

Aria Prioritara 7 - Dezvoltarea societății bazate pe cunoaștere prin cercetare, educație și tehnologii ale informației sprijină educația, cercetarea și tehnologia informației și a comunicării (TIC). În Regiunea Dunării prin promovarea activităților comune și prin sprijinirea cooperării în domeniul cercetării și inovării. Printre *acțiunile cheie ale acestei arii prioritare* se numără:

- instituirea în Regiunea Dunării a unei platforme de schimb și diseminare a informațiilor și experiențelor în domeniul cercetării și inovării (C&I),
- sprijinirea participării țărilor din Regiunea Dunării la programele UE de C&I,
- promovarea Regiunii Dunării ca fiind o regiune bazată pe economie inteligentă și inovatoare,
- •sprijinirea activităților comune care vizează ariile prioritare SUERD și capitalizarea activităților dintre proiecte.

Aria Prioritara 8 - Sprijinirea competitivității întreprinderilor, inclusiv dezvoltarea clusterelor este dedicată sprijinirii competitivității întreprinderilor în țările din Regiunea Dunării, luând în considerare diferite niveluri de intensitate a inovării în regiune. În acest context, cooperarea transnațională și colaborarea între companii și instituțiile care sprijină mediul de afaceri sunt extreme de importante. În consecință, aria tematică sprijină cooperarea și schimbul de cunoștințe între întreprinderile mici și mijlocii (IMM-uri), mediul academic și sectorul public, în domeniile de competență în Regiunea Dunării.

Pentru a aminti câteva exemple, accentul este pus pe:

- susținerea întreprinderilor prin programe de formare și calificare,
- îmbunătățirea competitivității zonelor rurale,
- eliminarea barierelor transfrontaliere și a blocajelor întâmpinate de întreprinderi.

Această arie tematică se ghidează după documentul Small Business Act for Europe și după prioritățile acestuia. În vederea promovării antreprenoriatului, reducerii poverii cadrului de reglementare asupra mediului de afaceri și sprijinirea accesului la finanțare precum și accesul la piețe și internalizare.

4.2.2. Obiective / priorități care decurg din programe naționale / regionale (POR 2021-2027)

Strategia de dezvoltare teritorială a României 2035 (SDTR)

Strategia de dezvoltare teritorială a României – România policentrică 2035, este documentul programatic pe termen lung prin care este conturată viziunea de dezvoltare a teritoriului național pentru orizontul de timp 2035. Prin acest document strategic sunt stabilite obiective de dezvoltare, măsuri, acțiuni și proiecte concrete la nivel teritorial.

Viziune pentru Delta Dunării – Zona Rezervației Biosferei:

> O ''*zonă vie''*, o zonă unde oamenii trăiesc și muncesc, cu echilibru în ceea ce privește sprijinirea mediului și a comunității; o economie locală durabilă și sănătoasă – bazată în principal, pe turism de natură și cultură; cu un proces de planificare incluziv (localnici, guverne, afaceri).

Viziune pentru Zonele Limitrofe Deltei Dunării

> O zonă vibrantă, cu o agricultură modernă și mici afaceri, cu o rețea de centre de servicii urbane și cu un sector de turism integrat, în tot ceea ce înseamnă atracții locale și Delta Dunării.

Viziunea pentru anul 2030, referitoare la Regiunea Delta Dunării

> O zonă atractivă – cu biodiversitate valoroasă și afaceri vibrante, mici/medii (artizanale și moderne) unde oamenii trăiesc în armonie cu natura; integrând activități economice în sectoarele turism, creșterea animalelor și piscicultură; cu sprijin din partea centrelor de servicii urbane.

Obiectivul strategic 1 vizează: Păstrarea valorilor naturale unice printr-un management de mediu ghidat de știință și prin oferirea de putere comunităților locale de a deveni protectori proactivi ai acestui patrimoniu mondial unic.

Obiectivul strategic 2 vizează: Dezvoltarea unei economii locale durabile și verzi, valorificând avantajele comparative ale zonei, cu sprijinul unor servicii îmbunătățite.

Priorități SDTR:

> Culturale și turistice: dezvoltarea Regiunii Dunării ca marca europeana, sprijinirea implementării unui sistem armonizat de monitorizare dedicat turismului, dezvoltarea de rute culturale noi și sprijinirea rutelor culturale existente în Regiunea Dunării, dezvoltarea de produse turistice ecologice în regiunea Dunării.
>
> Economice: crearea rețelelor de porturi și a serviciilor aferente (transport, depozitare, logistică, infrastructură)

Programul Operațional Regional pentru regiunea Sud-Est 2021-2027 (POR SE 2021-2027)

POR SE 2021-2027 își propune să asigure continuitatea viziunii strategice privind dezvoltarea regională în România, completând și dezvoltând direcțiile și prioritățile de dezvoltare regională conținute în strategiile naționale și regionale, ce sunt implementate prin POR 2014–2020 și alte programe naționale. Concluziile evaluării intermediare a POR 2014–2020 confirmă că nevoile de dezvoltare identificate în perioada anterioară de programare, nu numai că rămân actuale, dar chiar au fost amplificate de impactul contextului economico-social actual ce a afectat profund economia și societatea românească, *având implicații majore asupra nivelului de creștere economică, ocupării, mediului de afaceri, educației, turismului și, inevitabil, asupra nivelului de trai al populației.*

Obiectivul general al POR SE 2021-2027 este reprezentat de *creșterea competitivității economice și îmbunătățirea condițiilor de viață ale comunităților locale și regionale prin sprijinirea dezvoltării mediului de afaceri, a condițiilor infrastructurale și a serviciilor, care să asigure o dezvoltare sustenabilă a regiunii, capabilă să gestioneze în mod eficient resursele, să valorifice potențialul ei de inovare și de asimilare a progresului tehnologic. Tipurile de acțiuni propuse vor conduce la reducerea disparităților și la transformarea Regiunii Sud-Est într-o regiune mai atractivă, într-un spațiu economic stabil și diversificat în care cercetarea și inovarea au un rol activ.*

POR SE 2021-2027 are la bază următoarele obiective strategice regionale, identificate și prioritizate ca fiind cele mai relevante în contextul stadiului actual de dezvoltare socio-economică a regiunii, precum și a principalelor direcții de acțiune strategică menționate în documentele strategice naționale și europene relevante: OP1 – O Europă mai inteligentă; OP 2 - O Europă mai ecologică; OP 3 - O Europă mai conectată; OP 4 – O Europă mai socială; OP 5 - O Europă mai apropiata de cetățenii săi.

Pentru dezvoltarea activităților economice, identificăm o serie de obiective de politică care au implicații asupra mediului economic din județ, însă cele mai relevante fac referire la:

OP1 – O Europă mai inteligentă, prin promovarea unei transformări economice inovatoare și inteligente, ce se realizează prin obiectivele specifice:

> **OS** – Dezvoltarea capacităților de CDI și adaptarea tehnologiilor avansate;
>
> **OS** – Fructificarea avantajelor digitizării, în beneficiul cetățenilor, al companiilor și al guvernelor;
>
> **OS** – Impulsionarea creșterii și competitivității IMM-urilor.

OP 2 - O Europă mai ecologică, cu emisii scăzute de carbon prin promovarea tranziției către o energie nepoluantă și echitabilă, a investițiilor verzi și albastre, a economiei circulare, a adaptării la schimbările climatice și a prevenirii și gestionării;

OP 3 - O Europă mai conectată, prin dezvoltarea mobilității și a conectivității TIC regional;

OP 4 – O Europă mai socială prin implementarea Pilonului european de drepturi sociale;

OP 5 – O Europă mai apropiată de cetățenii săi prin promovarea dezvoltării durabile și integrarea zonelor urbane, de coastă și a inițiativelor locale. Acest obiectiv de politică se divizează cu următoarele obiectivul specific:

> **OS** – Favorizarea dezvoltării integrate sociale, economice și de mediu la nivel local și a patrimoniului cultural, turismului și securității în zonele urbane.

4.2.3. Obiective / priorități care decurg din strategii județene și zonale

Strategia de dezvoltare durabilă a județului Tulcea, 2021-2027

Viziunea de dezvoltare a județului Tulcea pentru orizontul de timp 2021-2027 este aceea ca județul să devină un teritoriu durabil și multisectorial dezvoltat, accesibil și conectat la rețelele majore de comunicație din Europa Centrală și de Est, o destinație turistică dar și investițională, cu servicii publice de calitate, uniform dezvoltate la nivel rural și urban, orientate către cetățean în vederea creșterii nivelului de viață al populației locale.

Viziunea strategică a județului pentru anul 2027 se conturează prin următoarele aspecte:

- Accesibilitate facilă, mult îmbunătățită pentru cetățenii rezidenți, turiști și oameni de afaceri de la nivel național și internațional, un județ cu legături de transport rutiere, feroviare și fluviale rapide, sigure și sustenabile, conectate la principalele fluxuri de persoane, mărfuri și informații din Europa Centrală și de Est;

- Reducerea discrepanților în ceea ce privește calitatea vieții cetățenilor din mediul rural comparativ cu mediul urban.

- Acces nediscriminatoriu al populației la servicii publice de calitate, respectiv la serviciile de utilități publice (apă, canalizare, energie, gaze naturale, telecomunicații) până la educație, sănătate, asistență socială, cultură și agrement, siguranță publică;

- Un județ ecologic, verde, cu un mediu curat, spații verzi amenajate atât în urban, cât și în zonele rurale, cu oportunități atractive de petrecere a timpului liber care să valorifice potențialul imens natural și antropic al județului;

- O destinație turistică valorificată la întregul său potențial și un brand național al României care să pună în valoare întreg teritoriul județului, menit să valorifice atât mediul natural unic și inedit – Delta Dunării, Munții Măcinului, cât și multiculturalitatea, gastronomia diversificată, numeroasele situri arheologice, muzee, edificii culturale și ecumenice.

- Un mediu de afaceri dinamic, caracterizat printr-o infrastructură de afaceri dezvoltată, capabilă să atragă investitori români și străini, un mediu de afaceri capabil să genereze valoare adăugată producției locale, noi locuri de muncă bine plătite și bunăstare pentru cetățeni.

- Un județ cu o administrație publică eficientă și aliniată la nevoile cetățenilor prin digitalizare, interesată permanent de reducerea birocrației, de oferirea de servicii cât mai calitative pentru cetățeni, transparentă și care pune mult accent pe implicarea cetățenilor în procesul decizional la nivel județean.

Obiective strategice formulate pentru perioada 2021-2027

La nivelul județului Tulcea au fost definite un număr de șapte *obiective strategice*, respectiv:

- Creșterea competitivității și atractivității economice a județului Tulcea, atât pentru investitorii actuali, cât și pentru investitorii potențiali în vederea dezvoltării de activități inovatoare și generatoare de valoare adăugată.

- Realizarea unei infrastructuri de transport și edilitară de bună calitate în scopul creșterii accesibilității județului și oferirii de servicii publice de calitate.

- Asigurarea unui management adecvat, coerent și durabil al resurselor naturale și a riscurilor naturale și antropice în Județul Tulcea.

- Valorificarea potențialului agricol și piscicol deosebit al zonei, prin asigurarea infrastructurii și mijloacelor de generare a valorii adăugate.

- Creșterea calității vieții cetățenilor și accesul egal la servicii publice prin oferirea de servicii educaționale, de sănătate, asistență socială, culturale și sportive dezvoltate și aliniate standardelor europene.

- Dezvoltarea durabilă, sustenabilă și responsabilă față de mediu a turismului județean, prin valorificarea tuturor resurselor naturale și antropice și practicarea și promovarea tuturor tipurilor de turism posibile.

- Asigurarea unei bune guvernanțe și întărirea relațiilor de cooperare teritorială a județului Tulcea.

În realizarea obiectivului strategic *Creșterea competitivității și atractivității economice a județului Tulcea*, se va urmări atingerea următoarelor *obiective specifice*:

- Dezvoltarea capacității de cercetare și inovare și adaptarea tehnologiilor avansate;
- Fructificarea avantajelor digitalizării, în beneficiul cetățenilor, al companiilor și al guvernelor;
- Impulsionarea creșterii competitivității IMM-urilor;
- Îmbunătățirea accesului la ocupare;
- Îmbunătățirea calității, eficacității și a relevanței sistemului de educație și formare pentru piața muncii, pentru a sprijini dobândirea de competențe cheie, inclusiv a competențelor digitale;
- Promovarea adaptării angajaților, întreprinderilor și antreprenorilor la schimbare;
- Promovarea accesului egal la educație și formare de calitate, favorabile incluziunii;
- Tranziția la o economie circulară;
- Dezvoltarea competențelor, prin promovarea unei transformări economice inovatoare și inteligente;
- Digitalizarea serviciilor oferite de administrație în beneficiul cetățenilor, al companiilor;
- Dezvoltarea unei rețele TEN-T durabilă, rezilientă în fața schimbărilor climatice, inteligentă, sigură și intermodală.

Măsurile de dezvoltare fac referire la*:*

- Creșterea competitivității economiei județene prin dezvoltarea IMM-urilor ca urmare a investițiilor în inovare, digitizare, dotare;
- Dezvoltarea infrastructurii de afaceri județene;
- Creșterea accesibilității pe piața muncii și valorificarea forței de muncă locale;
- Dezvoltarea coerentă a sectoarelor economice dominante la nivel județean;
- Sprijinirea mediului antreprenoriatului județean în a atrage fonduri europene;
- Valorificarea potențialului investițional al județului Tulcea;
- Reducerea birocrației, creșterea transparenței și digitalizarea instituțiilor publice și încurajarea parteneriatelor de tip public-privat.

Prioritățile de dezvoltare ale județului Tulcea formulate în acest context și care au implicații directe asupra dezvoltarii economice din teritoriu, fac referire la: Un județ competitiv prin inovare, digitizare și întreprinderi dinamice; Un județ accesibil; Reducerea șomajului în rândul tinerilor; Corelare dintre piața muncii și educație și adaptarea la dinamica pieței muncii și la provocările inovării și progresului tehnologic; Creșterea accesului pe piața muncii pentru toți; Antreprenoriat și economie socială; Consolidarea participării populației în procesul de învățare pe tot parcursul vieții pentru facilitarea tranzițiilor și a mobilității pe piața muncii; și inovării și digitalizării; O tranziție justă prin investiții în tehnologii și infrastructurii pentru energie curată cu emisii reduse; O tranziție justă prin reducerea poluării și consolidarea economiei circulare; O tranziție justă bazată pe creșterea nivelului de ocupare a forței de muncă calificată; Crearea și promovarea unui sistem atractiv de inovare în economie pentru toate tipurile de inovare; Digitalizarea administrației publice; Creșterea gradului de utilizare a Dunării și a porturilor maritime și fluviale.

<u>Obiective / priorități ale ITI DD (2014-2010, versus 2021-2027)</u>

ITI Delta Dunării

În perioada 2014–2020, mecanismul ITI DD a funcționat prin alocarea unor sume distincte în cadrul diferitelor programe de finanțare, fapt ce a condus, pe de-o parte, la rezultate mai bune în atragerea de finanțări și, pe de altă parte, la siguranța utilizării acestor fonduri într-un teritoriu cu mari nevoi de dezvoltare, cu caracteristici mult diferite comparativ cu restul teritoriului României, atât în plan demografic cât și economico-social (profil preponderent agrar, lipsa unor activități industriale, potențial turistic insuficient dezvoltat, etc).

Pentru perioada 2021-2027, mecanismul ITI DD va funcționa într-un mod similar celui aferent perioadei 2014-2020.

Instrumentul ITI va fi utilizat, prin contribuția tuturor Programelor FESI 2021-2027, într-un areal format din 38 de UAT-uri din cadrul Rezervației Biosfera Delta Dunării, Județul Tulcea și nordul Județului Constanța.

Intervențiile finanțate din POR SE 2021-2027 vor fi completate de celelalte programe operaționale participante, care vor trata intersectorial nevoile de dezvoltare locală ale teritoriul ITI Delta Dunării.

În cadrul POR SE, zona ITI Delta Dunării va beneficia de alocare financiara distincta, cu apeluri dedicate de proiecte.

Alte obiective / priorități din strategii zonale / locale (prelucrare chestionare).

Strategia de dezvoltare locală GAL Delta Dunării, 2023-2027

Obiectivele strategice formulate prin documentul strategic realizat pentru GAL Delta Dunării, în perioada 2021-2027 au fost formulate pe baza nevoilor de dezvoltare identificate la nivel teritorial. Obiectivele strategice pentru GAL Delta Dunării sunt:

- OS1 - Sprijinirea micilor fermieri din teritoriul GAL Delta Dunării prin ajutor financiar nerambursabil;
- O2 - Dezvoltarea de activitati in sectorul productiei, servicii lor si in domeniul turistic;
- O3 - Dezvoltarea formelor de asociere și cooperare în teritoriul GAL Delta Dunării;
- O4 - Dezvoltare durabilă a teritoriului prin incurajarea investitiilor in infrastructura de bază, infrastructura sociala și minorități;
- O5 - Crearea și menținerea locurilor de muncă.

Principalele *priorități de dezvoltare* din zona GAL Delta Dunării, sunt:

- Creșterea viabilității exploatațiilor și a competitivității tuturor tipurilor de agricultură în toate regiunile și promovarea tehnologiilor agricole inovatoare si a gestionării durabile a pădurilor;
- Promovarea incluziunii sociale, a reducerii sărăciei și a dezvoltării economice în zonele rurale.

Pentru a răspunde priorităților identificate în strategia GAL Delta Dunării, au fost stabilite *măsuri* care contribuie la îndeplinirea obiectivelor de dezvoltare teritorială, făcând referire la:

- Încurajarea tinerilor fermieri și a fermelor mici;
- Promovarea produselor și serviciilor din colectivitățile rurale;
- Creșterea economiei prin dezvoltarea de activități neagricole;
- Investiții în infrastructura socială și pentru integrarea minorităților locale;
- Modernizarea satelor și diversificarea serviciilor comunitare.

Produsele/ serviciile bazate pe tehnologii sau metode moderne, practicile și procesele noi reprezintă principalele motoare pentru inovare și pentru diversificarea activităților din mediul rural, precum și pentru îmbunătățirea competitivității economiei rurale.

Unele proiectele din cadrul SDL vizează crearea prin cooperare de entitati asociative, prin care, pe baza unui plan sau studii de specialitate să contribuie la realizarea unor priorități de dezvoltare rurală din teritoriu. Proiectele se vor axa pe soluții inovatoare care generează beneficii directe pentru partenerii și, implicit, pentru economia locală, inclusiv prin diseminarea rezultatelor către toți actorii interesați. Cooperarea poate să promoveze parteneri care colaborează impreună pentru identificarea unor soluții noi prin asociere și dezvoltarea economii de scară, de multiplicare a valorii adaugate cu același efort.

Obiective aplicabile în perioada 2014-2021 la nivel intercomunal pentru teritoriile din GAL Delta Dunării, sunt:

- Sprijinirea micilor fermieri din teritoriul GAL Delta Dunării prin ajutor financiar nerambursabil și crearea și menținerea locurilor de muncă pentru reducerea fenomenului de depopulare a satelor în teritoriul GAL Delta Dunării;
- Dezvoltarea formelor de asociere și cooperare în teritoriul GAL Delta Dunării. Dezvoltarea sau înființarea de activități non-agricole; Dezvoltarea asociativității și cooperării la nivel local între micii întreprinzători prin inițierea de procese de lucru comune;
- Sprijinirea fermelor mici din teritoriul GAL DD, entități competitive pe piață prin echipamente și tehnologii moderne;
- Promovarea produselor și serviciilor din colectivitățile rurale, încurajarea investițiilor în activități non-agricole (producție, servicii, în special turistice și de agrement și implementarea de activități meșteșugărești) cu precădere în orașul Sulina, comunele Mahmudia și Murighiol.

Strategia de dezvoltare locală GAL"Dobrogea de Nord - Tulcea", 2023-2028

Abordarea strategică este bazată pe identificarea nevoilor și a obiectivelor în mod participativ de către comunități luând în considerare resursele disponibile în teritoriul Dobrogea de Nord.

Utilizarea instrumentului Leader în teritoriul GAL DN conduce la dezvoltarea echilibrată și reducerea disparităților prin intervenții în proiecte prioritizate de comunități, la creșterea calității vieții și dezvoltare economică, socială și culturală din zonă.

GAL DN Tulcea face parte din teritoriul ITI Delta Dunării, Rezervația Delta Dunării. Zona este caracterizată, în mare parte din sate mici, locuințe dispersate și suprafețe naturale cu valoare ecologică ridicată. Teritoriul înregistrează mari discrepanțe demografice, de densitate și structură pe vârste, dar și socio-economice; deține un patrimoniu natural și cultural unic, un mediu sensibil și un potențial turistic ridicat. Profilul economic este caracterizat, în principal, de agricultură, viticultură, apicultură, creșterea animalelor, turism, pescuit și domenii legate de resursele naturale.

Obiectivele strategice ale GAL DN Tulcea din perioada 2023-2027 și *măsurile* aferente, sunt:

- OS1 - promovarea dezvoltării durabile și a gestionării eficiente a resurselor naturale precum apa, solul și aerul, inclusiv prin reducerea dependenței de substanțe chimice
  - M1.1 - Energie verde pentru dezoltare durabilă.
- OS2 - promovarea ocupării forței de muncă, a creșterii economice, a egalității de gen, inclusiv a participării femeilor la agricultură, a incluziunii sociale și a dezvoltării locale în zonele rurale, inclusiv a bioeconomiei circulare și a silviculturii durabile
  - M2.1 - Dezvoltarea antreprenoriatului în sectorul non-agricol
  - M2.2 - Sprijinirea tinerilor și femeilor în antreprenoriatul non-agricol
  - M2.3 - Dezvoltarea punctelor gastronomice locale
  - M2.4 - Acțiuni inovative pentru dezvoltarea turismului nord dobrogean.
- OS3 - modernizarea agriculturii și zonelor rurale prin promovarea și partajarea cunoștințelor, a inovării și a digitalizării în agricultură și în zonele rurale și prin încurajarea adoptării acestora de către fermieri, prin îmbunătățirea accesului la cercetare, inovare, schimbul de cunoștințe și formare
  - M3.1 - Susținerea patrimoniului local material și imaterial, clasificat și necalsificat
  - M3.2 - Înființarea, extinderea și îmbunătățirea infrastructurii la scară mică.

Obiectivele și măsurile se aplică pe întreg teritoriu GAL DN Tulcea, ce are în componență: orașul Isaccea și comunele Smârdan, I.C. Brătianu, Grindu, Greci, Jijila, Văcăreni, Luncavița, Isaccea, Niculițel, Somova, Ceatalchioi și Pardina.

Teritoriul este caracterizat printr-o diversificare redusă a economiei, o dependență majoră de agricultura de subzistență și o calificare a resurselor umane destul de redusă. Activitățile de comerț, în principal cu amănuntul sunt prezente în majoritatea economiilor locale.

Parteneriatul GAL a activat și în perioada 2014-2023 iar obiective aplicabile la nivel intercomunal pentru teritoriile din GAL "Dobrogea de Nord - Tulcea", fiind:

- Diversificarea activităților economice, promovarea formelor asociative, îmbunătățirea infrastructurii și serviciilor de bază pentru creșterea calității vieții populației și reducerea gradului de excluziune socială în teritoriul LEADER Dobrogea de Nord Tulcea (preponderent 4 localități sărace: Grindu, Luncavița, Niculițel si Smârdan);
- Creșterea viabilității și competitivității exploatațiilor agricole din teritoriul LEADER Dobrogea de Nord Tulcea și valorificarea eficientă a terenurilor și produselor agro-alimentare specifice teritoriului(ex legumiculturii, culturilor de cereale, podgorii vița-de-vie; cererea crescută de produse ecologice, creșterea cererii pentru culturi tehnice destinate în special obținerii bio-combustibililor);
- Dezvoltarea zootehniei, în special ovine și a apiculturii datorită condițiilor favorabile;
- Dezvoltarea turismului și a infrastructurii adiacente - Potențialul natural al teritoriului – Delta Dunării și zonele adiacente, Parcul Național Munții Măcinului , existența a 7 localități cu resurse naturale și antropice mari și foarte mari. În prezent dezvoltarea turismului rural este limitată de infrastructura turistică insuficientă, de condițiile nesatisfăcătoare de cazare, precum și de problemele legate de accesibilitatea spre zonele cu potențial turistic;
- Dezvoltarea și promovarea Turismului ecologic - așezarea privilegiată în apropierea Parcului Național Muncii Măcinului și diversitatea floristică și faunistică terestră, atracția pentru practicarea diferitelor forme de turism - peisagistic, științific, birdwatching, de vânătoare;
- Cooperarea locală și transnațională, cu scopul transferului de informații și expertiză în domenii specifice de interes;
- Potențial pentru dezvoltarea formelor de producere a energiei eoliene, realizarea de parcuri industriale de tip green field. Dezvoltarea și diversificarea sectorului economic non-agricol.

Strategia de dezvoltare locală GAL Razim, 2023-2027

Prin Strategia de dezvoltare locala a GAL Razim pentru perioada 2023-2027 se formulează dezvoltarea unui set de intervenții care contribuie la creșterea atractivității și competitivității teritoriale și îmbunatățirea calității vieții locuitorilor, valorificând totodată resursele locale și potențialul turistic al zonei, principal promotor al creșterii și dezvoltării socio-economice în teritoriu.

Parteneriatul „Asociația G.A.L. Razim" urmarește aplicarea abordarii LEADER în spațiul rural eligibil, identificând cerințele și nevoile din teritoriu pentru îmbunătățirea calității vieții și implicând actorii locali în dezvoltarea durabilă a comunității. Implementarea abordarii LEADER în teritoriu oferă *oportunități și obiective de dezvoltare*, precum:

- încurajarea învațării și a dobândirii competențelor profesionale în sectorul agricol;
- contribuția la diversificarea activităților economice non-agricole și încurajarea micilor întreprinzători din spațiul LEADER, precum și crearea de locuri de muncă;
- crearea, îmbunătățirea și diversificarea facilităților de dezvoltare economică, infrastructura fizică locală la scară mică și a serviciilor de bază;
- creșterea atractivității zonelor LEADER și diminuarea migrației populației, în special a tinerilor;
- îmbunătățirea incluziunii sociale, reducerea gradului de excluziune socială a grupurilor vulnerabile;
- promovarea identității culturale a minorităților;

Obiectivele se aplică pentru cele 9 UATB din județ, teritorii componente din GAL Razim: orașul Babadag, comunele Baia, Ceamurlia de Jos, Frecăței, Jurilovca, Mihai Bravu, Mihail Kogălniceanu, Sarichioi și Slava Cercheză.

Obiective aplicabile la nivel intercomunal, în perioada 2014-2020, pentru teritoriile din GAL Razim, fac referire la:

- „Creșterea competitivității sectorului agricol prin promovarea reînnoirii generațiilor de fermieri și dezvoltarea competentelor manageriale ale fermierilor";
- Încurajarea reînnoirii generațiilor de fermieri, promovarea antreprenoriatului rural;
- „Dezvoltarea satelor și a economiei locale prin diversificarea serviciilor de bază și a infrastructurii aferente și încurajarea antreprenoriatului rural";
- Promovarea activității agricole sustenabile și implementarea de tehnologii și soluții noi alături de combaterea fenomenului de fărâmițare a terenurilor);
- Dezvoltarea sectorului non-agricol în mediul rural și promovarea antreprenoriatului rural - servicii noi destinate populației ce nu există la nivelul teritoriului, diversificarea celor existente precum și activități de producție care promovează tehnici de prelucrare a materiei prime locale. Înființarea unor noi activități neagricole: de producție, meșteșugărești, turistice (servicii agro-turistice de cazare; înființarea/modernizarea/dotarea de activități de agrement/recreative și alimentație publică. Realizarea de trasee turistice, parcuri tematice, amenajări areale de echitație, centre închiriere echipamente sportive;
- Obținerea unei dezvoltări teritoriale echilibrate a economiilor și a comunităților rurale și creșterea competitivității economico-sociale a teritoriului GAL prin stimularea activităților turistice și valorificarea resurselor locale;
- Dezvoltarea resursei umane în domeniul agricol, prin transfer de cunoștințe, în scopul îmbunătățirii condițiilor de viață și reducerii șomajului și fenomenului migrației în teritoriul acoperit de GAL Razim;
- Obiectivul se aplică pentru 9 UAT-uri: orașul Babadag, comunele Baia, Ceamurlia de Jos, Frecăței, Jurilovca, Mihai Bravu, Mihail Kogălniceanu, Sarichioi și Slava Cercheză.

Strategia de dezvoltare GAL "Oamenii Deltei", 2023-2027

În perioada de programare 2021-2027 resursele GAL Oamenii Deltei vor fi valorificate cu precadere local și integrate în oferta turistică, fără a distruge ecosistemul, prin promovarea unor ocupații durabile, prietenoase cu mediul și a unui turism bazat pe valori locale. Tradițiile economice ale zonei corespund abordărilor europene și prevederilor legale privind zonele protejate, structurate fiind pe valorificarea resurselor locale: turismul de gospodarie, gastronomia tradițională, mestesugurile tradiționale, creșterea animalelor, legumicultura, prelucrarea papurei și a stufului.

Viața pentru cele cateva mii de locuitori din centrul Deltei este o provocare, transportul pe apă fiind singura opțiune iar accesul la serviciile sociale și economice de bază foarte limitat. Jumatate dintre localitățile teritoriului nu beneficiază de canalizare iar alimentarea cu apa, deși rezolvată parțial, înca este o provocare pentru infrasructura locală.

Obiectivele strategice ale GAL Oamenii Deltei, din perioada 2023-2027 și *măsurile* aferente, sunt:

- OS1 - Promovarea ocupării forței de muncă, a creșterii economice, a egalității de gen, inclusiv a participării femeilor la agricultură, a incluziunii sociale și a dezvoltării locale în zonele rurale, inclusiv a bioeconomiei circulare și a silviculturii durabile
    - M1.1. - Recuperarea arhitecturii tradiționale în scop turistic - start up

- M1.2. - Completarea ofertei turistice prin înființarea punctelor gastronomice locale - start up
- M1.3. - Diversificarea economiei locale - start up
- M1.4. - Incubatoare de brand local- investiții /servicii în interesul comunității
- M1.5. - Creșterea gradului de siguranță și bunăstare al locuitorilor GAL - investiții în interesul comunității
- Patrimoniul cultural - folcloric, instrument pentru dezvoltarea rurală durabilă - investiții /servicii în interesul comunității
- Cooperare pentru dezvoltare locală - servicii în comunitate.

- OS2 - Promovarea dezvoltării durabile și a gestionării eficiente a resurselor naturale precum apa, solul și aerul, inclusiv prin reducerea dependenței de substanțe chimice;
  - M2.1. - Eficientizare energetică în teritoriul GAL Oamenii Deltei - investiții în interesul comunității

Obiectivele formulate sunt implementate în toate teritoriile GAL "Oamenii Deltei". Acest GAL include 5 comune din județul Tulcea: Bestepe, Comuna Crisan, Comuna C.A.Rosetti, Chilia Veche și Maliuc. Intreg teritoriul administrativ face parte din Rezervatia Biosferei Deltei Dunarii, una dintre cele mai complexe zone umede de pe glob. Valoarea universală a rezervaţiei a fost recunoscută prin includerea în Lista Patrimoniului Mondial Cultural şi Natural.Patru dintre cele cinci comune componente se încadreaza în categoria „zona nepopulată cu probleme" iar întreaga zonă se încadreaza în definiția conceptului de "zona semnificativ defavorizată" cf. OUG 24/1998.

Obiective aplicabile la nivel intercomunal, din perioada de programare 2014-2023, pentru teritoriile din GAL Oamenii Deltei, fac referire la:

- Promovarea turismului cultural, etno-cultural și gastronomic; valorificarea produselor tradiționale în scop turistic (brânza de Chilia, mierea de mentă din Delta Dunării, țuica de salcâm, dulceața de nufăr, ciulinii de baltă, etc) și certificarea și promovarea lor prin scheme de calitate;
- Creșterea competitivității economice a teritoriului GAL prin crearea și dezvoltarea unei piețe agricole locale care să permită organizarea de evenimente în jurul vânzării directe către turiști și agenții economici locali, de produse cu valoare adăugată din biodiversitatea teritoriului; Diversificarea activităților economice cu specific local integrate în circuitul turistic local- teritoriul GAL și zonele turistice limitrofe Sulina și Sfântul Gheorghe;
- Îmbunătățirea microeconomiei locale prin dezvoltarea în domeniul agricol a unor proiecte pilot care să nu se limiteze la producție/creare de lanțuri scurte alimentare, ci să participe la scheme de calitate și la construirea de forme asociative. Nivel de aplicare intercomunal pentru teritoriile din GAL.

Strategiei de Dezvoltare Locală GAL "Munții Măcinului - Dunărea Veche" 2023-2027

Obiectivul general al Strategiei de Dezvoltare Locală a teritoriului GAL Munții Măcinului - Dunărea Veche este acela de a contribui la creșterea standardului de viață al locuitorilor, pornind de la necesitățile prezentului și răspunzând provocărilor viitorului, printr-o dezvoltare echilibrată și durabilă din punct de vedere socio-economic, în concordanță cu direcțiile de dezvoltare locale, judetene, regionale, naționale și europene.

Prioritățile locale de dezvoltare fac referire la:

- PL 1 - Stimularea coeziunii economice și sociale a teritoriului Munții Măcinului-Dunarea Veche
- PL 2 - Creșterea competitivității teritoriul Munții Măcinului-Dunarea Veche
- PL 3 – Îmbunatățirea calității vieții în teritoriul Munții Măcinului-Dunărea Veche.

Intervențiile propuse, concretizate într-un set de *măsuri* cu caracter integrat și inovator, răspund nevoilor identificate în teritoriu și contribuie la obiectivele de dezvoltare, Prioritățile Uniunii Europene în materie de dezvoltare locală și implicit la domeniilor de intervenție ale acestora, așa cum sunt definite de Reg. (UE) 1305/2013, ierarhizate dupa cum urmeaza:

1. P6 - Promovarea incluziunii sociale, a reducerii sărăciei și a dezvoltării economice în zonele rurale;
2. P2 - Creșterea viabilității exploatațiilor și a competitivității tuturor tipurilor de agricultură în toate regiunile și promovarea tehnologiilor agricole inovatoare și a gestionării durabile a pădurilor;
3. P3 - Promovarea organizării lanțului alimentar, inclusiv procesarea și comercializarea produselor agricole, a bunăstării animalelor și a gestionării riscurilor în agricultură;
4. P1 - Încurajarea transferului de cunoștințe și a inovării în agricultură, în silvicultură și în zonele rurale.

Prioritățile strategice, alături de măsurile aferente se aplică pentru întregul teritoriu GAL Munții Măcinului-Dunarea Veche care include 9 comune din județ: Beidaud, Cerna, Daeni, Horia, Izvoarele, Ostrov, Peceneaga, Stejaru, Topolog.Obiective aplicabile la nivel intercomunal pentru teritoriile din GAL Munții Măcinului – Dunărea Veche în perioada 2014-2021, au fost:

- Protejarea și promovarea patrimoniului arhitectural și cultural al Teritoriului GAL Munții Măcinului-Dunărea Veche și includerea lor în circuitul turistic (așezăminte monahale, muzee si situri arheologice -Cetatea Troesmis - Turcoaia, Cetatea Beroe - Ostrov), patrimoniul cultural material (Casa Memorială Panait Cerna, mănăstiri și biserici vechi, expoziții tematice în căminele culturale, arhive și colecții de cărți) și imaterial (vechile meșteșuguri populare tradiționale: oieritul, cioplitul lemnului, olăritul, țesutul pânzei, stofei, ștergarelor și confecționarea portului popular, al instrumentelor populare, împletitul din papură pentru satele de pe malul Dunării, artizanat în lemn, cioplitori în piatră; Costumul popular, specific fiecărei minorități).
- Nivelul de aplicare a obiectivului în comunele: Beidaud, Carcaliu, Cerna, Ciucurova, Dăeni, Dorobantu, Hamcearca, Horia, Izvoarele, Nalbant, Ostrov, Peceneaga, Stejaru, Topolog, Turcoaia, Valea Teilor.
- Stimularea coeziunii economice și sociale a teritoriului Munții Măcinului – Dunărea Veche prin: modernizarea agriculturii și dezvoltarea agriculturii ecologice;
- Finanțarea formelor asociative în agricultură, (investiții comune în procesare, ambalare, depozitare, servicii conexe, organizare vânzare sau promovare), cu scopul de a crește productivitatea fermelor mici pe teritoriul GAL.

4.3. Estimare evoluție indicatori globali, orizont 2030 – 2040.

România are şansa de a-şi creşte competitivitatea economică într-un termen relativ scurt, dacă se va concentra pe accelerarea digitalizării şi convergenţa spre o economie bazată pe tehnologie (conform unui studiu lansat de experţii de la Factory 4.0 şi Frames, 2020). În România anului 2030, economia digitală ar putea reprezenta, cel puţin 20% din Produsul Intern Brut, cu un plus de circa 50 de miliarde de euro la PIB.

Dezvoltarea economică bazată pe exporturi, investiţii străine, pe forţa de muncă relativ ieftină şi mai ales pe consum, riscă să se transforme într-un dezavantaj în următorii ani, în contextul schimbărilor semnificative prin care trece economia mondială.

"Pandemia de COVID-19 a restartat modul în care sunt percepute activităţile economice. În contextul shut-down-ului economic din primăvara lui 2020 şi a măsurilor de distanţare socială, mediul economic a fost, practic, forţat să facă pasul spre digitalizarea activităţii. Astfel, prin schimbarea paradigmelor economice, România are şansa nesperată de a arde etapele şi de a creşte economic semnificativ, prin tehnologie şi digitalizare". (conf. Frames, 2020)

Experții semnalează că această reorientare economică este absolut necesară, mai ales în contextul scumpirii forţei de muncă şi, în general, a crizei de pe piața resurselor umane.

În anul 2020, pe fondul crizei economice generate de pandemia de COVID-19, cele peste 30.000 de firme românești angrenate în business-ul tehnologic ar putea raporta afaceri similare cu cele de anul trecut, însă, în 2021, motorul creșterii economice ar putea accelera din nou. În perioada 2016-2019, economia digitală românească a înregistrat un ritm de creştere semnificativ. Potrivit experţilor, focusul pe digitalizare şi automatizarea producţiei ar putea aduce, astfel, aproximativ 50 miliarde de euro în PIB până în 2030. Dacă România va implementa automatizarea şi digitalizarea, peste 1 milion de locuri de muncă ar putea fi create numai în acest sector.

Însă, în prezent, prea puţine companii româneşti folosesc instrumente digitale. Studiile recente arată că firmele din România alocă, în medie, doar 5% din resurse în scopul digitalizării activităţii de producţie şi servicii. Doar 10% dintre IMM-urile din România au activitate de inovare, ceea ce ne clasează pe ultimul loc în UE şi la acest capitol. Asta în condiţiile în care se estimează că, până în 2030, peste 60% dintre activităţile economice la nivel mondial vor fi automatizate.

Cele mai multe joburi ar urma să fie create în activităţi care presupun prelucrarea şi utilizarea datelor, activităţi de suport şi programare. Digitalizarea va aduce şi o creştere semnificativă a competenţelor angajaţilor din economie, aceştia urmând să fie obligaţi să utilizeze aplicaţii online sau alte instrumente tehnologice în activitatea lor de zi cu zi.

Potrivit experţilor, dincolo de digitalizarea administrației, este nevoie ca statul să prioritizeze educația digitală a românilor, să organizeze prin ANOFM programe de recalificate şi training adaptate noilor realităţi economice.

Cursurile de pregătire şi, în general, digitalizarea activităţilor din economie vor permite, totodată, extinderea bazinului de resurse umane, în condiţiile în care România deţine forţă de muncă neexploatată.

Prognoza privind cifra de afaceri - Potrivit experților în evaluarea tendințelor și tehnologiilor emergente comparativ cu analiza realizată la începutul anului 2019, cercetarea ''Evoluția afacerilor în 2020'' arată un reviriment al sentimentului de business în România. Rezultatele cercetării indică optimismul companiilor privind evoluția pozitivă a cifrei de afaceri, profitului și investițiilor. Tonusul pozitiv se manifestă pe seama schimbării în abordare a măsurilor economice, precum și pe asigurările cu privire la stabilitatea fiscală. Efectele negative se vor resimți pe termen mediu și lung.

Prognoza privind investițiile - Dacă în 2019, 23% dintre companii spuneau că nu vor crește investițiile, în 2020 doar 11% mai spun acest lucru. Observăm, de asemenea, că în acest an 24% dintre firme vor să își crească investițiile cu 5%-10%, față de 17% în 2019.

Provocări și oportunități în dezvoltarea economiei românești - Cele mai importante provocări pentru companii la începutul anului 2020 sunt următoarele: atragerea și retenția forței de muncă (68%), creșterea costurilor (57%), creșterea concurenței (54%), dificultatea în colectarea facturilor (48%) și instabilitatea mediului economic și social (35%). Cele mai importante oportunități ale anului 2020 pentru companiile românești sunt următoarele: lansarea de noi produse sau linii de business (39%), potențialul de creștere economică (36%), accesarea fondurilor europene (33%), digitalizarea și automatizarea (28%) și îmbunătățirea generală a mediului de afaceri (23%).

4.4. Răspuns la efectele crizei COVID-19 asupra economiei românești

Manifestarea pandemiei COVID-19 în anul 2020 a condus la un cadru macroeconomic incert la nivel global, existând în prezent un mix de factori care inhibă creşterea economică. Aceştia sunt dificil de cuantificat, pe fundalul aplicării măsurilor de protecție a sănătății publice. Aceste măsuri afectează deopotrivă latura cererii și ofertei agregate, cu implicații mai profunde în lanţurile de aprovizionare din industrie, în piaţa muncii, precum şi în scăderea încrederii consumatorilor şi în volatilitatea preţurilor.

Evoluții macroeconomice și politici adoptate în contextul crizei provocate de COVID-19

Conform experților, pe termen scurt, provocarea cea mai importantă este *combaterea și limitarea efectelor crizei COVID-19 asupra sănătății și economiei*, ceea ce impune adoptarea unor *măsuri economice de redresare și de creștere a încrederii populației*.

Riscurile asupra dinamicii economice sunt preponderent de natură externă, economia României fiind strâns dependentă de situaţia schimburilor comerciale cu Zona Euro la nivelul unor activităţi din industrie cu valoare adăugată ridicată. Probabilitatea unei reveniri cu întârziere a activităţii industriale va fi principalul factor care ar putea conduce la o dinamică negativă a PIB-ului pe termen scurt și mediu.

În funcţie de evoluţiile externe, prognoza de creştere economică a României ar putea fi revizuită în jos în cazul industriei, pierdere compensată parţial de o îmbunătăţire în activităţi de construcţii şi comerţ cu amănuntul. Un risc suplimentar este aşteptat din partea sectorului agricol din cauza persistenţei secetei din prima parte a anului 2021.

Prognoza preliminară pentru anul 2020 a luat în considerare efectele pandemiei COVID-19, măsurile de sprijin pentru mediul de afaceri, impactul pe piața muncii, comportamentul consumatorilor, precum și intervențiile în domeniul medical. Ca urmare, se așteaptă ca PIB-ul României să se reducă cu 1,9%, în termeni reali, în anul 2020.

Populația ocupată va urma tendinţa PIB-ului, respectiv o depreciere structurală în anul 2020, deși sunt luate măsuri de menținere a forței de muncă în mediul de afaceri privat.

Pe partea ofertei, industria și construcțiile vor fi afectate accentuat comparativ cu scenariul din iarna anului 2019, cu o reducere de peste 7%, iar în cazul serviciilor cu circa 5,6 %. Construcțiile se așteaptă să își reducă din activitate în special pe segmentul clădirilor nerezidențiale, pe fondul reticenței agenților economici de a investi în perioade economice incerte. În latura serviciilor cele mai dezavantajate sunt activitățile de spectacole, culturale și recreative, tranzacțiile imobiliare, comerțul, transporturile, hotelurile și restaurantele.

Activitățile de pescuit vor fi susținute prin programe de tip leasing , sursa de finanțare fiind de la bugetul de stat. Implicarea financiară se poate realiza de la bugetul de stat și prin instrumental financiar: Factoring cu regres (cu recurs) cu garantarea de către stat. Obiectivul instrumentului financiar este acela de a acorda facilități de garantare de către stat pentru creditele pe termen scurt, direcționate către IMM-uri, a căror valoare se stabilește prin corelare cu valoarea finanțărilor de tip factoring.

Activitățile turistice, serviciile din hoteluri şi restaurante, vor fi printre cele mai afectate, măsurile de izolare fizică, conducând practic la sistarea activității în diferite perioade de timp.

Exportul și importul de bunuri și servicii vor urma tendințe negative comparativ cu anul 2019 (-6,7%, respectiv -5,6%), menținând pe o perioadă mai lungă de timp o contribuție negativă a exportului net la creşterea PIB (-0,3%).

Pe termen scurt, măsurile destinate combaterii efectelor pandemiei COVID-19, atât pe partea de venituri, cât și de cheltuieli bugetare, au determinat o creștere prognozată a deficitului bugetar la 6,7% din PIB. Guvernul României a adoptat o serie de măsuri de macrostabilizare, utilizând politica fiscal-bugetară, în vederea stopării efectelor negative ale pandemiei.

Planul Național de Investiții (PNI) – Guvernul Românei, iulie 2020

PNI are ca scop realizarea unui model de dezvoltare economică și a unui plan de investiții pentru România, pentru a susține economia pe fondul de instabilitate economică manifestat în urma apariției pandemiei COVID-19.

Obiectivul noului model de dezvoltare propus de Guvernul României (iulie 2020) este: *asigurarea convergenței cu economiile europene, astfel încât Produsul Intern Brut pe cap de locuitor (la paritatea de cumpărare standard) să ajungă la 87% din media UE27, la orizontul anului 2025.*

Obiective specifice de sprijin economic pe termen scurt, fac referire la:

Asigurarea capitalului de lucru necesar pentru întreprinderile afectate de COVID-19, ca urmare a închiderii temporare a activităților, reducerii cererii de consum și întreruperilor din lanțul de aprovizionare;

Dezvoltarea de instrumente financiare noi, care să ducă pe termen mediu la o transformare modernă a economiei românești prin stimularea capitalizării companiilor, asigurarea lichidității în economie prin scheme de garantare a instrumentelor de plată, încurajarea investițiilor private în domenii economice strategice;

Se vor continua măsurile actuale referitoare la protejarea locurilor de muncă, prin plata șomajului tehnic pentru personalul din domeniile a căror activitate a fost întreruptă temporar ca urmare a restricțiilor impuse de autorități;

Promovarea politicilor care prevăd transformarea digitală, modernizând operațiunile și interacțiunea cu cetățenii în furnizarea serviciilor publice, precum și modul intern de lucru al instituțiilor publice și angajaților;

Încurajarea inițiativelor antreprenoriale în domeniul economic, prin care sunt stimulate sectoarele economice cu valoarea adăugată mare, cu potențial de export, care valorifică rezultatele inovării și cercetării prin dezvoltarea de produse și soluții tehnologice cu drept de proprietate intelectuală. Se alătură acestora și industriile care asigură cererea internă de consum din producția locală.

În domeniul investițiilor publice în infrastructura fizică a României, ***prioritatea pe termen scurt*** este *creșterea ritmului de finalizare a lucrărilor aflate în execuție și pregătirea proiectelor majore de infrastructură* ***pe termen mediu și lung*** *din domeniile transporturilor, energiei, comunicațiilor, agriculturii, sănătății, sportului și educației.*

Obiective specifice de sprijin economic pe termen mediu și lung, pentru agricultură și comunități locale, fac referire la:

În domeniul agriculturii, obiectivul pe termen mediu și lung vizează elaborarea și implementarea unei Strategii de Gestionare a Apei, prin care se realizează reabilitarea infrastructurii de irigații existente, în perioada 2021-2024, prin punerea în funcțiune a 138 amenajări de irigații, cu un buget estimat de 3,4 miliarde de euro. Un alt obiectiv strategic în domeniul agricol este dezvoltarea unei rețele naționale de colectare, depozitare, sortare, ambalare, procesare și comercializare a produselor românești.

Pentru modernizarea comunităților locale sunt proiectate de investiții în infrastructura de drumuri (județene și locale), infrastructura de apă și canalizare inclusiv stații de epurare a apei, extinderea rețelei de distribuție a gazelor naturale, iar în servicii în construcția de unități școlare, centre medicale și baze sportive. Investiția financiară pentru acest obiectiv însumează 102 miliarde de lei în perioada 2021 – 2027.

Obiectivul principal este de demarare și realizare a unui program amplu de investiții publice, cu alocare bugetară care provine din fonduri europene și naționale, unele rambursabile altele nerambursabile. Aportul bugetar este de aprox. 100 de miliarde euro în perioada 2020 – 2030.

Conform prognozelor formulate de INSSE (2026) pilonul economic al Dezvoltării Durabile are la bază nevoia de garantare a unei creșteri economice pe termen lung de care să beneficieze cetățenii României. Primii ani de la aderarea României la UE au marcat o creștere dinamică a economiei românești, justificând asumarea unor obiective strategice și ținte intermediare ambițioase. Însă criza economică și financiară din 2008-2009 și criza pandemică din 2020 au afectat puternic România, conducând la reducerea produsului intern brut și a veniturilor populației. Cele două crize globale au scos în evidență o seamă de vulnerabilități structurale și funcționale persistente care impun resetarea unor priorități, cu mobilizarea corespunzătoare a resurselor bugetare proprii și utilizarea rațională a fondurilor alocate României prin actualul și viitorul cadru financiar multianual ale UE.

România va trebui să utilizeze cât mai eficient resursele europene puse la dispoziție, atât fondurile din Cadrul Financiar Multianual 2021-2027, cât și cele din programele europene de răspuns la criza COVID-19, astfel încât transformarea preconizată a economiei să favorizeze tranziția către o economie durabilă.

Domeniul țintă „structura activităților economice” se referă la sectoarele economice – primar, secundar, terțiar și la sectorul întreprinderilor mici și mijlocii (IMM). Scopul planificării și dezvoltării teritoriale îl constituie alături de asigurarea coeziunii teritoriale și sociale și crearea unui cadru stimulativ pentru competitivitate economică. În acest sens se propun o serie de obiective și sub-sectoriale specifice precum și măsuri asociate acestora.

Codificarea obiectivelor și măsurilor pentru domeniul-țintă „structura activităților economice” este realizată conform tabelului de mai jos:

Tabel nr. 18: Codificarea obiectivelor și măsurilor aferente domeniului Structura activităților economice

Obiective domenii țintă	**Obiective sectoriale domenii țintă (secundare)**	**Sub-obiective sectoriale domenii țintă (terțiare)**	**Măsuri specifice ale obiectivelor**
OE Activități economice	**OEP** Primar	**OEPa (1…y)** agricultură **OEPs (1…y)** silvicultură **OEPp (1…y)** piscicultură	MPa1.1…….MPayx MPs1.1…….MPsyx MPp1.1……..MPpyx
	OES secundar	**OESm (1…y)** extractivă (minerit) **OESp (1…y)** prelucrătoare **OSEc (1…y)** construcții **OESe (1…y)** energie	MSm1.1……MSmyx MSp1.1……..MSpyx MSc1.1..……MScyx MSe1.1..……MSeyx
	OET terțiar	**OETT (1…y)** turism **OETt** transporturi	MTT1.1…….MTTyx MTt1.1…….MTtyx

Obiective domenii țintă	Obiective sectoriale domenii țintă (secundare)	Sub-obiective sectoriale domenii țintă (terțiare)	Măsuri specifice ale obiectivelor
		OETb **finanțe-bănci** **OETr** **cercetare** **OETc (1…y)** comerț **OETs (1…y)** alte servicii pop	MTb1.1…….MTbyx MTr1.1…….MTryx MTc1.1…….MTcyx MTs1.1……..MTsyx
	OEMm (1…z) IMM-uri		MMm1.1….MMmzx

Surse documentare:

Strategia de Dezvoltare Durabilă a județului Tulcea pentru perioada 2021-2027

Strategia de dezvoltare locală GAL Delta Dunării 2021-2027, https://gal-deltadunarii.ro/wp-content/uploads/2022/01/6.-STRATEGIA-DE-DEZVOLTARE-LOCAL%C4%82-aprilie-2021-V7-.pdf

Strategia de dezvoltare locală GAL"Dobrogea de Nord - Tulcea" 2023-2027, https://galdntulcea.ro/wp-content/uploads/2025/03/SDL_GAL-DN-TL-2023-2027-rev_2_2025.pdf și https://galdntulcea.ro/sdl/

Strategia de dezvoltare locală GAL Razim 2023-2027, https://www.galrazim.ro/index.php/grupul-de-actiune-locala-razim/

Strategia de dezvoltare GAL "Oamenii Deltei" 2023-2027, https://galoameniideltei.ro/category/info-la-zi/page/2/ și https://galoameniideltei.ro/

GAL "Munții Măcinului - Dunărea Veche", 2023, Strategiei de Dezvoltare Locală GAL "Munții Măcinului - Dunărea Veche" 2023-2027, https://www.galmuntiimacinului.ro/wp-content/uploads/2018/04/SDL-GAL-Muntii-Macinului-Dunarea-Veche-VERSIUNEA-1-Anexa-1.pdf

4.5. Sectorul primar

4.5.1. Diagnostic general și probleme

Agricultura îndeplinește un rol vital în cadrul oricărei societăți, nu neapărat prin valoarea producției agricole, ci prin rolul de primă verigă a lanțului economic (oferă hrană populației, ceea ce se traduce prin securitate alimentară) și prin ocupația pe care o oferă locuitorilor din mediul rural. Importanța agriculturii reiese cu atât mai mult în cadrul județului Tulcea, care se caracterizează prin câmpuri arabile extinse (peste 80% din suprafața agricolă), perioadă vegetativă extinsă, soluri relativ fertile, deschiderea fermierilor către asociere și posibilități de irigații pe suprafețe extinse (peste 42% din suprafața agricolă). Județul Tulcea deține un potențial foarte mare de realiza o agricultură de performanță, iar acest potențial este valorificat din ce în ce mai eficient în ultimii ani.

Terenurile cu destinație agricolă ocupă suprafețe însemnate la nivelul județului Tulcea, la nivelul anului 2017 reprezentând 42,9% din totalul fondului funciar (suprafețele acoperite de apă sau mlaștini fiind de 39,61%). Cea mai mare parte a terenurilor cu destinație agricolă sunt reprezentate de terenuri arabile (294.888 ha sau 34,76% din totalul fondului funciar sau peste 80% din suprafața agricolă) în timp ce pășunile și fânețele ocupă suprafețe relativ de reduse în raport cu efectivul zootehnic (sub 8% din totalul fondului funciar) fiind astfel supuse unei presiuni foarte mari venite dinspre sectorul zootehnic.

Solurile din Tulcea sunt afectate periodic secete prelungite, de inundații, incendii necontrolate, pășunat excesiv, etc. și sunt afectate de una sau mai multe restricții determinate de factorii naturali sau de acțiunile antropice agricole sau industriale. Apar frecvent probleme precum sărăturarea sau gleizarea solului. Există de asemenea și riscul pierderii fertilității prin utilizarea necorespunzătoare a îngrășămintelor chimice.

Suprafețele amenajate cu lucrări de îmbunătățiri funciare hidroameliorative sunt extinse (peste 159.000 de ha conform datelor INS 2018), în special cele pentru irigații, ce acoperă 42,5% din suprafața terenurilor agricole. Cu toate acestea, numai 5,2% din terenurile agricole au fost irigate efectiv în 2017 (INS 2018), existând 10 amenajări funcționale.

Din punct de vedere silvic, Tulcea este un județ defavorizat datorită condițiilor climatice și presiunii antropice (în special prin presiunea exercitată de necesitatea de teren agricol și pentru turism, prin defrișări mai mult sau mai puțin legale) a făcut ca suprafețele forestiere să se reducă semnificativ în ultimii ani, ajungând în 2017 să ocupe sub 11% din suprafața județului (de 2 ori mai puțin decât media națională și de 3 ori mai puțin decât media UE conform SDD Tulcea, pg. 123). Introducerea unor suprafețe însemnate în areale protejate prin lege a făcut însă ca suprafața fondului forestier să fie astăzi în ușoară creștere. Rezervația Biosferei Delta Dunării are un rol important în conservarea suprafețelor împădurite și lacustre, aceasta fiind supusă însă unei presiuni antropice din ce în ce mai ridicate.

Pescuitul este o activitate reprezentativă pentru județul Tulcea, în special în zona Deltei Dunării și a complexului lagunar Razelm. Suprafața ridicată de terenuri inundabile și numărul mare de bălți, canale și brațe secundare ale Dunării fac monitorizarea cantității pescuite greu de realizat. O cantitate foarte mare de pește este în realitate comercializat pe piața neagră (SDD Tulcea, pg. 126), fiind afectat astfel echilibrul ecosistemic al rezervației, dar și subminat principalul mijloc de trai al familiilor care depind de pescuit realizat în mod legal.

Piscicultura/acvacultura rămâne o provocare deosebită pentru județul Tulcea. Județul cu cel mai mare potențial piscicol, care cu eforturi considerabile a reușit să creeze o instituție de centralizare a ofertei și cererii de pește (Piața de pește Tulcea) are probleme capitale în a funcționa. Această situație ridică multe întrebări cu privire la capacitatea sectorului piscicol de a fi performant și de a activa într-un cadru legal.

Obiectivul sectorial cuprinde dezvoltarea și adaptarea la noile paradigme economice locale și internaționale în vederea creșterii nivelului de trai pentru locuitorii din mediul rural prin intermediul unei agriculturi competitive. Metodele prin intermediul cărora se pot dezvolta activitățile din județul Tulcea sunt bazate pe **creșterea competitivității sectorului primar, extinderea și realizarea unor circuite cu valoare adăugată ridicată (procesarea produselor agricole-silvice-viticole-zootehnice), promovarea brandurilor locale, promovarea produselor bio și Eco, promovarea culturii antreprenoriale locale, dezvoltarea fondului piscicol, dezvoltarea fondului silvic.** Efectele principale în aplicarea acestor metode duc la menținerea tinerilor în mediul rural, scăderea migrației internaționale și obținerea siguranței alimentare, astfel încât județul să reprezinte un pol de stabilitate economică la nivel zonal.

Fără o infrastructură solidă, specialiști și o capacitate de reacție adaptată situațiilor de criză, capabile să se adapteze unor cerințe în continuă mișcare, județul Tulcea nu își va putea atinge potențialul major pe care îl deține. Un alt punct important ce ar rezulta în urma implementării unor astfel de metode este reprezentat de către facilitatea întoarcerii diasporei în zonele natale. Pe lângă resursa umană pe care o reprezintă, diaspora, prin experiența acumulată, ar putea oferi un imbold acestui sector prin experiența câștigată, mentalitatea orientată spre muncă și performanță și chiar prin capitalul financiar câștigat.

OEP: Creșterea competitivității sectorului primar: pentru a putea rezista concurenței produselor agricole provenite din țările UE sau din alte țări non-UE, fermierii tulceni au nevoie de același nivel de subvenții precum cel din țările europene competitoare, au nevoie de utilaje agricole eficiente, iar în acest sens este nevoie de susținere privind creditarea (garanții guvernamentale) și de acces în fluxul de aprovizionare al marilor lanțuri de magazine, precum și încurajarea populației să cumpere produce agricole românești. Forța de muncă are nevoie de stimulente pentru a rămâne în mediul rural, dar și de perfecționare profesională continuă.

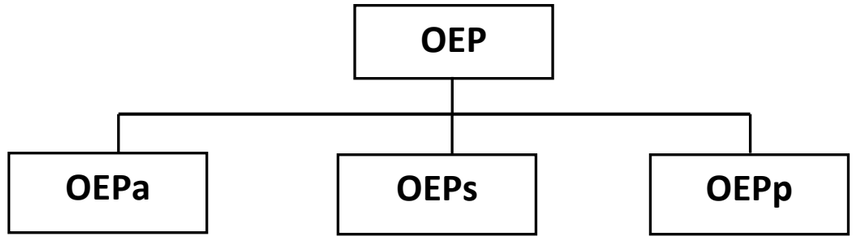

Figura nr. 10: Schemă cu obiectivele / sub-obiectivele domeniului

4.5.2. Agricultura

4.5.2.1. Prevederi ale unor documente sectoriale

Programul Național de Dezvoltare Rurală (PNDR) 2014-2020 include următoarele măsuri cu privire la dezvoltarea sectorului primar:

- Submăsura 1.1 "Sprijin pentru formarea profesională și dobândirea de competențe";
- Submăsura 3.2 "Sprijin pentru activitățile de informare și de promovare desfășurate de grupurile de producători în cadrul pieței interne";
- Submăsura 4.1 "Investiții în exploatații agricole",
- Submăsura 4.1a "Investiții în exploatații pomicole";
- Submăsura 4.2 "Sprijin pentru investiții în procesarea/ marketingul produselor agricole";
- Submăsura 4.2a "Investiții în procesarea/marketingul produselor din sectorul pomicol";
- Submăsura 4.3 "Investiții pentru dezvoltarea, modernizarea sau adaptarea infrastructurii agricole și silvice - irigații";
- Submăsura 4.3 "Investiții pentru dezvoltarea, modernizarea sau adaptarea infrastructurii agricole și silvice - infrastructura de acces agricolă";
- Submăsura 5.1 "Sprijin pentru investițiile în măsuri preventive destinate să reducă efectele dezastrelor naturale, ale fenomenelor climatice nefavorabile și ale evenimentelor catastrofale probabile";
- Submăsura 5.2 "Sprijin pentru investiții privind refacerea terenurilor agricole și a potențialului de producție afectate de dezastre naturale, de condiții de mediu adverse și de evenimente catastrofale";
- Submăsura 6.1 "Sprijin pentru instalarea tinerilor fermieri";
- Submăsura 6.3 "Sprijin pentru dezvoltarea fermelor mici";
- Submăsura 6.5 "Schema pentru micii fermieri"; Submăsura 9.1 "Înființarea grupurilor de producători";
- Submăsura 9.1a "Înființarea grupurilor de producători în sectorul pomicol";
    - Măsura 10 "Agromediu și climă";
    - Măsura 11 "Agricultură ecologică";
- Submăsura 16.1 "Sprijin pentru înființarea și funcționarea grupurilor operaționale (GO), pentru dezvoltarea de proiecte pilot, noi produse";
- Submăsura 16.1a "Sprijin pentru înființarea și funcționarea grupurilor operaționale, dezvoltarea de proiecte pilot, produse și procese - pomicol";
- Submăsura 16.4 "Sprijin pentru cooperarea orizontală și verticală între actorii din lanțul de aprovizionare";
- Submăsura 17.1 "Prime de asigurare a culturilor, a animalelor și a plantelor";
- Submăsura 19.1 "Sprijin pregătitor pentru dezvoltarea strategiilor de dezvoltare locală";
    - Măsura 20; Măsura 1 pentru transferul de cunoștințe și acțiuni de informare a măsurilor de creștere a competitivității și diversificării din agricultură și a necesității restructurării și modernizării sectorului agricol "Asistență tehnică".

Acestea sunt principalele măsuri ce sunt propuse prin intermediul Agenției pentru Finanțarea Investițiilor Rurale ce sunt propuse la nivel național și sunt adaptate mediului agricol.

Strategia de dezvoltare teritorială a României (SDTR) menționează următoarele direcții de dezvoltare pentru agricultura românească în general, cu aplicabilitate și pentru județul Tulcea:

- Protecția, valorificarea și dezvoltarea socio-economică a „regiunii Deltei Dunării”(RBDD). Crearea unei „Delte vie" cu un sprijin echilibrat acordat mediului înconjurător și comunității; o economie locală sănătoasă, durabilă, bazată pe natură și turism cultural; și care să includă un proces de planificare (rezidenți, administrații, mediu de afaceri). Viziunea pentru zonele limitrofe are în vedere **dezvoltarea unei agriculturi și a unui mediu de afaceri vibrant**, cu rețea de centre de servicii urbane și cu un sector turistic.
- Turism rural, propuneri specializate în dimensiunea culturală (turism rural-meșteșugăresc, rural-gastronomic, rural-arhitectural, rural-etnofolcloric), propuneri de natură funcțională (**agroturism**, ecoturism ș.a.), tematică : **pensiuni viticole, pomicole, pentru creșterea animalelor, piscicole**)

Planul de dezvoltare regională Sud-Est (PDR SE) menționează:

- Încurajarea menținerii și dezvoltării activităților tradiționale din spațiul rural și a patrimoniului cultural imaterial

Strategia de Dezvoltare Durabilă a Județului Tulcea (SDD Tulcea) pentru perioada 2014-2020 menționează următoarele aspecte cu privire de dezvoltarea agriculturii:

- Reabilitarea / modernizarea sistemelor de irigații și îmbunătățiri funciare.
- Creșterea suprafeței de teren arabil cultivat.
- Extinderea suprafețelor cultivate cu produse bio – ecologice.
- Reconversia suprafețelor agricole în suprafețe viticole și întinerirea viilor.
- Creșterea efectivelor de animale, inclusiv a efectivului de matca.
- Asocierea crescătorilor de animale din fermele mici în vederea organizării fermelor mari.

- Reînnoirea și modernizarea parcurilor de utilaje și echipamente agricole.
- Creșterea competitivității din agricultura, silvicultura, piscicultura și sectorul alimentar, cu scopul revitalizării spațiului rural.
- Creșterea ratei de absorbție a fondurilor destinate agriculturii și dezvoltării rurale.

În cadrul **Strategiei de Dezvoltare Durabilă a Deltei Dunării** regăsim la pagina 133:

- Promovarea integrării producătorilor din sectorul agro-alimentar (în special produse organice) în lanțul valoric pentru a-i ajuta să beneficieze de avantajul proximității față de piețele externe și de oportunitățile turismului în zonă.
- Tot în acest document mai regăsim: Pentru Regiunea Delta Dunării (2030) O zonă atractivă – cu biodiversitate valoroasă și mediu de afaceri dinamic, **cu activități economice la nivel mic/mediu atât în domeniile tradiționale** cât și în cele moderne–unde oamenii trăiesc în armonie cu natura, integrând activități economice în sectoarele turism, **agricultură și piscicultură**, cu sprijin adecvat asigurat de către centrele urbane furnizoare de servicii.

Strategia de Dezvoltare Locală GAL Delta Dunării menționează la pagina 19: Sprijinirea fermelor mici din teritoriul GAL Delta Dunării, prin achiziția de echipamente și tehnologii moderne, dar mai ales competitive (reducerea costurilor, cât și creșterea productivității)

În cadrul **Strategiei de dezvoltare locală GAL "Dobrogea de Nord - Tulcea"** la paginile .9, 18, și 20 se menționează:

- Creșterea viabilității și competitivității exploatațiilor agricole din teritoriul LEADER Dobrogea de Nord Tulcea și valorificarea eficientă a terenurilor și produselor agro-alimentare specifice teritoriului (ex legumiculturii, culturilor de cereale, podgorii vița-de-vie; cererea crescută de produse ecologice, creșterea cererii pentru culturi tehnice destinate în special obținerii bio-combustibililor);
- Dezvoltarea zootehniei, în special ovine și a apiculturii datorită condițiilor favorabile

Strategia de Dezvoltare Locală GAL Razim recunoaște importanța:

- Creșterii competitivității sectorului agricol prin promovarea reînnoirii generațiilor de fermieri si dezvoltarea competentelor manageriale ale fermierilor
- Promovarea activității agricole sustenabile și implementarea de tehnologii și soluții noi alături de combaterea fenomenului de fărâmițare a terenurilor
- Dezvoltarea sectorului non-agricol în mediul rural și promovarea antreprenoriatului rural - servicii noi destinate populației ce nu există la nivelul teritoriului, diversificarea celor existente precum și activități de producție care promovează tehnici de prelucrare a materiei prime locale

Strategia de Dezvoltare Locală GAL Oamenii Deltei consideră următoarele aspecte ca fiind prioritare în domeniul sectorului primar:

- Promovarea turismului cultural, etno-cultural și gastronomic**;** valorificarea produselor tradiționale în scop turistic (brânza de Chilia, mierea de mentă din Delta Dunării, țuica de salcâm, dulceața de nufăr, ciulinii de baltă, etc) și certificarea și promovarea lor prin scheme de calitate
- Creșterea competitivității economice a teritoriului GAL prin crearea și dezvoltarea unei piețe agricole locale care să permită organizarea de evenimente în jurul vânzării directe către turiști și agenții economici locali, de produse cu valoare adăugată din biodiversitatea teritoriului
- Îmbunătățirea microeconomiei locale prin dezvoltarea în domeniul agricol a unor proiecte pilot care să nu se limiteze la producție/creare de lanțuri scurte alimentare, ci să participe la scheme de calitate și la construirea de forme asociative

Strategia de Dezvoltare Locală GAL Munții Măcinului-Dunărea Veche consideră următoarele aspecte ca fiind prioritare în domeniul sectorului primar:

- Stimularea coeziunii economice și sociale a teritoriului Munții Măcinului – Dunărea Veche prin: -Modernizarea agriculturii și dezvoltarea agriculturii ecologice; -Finanțarea formelor asociative in agricultură,(investiții comune în (procesare, ambalare, depozitare, servicii conexe, organizare, vânzare sau promovare), cu scopul de a crește productivitatea fermelor mici pe teritoriul GAL.

Strategia integrată de dezvoltare durabilă a județului Tulcea, 2021-2027 propune următoarele măsuri de dezvoltare:

Protejarea și extinderea resursei piscicole de la nivelul județului

Promovarea cooperării între agenții economici și informarea acestora cu privire la posibilitățile de finanțare în vederea extinderii și diversificării activităților agricole

Extinderea fondului forestier în vederea creșterii calității aerului și sprijinirii activităților de producție agricolă

Digitalizarea activităților agricole

Exploatarea potențialului agriculturii ecologice de la nivelul județului

Creșterea calității resursei de sol de la nivelul județului

Derularea de acțiuni în vederea creșterii gradului de absorbție al

Fondurilor Europene

Adaptarea suprafețelor agricole la schimbările de mediu

Creșterea accesibilității suprafețelor agricole

Strategia integrată de dezvoltare durabilă a județului Tulcea, 2021-2027 propune următoarele proiecte pentru domeniul Agricultură:

Crearea unui centru de excelentă in agricultură (încurajarea dezvoltării activităților de CDI în stațiunile existente)

Susținerea diversificării activităților agricole și non- agricole pentru crearea de locuri de muncă, încurajând implicarea activă a comunităților locale de la nivelul comunelor din județ

Susținerea obținerii de mărci / certificări pentru produsele locale și a comercializării acestora pe piețele internațional

Crearea unor centre județene de colectare, depozitare și procesare/prelucrare a legumelor, fructelor, peștelui, cărnii etc. în vederea adăugării de plus valoare producției județene.

Înființarea de centre de prezentare ş i desfacere a produselor animaliere în localitățile rurale

Construire și amenajare adăpost animale în Județul Tulcea

Construirea unor centre de procesare a materiei primă obținută din activitățile agricole

Construirea de silozuri și spații de stocare a producției agricole în zonele în care aceste facilități sunt limitate

Amenajare piețe agroalimentare în comunele din județul Tulcea în vederea înlesnirii comerțului local și asigurării condițiilor corespunzătoare desfacerii de produse agroalimentare

Dotare stație de desecare cu pompe de mare capacitate, pentru irigarea terenurilor de baltă în satele/comunele din Județul Tulcea

Extinderea suprafețelor agricole dotate cu sisteme de irigare

Realizarea unei infrastructuri care să permită exploatarea potențialului de biomasă a județului Tulcea

Organizarea de clustere și asociații de producători care să faciliteze cooperarea între agenții economici în vederea eficientizării costurilor, facilitării transferului tehnologic, inovării, creșterii puterii de negociere a prețurilor la export, etc.

Reconversia vechilor CAP-uri din cadrul localităților din județ și darea acestora în folosință

Sprijinirea micilor fermieri, crescătorilor de animale, precum și a tinerilor care doresc să investească în agricultură pentru atragerea de fonduri europene

Decolmatarea lacurilor și a canalelor în vederea împiedicării reducerii resursei piscicole

Realizare / modernizare drumuri agricole în cadrul comunelor județului Tulcea

4.5.2.2. Sub-obiective și măsuri sectoriale

Având în vedere aceste direcții de dezvoltare regăsite în documentele strategice și de planificare, în cadrul PATJ Tulcea propunem următoarele sub-obiective și măsuri referitoare la sectorul agricol:

OEPa1: Creșterea valorii adăugate în producția agricolă în vederea valorificării domeniilor agricole (realizarea de produse agricole, nu de materie primă).

MPa1.1: Promovarea culturilor cu valoare adăugată precum grâu, rapiță, floarea soarelui, porumb, in și transformarea acestora în produse care să adauge plus-valoare la materia primă. De la această măsură fac excepții unele așezări urbane.

MPa1.2: Promovarea agriculturii ecologice reprezintă un avantaj local ce poate fi corelat cu industria turismului sau marile lanțuri de magazine. Se aplică în principal în Delta Dunării unde nu se poate practica agricultură intensivă. De la această măsură fac excepții unele așezări urbane.

MPa1.3: Creșterea suprafețelor viticole generează un atu din punct de vedere financiar, dar și turistic. De multe ori poate atrage investitori din domeniul alimentar. Se aplică la nivelul UATB-urilor Niculițel, Luncavița, Măcin, Valea Nucarilor, Babadag întrucât prezintă forme de relief și condiții pedo-climatice ce avantajează viticultura.

MPa1.4: Retehnologizarea zootehniei susține ramuri noi ale sectorului primar precum: struți, melci , porci din rase noi. Se aplică la nivelul tuturor UATB-urilor cu excepția municipiului Tulcea întrucât prezintă un caracter urban pronunțat.

OEPa2: Creșterea stabilității financiare a afacerilor agricole locale (asocieri, împrumuturi bancare, garanții guvernamentale).

MPa2.1: Promovarea asocierii între fermieri generează un suport colectiv al partenerilor cu scopul de a fi mult mai competitivi pe piața economică. O astfel de abordare ar crea premisele unor parteneriate cu marile lanțuri de magazine, putere de negociere mai mare cu băncile, stabilitate financiară. Se aplică la nivel județean întrucât asocierea reprezintă o trăsătură comună.

MPa2.2: Crearea acordurilor între fermieri și diverse industrii (alimentară și HORECA) reprezintă un avantaj pentru ambele sectoare în contextul în care ambele sectoare sunt puternic reprezentate în teritoriu. Se aplică la nivel județean întrucât pot participa producători din UATB-urile fără activitate industrială sau turism.

OEPa3: Extinderea și modernizarea echipamentelor tehnice utilizate în agricultură.

MPa3.1: Remodernizarea sau extinderea sistemelor de irigații în zonele cu cerere crescută de apă pentru culturile agricole. Deficitul pronunțat de apă meteorică caracterizează întreg județul (ba chiar regiunea).

MPa3.2: Construirea de depozite (silozuri, frigorifice) ce susține vânzarea produselor în extrasezon. Se aplică la nivelul UATB-urilor (Crișan, Sf. Gheorghe, Tulcea, Măcin-Smârdan, Topolog, Ciucurova) întrucât dispun de o poziție importantă, acces rutier sau feroviar facil.

OEPa4: Promovarea brandurilor locale prin obținerea unor certificate (DOC, bio/eco) recunoscute la nivel național sau internațional.

MPa4: Creșterea numărului de produse cu certificări DOC, bio, eco, certificări privind sustenabilitatea modului de producere. Se aplică la nivelul tuturor UATB-urilor întrucât orice produs poate fi susceptibil de a avea o atestare.

Proiecte majore asociate sub-obiectivelor și măsurilor:

Proiectele majore ar trebui să se concentreze pe încurajarea asocierii micilor fermieri în asociații mari, care să lucreze la alt randament (beneficiind de economiile de scară) p, capital financiar care să le permită achiziționarea unor utilaje agricole performante, putere de negociere sporită în raport cu băncile, putere de negociere sporită în raport cu intermediarii sau lanțurile de magazine, accesarea mai ușoară a creditelor pentru investiții (sisteme de irigații, sisteme de depozitare), reducerea riscului de înstrăinare a terenurilor prin posibilul randament financiar generat, atragerea tinerilor agricultori (o fermă mare are nevoie de specialiști).

O altă direcție de dezvoltare ar putea fi acolo unde marile asocieri nu sunt fezabile. În aceste cazuri micii fermieri ar trebui încurajați prin subvenții ca să realizeze produse de nișă, sau cu o valoare sporită (organic, bio, eco și alte etichete care mai există) și facă parte din diverse asociații profesionale pentru a beneficia de relațiile care se conturează în astfel de organizații cu alți producători, intermediari sau clienți finali. Mai ales în această perioadă de pandemie, clasa de mijloc de la oraș a căutat și caută în continuare micii producători care au produse realizate într-un mod cât mai natural, însă aceștia sunt greu de găsit, iar neexistând un certificat de garanție, mulți mici producători sunt priviți cu neîncredere ca fiind doar intermediari (cumpără produse agricole din altă parte și o vând ca marfă proprie).

4.5.3. Silvicultura

4.5.3.1.Prevederi ale unor documente sectoriale

Programul Național de Dezvoltare Rurală 2014-2020 include următoarele măsuri prind silvicultura :

- Submăsura 4.3.I - Investiții pentru dezvoltarea, modernizarea sau adaptarea infrastructurii agricole și silvice.
- Submăsura 6.2 "Sprijin pentru înființarea de activități neagricole în zone rurale".
- Submăsura 6.4 "Investiții în crearea și dezvoltarea de activități neagricole";
- Submăsura 8.1 "Împădurirea și crearea de suprafețe împădurite";

- Submăsura 15.1 "Plăți pentru angajamentele în materie de silvomediu și climă".

În cadrul **Strategiei Integrate de Dezvoltare Durabilă a Județului Tulcea** (SDD Tulcea) pentru perioada 2014-2020 menționează următoarele aspecte cu privire de dezvoltarea silviculturii:

- Reconversia suprafețelor agricole în suprafețe pomicole, reîmpăduriri viticole, sau întinerirea viilor.
- Refacerea fondului forestier / perdelelor forestiere și întinerirea fondului, în scopul reconstrucției ecologice.
- Creșterea competitivității din agricultura, silvicultura, piscicultura și sectorul alimentar, cu scopul revitalizării spațiului rural.
- Creșterea ratei de absorbție a fondurilor destinate agriculturii/silviculturii și dezvoltării rurale.
- Gestionarea responsabilă a silviculturii- fondul forestier (ca resursă) și protejarea fondului forestier(ariile protejate) al județului
- Creșterea competitivității din agricultura, silvicultura, piscicultura și sectorul alimentar, cu scopul revitalizării spațiului rural.
- Creșterea ratei de absorbție a fondurilor destinate agriculturii și dezvoltării rurale.

Strategia de Dezvoltare Locală GAL Delta Dunării menționează la pagina 16: Sprijinirea micilor fermieri din teritoriul GAL Delta Dunării prin ajutor financiar nerambursabil și crearea și menținerea locurilor de muncă pentru reducerea fenomenului de depopulare a satelor în teritoriul GAL Delta Dunării.

Direcția Silvică Tulcea are ca preocupări principale: conservarea și dezvoltarea fondului forestier; valorificarea superioară a lemnului; protejarea pădurilor de stat și a celor private pe bază de contract; conservarea biodiversității; administrarea rezervațiilor naturale; recoltarea masei lemnoase; lucrări de regenerare; lucrări de reconstrucție ecologică; întreținerea rețelei de drumuri forestiere; asistență tehnică pentru fonduri private de pădure; activități de educație ecologică; furnizarea lemnului în industria construcțiilor, industria prelucrărilor lemnoase și a celulozei.

4.5.3.2.Sub-obiective și măsuri sectoriale

Având în vedere aceste direcții de dezvoltare regăsite în documentele strategice și de planificare, în cadrul PATJ Tulcea se propun următoarele sub-obiective și măsuri specifice privind silvicultura în județul Tulcea:

OEPs1: Creșterea suprafețelor împădurite reprezintă un obiectiv asumat de către toate statele membre ale Uniunii Europene.

> **MPs1: Creșterea suprafețelor împădurite din ariile colinare, dar și lungul Dunării** întrucât reprezintă areale întinse cu activitate umană redusă și factori pedo-climatici propice. UATB-uri aflate în partea sud (Pod Casimcei) și Nord (Munții Măcin și Dealurile Niculițelul) și în lungul Dunării prezintă condițiile susținerii extinderii domeniului silvic.

OEPs2: Protejarea ariilor silvice reprezintă un punct foarte important în creșterea calității vieții.

> **MPs2: Transparentizarea mediului silvic** ce poate fi realizat prin crearea de parteneriate cu ONG-uri de profil.

OEPs3: Plantarea perdelelor forestiere care să protejeze câmpurile arabile de efectele din ce în ce mai accentuate ale încălzirii globale (fără ca acestea să fie chiar pe marginea drumului crescând riscul unei coliziuni în cazul unei ieșiri în afara carosabilului). Astfel suprafețele agricole vor fi protejate față de amplitudini termice mari, solul va reține mai bine apa, perdelele forestiere vor potoli un pic din forța crivățului, iar drumurile vor fi mai ușor de deszăpezit, iar turiștii și localnicii vor avea impresia unui lung culoar forestier când vor străbate drumurile județului

> **MPs3: Plantarea perdelelor forestiere** pe câmpuri aflate în partea sud (Pod Casimcei) și Nord (Munții Măcin și Dealurile Niculițelului, Podișul Babadag) și în lungul Dunării prezintă condițiile susținerii extinderii domeniului silvic.

OEPs4: Certificarea FSC (Forest Stewardship Council) a pădurilor[29] constituie un proces prin intermediul căruia o organizație independentă atestă faptul că suprafața împădurită este întreținută conform unui standard.

> **MPs4: Certificarea FSC** (Forest Stewardship Council).

Proiecte majore

Un posibil proiect: Dobrogea de Nord e verde, nu doar prin prisma energiei regenerabile pe care o produce, ci și printr-un program amplu de perdele forestiere care să protejeze câmpurile arabile de efectele din ce în ce mai accentuate ale încălzirii globale (fără ca acestea să fie chiar pe marginea drumului crescând riscul unei coliziuni în cazul unei ieșiri în afara carosabilului). Astfel suprarețele agricole vor fi protejate față de amplitudini termice mari, solul va reține mai bine apa, perdelele forestiere vor potoli un pic din forța crivățului, iar drumurile vor fi mai ușor de deszăpezit, iar turiștii și localnici vor avea impresia unui lung culoar forestier când vor străbate drumurile județului.

4.5.4. Piscicultura

4.5.4.1.Prevederi ale unor documente sectoriale

Planul Strategic Național Multianual pentru acvacultură (2014) menționează: implementarea tehnologiilor noi competitive; introducerea de noi specii endemice; reintroducerea suprafețelor piscicole abandonate; adoptarea unui cod de bune practici; realizarea asociațiilor între producători; realizarea unei campanii privind creșterea consumului de pește; acordarea de compensații pentru pagubele produse la nivelul culturilor piscicole de către specii protejate; oferirea de asistență tehnică.

Strategia de dezvoltare teritorială a României (SDTR) menționează următoarele direcții de dezvoltare pentru agricultura românească în general, cu aplicabilitate și pentru județul Tulcea:

- Dezvoltarea Acvaculturii ecologice; agrementului nautic și pescuitului sportiv; (Recunoaștere internațională a valorilor de patrimoniu existente în Delta Dunării;)

Strategia de Dezvoltare Durabilă a Județului Tulcea (SDD Tulcea) pentru perioada 2014-2020 menționează următoarele aspecte cu privire de dezvoltarea pisciculturii:

[29] Certificarea FSC (Forest Stewardship Council) a pădurilor constituie un proces prin intermediul căruia o organizație independentă atestă faptul că suprafața împădurită este întreținută conform unui standard.

- Eficientizarea exploatării resursei piscicole și scăderea braconajului, prin controlul și monitorizarea responsabile a pescuitului din Delta Dunării.
- Îmbunătățirea legislației naționale privind pescuitul comercial și de agrement, cu respectarea condițiilor existente.
- Creșterea competitivității din agricultura, silvicultura, piscicultura și sectorul alimentar, cu scopul revitalizării spațiului rural.
- Creșterea ratei de absorbție a fondurilor destinate agriculturii și dezvoltării rurale.

4.5.4.2.Sub-obiective și măsuri sectoriale

Având în vedere aceste direcții de dezvoltare regăsite în documentele strategice și de planificare, în cadrul PATJ Tulcea propunem următoarele sub-obiective și măsuri specifice privind piscicultura în județul Tulcea:

OEPp1: Promovarea acvaculturii sustenabile în acvatoriile naturale . O astfel de acțiune ar crea stabilitate într-un sector defavorizat fără prea mari investiții.

> **MPp1.1: Controlul draconic al perioadelor de pescuit, al metodelor de pescuit, al pescuitului de agrement.** Pescuitul ilegal, fie cel comercial, fie cel de agrement, trebuie atent monitorizat. Efectivele de pește sunt din ce în ce mai reduse conform pescarilor. În aceste condiții singura soluție pentru supraviețuirea unei familii care trăiește doar din pescuit pare să fie abordarea unor practici și tehnici total nesustenabile
>
> **MPp1.2: Promovarea asocierii în piscicultură** are ca rezultat scăderea costurilor și găsirea mai ușoară a piețelor de desfacere.

OEPp2: Susținerea pescuitului sustenabil prin certificare pentru a susține pescarii și piscicultorii locali, pentru a le oferi o posibila piață de desfacere prin crearea unui brand de genul: pescuit prin metode tradiționale în apele Deltei Dunării**.**

> **MPp2.1: Aderarea sau certificarea proprie a pescarilor, cherhanalelor și unităților de alimentație publică** cu bradul: Pescuit direct din Delta Dunării. Se poate face o distincție între peștele capturat și cel crescut în captivitate. În acest fel iubitorii de pește au garanția unui produs autentic, de captură sau acvacultură, care provine din Delta Dunării și care este dezvoltat pe principii sustenabile, atât în ce privește protecția naturii cât și traiul pescarilor tradiționali.

Proiecte majore

Crearea brandului: Pescuit din Delta Dunării, cu subramuri pentru pescuitul natural (de captură) și pentru cel de acvacultură. Se certifică tot lanțul de la producător (micii pescari), intermediar (cherhanale) și consumator final (pe principiul trasabilității din furcă, sau năvod în acest caz, în furculiță).

Surse documentare (comune sub-capitolului)

Programul de Dezvoltare Regională Sud-Est 2014-2020 (PDR SE)

Planul Strategic Național Multianual pentru acvacultură (2014)

Programul Național de Dezvoltare Rurală 2014-2020 (PNDR)

Strategia de Dezvoltare Durabilă a României (SDDR)

Strategia de Dezvoltare Teritorială a României (SDTR)

Strategia Integrată de Dezvoltare Durabilă a Deltei Dunării (2030) (SID DD)

Strategia de Dezvoltare Durabilă a Județului Tulcea pentru perioada 2014 – 2020

4.6. Sectorul secundar

4.6.1. Diagnostic general și probleme

Așa cum am arătat în prima și a doua etapă a elaborării PATJ Tulcea, industria prelucrătoare împreună cu construcțiile dețin 86% din întreprinderile industriale din județ, 90% din cifra de afaceri, generează 73% din profitul obținut în județ și oferă locuri de muncă pentru aproape 90% din angajați. Așadar rolul acestui sector pentru economia județului Tulcea este foarte evident.

Industria prelucrătoare deține 45% din numărul de întreprinderi industriale și 75% din cifra de afaceri, generează 45% din profitul obținut în județ și oferă locuri de muncă pentru 72% din angajați. Însă, la indicatorii calității, industria prelucrătoare este pe ultimul loc dintre activitățile analizate, sub media sectorului: cu 2,4% profit în cifra de afaceri față de media sectorului de 3,9% și cu 4 mii lei profit per salariat față de 6,4 mii lei în medie pe sector. În același timp, dinamica arată o scădere puternică a indicatorilor analizați

Performanța slabă a industriei prelucrătoare este cauzată, în cea mai mare parte, de industria alimentară și metalurgică care împreună dețin 38% din firmele din industria prelucrătoare, 35% din personalul angajat, 39% din profit și 58% din cifra de afaceri.

Industria electrică și electronică are printre cele mai ridicate valori ale indicatorilor de eficiență: ponderea profitului în cifra de afaceri este 24% (cea mai mare valoare), iar valoarea profitului adusă de un salariat este de 18,7 mii lei (pe locul 3 după industria extractivă, maxim, și distribuția de energie, pe locul secund).

În general, eficiența angajaților în industria prelucrătoare este scăzută, având valori mici de profit per salariat, sub media sectorului. Acest lucru sugerează modernizarea slabă a echipamentelor de producție.

Activitățile industriale în mediul rural sunt, în general, mai eficiente (în ceea ce privește raportul dintre profit și cifra de afaceri sau ponderea profitului per angajat) decât cele din mediul urban, cu câteva excepții notabile (industria textilă, producția de energie și furnizarea și evacuarea apelor).

Concentrarea activităților industriale în reședința de județ este excesiv de mare: 57% din numărul firmelor, 66% din profit, 72% din numărul angajaților și 81% din cifra de afaceri la nivel de județ sunt concentrate în municipiul Tulcea.

Cu alte cuvinte, provocările sunt foarte mari pentru sectorul secundar al economiei județului Tulcea. Având în vedere masa acestui sector, schimbările care se petrec aici vor avea impactul (pozitiv sau negativ) cel mai mare asupra dinamicii economice a județului.

Agenții economici și instituțiile publice cu rol în reglementarea sau coordonarea acestui sector trebuie să fie mereu în temă cu evoluțiile de la scară regională sau mondială. O întreprindere care nu este conștientă de dinamica mediului în care operează, care nu investește în inovare și dezvoltare și care nu investește în forța de muncă creează premisele pentru a rămâne blocat într-o anumită stare de dezvoltare, iar dependența de traiectorie va face ca ieșirea din această stare să necesite eforturi financiare și de resurse umane mult mai mari decât o strategie de investire constantă.

Obiectiv sectorial:

OES: Dezvoltarea sectorului secundar prin valorificarea optimă a resurselor care să permită o creștere economică durabilă

Ținând cont că cea mai mare parte a teritoriului județului beneficiază de un regim de protecție mai strict sau mai permisiv, succesul dezvoltării sectorului secundar depinde puternic de încadrarea activităților economice în economia „verde", „circulară" sau de altă natură „ecologistă" sau durabilă.

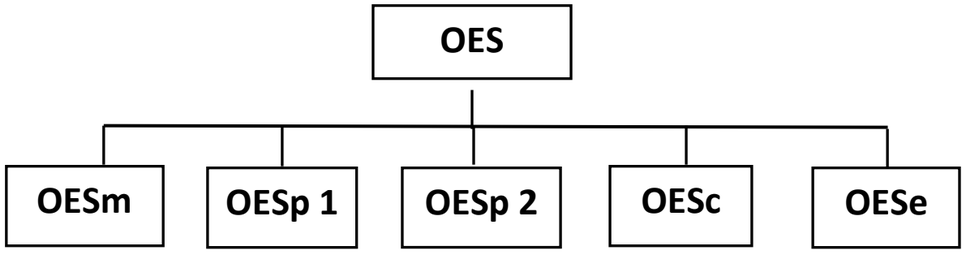

Figura nr. 11: Schemă cu obiectivele domeniului

OESm: Dezvoltarea și diversificarea producției industriei extractive; **OESp 1:** Dezvoltarea și diversificarea industriei prelucrătoare; **OESp 2:** Stimularea inovării și competitivității industriei prelucrătoare prin transfer tehnologic și promovarea produselor locale; **OESc:** Dezvoltarea și diversificarea domeniului construcțiilor; **OESe**: Extinderea și diversificarea producției energetice

4.6.2. Industria extractivă

După cum am arătat în etapa a doua a elaborării PATJ Tulcea, rolul (în valori absolute) a industriei extractive este puțin semnificativ în peisajul industrial al județului, în valori relative aceasta îi dă județului Tulcea o poziție comparabilă cu media regiunii și a țării. Mai mult de atât, din cauza scăderii spectaculoase a cifrei de afaceri la nivel de regiune (cu 71%), în 2016, industria extractivă a județului a depășit valorile medii la nivel de regiune, atât în ceea ce privește cifra de afaceri raportată la salariați, cât și cea comparată cu poziția demografică a județului în cadrul regiunii.

Mai mult, la nivel național ponderea județului este totală nesemnificativă. Conform datelor pe care le avem, pe fundalul unei scăderi destul de importante a cifrei de afaceri (cu 18%), ponderea județului a crescut puțin, rămânând, totuși, mult sub nivelul indicat de poziția demografică.

În concluzie, cu toate că în județul Tulcea activează cariere mari care exploatează roci de construcție, sau ornamentale, valoarea brută a acestora este scăzută, mai ales dacă ne gândim comparativ la valoarea petrolului sau a gazelor naturale. Un alt posibil factor pentru rezultatele evidențiate în etapa a II-a a elaborării PATJ Tulcea ar putea fi influențate și de faptul că societățile care exploatează carierele din județ ar putea fi înregistrate fiscal în alt județ (situație în care cifre nu ar apărea în jud. Tulcea chiar dacă punctul de lucru de află în județ).

4.6.2.1. Sub-obiective și măsuri specifice

În Strategia industriei miniere pentru perioada 2008-2020 sunt prevăzute acțiuni de reconsiderare a perimetrelor de exploatare funcțională în scopul concentrării activității în zonele cele mai productive. De asemenea, accentul se pune pe condiții de protecție a mediului în zonele miniere, prin intermediul acțiunilor de refacere a mediului afectat de exploatările miniere; aplicarea prevederilor din actul normativ privind condițiile de valorificare a metalelor din haldele de steril si iazurile uzinelor de preparare. În procesul de restructurare industrială se propune reorganizarea activităților prin atragere de investiții pentru activitatea de exploatare si preparare în regim public-privat pe baza unor contracte de cooperare, ca urmare a eliminării intervenției statului în susținerea activității, derularea privatizării în continuarea procesului de restructurare.

OESm: Dezvoltarea și diversificarea producției industriei extractive

Specificul industriei extractive este dat de structura geologică a teritoriului și de particularitățile ecosistemelor. Gama limitată de resurse, precum și ponderea mare a teritoriului județului, care se află sub protecția statului, impun anumite restricții referitoare la modul de exploatare a resurselor (volumul extras limitat, durabilitatea extracției etc.). Aceste limitări pot fi transformate în oportunități

Măsuri aferente obiectivelor:

- măsuri orizontale aplicabile la nivel de județ:

MSm1.1: Sprijinirea prin investiții a noi exploatări de resurse naturale

Se sprijină prospecțiuni geologice și identificarea de zăcăminte/resurse, care pot fi valorificate, fără a dăuna mediului sau populației, Se propun măsurile la nivel de județ nediferențiate local

- măsuri la nivel local (UATB):

MSm1.2: Investiții pentru sprijinirea dezvoltării activității de exploatare a resurselor subsolice

Se sprijină activitățile de exploatare a resurselor subsolice existente: porfire cuarțifere la Isaccea și Baia, granițe la Isaccea și Măcin, calcare la Baia, Mahmudia, Nalbant, Sarichioi, gresie la Nalbant și Baia, lemn la Ciucurova și Topolog, stuf la Jurilovca și Ceamurlia de Jos.

MSm1.3: Sprijin pentru acțiuni de ecologizare a siturilor extractive și haldelor de steril

Se sprijină acțiunile de ecologizare a siturilor care conțin deșeuri periculoase sau a celor abandonate, a carierelor etc.: la Tulcea, Baia, Beidaud, Ceamurlia de Jos, Cerna, Dăeni, Izvoarele, Jurilovca, Nalbant, Niculițel, Nufăru, Sarichioi, Somova, Turcoaia șiValea Nucarilor.

4.6.3. Industria prelucrătoare

Industria prelucrătoare din județul Tulcea deține un rol deosebit de important în conturarea masei economice a județului Tulcea. În pofida acestui rol esențial la nivel județean, așa cum am arătat în etapele anterioare, acest județ a înregistrat un trend de dezvoltare ascendent, oarecum paralel cu cele arătate de Regiunea de Dezvoltare Sud-Est și de cel național. Însă, ritmul de creștere a fost ceva mai lent, iar în ultimul deceniu industria prelucrătoare din județul Tulcea a intrat într-o fază de stagnare, mai degrabă, cu o scădere accentuată între 2015 și 2016. Drept urmare, rolul industrial al județului în cadrul regiunii și a țării s-a diminuat progresiv, scăzând mult sub nivelul dat de ponderea demografică a acestuia.

Astfel, deși ocupă 8.5% din populația țării, județul Tulcea deține doar 4.9% din cifra de afaceri generată de industria prelucrătoare. O discrepanță și mai mare este dată de diferența respectivă la nivel național:

0.47% din industria țării și 1.10% din populație. Drept urmare, în județ se generează doar 168 mii lei per salariat, în timp ce la celelalte două niveluri valoarea acestui indicator depășește 280 mii lei.

În ultimul an s-a înregistrat o descreștere semnificativă a indicatorilor din industrie: numărul de salariați a scăzut cu aproape 17%, cifra de afaceri cu aproape 29%. Drept urmare a scăzut și ponderea industriei în regiune și la nivel național, cu 22%, respectiv, 31%. Ținând cont că această scădere s-a produs pe fundalul diminuării numărului populației și a salariaților, cifra de afaceri per salariat a scăzut într-o proporție mai mică, cu cca 14%. Trebuie să remarcăm, că dacă la nivel de regiune și de județ cifra de afaceri în domeniul industriei prelucrătoare scade, la nivel național acest indicator a crescut cu 3.1%.

Însă chiar și în aceste condiții care reflectă rolul industriei la nivel regional și național, industria prelucrătoare din județul Tulcea, împreună cu construcțiile, dețin 86% din întreprinderile industriale din județ, 90% din cifra de afaceri, generează 73% din profitul obținut în județ și oferă locuri de muncă pentru aproape 90% din angajați. Este mai mult decât evident rolul acestei subramuri economice.

4.6.3.1. Sub-obiective și măsuri

În **PNDR 2014-2020** este prevăzută și măsura referitoare la modernizarea sectorului de procesare a produselor agricole și adaptarea acestuia la standardele UE, consolidarea legăturilor dintre agricultură, producția alimentară și silvicultură, pe de o parte, și cercetare și inovare, pe de altă parte, inclusiv în scopul unei gestionări mai bune a mediului și al unei performanțe de mediu îmbunătățite (p. 111).

În **Strategia Integrată de Dezvoltare Durabilă a Deltei Dunării-2030** se menționează promovarea dezvoltării unei economii cu emisii scăzute de carbon prin luarea unor măsuri țintite de adaptare și reducere a emisiilor GES (gaze cu efect de seră) (SID DD pg. 112) precum și o economie locală durabilă și sănătoasă, bazată, în principal, pe natură și valorificarea resurselor acesteia (SID DD pg. 1-6).

În **Strategia de Dezvoltare Durabilă a Județului Tulcea** pentru perioada 2014 – 2020 (SDD Tulcea) se menționează investiții în tehnologie.

Sub-obiective specifice propuse:

OESp 1: Dezvoltarea și diversificarea industriei prelucrătoare

OESp 2: Stimularea inovării și competitivității industriei prelucrătoare prin transfer tehnologic și promovarea produselor locale

Măsuri aferente sub-obiectivelor:

- măsuri la nivel local (UATB)

MSp1.1: Extinderea industriei alimentare pe baza procesării produselor agricole, zootehnice și piscicole locale

Se aplică la nivelul localităților în care există industrie alimentară sau care prezintă potențial pentru dezvoltarea acesteia

MSp1.2: Sprijinul dezvoltării industriei constructoare de mașini

Industria constructoare de mașini (cu activitățile localizate în Tulcea, Isaccea, Măcin, Ceamurlia de Jos, Nufăru) se sprijină prin crearea unui climat favorabil pentru investitori și asigurarea infrastructurii adecvate (de transport, socială, medicală, facilități fiscale) de care să poată să beneficieze personalul angajat.

MSp2.1: Stimularea dezvoltării industriei confecțiilor

Se aplică la nivelul localităților (Tulcea, Măcin, Cerna, Greci, Jijila) în care se localizează liderii în acest domeniu

MSp2.2: Stimularea exploatării și prelucrării lemnului și a stufului

Măsurile vizează valorificarea sustenabilă a resurselor de material lemnos și/sau stuf, oferit de ariile naturale protejate de stat, în special, la Ceamurlia de Jos, Ciucurova, Jurilovca, Topolog.

4.6.4. Producția de energie

În mod normal producția și furnizarea energiei electrice și termice este o ramură importantă pentru activitatea economică și asigurarea modului de trai confortabil în județ. Însă contrar așteptărilor, având în vedere dezvoltarea sectorului energiei eoliene din ultimul deceniu, în termeni relativi, prezența acestor activități în cadrul sectorului secundar este nesemnificativă. Nu este de mirare că și la nivel național, importanța județului Tulcea în cadrul acestei ramuri este la fel de nesemnificativă. Dinamica indicatorilor economici în ultimul an arată o creștere moderată a acestora, care se încadrează într-un trend regional de creștere a cifrei de afaceri și a numărului de angajați în domeniul respectiv.

4.6.4.1. Sub-obiective și măsuri

OESe: Extinderea și diversificarea producției energetice

Măsuri aferente obiectivelor:

- măsuri la nivel local (UATB)

MSe1.1: Extinderea și modernizarea rețelei electrice de distribuție

Măsurile vizează modernizarea rețelelor electrice de distribuție, în special, în zona Deltei Dunării, pentru a crea o infrastructură necesară dezvoltării afacerilor

MSe1.2: Creșterea exploatării surselor regenerabile de energie pentru producerea energiei electrice

Măsurile vizează atât localitățile cu activitatea specifică existentă (în sensul extinderii acesteia), cât și extinderea acesteia în zone cu potențial natural încă nevalorificat

4.6.5. Construcțiile

Construcțiile reprezintă a doua ramură importantă pentru sectorul secundar al județului. Cu toate acestea, la nivel regional și național poziția județului este sub nivelul indicat de ponderea demografică a acestuia. Astfel, ponderea cifrei de afaceri a județului în regiune este de 5.6% și de 0.44% la nivel național.

Dinamica indicatorilor în domeniul construcțiilor este negativă. Iese în evidență prăbușirea cifrei de afaceri în anul 2016, mai ales, pe fundalul creșterii ei la fel de spectaculoase cu un an înainte. Totuși, nici în anul anterior domeniul construcțiilor din județ nu putea fi comparat cu cel național, și se afla ușor sub nivelul indicat de poziția demografică la nivel de regiune de dezvoltare.

4.6.5.1. Sub-obiective și măsuri

OSEc: Dezvoltarea și diversificarea domeniului construcțiilor

Măsuri aferente obiectivelor:

- măsuri la nivel local (UATB)

MSc1.1: Stimularea dezvoltării activității de construcții

Se stimulează reînnoirea fondului locativ în localitățile care reprezintă centre ale Unităților Teritoriale de Planificare

MSc1.2: Sprijinirea firmelor cu activitatea în construcții

Măsurile de ordin fiscal se aplică la nivelul localităților în care există firmele cu activitatea în domeniul construcțiilor

Surse documentare:

SDTR: Strategia de Dezvoltare Teritorială a României

SDD Tulcea: Strategia de Dezvoltare Durabilă a jud. Tulcea pentru perioada 2014-2020

PDR Sud-Est: Planul de Dezvoltare Regională Sud-Est

SID DD: Strategia Integrată de Dezvoltare Durabilă a Deltei Dunării-2030

4.7. Turismul

4.7.1. Diagnostic general și probleme

Localizarea favorabilă a județului Tulcea, într-o zonă de podiș, mărginită de Dunăre și Marea Neagră, a reprezentat un spațiu suport pentru dezvoltarea așezărilor umane și a variatelor activități economice, cu un impact pozitiv asupra dezvoltării turismului datorită prezenței unor resurse turistice naturale și cultural-istorice caracterizate prin diversitate tipologică, vechime, care reprezintă mărci identitare ale teritoriului județului.

Județul Tulcea se caracterizează printr-un potențial turistic diversificat, oferit de contrastul factorilor de mediu natural, de la cele mai vechi și până la cele mai noi unități de relief, zone naturale protejate cu bioclimat specific. Resursele turistice cultural-istorice completează oferta turistică a județului Tulcea, care sunt reprezentate de situri arheologice, clădiri cu valoare arhitecturală, obiective religioase, precum și elemente de patrimoniu cultural imaterial: obiceiuri și tradiții locale, elementele etnofolclorice (Titov, Chiselev, 2015) direct corelate cu caracterul multicultural conferit de prezența diferitelor minorități.

Județul Tulcea, ca parte integrantă a Dobrogei, reprezintă un teritoriu unde natura, istoria, elementele spirituale și tradițiile formează o imagine unică din punct de vedere turistic.

Potențialul turistic diversificat al județului Tulcea generează variate forme de turism: ecoturism, turism științific; turism de loisir, de recreere și agrement; turismul religios este dominant în zona de podiș datorită prezenței unor obiective religioase vechi și aparținând mai multor confesiuni religioase; turism gastronomic; helioturism (cu posibilitatea practicării talasoterapiei în zona de litoral datorită prezenței factorilor terapeutici naturali, precum bioclimatul și apa mării, nămolul, nisipul, fiind de obicei o asociere de proceduri care au în vedere atât profilaxia, cât și tratamentul propriu-zis și recuperarea; psamoterapia, tratamentul cu nisip, este o metodă de termoterapie uscată); turism cultural, individualizându-se subtipul turism arheologic; turism rural, agroturism; turismul de croazieră; turismul viti-vinicol; turismul montan (drumeții).

Se poate aprecia faptul că județul Tulcea deține un potențial turistic remarcabil, evidențiindu-se în mod deosebit zona de nord a județului care deține un potențial turistic diversificat și bogat, reprezentat atât de resurse turistice naturale, cât și de resurse culturale-istorice. În partea de sud a județului Tulcea se remarcă predominarea elementelor de potențial turistic cultural-istoric și în mod deosebit prezența monumentelor istorice de interes arheologic.

Din punct de vedere al infrastructurii turistice se observă concentrarea unităților de primire turistică în zona Deltei Dunării sau în arealul de contact deltă - podiș.

Principalele probleme identificate sunt: intensificarea activității turistice în spațiul deltaic care reprezintă cea mai frecventată destinație turistică din județul Tulcea (numărul mare de turiști în timpul sezonului, infrastructură de primire care în anumite areale din Deltă nu respectă criteriile de amenajare corespunzătoare: unități de cazare de mari dimensiuni, arhitectură modernă, etc.) situație care generează impact negativ în sistemul ecologic deltaic; probleme legate de poluare în rezervațiile naturale – colmatarea canalelor, cu riscul de a bloca unele trasee turistice; alterarea unor tradiții ale comunităților etnice; pierderea sau degradarea unor meșteșuguri (îndeosebi pentru fabricarea unor materiale sau elemente de construcții (cărămizi de lut, învelitori din stuf); deprecierea unor meșteșuguri tradiționale (inclusiv în domeniul gastronomiei), interesante pentru turiști și vizitatori; impactul negativ al procesului de modernizare asupra arhitecturii locale (îndeosebi în mediul rural), artă (cu precădere asupra folclorului autentic), ocupații și structura gospodăriilor; practicarea limitată a unui turism durabil și diversificat (turism cultural, gastronomic, ecumenic, științific) ca urmare a unui număr redus de rețele de comunicații și unități de cazare specifice și suficiente; degradarea resurselor turistice cultural-istorice, în absența intervențiilor de protejare sau aplicate incorect; slaba promovare a patrimoniului construit, precum și conștientizarea insuficientă a valorii patrimoniului construit; lipsa preocupării pentru inițierea unor circuite turistice diversificate tematic (de cercetare, religioase, culturale etnice, etc); precaritatea sistemului coerent național de transport descurajează accesul în zonele de interes ale județului, izolând valori deosebit de importante; reducerea semnificativă în ultimii ani a structurilor de primire turistică în zona de podiș care generează o valorificare redusă a resurselor turistice.

Municipiul Tulcea este cunoscut doar ca poarta de intrare în deltă, astfel că turiștii petrec foarte puțin timp (jumătate de zi sau uneori chiar mai puțin) în oraș sau în împrejurimi.

În cea mai mare parte a zonei de podiș de pe teritoriul județului Tulcea se remarcă un grad redus de echipare turistică (numărul redus sau chiar lipsa structurilor de primire turistică și a serviciilor conexe), în pofida potențialul turistic variat. 75% din numărul total de unități administrativ-teritoriale de pe teritoriul județului Tulcea (38 UAT-uri) înregistrează valori mult sub media înregistrată la nivel județean, majoritatea unităților administrativ-teritoriale fiind localizate în zona podișului dobrogean (Baia, Carcaliu, Casimcea, Dăeni, Frecăței, Greci etc.). Cele mai multe unități administrativ-teritoriale sunt localizate în mediul rural (36 UAT-uri), la care se adaugă 2 orașe (Măcin și Isaccea). 29 de unități administrativ-teritoriale din mediul rural nu au nicio unitate de cazare. Orașele Măcin și Isaccea deși au deținut anterior câte o unitate de cazare (2009), din anul 2017 aceste unități de cazare nu mai sunt funcționale. Lipsa structurilor de primire turistică sau prezența acestora într-o pondere foarte redusă în partea central-vestică a județului impactează negativ și circulația turistică orientată predominant pe turismul de tranzit, fapt care generează o valorificare limitată a potențialului turistic bogat și diversificat. Această situație este reflectată de valorile scăzute ale indicatorului înnoptări, județul Tulcea ocupând locul trei (valoare medie a înnoptărilor: 4,125) la nivel regional după județele Constanța (66,608) și Brăila (5,279), înscriindu-se sub media regiunii (14,203) la nivelul anului 2017.

Obiectiv sectorial

OETT: Valorificarea optimă a resurselor turistice și dezvoltarea infrastructurilor pentru turism

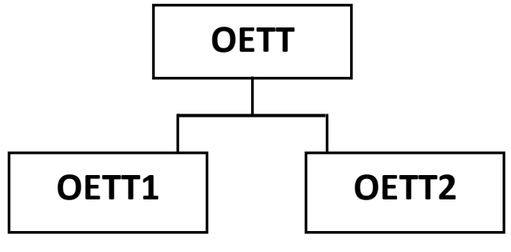

Figura nr. 12: Schemă cu obiectivele domeniului

Obiectivul are ca scop valorificarea diversității resurselor turistice naturale și cultural-istorice ale județului Tulcea într-o manieră integrată îmbinând diferite forme de turism (mai ales a formelor turismului de nișă) cu scopul dezvoltării unei oferte coerente și a unor produse turistice specifice: în Delta Dunării (ecoturism, turism științific, turism heliomarin, turism de pescuit sportiv, agroturism, turism gastronomic, cicloturism, turismul cultural); în zona de podiș (turism religios, ecoturism, agroturism, turism montan-drumeții, turism gastronomic, turismul cultural, cicloturism). Activitățile de recreere și agrement în Delta Dunării se vor practica în strânsă corelație cu respectarea unui management strict (număr de vizitatori, direcționarea fluxului de vizitatori și redistribuirea presiunii asupra habitatelor naturale, prin filtre de timp și/sau de accesibilitate: planificarea optimă și control în distribuția spațială a vizitatorilor și turiștilor de week-end conducând la direcționarea/concentrarea turiștilor în zone mai puțin sensibile; accesul permis numai ambarcațiunilor fără motor sau cu motoare de mică putere etc.). Se impune diversificarea ofertei turistice a arealului Munților Măcin prin valorificarea superioară a resurselor turistice naturale (parc național, rezervații naturale) și cultural-istorice (patrimoniul arhitectural din mediul urban și rural, situri arheologice). Valorificarea superioară a resurselor turistice, atât din zona Deltei Dunării, cât și din zona de podiș, necesită realizarea de acțiuni privind implementarea unor proiecte de conservare a resurselor naturale și de restaurare a locuințelor tradiționale (multe din acestea putând fi utilizate ca mici unități de cazare), a bisericilor, a siturilor arheologice.

Valorificarea integrată a resurselor turistice va asigura și atragerea turiștilor în perioadele de pre și post sezon, situație datorată măsurilor propuse pentru desfășurarea simultană a mai multor forme de turism, atât în Delta Dunării, cât și în zona de podiș, bazate prin punerea în valoare a resurselor turistice slab valorificate în prezent.

4.7.2. Potențial turistic

Teritoriul județului Tulcea prezintă o varietate a formelor de relief (montan, deluros, deltaic și de litoral), cu puternică amprentă identitară, fapt ce impune forme variate de valorificare turistică. Se disting două tipuri de relief dominante: partea central-vestică mai înaltă, (Munții Măcin, Podișul Niculițel și Dealurile Tulcei), cu elemente din cel mai vechi relief românesc (din orogeneza Hercinică) și o parte mai joasă, nord-nord-estică și estică, cuprinzând Lunca și Delta Dunării și partea nordică din Complexul Razim-Sinoe (din Cuaternar). Potențialul turistic biogeografic este caracterizat de contrastul dintre arealele cu vegetație abundentă din zonele cu exces de umiditate sau masivele forestiere compacte din partea de nord-vest a județului și asociații floristice rare din zona costieră. Se adaugă elemente de faună adaptate condițiilor de viață specifice, care prezintă interes în turism pentru observațiile ornitologice, precum și interes științific deosebit, sau generează activități turistice precum pescuit și vânătoare sportivă. Județul Tulcea deține primul loc la nivel național din punct de vedere al valorii patrimoniului natural, acesta deținând cea mai mare suprafață de arii protejate de importanță națională și internațională. Pe teritoriul județului Tulcea arii naturale protejate însumează o suprafață de 586.238,05 ha reprezentând 70,06% din suprafața județului. Numărul mare de arii protejate (48) atrage atenția asupra valorii ecologice și a diversității biologice: Rezervația Biosferei Delta Dunării, sit cu valoare de patrimoniu natural mondial și de zonă umedă de importanță internațională (sit Ramsar), arii naturale protejate, 1 parc național și arii de importanță comunitară, aflate în general în conservare favorabilă. Delta Dunării este un areal unic pentru patrimoniul mondial, menționat în diferite studii ca fiind al doilea teritoriu, după Insulele Galapagos, din punct de vedere al importanței biodiversității (Planul Strategic pentru Dezvoltarea Turismului Durabil în Delta Dunării, 2009, p. 89).

Alte resurse turistice naturale sunt lacurile, dispuse marginal la contactul cu regiunile joase care fac trecerea spre lunca și Delta Dunării sau pe litoral, a căror diversitate tipologică contribuie la creșterea atractivității turistice a județului Tulcea.

Climatul județului Tulcea este favorabil activităților turistice și în unele areale se desfășoară turismul heliomarin (la Sulina se înregistrează cele mai mari valori din țară ale duratei de strălucire a soarelui).

Evoluția istorică îndelungată a ariei geografice a Dobrogei, din care face parte județul Tulcea, a fost marcată de o dinamică a circulației inter-regionale și de schimburi comerciale datorită poziției geografice favorabile. Această situație a determinat de-a lungul timpului, sub influența factorilor politici și administrativi, stabilirea și conviețuirea mai multor populații și implicit conturarea unor peisaje culturale cu caracteristici particulare. Totodată, Dobrogea este cel mai vechi teritoriu creștinat din România de astăzi, pe teritoriul județului Tulcea fiind atestați primii martiri în țara noastră (Sf. Epictet și Astion, la Halmyris, în 290 p.Chr., Sfinții Attalos, Kamasis, Phillipos, Zottikos la Niculițel, în sec. IV-V p.Chr) (Topoloveanu et al., 2008, p. 7);

Evoluția temporală îndelungată a teritoriului județului Tulcea justifică prezența unui număr variat de resurse turistice cultural-istorice (situri și ansambluri arheologice, clădiri cu valoare arhitectonică, monumente de for public și comemorative). Județul Tulcea deține 567 monumente istorice și 7 situri subacvatice, conform Listei Monumentelor Istorice (LMI) actualizate în anul 2015. Astfel, Județul Tulcea înregistrează cea mai mare valoare medie a monumentelor istorice de la nivelul regiunii (6,9), depășind media regiunii Sud-Est (4,6), dar având o valoare mai mică decât media de la nivel național (9,47). Între acestea se individualizează atât ca importanță cât și numeric obiectivele arheologice: 464 la care se adaugă 7 situri subacvatice. Monumentele, ansamblurile și siturile arheologice aparțin diferitelor perioade istorice: etapa preistorică marcată de Cultura Gumelnița (situri neolitice: așezare fortificată: sat Luncavița, comuna omonimă; sat Trestenic comuna Nalbant; sat Beidaud, comuna Beidaud; epoca Bronzului: sat Enisala, comuna Sarichioi; etc.) și cultura Babadag (epoca fierului: sat Mihai Bravu, comuna omonimă; sat Jurilovca, comuna omonimă); epoca antică: perioadele geto-dacă și romană (situl arheologic "Aegyssus", municipiul Tulcea; situl arheologic "Cetatea Noviodunum", orașul Isaccea; situl arheologic "Cetatea Arrubium", orașul Măcin); Cetatea Orgame – Argamum: sat Jurilovca, comuna omonimă; "Cetatea Halmyris": sat Murighiol, comuna omonimă, etc.).

Din punct de vedere arhitectural, pe teritoriul județului Tulcea se distinge o diversitate de obiective civile, religioase și industriale construite în diferite etape istorice sub influența factorilor politici și administrativi (ex. diversitatea lăcașelor de cult). Monumentele arhitectonice ocupă locul al doilea ca pondere (16%) pe teritoriul județului Tulcea, fiind clasificate 93 clădiri și situri. Atât în mediul urban, cât și în cel rural sunt numeroase clădiri cu valoare arhitectonică care nu sunt clasificate ca monumente istorice, dar care datorită vechimii și importanței culturale pot fi incluse în circuitul turistic.

Arhitectura orașelor este influențată de așezarea geografică și condițiile social-istorice, individualizându-se în mod deosebit municipiul reședință de județ și orașul Sulina care dețin clădiri cu valoare istorică și estetică (secolul al XIX lea), la care se adaugă specificitatea amplasamentului, datorată prezenței falezelor. Se remarcă prezența clădirilor cu valoare arhitecturală care găzduiesc muzee, precum și obiective religioase și cimitire aparținând mai multor confesiuni religioase. Edificiile religioase constituie elemente de atractivitate turistică și prin semnificația sărbătorilor (hramuri), vechimea așezămintelor și stilul arhitectural sau chiar amplasamentul atât în mediul urban, cât și în cel rural.

În acest context sunt propuse măsuri relaționate valorificării raționale și integrate a resurselor turistice naturale și cultural-istorice. În cazul Deltei Dunării, se impune sprijinirea formelor turismului durabil (ecoturism, turism științific, gastronomic, observatul păsărilor, foto-safari, agroturism, turism arheologic); o monitorizare atentă și continuă a fluxurilor turistice cu scopul de a reduce efectele negative asupra

ecosistemul deltaic generate de turismul actual; utilizarea predominantă a mijloacelor de transport nemotorizate; construirea de unități de cazare încadrate în tiparul arhitecturii vernaculare locale și de mici dimensiuni. Valorificarea integrată a resurselor turistice este o măsură necesară pentru dezvoltarea mai multor forme de turism (în special a turismului de nișă) care pot atrage un număr mai mic dar constant de turiști (chiar și în perioadele de pre și post-sezon). Această direcție de dezvoltare contribuie la diversificarea ofertei turistice pe întreg teritoriul județului Tulcea, corelată cu dezvoltarea infrastructurii turistice. Scopul acestei măsuri este de a valorifica resursele turistice particulare (patrimoniul arhitectural din mediul urban și rural, situri arheologice) care sunt slab valorificate în prezent (excepție făcând municipiul Tulcea), cât și a resurselor turistice care nu sunt incluse în circuite turistice culturale (ex. crama Hamangia, comuna Baia; comunele Valea Nucarilor și Istria aparțin podgoriei Istria-Babadag). Diversificarea ofertei turistice este o măsură necesară atât în Delta Dunării, pentru a distribui circulația turistică în zone mai puțin sensibile, cât și în zona de podiș, urmărind-se valorificarea superioară a centrelor turistice de importanță secundară din mediul urban și cel rural (orașele Măcin, Babadag, Isaccea, comunele Niculițel, Baia, Beștepe, Valea Nucarilor, Slava Cercheză ș.a.).

4.7.3. Resursa turistică

4.7.3.1. Sub-obiective specifice:

În cadrul Strategiei de Dezvoltare a județului Tulcea este prevăzut obiectivul specific: dezvoltarea eco și agro-turismului (turismul "verde"), prin mărirea și îmbunătățirea capacităților de cazare și diversificarea ofertei de servicii conexe, cu accent deosebit pe conservarea și valorificarea potențialului natural și antropic existent, și utilizarea resurselor de energie nepoluante (p. 377). Acest obiectiv este prevăzut în cadrul unui scenariu de dezvoltare alternativă a județului Tulcea care presupune exclusiv dezvoltarea sectoarelor turistic și agrar sau combinat (agroturism).

Valorificarea patrimoniului natural și cultural-istoric al județului ca bază a dezvoltării activității turistice și diversificării economiei județului este propusă prin diferite obiective: diversificarea ofertei turistice rurale prin produse și servicii nepoluante, tradiționale și adaptate specificului local (bărci cu rame sau motoare electrice, transport ecvestru, cu biciclete etc), diversificarea ofertei turistice prin includerea elementelor de peisaj din zona continentală a deltei în circuitul turistic (Strategia de dezvoltare durabilă a județului Tulcea 2014-2020, pp. 376, 380).

În cadrul Planului de Dezvoltare Regională Sud-Est 2014-2020 sunt prevăzute mai multe obiective specifice în relație cu dezvoltarea turismului prin valorificarea resurselor turistice: creșterea atractivității și competitivității zonelor urbane corelată cu acțiuni privind conservarea, protejarea și dezvoltarea patrimoniului turistic, contribuind astfel la dezvoltarea regiunii; creșterea nivelului de promovare și a gradului de valorificare economică a potențialului turistic local (turism de agrement, turism științific, educațional, turism pentru vânătoare și pescuit, turism cultural, turism oenologic și gastronomic etc.).

În cadrul Planului Strategic pentru Dezvoltarea Turismului Durabil în Delta Dunării sunt menționate două obiective în relație cu resursele turistice: protejarea resurselor naturale; reabilitarea obiectivelor culturale și de patrimoniu (p. 92); sprijinirea conservării identității etnoculturale a populației locale (p. 99); domenii de intervenție: dezvoltarea turismului de nișă (turism cultural, sportiv, de afaceri, de conferințe, agroturism, ecoturism, etc.) pe teritoriul RBDD; promovarea integrării elementelor tradiționale în domeniul dezvoltării urbanistice locale (p. 100).

În cadrul Strategiei Integrate de Dezvoltare Durabilă a Deltei Dunării sunt prevăzute următoarele obiective în relație cu valorificarea resurselor turistice: dezvoltarea și promovarea Deltei Dunării ca o destinație turistică integrată, cu un portofoliu bogat de produse și servicii durabile, prin valorificarea patrimoniului natural și cultural; instituirea unui mecanism de management local al destinațiilor, care să se bazeze pe implicarea activă și asumarea responsabilității din partea actorilor locali; încurajarea populației locale de a inița afaceri turistice mici, care să îndeplinească standardele de calitate și sustenabilitate și care să fie viabile din punct de vedere economic (p. 44).

Conservarea identității locale și promovarea potențialului turistic al zonei este un obiectiv prevăzut și în Strategia de dezvoltare locală integrată a Grupului de Acțiune Locală în domeniul pescuitului Dunărea Veche – Brațul Măcin.

În Strategia de dezvoltare teritorială a României, cu orizont de timp de implementare 2035, este propus obiectivul relaționat protejării și reabilitării patrimoniului construit în scopul conservării identității naționale și creșterii atractivității spațiilor culturale cu potențial turistic deosebit (SDTR, 2014, p. 167). Acestui obiectiv îi sunt asociate o serie de acțiuni: realizarea de PUZ zone protejate pentru centrele istorice din mediul urban, cu prioritate în orașele care dețin ansambluri urbane: Sulina; realizarea operațiunilor de regenerare urbană pentru centrele istorice, cu prioritate în orașele care dețin ansambluri urbane, conform Legii nr. 5/2000; Realizarea operațiunilor de restaurare și reabilitare a patrimoniului urban construit (monumente și ansambluri de arhitectură, arheologice, etc.), cu precădere la nivelul orașelor care dețin obiective UNESCO și al celor cu o concentrare foarte mare a patrimoniului construit cu valoare culturală de interes național, conform Legii nr. 5/2000: Tulcea, Babadag, Isaccea, Măcin, Sulina (p. 169).

În Studiul 20, Protecția Monumentelor Istorice și a Patrimoniului Construit (2014) aferent Strategiei de Dezvoltare Teritorială a României, este prevăzut un obiectiv specific național, care vizează creșterea implicării statului, a administrației publice locale și a colectivităților teritoriale, în contextul descentralizării, în protejarea patrimoniului cultural, cu luarea în considerare a implicării colectivităților locale, proprietarilor, asociațiilor și societăților comerciale. Acest obiectiv național este corelat cu prezența lacunelor sistemului de protecție a patrimoniului determinate de mai mulți factori (incapacitatea sau ineficiența administrativă, lipsa unei viziuni largi asupra tipurilor, valorilor și însemnătății patrimoniului în relație cu problemelor induse de cuplul – aparent conflictual – dintre conservare și dezvoltare) care generează o protecție deficitară (obiective neclar formulate, acțiuni de protecție deficitare) (Studiul 20, Protecția Monumentelor Istorice și a Patrimoniului Construit, 2014, p. 25). Unele exemple de categorii patrimoniale a căror protecție este deficitară, sunt menționate în cadrul strategiei (ex. patrimoniul arheologic în general, patrimoniul vernacular și peisajul rural - modul de folosire a materialelor locale, tehnicile tradiționale de construire) sunt identificate și în studiul de reactualizare a planului de amenajare a județului Tulcea.

Un alt obiectiv specific național în relație cu patrimoniul cultural prevede încurajarea acțiunilor în beneficiul patrimoniului pe plan regional și local, pentru proprietari publici și privați; încurajarea accesului către fonduri naționale și europene a acestora, în special în cazul comunităților defavorizate (Strategia de Dezvoltare Teritorială a României, Studiul 20, Protecția Monumentelor Istorice și a Patrimoniului Construit, 2014). Legat de acest obiectiv sunt propuse o serie de proiecte-pilot de cercetare operațională a unei zone în vederea stabilirii unor politici de dezvoltare locală bazate pe utilizarea resurselor patrimoniale (investiții teritoriale integrate, dezvoltare sub responsabilitatea comunității): reabilitarea zonelor istorice urbane ale orașelor mici: Babadag (Studiul 20, Protecția Monumentelor Istorice și a Patrimoniului Construit, 2014, p. 66).

Asigurarea unui set de măsuri speciale adresate zonelor cu specific geografic reprezintă un obiectiv specific teritorial care presupune coroborarea cu alte măsuri derivate din alte domenii și studii pentru crearea unui cadru de dezvoltare adaptat specificului local și vor contribui la crearea profilului intervențiilor teritoriale integrate (Studiul 20, Protecția Monumentelor Istorice și a Patrimoniului Construit, 2014). Acest obiectiv are asociate mai multe obiective subordonate care pot contribui la valorificarea patrimoniului cultural din județul Tulcea: regenerarea urbană a zonelor istorice – considerate ca o prioritate în orașe mici sau în declin economic; protejarea și valorificarea patrimoniului cultural clasat sau neclasat și a peisajului în teritoriile rurale (în special prin asocierea mai multor comune dintr-o arie

culturală omogenă, cu promovarea acțiunilor în această privință a asocierilor de comune), în special în cazul arealelor de podiș sau de câmpie, unde patrimoniul natural este mai puțin cunoscut și cu prioritate în zonele izolate; valorificarea monumentelor istorice din vecinătatea punctelor de trecere a frontierei, care poate contribui la diversificarea profilului economic al UAT respective, favorizând călătorii de scurtă durată interstatale sau vizite legate de escale, în cazul frontierelor pe ape); în acest ultim caz, reabilitarea infrastructurilor specifice (instalații portuare) reprezintă un obiectiv important, sprijinirea comunităților locale din zone slab populate sau izolate în valorificarea patrimoniului rural și a tradițiilor. În relație cu aceste obiective este prevăzut un program de creștere a suprafețelor protejate (monumente istorice, zone protejate, zone de protecție a peisajului) în arealele în care teritoriul este insuficient protejat, în paralel cu reechilibrarea criteriilor de clasare și a categoriilor patrimoniale (areale montane, areale submontane și de dealuri, areale de podiș, areale de câmpie Delta, lunca și bălțile Dunării) (Studiul 20, Protecția Monumentelor Istorice și a Patrimoniului Construit, 2014, pp. 66-67).

La nivelul unităților administrativ-teritoriale sunt menționate în strategii obiective specifice privind modalitatea de valorificare superioară a resurselor turistice: ex. municipiul Tulcea: management eco-eficient al consumului de resurse și valorificarea rațională a acestora pentru a susține creșterea economică sustenabilă pe termen lung. Acest obiectiv vizează și dezvoltarea turismului prin diferite acțiuni (promovarea potențialului turistic al zonei RBDD, promovarea patrimoniului cultural, susținerea/promovarea activităților culturale locale) (Strategia de Dezvoltare a municipiului Tulcea, p. 254); orașul Babadag: utilizarea bunurilor și serviciilor oferite de capitalul natural în dezvoltarea turismului; reabilitarea monumentelor istorice, culturale și arhitecturale; realizarea unor materiale de promovare (panouri, inscripții, albume, pliante, CD-uri, ghid turistic); orașul Isaccea: dezvoltarea turismului prin crearea unui brand al orașului Isaccea și promovarea acestuia, dezvoltarea serviciilor turistice) (Strategia de dezvoltare oraș Isaccea p. 91); în cadrul Strategiei de dezvoltare a orașului Măcin sunt prevăzute: punerea în valoare, dezvoltarea patrimoniului cultural local și organizarea de evenimente culturale; valorificarea resurselor naturale ale orașului pentru crearea infrastructurii de agrement, reabilitarea lăcașelor de cult (p. 160).

La nivelul comunelor au fost identificate în cadrul strategiilor de dezvoltare mai multe direcții de dezvoltare:

Revitalizarea activităților culturale și sportive corelată cu acțiunile:

- dezvoltarea de activități culturale specifice locale și promovarea localităților (comunele C.A. Rosetti, Crișan, Frecăței, Greci, Hamcearca, Izvoarele, Jijila, Murighiol, Pardina, Sarichioi, Topolog, I. C. Brătianu);
- restaurarea și conservarea arhitecturii tradiționale: comuna Beștepe (deschiderea unui spațiu expozițional /muzeu al comunității; renovarea bisericii din localitatea Beștepe); comuna C.A. Rosetti (restaurare case de locuit, biserici (Strategia de Dezvoltare a comunei, pp. 35-36); Ceamurlia de Jos (conservarea patrimoniului cultural); Chilia Veche (reabilitare moară-muzeul tradițiilor locale; realizarea muzeului Grigore Antipa în colaborare cu Asociația Ivan Patzaichin) (Strategia comunei, p. 36); comuna Greci (înființare punct muzeal al comunei); comuna Grindu (realizarea muzeului satului) (Strategia comunei p. 42); Comuna Izvoarele (acordarea de fonduri pentru efectuarea lucrărilor de reabilitarea a bisericilor); Comuna Jijila (înființare punct muzeal la Jijila, reabilitarea bisericilor); Comuna Jurilovca: sprijinirea economiei locale: turism (cele mai importante acțiuni: valorificarea cetății și a necropolei antice Argamum prin amenajarea infrastructurii de vizitare, înființare muzeu tradițional, măsuri de încurajare a turismului ecologic (strategia comunei p. 40); Comuna Nufăru (deschiderea unui spațiu expozițional/un muzeu al comunității; renovarea/reabilitarea bisericii din localitatea Victoria și a bisericii germane din localitatea Malcoci); Comuna Pardina (realizarea unui muzeu al comunității); Comuna Stejaru (realizarea unui muzeu al comunității); Comuna Topolog (reabilitarea a bisericilor aferente satelor comunei); Comuna Valea Nucarilor (deschiderea unui spațiu expozițional / muzeu al comunității);
- Dezvoltarea turismului, promovarea și conservarea tradițiilor și meșteșugurilor: promovarea imaginii comunelor și a punctelor de atracție turistică; promovarea meșteșugurilor; organizarea de sărbători specifice: majoritatea comunelor (ex. comuna Murighiol: organizarea acțiunii culturale „Ziua Pescarului”; organizare concursuri de pescuit sportiv; organizare Festival Muzica Murighiol Open Air); Comuna Pardina (promovarea grupurilor artistice locale).
- Crearea unui cadru favorabil investitorilor: încurajarea și atragerea întreprinzătorilor în turism și agroturism): comunele Beștepe, C.A. Rosetti, Ceamurlia de Jos, Chilia Veche, Crișan, Dorobanțu, Frecăței, Greci, Grindu, Hamcearca, I. C. Brătianu, Izvoarele, Jijila, Mihai Bravu, Murighiol, Nufăru, Pardina, Sarichioi, Somova, Stejaru, Topolog, Valea Nucarilor).

Strategia integrată de dezvoltare durabilă a județului Tulcea, 2021-2027 cuprinde următoarele măsuri de dezvoltare:

Creșterea gradului de promovare a potențialului turistic județean

Dezvoltarea sustenabilă și durabilă a turismului din județul Tulcea

Diversificarea ofertei turistice județene prin prisma traseelor turistice, precum și a infrastructurii de petrecere a timpului liber/agrement

Dezvoltarea turismului rural/eco-turism și creșterea capacității de cazare județene

Digitalizarea sectorului turistic, precum și a ofertelor turistice județene

Strategia integrată de dezvoltare durabilă a județului Tulcea, 2023-2030 cuprinde următoarele propuneri de proiecte în domeniul turismului:

Promovarea turismului durabil și integrat în Județul Tulcea (promovarea Deltei Dunării, a peisajelor oferite de natură, a patrimoniului cultural, a turismului gastronomic, a turismului ecumenic) în scopul dezvoltării continue a județului

Dezvoltarea unui brand de județ care să pună accent pe potențialul turistic al acestuia

Dezvoltarea unor trasee turistice marcate și/sau ghidate ce pun în valoare istoricul localităților din județ

Dezvoltarea de trasee pentru ciclism sau de rute acvatice dotate cu infrastructura necesară

Extinderea capacității de cazare a pensiunilor și hotelurilor

Oraș Sfântu Gheorghe - Amenajare pistă cicloturism

Amenajarea de locuri moderne de agrement pe canalele Dunării

Parc de distracții și de agrement lângă satul pescăresc, 25.000 mp (mun. Tulcea)

Extinderea facilităților de alimentație publică de la nivelul spațiilor de cazare din Județul Tulcea

Realizarea unor parcări nautice publice destinate proprietarilor de ambarcațiuni de la nivelul județului

Amenajarea portului și a canalelor la Dunăre pentru activități de agrement, competiții nautice

Amenajarea de locuri de parcare în punctele aglomerate ale comunelor din județul Tulcea

Dezvoltarea unor sate de vacanță în zonele cu potențial turistic mare și diversificat la nivelul județului

Dezvoltarea unui parc tematic pe specificul Deltei Dunării

Dezvoltarea unui centru de agrement în Pădurea Bididia

Realizare Studiu de impact turistic - Delta Dunării

Realizare Studiu de mobilitate - deplasare în Delta Dunării

Construire/amenajare faleze în localitățile din județul Tulcea

Dezvoltarea unei strategii coerente de dezvoltare a turismului județean

Amenajare rețele de foișoare turistice de observație în localitățile din Delta Dunării

Înființare / reabilitare tabere de copii în localitățile din județ

Crearea infrastructurii de agrement în zona turistică Sarichioi

În acest sens, obiectivele propuse prin PATJ sunt:

OETT1. Diversificarea economiei județului prin dezvoltarea unor forme de turism durabil

Valorificarea durabilă a resurselor turistice valoroase naturale și cultural-istorice de pe teritoriul județului Tulcea reprezintă o prioritate prin care se urmărește sprijinirea dezvoltării economiilor locale prin practicarea unor forme de turism responsabil cu beneficii economice și pentru comunitatea locală; generarea de venituri care să sprijine conservarea resurselor turistice; cooperarea între diferiți stakeholderi și implicarea populației locale în luarea deciziilor. Turismul durabil presupune și asigurarea unui nivel ridicat al satisfacției turistice și o experiență turistică semnificativă și creșterea gradului de conștientizare a activităților durabile în rândul turiștilor. Valorificarea rațională și integrată a patrimoniului turistic este un deziderat corelat cu fragilitatea unor peisaje naturale de pe teritoriul județului Tulcea (ex. spațiul deltaic) și care se bazează pe crearea de produse turistice complementare care permit practicarea unor forme de turism diversificate: ecoturism, foto-safari, observarea păsărilor sălbatice (birdwatching), pescuitul pe timp de iarnă (octombrie – decembrie), turism științific, integrarea produselor gastronomice locale și valorificarea elementelor de identitate culturală în oferta turistică. Valorificarea integrată a resurselor turistice este o acțiune menită să pună în valoare și diversitatea resurselor turistice din arealul Munților Măcin.

4.7.3.2. Măsuri aferente obiectivelor:

MTT1.1: Valorificarea rațională și integrată a resurselor turistice naturale

- **ecoturism:** municipiul Tulcea (arie de protecție specială avifaunistică); Babadag (sit de importanță comunitară); Isaccea (sit de importanță comunitară); Măcin (Parcul Național omonim; (arie de protecție specială avifaunistică, observarea păsărilor); orașul Sulina (crearea unor turnuri de observare a păsărilor cu scopul de redistribuire a fluxului vizitatorilor către zone mai puțin sensibile); comunele: Baia (Lacul Golovița - observarea păsărilor migratoare, sedentare); Beidaud (arie de protecție specială avifaunistică, observarea păsărilor); Beștepe (observarea păsărilor migratoare, sedentare; sit de importanță comunitară); Carcaliu (arie de protecție specială avifaunistică, observarea păsărilor); Casimcea (arie de protecție specială avifaunistică, observarea păsărilor); Ceamurlia de Jos (sit de importanță comunitară); Ceatalchioi (pajiști ponto-balcanice; păduri danubian-panonice de plop alb); Cerna (inclusă în Parcul Național Măcin); Crișan (se impune exploatarea turistică în ritm lent, aplicarea unui plan de amenajare teritorială adaptat nevoilor de conservare și protecție a resurselor naturale, care să contribuie la aplicarea reglementărilor de utilizare a acestora); Chilia Veche (colonie de pelicani comuni; cormorani; egrete, lopătari); Ciucurova (două rezervații de liliac într-o zonă deluroasă, constituită din calcare și conglomerate; o rezervație naturală de tip geologic, floristic și forestier; specii floristice printre care un endemism, cunoscut sub numele de merineală; o izolare granitică într-o zonă calcaroasă); Dăeni (sit de importanță comunitară); Dorobanțu (pajiști de stepă cu abstract pietros, diferite specii de stejar pufos, păduri de stejar pufos cu cărpiniță); Frecăței (sit de importanță comunitară); Grindu (sit de importanță comunitară); Greci, Hamcearca, Jijila (comune incluse în Parcul Național Măcin); Horia (sit de importanță comunitară; muntele Consul); Jurilovca (observatul păsărilor); I. C. Brătianu (arie de protecție specială avifaunistică); Izvoarele (sit de importanță comunitară); Luncavița (pădure, comună inclusă în Parcul Național Măcin); Mahmudia (sit de importanță comunitară); Maliuc (ghiolurile Fortuna, Sontea, Papadia; observatul păsărilor); Mihai Bravu (arie de protecție specială avifaunistică); Mihail Kogălniceanu (arie de protecție specială avifaunistică); Murighiol (impunerea unei planificări teritoriale și a unui management al vizitatorilor în sezonul estival, mai ales la final de săptămână; observarea păsărilor în zona Lacului Sărăturile și a localității Plopu); Pardina (sit de importanță comunitară); Peceneaga (sit de importanță comunitară; arie de protecție specială avifaunistică, observarea păsărilor); Ostrov (arie de protecție specială avifaunistică); Nalbant (sit de importanță comunitară); Niculițel (sit de importanță comunitară); Nufăru (arie de protecție specială avifaunistică); Sfântu Gheorghe (arie de protecție specială avifaunistică, observarea păsărilor); Slava Cercheză (rezervație cu bujor dobrogean, orhideea dobrogeană; numeroase specii de păsări); Smârdan (arie de protecție specială avifaunistică, observarea păsărilor migratoare, sedentare); Somova (complexul lacustru Somova – Parcheș, parte din Rezervația Biosferei Deltei Dunării, prezența păsărilor migratoare, sedentare); Stejaru (arie de protecție specială avifaunistică, observarea păsărilor migratoare, sedentare); Turcoaia (comună inclusă în Parcul Național Măcin); Valea Nucarilor (Agighiol – rezervație geologică); Valea Teilor (sit de importanță comunitară); Văcăreni (arie de protecție specială avifaunistică, observarea păsărilor migratoare, sedentare)**.**
- **turism științific:** o nișă alternativă de turism axată pe explorarea zonelor naturale: orașele Babadag (arie protejată de interes național: Pădurea Babadag-Codru; rezervație naturală botanică : pădurea de tip submediteranean și bujor sălbatic; rezervație de liliac); Isaccea (rezervație naturală strictă de tip mixt cu multe specii floristice specifice zonelor umede); Măcin (parcul Național); Sulina (rezervație naturală strictă de tip avifaunistic); comunele: Beidaud (rezervație naturală: păduri de silvostepă și specii submediteraneene, una dintre zonele cele mai întinse cu șisturi verzi din Dobrogea); Beștepe (arie de protecție specială avifaunistică, prezența păsărilor migratoare, de pasaj sau sedentare); C. A. Rosetti (Pădurea Letea); Casimcea (fosile considerate a fi cele mai vechi urme de viață din România; asociații de stepă pe substrat pietros considerate endemice pentru Dobrogea); Cerna (asociații de stepă pe substrat pietros cât și a celor cu substrat silicios - posibilitatea efectuării unor studii comparative; păduri cu specii rare la nivel național specifice Nordului Dobrogei și submediteraneene, specii de păsări rare); Chilia Veche (Roșca-Buhaiova – un complex de lacuri și bălți care include o mare diversitate de biotopi reprezentativi pentru delta fluvială; plauri plutitori și fixați, mlaștini stuficole, lacuri-Matița, grinduri fluviale, terenuri inundabile); Crișan (Pădurea Caraorman - rezervație naturală strictă de tip mixt, ce adăpostește o mare varietate floristică și faunistică specifică Deltei Dunării); Dorobanțu (rezervație naturală de tip floristic și faunistic, rezervația de stepă cea mai înaltă altitudinal dintre rezervațiile de stepă din Dobrogea centrală; reprezintă una dintre rarele zone în care podișul Casimcei mai păstrează un relativ aspect montan); Frecăței (asociații endemice pentru Dobrogea); Izvoarele (munte de origine vulcanică, înconjurat de dealuri și platouri calcaroase); Jurilovca (rezervație naturală strictă de tip avifaunistic, floristic și faunistic cu formațiuni geologice: faleză calcaroasă; rezervație naturală geologică: abrupturi stâncoase: șisturi verzi); Mahmudia (arie de protecție specială avifaunistică, prezența păsărilor migratoare, de pasaj sau sedentare), Maliuc; Murighiol (rezervație naturală strictă de tip avifaunistic); Nalbant (munte de origine vulcanică, înconjurat de dealuri și platouri calcaroase); Niculițel (rezervație geologică, aflorimente insulare de bazalte, granitoide, lave sub formă de pernă, calcare acoperite de un strat gros de loess); Sfântu Gheorghe (rezervație naturală strictă de tip avifaunistic reprezentând o zonă nisipoasă: grinduri, dune de nisip, lacuri salmastre, bălți,

prezența păsărilor migratoare, de pasaj sau sedentare); Pardina (rezervație naturală strictă de tip mixt, asigură condiții de cuibărit și hrană pentru mai multe păsări migratoare, de pasaj sau sedentare); Peceneaga (rezervație mixtă: protejează elemente geologice: șisturi verzi, elemente floristice, loc unic, în care păsări de stepă, conviețuiesc cu specii de păsări al căror habitat îl reprezintă zonele umede); Sarichioi (peisaj de litoral fosil al Mării Negre; punct de belvedere ce permite observarea peisajelor din Dobrogea; sunt prezente stâncării, stepe petrofile și de loess, laguna Razim, insula Popina, existența unor mici grote); Turcoaia (Dealul Bujoarele faună fosilă; prezența câtorva exemplare de corali); Valea Nucarilor (Agighiol - rezervație geologică de importanță paleontologică renumită prin bogăția faunei fosile, în special amoniți cu specii importante din punct de vedere științific, identificate în șapte nivele fosilifere în dealul Pietros, constituit predominant din calcare de culoare cenușie, roșie și neagră; au fost găsite în 1913 și fosile de ihtiosaurieni, reptile marine triasice contemporane cu dinozaurii);

- **helioturism:** Sulina (plajă, litoral marin, bioclimat excitant solicitant de litoral, cantitate mare de aerosoli salini); Sfântu Gheorghe (valorificarea superioară a resurselor naturale: plajă cu nisip foarte fin, sălbatică, bioclimat excitant solicitant de litoral, cantitate mare de aerosoli salini, talasoterapie prin amenajarea unei stațiuni de interes local), Mahmudia (amenajarea ca stațiune de interes local);
- **valorificarea resurselor balneare:** Comuna Ciucurova (Atmagea – izvoare sulfuroase); Murighiol (resurse de nămol; lacuri de apă sărată); Comuna Valea Nucarilor (Agighiol - resurse de nămol);
- **turism montan** (drumeții) care se poate asocia cu cicloturismul/mountainbike, turism ecvestru în unitățile administrativ-teritoriale situate în limitele Parcului Național Măcin: existența traseelor (turistice) montane amenajate (cu locuri de campare): orașul Măcin, comunele Cerna, Greci, Hamcearca, Jijila, Luncavița, Turcoaia; Niculițel;
- **turism de vânătoare și pescuit sportiv** în comunele din Delta Dunării care se pot asocia și cu turism de recreere și agrement (utilizarea predominat a mijloacelor de transport nemotorizate, cicloturism).

MTT1.2: Valorificarea optimă a resurselor turistice cultural-istorice – elemente de identitate locală prin dezvoltarea integrată a formelor turismului de nișă

Diversitatea tipologică și particularitățile resurselor turistice cultural-istorice de pe teritoriul județului Tulcea impun valorificarea superioară a acestora prin intermediul formelor turismului de nișă: agroturism, turism viti-vinicol/oenoturismul (caracteristici particulare din punct de vedere al peisajului, climatic și cultural, oferind o diversitate de experiențe turistice), turismul gastronomic, turismul cultural (arheologic). Turismul de nișă oferă multiple oportunități prin valorificarea elementelor particulare ale destinației turistice datorită faptului că oferă un set mult mai complex de experiențe față de turismul de masă, contribuind la creșterea nivelului de satisfacere a turiștilor prin îndeplinirea unui set de nevoi personale individuale strâns legate de calitățile și caracteristicile anumitor produse: agroturism - o formă de turism cu multă varietate și unicitate în realizarea serviciilor: elemente particulare legate de unități de cazare, gastronomie, tradiții; produse viti-vinicole (Drumul Vinului, tururi organizate și sejururi în cadrul podgoriilor; internship-uri/stagii oenologice; vizitarea cramelor și degustări asociate și cu turism gastronomic, festivaluri relaționate vinului) (Benesteau citat de Raynaly, 2010, preluat de Mănilă, 2012, p. 126). Turismul de nișă reprezintă un turism durabil, cu un impact mai mic asupra mediului, mai ales că se adresează unui număr mic, dar constant de turiști.

Sprijinirea dezvoltării turismului cultural, în special a celui arheologic în vederea extinderii ofertei de turism cultural pe perioada de toamnă - iarnă: organizare circuit cultural: Drumul Cetăților Nord Dobrogene: municipiul Tulcea (Aegysuss), orașele: Babadag (sit arheologic - cetatea omonimă), Isaccea (cetatea Noviodunum), Măcin (castru militar roman Arrubium); comunele: Baia - important centru al Culturii Hamangia; Jurilovca (cetatea Arganum), Luncavița (cetatea Dinogeția); Ostrov (Cetatea Beroe), Mahmudia (cetatea Salsovia), Murighiol (cetatea Halmyris), Niculițel (siturile arheologice Villa 1 și Villa 2); Nufăru (Cetatea Proslăvița), Slava Cercheză (Cetatea Ibida - localitatea Slava Rusă); Sarichioi (cetatea Enisala); Turcoaia (cetatea Troesmis).

Sprijinirea dezvoltării turismului cultural prin valorificarea turistică a patrimoniului construit cu valoare culturală de interes național din mediul urban cu scopul creșterii atractivității culturale a centrelor urbane din județul Tulcea (ex. acțiuni de regenerare urbană a centrelor istorice): municipiul Tulcea, orașele Babadag, Isaccea, Măcin, Sulina; valorificarea turistică a monumentelor istorice de importanță locală; susținerea activităților culturale locale de către administrațiile publice locale sau prin atragerea de fonduri naționale (Administrația Fondului Național Cultural - AFCN) și europene; diversificarea ofertei turistice culturale a municipiului Tulcea care este cunoscut doar ca poarta de intrare în deltă, prin integrarea ofertelor de turism cultural (arheologie, muzee), turism religios (cu posibilitatea de organizare de excursii de 1 zi în împrejurimi), turism festivalier.

- **declararea Sulinei ca oraș istoric conform criteriilor Cartei de la Washington** (1987): caracterul istoric al orașului/al zonei urbane și elemente materiale și spirituale care exprimă acest caracter, în special: modele urbane definite de loturi și străzi; relațiile dintre clădirile și spații verzi și deschise; aspectul formal, interior și exterior, al clădirilor definite prin scară, dimensiune, stil, construcție, materiale, culoare și decor; relația dintre oraș/zona urbană și mediul înconjurător, atât natural cât și antropic; diferite funcții pe care orașul le-a dobândit de-a lungul timpului (sediul primei Comisii Europene a Dunării, înființată în 1856, porto-franco); elemente de patrimoniu cultural (situri urbane, monumente arhitectonice civile, religioase, industriale; influențe socio-culturale multietnice; cimitirul multiconfesional; festivaluri de teatru și film, festival de muzică), constituie atuuri pentru a propune declararea Sulinei ca oraș istoric.
- **dezvoltarea turismului cultural** prin valorificarea patrimoniului imaterial: organizarea de activități cultural-artistice: organizare de festivaluri de muzică, de teatru în orașe (ex. transformarea 'Olimpiadei de Teatru' – Centrul Cultural „Jean Bart”, Tulcea, în festival național de teatru); promovarea mai intensă a celor care au deja tradiție: ex. Festivalul Internațional de Film „Anonimul” (Sfântu Gheorghe); Festivalul – Concurs Interjudețean de Muzică Populară „Florile Dobrogei” (Tulcea) cu participarea constantă a ansamblului artistic profesionist „Baladele Deltei” din Tulcea; „Zilele Culturii” (Isaccea); Întâlniri Teatrale la Sulina” – Festivalul de teatru și film al țărilor riverane Dunării - Sulina; Festival de Muzică Soundrise Festival (Sulina, prima ediție 2020 desfășurată on line); Festivalul de teatru pentru amatori "Salsovia" de la Mahmudia, singurul festival de teatru organizat în mediul rural din România.
- **sprijinirea dezvoltării turismului cultural** prin amenajarea de muzee locale în mediul rural : comunele Beștepe, Chilia Veche (reabilitare moară veche, muzeul al tradițiilor locale; realizarea muzeului Grigore Antipa în colaborare cu Asociația Ivan Patzaichin), Greci, Grindu, Jijila, Jurilovca, Pardina, Nufăru, Stejaru, Valea Nucarilor;
- **dezvoltarea turismului religios**: punerea în valoare a patrimoniului religios care nu este inclus în circuitul turistic prin crearea de circuite culturale tematice, reactivarea și promovarea meșteșugurilor ecleziale în mănăstiri, includerea obiectivelor religioase cu valoare istorică și arhitecturală în oferta de agroturism;
    - **dezvoltarea agroturismului**: integrarea tradițiilor locale în pachetele turistice: ex. valorificarea elementelor de folclor (jocuri populare dobrogene: Baicoliu, respectiv Geambășeasca, Sârba de la Consul și Cadâneasca sau cântece cu specific local; Moșoaiele - obicei al colindatului cu măști) prin includerea acestora în produsul turistic: comuna Cerna (valorificarea elementelor de folclor: ansamblul de cântece și dansuri tradiționale megleno-române 'Altona'); Crișan (Ansamblul artistic 'Rebalka'); Jijila (ansamblul folcloric 'Altițe Dobrogene'); Greci (Ansamblul folcloric de copii

'Allegria'); Jurilovca (Ansamblul 'Sfitilina' din Vișina; Ansamblul Juraveli); Izvoarele (Ansamblul grecesc 'Demetra'); Luncavița (Ansamblul Popular 'Ghiocelul', Ansamblul de colindători 'Moșoaiele'); Mahmudia (Ansamblul 'Katiușa'); Niculițel (Ansamblul folcloric Plai de dor'); Sarichioi (ansamblul artistic Landâș); valorificarea patrimoniului cultural imaterial din mediul rural prin organizarea de activități cultural-artistice, evenimente culturale în colaborare cu instituții culturale care să reflecte multiculturalitatea spațiului dobrogean: în comunele din Deltă: activitatea culturală „Ziua Pescarului"; „Festivalul costumului dobrogean"; promovarea mai intensă a evenimentelor culturale care au deja tradiție: 'Sărbătoarea Teilor', comuna Luncavița, sărbătoare locală ce îmbină folclorul muzical-coregrafic și portul popular cu obiceiurile și tradiția zonei; Cerna și Văcăreni (Coșia Cailor - activitate tradițională: întrecere de cai); Jurilovca (manifestare culturală de Dragobete - satul Vișina); dezvoltarea turismului ecvestru prin crearea posibilităților de practicare a acestuia prin integrarea în oferta de agroturism a comunelor situate în zona Munților Măcin;

- **valorificarea caselor tradiționale** ca spații de cazare (comunele Beștepe, C.A. Rosetti, Ceamurlia de Jos, Chilia Veche, Crișan, Dorobanțu, Frecăței, Greci, Grindu, Hamcearca, I. C. Brătianu, Izvoarele, Jijila, Jurilovca, Mihai Bravu, Murighiol, Nufăru, Pardina, Sarichioi, Somova, Stejaru, Topolog, Valea Nucarilor) oferind integrarea produselor gastronomice locale, inclusiv a vinurilor locale în oferta de agroturism/turism rural;
- **valorificarea meșteșugurilor locale** în oferta de agroturism: includerea în circuitul turistic a atelierelor de lucru pentru ca turiștii să observe maniera de elaborare a produselor, cu posibilitatea de realizare a produselor autentice cu rol decorativ ce pot fi comercializate turiștilor (ștergare, lăicere, ii, păretare, obiecte de mobilier, farfurii și vase din lut, coșuri de pâine din papură, linguri din lemn, etc.): comunele: Baia (prelucrarea lemnului - tâmplărie); C. A. Rosetti (meșteșugul împletiturilor din stuf, papură, împletituri din nuiele; prelucrarea lemnului – dogărie: sat Letea; realizare plăpumi; țesături manuale: cusături decorative, broderie, cuverturi; împletituri de plase pescărești – sat Sfiștovca); Ceatalchioi (meșteșugul împletiturilor din stuf, papură); Chilia Veche (împletituri din stuf); Crișan (sat Caraorman: împletituri de plase pescărești; meșteșugul împletiturilor din stuf, papură); Greci (prelucrarea pietrei); Jijila (țesătorie manuală: cusut, țesut, împletit); Grindu (prelucrarea lemnului – tâmplărie; meșteșugul împletiturilor din stuf, papură, răchită); Jurilovca (broderie manuală; confecționare podoabe capilare cu motive tradiționale rusești, numite Kokosnik; împletituri de plase pescărești); Luncavița (meșteșugul împletiturilor din papură, țesătorie manuală: broderie, cusut, împletit, croșetat; realizare plăpumi; olărit; prelucrarea lemnului – tâmplărie); Maliuc (prelucrarea stufului, papurii și răchitei); Mahmudia (meșteșugul împletiturilor din papură; prelucrarea lemnului - tâmplărie); Murighiol (meșteșugul împletiturilor din papură, prelucrarea lemnului – tâmplărie: sat Plopu); Niculițel (olărit); Nufăru (țesătorie manuală; realizare plăpumi); Peceneaga (prelucrarea lemnului - tâmplărie); Ostrov (prelucrarea lemnului - tâmplărie); Sarichioi (țesături manuale: sat Zebil); Somova (împletituri de plase pescărești); Turcoaia (prelucrarea lemnului – dulgherie; prelucrarea pietrei); Valea Nucarilor (împletituri din stuf, papură; realizare plăpumi); Văcăreni (prelucrarea lemnului - tâmplărie);
- **valorificarea peisajului pastoral** multifuncțional pentru diversificarea ofertei de agroturism în comunele din arealul Parcului Național Măcin (Cerna, Greci, Hamcearca, Jijila, Luncavița, Turcoaia) sau a peisajului deltaic (comunele din Delta Dunării);

- **dezvoltarea oenoturismului** care poate fi asociat cu turismul gastronomic și cicloturism: includerea cramelor județului în circuitul cultural 'Drumul Vinului' în Dobrogea: orașul Babadag (Podgoria Istria-Babadag), Măcin (posibilitatea extinderii sejurului corelând oferta cramei cu posibilități de petrecere a timpului liber: drumeții valorificând peisajul montan format din roci vulcanice, calcare); comuna Niculițel (comuna este inclusă în circuitul 'Drumul Vinului'; este necesară amenajarea cramei pentru vizitare cu posibilitatea servirii mesei, fiind și avantajul producerii de vinuri locale: Aligoté, Caii de la Letea; posibilitatea extinderii sejurului corelând oferta cramei cu posibilități de petrecere a timpului liber: drumeții, turism cultural axat pe vizitarea obiectivelor religioase); comuna Baia (crama Hamangia-amenajarea cramei pentru vizitare cu posibilitatea servirii mesei; posibilitatea extinderii sejurului corelând oferta cramei cu vizitarea sitului arheologic); comunele Carcaliu, Cerna sunt incluse în circuitul 'Drumul Vinului' din Dobrogea (legate de centrul viticol Măcin): degustări de vinuri; Valea Nucarilor și Istria (aparțin podgoriei Istria-Babadag): degustări de vinuri, includerea acestora în circuitul 'Drumul Vinului' din Dobrogea.

MTT1.3: Sprijin pentru crearea de clustere turistice

Clusterul în turism reprezintă una dintre cele mai bune modalități de a crește atractivitatea unei destinații turistice și care include și valorificarea unui parteneriat lung între membrii săi care pot fi antreprenori, actori sociali, ONG-uri sau instituții. Un cluster turistic include, pe lângă activitățile specifice sectorului turistic-cazare, transport, divertisment și atracții diverse, muzee, operatori și agenții de turism, ghiduri, meșteșuguri, închirieri de mașini, și activități de sprijin (servicii organizaționale de sprijin, infrastructura de transport, educație și formare profesională, consultanță) și alte servicii de afaceri. Guvernul ar trebui să încurajeze programe de atragere a investițiilor private, să finanțeze investițiile în infrastructură și să promoveze turismul în regiune (Iordache et al., 2010, p. 80). Durabilitatea clusterelor va fi asigurată din comercializarea serviciilor turistice. Se remarcă importanța dezvoltării clusterelor de turism rural/agroturism ca urmare a avantajului constituit de asocierea dintre prestatorii de servicii care asigură creșterea competitivității, reducerea costurilor și a cheltuielilor datorită distribuirii acestora între toți membrii clusterului (activități comune de promovare: ex. participarea la târguri naționale și internaționale); încurajarea spiritului antreprenorial și dezvoltarea IMM-urilor. Scopul creării unui cluster agroturistic, constituit prin asociere de fermieri, agricultori, meșteri, asociații turistice, instituții, este de a diversificarea și promovarea oferta turistică a teritoriului respectiv, de a atrage mai mulți turiști, dar și dezvoltarea unor segmente ale agriculturii.

Exemple de clustere turistice care se pot constitui pe teritoriul județului Tulcea:

a) Cluster Turism Durabil Delta Dunării (denumirea clusterului este doar o propunere): scop: asigurarea unei dezvoltări durabile a Deltei Dunării pe baza formelor turismului durabil: Administrația Rezervației Delta Dunării (ARBDD), Institutul de Cercetări Eco-Muzeale (municipiul Tulcea), Beștepe, C. A. Rosetti, Ceatalchioi, Chilia Veche, Crișan, Jurilovca, Mahmudia, Maliuc, Nufăru, Sarichioi, Sulina, Sfântu Gheorghe.

b) Cluster agroturistic Munții Măcin (denumirea clusterului este doar o propunere): scop: dezvoltarea integrată a turismului în partea de nord a județului Tulcea pentru a diversifica economia locală: valorificarea superioară a resurselor turistice și producția agricolă locală: Cerna, Niculițel, Greci, Grindu, Hamcearca, Horia, Jijila, Luncavița, Turcoaia, Valea Teilor, Văcăreni.

c) Cluster Armonia Sudului (denumirea clusterului este doar o propunere) : scop: dezvoltarea integrată a turismului în partea de sud a județului Tulcea pentru a diversifica economia locală: valorificarea superioară a resurselor turistice și producția agricolă locală: comunele Baia, Beidaud, Casimcea, Ciucurova, Dăeni, Peceneaga, Slava Cercheză, Ostrov, Stejaru, Topolog.

OETT2. Promovarea județului Tulcea ca destinație turistică emblematică a României cu accent pus pe programele turistice axate pe valorificarea elementelor de identitate locală

Obiectivul are ca scop dezvoltarea și consolidarea formelor turismului durabil și implicit a turismului de nișă prin promovarea unor produse specifice. În Delta Dunării, se impune asigurarea dezvoltării integrate și echilibrate fiind un areal caracterizat printr-un patrimoniu natural de excepție, care trebuie promovată ca destinație de excelență a turismului verde/ecoturismului; este necesară promovarea conceptului de explorare în ritm lent a Deltei Dunării ca destinație turistică; de asemenea prin acest obiectiv se urmărește crearea și promovarea unui turism competitiv în zona rurală, a unei oferte diversificate a turismului (cultural, arheologic, turism de evenimente) în mediul urban

MTT2.1. Promovarea Deltei Dunării ca o destinație unică descoperită prin intermediul turismului durabil: accentul trebuie pus pe valorificarea rațională elementelor naturale și a obiectivelor culturale prin intermediul unui turism lent, de vizitare, fiind promovate în special ecoturismul, turismul gastronomic, turismul științific, promovarea patrimoniului imaterial prin susținerea activităților / manifestărilor culturale locale: festivalul internațional de film, festivaluri de muzică, festivaluri gastronomice; promovarea meșteșugurilor locale: municipiul Tulcea, orașul Sulina, comunele Beștepe, C. A. Rosetti, Crișan, Ceamurlia de Jos, Ceatalchioi, Chilia Veche, Ciucurova, Crișan, Jurilovca, Mahmudia, Maliuc, Murighiol, Nufărul, Sarichioi, Sfântu Gheorghe, Somova.

MTT2.2. Promovarea zonei de podiș a județului ca o destinație turistică integrată: natură, istorie și multiculturalism: politica de promovare trebuie să evidențieze resursele turistice variate și multiplele forme de turism de nișă contribuind la creșterea nivelului de satisfacere a turiștilor prin oferirea unui set complex de experiențe menite să răspundă unor nevoi personale individuale strâns legate de calitățile și caracteristicile produse oferite (agroturistice, culturale); promovarea zonei de podiș ca un conglomerat natural, cultural (inclusiv gastronomic) și artistic; promovarea patrimoniului imaterial prin susținerea activităților/manifestările culturale locale în mediul urban și rural (Ziua Universală a Iei, festivaluri de muzică; festivaluri de teatru; Sărbătoarea Viei și a Vinului - Niculițel; 'Drumul Vinului' în Dobrogea); organizarea și promovarea de noi activități/evenimente culturale; promovarea concursurilor ecologice: Tradiții, oameni și natură (organizat de Administrația parcului Național Munții Măcinului); Tabăra de Creație Natură și Culoare în Munții Hercinici; promovarea meșteșugurilor locale; promovarea turismului ecvestru, etc.

MTT2.3. Sprijin pentru crearea de centre de informare și promovare turistică: orașul Isaccea, comunele: Beidaud, Beștepe, C.A. Rosetti, Casimcea, Ceamurlia de Jos, Chilia Veche, Frecăței, Nalbant, Niculițel, Ostrov, Peceneaga, Slava Cercheză, Valea Nucarilor.

4.7.4. Infrastructura pentru turism

Obiective specifice:

În Strategia de dezvoltare a județului Tulcea este propusă direcție strategică îmbunătățirea și dezvoltarea infrastructurii de acces către zonele de interes turistic. În cadrul acestei strategii este propus și scenariul de dezvoltare bazat pe cooperare la nivel regional care vizează valorificarea caracteristicilor asemănătoare precum și a particularităților și potențialului existent a județului Tulcea și a județelor învecinate (Constanța, Galați, Brăila, Vrancea). Legat de acest scenariu este prevăzut un obiectiv specific axat pe construirea și dezvoltarea infrastructurii de transport conectată la axele europene, concomitent cu îmbunătățirea accesibilității tuturor zonelor județului, obiectiv a cărui implementare ar contribui semnificativ la dezvoltarea turismului (realizarea drumului expres Constanța-Tulcea-Focșani, construcția podului de traversare a Dunării între județele Brăila-Galați-Tulcea).

În cadrul Planului Strategic pentru Dezvoltarea Turismului Durabil în Delta Dunării sunt prevăzute o serie de priorități: infrastructura de transport și de acces către obiectivele turistice; infrastructura de primire – centre de informare (p. 92); domenii de intervenție: dezvoltarea, modernizarea, semnalizarea și întreținerea infrastructurii turistice de agrement; modernizarea/crearea infrastructurii de primire (p. 99); crearea elementelor de infrastructură de agrement specifică spațiului deltaic: de mici dimensiuni pentru acostarea bărcilor în puncte cheie (locuri de observare păsări, observatoare, poteci de vizitare, centre de vizitare, amenajarea mini-porturilor turistice: Sfântu Gheorghe, Sarichioi, Murighiol) (p. 103).

În cadrul Planului de Dezvoltare Regională Sud-Est 2014-2020 sunt prevăzute mai multe obiective specifice privind îmbunătățirea infrastructurii turistice cu scopul de a susține dezvoltarea turismului: îmbunătățirea infrastructurii de turism specifice în vederea creșterii atractivității regiunii ca destinație turistică (p. 390); creșterea calității vieții în zonele rurale prin dezvoltarea infrastructurii rurale inclusiv prin conservarea, protejarea și dezvoltarea patrimoniului istoric și cultural (p. 391).

Obiectivele propuse la nivel județean și regional pentru dezvoltarea infrastructurii turistice se corelează cu obiectivul propuse în Strategia de Dezvoltare Teritorială a României (2014): dezvoltarea infrastructurii de primire a turiștilor și vizitatorilor; înființarea de și sprijinirea clusterelor de servicii turistice și agrement, dezvoltarea infrastructurii turistice a porturilor maritime.

La nivel local sunt prevăzute diferite obiective privind dezvoltarea infrastructurii turistice:

- municipiul Tulcea: dezvoltarea infrastructurii locale, corelată cu implementarea sistemelor adecvate de management al capitalului natural și de prevenire și gestionare a riscurilor naturale (Strategia municipiului Tulcea, p. 250) cu impact pozitiv și asupra dezvoltării turismului: măsura îmbunătățirea infrastructurii pentru petrecerea timpului liber (ex. recalificarea urbană a zonelor de interes public, reabilitarea/ extinderea infrastructurii pentru petrecerea timpului liber/ de agrement/sportive).
- orașul Babadag: construcția și amenajarea unui complex turistic ca bază de agrement.
- orașul Isaccea: dezvoltarea urbană durabilă (infrastructură, servicii publice: dezvoltarea turismului prin promovarea patrimoniului istoric și cultural (creșterea accesibilității obiectivelor turistice și culturale prin realizarea de investiții în infrastructura fizică și informațională; dezvoltarea facilităților de agrement) (Strategia de dezvoltare a orașului Isaccea, p. 91).
- orașul Măcin: dezvoltarea infrastructurii pentru practicarea sportului și organizarea de competiții sportive (Strategia de dezvoltare a orașului Măcin, p. 160).

La nivelul comunelor din județul Tulcea în cadrul strategiilor de dezvoltare este prevăzut obiectivul relaționat dezvoltării și modernizării infrastructurii: pentru majoritatea comunelor este prevăzută reabilitarea/modernizarea infrastructurii de transport a cărei importanță pentru sprijinirea desfășurării activității turistice este semnificativă.

Alte măsuri prevăzute la nivel local (în special în mediul rural) în relație cu dezvoltarea și modernizarea infrastructurii prevăd construirea de elemente de infrastructură turistică: comuna Beștepe (decolmatare braț Sf. Gheorghe în zona Băltenii de Sus și Băltenii de Jos); comuna Chilia Veche (construire sat pescăresc în Zona Ostrov-Tătaru; bursă de pește; construcție camping (campare corturi, rulote etc.; amenajare spațiu ambarcațiuni pe brațul Tătaru al Dunării; foișoare de observare a păsărilor în arealul Ostrov-Tătaru-Lacul Mocolosc în colaborare cu Asociația Ivan Patzaichin (Strategie comunei Chilia Veche, pp. 32-34; centru de informare turistică; realizare tabără de vară pentru artiști) (Strategia comunei Chilia Veche, p. 36); Comuna Crișan (amenajare plajă Mila 23) (Strategie comunei, p. 42); Comuna Greci (realizarea unei zone de agrement în zona Calea ferată – Carabalu – Crucele) (Strategia de Dezvoltare a comunei Greci, p. 23); comuna Jurilovca (reabilitare ecluză Canalul 5 și instalare marcaje canal navigabil; amenajarea unui port maritim la Gura Portiței; extinderea portului turistic Jurilovca; amenajare infrastructură locală de agrement în Jurilovca, Vișina, Sălcioara, inclusiv decolmatarea canalelor de centură Jurilovca pentru stimularea turismului lent și a turismului pescăresc (Strategia comunei Jurilovca, p. 39); Comuna Murighiol (amenajare faleză, mini port Murighiol; construcție și infrastructură camping Murighiol; amenajare spații

parcare în zona mini portului Murighiol; reabilitare căi acces către Lacul Razelm; restaurarea, amenajarea, echiparea și îmbunătățirea căilor de acces a Salbei de Cetăți Nord Dobrogene (Cetatea Enisala, Argamum-Jurilovca, Halmyris-Murighiol, Noviodunum-Isaccea, Dinogetia-Gănvan); amenajare punct turistic local); Comuna Nufăru (decolmatare braț Sf. Gheorghe în zona satelor componente ale comunei și reabilitare dig apărare împotriva inundațiilor, amenajare zona de agrement în localitatea Nufăru, amenajare trecere BAC Nufăru și Ilganii de Jos); Comuna Sarichioi (amenajare punct turistic local); Comuna Stejaru (amenajare punct turistic);

Alte măsuri: realizare complex sportiv performant și a unui teren de sport modern aferent: comuna Dorobanțu (Strategia de dezvoltare a comunei Dorobanțu, p. 33), Frecăței (Strategia de dezvoltare a comunei Frecăței 2014-2020, p. 31); Comuna Izvoarele, Comuna Grindu: realizarea unui teren de sport (Strategia de Dezvoltare a comunei, p. 22); realizarea unei baze pentru pescuitul sportiv (Strategia de Dezvoltare a comunei Grindu, p. 44); comuna Crișan (înființare complex pentru petrecerea timpului liber: ceainărie, saună, piscină) (Strategie Dezvoltare comuna Crișan, pp. 43-44); Comuna Greci (realizarea unei baze sportive și a unei săli de sport - Strategia de Dezvoltare a comunei Greci, p. 23); Comuna Hamcearca (realizarea unui complex sportiv performant); Comuna Jijila (dotare și modernizare bază sportivă); Comuna Mihai Bravu (realizare complex sportiv); Comuna Murighiol (în localitățile Murighiol și Plopu); Comuna Nufăru (în localitățile Nufăru și Malcoci); Comuna Sarichioi, Comuna Topolog.

OETT3. Îmbunătățirea şi extinderea infrastructurii turistice pentru creșterea atractivității județului ca destinație turistică

Valorificarea optimă a resurselor naturale și cultural istorice de pe teritoriul județului Tulcea necesită o infrastructură de calitate și adaptată cadrului geografic caracterizat prin resurse naturale și culturale deosebite. Astfel, implementarea acestui obiectiv urmărește ca elementele de infrastructură de agrement trebuie să fie corelate cu specificitatea geografică și zonarea turistică (crearea unei infrastructuri de mici dimensiuni în spațiul deltaic: ex. pentru acostarea bărcilor în puncte cheie, locuri de observare păsări, observatoare, poteci de vizitare, centre de vizitare). Dezvoltarea turismului necesită și îmbunătățirea și extinderea infrastructurii de transport la nivel județean pentru a se facilita accesul turiștilor și vizitatorilor la obiectivele turistice, cu accent pus pe mobilitatea durabilă, sau asigurarea de mijloace de transport alternative (ex. construcția de piste pentru biciclete, poteci, facilități de parcare și transport destinate turiștilor).

Măsuri aferente obiectivelor:

MTT3.1: Sprijin pentru crearea structurilor de primire turistică: creșterea numărului de pensiuni ecoturistice în comunele din Deltă, valorificând elementele de arhitectură vernaculară specifice; crearea de unități de cazare rurale/agroturistice respectând elementele de arhitectură locală pentru comunele din zona de podiș; extinderea infrastructurii de cazare în orașele mici: orașele: Babadag, Isaccea, Măcin; comunele Baia, Beidaud, Beștepe, C. A. Rosetti, Carcaliu, Casimcea, Ceamurlia de Jos, Ceatalchioi, Cerna, Chilia Veche, Ciucurova, Dăeni, Dorobanțu, Frecăței, Greci, Grindu, Hamcearca, Horia, I. C. Brătianu, Izvoarele, Jijila, Luncavița, Mahmudia, Mihai Bravu, Mihail Kogălniceanu, Nalbant, Niculițel, Nufăru, Ostrov, Pardina, Peceneaga, Sarichioi, Slava Cercheză, Smârdan, Stejaru, Somova, Topolog, Turcoaia, Valea Nucarilor, Valea Teilor, Văcăreni.

MTT3.2: Crearea, reabilitarea și extinderea infrastructurii de agrement: municipiul Tulcea, orașele: Babadag, Isaccea, Măcin; comunele: Beidaud, Beștepe, Carcaliu, Chilia Veche, Crișan, Dorobanțu, Frecăței, Greci, Grindu, Hamcearca, Izvoarele, Jijila, Jurilovca, Mihai Bravu, Murighiol, Niculițel, Nufăru, Ostrov, Pardina, Sarichioi, Somova, Topolog, Turcoaia, Valea Nucarilor, Văcăreni.

MTT3.3: Modernizarea și extinderea infrastructurii de transport și de acces către obiectivele turistice: creșterea accesibilității nemotorizate (ciclism, bărci) în special pentru comunele din Delta Dunării, îmbunătățirea / crearea porturilor turistice, amenajare de piste de ciclism pentru un acces facil către obiectivele turistice situate în cadrul zonei de podiș în arealele în care infrastructura rutieră necesită modernizare/extindere; amenajare de piste de ciclism în interiorul orașelor mici pentru un acces mai facil spre obiectivele turistice: municipiul Tulcea (îmbunătățire servicii în portul turistic): orașele Babadag, Isaccea, Măcin; comunele: C.A. Rosetti, Carcaliu, Ceatalchioi, Chilia Veche, Dăeni, Dorobanțu, Grindu, Hamcearca, Jurilovca (extindere port turistic), Maliuc, Pardina, Peceneaga, Ostrov, Stejaru, Valea Teilor.

Surse documentare

Iordache C., Chiochină I., Asandei M. (2010), Clusterele – suport al creșterii competitivității activității turistice, Economie Teoretică și Aplicată, vol. XVII, nr. 5(546), pp. 73-87.

Mănilă Mihaela (2012), Wine tourism – a conceptual approach with application to Vrancea county, Lucrările Seminarului Geografic 'Dimitrie Cantemir', vol. 34, pp. 125-136.

Petrescu M. (2007), Dobrogea și Delta Dunării: conservarea florei și habitatelor, Institutul de Cercetări Eco-Muzeale, Tulcea.

Titov I., Chiselev Al. (2015), Meșteșuguri tradiționale în Delta Dunării raport de cercetare, Centrul pentru Politici Durabile Ecopolis, Institutul de Cercetări Eco-Muzeale 'Gavrilă Simion'.

Topoloveanu F., Jugănaru G., Micu C., Ailincăi S., Mihail F., Stănică A., Costea I. (2008), Inventarierea siturilor arheologice din Județul Tulcea, Studiu de caz: mormintele tumulare I, Consiliul Județean Tulcea, Institutul de Cercetări Eco-Muzeale Tulcea, DJCCPCN Tulcea, Tipărit la SC INFCON SA, Constanța, ISBN: 978-973-644-735-8.

Planul de Dezvoltare Regională Sud-Est 2014-2020

Planul Strategic pentru Dezvoltarea Turismului Durabil în Delta Dunării, 2009

Strategia de Dezvoltare Durabilă a Județului Tulcea pe perioada 2014-2020.

Strategia Integrată de Dezvoltare Durabilă a Deltei Dunării

Strategia de dezvoltare locală integrată a Grupului de Acțiune Locală în domeniul pescuitului Dunărea Veche – Brațul Măcin

Strategia de Dezvoltare Teritorială a României (2014)

Studiul 20, Protecția Monumentelor Istorice și a Patrimoniului Construit (2014) aferent Strategiei de Dezvoltare Teritorială a României

Strategia de Dezvoltare a municipiului Tulcea

Agenda Locală 21 – Planul Local de Dezvoltare Durabilă a orașului Babadag, 2007, Proiect PNUD 0033238

Strategia de dezvoltare locală integrată a orașului Isaccea, județul Tulcea, 2014-2020

Strategia de dezvoltare durabilă a orașului Măcin, județul Tulcea, 2016-2020

Strategia integrată de dezvoltare durabilă a comunei Beștepe, județul Tulcea, 2016-2020

Strategiei de dezvoltare a comunei C.A. Rosetti , județul Tulcea, județul Tulcea, 2016-2020

Strategiei de dezvoltare a comunei Ceamurlia de Jos, 2012-2016

Strategiei integrată de dezvoltare a comunei Chilia Veche, 2012-2016

Strategiei de dezvoltare a comunei Crișan, județul Tulcea, 2016-2020

Strategiei de dezvoltare a comunei Dorobanțu, județul Tulcea, 2014-2020

Strategiei de dezvoltare a comunei Frecăței, 2012-2016

Strategiei de dezvoltare integrată a comunei Frecăței, județul Tulcea, 2014-2020

Strategia Integrată de Dezvoltare a comunei Greci, județul Tulcea, 2016-2020

Strategiei integrată de dezvoltare durabilă a comunei Grindu, județul Tulcea, 2012-2016

Strategia de Dezvoltare a comunei Hamcearca, 2012-2016

Strategia de Dezvoltare a Comunei Izvoarele, județul Tulcea, 2012-2016

Strategia integrată de dezvoltare durabilă a comunei I. C. Brătianu, județul Tulcea, 2016-2020

Strategiei integrată de dezvoltare durabilă a comunei Jijila, județul Tulcea, 2016-2020

Strategiei integrată de dezvoltare durabilă a comunei Jurilovca, județul Tulcea

Strategia de Dezvoltare a Comunei Mihai Bravu, județul Tulcea

Strategiei integrată de dezvoltare durabilă a comunei Murighiol, județul Tulcea, 2014-2020

Strategiei integrată de dezvoltare durabilă a comunei Nufăru, județul Tulcea, 2014-2020

Strategiei de dezvoltare a comunei Pardina, județul Tulcea, 2014-2020

Strategia de dezvoltare și planul de acțiune participativ privind realizarea direcțiilor strategice ale comunei Peceneaga, 2014-2020

Strategia de Dezvoltare a comunei Sarichioi, județul Tulcea, 2014-2020

Strategia integrată de dezvoltare durabilă a comunei Somova, județul Tulcea, 2016-2020

Strategia de dezvoltare a Comunei Stejaru, 2012-2016

Strategia de dezvoltare a comunei Topolog, județul Tulcea, 2016-2020

Strategia integrată de dezvoltare durabilă a comunei Valea Nucarilor, județul Tulcea, 2016-2020

Strategia de Dezvoltare Durabilă a Județului Tulcea, 2021-2027.

Planul de Acțiune al Strategiei Integrate de Dezvoltare Durabilă a Deltei Dunării, 2023-2030.

4.8. Sectorul terțiar (servicii)

4.8.1. Diagnostic general și probleme

Sectorul terțiar în județul Tulcea arată o dinamică variată. Ținând cont că în structura serviciilor predomină comerțul (cca 2/3 din numărul de firme și de salariați și peste 4/5 din cifra de afaceri din sectorul serviciilor), dinamica întregului sector este puternic influențată de procesele care au loc în acest sector.

În ceea ce privește numărul total de firme din domeniul serviciilor economice din județul Tulcea, acesta se află mult sub valoarea care i-ar reveni din poziția demografică a județului: județul deține 8,5% din populația Regiunii de Dezvoltare Sud-Est și 7.7% din numărul de firme. Dinamica este negativă, iar tendința generală este de scădere, în acord cu scăderea ponderii demografice a județului în regiune. La nivel național, rolul județului este, de asemenea, sub cel indicat de potențialul său demografic, având 452 firme la 100 mii loc., față de media pe țară care este de 1734 firme.

Dinamica recentă arată o scădere a valorilor atât în ceea ce privește ponderea județului în regiune (de -1,5% în 2016 față de 2015), cât și numărul total de firme (-1,3%). Pentru o ajunge la un nivel comparabil cu potențialul demografic, dinamica numărului de firme în județ trebuie să fie net superioară celei regionale și naționale. Deocamdată tendințele sunt divergente: numărul firmelor la nivel regional și național crește, iar la nivel de județ scade.

Principalele coordonate în domeniul sectorului terțiar sunt:

- În activitatea sectorului serviciilor predomină activitățile comerciale, acestea deținând 66% din numărul de salariați din sector, 83% din cifră de afaceri și 59% din profitul sectorului. În același timp, eficacitatea activităților comerciale este scăzută: ponderea profitului în cifra de afaceri și volumul profitului pe salariat sunt mai mici decât media sectorului serviciilor (cu excepția, comerțului în mediul rural, unde raportul dintre profit și numărul de salariați este peste puțin peste media sectorului, 20,5 mii lei față de 18,6 mii lei). Astfel, sectorul serviciilor din județ este bazat aproape în exclusivitate pe activitățile cu o eficacitate redusă, care generează o valoare adăugată scăzută.
- Sectorul finanțe-bănci, care a avut în trecut un potențial important pentru dezvoltare, se află pe o pantă descendentă. În ciuda faptului că ponderea profitului în cifra de afaceri și eficacitatea salariaților sunt mari, indicatorii financiar arată stagnarea sectorului, în timp ce numărul firmelor și numărul salariaților sunt în scădere, indicând tendința de restrângere a sectorului.
- Domeniul tehnologiilor informaționale prezintă niște perspective bune în ceea ce privește potențialul de creștere: valorile eficienței sunt pe primul loc (cu excepția profitului per angajat în mediul rural care este sub valoarea medie a sectorului serviciilor). În același timp, dimensiunea foarte mică a firmelor din acest sector (firme fără angajați sunt dominante, în timp ce firmele cu mai mult de 4 angajați se localizează doar în două UAT) nu permite sectorului să se dezvolte la adevărata sa valoare.
- Domeniul cercetare-dezvoltare arată cea mai bună creștere relativă, însă este reprezentat printr-un număr foarte mic de firmă, astfel că procentul creșterii este puternic afectat de efectul bazei joase. În plus, finanțarea activităților de cercetare de către stat este impredictibilă, ceea ce face acest domeniu extrem de vulnerabil.
- Domeniul telecomunicațiilor se remarcă printr-o dinamică variată, cu semne de descreștere, în timp ce indicatorii de excelență sunt cele mai ridicate din județ (cu unele excepții).
- Ținând cont că sectorul serviciilor economice este dominat într-o proporție covârșitoare de categoria întreprinderilor micro-, mici și mijlocii, problemele specifice sectorului se referă și la IMM-uri. În plus, dominația microîntreprinderilor în toate domeniile ale sectorului serviciilor, îl face extrem de vulnerabil la provocările venite dinspre politica economică a statului și la cele cauzate de contextul schimbător al economiei mondiale.
- Se remarcă concentrarea excesivă a activităților de servicii în mun. Tulcea. În cele mai multe cazuri, reședința de județ concentrează peste 50% din activitatea antreprenorială a județului, în unele cazuri aceste ponderi pot depăși 80%, și chiar 90%.
- Localitățile din Delta Dunării arată, în general, valori mai mici ale indicatorilor care caracterizează activitatea în domeniul serviciilor economice, însă nu am remarcat prezența unei opoziții între localitățile din Deltă și restul teritoriului județului.

După o trecere în revistă a particularităților sectoarelor componente ale sectorului serviciilor putem concluziona, că, din cauza limitărilor de ordin geografic, sectorul terțiar este destul de slab dezvoltat, fiind mult sub valorile medii ale regiunii de dezvoltare Sud-Est, și chiar și mai mult față de media națională. Dacă unii factori sunt greu de reparat (precum poziția periferică în cadrul țării), există câteva trăsături negative, asupra cărora viitoarele propuneri de dezvoltare pot să se concentreze cu succes.

În primul rând, atât la nivelul de regiune, cât și la nivelul țării, județul Tulcea ocupă o poziție inferioară, cu valori sub medii, cu tendințe de scădere, atât la nivel de țară, cât și la nivel de regiune: județul concentrează 1.1% din populația țării, dar numai 0.87 din numărul de firme din sectorul serviciilor.

În al doilea rând, în comparație cu celelalte județe din Regiunea de Dezvoltare Sud-Est, aproape toate componentele din sectorul serviciilor din județul Tulcea sunt subreprezentate, comparativ cu ponderea demografică a acestuia. În același timp, sunt discrepanțe evidente în distribuția valorilor absolute între teritoriul protejat al Deltei Dunării (și complexului lagunar Razelm) și restul județului.

În al treilea rând, multe sectoare (asigurări și tranzacții imobiliare, finanțe-bănci, informatică) se află la un nivel mult mai redus decât media regiunii. Acestea sunt sectoare cele mai favorabile dezvoltării activităților cu valoare adăugată mare. Această situație (împreună cu predominarea comerțului) duce la rentabilitatea scăzută a sectorului serviciilor în județ.

În al patrulea rând, județul Tulcea se remarcă prin ponderi semnificative la nivel regional a sectorului de cercetare-dezvoltare. Aceiași factori care împiedică dezvoltarea infrastructurii și domeniului tranzacției imobiliare (specificul naturii împreună cu suprafața mare a zonelor protejate) poate să constituie un punct forte în dezvoltarea sectorului de cercetare-dezvoltare, în special, în astfel de domenii, precum: ecologie, știința mediului, geografie, inginerie etc.

Obiectivul sectorial pentru dezvoltarea sectorului terțiar în județ se referă la **Diversificarea și creșterea eficacității sectorului serviciilor**. Obiectivul sectorial are trei direcții, care se regăsesc în toate cele șase obiective specifice propuse: (i) creșterea eficacității economico-financiare a sectorului (în special, comerțul și transporturile), (ii) sprijinirea efectivă a activităților din sectorul primar și secundar (în domeniile prioritare pentru dezvoltarea județului) și (iii) deservirea eficientă a populației (mai ales, în zonele cu accesibilitatea redusă la servicii de primă importanță).

Obiectiv sectorial

OET: Diversificarea și creșterea eficacității sectorului serviciilor

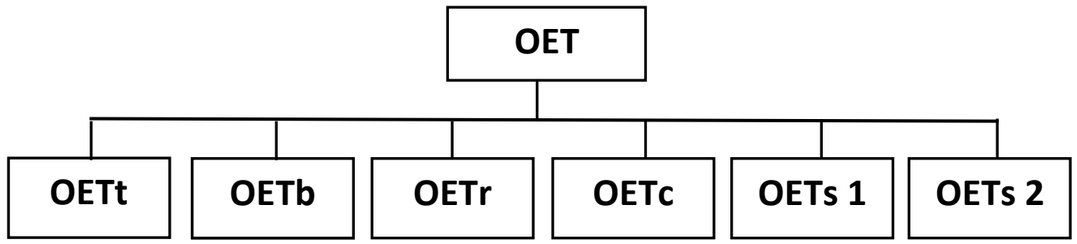

Figura nr. 13: Schemă cu obiectivele domeniului

OETt: Dezvoltarea și creșterea eficacității serviciilor de transport; **OETb**: Dezvoltarea echilibrată a serviciilor bancare pentru susținerea activităților economice locale; **OETr**: Dezvoltarea sectorului de cercetare-dezvoltare; **OETc**: Creșterea eficacității sectorului comercial; **OETs 1**: Diversificarea serviciilor oferite pe baza tehnologiilor informaționale; **OETs 2**: Diversificarea serviciilor oferite pentru populație vulnerabilă

4.8.2. Transporturi

Odată cu dezvoltarea comerțului on-line/mobil și explozia serviciilor de livrare la adresa clientului, crește importanța activităților de transport și depozitare în economia națională și regională. Totuși, în ciuda eficacității și randamentului peste medie a serviciilor de transport înregistrate în județ, dinamica sectorului este negativă, înregistrând chiar un trend divergent în ceea ce privește numărul de firme. Ponderea județului în regiune este ceva sub poziția sa demografică în regiune.

Serviciile de transport și calitatea acestora sunt esențiale pentru dezvoltarea economiei unui județ, în condițiile integrării tot mai puternice a acesteia în fluxurile economice globale. Prin urmare, asigurarea unui transport de calitate trebuie să reprezinte o prioritate de primă importanță atât pentru dezvoltarea sectorului serviciilor, cât și a întregii economii a județului. Efortul în dezvoltarea acestui sector trebuie depus pentru mărirea calității și eficacității serviciilor de transport, precum și pentru configurarea de sisteme supralocale de transport cu scopul creșterii conectivității localităților.

4.8.2.1. Sub-obiective și măsuri

OETt: Dezvoltarea și creșterea eficacității serviciilor de transport

Măsuri aferente obiectivelor:

- măsuri orizontale aplicabile la nivel de județ

MTt1.1: Modernizarea rețelelor de transport interjudețean

Accesarea de fonduri pentru dezvoltarea și/sau modernizarea rețelelor de transport în scopul încurajării/ameliorării traficului de persoane și de mărfuri intra și interjudețean

MTt1.2: Informatizarea transportului în comun interurban

Se urmărește dezvoltarea aplicațiilor informatice pentru monitorizarea/utilizarea mai eficientă a mijloacelor de transport existente

MTt1.3: Dezvoltarea sistemului de transport hibrid și/sau electric

Se urmărește crearea facilităților de ordin fiscal, aplicabile la nivel de județ, cu scopul dezvoltării unui sistem de transport nepoluant.

- măsuri la nivel local (UATB)

MTt1.4: Dezvoltarea sistemului de transport public local interurban

Se conectează orașele din județ cu un sistem de transport public

MTt1.5: Îmbunătățirea transportului în zonele identificate cu potențial de dezvoltare

Se urmărește modernizarea și dezvoltarea transportului (și a infrastructurii rutiere) în zonele cu un nivel de dezvoltare a activităților economice ridicat

MTt1.6: Sprijinirea dezvoltării transportului în Delta Dunării

Sprijinirea dezvoltării unui sistem de transport unic al Deltei, care să nu polueze și să asigure un grad mai ridicat de conectivitate a Deltei cu restul țării

4.8.3. Sectorul financiar-bancar

Sectorul finanțe-bănci este unul puternic centralizat, drept urmare, prezența firmelor independente în județ este relativ scăzută. De aceea, județul Tulcea deține ponderi mult mai mici, comparativ cu rolul său demografic, în cadrul regiunii și a țării. Nici dinamica dezvoltării sectorului nu este îmbucurătoare: numărul firmelor în județ se diminuează destul de mult.

În contextul dezvoltării aplicațiilor informatice pentru banking on-line deplasarea la bancă pentru efectuarea de operațiuni financiare este tot mai puțin necesară. Cu toate acestea, având în vedere diversitatea instrumentelor și programelor de sprijin pentru dezvoltarea afacerilor, contactul direct între creditor și client încă este esențială. Economiile locale, deseori neavând resursa umană necesară pentru

accesarea tuturor surselor potrivite de finanțare, au nevoie de consultanță specializată. Acest lucru este critic pentru dezvoltarea sectorului IMM, care, deseori, nu-și permit angajarea unui consultant specializat.

4.8.3.1. Sub-obiective și măsuri

OETb: Dezvoltarea echilibrată a serviciilor bancare pentru susținerea activităților economice locale

Măsuri aferente obiectivelor:

- măsuri orizontale aplicabile la nivel de județ

MTb1.1: Dezvoltarea de rețele mobile de consultanță în afaceri pentru sectorul IMM

Se propune crearea unui sistem mobil de consultanță în afaceri: birouri mobile de consultanță care să poată să circule între localități

- măsuri la nivel local (UATB)

MTb1.2: Dezvoltarea echilibrată a serviciilor bancare pentru sprijinirea sectorului IMM

Măsurile vizate trebuie să faciliteze accesul IMM-urile la surse de capital: aplicații mobile, instrumente financiare destinate IMM-urilor

MTb1.3: Sprijinirea serviciilor bancare în localitățile mai dezvoltate din Delta Dunării

Crearea de facilități de ordin fiscal și/sau de infrastructură, care să atragă/păstreze operatorii economici sau filialele băncilor în localitățile selectate din Deltă

4.8.4. Cercetare

Sectorul de cercetare și dezvoltare este extrem de important în condițiile economiei cunoașterii și a învățării pe tot parcursul vieții. În același timp, acesta este extrem de vulnerabil la schimbările și predictibilitatea redusă a politicilor de finanțare. România, în general, și județul Tulcea, ca parte a acesteia, în particular, suferă de pe urma a două handicapuri majore. Pe de o parte, finanțarea cercetării științifice nu reprezintă o prioritate pentru politicile naționale, drept urmare România, conform Eurostat, se află pe ultimul loc în Uniunea Europeană la ponderea în PIB a cheltuielilor cu cercetare științifică și dezvoltare, mult sub 0.5% în ultimii ani. Pe de altă parte, sistemul privat de finanțare a cercetării nu este dezvoltat în România, spre deosebire de alte țări, precum Germania și Polonia; domeniul fiind puternic dependent de bugetul public.

În acest context, deloc favorabil domeniului cercetare-dezvoltare, este aproape imposibil de a construi o politică de dezvoltare locală pe acest sector. În același timp, rolul județului Tulcea în cadrul regiunii este destul de important. Poziția județului este puternic subminată de un asemenea centru puternic de cercetare științifică, Bucureștiul, care este important atât ca centru național, cât și ca cel regional. Domeniul cercetării este puternic influențat de doi factori: absența unei universități în județ, în lipsa căreia activitățile de cercetare au un potențial limitat de dezvoltare; precum și prezența Deltei Dunării, care este o zonă de cercetare în domeniul ecologiei și științei mediului, importantă la nivelul Uniunii Europene și continental.

4.8.4.1. Sub-obiective și măsuri

OETr: Dezvoltarea sectorului de cercetare-dezvoltare

Măsuri aferente obiectivelor:

- măsuri orizontale aplicabile la nivel de județ

MTr1.1: Dezvoltarea de programe de finanțare a cercetării la nivel județean

Dezvoltarea unui program de cercetare județean, care să sprijine proiectele care vizează rezolvarea problemelor de ordin județean

- măsuri la nivel local (UATB)

MTr1.2: Stabilirea de parteneriate dintre mediul economic și instituțiile de cercetare și de protecție a mediului

Parteneriate cu firmele care în prezent activează în domeniul cercetării-dezvoltării

MTr1.3: Sprijinirea creării de noi centre de cercetare în întreprinderi

Centrele de certare create în firmele cu cifra de afaceri anuală peste 50 mil. RON în ultimul an.

Sectoarele de activitate:

(i) agricultură: HOLDER TRADE S.R.L., FRATII CALCIU SRL, PREST GEO-DAN SRL, CRISTIAN-IMPEX SRL, Cambella.

(ii) industrie alimentară – CARNIPROD SRL, LIDAS SRL

(iii)metalurgie – FERAL SRL, ALUM SA

(iv)construcția de nave – VARD ELECTRO TULCEA SRL, VARD TULCEA S.A.

Proiecte majore

La Murighiol se construiește un hub ce cercetare de nivel European (DANUBIUS-RI), care va permite conectarea cercetărilor din Delta Dunării cu cele mai performante cercetări la nivel european și mondial.

4.8.5. Comerț

Rolul comerțului în dezvoltarea serviciilor din județ este destul de ambiguu. Pe de o parte, eficiența și randamentul activităților comerciale per total în județ sunt destul de reduse (sub medie). Pe de altă parte, firmele care se ocupă de comerțul angro și cu amănuntul reprezintă (aproape) singurele unități economice în cadrul unor comune îndepărtate și periferice. În acest ultim caz, rolul activităților comerciale este enorm pentru economiile locale respective. Din aceste considerente, perspectivele dezvoltării activităților comerciale în județ trebuie privite din aceste două puncte de vedere, parțial opuse. Astfel, tendința de descreștere a indicatorilor la nivel de județ, care se manifestă în paralel cu dinamica la nivel de regiunea de dezvoltare și de țară, ar indica premisele pentru diminuarea activităților puțin performante, în favoarea altor sectoare, la care valoarea adăugată a producției este mare.

În ceea ce privește numărul de firme din domeniul comerțului, acesta se află sub valoarea care i-ar reveni din poziția demografică a județului, dinamica este negativă, ca și tendința generală care este într-o ușoară scădere. Dinamica recentă arată o scădere a valorilor absolut, în același timp, în termeni relativi, numărul firmelor din județ scade nesemnificativ față de media regiunii.

Creșterea activității comerciale externe a operatorilor români din sectoarele culturale și creative: promovarea la export și pe plan internațional a produselor culturale și creative cu un înalt potențial economic, social-cultural și ecologic (SCPN 2022)

4.8.5.1. Sub-obiective și măsuri

Dezvoltarea sub-sectorului comercial trebuie să se bazeze pe eliminarea neajunsurilor identificate prin creșterea eficacității serviciilor prestate. Acest lucru poate fi atins prin informatizarea activităților și crearea de structuri colective care să beneficieze de efectele economiei aglomerației.

OETc: Creșterea eficacității sectorului comercial

Măsuri aferente obiectivelor:

- măsuri orizontale aplicabile la nivel de județ

MTc1.1: Implementarea serviciilor de acces la comunicațiile pentru dezvoltarea comerțului electronic

Măsurile vizează îmbunătățirea accesului la infrastructura necesară dezvoltării comerțului electronic: extinderea rețelelor internet de mare viteză etc.

MTc1.2: Încurajarea dezvoltării de rețele de distribuție pentru comerțul on-line

Măsuri fiscale pentru dezvoltarea comerțului on-line, sprijinirea creării punctelor de colectare/ridicare a produselor (de tipul easyBox etc.)

MTc1.3: Stimularea exporturilor produselor locale

Măsurile vizate sprijină cercetarea științifică și/sau cea de piață în ceea ce privește identificarea produselor locale care pot fi exportate cu succes

MTc1.4: Sprijinirea dezvoltării structurilor economiei de aglomerație (clustere, hub-uri etc.)

Măsurile vizează identificarea de necesități și crearea de infrastructură pentru dezvoltarea de clustere, co-working-urile etc. în diferite zone din județ

- măsuri la nivel local (UATB)

MTc1.5: Încurajarea activităților comerciale în mediul rural

Majoritatea comunelor necesită aceste măsuri. Încurajarea comerțului se va face în paralel și cu ajutorul măsurilor care vizează dezvoltarea comerțului on-line și valorificarea produselor locale

MTc1.6: Dezvoltarea sistemelor de informatizare a activitătilor comerciale în mediul rural si Delta Dunării

Măsurile vizează modernizarea rețelelor de distribuție prin dezvoltarea comerțului on-line, îmbunătățirea accesibilității centrelor urbane din județ, precum și descentralizarea activităților care aglomerează reședința de județ

4.8.6. Alte servicii pentru populație / întreprinderi

Sectorul serviciilor pentru dezvoltarea afacerilor depinde de nivelul de dezvoltare a celorlalte sectoare. În condițiile în care celelalte sectoare nu excelează în performanță, nici sectorul acesta din cadrul județului nu poate fi comparat cu valorile medii pe regiune și țară. Astfel, ponderea sectorului este mult sub valoarea medie a regiunii de Sud Est și cu și mai mult sub media națională. În aceste condiții, dinamica arătată de sector în ultimii ani, deși pozitivă în valori absolute, nu i-a permis județului să-și dezvolte sectorul de consultanță pe măsura mărimii sale demografice, pentru că regiunea a crescut mult mai rapid. La nivel național, evoluțiile județului au rămas puțin semnificative.

În **Strategia de Dezvoltare Teritorială a României** (SDTR) (pg. 162-163), precum și în Strategia Integrată de Dezvoltare Durabilă a Deltei Dunării-2030 (SID DD pg. 1-6), se menționează dezvoltarea unui mediu de afaceri vibrant, cu rețea de centre de servicii urbane.

În **PDR Sud-Est 2014-2020** (pg. 408) se menționează îmbunătățirea cooperării transfrontaliere și interregionale pentru creșterea oportunităților de afaceri.

4.8.6.1. Sub-obiective și măsuri

OETs 1: Diversificarea serviciilor oferite pe baza tehnologiilor informaționale

În condițiile digitalizării și informatizării economiei naționale, diversificarea și eficientizarea acordării serviciilor nu poate fi făcută fără tehnologii informaționale. Măsurile care se încadrează în acest obiect sunt de trei tipuri. În primul rând, ele vizează sprijinirea serviciilor (sau a premiselor pentru apariția serviciilor) din domeniul dezvoltării tehnologiilor informaționale (elaborare de soft, testare de programe etc.). A doua direcție de avansare se axează pe dezvoltarea serviciilor care depind de tehnologiile informaționale (consultanță on-line, e-guvernare etc.).

OETs 2: Diversificarea serviciilor oferite pentru populație vulnerabilă

Ultima direcție se concentrează asupra asigurării accesului la servicii a persoanelor marginalizate, care locuiesc în zone periferice, slab dezvoltate, atât la nivel de județ, cât și de localitate. În cazul acestora, este importantă nu atât latura tehnologică, și gradul de acoperire a celor nevoiași cu servicii sociale și activități de economie socială.

Măsuri aferente obiectivelor:

- măsuri orizontale aplicabile la nivel de județ

MTs1.1: Facilități pentru furnizorii de telefonie mobilă și internet de bandă largă pentru mărirea ariei de acoperire a rețelelor respective

Măsurile vizate se aplică în paralel cu modernizarea infrastructurii informatice, pentru asigurarea serviciilor de calitate de conexiune la internet, mai ales în zone cu atracții naturale și mai greu accesibile

MTs2.1: Dezvoltarea sistemelor de e-guvernare

Măsurile vizează dezvoltarea sistemelor informatice care reduc la minim circulația fizică a documentelor între instituțiile județului și populație, de tipul e-ghișeu etc.măsuri la nivel local (UATB)

MTs1.2: Extinderea ariei de acoperire cu internet de bandă largă

Măsurile, de ordin fiscal, vizează extinderea rețelelor de internet de mare viteză în localitățile în care există deja firmele cu activitate în domeniu

MTs1.3: Sprijinirea dezvoltării internetului mobil de mare viteză

Alternativa la măsura MTs1.2 în Delta Dunării

MTs1.4: Dezvoltarea centrelor locale de consultanță

Măsurile vizează crearea de centre stabile de consultanță (în special, în domeniile IT, afaceri, medicale dar nu numai) în centrele Unităților Teritoriale de Planificare. Scopul principal constă în sprijinirea descentralizării activităților din reședința de județ

MTs2.2: Dezvoltarea unităților de economie socială

Măsurile vizează sprijinirea populației vulnerabile la sărăcie și marginalizare. Se aplică la nivelul localităților urbane în care populația marginalizată depășește 12% din locuitori și a celor rurale, identificate ca marginalizate

4.8.7. Sectorul IMM

Obiectiv sectorial specific (pentru sub-domeniu)

OEMm: Susținerea sectorului întreprinderilor mici și mijlocii

Sectorul IMM domină activitățile terțiare din județ. De aceea, susținerea acestuia este critică pentru prosperitatea tuturor sectoarelor economice. Măsurile vizate trebuie să adreseze vulnerabilitățile cele mai mari ale sectorului. Astfel, ponderea exagerat de mare microîntreprinderilor trebuie redusă, dificultatea creării noilor locuri de muncă trebuie sprijinită, accesul IMM-urilor la noi piețe trebuie facilitat, în timp ce anumite cheltuieli ne-esențiale, care nu sunt legate de activitatea principală a firmelor (resurse umane, contabilitate, curățenie, accesul la utilități etc.) pot fi diminuate.

4.8.7.1. Sub-obiective și măsuri specifice:

În **PDR Sud-Est 2014-2020** (pg. 397) se menționează sprijinirea dezvoltării firmelor în vederea creșterii competitivității regionale și crearea de noi locuri de muncă.

În **Strategia Integrată de Dezvoltare Durabilă a Deltei Dunării-2030** (SID DD pg. 133-139) se menționează susținerea diversificării activităților agricole și non-agricole și încurajarea dezvoltării IMM-urilor durabile, competitive (inclusiv meșteșuguri).

Dezvoltarea orașelor polarizatoare (nivel superior și nivel intermediar): Proiecte posibile: sprijinire sector IMM, inclusiv spin-off și micro-întreprinderi high-tech (SDTR 2035) (la Tulcea)

Dezvoltarea modelului centrelor urbane cu profil specializat: Proiecte posibile: sprijin pentru accesul IMM-urilor locale pe piețe noi (SDTR 2035)

Diversificarea activităţilor economice, crearea de locuri de muncă, îmbunătățirea infrastructurii şi serviciilor pentru îmbunătățirea calităţii vieţii în zonele rurale: Investiții în microîntreprinderi şi întreprinderi mici non agricole în rural (PNDR 2020).

Promovarea incluziunii sociale, a reducerii sărăciei și a dezvoltării economice în zonele rurale: Facilitarea diversificării, a înființării și a dezvoltării de întreprinderi mici, precum și crearea de locuri de muncă (PNDR 2020)

Valorificarea avantajelor competitive ale sectorului cultură și creativitate pentru dezvoltare: (i) susţinerea activităţii ONG-urilor şi IMM-urilor stabile care pot avea un impact regional semnificativ, fiind capabile să genereze valoare socială şi economică la nivel regional (şi să conducă, astfel, atât la obţinerea de valoare adăugată, cât şi a unui avantaj competitiv sustenabil pe termen mediu şi lung); (ii) încurajarea IMM-urilor care activează în sectorul cultură și creativitate să valorifice (din punct de vedere economic, social, cultural şi ecologic) elemente ale habitatului rural sau urban, respectiv elemente construite şi elemente de factură ecologică/peisagistică ce se pot constitui în repere identitar-culturale ale unei zone sau localități (SCPN 2022)

- obiective propuse prin PATJ

OEMm: Susținerea sectorului întreprinderilor mici și mijlocii

Măsuri aferente obiectivelor:

- măsuri orizontale aplicabile la nivel de județ

MMm1.1: Facilități fiscale pentru IMM-uri care creează noi locuri de muncă

Măsurile propuse vizează reducerea de taxe, precum și cofinanțarea locurilor de muncă nou create pe o perioadă de până la 2 ani

MMm1.2: Stimularea măririi dimensiunii microîntreprinderilor

Măsurile propuse vizează acordarea de credite sau subvenții firmelor care se extind sau se unesc

- măsuri la nivel local (UATB)

MMm1.3: Sprijin pentru accesul IMM-urilor locale pe piețe noi

Măsurile vizează identificarea (cercetare științifică sau de piață) de produse noi (în corelație cu obiectivul de dezvoltare al cercetării) și de piețe potențial interesate de acestea

MMm1.4: Facilitarea dezvoltării serviciilor de out-sourcing pentru IMM

Facilități de ordin fiscal pentru firme care oferă servicii de out-sourcing IMM-urilor din județ

Surse documentare:

SDTR: Strategia de Dezvoltare Teritorială a României

SDD Tulcea: Strategia de Dezvoltare Durabilă a jud. Tulcea pentru perioada 2014-2020

PDR Sud-Est: Planul de Dezvoltare Regională Sud-Est

SID DD: Strategia Integrată de Dezvoltare Durabilă a Deltei Dunării-2030

SCPN 2022: Strategia pentru cultură și patrimoniu național 2016-2022

PNDR 2020: Programul național de dezvoltare rurală pentru perioada 2014-2020. Versiunea 7 (2018)

5. CONTEXTUL TERITORIAL (CT)

5.1. Județul TULCEA în context european, național și regional

Scopul acestui capitol îl constituie formularea unor elemente ale strategiei de dezvoltare spațială a județului Tulcea în relație cu zonele înconjurătoare interjudețene, intra și interregionale, a zonei de cooperare transfrontaliere pe baza problemelor identificate și a priorităților stabilite în părțile anterioare (cele două părți ale situației existente: Partea I Elaborarea studiilor de fundamentare analiza situației existente și identificarea elementelor care condiționează dezvoltarea, cu evidențierea problemelor și disfuncționalităților și Partea II Diagnosticul și stabilirea priorităților).

Cadrul spațial teritorial al contextului supra-teritorial al județului Tulcea analizează relațiile și elementele de tip geo-spațial în care acest teritoriu se dezvoltă, cu implicații la diferite paliere și scări de analiză regionale sau supra-statal. Analiza elaborată în cadrul etapelor precedente ale acestei documentații de tip P.A.T.J. a evidențiat o serie întreagă de elemente importante privind contextul teritorial al județului Tulcea. Dintre acestea, vom prezenta în continuare, pe scurt, cele mai importante elemente ce apar în diagnosticul general privind contextul supra-teritorial al județului Tulcea.

Așa cum am arătat în etapa anterioară județul Tulcea se caracterizează printr-un amestec foarte neobișnuit de puncte forte și de puncte slabe. Să ne gândim doar la aspecte privind accesibilitatea. În municipiul Tulcea se poate ajunge prin toate tipurile principale de transport (rutier, feroviar, naval și aerian), însă cu toate aceasta, municipiul Tulcea se află într-un context de izolare din punctul de vedere al accesibilității:

- Majoritatea drumurilor naționale sunt de o calitate peste medie (chiar spre excelent), însă multe drumuri județene sunt deficitar întreținute (lucru care se schimbă vizibil în bine în ultimii ani exemple fiind DJ Baia-Jurilovca-Murighiol-Tulcea, DJ Hamcearca-Luncavița și altele), însă cu toate acestea izocrona de 45 de minute (în condițiile actuale de trafic conform Google Maps și Waze) ajunge până la Revărsarea (în relația spre Măcin), până la Mircea Vodă pe DN 22F, Atmagea pe DN 22F și DN 22D, 52 de minute până la Ciucurova pe DN 22A (în relația spre Hârșova), Babadag 36 de minute pe DN22 (în relația spre Constanța). Acest aspect se traduce prin faptul că în căutarea unui loc de muncă, la nivel teoretic, locuitorii zonei de după izocrona de 45 de minute sunt tentați să meargă în altă parte, la fel se întâmplă și la nivelul unităților școlare specializate (licee), servicii medicale sau servicii comerciale mai specializate. Realizarea unui drum expres ar împinge această izocronă spre limita județului (Măcin, Topolog, Baia).
- Pe calea ferată se fac între 5h 11min din București (3h 40min pe cale rutieră) și 5h 36min. Din Constanța se ajunge pe calea ferată la Tulcea între 3h 51min și 4h 6min, în comparație cu 1h 50min pe calea rutieră. Farmecul trenului, oricât de puternic ar fi, nu este suficient pentru a-l motiva pe un călător să stea cu aproape 50% mai mult timp pe drum. Chiar și pentru mărfurile transportate pe calea ferată se pot ridica probleme de rentabilitate (transportul de alumină spre Slatina este probabil printre puținele excepții).
- Pe cale navală se poate ajunge la Tulcea doar din localitățile Deltei Dunării (Chilia, Sulina, Sf. Gheorghe și localitățile de pe traseu), plus vasele care fac croazieră pe Dunăre. Pentru mărfuri însă avantajul potențial este foarte crescut.
- Pe cale aeriană, se poate ajunge doar cu curse charter sau private, competiția din partea aeroportului Constanța sau București fiind foarte crescută.
- Județul Tulcea este vecin atât cu Republica Moldova, cât și cu Ucraina, însă există un singur punct de trecere a frontierei, cel de la Isaccea, care s-a deschis în August 2020.

Acestea sunt argumentele care demonstrează acest amestec neobișnuit între un potențial extraordinar de accesibilitate la nivel regional, dar care din diverse motive (foarte multe ținând de rentabilitatea economică sau oportunitate politică) fac ca județul Tulcea să fie unul periferic.

Perifericitatea poate să fie fizică, dar mai ales organizațională (creată de contextul politic supranațional sau național). Perifericitatea fizică se poate surmonta atâta timp cât factorii care țin de perifericitatea organizațională își propune să facă acest lucru, însă pentru ca acest lucru să se întâmple, centrul de putere trebuie să decidă în acest sens, fiind nevoie de motivație politică și mai ales de foarte mulți bani investiți (nu e nici un secret că infrastructura majoră nu e ieftină). În acest sens trebuie foarte atent puse în balanță dacă dezavantajele aduse de accesibilitatea scăzută sunt întrecute de potențialele avantaje.

Este extrem de important, ca România și Regiunea de Sud-Est (implicit județul Tulcea) să se înscrie în rețele de comunicații extinse din teritoriul european care leagă diferitele sale regiuni într-o piață unică dinamică, asigurându-se în acest fel de conectarea acestei regiuni (și a județului Tulcea) la rețelele trans-europene de infrastructură și de comunicații. Astfel se poate spune că sunt asigurate premise pentru dezvoltarea unei serii de conexiuni majore de infrastructură și transport chiar și la nivel intercontinental.

Accesibilitatea aeriană deficitară este suplinită prin două aeroporturi (București și Constanța), cel din Constanța necesitând investiții semnificative pentru operare precum și integrarea lor în rețeaua TEN-T globală. Probabil cea mai bună oportunitate pentru aeroportul din Tulcea este pentru curse charter și private. Având în vedere competiția foarte mare privind deschiderea unor noi rute de zbor, dar mai ales apropierea de aeroportul din Constanța și relativul acces la aeroportul din București (4h cu mașina personală), coroborat cu populația județului foarte scăzută, face puțin probabil deschiderea unor curse regulate pe aeroportul Delta Dunării Tulcea.

Legătura rutieră cu Republica Moldova se face ocolit, traversând Dunărea la Smârdan-Brăila și după aceea prin punctul de trecere Giurgiulești-Galați, iar pentru legătura cu Ucraina se folosește punctul vamal transdunărean de la Isaccea din județul Tulcea (deschis în luna August 2020).

Infrastructura feroviară este în cea mai mare suferință, la acest capitol existând diferențe mari chiar față de starea infrastructurii la nivel național (care este și aceasta este precară). Principalele probleme sunt legăturile deficitare (mai ales cele interjudețene), lipsa de intermodalitate cu rețeaua rutieră și în special cu transportul public, și existenta a numeroase zone cu restricții de viteză datorate stării precare a căilor de rulare.

5.2. Premise privind dezvoltarea contextului național și regional

Iată, pe scurt, câteva din caracteristicile geopolitice ale județului Tulcea: capătul estic al Uniunii Europene, ieșire la Marea Neagră și mai departe către Oceanul Planetar, punctul de vărsare al Dunării în Marea Neagră, acces direct pe Dunăre către alte nouă țări Europene, din care șase fac parte din Uniunea Europeană (Bulgaria, Croația, Ungaria, Slovacia, Austria și Germania), acces fluviatil către Țările de Jos și Marea Nordului (prin canalul Dunăre-Main-Rin), județ vecin cu două țări aflate în politica de vecinătate a Uniunii Europene: Republica Moldova și Ucraina, un posibil acces (pentru momentul oportun) spre Marea Baltică pe traseul Dunăre-Prut-Nistru-San-Vistula, punct de trecere al frontierei dar și punct de tranzit (Isaccea-Negru Vodă) al gazelor naturale dinspre Federația Rusă spre Balcani, parte a Organizației de Cooperare Economică a țărilor de la Marea Neagră (OCEMN sau BSEC în engleză), resurse de gaze naturale și petrol în Marea Neagră, distanța mică față de niște puncte delicate din punct de vedere geopolitic (Transnistria și Crimeea).

În aceeași logică a importanței geo-strategice, Ministerul Afacerilor Externe (MAE) menționează: amplasarea strategică a regiunii, conexiunile multiple cu Balcanii de Vest, dar și spre Asia Centrală și Orientul Mijlociu, potențialul în ceea ce privește energia, transporturile, comerțul, mediul și consolidarea democrației. (sursa: http://www.mae.ro/node/1502). Conform MAE, conflictul armat din Ucraina și anexarea ilegală a Crimeii, schimbările de raporturi între actori globali și regionali majori, persistența conflictelor înghețate din Republica Moldova și Georgia și parcursul dificil al consolidării statale și dezvoltării economice al unor state din regiunea Mării Negre sunt evoluții care reclamă prin ele însele o atenție mult sporită a comunității internaționale față de regiune. (sursa: http://www.mae.ro/node/1431)

Așadar județul Tulcea se află pe niște direcții geopolitice foarte active și de interes național și internațional. Acest interes geopolitic al ieșirii la Marea Neagră (incluzând județul Tulcea) este foarte bine cunoscut la nivelul Ministerului Afacerilor Externe (MAE), fiind prioritar, după cum chiar MAE menționează: regiunea Mării Negre, în ansamblul ei, a constituit și va constitui o temă de interes prioritar, pe termen lung, în politica externă a României. Obiectivele strategice ale României în regiune constau în consolidarea stabilității democratice, precum și a prosperității prin proiecte de cooperare regională și cu partenerii din UE, o abordare inclusivă pentru toți partenerii de dialog și cooperare din spațiul estic, conectarea la proiectele regionale ale UE (sursa: https://www.mae.ro/node/51353).

Cuvintele cheie în perspectiva MAE pentru regiunea extinsă, inclusiv județul Tulcea sunt: stabilitate democratică și prosperitate prin cooperare regională. În esență, obiectivele majore ale României la Marea Neagră sunt neschimbate de mai bine de un deceniu și acestea sunt în opinia MAE: consolidarea, în proximitatea estică, a unei zone stabile, democratice și prospere, prin racordarea spațiului Mării Negre la valorile și procesele de cooperare europene și euro-atlantice, și dinamizarea cooperării regionale cu accent

pe proiecte și beneficii concrete pentru cetățenii statelor din regiune (sursa: http://www.mae.ro/node/1431).

Tot prin intermediul MAE aflăm că interesul național pentru această regiune a Mării Negre: a constituit și va constitui o temă de interes prioritar, pe termen lung, în politica externă a României. Mai mult, diverse documente istorice arată o preocupare mai veche chiar decât independența României. În 1856, după încheierea Războiului din Crimeea, se întemeiază Comisia Europeană a Dunării, unde marile puteri din Europa continentală, ba chiar și Marea Britanie, aveau interese directe ca accesul și comerțul pe Dunăre și pe Marea Neagră să se desfășoare în condiții de siguranță.

Indiferent de trecerea anilor, Dunărea și accesul la Marea Neagră și-au păstrat importanța geo-strategică și cea geo-politică (Gogeanu, 1970). Sunt destul de mult voci care au enunțat acest fapt. Un profesor universitar din Ungaria interbelică (1922) menționa: „Soarta, nu numai a Europei, dar a întregii lumi civilizate, depinde de starea îngrijorătoare a Germaniei și a țărilor dunărene" (Iaszi, 1922). Chiar, dacă nu toți istoricii sau oameni politici ai acelor vremuri erau de acord cu această idee, aceasta ne atrage atenția asupra importanței regiunii căci, cel puțin pentru acele vremuri, cheia stabilității și prosperității continentului european era dictată de starea economică și socială a Germaniei, dar și a țărilor dunărene (adică Europa Centrală și de Est).

Academicianul maghiar nu a fost singurul care a văzut importanța strategică a regiunii dunărene, a Dunării și conexiunii acesteia cu Marea Neagră. Dimitrie Gusti menționa (aproximativ în aceeași perioadă): „atât Puterile Centrale cât și Aliații au căutat să păstreze această veche comisie (n.n Comisia Europeană a Dunării de la Sulina), pentru că oricare altă alcătuire internațională întemeiată azi pe principii moderne de Drept Internațional nu ar mai putea să formeze un asemenea instrument de tutelă politică. Căci această comisie nu este în fond decât o aglomerare de privilegii crescute cu vremea – alcătuire excepțională și unică pe glob, fără alt precedent în Dreptul internațional Modern" (Botez 1924, p. 202).

Începutul perioadei interbelice era una de început de dezvoltare economică a României. Economia era în proporție covârșitoare una agricolă, iar principalul produs de export al României erau cerealele. Portul de la Constanța ieșise dintr-o etapă de modernizare (sub conducerea lui Anghel Saligny), dar cum compania britanică care construise portul pentru Imperiul Otoman în 1860 trebuia despăgubit, situația era incertă și România avea nevoie să își păstreze capacitatea de export a cerealelor. În acest context, alternativa transportului cerealelor pe Dunăre este esențială, chiar dacă este una mai complicată decât cea prin portul Constanța.

Scena politică interbelică, atât cea națională cât și cea internațională, observă oportunitatea oferită de cadrul relației Dunăre-Marea Neagră pentru consolidarea economică a țărilor central europene (Gogeanu, 1970). S-a vehiculat mult timp, în cercuri politice înalte, posibilitatea alcătuirii unei Confederații Dunăre (Sebe, 2011), alcătuită pe scheletul proaspăt-defunctului Imperiu Austro-Ungar. Această regiune avea nevoie foarte mare de stabilitate pentru a putea relansa dezvoltarea economică. Accesul oferit de Dunăre era axa care structura acest teritoriu. Iată un citat care reflectă acest aspect: „încercarea de promovare a cooperării economice în cadrul fostului spațiu austro-ungar, o ipotetică uniune vamală între anumite țări din centrul Europei sau o imensă structură statală confederativă destinată să înlocuiască Austro-Ungaria – eventual și Rusia – ca factor de putere pe harta geostrategică și economică a bătrânului continent" (Georgescu, 2004, pg. 119).

În acest moment, privind retrospectiv, știm că această confederație nu a luat naștere, însă acest fapt nu diminuează cu nimic importanța internațională a relației dintre Dunăre și Marea Neagră. Vorbind în continuare despre Marea Neagră, pe lângă importanța ei reflectată de către Ministerul Afacerilor Externe, trebuie să menționăm și Organizația de Cooperare Economică a țărilor de la Marea Neagră (OCEMN sau BSEC în engleză). Importanța internațională și geostrategică a Mării Negre este reflectată prin membrii care au aderat la această organizație. Ar fi fost normal ca o astfel de organizație să fie alcătuită din țările riverane Mării Negre, însă din această organizație mai fac parte și țări nonriverane, cum ar fi: Albania, Azerbaidjan, Rep. Moldova, Armenia, Serbia și Grecia.

Conform statutului organizației OCEMN, obiectivele acestei organizații sunt:

- dezvoltarea și diversificarea cooperării bilaterale și multilaterale în conformitate cu principiile și normele legislației internaționale;
- îmbunătățirea mediului de afaceri și promovarea inițiativei individuale și colective a întreprinderilor și companiilor implicate direct în procesul de cooperare economică;
- dezvoltarea colaborării economice;
- intensificarea respectului reciproc și a încrederii, a dialogului și cooperării dintre statele membre ale OCEMN.

România deține în 2020 președinția rotativă a organizației. Conform Ministerului Afacerilor Externe prioritățile României sunt: să contribuie la consolidarea cooperării economice interguvernamentale pentru dezvoltarea sustenabilă a regiunii extinse a Mării Negre, precum și sporirea păcii, stabilității și prosperității, în conformitate cu angajamentele stipulate în Carta OCEMN (sursa: http://www.mae.ro/bsec)

Revenind la relația dintre contextul supra-național ca oportunitate de dezvoltare pentru județul Tulcea, măsurile luate în cadrul PATJ trebuie să își propună realizarea coeziunii economice, sociale și teritoriale la scară europeană, națională și regională, consolidarea competitivității acestui teritoriu și a capacității lui de a răspunde la provocările globalizării. Județul Tulcea ar putea fi cu adevărat competitiv prin intermediul rețelelor de infrastructuri de transport (feroviar, rutier, naval, aerian și de transport al energiei), pentru a pune în evidență situarea geografică favorabilă a județului ca potențială poartă de intrare la granița dintre Oceanul Planetar, spațiul ex-sovietic, Orientul Apropiat și centrul și NV Europei.

Pentru perioada de programare 2021-2027, Agenția pentru Dezvoltare Regională a Regiunii de Dezvoltare Sud-Est va continua procesul de programare a activităților specifice dezvoltării regionale în conformitate cu documentele strategice naționale si documentele strategice ale Uniunii Europene.

Agenția de Dezvoltare Regională (ADR) Sud-Est elaborează în prezent Planul de Dezvoltare Regională (PDR) 2021-2027, principalul document strategic de la nivelul Regiunii Sud-Est, document cu rol esențial în orientarea investițiilor publice și private în următoarea perioadă de programare. Similar exercițiilor anterioare de planificare a dezvoltării regionale, procesul de elaborare a PDR este unul participativ, fiind bazat pe parteneriat și consultare publică.

Programul Operațional Regional pentru Regiunea Sud-Est 2021-2027 este un document strategic de programare care acoperă domeniile: specializare inteligenta si inovare, IMM-uri, digitalizare, eficienta energetica, dezvoltare urbana, mobilitate si conectivitate, protecția naturii și a biodiversității, infrastructura educațională, turism și cultură/patrimoniu cultural. Proiectele propuse a fi finanțate au potențialul de a contribui la îmbunătățirea infrastructurii verzi, prin adoptarea unor soluții care să permită reducerea amprentei ecologice a componentei antropice. Adoptarea unor soluții compatibile cu principiile infrastructurii verzi care să contribuie la îmbunătățirea condițiilor de viață ale comunităților locale, prin asigurarea menținerii condițiilor ecologice optime.

În continuare vom prezenta prioritatea, obiectivul sectorial și obiectivele specifice propuse în cadrul Planului de Amenajare a Teritoriului Județean Tulcea pentru domeniul cadrului suprateritorial.

De la ultima etapă a studiului și până la reactualizarea acestuia, conflictul anticipat în Crimeea a ajuns la nivel de război (sau acțiune militară specială conform unei părți beligerante). În februarie 2022 Federația

Rusă a invadat Ucraina și astfel un potențial conflict a ajuns un război la graniță județului Tulcea. Bombardamente aeriene ale porturilor ucrainene de la Dunăre, survolări neautorizate ale spațiului aerian național de către drone, căderi ale resturilor acestora sau chiar drone întregi în localități tulcene din Delta Dunării, mine și drone marine în derivă care ajung în ape teritoriale naționale sunt acțiuni la care autoritățile tulcene, dar mai ales locuitorii au fost supuși, făcând din războiul țării vecine un fapt cotidian pentru autorități și pentru locuitori. Punctul de trecere a frontierei Isaccea a devenit foarte activ în acest context, atât pentru populația refugiată, cât și pentru transportul de diverse mărfuri de care economia și industria de apărare avea nevoie. Tot în acest timp s-a finalizat Podul de la Brăila și chiar recent a fost dat în circulație și varianta de drum expres care scoate direct la Jijila, ocolind astfel orașul Măcin. Altfel, în ciuda trecerii unei jumătăți de decade starea de fapt nu s-a schimbat semnificativ, astfel încât recomandările colectivului de autori privind contextul teritorial și subpunctele acestuia rămân mai departe de actualitate, necesitând în continuare acțiuni și măsuri pentru remedierea acestora și sporirea potențialului deosebit de care județul Tulcea dispune.

Obiectivele specifice la nivelul județului Tulcea în cadrul domeniului contextul teritorial sunt:

OCT: Derularea în județul Tulcea a unei dezvoltări echilibrate printr-un proces de creștere economica durabilă, favorabil incluziunii sociale, care sa conducă la creșterea standardului de viață si reducerea decalajelor de dezvoltare intra și inter regionale.

Dezvoltăm în continuare următoarele sub-obiective care ar trebui să ducă la îndeplinirea obiectivului specific contextului teritorial al județului Tulcea.

5.2.1. Coridoare transport și orașe poartă:

Așa cum am arătat în partea anterioară, Strategia de Dezvoltare Teritorială a României (SDTR) recunoaște condițiile speciale de cadru natural și socio-economice care se întâlnesc în județul Tulcea. Acest județ prezintă indicatori mai slabi decât media națională în ceea ce privește densitatea rețelelor de transport.

Județul Tulcea nu este în anul 2019 tranzitat de o axă majoră de comunicații (autostradă sau drum expres), chiar dacă Master Planul General pentru Transport menționează planul construcției unui Drum Expres în perioada 2027-2032. Se lucrează însă destul de intens la realizarea podului rutier de la Brăila-Smârdan, ceea ce va deschide județul fluxurilor economice, depinzând de capacitatea județului dacă aceste fluxuri vor fi doar de tranzit sau dacă vor fi absorbite de către cadrul economic al județului Tulcea.

Conform Master Planului General pentru Transport județul Tulcea nu este străbătut de rețeaua trans-europeană rutieră de bază (TENT-Core) ci doar de rețeaua complementară sau de legătură la TENT-Core. Planurile asumate prin acest master plan menționează intenția de a construi un drum expres pe relația drumului național 22 (Constanța-Baia-Babadag-Tulcea-Isaccea-Brăila).

În privința transportului feroviar județul Tulcea nu este și nu va fi tranzitat nici de către rețeaua trans-europeană de bază (TENT-Core) și nici de cea complementară (de acces la rețeaua principală TENT-Comprehensive).

Porturile Dunării maritime (Sulina, Tulcea, Isaccea) înregistrează un trafic scăzut de mărfuri, iar traficul regulat de persoane se desfășoară doar între Tulcea și Sulina, Tulcea și Sf. Gheorghe și Tulcea- Chilia Veche. Traficul sezonier de croazieră pe Dunăre este în creștere însă.

Poziționarea județului Tulcea în zona de frontieră a României cu Republica Moldova (chiar dacă pe o lungime de doar 800 de metri), cu Ucraina și Marea Neagră îl plasează într-o zonă teoretic favorizată, cu oportunități mai mari de dezvoltare economică având în vedere posibilitățile de comerț internațional. În cadrul UE, regiunea din care face parte județul Tulcea are o poziție geografică periferică la granița estică a UE învecinându-se cu Ucraina și Moldova, având însă, o poziție cu valențe strategice, regiunea Sud-Est și județul Tulcea fiind adevărate ”porți” de intrare din interiorul UE înspre Ucraina și Moldova. Integrarea teritoriului județean în spațiul regional și național depinde de două componente suprateritoriale importante: rețeaua de infrastructuri majore de transport și comunicație și sistemul de relații care se stabilesc între centrele cu rol semnificativ în dinamica economică și geopolitică.

Reprezentarea cea mai expresivă și concludentă a sistemelor teritoriale se poate realiza prin intermediul rețelelor de infrastructuri de transport: feroviar, rutier, aerian, și de transport al energiei, pentru a pune în evidență situarea geografică relativ excentrică a județului Tulcea, atât la nivel al U.E, cât și la nivel național.

Poziționarea județului pe granița de est a Uniunii Europene asigură premisele pentru dezvoltarea fluxurilor comerciale cu Ucraina și Republica Moldova. În acest context se impune continuarea dezvoltării infrastructurii rutiere și feroviare care asigură legătura cu orașele amplasate în partea de est a regiunii și cu punctele de trecere a frontierei.

Prin **Strategia Națională pentru Dezvoltare Durabilă**, România își stabilește cadrul național pentru susținerea Agendei 2030 și implementarea setului de 17 ODD (obiective de dezvoltare durabilă). Strategia susține dezvoltarea României pe trei piloni principali, respectiv economic, social și de mediu. Strategia este orientată către cetățean și se centrează pe inovație, optimism, reziliență și încrederea că statul servește nevoile fiecărui cetățean, într-un mod echitabil, eficient și într-un mediu curat, în mod echilibrat și integrat.

Domeniul transporturilor este considerat prioritar în contextul planurilor de dezvoltare ale României (cât și din punct de vedere al domeniului contextului teritorial al județului Tulcea), date fiind relațiile sale de interdependență cu celelalte ramuri ale economiei naționale, valoarea serviciilor oferite pentru populație și impactul considerabil asupra mediului. Segmentele principale sunt rutier, feroviar, fluvial, maritim și aerian. Deficiențe majore înregistrează sustenabilitatea, eficiența economică, siguranța, impactul asupra mediului, contribuția la dezvoltarea altor ramuri ale economiei, aportul la asigurarea conectivității interne și externe și la asigurarea finanțării pentru investiții.

Referitor la infrastructura de transport rutier, autostrăzile și drumurile de interes național și european reprezintă doar 21% din rețea. Aproape 90% din rețeaua de drumuri este la standardul de o singură bandă pe sens și se află, conform clasificării acceptate, doar în proporție 50% în stare bună. Această situație clasează România pe primul loc în Europa privind rata mortalității prin accident rutier. De asemenea, rata accidentelor auto în care sunt implicați pietoni este cu mult peste media UE. În perioada 2004 - 2017 numărul de călători s-a diminuat cu 30,3%, de la aproximativ 99 la 69 milioane călători/an la nivel național.

Strategia Națională pentru Dezvoltare Durabilă propune pentru Orizontul 2020 îmbunătățirea conectivității între localități și regiuni prin sporirea ponderii drumurilor județene și comunale modernizate la 61% în 2020 (în comparație cu 39,4% în 2016). Pentru viitor, având ca țintă anul 2030 se prevede modernizarea și dezvoltarea infrastructurii calitative, fiabile, durabile și puternice, inclusiv infrastructura regională și transfrontalieră, pentru a sprijini dezvoltarea economică și bunăstarea oamenilor, cu accent pe accesul larg și echitabil pentru toți. De asemenea se dorește îmbunătățirea siguranței rutiere

Documentul de referință însă pentru acest capitol este Master Planul General pentru Transport, dar referiri se găsesc în toate documentele oficiale de planificare (PATN, SDTR), dezvoltare regională (PDR SE) sau diverse alte strategii (a se vedea bibliografia capitolului). Printre cele mai importante obiective se află:

- creșterea conectivității teritoriului național la spațiul european (- modernizarea navigației pe fluviul Dunărea și Canalul Dunăre-Marea Neagră, pentru preluarea/distribuirea fluxurilor de mărfuri spre și dinspre portul Constanța).
- Sprijinirea dezvoltării aglomerărilor economice de tip cluster.

- Dezvoltarea zonelor libere: Sulina.
- Sulina (port al rețelei TEN-T): Se vor realiza lucrări de modernizare a infrastructurii portuare (MPGT, pg. 340).
- Tulcea (port al rețelei TEN-T extinse):Dezvoltarea unui terminal cargo general prin modernizarea infrastructurii, transformarea terminalului într-unul cu capacitatea de a opera mărfuri generale. Lucrări de reabilitare și modernizare infrastructură portuară port Tulcea pentru deservirea fluxurilor de pasageri și transport mărfuri. Construcția unor facilități adecvate pentru operare/ încărcare- Dragare pentru a garanta adâncimea suficientă a danelor (MPGT, pg. 341, 372-374).
- Portul Măcin, portul Isaccea, portul Chilia Veche, portul Mahmudia: se propune modernizarea infrastructurii actuale (la creșterea capacității și atragerea de noi fluxuri de mărfuri în port) (MPGT, pg. 341, 372-374).
- Conectarea localităților rurale greu accesibile sau izolate la rețeaua principală de așezări și infrastructura majoră de transport (localități foarte slab dezvoltate în Delta Dunării).
- Executare lucrări de modernizare pentru terminalul de transport combinat existent: Terminalul Tulcea Mărfuri (PATN, secțiunea 1, pg. 11).
- Îmbunătățirea accesibilității regiunilor prin modernizarea infrastructurii de transport regionale și locale - Dezvoltarea infrastructurii de transport între centrele urbane și a legăturilor cu zonele învecinate (SNDD, pg. 103).
- Dezvoltarea, modernizarea, extinderea de sisteme de transport în comun la nivel urban și periurban (condiționalitatea existenței planurilor de mobilitate urbană), inclusiv dotarea cu mijloace de transport ecologic (SDD Tulcea).

Având în vedere aceste direcții de dezvoltare regăsite în documentele strategice și de planificare, în cadrul PATJ Tulcea propunem următoarele:

OCT1 Coridoare de transport și orașe poartă: creșterea accesibilității, siguranței și asigurarea conectării, județului Tulcea la infrastructura majoră TEN-T din România și Europa Centrală și de Est și la principalii poli urbani din regiune.

MCT 1.1: Drum expres Constanța-Tulcea-Măcin.

MCT 1.2: Modernizare cale ferată Medgidia-Tulcea.

MCT 1.3: Modernizare aeroport Delta Dunării pentru curse charter.

MCT 1.4: Dezvoltare capacități portuare Tulcea și Sulina, Isaccea, Măcin.

5.2.2. Structură policentrică, poli de creștere și de dezvoltare, centre urbane

Municipiul Tulcea și teritoriul pe care acesta îl gestionează joacă un rol secundar, dar de echilibru în ansamblul regional și cel național. Coordonatorii dinamicilor de fluxuri din regiune sunt Constanța (pol de creștere) și sistemul urban Brăila-Galați (poli de dezvoltare), municipiul Tulcea având un rol de echilibru.

Conform PATN, secțiunea a IV-a, la nivelul ierarhiei naționale, municipiul Tulcea se încadrează doar la rangul IV având o importanță și un rol teritorial la nivel județean sau transfrontalier (slab în cazul municipiului Tulcea având în vedere regimul graniței de stat cu Ucraina și accesul dificil în relație cu Republica Moldova), sau fiind un pol principal la nivel județean (conform Studiului de Fundamentare în vederea actualizării PATN, secțiunea IV).

În studiile de specialitate se remarcă izolarea municipiului Tulcea, acesta având o poziție excentrică în sistemul urban al Regiunii de Dezvoltare Sud-Est. Astfel, cel puțin la nivel teoretic, bazat pe masa demografică a orașelor și a distanțelor rutiere, partea sudică a județului Tulcea este polarizată de către Constanța, iar partea vestică de către sistemul urban Brăila-Galați. Partea de Sud-Vest al județului Tulcea este recunoscută în literatura de planificare teritorială (PATN, secțiunea a IV-a) ca fiind o zonă care pe o rază de 25-30 de km nu are un centru urban.

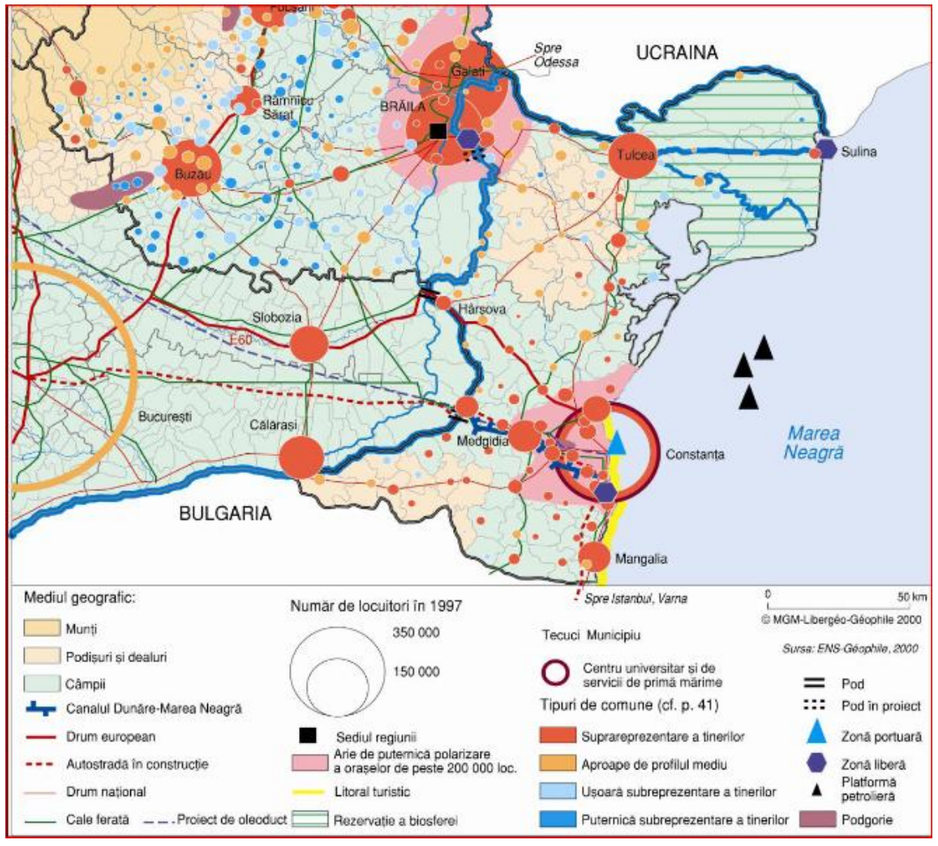

Figura nr. 14: Centre și axe de dezvoltare în Regiunea de dezvoltare Sud-est

sursa: Atlasul României (Ed. II), V. Rey (coord), Ed. Rao, 2006

Reluăm ideea menționată în etapele anterioare, cum să densitatea scăzută a populației județului Tulcea, cât și masa demografică și economică mai redusă a municipiului reședință de județ amplifică interferențele polarizatoare din alte județe. Acest aspect este în continuare amplificat de faptul că nu toate centrele urbane existente în județul Tulcea îndeplinesc standardele de a fi orașe și implicit au probleme în a îndeplini funcția de releu al dezvoltării în zona rurală adiacentă lor. Studiul de fundamentare pentru actualizarea PATN-ului, secțiunea a IV-a, a identificat două orașe la nivelul județului Tulcea care îndeplinesc criterii pentru a fi considerate orașe rurale. Aceste orașe sunt: Babadag și Sulina.

În cadrul PATN, secțiunea a IV-a se menționează: zone lipsite de orașe pe o rază de circa 25-30 km, care necesită acțiuni prioritare pentru dezvoltarea de localități cu rol de servire intercomunală Județul Tulcea:

1.**Baia**, 2.Beidaud, 3.Casimcea, 4.**Cerna**, 5.Ciucurova, 6.Dăeni, 7.Dorobanţu, 8.Hamcearca, 9.Horia, 10.Izvoarele, 11. Ostrov, 12.Peceneaga, 13.Stejaru, 14.**Topolog**[30] **(**sublinierile – litere aldine reprezintă propunerile PATJ pentru localități cu rol intercomunal).

Desemnarea la nivel național a polilor de creștere (în număr de 7, municipiul Constanța se află în această categorie) și a polilor de dezvoltare (în număr de 13, aici regăsindu-se municipiile Galați și Brăila) ar fi trebuit să fie o soluție care să conducă către absorbția de fonduri de natură să stimuleze dezvoltarea celor 7 poli de creștere, în ideea ca aceștia vor atrage după sine și dezvoltarea regiunilor înconjurătoare. Așadar logica a fost: dezvoltăm Constanța, Galați și Brăila pentru a dezvolta indirect municipiul Tulcea și restul județului. Ca rezultat a acestor măsurări a apărut și necesitatea înființării ITI (Instrument Teritorial Integrat) Delta Dunării.

În raport cu informațiile prezente în Strategia de Dezvoltare Teritorială a României 2035, o serie de teritorii din regiune pot fi încadrate în categoria axelor de dezvoltare. Astfel, între axele de dezvoltare prezentate în SDTR 2035 putem menționa coridorul Constanța-Baia-Babadag-Tulcea- Măcin și o ramificație secundară Baia-Ciucurova-Cerna-Măcin.

Având în vedere aceste direcții de dezvoltare regăsite în documentele strategice și de planificare, în cadrul PATJ Tulcea propunem următoarele:

OCT2 Policentrism și poli de creștere: c**reșterea rolului de pol de echilibru în ansamblul regional dominat de polul de creștere Constanța și polii de dezvoltare Brăila și Galați pentru a contrabalansă forțele centripete exercitate asupra influenței în teritoriul județean de către municipiul Tulcea.**

MCT 2.1 Sporirea rolului de centru regional de echilibru al municipiului Tulcea prin atragerea investițiilor private, dar și prin cele publice în domeniul infrastructurii majore sau a celei tehnico-edilitare de la nivel local.

MCT 2.2 Dezvoltarea unor clustere (în domenii precum agricultură, energie regenerabilă, industrie metalurgică, construcții de nave, cercetare în domeniul protecției mediului) pentru sporirea influenței în teritoriu și asigurarea unei dezvoltări incluzive și sustenabile de care să beneficieze și zona adiacentă municipiului Tulcea.

MCT 2.3 Sporirea rolului polilor de creștere de la nivel județean (Babadag, Sulina, Isaccea și Măcin) prin atragerea investițiilor private și a celor publice din domeniul infrastructurii.

MCT 2.4 Crearea cadrului necesar dezvoltării socio-economice pentru declararea ca orașe a unor comune care îndeplinesc rol intercomunal precum Baia, Cerna și Topolog într-o primă fază, dar și a altora – pe termen lung - cu potențial precum Ciucurova, Jurilovca, Nalbant.

5.2.3. Zone de cooperare transfrontalieră, sisteme urbane transfrontaliere

La nivelul cooperării transfrontaliere există o serie de programe de cooperare de tip transfrontalier, județul Tulcea fiind inclus în programele de cooperare teritorială europeană. Județul Tulcea este cuprins în programe de cooperare de tip transfrontalier cum ar fi: Programul de cooperare URBANACT III 2014-2020, Programul de cooperare interregională INTERREG Europe, Programul transnațional Dunărea 2014-2020, Programul de cooperare „Euroregiunea Dunărea de Jos”, Programul de cooperare „Euroregiunea Marea Neagră”, Conferința Regiunilor Periferice Maritime ale Europei (CRPM)- Comisia Balcanică și a Mării Negre, ceea ce îi conferă oportunități de dezvoltare și ar putea stimula un nivel de cooperare inter-regională important.

Un melanj de provincii (sudul Moldovei, estul Munteniei și Dobrogea), județul Tulcea face parte dintr-o regiune de dezvoltare în care istoria, cultura și tradiția completează mediul natural, deosebit de atrăgător. Beneficiind de o bogată tradiție istorică, culturală și spirituală, regiunea îmbină în mod armonios tradiționalul cu modernul și trecutul cu prezentul, potențialul acesteia putând fi folosit pentru dezvoltarea infrastructurii, a zonelor rurale, a turismului și a resurselor umane. Această situație poate reprezenta o oportunitate foarte mare în vederea realizării de parteneriate locale sau regionale, mai ales la nivel internațional.

Dintre documentele consultate ne-au atras atenția și următoarele obiective care vizează cooperarea internațională sau transfrontalieră în regiunea județului Tulcea:

- Asigurarea conectivității zonei de coastă, atât față de teritoriul de influență cât și între centrele costiere românești.
- Dezvoltarea integrată a zonei ce coastă pe baza unui plan de amenajare integrat al teritoriului zonal (care să cuprindă și partea ucraineană a Deltei Dunării).
- Creșterea atractivității întregii zone transfrontaliere (proiect integrat de-a lungul Dunării).
- Dezvoltarea porturilor dunărene și a infrastructurii de transport intermodal.
- Îmbunătățirea cooperării transfrontaliere în zonele de protecție a mediului pentru a face față mai bine riscurilor (inundații, eroziune, poluarea cu nutrienți, etc) (SDD Tulcea, pg. 256-257, 409).
- Inițierea și promovarea politicii maritime integrate la Marea Neagră și susținerea inițiativelor de „creștere albastră” (SDTR, 2014)
- Adoptarea sistemului de politici publice care să asigure gestiunea resurselor maritime într-un mod integrat, având la bază modelul politicilor similare adoptate la alte zone costiere din Uniunea Europeană. Conceptul de „creștere albastră” se bazează pe exploatarea neinvazivă a resurselor maritime de orice natură, de la extracția de hidrocarburi până la pescuitul maritim.
- Dezvoltarea zonelor de frontieră ca efect al consolidării zonelor funcționale urbane transfrontaliere și extinderii parteneriatelor cu orașele din țările vecine. (Studiu de fundamentare SDTR- Rețeaua de localități după rang și importanță)
- Implementarea unui sistem comun de monitorizare a calității factorilor de mediu din zona Deltei Dunării.
- Înființarea Centrului Internațional pentru Cercetări Avansate “Fluvii, Delte, Mări – DANUBIUS” Tulcea.
- Înființarea și sprijinirea clusterelor de servicii turistice și de agrement (pachet integrat de servicii complementare și conexe pentru dezvoltarea destinațiilor turistice).

Având în vedere aceste direcții de dezvoltare regăsite în documentele strategice și de planificare, în cadrul PATJ Tulcea propunem următoarele:

OCT3 Transfrontalier: Consolidarea capacității de cooperare (politic, economic și social) și de planificare în domeniul transfrontalier și transnațional.

Măsuri aferente obiectivelor:

MCT 3.1 Perfecționarea continua a personalului din cadrul departamentului de proiecte (interne sau internaționale) din CJ Tulcea în vederea consolidării capacității județului Tulcea de cooperare

[30] sublinierile – litere aldine reprezintă propunerile PATJ pentru localități cu rol intercomunal

și planificare în domeniul transfrontalier (județul Tulcea-Ucraina în principal, dar și județul Tulcea-Rep. Moldova în secundar).

MCT 3.2 Creșterea nivelului schimburilor economice între jud. Tulcea și Ucraina.

MCT 3.3 Investiții pentru asigurarea conectivității zonei de coastă (Sulina și Sf. Gheorghe) sau fluviatile (Chilia, Ceatalchioi și Isaccea).

MCT 3.4 Perfecționarea continuă a personalului din cadrul primăriilor care este responsabil cu implementarea proiectelor derulate.

5.2.4. Zone metropolitane, periurbane și zone urbane funcționale:

În paralel cu dezvoltarea polilor de creștere și a zonelor metropolitane, formarea și consolidarea zonelor funcționale urbane reprezintă o modalitate de sprijinire a procesului de creștere a coeziunii teritoriale și de dezvoltare echilibrată a teritoriului la nivel național și teritorial (Studiu 15 de fundamentare a SDTR).

Municipiul Tulcea, și județul pe care îl gestionează, au nevoie de întărirea capacității de coordonare și de impulsionare a dezvoltării în teritoriu. Acest lucru se poate realiza cu condiția ca municipiul Tulcea să fie capabilă să atragă agenți economici și forță de muncă calificată. Asta deoarece agenții economici împreună cu forța de muncă calificată sunt agenții care asigură inovarea necesară supraviețuirii firmelor. Dacă această verigă este asigurată, în condițiile unui management public eficient și performant, investițiile realizate vor acționa ca forțe de atragere pentru locuitori. Condițiile de trai vor deveni mai bune pentru locuitorii orașului și în cadrul relațiilor pe care orașul le structurează cu zona adiacentă va impulsiona și dezvoltarea acestei zonei (fie că vorbim de zona periurbană, suburbană, zona urbană funcțională sau chiar de zona metropolitană).

Atlasul Teritorial al României conturează o capacitate medie spre slabă a municipiului Tulcea de a polariza teritoriul județului. Se creează premise în acest fel și pentru o capacitate mediocră de a genera o zonă periurbană sau zonă urbană funcțională extinsă în teritoriul județului. Forțele de polarizare exercitate de către polul regional principal Constanța și de către polii regionali secundari Brăila și Galați estompează din puterea de polarizare a municipiului reședință de județ.

Municipiul Tulcea deține însă un rol de echilibru foarte important între municipiul Constanța (pol de creștere cu zona metropolitană funcțională) și sistemul urban Brăila-Galați (ambele orașe fiind poli de dezvoltare, fără o zonă metropolitană funcțională oficial). Municipiul Tulcea trebuie să își consolideze această poziție în încercarea de a-și contura aria de influență, astfel încât locuitorii județului Tulcea să beneficieze de servicii specializate în cadrul județului (excluzând cele educaționale terțiare sau de sănătate, unde gradul de specializare este strict dependent de masă demografică) și care să conducă la o dezvoltare a municipiului reședință de județ.

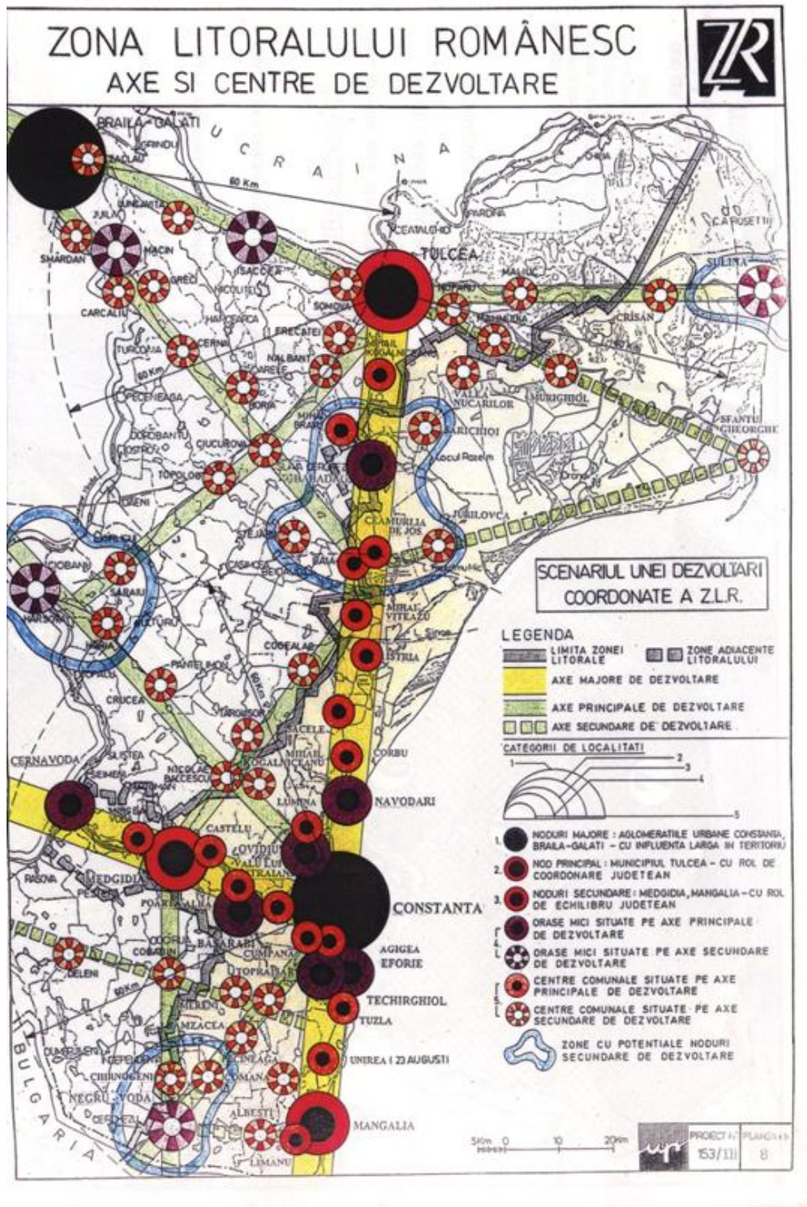

Figura nr. 15: Sistemul dobrogean de axe și elemente nodale (viziune 1997)

sursa: INCD URBANPROIECT, PATZ Litoral (1997)

Axele pe care își structurează municipiul Tulcea zona urbană funcțională sunt drumurile naționale spre Babadag și Măcin. Conform acestui indicator se prefigurează o zonă urbană funcțională cu o răspândire relativ redusă (populația cuprinsă în ZUF Tulcea este redusă și nu ajută la crearea unui efect de economie de scară).

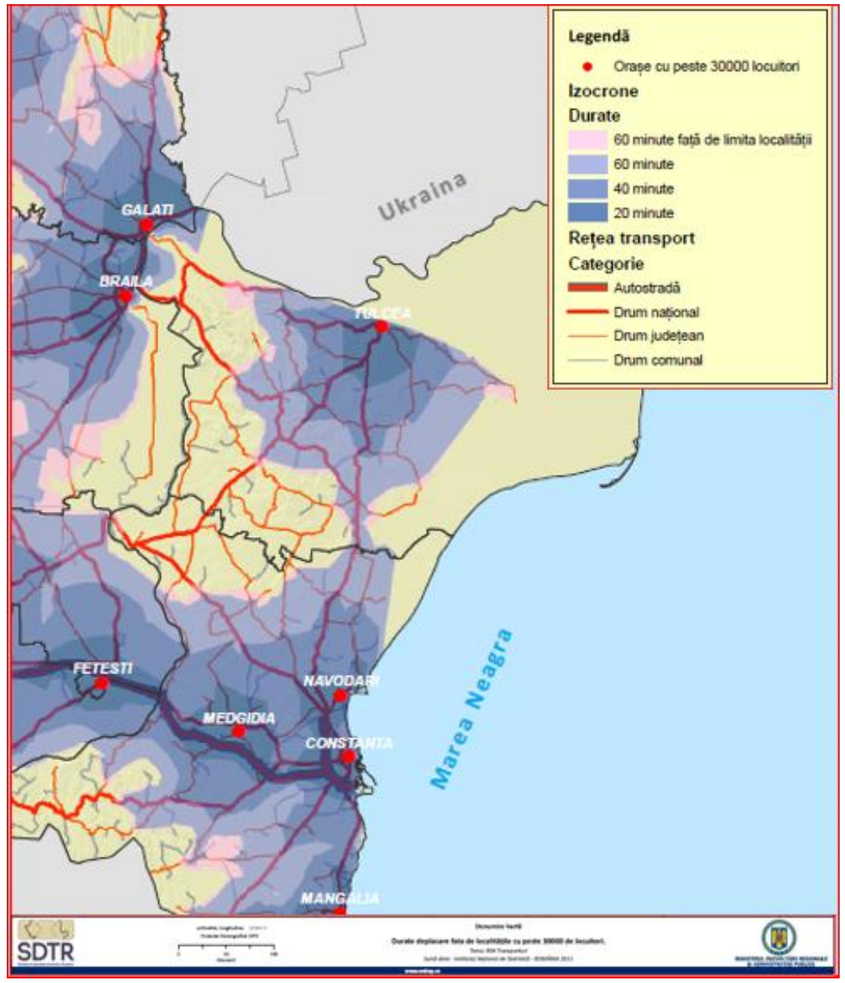

Figura nr. 16: Durata de deplasare față de localitățile cu peste 30.000 de locuitori.

Sursa: SDTR

Constituirea zonelor de cooperare de tip metropolitan sau periurban este benefică căci aceste asocieri ale unui municipiu cu unitățile administrativ teritoriale limitrofe denotă o influență importantă a centrului urban asupra acestora.

Pe lângă aceste zone metropolitane sau periurbane de cooperare cu potențial de dezvoltare (monocentrice) ar mai exista și alte zone în care s-ar putea dezvolta o serie de structuri urbane policentrice, într-un orizont de timp mediu sau chiar mai îndepărtat. Deocamdată dintre principalele centre urbane din Regiunea de Dezvoltare Sud-Est doar municipiile Constanța, Brăila și Galați au constituite (în diferite stadii) astfel de zone de cooperare. Prin constituirea unor zone de tip periurban și în jurul centre urbane s-ar putea dezvolta o serie de structuri urbane policentrice care ar contribui la o dezvoltare mai echilibrată a regiunii, iar municipiul Tulcea joacă un rol esențial în acest sens.

De asemenea, cooperarea în mediul rural este prezentă pe teritoriul județului prin intermediul Grupurilor de Acțiune Locală (sunt identificate cinci GAL-uri) care au la bază măsurile de tip ”LEADER” și care sunt prezente pe aproape tot teritoriul județului Tulcea. Acestea sunt: GAL Oamenii Deltei, GAL Delta Dunării, GAL Razim, GAL Dobrogea Centrală, GAL Dobrogea De Nord și GAL Munții Măcin-Dunărea Veche. Un alt tip de zone de cooperare care există în județ și regiune este cel al așa numitelor FLAG-uri. Grupurile de Acțiune Locală pentru Pescuit, denumite generic FLAG-uri, au implementat strategii de dezvoltare locală în zone riverane Dunării, în zona costieră a Mării Negre, dar și pe apele interioare. Pe teritoriul Regiunii de dezvoltare Sud-Est există șase FLAG-uri: FLAG Brăila, Prut-Dunăre Galați, Dobrogea Nord-Constanța, Dobrogea Sud-Agigea, Bazinul Siretului-Vrancea și FLAG Delta Dunării în județul Tulcea.

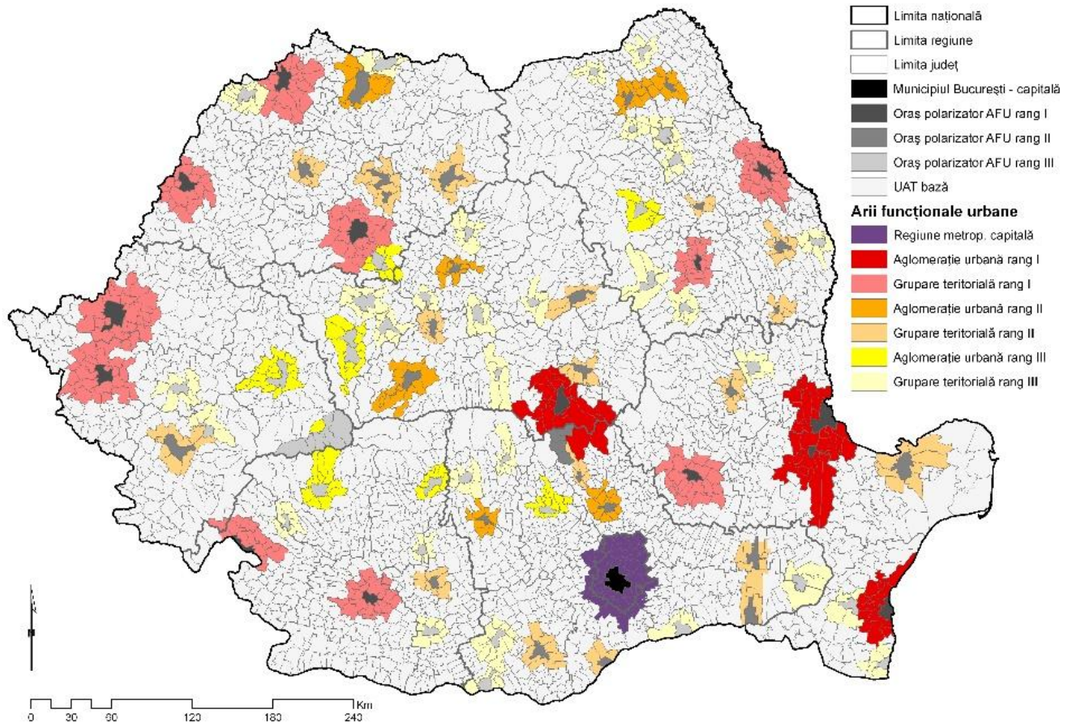

Figura nr. 17: Arii funcționale urbane (viziune 2014)

Sursa: Studiului de Fundamentare în vederea actualizării PATN, secțiunea a IV-a

Având în vedere aceste direcții de dezvoltare regăsite în documentele strategice și de planificare, în cadrul PATJ Tulcea propunem următoarele:

OCT4 Zone metropolitane, periurbane și zone urbane funcționale: **Dezvoltarea și transformarea zonei funcționale Tulcea într-o zonă metropolitană ca modalitate de sprijinire a procesului de creștere a coeziunii teritoriale și de dezvoltare echilibrată a teritoriului județean Tulcea.**

Măsuri aferente obiectivelor:

MCT 4.1 Întărirea relațiilor între zona periurbană sau zona urbană funcțională și comunalele care fac parte din sistemul teritorial al acestora prin investiții economice în zona rurală, dar și dezvoltarea mobilității urban-rural sau rural-rural.

MCT 4.2 Crearea condițiilor socio-economice necesare pentru dezvoltarea unei zone metropolitane în jurul municipiului Tulcea.

Surse documentare:

Atlasul Teritorial al României.

Banca Mondială, Oraşe Competitive.

Banca Mondială, Oraşe Magnet.

Banca Mondială, Zone urbane şi rurale marginalizat.

Botez, E.P., 1924. Dunărea şi comisiile ei în Gusti D.,(coord.), Politica externă a României, Bucureşti.

Conceptul Strategic de Dezvoltare Teritorială România 2030.

ESPON 111 Potentials for polycentric development in Europe, 2005 (accesat la https://www.espon.eu/sites/default/files/attachments/fr-1.1.1_revised-full_0.pdf).

Georgescu, M., 2004. România, Franţa şi securitatea europeană în anii '20: speranţe şi iluzii, Editura Militară, Bucureşti.

Gogeanu, P., 1970. Dunărea în relaţiile internaţionale, Editura Politică, Bucureşti.

Iaszi, O., 1922. Problema naţionalităţilor în Europa Centrală, Revista Vremii, an II.

Legea 351/2001. Planul de Amenajare a Teritoriului Naţional (PATN), secţiunea a IV-a. Reţeaua de localităţi.

Master Planul General pentru Transport (2015).

Planul de Dezvoltare Regională Sud-Est draft (accesat la: http://www.adrse.ro/Documente/Planificare/POR_Sud_Est_2021-2027_iunie_2020.pdf).

Rey V., Groza, O., Ianoş, I., Pătroescu M., 2006. Atlasul României, ed. a-II-a. Edit. Rao, Bucureşti.

Sebe, M., 2011. Perspective româneşti cu privire la planurile interbelice de creare a unei „Confederaţii Dunărene", Colecţia Working Papers IER, nr. 31.

Strategia de Dezvoltare Durabilă a judeţului Tulcea 2015-2020. (2015)

Strategia Integrată de Dezvoltare Durabilă Delta Dunării 2030.(2015)

Strategia Naţională de Dezvoltare Teritorială a României- SDTR. (2016)

Studiului de Fundamentare în vederea actualizării PATN, secţiunea a IV-a.

URBAN-INCERC, studiu privind policentrismul în România.

Strategia de Dezvoltare Durabilă a Judeţului Tulcea, 2021-2027.

Planul de Acţiune al Strategiei Integrate de Dezvoltare Durabilă a Deltei Dunării, 2023-2030.

6. CORELAREA CU STRATEGIA DE DEZVOLTARE DURABILĂ A JUDEȚULUI TULCEA

6.1. Axele din SDD și obiectivele din PATJ

De regulă, axele Strategiei și obiectivele Planului urmăresc aceleași principii. Abordarea e diferită însă: Strategia lucrează sectorial, iar Planul, teritorial. Analiza de mai jos dă gradul de convergență între ele.

1. Economia locală

Axa e abordată în Strategie prin intervenții sectoriale, orientate vădit spre competitivitatea economică și spre dezvoltarea mediului de afaceri. Există susținere directă din partea Planului, prin măsuri pentru îmbunătățirea accesibilității și a organizării teritoriale.

2. Infrastructura și dezvoltarea

Se concentrează aici majoritatea propunerilor pentru îmbunătățirea accesibilității, pentru dezvoltarea infrastructurilor și pentru reducerea disparităților rural–urban. Ele sunt concordante cu măsurile din Plan, care sunt însă mai generale.

3. Mediul

Axa grupează proiectele pentru protecția ecosistemelor din județ, pentru reducerea riscurilor naturale și pentru gestiunea resurselor de mediu. Și aici propunerile Planului sunt concordante, chiar dacă rămân la nivel de principii.

4. Agricultura, piscicultura și silvicultura

Axa consolidează lanțurile de producție și pe cele de valorificare: dezvoltarea infrastructurii, creșterea productivității și valorificarea resurselor. Fiind vorba de măsuri sectoriale, corelarea cu Planul e doar parțială, prin prisma organizării teritoriale și a protecției resurselor.

5. Sănătatea și serviciile sociale

Axa se focalizează pe infrastructură și pe acces. Corelarea cu Planul e doar indirectă, prin reducerea izolării teritoriale.

6. Educația și resursele umane

Pe lângă infrastructură și acces, axa include și formarea resursei umane și corelarea educației cu piața muncii. Din nou, corelarea cu Planul e doar indirectă, prin măsurile de organizare teritorială.

7. Cultura

Intră aici proiectele pentru restaurarea patrimoniului, pentru diversificarea ofertei culturale și pentru valorizarea identității locale. Planul le susține direct, prin peisajele culturale.

8. Turismul

Axa adună propunerile pentru rețeaua traseelor turistice din județ, pentru dezvoltarea infrastructurii de primire și pentru varietatea ofertei turistice. Corelarea cu Planul e directă.

9. Sportul

Aici sunt proiectele pentru sportul de masă și pentru dotările de agrement. Corelarea cu Planul e indirectă și se face prin zonele de recreere.

10. Capacitatea administrativă

Axa e mai aplicată aici: digitalizarea administrației, parteneriatele și coordonarea. Planul propune doar ideea instrumentelor de planificare teritorială.

6.2. Măsurile din PATJ și proiectele din SDD

1. Infrastructura de bază și accesibilitatea

Măsurile din Plan se suprapun aproape complet peste măsurile din Strategie. Portofoliile sunt aproape identice.

Tabel nr. 19: Corespondențele pentru infrastructură de bază și pentru accesibilitate

	Măsura sau direcția din PATJ	Codul	Proiectele din SDD	Relația
1.	Extinderea și modernizarea sistemelor de apă și de canalizare	MMh1.1/MMh1.2	Extinderea și modernizarea infrastructurii de apă și de canalizare	Directă
2.	Creșterea gradului de racordare la serviciile de apă și la cele de canalizare	MMh6.1	Proiecte de alimentare cu apă și de canalizare în localități	Directă
3.	Modernizarea căilor de acces în localități izolate	MR8.1	Modernizarea drumurilor județene și a celor comunale	Directă
4.	Dezvoltarea accesului la internet în bandă largă	MR8.2	Extinderea rețelelor de comunicații electronice	Directă
5.	Servicii publice pentru zonele cu accesibilitate redusă	MR8.3	Proiecte pentru îmbunătățirea accesului la serviciile publice	Complementară

2. Mediul, resursele naturale și riscurile

Măsurile din Plan se suprapun în mare parte peste proiectele din Strategie. Proiectele din Strategie sunt însă mai detaliate și includ intervenții operative suplimentare.

Tabel nr. 20: Corespondențele pentru mediu, pentru resursele naturale și pentru riscuri

	Măsura sau direcția din PATJ	Codul	Proiectele din SDD	Relația
1.	Îmbunătățirea calității apelor și ecologizarea corpurilor de apă	MMh2.1	Proiecte de protecție și de reabilitare a corpurilor de apă	Directă
2.	Execuția și modernizarea infrastructurii de apărare împotriva inundațiilor	MMh3.1	Lucrări hidrotehnice și de protecție împotriva inundațiilor	Directă
3.	Adaptarea structurilor de apărare la schimbările climatice	MMh5.2	Proiecte de reducere a riscurilor naturale	Complementară
4.	Gestionarea integrată a deșeurilor	MTd1	Proiecte pentru sistemul de management integrat al deșeurilor	Directă
5.	Protejarea biodiversității și a ariilor naturale	MMb1.1	Proiecte de conservare a biodiversității și a ariilor protejate	Directă
6.	Monitorizarea ecosistemelor și a factorilor de mediu	MMb2.2	Proiecte de monitorizare a mediului	Complementară
7.	Reducerea riscului de inundații prin măsuri structurale și nestructurale	MTRi1	Proiecte de prevenire a riscurilor naturale	Complementară

3. Turismul, peisajul și patrimoniul cultural

În mare parte, măsurile din Plan sunt acoperite de proiectele din Strategie. Strategia are însă un portofoliu mai amplu și mai diversificat.

Tabel nr. 21: Corespondențele pentru turism, pentru peisaj și pentru patrimoniul cultural

	Măsura sau direcția din PATJ	Codul	Proiectele din SDD	Relația
1.	Organizarea traseelor turistice și a dotărilor conexe	MPp3.1	Dezvoltarea infrastructurii turistice și a traseelor de vizitare	Directă
2.	Punerea în valoare a monumentelor istorice	MPc4	Proiecte de restaurare și de valorificare a patrimoniului cultural	Directă
3.	Organizarea traseelor culturale tematice	MPc4.3	Proiecte pentru dezvoltarea rutelor turistice culturale	Directă
4.	Îmbunătățirea accesului la obiectivele turistice	MTT3.3	Proiecte pentru infrastructura de acces în zonele turistice	Complementară
5.	Valorificarea resurselor naturale pentru turism și pentru agrement	MPp3	Proiecte de ecoturism și de turism în natură	Directă
6.	Dezvoltarea dotărilor din apropierea obiectivelor turistice	MPc4.5	Amenajări pentru vizitare și servicii turistice	Complementară
7.	Organizarea zonelor de agrement cu funcțiuni turistice	MPp3.1	Proiecte pentru dezvoltarea infrastructurii de agrement	Directă

4. Rețeaua de localități și serviciile publice

Măsurile din Plan sunt convergente cu proiectele din Strategie. Portofoliul Strategiei e mai detaliat la nivelul serviciilor și la cel al intervențiilor locale.

Tabel nr. 22: Corespondențele pentru rețeaua de localități și pentru serviciile publice

	Măsura sau direcția din PATJ	Codul	Proiectele din SDD	Relația
1.	Consolidarea rolului municipiului Tulcea și al ariei lui de influență	MR1.1	Proiecte pentru dezvoltarea serviciilor urbane	Directă
2.	Dezvoltarea centrelor rurale cu rol de polarizare	MR3.1	Proiecte pentru dezvoltarea serviciilor în centre rurale	Directă
3.	Dezvoltarea sistemelor rurale și urbane zonale	MR2.2	Proiecte pentru dezvoltarea locală integrată	Complementară
4.	Asigurarea serviciilor în localitățile izolate	MR8.3	Proiecte pentru acces la servicii publice	Directă
5.	Reînnoirea și revitalizarea spațiilor de locuit	MRL.1	Proiecte de reabilitare urbană și rurală	Directă
6.	Echiparea localităților cu servicii de interes general	MRL.1.6	Proiecte pentru dezvoltarea infrastructurii sociale	Directă

5. Cooperarea și instrumentele de planificare

Măsurile din Plan sunt susținute de proiectele din Strategie. Portofoliile sunt comparabile, dar Planul pune un accent mai apăsat pe instrumentele de planificare.

Tabel nr. 23: Corespondențele pentru cooperare și pentru instrumentele de planificare

	Măsura sau direcția din PATJ	Codul	Proiectele din SDD	Relația
1.	Cooperare intercomunitară pe unități teritoriale de planificare	MR4.1	Proiecte de cooperare interinstituțională	Complementară
2.	Cooperare în zona ITI Delta Dunării	MR4.2	Proiecte integrate pentru dezvoltare teritorială	Directă
3.	Elaborarea strategiilor de dezvoltare teritorială	MR5.1	Actualizarea strategiilor locale și a celor județene	Directă
4.	Elaborarea documentațiilor de tip PATZ	MR5.2	Studii și documentații de planificare teritorială	Directă
5.	Corelarea strategiilor și a documentațiilor de urbanism	MR5.4	Proiecte de planificare integrată	Complementară

6.3. Proiecte cu impact teritorial în Strategia de Dezvoltare Durabilă a Județului

Tabel nr. 24: Proiecte cu impact teritorial – axa strategică ”Economie locală”

Obiectiv specific	Obiectiv axă strategică	Cod proiect	Proiect propus
OS 1	OA 1.1: Dezvoltarea capacității de cercetare și inovare și adaptarea tehnologiilor avansate	AP1.OA11.PI11.PI18.MD11-01	Creșterea competitivității economice a firmelor care își desfășoară activitatea în Județul Tulcea prin facilitarea dezvoltării de programe de cercetare și inovare la nivelul lor
OS 1	OA 1.1: Dezvoltarea capacității de cercetare și inovare și adaptarea tehnologiilor avansate	AP1.OA11.PI11.PI18.MD1-02	Promovarea activităților de cercetare - dezvoltare - inovare la nivelul județului în scopul dezvoltării afacerilor locale și integrării persoanelor cu un nivel înalt de studii
OS 1 OS 4	OA 1.3: Impulsionarea creșterii competitivității IMM-urilor	AP1.OP13.PI11.MD11-12	Sprijinirea creării și extinderea capacităților avansate de producție și dezvoltarea serviciilor prin construirea sau extinderea spațiilor de producție sau de prestare a serviciilor, precum și prin dotarea cu active corporale și/sau necorporale în vederea îmbunătățirii competitivității întreprinderilor mici și mijlocii din Jud Tulcea
OS 1 OS 4	OA 1.3: Impulsionarea creșterii competitivității IMM-urilor	AP1.OP13.PI11.MD11-13	Dezvoltarea infrastructurii de cazare, inclusiv dotarea acestor spații în zonele cu potențial turistic din Județul Tulcea (Tulcea, Sulina, zona Munților Măcin, Mahmudia, Jurilovca, etc)
OS 1 OS 4	OA 1.3: Impulsionarea creșterii competitivității IMM-urilor	AP1.OP13.PI11.MS11-15	Susținerea diversificării activităților agricole și non-agricole pentru crearea de locuri de muncă, încurajând implicarea activă a comunităților locale de la nivelul comunelor din județ
OS 1 OS 4	OA 1.3: Impulsionarea creșterii competitivității IMM-urilor	AP1.OP13.PI11.MS11-18	Susținerea IMM-urilor în domeniile care valorifică resursele locale (activități tradiționale, prelucrarea stufului, prelucrarea lemnului, prelucrarea peștelui) în funcție de specificul comunelor din județul Tulcea
OS 1 OS 4	OA 1.3: Impulsionarea creșterii competitivității IMM-urilor	AP1.OP13.PI11.MS11-22	Înființarea de centre de prezentare și desfacere a produselor animaliere în localitățile rurale
OS 1 OS 4	OA 1.3: Impulsionarea creșterii competitivității IMM-urilor	AP1.OP13.PI11.MS11-24	Înființarea unor târguri de produse tradiționale în localitățile din județul Tulcea
OS 1 OS 5	OA 1.5: Îmbunătățirea calității, eficacității și a relevanței sistemului de educație și formare pentru piața muncii, pentru a sprijini dobândirea de competențe cheie, inclusiv a competențelor digitale	AP1.OA15.PI14.MD13 - 29	Programe de internship în cadrul liceelor din județul Tulcea în vederea adaptării elevilor din liceu la provocările și dinamica pieței muncii
OS 1 OS 5	OA 1.6: Promovarea adaptării angajaților, întreprinderilor și antreprenorilor la schimbare	AP1.OA16.PI16.MD15 -32	Sprijinirea cetățenilor care vor să acceseze fonduri europene în vederea dezvoltării în regim propriu, precum și celor care vor să dezvolte agroturismul în localitățile din Județul Tulcea
OS 1 OS 5	OA 1.6: Promovarea adaptării angajaților, întreprinderilor și antreprenorilor la schimbare	AP1.OA16PI16MD15-33	Susținerea tinerilor pentru deschiderea de afaceri personale în localitățile din Județul Tulcea
OS 5	OA 1.7: Promovarea accesului egal la educație și formare de calitate, favorabile incluziunii	AP1.OA17.PI17.MD15 -37	Derularea unor cursuri de calificare și recalificare a populației Județului Tulcea în funcție de sectoarele cu deficit de forță de muncă de la nivelul județului

Tabel nr. 25: Proiecte cu impact teritorial – axa strategică ”Infrastructură și dezvoltare urbană”

Obiectiv specific	Obiectiv axă strategică	Cod proiect	Proiect propus
OS 1 OS 7	OA 2.1: Impulsionarea creșterii și competitivității IMM-urilor	AP2.OA1.PI2.1.MD2.2 -01	Construire și amenajare adăpost animale în Județul Tulcea
OS 1 OS 7	OA 2.2: Digitalizarea serviciilor oferite de administrație în beneficiul cetățenilor, al companiilor	AP2.OA2.2PI2.2.MD2.4 - 06	Mobilitatea inteligentă în municipiile și orașele din județul Tulcea – Smart City (soluții pentru managementul traficului, managementul parcărilor, managementul transportului public)
OS 2	OA 2.3: Îmbunătățirea protecției naturii și a biodiversității, a infrastructurii verzi în special în mediul urban și reducerea poluării	AP2.OA2.3.PI2.3.MD2.2 -08	Modernizarea, reabilitarea și dezvoltarea sistemului de iluminat public în localitățile urbane din Județul Tulcea
OS 2	OA 2.3: Îmbunătățirea protecției naturii și a biodiversității, a infrastructurii verzi în special în mediul urban și reducerea poluării	AP2.OA2.3.PI2.3.MD 2.2 -09	Extinderea și modernizarea rețelelor de apă potabilă, rețelelor de canalizare și a stațiilor de epurare în localitățile urbane din județ pentru respectarea standardului de calitate a vieții și îndeplinirea obiectivelor de dezvoltare economică locală
OS 2	OA 2.3: Îmbunătățirea protecției naturii și a biodiversității, a infrastructurii verzi în special în mediul urban și reducerea poluării	AP2.OA2.3.PI2.3.MD2.1 -10	Modernizarea trotuarelor din zonele urbane și rurale județene
OS 2	OA 2.3: Îmbunătățirea protecției naturii și a biodiversității, a infrastructurii verzi în special în mediul urban și reducerea poluării	AP2.OA2.3.PI2.3.MD2.4 -11	Realizarea unui studiu de trafic și a unei strategii de decongestionare a traficului din Municipiul Tulcea
OS 2	OA 2.3: Îmbunătățirea protecției naturii și a biodiversității, a infrastructurii verzi în special în mediul urban și reducerea poluării	AP2.OA2.3.PI2.3.MD2.1-12	Modernizarea străzilor orășenești și a trotuarelor în localitățile din Județul Tulcea

Obiectiv specific	Obiectiv axă strategică	Cod proiect	Proiect propus
OS 2	OA 2.3: Îmbunătățirea protecției naturii și a biodiversității, a infrastructurii verzi în special în mediul urban și reducerea poluării	AP2.OA2.3.PI2.3.MD2.1-12.1	Eliminarea împrejmuirilor aferente terenurilor instituțiilor publice și transformarea acestora în spații pietonale (exemplu: incinta Aquaserv dintre strada Babadag și strada Rezervorului)
OS 2	OA 2.3: Îmbunătățirea protecției naturii și a biodiversității, a infrastructurii verzi în special în mediul urban și reducerea poluării	AP2.OA2.3.PI2.3.MD2.1-12.2	Transformarea spatiilor verzi existente prin crearea de piste de alergare, dar și de piste de biciclete în scop sportiv și de agrement și readucerea Tulcei la statutul de Oraș al Trandafirilor prin renunțarea la plantele ornamentale sezoniere în favoarea celor perene
OS 2	OA 2.3: Îmbunătățirea protecției naturii și a biodiversității, a infrastructurii verzi în special în mediul urban și reducerea poluării	AP2.OA2.3.PI2.3.MD 2.3 -13.2	Dotarea cu echipamente și utilaje pentru întreținerea spațiilor verzi din localitățile din județul Tulcea
OS 2	OA 2.3: Îmbunătățirea protecției naturii și a biodiversității, a infrastructurii verzi în special în mediul urban și reducerea poluării	AP2.OA2.3.PI2.3.MD 2.3 -13.4	Modernizarea parcurilor auto de utilitate publică din localitățile județului Tulcea
OS 2	OA 2.3: Îmbunătățirea protecției naturii și a biodiversității, a infrastructurii verzi în special în mediul urban și reducerea poluării	AP2.OA2.3.PI2.3.MD2.3 -14	Amenajare parc cu spații de joacă/zone de agrement în localitățile urbane din Județul Tulcea
OS 2	OA 2.3: Îmbunătățirea protecției naturii și a biodiversității, a infrastructurii verzi în special în mediul urban și reducerea poluării	AP2.OA2.3.PI2.3.MD2.3 -14.1	Extinderea infrastructurii de agrement prin modernizarea centrului de agrement ”Bididia”
OS 2	OA 2.3: Îmbunătățirea protecției naturii și a biodiversității, a infrastructurii verzi în special în mediul urban și reducerea poluării	AP2.OA2.3.PI2.3.MD2.3 -14.2	Reabilitare/modernizare parc Victoria (Skate & bike PARK)
OS 2	OA 2.3: Îmbunătățirea protecției naturii și a biodiversității, a infrastructurii verzi în special în mediul urban și reducerea poluării	AP2.OA2.3.PI2.3.MD2.6 - 15	Oraș Sfântu Gheorghe - Amenajare pistă cicloturism
OS 2	OA 2.3: Îmbunătățirea protecției naturii și a biodiversității, a infrastructurii verzi în special în mediul urban și reducerea poluării	AP2.OA2.3.PI2.3.MD2.4 -16	Dezvoltarea unei rețele hybride de transport prin achiziționarea de autobuze electrice ce vor favoriza diminuarea emisiilor de CO2 și utilizarea transportului public în defavoarea transportului personal în centrele urbane județene
OS 2	OA 2.3: Îmbunătățirea protecției naturii și a biodiversității, a infrastructurii verzi în special în mediul urban și reducerea poluării	AP2.OA2.3.PI2.3.MD2.4 -17	Extinderea parcului auto al rețelei de transport public al localităților urbane cu mijloace de transport ecologice
OS 2	OA 2.3: Îmbunătățirea protecției naturii și a biodiversității, a infrastructurii verzi în special în mediul urban și reducerea poluării	AP2.OA2.3.PI2.3.MD2.4 -18	Servicii integrate de transport public în contextul dezvoltării durabile a localităților din județ
OS 2	OA 2.3: Îmbunătățirea protecției naturii și a biodiversității, a infrastructurii verzi în special în mediul urban și reducerea poluării	AP2.OA2.3.PI2.3.MD2.5 - 19	Reabilitarea termică a instituțiilor subordonate Consiliului Județean Tulcea și a instituțiilor publice din localitățile județului Tulcea (izolare exterioară și montare ferestre termoizolante) în vederea asigurării/îmbunătățirii eficienței energetice în funcție de potențialul de reducere a consumului, respectiv reducerea emisiilor de carbon
OS 2	OA 2.3: Îmbunătățirea protecției naturii și a biodiversității, a infrastructurii verzi în special în mediul urban și reducerea poluării	AP2.OA2.3.PI2.3.MD2.5 -21	Reabilitarea termică a blocurilor de locuințe de la nivelul localităților din Județul Tulcea în vederea creșterii eficienței energetice și reducerii gradului de risc seismic
OS 2	OA 2.3: Îmbunătățirea protecției naturii și a biodiversității, a infrastructurii verzi în special în mediul urban și reducerea poluării	AP2.OA2.3.PI2.3.MD2.3 -22	Regenerarea urbană a spațiilor verzi din cadrul Județului Tulcea, inclusiv prin amenajarea spațiilor de joacă pentru copii
OS 2	OA 2.4: Promovarea mobilității urbane multi-modale	AP2.OA2.4.PI2.3.MD2.1 -23	Modernizarea și dotarea zonei portului Tulcea și a șantierului naval
OS 2	OA 2.4: Promovarea mobilității urbane multi-modale	AP2.OA2.4.PI2.3.MD2.1 -24	Transport public naval de persoane în Delta Dunării
OS 2	OA 2.4: Promovarea mobilității urbane multi-modale	AP2.OA2.4.PI2.3.MD2.1 -24.1	Modernizare transport public naval de persoane în Delta Dunării
OS 2	OA 2.5: Dezvoltarea unei mobilități naționale, regionale și locale de durabile, reziliente în fața schimbărilor climatice, inteligente și intermodale, inclusiv îmbunătățirea accesului la TEN-T și a mobilității transfrontaliere	AP2.OA2.5.PI2.4.MD 2.1 -26	Modernizarea drumurilor județene de legătură între localitățile județului Tulcea
OS 2	OA 2.5: Dezvoltarea unei mobilități naționale, regionale și locale de durabile, reziliente în fața schimbărilor climatice, inteligente și intermodale, inclusiv îmbunătățirea accesului la TEN-T și a mobilității transfrontaliere	AP2.OA2.5.PI2.4.MD 2.1 -27	Modernizare centuri ocolitoare de trafic greu în jurul orașelor din județ
OS 2	OA 2.5: Dezvoltarea unei mobilități naționale, regionale și locale de durabile, reziliente în fața schimbărilor climatice, inteligente și intermodale, inclusiv îmbunătățirea accesului la TEN-T și a mobilității transfrontaliere	AP2.OA2.5.PI2.4.MD 2.1 -28	Modernizare infrastructură de transport regional pe traseul Tulcea-Chilia Veche (DJ222N, L=80,208 km)
OS 2	OA 2.5: Dezvoltarea unei mobilități naționale, regionale și locale de durabile, reziliente în fața schimbărilor climatice, inteligente și intermodale, inclusiv îmbunătățirea accesului la TEN-T și a mobilității transfrontaliere	AP2.OA2.5.PI2.4.MD 2.1 -28.1	Modernizarea șoselei de centură – intrarea în oraș DJ 222 Agighiol până la sensul giratoriu cu str. Elizeului – ieșirea spre Mahmudia
OS 2	OA 2.5: Dezvoltarea unei mobilități naționale, regionale și locale de durabile, reziliente în fața schimbărilor climatice, inteligente și intermodale, inclusiv îmbunătățirea accesului la TEN-T și a mobilității transfrontaliere	AP2.OA2.5.PI2.4.MD 2.1 -28.2	Modernizarea șoselei de centură – str. Elizeului, între sensul giratoriu cu ieșirea către Malcoci, Str. Orizontului

Obiectiv specific	Obiectiv axă strategică	Cod proiect	Proiect propus
OS 2	OA 2.5: Dezvoltarea unei mobilități naționale, regionale și locale de durabile, reziliente în fața schimbărilor climatice, inteligente și intermodale, inclusiv îmbunătățirea accesului la TEN-T și a mobilității transfrontaliere	AP2.OA2.5.PI2.4.MD 2.1 -28.3	Realizare arteră circulație rutieră de la str. Barajului la portul Tulcea pe traseul liniei ferate (relocare gară CFR călători, lângă gara de mărfuri)
OS 2	OA 2.5: Dezvoltarea unei mobilități naționale, regionale și locale de durabile, reziliente în fața schimbărilor climatice, inteligente și intermodale, inclusiv îmbunătățirea accesului la TEN-T și a mobilității transfrontaliere	AP2.OA2.5.PI2.4.MD 2.1 -28.4	Înființare arteră rutieră str. Spitalului – str. Energiei (Mun. Tulcea)
OS 2	OA 2.5: Dezvoltarea unei mobilități naționale, regionale și locale de durabile, reziliente în fața schimbărilor climatice, inteligente și intermodale, inclusiv îmbunătățirea accesului la TEN-T și a mobilității transfrontaliere	AP2.OA2.5.PI2.4.MD 2.1 -28.6	Variantă ocolitoare ”intrare oraș – gara de mărfuri”
OS 2	OA 2.5: Dezvoltarea unei mobilități naționale, regionale și locale de durabile, reziliente în fața schimbărilor climatice, inteligente și intermodale, inclusiv îmbunătățirea accesului la TEN-T și a mobilității transfrontaliere	AP2.OA2.5.PI2.4.MD 2.1 -28.7	Proiectare și execuție a lucrărilor de modernizare cu dale elastice a trecerii la nivel cu calea ferată str. Dumitru Ivanov, cu c.f. Medgidia - Tulcea
OS 2	OA 2.5: Dezvoltarea unei mobilități naționale, regionale și locale de durabile, reziliente în fața schimbărilor climatice, inteligente și intermodale, inclusiv îmbunătățirea accesului la TEN-T și a mobilității transfrontaliere	AP2.OA2.5.PI2.4.MD 2.1 -28.8	Realizarea bretelei de legătură dintre strada Energiei și strada Iuliu Maniu cu traversarea căii ferate
OS 2	OA 2.5: Dezvoltarea unei mobilități naționale, regionale și locale de durabile, reziliente în fața schimbărilor climatice, inteligente și intermodale, inclusiv îmbunătățirea accesului la TEN-T și a mobilității transfrontaliere	AP2.OA2.5.PI2.4.MD 2.1 -28.9	Mutarea Centurii pe traseul propus prin Planul de Mobilitate Urbană
OS 2	OA 2.5: Dezvoltarea unei mobilități naționale, regionale și locale de durabile, reziliente în fața schimbărilor climatice, inteligente și intermodale, inclusiv îmbunătățirea accesului la TEN-T și a mobilității transfrontaliere	AP2.OA2.5.PI2.4.MD 2.1 -28.10	Preluarea prin expropriere a incintei TULCO pentru a fluidiza traficul auto prin realizarea unei străpungeri între strada Grigore Antipa și strada Grădinari, dar și pentru dezvoltarea portului turistic și a unei zone de parcări publice aferente acestuia
OS 2	OA 2.5: Dezvoltarea unei mobilități naționale, regionale și locale de durabile, reziliente în fața schimbărilor climatice, inteligente și intermodale, inclusiv îmbunătățirea accesului la TEN-T și a mobilității transfrontaliere	AP2.OA2.5.PI2.4.MD 2.1 -29	Modernizare infrastructura de transport regional pe traseul Sarighiol de Deal – Rahman (DJ222E, L=28,011 km)
OS 2	OA 2.5: Dezvoltarea unei mobilități naționale, regionale și locale de durabile, reziliente în fața schimbărilor climatice, inteligente și intermodale, inclusiv îmbunătățirea accesului la TEN-T și a mobilității transfrontaliere	AP2.OA2.5.PI2.4.MD2.1 -31.2	Realizarea de investiții pentru fluidizarea traficului rutier la nivelul localităților din județul Tulcea
OS 2	OA 2.5: Dezvoltarea unei mobilități naționale, regionale și locale de durabile, reziliente în fața schimbărilor climatice, inteligente și intermodale, inclusiv îmbunătățirea accesului la TEN-T și a mobilității transfrontaliere	AP2.OA2.5.PI2.4.MD2.1 -32	Modernizarea drumurilor din cadrul orașelor, comunelor și satelor
OS 2	OA 2.5: Dezvoltarea unei mobilități naționale, regionale și locale de durabile, reziliente în fața schimbărilor climatice, inteligente și intermodale, inclusiv îmbunătățirea accesului la TEN-T și a mobilității transfrontaliere	AP2.OA2.5.PI2.4.MD2.1 -34	Accesibilizarea spațiilor și serviciilor pentru persoanele vulnerabile, inclusiv persoanele cu dizabilități, în localitățile din județ
OS 2	OA 2.5: Dezvoltarea unei mobilități naționale, regionale și locale de durabile, reziliente în fața schimbărilor climatice, inteligente și intermodale, inclusiv îmbunătățirea accesului la TEN-T și a mobilității transfrontaliere	AP2.OA2.5.PI2.4.MD2.1 -35	Corelarea proiectelor majore de infrastructură în zona de frontieră şi limită de judeţ
OS 2	OA 2.5: Dezvoltarea unei mobilități naționale, regionale și locale de durabile, reziliente în fața schimbărilor climatice, inteligente și intermodale, inclusiv îmbunătățirea accesului la TEN-T și a mobilității transfrontaliere	AP2.OA2.5.PI2.5.MD2.1 -36.1	Modernizare infrastructură de transport regional pe traseul Tulcea-Chilia Veche (DJ22N, L=80,208 km)
OS 2	OA 2.5: Dezvoltarea unei mobilități naționale, regionale și locale de durabile, reziliente în fața schimbărilor climatice, inteligente și intermodale, inclusiv îmbunătățirea accesului la TEN-T și a mobilității transfrontaliere	AP2.OA2.5.PI2.5.MD2.1 -36.2	Modernizare infrastructură de transport regional pe traseul Int DN 22E -Grindu (DJ222M, L=10,031 km)
OS 2	OA 2.5: Dezvoltarea unei mobilități naționale, regionale și locale de durabile, reziliente în fața schimbărilor climatice, inteligente și intermodale, inclusiv îmbunătățirea accesului la TEN-T și a mobilității transfrontaliere	AP2.OA2.5.PI2.5.MD2.1 -36.3	Modernizare infrastructură de transport regional pe traseul Enisala – Sălcioara – Vișina (DJ222, L=18,469 km)
OS 2	OA 2.5: Dezvoltarea unei mobilități naționale, regionale și locale de durabile, reziliente în fața schimbărilor climatice, inteligente și intermodale, inclusiv îmbunătățirea accesului la TEN-T și a mobilității transfrontaliere	AP2.OA2.5.PI2.5.MD2.1 -36.4	Modernizare infrastructura de transport regional pe traseul Cataloi – Frecăței – Poșta – Telița – Int. DN 22 (DJ229A, L=19,748 km)
OS 2	OA 2.5: Dezvoltarea unei mobilități naționale, regionale și locale de durabile, reziliente în fața schimbărilor climatice, inteligente și intermodale, inclusiv îmbunătățirea accesului la TEN-T și a mobilității transfrontaliere	AP2.OA2.5.PI2.5.MD2.1 -36.5	Modernizare infrastructură de transport regional pe traseul Sarighiol de Deal – Rahman (DJ222E, L=28,011 km)

Obiectiv specific	Obiectiv axă strategică	Cod proiect	Proiect propus
OS 2	OA 2.5: Dezvoltarea unei mobilități naționale, regionale și locale de durabile, reziliente în fața schimbărilor climatice, inteligente și intermodale, inclusiv îmbunătățirea accesului la TEN-T și a mobilității transfrontaliere	AP2.OA2.5.PI2.5.MD2.1 -38	Modernizarea infrastructurii aeroportului Delta Dunării în vederea posibilității susținerii unui trafic superior, atât cantitativ cât și calitativ
OS 2	OA 2.5: Dezvoltarea unei mobilități naționale, regionale și locale de durabile, reziliente în fața schimbărilor climatice, inteligente și intermodale, inclusiv îmbunătățirea accesului la TEN-T și a mobilității transfrontaliere	AP2.OA2.5.PI2.5.MD2.1 -39	Dezvoltare centru logistic – terminal de mărfuri la aeroportul Delta Dunării
OS 2	OA 2.6: Favorizarea dezvoltării integrate sociale, economice și de mediu la nivel local și a patrimoniului cultural, turismului și securității în zonele urbane	AP2.OA2.6.PI2.6.MD2.1 -41	Înfrumusețarea spațiilor publice din cadrul localităților județului Tulcea
OS 2	OA 2.6: Favorizarea dezvoltării integrate sociale, economice și de mediu la nivel local și a patrimoniului cultural, turismului și securității în zonele urbane	AP2.OA2.6.PI2.6.MD2.3 - 42	Amenajarea de locuri moderne de agrement pe canalele Dunării
OS 2	OA 2.6: Favorizarea dezvoltării integrate sociale, economice și de mediu la nivel local și a patrimoniului cultural, turismului și securității în zonele urbane	AP2.OA2.6.PI2.6.MD2.3 – 42.1	Parc de distracții și de agrement lângă satul pescăresc, 25.000 mp (mun. Tulcea)
OS 2	OA 2.7: Dezvoltarea unei rețele TEN-T durabilă, rezilientă în fața schimbărilor climatice, inteligentă, sigură și intermodală	AP2.OA2.7.PI2.2.MD2.1 - 46	Amenajarea portului și a canalelor la Dunăre pentru activități de agrement, competiții nautice
OS 2	OA 2.7: Dezvoltarea unei rețele TEN-T durabilă, rezilientă în fața schimbărilor climatice, inteligentă, sigură și intermodală	AP2.OA2.7.PI2.2.MD2.1 -48	Decolmatarea lacurilor și canalelor navigabile din Delta Dunării în vederea facilitării accesului în sate mai izolate
OS 2	OA 2.7: Dezvoltarea unei rețele TEN-T durabilă, rezilientă în fața schimbărilor climatice, inteligentă, sigură și intermodală	AP2.OA2.7.PI2.7-MD2.1-49	Modernizarea căii ferate și a stațiilor de tren de pe ruta Tulcea - Medgidia
OS 2	OA 2.7: Dezvoltarea unei rețele TEN-T durabilă, rezilientă în fața schimbărilor climatice, inteligentă, sigură și intermodală	AP2.OA2.7.PI2.2-MD2.1-50	Amenajarea de debarcadere pentru facilitarea transportului de pasageri și mărfuri în localitățile: Băltenii de Jos (brațul Sf. Gheorghe), Pătlăgeanca (brațul Chilia), Ceatalchioi (brațul Chilia), Plauru (brațul Chilia), Pardina (brațul Chilia), Tatanir (brațul Chilia), Periprava (brațul Chilia)
OS 2 OS 3	OA 2.9: Dezvoltarea de sisteme inteligente, de energie, rețele și stocare în afara TEN-T	AP2.OA2.9.PI2.10.MD2.2 – 53.1	Modernizarea sistemului centralizat de producere și furnizare de energie termică și apă caldă menajeră din Municipiul Tulcea în scopul creșterii eficienței energetice și reducerii impactului negativ asupra mediului
OS 2	OA 2.10: Promovarea managementului durabil al apei	AP2.OA2.10.PI2.11.MD2.2 -56	Înlocuirea infrastructurii de transport a apei potabile în vederea creșterii nivelului calității apei potabile furnizate la nivelul Județului Tulcea

Tabel nr. 26: Proiecte cu impact teritorial – axa strategică ”Infrastructură și dezvoltare rurală”

Obiectiv specific	Obiectiv axă strategică	Cod proiect	Proiect propus
OS 1	OA 3.3: Impulsionarea creșterii și competitivității IMM-urilor	AP3.OA33.PI33.MD33-17	Cooperarea cu ISP în vederea extinderii echipamentelor tehnice care să permită creșterea nivelului de acoperire a rețelei de Internet la nivelul localităților din Delta Dunării și a zonelor cu acoperire limitată
OS 2	A 3.7: Dezvoltarea unei mobilități durabile, reziliente în fața schimbărilor climatice, inteligente și intermodale	AP3.OA37.PI37.MD310-31	Extinderea flotei și digitalizarea serviciilor de transport între localitățile din Delta Dunării și Municipiul Tulcea în vederea creșterii frecvenței numărului de curse
OS 2	A 3.7: Dezvoltarea unei mobilități durabile, reziliente în fața schimbărilor climatice, inteligente și intermodale	AP3.OA37.PI37.MD310-34	Amenajarea unor porturi maritime în localitățile din județul Tulcea cu acces la Marea Neagră
OS 2	A 3.7: Dezvoltarea unei mobilități durabile, reziliente în fața schimbărilor climatice, inteligente și intermodale	AP3.OA37.PI37.MD310-37	Rezolvarea transportului fluvial intern în cadrul comunelor din Delta Dunării prin achiziționarea unui poduri plutitoare

Tabel nr. 27: Proiecte cu impact teritorial – axa strategică ”Mediu”

Obiectiv specific	Obiectiv axă strategică	Cod proiect	Proiect propus
OS 3	OA.4.1: Promovarea eficienței energetice și reducerea emisiilor de gaze cu efect de seră	AP4.OA41.PI41.MD41-08.1	Valorificarea patrimoniului arheologic și istoric nord-dobrogean prin eficientizarea energetică și reabilitarea Muzeului de Istorie și Arheologie
OS 3	OA.4.1: Promovarea eficienței energetice și reducerea emisiilor de gaze cu efect de seră	AP4.OA41.PI41.MD41-08.2	Reabilitarea și eficientizarea energetică a clădirii Centrului Cultural ”Jean Bart” și. Școlii Populare de Artă Tulcea
OS 3	OA.4.1: Promovarea eficienței energetice și reducerea emisiilor de gaze cu efect de seră	AP4.OA41.PI41.MD41-08.3	Eficientizarea energetică a Bibliotecii Județene ”Panait Cerna”
OS 3	OA.4.1: Promovarea eficienței energetice și reducerea emisiilor de gaze cu efect de seră	AP4.OA41.PI41.MD41-08.4	Eficientizarea energetică și modernizare imobil – sediul Consiliului Județean Tulcea (corp legătură)
OS 3 OS 2	OA.4.2: Permiterea regiunilor, cetățenilor să abordeze impactul social, economic și de mediu al tranziției către o economie neutră din punct de vedere climatic	AP4.OA42.PI42.MD44-15	Proiect Pilot munții Măcinului - Sechestrarea carbonului - bursa carbonului
OS 3	OA.4.3: Îmbunătățirea protecției naturii și a biodiversității, a infrastructurii verzi în special în mediul urban și reducerea poluării	AP4.OA43.PI46.MD45-30	Programe de salubrizare a Deltei Dunării
OS 3	OA.4.3: Îmbunătățirea protecției naturii și a biodiversității, a infrastructurii verzi în special în mediul urban și reducerea poluării	AP4.OA43.PI46.MD45-31	Valorificarea comună a biosferelor și arealelor naturale protejate din bazinul Dunării
OS 3	OA.4.3: Îmbunătățirea protecției naturii și a biodiversității, a infrastructurii verzi în special în mediul urban și reducerea poluării	AP4.OA43.PI46.MD45-32	Dezvoltarea și implementarea planului de management a bazinului fluviului Dunăre
OS 3	OA.4.3: Îmbunătățirea protecției naturii și a biodiversității, a infrastructurii verzi în special în mediul urban și reducerea poluării	AP4.OA43.PI46.MD45-33	Desfășurarea de acțiuni de ecologizare a malurilor Dunării și și dezvoltarea unui sistem de management al deșeurilor
OS 3	OA.4.4: Promovarea tranziției către o economie circulară	AP4.OA44.PI48.MD45-39	Investigarea, protecția și remedierea siturilor poluate din zona Delta Dunării
OS 3 OS 2	OA.4.7: Promovarea adaptării la schimbările climatice, a prevenirii riscurilor și a rezilienței în urma dezastrelor	AP4.OA47.PI412.MD48-59	Creșterea capacității de protecție împotriva inundațiilor de-a lungul fluviului Dunărea

Tabel nr. 28: Proiecte cu impact teritorial – axa strategică ”Agricultură, silvicultură, piscicultură”

Obiectiv specific	Obiectiv axă strategică	Cod proiect	Proiect propus
OS 4	OA.5.1: Permiterea regiunilor, cetățenilor să abordeze impactul social, economic și de mediu al tranziției către o economie neutră din punct de vedere climatic	AP5.OA51.PI51.MD53-01	Realizarea de perdele forestiere de protecție a câmpurilor agricole
OS 4	OA.5.2: Dezvoltarea unei mobilități naționale, regionale și locale durabile, reziliente în fața schimbărilor climatice, inteligente și inter-modale, inclusiv îmbunătățirea accesului la TEN-T și a mobilității transfrontalier	AP5.OA52.PI52.MD53-06	Realizarea de perdele forestiere de protecție a drumurilor de interes județean
OS 1 / OS 4	OA.5.4: Impulsionarea creșterii și competitivității IMM-urilor	AP5.OA54.PI55.MD52-12	Încurajarea înființării de microferme zootehnice și înființarea unor abatoare de mici dimensiuni în localitățile județului
		AP5.OA54.PI55.MD52-13	Susținerea creării de centre de colectare și /sau prelucrare a produselor animale și agricole (lapte, fructe, legume, miere, etc.) în comunele din județul Tulcea
		AP5.OA54.PI55.MD52-14	Realizarea de silozuri în vederea îmbunătățirii condițiilor de depozitare a producției agricole obținută în cadrul localităților din județ
		AP5.OA54.PI55.MD52-15	Susținerea activităților agricole prin înființarea unor piețe agroalimentare în comunele din județ
		AP5.OA54.PI55.MD52-16	Înființarea unor piețe volante de legume și fructe în localitățile din județ
		AP5.OA54.PI55.MD52-17	Reconversia vechilor CAP-uri din cadrul localităților din județ și darea acestora în folosință
OS 4	OA 5.7: Îmbunătățirea resursei piscicole și exploatarea sustenabilă a acesteia	AP5.OA57.PI59.MD51-22	Repopulări amenajări piscicole
		AP5.OA57.PI59.MD51-23	Proiectarea și construirea de ferme de acvacultură destinate repopulării cu pește a Deltei Dunării
		AP5.OA57.PI59.MD51-24	Decolmatarea lacurilor și a canalelor în vederea împiedicării reducerii resursei piscicole
		AP5.OA57.PI59.MD51-25	Diminuarea dezechilibrului ecologic a speciilor de pești din lacurile / lagunele din județ, reducerea sedimentării în lacurile mari și restaurarea calității mediului prin deschiderea unei breșe de comunicare la nivelul cordoanelor litorale de pe teritoriul județului
		AP5.OA57.PI59.MD51-26	Marcarea și amenajarea specifică a zonelor de pescuit sportiv de pe teritoriul județului Tulcea

Obiectiv specific	Obiectiv axă strategică	Cod proiect	Proiect propus
OS 4	OA 5.8: Promovarea dezvoltării sustenabile și a gospodăririi eficiente a unor resurse naturale precum apa, solul și aerul	AP5.OA5.8.MD5.8 -28	Extinderea / Modernizarea barajelor de acumulare și construirea unor sisteme de irigații în localitățile din județ
OS 4	OA 5.9. Îmbunătățirea orientării spre piață și sporirea competitivității, inclusiv punerea unui accent mai puternic asupra cercetării, tehnologiei și digitalizării	AP5.OA5.9.MD5.9 -30	Realizare / modernizare drumuri agricole în cadrul comunelor județului Tulcea

Tabel nr. 29: Proiecte cu impact teritorial – axa strategică ”Sănătate și servicii sociale”

Obiectiv specific	Obiectiv axă strategică	Cod proiect	Proiect propus
OS 5	OA.6.1: Creșterea eficacității sectorului medical prin investiții în infrastructură și servicii	AP6.OA61.PI61.MD61 -02	Înființarea de centre medicale de permanență/centre medicale multifuncționale la nivelul localităților din Județul Tulcea
		AP6.OA61.PI61.MD61 -03	Înființarea unui cabinet medical/dispensar medical, precum și dotarea acestora și asigurarea funcționării lor non stop în satele/comunele din Județul Tulcea
		AP6.OA61.PI61.MD61 -04	Înființarea de dispensare și cu aparatura medicală necesare în fiecare localitățile din Județul Tulcea
		AP6.OA61.PI61.MD61 -06	Înființarea unor secții de pediatrie în cadrul spitalelor de la nivelul județului
		AP6.OA61.PI61.MD61 -07	Înființarea unei secții de neurochirurgie în cadrul Spitalului Județean Tulcea
		AP6.OA61.PI61.MD61 -08	Înființarea unei secții de chirurgie toracică în cadrul Spitalului Județean Tulcea
		AP6.OA61.PI61.MD61 -09	Înființarea unei secții de hematologie în cadrul Spitalului Județean Tulcea
		AP6.OA61.PI61.MD61 -10	Extinderea blocului operator și modernizarea secției de terapie intensivă în cadrul Spitalului Județean Tulcea
		AP6.OA61.PI61.MD61 -13	Înființarea de spitale în puncte strategice din Delta Dunării
		AP6.OA61.PI61.MD61 -15	Înființarea unor cabinete medicale în cadrul școlilor și grădinițelor din localitățile județului
		AP6.OA61.PI61.MD61 -16	Înființare farmacii în comunele din județul Tulcea
		AP6.OA61.PI61.MD61 -17	Construirea de facilități de cazare pentru specialiștii în medicină care activează în comunele din județ, sau reabilitarea facilităților de cazare acolo unde acestea deja există
	OA.6.2: Îmbunătățirea accesibilității și eficacității serviciilor de reabilitare/recuperare, serviciilor de îngrijire paliativă, serviciilor de îngrijire pe termen lung	AP6.OA62.PI62.MD6.1 -18	Dezvoltarea și modernizarea serviciilor oferite de Centrul Medico-Social din comuna Luncavița, prin acordarea de sprijin bătrânilor la domiciliu și a persoanelor cu handicap
		AP6.OA6.2.PI6.2.MD6.3-19	Construire/modernizare/reabilitare cămine bătrâni / centre de zi pentru bătrâni în localitățile din județul Tulcea
OS 5	OA 6.5: Îmbunătățirea integrării socioeconomice a comunităților marginalizate, a migraților și a grupurilor dezavantajate prin măsuri integrate care să includă asigurarea de locuințe și servicii sociale	AP6.OA6.5.PI6.6,MD6.3-24.1	Salubrizarea tuturor spațiilor existente ocupate de locuințe sociale, începând cu imobilul 14 Noiembrie nr.26, singurul monument istoric aflat la acest moment în patrimoniul municipiului Tulcea
		AP6.OA6.5.PI6.6,MD6.3-25	Construire locuințe tip ANL în localitățile din județ, dedicate specialiștilor, familiilor tinere sau aflate în dificultate
OS 5	OA 6.6: Creșterea accesului egal și în timp util la servicii de calitate, sustenabile și cu prețuri accesibile; modernizarea sistemelor de protecție socială; îmbunătățirea sistemelor de sănătate și a serviciilor de îngrijire pe termen lung	AP6.OA6.6.PI6.7.MD6.3-26	Înființarea unor echipe mobile formate din specialiști în kinetoterapie și terapie psihologică care să efectueze controale la domiciliul pacienților, în special a celor proveniți din localitățile din Delta Dunării
OS 5	OA6.10: Îmbunătățirea accesului pe piața muncii pentru toate persoanele aflate în căutarea unui loc de muncă, în special pentru tineri, prin promovarea angajării pe cont propriu și a economiei sociale	AP6.OA6.10.PI6.12.MD6.4-39	Înființare Club al Tineretului/Casă de Cultură, unde tinerii să poată socializa și să participe împreună la cât mai multe acțiuni

Tabel nr. 30: Proiecte cu impact teritorial – axa strategică ”Educație și resurse umane”

Obiectiv specific	Obiectiv axă strategică	Cod proiect	Proiect propus
OS 5	OA.7.2: Îmbunătățirea accesului la servicii de calitate și favorabile incluziunii în educație, formare și învățarea pe tot parcursul vieții prin dezvoltarea infrastructurii	AP7.OA72.PI71.MD72-04	Modernizare infrastructură educațională și infrastructură conexă educației la nivelul localităților din județul Tulcea (modernizare, reabilitare termică, extindere, dotare școli și grădinițe)
		AP7.OA72.PI71.MD72-05	Lucrări privind efectuarea de reparații și împrejmuirea unităților de învățământ în localitățile din Județul Tulcea
		AP7.OA72.PI71.MD72-07	Înființarea de laboratoare și dotarea corespunzătoare a acestora în vederea îmbunătățirii metodelor de predare-învățare în localitățile din Județul Tulcea

		AP7.OA72.PI71.MD72-08	Dotarea tehnică și tehnologică a unităților de învățământ din mediul rural în vederea creșterii eficienței și eficacității actului educațional
		AP7.OA72.PI71.MD77-09	Amenajarea curților/spațiilor de joacă din cadrul unităților de învățământ în localitățile din Județul Tulcea
		AP7.OA72.PI71.MD77-11	Extinderea rețelei de unități școlare/unități de învățământ de la nivelul județului în funcție de zonele ce necesită suplimentarea numărului de locuri
		AP7.OA72.PI71.MD77-12	Modernizarea unităților de învățământ care nu corespund standardelor necesare desfășurării activităților educaționale în condiții optime
		AP7.OA72.PI71.MD78-14	Colegiul Economic Delta Dunării: Reabilitare infrastructură primară colegiu.
		AP7.OA72.PI76.MD77-16	Înființarea unor Universități autohtone care să furnizeze programe universitare în concordanță cu nevoile Județului Tulcea
	OA.7.3: Îmbunătățirea accesibilității, calității și caracterului abordabil, din punctul de vedere al costurilor, ale educației și îngrijirii copiilor preșcolari, inclusiv ale infrastructurii aferente	AP7.OA73.PI73.MD72-17	Construire și dotare grădinițe în localitățile din județul Tulcea
		AP7.OA73.PI73.MD77-18	Reabilitarea, modernizarea unităților existente de învățământ și construirea unui unități noi mai ales pentru învățământul preșcolar
OS 5	OA.7.4: Prevenirea abandonului școlar timpuriu, prin introducerea unei abordări centrate pe elev, pentru copiii expuși acestui risc, a unor programe ”A doua șansă”, flexibile, dar și a unor servicii relevante de consiliere și orientare profesională, concomitent cu îmbunătățirea competențelor cadrelor didactice, astfel încât să poată să acorde atenția necesară copiilor din grupurile vulnerabile / dezavantajate	AP7.OA74.PI75.MD71-23	Înființarea de centre after school care să sprijine creșterea performanțelor școlare ale elevilor în localitățile din Județul Tulcea
OS 5	OA.7.5: Ameliorarea calității educației și formării profesionale, astfel încât să se adapteze evoluțiilor înregistrate pe piața forței de muncă, inclusiv formările necesare și furnizarea de echipamente specifice		Înființarea de școli care să funcționeze în regim dual
		AP7.OA75.PI712.MD73-29	Retehnologizarea liceelor tehnice în vederea creșterii eficienței procesului educațional
		AP7.OA75.PI77.MD711-33	Organizare cursuri de formare profesională gratuite pentru tinerii din satele/comunele din Județul Tulcea în vederea reconversiei lor profesionale
	OA.7.7: Promovarea accesului egal la educație și formare de calitate și favorabile incluziunii, precum și a absolvirii acestora, în special pentru grupurile defavorizate, începând de la educația și îngrijirea copiilor preșcolari, continuând cu educația și formarea generală și profesională și până la învățământul terțiar, precum și educația și învățarea în rândul adulților, inclusiv prin facilitarea mobilității în scop educațional pentru toți	AP7.OA77.PI79.MD77-41	Dezvoltarea unui sistem de transport dedicat școlilor/liceelor și achiziționarea de mijloace de transport care să faciliteze accesul la educație copiilor din localitățile izolate, în special din Delta Dunării
OS 5	OA 7.9: Îmbunătățirea conectivității digitale	AP7.OA79.PI711.MD79-43	Dotarea școlilor din mediul rural în vederea posibilității desfășurării cursurilor în regim online

Tabel nr. 31: Proiecte cu impact teritorial – axa strategică ”Cultură”

Obiectiv specific	Obiectiv axă strategică	Cod proiect	Proiect propus
OS 5	OA 8.1: Favorizarea dezvoltării integrate sociale, economice și de mediu la nivel local și a patrimoniului cultural, turismului și securității în zone urbane și în afara zonelor urbane	AP8.OA8.1.PI8.1.MD8.2-00.1	Investiții în infrastructura din domeniul cultural, în mediul urban – Cinema Dacia
		AP8.OA8.1.PI8.1.MD8.2-01	Institutul de cercetări Eco-Muzeale ”Gavrilă Simion”: Reamenajarea spațiilor muzeale
		AP8.OA8.1.PI8.1.MD8.2-02	Institutul de cercetări Eco-Muzeale ”Gavrilă Simion”: Construirea unor noi spații de depozitare a patrimoniului cultural
		AP8.OA8.1.PI8.1.MD8.2-03	Institutul de cercetări Eco-Muzeale ”Gavrilă Simion”: Modernizarea dotărilor destinate conservării si restaurării patrimoniului
		AP8.OA8.1.PI8.1.MD8.2-04	Institutul de cercetări Eco-Muzeale ”Gavrilă Simion”: Realizarea unui muzeu și a unui depozit de sit
		AP8.OA8.1.PI8.1.MD8.2-05	Biblioteca Județeană Panait Cerna: Modernizarea secțiilor din cadrul bibliotecii
		AP8.OA8.1.PI8.1.MD8.2-05.1	Amenajare mini-farul orașului (Mun Tulcea)
		AP8.OA8.1.PI8.1.MD8.4-06	Palatul Copiilor Tulcea: Organizarea de schimburi de experiență cu instituții similare de la nivel național și internațional
		AP8.OA8.1.PI8.1.MD8.4-11	Sprijinirea activităților și meșteșugurilor tradiționale care pun în valoare patrimoniul cultural și natural din cadrul comunelor județului Tulcea
		AP8.OA8.1.PI8.1.MD8.4-13	Dezvoltarea de activități pentru marcarea zilelor comunelor din județul Tulcea
		AP8.OA8.1.PI8.1.MD8.4-14	Construirea, reabilitarea, modernizarea și dotarea căminelor culturale în localitățile din Județul Tulcea

Obiectiv specific	Obiectiv axă strategică	Cod proiect	Proiect propus
		AP8.OA8.1.PI8.1.MD8.4-15	Construire / înființare muzeu local în orașele județului Tulcea
		AP8.OA8.1.PI8.1.MD8.4-15.1	Casa Experimentelor Tulcea – muzeu ludic interactiv
		AP8.OA8.1.PI8.1.MD8.4-16	Construcția unor scene pentru dezvoltarea activităților în aer liber și dotarea acestora cu echipamente tehnice în localitățile din județ
		AP8.OA8.1.PI8.1.MD8.4-17	Înființare/extindere/reparații în cadrul saloanelor de evenimente din localitățile din Județul Tulcea
		AP8.OA8.1.PI8.1.MD8.4-18	Înființarea de centre de conservare a patrimoniului și a tradițiilor locale (inclusiv a meșteșugurilor) în localitățile din județ
		AP8.OA8.1.PI8.1.MD8.4-20	Organizare de concursuri anuale – Cea mai curată / frumoasă stradă din localitate - la nivelul comunelor din județ
		AP8.OA8.1.PI8.1.MD8.4-21	Construire monumente în localitățile din județ
		AP8.OA8.1.PI8.1.MD8.4-22	Construirea unor observatoare astronomice în localitățile din județul Tulcea
		AP8.OA8.1.PI8.1.MD8.4-23	Construire centre de informare, expoziționale, experimentale și pregătire arheologică în localitățile de județ
		AP8.OA8.1.PI8.1.MD8.4-24	Extinderea fondurilor de carte ale bibliotecilor din comunele județului Tulcea
	OA 8.2: Digitalizarea serviciilor oferite de administrație în beneficiul cetățenilor, al companiilor	AP8.OA8.2.PI8.2.MD8.1 -26	Institutul de cercetări Eco-Muzeale ”Gavrilă Simion”: Realizarea unui sistem de management al datelor (cercetări, situri arheologice, monumente).
		AP8.OA8.2.PI8.2.MD8.1 -27	Institutul de cercetări Eco-Muzeale ”Gavrilă Simion”: Modernizarea mijloacelor de transmitere a informațiilor, prin intermediul noilor tehnologii digitale si de proiecție, referitoare la patrimoniul natural din Rezervația Biosferei Delta Dunării
		AP8.OA8.2.PI8.2.MD8.1 -28	Biblioteca Județeană Panait Cerna: Dotarea cu echipamente performante pentru digitalizarea fondului de carte
		AP8.OA8.2.PI8.2.MD8.1 -29	Biblioteca Județeană Panait Cerna: Achiziționarea Sistemului RFID (Identificare prin Radiofrecvența)
		AP8.OA8.2.PI8.4.MD8.1 -30.1	Muzeul Dunării, floră, faună – Crearea unui muzeu digital (VR, 360, AI, etc) – documentarea florei și faunei Deltei – Locație – actualul acvariu
		AP8.OA8.2.PI8.4.MD8.1 -31	Digitalizarea fondului de carte în cadrul bibliotecilor din comunele județului
	OA 8.3: Promovarea eficienței energetice și reducerea emisiilor de gaze cu efect de seră la nivelul clădirilor aflate în patrimoniul cultural	AP8.OA8.3.PI8.3.MD8.3-32	Palatul Copiilor Tulcea: Reabilitarea clădirii Palatului Copiilor Tulcea
		AP8.OA8.3.PI8.3.MD8.3-34	Program de restaurare și reabilitare a bisericilor din localitățile din județul Tulcea
		AP8.OA8.3.PI8.3.MD8.3-36	Valorificarea patrimoniului arheologic si istoric nord-dobrogean prin eficientizarea energetică și reabilitarea Muzeului de Istorie si Arheologie
		AP8.OA8.3.PI8.3.MD8.3-37	Reabilitarea şi eficientizarea energetică a clădirii culturale din localitățile din județul Tulcea
		AP8.OA8.3.PI8.3.MD8.3-38	Eficientizarea energetică a Bibliotecii Județene „Panait Cerna”
		AP8.OA8.3.PI8.3.MD8.3-39	Eficientizarea energetică și modernizare imobil – sediul Consiliului Județean Tulcea (corp legătura)
		AP8.OA8.3.PI8.3.MD8.3-40	Reabilitare imobil - "Tabără Cocos" - Niculițel

Tabel nr. 32: Proiecte cu impact teritorial – axa strategică ”Turism”

Obiectiv specific	Obiectiv axă strategică	Cod proiect	Proiect propus
OS 6	OA 9.1: Favorizarea dezvoltării integrate sociale, economice și de mediu la nivel local și a patrimoniului cultural, turismului și securității în zone urbane și în afara zonelor urbane	AP9.OA9.1.OA9.1.MD9.5-03	Modernizarea mijloacelor de transmitere a informațiilor prin intermediul noilor tehnologii digitale și de proiecție, referitoare la patrimoniul natural din RBDD, în cadrul Centrului Muzeal Ecoturistic Delta Dunării
		AP9.OA9.1.OA9.1.MD9.3-07	Dezvoltarea unor pachete turistice variate care să integreze diversitatea reliefului județului, diversitatea culturilor, a gastronomiei și a activităților sportive ce pot fi practicate pe teritoriul județului
		AP9.OA9.1.OA9.1.MD9.3-07.1	Dezvoltarea unor trasee turistice marcate și/sau ghidate ce pun în valoare istoricul localităților din județ
		AP9.OA9.1.OA9.1.MD9.4-10	Extinderea facilităților de alimentație publică de la nivelul spațiilor de cazare din Județul Tulcea
		AP9.OA9.1.OA9.1.MD9.4-12	Dezvoltarea unor sate de vacanță în zonele cu potențial turistic mare și diversificat la nivelul județului
		AP9.OA9.1.OA9.1.MD9.3-14	Amenajarea infrastructurilor de agrement din localitățile județului, inclusiv decolmatarea canalelor de centură pentru stimularea turismului lent și a turismului pescăresc
		AP9.OA9.1.OA9.1.MD9.3-15	Dezvoltarea unui centru de agrement în Pădurea Bididia.
		AP9.OA9.1.OA9.1.MD9.2-23	Dezvoltarea unor branduri locale pentru comunele din județ

Obiectiv specific	Obiectiv axă strategică	Cod proiect	Proiect propus
		AP9.OA9.1.OA9.1.MD9.2-24	Dezvoltarea unor strategii de promovare a localităților din județ
		AP9.OA9.1.OA9.1.MD9.4-25	Comuna Greci: Transformarea localității într-o mică stațiune turistică prin crearea de facilități în vederea înființării unui număr cât mai mare de pensiuni agroturistice, campinguri etc.
		AP9.OA9.1.OA9.1.MD9.4-26	Dezvoltarea turistică a comunelor din județul Tulcea prin sprijinirea locuitorilor în a depune proiecte pentru agropensiuni
		AP9.OA9.1.OA9.1.MD9.3-27	Municipiul Tulcea: Organizarea de tururi pietonale în municipiu cu ghizi
		AP9.OA9.1.OA9.1.MD9.3-28	Realizarea unor trasee turistice care să includă și obiective turistice antropice: Muzeul de Artă - Cetăți; Muzeul Doamnei - Delta Dunării; Casa Familiei Avramide - străzile orașului Tulcea; Biserici oraș Tulcea - Mănăstiri cunoscute din județ
		AP9.OA9.1.OA9.1.MD9.3-29	Structurarea zonei continentale turistice pe zone de interes: Drum al cetăților - situri arheologice, drum al vinurilor; drum tur cultural - religios; Rezervația Munții Măcinului, etc.
		AP9.OA9.1.OA9.1.MD9.3-30	Îmbunătățirea infrastructurii publice de turism prin reamenajarea arhitecturală a falezei Tulcea
		AP9.OA9.1.OA9.1.MD9.3-31	Construire/amenajare faleze în localitățile din județul Tulcea
		AP9.OA9.1.OA9.1.MD9.1-32	Organizarea unor festivaluri centrate pe tradiții și gastronomii locale pentru promovarea destinației turistice din județul Tulcea
		AP9.OA9.1.OA9.1.MD9.1-33	Amenajare rețele de foișoare turistice de observație în localitățile din Delta Dunării
		AP9.OA9.1.OA9.1.MD9.1-34	Încurajarea folosirii resurselor naturale locale în arhitectura locuințelor (acoperiș din stuf, fațade în culori tradiționale) în cadrul localităților din județ
		AP9.OA9.1.OA9.1.MD9.1-35	Înființare / reabilitare tabere de copii în localitățile din județ
		AP9.OA9.1.OA9.1.MD9.1-36	Amenajarea unor parcuri de agrement multifuncționale în localitățile județului Tulcea
		AP9.OA9.1.OA9.1.MD9.1-37.1	Valorificarea potențialului turistic nord-dobrogean prin reabilitarea imobilului din zona Niculițel - Cocoș
		AP9.OA9.1.OA9.1.MD9.1-37.2	Crearea infrastructurii de agrement în zona turistică Sarichioi
		AP9.OA9.1.OA9.1.MD9.1-37.3	Crearea infrastructurii de agrement în zona Sulina
		AP9.OA9.1.OA9.1.MD9.1-37.4	Îmbunătățirea infrastructurii publice de turism prin reamenajarea arhitecturală a falezei Tulcea
	OA 9.2: Fructificarea avantajelor digitalizării, în beneficiul cetățenilor, al companiilor și al guvernelor	AP9.OA9.2.PI9.2.MD9.5-40	Întocmire hărți GIS a localităților din județul Tulcea
	OA 9.3: Impulsionarea creșterii și competitivității IMM-urilor	AP9.OA9.2.PI9.2.MD9.4 - 46	Încurajarea comunităților din cadrul comunelor de la nivelul județului în deschiderea de afaceri turistice și agroturistice de mici dimensiuni, care să îndeplinească standardele de calitate și durabilitate și care să fie viabile din punct de vedere economic
		AP9.OA9.2.PI9.2.MD9.4 - 47	Dezvoltarea de unități integrate acvacultură și cazare în vederea dezvoltării și promovării unui turism integrat în Delta Dunării
	OA 9.6: Îmbunătățirea calității, eficacității și a relevanței sistemului de educație și formare pentru piața muncii, pentru a sprijini dobândirea de competențe cheie, inclusiv a competențelor digitale în domeniul turismului	AP9.OA9.6.PI9.5.MD9.2.-51	Cursuri de instruire a ghizilor turistici de la nivelul județului în vederea dobândirii competențelor necesare derulării unor tururi care să înglobeze totalitatea formelor de turism și să integreze întregul potențial turistic de la nivelul județului.

Tabel nr. 33: Proiecte cu impact teritorial – axa strategică ”Sport”

Obiectiv specific	Obiectiv axă strategică	Cod proiect	Proiect propus
OS 5	OA 10.1: Favorizarea dezvoltării integrate sociale, economice și de mediu la nivel local și a patrimoniului cultural, turismului și securității în zone urbane și în afara zonelor urbane	AP10.OA10.1.PI10.1.MD10.3-03	Construire bazine didactice de înot în localitățile din județul Tulcea
		AP10.OA10.1.PI10.1.MD10.3-04	Amenajare baze nautice kaiac-canoe în localitățile cu potențial acvatic
		AP10.OA10.1.PI10.1.MD10.3-05	Construire săli de sport multifuncționale în localitățile din județul Tulcea
		AP10.OA10.1.PI10.1.MD10.3-06	Înființarea de baze sportive moderne în localitățile din Județul Tulcea
		AP10.OA10.1.PI10.1.MD10.3-06.1	Reabilitarea sălii multifuncționale ”Daniel Iulian Pohariu”, inclusiv a suprafeței de joc
		AP10.OA10.1.PI10.1.MD10.3-07	Înființare echipe de fotbal și atragerea de sponsori alături de echipe în localitățile din județul Tulcea
		AP10.OA10.1.PI10.1.MD10.2-09	Dezvoltarea sporturilor de iarnă prin construirea de patinoare la nivelul localităților din județ
		AP10.OA10.1.PI10.1.MD10.2-11	Revitalizarea activităților sportive de la nivelul comunelor din județul Tulcea

Obiectiv specific	Obiectiv axă strategică	Cod proiect	Proiect propus
	OA 10.2: Dezvoltarea unei mobilități județene durabile, reziliente în fața schimbărilor climatice, inteligente și intermodale	AP10.OA10.2.PI10.2.MD10.1-12	Dezvoltarea activităților recreaționale prin construirea și dezvoltarea unor circuite de dirt bike / karting, mașini, motociclete, biciclete, etc. în cadrul comunelor din județul Tulcea

Tabel nr. 34: Proiecte cu impact teritorial – axa strategică ”Capacitate administrativă”

Obiectiv specific	Obiectiv axă strategică	Cod proiect	Proiect propus
OS 7	OA.11.1: Digitalizarea serviciilor oferite de administrație în beneficiul cetățenilor, al companiilor	AP11.OA111.PI111.MD111-02	Extinderea rețelei informatice și dotarea cu programe de specialitate în cadrul instituțiilor publice din cadrul comunelor din județul Tulcea
		AP11.OA111.PI111.MD111-03	Instituția Prefectului Județul Tulcea: Implementarea unui sistem de management al documentelor
		AP11.OA111.PI111.MD112-04	Acțiuni de proiectare, testare, implementare, întreținere și promovare a unui ecosistem coerent de infrastructură pentru servicii digitale transfrontaliere - puncte de trecerea vămii
	OA.11.2: Permiterea regiunilor și cetățenilor să abordeze impactul social, economic și de mediu al tranziției către o economie neutră din punct de vedere climatic	AP11.OA112.PI112.MD112-07	Digitalizarea serviciilor oferite de administrația publică în vederea creșterii eficienței și eficacității acestora și în vederea și în vederea sprijinirii cetățeanului/mediului de business din Județul Tulcea
		AP11.OA112.PI117.MD117-08	Comuna Nalbant: Recuperarea terenurilor izlazului comunal pe care crescătorii de animale nu îl pot folosi
	OA.11.3: Promovarea eficienței energetice și reducerea emisiilor de gaze cu efect de seră	AP11.OA113.PI114.MD113-09	Construire / Modernizare/ Reabilitare a sediilor administrative ale instituțiilor publice (primării, Instituția Prefectului, etc.) din localitățile Județului Tulcea
		AP11.OA113.PI114.MD113-10	Modernizarea și dotarea corespunzătoare a sediilor locale de poliție
	OA.11.4: Asigurarea utilizării și administrării eficiente și eficace a fondurilor UE, sprijinirea programării, monitorizării, controlului, auditului, evaluării și comunicării cu privire la prioritățile UE	AP11.OA114.PI115.MD114-15	Actualizarea Planurilor Urbanistice Generale și a regulamentelor locale de urbanism ale localităților de la nivelul județului Tulcea
		AP11.OA114.PI115.MD114-15.1	Realizarea de PUZ-uri pentru zonele din cadrul localităților din județ care au nevoie de îmbunătățiri

Cuprins Secțiunea 2 – Tabele măsuri aferente obiectivelor și sub-obiectivelor

Tabel nr. 1: Măsuri aferente domeniului țintă Structura teritoriului – Cadru natural – corelate cu nivelul teritorial de aplicare 3

Tabel nr. 2: Descriere măsuri aferente domeniului țintă Structura teritoriului – Cadru natural – corelate cu nivelul teritorial de aplicare 4

Tabel nr. 3: Eșalonare măsuri aferente domeniului țintă Structura teritoriului – Cadru natural – și surse posibile de finanțare 5

Tabel nr. 4: Măsuri aferente domeniului țintă Structura teritoriului – Mediul (calitatea aerului) – corelate cu nivelul teritorial de aplicare 6

Tabel nr. 5: Descriere măsuri aferente domeniului țintă Structura teritoriului – Mediul (calitatea aerului) – corelate cu nivelul teritorial de aplicare 7

Tabel nr. 6: Eșalonare măsuri aferente domeniului țintă Structura teritoriului – Mediul (calitatea aerului) – și surse posibile de finanțare 8

Tabel nr. 7: Măsuri aferente domeniului țintă Structura teritoriului – Mediul (calitatea apei) – corelate cu nivelul teritorial de aplicare 9

Tabel nr. 8: Descriere măsuri aferente domeniului țintă Structura teritoriului – Mediul (calitatea apei) – corelate cu nivelul teritorial de aplicare 11

Tabel nr. 9: Eșalonare măsuri aferente domeniului țintă Structura teritoriului – Mediul (calitatea apei) – și surse posibile de finanțare 13

Tabel nr. 10: Măsuri aferente domeniului țintă Structura teritoriului – Mediu (solul) – corelate cu nivelul teritorial de aplicare 14

Tabel nr. 11: Descriere măsuri aferente domeniului țintă Structura teritoriului – Mediu (solul) – corelate cu nivelul teritorial de aplicare 15

Tabel nr. 12: Eșalonare măsuri aferente domeniului țintă Structura teritoriului – Mediu (solul) – și surse posibile de finanțare 16

Tabel nr. 13: Măsuri aferente domeniului țintă Structura teritoriului – Mediu (biodiversitate) – corelate cu nivelul teritorial de aplicare 17

Tabel nr. 14: Descriere măsuri aferente domeniului țintă Structura teritoriului – Mediu (biodiversitate) - corelate cu nivelul teritorial de aplicare 19

Tabel nr. 15: Eșalonare măsuri aferente domeniului țintă Structura teritoriului – Mediu (biodiversitate) – și surse posibile de finanțare 20

Tabel nr. 16: Măsuri aferente domeniului țintă Structura teritoriului – Riscuri naturale și tehnologice – corelate cu nivelul teritorial de aplicare 21

Tabel nr. 17: Descriere măsuri aferente domeniului țintă Structura teritoriului (riscuri naturale și tehnologice) - corelate cu nivelul teritorial de aplicare 22

Tabel nr. 18: Eșalonare măsuri aferente domeniului țintă Structura teritoriului (riscuri naturale și tehnologice) – și surse posibile de finanțare 23

Tabel nr. 19: Măsuri aferente domeniului țintă Structura teritoriului – Riscuri naturale (alunecări, seisme) – corelate cu nivelul teritorial de aplicare 24

Tabel nr. 20: Măsuri aferente domeniului țintă Structura teritoriului – Patrimoniu natural – corelate cu nivelul teritorial de aplicare 25

Tabel nr. 21: Descriere măsuri aferente domeniului țintă Structura teritoriului – Patrimoniu natural – corelate cu nivelul teritorial de aplicare 26

Tabel nr. 22: Eșalonare măsuri aferente domeniului țintă Structura teritoriului – Patrimoniu natural – și surse posibile de finanțare 27

Tabel nr. 23: Măsuri aferente domeniului țintă Structura teritoriului – Patrimoniu construit – corelate cu nivelul teritorial de aplicare 28

Tabel nr. 24: Descriere măsuri aferente domeniului țintă Structura teritoriului – Patrimoniu construit – corelate cu nivelul teritorial de aplicare 30

Tabel nr. 25: Eșalonare măsuri aferente domeniului țintă Structura teritoriului – Patrimoniu construit – și surse posibile de finanțare 32

Tabel nr. 26: Măsuri aferente domeniului țintă Structura teritoriului – Patrimoniu cultural material și imaterial – corelate cu nivelul teritorial de aplicare 33

Tabel nr. 27: Descriere măsuri aferente domeniului țintă Structura teritoriului – Patrimoniu cultural material și imaterial – corelate cu nivelul teritorial de aplicare 35

Tabel nr. 28: Eșalonare măsuri aferente domeniului țintă Structura teritoriului – Patrimoniu cultural material și imaterial – și surse posibile de finanțare 37

Tabel nr. 29: Măsuri aferente domeniului țintă Structura teritoriului – Peisaj – corelate cu nivelul teritorial de aplicare 38

Tabel nr. 30: Descriere măsuri aferente domeniului țintă Structura teritoriului – Peisaj – corelate cu nivelul teritorial de aplicare 39

Tabel nr. 31: Eșalonare măsuri aferente domeniului țintă Structura teritoriului – Peisaj – și surse posibile de finanțare 41

Tabel nr. 32: Măsuri aferente domeniului țintă Structura teritoriului – Rețeaua de localități – corelate cu nivelul teritorial de aplicare 42

Tabel nr. 33: Descriere măsuri aferente domeniului țintă Structura teritoriului – Rețeaua de localități – corelate cu nivelul teritorial de aplicare 44

Tabel nr. 34: Eșalonare măsuri aferente domeniului țintă Structura teritoriului – Rețeaua de localități – și surse posibile de finanțare 46

Tabel nr. 35: Măsuri aferente domeniului țintă Structura teritoriului – Rețeaua de localități (calitatea locuirii) - corelate cu nivelul teritorial de aplicare 47

Tabel nr. 36: Descriere măsuri aferente domeniului țintă Structura teritoriului – Rețeaua de localități (calitatea locuirii) - corelate cu nivelul teritorial de aplicare 49

Tabel nr. 37: Eșalonare măsuri aferente domeniului țintă – Structura teritoriului – Rețeaua de localități (calitatea locuirii) – și surse posibile de finanțare 51

Tabel nr. 38: Măsuri aferente domeniului țintă Structura teritoriului - gospodărirea apelor - corelate cu nivelul teritorial de aplicare 52

Tabel nr. 39: Descriere măsuri aferente domeniului țintă Structura teritoriului - Gospodărirea apelor - corelate cu nivelul teritorial de aplicare 53

Tabel nr. 40: Eșalonare măsuri aferente domeniului țintă Structura teritoriului – Gospodărirea apelor – și surse posibile de finanțare 54

Tabel nr. 41: Măsuri aferente domeniului țintă Structura teritoriului - amenajări hidroameliorative- corelate cu nivelul teritorial de aplicare 55

Tabel nr. 42: Descriere măsuri aferente domeniului țintă Structura teritoriului – Amenajări hidroameliorative – corelate cu nivelul teritorial de aplicare 56

Tabel nr. 43: Eșalonare măsuri aferente domeniului țintă Structura teritoriului – Amenajări hidroameliorative – și surse posibile de finanțare 57

Tabel nr. 44: Măsuri aferente domeniului țintă Structura teritoriului – Infrastructuri tehnice majore (căi de comunicații și transport) - corelate cu nivelul teritorial de aplicare 58

Tabel nr. 45: Descriere măsuri aferente domeniului țintă Structura teritoriului – Infrastructuri tehnice majore (căi de comunicații și transport) – corelate cu nivelul teritorial de aplicare 60

Tabel nr. 46: Eșalonare măsuri aferente domeniului țintă Structura teritoriului – Infrastructuri tehnice majore (căi de comunicații și transport) – și surse posibile de finanțare 64

Tabel nr. 47: Măsuri aferente domeniului țintă Structura teritoriului – Infrastructuri tehnice majore (transportul și distribuția gazelor naturale) - corelate cu nivelul teritorial de aplicare 65

Tabel nr. 48: Descriere măsuri aferente domeniului țintă Structura teritoriului – Infrastructuri tehnice majore (transportul și distribuția gazelor naturale) – corelate cu nivelul teritorial de aplicare 66

Tabel nr. 49: Eșalonare măsuri aferente domeniului țintă Structura teritoriului – Infrastructuri tehnice majore (transportul și distribuția gazelor naturale) – și surse posibile de finanțare 67

Tabel nr. 50: Măsuri aferente domeniului țintă Structura teritoriului – Infrastructuri tehnice majore (producția și alimentarea cu energie termică) – corelate cu nivelul teritorial de aplicare 68

Tabel nr. 51: Descriere măsuri aferente domeniului țintă Structura teritoriului – Infrastructuri tehnice majore (producția și alimentarea cu energie termică) – corelate cu nivelul teritorial de aplicare 69

Tabel nr. 52: Eșalonare măsuri aferente domeniului țintă Structura teritoriului – Infrastructuri tehnice majore (producția și alimentarea cu energie termică) – și surse posibile de finanțare 70

Tabel nr. 53: Măsuri aferente domeniului țintă Structura teritoriului – Energia electrică și telecomunicațiile - corelate cu nivelul teritorial de aplicare 71

Tabel nr. 54: Descriere măsuri aferente domeniului țintă Structura teritoriului – Energia electrică și telecomunicațiile - corelate cu nivelul teritorial de aplicare 72

Tabel nr. 55: Eșalonare măsuri aferente domeniului țintă Structura teritoriului – Energia electrică și telecomunicațiile – și surse posibile de finanțare 73

Tabel nr. 56: Măsuri aferente domeniului țintă – Structura teritoriului – infrastructuri tehnice majore (gestiune deșeuri) – corelate cu nivelul teritorial de aplicare 74

Tabel nr. 57: Descriere măsuri aferente domeniului țintă Structura teritoriului – infrastructuri tehnice majore (gestiune deșeuri) – corelate cu nivelul teritorial de aplicare 75

Tabel nr. 58: Eșalonare măsuri aferente domeniului țintă Structura teritoriului – infrastructuri tehnice majore (gestiune deșeuri) – și surse posibile de finanțare 76

Tabel nr. 59: Descriere măsuri aferente domeniului țintă Structura teritoriului – Zonificare – corelate cu nivelul teritorial de aplicare 77

Tabel nr. 60: Eșalonare măsuri aferente domeniului țintă Structura teritoriului – Zonificare – și surse posibile de finanțare 79

Tabel nr. 61: Măsuri aferente domeniului țintă Structura socio-demografică – Evoluția populației și potențialul demografic – corelate cu nivelul teritorial de aplicare 80

Tabel nr. 62: Descriere măsuri aferente domeniului țintă Structura socio-demografică – Evoluția populației și potențialul demografic – corelate cu nivelul teritorial de aplicare 81

Tabel nr. 63: Eșalonare măsuri aferente domeniului țintă Structura socio-demografică – Evoluția populației și potențialul demografic – și surse posibile de finanțare 82

Tabel nr. 64: Măsuri aferente domeniului țintă Structura socio-demografică – Resursele umane și forța de muncă – corelate cu nivelul teritorial de aplicare 83

Tabel nr. 65: Descriere măsuri aferente domeniului țintă Structura socio-demografică - Resursele umane și forţa de muncă – corelate cu nivelul teritorial de aplicare 84

Tabel nr. 66: Eșalonare măsuri aferente domeniului țintă Structura socio-demografică – Resursele umane și forţa de muncă – și surse posibile de finanțare 85

Tabel nr. 67: Măsuri aferente domeniului țintă Structura socio-demografică – Nivelul de trai / gradul de sărăcie – corelate cu nivelul teritorial de aplicare 86

Tabel nr. 68: Descriere măsuri aferente domeniului țintă Structura socio-demografică – Nivelul de trai / gradul de sărăcie – corelate cu nivelul teritorial de aplicare 87

Tabel nr. 69: Eșalonare măsuri aferente domeniului țintă Structura socio-demografică – Nivelul de trai / gradul de sărăcie – și surse posibile de finanțare 88

Tabel nr. 70: Măsuri aferente domeniului țintă Structura socio-demografică – Infrastructura socială – corelate cu nivelul teritorial de aplicare 89

Tabel nr. 71: Descriere măsuri aferente domeniului țintă Structura socio-demografică – Infrastructura socială – corelate cu nivelul teritorial de aplicare 90

Tabel nr. 72: Eșalonare măsuri aferente domeniului țintă Structura socio-demografică – Infrastructură socială – și surse posibile de finanțare 91

Tabel nr. 73: Măsuri aferente domeniului țintă Activități economice – Agricultură – corelate cu nivelul teritorial de aplicare 92

Tabel nr. 74: Descriere măsuri aferente domeniului țintă Activități economice – Agricultură – corelate cu nivelul teritorial de aplicare 93

Tabel nr. 75: Eșalonare măsuri aferente domeniului țintă Activități economice – Agricultură – și surse posibile de finanțare 95

Tabel nr. 76: Măsuri aferente domeniului țintă Structura activităților economice – sectorul secundar – corelate cu nivelul teritorial de aplicare 96

Tabel nr. 77: Descriere măsuri aferente domeniului țintă Structura activităților economice – sectorul secundar – corelate cu nivelul teritorial de aplicare 97

Tabel nr. 78: Eșalonare măsuri aferente domeniului țintă Structura activităților economice – sectorul secundar – și surse posibile de finanțare 98

Tabel nr. 79: Măsuri aferente domeniului țintă Structura activităților economice – sectorul terțiar/servicii + IMM – corelate cu nivelul teritorial de aplicare 99

Tabel nr. 80: Descriere măsuri aferente domeniului țintă Structura activităților economice – sectorul terțiar/servicii + IMM – corelate cu nivelul teritorial de aplicare 101

Tabel nr. 81: Eșalonare măsuri aferente domeniului țintă Structura activităților economice – sectorul terțiar/servicii + IMM – și surse posibile de finanțare 104

Tabel nr. 82: Măsuri aferente domeniului țintă Structura activităților economice – Turism – corelate cu nivelul teritorial de aplicare 105

Tabel nr. 83: Descriere măsuri aferente domeniului țintă Structura activităților economice – Turism – corelate cu nivelul teritorial de aplicare 106

Tabel nr. 84: Eșalonare măsuri aferente domeniului țintă Structura activităților economice – Turism – și surse posibile de finanțare 107

Tabel nr. 85: Descriere măsuri aferente domeniului țintă Context teritorial corelate cu nivelul teritorial de aplicare 108

Tabel nr. 86: Eșalonare măsuri aferente domeniului țintă Context teritorial și surse posibile de finanțare. 109

Tabel nr. 87: Centralizare informații răspunsuri la chestionarele transmise primăriilor din Județul Tulcea (2019)– probleme 110

Tabel nr. 88: Centralizare informații răspunsuri la chestionarele transmise primăriilor din Județul Tulcea (2019)– priorități identificate 112

Cartograma nr. 1: Distribuția tipurilor de probleme semnalate de autoritățile locale (2019)……113

Cartograma nr. 2: Distribuția tipurilor de priorități identificate de autoritățile locale (2019)……114

Tabel nr. 1: Măsuri aferente domeniului țintă Structura teritoriului – Cadru natural – corelate cu nivelul teritorial de aplicare

Nr. crt.	Cod SIRUTA	DENUMIRE UATB	OTN1			OTN2			Total
			MN1.1	MN1.2	MN1.3	MN2.1	MN2.2	MN2.3	
1	159614	TULCEA	x	x	x	x	x	x	**6**
2	159650	BABADAG	x	x	x		x	x	**5**
3	159687	ISACCEA	x	x	x		x	x	**5**
4	159730	MĂCIN	x	x	x	x	x	x	**6**
5	159767	SULINA	x	x	x	x	x	x	**6**
6	159785	Baia		x	x		x	x	**4**
7	159847	Beidaud		x	x		x	x	**4**
8	161552	Beștepe	x	x	x	x	x	x	**6**
9	159883	C.A. Rosetti	x	x	x	x	x	x	**6**
10	159945	Carcaliu		x	x		x	x	**4**
11	159963	Casimcea		x	x		x	x	**4**
12	160092	Ceamurlia de Jos	x	x	x	x	x	x	**6**
13	160047	Ceatalchioi	x	x	x	x	x	x	**6**
14	160127	Cerna	x	x	x	x	x	x	**6**
15	160172	Chilia Veche	x	x	x	x	x	x	**6**
16	160225	Ciucurova	x	x	x		x	x	**5**
17	160261	Crișan	x	x	x	x	x	x	**6**
18	160305	Dăeni		x	x		x	x	**4**
19	160323	Dorobanțu	x	x	x		x	x	**5**
20	160387	Frecăței		x	x		x	x	**4**
21	160430	Greci	x	x	x	x	x	x	**6**
22	160458	Grindu		x	x		x	x	**4**
23	160476	Hamcearca	x	x	x	x	x	x	**6**
24	160528	Horia		x	x		x	x	**4**
25	161525	I.C. Brătianu		x	x		x	x	**4**
26	160564	Izvoarele		x	x		x	x	**4**
27	160617	Jijila	x	x	x	x	x	x	**6**
28	160644	Jurilovca	x	x	x	x	x	x	**6**
29	160680	Luncavița	x	x	x	x	x	x	**6**
30	160724	Mahmudia	x	x	x	x	x	x	**6**
31	160779	Maliuc	x	x	x	x	x	x	**6**
32	160831	Mihai Bravu	x	x	x		x	x	**5**
33	160877	Mihail Kogălniceanu		x	x		x	x	**4**
34	160911	Murighiol	x	x	x	x	x	x	**6**
35	160993	Nalbant	x	x	x		x	x	**5**
36	161035	Niculițel	x	x	x		x	x	**5**
37	161053	Nufăru	x	x	x	x	x	x	**6**
38	161106	Ostrov		x	x		x	x	**4**
39	161133	PARDINA	x	x	x	x	x	x	**6**
40	161151	Peceneaga		x	x		x	x	**4**
41	161179	Sarichioi	x	x	x	x	x	x	**6**
42	161231	Sfântu Gheorghe	x	x	x	x	x	x	**6**
43	161259	Slava Cercheză	x	x	x		x	x	**5**
44	161286	Smârdan		x	x		x	x	**4**
45	161302	Somova		x	x		x	x	**4**
46	161348	Stejaru		x	x		x	x	**4**
47	161384	Topolog		x	x		x	x	**4**
48	161464	Turcoaia	x	x	x		x	x	**5**
49	161482	Valea Nucarilor		x	x		x	x	**4**
50	161561	Valea Teilor		x	x		x	x	**4**
51	161543	Văcăreni	x	x	x		x	x	**5**
		Total	**32**	**51**	**51**	**22**	**51**	**51**	**258**

Tabel nr. 2: Descriere măsuri aferente domeniului țintă Structura teritoriului – Cadru natural – corelate cu nivelul teritorial de aplicare

Obiectiv sectorial	Sub-obiectiv sectorial	Cod măsură	Denumire măsură	Descrierea măsurii	Nivelul de aplicare	Responsabilitate
1	2	3	4	5	6	7
	OTN1 Valorificarea corespunzătoare a resurselor naturale fără a prejudicia starea factorilor de mediu	MN1.1	Crearea de strategii de valorificare selectivă, durabilă, a resurselor naturale	Resursele naturale trebuie gestionate și valorificate conform principiilor de dezvoltare regională, pentru a nu periclitata resursele generațiilor viitoare	RBDD, PNMM și zone cu cariere active	CJ, CL, ADR SE, Romsilva, custozii ariilor protejate
		MN1.2	Conservarea, protejarea și valorificarea patrimoniului natural și combaterea/reducerea impactului activităților antropice poluante	Zonele naturale cu valoare ridicată trebuie protejate de intervenții antropice care le-ar schimba caracterul natural, în acest fel se păstrează caracteristicile inițiale ale spațiului protejat și de reduce nivelul de poluare al acestora	UAT-uri cu arii protejate (tot județul)	CJ, CL, ADR SE, Romsilva, custozii ariilor protejate
		MN1.3	Dezvoltarea unor sisteme de monitorizare a stării de conservare a biodiversității din ariile protejate	Conservarea și protejarea patrimoniului natural sunt măsuri parțiale dacă nu se monitorizează contant starea mediului și nu se aplică corecțiile necesare	UAT-uri cu arii protejate (tot județul)	CJ, CL, ADR SE, Romsilva, Custozii ariilor protejate
	OTN2 Creșterea rezilienței în privința efectelor produse de schimbările climatice și fenomenul de încălzire globală	MN2.1	Dezvoltarea unei zone receptive la problemele climatice prin integrarea lor în planurile și politicile publice locale	Anumite zone sensibile (Delta Dunării în special), dar și restul teritoriului județean care păstrează puțin alterat caracterul natural al mediului fizico-geografic trebuie să se adapteze schimbărilor climatice care afectează din ce în ce mai frecvent județul Tulcea	În special în zona Deltei Dunării (RBDD) și Parcului Național Munții Măcin (PNMM)	CJ, CL, ADR SE, Romsilva, custozii ariilor protejate
		MN2.2	Promovarea dezvoltării unei economii cu emisii scăzute de carbon	Uniunea Europeană negociază pașii pentru adoptarea așa numitului Green Deal, un pachet de măsuri economice care să încurajeze tranziția către activități economice cu emisii scăzute de carbon, ba chiar balanță O. activitățile economice trebuie să se adapteze în viitorul nu foarte îndepărtat.	județean	UE, Guvernul României, Ministerele de resort (economiei, dezvoltări regionale, mediului) CJ, CL, ADR SE,
		MN2.3	Conștientizarea din partea populației și a mediului de afaceri cu referire la adaptarea la schimbările climatice	Populația știe deja că schimbările climatice se resimt din ce în ce mai frecvent, însă nu are uneltele de cunoștințe pentru a-și adapta modul de trai la acestea.	județean	UE, Guvernul României, Ministerele de resort (economiei, dezvoltări regionale, mediului) CJ, CL, ADR SE, custozii ariilor protejate

Tabel nr. 3: Eșalonare măsuri aferente domeniului țintă Structura teritoriului – Cadru natural – și surse posibile de finanțare

Obiectiv sectorial	Sub-obiectiv sectorial	Măsură (cod)	Interval de implementare			Surse posibile de finanțare					
			Termen scurt (1-3 ani)	Termen mediu (3-5 ani)	Termen lung (5-10 ani)	Fonduri europene	Fonduri naționale[1]	Fonduri județene	Buget local	Sector privat[2]	Alte surse[3]
OT	OTN1	M1.1	x			x	x	x			x
		M1.2		x		x	x	x			x
		M1.3		x		x	x	x			x
	OTN2	M2.1		x		x	x				x
		M2.2			x	x	x			x	
		M2.3	x			x	x				x
Total	**2**	**6**	**2**	**3**	**1**	**6**	**6**	**3**	**0**	**1**	**5**

[1] PNDL, Fond mediu, programe culturale etc.

[2] Agenți economici, ONG-uri etc.

[3] WB, fonduri de investiții (bănci) etc.

Tabel nr. 4: Măsuri aferente domeniului țintă Structura teritoriului – Mediul (calitatea aerului) – corelate cu nivelul teritorial de aplicare

Nr. crt.	Cod SIRUTA	DENUMIRE UATB	OTMa1		OTMa2		OTMa3		OTMa4		OTMa5	OTMa6	OTMa7	Total
			MMa1.1	MMa1.2	MMa2.1	MMa2.2	MMa3.1	MMa3.2	MMa4.1	MMa4.2	MMa5.1	MMa6.1	MMa7.1	
1	159614	TULCEA	x	x	x	x	x		x	x	x		x	**9**
2	159650	BABADAG	x	x			x							**3**
3	159687	ISACCEA	x	x			x							**3**
4	159730	MĂCIN	x	x			x							**3**
5	159767	SULINA	x	x			x							**3**
6	159785	Baia	x				x	x				x		**4**
7	159847	Beidaud	x				x	x				x		**4**
8	161552	Beștepe	x				x	x				x		**4**
9	159883	C.A. Rosetti	x				x	x				x		**4**
10	159945	Carcaliu	x				x	x				x		**4**
11	159963	Casimcea	x				x	x				x		**4**
12	160092	Ceamurlia de Jos	x				x	x				x		**4**
13	160047	Ceatalchioi	x				x	x				x		**4**
14	160127	Cerna	x				x	x				x		**4**
15	160172	Chilia Veche	x				x	x				x		**4**
16	160225	Ciucurova	x				x	x				x		**4**
17	160261	Crișan	x				x	x				x		**4**
18	160305	Dăeni	x				x	x		x	x	x	x	**7**
19	160323	Dorobanțu	x				x	x				x		**4**
20	160387	Frecăței	x				x	x				x		**4**
21	160430	Greci	x				x	x				x		**4**
22	160458	Grindu	x				x	x		x	x	x		**6**
23	160476	Hamcearca	x				x	x				x		**4**
24	160528	Horia	x				x	x			x	x		**5**
25	161525	I.C. Brătianu	x				x	x				x		**4**
26	160564	Izvoarele	x				x	x				x	x	**5**
27	160617	Jijila	x				x	x			x	x		**5**
28	160644	Jurilovca	x				x	x				x		**4**
29	160680	Luncavița	x				x	x				x		**4**
30	160724	Mahmudia	x				x	x			x	x		**5**
31	160779	Maliuc	x				x	x				x		**4**
32	160831	Mihai Bravu	x				x	x				x		**4**
33	160877	Mihail Kogălniceanu	x				x	x				x		**4**
34	160911	Murighiol	x				x	x				x		**4**
35	160993	Nalbant	x				x	x				x		**4**
36	161035	Niculițel	x				x	x				x		**4**
37	161053	Nufăru	x				x	x				x		**4**
38	161106	Ostrov	x				x	x				x		**4**
39	161133	Pardina	x				x	x				x		**4**
40	161151	Peceneaga	x				x	x				x		**4**
41	161179	Sarichioi	x				x	x				x		**4**
42	161231	Sfântu Gheorghe	x				x	x				x		**4**
43	161259	Slava Cercheză	x				x	x				x		**4**
44	161286	Smârdan	x				x	x				x		**4**
45	161302	Somova	x				x	x				x		**4**
46	161348	Stejaru	x				x	x				x		**4**
47	161384	Topolog	x				x	x				x		**4**
48	161464	Turcoaia	x				x	x				x		**4**
49	161482	Valea Nucarilor	x				x	x			x	x		**5**
50	161561	Valea Teilor	x				x	x				x		**4**
51	161543	Văcăreni	x				x	x	x		x	x		**6**
Total			**51**	**5**	**1**	**1**	**51**	**46**	**2**	**3**	**8**	**46**	**3**	**217**

Tabel nr. 5: Descriere măsuri aferente domeniului țintă Structura teritoriului – Mediul (calitatea aerului) – corelate cu nivelul teritorial de aplicare

Obiectiv sectorial	Sub-obiectiv sectorial	Cod măsură	Denumire măsură	Descrierea măsurii	Nivelul de aplicare	Responsabilitate
1	2	3	4	5	6	7
OTMa Ținerea sub control a surselor de emisii de poluanți în aer în vederea asigurării unei bune calități a acestuia, necesară desfășurării unei vieți normale	OTMa1 – Implementarea unui sistem integrat de spații verzi / silvice amenajate, interconectate la nivel zonal și local	MMa1.1	Mărirea suprafețelor ocupate de spații verzi / silvice în cadrul localităților județului	Măsura urmărește reducerea nivelul particulelor în atmosferă și furnizarea oxigenului atât de necesar organismelor, prin mărirea și creșterea nivelului de îngrijire a spațiilor verzi și silvice	Județean	CJ, CL
		MMa1.2	Reabilitarea spațiilor verzi dintre blocuri	Aceasta măsura are ca scop protejarea cetățenilor împotriva poluării fine cu praf.	Tulcea, Babadag, Isaccea, Măcin, Sulina	CJ, CL
	OTMa2 Implementarea unui sistem integrat de piste de biciclete, interconectat la nivel zonal și local	MMa2.1	Amenajarea pistelor pentru bicicliști în cadrul municipiului Tulcea integrat cu sistemul de amenajare a spațiilor verzi	Prin aplicarea acestei măsuri se urmărește reducerea emisiilor rezultate din trafic în zonele rezidențiale centrale.	Tulcea	CJ, CL
		MMa2.2	Promovarea transportului public comun și a mijloacelor de transport nemotorizat (biciclete, trotinete etc.)	Măsura va viza organizarea unor campanii de conștientizare media și evenimente dedicate promovării utilizării cotidiene a bicicletei prezentând beneficiile acestui tip de transport alternativ.	Tulcea	CJ, CL
	OTMa3 Diminuarea efectelor poluării aerului, poluare generată de traficul rutier	MMa3.1	Utilizarea autovehiculelor cu sisteme care respectă standardele privind emisiile de CO2	Prin respectarea acestei măsuri sunt reduse emisiile de gaze de eșapament în special NOx	Județean	CJ, CL
		MMa3.2	Întreținere, repararea și modernizarea drumurilor comunale	Reducerea emisiilor de PM generate la nivelul arterelor de circulație modernizate.	Nivel local: mediul rural (toate comunele)	CJ, CL
	OTMa4 Producerea/utilizarea energiei electrice din surse regenerabile	MMa4.1	Înființarea unor parcuri eoliene pentru producerea de energie electrică nepoluantă	Măsura are în vedere scăderea nevoii de utilizare a combustibililor fosili	Tulcea, Văcăreni	CJ, CL
		MMa4.2	Implementarea iluminatului public ecologic, cu panouri solare	Măsura are în vedere scăderea nevoii de utilizare a combustibililor fosili	Tulcea, Dăeni, Grindu	CJ, CL
	OTMa5 Îmbunătățirea suprafețelor degradate ce aparțin domeniului public	MMa5.1	Reîmpădurirea în special a terenurilor degradate și crearea perdelelor de protecție forestiere împotriva vânturilor / viscolelor	Împădurirea terenurilor degradate este o măsură menită, în principal, să contribuie la reducerea concentrației de gaze cu efect de seră din atmosferă prin captarea CO2. Totodată această măsură are în vedere și retenția poluanților atmosferici și reducerea concentrației acestora.	Tulcea, Dăeni, Grindu, Horia, Jijila, Mahmudia, Valea Nucarilor, Văcăreni	CJ, CL
	OTMh6 Interzicerea incendierii miriștilor și a deșeurilor vegetale pe terenuri agricole	MMh6.1	Sancționarea persoanelor care incendiază resturile vegetale de pe terenurile agricole	Arderea miriștilor, stufului, tufărișurilor sau vegetației ierboase se face numai cu acceptul autorității competente pentru protecția mediului. Se impune această măsură pentru a putea ține sub control incendiile de vegetație.	Nivel local: mediul rural (toate comunele)	CJ, CL
	OTMa7 Gestionarea corespunzătoare a deșeurilor industriale (haldele de steril, iazuri de decantare)	MMa7.1	Ecologizarea și monitorizarea haldelor de steril	Această măsură are ca scop reducerea cantităților apreciabile de pulberi în suspensie generate de haldele de steril.	Tulcea, Dăeni, Izvoarele	CJ, CL, APM

Tabel nr. 6: Eşalonare măsuri aferente domeniului țintă Structura teritoriului – Mediul (calitatea aerului) – și surse posibile de finanțare

Obiectiv sectorial	Sub-obiectiv sectorial	Măsură	Interval de implementare			Surse posibile de finanțare					
			Termen scurt (1-3 ani)	Termen mediu (3-5 ani)	Termen lung (5-10 ani)	Fonduri europene	Fonduri naționale[4]	Fonduri județene	Buget local	Sector privat[5]	Alte surse[6]
OTMa	OTMa1	MMa1.1	x					x	x		
		MMa1.2	x					x	x		
	OTMa2	MMa2.1			x			x	x		
		MMa2.2			x			x	x		
	OTMa3	MMa3.1		x				x	x		
		MMa3.2		x			x	x	x		
	OTMa4	MMa4.1	x					x	x	x	
		MMa4.2	x				x		x		
	OTMa5	MMa5.1	x			x	x	x	x		
	OTMa6	MMa6.1			x		x		x		
	OTMa7	MMa7.1			x		x	x	x		
Total	**7**	**11**	**5**	**2**	**4**	**1**	**5**	**9**	**11**	**1**	**-**

[4] PNDL, Fond mediu, programe culturale etc.

[5] Agenți economici, ONG-uri etc.

[6] WB, fonduri de investiții (bănci) etc.

Tabel nr. 7: Măsuri aferente domeniului țintă Structura teritoriului – Mediul (calitatea apei) – corelate cu nivelul teritorial de aplicare

Nr. crt.	Cod SIRUTA	DENUMIRE UATB	OTMh1		OTMh2			OTMh3			OTMh4		OTMh5				OTMh6			Total
			MMh1.1	MMh1.2	MMh2.1	MMh2.2	MMh2.3	MMh3.1	MMh3.2	MMh3.3	MMh4.1	MMh4.2	MMh5.1	MMh5.2	MMh5.3	MMh6.1	MMh6.2	MMh6.3	MMh6.4	
1	159614	TULCEA		x	x	x	x				x	x	x	x	x	x	x	x	x	**13**
2	159650	BABADAG				x	x		x	x			x	x	x	x	x	x	x	**11**
3	159687	ISACCEA		x		x	x		x		x	x	x	x	x		x	x	x	**12**
4	159730	MĂCIN		x		x	x	x			x	x	x	x	x		x	x	x	**12**
5	159767	SULINA		x		x	x			x	x	x	x	x	x		x	x	x	**12**
6	159785	Baia	x	x		x	x			x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	**14**
7	159847	Beidaud	x	x		x	x						x	x	x		x	x	x	**10**
8	161552	Beștepe	x			x	x	x	x	x			x	x	x	x	x	x	x	**13**
9	159883	C.A. Rosetti	x			x	x			x			x	x	x	x	x	x	x	**11**
10	159945	Carcaliu		x		x	x			x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	**13**
11	159963	Casimcea	x			x	x				x	x	x	x	x	x	x	x	x	**12**
12	160092	Ceamurlia de Jos				x	x			x			x	x	x	x	x	x	x	**10**
13	160047	Ceatalchioi	x			x	x			x	x	x	x	x	x		x	x	x	**12**
14	160127	Cerna	x			x	x		x	x			x	x	x		x	x	x	**11**
15	160172	Chilia Veche	x			x	x			x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	**13**
16	160225	Ciucurova	x			x	x		x		x	x	x	x	x		x	x	x	**12**
17	160261	Crișan	x			x	x	x		x	x	x	x	x	x		x	x	x	**13**
18	160305	Dăeni		x		x	x				x	x	x	x	x	x	x	x	x	**12**
19	160323	Dorobanțu	x			x	x						x	x	x		x	x	x	**9**
20	160387	Frecăței	x			x	x						x	x	x	x	x	x	x	**10**
21	160430	Greci		x	x	x	x		x				x	x	x	x	x	x	x	**12**
22	160458	Grindu	x		x	x	x				x	x	x	x	x		x	x	x	**12**
23	160476	Hamcearca	x	x		x	x			x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	**14**
24	160528	Horia	x			x	x			x			x	x	x	x	x	x	x	**11**
25	161525	I.C. Brătianu	x			x	x	x	x		x	x	x	x	x		x	x	x	**13**
26	160564	Izvoarele	x	x		x	x			x	x	x	x	x	x		x	x	x	**13**
27	160617	Jijila	x			x	x						x	x	x	x	x	x	x	**10**
28	160644	Jurilovca	x	x		x	x			x			x	x	x	x	x	x	x	**12**
29	160680	Luncavița		x		x	x	x	x				x	x	x		x	x	x	**11**
30	160724	Mahmudia		x		x	x	x		x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	**14**
31	160779	Maliuc	x			x	x	x	x	x	x	x	x	x	x		x	x	x	**14**
32	160831	Mihai Bravu	x	x		x	x			x	x	x	x	x	x		x	x	x	**13**
33	160877	Mihail Kogălniceanu	x	x		x	x			x			x	x	x	x	x	x	x	**12**
34	160911	Murighiol	x	x		x	x			x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	**14**
35	160993	Nalbant	x			x	x			x			x	x	x		x	x	x	**10**
36	161035	Niculițel		x	x	x	x						x	x	x	x	x	x	x	**11**
37	161053	Nufăru	x	x		x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	**16**
38	161106	Ostrov		x		x	x				x	x	x	x	x	x	x	x	x	**12**
39	161133	Pardina	x			x	x			x	x	x	x	x	x		x	x	x	**12**
40	161151	Peceneaga	x			x	x	x		x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	**14**
41	161179	Sarichioi	x	x		x	x	x		x			x	x	x	x	x	x	x	**13**
42	161231	Sfântu Gheorghe	x			x	x	x	x	x	x	x	x	x	x		x	x	x	**14**
43	161259	Slava Cercheză		x		x	x			x	x	x	x	x	x		x	x	x	**12**
44	161286	Smârdan	x			x	x	x			x	x	x	x	x	x	x	x	x	**13**
45	161302	Somova	x			x	x						x	x	x	x	x	x	x	**10**
46	161348	Stejaru		x		x	x						x	x	x		x	x	x	**9**
47	161384	Topolog	x	x		x	x				x	x	x	x	x		x	x	x	**12**

Nr. crt.	Cod SIRUTA	DENUMIRE UATB	OTMh1		OTMh2			OTMh3			OTMh4		OTMh5			OTMh6				Total
			MMh1.1	MMh1.2	MMh2.1	MMh2.2	MMh2.3	MMh3.1	MMh3.2	MMh3.3	MMh4.1	MMh4.2	MMh5.1	MMh5.2	MMh5.3	MMh6.1	MMh6.2	MMh6.3	MMh6.4	
48	161464	Turcoaia		x		x	x	x		x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	**14**
49	161482	Valea Nucarilor	x			x	x			x			x	x	x	x	x	x	x	**11**
50	161561	Valea Teilor	x			x	x			x			x	x	x	x	x	x	x	**11**
51	161543	Văcăreni	x			x	x						x	x	x	x	x	x	x	**10**
Total			**35**	**25**	**4**	**51**	**51**	**13**	**11**	**30**	**29**	**29**	**51**	**51**	**51**	**30**	**51**	**51**	**51**	**614**

Tabel nr. 8: Descriere măsuri aferente domeniului țintă Structura teritoriului – Mediul (calitatea apei) – corelate cu nivelul teritorial de aplicare

Obiectiv sectorial	Sub-obiectiv sectorial	Cod măsură	Denumire măsură	Descrierea măsurii	Nivelul de aplicare	Responsabilitate
1	2	3	4	5	6	7
OTMh Managementul durabil al surselor de apă în scopul asigurării (cantitativ și calitativ) resurselor necesare dezvoltării durabile a județului precum și pentru apărarea împotriva acțiunilor distructive ale apelor	OTMh1 Asigurarea unui proces corespunzător și eficient de epurare a apelor uzate	MMh1.1	Înființarea sistemelor de canalizare cu stație de epurare	Această măsură are la bază proiectele identificate ca nevoi de intervenție în cadrul Strategiei integrate de dezvoltare durabilă a județului Tulcea. Prin implementarea acestei măsuri se urmărește colectarea și epurarea apelor uzate în localitățile unde nu există rețea de canalizare sau unde apele uzate colectate sunt neepurate.	Baia, Beidaud, Beștepe, C.A. Rosetti, Casimcea, Ceatalchioi, Cerna, Chilia Veche, Ciucurova, Crișan, Dorobanțu, Frecăței, Grindu, Hamcearca, Horia, I.C. Brătianu, Izvoarele, Jijila, Jurilovca, Maliuc, Mihai Bravu, Mihail Kogălniceanu, Murighiol, Nalbant, Nufăru, Pardina, Peceneaga, Sarichioi, Sfântu Gheorghe, Smârdan, Somova, Topolog, Valea Nucarilor, Valea Teilor, Văcăreni	AQUASERV S.A., CJ, CL
		MMh1.2	Extinderea/modernizarea/reabilitarea rețelelor de canalizare	Această măsură are la bază proiectele identificate ca nevoi de intervenție în cadrul Strategiei integrate de dezvoltare durabilă a județului Tulcea. Această măsură urmărește extinderea rețelelor de canalizare la toate localitățile din cadrul UATB-urilor care dețin o astfel de rețea locală și retehnologizarea celor existente necorespunzătoare.	Tulcea, Isaccea, Măcin, Sulina, Baia, Beidaud, Carcaliu, Dăeni, Greci, Hamcearca, Izvoarele, Jurilovca, Luncavița, Mahmudia, Mihai Bravu, Mihail Kogălniceanu, Murighiol, Niculițel, Nufăru, Ostrov, Sarichioi, Slava Cercheză, Stejaru, Topolog, Turcoaia	AQUASERV S.A., CJ, CL
	OTMh2 Protejarea și îmbunătățirea calității apelor	MMh2.1	Ecologizarea corpurilor de apă de suprafață	Măsura urmărește reducerea progresivă a afectării indicatorilor de calitate ai apelor de suprafață și atingerea stării chimice bune a corpurilor de apă.	Tulcea, Greci, Grindu, Niculițel	CJ, CL
		MMh2.2	Consum rațional al apei	Acțiunile vor urmări menținerea sau îmbunătățirea stării cantitative și chimice bune a corpurilor de apă și totodată vor contribui la reducerea la minimum a riscului de deversare necontrolată a apei uzate netratate și de poluare a mediului.	Județean	AQUASERV S.A., CJ, CL,
		MMh2.3	Promovarea importanței racordării la sistemul centralizat de canalizare în rândul populației	Măsura va viza organizarea unor campanii active de informare a populației cu scopul de a crește nivelul de acces și conștientizare a comunității asupra beneficiilor acestor facilități edilitare și implicit de a crește gradul de racordare la rețelele de canalizare.	Județean	AQUASERV S.A., CJ, CL
	OTMh3 Minimizarea vulnerabilității la riscul apariției inundațiilor	MMh3.1	Execuția/punerea în siguranță a infrastructurii de apărare împotriva inundațiilor	Pentru a diminua riscul anumitor localități de a fi inundate din cauza creșterii debitelor Dunării și ale râurilor din interiorul județului datorate unor ploi abundente și îndelungate, se urmărește implementarea și consolidarea capacității de apărare împotriva inundațiilor.	Măcin, Beștepe, Crișan, I.C. Brătianu, Luncavița, Mahmudia, Maliuc, Nufăru, Peceneaga, Sarichioi, Sfântu Gheorghe, Smârdan, Turcoaia	ANAR, CJ, CL, ISU
		MMh3.2	Realizarea de lucrări hidrotehnice specifice (consolidare și recalibrare maluri, regularizare și reprofilare albii, etc.)	Având în vedere creșterea continuă a inundațiilor și a variabilității hidrologice extreme, sunt necesare lucrărilor de apărare împotriva inundațiilor de tipul regularizărilor și consolidărilor de mal.	Babadag, Isaccea, Beștepe, Cerna, Ciucurova, Greci, I.C. Brătianu, Luncavița, Maliuc, Nufăru, Sfântu Gheorghe	ANAR, CJ, CL
		MMh3.3	Achiziționarea de echipamente, utilaje și dotarea UAT-urilor pentru intervenții	Având în vedere condițiile specifice ale județului și anume inundații intense și prelungite, această măsură este oportună și eficientă din punct de vedere tehnic.	Babadag, Sulina, Baia, Beștepe, C.A. Rosetti, Carcaliu, Ceamurlia de Jos, Ceatalchioi, Cerna, Chilia Veche, Crișan, Hamcearca, Horia, Izvoarele, Jurilovca, Mahmudia, Maliuc, Mihai Bravu, Mihail Kogălniceanu, Murighiol, Nalbant, Nufăru, Pardina, Peceneaga, Sarichioi, Sfântu Gheorghe, Slava Cercheză, Turcoaia, Valea Nucarilor, Valea Teilor	CJ, CL, ISU
	OTMh4 Prevenirea manifestării riscului de inundații	MMh4.1	Monitorizarea permanentă a parametrilor meteo și hidrografici	Modul de pregătire și intervenție în situații de urgență este dependent de un sistem eficient de monitorizare a parametrilor relevanți.	Tulcea, Isaccea, Măcin, Sulina, Baia, Carcaliu, Casimcea, Ceatalchioi, Chilia Veche, Ciucurova, Crișan, Dăeni, Grindu, Hamcearca, I.C. Brătianu, Izvoarele, Mahmudia, Maliuc, Mihai Bravu, Murighiol, Nufăru, Ostrov, Pardina, Peceneaga, Sfântu Gheorghe, Slava Cercheză, Smârdan, Topolog, Turcoaia	ANAR, ANM
		MMh4.2	Desfășurarea de activități preventive ale autorităților, pe	Măsura vizează implicarea autorităților pe domeniile acestora de competență în ceea ce privește controalele și inspecțiile preventive, activitățile de avizare și autorizare, asistența tehnică de specialitate,	Tulcea, Isaccea, Măcin, Sulina, Baia, Carcaliu, Casimcea, Ceatalchioi, Chilia Veche, Ciucurova, Crișan, Dăeni, Grindu, Hamcearca, I.C. Brătianu, Izvoarele, Mahmudia,	ANAR, APM, CJ, CL, GNM, ISU

Obiectiv sectorial	Sub-obiectiv sectorial	Cod măsură	Denumire măsură	Descrierea măsurii	Nivelul de aplicare	Responsabilitate
1	2	3	4	5	6	7
			domenii de competență	informarea și pregătirea populației, precum și constatarea și sancționarea abaterilor legislative.	Maliuc, Mihai Bravu, Murighiol, Nufăru, Ostrov, Pardina, Peceneaga, Sfântu Gheorghe, Slava Cercheză, Smârdan, Topolog, Turcoaia	
	OTMh5 Dezvoltarea capacității operaționale de intervenție la inundații	MMh5.1	Inspecția și mentenanța cursurilor de apă și a lucrărilor hidrotehnice existente	Pentru evitarea apariției diverselor probleme la amenajările hidrotehnice din teritoriul județean a fost prevăzută această măsură ce presupune îmbunătățirea procesului de supraveghere și urmărire a comportării construcțiilor tehnice, expertizare și determinare a soluțiilor de intervenție la lucrările hidrotehnice	Județean	ANAR, APM, INHGA
		MMh5.2	Adaptarea structurilor de apărare existente la condițiile schimbărilor climatice	Lucrările existente au vechime mai mare de 30 de ani, astfel încât este necesară demararea sau continuarea unor lucrări de amenajare și reabilitare a acestora.	Județean	CJ, CL, ISU
		MMh5.3	Pregătirea/îmbunătățirea pentru reducerea efectelor adverse ale inundațiilor	Capacitatea de a asigura o reacție eficientă la impactul produs de inundații este influențată de măsurile pregătitoare adoptate înainte de eveniment. Astfel, un rol important îl au prognoza și sistemele de avertizare a inundațiilor, revizuirea planurilor de apărare, simularea evenimentelor de inundații cu participare instituțională, etc.	Județean	CJ, CL, ISU
	OTMh6 Asigurarea calității apelor de suprafață și a apelor subterane	MMh6.1	Creșterea gradului de racordare la serviciile publice de alimentare cu apă și canalizare	În județul Tulcea, conform chestionarelor aplicate la nivel de UATB, o serie de localități nu sunt racordate la rețele publice de apă, canalizare și/sau nu dețin o stație de epurare proprie. Prin intermediul acestei măsuri se urmărește racordarea acestor localități la rețelele publice de apă și canalizare în vederea creșterii calității efluenților.	Tulcea, Babadag, Baia, Beştepe, C.A. Rosetti, Carcaliu, Casimcea, Ceamurlia de Jos, Chilia Veche, Dăeni, Frecăței, Greci, Hamcearca, Horia, Jijila, Jurilovca, Mahmudia, Mihail Kogălniceanu, Murighiol, Niculițel, Nufăru, Ostrov, Peceneaga, Sarichioi, Smârdan, Somova, Turcoaia, Valea Nucarilor, Valea Teilor, Văcăreni	AQUASERV S.A., CJ, CL
		MMh6.2	Utilizarea corectă a îngrășămintelor chimice și a substanțelor fitosanitare în agricultură	Implementarea bunelor practici agricole pentru minimizarea riscului de poluare a pânzei freatice.	Județean	APM, MADR[7]
		MMh6.3	Evitarea utilizării în agricultură a dejecțiilor animale și/sau depozitarea neconformă a acestora	Măsură are în vedere implementarea bunelor practici de creștere a animalelor precum și de depozitare a gunoiului de grajd, acestea fiind printre principalele surse de poluare cu nitrați a apelor subterane.	Județean	CL
		MMh6.4	Reducerea surselor de poluare industrială	În vederea atingerii stării chimice bune a corpurilor de apă, măsura va pune accentul pe acțiuni pentru prevenirea și reducerea impactului poluărilor accidentale, pe introducerea tehnologiilor curate și a BAT-urilor, controlul surselor de poluare precum și impunerea de prevederi contractuale privind evacuarea apelor uzate.	Județean	agenții economici, APM, AQUASERV S.A., CL

[7] Ministerul Agriculturii și Dezvoltării Rurale

Tabel nr. 9: Eșalonare măsuri aferente domeniului țintă Structura teritoriului – Mediul (calitatea apei) – și surse posibile de finanțare

Obiectiv sectorial	Sub-obiectiv sectorial	Măsură	Interval de implementare			Surse posibile de finanțare					
			Termen scurt (1-3 ani)	Termen mediu (3-5 ani)	Termen lung (5-10 ani)	Fonduri europene	Fonduri naționale[8]	Fonduri județene	Buget local	Sector privat[9]	Alte surse[10]
OTMh	OTMh1	MMh1.1		x		x	x				
		MMh1.2		x		x	x				
	OTMh2	MMh2.1	x					x	x		
		MMh2.2			x			x	x		
		MMh2.3	x					x	x		
	OTMh3	MMh3.1			x	x	x	x			
		MMh3.2		x		x	x	x			
		MMh3.3	x			x	x	x	x		
	OTMh4	MMh4.1	x			x	x		x		
		MMh4.2	x			x	x		x		
	OTMh5	MMh5.1	x				x	x	x		
		MMh5.2			x	x	x				
		MMh5.3		x				x	x		
	OTMh6	MMh6.1		x		x	x				
		MMh6.2		x		x	x	x			
		MMh6.3	x				x	x	x		
		MMh6.4			x	x			x	x	
Total	**6**	**17**	**7**	**6**	**4**	**11**	**12**	**10**	**10**	**1**	**-**

[8] PNDL, Fond mediu, programe culturale etc.

[9] Agenți economici, ONG-uri etc.

[10] WB, fonduri de investiții (bănci) etc.

Tabel nr. 10: Măsuri aferente domeniului țintă Structura teritoriului – Mediu (solul) – corelate cu nivelul teritorial de aplicare

Nr. crt.	Cod SIRUTA	DENUMIRE UATB	OTMs1			OTMs2			OTMs3			OTMs4		Total
			MMs1.1	MMs1.2	MMs1.3	MMs2.1	MMs2.2	MMs2.3	MMs3.1	MMs.3.2	MMs.3.3	MMs4.1	MMs.4.2	
1	159614	TULCEA	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	**11**
2	159650	BABADAG	x			x			x	x		x	x	**9**
3	159687	ISACCEA*[11]	x			x	x		x	x	x	x	x	**9**
4	159730	MĂCIN	x	x	x	x			x	x		x	x	**8**
5	159767	SULINA*	x			x			x	x		x	x	**6**
6	159785	Baia	x			x			x	x			x	**5**
7	159847	Beidaud	x	x	x	x			x	x			x	**7**
8	161552	Beștepe*	x			x			x	x			x	**5**
9	159883	C.A. Rosetti*	x			x			x	x			x	**5**
10	159945	Carcaliu	x	x	x	x	x		x	x			x	**8**
11	159963	Casimcea	x	x	x	x			x	x			x	**7**
12	160092	Ceamurlia de Jos	x			x			x	x			x	**5**
13	160047	Ceatalchioi*	x			x			x	x			x	**5**
14	160127	Cerna	x	x	x	x			x	x	x		x	**8**
15	160172	Chilia Veche*	x			x			x	x			x	**5**
16	160225	Ciucurova	x	x	x	x			x	x			x	**7**
17	160261	Crișan*	x			x			x	x			x	**5**
18	160305	Dăeni	x	x	x	x			x	x			x	**7**
19	160323	Dorobanțu	x	x	x	x			x	x			x	**7**
20	160387	Frecăței	x	x	x	x			x	x			x	**7**
21	160430	Greci	x	x	x	x			x	x			x	**7**
22	160458	Grindu*	x			x			x	x			x	**5**
23	160476	Hamcearca	x	x	x	x			x	x			x	**7**
24	160528	Horia	x	x	x	x			x	x			x	**7**
25	161525	I.C. Brătianu	x	x	x	x			x	x			x	**7**
26	160564	Izvoarele	x	x	x	x			x	x			x	**7**
27	160617	Jijila	x	x	x	x			x	x			x	**7**
28	160644	Jurilovca	x			x			x	x			x	**5**
29	160680	Luncavița*	x	x	x	x			x	x			x	**7**
30	160724	Mahmudia*	x			x			x	x			x	**5**
31	160779	Maliuc*	x			x			x	x			x	**5**
32	160831	Mihai Bravu	x			x			x	x			x	**5**
33	160877	Mihail Kogălniceanu	x	x	x	x			x	x			x	**7**
34	160911	Murighiol*	x			x			x	x			x	**5**
35	160993	Nalbant	x	x	x	x			x	x			x	**7**
36	161035	Niculițel*	x			x			x	x			x	**5**
37	161053	Nufăru*	x			x			x	x			x	**5**
38	161106	Ostrov	x	x	x	x			x	x			x	**7**
39	161133	Pardina*	x			x			x	x			x	**5**
40	161151	Peceneaga	x			x			x	x			x	**5**
41	161179	Sarichioi	x			x			x	x			x	**5**
42	161231	Sfântu Gheorghe*	x			x			x	x			x	**5**
43	161259	Slava Cercheză	x	x	x	x			x	x			x	**7**
44	161286	Smârdan	x	x	x	x			x	x			x	**7**
45	161302	Somova*	x			x			x	x	x		x	**5**
46	161348	Stejaru	x	x	x	x			x	x			x	**7**
47	161384	Topolog	x	x	x	x			x	x			x	**7**
48	161464	Turcoaia	x	x	x	x			x	x			x	**7**
49	161482	Valea Nucarilor*	x			x			x	x			x	**5**
50	161561	Valea Teilor	x	x	x	x			x	x			x	**7**
51	161543	Văcăreni	x	x	x	x			x	x			x	**7**
Total			**51**	**27**	**27**	**51**	**3**	**1**	**51**	**51**	**4**	**5**	**51**	**325**

[11] * – Localități aflate în teritoriul administrativ Rezervația Biosfera Delta Dunării (*cf.* Ministerului Mediului și Pădurilor – Administrația Rezervația Biosferei Delta Dunării; http://www.ddbra.ro.)

Tabel nr. 11: Descriere măsuri aferente domeniului țintă Structura teritoriului – Mediu (solul) – corelate cu nivelul teritorial de aplicare

Obiectiv sectorial	Obiectiv Sub-sectorial	Cod măsură	Denumire măsură	Descrierea măsurii[12]	Nivelul de aplicare	Responsabilitate
OTMs Protecția solului prin măsuri de *menținerea* a calității și cantității acestuia la un nivel cât mai apropiat de starea inițială și de *îmbunătățire* a celor degradate și/sau poluate, inclusiv aplicarea unui *program de monitorizare* a calității acestuia la nivel de județ.	OTMs1 Aplicarea unor practici în domeniul *agriculturii/ silviculturii* cu impact pozitiv asupra calității solului	MMs1.1	Utilizarea îngrășămintelor chimice în mod rațional, iar acolo unde este posibil utilizarea îngrășămintelor de grajd și rotirea culturi-lor	Această măsură urmărește minimizarea efectului de mineralizare a solului, caracteristică întâlnită în special pe suprafețele destinate agriculturii. Prin utilizarea îngrășămintelor naturale de grajd și rotirea periodică a culturilor, se dorește menținerea echilibrului mineralogic al solurilor.	Tulcea, Babadag, Isaccea, Măcin, Sulina, Baia, Beidaud, Beștepe, CA Rosetti, Carcaliu, Casimcea, Ceamurlia de Jos, Ceatalchioi, Cerna, Chilia Veche, Ciucurova, Crișan, Dăeni, Dorobanțu, Frecăței, Greci, Grindu, Hamcearca, Horia, IC Brătianu, Izvoarele, Jijila, Jurilovca, Luncavița, Mahmudia, Maliuc, Mihai Bravu, Mihail Kogălniceanu, Murighiol, Nalbant, Niculițel, Nufăru, Ostrov, Pardina, Peceneaga, Sarichioi, Sfântu Gheorghe, Slava Cercheză, Smârdan, Somova, Stejaru, Topolog, Turcoaia, Valea Nucarilor, Valea Teilor, Văcăreni	CJ, CL, APM OSPA Tulcea
		MMs1.2	Practicarea, în general, a arăturii de toamnă, iar pe terenurile în pantă practicarea aratului în lungul curbelor de nivel	Măsura are în vedere eliminarea efectelor de instalarea eroziunii în adâncime a solului, care duce la pierderea cantitativă a acestuia.	Tulcea, Măcin, Beidaud, Carcaliu, Casimcea, Cerna, Ciucurova, Crișan, Dăeni, Dorobanțu, Frecăței, Greci, Hamcearca, Horia, IC Brătianu, Izvoarele, Jijila, Jurilovca, Mihail Kogălniceanu, Nalbant, Ostrov, Peceneaga, Slava Cercheză, Smârdan, Stejaru, Topolog, Turcoaia, Valea Teilor, Văcăreni	CJ, CL, APM, OSPA Tulcea
		MMs1.3	Reîmpădurirea versanților cu probleme legate de alunecări de teren și sau prăbușiri și realizarea de perdele forestiere la margine terenurilor expuse eroziunii prin deflație ca urmare a defrișărilor istorice necontrolate	Măsura vizează acțiuni de împădurire a terenurilor cu pante afectate de pornituri și urmărește în principal, stabilizarea versanților. Totodată perdelele forestiere au rol de protejare a terenurilor productive și nu în ultimul rând, a gospodăriilor aflate în imediata vecinătate.	Tulcea, Măcin, Beidaud, Carcaliu, Casimcea, Cerna, Ciucurova, Dăeni, Dorobanțu, Frecăței, Greci, Hamcearca, Horia, IC Brătianu, Izvoarele, Jijila, Luncavița, Mihail Kogălniceanu, Nalbant, Ostrov, Peceneaga, Slava Cercheză, Smârdan, Stejaru, Topolog, Turcoaia, Valea Teilor, Văcăreni	CJ, CL, APM, Ocoale silvice jud. Tulcea
	OTMs2 Aplicarea bunelor practici atât în timpul funcționării cât și post închidere, în general, în sectorul *industrial*	MMs2.1	Susținerea pe cât posibil a agenților economici care introduc tehnologii prietenoase cu mediu și se axează pe creșterea gradului de refolosire/ recirculare a subproduselor/ deșeurilor/ evacuărilor în mediu, inclusiv pe/ în sol/ subsol	Această măsură urmărește conservarea calității solului și eficientizarea folosinței, prin intervenții pozitive din partea factorului antropic.	Tulcea, Babadag, Isaccea, Măcin, Sulina, Baia, Beidaud, Beștepe, CA Rosetti, Carcaliu, Casimcea, Ceamurlia de Jos, Ceatalchioi, Cerna, Chilia Veche, Ciucurova, Crișan, Dăeni, Dorobanțu, Frecăței, Greci, Grindu, Hamcearca, Horia, IC Brătianu, Izvoarele, Jijila, Jurilovca, Luncavița, Mahmudia, Maliuc, Mihai Bravu, Mihail Kogălniceanu, Murighiol, Nalbant, Niculițel, Nufăru, Ostrov, Pardina, Peceneaga, Sarichioi, Sfântu Gheorghe, Slava Cercheză, Smârdan, Somova, Stejaru, Topolog, Turcoaia, Valea Nucarilor, Valea Teilor, Văcăreni	CJ, CL, APM
		MMs2.2	Realizarea de programe de monitorizare a calității solului atât pe perioada de funcționare a activității cât și post închidere a activităților	În cazul aplicării acestei măsuri se va obține înlăturarea efectelor negative produse de activitățile miniere, atât istoric cât și recent. Totodată, pe această cale se asigură și redarea în circuitul agricol sau forestier a suprafețelor dezafectate.	Carcaliu, Tulcea, Isaccea	CJ, CL, APM, OSPA Tulcea
		MMs2.3	Inventarierea siturilor contaminate industriale, inclusiv a celor „*orfane -în sensul Legii 74/2019*", în vederea reabilitării acestora	Prin intermediul acestei măsuri se are în vedere recuperarea terenurilor eliberate de sarcini tehnologice, ecologizarea acestora și repunerea în circuitul economic.	Tulcea	CJ, CL, APM Parlamentul României
	OTMs3 Aplicarea bunelor practici în domeniul *depozitării deșeurilor* inclusiv a haldelor de steril generate din activitatea de minerit	MMs3.1	Realizarea de depozite de deșeuri conforme, cu monitorizarea calității solului din proximitate, iar acolo unde sunt neconforme (dacă mai este cazul), închiderea acestora și reecologizarea zonei inclusiv realizare de programe de monitorizare a calității solului post închidere	Măsura vizează în special acțiuni de monitorizare a calității solului prin programe și planuri de monitorizare specifice perioadei post închidere a deșeurilor neconforme.	Tulcea, Babadag, Isaccea, Măcin, Sulina, Baia, Beidaud, Beștepe, CA Rosetti, Carcaliu, Casimcea, Ceamurlia de Jos, Ceatalchioi, Cerna, Chilia Veche, Ciucurova, Crișan, Dăeni, Dorobanțu, Frecăței, Greci, Grindu, Hamcearca, Horia, IC Brătianu, Izvoarele, Jijila, Jurilovca, Luncavița, Mahmudia, Maliuc, Mihai Bravu, Mihail Kogălniceanu, Murighiol, Nalbant, Niculițel, Nufăru, Ostrov, Pardina, Peceneaga, Sarichioi, Sfântu Gheorghe, Slava Cercheză, Smârdan, Somova, Stejaru, Topolog, Turcoaia, Valea Nucarilor, Valea Teilor, Văcăreni	CJ, CL, APM
		MMs3.2	Realizarea unei mai bune infrastructuri în domeniul gestionări deșeurilor în	Această măsură are rol de a asigura prin puncte amenajate corespunzător cu echipament	Tulcea, Babadag, Isaccea, Măcin, Sulina, Baia, Beidaud, Beștepe, CA Rosetti, Carcaliu, Casimcea, Ceamurlia de Jos,	CJ, CL, APM, Parlamentul României,

[12] https://www.mlpda.ro/userfiles/delta_dunarii/2.raport_de_mediu_SIDDDD_rev06.pdf
https://www.fonduri-ue.ro/images/files/studii-analize/48101/5._Raport_Plan_de_actiune_ro.pdf

Obiectiv sectorial	Obiectiv Sub-sectorial	Cod măsură	Denumire măsură	Descrierea măsurii[12]	Nivelul de aplicare	Responsabilitate
			mediul rural cu scopul evitării depozitărilor necontrolate a deșeurilor în/ pe sol/ subsol	specific a colectării deșeurilor, în special în mediul rural. În acest fel se va elimina depozitarea necontrolată a deșeurilor menajere și recuperarea calității solurilor afectate de poluare.	Ceatalchioi, Cerna, Chilia Veche, Ciucurova, Crișan, Dăeni, Dorobanțu, Frecăței, Greci, Grindu, Hamcearca, Horia, IC Brătianu, Izvoarele, Jijila, Jurilovca, Luncavița, Mahmudia, Maliuc, Mihai Bravu, Mihail Kogălniceanu, Murighiol, Nalbant, Niculițel, Nufăru, Ostrov, Pardina, Peceneaga, Sarichioi, Sfântu Gheorghe, Slava Cercheză, Smârdan, Somova, Stejaru, Topolog, Turcoaia, Valea Nucarilor, Valea Teilor, Văcăreni	OSPA Tulcea
		MMs3.3	Reecologizarea zonei după închiderea carierelor rezultate din activitatea de minerit inclusiv realizare de programe de monitorizare a calității solului post închidere	Se are în vedere recuperarea calității solurilor afectate de exploatările miniere, inclusiv a haldelor de steril stabilizate, scoase din funcțiune. Măsura include și realizarea planurilor de monitorizare post închidere.	Isaccea, Somova, Tulcea, Cerna	CJ, CL, APM, Parlamentul României
	OTMs4 Menținerea/ creșterea calității și cantității terenului (solului) utilizat ca *spațiu verde în orașe* și asigurarea *infrastructurii apă – canal în mediul rural* pentru evitarea deversărilor direct pe/ în sol/ subsol a apelor uzate menajere	MMs4.1	Amenajarea de spații verzi în interiorul orașelor (parcuri, zone de agrement, grădini botanice etc.) sau, cel puțin, menținerea celor existente la nivelul actual	Prin această măsură se urmărește ridicarea calității vieții urbane pe de o parte, pe de altă parte se dorește menținerea calității substratului de sol.	Tulcea, Măcin, Babadag, Isaccea, Sulina	CJ, CL, APM
		MMs4.2	Realizarea infrastructurii apă – canal	În cazul aplicării acestei măsuri la nivel de județ se va obține eliminarea poluării cu nitrați a solurilor și a pânzei freatice, în special în mediul rural, unde infrastructura de colectare ape uzate/menajere provenite din gospodării este foarte puțin dezvoltată.	Tulcea, Babadag, Isaccea, Măcin, Sulina, Baia, Beidaud, Beștepe, CA Rosetti, Carcaliu, Casimcea, Ceamurlia de Jos, Ceatalchioi, Cerna, Chilia Veche, Ciucurova, Crișan, Dăeni, Dorobanțu, Frecăței, Greci, Grindu, Hamcearca, Horia, IC Brătianu, Izvoarele, Jijila, Jurilovca, Luncavița, Mahmudia, Maliuc, Mihai Bravu, Mihail Kogălniceanu, Murighiol, Nalbant, Niculițel, Nufăru, Ostrov, Pardina, Peceneaga, Sarichioi, Sfântu Gheorghe, Slava Cercheză, Smârdan, Somova, Stejaru, Topolog, Turcoaia, Valea Nucarilor, Valea Teilor, Văcăreni	CJ, CL

Tabel nr. 12: Eșalonare măsuri aferente domeniului țintă Structura teritoriului – Mediu (solul) – și surse posibile de finanțare

Obiectiv sectorial	Sub-obiectiv sectorial	Măsură	Interval de implementare			Surse posibile de finanțare					
			Termen scurt (1-3 ani)	Termen mediu (3-5 ani)	Termen lung (5-10 ani)	Fonduri europene	Fonduri naționale[13]	Fonduri județene	Buget local	Sector privat[14]	Alte surse[15]
OTMs	OTMs1	MMs1.1	x			x	x				
		MMs1.2		x							
		MMs1.3	x								
	OTMs2	MMs2.1			x						
		MMs2.2	x								
		MMs2.3	x								
	OTMs3	MMs3.1		x							
		MMs3.2	x								
		MMs3.3	x								
	OTMs4	MMs4.1	x								
		MMs4.2			x	x	x	x	x	x	x
Total		**11**	**7**	**2**	**2**	**2**	**2**	**1**	**1**	**1**	**1**

[13] PNDL, Fond mediu, programe culturale etc.

[14] Agenți economici, ONG-uri etc.

[15] WB, fonduri de investiții (bănci) etc.

Tabel nr. 13: Măsuri aferente domeniului țintă Structura teritoriului – Mediu (biodiversitate) – corelate cu nivelul teritorial de aplicare

Nr. crt.	Cod SIRUTA	DENUMIRE UATB	OTMb.1			OTMb.2			OTMb.3				Total
			MMb1.1	MMb1.2	MMb1.3	MMb2.1	MMb2.2	MMb2.3	MMb3.1	MMb3.2	MMb3.3	MMb3.4	
1	159614	TULCEA	x	x	x	x	x		x	x	x	x	**9**
2	159650	BABADAG	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	**10**
3	159687	ISACCEA**[16]	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	**10**
4	159730	MĂCIN	x	x	x	x	x		x	x	x	x	**9**
5	159767	SULINA*[17]	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	**10**
6	159785	Baia	x	x	x		x			x		x	**6**
7	159847	Beidaud	x	x			x	x	x	x		x	**7**
8	161552	Beștepe**	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	**10**
9	159883	C.A. Rosetti*	x	x			x	x	x	x	x	x	**8**
10	159945	Carcaliu	x	x	x		x			x		x	**6**
11	159963	Casimcea	x	x	x		x	x	x	x		x	**8**
12	160092	Ceamurlia de Jos	x	x	x		x			x		x	**6**
13	160047	Ceatalchioi*	x	x	x		x		x	x	x	x	**8**
14	160127	Cerna	x	x	x		x	x	x	x		x	**8**
15	160172	Chilia Veche*	x	x	x		x	x	x	x	x	x	**9**
16	160225	Ciucurova	x	x	x		x	x	x	x		x	**8**
17	160261	Crișan*	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	**10**
18	160305	Dăeni	x	x	x		x			x		x	**6**
19	160323	Dorobanțu	x	x	x		x	x		x		x	**7**
20	160387	Frecăței	x	x	x		x	x	x	x		x	**8**
21	160430	Greci	x	x	x		x		x	x	x	x	**8**
22	160458	Grindu**	x	x	x	x	x		x	x	x	x	**9**
23	160476	Hamcearca	x	x	x		x		x	x		x	**7**
24	160528	Horia	x	x	x		x	x		x		x	**7**
25	161525	I.C. Brătianu	x	x	x		x		x	x		x	**7**
26	160564	Izvoarele	x	x	x		x	x		x		x	**7**
27	160617	Jijila	x	x	x		x		x	x		x	**7**
28	160644	Jurilovca	x	x	x		x	x	x	x	x	x	**9**
29	160680	Luncavița**	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	**10**
30	160724	Mahmudia**	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	**10**
31	160779	Maliuc*	x	x	x	x	x		x	x	x	x	**9**
32	160831	Mihai Bravu	x	x	x		x		x	x		x	**7**
33	160877	Mihail Kogălniceanu	x	x	x		x	x	x	x		x	**8**
34	160911	Murighiol**	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	**10**
35	160993	Nalbant	x	x	x		x	x	x	x		x	**8**
36	161035	Niculițel**	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	**10**
37	161053	Nufăru**	x	x	x	x	x		x	x	x	x	**9**
38	161106	Ostrov	x	x	x		x		x	x		x	**7**
39	161133	Pardina*	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	**10**
40	161151	Peceneaga	x	x	x		x	x	x	x		x	**8**
41	161179	Sarichioi	x	x	x		x	x	x	x		x	**8**
42	161231	Sfântu Gheorghe*	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	**10**
43	161259	Slava Cercheză	x	x	x		x	x	x	x		x	**8**
44	161286	Smârdan	x	x	x		x			x		x	**6**
45	161302	Somova**	x	x	x	x	x		x	x	x	x	**9**
46	161348	Stejaru	x	x	x		x	x		x		x	**7**
47	161384	Topolog	x	x	x	x	x	x	x	x		x	**9**

[16] ** – Localități aflate integral în teritoriul administrativ Rezervația Biosfera Delta Dunării (*cf.* Ministerului Mediului și Pădurilor – Administrația Rezervația Biosferei Delta Dunării; http://www.ddbra.ro)

[17] * – Localități aflate integral în teritoriul administrativ Rezervația Biosfera Delta Dunării (*cf.* Ministerului Mediului și Pădurilor – Administrația Rezervația Biosferei Delta Dunării; http://www.ddbra.ro)

Nr. crt.	Cod SIRUTA	DENUMIRE UATB	OTMb.1			OTMb.2			OTMb.3				Total
			MMb1.1	MMb1.2	MMb1.3	MMb2.1	MMb2.2	MMb2.3	MMb3.1	MMb3.2	MMb3.3	MMb3.4	
48	161464	Turcoaia	x	x	x	x	x	x	x	x		x	**9**
49	161482	Valea Nucarilor**	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	**10**
50	161561	Valea Teilor	x	x	x		x		x	x		x	**7**
51	161543	Văcăreni	x	x	x	x	x		x	x		x	**8**
Total			**51**	**51**	**49**	**21**	**51**	**31**	**42**	**51**	**23**	**51**	**421**

Tabel nr. 14: Descriere măsuri aferente domeniului țintă Structura teritoriului – Mediu (biodiversitate) - corelate cu nivelul teritorial de aplicare

Obiectiv sectorial	Obiectiv Sub-sectorial	Cod măsură	Denumire măsură	Descrierea măsurii	Nivelul de aplicare	Responsabili-tate
OTMb Protejarea biodiversității prin refacerea și conservarea ecosistemelor afectate, realizabilă printr-o mai bună administrare a rețelei județene de arii naturale protejate și implicarea eficientă a autorităților locale pentru realizarea acestui obiectiv.	OTMb1 Protejarea biodiversității cu privire specială asupra utilizării resurselor naturale din județul Tulcea	MMb1.1	Protejarea biodiversității terestre și acvatice, cu prioritate a resursei de apă și a resursei forestiere	Prin această măsură se urmărește asigurarea calității resursei de apă și a biodiversității acvatice; și limitarea pe cât posibil a reducerii suprafețelor împădurite ce adăpostesc o bogată biodiversitate pe suprafața județului Tulcea.	Tulcea, Babadag, Isaccea, Măcin, Sulina, Baia, Beidaud, Beștepe, CA Rosetti, Carcaliu, Casimcea, Ceamurlia de Jos, Ceatalchioi, Cerna, Chilia Veche, Ciucurova, Crișan, Dăeni, Dorobanțu, Frecăței, Greci, Grindu, Hamcearca, Horia, IC Brătianu, Izvoarele, Jijila, Jurilovca, Luncavița, Mahmudia, Maliuc, Mihai Bravu, Mihail Kogălniceanu, Murighiol, Nalbant, Niculițel, Nufăru, Ostrov, Pardina, Peceneaga, Sarichioi, Sfântu Gheorghe, Slava Cercheză, Smârdan, Somova, Stejaru, Topolog, Turcoaia, Valea Nucarilor, Valea Teilor, Văcăreni	CJ, CL, APM, Ocoale silvice
		MMb1.2	Asigurarea calității biodiversității acvatice prin gestionarea eficientă a resurselor de apă	Măsura are în vedere protejarea permanentă a biodiversității acvatice în rezervația naturală Delta Dunării, prin eliminarea sau reducerea poluării apelor fluviului în urma activităților antropice (industrie, agricultură, ferme de animale, depozitarea necontrolată a deșeurilor menajere pe malul apelor etc).	Tulcea, Babadag, Isaccea, Măcin, Sulina, Baia, Beidaud, Beștepe, CA Rosetti, Carcaliu, Casimcea, Ceamurlia de Jos, Ceatalchioi, Cerna, Chilia Veche, Ciucurova, Crișan, Dăeni, Dorobanțu, Frecăței, Greci, Grindu, Hamcearca, Horia, IC Brătianu, Izvoarele, Jijila, Jurilovca, Luncavița, Mahmudia, Maliuc, Mihai Bravu, Mihail Kogălniceanu, Murighiol, Nalbant, Niculițel, Nufăru, Ostrov, Pardina, Peceneaga, Sarichioi, Sfântu Gheorghe, Slava Cercheză, Smârdan, Somova, Stejaru, Topolog, Turcoaia, Valea Nucarilor, Valea Teilor, Văcăreni	CJ, CL, APM, GNM* Delta Dunării
		MMb1.3	Reîmpădurirea terenurilor despădurite și protecția fondului forestier existent	Măsura vizează acțiuni de împădurire la nivel local, județean și național pentru protejarea terenurilor expuse eroziunii hidrice eoliene, prin extinderea perdelelor forestiere Acestea au rol de protecție împotriva înnisipării sau troienirii zăpezii, protejând atât terenurile agricole cât și gospodăriile limitrofe localităților.	Tulcea, Babadag, Isaccea, Măcin, Sulina, Baia, Beștepe, Carcaliu, Casimcea, Ceamurlia de Jos, Ceatalchioi, Cerna, Chilia Veche, Ciucurova, Crișan, Dăeni, Dorobanțu, Frecăței, Greci, Grindu, Hamcearca, Horia, IC Brătianu, Izvoarele, Jijila, Jurilovca, Luncavița, Mahmudia, Maliuc, Mihai Bravu, Mihail Kogălniceanu, Murighiol, Nalbant, Niculițel, Nufăru, Ostrov, Pardina, Peceneaga, Sarichioi, Sfântu Gheorghe, Slava Cercheză, Smârdan, Somova, Stejaru, Topolog, Turcoaia, Valea Nucarilor, Valea Teilor, Văcăreni	CJ, CL, MM, APM, Ocoale silvice, Voluntariate
	OTMb2 Conservarea biodiversității prin programe de monitorizare a ecosistemelor (terestre și acvatice) prin utilizarea TIC	MMb2.1	Aplicarea tehnologiilor și inovației în materie de mediu, concentrate pe dezvoltarea energiilor regenerabile	Această măsură urmărește conservarea mediului (a biodiversității) după cele mai noi modele sustenabile, ținând totodată cont și de dezvoltarea ramurilor economice locale după principii ecologice (economie verde). Se urmărește cu prioritate extinderea operațiunilor digitalizate și folosirea informației prin intermediul aplicațiilor GIS.[18]	Tulcea, Babadag, Isaccea, Măcin, Sulina, Beștepe, Crișan, Grindu, Luncavița, Mahmudia, Maliuc, Murighiol, Niculițel, Nufăru, Pardina, Sfântu Gheorghe, Somova, Topolog, Turcoaia, Valea Nucarilor, Văcăreni	CJ, CL, APM
		MMb2.2	Realizarea de programe eficiente privind monitorizarea ecosistemelor din afara ariilor naturale protejate	În cazul aplicării acestei măsuri se va obține un control eficient, monitorizat pe perioade de timp lungi și chiar permanente a eventualilor factori poluatori raportată la toată suprafața județului, eliminând pe cât posibil accidente tehnogene care să ducă la deteriorarea calității biodiversității terestre și acvatice. Totodată se urmărește extinderea operațiunilor digitalizate privind monitorizarea biodiversității.[19]	Tulcea, Babadag, Isaccea, Măcin, Sulina, Baia, Beidaud, Beștepe, CA Rosetti, Carcaliu, Casimcea, Ceamurlia de Jos, Ceatalchioi, Cerna, Chilia Veche, Ciucurova, Crișan, Dăeni, Dorobanțu, Frecăței, Greci, Grindu, Hamcearca, Horia, IC Brătianu, Izvoarele, Jijila, Jurilovca, Luncavița, Mahmudia, Maliuc, Mihai Bravu, Mihail Kogălniceanu, Murighiol, Nalbant, Niculițel, Nufăru, Ostrov, Pardina, Peceneaga, Sarichioi, Sfântu Gheorghe, Slava Cercheză, Smârdan, Somova, Stejaru, Topolog, Turcoaia, Valea Nucarilor	CJ, CL, APM, ANANP
		MMb2.3	Revitalizarea inițiativelor (programe, proiecte) pentru obținerea fondurilor de mediu pentru ariile protejate	Prin intermediul acestei măsuri se are în vedere realizarea permanentă a proiectelor de dezvoltare durabilă, documente de mediu și programe de acțiune pentru mediu, participări la evenimente naționale și internaționale pentru obținerea fondurilor de mediu.	Babadag, Isaccea, Sulina, Baia de Jos, Cerna, Chilia Veche, Ciucurova, Crișan, Dorobanțu, Frecăței, Horia, Izvoarele, Jurilovca, Luncavița, Mahmudia, Mihail Kogălniceanu, Murighiol, Nalbant, Niculițel, Pardina, Peceneaga, Sarichioi, Sfântu Gheorghe, Slava Cercheză, Stejaru, Topolog, Turcoaia, Valea Nucarilor, Valea Teilor, Văcăreni	CJ, MM, APM
	OTMb3 Implicarea autorităților	MMb3.1	Implicarea autorităților locale în asigurarea personalului	Măsura vizează atragerea forței de muncă specializată în domeniul ecologiei și protecției	Tulcea, Babadag, Isaccea, Măcin, Sulina, Beidaud, Beștepe, CA Rosetti, Casimcea, Ceatalchioi, Cerna, Chilia Veche, Ciucurova,	CJ, CL, APM, GM, GNM

[18] https://www.mlpda.ro/userfiles/delta_dunarii/2.raport_de_mediu_SIDDDD_rev06.pdf

[19] https://www.fonduri-ue.ro/images/files/studii-analize/48101/5._Raport_Plan_de_actiune_ro.pdf

Obiectiv sectorial	Obiectiv Sub-sectorial	Cod măsură	Denumire măsură	Descrierea măsurii	Nivelul de aplicare	Responsabili-tate
	locale și conștientizarea populației cu privire la importanța protejării biodiversității		specializat privind activitatea de monitorizare a ecosistemelor	mediului pentru activitățile de monitorizare și control la nivel local. În acest sens, oferta autorităților locale (în calitate de angajator) are un rol foarte important în atingerea obiectivului propus.	Crișan, Frecăței, Greci, Grindu, Hamcearca, IC Brătianu, Jijila, Jurilovca, Luncavița, Mahmudia, Maliuc, Mihai Bravu, Mihail Kogălniceanu, Murighiol, Nalbant, Niculițel, Nufăru, Ostrov, Pardina, Peceneaga, Sarichioi, Sfântu Gheorghe, Slava Cercheză, Somova, Topolog, Turcoaia, Valea Nucarilor, Valea Teilor, Văcăreni	
		MMb3.2	Conștientizarea populației cu privire la importanța protejării mediului și implicit a biodiversității	Această măsură are rol educativ de masă (educație pentru mediu). Este foarte importantă cooperarea instituțiilor de resort, care, împreună cu inspectoratele școlare și instituțiile de învățământ din județ să dezvolte și să aplice activități de conștientizare a populației, pe grupe de vârstă. Un rol important revine și mass-mediei locale.	Tulcea, Babadag, Isaccea, Măcin, Sulina, Baia, Beidaud, Beștepe, CA Rosetti, Carcaliu, Casimcea, Ceamurlia de Jos, Ceatalchioi, Cerna, Chilia Veche, Ciucurova, Crișan, Dăeni, Dorobanțu, Frecăței, Greci, Grindu, Hamcearca, Horia, IC Brătianu, Izvoarele, Jijila, Jurilovca, Luncavița, Mahmudia, Maliuc, Mihai Bravu, Mihail Kogălniceanu, Murighiol, Nalbant, Niculițel, Nufăru, Ostrov, Pardina, Peceneaga, Sarichioi, Sfântu Gheorghe, Slava Cercheză, Smârdan, Somova, Stejaru, Topolog, Turcoaia, Valea Nucarilor, Valea Teilor, Văcăreni	CJ, CL, APM, GM, GNM, Școli generale, Licee, Poliția Locală etc.
		MMb3.3	Efectuarea de controale inopinate atât în ariile naturale protejate cât și în afara acestora	Prin această măsură se urmărește diminuarea infracțiunilor de mediu (poluare accidentală a factorilor de mediu abiotici și biotici, tăieri ilegale de arbori – care au implicații grave asupra biodiversității locale și zonale) .	Tulcea, Babadag, Isaccea, Măcin, Sulina, Beștepe, CA Rosetti, Ceatalchioi, Chilia Veche, Crișan, Greci, Grindu, Jurilovca, Luncavița, Mahmudia, Maliuc, Murighiol, Niculițel, Nufăru, Pardina, Sfântu Gheorghe, Somova, Valea Nucarilor	CJ, CL, APM, GM, GNM, Poliția Locală etc.
		MMb3.4	Aplicarea măsurilor privind sancționarea persoanelor care încalcă regulile de respectarea biodiversității	Se are în vedere îndesirea și înăsprirea sancțiunilor pentru persoane fizice și persoane juridice (firme) care încalcă legislația de mediu în vigoare. Aplicarea cu fermitate a acestora ar trebui să ducă la o atenție sporită față de mediu a cetățeanului, în acest fel fiind descurajate orice încălcare a regulamentelor în vigoare a ariilor naturale protejate.	Tulcea, Babadag, Isaccea, Măcin, Sulina, Baia, Beidaud, Beștepe, CA Rosetti, Carcaliu, Casimcea, Ceamurlia de Jos, Ceatalchioi, Cerna, Chilia Veche, Ciucurova, Crișan, Dăeni, Dorobanțu, Frecăței, Greci, Grindu, Hamcearca, Horia, IC Brătianu, Izvoarele, Jijila, Jurilovca, Luncavița, Mahmudia, Maliuc, Mihai Bravu, Mihail Kogălniceanu, Murighiol, Nalbant, Niculițel, Nufăru, Ostrov, Pardina, Peceneaga, Sarichioi, Sfântu Gheorghe, Slava Cercheză, Smârdan, Somova, Stejaru, Topolog, Turcoaia, Valea Nucarilor, Valea Teilor, Văcăreni	CJ, CL, APM, GM Delta Dunării, GNM, Poliția Locală etc.

*** GNM = Garda Națională de Mediu; GM = Garda de Mediu**

Tabel nr. 15: Eșalonare măsuri aferente domeniului țintă Structura teritoriului – Mediu (biodiversitate) – și surse posibile de finanțare

Obiectiv sectorial	Sub-obiectiv sectorial	Măsură	Interval de implementare			Surse posibile de finanțare					
			Termen scurt (1-3 ani)	Termen mediu (3-5 ani)	Termen lung (5-10 ani)	Fonduri europene	Fonduri naționale[20]	Fonduri județene	Buget local	Sector privat[21]	Alte surse[22]
OTMb	OTMb1	MMb1.1	x				x	x	x		
		MMb1.2		x		x	x	x	x		x
		MMb1.3	x			x	x	x	x		x
	OTMb2	MMb2.1			x	x	x	x	x	x	x
		MMb2.2		x		x	x	x			x
		MMb2.3	x			x	x	x	x	x	x
	OTMb3	MMb3.1	x			x	x	x	x		
		MMb3.2	x			x	x	x	x	x	x
		MMb3.3	x			x	x	x	x		
		MMb3.4	x			x	x	x	x	x	x
Total		**10**	**7**	**2**	**1**	**9**	**10**	**10**	**9**	**5**	**7**

[20] PNDL, Fond mediu, programe culturale etc.

[21] Agenți economici, ONG-uri etc.

[22] WB, fonduri de investiții (bănci) etc.

Tabel nr. 16: Măsuri aferente domeniului țintă Structura teritoriului – Riscuri naturale și tehnologice – corelate cu nivelul teritorial de aplicare

Nr. crt.	Cod SIRUTA	DENUMIRE UATB	OTMRi 1			OTMRa1	OTMRs1	OTMRt 1		Total
			MMRi1.1	MMRi1.2	MMRi1.3	MMRa1.1	MMRs.1.1	MMRt1.1	MMRt1.2	
1	159614	TULCEA	x	x	x	x	x	x	x	**7**
2	159650	BABADAG	x	x	x		x	x	x	**6**
3	159687	ISACCEA	x	x	x	x	x	x	x	**7**
4	159730	MĂCIN	x	x	x		x	x	x	**6**
5	159767	SULINA	x	x	x	x	x	x	x	**7**
6	159785	Baia	x			x		x	x	**4**
7	159847	Beidaud	x			x		x	x	**4**
8	161552	Beștepe	x	x	x	x		x	x	**6**
9	159883	C.A. Rosetti	x	x	x			x	x	**5**
10	159945	Carcaliu	x	x	x			x	x	**5**
11	159963	Casimcea	x			x		x	x	**4**
12	160092	Ceamurlia de Jos	x	x	x	x		x	x	**6**
13	160047	Ceatalchioi	x	x	x			x	x	**5**
14	160127	Cerna	x					x	x	**3**
15	160172	Chilia Veche	x	x	x			x	x	**5**
16	160225	Ciucurova	x	x	x	x		x	x	**6**
17	160261	Crișan	x	x	x			x	x	**5**
18	160305	Dăeni	x	x	x	x		x	x	**6**
19	160323	Dorobanțu	x			x		x	x	**4**
20	160387	Frecăței	x					x	x	**3**
21	160430	Greci	x			x		x	x	**4**
22	160458	Grindu	x	x	x			x	x	**5**
23	160476	Hamcearca	x			x		x	x	**4**
24	160528	Horia	x			x		x	x	**4**
25	161525	I.C. Brătianu	x	x	x			x	x	**5**
26	160564	Izvoarele	x					x	x	**3**
27	160617	Jijila	x			x		x	x	**4**
28	160644	Jurilovca	x			x		x	x	**4**
29	160680	Luncavița	x	x	x	x		x	x	**6**
30	160724	Mahmudia	x	x	x	x		x	x	**6**
31	160779	Maliuc	x	x	x			x	x	**5**
32	160831	Mihai Bravu	x			x		x	x	**4**
33	160877	Mihail Kogălniceanu	x			x		x	x	**4**
34	160911	Murighiol	x	x	x	x		x	x	**6**
35	160993	Nalbant	x	x	x	x		x	x	**6**
36	161035	Niculițel	x			x		x	x	**4**
37	161053	Nufăru	x	x	x			x	x	**5**
38	161106	Ostrov	x	x	x	x		x	x	**6**
39	161133	PARDINA	x	x	x			x	x	**5**
40	161151	Peceneaga	x	x	x	x		x	x	**6**
41	161179	Sarichioi	x			x		x	x	**4**
42	161231	Sfântu Gheorghe	x	x	x			x	x	**5**
43	161259	Slava Cercheză	x	x	x			x	x	**5**
44	161286	Smârdan	x	x	x			x	x	**5**
45	161302	Somova	x	x	x	x		x	x	**6**
46	161348	Stejaru	x			x		x	x	**4**
47	161384	Topolog	x	x	x	x		x	x	**6**
48	161464	Turcoaia	x	x	x	x		x	x	**6**
49	161482	Valea Nucarilor	x			x		x	x	**4**
50	161561	Valea Teilor	x	x	x			x	x	**5**
51	161543	Văcăreni	x					x	x	**3**
Total			**51**	**32**	**32**	**31**	**5**	**51**	**51**	**253**

Tabel nr. 17: Descriere măsuri aferente domeniului țintă Structura teritoriului (riscuri naturale și tehnologice) - corelate cu nivelul teritorial de aplicare

Obiectiv sectorial	Sub-obiectiv sectorial	Cod măsură	Denumire măsură	Descrierea măsurii	Nivelul de aplicare	Responsabilitate
	OTMRi1 Prevenirea, reducerea și gestionarea riscului inundațiilor și a consecințelor negative ale acestoraO	MMRi1.1	Investiții pentru amenajarea cursurilor de apă	Lucrări de: diguri, albii, protecții de mal, talveg sau șenal navigabil	județean	Administrația Dunării de Jos, Apele Române-Administrația Bazinală Dobrogea, ISU, CJ, CL
		MMRi1.2	Reabilitarea lucrărilor hidrotehnice existente de apărare la inundații	Reabilitarea lucrărilor de: diguri, albii, protecții de mal, talveg sau șenal navigabil	Cursul Dunării și RBDD, plus anumite zone predispuse la inundații rapide (Topolog, Ciucurova, Nalbant)	Administrația Dunării de Jos, Apele Române-Administrația Bazinală Dobrogea, Administrația de îmbunătățiri funciare ISU, CJ, CL
		MMRi1.3	Măsuri nestructurale de reducere a riscului la inundații	Pregătirea populației prin simulări și a capacității de răspuns a instituțiilor prin simulări de intervenții în caz de calamități naturale	Cursul Dunării și RBDD, plus anumite zone predispuse la inundații rapide (Topolog, Ciucurova, Nalbant)	ISU, CJ, CL, grupuri de pompieri voluntari sau ale agenților economici
OTMR Un teritoriu în care riscurile naturale și tehnologice sunt reduse / gestionate eficient	OTMRa1	MMRa1.1	Combaterea apariției alunecărilor de teren	Măsuri de combatere a instabilității terenurilor în UAT aflate în zone cu potențial mediu și mare de producere a alunecărilor (în apropierea traseelor apelor sau de-a lungul Dunării). Sunt vizate UAT dispuse de-a lungul versanților și interfluviilor cursurilor de apă unde se recomandă: • menţinerea în stare de funcţionare a lucrărilor de combatere a eroziunii solului. • reconstrucția ecologică (împădurire) pe suprafețele afectate. diminuarea / eliminarea factorilor antropici care exercită influenţă asupra stabilităţii zonelor: eliminarea defrişărilor abuzive, interzicerea solictării versanţilor pentru construirea de drumuri, case.	Municipiul Tulcea, orașele Isaccea, Sulina, comunele Baia, Beidaud, Beştepe, Casimcea, Ceamurlia de Jos, Ciucurova, Dăeni, Dorobanțu, Greci, Hamcearca, Horia, Jijila, Jurilovca, Luncavița, Mahmudia, Mihai Bravu, Mihail Kogălniceanu, Murighiol, Nalbant, Niculițel, Ostrov, Peceneaga, Sarichioi, Somova, Stejarul, Topolog, Turtucoaia, Valea Nucarilor.	CJ, CL, APM Tulcea ISU Tulcea
	OTMRs1	MMRs1.1	Protecția construcțiilor din unitățile administrativ teritoriale urbane față de riscul seismic	Diminuarea vulnerabilităţii seismice a constructiilor prin acţiuni de intervenţie (consolidări) la clădiri din domeniul sănătăţii, administraţiei educaţiei, culturii, clădiri de locuit: - Protecția antiseismică a construcțiilor, a infrastructurii tehnice și de transport - Stabilirea centrelor de protecție civilă în caz de dezastru, programe de informare și instruire Respectarea Reglementării tehnice „Cod de proiectare seismica – Prevederi de proiectare pt clădiri” – indicativ P100 -1/2013	Municipiul Tulcea, Orașul Babadag, Orașul Isaccea, Orașul Măcin, Orașul Sulina	CJ, CL, APM Tulcea ISU Tulcea
	OTMRt 1 Reducerea riscurilor tehnologice, dezvoltarea infrastructurilor de protecție și sporirea capacității de intervenție în cazul producerii hazardelor	MMRt1.1.	Promovarea sistemelor și planurilor de management local și național al riscurilor asociate dezastrelor, cu implicarea mai multor părți interesate și sprijinite de promovarea unui cadru legislativ eficient și de eforturi coerente de dezvoltare a capacității instituționale	Actualizarea planurilor de management și a infrastructurii de protecție civilă pentru dezastrele tehnologice	județean	ISU/DJSU, CJ, CL
		MMRt1.2	Abordarea integrată a pregătirii pentru dezastre la nivel de asistență și recuperare și a programelor de dezvoltare care reduc riscurile asociate dezastrelor și determină creșterea capacității de adaptare	Pregătirea populației prin simulări pentru dezastre tehnologice, și a capacității de răspuns a instituțiilor prin simulări de intervenții,	județean	ISU/DJSU, CJ, CL

Tabel nr. 18: Eșalonare măsuri aferente domeniului țintă Structura teritoriului (riscuri naturale și tehnologice) – și surse posibile de finanțare

Obiectiv sectorial	Sub-obiectiv sectorial	Măsură	Interval de implementare			Surse posibile de finanțare					
			Termen scurt (1-3 an)	Termen mediu (3-5 ani)	Termen lung (5-10 ani)	Fonduri europene	Fonduri naționale[23]	Fonduri județene	Buget local	Sector privat[24]	Alte surse[25]
OTMR	OTMRi	MMRi1.1.			x		x				
		MMRi1.2			x		x				
		MMRi1.3	x			x	x			x	
	OTMRa1	MMRa1.1		x				x			
	OTMRs1	MMRs1.1		x				x			
	OTMRt	MMRt1.1		x		x	x	x			x
		MMRt1.2	x				x	x		x	x
Total			**2**	**3**	**2**	**2**	**5**	**4**	**0**	**2**	**2**

[23] PNDL, Fond mediu, programe culturale etc.

[24] Agenți economici, ONG-uri etc.

[25] WB, fonduri de investiții (bănci) etc.

Tabel nr. 19: Măsuri aferente domeniului țintă Structura teritoriului – Riscuri naturale (alunecări, seisme) – corelate cu nivelul teritorial de aplicare

Nr. crt.	Cod SIRUTA	DENUMIRE UATB	OTMRa1	OTMRs1	Total
			MMRa1.1	MMRs.1.1	
1	159614	TULCEA	x	x	**2**
2	159650	BABADAG		x	**1**
3	159687	ISACCEA	x	x	**2**
4	159730	MĂCIN		x	**1**
5	159767	SULINA	x	x	**2**
6	159785	Baia	x		**1**
7	159847	Beidaud	x		**1**
8	161552	Beștepe	x		**1**
9	159883	C.A. Rosetti			**-**
10	159945	Carcaliu			**-**
11	159963	Casimcea	x		**1**
12	160092	Ceamurlia de Jos	x		**1**
13	160047	Ceatalchioi			**-**
14	160127	Cerna			**-**
15	160172	Chilia Veche			**-**
16	160225	Ciucurova	x		**1**
17	160261	Crișan			**-**
18	160305	Dăeni	x		**1**
19	160323	Dorobanțu	x		**1**
20	160387	Frecăței			**-**
21	160430	Greci	x		**1**
22	160458	Grindu			**-**
23	160476	Hamcearca	x		**1**
24	160528	Horia	x		**1**
25	161525	I.C. Brătianu			**-**
26	160564	Izvoarele			**-**
27	160617	Jijila	x		**1**
28	160644	Jurilovca	x		**1**
29	160680	Luncavița	x		**1**
30	160724	Mahmudia	x		**1**
31	160779	Maliuc			**-**
32	160831	Mihai Bravu	x		**1**
33	160877	Mihail Kogălniceanu	x		**1**
34	160911	Murighiol	x		**1**
35	160993	Nalbant	x		**1**
36	161035	Niculițel	x		**1**
37	161053	Nufăru			**-**
38	161106	Ostrov	x		**1**
39	161133	Pardina			**-**
40	161151	Peceneaga	x		**1**
41	161179	Sarichioi	x		**1**
42	161231	Sfântu Gheorghe			**-**
43	161259	Slava Cercheză			**-**
44	161286	Smârdan			**-**
45	161302	Somova	x		**1**
46	161348	Stejaru	x		**1**
47	161384	Topolog	x		**1**
48	161464	Turcoaia	x		**1**
49	161482	Valea Nucarilor	x		**1**
50	161561	Valea Teilor			**-**
51	161543	Văcăreni			**-**
Total			**31**	**5**	**36**

Tabel nr. 20: Măsuri aferente domeniului țintă Structura teritoriului – Patrimoniu natural – corelate cu nivelul teritorial de aplicare

Nr. crt.	Cod SIRUTA	DENUMIRE UATB	OTPn1				OTPn2							OTPn3				OTPn4			Total
			MPn1.1	MPn1.2	MPn1.3	MPn1.4	MPn2.1	MPn2.2	Mpn2.3	MPn3.1	MPn3.2	MPn3.3	MPn3.4	MPn3.5	MPn4.1	MPn4.2					
1	159614	TULCEA			x	x	x	x	x	x				x	x	x					**9**
2	159650	BABADAG			x	x	x	x		x				x	x	x					**8**
3	159687	ISACCEA					x							x	x	x					**4**
4	159730	MĂCIN			x		x							x	x	x					**5**
5	159767	SULINA				x	x			x				x	x	x					**6**
6	159785	Baia	x	x			x						x	x	x	x					**7**
7	159847	Beidaud	x	x			x						x	x	x	x					**7**
8	161552	Beștepe	x	x		x				x			x	x	x						**7**
9	159883	C.A. Rosetti	x	x		x	x		x	x	x		x	x	x	x					**11**
10	159945	Carcaliu	x	x									x	x	x						**5**
11	159963	Casimcea	x	x		x				x			x	x	x						**7**
12	160092	Ceamurlia de Jos	x	x			x						x	x	x	x					**7**
13	160047	Ceatalchioi	x	x		x			x	x			x	x	x						**8**
14	160127	Cerna	x	x		x	x			x			x	x	x	x					**9**
15	160172	Chilia Veche	x	x		x			x	x	x		x	x	x						**9**
16	160225	Ciucurova	x	x		x				x			x	x	x						**7**
17	160261	Crișan	x	x		x				x	x		x	x	x						**8**
18	160305	Dăeni	x	x		x				x			x	x	x						**7**
19	160323	Dorobanțu	x	x		x	x			x			x	x	x	x					**9**
20	160387	Frecăței	x	x		x	x			x			x	x	x	x					**9**
21	160430	Greci	x	x									x	x	x						**5**
22	160458	Grindu	x	x					x				x	x	x						**6**
23	160476	Hamcearca	x	x			x						x	x	x	x					**7**
24	160528	Horia	x	x		x	x			x			x	x	x	x					**9**
25	161525	I.C. Brătianu	x	x									x	x	x						**5**
26	160564	Izvoarele	x	x		x				x			x	x	x						**7**
27	160617	Jijila	x	x									x	x	x						**5**
28	160644	Jurilovca	x	x		x	x			x			x	x	x	x					**9**
29	160680	Luncavița	x	x									x	x	x						**5**
30	160724	Mahmudia	x	x		x				x			x	x	x						**7**
31	160779	Maliuc	x	x		x			x	x			x	x	x						**8**
32	160831	Mihai Bravu	x	x		x				x			x	x	x						**7**
33	160877	Mihail Kogălniceanu	x	x		x	x			x			x	x	x	x					**9**
34	160911	Murighiol	x	x		x	x			x			x	x	x	x					**9**
35	160993	Nalbant	x	x	x	x	x			x			x	x	x	x					**10**
36	161035	Niculițel	x	x	x		x				x		x	x	x	x					**9**
37	161053	Nufăru	x	x		x				x			x	x	x						**7**
38	161106	Ostrov	x	x		x				x			x	x	x						**7**
39	161133	Pardina	x	x		x			x	x			x	x	x						**8**
40	161151	Peceneaga	x	x		x				x			x	x	x						**7**
41	161179	Sarichioi	x	x		x	x			x			x	x	x	x					**9**
42	161231	Sfântu Gheorghe	x	x		x			x	x	x		x	x	x						**9**
43	161259	Slava Cercheză	x	x		x	x			x			x	x	x	x					**9**
44	161286	Smârdan	x	x									x	x	x						**5**
45	161302	Somova	x	x		x			x	x			x	x	x						**8**
46	161348	Stejaru	x	x			x						x	x	x	x					**7**
47	161384	Topolog	x	x		x	x			x			x	x	x	x					**9**
48	161464	Turcoaia	x	x		x	x			x			x	x	x	x					**9**
49	161482	Valea Nucarilor	x	x		x				x			x	x	x						**7**
50	161561	Valea Teilor	x	x									x	x	x						**5**
51	161543	Văcăreni	x	x									x	x	x						**5**
Total			**46**	**46**	**5**	**34**	**24**	**2**	**9**	**34**	**5**	**-**	**46**	**51**	**51**	**24**					**377**

Tabel nr. 21: Descriere măsuri aferente domeniului țintă Structura teritoriului – Patrimoniu natural – corelate cu nivelul teritorial de aplicare

Obiectiv sectorial	Sub-obiectiv sectorial	Cod măsură	Denumire măsură	Descrierea măsurii	Nivelul de aplicare	Responsabilitate
1	2	3	4	5	6	7
OTPn Protejarea ariilor naturale, valorificarea resurselor naturale în corelare cu controlul procesului de antropizare	OTPn1 Susținerea practicării agriculturii tradiționale	MPn1.1	Subvenționarea gospodăriilor care practică agricultura ecologică	Subvenții pentru gospodării rurale care practică agricultura tradițională (neindustrializată)	Județ (toate UAT-urile rurale interesate)	MADR, MFP, CJ, CL
		MPn1.2	Subvenționarea gospodăriilor care practică creșterea liberă a animalelor	Subvenții pentru gospodării rurale care practică creșterea liberă a animalelor (fără păzitori) pe pășuni comunale	Județ (toate UAT-urile rurale interesate)	MADR, MFP, CJ, CL
		MPn1.3	Încurajarea și subvenționarea asocierilor gospodărești pentru eficientizarea unor activități agricole specifice (culturi cerealiere, viticultură, pomicultură)	Subvenții pentru toate gospodăriile individuale care manifestă intenții de asociere, cu scopul utilizării mai eficiente a terenurilor, în sistem parțial industrializat)	Tulcea, Babadag, Măcin, Nalbant Niculițel	MADR, MFP, CJ, CL
		MPn1.4	Încurajarea activității de pescuit sustenabil, organizat pe canalele Deltei Dunării, și pe brațele Dunării, prin optimizarea procesului atribuirii permiselor de pescuit	Elaborarea unor proceduri simplificate de atribuire a permiselor de pescuit organizat pe Dunăre cu scurtarea timpului de obținere a documentelor, cu respectarea reglementărilor ARBDD.	UTP1, UTP2, S-UTP 3.1 UTP4	MADR; RBDD, CJ
	OTPn 2 Dezvoltarea activităților organizate de cercetare a resurselor naturale (floră, faună) , în zonele protejate natural	MPn 2.1	Desemnarea prin documentații de amenajarea teritoriului și urbanism a unor trasee și puncte de observare a elementelor naturale caracteristice zonale	Analizarea la nivelul documentațiilor de urbanism (PUG; PUZ a unor rute de migrație a păsărilor, zone de reproducere păsări și animale pe cale de dispariție, plante rare, etc.) și reglementarea prin RLU a localizării unor trasee și puncte de observare științifică	Tulcea, Babadag, Isaccea, Măcin, Sulina, Baia, Beidaud, C.A.Rosetti, Ceamurlia de Jos, Cerna, Dorobanțu, Frecăței, Hamcearca, Horia,, Jurilovca, M: . Kogălniceanu, Murighiol, Nalbant, Niculițel, Sarichioi, , Slava Cercheză, Stejaru, Topolog, Turcoaia	MMAP, MLPDA, RBDD, CJ, CL
		MPn2.2	Subvenționarea corespunzătoare a activităților de cercetare a mediului natural, îndeosebi a speciilor de faună și floră amenințate, din rezervații și situri protejate	Încurajarea prin fonduri de cercetare dedicate, a identificării speciilor de floră și faună amenințate cu dispariția și a măsurilor posibile de protejare	Tulcea, Babadag	MMAP, MEC, MLPDA, RBDD, CJ, CL
		MPn2.3	Cercetarea posibilităților de refacere a culturilor tradiționale de stuf, exploatabil și utilizabil în condiții moderne de colectare și prelucrare	Monitorizarea situației privind cultura stufului și eventuala revitalizare a activității științifice abandonate din comuna Maliuc	Tulcea, C A Rosetti, Ceatalchioi, Chilia Veche, Grindu, Maliuc, Pardina, Sfântu Gheorghe, Somova	MMAP, MEC MEEMA, CJ, CL (Delta Dunării)
	OTPn3 Diminuarea activităților umane care afectează negativ mediul natural	MPn3.1	Întărirea controlului pescuitului și al comerțului cu pește și produse piscicole pentru evitarea braconajului, comerțului ilicit și a altor activități ilegale	Optimizarea sistemului de control al activității de pescuit în perioadele de prohibiție (mijloace moderne de supraveghere) și întărirea sistemului de sancțiuni pentru braconaj și comerț ilegal cu pește și produse piscicole	UTP1, UTP2, S-UTP 3.1 UTP4	MADR, MMAP; RBDD, CJ, CL
		MPn3.2	Întărirea controlului asupra activităților de vânătoare, îndeosebi în Rezervația Biosferei Delta Dunării și în rezervațiile forestiere	Organizarea unui sistem de pază militarizată a pădurilor, incluzând urmărirea activităților ilegale de vânătoare. Întărirea sancțiunilor pentru braconaj.	C.A.Rosetti, Chilia Veche, Crișan, Niculițel, Sfântu Gheorghe	MMAP, MAI, RBDD
		MPn3.3	Întărirea pazei efective și a controlului strict asupra rezervațiilor naturale	Organizarea unor echipe de pază a rezervațiilor naturale asociată controlului administratorilor/custozilor, marcarea limitelor și semnalizarea rezervațiilor	UAT din Rezervațiile Deltei Dunării și Munților Măcin	MMAP, MAI, RBDD
		MPn3.4	Extinderea în majoritatea UAT a sistemelor de alimentare centralizată cu apă potabilă și de canalizare a apelor menajere	Prevederea prin documentații de amenajare a teritoriului și urbanism a înființării sau extinderii etapizate a rețelelor de alimentare cu apă și canalizare	Județ (comune rurale)	CJ CL MLPDA, MTIC, MFE
		MPn3.5	Întărirea controlului asupra colectării și depozitării deșeurilor menajere în intravilane și extravilane ale UAT-	Organizarea uni sistem controlat de depozitare selectivă a tuturor tipurilor de deșeuri și de colectare prin servicii specializate,	Județ	MMAP, MLPDA, MFE, CJ, CL

Obiectiv sectorial	Sub-obiectiv sectorial	Cod măsură	Denumire măsură	Descrierea măsurii	Nivelul de aplicare	Responsabilitate
1	2	3	4	5	6	7
			urilor	subvenționate		
	OTPn4 Controlul proceselor de antropizare în UAT-uri	MPn4.1	Accelerarea procesului de actualizare, avizare și aprobare a documentațiilor de urbanism pentru UAT-uri integrate total sau care conțin părți din arii naturale protejate (situri RAMSAR, rezervații ale biosferei, situri NATURA 2000, etc.)	Inițierea elaborării documentațiilor urbanistice de tip PUG pentru toate UAT-urile în care se operează cu documente cu valabilitate excesiv prelungită, având prioritate cele care conțin părți sau sunt integrate total în arii protejate.	Județ	MLPDA, MC, MMAP, CJ, DJC, CL
		MPn4.2	Corelarea documentațiilor de urbanism general sau zonal cu Planurile de Administrare a Zonelor Naturale Protejate	Se aplică relaționat cu măsura MPn4.1	Tulcea, Babadag, Isaccea, Măcin, Sulina, Baia, Beidaud, C.A.Rosetti, Ceamurlia de Jos, Cerna, Dorobanțu, Frecăței, Hamcearca, Horia,, Jurilovca, M: . Kogălniceanu, Murighiol, Nalbant, Niculițel, Sarichioi, , Slava Cercheză, Stejaru, Topolog, Turcoaia	CJ, CL, MLPDA, , MMAP

Tabel nr. 22: Eșalonare măsuri aferente domeniului țintă Structura teritoriului – Patrimoniu natural – și surse posibile de finanțare

Obiectiv sectorial	Sub-obiectiv sectorial	Măsură	Interval de implementare			Surse posibile de finanțare					
			Termen scurt (1-3 an)	Termen mediu (3-5 ani)	Termen lung (5-10 ani)	Fonduri europene	Fonduri naționale[26]	Fonduri județene	Buget local	Sector privat[27]	Alte surse[28]
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
OTPn	OTPn1	MPn1.1		x		x	x	x			
		MPn1.2		x		x	x	x			
		MPn1.3			x	x	x	x			
		MPn1.4	x					x			
	OTPn2	MPn2.1	x								
		MPn2.2		x			x	x			x
		MPn2.3			x	x	x			x	x
	OTPn3	Mpn3.1	x				x	x			
		MPn3.2	x				x	x			
		MPn3.3		x			x	x			
		MPn3.4		x			x	x			
		MPn3.5		x			x	x			
	OTPn4	MPn4.1	x				x	x	x		
		MPn4.2		x			x	x	x		
Total	**4**	**14**	**5**	**7**	**2**	**4**	**12**	**12**	**2**	**1**	**2**

[26] PNDL, Fond mediu, programe culturale etc.

[27] Agenți economici, ONG-uri etc.

[28] WB, fonduri de investiții (bănci) etc.

Tabel nr. 23: Măsuri aferente domeniului țintă Structura teritoriului – Patrimoniu construit – corelate cu nivelul teritorial de aplicare

Nr. crt.	Cod SIRUTA	DENUMIRE UATB	OTPc1				OTPc2					OTPc3				OTPc4			Total
			MPc1.1	MPc1.2	MPc1.3	MPc1.4	MPc2.1	MPc2.2	MPc2.3	MPc2.4	MPc2.5	MPc3.1	MPc3.2	MPc4.1	MPc4.2	MPc4.3	MPc4.4	Mpc4.5	
1	159614	TULCEA		x	x	x	x	x			x	x	x	x		x	x	x	12
2	159650	BABADAG	x	x	x	x	x	x	x			x	x	x		x		x	12
3	159687	ISACCEA	x	x	x	x	x		x			x	x	x		x		x	11
4	159730	MĂCIN	x	x	x	x	x					x	x	x		x		x	10
5	159767	SULINA					x	x				x	x	x	x	x		x	8
6	159785	Baia	x		x	x						x	x	x		x		x	8
7	159847	Beidaud	x	x	x	x						x	x	x		x		x	9
8	161552	Beștepe				x						x	x			x		x	5
9	159883	C.A. Rosetti	x		x	x			x			x	x	x	x	x		x	10
10	159945	Carcaliu				x			x			x	x			x		x	6
11	159963	Casimcea				x						x	x			x		x	5
12	160092	Ceamurlia de Jos	x		x	x						x	x	x		x		x	8
13	160047	Ceatalchioi										x	x			x		x	4
14	160127	Cerna	x	x	x	x						x	x	x		x		x	9
15	160172	Chilia Veche				x	x					x	x		x	x		x	7
16	160225	Ciucurova				x			x			x	x			x		x	6
17	160261	Crișan				x			x			x	x		x	x		x	7
18	160305	Dăeni				x						x	x						3
19	160323	Dorobanțu	x		x	x						x	x	x					6
20	160387	Frecătei	x		x	x	x		x			x	x	x		x	x	x	11
21	160430	Greci				x						x	x						3
22	160458	Grindu										x	x						2
23	160476	Hamcearca	x		x	x						x	x	x		x		x	8
24	160528	Horia	x		x	x						x	x	x		x		x	8
25	161525	I.C. Brătianu										x	x						2
26	160564	Izvoarele		x		x			x			x	x			x		x	7
27	160617	Jijila		x		x						x	x			x		x	6
28	160644	Jurilovca	x	x	x	x			x			x	x	x		x		x	10
29	160680	Luncavița		x		x						x	x			x		x	6
30	160724	Mahmudia		x		x			x			x	x			x		x	7
31	160779	Maliuc				x						x	x			x		x	5
32	160831	Mihai Bravu				x						x	x			x		x	5
33	160877	Mihail Kogălniceanu	x		x	x						x	x	x					6
34	160911	Murighiol	x	x	x	x						x	x	x		x		x	9
35	160993	Nalbant	x		x	x						x	x	x		x		x	8
36	161035	Niculițel	x	x	x	x	x				x	x	x	x		x	x	x	12
37	161053	Nufăru		x		x						x	x			x		x	6
38	161106	Ostrov		x		x						x	x			x		x	6
39	161133	Pardina				x			x			x	x						4
40	161151	Peceneaga		x		x						x	x			x		x	6
41	161179	Sarichioi	x		x	x			x			x	x	x		x		x	9
42	161231	Sfântu Gheorghe						x				x	x		x				4
43	161259	Slava Cercheză	x	x	x	x			x			x	x	x		x		x	10
44	161286	Smârdan										x	x			x		x	4
45	161302	Somova				x						x	x			x		x	5
46	161348	Stejaru	x		x	x						x	x	x					6
47	161384	Topolog	x		x	x						x	x	x		x		x	8

Nr. crt.	Cod SIRUTA	DENUMIRE UATB	OTPc1				OTPc2					OTPc3				OTPc4			Total
			MPc1.1	MPc1.2	MPc1.3	MPc1.4	MPc2.1	MPc2.2	MPc2.3	MPc2.4	MPc2.5	MPc3.1	MPc3.2	MPc4.1	MPc4.2	MPc4.3	MPc4.4	Mpc4.5	
48	161464	Turcoaia	**x**		**x**	**x**						**x**	**x**	**x**		**x**		**x**	**8**
49	161482	Valea Nucarilor				**x**						**x**	**x**			**x**		**x**	**5**
50	161561	Valea Teilor				**x**						**x**	**x**						**3**
51	161543	Văcăreni				**x**						**x**	**x**			**x**		**x**	**5**
Total			**22**	**17**	**23**	**45**	**8**	**4**	**13**	**-**	**2**	**51**	**51**	**24**	**5**	**41**	**3**	**41**	**350**

Tabel nr. 24: Descriere măsuri aferente domeniului țintă Structura teritoriului – Patrimoniu construit – corelate cu nivelul teritorial de aplicare

Obiectiv sectorial	Sub-obiectiv sectorial	Cod măsură	Denumire măsură	Descrierea măsurii	Nivelul de aplicare	Responsabilitate
1	2	3	4	5	6	7
OTPc Cercetarea, conservarea, protejarea, restaurarea și valorificarea patrimoniului construit	OTPc1 Extinderea cercetărilor arheologice la nivelul tuturor obiectivelor neexplorate și valorificarea patrimoniului arheologic	MPc1.1	Extinderea explorărilor arheologice și întocmirea Rapoartelor de cercetare arheologică la nivelul tuturor UAT-urilor în vederea fundamentării actualizării documentațiilor de urbanism general	Întocmirea Rapoartelor de cercetare arheologică pentru toate UAT-urile unde trebuie inițiate PUG-uri noi, pentru reglementarea ocupării și utilizării terenurilor în zonele ocupate de obiectivele identificate	Babadag, Isaccea, Măcin, Baia, Beidaud, C.A.Rosetti, Ceamurlia de Jos, Cerna, Dorobanțu, Frecăței, Hamcearca, Horia,, Jurilovca, M.Kogălniceanu, Murighiol, Nalbant, Niculițel, Sarichioi, Slava Cercheză, Stejaru, Topolog, Turcoaia	CJ,, DJC CL, ICEM Tulcea
		MPc1.2	Intensificarea cercetării cu prioritate a vechilor cetăți dobrogene și fortificații de pe teritoriul județului Tulcea	Acordarea priorității de cercetare a celor mai vechi urme de civilizație de pe teritoriul Dobrogei de Nord, și de analizare a lor completă, în vederea unei judicioase valorificări	Tulcea, Babadag, Isaccea, Măcin, Beidaud, Cerna, Izvoarele, Jijila, Jurilovca, Luncavița Mahmudia, Murighiol, Niculițel, Nufăru, , Ostrov, Peceneaga, Slava Cercheză, Turcoaia,	CJ,, DJC CL, ICEM Tulcea
		MPc1.3	Delimitarea precisă a siturilor și monumentelor arheologice și a zonelor de protecție ale acestora, reprezentarea lor în coordonate STEREO ´70 pe documentațiile de urbanism și reglementarea lor adecvată	Stabilirea cu precizie a perimetrelor tuturor monumentelor și siturilor arheologice și a zonelor de protecție stabilite pe criterii științifice și reglementarea în RLU aferente PUG-urilor, a modului de ocupare a terenurilor (se va lucra pe planuri topografice și ridicări cadastrale actualizate). Se iau în considerare cu prioritate PUG-uri nou inițiate	Tulcea, Babadag, Isaccea, Măcin, Baia, Beidaud, C.A.Rosetti, Ceamurlia de Jos, Cerna, Dorobanțu, Frecăței, Hamcearca, Horia,, Jurilovca, M.Kogălniceanu, Murighiol, Nalbant, Niculițel, Sarichioi, Slava Cercheză, Stejaru, Topolog, Turcoaia	CJ,, DJC CL, ICEM Tulcea
		MPc1.4	Conservarea , semnalizarea și paza corespunzătoare a siturilor (îndeosebi a celor incluse în LMI) și amenajarea muzeistică, după caz a celor mai valoroase sau mai bine conservate județ	Implantare/completareaa semnelor de monumente/situri arheologice clasate sau a indicatoarelor de identificare, se va institui pază organizată cu echipe și mijloace moderne de monitorizare. Se vor propune proiecte pentru valorificarea unor situri bine conservate	Județ (cu excepția UAT-uri care nu conțin situri sau monumente de arheologie)	CJ,, DJC CL
	OTPc2 Intensificarea acțiunilor de restaurare a monumentelor istorice	MPc2.1	Accelerarea procesului de restaurare a monumentelor clasate în LMI, aflate în stare de degradare accentuată și analizarea posibilităților de reparare a unor erori rezultate din restaurări defectuoase efectuate	Inițierea de proiecte și liste de priorități pentru alocări de fonduri publice din Planul Național de Restaurare (au prioritate monumente de grupă valorică A)	Tulcea, Babadag, Isaccea, Măcin, Sulina, Chilia, Frecăței, Niculițel (prioritare)	MC,CJ, CL, DJC, INP, proprietari de monumente istorice
		MPc2.2	Restaurarea prioritară a unor structuri tehnice legate de navigație (faruri, porturi) și a unor construcții cu mare valoare memorială și reprezentativitate, din centre urbane care au avut roluri istorice semnificative în teritoriu	Inițierea de programe pentru restaurarea unor structuri tehnice legate de navigație și a unor proiecte prioritare pentru clădiri reprezentative din punct de vedere istoric, îndeosebi din orașe	Tulcea, Babadag, Sulina, Sf. Gheorghe	MC, INP, CJ, CL
		MPc2.3	Inventarierea tuturor lăcașurilor de cult (biserici, moschei, case de rugăciuni, etc.) și ale cimitirelor altor confesiuni decât cele ortodoxe ale românilor și inițierea, după caz, a unor măsuri de restaurare în regim de urgență	Întocmirea unei liste cu toate edificiile de cult ale altor etnii decât românii (greci, turci, bulgari, lipoveni, etc.) și analizarea stării fizice și funcționale a acestora pentru inițierea de proiecte de consolidare, restaurare, după caz	Babadag, Isaccea, C A Rosetii, Carcaliu, Ciucurova, Crișan, Frecăței, Izvoarele, Jurilovca, Mahmudia, Pardina, Sarichioi, Slava Cercheză	CJ, CL, ONG-uriale comunităților etnice
		MPc2.4	Formularea la nivel local a unor propuneri de clasare în LMI a unor noi obiective valoroase și/sau a unor propuneri de declasări	La nivel local,pe baza studiilor de fundamentare istorice întocmite de specialiști/experți atestați MC se vor formula propuneri de clasări noi, sau de declasări din LMI, după caz	Județ (lipsă date)	DJC, CL
		MPc2.5	Organizarea unor școli de vară internaționale sau a unor tabere cu program de asimilare a unor tehnici de restaurarea monumentelor istorice și a componentelor acestora, pe specialități	Inițierea unor programe tematice de formare a pregătirii tinerilor în domeniul restaurării de monumente istorice, materializate prin tabere de vară în zone cu monumente istorice	Tulcea, Niculițel	UAUIM, UNA INP, UAR, Fundația Pro Patrimonio ,
	OTPc3	MPc3.1	Verificarea periodică a evidențelor din Lista	Verificarea pe baza Fișelor minimale de inventariere ale	Județ	Elaboratori de

Obiectiv sectorial	Sub-obiectiv sectorial	Cod măsură	Denumire măsură	Descrierea măsurii	Nivelul de aplicare	Responsabilitate
1	2	3	4	5	6	7
	Perfecționarea sistemului de evidență și monitorizare a monumentelor istorice		Monumentelor Istorice și sesizarea oricăror neconcordanțe cu realitatea (îndreptări de erori materiale, schimbări ale categoriilor de protecție a obiectivelor clasate)	monumentelor întocmite pentru fiecare UAT și prin control direct, a situației obiectivelor din LMI și sesizarea DJC asupra oricăror inadvertențe		Studii istorice de fundamentare, CL, CJ, DJC, INP, MC
		MPc3.2	Întocmirea tuturor Obligațiilor de Folosință ale monumentelor istorice	Întocmirea și transmiterea către proprietarii de monumente istorice clasate în LMI a Obligațiilor de Folosință ale monumentelor	Județ	DJC, CL
	OTPc4 Punerea în valoare a monumentelor istorice	MPc4.1	Delimitarea precisă a parcelelor monumentelor istorice și a zonelor de protecție ale acestorași marcarea lor în documentațiile de urbanism (PUG, PUZ) nou inițiate	Definirea exactă și verificarea parcelelor monumentelor, pe suporturi topografice actualizate, delimitarea pe criterii științifice și în coordonate STEREO 70 a zonelor lor de protecție și reglementarea prin Regulamente Locale de Urbanism	Tulcea, Babadag, Isaccea, Măcin, Sulina, Baia, Beidaud, C.A.Rosetti, Ceamurlia de Jos, Cerna, Dorobanțu, Frecăței, Hamcearca, Horia,, Jurilovca, M: . Kogălniceanu, Murighiol, Nalbant, Niculițel, Sarichioi, , Slava Cercheză, Stejaru, Topolog, Turcoaia	CL, CJ, DJC, ICEM Tulcea
		MPc4.2	Reluarea și actualizarea Legii nr. 345/2001 pentru aprobarea OG nr. 125/2000 privind declararea orașului Sulina, județul Tulcea și a zonei înconjurătoare ca obiectiv de interes național	Revizuirea actului legislativ emis în anul 2000 prin reanalizarea situației actuale, modificarea anexei care delimitează aria de interes (corelare cu UTP propus prin prezentul PATJ) și pregătirea eventualelor măsuri de aplicare a legii	Sulina, C.A.Rosetti, Chilia Veche, Crișan, Sfântu Gheorghe.	Guvernul României, MC, MJ, CJ, DJC, CL Sulina, C.A.Rosetti, Chilia Veche, Crișan, Sfântu Gheorghe.
		MPc4.3	Organizarea de trasee turistice culturale, de vizitare a monumentelor istorice.	Inițierea unor rute de vizitare a monumentelor istorice, cu stabilirea unor parcursuri tematice (cetăți, mânăstiri, obiective de patrimoniu urban, etc.)	Tulcea, Babadag, Isaccea, Măcin, Sulina, Baia, Beidaud, Beştepe, C.A.Rosetti, Carcaliu, casimcea, Ceamurlia de Jos, Ceatalchioi, Cerna, Chilia Veche, Ciucurova, Crișan, Frecăței, hamcearca, Horia, Izvoarele, Jijila, Jurilovca, Luncavița, Mahmudia, Maliuc, Mihai Bravu, Murighiol, Nalbant, Nufăru, Niculițel, Ostrov, Peceneaga, Sarichioi, Slava Cercheză, Smârdan, Somova, Topolog, Turcoaia, Valea Nucarilor, Văcăreni	CJ, CL (inclusiv cu sprijinul unor agenții de turism)
		MPc4.4	Organizarea de pelerinaje pentru vizitarea unor lăcașuri de cult – monumente istorice	Vizitarea organizată a"triunghiului mânăstirilor" Celic Dere, Saon, Cocoș și a altor zone cu lăcașuri de cult-monumente istorice, cu ocazia unor sărbători religioase	Tulcea, Frecăței, Niculițel	Episcopia Tulcei, protopopiate locale , CJ
		MPc4.5	Îmbunătățirea sistemelor de transport pentru vizitare și a organizării unor spații publice dotate cu servicii adecvate, în apropierea monumentelor, cu respectarea condițiunărilor aferente zonei de protecție desemnate.	Elaborarea de documentații urbanistice și proiecte de investiții pentru infrastruturi rutiere și navale (după caz) și a amenajărilor de parcări, spații de odihnă, întâlnire, grupare și posibile spații de mic comerț în apropierea monumentelor istorice, în cadrul morfologic și funcțional impus de studiul pe baza căruia a fost desemnată limita de protecție.	Tulcea, Babadag, Isaccea, Măcin, Sulina, Baia, Beidaud, Beştepe, C.A.Rosetti, Carcaliu, casimcea, Ceamurlia de Jos, Ceatalchioi, Cerna, Chilia Veche, Ciucurova, Crișan, Frecăței, hamcearca, Horia, Izvoarele, Jijila, Jurilovca, Luncavița, Mahmudia, Maliuc, Mihai Bravu, Murighiol, Nalbant, Nufăru, Niculițel, Ostrov, Peceneaga, Sarichioi, Slava Cercheză, Smârdan, Somova, Topolog, Turcoaia, Valea Nucarilor, Văcăreni	MTIC, MEEMA, MLPDA MC, CJ, DJC, CL

Tabel nr. 25: Eșalonare măsuri aferente domeniului țintă Structura teritoriului – Patrimoniu construit – și surse posibile de finanțare

Obiectiv sectorial	Sub-obiectiv sectorial	Măsură	Interval de implementare			Surse posibile de finanțare					
			Termen scurt (1-3 an)	Termen mediu (3-5 ani)	Termen lung (5-10 ani)	Fonduri europene	Fonduri naționale[29]	Fonduri județene	Buget local	Sector privat[30]	Alte surse[31]
OTPc	OTPc1	MPc1.1			x		x	x	x		
		MPc1.2		x			x	x	x		
		MPc1.3		x			x	x	x		
		MPc1.4	x					x	x		
	OTPc2	MPc2.1		x		x	x	x	x		
		MPc2.2			x	x	x	x		x	x
		MPc2.3		x			x	x	x	x	x
		MPc2.4	x					x			
		MPc2.5			x		x	x		x	
	OTPc3	MPc3.1	x				x	x			
		MPc3.2		x			x	x			
	OTPc4	MPc4.1	x					x	x		
		MPc4.2		x		x	x	x			x
		MPc4.3		x		x	x	x		x	
		MPc4.4	x					x		x	
		MPc4.5			x	x	x				
Total	**4**	**16**	**5**	**7**	**4**	**5**	**12**	**15**	**7**	**5**	**3**

[29] PNDL, Fond mediu, programe culturale etc.

[30] Agenți economici, ONG-uri etc.

[31] WB, fonduri de investiții (bănci) etc.

Tabel nr. 26: Măsuri aferente domeniului țintă Structura teritoriului – Patrimoniu cultural material și imaterial – corelate cu nivelul teritorial de aplicare

Nr. crt.	Cod SIRUTA	DENUMIRE UATB	OTPi1						OTPi2			OTPi3					Total
			MPi1.1	MPi1.2	MPi1.3	MPi1.4	MPI1.5	MpI1.6	MpI2.1	MPi2.2	MPi2.3	MPi3.1	MPi3.2	MPi3.3	MPi3.4	MPi3.5	
1	159614	TULCEA	x	x			x	x	x	x		x	x	x	x		**10**
2	159650	BABADAG	x				x	x	x		x	x	x	x	x	x	**10**
3	159687	ISACCEA	x				x		x		x	x	x	x	x		**8**
4	159730	MĂCIN					x		x		x	x	x	x	x	x	**8**
5	159767	SULINA	x				x	x	x	x							**5**
6	159785	Baia			x				x			x					**3**
7	159847	Beidaud			x				x								**2**
8	161552	Beștepe	x		x				x			x					**4**
9	159883	C.A. Rosetti	x		x		x		x		x						**5**
10	159945	Carcaliu			x				x		x	x					**4**
11	159963	Casimcea			x				x	x							**3**
12	160092	Ceamurlia de Jos			x				x			x				x	**4**
13	160047	Ceatalchioi			x				x								**2**
14	160127	Cerna	x		x	x			x								**4**
15	160172	Chilia Veche			x				x								**2**
16	160225	Ciucurova			x				x		x						**3**
17	160261	Crișan	x		x		x		x		x						**5**
18	160305	Dăeni			x				x			x					**3**
19	160323	Dorobanțu			x				x								**2**
20	160387	Frecăței	x	x	x	x	x		x								**6**
21	160430	Greci			x	x			x			x					**4**
22	160458	Grindu			x				x			x					**3**
23	160476	Hamcearca			x				x								**2**
24	160528	Horia			x				x								**2**
25	161525	I.C. Brătianu			x				x			x					**3**
26	160564	Izvoarele			x				x		x						**3**
27	160617	Jijila			x				x			x					**3**
28	160644	Jurilovca			x		x		x			x				x	**5**
29	160680	Luncavița			x				x	x		x					**4**
30	160724	Mahmudia			x				x	x	x	x					**5**
31	160779	Maliuc			x				x								**2**
32	160831	Mihai Bravu			x				x			x					**3**
33	160877	Mihail Kogălniceanu			x				x								**2**
34	160911	Murighiol	x		x		x		x			x					**5**
35	160993	Nalbant			x				x								**2**
36	161035	Niculițel	x	x	x		x		x			x					**6**
37	161053	Nufăru			x	x			x			x					**4**
38	161106	Ostrov			x				x			x					**3**
39	161133	Pardina			x				x		x						**3**
40	161151	Peceneaga			x				x			x					**3**
41	161179	Sarichioi	x		x				x	x	x	x				x	**7**
42	161231	Sfântu Gheorghe			x		x		x	x							**4**
43	161259	Slava Cercheză			x				x		x						**3**
44	161286	Smârdan			x				x			x					**3**
45	161302	Somova			x				x			x					**3**
46	161348	Stejaru			x				x								**2**
47	161384	Topolog			x				x								**2**

Nr. crt.	Cod SIRUTA	DENUMIRE UATB	OTPi1						OTPi2				OTPi3				Total
			MPi1.1	MPi1.2	MPi1.3	MPi1.4	MPI1.5	Mpl1.6	Mpl2.1	MPi2.2	MPi2.3	MPi3.1	MPi3.2	MPi3.3	MPi3.4	MPi3.5	
48	161464	Turcoaia			x				x			x					**3**
49	161482	Valea Nucarilor			x				x			x					**3**
50	161561	Valea Teilor			x				x								**2**
51	161543	Văcăreni			x				x	x							**3**
Total			**12**	**3**	**46**	**4**	**12**	**3**	**51**	**8**	**12**	**27**	**4**	**4**	**4**	**5**	**195**

Tabel nr. 27: Descriere măsuri aferente domeniului țintă Structura teritoriului – Patrimoniu cultural material și imaterial – corelate cu nivelul teritorial de aplicare

Obiectiv sectorial	Sub-obiectiv sectorial	Cod măsură	Denumire măsură	Descrierea măsurii	Nivelul de aplicare	Responsabilitate
1	2	3	4	5	6	7
OTPi Consolidarea patrimoniului material și imaterial și susținerea perpetuării practicării obiceiurilor si meșteșugurilor tradiționale	OTPi 1 Consolidarea memoriei locale	MPi1.1	Susținerea activității de conservare, restaurare și funcționalizare specifică a unor muzee, case memoriale, muzee de situri arheologice, expoziții în aer liber, etc.	Inițierea de proiecte de restaurare, amenajare, refuncționalizare a unor spații închise sau deschise: muzee, săli de expoziții, centre culturale, pentru expunere de opere de artă, vestigii arheologice, obiecte tradiționale de îmbrăcăminte, de activitate meșteșugărească, articole religioase, etc.	Tulcea, Babadag, Isaccea, Sulina, Beștepe, C.A.Rosetti, Cerna, Crișan, Frecăței, Murighiol, Niculițel, Sarichioi	CJ, CL, DJC, ICEM Tulcea
		MPi1.2	Punerea în valoare a unor muzee și colecții particulare și a unor muzee de obiecte religioase sau centre de meșteșuguri din cadrul unor mânăstiri	Prezentarea în spații muzeale sau culturale consacrate și/sau popularizarea prin ghiduri turistice și monografii locale a unor colecții private de artă, folclor, antichități, obiecte religioas, etc.	Tulcea, Frecăței, Niculițel (Saon)	CJ; DJC, CL, Episcopia Tulcei, Protopopiate
		MPi1.3	Realizarea unor ghiduri locale de construire și amenajare a construcțiilor din zone rurale, conținând prescripții de materiale, forme, cromatici, tehnici recomandate și atașate regulamentelor locale de urbanism	Prezentarea în ghiduri locale, anexate Regulamentelor Locale de Urbanism unor exemple de arhitectură tradițională și organizare a gospodăriilor rurale, după modelele celor publicate de OAR ("Ghiduri de arhitectură pentru încadrarea în specificul local din mediul rural")	Județ	CJ, DJC, CL, OAR, UAUIM
		MPi1.4	Inițierea restaurării unor gospodării cu influențe ale vieții unor etnii stabilite în Dobrogea de Nord (germane, italiene, lipovenești, turcești, etc.)	Selectarea unor modele tipice de gospodării și arhitecturi influențate de cultura diferitelor etnii conlocuitoare și inițierea restaurării lor pentru conservare *in situ* sau muzeală	Cerna, Frecăței, Greci, Nufăru	CJ, ICEM Tulcea, DJC, CL
		MPi1.5	Inițierea unor programe de informare (mass media) privind istoria așezărilor dobrogene, evenimente semnificative locale, valori mai puțin cunoscute din județ	Realizarea unor filme documentare sau a unor emisiuni culturale care să fie prezentate în format serial la posturi de radio sau televiziuni locale sau în presa locală. Realizarea unor materiale de prezentare a tradițiilor și obiceiurilor locale care să poată fi consultate în centre/puncte de informare turistică	Tulcea, Isaccea, Măcin, Bbadag, Sulina; C.A.Rosetti, Crișan, Frecăței, Jurilovca, Murighiol, Niculițel, Sfântu Gheorghe	CJ, MC, MEEMA, MMAP; MLPDA,MTS;MMPS, DJC CL
		MPi1.6	Susținerea activităților de cercetare istorică și de elaborare a monografiilor localităților și monumentelor	Realizarea de monografii atent documentate, de către specialiști, experți cercetători, publicate în format letric și digital	Județ	CJ, CL, ICEM, DJC, MC, INP
	OTPi2 Susținerea tradițiilor ocupaționale ale locuitorilor	MPi2.1	Susținerea festivalurilor culturale locale și a "zilelor tradiționale ale comunelor"	Primăriile din toate UAT-urile vor perpetua tradiția organizării Zilelor tradiționale ale orașelor și comunelor, asigurând spații adecvate în zone consacrate și fonduri (locale sau sponsorizări) pentru amenajări și manifestări culturale	Județ	CJ, CL
		MPi2.2	Susținerea manifestărilor repetabile, dedicate unor evenimente istorice ("Ziua Dobrogei") și a festivalurilor muzicale, de teatru, de folclor, cinematografice, etc.	Programarea sistematică a manifestărilor repetabile, cu adaptarea continuă a condițiilor de desfășurare și asigurarea publicității evenimentelor prin mijloace mass media și internet	Tulcea, Sulina, Casimcea, Luncavița, Mahmudia, Sarichioi, Sfântu Gheorghe, Văcăreni	CJ, DJC, CL, MC
		MPi2.3	Încurajarea activităților culturale ale comunităților diferitelor etnii conlocuitoare și relaționarea activă a acestora cu administrațiile publice locale	Susținerea logistică a unor activități dedicate exclusiv promovării culturilor altor etnii (spectacole de muzică și dans, lansări de publicații literare și științifice,, etc.) ăn spații publice adecvate	Babadag,Isaccea, Măcin, C A Rosetii,,Carcaliu, Ciucurova, Crișan, Izvoarele, Jurilovca, Mahmudia, Pardina, Sarichioi, Slava Cercheză	CJ, DJC, CL, ONG

Obiectiv sectorial	Sub-obiectiv sectorial	Cod măsură	Denumire măsură	Descrierea măsurii	Nivelul de aplicare	Responsabilitate
1	2	3	4	5	6	7
	OTPi3 Susținerea tradițiilor ocupaționale ale locuitorilor	MPi3.1	Înființarea unor școli pentru meserii în domeniul construirii specifice	Realizarea cu sprijinul ICEM Tulcea a unor centre-școală pentru învățarea unor meserii tradiționale (fabricarea chirpiciului și ceamurului pentru reparații la construcții tradiționale, a împletiturilor din stuf, a traforajului în lemn, aprelucrării metalelor)	Tulcea, Babadag, Isaccea, Măcin, Baia, Beștepe, Carcaliu, Ceamurlia, Dăeni, Greci, Grindu, I.C.Brătianu, Jijila, Jurilovca, Luncavița, Mahmudia, Mihai Bravu, Murighiol, Niculițel, Nufăru, Ostrov, Peceneaga, Sarichioi,Smârdan, Somova, Turcoaia, Valea Nucarilor	MEC, CJ, CL Fundația Pro Patrimonio, UNRMI
		MPi3.2	Încurajarea creării a unor sisteme de călătorii ieftine de studii pentru tineri cercetători în zone cu potențial natural deosebit și în areale cu tradiții de meserii, meșteșuguri pe cale de dispariție	Subvenționarea la nivelul administrației publice a unor sisteme de călătorii ieftine de studii pentru cercetători interesați de tradiții și meserii și memoria meșteșugurilor	Județ	MEC, MADR, CJ, CL
		MPi3.3	Stimularea înființării unor școli locale de pregătire în domenii de interes pentru turism (gstronomie, servicii hoteliere, ghizi turistici)	Programele școlilor se vor orienta spre sectoare de activitate în servicii de turism care să valorifice tradiții și resurse în domeniul cazării, gastronomiei, orientării turiștilor spre areale de interes cultural	Județ	MEC, MADR, CJ, CL
		MPi3.4	Stimularea organizării unor târguri tematice de meșteșuguri tradiționale	Elaborarea unor programe de organizare a unor târguri tematice (eventual asociate altor manifestări culturale sau în zone libere din preajma mânăstirilor) unde se pot face demonstrații de prelucrarea lemnului, a metalelor, a stufului, papurei și răchitei, lutului, pietrei, țesături, cusături, etc.	Județ	CJ, DJC, ICEM Tulcea, CL
		MPi3.5	Încurajarea și susținerea creării unor pensiuni în gospodării tradiționale, care să asigure și servicii de gastronomie specifică (ex pescărească)	Subvenționări totale sau parțiale din fonduri naționale sau externe pentru amenajarea unor gospodării tradiționale rurale care să asigure conservarea organizării și a tipologiei locuirii și să ofere servicii complete, inclusiv gastronomie cu specific local	UTP1, UTP2, S-UTP 3.1 UTP4 Babadag, Sulina, Ceamurlia de Jos, Jurilovca, Sarichioi	CJ, CL, MADR, MFE

Tabel nr. 28: Eșalonare măsuri aferente domeniului țintă Structura teritoriului – Patrimoniu cultural material și imaterial – și surse posibile de finanțare

Obiectiv sectorial	Sub-obiectiv sectorial	Măsură	Interval de implementare			Surse posibile de finanțare					
			Termen scurt (1-3 an)	Termen mediu (3-5 ani)	Termen lung (5-10 ani)	Fonduri europene	Fonduri naționale[32]	Fonduri județene	Buget local	Sector privat[33]	Alte surse[34]
OTPi	OTPi1	MPi1.1			x	x	x	x	x		
		MPi1.2			x			x	x	x	
		MPi1.3		x			x	x	x		
		MPi1.4			x	x		x	x	x	
		MPi1.5	x					x	x	x	
		MPi1.6		x			x	x	x		
	OTPi2	MPi2.1	x						x	x	
		MPi2.2		x			x	x	x		
		MPi2.3			x			x	x	x	
	OTPi3	MPi3.1		x			x	x		x	
		MPi3.2			x		x	x		x	
		MPi3.3		x			x	x		x	
		MPi3.4	x					x	x		
		MPi3.5		x		x			x	x	
Total	**3**	**14**	**3**	**6**	**5**	**3**	**7**	**12**	**11**	**9**	

[32] PNDL, Fond mediu, programe culturale etc.

[33] Agenți economici, ONG-uri etc.

[34] WB, fonduri de investiții (bănci) etc.

Tabel nr. 29: Măsuri aferente domeniului țintă Structura teritoriului – Peisaj – corelate cu nivelul teritorial de aplicare

Nr. crt.	Cod SIRUTA	DENUMIRE UATB	OTPp1			OTPp2						OTPp3			Total
			MPp1.1	MPp1.2	MPp2..1	MPp2.2	MPp2.3	MPp2.4	MPp2.5	MPp2.6	MPp2.7	MPp3.1	MPp3.2	MPp3.3	
1	159614	TULCEA	x		x		x	x	x	x	x	x	x	x	**10**
2	159650	BABADAG	x	x	x		x	x	x	x	x	x	x		**10**
3	159687	ISACCEA	x	x	x		x	x	x	x	x	x			**9**
4	159730	MĂCIN	x	x	x		x	x	x	x	x	x			**9**
5	159767	SULINA	x	x	x		x	x	x	x	x	x	x		**10**
6	159785	Baia	x	x	x	x	x		x	x		x			**8**
7	159847	Beidaud	x	x	x	x	x		x						**6**
8	161552	Beștepe	x			x	x	x	x	x	x	x	x		**9**
9	159883	C.A. Rosetti	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x		**11**
10	159945	Carcaliu	x			x	x	x		x	x	x	x		**8**
11	159963	Casimcea	x			x	x		x						**4**
12	160092	Ceamurlia de Jos	x	x	x	x	x		x						**6**
13	160047	Ceatalchioi	x			x	x	x	x	x	x	x	x		**9**
14	160127	Cerna	x	x	x	x	x		x						**6**
15	160172	Chilia Veche	x			x	x	x		x	x	x	x		**8**
16	160225	Ciucurova	x			x	x								**3**
17	160261	Crișan	x			x	x	x	x	x	x	x	x		**9**
18	160305	Dăeni	x			x	x	x			x		x		**6**
19	160323	Dorobanțu	x	x	x	x	x							x	**6**
20	160387	Frecăței	x	x	x	x	x		x	x		x			**8**
21	160430	Greci	x			x	x		x						**4**
22	160458	Grindu	x			x	x	x			x		x		**6**
23	160476	Hamcearca	x	x	x	x	x								**5**
24	160528	Horia	x	x	x	x	x								**5**
25	161525	I.C. Brătianu	x			x	x	x	x		x		x		**7**
26	160564	Izvoarele	x			x	x								**3**
27	160617	Jijila	x			x	x								**3**
28	160644	Jurilovca	x			x	x	x	x	x	x	x	x		**9**
29	160680	Luncavița	x			x	x	x			x		x		**6**
30	160724	Mahmudia	x			x	x	x	x		x		x		**7**
31	160779	Maliuc	x			x	x	x	x		x		x		**7**
32	160831	Mihai Bravu	x			x	x								**3**
33	160877	Mihail Kogălniceanu	x	x	x	x	x								**5**
34	160911	Murighiol	x	x		x	x	x	x	x	x	x	x		**10**
35	160993	Nalbant	x	x	x	x	x								**5**
36	161035	Niculițel	x		x	x	x		x	x		x	x		**8**
37	161053	Nufăru	x			x	x	x			x		x		**6**
38	161106	Ostrov	x			x	x	x	x	x	x	x	x		**9**
39	161133	Pardina	x			x	x	x			x		x		**6**
40	161151	Peceneaga	x			x	x	x			x		x		**6**
41	161179	Sarichioi	x	x	x	x	x			x		x			**7**
42	161231	Sfântu Gheorghe	x			x	x	x	x	x	x	x	x		**9**
43	161259	Slava Cercheză	x	x	x	x	x								**5**
44	161286	Smârdan	x		x	x	x		x						**5**
45	161302	Somova	x			x	x								**3**
46	161348	Stejaru	x	x	x	x	x								**5**
47	161384	Topolog	x	x	x	x	x								**5**
48	161464	Turcoaia	x	x	x	x	x	x			x		x		**8**
49	161482	Valea Nucarilor	x			x	x		x					x	**5**
50	161561	Valea Teilor	x			x	x								**3**
51	161543	Văcăreni	x			x	x								**3**
Total			**51**	**21**	**23**	**46**	**51**	**25**	**26**	**19**	**25**	**19**	**24**	**3**	**333**

Tabel nr. 30: Descriere măsuri aferente domeniului țintă Structura teritoriului – Peisaj – corelate cu nivelul teritorial de aplicare

Obiectiv sectorial	Sub-obiectiv sectorial	Cod măsură	Denumire măsură	Descrierea măsurii	Nivelul de aplicare	Responsabilitate
1	2	3	4	5	6	7
OTPp Protejarea și valorificarea peisajului și diminuarea impactului negativ asupra sa	OTPp1 Inițierea și legiferarea juridică a sistemului documentațiilor de planificare a peisajului	MPp1.1	Instituirea "Planurilor de peisaj" ca parte componentă a documentațiilor de amenajare a teritoriului și de urbanism, în sprijinul reglementării judicioase a teritoriilor UAT-urilor țară, județ	Instituirea "Planurilor de peisaj" ca parte componentă a documentațiilor de amenajare a teritoriului și de urbanism, urmărind identificarea tipurilor de peisaje , protejarea și valorificarea lor. Se va acorda prioritate analizării situațiilor din Rezervațiile Deltei Dunării și Munților Măcin. Măsura va fi generată la nivel național	Județ	MLPDA; MADR, MMAP; RUR, OAR UAR, UAUIM, USAMV
		MPp1.2	Delimitarea peisajelor degradate și instituirea prin reglementări a măsurilor de recuperare ecologică județ	Se vor delimita în Planuri Generale de Urbanism unități de peisaj degradat și se va proceda la reglementarea lor adecvată	Județ	CJ, CL
	OTPp 2 Micșorarea impactului negativ al dezvoltării necontrolate a așezărilor asupra peisajului	MPp2.1	Controlul extinderii intravilanelor sau al dezvoltărilor neautorizate în extravilanele localităților toate UAT-urile	Conceperea și avizarea documentațiilor de urbanism (PUG, PUZ) condiționată de eliminarea sau reducerea la maximum a extinderilor de intravilane nejustificate, care provoacă alterări de peisaje	Județ	CJ, CL
		MPp2.2	Încurajarea construirii în sisteme tradiționale (din punct de vedere al tehnicilor de construire, al materialelor și al stilului arhitectural), în acord cu caracteristicile istorice ale siturilor și cu particularități zonale ale peisajelor	Subvenționarea unor ateliere meșteșugărești care produc materiale tradiționale de construcție, pentru reabilitarea unor construcții specifice sau pentru realizarea unor construcții noi armonizate cu peisajele (Se va acorda consultanță de către specialiști arhitecți, ingineri, etnografi)	Județ (UAT-uri rurale)	MEEMA, MADR, MLPDA; MFP, CJ, ICEM Tulcea,
		MPp2.3	Prevederea amenajării ecologice a sistemelor de depozitare, transport și neutralizare a deșeurilor	Se vor întocmi documentații urbanistice și planuri de peisaj cu localizări ale unor puncte de colectare a deșeurilor, rute de transport și stații de neutralizare	Județ	MMAP, CJ, CL
		MPp2.4	Elaborarea în toate UAT-urile vizate, a planurilor de risc (îndeosebi pentru inundabilitate)	Elaborarea planurilor de risc pe tot teritoriul județului. Riscul de inundabilitate privește, preonderent unitățile adiacente cursului Dunării și Delta)	Tulcea, Isaccea, Măcin, Sulina, Beștepe, C.A. Rosetti,, Carcaliu, Ceatalchioi, Chilia Veche, Crișan,, Dăeni, Grindu, I.C.Brătianu, Jurilovca, Luncavița, Mahmudia, Maliuc, Murighiol, Nufăru, Ostrov, Pardina, Peceneaga, Sfântu Gheorghe, Smârdan, Somova, Turcoaia,	MMAP; MLPDA, CJ, CL
		MPp2.5	Asigurarea prin planuri de mobilitate a controlului asupra transportului în și între localități și a prevederii unor rute judicios distribuite pentru transport neconvențional	Se vor întocmi planuri de mobilitate aferente documentațiilor de urbanism (PUG) conform legislației în vigoare, urmărind cu prioritate asigurarea condițiilor de transport neconvențional (trasee pentru vehicole mici, cu tracțiune animală, biciclete, bărci, șalupe, etc.)	Județ	MLPDA, MTIC, CJ, CL
		MPp2.6	Controlul amenajării plajelor, a satelor de vacanță, a locurilor de campare și picnic	Reglementarea judicioasă a locurilor de sport și loisir în toate documentațiile de urbanism (PUG, PUZ), urmărind valorificarea și protejarea concomitentă a peisajelor	Județ	CJ, CL
		MPp2.7	Controlul strict al transportului pe apă (pe canalele Dunării, în Deltă) pentru protejarea peisajului contra poluării sau a degradărilor cauzate de acte de vandalism	Instituirea unui sistem de monitorizare modernă (eventual aeriană) a transportului pe apă (Dunăre, canale, etc.), a unui sistem de pază militarizată a ariilor protejate și revizuirea sistemului de sancșiuni pentru cei ce încalcă dispozițiile legale, contribuind la distrugeri ale peisajului, florei și faunei	Județ	CJ, CL
	OTPp3 Valorificarea resurselor naturale	MPp3.1	Organizarea de trasee și facilități pentru turism, sport și agrement, specializate în funcție de resurse naturale/peisaj/peisaj cultural	Amenajări și marcări de trasee turistice, elaborarea de instrucțiuni și ghiduri turistice, cu indicarea unor locuri special amenajate pentru sport, agrement.	Județ	MMAP, MTS, MS; CJ, CL

Obiectiv sectorial	Sub-obiectiv sectorial	Cod măsură	Denumire măsură	Descrierea măsurii	Nivelul de aplicare	Responsabilitate
1	2	3	4	5	6	7
	și a peisajului	MPp3.2	Reglementarea zonelor de pescuit sportiv și vânătoare	Precizarea terenurilor în care se paote practica vânătoarea, (cu stabilirea interdicțiilor aferente), a apelor unde se poate practica pescuitul sportiv și elaborarea de instrucțiuni și ghiduri	Județ	MMAP; MTS; AGVPS;, CJ, CL
		MPp3.3	Controlul amplasării parcurilor eoliene	Corelarea PUZ-urilor pentru parcuri eoliene cu PUG-urile UAT-urilor în care se intenționează asemenea investiții, în scopul integrării lor armonioase în situri și a protejării peisajelor naturale	Județ	CJ, CL

Tabel nr. 31: Eşalonare măsuri aferente domeniului țintă Structura teritoriului – Peisaj – și surse posibile de finanțare

Obiectiv sectorial	Sub-obiectiv sectorial	Măsură	Interval de implementare			Surse posibile de finanțare					
			Termen scurt (1-3 an)	Termen mediu (3-5 ani)	Termen lung (5-10 ani)	Fonduri europene	Fonduri naționale[35]	Fonduri județene	Buget local	Sector privat[36]	Alte surse[37]
OTPp	OTPp1	MPp1.1		x			x	x	x		
		MPp1.2			x			x	x		
	OTPp2	MPp2.1		x			x	x	x		
		MPp2.2		x				x	x	x	x
		MPp2.3	x				x	x	x	x	
		MPp2.4	x				x	x			
		MPp2.5		x			x	x	x		
		MPp2.6			x		x	x	x		
		MPp2.7	x					x	x		
	OTPp3	MPp3.1			x			x	x	x	
		MPp3.2		x			x	x		x	x
		MPp3.3		x				x		x	
Total	**3**	**12**	**3**	**6**	**3**	**0**	**7**	**12**	**9**	**5**	**2**

[35] PNDL, Fond mediu, programe culturale etc.

[36] Agenți economici, ONG-uri etc.

[37] WB, fonduri de investiții (bănci) etc.

Tabel nr. 32: Măsuri aferente domeniului țintă Structura teritoriului – Rețeaua de localități – corelate cu nivelul teritorial de aplicare

Nr. crt.	Cod SIRUTA	DENUMIRE UATB	OTR1			OTR2		OTR3		OTR4			OTR5					OTR6		OTR7		OTR8			Total
			MR1.1	MR1.2	MR1.3	MR2.1	MR2.2	MR3.1	MR3.2	MR4.1	MR4.2	MR4.3	MR5.1	MR5.2	MR5.3	MR5.4	MR5.5	MR6.1	MR6.2	MR7.1	MR7.2	MR8.1	MR8.2	MR8.3	
1	159614	TULCEA	x	x	x					x	x		x	x	x			x	x						**10**
2	159650	BABADAG					x			x			x	x				x	x						**6**
3	159687	ISACCEA			x	x				x			x	x	x		x	x	x						**9**
4	159730	MĂCIN				x				x		x	x	x	x	x		x	x						**9**
5	159767	SULINA					x			x	x		x		x			x	x			x			**8**
6	159785	Baia					x	x		x			x	x	x					x	x	x	x		**10**
7	159847	Beidaud								x			x			x						x		x	**5**
8	161552	Beștepe			x					x	x		x									x			**5**
9	159883	C.A. Rosetti								x	x		x				x					x	x		**6**
10	159945	Carcaliu				x				x		x	x												**4**
11	159963	Casimcea								x			x									x	x	x	**5**
12	160092	Ceamurlia de Jos					x			x	x		x			x						x			**6**
13	160047	Ceatalchioi		x	x					x	x		x	x								x	x		**8**
14	160127	Cerna					x	x		x		x	x		x					x	x	x	x	x	**11**
15	160172	Chilia Veche			x					x	x		x				x					x	x	x	**8**
16	160225	Ciucurova					x		x	x			x									x	x	x	**7**
17	160261	Crișan			x		x		x	x	x		x		x					x	x	x			**10**
18	160305	Dăeni								x		x	x			x						x		x	**6**
19	160323	Dorobanțu					x			x			x									x	x	x	**6**
20	160387	Frecăței		x	x					x			x	x											**5**
21	160430	Greci				x				x		x	x			x									**5**
22	160458	Grindu								x			x			x	x					x			**5**
23	160476	Hamcearca				x				x		x	x									x	x		**6**
24	160528	Horia								x			x									x	x	x	**5**
25	161525	I.C. Brătianu								x			x			x									**3**
26	160564	Izvoarele			x					x			x									x		x	**5**
27	160617	Jijila				x			x	x		x	x	x	x	x				x	x				**10**
28	160644	Jurilovca					x		x	x	x		x		x	x				x	x	x		x	**11**
29	160680	Luncavița				x				x		x	x										x		**5**
30	160724	Mahmudia			x			x		x	x		x		x					x	x				**8**
31	160779	Maliuc	x		x					x	x		x	x								x		x	**8**
32	160831	Mihai Bravu			x					x			x	x											**4**
33	160877	Mihail Kogălniceanu	x		x				x	x			x	x						x	x		x		**9**
34	160911	Murighiol			x					x	x		x									x		x	**6**
35	160993	Nalbant			x				x	x			x		x					x	x	x	x		**9**
36	161035	Niculițel			x	x				x			x	x											**5**
37	161053	Nufăru	x		x					x	x		x	x									x		**7**
38	161106	Ostrov								x		x	x			x						x		x	**6**
39	161133	Pardina	x		x					x	x		x	x			x					x	x	x	**10**
40	161151	Peceneaga								x		x	x			x						x		x	**6**
41	161179	Sarichioi			x		x			x	x		x									x	x		**7**
42	161231	Sfântu Gheorghe					x		x	x	x		x		x					x	x	x		x	**10**
43	161259	Slava Cercheză								x			x	x											**3**
44	161286	Smârdan				x				x		x	x	x											**5**
45	161302	Somova	x		x					x	x		x	x								x	x		**8**
46	161348	Stejaru								x			x									x	x		**4**
47	161384	Topolog					x	x		x			x		x					x	x	x	x	x	**10**

Nr. crt.	Cod SIRUTA	DENUMIRE UATB	OTR1			OTR2		OTR3		OTR4			OTR5						OTR6		OTR7		OTR8			Total
			MR1.1	MR1.2	MR1.3	MR2.1	MR2.2	MR3.1	MR3.2	MR4.1	MR4.2	MR4.3	MR5.1	MR5.2	MR5.3	MR5.4	MR5.5	MR6.1	MR6.2	MR7.1	MR7.2	MR8.1	MR8.2	MR8.3	
48	161464	Turcoaia								x		x	x												**3**
49	161482	Valea Nucarilor		x	x				x	x	x		x	x	x					x	x		x		**11**
50	161561	Valea Teilor			x					x			x									x		x	**5**
51	161543	Văcăreni				x				x		x	x	x											**5**
Total			**1**	**9**	**21**	**10**	**12**	**4**	**8**	**51**	**18**	**13**	**51**	**19**	**14**	**11**	**5**	**5**	**5**	**11**	**11**	**31**	**20**	**18**	**348**

Tabel nr. 33: Descriere măsuri aferente domeniului țintă Structura teritoriului – Rețeaua de localități – corelate cu nivelul teritorial de aplicare

Obiectiv sectorial	Sub-obiectiv sectorial	Cod măsură	Denumire măsură	Descrierea măsurii	Nivelul de aplicare	Responsabilitate
OTR O rețea de localități structurată și ierarhizată, bazată pe un sistem urban consolidat susținut de centre rurale cu rol zonal și de suport caracterizată de forme eficiente de cooperare intercomunitară atât urban – urban cât și urban – rural și rural – rural în cadrul unor unități teritoriale de planificare	OTR.1 Rol consolidat de coordonare și servire a municipiului și ariei sale de influență imediată	MR1.1	Consolidarea funcțiilor specifice ale municipiului, de servire și coordonare la nivel județean și dezvoltarea de funcții cu rol regional	Măsura presupune atragerea și localizarea de noi activități sau dezvoltarea celor existente din domeniul serviciilor pentru populație în domeniile educației, sănătății, culturii, recreerii și al serviciilor pentru întreprinderi.	Local: Municipiul Tulcea	MLPDA, CJ, CL
		MR1.2.	Consolidarea zonei de influență imediată (prima coroană de comune) prin optimizarea mobilității și deconcentrarea unor activități și servicii	Inițierea de studii și proiecte comune pentru municipiu și prima coroană de comune pentru dezvoltarea unui transport public local în spațiul ariei funcționale urbane (AFU-Tulcea) și de relocare a unor servicii și echipamente.	Local: Municipiul Tulcea și comunele Ceatalchioi, Frecăței, Maliuc, Mihail Kogălniceanu, Nufăru, Pardina, Somova, Valea Nucarilor	CJ, CL
		MR1.3	Activarea Zonei metropolitane Tulcea (ZMT)	Inițierea de studii care să definească o zonă metropolitană a municipiului (mai extinsă decât AFU) și rolul acesteia la scara Dobrogei și a Regiunii de dezvoltare Sud-est de conector regional și transfrontalier.	Local: Municipiul Tulcea, orașul Isaccea și comunele Beștepe, Ceatalchioi, Chilia Veche, Crișan, Frecăței, Izvoarele, Mahmudia, Maliuc, Mihai Bravu, Mihail Kogălniceanu, Murighiol, Nalbant, Niculițel, Nufăru, Pardina, Sarichioi, Somova, Valea Nucarilor și Valea Teilor	CDR / ADR-Sud-est, CJ, CL
	OTR2 Arii funcționale dezvoltate și cu rol teritorial consolidat	MR2.1	Susținerea dezvoltării de arii funcționale urbane complementare AFU-Tulcea	Consolidarea zonei din vestul județului, de contact cu zona de influență a sistemului urban Brăila-Galați, ca urmare a realizării podului peste Dunăre prin atragerea de activități economice și servicii.	Local: orașele Măcin, Isaccea și comunele Carcaliu, Greci, Hamcearca, Jijila, Luncavița, Niculițel, Smârdan, Văcăreni	CDR / ADR-Sud-est, CJ, CL
		MR2.2	Susținerea și dezvoltarea de sisteme rur-bane și rurale zonale cu rol de echilibru în județ	Dezvoltarea de sisteme zonale in sudul și estul județului pentru optimizarea accesului la servicii și locuri de muncă a comunităților locale.	Local: sistemul estic Sulina-Crișan-Sfântu Gheorghe; sistemul sudic Babadag-Baia-Jurilovca și sud-vestic Topolog-Cerna	ARBDD, CDR / ADR-Sud-est, CJ, CL
	OTR3 Centre rurale susținute și dezvoltate cu caracter de loc central sau conectori în cadrul unităților de planificare	MR3.1	Susținerea și dezvoltarea de centre rurale cu caracter de „loc central”	Dezvoltarea cu precădere în jumătatea de sud a județului a unor centre rurale cu potențial de „loc central” prin atragerea și localizare de servicii și activități economice.	Local: Baia, Mahmudia, Cerna-Topolog	CJ, CL
		MR3.2	Susținerea și dezvoltarea de centre rurale cu caracter de „conector zonal”	Dezvoltarea centrelor rurale situate pe trasee rutiere, feroviare, navale principale cu potențial intermodal.	Local: Crișan, Jijila, Jurilovca, Mihail Kogălniceanu, Nalbant, Sfântu Gheorghe, Valea Nucarilor	CJ, CL
	OTR4. Cooperare intercomunitară activă, susținută prin politici specifice pentru valorificarea optimă a capitalului teritorial existent	MR4.1	Cooperare activă pe unități și sub-unități teritoriale de planificare (UTP / S-UTP)	Inițierea de programe și politici de cooperare pentru planificare și dezvoltare la nivelul celor 9 S-UTP-din cadrul celor 5 UTP	Județean	CJ, CL
		MR4.2	Cooperare zona ITI-Delta Dunării	Continuarea programelor și politicilor de colaborare pa zona Rezervației Biosfera „Delta Dunării” în perspectiva noii etape de programare a politicii de coeziune a UE și aplicarea unitară a reglementărilor urbanistice.	Local: municipiul Tulcea, orașul Sulina și comunele Beștepe, C.A. Rosetti, Ceamurlia de Jos, Ceatalchioi, Chilia Veche, Crișan, Jurilovca, Mahmudia, Maliuc, Murighiol, Nufăru, Pardina, Sarichioi, Sfântu Gheorghe, Somova, , Valea Nucarilor	ARBDD, CJ, CL
		MR4.3	Cooperare activă pe zone cu caracteristici specifice	Inițierea unor programe de cooperare și a unor proiecte pe zone cu potențial economic și peisajer deosebite (de-a lungul Dunării – Brațul Măcin (1), Parcul Național Munții Măcinului (2))	Local: oraș Măcin (1, 2) și comunele Carcaliu (1), Cerna (2), Dăeni (1), Greci (1, 2), Hamcearca (2) Jijla (2), Luncavița (2), Ostrov (1), Peceneaga (1), Smârdan (1), Turcoaia (1), Văcăreni (2)	
	OTR5 Capacitate crescută a guvernanței locale și teritoriale la nivelul județului	MR5.1	Elaborarea de strategii de dezvoltare teritorială orizont 2035 la nivel de UTP / S-UTP	Consolidarea managementului teritorial prin inițierea și dezvoltarea de strategii zonale și definirea de obiective și politici specifice acestora.	Județean	CJ, CL
		MR5.2	Elaborarea unor documentații de planificare teritorială de tip PATZ	Inițierea și elaborarea de documentații de amenajarea teritoriului în zone dinamice și cu potențial de dezvoltare (PATZM Tulcea, PATZIC Măcin și PATZIC zonă de contact).	Local: Municipiul Tulcea și comunele Ceatalchioi, Frecăței, Maliuc, Mihail Kogălniceanu, Nufăru, Pardina, Somova, Valea Nucarilor; Orașul Măcin și comunele Jijila, Smârdan, Văcăreni; Orașele Babadag, Isaccea și comunele Baia, Frecăței, Mihai Bravu, Mihail Kogălniceanu, Niculițel, Slava Cercheză	MLPDA, CJ, CL

Obiectiv sectorial	Sub-obiectiv sectorial	Cod măsură	Denumire măsură	Descrierea măsurii	Nivelul de aplicare	Responsabilitate
		MR5.3	Actualizarea documentațiilor de urbanism pentru conformare cu rolul teritorial	Actualizarea PUG-urilor la nivelul UATB-urilor pentru care a fost redefinit rolul la nivel teritorial și formele de cooperarea teritorială.	Local: municipiul Tulcea, orașele Isaccea, Măcin, Sulina, comunele Baia, Cerna, Crișan, Jijila, Jurilovca, Mahmudia, Nalbant, Sfântu Gheorghe, Topolog, Valea Nucarilor	MLPDA, CJ, CL
		MR5.4	Corelarea strategiilor de dezvoltare și a documentațiilor de urbanism în zonele de „contact”	Actualizarea strategiilor și PUG-urilor cu scopul identificării de priorități și proiecte comune în zonele de contact / frontieră interjudețeană	Local: oraș Măcin și comunele Beidaud, Ceamurlia de Jos, Dăeni, Greci, Grindu, I.C. Brătianu, Jijila, Jurilovca, Ostrov, Peceneaga	MLPDA, CJ, CL
		MR5.5	Strategii de dezvoltare și documentații de planificare în zonele transfrontaliere	Actualizarea strategiilor și PUG-urilor cu scopul identificării de priorități și proiecte comune în zonele de contact transfrontalier.	Local: orașul Isaccea, comunele C.A. Rosetti, Chilia Veche, Grindu, Pardina	MLPDA, MAE, MMAP, CJ, CL
	OTR6 Asigurarea în proporție de 100% a standardelor minimale conform legii 100 / 2007 pentru centrele urbane.	MR6.1	Asigurarea serviciilor și echipamentelor tehnice în centrele urbane conform rolului teritorial al acestora	Completarea rețelelor de echipamente socio-culturale și tehnice la nivelul celor 5 centre urbane din județ.	Local: municipiul Tulcea, orașele Babadag, Isaccea, Măcin, Sulina	MLPDA, MFE, CJ, CL
		MR6.2	Consolidarea capacității de guvernanță locală și teritorială în centrele urbane	Implementarea de sisteme de monitorizare a dezvoltării și de comunicare de tip „smart” și sprijin pentru formare continuă a personalului din administrație.	Local: municipiul Tulcea, orașele Babadag, Isaccea, Măcin, Sulina	MLPDA, MFE, CJ, CL
	OTR7 Asigurarea standardelor de echipare corespunzătoarea legii 100 / 2007 pentru comunele propuse a avea un rol polarizator zonal	MR7.1	Asigurarea serviciilor și echipamentelor tehnice în centrele rurale cu potențial de servire la nivel intercomunal	Inițierea de studii și proiecte pentru completarea rețelelor de echipamente socio-culturale și tehnice corespunzător rolului intercomunal.	Local: comunele Baia, Cerna, Crișan, Jijila, Jurilovca, Mahmudia, Mihail Kogălniceanu, Nalbant, Sfântu Gheorghe, Topolog, Valea Nucarilor,	MADR, CJ, CL
		MR7.2	Consolidarea capacității de guvernanță locală și teritorială în centrele rurale cu rol de „loc central” sau „conector zonal”	Modernizarea sistemelor de comunicare și monitorizare a dezvoltării și atragerea de specialiști în administrație și planificare spațială.	Local: comunele Baia, Cerna, Crișan, Jijila, Jurilovca, Mahmudia, Mihail Kogălniceanu, Nalbant, Sfântu Gheorghe, Topolog, Valea Nucarilor	MADR, CJ, CL
	OTR8 Accesibilitate crescută în zonele cu localități izolate prin modernizarea infrastructurilor de căi de comunicație și transport și facilitarea accesului la servicii prin dezvoltarea sistemelor de comunicare digitală și alte metode conexe.	MR8.1	Modernizare a căilor de acces în orașele și comunele cu localități izolate (zonele I-III sau I-IV conf. HG nr. 1613/2009)	În Județul Tulcea sunt 31 de UATB cu 68 de localități aflate în zonele I-IV din Anexa la HG nr. 1613/2009 privind aprobarea diferențierii pe zone geografice și localități a indemnizației ce se acordă personalului didactic calificat de predare. În 17 UATB sunt între 2 și 6 localități izolate în care este necesară cu prioritate modernizarea căilor de acces.	Local: orașul Sulina, comunele Baia, Beidaud, Beștepe, C.A. Rosetti, Casimcea, Ceamurlia de Jos, Ceatalchioi, Cerna, Chilia Veche, Ciucurova, Crișan, Dăeni, Dorobanțu, Grindu, Hamcearca, Horia, Izvoarele, Jurilovca, Maliuc, Murighiol, Nalbant, Ostrov, Pardina, Peceneaga, Sarichioi, Sfântu Gheorghe, Somova, Stejaru, Topolog, Valea Teilor	MTIC, MLPDA, CJ, CL
		MR8.2	Dezvoltarea și asigurarea accesului la Internet în bandă largă	Extinderea rețelelor de comunicații electronice la puncte fixe care pot asigura conexiuni cu viteze de transfer de peste 30 Mbps.	Local: comunele Baia, C.A. Rosetti, Casimcea, Ceatalchioi, Cerna, Chilia Veche, Ciucurova, Dorobanțu, Hamcearca, Horia, Luncavița, Mihail Kogălniceanu, Nalbant, Nufăru, Pardina,, Sarichioi, Somova, Stejaru, Topolog, Valea Nucarilor	MTIC, MLPDA, CJ, CL
		MR8.3	Dezvoltarea sistemelor de servicii publice itinerante pentru zonele cu accesibilitate redusă	Asigurarea de servicii medicale, de asistență sanitară, educaționale, culturale și administrative pentru comunele aflate la peste 20km de un centru urban.	Beidaud, Casimcea, Cerna, Chilia Veche, Ciucurova, Dăeni, Dorobanțu, Horia, Izvoarele, Jurilovca, Maliuc, Murighiol, Ostrov, Pardina, Peceneaga, Sfântu Gheorghe, Topolog, Valea Teilor	MS, MEC, MC, MLPDA, CJ, CL

ADR Agenție de Dezvoltare Regională
ARBDD Administrația Rezervației Biosferei Delta Dunării
CDR Consiliu de Dezvoltare Regională
CL Consilii Locale
CJ Consilii Județene
MAE Ministerul Afacerilor Externe
MC Ministerul Culturii
MADR Ministerul Agriculturii și Dezvoltării Rurale
MEC Ministerul Educației și Cercetării
MLPDA Ministerul Lucrărilor Publice, Dezvoltării și Administrației
MMAP Ministerul Mediului, Apelor și Pădurilor
MS Ministerul Sănătății
MTIC Ministerul Transporturilor, Infrastructurii și Comunicațiilor

Tabel nr. 34: Eșalonare măsuri aferente domeniului țintă Structura teritoriului – Rețeaua de localități – și surse posibile de finanțare

Obiectiv sectorial	Sub-obiectiv sectorial	Măsură	Interval de implementare			Surse posibile de finanțare					
			Termen scurt (1-3 ani)	Termen mediu (3-5 ani)	Termen lung (5-10 ani)	Fonduri europene	Fonduri naționale[38]	Fonduri județene	Buget local	Sector privat[39]	Alte surse[40]
OTR	OTR1	MR1.1		x		x	x		x		
		MR1.2	x			x	x	x	x		
		MR1.3		x		x	x	x	x		
	OTR2	MR2.1		x				x	x		
		MR2.2			x			x	x		
	OTR3	MR3.1		x		x	x	x	x		
		MR3.2			x	x	x	x	x		
	OTR4	MR4.1	x					x	x		
		MR4.2	x			x	x	x	x		
		MR4.3		x		x	x	x	x		
	OTR5	MR5.1	x					x	x		
		MR5.2		x			x	x	x		
		MR5.3			x		x	x	x		
		MR5.4		x			x		x		
		MR5.5			x		x		x		
	OTR6	MR6.1	x			x	x	x	x		
		MR6.2		x		x	x	x	x	x	
	OTR7	MR7.1		x			x	x	x		
		MR7.2			x			x	x	x	
	OTR8	MR8.1		x		x	x	x	x		
		MR8.2		x					x	x	
		MR8.3			x		x	x	x	x	
Total	**8**	**22**	**5**	**11**	**6**	**10**	**16**	**18**	**22**	**4**	

[38] PNDL, Fond mediu, programe culturale etc.

[39] Agenți economici, ONG-uri etc.

[40] WB, fonduri de investiții (bănci) etc.

Tabel nr. 35: Măsuri aferente domeniului țintă Structura teritoriului – Rețeaua de localități (calitatea locuirii) - corelate cu nivelul teritorial de aplicare

Nr. crt.	Cod SIRUTA	DENUMIRE UATB	OTRl.1.						OTRl.2.						OTRl.3.						OTRl.4.						Total
			MRl.1.1	MRl.1.2	MRl.1.3	MRl.1.4	MRl.1.5	MRl.1.6	MRl.2.1	MRl.2.2	MRl.2.3	MRl.2.4	MRl.2.5	MRl.2.6	MRl.3.1	MRl.3.2	MRl.3.3	MRl.3.4	MRl.3.5	MRl.3.6	MRl.4.1	MRl.4.2	MRl.4.3	MRl.4.4	MRl.4.5	MRl.4.6	
1	159614	TULCEA	x	x	x	x	x	x																			6
2	159650	BABADAG													x	x	x	x	x	x							6
3	159687	ISACCEA													x	x	x	x	x	x							6
4	159730	MĂCIN													x	x	x	x	x	x							6
5	159767	SULINA													x	x	x	x	x	x							6
6	159785	Baia							x	x	x	x	x	x													6
7	159847	Beidaud							x	x	x	x	x	x													6
8	161552	Beștepe	x	x	x	x	x	x																			6
9	159883	C.A. Rosetti																			x	x	x	x	x	x	6
10	159945	Carcaliu							x	x	x	x	x	x													6
11	159963	Casimcea							x	x	x	x	x	x													6
12	160092	Ceamurlia de Jos							x	x	x	x	x	x													6
13	160047	Ceatalchioi	x	x	x	x	x	x																			6
14	160127	Cerna							x	x	x	x	x	x													6
15	160172	Chilia Veche																			x	x	x	x	x	x	6
16	160225	Ciucurova							x	x	x	x	x	x													6
17	160261	Crișan																			x	x	x	x	x	x	6
18	160305	Dăeni							x	x	x	x	x	x													6
19	160323	Dorobanțu							x	x	x	x	x	x													6
20	160387	Frecăței	x	x	x	x	x	x																			6
21	160430	Greci							x	x	x	x	x	x													6
22	160458	Grindu							x	x	x	x	x	x													6
23	160476	Hamcearca							x	x	x	x	x	x													6
24	160528	Horia							x	x	x	x	x	x													6
25	161525	I.C. Brătianu							x	x	x	x	x	x													6
26	160564	Izvoarele	x	x	x	x	x	x																			6
27	160617	Jijila							x	x	x	x	x	x													6
28	160644	Jurilovca							x	x	x	x	x	x													6
29	160680	Luncavița							x	x	x	x	x	x													6
30	160724	Mahmudia	x	x	x	x	x	x																			6
31	160779	Maliuc	x	x	x	x	x	x																			6
32	160831	Mihai Bravu							x	x	x	x	x	x													6
33	160877	Mihail Kogălniceanu	x	x	x	x	x	x																			6
34	160911	Murighiol	x	x	x	x	x	x																			6
35	160993	Nalbant	x	x	x	x	x	x																			6
36	161035	Niculițel							x	x	x	x	x	x													6
37	161053	Nufăru	x	x	x	x	x	x																			6
38	161106	Ostrov							x	x	x	x	x	x													6
39	161133	Pardina	x	x	x	x	x	x																			6
40	161151	Peceneaga							x	x	x	x	x	x													6
41	161179	Sarichioi							x	x	x	x	x	x													6
42	161231	Sfântu Gheorghe																			x	x	x	x	x	x	6
43	161259	Slava Cercheză							x	x	x	x	x	x													6
44	161286	Smârdan							x	x	x	x	x	x													6
45	161302	Somova	x	x	x	x	x	x																			6
46	161348	Stejaru							x	x	x	x	x	x													6
47	161384	Topolog							x	x	x	x	x	x													6

Nr. crt.	Cod SIRUTA	DENUMIRE UATB	OTRI.1.						OTRI.2.						OTRI.3.						OTRI.4.						Total
			MRI.1.1	MRI.1.2	MRI.1.3	MRI.1.4	MRI.1.5	MRI.1.6	MRI.2.1	MRI.2.2	MRI.2.3	MRI.2.4	MRI.2.5	MRI.2.6	MRI.3.1	MRI.3.2	MRI.3.3	MRI.3.4	MRI.3.5	MRI.3.6	MRI.4.1	MRI.4.2	MRI.4.3	MRI.4.4	MRI.4.5	MRI.4.6	
48	161464	Turcoaia							x	x	x	x	x	x													6
49	161482	Valea Nucarilor	x	x	x	x	x	x																			6
50	161561	Valea Teilor							x	x	x	x	x	x													6
51	161543	Văcăreni							x	x	x	x	x	x													6
Total			**14**	**14**	**14**	**14**	**14**	**14**	**29**	**29**	**29**	**29**	**29**	**29**	**4**	**4**	**4**	**4**	**4**	**4**	**4**	**4**	**4**	**4**	**4**	**4**	**306**

Tabel nr. 36: Descriere măsuri aferente domeniului țintă Structura teritoriului – Rețeaua de localități (calitatea locuirii) - corelate cu nivelul teritorial de aplicare

Obiectiv sectorial	Sub-obiectiv sectorial	Cod măsură	Denumire măsură	Descrierea măsurii	Nivelul de aplicare	Responsabilitate
OTR O rețea de localități structurată și ierarhizată, bazată pe un sistem urban consolidat susținut de centre rurale cu rol zonal și de suport caracterizată de forme eficiente de cooperare intercomunitară atât urban – urban cât și urban – rural și rural – rural în cadrul unor unități teritoriale de planificare	OTRl.1. Reînnoire urbană și în tot UTP 1 pentru a facilita realizarea dezvoltării durabile.	MRl.1.1	Reabilitarea locuințelor	Reabilitarea locuințelor atât în zonele centrale dar și în ansamblurile de locuit.	Nivel local: Municipiul Tulcea și comunele Ceatalchioi, Frecăței, Izvoarele, Maliuc, Mihail Kogălniceanu, Nalbant, Nufăru, Pardina, Somova, Valea Nucarilor, Murighiol, Beștepe, Mahmudia	CJ, CL
		MRl.1.2	Reabilitarea spațiului public	Reabilitarea spațiului public în special în ansamblurile de locuit.		
		MRl.1.3	Creșterea calității	Creșterea calității fondului construit în zone cu valoare istorică.		
		MRl.1.4	Locuințe sociale	Realizarea de locuințe sociale pentru categoriile de populație cu venituri mici.		
		MRl.1.5	Spații de joacă	Dezvoltarea, reabilitarea și crearea spațiilor dedicate petrecerii timpului liber și a spațiilor de joacă pentru copii din zonele de locuit.		
		MRl.1.6	Echiparea cu servicii de interes general	Echiparea cu servicii de interes general – edilitare, serviciile comerciale, culturale, de comunicații, de educație, de sănătate.		
	Infrastructura necesară susținerii și accelerării dezvoltării economice și sociale a zonelor de locuit din localitățile rurale din UTP 3, UTP 4 și UTP 5.	MRl2.1.	Echipare cu rețele	Echipare cu rețele de alimentare cu apă și canalizare a localităților și cu instalații de apă potabilă a locuințelor.	Nivel local: Comunele din UTP3: Baia, Beidaud, Ceamurlia de Jos, Jurilovca, Mihai Bravu, Sarichioi, Slava Cercheză, Stejaru Comunele din UTP4: Casimcea, Cerna, Ciucurova, Dăeni, Dorobanțu, Horia, Ostrov, Peceneaga, Topolog, Turcoaia Comunele din UTP5: Carcaliu, Greci, Grindu, Hamcearca, I.C. Brătianu, Jijila, Luncavița, Niculițel, Smârdan, Valea Teilor, Văcăreni	CJ, CL
		MRl2.2.	Creșterea accesibilității la servicii de interes general	Creșterea accesibilității la servicii de interes general - servicii de transport, comunicații, comerciale, de sănătate și educație.		
		MRl2.3.	Reabilitarea spațiului public	Reabilitarea spațiului public pentru creșterea atractivității localităților.		
		MRl2.4.	Echiparea locuințelor	Echiparea locuințelor cu încălzire centrală, alimentare cu apă și dotarea locuințelor cu bucătărie și cu baie.		
		MRl2.5.	Locuințe sociale	Ansambluri de locuit care includ locuințe sociale pentru atragerea/ păstrarea populației tinere.		
		MRl2.6.	Zone dedicate petrecerii timpului liber	Zone dedicate petrecerii timpului liber și spații de joacă pentru copii.		
	OTRl.3. Reabilitarea cartierelor dezavantajate prin formularea de intervenții integrate la nivel economic-social-spațial, în orașele județului	MRl3.1.	Salubrizare și reabilitare	Intervenții în zone cu locuințe precare, privind salubrizarea și reabilitarea acestora	Nivel local: Orașele Babadag, Isaccea, Măcin și Sulina	CJ, CL
		MRl3.2.	Locuințe sociale	Asigurarea accesului la o locuință prin realizarea de locuințe sociale, pentru menținerea populației în zonele urbane dezavantajate.		
		MRl3.3.	Spațiul public	Reabilitarea spațiului public pentru a crește calitatea locuirii.		
		MRl3.4.	Acces la servicii de interes general	Echiparea zonelor de locuit cu scopul asigurării accesului echitabil la serviciile de interes general – edilitare, de educație, medicale, culturale, transport, comerciale.		
		MRl3.5.	Zone dedicate petrecerii timpului	Dezvoltarea, reabilitarea, reconfigurarea spațiilor și zonelor dedicate petrecerii timpului		

Obiectiv sectorial	Sub-obiectiv sectorial	Cod măsură	Denumire măsură	Descrierea măsurii	Nivelul de aplicare	Responsabilitate
			liber	liber		
		MRl3.6.	Spații de joacă	Dezvoltarea, reabilitarea, reconfigurarea spațiilor de joacă pentru copii din cadrul ansamblurilor de locuit.		
	OTRl.4. Adaptarea locuirii la condițiile de dezvoltare specifice secolului XXI în arealul rural aferent UTP 2	MRl4.1.	Creșterea accesibilității	Creșterea accesibilității zonelor de locuit.	Nivel local: C.A. Rosetti, Chilia Veche Crișan, Sfântu Gheorghe	CJ, CL
		MRl4.2.	Creșterea calității	Creșterea calității fondului construit în zone cu valoare istorică sau peisajeră.		
		MRl4.3.	Servicii de interes general	Creșterea accesibilității la servicii de interes general - servicii de transport, comunicații, comerciale, de sănătate și educație.		
		MRl4.4.	Încălzire centrală	Echiparea locuințelor cu încălzire centrală.		
		MRl4.5.	Echiparea și dotarea locuințelor	Echiparea și dotarea locuințelor cu bucătărie și cu baie.		
		MRl4.6.	Alimentare cu apă	Echiparea locuințelor cu instalații de alimentare cu apă		

Tabel nr. 37: Eșalonare măsuri aferente domeniului țintă – Structura teritoriului – Rețeaua de localități (calitatea locuirii) – și surse posibile de finanțare

Obiectiv sectorial	Sub-obiectiv sectorial	Măsură	Interval de implementare			Surse posibile de finanțare					
			Termen scurt (1-3 an)	Termen mediu (3-5 ani)	Termen lung (5-10 ani)	Fonduri europene	Fonduri naționale*	Fonduri județene	Buget local	Sector privat**	Alte surse***
1	**2**	**3**	**4**	**5**	**6**	**7**	**8**	**9**	**10**	**11**	**12**
Oz1	Oz1.1	MRl.1.1			x	x	x	x	x		
		MRl.1.2			x	x	x	x	x		
		MRl.1.3			x	x	x	x	x		
		MRl.1.4			x	x	x	x	x		
		MRl.1.5			x	x	x	x	x		
		MRl.1.6			x	x	x	x	x		
	OTRl.2.	MRl2.1.		x			x	x			
		MRl2.2.		x			x	x			
		MRl2.3.		x			x	x			
		MRl2.4.		x			x	x			
		MRl2.5.		x			x	x			
		MRl2.6.		x			x	x			
	OTRl.3.	MRl3.1.	x				x	x	x		
		MRl3.2.	x				x	x	x		
		MRl3.3.	x				x	x	x		
		MRl3.4.	x				x	x	x		
		MRl3.5.	x				x	x	x		
		MRl3.6.	x				x	x	x		
	OTRl.4.	MRl4.1.			x		x	x	x		
		MRl4.2.			x		x	x	x		
		MRl4.3.			x		x	x	x		
		MRl4.4.			x		x	x	x		
		MRl4.5.			x		x	x	x		
		MRl4.6.			x		x	x	x		
Total	**4**	**24**	**6**	**6**	**12**	**6**	**24**	**24**	**18**	**-**	**-**

* PNDL, Fond mediu, programe culturale etc.
** Agenți economici, ONG-uri etc.

Tabel nr. 38: Măsuri aferente domeniului țintă Structura teritoriului - gospodărirea apelor - corelate cu nivelul teritorial de aplicare

Nr. crt.	Cod SIRUTA	DENUMIRE UATB	OTTa1			OTTa2				Total
			MTa1.1	MTa1.2	MTa1.3	MTa2.1	MTa2.2	MTa2.3	MTa2.4	
1	159614	TULCEA	x		x	x	x			**4**
2	159650	BABADAG		x		x	x			**3**
3	159687	ISACCEA	x	x	x	x	x			**5**
4	159730	MĂCIN		x						**1**
5	159767	SULINA				x	x			**2**
6	159785	Baia		x	x					**2**
7	159847	Beidaud		x	x	x	x		x	**5**
8	161552	Beștepe			x			x	x	**4**
9	159883	C.A. Rosetti						x		**1**
10	159945	Carcaliu				x	x			**2**
11	159963	Casimcea	x	x	x	x			x	**5**
12	160092	Ceamurlia de Jos			x		x			**2**
13	160047	Ceatalchioi		x		x			x	**3**
14	160127	Cerna	x			x			x	**3**
15	160172	Chilia Veche				x			x	**2**
16	160225	Ciucurova		x	x	x			x	**4**
17	160261	Crișan	x			x		x		**3**
18	160305	Dăeni				x	x			**2**
19	160323	Dorobanțu				x			x	**2**
20	160387	Frecăței	x	x	x					**3**
21	160430	Greci	x		x					**2**
22	160458	Grindu			x	x				**2**
23	160476	Hamcearca	x	x		x			x	**4**
24	160528	Horia	x	x	x	x		x	x	**6**
25	161525	I.C. Brătianu	x		x	x			x	**4**
26	160564	Izvoarele	x	x	x	x	x	x	x	**7**
27	160617	Jijila			x	x			x	**3**
28	160644	Jurilovca			x	x			x	**3**
29	160680	Luncavița	x	x	x					**3**
30	160724	Mahmudia		x	x					**2**
31	160779	Maliuc	x	x		x		x	x	**5**
32	160831	Mihai Bravu	x	x	x	x			x	**5**
33	160877	Mihail Kogălniceanu		x	x	x	x			**4**
34	160911	Murighiol			x	x	x		x	**4**
35	160993	Nalbant	x	x		x			x	**4**
36	161035	Niculițel			x	x	x			**3**
37	161053	Nufăru	x			x	x		x	**4**
38	161106	Ostrov				x	x			**2**
39	161133	Pardina	x			x			x	**3**
40	161151	Peceneaga	x	x		x				**3**
41	161179	Sarichioi		x	x	x	x		x	**5**
42	161231	Sfântu Gheorghe	x			x				**2**
43	161259	Slava Cercheză		x	x	x	x			**4**
44	161286	Smârdan		x	x	x			x	**4**
45	161302	Somova	x			x				**2**
46	161348	Stejaru		x		x	x			**3**
47	161384	Topolog		x		x		x	x	**4**
48	161464	Turcoaia		x	x	x	x			**4**
49	161482	Valea Nucarilor	x	x	x	x			x	**5**
50	161561	Valea Teilor				x			x	**2**
51	161543	Văcăreni				x			x	**2**
Total			**21**	**26**	**27**	**43**	**18**	**7**	**26**	**168**

Tabel nr. 39: Descriere măsuri aferente domeniului țintă Structura teritoriului - Gospodărirea apelor - corelate cu nivelul teritorial de aplicare

Obiectiv sectorial	Sub-obiectiv sectorial	Cod măsură	Denumire măsură	Descrierea măsurii	Nivelul de aplicare	Responsabilitate
OTT Dezvoltare echilibrată a infrastructurilor tehnice majore de pe teritoriul județului Tulcea, bazată pe valorificarea durabilă a resurselor, care să asigure îmbunătățirea calității vieții în localitățile din mediul urban și în cele din mediul rural deopotrivă.	OTTa1 Atingerea unei stări ecologice bune pentru toate corpurile de apă.	MTa1.1	lucrări noi de apărare la inundații	realizarea de noi acumulări nepermanente, diguri, regularizări și consolidări pe cursuri de apă	zonal: pâraiele Cerna, Luncavița, Slava, Tabana, Taița,Telița, Topolog, Valea Căpalia	ABA Dobrogea-Litoral SGA Tulcea RNP-Romsilva, Ocoale Silvice de Regim
		MTa1.2	reabiliraea și întreținerea lucrărilor de apărare existente	reabilitări de diguri, decolmatări cursuri de apă și văi torențiale, redimensionare poduri, punerea în siguranță a barajelor de la acumulările nepermanente	zonal: Brat Sfântu Gheorghe, pâraiele Cerna, Hamangia, Slava, Tabana, Taița,Telița, Valea Căpalia	ABA Dobrogea-Litoral SGA Tulcea
		MTa1.3	măsuri nestructurale pentru apărarea la inundații	menținerea suprafețelor împădurite, împădurirea terenurilor degradate, renaturări de terenuri, ecologizare lacuri și cursuri de apă, conștientizarea populației din județ asupra riscului de producere a inundațiilor, activități de instruire a populației în caz de inundații, pregătirea personalului cu atribuții în domeniul situațiilor de urgență	județean	ISU DELTA Tulcea ABA Dobrogea-Litoral, Gărzile forestiere, Romsilva, Ocoale Silvice de Regim
	OTTa2 Creșterea și îmbunătățirea gradului de accesibilitate a populației la servicii moderne de apă și canalizare, precum și la alte utilități publice.	MTa2.1	reabilitare, modernizare, extindere infrastructuri alimemntare cu apă	reabilitarea surselor de apă, a aducțiuni de apă, refacerea rezervoarelor de apă, a stațiilor de pompare apă apă, reabilitare rețele de distribuție apă	local: toate localitățile urbane și rurale a le județului	CJ Tulcea, AQUQSERV Tulcea
		MTa2.2	reabilitare, modernizare, extindere infrastructuri canalizare apă uzată	reabilitare rețele de canalizare, stații de pompare apă uzată, reabilitare stații d eepurare, modernizarea prococesului de epurare	local: toate localitățile urbane și rurale ale județului	CJ Tulcea, AQUQSERV Tulcea
		MTa2.3	înființarea sistemului de alimenatre cu apă	investiții pentru realizarea sistemului de alimentare cu apă	local: comuna Beștepe (sat Băltenii de Jos); comuna C. A. Rosetti (satele C.A. Rosetti, Letea, Sfiștofca); comuna Crișan (sat Caraorman); comuna Maliuc (sat Vulturu); comuna Horia (sat Cloșca); comuna Izvoarele (satele Alba, Iulia); comuna Topolog (sat Calfa)	CJ Tulcea CL
		MTa2.4	înființarea sistemului de canalizare apă uzată	investiții pentru realizarea sistemului de canalizare și epurare apă uzată	comuna Beidaud (sat sarichioi de Deal), Beștepe, Casimcea, Ceatalchioi, Cerna, Ciucurova, Chilia Veche, C.A. Rosetti, Dorobanțu, IC Brătianu, Izvoarele (satele Alba, Iulia), Hamcearca, Horia, Jijila, Jurilovca (satele Sălcioara și Vișina) Mihai Bravu, Maliuc, Murighiol (satele Colina, Dunavățu de Jos, Dunavățu de Sus, Plopu, Sarinasuf), Nalbant, Nufăru (satele Iglanii de Jos, Victoria), Pardina, Sarichioi (satele Enisala, Sabangia, Visterna și Zebil), Smârdan (sat Smârdan), Topolog (satele Topolog, Calfa, Cerbu, Luminița, Măgurele, Sâmbăta Nouă), Valea Nucarilor, Valea teilor, Văcăreni	CJ Tulcea CL

Tabel nr. 40: Eșalonare măsuri aferente domeniului țintă Structura teritoriului – Gospodărirea apelor – și surse posibile de finanțare

Obiectiv sectorial	Sub-obiectiv sectorial	Măsură	Interval de implementare			Surse posibile de finanțare					
			Termen scurt (1-3 an)	Termen mediu (3-5 ani)	Termen lung (5-10 ani)	Fonduri europene	Fonduri naționale[41]	Fonduri județene	Buget local	Sector privat[42]	Alte surse[43]
OTT	OTTa1	MTa 1.1		x		x	x				
		MTa 1.2		x			x	x			
		MTa 1.3		x		x	x	x			
	OTTa2	MTa 2.1		x		x	x	x	x		
		MTa 2.2	x			x	x	x	x		
		MTa 2.3		x		x	x	x	x		
		MTa 2.4	x			x	x	x	x		
Total	**2**	**7**	**2**	**5**		**6**	**7**	**6**	**4**		

[41] PNDL, Programul Dezvoltare Durabilă, PNRR, Fond mediu, programe culturale etc.

[42] Agenți economici, ONG-uri etc.

[43] WB, fonduri de investiții (bănci) etc.

Tabel nr. 41: Măsuri aferente domeniului țintă Structura teritoriului - amenajări hidroameliorative- corelate cu nivelul teritorial de aplicare

Nr. crt.	Cod SIRUTA	DENUMIRE UATB	OTTf1				OTTf2			Total
			MTf1.1	MTf1.2	MTf1.3	MTf1.4	MTf2.1	MTf2.2	MTf2.3	
1	159614	TULCEA	x	x		x	x	x	x	**6**
2	159650	BABADAG	x		x	x	x	x	x	**6**
3	159687	ISACCEA	x			x	x	x	x	**5**
4	159730	MĂCIN	x		x	x	x	x	x	**6**
5	159767	SULINA					x	x	x	**3**
6	159785	Baia			x		x	x	x	**4**
7	159847	Beidaud	x				x	x	x	**4**
8	161552	Beștepe					x	x	x	**3**
9	159883	C.A. Rosetti					x	x	x	**3**
10	159945	Carcaliu					x	x	x	**3**
11	159963	Casimcea					x	x	x	**3**
12	160092	Ceamurlia de Jos	x				x	x	x	**4**
13	160047	Ceatalchioi		x			x	x	x	**4**
14	160127	Cerna					x	x	x	**3**
15	160172	Chilia Veche		x			x	x	x	**4**
16	160225	Ciucurova					x	x	x	**3**
17	160261	Crișan					x	x	x	**3**
18	160305	Dăeni	x				x	x	x	**4**
19	160323	Dorobanțu					x	x	x	**3**
20	160387	Frecăței					x	x	x	**3**
21	160430	Greci					x	x	x	**3**
22	160458	Grindu					x	x	x	**3**
23	160476	Hamcearca					x	x	x	**3**
24	160528	Horia					x	x	x	**3**
25	161525	I.C. Brătianu	x			x	x	x	x	**5**
26	160564	Izvoarele					x	x	x	**3**
27	160617	Jijila					x	x	x	**3**
28	160644	Jurilovca					x	x	x	**3**
29	160680	Luncavița					x	x	x	**3**
30	160724	Mahmudia					x	x	x	**3**
31	160779	Maliuc					x	x	x	**3**
32	160831	Mihai Bravu					x	x	x	**3**
33	160877	Mihail Kogălniceanu					x	x	x	**3**
34	160911	Murighiol	x	x			x	x	x	**5**
35	160993	Nalbant					x	x	x	**3**
36	161035	Niculițel					x	x	x	**3**
37	161053	Nufăru		x		x	x	x	x	**5**
38	161106	Ostrov	x			x	x	x	x	**5**
39	161133	Pardina		x			x	x	x	**4**
40	161151	Peceneaga	x		x		x	x	x	**5**
41	161179	Sarichioi					x	x	x	**3**
42	161231	Sfântu Gheorghe					x	x	x	**3**
43	161259	Slava Cercheză			x		x	x	x	**4**
44	161286	Smârdan					x	x	x	**3**
45	161302	Somova					x	x	x	**3**
46	161348	Stejaru					x	x	x	**3**
47	161384	Topolog			x		x	x	x	**4**
48	161464	Turcoaia	x		x		x	x	x	**5**
49	161482	Valea Nucarilor					x	x	x	**3**
50	161561	Valea Teilor					x	x	x	**3**
51	161543	Văcăreni					x	x	x	**3**
Total			**12**	**6**	**7**	**7**	**51**	**51**	**51**	**185**

Tabel nr. 42: Descriere măsuri aferente domeniului țintă Structura teritoriului – Amenajări hidroameliorative – corelate cu nivelul teritorial de aplicare

Obiectiv sectorial	Sub-obiectiv sectorial	Cod măsură	Denumire măsură	Descrierea măsurii	Nivelul de aplicare	Responsabilitate
1	2	3	4	5	6	7
OTT Dezvoltare echilibrată a infrastructurilor tehnice majore de pe teritoriul județului Tulcea, bazată pe valorificarea durabilă a resurselor, care să asigure îmbunătățirea calității vieții în localitățile din mediul urban și în cele din mediul rural deopotrivă	OTTf.1 Modernizarea, extinderea și reabilitarea amenajărilor de îmbunătățiri funciare	MTf1.1	Lucrări de modernizare, reabilitare, extindere a amenajărilor existente de irigații	Obiectivele care se propun pentru reabilitare sunt: staţii de bază, staţii de repompare, impermeabilizare și recalibrări canale, reabilitare şi modernizare conducte, reabilitare şi modernizare construcții hidrotehnice.	Municipiul Tulcea, Orașele Babadag, Isaccea, Măcin, Comunele Beidaud, Ceamurlia de Jos, Dăeni, I.C. Brătianu, Murighiol, Ostrov, Pecineaga, Turcoaia.	CJ A.N.I.F- Tulcea
		MTf1.2	Extinderea, reabilitarea și modernizarea amenajărilor de desecare	Modernizări la staţiile de pompare cu înlocuirea agregatelor de pompare pompare – evacuare existente cu cele submersibile, înlocuirea conductelor metalice de aspiraţie şi refulare cu conducte din fibră de sticlă, cu o durată de exploatare mai mare, înlocuirea echipamentelor hidromecanice cu tehnologie modernă. Repararea rețelei de drenuri, reprofilarea rețelei de canale, decolmatarea canalelor de desecare. Extinderea suprafeţei desecate, în zonele cu exces de umiditate	Municipiul Tulcea, comunele Ceatalchioi, Chilia Veche, Murighiol, Nufăru, Pardina.	CJ A.N.I.F- Tulcea
		MTf1.3	Lucrări de extindere, reabilitare a lucrărilor de combatere a eroziunii solului	Pentru prevenirea apariției eroziunii și a producerii alunecărilor de teren se recomandă consolidarea zonelor sensibile cu lucrări agroameliorative, amenajări silvice etc.	Orașele Babadag, Măcin, comunele Baia, Pecineaga, Slava Cercheza Topolog, Turcoaia,.	CJ A.N.I.F- Tulcea
		MTf1.4	Lucrări de întreţinere şi reabilitare pe suprafeţe amenajate cu lucrări complexe de irigaţii, desecare, combaterea eroziunii solului	Amenajările complexe funcționează alternativ sau simultan în funcție de anotimp, în scopul combaterii secetei, a excesului de umiditae, a ameliorării procesului de sărăturare a solului etc.	Municipiul Tulcea, Orașele Babadag, Isaccea, Măcin, comunele I.C. Brătianu, Nufăru, Ostrov.	CJ A.N.I.F- Tulcea
	OTTf.2 Crearea cadrului administrativ necesar îmbunătăţirii activităţii în domeniul îmbunătăţirilor funciare	MTf2.1	Accesarea programelor MADR pentru extinderea sistemelor de irigaţii și achiziția de echipamente	Dat fiind evoluția fenomenelor meteorologice și accentuarea secetei este prioritară accesarea programelor Ministerului Agriculturii si Dezvoltării Rurale pentru finanțarea extinderii sistemelor de irigații, achiziția de echipamente etc. Accesarea fondurilor nerambursabile se face prin Agenția pentru Finanțarea Investițiilor Rurale **(AFIR)** - linia de finanțare - submăsura 4.3 „Infrastructura de irigații”	Județean	CJ A.N.I.F- Tulcea
		MTf2.2	Practicarea agriculturii în forme asociative prin OUAI (Organizaţia Utilizatorilor de Apă pentru Irigaţii)	Existența unui număr mare de exploataţii agricole de mici dimensiuni, cu eficiență redusă, care nu pot susține costurile aferente irigaţiilor fac necesară aderarea la OUAI în scopul accesarii fondurilor necesare în funcționarea eficientă a sistemelor de irigați	Județean	CJ A.N.I.F- Tulcea
		MTf2.3	Dezvoltarea politicii organizatorice pentru lucrările de îmbunătăţiri funciare	Lucrările de îmbunătăţiri funciare necesită reevaluarea şi adaptarea acestora la cerinţele noilor tehnologii agricole și la formele noi de proprietate	Județean	CJ A.N.I.F- Tulcea

Tabel nr. 43: Eşalonare măsuri aferente domeniului țintă Structura teritoriului – Amenajări hidroameliorative – și surse posibile de finanțare

Obiectiv sectorial	Sub-obiectiv sectorial	Măsură	Interval de implementare			Surse posibile de finanțare					
			Termen scurt (1-3 ani)	Termen mediu (3-5 ani)	Termen lung (5-10 ani)	Fonduri europene	Fonduri naționale[44]	Fonduri județene	Buget local	Sector privat[45]	Alte surse[46]
OTT	**OTTf1**	MTf1.1		x			AFIR				
		MTf1.2		x				x			
		MTf1.3			x			x			
		MTf1.4		x							
	OTTf2	MTf2.1	x				AFIR				
		MTf2.2	x				AFIR				
		MTf2.3	x					x			
Total	**2**	**7**	**3**	**3**	**1**		**3**	**3**			

[44] PNDL, Fond mediu, programe culturale etc.

[45] Agenți economici, ONG-uri etc.

[46] WB, fonduri de investiții (bănci) etc.

Tabel nr. 44: Măsuri aferente domeniului țintă Structura teritoriului – Infrastructuri tehnice majore (căi de comunicații și transport) - corelate cu nivelul teritorial de aplicare

Nr. crt.	Cod SIRUTA	DENUMIRE UATB	OTTmr (rutier)														OTTmf (feroviar)						OTTma (aerian)		OTTmn (naval)						OTTmi	OTTmt (PCTF-uri)			Total
			MTmr1	MTmr2	MTmr3	MTmr4	MTmr5	MTmr6	MTmr7	MTmr8	MTmr9	MTmr10	MTmr11	MTMr12	MTmr13	MTmr14	MTmf1	MTmf2	MTmf3	MTmf4	MTmf5	MTmf6	MTma1	MTma2	MTmn1	MTmn2	MTmn3	MTmn4	MTmn5	MTmn6	MTmi1	MTmt1	MTmt2	MTmt3	
1	159614	TULCEA	x	x	x	x		x			x		x	x	x	x	x	x	x	x	x	x		x	x	x	x	x	x	x	x				25
2	159650	BABADAG	x	x	x	x	x	x	x		x	x	x	x	x		x	x	x	x	x	x		x							x				20
3	159687	ISACCEA	x	x	x		x	x	x				x	x	x										x	x		x	x	x	x			x	16
4	159730	MĂCIN	x	x	x		x	x		x		x		x	x	x								x	x	x		x	x		x				16
5	159767	SULINA	x	x	x			x						-										x	x	x		x	x	x	x	x			12
6	159785	Baia	x	x	x		x	x	x	x	x		x	x			x	x	x	x	x										x				16
7	159847	Beidaud	x	x	x			x	x																										5
8	161552	Beştepe	x	x	x			x	x																			x	x						7
9	159883	C.A. Rosetti	x	x	x			x																		x	x	x	x			x		9
10	159945	Carcaliu	x	x	x			x	x																		x	x							7
11	159963	Casimcea	x	x	x		x	x	x					x																					7
12	160092	Ceamurlia de Jos	x	x	x		x	x	x					x			x	x	x	x	x								x						13
13	160047	Ceatalchioi	x	x	x			x	x																		x	x	x				x		9
14	160127	Cerna	x	x	x			x	x					x		x																			7
15	160172	Chilia Veche	x	x	x			x	x																x	x	x	x	x	x	x		x		13
16	160225	Ciucurova	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x		x	x																				12
17	160261	Crișan	x	x	x			x	x																			x	x	x					8
18	160305	Dăeni	x	x	x			x	x																			x	x						7
19	160323	Dorobanțu	x	x	x			x	x																										5
20	160387	Frecăței	x	x	x	x	x	x	x	x			x	x		x	x	x	x	x	x	x	x												18
21	160430	Greci	x	x	x			x	x					x		x												x	x						9
22	160458	Grindu	x	x	x			x																				x	x						6
23	160476	Hamcearca	x	x	x			x	x							x																			6
24	160528	Horia	x	x	x	x		x	x	x	x	x		x																					10
25	161525	I.C. Brătianu	x	x	x		x	x	x					x													x	x	x						10
26	160564	Izvoarele	x	x	x			x	x					x																					6
27	160617	Jijila	x	x	x	x	x	x	x	x				x		x												x	x						12
28	160644	Jurilovca	x	x	x			x	-							x									x	x		x	x	x					10
29	160680	Luncavița	x	x	x	x		x	x				x	x		x												x	x						11
30	160724	Mahmudia	x	x	x			x	x																x	x		x	x			x			10
31	160779	Maliuc	x	x	x			x	-																			x	x	x					7
32	160831	Mihai Bravu	x	x	x	x		x	x				x	x																					8
33	160877	Mihail Kogălniceanu	x	x	x	x	x	x	x				x	x			x	x	x	x	x	x	x												16
34	160911	Murighiol	x	x	x			x	x																x	x		x	x	x					10
35	160993	Nalbant	x	x	x			x	x	x	x	x		x																					9
36	161035	Niculițel	x	x	x	x	x	x	x				x	x																					9
37	161053	Nufăru	x	x	x			x	-							x											x	x	x						8
38	161106	Ostrov	x	x	x			x	x																		x	x	x						8
39	161133	Pardina	x	x	x			x	x																			x	x	x					8
40	161151	Peceneaga	x	x	x			x	x																		x	x	x						8
41	161179	Sarichioi	x	x	x			x	x					x		x	x	x	x	x	x														12
42	161231	Sfântu Gheorghe	x	x	x			x																	x	x		x	x	x					9
43	161259	Slava Cercheză	x	x	x	x		x	x					x																					7
44	161286	Smârdan	x	x	x	x		x					x	x													x	x	x						10
45	161302	Somova	x	x	x			x	x					x														x	x						8
46	161348	Stejaru	x	x	x			x	x																										5
47	161384	Topolog	x	x	x		x	x	x					x																					7
48	161464	Turcoaia	x	x	x	x		x						x		x	x	x	x	x	x	x						x	x						15

Nr. crt.	Cod SIRUTA	DENUMIRE UATB	OTTmr (rutier)														OTTmf (feroviar)						OTTma (aerian)		OTTmn (naval)						OTTmi	OTTmt (PCTF-uri)			Total
			MTmr1	MTmr2	MTmr3	MTmr4	MTmr5	MTmr6	MTmr7	MTmr8	MTmr9	MTmr10	MTmr11	MTMr12	MTmr13	MTmr14	MTmf1	MTmf2	MTmf3	MTmf4	MTmf5	MTmf6	MTma1	MTma2	MTmn1	MTmn2	MTmn3	MTmn4	MTmn5	MTmn6	MTmi1	MTmt1	MTmt2	MTmt3	
49	161482	Valea Nucarilor	x	x	x			x																											4
50	161561	Valea Teilor	x	x	x			x	x																										5
51	161543	Văcăreni	x	x	x	x	x	x					x	x																					8
Total			**51**	**51**	**51**	**14**	**14**	**51**	**38**	**7**	**6**	**5**	**11**	**27**	**5**	**12**	**8**	**8**	**8**	**8**	**8**	**5**	**2**	**4**	**9**	**9**	**9**	**28**	**28**	**12**	**8**	**2**	**3**	**1**	**503**

Tabel nr. 45: Descriere măsuri aferente domeniului țintă Structura teritoriului – Infrastructuri tehnice majore (căi de comunicații și transport) – corelate cu nivelul teritorial de aplicare

Obiectiv sectorial	Sub-obiectiv sectorial	Cod măsură	Denumirea măsurii	Descrierea măsurii	Nivelul de aplicare	Responsabilitate
OTTm Un județ echipat corespunzător nevoilor teritoriului și comunităților locale cu o rețea de căi de comunicații modernizată și un sistem de transport durabil, care asigură o accesibilitate și o mobilitate optime pentru locuitorii și vizitatorii județului.	OTTmr (rețeaua rutieră) Un județ cu o rețea de drumuri modernizate, conectată și integrată în rețelele regionale, naționale și europene care asigură o accesibilitate adecvată pentru toate comunitățile locale și un transport confortabil și sigur.	MTmr1	Lucrări de întreținere și reparații a rețelei rutiere	Totalitatea Lucrărilor de intervenție ce se executa în timpul anului, determinate de uzura sau degradare a drumurilor în condiții normale de exploatare, activități care au scop asigurarea condițiilor tehnice necesare desfășurării circulației rutiere în siguranța. Totalitatea Lucrărilor fizice de intervenție care au drept scop compensarea parțială sau totală a uzurii fizice și morale ca urmare a exploatării normale	Nivel județean	CJ, CL
		MTmr2	Asigurarea colectării - evacuării și descărcării apelor meteorice a rețelei rutiere	Totalitatea Lucrărilor fizice de intervenție care au drept scop: - menținerea exigentelor de performanta a acostamentelor (uniformitate, panta transversala, nivelarea denivelărilor și eventualilor cavaleri, cosirea de vegetație - repararea dispozitivelor pereate pentru colectare –evacuarea ape meteorice - decolmatarea dispozitivelor de colectare - evacuare(șanțuri, rigole pereate) - rigolele și șanțurile de pământ se vor reprofila periodic - podețele vor fi monitorizate periodic și se vor decolmata ori de cate ori este necesar.	Nivel județean	CJ, CL
		MTmr 3	Asigurarea circulației pe timp de iarna pe rețelei rutiere	Nivel de performanta a unui drum în cea ce privește intervenția pe timp de iarna este corespunzător daca: - îndepărtarea zăpezii după oprirea viscolului și curățarea totala a zăpezii de pe partea carosabilă după încetarea ninsorii - intervenția preventiva pentru combaterea poleiului - degajarea zăpezii de pe acostamente In zonele de înzăpezire - montarea de panouri sau plase parazăpezi - întreținerea perdelelor forestiere - realizarea de depozite de material antiderapant la pante	Nivel județean	CJ, CL
		MTmr4	Asigurarea circulației pe sectoarele inundabile	Lucrări de amenajarea sistemului de colectare și evacuare a apelor pluviale din zona drumului Impermeabilizarea acostamentelor, perierea rigolelor și șanțurilor, suplimentarea numărului podețe, amenajare de sisteme de evacuare în afara zonei drumului a apelor sau alte măsuri impuse de condițiile locale	Nivel local TULCEA, BABADAG, Ciucurova, Frecăței, Horia, Jijila, Luncavița, Mihai Bravu, Mihail Kogălniceanu, Niculițel, Slava Cercheză, Smârdan, Turcoaia, Văcăreni	CJ, CL
		MTmr5	Asigurarea circulației pe timp de iarna pe rețelei rutiere puncte critice	îndepărtarea zăpezii după oprirea viscolului și curățarea totala a zăpezii de pe partea carosabilă după încetarea ninsorii în punctele zonele critice de înzăpezire	Nivel local BABADAG, ISACCEA, MĂCIN, Baia, Casimcea, Ceamurlia de Jos, Ciucurova, Frecăței, I.C. Brătianu, Jijila, Mihail Kogălniceanu, Niculițel, Topolog, Văcăreni	CJ, CL
		MTmr 6	Asigurarea condițiilor de siguranța a circulației a rețelei rutiere	Asigurarea vizibilității în plan, profil transversal și longitudinal a rețelei rutiere este totalitatea Lucrărilor fizice de intervenție care au drept scop: - înlăturarea eventualelor obstacole care jenează circulația - nivelul de performanta privind calitatea marcajelor rutiere, starea indicatoarelor rutiere - întreținerea plantațiilor rutiere Asigurarea condițiilor de siguranța a circulației a rețelei rutiere : - indicatoarelor și marcajelor rutiere se refera la condițiile de vizibilitate și starea tehnica a acestora. Indicatoarele rutiere vor fi spălate periodic, vopsite, înlocuite cele degradate. - parapeții de siguranța sunt legate de verificarea acestora pentru respectarea funcției pentru care au fost amplasați pe acostamentul drumului. Aceștia vor fi spălați, vopsiți periodic iar tronsoanele care nu pot fi reparate se vor înlocui	Nivel județean	CJ, CL
		MTmr 7	Lucrări de întreținere curenta	Totalitatea Lucrărilor de intervenție ce se executa în timpul anului,	Nivel local:	CJ, CL

Obiectiv sectorial	Sub-obiectiv sectorial	Cod măsură	Denumirea măsurii	Descrierea măsurii	Nivelul de aplicare	Responsabilitate
			podețe, poduri, camere de cădere a rețelei rutiere	determinate de uzura sau degradarea podurilor în condiții normale de exploatare	BABADAG, ISACCEA, Baia, Beidaud, Beştepe, Carcaliu, Casimcea, Ceamurlia de Jos, Ceatalchioi, Cerna, Chilia Veche, Ciucurova, Crișan, Dăeni, Dorobanțu, Frecăței, Greci, Hamcearca, Horia, I.C. Brătianu, Izvoarele, Jijila, Luncavița, Mahmudia, Mihai Bravu, Mihail Kogălniceanu, Murighiol, Nalbant, Niculițel, Ostrov, Pardina, Peceneaga, Sarichioi, Slava Cercheză, Somova, Stejaru, Topolog, Valea Teilor	
		MTmr 8	Reamenajarea intersecțiilor rețelei rutiere	Totalitatea lucrărilor necesare pentru reamenajarea intersecțiilor impusă de mărimea fluxurile de trafic (redimensionarea elementelor geometrice și de semnalizare intersecțiilor, transformarea în intersecții tip giratie	Nivel local: MĂCIN, Baia, Ciucurova, Frecăței, Horia, Jijila, Nalbant	CJ, CL MLPDA, MT
		MTmr 9	Reamenajarea intersecțiilor la nivel ale rețelei rutiere cu cea de căi ferate	Totalitatea lucrărilor necesare pentru reamenajarea intersecțiilor cu bariere automate daca traficul este mediu iar daca este trafic intens intersecție denivelata	Nivel local TULCEA, BABADAG, Baia, Ciucurova, Horia, Nalbant	CJ, MLPDA, MT
		MTmr 10	Realizare de variante ocolitoare	Realizarea de variante ocolitoare cu scop de scoatere a traficului în afara localităților, fluidizarea traficului de tranzit, micșorarea poluării cu noxe și fonică în localități	Nivel local: BABADAG, MĂCIN, Ciucurova, Horia, Nalbant,	CJ, MLPDA, MT
		MTmr 11	Drumul expres Constanța –Tulcea - Brăila	Proiecte de Nivel 2 – Drumul expres Constanța – Tulcea - Brăila (Podul peste Dunăre de la Brăila este realizat)	Nivel local TULCEA, BABADAG, ISACCEA, Baia, Frecăței, Luncavița, Mihai Bravu, Mihail Kogălniceanu, Niculițel, Smârdan, Văcăreni	CJ, MLPDA, MT
		MTmr 12	Modernizarea rețelei de drumuri naționale	Obiectivul operațional specific este de a aduce îmbunătățiri în ceea ce privește viteza de călătorie între Regiunea SE	Nivel local Orașele TULCEA, BABADAG, ISACCEA, MĂCIN, Comunele Baia, Casimcea, Ceamurlia de Jos, Cerna, Ciucurova, Frecăței, Greci, Horia, I.C. Brătianu, Izvoarele, Jijila, Luncavița, Mihai Bravu, Mihail Kogălniceanu, Nalbant, Niculițel, Sarichioi, Slava Cercheză, Smârdan, Somova, Topolog, Turcoaia, Văcăreni	CJ, MLPDA, MT
		MTmr 13	Amenajare parcări de tranzit	Obiectivul specific este de a asigura condiții optime de odihna a șoferilor și reparații la mijloacele de transport auto	Nivel local TULCEA, BABADAG, ISACCEA, MĂCIN, Ciucurova,	CJ, MLPDA, MT
		MTmr 14	Amenajare drumuri turistice	Amenajare drumuri turistice în scopul dezvoltării turismului la nivel local	*Nivel local* TULCEA, MĂCIN, Cerna, Frecăței, Greci, Hamcearca, Jijila, Jurilovca, Luncavița, Nufăru, Sarichioi, Turcoaia	CJ, MLPDA, MT
	OTTmf (rețeaua feroviară) Un județ cu o rețea feroviară modernizată și dezvoltată care asigură un transport durabil și conexiuni rapide cu centre urbane regionale și naționale care asigură o alternativă atractivă și durabilă și o capacitate crescută pentru transportul de persoane și mărfuri.	MTmf1	Lucrări de întreținere a infrastructurii feroviare	Totalitatea lucrărilor executate în timpul anului la infrastructuri feroviare, determinate de uzura sau degradarea infrastructurii în condiții normale de exploatare	Nivel local TULCEA, BABADAG, Baia, Ceamurlia de Jos, Frecăței, Mihail Kogălniceanu, Sarichioi, Turcoaia	CJ, MLPDA, MT
		MTmf 2	Lucrări de întreținere și modernizare gări, halte	Totalitatea lucrărilor executate pentru întreținere și modernizare clădire gara/halta, peroane	Nivel local TULCEA, BABADAG,, Baia, Ceamurlia de Jos, Frecăței, Mihail Kogălniceanu, Sarichioi, Turcoaia	CJ, MLPDA, MT
		MTmf 3	Lucrări de amenajare acces în gara	Lucrări de amenajare parcări Stații pentru mijloace de transport persoane	Nivel local TULCEA, BABADAG, Baia, Ceamurlia de Jos, Frecăței, Mihail Kogălniceanu, Sarichioi, Turcoaia	CJ, MLPDA, MT
		MTmf 4	Lucrări de electrificare a întregii rețele de cai ferate	Electrificarea rețelei de cale ferata neelectrificată pentru realizarea unui transport ecologic	Nivel local TULCEA, BABADAG, Baia, Ceamurlia de Jos,	CJ, MLPDA, MT

Obiectiv sectorial	Sub-obiectiv sectorial	Cod măsură	Denumirea măsurii	Descrierea măsurii	Nivelul de aplicare	Responsabilitate
					Frecăței, Mihail Kogălniceanu, Sarichioi, Turcoaia	
		MTmf 5	Lucrări de dublare a liniilor simple de cale ferate	Dublarea liniilor este necesara pentru mărirea capacității de transport și fluidizarea traficului	Nivel local TULCEA, BABADAG, Baia, Ceamurlia de Jos, Frecăței, Mihail Kogălniceanu, Sarichioi, Turcoaia	CJ, MLPDA, MT
		MTmf 6	Lucrari de evacuarea apelor în zonele inundabile	Executarea de lucrări în vederea drenării și evacuării rapide a apelor pluviale în zonele inundabile (șanțuri, podețe, etc.)	Nivel local TULCEA, BABADAG, Frecăței, Mihail Kogălniceanu, Turcoaia	CJ, MLPDA, MT
	OTTma (transportul aerian): Un teritoriu județean bine conectat la sistemele de transport aerian de importanță regională, națională și internațională prin modernizarea și extinderea aeroportului Tulcea precum și prin dezvoltarea și amenajarea de heliporturi în principalele centre urbane.	MTma 1	Modernizare *Aeroportului „Delta Dunării" Tulcea*	Obiectivul modernizare Aeroportului „ Delta Dunării" Tulcea are ca scop mărirea capabilităților de transport mărfuri	Nivel local Frecăței, Mihail Kogălniceanu	CJ, MLPDA, MT
		MTma 2	Amenajarea de heliporturi	Amenajarea de heliporturi va ajuta la o mai buna conectivitate a orașelor din județul Tulcea cu aeroporturile din Tulcea, Constanța, București	Nivel local TULCEA, BABADAG, MĂCIN, SULINA	CJ, MLPDA, MT
		MTmn1	Lucrări de întreținere a infrastructurii portuare	Totalitatea lucrărilor executate în timpul anului la infrastructurii portuare, determinate de uzura sau degradare infrastructurii în condiții normale de exploatare	Nivel local TULCEA, ISACCEA, MĂCIN, SULINA, Chilia Veche, Jurilovca, Mahmudia, Murighiol, Sfântu Gheorghe,	CJ, MLPDA, MT
		MTmn 2	Lucrări de amenajare acces în port	Lucrări de amenajare parcări, Stații pentru mijloace de transport persoane	Nivel local TULCEA, ISACCEA, MĂCIN, SULINA, Chilia Veche, Jurilovca, Mahmudia, Murighiol, Sfântu Gheorghe	CJ, MLPDA, MT
		MTmn 3	Transportul cu bacul	Asigurarea de condiții optime de transport cu bacul (nave, ponton, peron persoane, parcări)	Nivel local TULCEA, C.A. Rosetti, Ceatalchioi, Chilia Veche,, I.C. Brătianu,, Nufăru, Ostrov, Peceneaga, Smârdan	CJ, MLPDA, MT
	OTTmn (transport naval) Un teritoriu județean care dispune de o rețea de căi navigabile modernizate și de un sistem de infrastructuri portuare modernizate și echipate corespunzător.	MTmn 4	Întreținerea șenal navigabil	Lucrările de dragaj constituie o cale continuă, cu lățime și cu adâncime suficiente pentru a asigura circulația navelor, pătrunderea navelor în port sau pentru trecerea acestora printr-un loc îngust.	Nivel local TULCEA, ISACCEA, MĂCIN, SULINA, Beștepe, C.A. Rosetti, Carcaliu, Ceatalchioi, Chilia Veche, Crișan, Dăeni, Greci, Grindu, I.C. Brătianu, Jijila, Jurilovca, Luncavița, Mahmudia, Maliuc, Murighiol, Nufăru, Ostrov, Pardina, Peceneaga, Sfântu Gheorghe, Smârdan, Somova, Turcoaia	CJ, MLPDA, MT
		MTmn 5	Asigurarea circulației navelor pe timp de iarna	Spargerea gheții din porturi, de pe brațele Dunării în vederea redresării drumurilor navigabile în perioada iernii	Nivel local TULCEA, ISACCEA, MĂCIN, SULINA, Beștepe, C.A. Rosetti, Carcaliu, Ceatalchioi, Chilia Veche, Crișan, Dăeni, Greci, Grindu, I.C. Brătianu, Jijila, Jurilovca, Luncavița, Mahmudia, Maliuc, Murighiol, Nufăru, Ostrov, Pardina, Peceneaga, Sfântu Gheorghe, Smârdan, Somova,, Turcoaia	CJ, MLPDA, MT
		MTmn.6	Infrastructura turism naval	Totalitatea utilităților (locuri de cazare, restaurante, vaporașe, șalupe, etc.) necesare bunei desfășurări a turismului în Rezervația Biosferei Delta Dunării	Nivel local TULCEA, ISACCEA, SULINA, C.A. Rosetti, Ceamurlia de Jos, Chilia Veche, Crișan, Jurilovca, Maliuc, Murighiol, Pardina, Sfântu Gheorghe	CJ, MLPDA, MT

Obiectiv sectorial	Sub-obiectiv sectorial	Cod măsură	Denumirea măsurii	Descrierea măsurii	Nivelul de aplicare	Responsabilitate
	OTTmi Intermodalitate consolidată la nivelul principalelor centre urbane din județ și dezvoltarea unui sistem secundar de noduri intermodale pentru o eficientă inter-conectare la nivel județean dar și la sistemele de transport regional și național între rețelele rutiere, feroviare, navale și transportul aerian.	MTmi1	Amenajare terminale intermodale	Terminale intermodale asigură opțiuni de deplasare atât pe cale rutieră (autogări), cât și pe cale feroviară (gări), navală și maritimă (porturi) și aeriană (heliport, aeroporturi)	Nivel local TULCEA, BABADAG, ISACCEA, MĂCIN, SULINA, Baia, Chilia Veche, Mahmudia	CJ, MLPDA, MT
	OTTmp (PCTF) Puncte de trecere a frontierei modernizate și conectate eficient la rețeaua de căi de comunicații a județului.	MTmt1	Reamenajarea punctelor de trecere a frontierei portuar	Modernizarea la standarde europene pentru asigurarea fluxului de tranzit în condiții optime și de realizare de controale vamale	Nivel local: TULCEA, SULINA	CJ, MLPDA, MT
		MTmt.2	Reamenajarea punctelor de trecere a frontierei cu bacul	Modernizarea la standarde europene pentru asigurarea fluxului de tranzit în condiții optime de realizare a controale vamale	Nivel local: C.A. Rosetti, Ceatalchioi, Chilia Veche	CJ, MLPDA, MT
		MTmt 3	Reamenajarea punctelor de trecere a frontierei tip RO-RO	Modernizarea la standarde europene pentru asigurarea fluxului de tranzit în condiții optime și de realizare de controale vamale	Nivel local: ISACCEA	CJ, MLPDA, MT

Tabel nr. 46: Eșalonare măsuri aferente domeniului țintă Structura teritoriului – Infrastructuri tehnice majore (căi de comunicații și transport) – și surse posibile de finanțare

Obiectiv sectorial	Sub-obiectiv sectorial	Măsură	Interval de implementare			Surse posibile de finanțare					
			Termen scurt (1-3 ani)	Termen mediu (3-5 ani)	Termen lung (5-10 ani)	Fonduri europene	Fonduri naționale[47]	Fonduri județene	Buget local	Sector privat[48]	Alte surse[49]
OTTm	OTTmr (rutier)	MTmr1	x		x		x	x	x		
		MTmr2	x			x	x	x	x		
		MTmr3		x		x	x	x	x		
		MTmr4	x			x	x	x	x		
		MTmr5		x		x	x	x	x		
		MTmr6	x			x	x	x	x		
		MTmr7		x		x	x	x	x		
		MTmr8		x		x	x	x	x		
		MTmr9		x		x	x	x	x		
		MTmr10			x	x	x	x			
		MTmr11		x		x	x				
		MTmr12			x	x	x				x
		MTmr13		x		x	x	x	x	x	x
		MTmr14		x		x	x	x	x	x	x
	OTTmf (feroviar)	MTmf1	x			x	x				x
		MTmf2		x		x	x	x	x	x	
		MTmf3		x		x	x	x	x	x	
		MTmf4			x	x	x				x
		MTmf5			x	x	x				x
		MTmf6		x		x	x	x			x
	OTTma (aerian)	MTma1		x		x	x				
		MTma2	x			x	x	x			
	OTTmn (naval)	MTmn1		x			x	x		x	x
		MTmn2	x			x	x	x			
		MTmn3	x			x	x	x		x	
		MTmn4	x			x	x	x			
		MTmn5	x				x	x			
		MTmn6	x			x	x	x	x	x	x
	OTTmi (intermodal)	MTmi1		x		x	x	x	x	x	x
	OTTmt	MTmt1		x		x	x	x			
		MTmt2	x			x	x	x			
		MTmt3		x		x	x	x		x	x
Total	**6**	**32**	**12**	**16**	**5**	**29**	**32**	**26**	**15**	**9**	**11**

[47] PNDL, Fond mediu, programe culturale etc.

[48] Agenți economici, ONG-uri etc.

[49] WB, fonduri de investiții (bănci) etc.

Tabel nr. 47: Măsuri aferente domeniului țintă Structura teritoriului – Infrastructuri tehnice majore (transportul și distribuția gazelor naturale) - corelate cu nivelul teritorial de aplicare

Nr. crt.	Cod SIRUTA	DENUMIRE UATB	OTTg1			OTTg 2				Total
			MTg1.1	MTg1.2	MTg2.1	MTg2.2	MTg2.3	MTg2.4	MTg2.5	
1	159614	TULCEA	x	x	x				x	**4**
2	159650	BABADAG	x	x			x		x	**4**
3	159687	ISACCEA	x	x	x				x	**4**
4	159730	MĂCIN	x	x	x				x	**4**
5	159767	SULINA	x	x			x		x	**4**
6	159785	Baia	x	x		x			x	**4**
7	159847	Beidaud	x	x			x		x	**4**
8	161552	Beştepe	x	x			x		x	**4**
9	159883	C.A. Rosetti								**0**
10	159945	Carcaliu	x	x				x	x	**4**
11	159963	Casimcea	x	x			x		x	**4**
12	160092	Ceamurlia de Jos	x	x			x		x	**4**
13	160047	Ceatalchioi								**0**
14	160127	Cerna	x	x		x			x	**4**
15	160172	Chilia Veche								**0**
16	160225	Ciucurova	x	x			x		x	**4**
17	160261	Crișan	x	x			x		x	**4**
18	160305	Dăeni	x	x			x		x	**4**
19	160323	Dorobanțu	x	x			x		x	**4**
20	160387	Frecăței	x	x		x			x	**4**
21	160430	Greci	x	x				x	x	**4**
22	160458	Grindu	x	x			x		x	**4**
23	160476	Hamcearca	x	x			x		x	**4**
24	160528	Horia	x	x		x			x	**4**
25	161525	I.C. Brătianu	x	x			x		x	**4**
26	160564	Izvoarele	x	x			x		x	**4**
27	160617	Jijila	x	x	x				x	**4**
28	160644	Jurilovca	x	x			x		x	**4**
29	160680	Luncavița	x	x		x			x	**4**
30	160724	Mahmudia	x	x			x		x	**4**
31	160779	Maliuc	x	x			x		x	**4**
32	160831	Mihai Bravu	x	x		x			x	**4**
33	160877	Mihail Kogălniceanu	x	x			x		x	**4**
34	160911	Murighiol	x	x			x		x	**4**
35	160993	Nalbant	x	x		x			x	**4**
36	161035	Niculițel	x	x		x			x	**4**
37	161053	Nufăru	x	x			x		x	**4**
38	161106	Ostrov	x	x			x		x	**4**
39	161133	Pardina								**0**
40	161151	Peceneaga	x	x		x			x	**4**
41	161179	Sarichioi	x	x			x		x	**4**
42	161231	Sfântu Gheorghe								**0**
43	161259	Slava Cercheză	x	x			x		x	**4**
44	161286	Smârdan	x	x				x	x	**4**
45	161302	Somova	x	x				x	x	**4**
46	161348	Stejaru	x	x			x		x	**4**
47	161384	Topolog	x	x			x		x	**4**
48	161464	Turcoaia	x	x			x		x	**4**
49	161482	Valea Nucarilor	x	x			x		x	**4**
50	161561	Valea Teilor	x	x			x		x	**4**
51	161543	Văcăreni	x	x		x			x	**4**
Total			**46**	**46**	**4**	**10**	**28**	**4**	**46**	**180**

Tabel nr. 48: Descriere măsuri aferente domeniului țintă Structura teritoriului – Infrastructuri tehnice majore (transportul și distribuția gazelor naturale) – corelate cu nivelul teritorial de aplicare

Obiectiv sectorial	Sub-obiectiv sectorial	Cod măsură	Denumire măsură	Descrierea măsurii	Nivelul de aplicare	Responsabilitate
1	2	3	4	5	6	7
OTT Dezvoltare echilibrată a infrastructurilor tehnice majore de pe teritoriul județului Tulcea, bazată pe valorificarea durabilă a resurselor, care să asigure îmbunătățirea calității vieții în localitățile din mediul urban și în cele din mediul rural deopotrivă	OTTg 1.1 Dezvoltarea Sistemului de transport gaze naturale în județ	MTg1.1	Extinderea sistemului de transport gaze naturale	Extinderea sistemului de transport gaze naturale în județ, prin montarea de conducte de transport gaze naturale pe trasee paralele cu drumurile existente pentru a se putea interveni cu rapiditate în cazul producerii unui accident	Nivel județean cu excepția comunelor C. A, Rosetti, Ceatalchioi, Chilia Veche, Pardina, Sfântu Gheorghe	CJ, Transgaz
		MTg1.2	Exploatarea în condiţii de siguranţă a conductelor de transport gaze naturale și a instalațiilor aferente	Exploatarea în condiţii de siguranţă a conductelor de transport gaze naturale și a instalațiilor aferente, prin respectarea distanţelor de siguranţă a noilor obiective faţă de conducte și instalațiile aferente.	Nivel județean cu excepția comunelor C. A, Rosetti, Ceatalchioi, Chilia Veche, Pardina, Sfântu Gheorghe	CJ, CL, TRANSGAZ
	OTTg2 Extinderea alimentării cu gaze naturale în localitățile județului	MTg2.1	Extinderea alimentării cu gaze naturale în localitățile în care există distribuţii de gaze naturale	Dezvoltarea alimentării cu gaze naturale în localităţile în care există distribuţii de gaze naturale, prin extinderea reţelelor de distribuţie a gazelor naturale, în paralel cu înlocuirea conductelor cu durata normală de viaţă expirată :	Nivel local Municipiul Tulcea, Orașele Isaccea și Măcin, Comuna Jijila	CL, OD
		MTg2.2	Alimentarea cu gaze naturale în UAT/ comune în care nu există distribuții de gaze naturale, dar care sunt traversate de conducte de transport.	Înființarea de noi distribuții de gaze naturale în UAT/comunele al căror teritoriu administrativ este traversat de conducte de transport, (pentru alimentarea cărora este necesar un racord la conductele existente): prin înființarea distribuțiilor de gaze naturale și montarea conductelor și instalațiilor de consum pe baza unor studii de fezabilitate în funcţie de cererile cetățenilor și planurile de dezvoltare prezumate de către investitori	Nivel local Comunele: Baia, Cerna, Frecăței, Horia, Luncavița, Mihai Bravu, Nalbant, Niculițel, Peceneaga, Văcăreni.	CL, Transgaz, OD
		MTg2.3	Înființarea de noi distribuții gaze naturale în UAT/comune, prin dezvoltarea sistemului de transport gaze naturale pe teritoriul județului	Înființarea de noi distribuții de gaze naturale în UAT/comune, prin dezvoltarea sistemului de transport gaze naturale pe teritoriul județului	Local Orașele Babadag, Sulina Comunele: Beidaud, Beștepe, Casimcea, Ceamurlia de Jos, Ciucurova, Crisan, Dăeni, Dorobanțu, Grindu, Hamcearca, I. C. Brătianu, Izvoarele, Jurilovca, Mahmudia, Maliuc, Mihail Kogălniceanu, Murighiol, Nufăru, Ostrov, Sarichioi, Slava Cercheză, Stejaru, Topolog, Turcoaia, Valea Nucarilor, Valea Teilor	CL, Transgaz, OD
		MTg2.4	Înființarea de noi distribuții gaze naturale în UAT/comune, prin montarea de SRM alimentate din conducte de repartiție (de medie presiune)	Înființarea de noi distribuții gaze naturale în UAT/comune, prin montarea de SRM alimentate din conducte de repartiție (de medie presiune), conducte ce pornesc din SRM existente (sau propuse) pe teritoriul administrativ al comunelor/orașelor învecinate:	Nivel local: Comunele Carcaliu, Greci, Smârdan, Somova.	CL, Transgaz, OD
		MTg2.5	Respectarea distanţelor de siguranţă a noilor clădiri/obiective faţă de conductele de distribuție gaze naturale	Respectarea distanţelor de siguranţă a noilor clădiri/obiective faţă de conductele de distribuție gaze naturale, întreținerea lor corespunzătoare pentru evitarea accidentelor în zonele tranzitate de conducte de distribuție gaze naturale.	Nivel județean cu excepția comunelor C. A, Rosetti, Ceatalchioi, Chilia Veche, Pardina, Sfântu Gheorghe	CJ, CL, Transgaz, OD

Tabel nr. 49: Eșalonare măsuri aferente domeniului țintă Structura teritoriului – Infrastructuri tehnice majore (transportul și distribuția gazelor naturale) – și surse posibile de finanțare

Obiectiv sectorial	Sub-obiectiv sectorial	Măsură	Interval de implementare			Surse posibile de finanțare					
			Termen scurt (1-3 an)	Termen mediu (3-5 ani)	Termen lung (5-10 ani)	Fonduri europene	Fonduri naționale[50]	Fonduri județene	Buget local	Sector privat[51]	Alte surse[52]
OTT	OTTg1	MTg1.1			x	x	x	x	x	x	
		MTg1.2	x	x	x			x		x	
	OTTg2	MTg2.1	x						x	x	
		MTg2.2		x		x	x	x	x	x	
		MTg2.3			x	x	x	x	x	x	
		MTg2.4			x	x	x	x	x	x	
		MTg2.5	x	x	x		x	x		x	
Total	**2**	**7**	**3**	**3**	**5**	**4**	**5**	**6**	**5**	**7**	

[50] PNDL, Fond mediu, programe culturale etc.

[51] Agenți economici, ONG-uri etc.

[52] WB, fonduri de investiții (bănci) etc.

Tabel nr. 50: Măsuri aferente domeniului țintă Structura teritoriului – Infrastructuri tehnice majore (producția și alimentarea cu energie termică) – corelate cu nivelul teritorial de aplicare

Nr. crt.	Cod SIRUTA	DENUMIRE UATB	OTTt1					OTTt2			OTTt3		Total
			MTt1.1	MTt1.2	MTt1.3	MTt1.4	MTt1.5	MTt2.1	MTt2.2	MTt2.3	MTt3.1	MTt3.2	
1	159614	TULCEA	x	x	x	x	x	x	x		x	x	**9**
2	159650	BABADAG	x	x				x		x	x	x	**6**
3	159687	ISACCEA	x	x				x	x		x	x	**6**
4	159730	MĂCIN	x	x				x	x		x	x	**6**
5	159767	SULINA	x	x				x		x	x	x	**6**
6	159785	Baia	x					x		x	x	x	**5**
7	159847	Beidaud	x					x		x	x	x	**5**
8	161552	Beștepe	x					x		x	x	x	**5**
9	159883	C.A. Rosetti	x					x		x	x	x	**5**
10	159945	Carcaliu	x					x		x	x	x	**5**
11	159963	Casimcea	x					x		x	x	x	**5**
12	160092	Ceamurlia de Jos	x					x		x	x	x	**5**
13	160047	Ceatalchioi	x					x		x	x	x	**5**
14	160127	Cerna	x					x		x	x	x	**5**
15	160172	Chilia Veche	x					x		x	x	x	**5**
16	160225	Ciucurova	x					x		x	x	x	**5**
17	160261	Crișan	x					x		x	x	x	**5**
18	160305	Dăeni	x					x		x	x	x	**5**
19	160323	Dorobanțu	x					x		x	x	x	**5**
20	160387	Frecăței	x					x		x	x	x	**5**
21	160430	Greci	x					x		x	x	x	**5**
22	160458	Grindu	x					x		x	x	x	**5**
23	160476	Hamcearca	x					x		x	x	x	**5**
24	160528	Horia	x					x		x	x	x	**5**
25	161525	I.C. Brătianu	x					x		x	x	x	**5**
26	160564	Izvoarele	x					x		x	x	x	**5**
27	160617	Jijila	x					x	x		x	x	**5**
28	160644	Jurilovca	x					x		x	x	x	**5**
29	160680	Luncavița	x					x		x	x	x	**5**
30	160724	Mahmudia	x					x		x	x	x	**5**
31	160779	Maliuc	x					x		x	x	x	**5**
32	160831	Mihai Bravu	x					x		x	x	x	**5**
33	160877	Mihail Kogălniceanu	x					x		x	x	x	**5**
34	160911	Murighiol	x					x		x	x	x	**5**
35	160993	Nalbant	x					x		x	x	x	**5**
36	161035	Niculițel	x					x		x	x	x	**5**
37	161053	Nufăru	x					x		x	x	x	**5**
38	161106	Ostrov	x					x		x	x	x	**5**
39	161133	Pardina	x					x		x	x	x	**5**
40	161151	Peceneaga	x					x		x	x	x	**5**
41	161179	Sarichioi	x					x		x	x	x	**5**
42	161231	Sfântu Gheorghe	x					x		x	x	x	**5**
43	161259	Slava Cercheză	x					x		x	x	x	**5**
44	161286	Smârdan	x					x		x	x	x	**5**
45	161302	Somova	x					x		x	x	x	**5**
46	161348	Stejaru	x					x		x	x	x	**5**
47	161384	Topolog	x					x		x	x	x	**5**
48	161464	Turcoaia	x					x		x	x	x	**5**
49	161482	Valea Nucarilor	x					x		x	x	x	**5**
50	161561	Valea Teilor	x					x		x	x	x	**5**
51	161543	Văcăreni	x					x		x	x	x	**5**
Total			**51**	**5**	**1**	**1**	**1**	**51**	**4**	**47**	**51**	**51**	

Tabel nr. 51: Descriere măsuri aferente domeniului țintă Structura teritoriului – Infrastructuri tehnice majore (producția și alimentarea cu energie termică) – corelate cu nivelul teritorial de aplicare

Obiectiv sectorial	Sub-obiectiv sectorial	Cod măsură	Denumire măsură	Descrierea măsurii	Nivelul de aplicare	Responsabilitate
OTTt1 Creșterea eficienței energetice a alimentării cu energie termică	OTTt1 Creșterea eficienței energetice a alimentării cu energie termică	MTt1.1	Creșterea eficienței energetice a alimentării cu energie termică, în scopul reducerii consumului de combustibil	Creșterea eficienței energetice a alimentării cu energie termică, în scopul reducerii consumului de combustibil, prin intervenții asupra anvelopei (termoizolare), cât și asupra instalațiilor interioare la clădirile publice, locuințe colective, dar și locuințe individuale.	Județean	CJ, CL
		MTt1.2	Utilizarea instalațiilor de gazeificare pentru producerea de energie (electrică și termică), folosind combustibil deșeurile orășenești	Utilizarea instalațiilor de gazeificare pentru producerea de energie (electrică și termică), folosind combustibil deșeurile orășenești	Local – municipii, orașe Municipiul Tulcea și orașele: Babadag, Isaccea, Măcin, Sulina.	CJ, CL
		MTt1.3	Reabilitarea rețelei de termoficare	Reabilitarea rețelei de termoficare primară (2 km traseu nereabilitat) și secundară (cca. 20% traseu rămas nereabilitat)	Local în Municipiul Tulcea	CJ, CL
		MTt1.4	Înlocuirea vechilor instalaţii interioare de termoficare	Înlocuirea vechilor instalații interioare de termoficare uzate, din blocurile din municipiul Tulcea.	Local în Municipiul Tulcea	CL, AP
		MTt1.5	Implementarea proiectului de construire a unei centrale în cogenerare	Implementarea proiectului de construire a unei centrale în cogenerare în cadrul unui parteneriat public-privat, care ar urma să ducă la creșterea eficienței sistemului cu 20%, în municipiul Tulcea.	Local în Municipiul Tulcea	CJ, CL, IP
	OTTt2 Dezvoltarea sistemelor de alimentare cu energie termică	MTt2.1	Montarea centralelor termice automatizate, cu grad redus de poluare în toate clădirile publice din județ.	Montarea centralelor termice moderne, automatizate, cu grad redus de poluare în toate clădirile publice din județ, în special în unitățile cu aglomerări de persoane (învățământ, sănătate, administrație).	Județean	CJ, CL
		MTt2.2	Alimentarea cu energie termică în localităţile cu distribuţii de gaze naturale prin instalarea de centrale termice de bloc / scară de bloc sau individuale, utilizând combustibil gazele naturale.	Alimentarea cu energie termică **în localităţile cu distribuţii de gaze** prin instalarea de centrale termice de bloc/scară de bloc sau individuale, utilizând drept combustibil gazele naturale	local în: Municipiul Tulcea, orașul Isaccea, orașul Măcin, comuna Jijila. local în orașele Babadag și Sulina și în comunele: Baia, Beidaud, Beștepe, C.A. Rosetti, Carcaliu, Casimcea, Ceamurlia de Jos, Ceatalchioi, Cerna, Chilia Veche, Ciucurova, Crișan, Dăeni, Dorobanțu, Frecăței, Greci, Grindu, Hamcearca, Horia, I.C. Brătianu, Izvoarele, Jurilovca, Luncavița, Mahmudia, Maliuc, Mihai Bravu, Mihail Kogălniceanu, Murighiol, Nalbant, Niculițel, Nufăru, Ostrov, Pardina, Peceneaga, Sarichioi, Sfântu Gheorghe, Slava Cercheză, Smârdan, Somova, Stejaru, Topolog, Turcoaia, Valea Nucarilor, Valea Teilor, Văcăreni	CL, IP , P
		MTt2.3	Alimentarea cu energie termică în localităţile fără distribuţii de gaze naturale prin instalarea de centrale termice funcționând pe combustibil lichid sau GPL.	Alimentarea cu energie termică **în localităţile fără distribuţii de gaze naturale** prin instalarea de centrale termice funcționând pe combustibil lichid sau GPL pentru eliminarea sistemelor improvizate de încălzire a apartamentelor/clădirilor		CL, IP , P
	OTTt3 Promovarea utilizării energiei din surse regenerabile	MTt3.1	Dezvoltarea sistemelor de utilizare a biomasei	Dezvoltarea sistemelor de utilizare a biomasei, cu accentul pe producerea și arderea peleților de lemn/deșeuri lemnoase în toate localitățile.	Județean	CJ, CL, IP
		MTt3.2	Adoptarea soluţiilor de utilizare a energiei solare	Adoptarea soluțiilor de utilizare a energiei solare pentru prepararea apei calde menajere.	Județean	CJ, CL, IP

Tabel nr. 52: Eșalonare măsuri aferente domeniului țintă Structura teritoriului – Infrastructuri tehnice majore (producția și alimentarea cu energie termică) – și surse posibile de finanțare

Obiectiv sectorial	Sub-obiectiv sectorial	Măsură	Interval de implementare			Surse posibile de finanțare					
			Termen scurt (1-3 an)	Termen mediu (3-5 ani)	Termen lung (5-10 ani)	Fonduri europene	Fonduri naționale[53]	Fonduri județene	Buget local	Sector privat[54]	Alte surse[55]
OTTt1	OTTt1	MTt1.1	x			x	x	x	x	x	
		MTt1.2		x		x	x	x	x	x	
		MTt1.3	x				x	x	x		
		MTt1.4	x						x	x	
		MTt1.5	x			x	x	x	x	x	
	OTTt.2	MTt2.1	x			x	x	x	x		
		MTt2.2	x					x	x	x	
		MTt2.3	x				x	x	x	x	
	OTTt3	MTt3.1	x			x	x	x	x	x	
		MTt3.2	x			x	x	x	x	x	
Total	**3**	**10**	**9**	**1**		**6**	**8**	**9**	**10**	**8**	

[53] PNDL, Fond mediu, programe culturale etc.

[54] Agenți economici, ONG-uri etc.

[55] WB, fonduri de investiții (bănci) etc.

Tabel nr. 53: Măsuri aferente domeniului țintă Structura teritoriului – Energia electrică și telecomunicațiile - corelate cu nivelul teritorial de aplicare

Nr. crt.	Cod SIRUTA	DENUMIRE UATB	OTTe1			OTTe2		OTTc1		Total
			MTe1.1	MTe1.2	MTe1.3	MTe2.1	MTc1.1	MTc1.2	MTc1.3	
1	159614	TULCEA	x	x	x	x	x	x		**6**
2	159650	BABADAG		x		x	x			**3**
3	159687	ISACCEA		x	x	x	x	x		**5**
4	159730	MĂCIN		x		x	x			**3**
5	159767	SULINA	x	x		x	x			**4**
6	159785	Baia				x	x	x	x	**4**
7	159847	Beidaud				x	x		x	**3**
8	161552	Beștepe				x	x	x	x	**4**
9	159883	C.A. Rosetti	x			x	x	x	x	**5**
10	159945	Carcaliu				x	x		x	**3**
11	159963	Casimcea			x	x	x	x	x	**5**
12	160092	Ceamurlia de Jos				x	x		x	**3**
13	160047	Ceatalchioi	x			x	x	x	x	**5**
14	160127	Cerna				x	x	x	x	**4**
15	160172	Chilia Veche	x			x	x	x	x	**5**
16	160225	Ciucurova			x	x	x		x	**4**
17	160261	Crișan				x	x	x	x	**4**
18	160305	Dăeni				x	x		x	**3**
19	160323	Dorobanțu	x			x	x	x	x	**5**
20	160387	Frecăței	x		x	x	x		x	**5**
21	160430	Greci				x	x		x	**3**
22	160458	Grindu			x	x	x		x	**4**
23	160476	Hamcearca				x	x	x	x	**4**
24	160528	Horia				x	x	x	x	**4**
25	161525	I.C. Brătianu	x		x	x	x		x	**5**
26	160564	Izvoarele				x	x		x	**3**
27	160617	Jijila			x	x	x		x	**4**
28	160644	Jurilovca				x	x		x	**3**
29	160680	Luncavița	x		x	x	x		x	**5**
30	160724	Mahmudia				x	x		x	**3**
31	160779	Maliuc				x	x	x	x	**4**
32	160831	Mihai Bravu				x	x		x	**3**
33	160877	Mihail Kogălniceanu				x	x		x	**3**
34	160911	Murighiol	x			x	x	x	x	**5**
35	160993	Nalbant			x	x	x		x	**4**
36	161035	Niculițel				x	x		x	**3**
37	161053	Nufăru	x			x	x	x	x	**5**
38	161106	Ostrov	x			x	x		x	**4**
39	161133	Pardina	x			x	x	x	x	**5**
40	161151	Peceneaga				x	x		x	**3**
41	161179	Sarichioi				x	x	x	x	**4**
42	161231	Sfântu Gheorghe				x	x	x	x	**4**
43	161259	Slava Cercheză				x	x		x	**3**
44	161286	Smârdan	x		x	x	x		x	**5**
45	161302	Somova			x	x	x		x	**4**
46	161348	Stejaru				x	x	x	x	**4**
47	161384	Topolog			x	x	x	x	x	**5**
48	161464	Turcoaia				x	x		x	**3**
49	161482	Valea Nucarilor	x			x	x		x	**4**
50	161561	Valea Teilor	x			x	x		x	**4**
51	161543	Văcăreni			x	x	x		x	**4**
Total			**16**	**5**	**14**	**51**	**51**	**21**	**46**	**204**

Tabel nr. 54: Descriere măsuri aferente domeniului țintă Structura teritoriului – Energia electrică și telecomunicațiile - corelate cu nivelul teritorial de aplicare

Obiectiv sectorial	Sub-obiectiv sectorial	Cod măsură	Denumire măsură	Descrierea măsurii	Nivelul de aplicare	Responsabilitate
OTT Dezvoltarea echilibrată a infrastructurilor majore de pe teritoriul județului Tulcea, bazată pe utilizarea durabilă a resurselor, care să contribuie la îmbunătățirea calității vieții	OTTe1 Dezvoltarea rețelelor de transport și de distribuție a energiei electrice	MTe1.1	Extinderea rețelei electrice de distribuție	Extinderea rețelei electrice de distribuție pentru asigurarea alimentării cu energie electrică a tuturor consumatorilor în unitățile administrativ teritoriale menționate în col. 6	Nivel local: Municipiul Tulcea, Orașul Sulina, Comunele C.A. Rosetti, Ceatalchioi, Chilia Veche, Dorobanțu, Frecăței, I.C. Brătianu, Luncavița, Murighiol, Nufăru, Ostrov, Pardina, Smârdan, Valea Nucarilor, Valea Teilor	Rețele Electrice România
		MTe1.2	Creșterea eficienței consumului de energie electrică	Creșterea eficienței consumului de energie electrică prin îmbunătățirea infrastructurii energetice și gestionarea inteligentă a energiei electrice în mediul urban	Nivel local: Municipiul Tulcea Orașele Babadag, Isaccea, Măcin, Sulina	Rețele Electrice România
		MTe1.3	Modernizarea rețelelor de transport și distribuție a energiei electrice	Realizarea investițiilor din planurile de dezvoltare a rețelelor electrice de transport (Transelectrica), respectiv distribuție (Rețele Electrice România)	Nivel local: Municipiul Tulcea Oraș Isaccea Comunele Casimcea, Ciucurova, Frecăței, Grindu, I.C. Brătianu, Jijila, Luncavița, Nalbant, Smârdan, Somova, Topolog, Văcăreni	Transelectrica, Rețele Electrice România
	OTTe2 Valorificarea surselor regenerabile de energie pentru producerea energiei electrice	MTe2.1	Valorificarea surselor regenerabile de energie	Valorificarea surselor regenerabile de energie prin creșterea utilizării energiei solare și a biomasei pentru producerea energiei electrice în toate localitățile județului	Nivel județean	CJ, CL, investitori privați
	OTTc1 Dezvoltarea rețelei de telecomunicații și creșterea accesului la infrastructura informațională în vederea îmbunătățirii calității vieții	MTc1.1	Dezvoltarea rețelelor de telefonie	Dezvoltarea rețelelor de telefonie fixă și mobilă în toate localitățile județului	Nivel județean	CJ, Operatori rețele telefonie fixă, mobilă, internet
		MTc1.2	Asigurarea accesului la broadband	Asigurarea accesului la broadband, cu viteze de 30 Mbps sau mai mari, în localitățile cuprinse în "zonele albe"	Nivel local: Municipiul Tulcea Oraș Isaccea Comunele Baia, Beștepe, C.A. Rosetti, Casimcea, Ceatalchioi, Cerna, Chilia Veche, Crișan, Dorobanțu, Hamcearca, Horia, Maliuc, Murighiol, Nufăru, Pardina, Sarichioi, Sfântu Gheorghe, Stejaru, Topolog.	CL, Operatori rețele telefonie fixă, mobilă, internet
		MTc1.3	Instruirea populației	Dezvoltarea programelor de instruire a populației în utilizarea tehnologiei informației în mediul rural	Nivel local (comune)	CJ, CL

Tabel nr. 55: Eșalonare măsuri aferente domeniului țintă Structura teritoriului – Energia electrică și telecomunicațiile – și surse posibile de finanțare

Obiectiv sectorial	Sub-obiectiv sectorial	Măsură	Interval de implementare			Surse posibile de finanțare					
			Termen scurt (1-3 ani)	Termen mediu (3-5 ani)	Termen lung (5-10 ani)	Fonduri europene	Fonduri naționale[56]	Fonduri județene	Buget local	Sector privat[57]	Alte surse[58]
OTT	OTTe1	MTe1.1	x			x	x			x	
		MTe1.2		x		x	x			x	
		MTe1.3			x	x	x	x			
	OTTe2	MTe2.1			x	x	x	x	x	x	
	OTTc1	MTc1.1			x	x	x				
		MTc1.2			x	x	x			x	
		MTc1.3		x		x	x	x	x	x	
Total	**3**	**6**	**1**	**2**	**4**	**7**	**7**	**3**	**2**	**5**	**-**

[56] PNDL, Fond mediu, programe culturale etc.

[57] Agenți economici, ONG-uri etc.

[58] WB, fonduri de investiții (bănci) etc.

Tabel nr. 56: Măsuri aferente domeniului țintă – Structura teritoriului – infrastructuri tehnice majore (gestiune deșeuri) – corelate cu nivelul teritorial de aplicare

Nr. crt.	Cod SIRUTA	DENUMIRE UATB	OTTd.1				OTTd.2.	OTTd.3	OTTd4		Total
			MTd1.1	MTd1.2.	MTd1.3	MTd1.4	MTd2.1	MTd3.1	MTd4.1	MTd4.2	
1	159614	TULCEA		x	x		x	x			4
2	159650	BABADAG					x				1
3	159687	ISACCEA	x				x				2
4	159730	MĂCIN	x		x		x				3
5	159767	SULINA	x		x	x	x				4
6	159785	Baia					x		x	x	3
7	159847	Beidaud					x		x	x	3
8	161552	Beștepe					x		x	x	3
9	159883	C.A. Rosetti					x		x	x	3
10	159945	Carcaliu					x		x	x	3
11	159963	Casimcea					x		x	x	3
12	160092	Ceamurlia de Jos					x		x	x	3
13	160047	Ceatalchioi					x		x	x	3
14	160127	Cerna					x		x	x	3
15	160172	Chilia Veche			x		x		x	x	4
16	160225	Ciucurova					x		x	x	3
17	160261	Crișan			x	x	x		x	x	5
18	160305	Dăeni					x	x	x	x	4
19	160323	Dorobanțu					x		x	x	3
20	160387	Frecăței					x		x	x	3
21	160430	Greci					x		x	x	3
22	160458	Grindu					x		x	x	3
23	160476	Hamcearca					x		x	x	3
24	160528	Horia					x		x	x	3
25	161525	I.C. Brătianu					x		x	x	3
26	160564	Izvoarele					x	x	x	x	4
27	160617	Jijila					x		x	x	3
28	160644	Jurilovca					x		x	x	3
29	160680	Luncavița					x		x	x	3
30	160724	Mahmudia					x		x	x	3
31	160779	Maliuc				x	x		x	x	4
32	160831	Mihai Bravu		x			x		x	x	4
33	160877	Mihail Kogălniceanu					x		x	x	3
34	160911	Murighiol					x		x	x	3
35	160993	Nalbant					x		x	x	3
36	161035	Niculițel					x		x	x	3
37	161053	Nufăru				x	x		x	x	4
38	161106	Ostrov					x		x	x	3
39	161133	Pardina					x		x	x	3
40	161151	Peceneaga					x		x	x	3
41	161179	Sarichioi					x		x	x	3
42	161231	Sfântu Gheorghe			x		x		x	x	4
43	161259	Slava Cercheză					x		x	x	3
44	161286	Smârdan					x		x	x	3
45	161302	Somova					x		x	x	3
46	161348	Stejaru					x		x	x	3
47	161384	Topolog					x		x	x	3
48	161464	Turcoaia					x	x	x	x	4
49	161482	Valea Nucarilor					x		x	x	3
50	161561	Valea Teilor					x		x	x	3
51	161543	Văcăreni					x		x	x	3
Total			**3**	**2**	**6**	**4**	**51**	**4**	**46**	**46**	**162**

Tabel nr. 57: Descriere măsuri aferente domeniului țintă Structura teritoriului – infrastructuri tehnice majore (gestiune deșeuri) – corelate cu nivelul teritorial de aplicare

Obiectiv sectorial	Sub-obiectiv sectorial	Cod măsură	Denumire măsură	Descrierea măsurii	Nivelul de aplicare	Responsabilitate
OTT Dezvoltare echilibrată a infrastructurilor tehnice majore de pe teritoriul județului Tulcea, bazată pe valorificarea durabilă a resurselor, care să asigure îmbunătățirea calității vieții în localitățile din mediul urban și în cele din mediul rural deopotrivă	OTTd.1 Continuarea implementării Sistemului de Management Integrat al Deșeurilor în județul Tulcea - SMID	MTd1.1	Închiderea finală și refacerea ecologică a depozitelor de deșeuri neconforme închise.	Depozitele de deșeuri neconforme au sistat activitatea de depozitare și au fost închise prin SMID în anul 2016. Prin ecologizarea și postmonitorizarea fostelor rampe închise se reduce impactul asupra posibilităților de extindere a localităților unde au fost amplasate acestea. Se apreciază că sunt necesari aprox. 20 ani de refacere ecologica si postmonitorizare.	Orașele Isaccea, Măcin, Sulina	CJ SMID
		MTd1.2	Eficientizarea funcționării depozitelor ecologice pentru deșeurile menajere	Cele două depozite colectează deșeurile din zonele de colectare: 1- Tulcea, 2 – Mihai Bravu, 3 – Măcin și 4 – Delta Dunării	Municipiul Tulcea, comuna Mihai Bravu	CJ SMID
		MTd1.3	Eficientizarea funcționării stațiilor de transfer și a danelor de acostare	Cele 6 stații de transfer au linie de sortare pentru deșeurile menajere din întreg județul (prin cele de la Tulcea și Măcin) și pentru cele din Delta Dunării (prin cele de la Crisan, Chilia Veche și Sfântu Gheorghe)	Municipiul **Tulcea, orașele Măcin,** Sulina, comunele Crisan, Chilia Veche și Sfântu Gheorghe	CJ SMID
		MTd1.4	Construirea danelor de acostare a navelor pentru transport deșeuri din Deltă la stațiile de transfer	In vederea transportului deșeurilor din Delta Dunării va fi achiziționată/închiriată o navă fluvială cu dotări speciale și vor fi construite 10 dane de acostare a navei în localitățile Sulina (3 dane) Crișan (2 dane), Maliuc (4 dane), Nufăru (1 dana).	Oraș Sulina, Comunele Crișan, Maliuc, Nufăru	CJ SMID
	OTTd.2 Creșterea gradului de conștientizare a populației județului cu privire la beneficiile implementării proiectului SMID Tulcea	MTd2.1	Promovarea unui sistem de informare, conștientizare și motivare a populației județului cu privire la gestionarea corespunzătoare a deșeurilor în cadrul SMID Tulcea.		Județean	CJ SMID
	OTTd.3 Reducerea impactului negativ al deșeurilor industriale asupra mediului	MTd3.1	Reconstrucția ecologică, monitorizarea siturilor contaminate în urma activităților industriale.	Sunt vizate siturile contaminate în urma activităților din industria metalurgică, industria minieră și construcțiile: halda de șlam roșu, haldele de steril, carierele de piatra. Se urmărește securizarea și stabilizarea haldelor afectate de ploile intense, cantități de material din halde fiind antrenate de precipitatii ducând la colmatarea râurilor. Monitorizarea post închidere, pentru eliminarea pericolului poluării solului, a apelor de suprafață/ subterane, cu metale grele.	Municipiul Tulcea, comunele Dăeni, Izvoarele, Turcoaia	CJ Agenți economici APM Tulcea
	OTTd4 Colectarea selectivă a deșeurilor și valorificarea recipientelor PET în conformitate cu prevederile legale	MTd4.1	Dotarea cu containere de tip europubele a tuturor gospodăriilor și informarea comunităților locale cu privire la necesitatea și beneficiile colectării selective a deșeurilor	Măsura are în vedere realizarea reducerii cantităților totale de deșeuri printr-o selectare optimă.	Nivel local: mediul rural	CJ, CL, ANPM
		MTd4.2	Realizarea de puncte de colectare a recipientelor PET la nivelul localităților rurale	În cazul aplicării acestei măsuri se va obține un procentaj major de colectare și valorificare a recipientelor PET introduși pe piață.	Nivel local: mediul rural	CL, ONG

Tabel nr. 58: Eșalonare măsuri aferente domeniului țintă Structura teritoriului – infrastructuri tehnice majore (gestiune deșeuri) – și surse posibile de finanțare

Obiectiv sectorial	Sub-obiectiv sectorial	Măsură	Interval de implementare			Surse posibile de finanțare					
			Termen scurt (1-3 ani)	Termen mediu (3-5 ani)	Termen lung (5-10 ani)	Fonduri europene	Fonduri naționale[59]	Fonduri județene	Buget local	Sector privat[60]	Alte surse[61]
OTT	OTTd.1	MTd1.1	x					x			
		MTd1.2.	x					x			
		MTd1.3	x					x			
		MTd1.4	x					x			
	OTTd.2.	MTd2.1		x				x			
	OTTd.3	MTd3.1		x			Fond mediu				
	OTTd4	MTd4.1		x					x		
		MTd4.2		x				x	x		
Total	**4**	**8**	**4**	**4**			**1**	**6**	**2**		

[59] PNDL, Fond mediu, programe culturale etc.

[60] Agenți economici, ONG-uri etc.

[61] WB, fonduri de investiții (bănci) etc.

Tabel nr. 59: Descriere măsuri aferente domeniului țintă Structura teritoriului – Zonificare – corelate cu nivelul teritorial de aplicare

Obiectiv sectorial	Sub-obiectiv sectorial	Cod măsură	Denumire măsură	Descrierea măsurii	Nivelul de aplicare	Responsabilitate
OZT Asigurarea unei zonificări economice echilibrate și eficiente pentru o gestiune durabilă	OZT 1 RBDD: creșterea nivelului de trai al locuitorilor din Delta Dunării	MZ 1.1	Dezvoltarea infrastructurii tehnico-edilitare	Pentru a putea crește gradul de accesibilitate și deservirea populației rurale cu servicii cotidiene în centrul polarizator	Sulina, C.A. Rosetti, Ceatalchioi, Chilia Veche, Crișan, Maliuc, Pardina, Sf. Gheorghe	Min. Dezv. Regionale, CJ
		MZ 1.2	Personal RBDD mai numeros care să fie pe teren. Control mai strict al activităților de turism și a altor activități care ar putea periclita biodiversitatea zonei.	Pentru a realiza un control eficient care să descurajeze acțiuni vătămătoare mediului sau intereselor RBDD		Min. Mediului, CJ, RBDD
		MZ 1.3	Control mai strict al autorizațiilor de construire emise	respectarea specificului zonei		Min. Dezv. Regionale, CJ
	OZT 2 Tulcea Murighiol: Dezvoltarea industriei și a cercetării.	MZ 2.1	Dezvoltarea de clustere în cercetare-protecția mediului, construcții navale-metalurgie și turism	Tulcea și această regiune trebuie să își dezvolte sectorul economic pentru a-și amplifica forța de atracție a resurselor, dar și pentru a genera dezvoltare în cadrul zonei urbane funcționale sau a unei viitoare zone metropolitane. Activitățile economice însă sunt dependente de traiectorie, adică au nevoie de o tradiție pe care să și-o dezvoltate în timp. Activități economice noi apar doar cu costuri financiare și de resurse umane foarte ridicate, iar timpul necesar pentru a deveni competitiv pe piață este de ordinul deceniilor. În această logică propunem dezvoltarea unor clustere în jurul unor activități economice fanion pentru județ: metalurgie (aluminiu și aliaje), construcții de nave, cercetare și protecția mediului. Unitățile de profil de județ nu pot realiza un cluster doar la nivel local ci vor face parte și organizații care au o cu totul altă locație (să facă parte dintr-un cluster organizațional și nu unul teritorial).	Tulcea, Beștepe, Mahmudia, Nufăru, Somova	Min. Dezv. Regionale, Min. Cercetării, Min. Economiei, CJ
	OZT 3 Mihail Kogălniceanu: Creșterea randamentului din agricultură și astfel creșterea nivelului de trai	MZ 3.1	Modernizarea drumurilor județene și comunale.	Pentru a putea crește gradul de accesibilitate și deservirea populației rurale cu servicii cotidiene în centrul polarizator.	Mihai Bravu Mihail Kogălniceanu Valea Nucarilor	Min. Dezv. Regionale, CJ, CL
		MZ 3.2	Susținerea micilor fermieri prin încurajarea asocierii și dezvoltarea unor baze tehnico-materiale comune (utilaje agricole, ferme, silozuri	Puterea lor de negociere în raport cu intermediarii, procesatorii, băncile sau comercianții ar crește. Randamentul muncii lor ar trebui să crească în acest fel.		Min. Agriculturii, CJ
	OZT 4 Babadag-Jurilovca: Materializarea potențialului multiplu (roci, lemne, pește, agricultură performantă și turism) pe care o deține această zonă funcțională.	MZ 4.1	Asocierea actorilor implicați în turism în clustere (OMD)	având ca bază organizațiile de management al destinațiilor turistice (DMO în engleză) pentru a oferi o bază solidă a dezvoltării afacerilor din turism prin integrarea lanțurilor valorice: cazare, transport, alimentație publică, agrement și alte servicii conexe și complementare. Sinergia creată în interiorul unui astfel de cluster ar trebui să conducă la o mai bună organizare a turismului din regiune și la crearea unei experiențe pozitive pentru turiști și astfel se pot crea premisele unui turism sustenabil (din care să câștige financiar agenții economici, autoritățile locale, localnicii, ONG-urile, dar și turiștii prin sentimentul unei experiențe turistice reușite).	Babadag Baia Ceamurlia de Jos Jurilovca Sarichioi	Min. Economiei, CJ
		MZ 4.2	Asocierea actorilor implicați în piscicultură (Cluster piscicol)	care să eficientizeze munca pescarilor, a producătorilor de produse de pește (dacă există). Produsele lor nu trebuie să plece din zonă doar ca materie primă, ci trebuie încercată o integrare a acesteia pe lanțuri valorice pentru a-i spori valoarea adăugată. Procesele economice sunt complicate, e greu de găsit un volum suficient de mare și de constant pentru a asigura randamentul necesar, găsirea unor piețe de desfacere este grea, sunt riscuri multe pe parcurs, însă simpla vânzare a peștelui pare să întrețină cu cerc vicios al traiului de subzistență.		Min. Agriculturii, CJ
	OZT 5 Nalbant-Frecăței: Creșterea randamentului din agricultură și astfel creșterea nivelului de	MZ 5.1	Modernizarea drumurilor județene și comunale.	Pentru a putea crește gradul de accesibilitate și deservirea populației rurale cu servicii cotidiene în centrul polarizator.	Frecăței, Izvoarele, Nalbant, Valea Teilor	Min. Dezv. Regionale, CJ, CL
		MZ 5.2	MZ 5.2 Susținerea micilor fermieri prin încurajarea asocierii și dezvoltarea unor baze tehnico-materiale comune (utilaje agricole, ferme, silozuri)	Puterea lor de negociere în raport cu intermediarii, procesatorii, băncile sau comercianții ar crește. Randamentul muncii lor ar trebui să crească în acest fel.		Min. Agriculturii, CJ

Obiectiv sectorial	Sub-obiectiv sectorial	Cod măsură	Denumire măsură	Descrierea măsurii	Nivelul de aplicare	Responsabilitate
	trai					
	OTZ 6 Topolog: Atingerea țintelor socio-economice pentru declararea comunei Topolog ca oraș	MZ 6.1	6.1 Diversificarea bazei economice	Pentru a putea oferi servicii inter-comunale și pentru zona rurală adiacentă	Beidaud, Casimcea, Cerna, Ciucurova, Dăeni, Dorobanțu, Hamcearca, Horia, Ostrov, Peceneaga, Slava Cercheză, Stejaru, Topolog	Min. Dezv. Regionale, Min. Economiei, CJ
		MZ 6.2	MZ 6.2 Modernizarea drumurilor județene și comunale	Pentru a putea crește gradul de accesibilitate (nu doar cea cu autovehicul) și deservirea populației rurale cu servicii cotidiene în centrul polarizator		Min. Dezv. Regionale, CJ, CL
		MZ 6.3	Elaborarea unor politici publice locale/județene sau naționale, prin care comunitățile locale să beneficieze de pe urma energiei eoliene	Proporțional cu beneficiul pe care companiile energetice îl încasează (nivel local de taxare)		Min. Dezv. Regionale, CJ
		MZ 6.4	Susținerea micilor fermieri prin încurajarea asocierii și dezvoltarea unor baze tehnico-materiale comune (utilaje agricole, ferme, silozuri)	Puterea lor de negociere în raport cu intermediarii, procesatorii, băncile sau comercianții ar crește. Randamentul muncii lor ar trebui să crească în acest fel.		Min. Agriculturii, CJ
	OTZ 7 Isaccea: Dezvoltarea brandului viticol local	MZ 7.1	Dezvoltarea unui cluster viticol	care să reunească cultivatorii de struguri, producătorii de vin, autoritățile locale, distribuitorii de vin, furnizorii forței de muncă și poate furnizorii de servicii turistice. Piața vinurilor este foarte competitivă, chiar și la nivel național. Ca mic producător este foarte greu să gestionezi toate aspectele ale unui management de succes. În acest fel ar avea comunitatea de câștigat, iar micii producători ar putea fi protejați de tacticile agresive (de cumpărare sau scoatere de pe piață) din partea marilor producători.	Isaccea, Niculițel	Min. Agriculturii, CJ
	OTZ 8 Măcin: Sporirea capacității de polarizare prin diversificarea serviciilor oferite de către orașul Măcin	MZ 8.1	Diversificarea bazei economice	Economia orașului se bazează puternic pe industria ușoară și pe cea extractivă, activități care nu generează venituri mari pentru angajați sau pentru autoritatea locală. Acest nivel scăzut al remunerației nu permite dezvoltarea cerii și astfel dezvoltarea altor activități economice care ar putea crește atractivitatea orașului pentru aria polarizată.	Măcin, Carcaliu, Greci, Grindu, I.C. Brătianu, Jijila, Luncavița, Turcoaia, Smârdan, Văcăreni	Min. Dezv. Regionale, Min. Economiei, CJ
		MZ 8.2	Dezvoltarea unui cluster de turism	având ca bază organizațiile de management al destinațiilor turistice (DMO în engleză) pentru a oferi o bază solidă a dezvoltării afacerilor din turism prin integrarea lanțurilor valorice: cazare, transport, alimentație publică, agrement. Sinergia creată în interiorul unui astfel de cluster ar trebui să conducă la o mai bună organizare a turismului din regiune și la crearea unei experiențe pozitive pentru turiști și astfel se pot crea premisele unui turism sustenabil (din care să câștige financiar agenții economici, autoritățile locale, localnicii, ONG-urile, dar și turiștii prin sentimentul unei experiențe turistice reușite).		Min. Economiei, CJ

Tabel nr. 60: Eșalonare măsuri aferente domeniului țintă Structura teritoriului – Zonificare – și surse posibile de finanțare

Obiectiv sectorial	Sub-obiectiv sectorial	Măsură	Interval de implementare			Surse posibile de finanțare					
			Termen scurt (1-3 an)	Termen mediu (3-5 ani)	Termen lung (5-10 ani)	Fonduri europene	Fonduri naționale[62]	Fonduri județene	Buget local	Sector privat[63]	Alte surse[64]
OZT	OTZ 1	MZ 1.1	x			x	x	x	x		
		MZ 1.2	x			x	x	x	x		x
		MZ 1.3		x		x	x	x			
	OTZ 2	MZ 2.1		x		x	x	x		x	
	OZT 3	MZ 3.1	x			x	x	x	x		
		MZ 3.2		x		x	x	x			
	OZT 4	MZ 4.1		x		x	x	x		x	
		MZ 4.2		x		x	x	x		x	
	OZT 5	MZ 5.1	x			x	x	x	x		
		MZ 5.2		x		x	x	x			
	OZT 6	MZ 6.1			x	x	x	x			
		MZ 6.2	x			x	x	x	x		
		MZ 6.3		x		x	x	x			
		MZ 6.4		x		x	x	x			
	OZT 7	MZ 7.1		x		x	x	x		x	
	OZT 8	MZ 8.1			x	x	x	x			
		MZ 8.2		x		x	x	x		x	
Total	**8**	**17**	**5**	**10**	**2**	**17**	**17**	**17**	**5**	**5**	**1**

[62] PNDL, Fond mediu, programe culturale etc.

[63] Agenți economici, ONG-uri etc.

[64] WB, fonduri de investiții (bănci) etc.

Tabel nr. 61: Măsuri aferente domeniului țintă Structura socio-demografică – Evoluția populației și potențialul demografic – corelate cu nivelul teritorial de aplicare

Nr. crt.	Cod SIRUTA	DENUMIRE UATB	ODD 1						Total
			MD1.1	MD1.2	MD1.3	MD1.4	MD1.5	MD1.6	
1	159614	TULCEA		x	x		x	x	**4**
2	159650	BABADAG		x		x	x		**3**
3	159687	ISACCEA		x			x	x	**3**
4	159730	MĂCIN	x	x	x		x	x	**5**
5	159767	SULINA	x	x	x		x	x	**5**
6	159785	Baia		x	x	x	x	x	**5**
7	159847	Beidaud		x		x	x	x	**4**
8	161552	Beștepe		x	x	x	x	x	**5**
9	159883	C.A. Rosetti	x	x	x	x	x	x	**6**
10	159945	Carcaliu	x	x	x	x	x	x	**6**
11	159963	Casimcea		x		x	x	x	**4**
12	160092	Ceamurlia de Jos		x	x	x	x	x	**5**
13	160047	Ceatalchioi		x	x	x		x	**4**
14	160127	Cerna	x	x	x	x	x	x	**6**
15	160172	Chilia Veche	x	x	x	x	x	x	**6**
16	160225	Ciucurova		x		x	x	x	**4**
17	160261	Crișan		x	x	x	x	x	**5**
18	160305	Dăeni	x	x	x	x	x	x	**6**
19	160323	Dorobanțu	x	x	x		x	x	**5**
20	160387	Frecăței		x	x	x		x	**4**
21	160430	Greci		x	x		x	x	**4**
22	160458	Grindu	x	x	x		x	x	**5**
23	160476	Hamcearca		x	x	x		x	**4**
24	160528	Horia		x		x		x	**3**
25	161525	I.C. Brătianu	x	x	x			x	**4**
26	160564	Izvoarele		x	x			x	**3**
27	160617	Jijila		x	x	x		x	**4**
28	160644	Jurilovca	x	x	x		x	x	**5**
29	160680	Luncavița	x	x	x	x	x	x	**6**
30	160724	Mahmudia	x	x	x		x	x	**5**
31	160779	Maliuc	x	x	x		x	x	**5**
32	160831	Mihai Bravu		x		x		x	**3**
33	160877	Mihail Kogălniceanu		x			x	x	**3**
34	160911	Murighiol		x	x	x		x	**4**
35	160993	Nalbant		x			x	x	**3**
36	161035	Niculițel		x		x	x	x	**4**
37	161053	Nufăru		x	x	x		x	**4**
38	161106	Ostrov	x	x		x	x	x	**5**
39	161133	Pardina		x					**1**
40	161151	Peceneaga	x	x	x	x	x	x	**6**
41	161179	Sarichioi		x	x		x	x	**4**
42	161231	Sfântu Gheorghe	x	x	x	x	x	x	**6**
43	161259	Slava Cercheză	x	x	x	x	x	x	**6**
44	161286	Smârdan		x		x		x	**3**
45	161302	Somova		x		x		x	**3**
46	161348	Stejaru	x	x	x		x	x	**5**
47	161384	Topolog		x		x	x	x	**4**
48	161464	Turcoaia		x	x		x	x	**4**
49	161482	Valea Nucarilor		x	x	x		x	**4**
50	161561	Valea Teilor		x		x	x	x	**4**
51	161543	Văcăreni		x	x			x	**3**
Total			**19**	**51**	**35**	**32**	**36**	**49**	**222**

Tabel nr. 62: Descriere măsuri aferente domeniului țintă Structura socio-demografică – Evoluția populației și potențialul demografic – corelate cu nivelul teritorial de aplicare

Obiectiv sectorial	Sub-obiectiv sectorial	Cod măsură	Denumire măsură	Descrierea măsurii	Nivelul de aplicare	Responsabilitate
1	2	3	4	5	6	7
ODD 1. Stabilizarea populației, atenuarea declinului demografic și revitalizarea arealelor vulnerabile		MD1.1	Reducerea declinului demografic prin acordarea unor facilități persoanelor care se stabilesc în zone depopulate	Măsura poate fi aplicată la nivel local în UATB-urile care au înregistrat un declin demografic, în intervalul 2007-2018, cu precădere cele care au fost afectate de o evoluție descendent accentuată (sub -10%).	Local: Orașe: Măcin, Sulina și comunele: C.A. Rosetti, Carcaliu, Cerna, Chilia Veche, Dăeni, Dorobanțu, Grindu, Izvoarele, Jurilovca, Luncavița, Mahmudia, Maliuc, Ostrov, Peceneaga, Sfântu Gheorghe, Slava Cercheză, Stejaru	CJ, CL, MS, MLPDA
		MD1.2.	Stabilizarea populației prin dezvoltarea infrastructurii și creșterea accesibilității la servicii educaționale, sanitare, sociale	Măsura are caracter orizontal, putând fi aplicată la nivelul întregului județ, prin adaptarea punctuală a acțiunilor propuse la caracteristicile demografice ale comunităților locale.	Județean, local (toate UATB)	CJ, CL, MS, MLPDA
		MD1.3	Redresarea natalității prin acordarea unor facilități (ex. stimulente financiare) familiilor tinere și/sau cu peste doi copii	Măsura este aplicabilă în UATB-urile care sunt caracterizate de o valoare medie a ratei natalității pentru intervalul 2007-2017 sub 9 ‰ (considerată ca o medie aproximativă între valoarea de la nivel național, de 9,27‰ și cea de la nivel regional, de 8,5‰). În această situație se regăsesc 68,6% dintre UATB-urile din județ (partea estică și sud-estică fiind incluse aproape integral).	Local: Municipiul Tulcea, orașele Măcin și Sulina, comunele: Baia, Beștepe, C.A. Rosetti, Carcaliu, Ceamurlia de Jos, Ceatalchioi, Cerna, Chilia Veche, Crișan, Dăeni, Dorobanțu, Frecăței, Greci, Grindu, Hamcearca, I.C. Brătianu, Izvoarele, Jijila, Jurilovca, Luncavița, Mahmudia, Maliuc, Murighiol, Nufăru, Peceneaga, Sarichioi, Sfântu Gheorghe, Slava Cercheză, Stejaru, Turcoaia, Valea Nucarilor, Văcăreni	CJ, CL, MS
		MD1.4	Acțiuni menite să conducă la scăderea mortalității infantile	Măsura este aplicabilă în 63% dintre UATB-urile din județ care prezintă o valoare a ratei medii a mortalității infantile (2007-2017) de peste 10‰. Aceasta se poate concretiza inclusiv prin acțiuni de informare și educare în ceea ce privește menținerea stării de sănătate a copiilor.	Local: Oraș Babadag, comunele: Baia, Beidaud, Beștepe, C.A. Rosetti, Carcaliu, Casimcea, Ceamurlia de Jos, Ceatalchioi, Cerna, Chilia Veche, Ciucurova, Crișan, Dăeni, Frecăței, Hamcearca, Horia, Jijila, Luncavița, Mihai Bravu, Murighiol, Niculițel, Nufăru, Ostrov, Peceneaga, Sfântu Gheorghe, Slava Cercheză, Smârdan, Somova, Topolog, Valea Nucarilor, Valea Teilor	CJ, CL, MS
		MD1.5	Atenuarea tendințelor de emigrare	Măsura se aplică la nivelul majorității UATB-urilor din județ (70,6%) care au înregistrat o valoare medie negativă a bilanțului migratoriu pentru intervalul 2007-2017.	Local: Municipiul Tulcea, orașele: Babadag, Isaccea, Măcin, Sulina, comunele: Baia, Beidaud Beștepe, C.A. Rosetti, Carcaliu, Casimcea, Ceamurlia de Jos, Cerna, Chilia Veche, Ciucurova, Crișan, Dăeni, Dorobanțu, Greci, Grindu, Jurilovca, Luncavița, Mahmudia, Maliuc, Mihail Kogălniceanu, Nalbant, Niculițel, Ostrov, Peceneaga, Sarichioi, Sfântu Gheorghe, Slava Cercheză, Stejaru, Topolog, Turcoaia, Valea Teilor	CJ, CL
		MD1.6	Gestionarea procesului de îmbătrânire demografică	Măsura este aplicabilă în zonele care înregistrează un proces de îmbătrânire demografică (pondere de peste 12% a populației de peste 65 ani) evidențiat în aproape toate UATB-urile din județ, putându-se concretiza prin asigurarea unor servicii sanitare și sociale specifice.	Județean, local (toate UATB, cu excepția orașului Babadag și a comunei Pardina)	CJ, CL

ADR Agenție de Dezvoltare Regională
ARBDD Administrația Rezervației Biosferei Delta Dunării
CDR Consiliu de Dezvoltare Regională
CL Consilii Locale
CJ Consilii Județene
MAE Ministerul Afacerilor Externe
MC Ministerul Culturii
MADR Ministerul Agriculturii și Dezvoltării Rurale
MEC Ministerul Educației și Cercetării
MLPDA Ministerul Lucrărilor Publice, Dezvoltării și Administrației
MMAP Ministerul Mediului, Apelor și Pădurilor
MS Ministerul Sănătății
MTIC Ministerul Transporturilor, Infrastructurii și Comunicațiilor

Tabel nr. 63: Eșalonare măsuri aferente domeniului țintă Structura socio-demografică – Evoluția populației și potențialul demografic – și surse posibile de finanțare

Obiectiv sectorial	Sub-obiectiv sectorial	Măsură	Interval de implementare			Surse posibile de finanțare					
			Termen scurt (1-3 an)	Termen mediu (3-5 ani)	Termen lung (5-10 ani)	Fonduri europene	Fonduri naționale[65]	Fonduri județene	Buget local	Sector privat[66]	Alte surse[67]
ODD 1		MD1.1			x	x	x	x	x		
		MD1.2			x	x	x	x	x		
		MD1.3			x	x	x	x	x		
		MD1.4			x	x	x	x	x	x	
		MD1.5			x	x	x	x	x		
		MD1.6			x	x	x	x	x		
Total		**6**			**6**	**6**	**6**	**6**	**6**	**4**	

[65] PNDL, Fond mediu, programe culturale etc.

[66] Agenți economici, ONG-uri etc.

[67] WB, fonduri de investiții (bănci) etc.

Tabel nr. 64: Măsuri aferente domeniului țintă Structura socio-demografică – Resursele umane şi forța de muncă – corelate cu nivelul teritorial de aplicare

Nr. crt.	Cod SIRUTA	DENUMIRE UATB	ODM1			ODM2			Total
			MM1.1	MM1.2	MM1.3	MM2.1	MM2.2	MM2.3	
1	159614	TULCEA	x	x	x	x	x	x	**6**
2	159650	BABADAG	x	x	x	x	x	x	**6**
3	159687	ISACCEA	x	x	x	x	x	x	**6**
4	159730	MĂCIN	x	x	x	x	x	x	**6**
5	159767	SULINA	x	x	x	x	x	x	**6**
6	159785	Baia	x	x	x		x	x	**5**
7	159847	Beidaud	x	x			x		**3**
8	161552	Beştepe	x	x			x		**3**
9	159883	C.A. Rosetti					x		**1**
10	159945	Carcaliu	x	x	x		x	x	**5**
11	159963	Casimcea	x	x	x	x	x	x	**6**
12	160092	Ceamurlia de Jos	x	x	x	x	x	x	**6**
13	160047	Ceatalchioi					x		**1**
14	160127	Cerna	x	x	x	x	x	x	**6**
15	160172	Chilia Veche	x	x			x		**3**
16	160225	Ciucurova	x	x	x	x	x	x	**6**
17	160261	Crișan					x		**1**
18	160305	Dăeni		x			x		**2**
19	160323	Dorobanțu					x		**1**
20	160387	Frecăței	x	x	x	x	x	x	**6**
21	160430	Greci	x	x	x	x	x	x	**6**
22	160458	Grindu					x		**1**
23	160476	Hamcearca					x		**1**
24	160528	Horia					x		**1**
25	161525	I.C. Brătianu					x		**1**
26	160564	Izvoarele	x	x			x	x	**4**
27	160617	Jijila	x	x	x	x	x	x	**6**
28	160644	Jurilovca	x	x	x	x	x	x	**6**
29	160680	Luncavița	x	x	x	x	x	x	**6**
30	160724	Mahmudia	x	x	x	x	x	x	**6**
31	160779	Maliuc					x		**1**
32	160831	Mihai Bravu	x	x	x	x	x	x	**6**
33	160877	Mihail Kogălniceanu	x	x	x	x	x	x	**6**
34	160911	Murighiol	x	x	x	x	x	x	**6**
35	160993	Nalbant	x	x	x	x	x	x	**6**
36	161035	Niculițel	x	x	x	x	x	x	**6**
37	161053	Nufăru	x	x	x	x	x	x	**6**
38	161106	Ostrov	x	x			x		**3**
39	161133	Pardina					x		**1**
40	161151	Peceneaga		x			x		**2**
41	161179	Sarichioi	x	x	x	x	x	x	**6**
42	161231	Sfântu Gheorghe				x	x		**2**
43	161259	Slava Cercheză	x	x			x	x	**4**
44	161286	Smârdan					x		**1**
45	161302	Somova	x	x	x	x	x	x	**6**
46	161348	Stejaru					x		**1**
47	161384	Topolog	x	x	x	x	x	x	**6**
48	161464	Turcoaia	x	x	x	x	x	x	**6**
49	161482	Valea Nucarilor	x	x	x	x	x	x	**6**
50	161561	Valea Teilor		x	x		x		**3**
51	161543	Văcăreni	x	x	x	x	x	x	**6**
Total			**35**	**38**	**30**	**28**	**51**	**31**	**213**

Tabel nr. 65: Descriere măsuri aferente domeniului țintă Structura socio-demografică - Resursele umane şi forţa de muncă – corelate cu nivelul teritorial de aplicare

Obiectiv sectorial	Sub-obiectiv sectorial	Cod măsură	Denumire măsură	Descrierea măsurii	Nivelul de aplicare	Responsabilitate
1	2	3	4	5	6	7
ODM Cresterea nivelului de ocupare prin dezvoltarea economiilor locale și a legăturilor informaționale între piața muncii, mediul de producție și instituțiile de formare profesională	ODM Îmbunătățirea mobilității forței de muncă prin crearea legăturilor informaționale între piața muncii, mediul de producție și instituțiile de formare profesională	MM1.1	Mobilizarea angajatorilor și a lucrătorilor pentru dobândirea de noi competențe, inclusiv dobândirea competențelor digitale	Măsura este aplicabilă în 68% dintre UATB-urile din județ care vor avea peste 1000 locuitori adulți (15-64 ani) în anul 2030, în varianta medie de prognoză și vizează participarea la programe de îmbunătățire a competențelor digitale, ale angajaților din sectoare economice cu potențial competitiv /domenii de specializare inteligentă	Local: Municipiul Tulcea, orașele: Babadag, Isaccea, Măcin, Sulina, comunele: Baia, Beidaud, Beștepe, Carcaliu, Casimcea, Ceamurlia de Jos, Cerna, Chilia Veche, Ciucurova, Frecăței, Greci, Izvoarele, Jijila, Jurilovca, Luncavița, Mahmudia, Mihai Bravu, Mihail Kogălniceanu, Murighiol, Nalbant, Niculițel, Nufăru, Ostrov, Sarichioi, Slava Cercheză, Smârdan, Somova, Topolog, Turcoaia, Valea Nucarilor, Văcăreni	CJ, CL, MMPS, MEC
		MM1.2	Mobilizarea unor segmente de populație pentru a intra pe piața muncii (grupuri vulnerabile, tinerii NEETs), în special a celor din mediul rural	Măsura se aplică la nivelul majorității UATB-urilor din județ (74,5%) care vor avea peste 1500 locuitori în anul 2030, în varianta medie de prognoză, și se referă la identificarea și instruirea adecvată a categoriilor vulnerabile pe piața muncii și a tinerilor care nu sunt încadrați profesional și nu urmează niciun program educațional sau de formare (NEETs).	Județean și Local: Municipiul Tulcea, orașele: Babadag, Isaccea, Măcin, Sulina, comunele: Baia, Beidaud, Beștepe, Carcaliu, Casimcea, Ceamurlia de Jos, Cerna, Chilia Veche, Ciucurova, Dăeni, Frecăței, Greci, Izvoarele, Jijila, Jurilovca, Luncavița, Mahmudia, Mihai Bravu, Mihail Kogălniceanu, Murighiol, Nalbant, Niculițel, Nufăru, Ostrov, Peceneaga, Sarichioi, Slava Cercheză, Somova, Topolog, Turcoaia, Valea Nucarilor, Valea Teilor	CJ, CL, MMPS
		MM1.3	Furnizarea unor programele de formare/instruire corelate cu cerințele locurilor de muncă, cu accent pe învățământul vocațional și tehnic	Măsura este aplicabilă în UATB-urile din județ (58%) care vor avea peste 350 de copii sau peste 1500 locuitori adulți în total populație in anul 2030, în varianta medie de prognoză și urmărește promovarea sistemului de educație si formare profesională, inclusiv prin campanii de informare, consiliere și orientare a tinerilor aflați în sistemul de educație pentru a se familiariza cu viitoarele locuri de muncă, calificări și oportunități de carieră.	Județean și Local: Municipiul Tulcea, orașele: Babadag, Isaccea, Măcin, Sulina, comunele: Baia, Carcaliu, Casimcea, Ceamurlia de Jos, Cerna, Ciucurova, Frecăței, Greci, Jijila, Jurilovca, Luncavița, Mahmudia, Mihai Bravu, Mihail Kogălniceanu, Murighiol, Nalbant, Niculițel, Nufăru, Sarichioi, Somova, Topolog, Turcoaia, Valea Nucarilor, Valea Teilor	CJ, CL, MEC, AJOFM
	ODM2 Creșterea numărului de locuri de muncă și diversificarea economiilor locale în zonele rurale	MM2.1	Stimularea antreprenorialului prin încurajarea micilor întreprinzători și furnizarea de soluții personalizate	Măsura vizează sprijinirea accesului la servicii de consultanta și asistență specializată, prin înființarea de birouri/ centre de informare, asistență si consultanță pentru investitori și antreprenori, fiind aplicabilă îndeosebi în UATB-urile cu peste 1500 locuitori adulți în total populație în anul 2030.	Județean și Local: Municipiul Tulcea, orașele: Babadag, Isaccea, Măcin, Sulina, comunele: Baia, Casimcea, Ceamurlia de Jos, Cerna, Ciucurova, Frecăței, Greci, Jijila, Jurilovca, Luncavița, Mahmudia, Mihai Bravu, Mihail Kogălniceanu, Murighiol, Nalbant, Niculițel, Nufăru, Sarichioi, Somova, Topolog, Valea Nucarilor, Văcăreni	CJ, CL, MLPDA
		MM2.2	Adoptarea de scheme locale de minimis prin crearea unor facilități pentru atragerea de investiții	Măsura se referă la acordarea scutirilor de la plata majorărilor de întârziere aferente impozitelor și taxelor locale, datorate la bugetul local de către persoane juridice, persoane fizice autorizate, întreprinderi familiale, întreprinderi individuale, asociații, fundații și alte entități de drept privat care au calitatea de contribuabili la bugetele locale	În toate UATB-urile județului	CL
		MM2.3	Dezvoltarea și modernizarea activităților de comercializare a produselor și serviciilor de piață.	Măsura se aplică la nivelul UATB-urilor din județ care vor avea peste 2000 locuitori în anul 2030, în varianta medie de prognoză, și se referă la dezvoltarea lanțului de desfacere a produselor locale.	Județean și Local: Municipiul Tulcea, orașele: Babadag, Isaccea, Măcin, Sulina, comunele: Baia, Carcaliu, Casimcea, Ceamurlia de Jos, Cerna, Ciucurova, Frecăței, Greci, Izvoarele, Jijila, Jurilovca, Luncavița, Mahmudia, Mihai Bravu, Mihail Kogălniceanu, Murighiol, Nalbant, Niculițel, Nufăru, Sarichioi, Slava Cercheză, Somova, Topolog, Turcoaia, Valea Nucarilor, Văcăreni	CJ, MADR

AJOFM Agenția Județeană pentru Ocuparea Forței de Muncă
CL Consilii Locale
CJ Consilii Județene
MADR Ministerul Agriculturii și Dezvoltării Rurale
MEC Ministerul Educației și Cercetării
MLPDA Ministerul Lucrărilor Publice, Dezvoltării și Administrației
MMPS Ministerul Muncii și Protecției Sociale

Tabel nr. 66: Eșalonare măsuri aferente domeniului țintă Structura socio-demografică – Resursele umane şi forţa de muncă – și surse posibile de finanțare

Obiectiv sectorial	Sub-obiectiv sectorial	Măsură	Interval de implementare			Surse posibile de finanțare					
			Termen scurt (1-3 an)	Termen mediu (3-5 ani)	Termen lung (5-10 ani)	Fonduri europene	Fonduri naționale[68]	Fonduri județene	Buget local	Sector privat[69]	Alte surse[70]
ODM	ODM1	MM1.1		x		x	x	x	x	x	
		MM1.2	x			x	x	x			
		MM1.3			x	x	x	x		x	
	ODM2	MM2.1		x		x	x	x	x	x	x
		MM2.2	x						x		
		MM2.3		x		x	x	x	x	x	
Total	**2**	**6**	**2**	**3**	**1**	**5**	**5**	**5**	**4**	**4**	**1**

[68] PNDL, Fond mediu, programe culturale etc.
[69] Agenți economici, ONG-uri etc.
[70] WB, fonduri de investiții (bănci) etc.

Tabel nr. 67: Măsuri aferente domeniului țintă Structura socio-demografică – Nivelul de trai / gradul de sărăcie – corelate cu nivelul teritorial de aplicare

Nr. crt.	Cod SIRUTA	DENUMIRE UATB	ODM3			ODM4					ODM5			Total
			MM3.1	MM3.2	MM3.3	MM4.1	MM4.2	MM4.3	MM4.4	MM4.5	MM5.1	MM5.2	MM5.3	
1	159614	TULCEA	**x**	**x**	**x**	**x**	**x**	**x**	**x**	**x**	**x**	**x**	**x**	**11**
2	159650	BABADAG	**x**	**x**	**x**	**x**	**x**	**x**	**x**	**x**	**x**	**x**	**x**	**11**
3	159687	ISACCEA	**x**	**x**	**x**	**x**	**x**	**x**	**x**	**x**	**x**	**x**	**x**	**11**
4	159730	MĂCIN	**x**	**x**	**x**	**x**	**x**	**x**	**x**	**x**	**x**	**x**	**x**	**11**
5	159767	SULINA	**x**	**x**	**x**	**x**	**x**	**x**	**x**	**x**	**x**	**x**	**x**	**11**
6	159785	Baia		**x**	**x**	**x**	**x**	**x**	**x**	**x**	**x**	**x**	**x**	**10**
7	159847	Beidaud												
8	161552	Beștepe												
9	159883	C.A. Rosetti												
10	159945	Carcaliu												
11	159963	Casimcea												
12	160092	Ceamurlia de Jos												
13	160047	Ceatalchioi												
14	160127	Cerna			**x**	**x**		**x**		**x**		**x**	**x**	**6**
15	160172	Chilia Veche												
16	160225	Ciucurova		**x**			**x**		**x**		**x**			**4**
17	160261	Crișan												
18	160305	Dăeni		**x**			**x**		**x**		**x**			**4**
19	160323	Dorobanțu												
20	160387	Frecăței												
21	160430	Greci												
22	160458	Grindu												
23	160476	Hamcearca												
24	160528	Horia		**x**			**x**		**x**		**x**			**4**
25	161525	I.C. Brătianu												
26	160564	Izvoarele		**x**			**x**		**x**		**x**			**4**
27	160617	Jijila												
28	160644	Jurilovca		**x**			**x**		**x**		**x**			**4**
29	160680	Luncavița												
30	160724	Mahmudia												
31	160779	Maliuc												
32	160831	Mihai Bravu												
33	160877	Mihail Kogălniceanu												
34	160911	Murighiol		x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	**10**
35	160993	Nalbant												
36	161035	Niculițel												
37	161053	Nufăru												
38	161106	Ostrov												
39	161133	PARDINA												
40	161151	Peceneaga												
41	161179	Sarichioi												
42	161231	Sfântu Gheorghe												
43	161259	Slava Cercheză		x			x		x		x			**4**
44	161286	Smârdan												
45	161302	Somova												
46	161348	Stejaru												
47	161384	Topolog		x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	**10**
48	161464	Turcoaia												
49	161482	Valea Nucarilor												
50	161561	Valea Teilor												
51	161543	Văcăreni												
Total			**5**	**14**	**9**	**9**	**14**	**9**	**14**	**9**	**14**	**9**	**9**	**115**

Tabel nr. 68: Descriere măsuri aferente domeniului țintă Structura socio-demografică – Nivelul de trai / gradul de sărăcie – corelate cu nivelul teritorial de aplicare

Obiectiv sectorial	Sub-obiectiv sectorial	Cod măsură	Denumire măsură	Descrierea măsurii	Nivelul de aplicare	Responsabilitate
1	2	3	4	5	6	7
ODM Creșterea nivelului de trai, reducerea gradului de sărăcie și marginalizare socială prin îmbunătățirea calității vieții, a capitalului uman și a utilizării resurselor de muncă	ODM3 Îmbunătățirea calității vieții	MM3.1	Creșterea accesului la locuire pentru populația marginalizată	Rețele de locuințe sociale și sistem de adăposturi și centre de primire în regim de urgență sau temporar, în cadrul localităților urbane. Programe de construire de locuințe pentru tinerii marginalizați, de locuințe accesibile în parteneriat public-privat și sprijin social pentru închirierea unei locuințe în cazul grupurilor vulnerabile de populație.	Local: Tulcea, Babadag, Isaccea, Măcin, Sulina	MMPS, MLPDA, CJ, CL
		MM3.2	Asigurarea rețelelor și a serviciilor de utilități publice în cadrul zonelor marginalizate	Extinderea, diversificarea și creșterea accesului populației vulnerabile și/sau excluse social la rețelele de utilități publice (rețelele de apă potabilă și canalizare fiind prioritare) și creșterea calității serviciilor de utilități publice.	Local: Tulcea, Babadag, Isaccea, Măcin, Sulina, Baia, Ciucurova, Dăeni, Horia, Izvoarele, Jurilovca, Murighiol, Slava Cercheză, Topolog	MLPDA, MMPS, CJ, CL
		MM3.3	Creșterea accesului populației marginalizate la servicii sociale și de asistență medicală	Creșterea accesului populației la servicii sociale (consiliere, informare, conștientizare, protecție socială) și de asistență medicală de bază și specializată, prin susținerea ONG-urilor din domeniu și a caravanelor de asistență medicală și socială, și prin investiții într-o rețea de centre comunitare integrate (servicii sociale, medicale și educaționale) dedicată deservirii zonelor marginalizate și a categoriilor de populație vulnerabile, sărace și excluse social, dar și prin modernizarea și diversificarea serviciilor deja existente, în scopul creșterii calității acestora.	Local (S-UTP): Tulcea, Babadag, Isaccea, Măcin, Sulina, Baia, Cerna, Murighiol, Topolog	MLPDA, MMPS, MS, CJ, CL, ONG-uri
	ODM4 Îmbunătățirea capitalului uman	MM4.1	Creșterea nivelului de educație al populației marginalizate	Creșterea accesului la educație pentru grupurile vulnerabile și marginalizate (inclusiv servicii de îngrijire și educație timpurie, și servicii de tip after-school), dar și creșterea atractivității generale a procesului educațional și continuarea ciclurilor superioare de învățământ, prin intermediul centrelor comunitare integrate (servicii sociale, medicale și educaționale) și colaborarea cu ONG-urile din domeniu, totodată cu o creștere a nivelului de digitalizare a procesului educațional, prin răspândirea utilizării tehnologiilor digitale în cadrul populației din zonele marginalizate și asigurarea acestora pentru personalul didactic.	Local (S-UTP): Tulcea, Babadag, Isaccea, Măcin, Sulina, Baia, Cerna, Murighiol, Topolog	MLPDA, MEC, CJ, CL, ONG-uri
		MM4.2	Reducerea abandonului școlar în zonele marginalizate	Sprijin social și consiliere pentru grupurile vulnerabile și marginalizate pentru începerea și continuarea procesului educațional, inclusiv prin colaborare între instituțiile educaționale și ONG-uri.	Local: Tulcea, Babadag, Isaccea, Măcin, Sulina, Baia, Ciucurova, Dăeni, Horia, Izvoarele, Jurilovca, Murighiol, Slava Cercheză, Topolog	MMPS, MEC, CJ, CL, ONG-uri
		MM4.3	Creșterea nivelului de calificare profesională al populației marginalizate în corelație cu cerințele de pe piața muncii	Dezvoltarea învățământului profesional și tehnic, a învățământului dual, a celui de tip "a doua șansă", alături de stagii de practică și programe suplimentare de calificare și reconversie profesională, în parteneriat cu ONG-urile și angajatorii publici și privați de la nivel local și regional, în special în domeniile principale de interes local: turism, agricultură, pescuit și piscicultură, economia verde.	Local (S-UTP): Tulcea, Babadag, Isaccea, Măcin, Sulina, Baia, Cerna, Murighiol, Topolog	MEC, MMPS, CJ, CL, companii private, ONG-uri
		MM4.4	Creșterea calității procesului educațional disponibil în cadrul zonelor marginalizate	Derularea unor programe de consiliere școlară și profesională, inclusiv prin parteneriate cu ONG-urile din domeniu. Reducerea navetismului și permanentizarea personalului didactic calificat în cadrul zonelor marginalizate rurale și urbane. Programe de formare continuă a personalului didactic și administrativ din zonele marginalizate și creșterea cooperării între mediul universitar și cel preuniversitar pentru sprijinirea populației marginalizate.	Local: Tulcea, Babadag, Isaccea, Măcin, Sulina, Baia, Ciucurova, Dăeni, Horia, Izvoarele, Jurilovca, Murighiol, Slava Cercheză, Topolog	MEC, MMPS, CJ, CL, companii private, ONG-uri
		MM4.5	Accesarea de fonduri europene pentru proiecte de dezvoltare educațională și profesională dedicate populației marginalizate	Derularea unor programe inovative de dezvoltare educațională și profesională în zonele marginalizate, pentru toate nivelurile de pregătire, atât pentru populația școlară, cât și pentru personalul didactic, în special prin cooperare între mediul universitar și cel preuniversitar, alături de ONG-urile din domeniu.	Local (S-UTP): Tulcea, Babadag, Isaccea, Măcin, Sulina, Baia, Cerna, Murighiol, Topolog	MEC, MMPS, CJ, CL, companii private, ONG-uri
		MM5.1	Creșterea ratei de ocupare a forței de muncă din zonele marginalizate	Includerea pe piața muncii a unei părți a populației cu beneficii sociale, pentru reducerea populației inactive, și sprijinirea mobilității forței de muncă în cadrul județului. Sprijinirea ocupării femeilor, a vârstnicilor și a persoanelor din grupuri vulnerabile și	Local: Tulcea, Babadag, Isaccea, Măcin, Sulina, Baia, Ciucurova, Dăeni, Horia, Izvoarele,	MMPS, CJ, CL, companii private

Obiectiv sectorial	Sub-obiectiv sectorial	Cod măsură	Denumire măsură	Descrierea măsurii	Nivelul de aplicare	Responsabilitate
1	2	3	4	5	6	7
	ODM5 Îmbunătățirea utilizării resurselor de muncă			zone marginalizate, alături de relocarea forței de muncă dinspre agricultura de subzistență înspre activități non-agricole, prin dezvoltarea de noi direcții economice cu potențial de utilizare pe termen lung a resurselor de muncă disponibile, precum economia verde.	Jurilovca, Murighiol, Slava Cercheză, Topolog	
		MM5.2	Reducerea ratei șomajului populației marginalizate	Programe de calificare și reconversie profesională și acordarea de facilități fiscale pentru companiile private și ONG-urile care angajează persoane șomere din zonele marginalizate, alături de dezvoltarea economiei sociale și includerea pe piața muncii a persoanelor din grupurile vulnerabile și marginalizate.	Local (S-UTP): Tulcea, Babadag, Isaccea, Măcin, Sulina, Baia, Cerna, Murighiol, Topolog	MEC, MMPS, CJ, CL, companii private, ONG-uri
		MM5.3	Susținerea antreprenoriatului local de tip social	Atragerea tinerilor din străinătate și din afara județului prin programe de antreprenoriat și facilități fiscale pentru derularea de noi afaceri locale, în special în economia verde, în același timp cu susținerea antreprenoriatului social, atât din perspectiva activității antreprenoriale a populației vulnerabile și marginalizate, cât și prin angrenarea de personal din cadrul acestor grupuri sociale.	Local (S-UTP): Tulcea, Babadag, Isaccea, Măcin, Sulina, Baia, Cerna, Murighiol, Topolog	MMPS, CJ, CL

Tabel nr. 69: Eșalonare măsuri aferente domeniului țintă Structura socio-demografică – Nivelul de trai / gradul de sărăcie – și surse posibile de finanțare

Obiectiv sectorial	Sub-obiectiv sectorial	Măsură	Interval de implementare			Surse posibile de finanțare					
			Termen scurt (1-3 ani)	Termen mediu (3-5 ani)	Termen lung (5-10 ani)	Fonduri europene	Fonduri naționale[71]	Fonduri județene	Buget local	Sector privat[72]	Alte surse[73]
ODM	ODM3	MM3.1			x	x	x	x	x	x	x
		MM3.2			x	x	x	x			
		MM3.3		x		x				x	
	ODM4	MM4.1			x	x	x		x	x	x
		MM4.2	x			x	x	x	x	x	
		MM4.3		x		x	x			x	
		MM4.4			x	x	x			x	
		MM4.5	x			x				x	
	ODM5	MM5.1	x			x	x	x	x	x	
		MM5.2	x				x	x		x	
		MM5.3			x	x	x	x		x	x
Total	**3**	**11**	**4**	**2**	**5**	**10**	**9**	**6**	**4**	**10**	**3**

[71] PNDL, Fond mediu, programe culturale etc.

[72] Agenți economici, ONG-uri etc.

[73] WB, fonduri de investiții (bănci) etc.

Tabel nr. 70: Măsuri aferente domeniului țintă Structura socio-demografică – Infrastructura socială – corelate cu nivelul teritorial de aplicare

Nr. crt.	Cod SIRUTA	DENUMIRE UATB	ODSe1					ODSs1		ODSc1	ODSr1	Total
			MSe1.1	MSe1.2	MSe1.3	MSe1.4	MSe1.5	MSs1.1	MSs1.2	MSc1.1	MSr1.1	
1	159614	TULCEA	x	x	x	x	x	x	x	x	x	9
2	159650	BABADAG	x	x		x		x	x	x	x	7
3	159687	ISACCEA	x			x		x	x	x	x	6
4	159730	MĂCIN	x			x		x	x	x	x	6
5	159767	SULINA	x			x		x	x	x	x	6
6	159785	Baia	x	x		x		x	x	x	x	7
7	159847	Beidaud										0
8	161552	Beștepe		x								1
9	159883	C.A. Rosetti		x								1
10	159945	Carcaliu		x								1
11	159963	Casimcea		x								1
12	160092	Ceamurlia de Jos		x								1
13	160047	Ceatalchioi		x								1
14	160127	Cerna	x	x								2
15	160172	Chilia Veche		x								1
16	160225	Ciucurova	x	x					x		x	4
17	160261	Crișan	x	x					x		x	4
18	160305	Dăeni		x								1
19	160323	Dorobanțu		x								1
20	160387	Frecăței		x								1
21	160430	Greci		x								1
22	160458	Grindu		x								1
23	160476	Hamcearca		x								1
24	160528	Horia		x					x			2
25	161525	I.C. Brătianu		x								1
26	160564	Izvoarele		x								1
27	160617	Jijila	x	x				x			x	4
28	160644	Jurilovca	x	x				x			x	4
29	160680	Luncavița										0
30	160724	Mahmudia	x	x	x	x		x	x	x	x	8
31	160779	Maliuc		x								1
32	160831	Mihai Bravu		x								1
33	160877	Mihail Kogălniceanu		x								1
34	160911	Murighiol		x								1
35	160993	Nalbant	x	x				x			x	4
36	161035	Niculițel		x								1
37	161053	Nufăru		x								1
38	161106	Ostrov		x								1
39	161133	Pardina		x								1
40	161151	Peceneaga		x								1
41	161179	Sarichioi		x					x		x	3
42	161231	Sfântu Gheorghe	x	x				x	x		x	5
43	161259	Slava Cercheză		x								1
44	161286	Smârdan										0
45	161302	Somova							x			1
46	161348	Stejaru		x								1
47	161384	Topolog	x			x		x	x	x	x	6
48	161464	Turcoaia		x								1
49	161482	Valea Nucarilor		x								1
50	161561	Valea Teilor		x								1
51	161543	Văcăreni		x								1
Total			**15**	**43**	**2**	**8**	**1**	**12**	**14**	**8**	**15**	**118**

Tabel nr. 71: Descriere măsuri aferente domeniului țintă Structura socio-demografică – Infrastructura socială – corelate cu nivelul teritorial de aplicare

Obiectiv sectorial	Sub-obiectiv sectorial	Cod măsură	Denumire măsură	Descrierea măsurii	Nivelul de aplicare	Responsabilitate
1	2	3	4	5	6	7
ODS1. Infrastructură socială optim repartizată în teritoriu, în concordanță cu necesitățile și dezideratele comunităților locale	ODSe1. Educație de calitate, accesibilă echitabil, susținută de o infrastructură școlară variată și de personal calificat	MSe1.1	Extinderea și diversificarea infrastructurilor și serviciilor aferente ciclului educațional preșcolar	Măsura are caracter orizontal, putând fi aplicată la nivelul întregului județ, prin adaptarea punctuală a acțiunilor la necesitățile comunităților locale. Însă ea trebuie aplicată prioritar în UATB-urile menționate în coloana 6. Nivelul de aplicare.	Județean și local în: - Municipiul Tulcea; - Orașele Babadag, Isaccea, Măcin, Sulina; - Comunele: Baia, Cerna, Ciucurova, Crișan, Jijila, Jurilovca, Mahmudia, Nalbant, Sfântu Gheorghe, Topolog.	CL, CJ, MEC, ADR, ARBDD
		MSe1.2	Optimizarea infrastructurilor și serviciilor aferente ciclurilor educaționale primare și gimnaziale	Măsura are caracter orizontal, putând fi aplicată la nivelul întregului județ, prin adaptarea punctuală a acțiunilor la necesitățile comunităților locale. Însă ea trebuie aplicată prioritar în UATB-urile menționate în coloana 6. Nivelul de aplicare.	Județean și local în: - Municipiul Tulcea; - Orașul Babadag; - Comunele: Baia, Beștepe, C.A. Rosetti, Carcaliu, Casimcea, Ceamurlia de Jos, Ceatalchioi, Cerna, Chilia Veche, Ciucurova, Crișan, Dăeni, Dorobanțu, Frecăței, Greci, Grindu, Hamcearca, Horia, I.C. Brătianu, Izvoarele, Jijila, Jurilovca, Mahmudia, Maliuc, Mihai Bravu, Mihail Kogălniceanu, Murighiol, Nalbant, Niculițel, Nufăru, Ostrov, Pardina, Peceneaga, Sarichioi, Sfântu Gheorghe, Slava Cercheză, Stejaru, Turcoaia, Valea Nucarilor, Valea Teilor, Văcăreni.	CL, CJ, MEC, ADR, ARBDD
		MSe1.3	Optimizarea infrastructurilor și serviciilor aferente ciclului educațional profesional și tehnic	Măsura are caracter orizontal, putând fi aplicată la nivelul întregului județ, prin adaptarea punctuală a acțiunilor la necesitățile comunităților locale. Însă ea trebuie aplicată prioritar în UATB-urile menționate în coloana 6. Nivelul de aplicare.	Județean și local în: - Municipiul Tulcea; - Comuna: Mahmudia.	CL, CJ, MEC, ADR, ARBDD
		MSe1.4	Optimizarea infrastructurilor și serviciilor aferente ciclurilor educaționale liceale și postliceale	Măsura are caracter orizontal, putând fi aplicată la nivelul întregului județ, prin adaptarea punctuală a acțiunilor la necesitățile comunităților locale. Însă ea trebuie aplicată prioritar în UATB-urile menționate în coloana 6. Nivelul de aplicare.	Județean și local în: - Municipiul Tulcea; - Orașele Babadag, Isaccea, Măcin, Sulina; - Comunele: Baia, Mahmudia, Topolog.	CL, CJ, MEC, ADR, ARBDD
		MSe1.5	Dezvoltarea infrastructurilor și serviciilor aferente ciclurilor educaționale universitare și postuniversitare	Măsura urmărește constituirea unui nucleu de instituții de învățământ universitar și postuniversitar.	Municipiul Tulcea.	CL, CJ, MEC, ADR, ARBDD
	ODSs1. Servicii medicale și de asistență socială de calitate, accesibile echitabil, susținute de o infrastructură variată și de personal calificat	MSs1.1	Extinderea și diversificarea infrastructurilor și serviciilor de sănătate	Măsura are caracter orizontal, putând fi aplicată la nivelul întregului județ, prin adaptarea punctuală a acțiunilor la necesitățile comunităților locale. Însă ea trebuie aplicată prioritar în UATB-urile menționate în coloana 6. Nivelul de aplicare.	Județean și local în: - Municipiul Tulcea; - Orașele Babadag, Isaccea, Măcin, Sulina; - Comunele: Baia, Jijila, Jurilovca, Mahmudia, Nalbant, Sfântu Gheorghe, Topolog.	CL, CJ, MS, ADR, ARBDD
		MSs1.2	Extinderea și diversificarea infrastructurilor și serviciilor de asistență socială	Măsura are caracter orizontal, putând fi aplicată la nivelul întregului județ, prin adaptarea punctuală a acțiunilor la necesitățile comunităților locale. Însă ea trebuie aplicată prioritar în UATB-urile menționate în coloana 6. Nivelul de aplicare.	Județean și local în: - Municipiul Tulcea; - Orașele Babadag, Isaccea, Măcin, Sulina; - Comunele: Baia, Ciucurova, Crișan, Horia, Mahmudia, Sarichioi, Sfântu Gheorghe, Somova, Topolog.	CL, CJ, MS, ADR, ARBDD
	ODSc1. Infrastructuri și activități culturale variate, distribuite echilibrat în teritoriu	MSc1.1	Extinderea și diversificarea infrastructurilor și activităților culturale	Măsura are caracter orizontal, putând fi aplicată la nivelul întregului județ, prin adaptarea punctuală a acțiunilor la necesitățile comunităților locale. Însă ea trebuie aplicată prioritar în UATB-urile menționate în coloana 6. Nivelul de aplicare.	Județean și local în: - Municipiul Tulcea; - Orașele Babadag, Isaccea, Măcin, Sulina; - Comunele: Baia, Mahmudia, Topolog.	CL, CJ, MC, ADR, ARBDD

Obiectiv sectorial	Sub-obiectiv sectorial	Cod măsură	Denumire măsură	Descrierea măsurii	Nivelul de aplicare	Responsabilitate
1	2	3	4	5	6	7
	ODSr1. Infrastructuri și activități sportive și de recreere diversificate, accesibile deopotrivă comunităților urbane și rurale, pe tot parcursul anului	MSr1.1	Extinderea și diversificarea infrastructurilor și activităților sportive și de recreere	Măsura are caracter orizontal, putând fi aplicată la nivelul întregului județ, prin adaptarea punctuală a acțiunilor la necesitățile comunităților locale. Însă ea trebuie aplicată prioritar în UATB-urile menționate în coloana 6. Nivelul de aplicare.	Județean și local în: - Municipiul Tulcea; - Orașele Babadag, Isaccea, Măcin, Sulina; - Comunele: Baia, Ciucurova, Crișan, Jijila, Jurilovca, Mahmudia, Nalbant, Sarichioi, Sfântu Gheorghe, Topolog.	CL, CJ, MTS, ADR, ARBDD

ADR Agenție de Dezvoltare Regională
ARBDD Administrația Rezervației Biosferei Delta Dunării
CDR Consiliu de Dezvoltare Regională
CL Consilii Locale
CJ Consilii Județene
MAE Ministerul Afacerilor Externe
MC Ministerul Culturii
MADR Ministerul Agriculturii și Dezvoltării Rurale
MEC Ministerul Educației și Cercetării
MLPDA Ministerul Lucrărilor Publice, Dezvoltării și Administrației
MMAP Ministerul Mediului, Apelor și Pădurilor
MS Ministerul Sănătății
MTIC Ministerul Transporturilor, Infrastructurii și Comunicațiilor
MRS Ministerul Tineretului și Sportului

Tabel nr. 72: Eșalonare măsuri aferente domeniului țintă Structura socio-demografică – Infrastructură socială – și surse posibile de finanțare

Obiectiv sectorial	Sub-obiectiv sectorial	Măsură	Interval de implementare			Surse posibile de finanțare					
			Termen scurt (1-3 an)	Termen mediu (3-5 ani)	Termen lung (5-10 ani)	Fonduri europene	Fonduri naționale[74]	Fonduri județene	Buget local	Sector privat[75]	Alte surse[76]
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
ODS 1	ODSe1	MSe1.1		x		x	x	x	x	x	
		MSe1.2		x		x	x	x	x	x	
		MSe1.3		x		x	x	x	x	x	
		MSe1.4		x		x	x	x	x	x	
		MSe1.5		x		x	x	x	x	x	
	ODSs1	MSs1.1		x		x	x	x	x	x	
		MSs1.2		x		x	x	x	x	x	
	ODSc1	MSc1.1			x	x	x	x	x	x	
	ODSr1	MSc1.1			x	x	x	x	x	x	
Total	**4**	**9**		**7**	**2**	**8**	**8**	**8**	**8**	**8**	

[74] PNDL, Fond mediu, programe culturale etc.
[75] Agenți economici, ONG-uri etc.
[76] WB, fonduri de investiții (bănci) etc.

Tabel nr. 73: Măsuri aferente domeniului țintă Activități economice – Agricultură – corelate cu nivelul teritorial de aplicare

Nr. crt.	Cod SIRUTA	DENUMIRE UATB	OEPa 1				OEPa 2		OEPa 3		OEPa 4	OEPs 1	OEPs 2	OEPs 3	OEPs 4	OEPp 1		OEPp2	Total
			MPa 1.1	MPa 1.2	MPa 1.3	MPa 1.4	MPa 2.1	MPa 2.2	MPa 3.1	MPa 3.2	MPa 4.1	MPs 1	MPs 2	MPs 3	MPs 4	MPp 1.1	MPp 1.2	MPp 2	
1	159614	TULCEA	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	16
2	159650	BABADAG	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	16
3	159687	ISACCEA	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	16
4	159730	MĂCIN	x	x	x	x	x	x	x		x	x	x	x	x	x	x	x	15
5	159767	SULINA	x	x		x	x	x	x	x	x			x		x	x	x	12
6	159785	Baia	x	x		x	x	x	x	x	x	x	x	x	x				12
7	159847	Beidaud	x	x		x	x	x	x		x	x	x	x	x				11
8	161552	Beștepe	x	x		x	x	x	x		x	x	x	x	x	x	x	x	14
9	159883	C.A. Rosetti	x	x		x	x	x	x		x			x		x	x	x	11
10	159945	Carcaliu	x	x		x	x	x	x		x	x	x	x	x	x	x	x	14
11	159963	Casimcea	x	x		x	x	x	x		x	x	x	x	x				11
12	160092	Ceamurlia de Jos	x	x		x	x	x	x		x	x	x	x	x	x	x	x	14
13	160047	Ceatalchioi	x	x		x	x	x	x		x	x	x	x	x	x	x	x	14
14	160127	Cerna	x	x		x	x	x	x	x	x	x	x	x	x				12
15	160172	Chilia Veche	x	x		x	x	x	x		x	x	x	x	x	x	x	x	14
16	160225	Ciucurova	x	x		x	x	x	x		x	x	x	x	x				11
17	160261	Crișan	x	x		x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	15
18	160305	Dăeni	x	x		x	x	x	x		x	x	x	x	x	x	x	x	14
19	160323	Dorobanțu	x	x		x	x	x	x		x	x	x	x	x	x	x	x	14
20	160387	Frecăței	x	x	x	x	x	x	x		x	x	x	x	x				12
21	160430	Greci	x	x		x	x	x	x		x	x	x	x	x	x	x	x	14
22	160458	Grindu	x	x		x	x	x	x		x	x	x	x	x	x	x	x	14
23	160476	Hamcearca	x	x		x	x	x	x		x	x	x	x	x				11
24	160528	Horia	x	x		x	x	x	x		x	x	x	x	x				11
25	161525	I.C. Brătianu	x	x		x	x	x	x		x	x	x	x	x	x	x	x	14
26	160564	Izvoarele	x	x		x	x	x	x		x	x	x	x	x				11
27	160617	Jijila	x	x		x	x	x	x		x			x					8
28	160644	Jurilovca	x	x		x	x	x	x		x	x	x	x	x	x	x	x	14
29	160680	Luncavița	x	x	x	x	x	x	x		x	x	x	x	x	x	x	x	15
30	160724	Mahmudia	x	x		x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	15
31	160779	Maliuc	x	x		x	x	x	x		x	x	x	x	x	x	x	x	14
32	160831	Mihai Bravu	x	x		x	x	x	x		x	x	x	x	x				11
33	160877	Mihail Kogălniceanu	x	x		x	x	x	x	x	x			x					9
34	160911	Murighiol	x	x		x	x	x	x		x	x	x	x	x	x	x	x	14
35	160993	Nalbant	x	x		x	x	x	x		x	x	x	x	x				11
36	161035	Niculițel	x	x	x	x	x	x	x		x	x	x	x	x				12
37	161053	Nufăru	x	x		x	x	x	x		x	x	x	x	x	x	x	x	14
38	161106	Ostrov	x	x		x	x	x	x		x	x	x	x	x	x	x	x	14
39	161133	PARDINA	x	x		x	x	x	x		x	x	x	x	x	x	x	x	14
40	161151	Peceneaga	x	x		x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	15
41	161179	Sarichioi	x	x		x	x	x	x		x	x	x	x	x	x	x	x	14
42	161231	Sfântu Gheorghe	x	x		x	x	x	x	x	x			x		x	x	x	12
43	161259	Slava Cercheză	x	x		x	x	x	x		x	x	x	x	x				11
44	161286	Smârdan	x	x		x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	15
45	161302	Somova	x	x	x	x	x	x	x		x	x	x	x	x	x	x	x	15
46	161348	Stejaru	x	x		x	x	x	x		x	x	x	x	x				11
47	161384	Topolog	x	x		x	x	x	x	x	x	x	x	x	x				12
48	161464	Turcoaia	x	x		x	x	x	x		x	x	x	x	x	x	x	x	14
49	161482	Valea Nucarilor	x	x	x	x	x	x	x		x			x		x	x	x	12
50	161561	Valea Teilor	x	x		x	x	x	x		x	x	x	x	x				11
51	161543	Văcăreni	x	x		x	x	x	x		x	x	x	x	x				11
Total			**51**	**51**	**9**	**51**	**51**	**51**	**51**	**13**	**51**	**45**	**45**	**51**	**45**	**32**	**32**	**32**	**661**

Tabel nr. 74: Descriere măsuri aferente domeniului țintă Activități economice – Agricultură – corelate cu nivelul teritorial de aplicare

Obiectiv sectorial	Sub-obiectiv sectorial	Cod măsură	Denumire măsură	Descrierea măsurii	Nivelul de aplicare	Responsabilitate
1	2	3	4	5	6	7
OEP Creșterea competitivității sectorului primar: pentru a putea rezista concurenței produselor agricole provenite din țările UE sau din alte țări non-UE	OEPa1 Creșterea valorii adăugate în producția agricolă	MPa1.1	Promovarea culturilor cu valoare adăugată	precum grâu, rapiță, floarea soarelui, porumb, in și transformarea acestora în produse care să adauge plus-valoare la materia primă. De la această măsură fac excepții unele așezări urbane	județean	Ministerul Agriculturii, Ministerul Mediului, CJ
		MPa1.2	Promovarea agriculturii ecologice	reprezintă un avantaj local ce poate fi corelat cu industria turismului sau marile lanțuri de magazine. Se aplică în principal în Delta Dunării unde nu se poate practica agricultură intensivă. De la această măsură fac excepții unele așezări urbane.	județean	Ministerul Agriculturii, Ministerul Mediului, CJ
		MPa1.3	Creșterea suprafețelor viticole	generează un atu din punct de vedere financiar, dar și turistic. De multe ori poate atrage investitori din domeniul alimentar. Se aplică la nivelul UATB-urilor Niculițel, Luncavița, Măcin, Valea Nucarilor, Babadag întrucât prezintă forme de relief și condiții pedo-climatice ce avantajează viticultura.	Tulcea, Niculițel, Luncavița, Măcin, Valea Nucarilor, Babadag, Frecăței, Somova	Ministerul Agriculturii, Ministerul Mediului, CJ
		MPa1.4	Retehnologizarea zootehniei	susține ramuri noi ale sectorului primar precum: struți, melci , porci din rase noi. Se aplică la nivelul tuturor UATB-urilor cu excepția municipiului Tulcea întrucât prezintă un caracter urban pronunțat.	județean	Ministerul Agriculturii, Ministerul Mediului, CJ
	OEPa2 Creșterea stabilității financiare a afacerilor agricole locale	MPa2.1	Promovarea asocierii între fermieri.	generează un suport colectiv al partenerilor cu scopul de a fi mult mai competitivi pe piața economică. O astfel de abordare ar crea premisele unor parteneriate cu marile lanțuri de magazine, putere de negociere mai mare cu băncile, stabilitate financiară. Se aplică la nivel județean întrucât asocierea reprezintă o trăsătură comună	județean	Ministerul Agriculturii, Ministerul Mediului, CJ
		MPa2.2	Crearea acordurilor între fermieri și diverse industrii (alimentară și HORECA)	reprezintă un avantaj pentru ambele sectoare în contextul în care ambele sectoare sunt puternic reprezentate în teritoriu. Se aplică la nivel județean întrucât pot participa producători din UATB-urile fără activitate industrială sau turism	județean	Ministerul Agriculturii, Ministerul Mediului, CJ, marile lanțuri de retaileri, Horeca
	OEPa3 Extinderea și modernizarea echipamentelor tehnice utilizate în agricultură	MPa3.1	Remodernizarea sau extinderea sistemelor de irigații	în zonele cu cerere crescută de apă pentru culturile agricole. Deficitul pronunțat de apă meteorică caracterizează întreg județul	județean	Ministerul Agriculturii, Ministerul Mediului, CJ, IÎF
		MPa3.2	Construirea de depozite (silozuri, frigorifice) ce	susține vânzarea produselor în extrasezon. Se aplică la nivelul UATB-urilor (Crișan, Sf. Gheorghe, Tulcea, Măcin-Smârdan, Topolog, Ciucurova) întrucât dispun de o poziție importantă, acces rutier sau feroviar facil	Tulcea, Sulina, Babadag, Isaccea, Crișan, Mahmudia, Sf. Gheorghe, Baia, Topolog, Cerna, Peceneaga, Smârdan, Mihail Kogălniceanu,	Ministerul Agriculturii, fermele
	OEPa4 Promovarea brandurilor locale prin obținerea unor certificate	MPa4	Creșterea numărului de produse cu certificări DOC, bio, eco, certificări privind sustenabilitatea modului de producere	. Se aplică la nivelul tuturor UATB-urilor întrucât orice produs poate fi susceptibil de a avea o atestare.	județean	Ministerul Agriculturii, Ministerul Mediului, CJ
	OEPs1 Creșterea suprafețelor împădurite	MPs1	Creșterea suprafețelor împădurite din ariile colinare, dar și lungul Dunării	întrucât reprezintă areale întinse cu activitate umană redusă și factori pedo-climatici propice. UATB-uri aflate în partea sud (Pod Casimcei) și Nord (Munții Măcin și Dealurile Niculițelul) și în lungul Dunării prezintă condițiile susținerii extinderii domeniului silvic	Majoritatea UAT-urilor	Romsilva, CJ, ocoalele particulare
	OEPs2 Protejarea ariilor silvice	MPs2	Transparentizarea mediului silvic	ce poate fi realizat prin crearea de parteneriate cu ONG-uri de profil	Majoritatea UAT-urilor	Romsilva, CJ, ocoalele particulare, ONG de profil
	OEPs3 Plantarea perdelelor	MPs3	Plantarea perdelelor forestiere	care să protejeze câmpurile arabile de efectele din ce în ce mai accentuate ale încălzirii globale (fără ca acestea fie chiar pe marginea drumului crescând riscul unei coliziuni în cazul unei ieșiri în afara carosabilului). Astfel suprarețele	județean	Romsilva, CJ, CL, ocoalele particulare

Obiectiv sectorial	Sub-obiectiv sectorial	Cod măsură	Denumire măsură	Descrierea măsurii	Nivelul de aplicare	Responsabilitate
1	2	3	4	5	6	7
	forestiere			agricole vor fi protejate față de amplitudini termice mari, solul va reține mai bine apa, perdelele forestiere vor potoli un pic din forța crivățului, iar pe drumurile vor fi mai ușor de deszăpezit, iar turiștii și localnici vor avea impresia unui lung culoar forestier când vor străbate drumurile județului		
	OEPs4: Certificarea FSC	MPs4	Certificarea FSC	Certificarea pădurilor constituie un proces prin intermediul căruia o organizație independentă atestă faptul că suprafața împădurită este întreținută conform unui standard.	Majoritatea UAT-urilor	Romsilva, CJ, ocoalele particulare, ONG-urile de profil
	OEPp1 Promovarea acvaculturii sustenabile în acvatoriile naturale	MPp1.1	Controlul draconic al perioadelor de pescuit, al metodelor de pescuit, al pescuitului de agrement.	Pescuitul ilegal sub diversele ei forme, fie cel comercial, fie cel de agrement, trebuie atent monitorizat. Efectivele de pește sunt din ce în ce mai reduse conform pescarilor. În aceste condiții singura soluție pentru supraviețuirea unei familii care trăiește doar din pescuit pare să fie abordarea unor practici și tehnici total nesustenabile. Agroturismul este și el periclitat, turiștii au început să afle să peștii serviți la masă nu sunt prinși pe plan local.	UAT-urile riverane Dunării, Deltei Dunării și Complexului Razelm	ANPA, ARBDD, Ministerul Agriculturii, Ministerul Mediului, Garda de Mediu, CJ, GAL, FLAG
		MPp1.2	Promovarea asocierii în piscicultură	are ca rezultat scăderea costurilor și găsirea mai ușoară a piețelor de desfacere.	UAT-urile riverane Dunării, Deltei Dunării și Complexului Razelm	ANPA, ARBDD, Ministerul Agriculturii, Ministerul Mediului, CJ, GAL, FLAG
	OEPp2 Susținerea pescuitului sustenabil prin certificare.	MPp2	Aderarea sau certificarea proprie a pescarilor, cherhanalelor și unităților de alimentație publică	pentru a susține pescarii și piscicultorii locali, pentru a le oferi o posibila piață de desfacere prin crearea unui brand de genul: pescuit prin metode tradiționale în apele Deltei Dunării sau Pescuit direct din Delta Dunării. Se poate face o distincție între peștele capturat și cel crescut în captivitate. În acest fel iubitorii de pește au garanția unui produs autentic, de captură sau acvacultură, care provine din Delta Dunării și care este dezvoltat pe principii sustenabile, atât în ce privește protecția naturii cât și traiul pescarilor tradiționali.	UAT-urile riverane Dunării, Deltei Dunării și Complexului Razelm	ANPA, ARBDD, Ministerul Agriculturii, Ministerul Mediului, CJ, GAL, FLAG

Tabel nr. 75: Eșalonare măsuri aferente domeniului țintă Activități economice – Agricultură – și surse posibile de finanțare

Obiectiv sectorial	Sub-obiectiv sectorial	Măsură	Interval de implementare			Surse posibile de finanțare					
			Termen scurt (1-3 an)	Termen mediu (3-5 ani)	Termen lung (5-10 ani)	Fonduri europene	Fonduri naționale[77]	Fonduri județene	Buget local	Sector privat[78]	Alte surse[79]
OEP	OEPa1	MPa1.1	x			x	x			x	x
		MPa1.2		x		x	x			x	x
		MPa1.3		x		x	x			x	x
		MPa1.4	x			x	x			x	x
	OEPa2	MPa2.1	x			x	x	x		x	x
		MPa2.2	x			x	x			x	x
	OEPa3	MPa3.1			x	x	x			x	x
		MPa3.2			x	x	x			x	x
	OEPa4	MPa4		x		x	x	x		x	x
	OEPs1	MPs1			x	x	x	x	x		
	OEPs2	MPs2	x			x	x			x	
	OEPs3	MPs3		x		x	x	x	x		
	OEPs4	MPs4		x		x	x			x	
	OEPp1	MPp1.1	x			x	x	x			
		MPp1.2		x		x	x			x	
	OEPp2	MPp2		x		x	x	x		x	
Total	**10**	**16**	**6**	**7**	**3**	**16**	**16**	**6**	**2**	**13**	**9**

[77] PNDL, Fond mediu, programe culturale etc.

[78] Agenți economici, ONG-uri etc.

[79] WB, fonduri de investiții (bănci) etc.

Tabel nr. 76: Măsuri aferente domeniului țintă Structura activităților economice – sectorul secundar – corelate cu nivelul teritorial de aplicare

Nr. crt.	Cod SIRUTA	DENUMIRE UATB	OESm			OESp 1		OESp 2		OSEc		OESe		Total
			MSm1.1	MSm1.2	MSm1.3	MSp1.1	MSp1.2	MSp2.1	MSp2.2	MSc1.1	MSc1.2	MSe1.1	MSe1.2	
1	159614	TULCEA	x		x	x	x	x		x	x		x	**8**
2	159650	BABADAG	x						x	x	x		x	**5**
3	159687	ISACCEA	x	x			x			x			x	**5**
4	159730	MĂCIN	x	x			x	x		x	x		x	**7**
5	159767	SULINA	x			x				x		x		**4**
6	159785	Baia	x	x	x	x				x			x	**6**
7	159847	Beidaud	x		x									**2**
8	161552	Beștepe	x									x	x	**3**
9	159883	C.A. Rosetti	x			x						x		**3**
10	159945	Carcaliu	x											**1**
11	159963	Casimcea	x										x	**2**
12	160092	Ceamurlia de Jos	x		x		x		x			x		**5**
13	160047	Ceatalchioi	x									x		**2**
14	160127	Cerna	x		x			x		x			x	**5**
15	160172	Chilia Veche	x			x						x		**3**
16	160225	Ciucurova	x						x				x	**3**
17	160261	Crișan	x			x						x		**3**
18	160305	Dăeni	x		x						x		x	**4**
19	160323	Dorobanțu	x			x							x	**3**
20	160387	Frecăței	x			x								**2**
21	160430	Greci	x			x		x						**3**
22	160458	Grindu	x											**1**
23	160476	Hamcearca	x											**1**
24	160528	Horia	x											**1**
25	161525	I.C. Brătianu	x											**1**
26	160564	Izvoarele	x		x									**2**
27	160617	Jijila	x					x						**2**
28	160644	Jurilovca	x		x	x			x			x		**5**
29	160680	Luncavița	x											**1**
30	160724	Mahmudia	x	x		x				x		x	x	**6**
31	160779	Maliuc	x			x						x		**3**
32	160831	Mihai Bravu	x			x							x	**3**
33	160877	Mihail Kogălniceanu	x										x	**2**
34	160911	Murighiol	x									x	x	**3**
35	160993	Nalbant	x	x	x								x	**4**
36	161035	Niculițel	x	x	x									**3**
37	161053	Nufăru	x		x		x				x	x		**5**
38	161106	Ostrov	x											**1**
39	161133	Pardina	x									x		**2**
40	161151	Peceneaga	x											**1**
41	161179	Sarichioi	x	x	x						x	x	x	**6**
42	161231	Sfântu Gheorghe	x									x		**2**
43	161259	Slava Cercheză	x								x			**2**
44	161286	Smârdan	x			x								**2**
45	161302	Somova	x		x	x						x	x	**5**
46	161348	Stejaru	x			x							x	**3**
47	161384	Topolog	x						x	x			x	**4**
48	161464	Turcoaia	x		x									**2**
49	161482	Valea Nucarilor	x		x						x	x	x	**5**
50	161561	Valea Teilor	x										x	**2**
51	161543	Văcăreni	x											**1**
Total			**51**	**7**	**15**	**16**	**5**	**5**	**5**	**9**	**8**	**17**	**22**	**160**

Tabel nr. 77: Descriere măsuri aferente domeniului țintă Structura activităților economice – sectorul secundar – corelate cu nivelul teritorial de aplicare

Obiectiv sectorial	Sub-obiectiv sectorial	Cod măsură	Denumire măsură	Descrierea măsurii	Nivelul de aplicare	Responsabilitate
1	2	3	4	5	6	7
OES: Dezvoltarea sectorului secundar prin valorificarea optimă a resurselor care să permită o creștere economică durabilă	**OESm:** Dezvoltarea și diversificarea producției industriei extractive	MSm1.1	Sprijinirea prin investiții a noi exploatări de resurse naturale	Se sprijină prospecțiuni geologice și identificarea de zăcăminte/resurse, care pot fi valorificate, fără a dăuna mediului sau populației, Se propun măsurile la nivel de județ nediferențiate local	județean	CJ, ANRM, MMAP, ARBDD
		MSm1.2	Investiții pentru sprijinirea dezvoltării activității de exploatare a resurselor subsolice	Se sprijină activitățile de exploatare a resurselor subsolice existente	Județean, Local – ISACCEA, MĂCIN, Baia, Mahmudia, Nalbant, Niculițel, Sarichioi	CJ, CL, ANRM
		MSm1.3	Sprijin pentru acțiuni de ecologizare a siturilor extractive și haldelor de steril	Se sprijină acțiunile de ecologizare a siturilor care conțin deșeuri periculoase sau a celor abandonate, a carierelor etc.	Local – TULCEA, Baia, Beidaud, Ceamurlia de Jos, Cerna, Dăeni, Izvoarele, Jurilovca, Nalbant, Niculițel, Nufăru, Sarichioi, Somova, Turcoaia, Valea Nucarilor	CL, ANRM, ANPM, GM
	OESp 1: Dezvoltarea și diversificarea industriei prelucrătoare	MSp1.1	Extinderea industriei alimentare pe baza procesării produselor agricole, zootehnice și piscicole locale	Se aplică la nivelul localităților în care există industrie alimentară sau care prezintă potențial pentru dezvoltarea acesteia	Local – TULCEA, SULINA, Baia, C.A. Rosetti, Chilia Veche, Crișan, Dorobanțu, Frecăței, Greci, Jurilovca, Mahmudia, Maliuc, Mihai Bravu, Smârdan, Somova, Stejaru	CL, MADR, MEEMA
		MSp1.2	Sprijinul dezvoltării industriei constructoare de mașini	Industria constructoare de mașini se sprijină prin crearea unui climat favorabil pentru investitori și asigurarea infrastructurii adecvate (de transport, socială, medicală, facilități fiscale) de care să poată să beneficieze personalul angajat.	Județean, Local – TULCEA, ISACCEA, MĂCIN, Ceamurlia de Jos, Nufăru	CJ, CL, MEEMA
	OESp 2: Stimularea inovării și competitivității industriei prelucrătoare prin transfer tehnologic și promovarea produselor locale	MSp2.1	Stimularea dezvoltării industriei confecțiilor	Se aplică la nivelul localităților în care se localizează liderii în acest domeniu	Local – TULCEA, MĂCIN, Cerna, Greci, Jijila	CL, MEEMA
		MSp2.2	Stimularea exploatării și prelucrării lemnului și a stufului	Măsurile vizează valorificarea sustenabilă a resurselor de material lemnos și/sau stuf, oferit de ariile naturale protejate de stat.	Local – BABADAG, Ceamurlia de Jos, Ciucurova, Jurilovca, Topolog	CL, MMAP, MEEMA, ARBDD
	OSEc: Dezvoltarea și diversificarea domeniului construcțiilor	MSc1.1	Stimularea dezvoltării activității de construcții	Se stimulează reînnoirea fondului locativ în localitățile care reprezintă centre ale Unităților Teritoriale de Planificare	Local – TULCEA, BABADAG, ISACCEA, MĂCIN, SULINA, Baia, Cerna, Mahmudia, Topolog	CL
		MSc1.2	Sprijinirea firmelor cu activitatea în construcții	Măsurile de ordin fiscal se aplică la nivelul localităților în care există firmele cu activitatea în domeniul construcțiilor	Local – TULCEA, BABADAG, MĂCIN, Dăeni, Nufăru, Sarichioi, Slava Cercheză, Valea Nucarilor	CL, MEEMA
	OESe: Extinderea și diversificarea producției energetice	MSe1.1	Extinderea și modernizarea rețelei electrice de distribuție	Măsurile vizează modernizarea rețelelor electrice de distribuție, în special, în zona Deltei Dunării, pentru a crea o infrastructură necesară dezvoltării afacerilor	Județean, Local – SULINA, Beștepe, C.A. Rosetti, Ceamurlia de Jos, Ceatalchioi, Chilia Veche, Crișan, Jurilovca, Mahmudia, Maliuc, Murighiol, Nufăru, Pardina, Sarichioi, Sfântu Gheorghe, Somova, Valea Nucarilor	CJ, CL, Transelectrica, ENEL
		MSe1.2	Creșterea exploatării surselor	Măsurile vizează atât localitățile cu activitatea specifică	Județean	CJ, CL, Transelectrica,

Obiectiv sectorial	Sub-obiectiv sectorial	Cod măsură	Denumire măsură	Descrierea măsurii	Nivelul de aplicare	Responsabilitate
1	2	3	4	5	6	7
			regenerabile de energie pentru producerea energiei electrice	existentă (în sensul extinderii acesteia), cât și extinderea acesteia în zone cu potențial natural încă nevalorificat	Local – *energie fotovoltaică:* Babadag, Isaccea, Măcin, Baia, Casimcea, Cerna, Mihail Kogălniceanu, Murighiol, Nalbant, Somova; *energie eoliană:* Tulcea, Babadag, Măcin, Baia, Beștepe, Casimcea, Cerna, Ciucurova, Dăeni, Dorobanțu, Mahmudia, Mihai Bravu, Murighiol, Nalbant, Sarichioi, Somova, Stejaru, Topolog, Valea Nucarilor, Valea Teilor	ENEL, operatori economici

Tabel nr. 78: Eșalonare măsuri aferente domeniului țintă Structura activităților economice – sectorul secundar – și surse posibile de finanțare

Obiectiv sectorial	Sub-obiectiv sectorial	Măsură	Interval de implementare			Surse posibile de finanțare					
			Termen scurt (1-3 ani)	Termen mediu (3-5 ani)	Termen lung (5-10 ani)	Fonduri europene	Fonduri naționale[80]	Fonduri județene	Buget local	Sector privat[81]	Alte surse[82]
OES	OESm	MSm1.1			x		x			x	x
		MSm1.2		x			x			x	
		MSm1.3	x			x	x			x	x
	OESp 1	MSp1.1		x				x	x	x	
		MSp1.2	x			x	x				
	OESp 2	MSp2.1	x				x	x			
		MSp2.2		x			x	x		x	x
	OSEc	MSc1.1	x						x		
		MSc1.2		x			x	x			
	OESe	MSe1.1			x					x	
		MSe1.2	x			x				x	x
Total	**5**	**11**	**5**	**4**	**2**	**3**	**7**	**4**	**2**	**7**	**4**

[80] PNDL, Fond mediu, programe culturale etc.

[81] Agenți economici, ONG-uri etc.

[82] WB, fonduri de investiții (bănci) etc.

Tabel nr. 79: Măsuri aferente domeniului țintă Structura activităților economice – sectorul terțiar/servicii + IMM – corelate cu nivelul teritorial de aplicare

Nr. crt.	Cod SIRUTA	DENUMIRE UATB	OETt						OETb			OETr			OETc						OETs 1				OETs 2		OEMm				Total
			MTt1.1	MTt1.2	MTt1.3	MTt1.4	MTt1.5	MTt1.6	MTb1.1	MTb1.2	MTb1.3	MTr1.1	MTr1.2	MTr1.3	MTc1.1	MTc1.2	MTc1.3	MTc1.4	MTc1.5	MTc1.6	MTs1.1	MTs1.2	MTs1.3	MTs1.4	MTs2.1	MTs2.2	MMm1.1	MMm1.2	MMm1.3	MMm1.4	
1	159614	TULCEA	x	x	x	x			x	x		x	x	x	x	x	x	x			x				x		x	x	x		**18**
2	159650	BABADAG	x	x	x	x			x	x		x			x	x	x	x			x	x		x	x	x	x	x	x	x	**20**
3	159687	ISACCEA	x	x	x	x			x	x		x			x	x	x	x			x	x		x	x	x	x	x	x	x	**20**
4	159730	MĂCIN	x	x	x	x			x	x		x			x	x	x	x			x	x		x	x	x	x	x	x	x	**20**
5	159767	SULINA	x	x	x	x			x		x	x	x		x	x	x	x		x	x		x	x	x	x	x	x	x	x	**21**
6	159785	Baia	x	x	x				x			x		x	x	x	x	x	x		x	x		x	x	x	x	x			**18**
7	159847	Beidaud	x	x	x				x			x			x	x	x	x	x		x				x		x	x			**14**
8	161552	Beștepe	x	x	x			x	x			x			x	x	x	x	x	x	x		x		x		x	x			**17**
9	159883	C.A. Rosetti	x	x	x			x	x			x			x	x	x	x	x	x	x		x		x		x	x			**17**
10	159945	Carcaliu	x	x	x				x			x			x	x	x	x	x		x				x		x	x			**14**
11	159963	Casimcea	x	x	x				x			x			x	x	x	x	x	x	x				x		x	x			**15**
12	160092	Ceamurlia de Jos	x	x	x			x	x			x			x	x	x	x	x	x	x		x		x		x	x	x		**18**
13	160047	Ceatalchioi	x	x	x			x	x			x			x	x	x	x	x	x	x		x		x		x	x			**17**
14	160127	Cerna	x	x	x				x			x			x	x	x	x	x		x			x	x		x	x	x		**16**
15	160172	Chilia Veche	x	x	x			x	x			x			x	x	x	x	x	x	x		x		x		x	x			**17**
16	160225	Ciucurova	x	x	x		x		x	x		x			x	x	x	x	x		x				x	x	x	x			**17**
17	160261	Crișan	x	x	x			x	x		x	x			x	x	x	x	x	x	x		x		x		x	x		x	**19**
18	160305	Dăeni	x	x	x				x			x			x	x	x	x	x		x				x	x	x	x			**15**
19	160323	Dorobanțu	x	x	x				x			x			x	x	x	x	x		x				x		x	x			**14**
20	160387	Frecăței	x	x	x				x	x		x			x	x	x	x	x		x	x			x		x	x	x		**17**
21	160430	Greci	x	x	x				x	x		x			x	x	x	x	x		x	x			x		x	x	x		**17**
22	160458	Grindu	x	x	x				x			x			x	x	x	x	x		x				x		x	x			**14**
23	160476	Hamcearca	x	x	x				x			x			x	x	x	x	x		x				x		x	x			**14**
24	160528	Horia	x	x	x				x			x			x	x	x	x	x		x	x			x	x	x	x			**16**
25	161525	I.C. Brătianu	x	x	x				x	x		x	x		x	x	x	x	x		x				x		x	x			**16**
26	160564	Izvoarele	x	x	x				x	x		x			x	x	x	x	x	x	x	x		x	x	x	x	x		x	**20**
27	160617	Jijila	x	x	x				x			x			x	x	x	x			x	x			x		x	x	x		**15**
28	160644	Jurilovca	x	x	x			x	x			x			x	x	x	x	x	x	x		x		x	x	x	x	x		**19**
29	160680	Luncavița	x	x	x				x			x			x	x	x	x	x		x				x		x	x			**14**
30	160724	Mahmudia	x	x	x			x	x		x	x		x	x	x	x	x	x	x	x	x	x		x		x	x		x	**21**
31	160779	Maliuc	x	x	x			x	x			x			x	x	x	x	x	x	x		x		x		x	x			**17**
32	160831	Mihai Bravu	x	x	x				x			x			x	x	x	x	x		x				x		x	x	x		**15**
33	160877	Mihail Kogălniceanu	x	x	x				x			x			x	x	x	x	x		x	x			x		x	x			**15**
34	160911	Murighiol	x	x	x		x	x	x		x	x	x		x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x		x	**24**
35	160993	Nalbant	x	x	x				x			x			x	x	x	x	x		x				x		x	x			**14**
36	161035	Niculițel	x	x	x				x	x		x			x	x	x	x	x	x	x	x		x	x		x	x		x	**19**
37	161053	Nufăru	x	x	x			x	x		x	x			x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x		x	x		x	**21**
38	161106	Ostrov	x	x	x				x	x		x			x	x	x	x	x		x				x		x	x			**15**
39	161133	Pardina	x	x	x			x	x			x			x	x	x	x	x	x	x		x		x		x	x			**17**
40	161151	Peceneaga	x	x	x				x	x		x			x	x	x	x	x		x				x		x	x			**15**
41	161179	Sarichioi	x	x	x			x	x		x	x	x		x	x	x	x	x	x	x		x		x		x	x		x	**20**
42	161231	Sfântu Gheorghe	x	x	x			x	x			x			x	x	x	x	x	x	x		x		x		x	x			**17**
43	161259	Slava Cercheză	x	x	x				x			x			x	x	x	x	x		x	x			x	x	x	x			**16**
44	161286	Smârdan	x	x	x				x			x			x	x	x	x	x		x				x		x	x	x		**15**
45	161302	Somova	x	x	x		x		x		x	x		x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x		x	x	x	x	**23**
46	161348	Stejaru	x	x	x		x		x	x		x			x	x	x	x	x	x	x	x		x	x		x	x	x	x	**21**
47	161384	Topolog	x	x	x				x			x			x	x	x	x	x	x	x	x		x	x	x	x	x		x	**19**
48	161464	Turcoaia	x	x	x				x	x		x			x	x	x	x	x		x				x		x	x			**15**
49	161482	Valea Nucarilor	x	x	x			x	x			x			x	x	x	x	x	x	x		x		x		x	x			**17**

Nr. crt.	Cod SIRUTA	DENUMIRE UATB	OETt						OETb			OETr			OETc						OETs 1				OETs 2		OEMm				Total
			MTt1.1	MTt1.2	MTt1.3	MTt1.4	MTt1.5	MTt1.6	MTb1.1	MTb1.2	MTb1.3	MTr1.1	MTr1.2	MTr1.3	MTc1.1	MTc1.2	MTc1.3	MTc1.4	MTc1.5	MTc1.6	MTs1.1	MTs1.2	MTs1.3	MTs1.4	MTs2.1	MTs2.2	MMm1.1	MMm1.2	MMm1.3	MMm1.4	
50	161561	Valea Teilor	x	x	x				x			x			x	x	x	x	x		x				x		x	x			**14**
51	161543	Văcăreni	x	x	x				x			x			x	x	x	x	x		x	x			x		x	x			**15**
Total			**51**	**51**	**51**	**5**	**4**	**15**	**51**	**14**	**7**	**51**	**5**	**4**	**51**	**51**	**51**	**51**	**45**	**22**	**51**	**19**	**17**	**13**	**51**	**12**	**51**	**51**	**15**	**14**	**874**

Tabel nr. 80: Descriere măsuri aferente domeniului țintă Structura activităților economice – sectorul terțiar/servicii + IMM – corelate cu nivelul teritorial de aplicare

Obiectiv sectorial	Sub-obiectiv sectorial	Cod măsură	Denumire măsură	Descrierea măsurii	Nivelul de aplicare	Responsabilitate
1	2	3	4	5	6	7
OET Diversificarea și creșterea eficacității sectorului serviciilor	OETt: Dezvoltarea și creșterea eficacității serviciilor de transport	MTt1.1	Modernizarea rețelelor de transport interjudețean	Accesarea de fonduri pentru dezvoltarea și/sau modernizarea rețelelor de transport în scopul încurajării/ameliorării traficului de persoane și de mărfuri intra și interjudețean	județean	CJ, MTIC
		MTt1.2	Informatizarea transportului în comun interurban	Se urmărește dezvoltarea aplicațiilor informatice pentru monitorizarea/utilizarea mai eficientă a mijloacelor de transport existente	județean	CJ, MTIC, operatori economici
		MTt1.3	Dezvoltarea sistemului de transport hibrid și/sau electric	Se urmărește crearea facilităților de ordin fiscal, aplicabile la nivel de județ, cu scopul dezvoltării unui sistem de transport nepoluant.	județean	CJ, MTIC
		MTt1.4	Dezvoltarea sistemului de transport public local interurban	Se conectează orașele din județ cu un sistem de transport public	Județean, Local – TULCEA, BABADAG ISACCEA,MĂCIN, SULINA	CJ, CL, MTIC
		MTt1.5	Îmbunătățirea transportului în zonele identificate cu potențial de dezvoltare	Se urmărește modernizarea și dezvoltarea transportului (și a infrastructurii rutiere) în zonele cu un nivel de dezvoltare a activităților economice ridicat	Local – Ciucurova, Murighiol, Somova, Stejaru	CL, MTIC, ARBDD
		MTt1.6	Sprijinirea dezvoltării transportului în Delta Dunării	Sprijinirea dezvoltării unui sistem de transport unic al Deltei, care să nu polueze și să asigure un grad mai ridicat de conectivitate a Deltei cu restul țării	Județean, Local – Beștepe, C.A. Rosetti, Ceamurlia de Jos, Ceatalchioi, Chilia Veche, Crișan, Jurilovca, Mahmudia, Maliuc, Murighiol, Nufăru, Pardina, Sarichioi, Sfântu Gheorghe, Valea Nucarilor	CJ, CL, ARBDD, MTIC
	OETb: Dezvoltarea echilibrată a serviciilor bancare pentru susținerea activităților economice locale	MTb1.1	Dezvoltarea de rețele mobile de consultanță în afaceri pentru sectorul IMM	Se propune crearea unui sistem mobil de consultanță în afaceri: birouri mobile de consultanță care să poată să circule între localități	județean	CJ, MEEMA
		MTb1.2	Dezvoltarea echilibrată a serviciilor bancare pentru sprijinirea sectorului IMM	Măsurile vizate trebuie să faciliteze accesul IMM-urile la surse de capital: aplicații mobile, instrumente financiare destinate IMM-urilor	Local – TULCEA, BABADAG, ISACCEA, MĂCIN, Ciucurova, Frecăței, Greci, I.C. Brătianu, Izvoarele, Niculițel, Ostrov, Peceneaga, Stejaru, Turcoaia	CJ, CL, MEEMA
		MTb1.3	Sprijinirea serviciilor bancare în localitățile mai dezvoltate din Delta Dunării	Crearea de facilități de ordin fiscal și/sau de infrastructură, care să atragă/păstreze operatorii economici sau filialele băncilor în localitățile selectate din Deltă	Județean, Local – SULINA, Crișan, Mahmudia, Murighiol, Nufăru, Sarichioi, Somova	CJ, CL, MEEMA, ARBDD
	OETr: Dezvoltarea sectorului de cercetare-dezvoltare	MTr1.1	Dezvoltarea de programe de finanțare a cercetării la nivel județean	Dezvoltarea unui program de cercetare județean, care să sprijine proiectele care vizează rezolvarea problemelor de ordin județean	județean	CJ, AR, ARBDD, MEC, INCDDD, UOC, UGAL, UB
		MTr1.2	Stabilirea de parteneriate dintre mediul economic și instituțiile de cercetare și de protecție a mediului	Parteneriate cu firmele care în prezent activează în domeniul cercetării-dezvoltării	Județean, Local – TULCEA, SULINA, I.C. Brătianu, Murighiol, Sarichioi	CJ, CL, AR, MEC, INCDDD, UB, UOC, UGAL, Danubius-RI
		MTr1.3	Sprijinirea creării de noi centre de cercetare în	Centrele de certare create în firmele cu cifra de afaceri anuală peste 50 mil. RON în ultimul an.	Județean	CJ, CL, MEC, agenți economici

Obiectiv sectorial	Sub-obiectiv sectorial	Cod măsură	Denumire măsură	Descrierea măsurii	Nivelul de aplicare	Responsabilitate
1	2	3	4	5	6	7
			întreprinderi	Sectoarele de activitate: (i) *agricultură*: HOLDER TRADE S.R.L., FRATII CALCIU SRL, PREST GEO-DAN SRL, CRISTIAN-IMPEX SRL (ii) *industrie alimentară* – CARNIPROD SRL, LIDAS SRL (iii) *metalurgie* – FERAL SRL, ALUM SA (iv) *construcția de nave* – VARD ELECTRO TULCEA SRL, VARD TULCEA S.A.	Local – TULCEA, Baia, Mahmudia, Somova	
	OETc: Creșterea eficacității sectorului comercial	MTc1.1	Implementarea serviciilor de acces la comunicațiile pentru dezvoltarea comerțului electronic	Măsurile vizează îmbunătățirea accesului la infrastructura necesară dezvoltării comerțului electronic: extinderea rețelelor internet de mare viteză etc.	Județean	CJ, MEEMA, MTIC, agenți economici
		MTc1.2	Încurajarea dezvoltării de rețele de distribuție pentru comerțul on-line	Măsuri fiscale pentru dezvoltarea comerțului on-line, sprijinirea creării punctelor de colectare/ridicare a produselor (de tipul easyBox etc.)	Județean	CJ, agenți economici
		MTc1.3	Stimularea exporturilor produselor locale	Măsurile vizate sprijină cercetarea științifică și/sau cea de piață în ceea ce privește identificarea produselor locale care pot fi exportate cu succes	Județean	CJ, MADR, MEEMA, MMAP, ARBDD
		MTc1.4	Sprijinirea dezvoltării structurilor economiei de aglomerație (clustere, hub-uri etc.)	Măsurile vizează identificarea de necesități și crearea de infrastructură pentru dezvoltarea de clustere, co-working-urile etc. în diferite zone din județ	Județean	CJ, CL, MEEMA
		MTc1.5	Încurajarea activităților comerciale în mediul rural	Majoritatea comunelor necesită aceste măsuri. Încurajarea comerțului se va face în paralel și cu ajutorul măsurilor care vizează dezvoltarea comerțului on-line și valorificarea produselor locale	Local – Baia, Beidaud, Beștepe, C.A. Rosetti, Carcaliu, Casimcea, Ceamurlia de Jos, Ceatalchioi, Cerna, Chilia Veche, Ciucurova, Crișan, Dăeni, Dorobanțu, Frecăței, Greci, Grindu, Hamcearca, Horia, I.C. Brătianu, Izvoarele, Jurilovca, Luncavița, Mahmudia, Maliuc, Mihai Bravu, Mihail Kogălniceanu, Murighiol, Nalbant, Niculițel, Nufăru, Ostrov, Pardina, Peceneaga, Sarichioi, Sfântu Gheorghe, Slava Cercheză, Smârdan, Somova, Stejaru, Topolog, Turcoaia, Valea Nucarilor, Valea Teilor, Văcăreni	CL, MADR
		MTc1.6	Dezvoltarea sistemelor de informatizare a activităților comerciale în mediul rural și Delta Dunării	Măsurile vizează modernizarea rețelelor de distribuție prin dezvoltarea comerțului on-line, îmbunătățirea accesibilității centrelor urbane din județ, precum și descentralizarea activităților care aglomerează reședința de județ	Local – SULINA, Beștepe, C.A. Rosetti, Casimcea, Ceamurlia de Jos, Ceatalchioi, Chilia Veche, Crișan, Izvoarele, Jurilovca, Mahmudia, Maliuc, Murighiol, Niculițel, Nufăru, Pardina, Sarichioi, Sfântu Gheorghe, Somova, Stejaru, Topolog, Valea Nucarilor	CL, MTIC, MADR
	OETs 1: Diversificarea serviciilor oferite pe baza tehnologiilor informaționale	MTs1.1	Facilități pentru furnizorii de telefonie mobilă și internet de bandă largă pentru mărirea ariei de acoperire a rețelelor respective	Măsurile vizate se aplică în paralel cu modernizarea infrastructurii informatice, pentru asigurarea serviciilor de calitate de conexiune la internet, mai ales în zone cu atracții naturale și mai greu accesibile	județean	CJ, MTIC
		MTs1.2	Extinderea ariei de acoperire cu internet de bandă largă	Măsurile, de ordin fiscal, vizează extinderea rețelelor de internet de mare viteză în localitățile în care există deja firmele cu activitate în domeniu	Local – BABADAG, ISACCEA, MĂCIN, Baia, Frecăței, Greci, Horia, Izvoarele, Jijila, Mahmudia, Mihail Kogălniceanu, Murighiol, Niculițel, Nufăru, Slava Cercheză, Somova, Stejaru, Topolog, Văcăreni	CL, MTIC
		MTs1.3	Sprijinirea dezvoltării internetului mobil de mare	Alternativa la măsura MTs1.2 în Delta Dunării	Local –	CL, MTIC, ARBDD

Obiectiv sectorial	Sub-obiectiv sectorial	Cod măsură	Denumire măsură	Descrierea măsurii	Nivelul de aplicare	Responsabilitate
1	2	3	4	5	6	7
			viteză		SULINA, Beștepe, C.A. Rosetti, Ceamurlia de Jos, Ceatalchioi, Chilia Veche, Crișan, Jurilovca, Mahmudia, Maliuc, Murighiol, Nufăru, Pardina, Sarichioi, Sfântu Gheorghe, Somova, Valea Nucarilor	
		MTs1.4	Dezvoltarea centrelor locale de consultanță	Măsurile vizează crearea de centre stabile de consultanță (în special, în domeniile IT, afaceri, medicale dar nu numai) în centrele Unităților Teritoriale de Planificare. Scopul principal constă în sprijinirea descentralizării activităților din reședința de județ	Local – BABADAG, ISACCEA, MĂCIN, SULINA, Baia, Cerna, Izvoarele, Murighiol, Niculițel, Nufăru, Somova, Stejaru, Topolog	CL, MEEMA
	OETs 2: Diversificarea serviciilor oferite pentru populație vulnerabilă	MTs2.1	Dezvoltarea sistemelor de e-guvernare	Măsurile vizează dezvoltarea sistemelor informatice care reduc la minim circulația fizică a documentelor între instituțiile județului și populație, de tipul e-ghișeu etc.	județean	CJ, MTIC
		MTs2.2	Dezvoltarea unităților de economie socială	Măsurile vizează sprijinirea populației vulnerabile la sărăcie și marginalizare. Se aplică la nivelul localităților urbane în care populația marginalizată depășește 12% din locuitori și a celor rurale, identificate ca marginalizate	Județean, Local – BABADAG, ISACCEA, MĂCIN, Baia, Ciucurova, Dăeni, Horia, Izvoarele, Jurilovca, Murighiol, Slava Cercheză, Topolog	CJ, CL, MMPS
OEMm: Susținerea sectorului întreprinderilor mici și mijlocii		MMm1.1	Facilități fiscale pentru IMM-uri care creează noi locuri de muncă	Măsurile propuse vizează reducerea de taxe, precum și cofinanțarea locurilor de muncă nou create pe o perioadă de până la 2 ani	Județean	CJ, MEEMA
		MMm1.2	Stimularea măririi dimensiunii microîntreprinderilor	Măsurile propuse vizează acordarea de credite sau subvenții firmelor care se extind sau se unesc	Județean	CJ, MEEMA
		MMm1.3	Sprijin pentru accesul IMM-urilor locale pe piețe noi	Măsurile vizează identificarea (cercetare științifică sau de piață) de produse noi (în corelație cu obiectivul de dezvoltare al cercetării) și de piețe potențial interesate de acestea	Local – TULCEA, BABADAG, ISACCEA, MĂCIN, SULINA, Ceamurlia de Jos, Cerna, Frecăței, Greci, Jijila, Jurilovca, Mihai Bravu, Smârdan, Somova, Stejaru	CL, MEEMA
		MMm1.4	Facilitarea dezvoltării serviciilor de out-sourcing pentru IMM	Facilități de ordin fiscal pentru firme care oferă servicii de out-sourcing IMM-urilor din județ	Local – BABADAG, ISACCEA, MĂCIN, SULINA, Crișan, Izvoarele, Mahmudia, Murighiol, Niculițel, Nufăru, Sarichioi, Somova, Stejaru, Topolog	CJ, MEEMA, ARBDD

Tabel nr. 81: Eșalonare măsuri aferente domeniului țintă Structura activităților economice – sectorul terțiar/servicii + IMM – și surse posibile de finanțare

Obiectiv sectorial	Sub-obiectiv sectorial	Măsură	Interval de implementare			Surse posibile de finanțare					
			Termen scurt (1-3 ani)	Termen mediu (3-5 ani)	Termen lung (5-10 ani)	Fonduri europene	Fonduri naționale[83]	Fonduri județene	Buget local	Sector privat[84]	Alte surse[85]
	OETt	MTt1.1	x			x					
		MTt1.2		x		x		x			
		MTt1.3			x	x		x		x	x
		MTt1.4		x				x	x		
		MTt1.5	x				x	x			
		MTt1.6	x			x				x	x
	OETb	MTb1.1		x				x	x	x	
		MTb1.2		x			x			x	
		MTb1.3	x			x				x	x
	OETr	MTr1.1			x			x		x	
		MTr1.2		x			x			x	
		MTr1.3		x				x		x	x
	OETc	MTc1.1	x				x	x			
		MTc1.2			x			x		x	
		MTc1.3		x				x	x		
		MTc1.4			x	x	x				x
		MTc1.5	x				x		x		
		MTc1.6		x			x	x		x	
	OETs 1	MTs1.1			x		x			x	
		MTs1.2		x					x		
		MTs1.3		x			x	x			
		MTs1.4			x			x	x	x	
	OETs 2	MTs2.1	x				x	x	x		
		MTs2.2		x			x	x			
OEMm		MMm1.1	x				x	x	x		
		MMm1.1			x		x				
		MMm1.1		x			x	x			
		MMm1.1			x			x	x		
Total			**8**	**12**	**8**	**6**	**14**	**18**	**9**	**12**	**5**

[83] PNDL, Fond mediu, programe culturale etc.

[84] Agenți economici, ONG-uri etc.

[85] WB, fonduri de investiții (bănci) etc.

Tabel nr. 82: Măsuri aferente domeniului țintă Structura activităților economice – Turism – corelate cu nivelul teritorial de aplicare

Nr. crt.	Cod SIRUTA	DENUMIRE UATB	OETT1			OETT2			OETT3			Total
			M1.1.	M1.2	M1.3	M2.1	M.2.2	M2.3	M3.1	M3.2	M3.3	
1	159614	TULCEA	x	x	x	x				x	x	**6**
2	159650	BABADAG	x	x			x		x	x	x	**6**
3	159687	ISACCEA	x	x			x	x	x	x	x	**7**
4	159730	MĂCIN	x	x	x		x		x	x	x	**7**
5	159767	SULINA	x	x	x	x						**4**
6	159785	Baia	x	x	x		x		x			**5**
7	159847	Beidaud	x	x	x		x	x	x	x		**7**
8	161552	Beștepe	x	x	x	x		x	x	x		**7**
9	159883	C.A. Rosetti	x	x	x	x		x	x		x	**7**
10	159945	Carcaliu	x	x	x		x		x		x	**6**
11	159963	Casimcea	x	x	x		x	x	x			**6**
12	160092	Ceamurlia de Jos	x	x	x	x		x	x			**6**
13	160047	Ceatalchioi	x	x	x	x			x		x	**6**
14	160127	Cerna	x	x	x		x		x			**5**
15	160172	Chilia Veche	x	x	x	x		x	x	x	x	**8**
16	160225	Ciucurova	x	x	x		x		x			**5**
17	160261	Crișan	x	x	x	x				x		**5**
18	160305	Dăeni	x	x	x		x		x		x	**6**
19	160323	Dorobanțu	x	x	x		x		x	x	x	**7**
20	160387	Frecăței	x	x			x	x	x	x		**6**
21	160430	Greci	x	x	x		x		x	x		**6**
22	160458	Grindu	x	x	x		x		x	x		**6**
23	160476	Hamcearca	x	x	x		x		x	x		**6**
24	160528	Horia	x	x	x		x		x			**5**
25	161525	I.C. Brătianu	x	x			x		x			**4**
26	160564	Izvoarele	x	x			x		x	x		**5**
27	160617	Jijila	x	x	x		x		x	x		**6**
28	160644	Jurilovca	x	x	x	x				x		**5**
29	160680	Luncavița	x	x	x		x		x			**5**
30	160724	Mahmudia	x	x	x	x			x			**5**
31	160779	Maliuc	x	x	x	x						**4**
32	160831	Mihai Bravu	x	x			x		x	x		**5**
33	160877	Mihail Kogălniceanu	x	x			x		x			**4**
34	160911	Murighiol	x	x	x	x				x		**5**
35	160993	Nalbant	x	x	x		x	x	x			**6**
36	161035	Niculițel	x	x	x		x	x	x	x		**7**
37	161053	Nufăru	x	x	x	x			x	x		**6**
38	161106	Ostrov	x	x	x		x	x	x	x		**7**
39	161133	Pardina	x	x	x	x			x	x		**6**
40	161151	Peceneaga	x	x	x		x	x	x			**6**
41	161179	Sarichioi	x	x	x	x			x	x		**6**
42	161231	Sfântu Gheorghe	x	x	x	x						**4**
43	161259	Slava Cercheză	x	x	x		x	x	x			**6**
44	161286	Smârdan	x	x			x		x			**4**
45	161302	Somova	x	x			x		x	x		**5**
46	161348	Stejaru	x	x	x		x		x			**5**
47	161384	Topolog	x	x	x		x		x	x		**6**
48	161464	Turcoaia	x	x	x		x		x	x		**6**
49	161482	Valea Nucarilor	x	x	x		x	x	x	x		**7**
50	161561	Valea Teilor	x	x			x		x			**4**
51	161543	Văcăreni	x	x	x		x		x	x		**6**
Total			**51**	**51**	**41**	**16**	**37**	**14**	**44**	**29**		**282**

Tabel nr. 83: Descriere măsuri aferente domeniului țintă Structura activităților economice – Turism – corelate cu nivelul teritorial de aplicare

Obiectiv sectorial	Sub-obiectiv sectorial	Cod măsură	Denumire măsură	Descrierea măsurii	Nivelul de aplicare	Responsabilitate
1	2	3	4	5	6	7
OETT Valorificare resurse turistice și devoltare infrastructură	OETT1 Diversificarea economiei județului prin dezvoltarea turismului durabil)	MTT 1.1	Valorificarea rațională și integrată a resurselor turistice naturale	Valorificarea durabilă a resurselor turistice naturale de valoare excepțională prin practicarea unor forme de turism responsabil cu beneficii economice și pentru comunitatea locală; generarea de venituri care să sprijine conservarea resurselor turistice; cooperarea între diferiți stakeholderi și implicarea populației locale în luarea deciziilor. Măsura se aplică la nivelul județului	Județ	CJ, CL, POR, ARBDD, ONG-uri
		MTT 1.2	Valorificarea resurselor turistice cultural-istorice –prin dezvoltarea integrată a formelor turismului de nișă	Formele turismului de nișă facilitează valorificarea optimă a specificității ofertei turistice a județului, o destinație turistică cu resurse naturale și culturale particulare; oferirea un set mult mai complex de experienţe turistice. Măsura se aplică la nivelul județului	Județ	CJ, CL, POR, ONG-uri, GAL Muncii Măcin
		MTT 1.3	Sprjin pentru crearea de clustere turistice	Măsura contribuie la îmbunătățirea calității serviciilor turistice; valorificarea integrată și promovarea cu succes a produselor turistice specifice, creșterea competitivității destinației turistice; acces facil la fonduri nerambursabile pentru creare de infrastructură turistică; stimularea creării de afaceri noi; schimb internațional de bune practici în contextul proiectelor europene Măsura se aplică la nivel UATB	Local municipiul Tulcea, orașele Isaccea, Baia, Beidaud, Beștepe, comunele C. A. Rosetti, Casimcea, Ceatalchioi, Cerna, Chilia Veche, Ciucorova, Crișan, Dăeni, Greci, Grindu, Hamcearca, Horia, Jijila, Jurilovca, Luncavița, Mahmudia, Maliuc, Niculițel, Nufăru, Ostrov, Peceneaga, Sarichioi, Sfântu Gheorghe, Sulina, Slava Cercheză, Stejaru, Tolopog Turcoaia, Valea Nucarilor, Valea Teilor, Văcăreni.	CJ, CL, firme private, ARBDD, Institutul de Cercetări Eco-Muzeale, IMM-uri, ONG-uri
	OETT2 Promovarea județului Tulcea ca destinație turistică emblematică a României cu accent pus pe programele turistice axate pe valorificarea elementelor de identitate locală	MTT 2.1	Promovarea Deltei Dunării ca o destinație unică descoperită prin intermediul turismului durabil	Promovarea practicării formelor turismului de nișă cu scopul conștientizării turiștilor de a respecta mediul natural și de a practica turismul într-un ritm lent Măsura se aplică la nivel UATB	Local (M, O, C) Tulcea, Isaccea, Sulina, Beștepe, C. A. Rosetti, Crișan, Ceamurlia de Jos, Ceatalchioi, Chilia Veche, Ciucorova, Crișan, Jurilovca, Mahmudia, Maliuc, Murighiol, Sarichioi, Sfântu Gheorghe, Somova.	CJ, CL, ARBDD, ONG-uri
		MTT 2.2	Promovarea zonei de podiș a județului ca o destinație turistică integrată : natură, istorie și multiculturalism	Promovarea zonei de podiș ca un conglomerat natural, cultural (inclusiv gastronomic) și artistic contribuind la creșterea nivelului de satisfacere a turiștilor prin oferirea unui set complex de experienţe menite să răspundă unor nevoi personale individuale strâns legate de calitățile și caracteristicile produse oferite (agroturistice, culturale) Măsura se aplică la nivel UATB	Local (O, C) Babadag, Isaccea, Măcin, Baia, Beidaud, Beștepe, Carcaliu, Casimcea, Cerna, Ciucorova, Dăeni, Greci, Grindu, Hamcearca, Horia, Izvoarele, Jijila, Luncavița, Mihai Bravu, Mihail Kogălniceanu, Nalbant, Niculițel, Ostrov, Peceneaga, Slava Cercheză, Smârdan, Somova, Stejaru, Tolopog Turcoaia, Valea Teilor, Văcăreni.	CJ, CL, AFCN, GAL Munții Măcin, ONG-uri
		MTT 2.3	Crearea de centre de informare și promovare turistică	Măsura are rolul de a promova resursele naturale și cultural-istorice ca urmare a prezenței unor elemente de patrimoniu turistic de importanță națională și internațională, precum și obiectivele culturale mai puțin cunoscute publicului larg prin diferite materiale: pliante, broșuri, ghiduri turistice, etc. Măsura se aplică la nivel UATB	Local (O, C) Isaccea, Beidaud, Beștepe, C.A. Rosetti, Casimcea, Ceamurlia de Jos, Chilia Veche, Frecăței, Nalbant, Niculițel, Ostrov, Peceneaga, Slava Cercheză, Valea Nucarilor.	CJ, CL, POR
	OETT3 Îmbunătățirea și extinderea infrastructurii turistice pentru creșterea atractivității județului ca destinație turistică	MTT 3.1	Sprijin pentru crearea structurilor de primire turistică	Măsura este prevăzută mai ales pentru UAT-urile care nu au unități de primire turistice, cu scopul de a valorifica patrimoniul turistic. Se va urmări construirea unor unități de cazare de mici dimensiuni (mai ales în spațiul deltaic, mediul rural, utilizarea spațiului excedentar al clădirilor de locuit, pensiuni rurale, pensiuni agroturistice) și cu caracteristici particulare , specifice (de ordin arhitectural, cromatic) pentru o integrare armonioasă în mediu: calitatea ecologică a clădirilor (utilizarea unor materiale de construcții durabile și în acord cu specificul locului), management eficient al surselor de energie, apă și deșeuri (reciclare, management selectiv al deșeurilor, economisire energie). Măsura se aplică la nivel UATB	Local (O, C) Babadag, Isaccea, Măcin; Baia, Beidaud, Beștepe, C. A. Rosetti, Carcaliu, Casimcea, Ceamurlia de Jos, Ceatalchioi, Cerna, Chilia Veche, Ciucorova, Dăeni, Dorobanțu, Frecăței, Greci, Grindu, Hamcearca, Horia, I. C. Brătianu, Izvoarele, Jijila, Luncavița, Mahmudia, Mihai Bravu, Mihail Kogălniceanu, Nalbant, Niculițel, Nufăru, Ostrov, Pardina, Peceneaga, Sarichioi, Slava Cercheză, Smârdan, Stejaru, Somova, Tolopog, Turcoaia, Valea Nucarilor,	CJ, CL, Fonduri FEADR- măsura 313 Încurajarea activităților turistice, POR

Obiectiv sectorial	Sub-obiectiv sectorial	Cod măsură	Denumire măsură	Descrierea măsurii	Nivelul de aplicare	Responsabilitate
1	2	3	4	5	6	7
					Valea Teilor, Văcăreni.	
		MTT 3.2	Crearea, reabilitarea și extinderea infrastructurii de agrement	Sprijin acordat pentru diversifica modalității de petrecere a timpului liber de către turiști cu scopul de a prelungi sejurul turistic și pentru o valorificare superioară a resurselor naturale atât pentru UAT-urile din spațiul deltaic, cât și pentru cele situate în Podișul Dobrogei (în special cele care sunt situate în lungul Dunării sau în zona montană) Măsura se aplică la nivel UATB	Local (M, O, C) Tulcea, Babadag, Isaccea, Măcin; Beidaud, Beştepe, Carcaliu, Chilia Veche, Crișan, Dorobanțu, Frecăței, Greci, Grindu, Hamcearca, Izvoarele, Jijila, Jurilovca, Mihai Bravu, Murighiol, Niculițel, Nufăru, Ostrov, Pardina, Sarichioi, Somova, Topolog, Turcoaia, Valea Nucarilor, Văcăreni.	CJ, CL, Fonduri FEADR- măsura 313 Încurajarea activităților turistice, POR
		MTT 3.3	Modernizarea și extinderea infrastructurii de transport şi de acces către obiectivele turistice	Îmbunătățirea infrastructurii de transport reprezintă o măsură necesară pentru valorificarea resurselor turistice prin înscrierea în circuite turistice (culturale, de ciclism) Măsura se aplică la nivel UATB	Local (O, C) Babadag, Isaccea, Măcin; C.A. Rosetti, Carcaliu, Ceatalchioi, Chilia Veche, Dăeni, Dorobanțu, Grindu, Hamcearca, Jurilovca (extindere port turistic), Maliuc, Pardina, Peceneaga, Ostrov, Stejaru, Valea Teilor	CJ, CL, POR, GAL Munții Măcin, ONG-uri, firme private

Tabel nr. 84: Eșalonare măsuri aferente domeniului țintă Structura activităților economice – Turism – și surse posibile de finanțare

Obiectiv sectorial	Sub-obiectiv sectorial	Măsură MTT	Interval de implementare			Surse posibile de finanțare					
			Termen scurt (1-3 ani)	Termen mediu (3-5 ani)	Termen lung (5-10 ani)	Fonduri europene	Fonduri naționale[86]	Fonduri județene	Buget local	Sector privat[87]	Alte surse[88]
OETT	OETT1	MTT1.1		x		x	x	x	x		
		MTT1.2		x		x	x	x	x	x	
		MTT1.3		x				x	x	x	
	OETT2	MTT 2.1		x		x	x	x	x		
		MTT 2.2		x			x	x	x		
		MTT 2.3	x			x	x	x	x		
	OETT3	MTT 3.1	x			x	x	x	x	x	
		MTT 3.2	x			x	x	x	x	x	
		MTT 3.3	x			x	x	x	x		
Total			**4**	**5**		**7**	**8**	**9**	**9**	**4**	

[86] PNDL, Fond mediu, programe culturale etc.

[87] Agenți economici, ONG-uri etc.

[88] WB, fonduri de investiții (bănci) etc.

Tabel nr. 85: Descriere măsuri aferente domeniului țintă Context teritorial corelate cu nivelul teritorial de aplicare

Obiectiv sectorial	Sub-obiectiv sectorial	Cod măsură	Denumire măsură	Descrierea măsurii	Nivelul de aplicare	Responsabilitate
1	2	3	4	5	6	7
OCT Derularea în județul Tulcea a unei dezvoltări echilibrate printr-un proces de creștere economica durabil, favorabil incluziunii sociale, care sa conducă la creșterea standardului de viață si reducerea decalajelor de dezvoltare intra si inter regionale.	OCT1 Creșterea accesibilității, siguranței și asigurarea conectării, județului Tulcea la infrastructura majoră TEN-T din România și Europa Centrală și de Est și la principalii poli urbani din regiune.	MCT1.1	Drum expres Constanța-Tulcea-Măcin.	Pentru a crește randamentul economic al mediului de afaceri, pentru a crește siguranța în trafic, pentru a spori nivelul de trai al locuitorilor.	județean	Ministerul Transporturilor, CNAIR
		MCT1.2	Modernizare cale ferată Medgidia-Tulcea.	Pentru a crește randamentul economic al mediului de afaceri, pentru a descongestiona traficul rutier, pentru a spori nivelul de trai al locuitorilor.	județean	Ministerul Transporturilor, CFR
		MCT1.3	Modernizare aeroport Delta Dunării pentru curse charter.	Pentru a face atractiv județul pentru fluxuri crescute de turiști.	județean	Ministerul Transporturilor, CJ
		MCT1.4	Dezvoltare capacități portuare Tulcea și Sulina, Isaccea, Măcin.	Pentru a crește randamentul economic al mediului de afaceri, pentru a descongestiona traficul rutier.	județean	Ministerul Transporturilor, AFDJ
	OCT2 Creșterea rolului de pol de echilibru în ansamblul regional dominat de polul de creștere Constanța și polii de dezvoltare Brăila și Galați pentru a contrabalansă forțele centripete exercitate asupra influenței în teritoriul județean de către municipiul Tulcea.	MCT2.1	Sporirea rolului de centru regional de echilibru al municipiului Tulcea	Prin atragerea investițiilor private, dar și prin cele publice în domeniul infrastructurii majore sau a celei tehnico-edilitare de la nivel local.	județean	Min. Dezv. Regionale, ADR SE, CJ
		MCT2.2	Dezvoltarea unor clustere	În domenii precum agricultură, energie regenerabilă, industrie metalurgică, construcții de nave, cercetare în domeniul protecției mediului) pentru sporirea influenței în teritoriu și asigurarea unei dezvoltări incluzive și sustenabile de care să beneficieze și zona adiacentă municipiului Tulcea	județean	Min. Dezv. Regionale, ADR SE, CJ
		MCT2.3	Sporirea rolului polilor de creștere de la nivel județean (Babadag, Sulina, Isaccea și Măcin	Prin atragerea investițiilor private și a celor publice din domeniul infrastructurii și crearea unor poli județeni care să crească nivelul de trai al locuitorilor	județean	Min. Dezv. Regionale, ADR SE, CJ
		MCT2.4	Crearea cadrului necesar dezvoltării socio-economice pentru declararea ca orașe a unor comune	Care îndeplinesc rol intercomunal: Baia, Cerna și Topolog în primă fază, dar și Ciucurova, Horia sau Peceneaga pentru a deservi mai bine locuitorii cu serviciile administrative, comerciale sau de alte tipuri de care au nevoie în viața lor cotidiană.	județean	Min. Dezv. Regionale, ADR SE, CJ
	OCT3 Consolidarea capacității de cooperare (politic, economic și social) și de planificare în domeniul transfrontalier și transnațional.	MCT3.1	Perfecționarea continua a personalului din cadrul departamentului de proiecte (interne sau internaționale) din CJ Tulcea în vederea consolidării capacității județului Tulcea de cooperare și planificare în domeniul transfrontalier (județul Tulcea-Ucraina în principal, dar și județul Tulcea-Rep. Moldova în secundar).	Personalul calificat este esențial pentru a urmării liniile de finanțare, pentru a cunoaște specificul lor, dar mai ales pentru a avea expertiza necesară în vederea implementării cu succes a proiectului.	județean	Min. Dezv. Regionale, ADR SE, CJ
		MCT3.2	Creșterea nivelului schimburilor economice între jud. Tulcea și Ucraina	Dezvoltarea economică are nevoie primordială de schimburi economice	județean	Min. Economiei, ADR SE, CJ
		MCT3.3	Investiții pentru asigurarea conectivității zonei de coastă (Sulina și Sf. Gheorghe) sau fluviatile (Chilia, Ceatalchioi și Isaccea).	Litoralul tulcean și RBDD nu se pretează turismului de masă, însă locuitorii și turiștii ar beneficia dacă această zonă ar fi mai puțin restrictivă și izolată și aceștia ar putea călătorii facil peste graniță sau în interiorul RBDD.	județean	Min. Dezv. Regionale, Ministerul Transporturilor, Min. Afacerilor Interne ADR SE, CJ
		MCT 3.4	Perfecționarea continuă a personalului din cadrul primăriilor care este responsabil cu implementarea proiectelor derulate.	Personalul calificat este esențial pentru a urmării liniile de finanțare, pentru a cunoaște specificul lor, dar mai ales pentru a avea expertiza necesară în vederea implementării cu succes a proiectului.	județean	Min. Dezv. Regionale, ADR SE, CJ
	OCT 4 Dezvoltarea și transformarea zonei funcționale Tulcea într-o zonă metropolitană ca modalitate de sprijinire a procesului de creștere a coeziunii teritoriale și de dezvoltare echilibrată a teritoriului județean Tulcea.	MCT4.1	Întărirea relațiilor între zona periurbană sau zona urbană funcțională	Comunalele care fac parte din sistemul teritorial al mun. Tulcea au nevoie de investiții economice în zona rurală, dar și dezvoltarea mobilității urban-rural sau rural-rural.	județean	Min. Dezv. Regionale, ADR SE, CJ
		MCT4.2	Crearea condițiilor socio-economice necesare pentru dezvoltarea unei zone metropolitane în jurul municipiului Tulcea.	Condițiile economice, sociale, tehnico-edilitare, de mobilitate, toate trebuie să ajungă la parametrii funcționali pentru ca ZUF să adune suficientă masă critică pentru a se putea transforma într-o zonă metropolitană. Sinergia astfel create ar trebui să creeze un mediu economic sustenabil și o calitate crescută a nivelului de trai.	județean	Min. Dezv. Regionale, ADR SE, CJ

Tabel nr. 86: Eșalonare măsuri aferente domeniului țintă Context teritorial și surse posibile de finanțare

Obiectiv sectorial	Sub-obiectiv sectorial	Măsură MTT	Interval de implementare			Surse posibile de finanțare					
			Termen scurt (1-3 ani)	Termen mediu (3-5 ani)	Termen lung (5-10 ani)	Fonduri europene	Fonduri naționale[89]	Fonduri județene	Buget local	Sector privat[90]	Alte surse[91]
OCT	OCT 1	MCT 1.1	x			x	x				
		MCT 1.2	x			x	x				
		MCT 1.3			x	x	x				
		MCT 1.4			x	x	x				
	OCT 2	MCT 2.1		x		x	x	x			
		MCT 2.2		x		x	x	x		x	x
		MCT 2.3		x		x	x	x			
		MCT 2.4			x	x	x	x		x	x
	OCT 3	MCT 3.1	x			x	x	x			
		MCT 3.2		x		x	x				
		MCT 3.3			x	x	x				
		MCT 3.4	x			x	x	x	x		
	OCT 4	MCT 4.1		x		x	x	x	x		
		MCT 4.2			x	x	x	x	x		
Total	**4**	**14**	**4**	**5**	**5**	**14**	**14**	**8**	**3**	**2**	**2**

[89] PNDL, Fond mediu, programe culturale etc.

[90] Agenți economici, ONG-uri etc.

[91] WB, fonduri de investiții (bănci) etc.

Tabel nr. 87: Centralizare informații răspunsuri la chestionarele transmise primăriilor din Județul Tulcea (2019)– probleme

Nr. crt.	Cod SIRUTA	DENUMIRE UATB	a.	b.	c.	d.	e.	f.	g.	h.	i.	j.	k.	l.	m.	n.	o.	p.	q.	r.	s.	t.	Total
1.	**159614**	**TULCEA**				X					X			X		X						X	**5**
2.	**159650**	**BABADAG**							X	X			X				X	X				X	**6**
3.	**159687**	**ISACCEA**				X				X													**2**
4.	**159730**	**MĂCIN**			X					X												X	**3**
5.	**159767**	**SULINA**														X	X					X*	**3**
6.	**159785**	**Baia**	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	**0**
7.	**159847**	**Beidaud**			X			X		X													**3**
8.	**161552**	**Beştepe**														X	X	X	X		X		**5**
9.	**159883**	**C.A. Rosetti**			X					X													**2**
10.	**159945**	**Carcaliu**	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	**0**
11.	**159963**	**Casimcea**	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	**0**
12.	**160092**	**Ceamurlia de Jos**																X			X		**2**
13.	**160047**	**Ceatalchioi**	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	**0**
14.	**160127**	**Cerna**						X		X			X	X		X	X					X	**7**
15.	**160172**	**Chilia Veche**		X	X	X		X		X													**5**
16.	**160225**	**Ciucurova**																X				X	**2**
17.	**160261**	**Crișan**	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	**0**
18.	**160305**	**Dăeni**						X	X														**2**
19.	**160323**	**Dorobanțu**	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	**0**
20.	**160387**	**Frecăței**								X												X	**2**
21.	**160430**	**Greci**							X								X					X	**3**
22.	**160458**	**Grindu**								X													**1**
23.	**160476**	**Hamcearca**	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	**0**
24.	**160528**	**Horia**					X																**1**
25.	**161525**	**I.C. Brătianu**								X										X		X	**3**
26.	**160564**	**Izvoarele**								X													**1**
27.	**160617**	**Jijila**		X		X				X										X			**4**
28.	**160644**	**Jurilovca**		X				X									X					X	**4**
29.	**160680**	**Luncavița**					X		X														**2**
30.	**160724**	**Mahmudia**		X									X				X					X	**4**
31.	**160779**	**Maliuc**				X				X			X									X	**4**
32.	**160831**	**Mihai Bravu**	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	**0**
33.	**160877**	**Mihail Kogălniceanu**									X		X			X	X			X		X	**6**
34.	**160911**	**Murighiol**		X	X	X																	**3**
35.	**160993**	**Nalbant**									X			X				X				X	**4**
36.	**161035**	**Niculițel**	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	**0**
37.	**161053**	**Nufăru**			X		X							X									**3**
38.	**161106**	**Ostrov**														X		X	X		X	X	**5**
39.	**161133**	**Pardina**				X				X								X					**3**
40.	**161151**	**Peceneaga**												X									**1**
41.	**161179**	**Sarichioi**		X						X							X	X				X	**5**
42.	**161231**	**Sfântu Gheorghe**	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	**0**
43.	**161259**	**Slava Cercheză**														X	X						**2**
44.	**161286**	**Smârdan**	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	**0**
45.	**161302**	**Somova**	X	X	X	X	X	X	X	X			X	X								X	**11**
46.	**161348**	**Stejaru**	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	**0**
47.	**161384**	**Topolog**							X				X				X			X		X**	**5**
48.	**161464**	**Turcoaia**		X	X																		**2**
49.	**161482**	**Valea Nucarilor**	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	**0**
50.	**161561**	**Valea Teilor**	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	**0**
51.	**161543**	**Văcăreni**			X	X			X	X													**4**
Total			**1**	**8**	**9**	**9**	**4**	**6**	**7**	**17**	**3**	**0**	**7**	**6**	**0**	**7**	**11**	**8**	**2**	**4**	**3**	18	**130**

Legendă Tabel nr. 89:

a. valorificarea slabă a resurselor locale
b. starea factorilor de mediu
c. alimentarea cu apă potabilă
d. canalizarea și epurarea apelor uzate și pluviale
e. protecția contra riscurilor naturale / tehnologice
f. lucrări hidroameliorative (irigații / desecări)
g. distribuția de gaze naturale
h. starea drumurilor (inclusiv agricole/ forestiere)
i. infrastructura de transport (inclusiv parcări, infrastructura velo)
j. infrastructuri sociale (educație)
k. infrastructuri sociale (sănătate)
l. infrastructuri sociale (cultură, sport, recreere)
m. fondul de locuit (reabilitare termică)
n. îmbătrânirea populației
o. migrație / depopulare
p. locuri de muncă
q. șomaj
r. economie nediversificată
s. sărăcie
t. altele (resurse insuficiente, lipsă investiții)

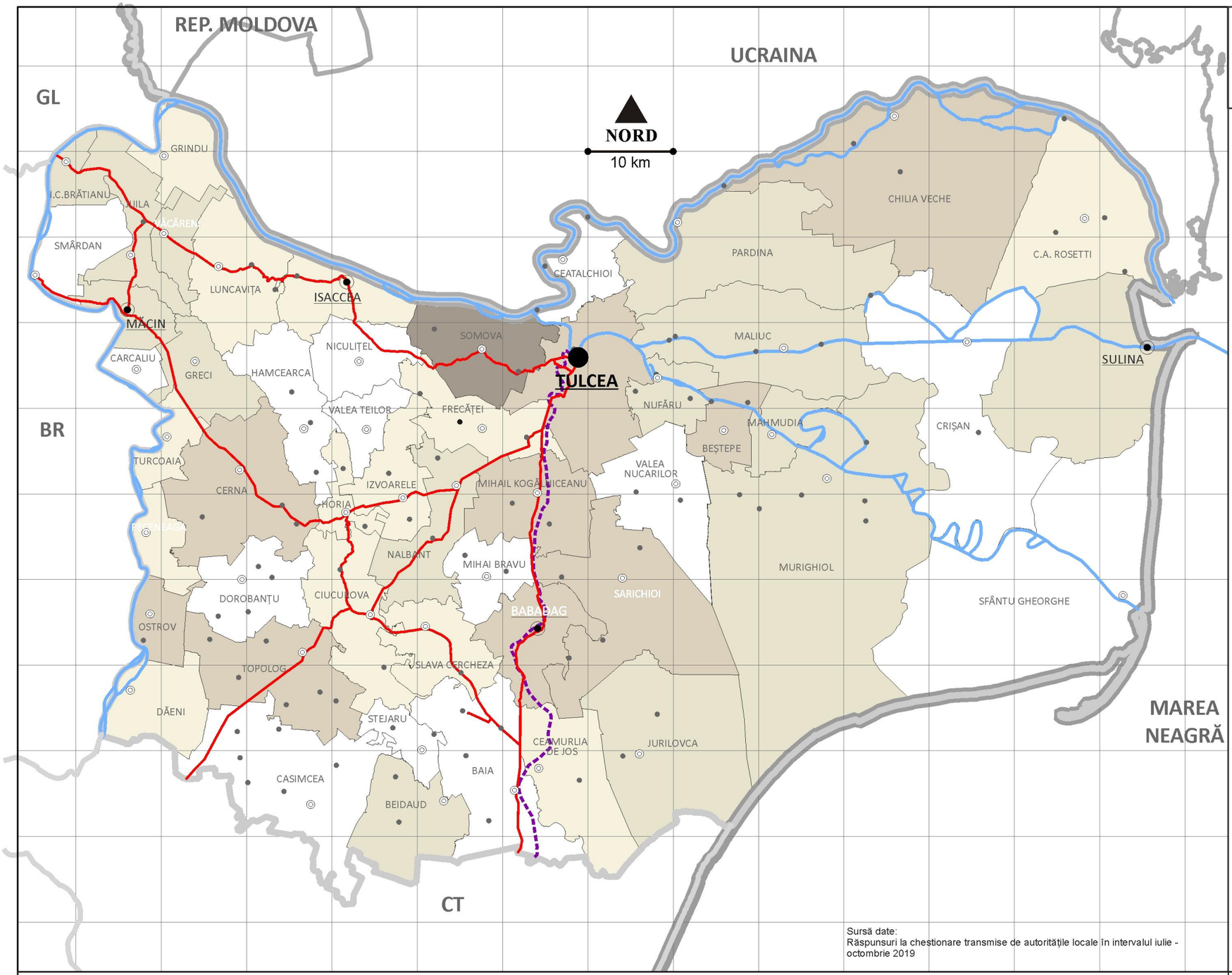
Legendă Tabel nr. 90:

a. valorificarea resurselor locale
b. starea factorilor de mediu
c. alimentarea cu apă potabilă
d. canalizarea și epurarea apelor uzate și pluviale
e. protecția contra riscurilor naturale / tehnologice
f. lucrări hidroameliorative (irigații / desecări)
g. distribuția de gaze naturale
h. starea drumurilor (inclusiv agricole/ forestiere)
i. infrastructura de transport (inclusiv velo)
j. infrastructuri sociale (educație)
k. infrastructuri sociale (sănătate, asistență socială)
l. infrastructuri sociale (cultură, sport, recreere)
m. fondul de locuit (reabilitare termică)
n. îmbătrânirea populației
o. migrație / depopulare
p. integrare socială
q. combaterea sărăciei
r. crearea de locuri de muncă
s. reducerea șomajului
t. economie diversificată
u. dezvoltare activități turistice / agroturism
v. altele (atragere investitori)

Tabel nr. 88: Centralizare informații răspunsuri la chestionarele transmise primăriilor din Județul Tulcea (2019)– priorități identificate

Nr. crt.	Cod SIRUTA	DENUMIRE UATB	a.	b.	c.	d.	e.	f.	g.	h.	i.	j.	k.	l.	m.	n.	o.	p.	q.	r.	s.	t.	u.	v.	Total
1.	**159614**	**TULCEA**	X										X	X				X				X	X	X*	**7**
2.	**159650**	**BABADAG**			X	X	X		X	X			X		X									X*	**8**
3.	**159687**	**ISACCEA**								X	X													X*	**3**
4.	**159730**	**MĂCIN**				X				X														X*	**3**
5.	**159767**	**SULINA**	X	X																		X		X*	**4**
6.	**159785**	**Baia**	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	**0**
7.	**159847**	**Beidaud**			X					X								X							**3**
8.	**161552**	**Beştepe**	X				X													X		X	X		**5**
9.	**159883**	**C.A. Rosetti**	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	**0**
10.	**159945**	**Carcaliu**	-	-		X																			**1**
11.	**159963**	**Casimcea**	-	-	X					X				X									X		**4**
12.	**160092**	**Ceamurlia de Jos**																		X		X	X		**3**
13.	**160047**	**Ceatalchioi**	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	**0**
14.	**160127**	**Cerna**								X			X	X										X	**4**
15.	**160172**	**Chilia Veche**		X	X	X		X		X			X	X	X								X		**9**
16.	**160225**	**Ciucurova**		X							X											X		X	**4**
17.	**160261**	**Crișan**	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	**0**
18.	**160305**	**Dăeni**		X	X			X																	**3**
19.	**160323**	**Dorobanțu**							X		X														**2**
20.	**160387**	**Frecăței**									X													X	**2**
21.	**160430**	**Greci**									X		X									X	X	X	**5**
22.	**160458**	**Grindu**							X		X														**2**
23.	**160476**	**Hamcearca**	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	**0**
24.	**160528**	**Horia**			X				X				X												**3**
25.	**161525**	**I.C. Brătianu**									X													X	**2**
26.	**160564**	**Izvoarele**									X														**1**
27.	**160617**	**Jijila**		X	X	X			X		X									X		X		X	**8**
28.	**160644**	**Jurilovca**		X				X				X	X									X			**5**
29.	**160680**	**Luncavița**					X		X																**2**
30.	**160724**	**Mahmudia**									X			X	X										**3**
31.	**160779**	**Maliuc**				X					X													X	**3**
32.	**160831**	**Mihai Bravu**	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	**0**
33.	**160877**	**Mihail Kogălniceanu**				X			X	X			X							X					**5**
34.	**160911**	**Murighiol**			X						X														**2**
35.	**160993**	**Nalbant**							X		X		X												**3**
36.	**161035**	**Niculițel**	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	**0**
37.	**161053**	**Nufăru**			X	X	X		X		X														**5**
38.	**161106**	**Ostrov**				X	X		X		X														**4**
39.	**161133**	**Pardina**					X				X	X	X	X									X		**6**
40.	**161151**	**Peceneaga**		X	X	X	X		X			X		X											**7**
41.	**161179**	**Sarichioi**				X			X		X												X		**4**
42.	**161231**	**Sfântu Gheorghe**	X				X				X			X											**4**
43.	**161259**	**Slava Cercheză**	X						X		X												X		**4**
44.	**161286**	**Smârdan**				X			X				X												**3**
45.	**161302**	**Somova**		X	X	X			X		X													X	**6**
46.	**161348**	**Stejaru**	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	**0**
47.	**161384**	**Topolog**	X								X	X	X									X	X		**6**
48.	**161464**	**Turcoaia**			X																				**1**
49.	**161482**	**Valea Nucarilor**	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	**0**
50.	**161561**	**Valea Teilor**	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	**0**
51.	**161543**	**Văcăreni**			X	X			X		X														**4**
Total			**6**	**8**	**13**	**14**	**8**	**3**	**16**	**8**	**22**	**4**	**12**	**8**	**3**	**0**	**0**	**2**	**0**	**4**	**0**	**9**	**10**	**13**	**163**

* Tulcea – valorificare avantaj de poziție; Babadag – ocolitoare; Isaccea – management trafic; Măcin – ocolitoare; Sulina – creștere acces la servicii de calitate;

Sursă date:
Răspunsuri la chestionare transmise de autoritățile locale în intervalul iulie - octombrie 2019

TIPURI DE PROBLEME SEMNALATE DE AUTORITĂȚILE LOCALE DIN JUDEȚUL TULCEA (grupare după număr)

GRUPARE UATB DUPĂ NUMĂR TIPURI PROBLEME SEMNALATE

- peste 10 probleme semnalate (1 UATB)
- 5-7 probleme semnalate (9 UATB)
- 3-4 probleme semnalate (14 UATB)
- 1-2 probleme semnalate (13 UATB)
- fără probleme semnlate (14 UATB)

TIPOLOGIA PROBLEMELOR SEMNALATE ȘI IERARHIA ACESTORA DUPĂ NUMĂRUL DE OPȚIUNI

Altele (resurse insuficiente, lipsă investiții)	18
Starea drumurilor (inclusiv agricole/ forestiere)	17
Migrație / depopulare	11
Alimentarea cu apă potabilă	9
Canalizarea și epurarea apelor uzate si pluviale	9
Starea factorilor de mediu	8
Locuri de muncă	8
Distribuția de gaze naturale	7
Infrastructuri sociale (sănătate)	7
Îmbătrânirea populației	7
Lucrări hidroameliorative (irigații / desecări)	6
Infrastructuri sociale (cultură, sport, recreere)	6
Protecția contra riscurilor naturale / tehnologice	4
Economie nediversificată	4
Infrastructura de transport (inclusiv parcări, infrastructura velo)	3
Sărăcie	3
Șomaj	2
Valorificarea slabă a resurselor locale	1
Infrastructuri sociale (educație)	0
Fondul de locuit (reabilitare termică)	0

LEGENDĂ

- Limita teritoriului național
- Limita teritoriului județean
- Limită UATB
- Municipiu reședință de județ
- Oraș
- Sat reședință de comună
- Sat aparținător sau localitate componentă
- Drumuri naționale
- Căi ferate
- Fluviul Dunărea

0 5 10 20 30 KM

UNIVERSITATEA DE ARHITECTURĂ ȘI URBANISM "ION MINCU" – BUCUREȘTI
UNIVERSITE D'ARCHITECTURE ET URBANISME "ION MINCU" - "ION MINCU" UNIVERSITY OF ARCHITECTURE AND URBANISM
Str.dа. Academiei 18-20, Cod 010014 - BUCUREȘTI, ROMÂNIA
(+40.21) 307.71.05
Centrul de Cercetare, Proiectare, Expertiză și Consulting

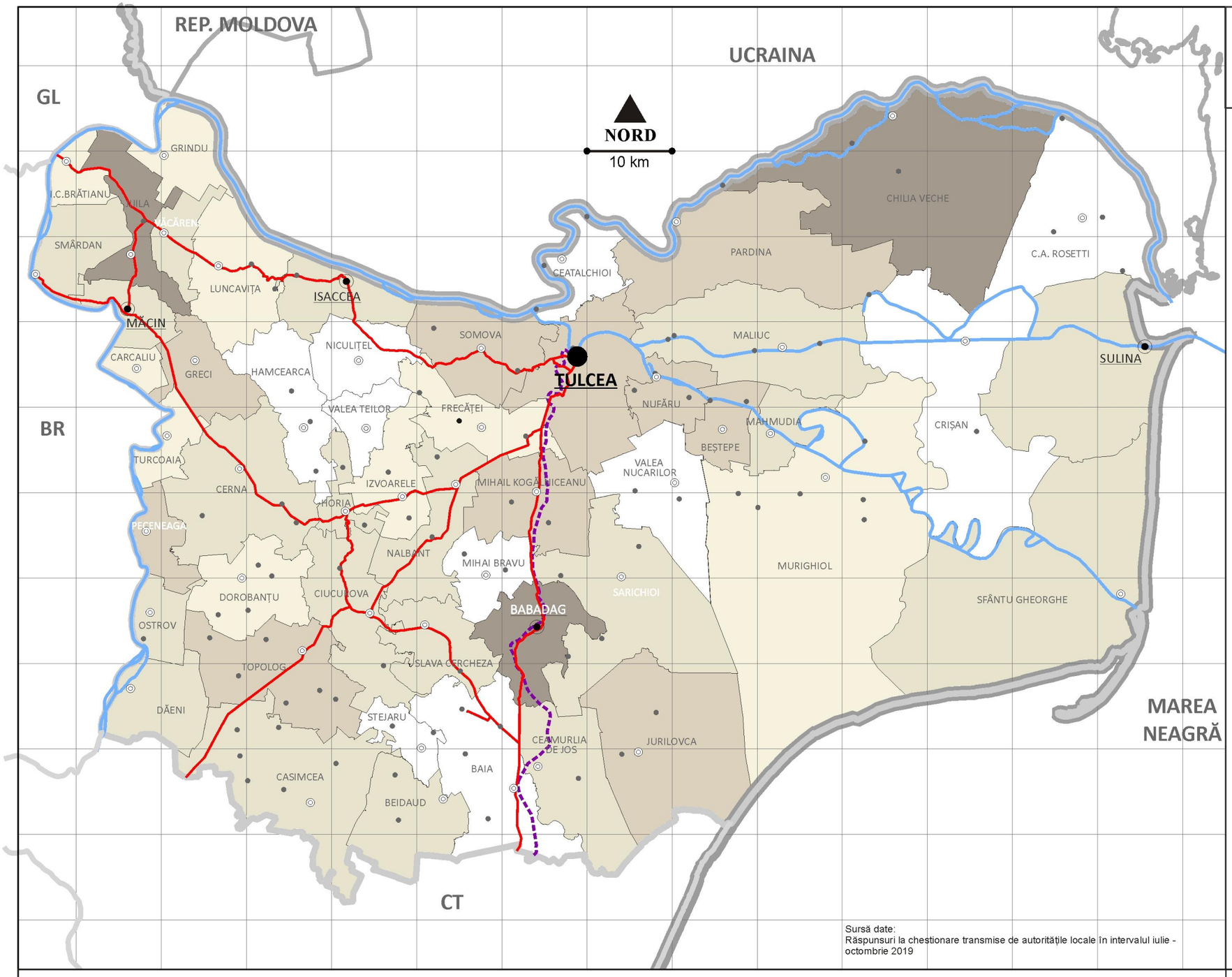
UNIVERSITATEA DIN BUCUREȘTI
CENTRUL INTERDISCIPLINAR DE CERCETĂRI AVANSATE ASUPRA DINAMICII TERITORIALE
4 - 12, Regina Elisabeta str., postal code 030018
Tel./Fax: (+4021-3126412; (+4021)-3143506/237
e-mail: office@cicadit.ro, web: www.cicadit.ro

FRW

Reproducerea sau utilizarea totală sau parțială a elementelor de grafică sau de conținut cuprinse în aceasta cartograma este permisă doar cu acordul beneficiarului și al elaboratorului.

Ch-1

Cartograma nr. 1: Distribuția tipurilor de probleme semnalate de autoritățile locale (2019)

TIPURI DE PRIORITĂȚI PROPUSE DE AUTORITĂȚILE LOCALE DIN JUDEȚUL TULCEA (grupare după număr)

GRUPARE UATB DUPĂ NUMĂR TIPURI PRIORITĂȚI PROPUSE

- peste 8 prioritati propuse (3 UATB)
- 5-7 priorități propuse (10 UATB)
- 3-4 priorități propuse (19 UATB)
- 1-2 priorități propuse (9 UATB)
- fără priorități propuse (10 UATB)

TIPOLOGIA PRIORITĂȚILOR PROPUSE ȘI IERARHIA ACESTORA DUPĂ NUMĂRUL DE OPȚIUNI

Infrastructura de transport (inclusiv velo)	22
Distribuția de gaze naturale	16
Canalizarea și epurarea apelor uzate și pluviale	14
Alimentarea cu apă potabilă	13
Altele (atragere investitori)	13
Infrastructuri sociale (sănătate, asistență socială)	12
Dezvoltare activități turistice / agroturism	10
Economie diversificată	9
Starea factorilor de mediu	8
Protecția contra riscurilor naturale / tehnologice	8
Starea drumurilor (inclusiv agricole/ forestiere)	8
Infrastructuri sociale (cultură, sport, recreere)	8
Valorificarea resurselor locale	6
Infrastructuri sociale (educație)	4
Crearea de locuri de muncă	4
Lucrări hidroameliorative (irigații / desecări)	3
Fondul de locuit (reabilitare termică)	3
Integrare socială	2
Îmbătrânirea populației	0
Migrație / depopulare	0
Combaterea sărăciei	0
Reducerea șomajului	0

LEGENDĂ

- Limita teritoriului național
- Limita teritoriului județean
- Limită UATB
- Municipiu reședință de județ
- Oraș
- Sat reședință de comună
- Sat aparținător sau localitate componentă
- Drumuri naționale
- Căi ferate
- Fluviul Dunărea

0 5 10 20 30 KM

UNIVERSITATEA DE ARHITECTURĂ ȘI URBANISM "ION MINCU" – BUCUREȘTI
UNIVERSITE D'ARCHITECTURE ET URBANISME "ION MINCU" - "ION MINCU" UNIVERSITY OF ARCHITECTURE AND URBANISM
Str.ada Academiei 18-20, Cod 010014 - BUCUREȘTI, ROMÂNIA
(+40.21) 307.71.05
Centrul de Cercetare, Proiectare, Expertiză și Consulting

UNIVERSITATEA DIN BUCUREȘTI
CENTRUL INTERDISCIPLINAR DE CERCETĂRI AVANSATE ASUPRA DINAMICII TERITORIALE
INTERDISCIPLINARY CENTRE FOR ADVANCED RESEARCHES ON TERRITORIAL DYNAMICS
4 - 12, Regina Elisabeta str, postal code 030018
Tel./Fax: (+4021-3138412; (+4021-3143596/2137
e-mail: office@cicadit.ro, web: www.cicadit.ro

FRW

Reproducerea sau utilizarea totală sau parțială a elementelor de grafică sau de conținut cuprinse în aceasta cartograma este permisă doar cu acordul beneficiarului și al elaboratorului.

Ch-2

Cartograma nr. 2: Distribuția tipurilor de priorități identificate de autoritățile locale (2019)

CUPRINS – Secțiunea 3 (cartograme măsuri)

Cartograma nr. 1: Măsuri aferente domeniului țintă Structura teritoriului – Cadrul natural – SM-CN1..3

Cartograma nr. 2: Măsuri aferente domeniului țintă Structura teritoriului – Mediul (calitatea aerului) – ST-Ma1....4

Cartograma nr. 3: Măsuri aferente domeniului țintă Structura teritoriului – Mediul (calitatea aerului) – ST-MMa2....5

Cartograma nr. 4: Măsuri aferente domeniului țintă Structura teritoriului – Mediul (calitatea aerului) – ST-Ma3....6

Cartograma nr. 5: Măsuri aferente domeniului țintă Structura teritoriului – Mediul (calitatea apei) – ST-Mh1....7

Cartograma nr. 6: Măsuri aferente domeniului țintă Structura teritoriului – Mediul (calitatea apei) – ST-Mh2....8

Cartograma nr. 7: Măsuri aferente domeniului țintă Structura teritoriului – Mediul (calitatea apei) – ST-Mh3....9

Cartograma nr. 8: Măsuri aferente domeniului țintă Structura teritoriului – Mediul (calitatea apei) – ST-Mh4....10

Cartograma nr. 9: Măsuri aferente domeniului țintă Structura teritoriului – Mediul (calitatea solului) – ST-Ms1....11

Cartograma nr. 10: Măsuri aferente domeniului țintă Structura teritoriului – Mediul (calitatea solului) – ST-Ms2....12

Cartograma nr. 11: Măsuri aferente domeniului țintă Structura teritoriului – Mediul (calitatea solului) – ST-Ms3....13

Cartograma nr. 12: Măsuri aferente domeniului țintă Structura teritoriului – Mediul (biodiversitate) – ST-Mb1....14

Cartograma nr. 13: Măsuri aferente domeniului țintă Structura teritoriului – Mediul (biodiversitate) – ST-Mb2....15

Cartograma nr. 14: Măsuri aferente domeniului țintă Structura teritoriului – Mediul (biodiversitate) – ST-Mb3....16

Cartograma nr. 15: Măsuri aferente domeniului țintă Structura teritoriului – Mediul și cadrul natural - riscuri naturale (inundații) – ST-RN1....17

Cartograma nr. 16: Măsuri aferente domeniului țintă Structura teritoriului – Mediul și cadrul natural - riscuri naturale (alunecări și seisme) – ST-RN2....18

Cartograma nr. 17: Măsuri aferente domeniului țintă Structura teritoriului – Patrimoniul natural și construit (patrimoniul construit) –ST-Pc1....19

Cartograma nr. 18: Măsuri aferente domeniului țintă Structura teritoriului – Patrimoniul natural și construit (patrimoniul construit) – ST-Pc2....20

Cartograma nr. 19: Măsuri aferente domeniului țintă Structura teritoriului – Patrimoniul natural și construit (patrimoniul construit) – ST-Pc3....21

Cartograma nr. 20: Măsuri aferente domeniului țintă Structura teritoriului – Patrimoniul natural și construit (patrimoniul construit) – ST-Pc4....22

Cartograma nr. 21: Măsuri aferente domeniului țintă Structura teritoriului – Patrimoniul natural și construit (patrimoniul imaterial) – ST-Pi1....23

Cartograma nr. 22: Măsuri aferente domeniului țintă Structura teritoriului – Patrimoniul natural și construit (patrimoniul imaterial) – ST-Pi2....24

Cartograma nr. 23: Măsuri aferente domeniului țintă Structura teritoriului – Patrimoniul natural și construit (patrimoniul imaterial) – ST-Pi3....25

Cartograma nr. 24: Măsuri aferente domeniului țintă Structura teritoriului – Patrimoniul natural și construit (patrimoniul imaterial) – ST-Pi4....26

Cartograma nr. 25: Măsuri aferente domeniului țintă Structura teritoriului – Patrimoniul natural și construit (peisajul) – ST-Pp1....27

Cartograma nr. 26: Măsuri aferente domeniului țintă Structura teritoriului – Patrimoniul natural și construit (peisajul) – ST-Pp2....28

Cartograma nr. 27: Măsuri aferente domeniului țintă Structura teritoriului – Rețeaua de localități – ST-R1....29

Cartograma nr. 28: Măsuri aferente domeniului țintă Structura teritoriului – Rețeaua de localități – ST-R2; ST-R3....30

Cartograma nr. 29: Măsuri aferente domeniului țintă Structura teritoriului – Rețeaua de localități – ST-R4....31

Cartograma nr. 30: Măsuri aferente domeniului țintă Structura teritoriului – Rețeaua de localități – ST-R5....32

Cartograma nr. 31: Măsuri aferente domeniului țintă Structura teritoriului – Rețeaua de localități – ST-R6-7....33

Cartograma nr. 32: Măsuri aferente domeniului țintă Structura teritoriului – Rețeaua de localități – ST-R8....34

Cartograma nr. 33: Măsuri aferente domeniului țintă Structura teritoriului – Rețeaua de localități (locuire) – ST-L1....35

Cartograma nr. 34: Măsuri aferente domeniului țintă Structura teritoriului – Rețeaua de localități (locuire) – ST-L2....36

Cartograma nr. 35: Măsuri aferente domeniului țintă Structura teritoriului – Infrastructura tehnică (gospodărirea apelor) – ST-A1....37

Cartograma nr. 36: Măsuri aferente domeniului țintă Structura teritoriului – Infrastructura tehnică (gospodărirea apelor) – ST-A2....38

Cartograma nr. 37: Măsuri aferente domeniului țintă Structura teritoriului – Infrastructura tehnică (gospodărirea apelor) – ST-A3....39

Cartograma nr. 38: Măsuri aferente domeniului țintă Structura teritoriului – Infrastructura tehnică (îmbunătățiri funciare) – ST-F....40

Cartograma nr. 39: Măsuri aferente domeniului țintă Structura teritoriului – Infrastructura tehnică (căi de comunicații – rutier) – ST-Tmr1....41

Cartograma nr. 40: Măsuri aferente domeniului țintă Structura teritoriului – Infrastructura tehnică (căi de comunicații – rutier) – ST-Tmr2....42

Cartograma nr. 41: Măsuri aferente domeniului țintă Structura teritoriului – Infrastructura tehnică (căi de comunicații – rutier) – ST-Tmr3....43

Cartograma nr. 42: Măsuri aferente domeniului țintă Structura teritoriului – Infrastructura tehnică (căi de comunicații – feroviar) – ST-Tmf 44

Cartograma nr. 43: Măsuri aferente domeniului țintă Structura teritoriului – Infrastructura tehnică (căi de comunicații – transport naval) – ST-Tmn 45

Cartograma nr. 44: Măsuri aferente domeniului țintă Structura teritoriului – Infrastructura tehnică (căi de comunicații – aerian, inter-modalitate, PCTF) – ST-Tma 46

Cartograma nr. 45: Măsuri aferente domeniului țintă Structura teritoriului – Infrastructura tehnică (transportul gazelor naturale) – ST-G1 47

Cartograma nr. 46: Măsuri aferente domeniului țintă Structura teritoriului – Infrastructura tehnică (transportul gazelor naturale) – ST-G2 48

Cartograma nr. 47: Măsuri aferente domeniului țintă Structura teritoriului – Infrastructura tehnică (transportul energiei electrice) – ST-E 49

Cartograma nr. 48: Măsuri aferente domeniului țintă Structura teritoriului – Infrastructura tehnică (telecomunicații) – ST-C 50

Cartograma nr. 49: Măsuri aferente domeniului țintă Structura teritoriului – Infrastructura tehnică (gestiunea deșeurilor) – ST-D1 51

Cartograma nr. 50: Măsuri aferente domeniului țintă Socio-demografie (resurse umane) – SD-M1 52

Cartograma nr. 51: Măsuri aferente domeniului țintă Socio-demografie (resurse umane) – SD-M2 53

Cartograma nr. 52: Măsuri aferente domeniului țintă Socio-demografie (nivel de trai)– SD-M3 54

Cartograma nr. 53: Măsuri aferente domeniului țintă Socio-demografie (nivel de trai) – SD-M4 55

Cartograma nr. 54: Măsuri aferente domeniului țintă Socio-demografie (nivel de trai) – SD-M5 56

Cartograma nr. 55: Măsuri aferente domeniului țintă Socio-demografie (infrastructura socială) – SD-S1 57

Cartograma nr. 56: Măsuri aferente domeniului țintă Socio-demografie (infrastructura socială)– SD-E1 58

Cartograma nr. 57: Măsuri aferente domeniului țintă Socio-demografie (infrastructura socială) – SD-C1, SD-R1 59

Cartograma nr. 58: Măsuri aferente domeniului țintă Structura activităților economice – sectorul primar (agricultura)– SE-Pa1 60

Cartograma nr. 59: Măsuri aferente domeniului țintă Structura activităților economice – sectorul primar (piscicultura)– SE-Pp1 61

Cartograma nr. 60: Măsuri aferente domeniului țintă Structura activităților economice – sectorul primar (silvicultura)– SE-Ps1 62

Cartograma nr. 61: Măsuri aferente domeniului țintă Structura activităților economice – sectorul secundar (industria extractivă) – SE-Sm 63

Cartograma nr. 62: Măsuri aferente domeniului țintă Structura activităților economice – sectorul secundar (industria prelucrătoare) – SE-Sp1 64

Cartograma nr. 63: Măsuri aferente domeniului țintă Structura activităților economice – sectorul secundar (industria prelucrătoare) – SE-Sp2 65

Cartograma nr. 64: Măsuri aferente domeniului țintă Structura activităților economice – sectorul secundar (producția de energie)– SE-Se 66

Cartograma nr. 65: Măsuri aferente domeniului țintă Structura activităților economice – sectorul secundar (construcțiile)– SE-Sc 67

Cartograma nr. 66: Măsuri aferente domeniului țintă Structura activităților economice – sectorul terțiar (turismul) – SE-T1 68

Cartograma nr. 67: Măsuri aferente domeniului țintă Structura activităților economice – sectorul terțiar (turismul) – SE-T2 69

Cartograma nr. 68: Măsuri aferente domeniului țintă Structura activităților economice – sectorul terțiar (turismul) – SE-T3 70

Cartograma nr. 69: Măsuri aferente domeniului țintă Structura activităților economice – sectorul terțiar (transporturi) – SE-Tt 71

Cartograma nr. 70: Măsuri aferente domeniului țintă Structura activităților economice – sectorul terțiar (financiar-bancar)– SE-Tb 72

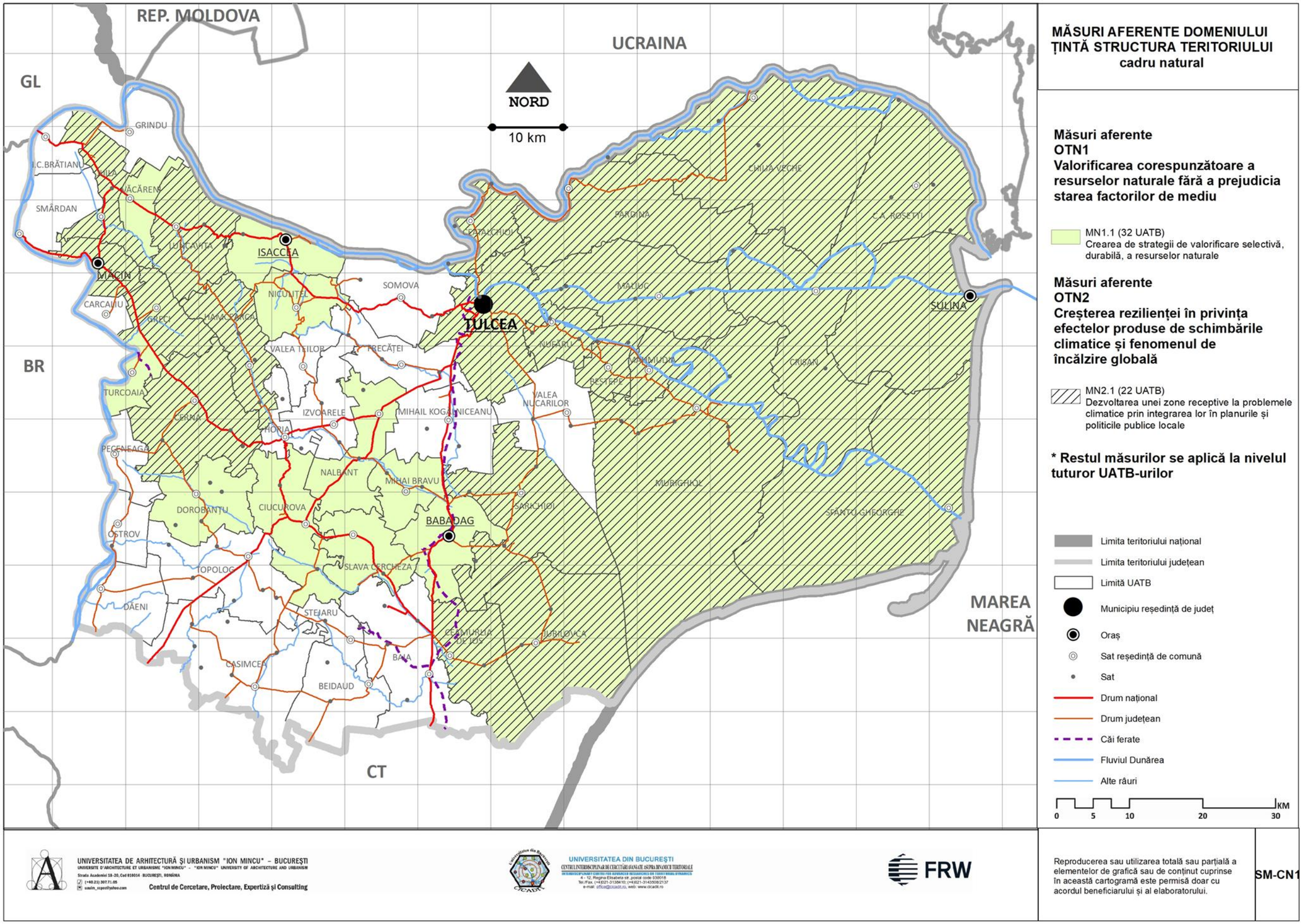
Cartograma nr. 71: Măsuri aferente domeniului țintă Structura activităților economice – sectorul terțiar (cercetare) – SE-Tr 73

Cartograma nr. 72: Măsuri aferente domeniului țintă Structura activităților economice – sectorul terțiar (comerț) - SE-Tc 74

Cartograma nr. 73: Măsuri aferente domeniului țintă Structura activităților economice – sectorul terțiar (servicii) – SE-Ts1 75

Cartograma nr. 74: Măsuri aferente domeniului țintă Structura activităților economice – sectorul terțiar (servicii) - SE-Ts2 76

Cartograma nr. 75: Măsuri aferente domeniului țintă Structura activităților economice – sectorul IMM – SE-TMm 77

UNIVERSITATEA DE ARHITECTURĂ ȘI URBANISM "ION MINCU" – BUCUREȘTI
UNIVERSITE D'ARCHITECTURE ET URBANISME "ION MINCU" - "ION MINCU" UNIVERSITY OF ARCHITECTURE AND URBANISM
Strada Academiei 18-20, Cod 010014 - BUCUREȘTI, ROMÂNIA
(+40.21) 307.71.05
Centrul de Cercetare, Proiectare, Expertiză și Consulting

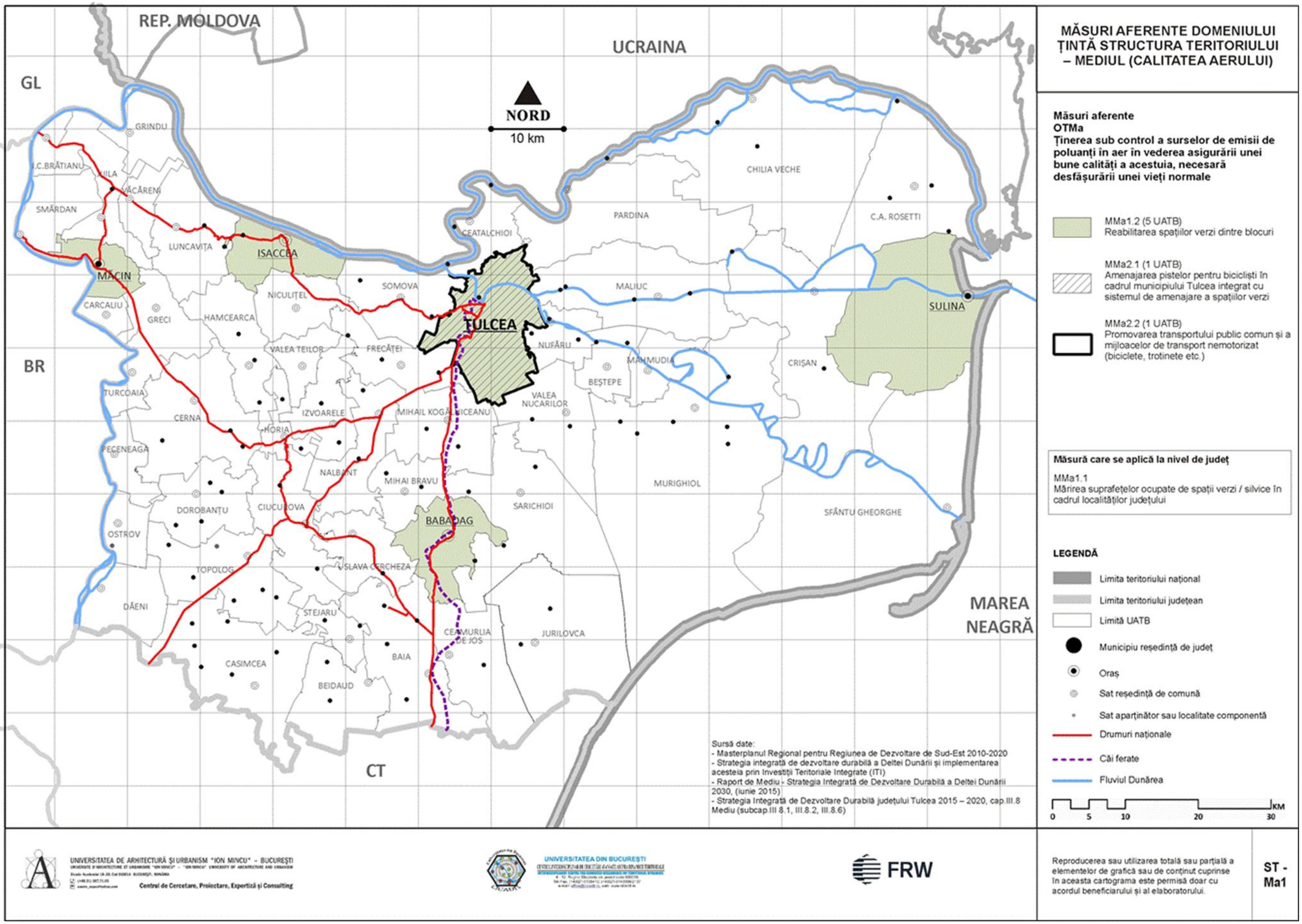
UNIVERSITATEA DIN BUCUREȘTI
CENTRUL INTERDISCIPLINAR DE CERCETĂRI AVANSATE ÎN DINAMICĂ TERITORIALĂ

FRW

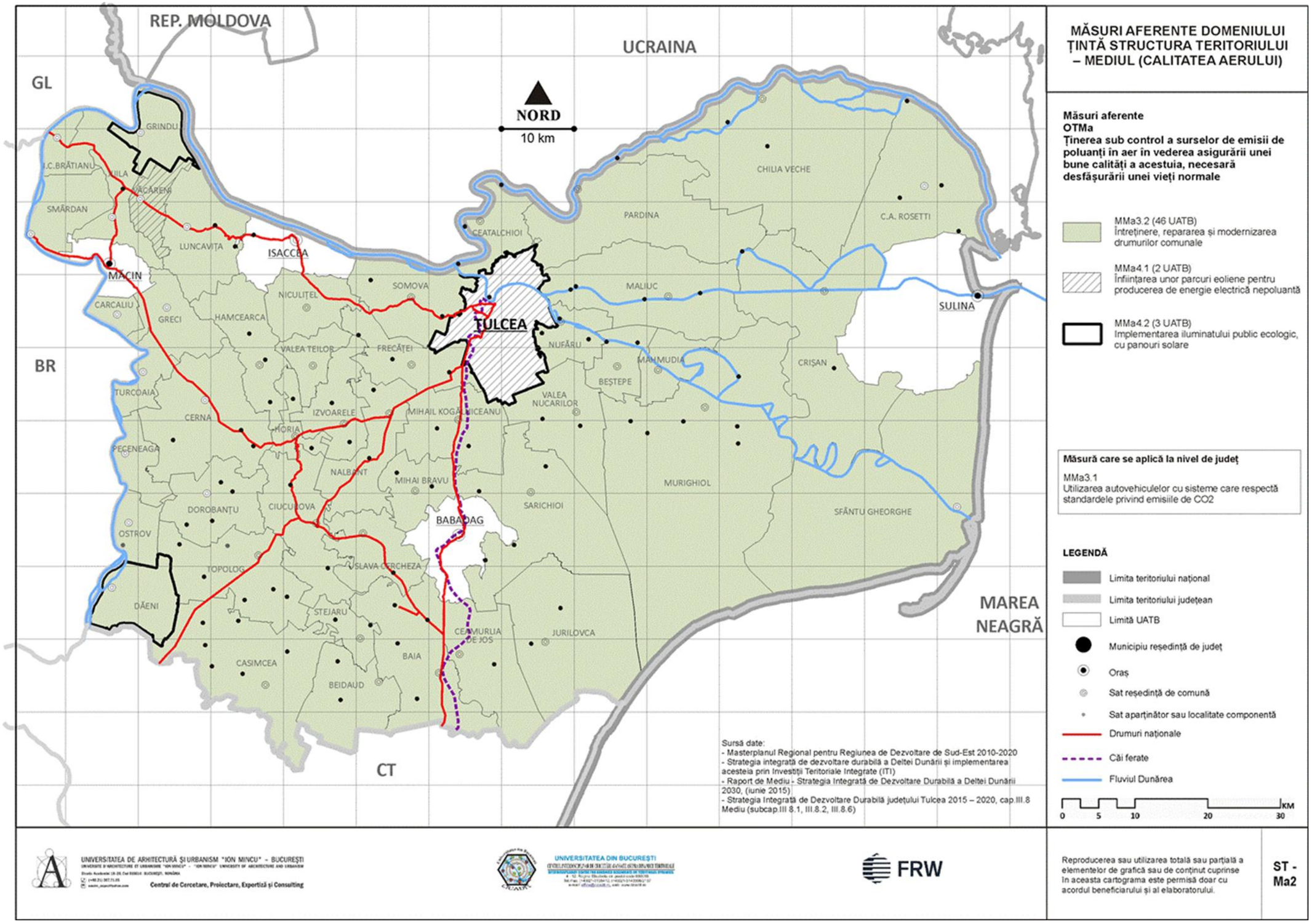
Reproducerea sau utilizarea totală sau parțială a elementelor de grafică sau de conținut cuprinse în această cartogramă este permisă doar cu acordul beneficiarului și al elaboratorului.

SM-CN1

Cartograma nr. 1: Măsuri aferente domeniului țintă Structura teritoriului – Cadrul natural – SM-CN1

Cartograma nr. 2: Măsuri aferente domeniului țintă Structura teritoriului – Mediul (calitatea aerului) – ST-Ma1

MĂSURI AFERENTE DOMENIULUI ȚINTĂ STRUCTURA TERITORIULUI – MEDIUL (CALITATEA AERULUI)

Măsuri aferente
OTMa
Ținerea sub control a surselor de emisii de poluanți în aer în vederea asigurării unei bune calități a acestuia, necesară desfășurării unei vieți normale

MMa3.2 (46 UATB)
Întreținere, repararea și modernizarea drumurilor comunale

MMa4.1 (2 UATB)
Înființarea unor parcuri eoliene pentru producerea de energie electrică nepoluantă

MMa4.2 (3 UATB)
Implementarea iluminatului public ecologic, cu panouri solare

Măsură care se aplică la nivel de județ

MMa3.1
Utilizarea autovehiculelor cu sisteme care respectă standardele privind emisiile de CO_2

LEGENDĂ

- Limita teritoriului național
- Limita teritoriului județean
- Limită UATB
- Municipiu reședință de județ
- Oraș
- Sat reședință de comună
- Sat aparținător sau localitate componentă
- Drumuri naționale
- Căi ferate
- Fluviul Dunărea

Sursă date:
- Masterplanul Regional pentru Regiunea de Dezvoltare de Sud-Est 2010-2020
- Strategia integrată de dezvoltare durabilă a Deltei Dunării și implementarea acesteia prin Investiții Teritoriale Integrate (ITI)
- Raport de Mediu - Strategia Integrată de Dezvoltare Durabilă a Deltei Dunării 2030, (iunie 2015)
- Strategia Integrată de Dezvoltare Durabilă județului Tulcea 2015 – 2020, cap.III.8 Mediu (subcap.III 8.1, III.8.2, III.8.6)

UNIVERSITATEA DE ARHITECTURĂ ȘI URBANISM "ION MINCU" - BUCUREȘTI
Centrul de Cercetare, Proiectare, Expertiză și Consulting

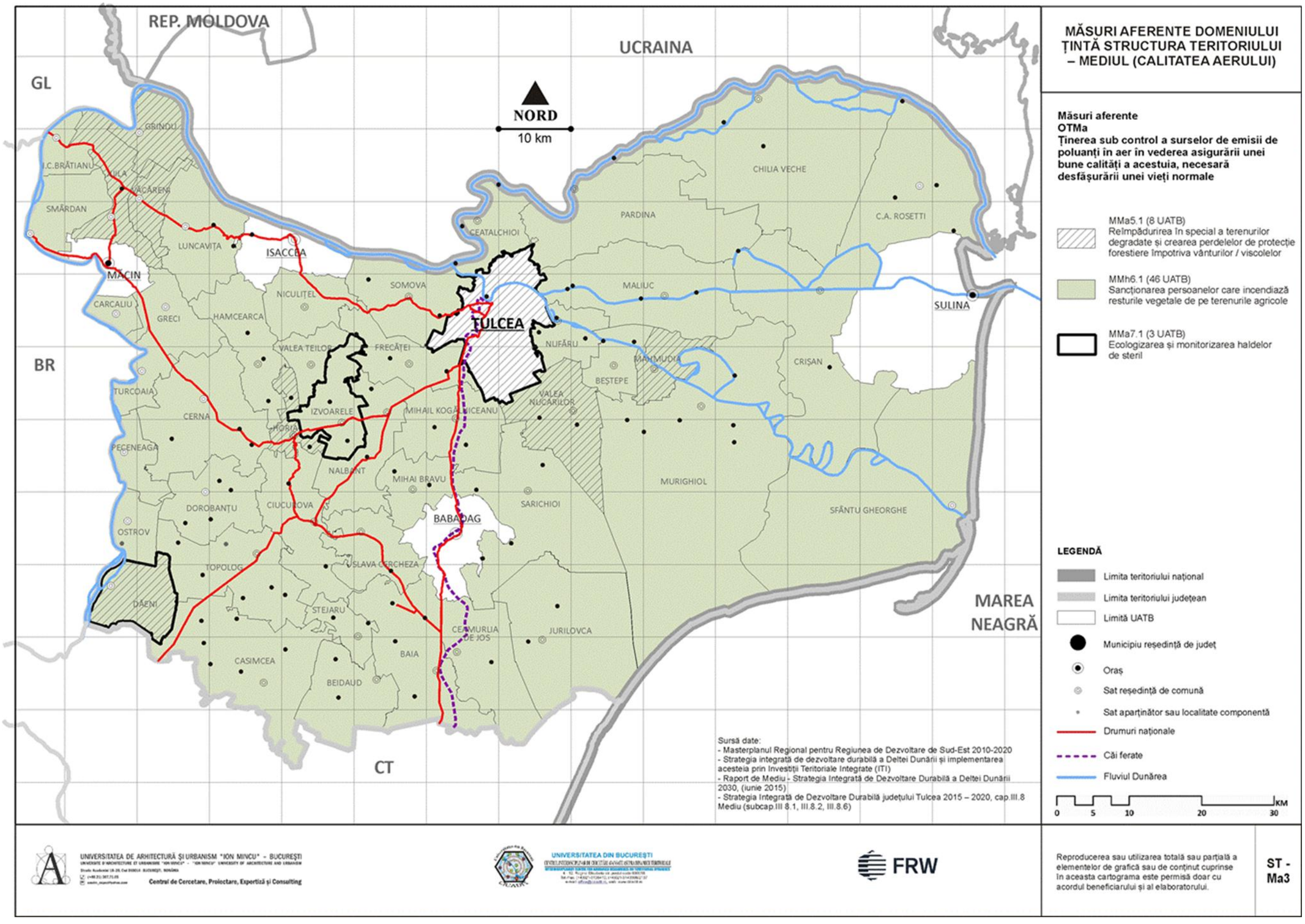
UNIVERSITATEA DIN BUCUREȘTI

FRW

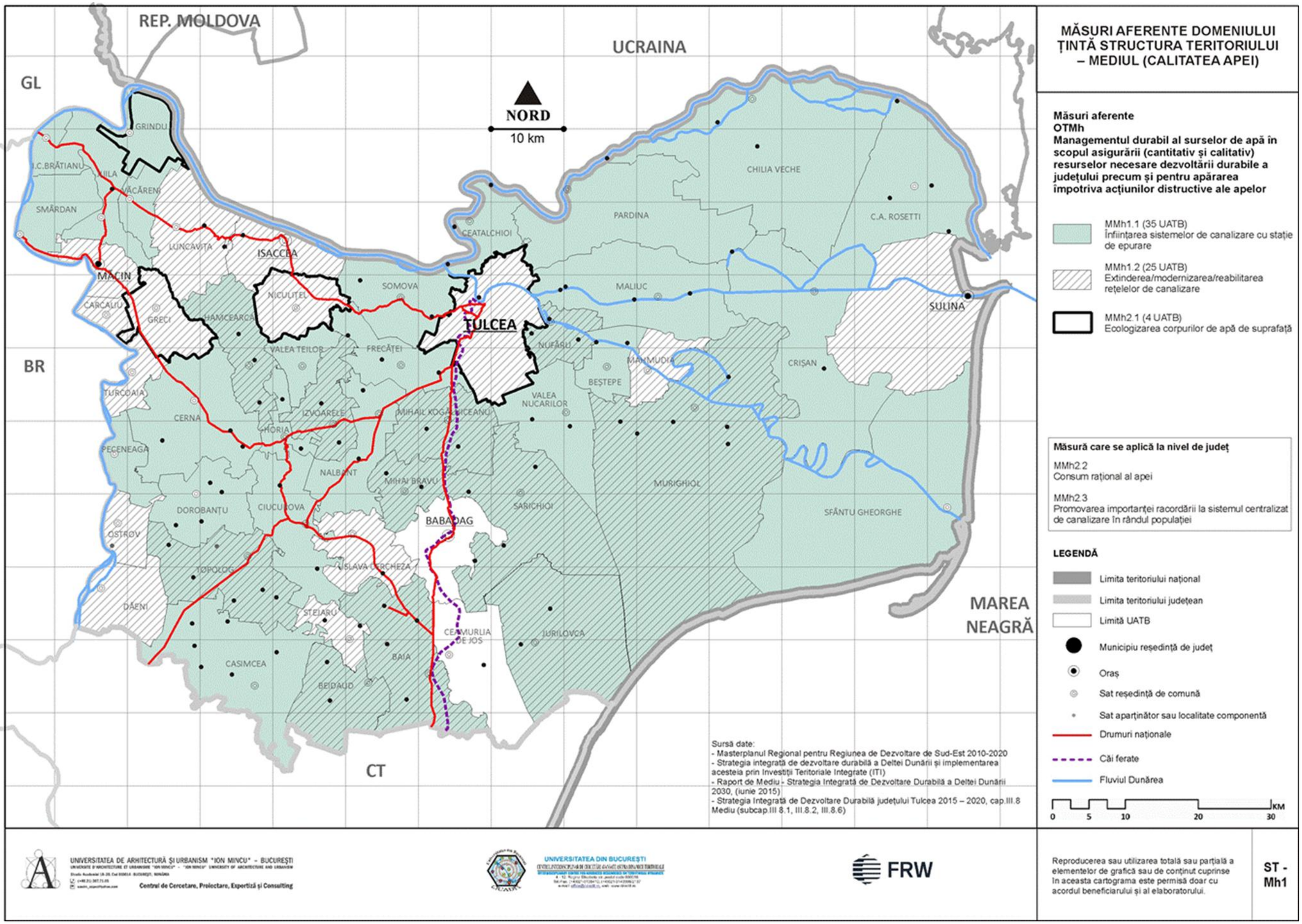
Reproducerea sau utilizarea totală sau parțială a elementelor de grafică sau de conținut cuprinse în aceasta cartograma este permisă doar cu acordul beneficiarului și al elaboratorului.

ST - Ma2

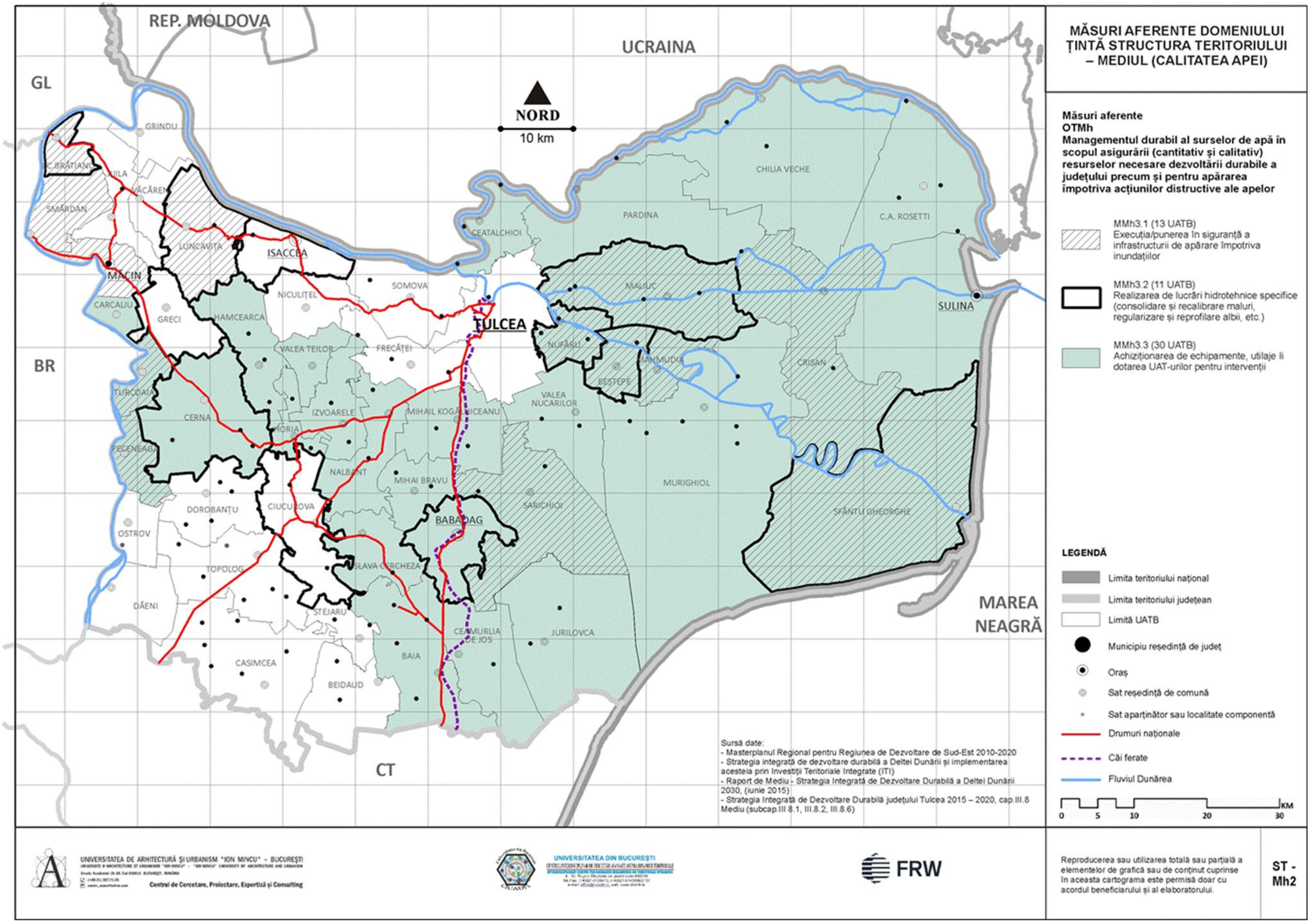
Cartograma nr. 3: Măsuri aferente domeniului țintă Structura teritoriului – Mediul (calitatea aerului) – ST-MMa2

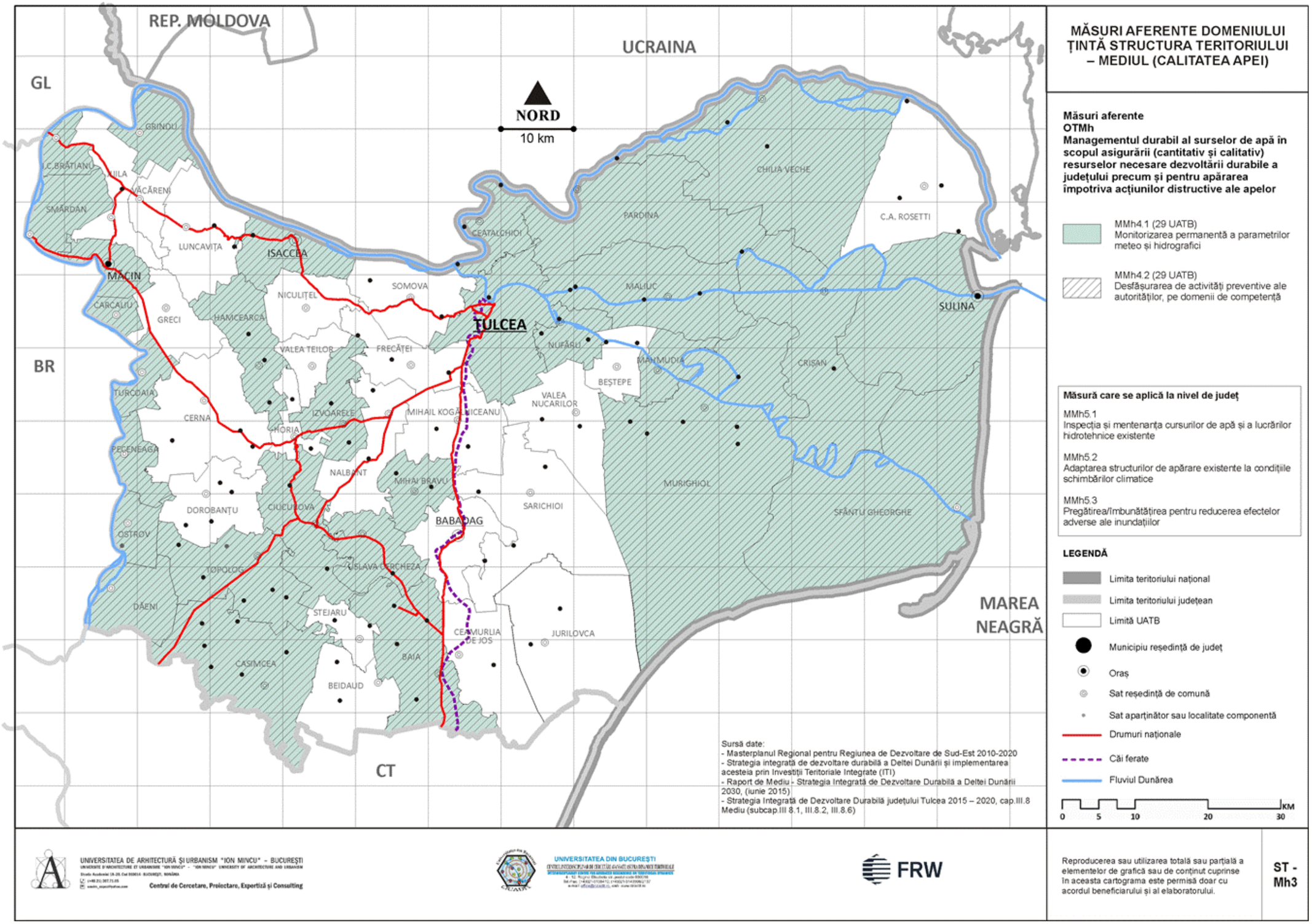
Cartograma nr. 4: Măsuri aferente domeniului țintă Structura teritoriului – Mediul (calitatea aerului) – ST-Ma3

Cartograma nr. 5: Măsuri aferente domeniului țintă Structura teritoriului – Mediul (calitatea apei) – ST-Mh1

Cartograma nr. 6: Măsuri aferente domeniului țintă Structura teritoriului – Mediul (calitatea apei) – ST-Mh2

MĂSURI AFERENTE DOMENIULUI ȚINTĂ STRUCTURA TERITORIULUI – MEDIUL (CALITATEA APEI)

Măsuri aferente OTMh
Managementul durabil al surselor de apă în scopul asigurării (cantitativ și calitativ) resurselor necesare dezvoltării durabile a județului precum și pentru apărarea împotriva acțiunilor distructive ale apelor

MMh4.1 (29 UATB)
Monitorizarea permanentă a parametrilor meteo și hidrografici

MMh4.2 (29 UATB)
Desfășurarea de activități preventive ale autorităților, pe domenii de competență

Măsură care se aplică la nivel de județ

MMh5.1
Inspecția și mentenanța cursurilor de apă și a lucrărilor hidrotehnice existente

MMh5.2
Adaptarea structurilor de apărare existente la condițiile schimbărilor climatice

MMh5.3
Pregătirea/îmbunătățirea pentru reducerea efectelor adverse ale inundațiilor

LEGENDĂ

- Limita teritoriului național
- Limita teritoriului județean
- Limită UATB
- Municipiu reședință de județ
- Oraș
- Sat reședință de comună
- Sat aparținător sau localitate componentă
- Drumuri naționale
- Căi ferate
- Fluviul Dunărea

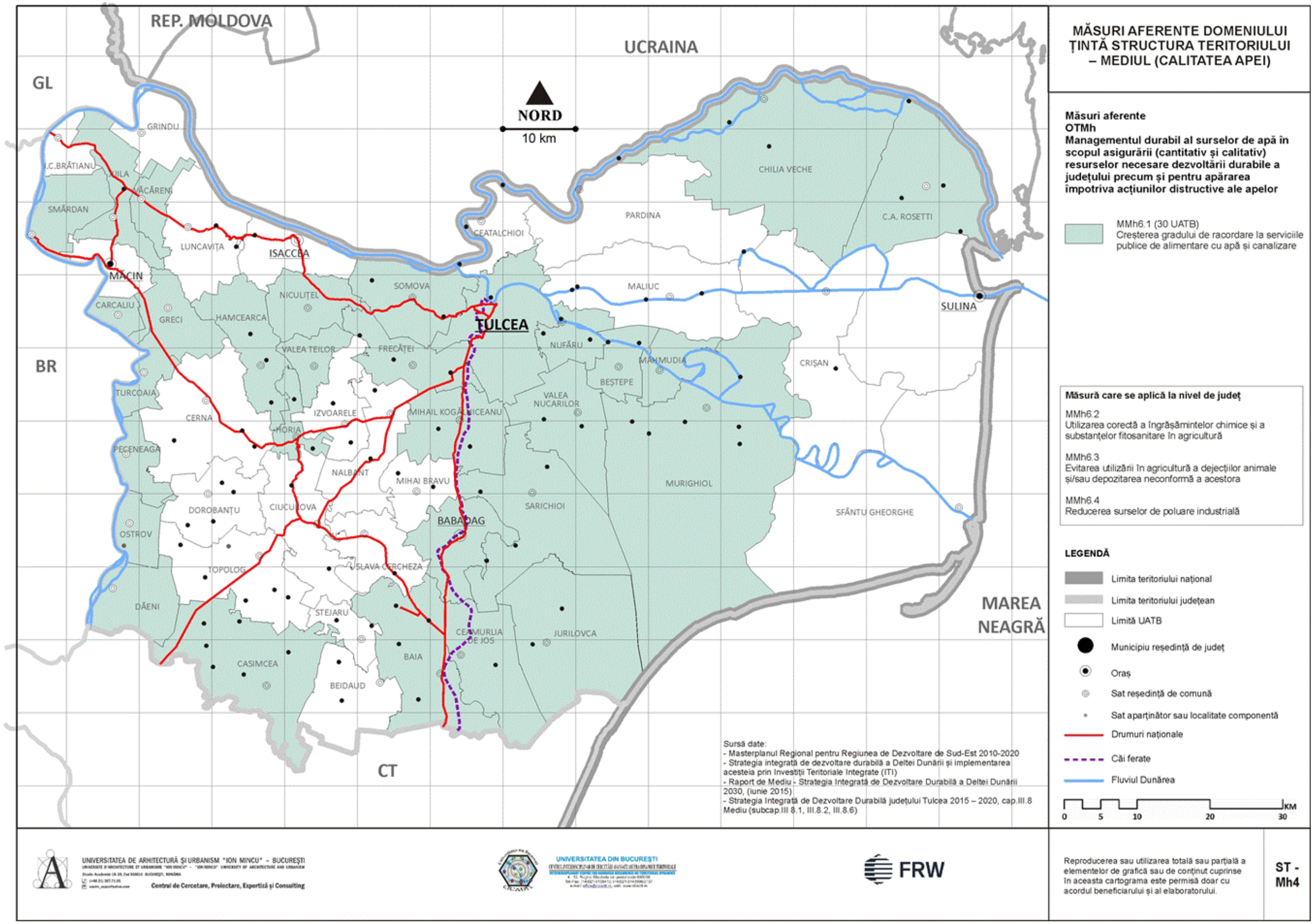
0 5 10 20 30 KM

UNIVERSITATEA DE ARHITECTURĂ ȘI URBANISM "ION MINCU" – BUCUREȘTI
Centrul de Cercetare, Proiectare, Expertiză și Consulting
UNIVERSITATEA DIN BUCUREȘTI
FRW

Reproducerea sau utilizarea totală sau parțială a elementelor de grafică sau de conținut cuprinse în aceasta cartograma este permisă doar cu acordul beneficiarului și al elaboratorului.

ST - Mh3

Cartograma nr. 7: Măsuri aferente domeniului țintă Structura teritoriului – Mediul (calitatea apei) – ST-Mh3

MĂSURI AFERENTE DOMENIULUI ȚINTĂ STRUCTURA TERITORIULUI – MEDIUL (CALITATEA APEI)

Măsuri aferente OTMh
Managementul durabil al surselor de apă în scopul asigurării (cantitativ și calitativ) resurselor necesare dezvoltării durabile a județului precum și pentru apărarea împotriva acțiunilor distructive ale apelor

MMh6.1 (30 UATB)
Creșterea gradului de racordare la serviciile publice de alimentare cu apă și canalizare

Măsură care se aplică la nivel de județ

MMh6.2
Utilizarea corectă a îngrășămintelor chimice și a substanțelor fitosanitare în agricultură

MMh6.3
Evitarea utilizării în agricultură a dejecțiilor animale și/sau depozitarea neconformă a acestora

MMh6.4
Reducerea surselor de poluare industrială

LEGENDĂ

- Limita teritoriului național
- Limita teritoriului județean
- Limită UATB
- Municipiu reședință de județ
- Oraș
- Sat reședință de comună
- Sat aparținător sau localitate componentă
- Drumuri naționale
- Căi ferate
- Fluviul Dunărea

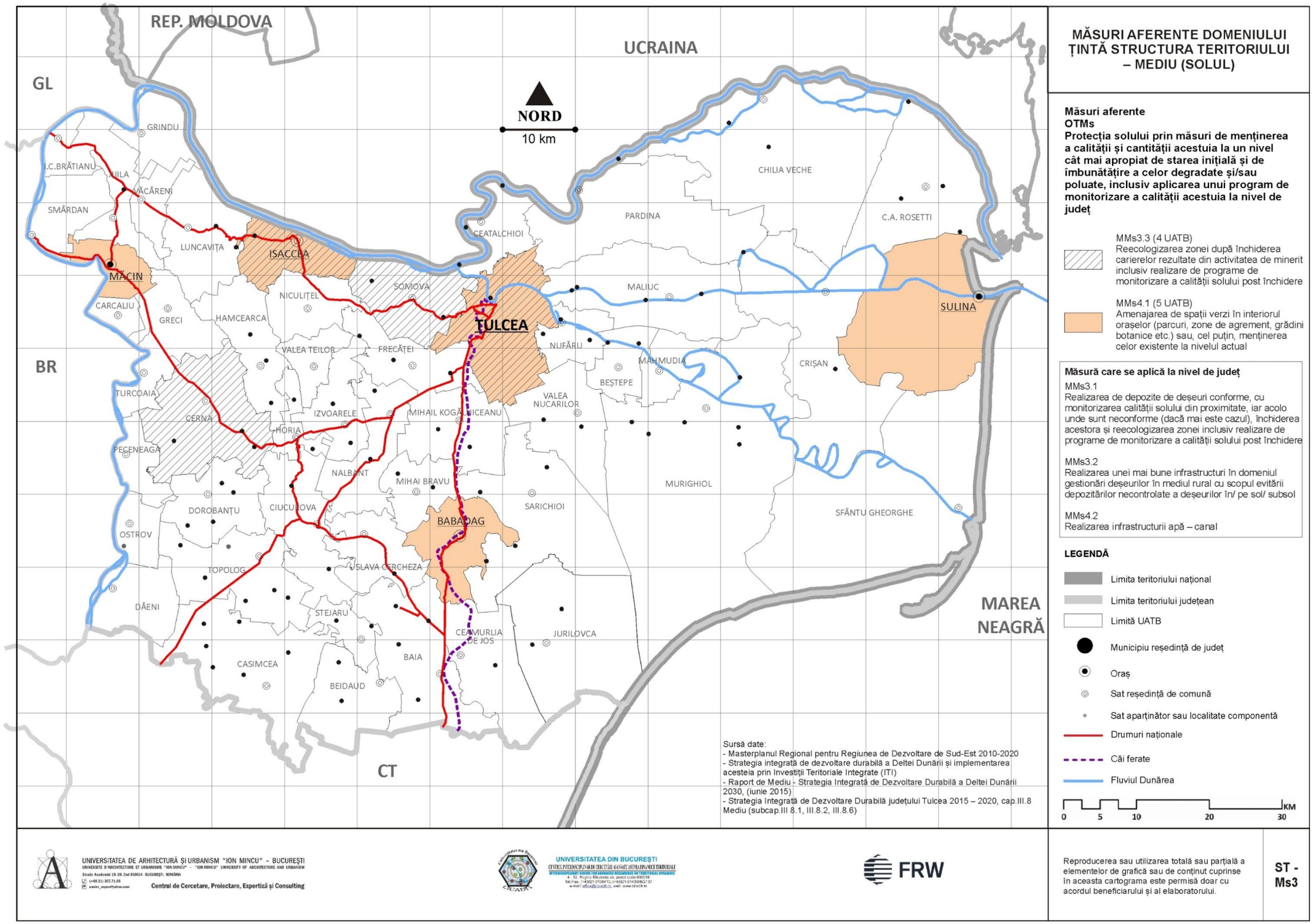
0 5 10 20 30 KM

UNIVERSITATEA DE ARHITECTURĂ ȘI URBANISM "ION MINCU" – BUCUREȘTI
Centrul de Cercetare, Proiectare, Expertiză și Consulting
UNIVERSITATEA DIN BUCUREȘTI
FRW

Reproducerea sau utilizarea totală sau parțială a elementelor de grafică sau de conținut cuprinse în aceasta cartograma este permisă doar cu acordul beneficiarului și al elaboratorului.

ST - Mh4

Cartograma nr. 8: Măsuri aferente domeniului țintă Structura teritoriului – Mediul (calitatea apei) – ST-Mh4

MĂSURI AFERENTE DOMENIULUI ȚINTĂ STRUCTURA TERITORIULUI – MEDIU (SOLUL)

Măsuri aferente OTMs
Protecția solului prin măsuri de menținerea a calității și cantității acestuia la un nivel cât mai apropiat de starea inițială și de îmbunătățire a celor degradate și/sau poluate, inclusiv aplicarea unui program de monitorizare a calității acestuia la nivel de județ

MMs3.3 (4 UATB)
Reecologizarea zonei după închiderea carierelor rezultate din activitatea de minerit inclusiv realizare de programe de monitorizare a calității solului post închidere

MMs4.1 (5 UATB)
Amenajarea de spații verzi în interiorul orașelor (parcuri, zone de agrement, grădini botanice etc.) sau, cel puțin, menținerea celor existente la nivelul actual

Măsură care se aplică la nivel de județ

MMs3.1
Realizarea de depozite de deșeuri conforme, cu monitorizarea calității solului din proximitate, iar acolo unde sunt neconforme (dacă mai este cazul), închiderea acestora și reecologizarea zonei inclusiv realizare de programe de monitorizare a calității solului post închidere

MMs3.2
Realizarea unei mai bune infrastructuri în domeniul gestionări deșeurilor în mediul rural cu scopul evitării depozitărilor necontrolate a deșeurilor în/ pe sol/ subsol

MMs4.2
Realizarea infrastructurii apă – canal

LEGENDĂ

- Limita teritoriului național
- Limita teritoriului județean
- Limită UATB
- Municipiu reședință de județ
- Oraș
- Sat reședință de comună
- Sat aparținător sau localitate componentă
- Drumuri naționale
- Căi ferate
- Fluviul Dunărea

0 5 10 20 30 KM

UNIVERSITATEA DE ARHITECTURĂ ȘI URBANISM "ION MINCU" – BUCUREȘTI
UNIVERSITE D'ARCHITECTURE ET URBANISME "ION MINCU" - "ION MINCU" UNIVERSITY OF ARCHITECTURE AND URBANISM
Centrul de Cercetare, Proiectare, Expertiză și Consulting

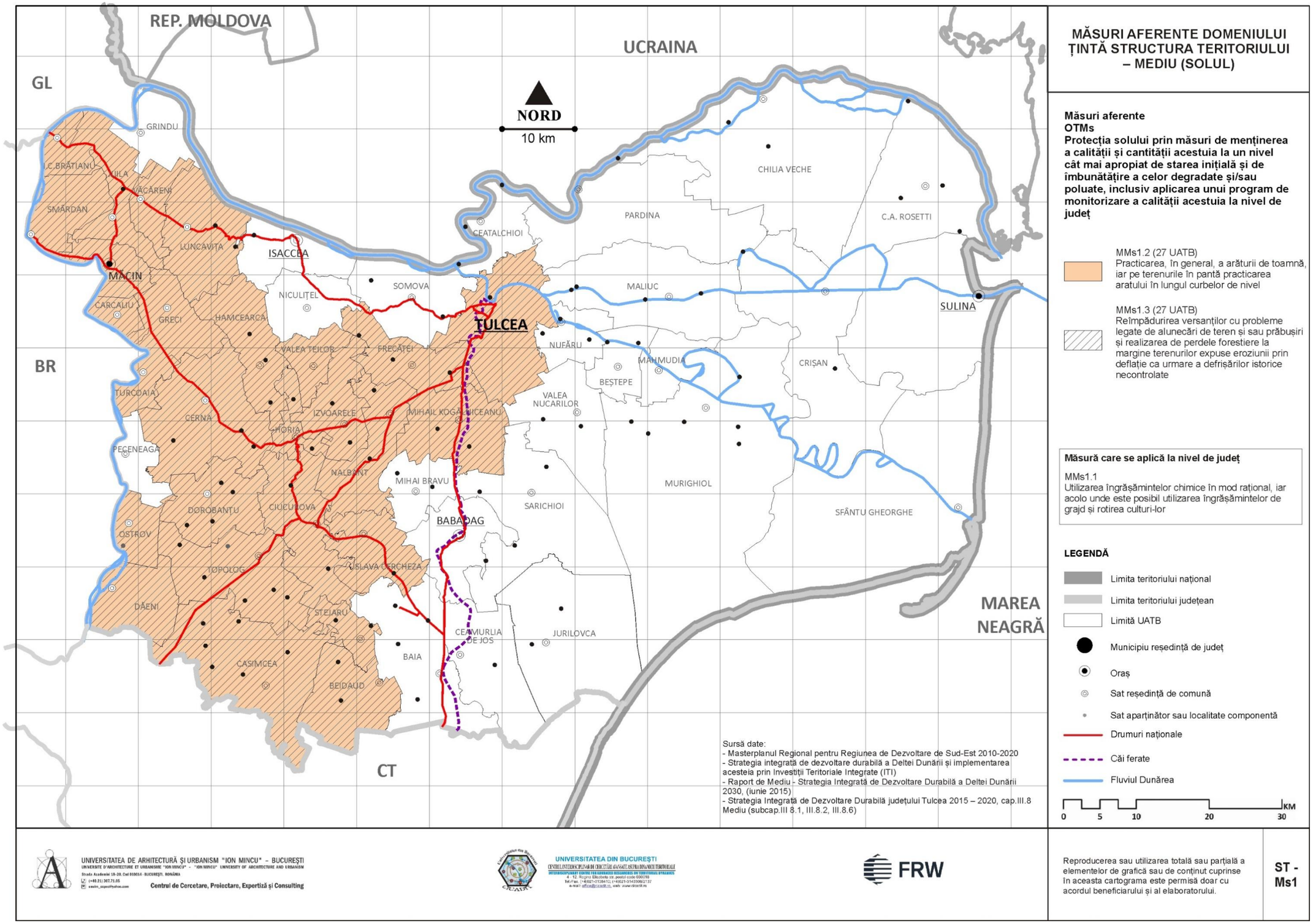
UNIVERSITATEA DIN BUCUREȘTI

FRW

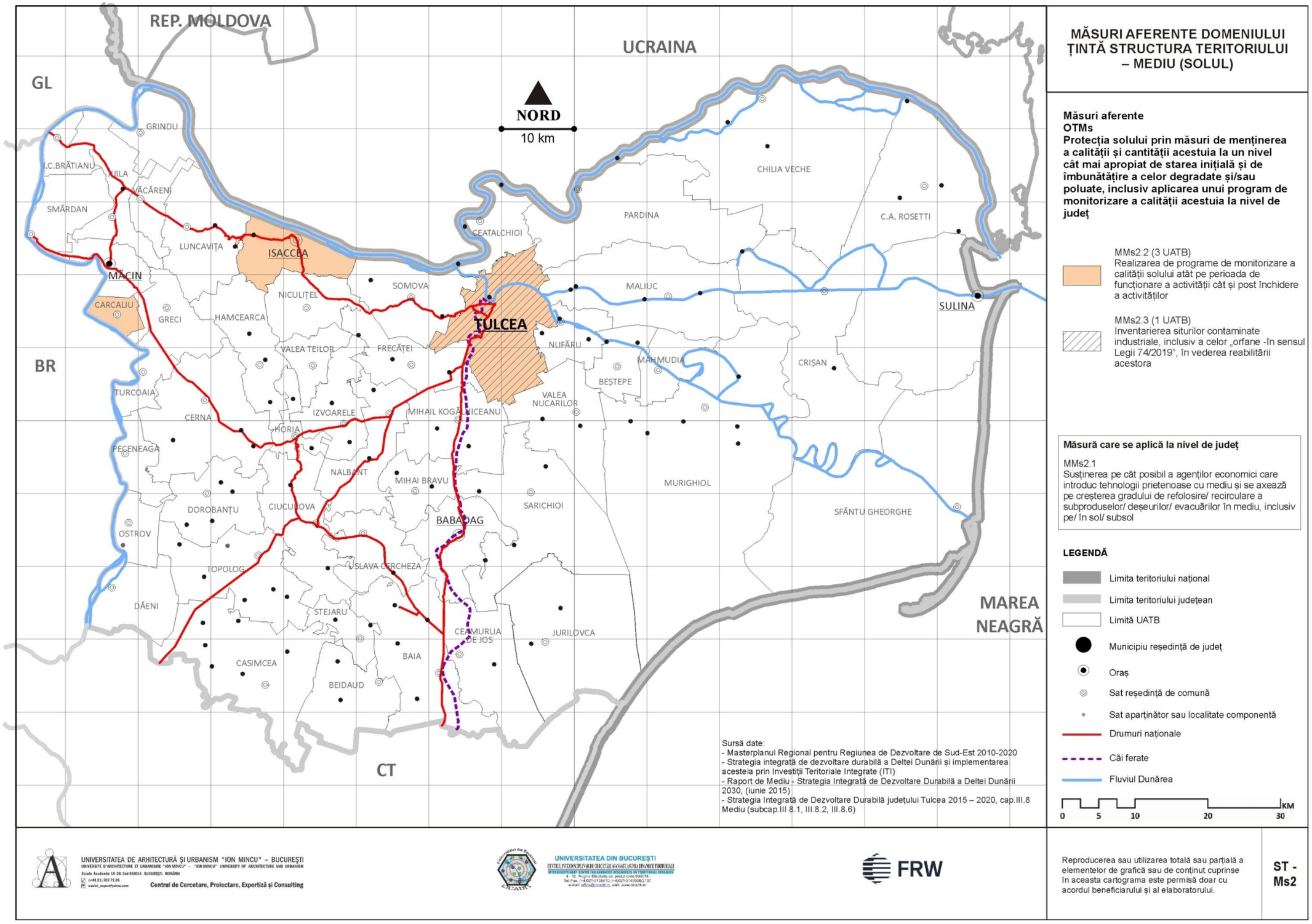
Reproducerea sau utilizarea totală sau parțială a elementelor de grafică sau de conținut cuprinse în aceasta cartograma este permisă doar cu acordul beneficiarului și al elaboratorului.

ST - Ms3

Cartograma nr. 9: Măsuri aferente domeniului țintă Structura teritoriului – Mediul (calitatea solului) – ST-Ms1

Cartograma nr. 10: Măsuri aferente domeniului țintă Structura teritoriului – Mediul (calitatea solului) – ST-Ms2

MĂSURI AFERENTE DOMENIULUI ȚINTĂ STRUCTURA TERITORIULUI – MEDIU (SOLUL)

Măsuri aferente OTMs
Protecția solului prin măsuri de menținerea a calității și cantității acestuia la un nivel cât mai apropiat de starea inițială și de îmbunătățire a celor degradate și/sau poluate, inclusiv aplicarea unui program de monitorizare a calității acestuia la nivel de județ

MMs2.2 (3 UATB)
Realizarea de programe de monitorizare a calității solului atât pe perioada de funcționare a activității cât și post închidere a activităților

MMs2.3 (1 UATB)
Inventarierea siturilor contaminate industriale, inclusiv a celor „orfane -în sensul Legii 74/2019", în vederea reabilitării acestora

Măsură care se aplică la nivel de județ

MMs2.1
Susținerea pe cât posibil a agenților economici care introduc tehnologii prietenoase cu mediu și se axează pe creșterea gradului de refolosire/ recirculare a subproduselor/ deșeurilor/ evacuărilor în mediu, inclusiv pe/ în sol/ subsol

LEGENDĂ

- Limita teritoriului național
- Limita teritoriului județean
- Limită UATB
- Municipiu reședință de județ
- Oraș
- Sat reședință de comună
- Sat aparținător sau localitate componentă
- Drumuri naționale
- Căi ferate
- Fluviul Dunărea

0 5 10 20 30 KM

UNIVERSITATEA DE ARHITECTURĂ ȘI URBANISM "ION MINCU" – BUCUREȘTI
UNIVERSITE D'ARCHITECTURE ET URBANISME "ION MINCU" – "ION MINCU" UNIVERSITY OF ARCHITECTURE AND URBANISM
Centrul de Cercetare, Proiectare, Expertiză și Consulting

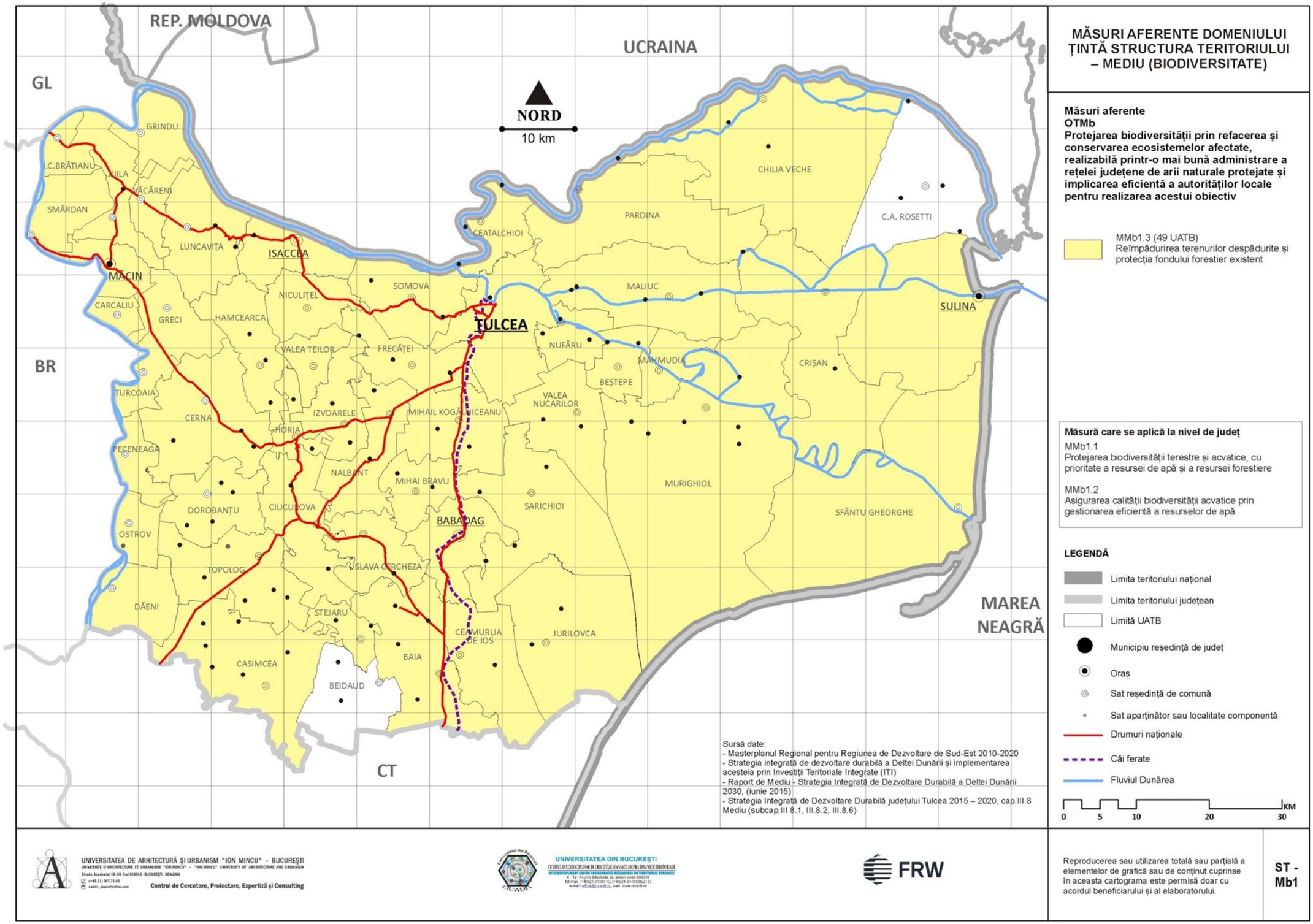
UNIVERSITATEA DIN BUCUREȘTI

FRW

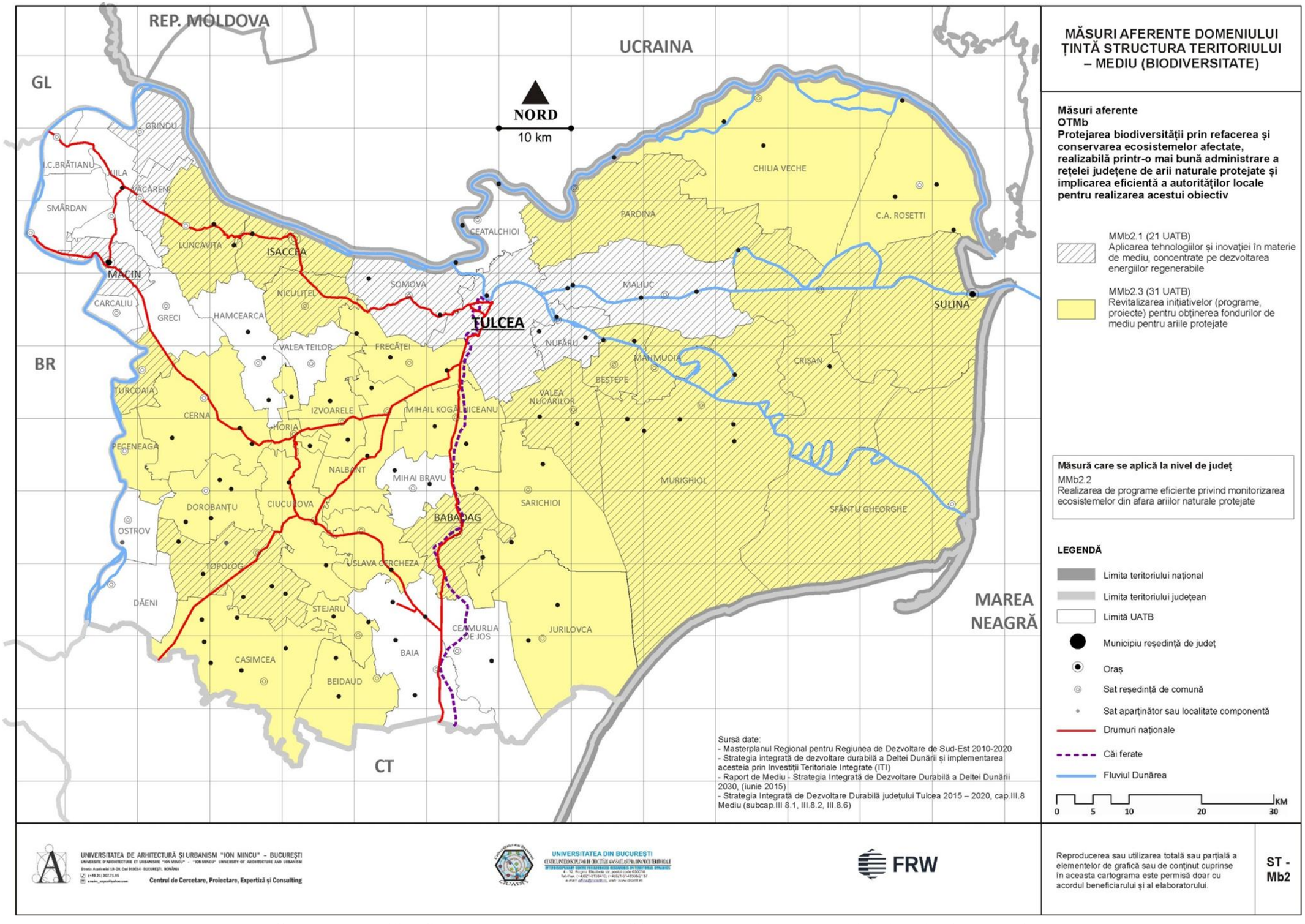
Reproducerea sau utilizarea totală sau parțială a elementelor de grafică sau de conținut cuprinse în aceasta cartograma este permisă doar cu acordul beneficiarului și al elaboratorului.

ST - Ms2

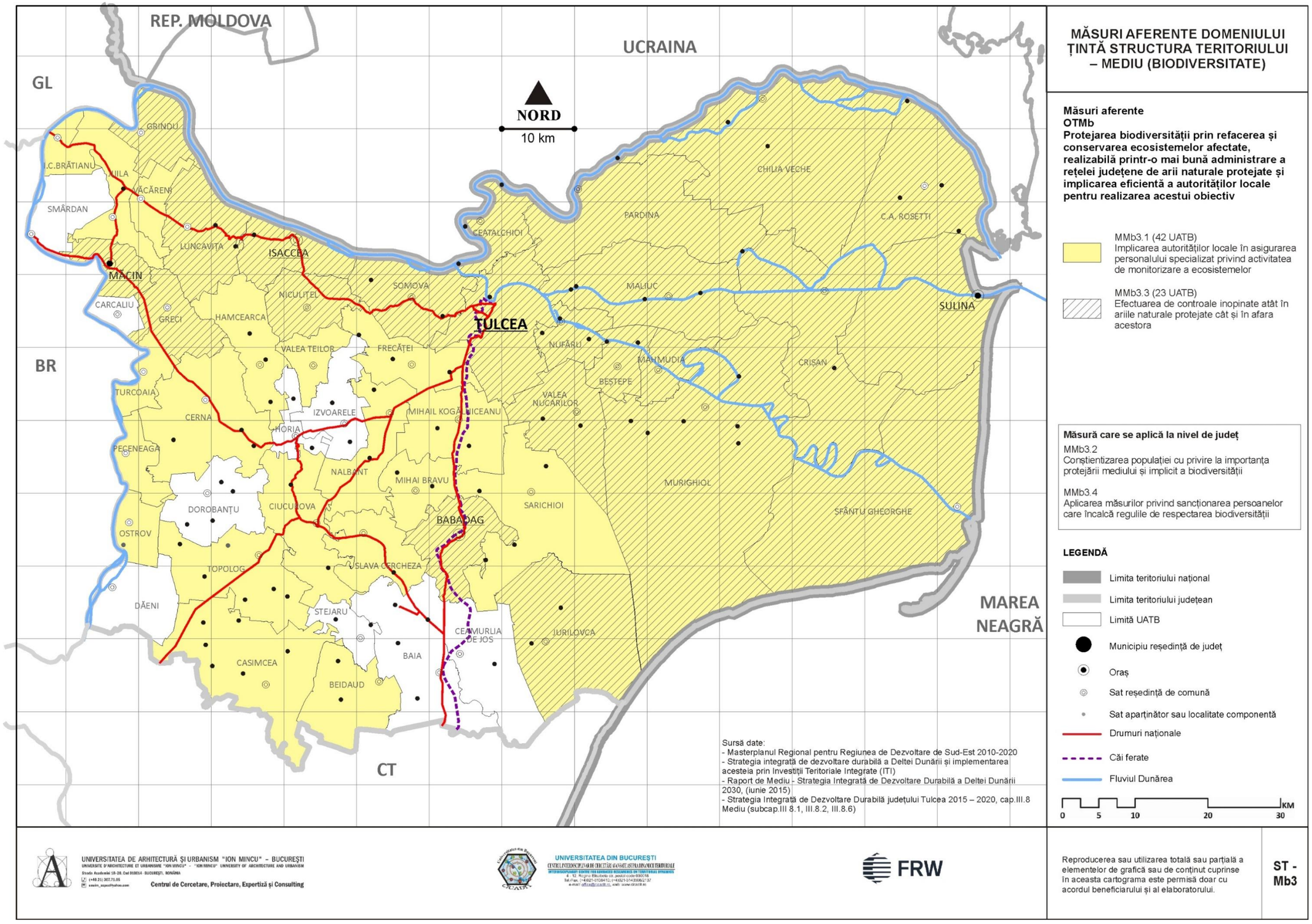
Cartograma nr. 11: Măsuri aferente domeniului țintă Structura teritoriului – Mediul (calitatea solului) – ST-Ms3

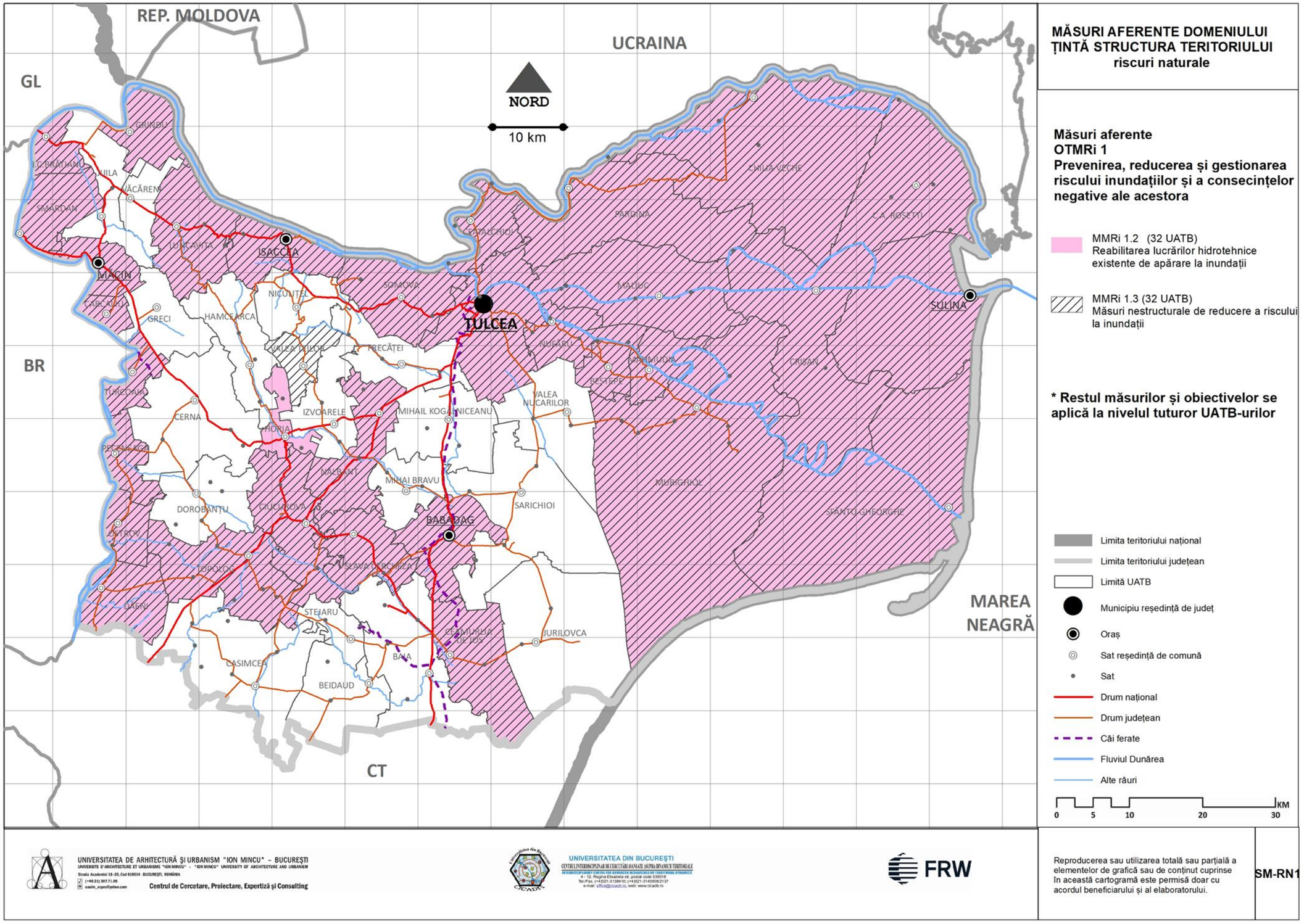
Cartograma nr. 12: Măsuri aferente domeniului țintă Structura teritoriului – Mediul (biodiversitate) – ST-Mb1

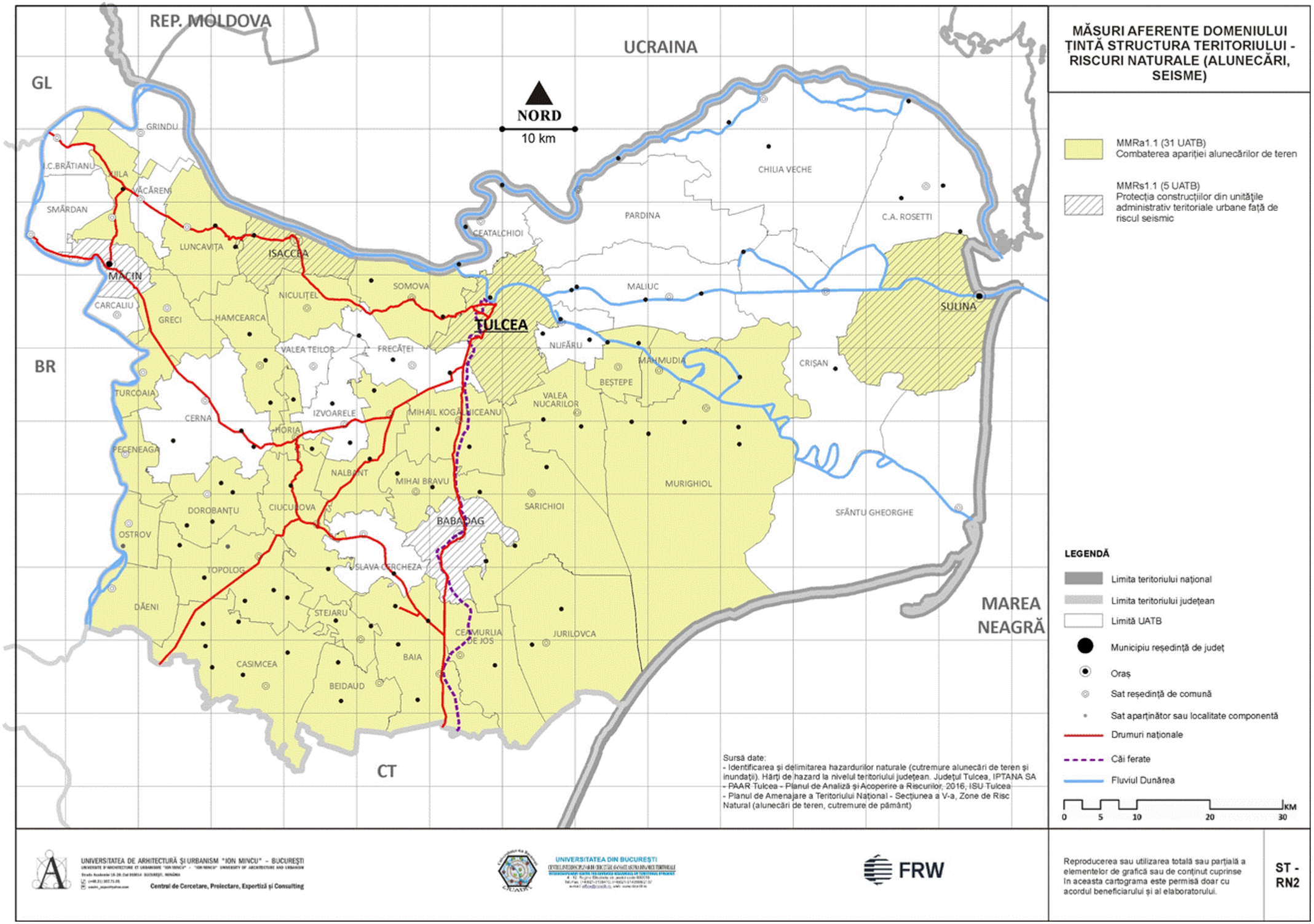
Cartograma nr. 13: Măsuri aferente domeniului țintă Structura teritoriului – Mediul (biodiversitate) – ST-Mb2

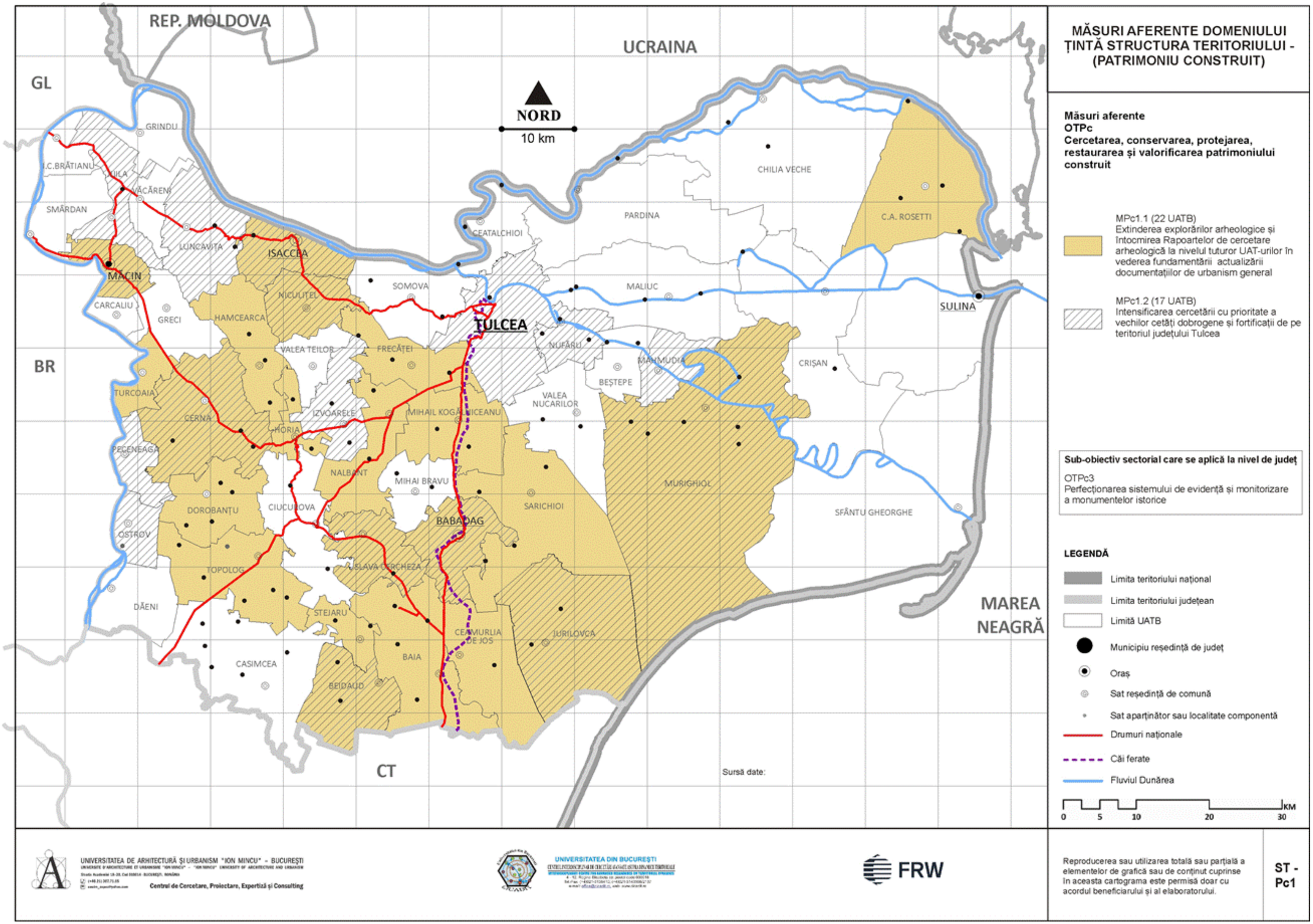
Cartograma nr. 14: Măsuri aferente domeniului țintă Structura teritoriului – Mediul (biodiversitate) – ST-Mb3

Cartograma nr. 15: Măsuri aferente domeniului țintă Structura teritoriului – Mediul și cadrul natural - riscuri naturale (inundații) – ST-RN1

Cartograma nr. 16: Măsuri aferente domeniului țintă Structura teritoriului – Mediul și cadrul natural - riscuri naturale (alunecări și seisme) – ST-RN2

MĂSURI AFERENTE DOMENIULUI ȚINTĂ STRUCTURA TERITORIULUI - (PATRIMONIU CONSTRUIT)

Măsuri aferente OTPc
Cercetarea, conservarea, protejarea, restaurarea și valorificarea patrimoniului construit

MPc1.1 (22 UATB)
Extinderea explorărilor arheologice și Intocmirea Rapoartelor de cercetare arheologică la nivelul tuturor UAT-urilor în vederea fundamentării actualizării documentațiilor de urbanism general

MPc1.2 (17 UATB)
Intensificarea cercetării cu prioritate a vechilor cetăți dobrogene și fortificații de pe teritoriul județului Tulcea

Sub-obiectiv sectorial care se aplică la nivel de județ

OTPc3
Perfecționarea sistemului de evidență și monitorizare a monumentelor istorice

LEGENDĂ

- Limita teritoriului național
- Limita teritoriului județean
- Limită UATB
- Municipiu reședință de județ
- Oraș
- Sat reședință de comună
- Sat aparținător sau localitate componentă
- Drumuri naționale
- Căi ferate
- Fluviul Dunărea

0 5 10 20 30 KM

UNIVERSITATEA DE ARHITECTURĂ ȘI URBANISM "ION MINCU" - BUCUREȘTI
Centrul de Cercetare, Proiectare, Expertiză și Consulting

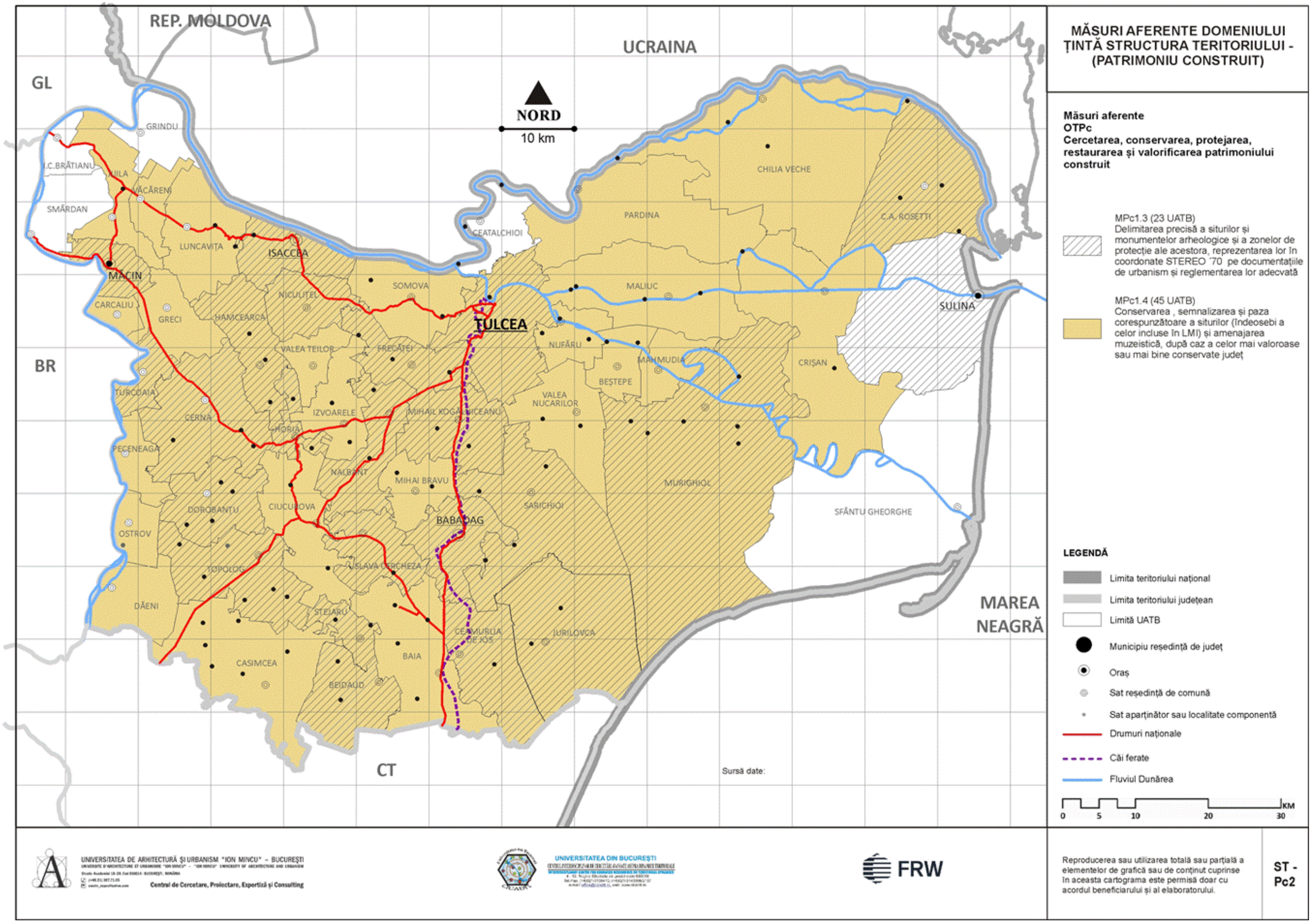
UNIVERSITATEA DIN BUCUREȘTI

FRW

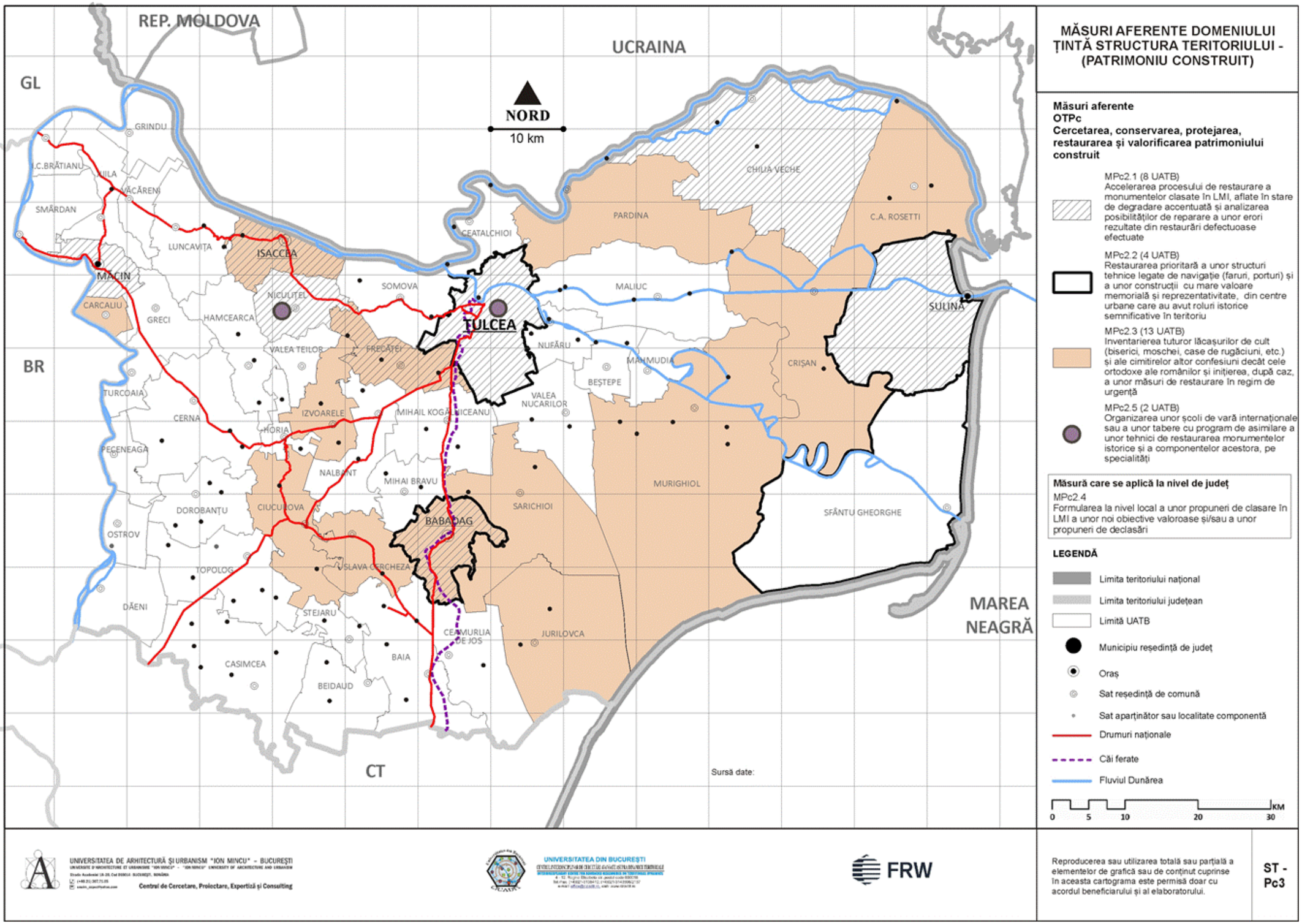
Reproducerea sau utilizarea totală sau parțială a elementelor de grafică sau de conținut cuprinse în aceasta cartograma este permisă doar cu acordul beneficiarului și al elaboratorului.

ST - Pc1

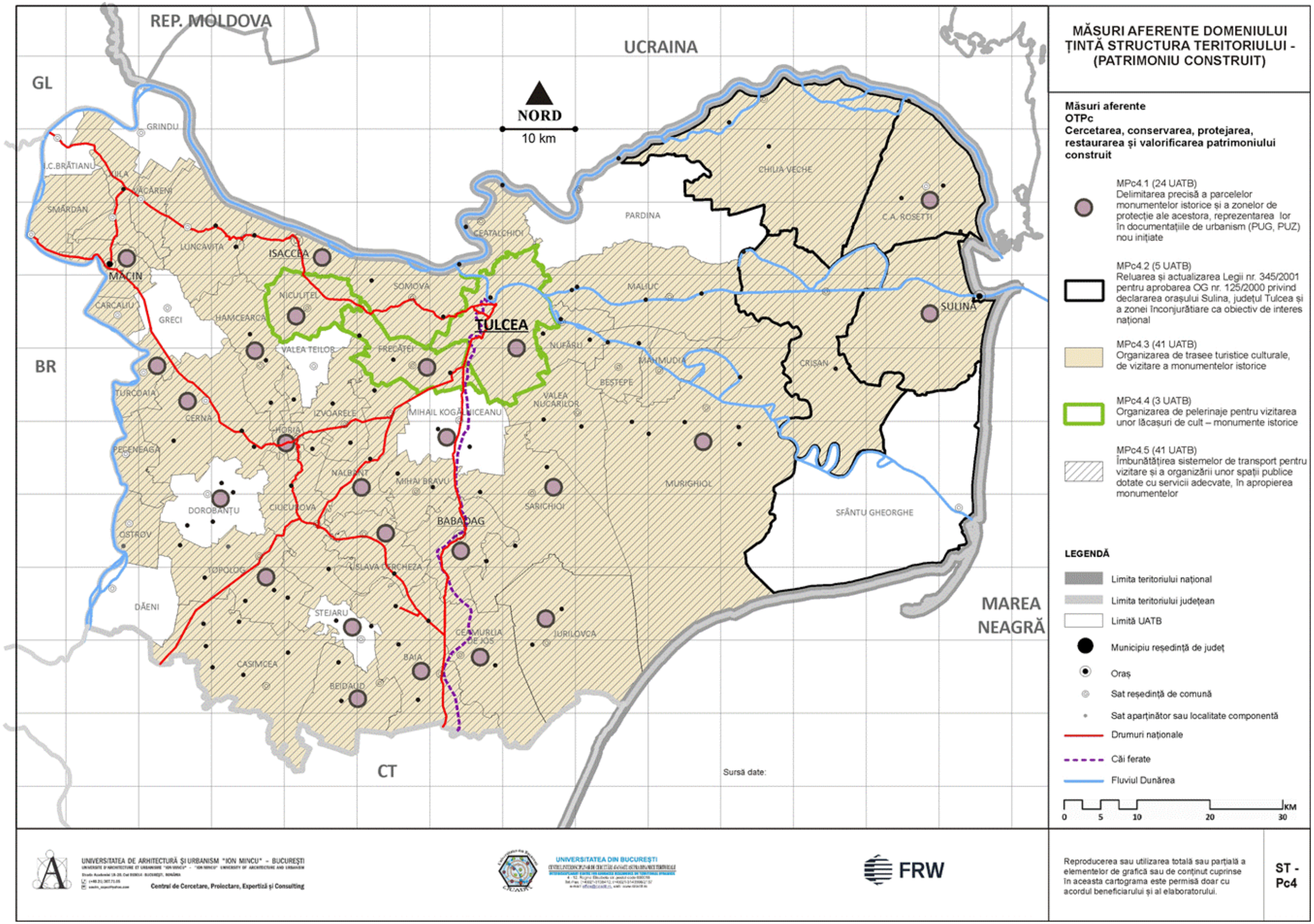
Cartograma nr. 17: Măsuri aferente domeniului țintă Structura teritoriului – Patrimoniul natural și construit (patrimoniul construit) –ST-Pc1

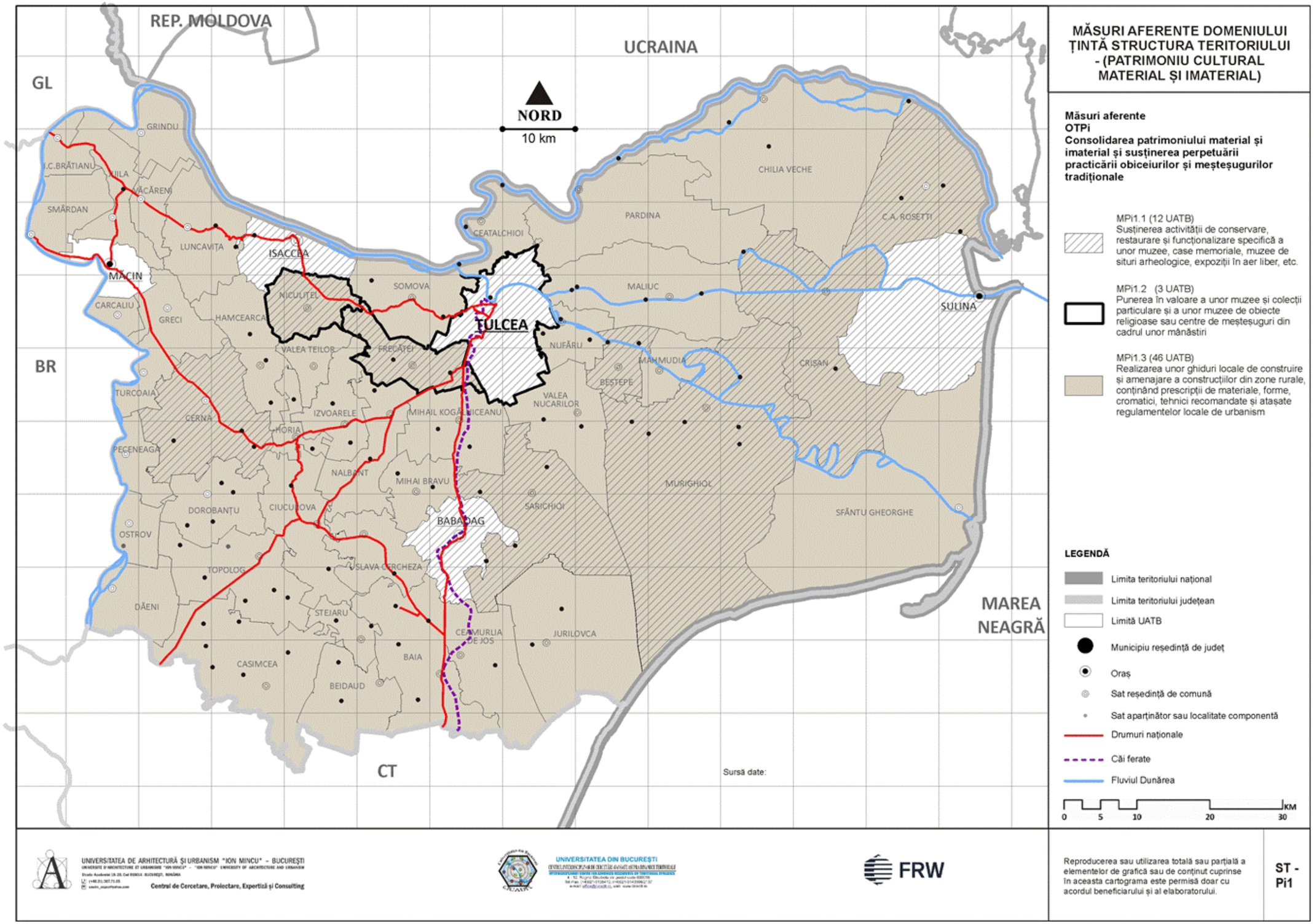
Cartograma nr. 18: Măsuri aferente domeniului țintă Structura teritoriului – Patrimoniul natural și construit (patrimoniul construit) – ST-Pc2

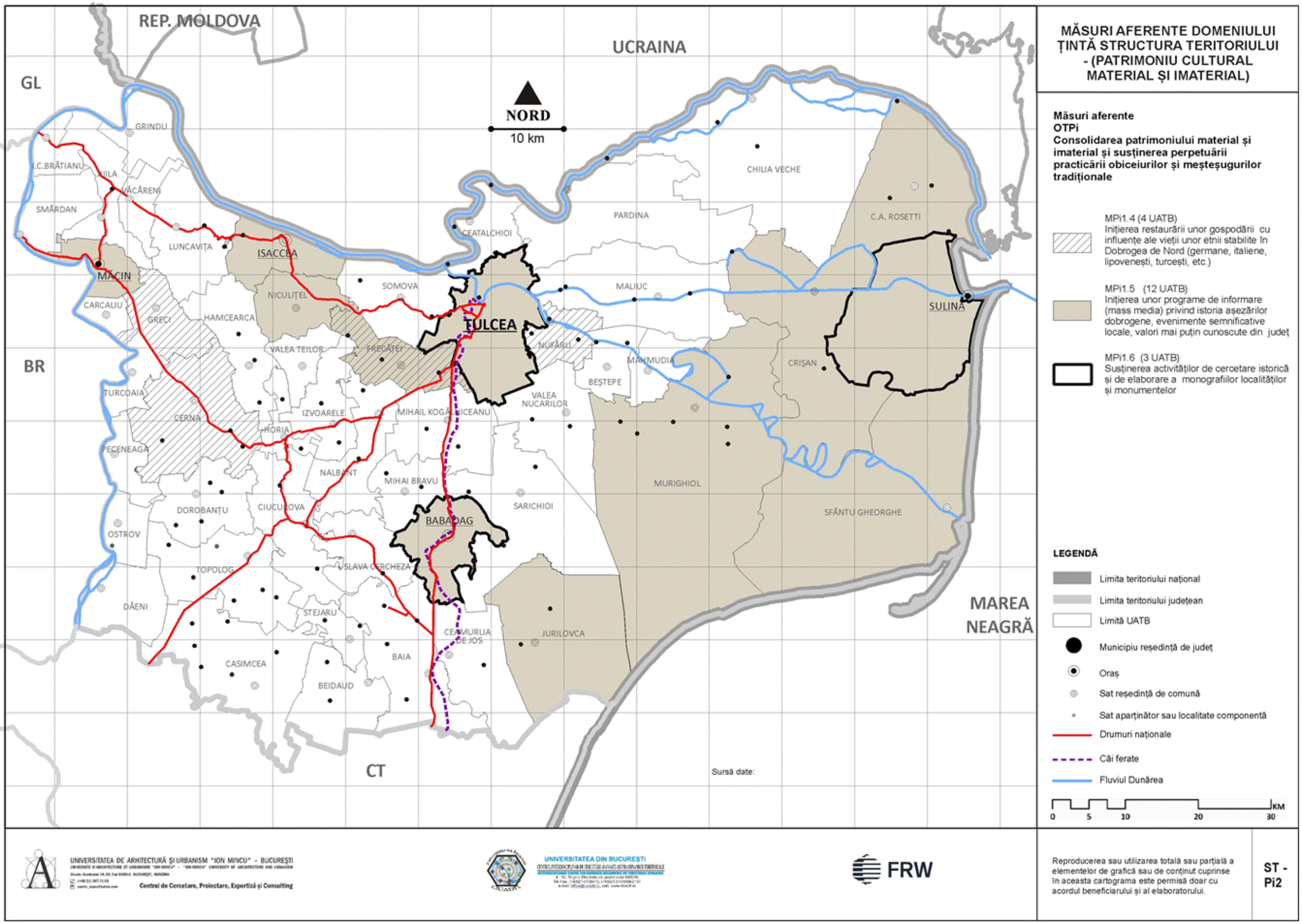
Cartograma nr. 19: Măsuri aferente domeniului țintă Structura teritoriului – Patrimoniul natural și construit (patrimoniul construit) – ST-Pc3

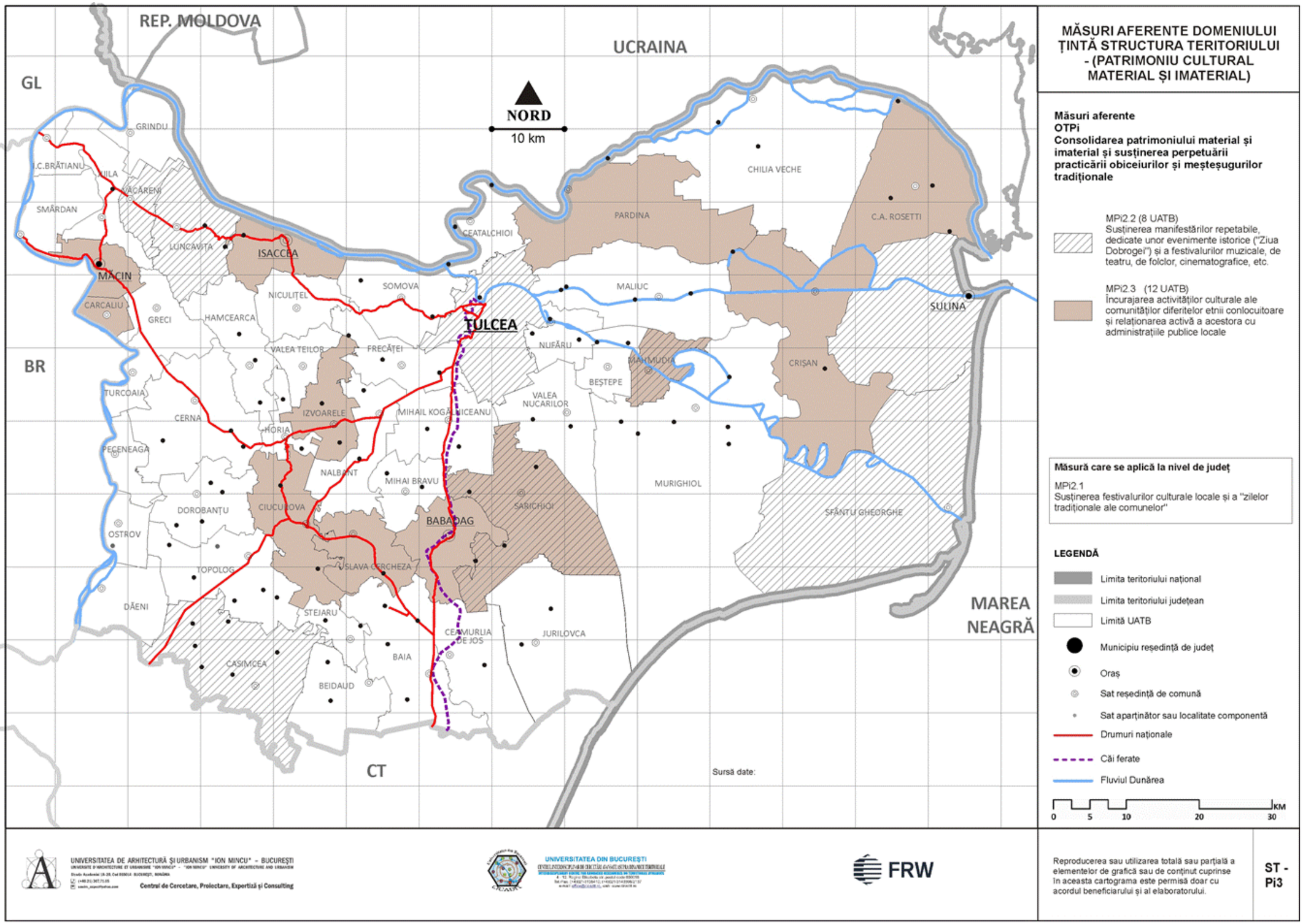
Cartograma nr. 20: Măsuri aferente domeniului țintă Structura teritoriului – Patrimoniul natural și construit (patrimoniul construit) – ST-Pc4

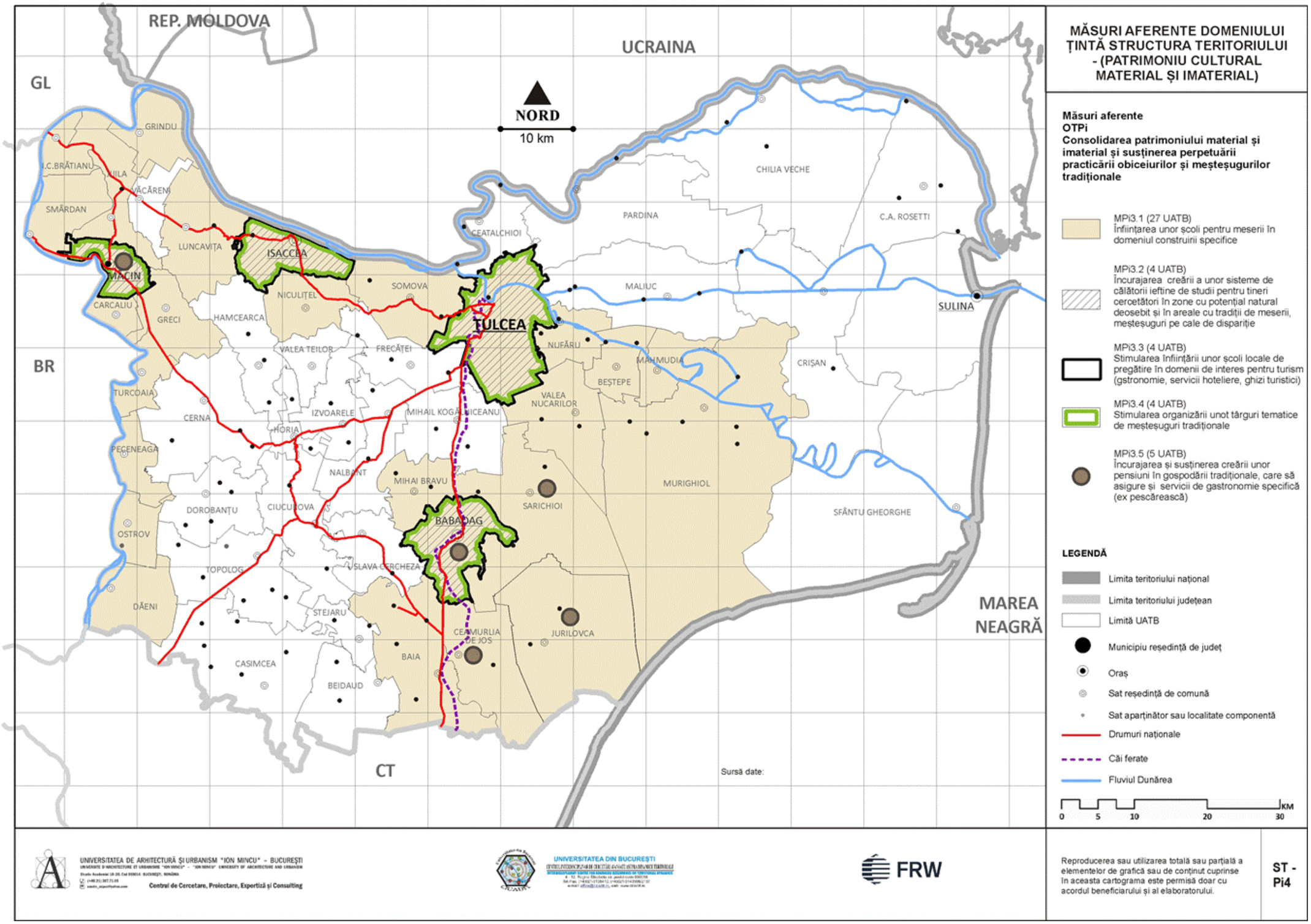
Cartograma nr. 21: Măsuri aferente domeniului țintă Structura teritoriului – Patrimoniul natural și construit (patrimoniul imaterial) – ST-Pi1

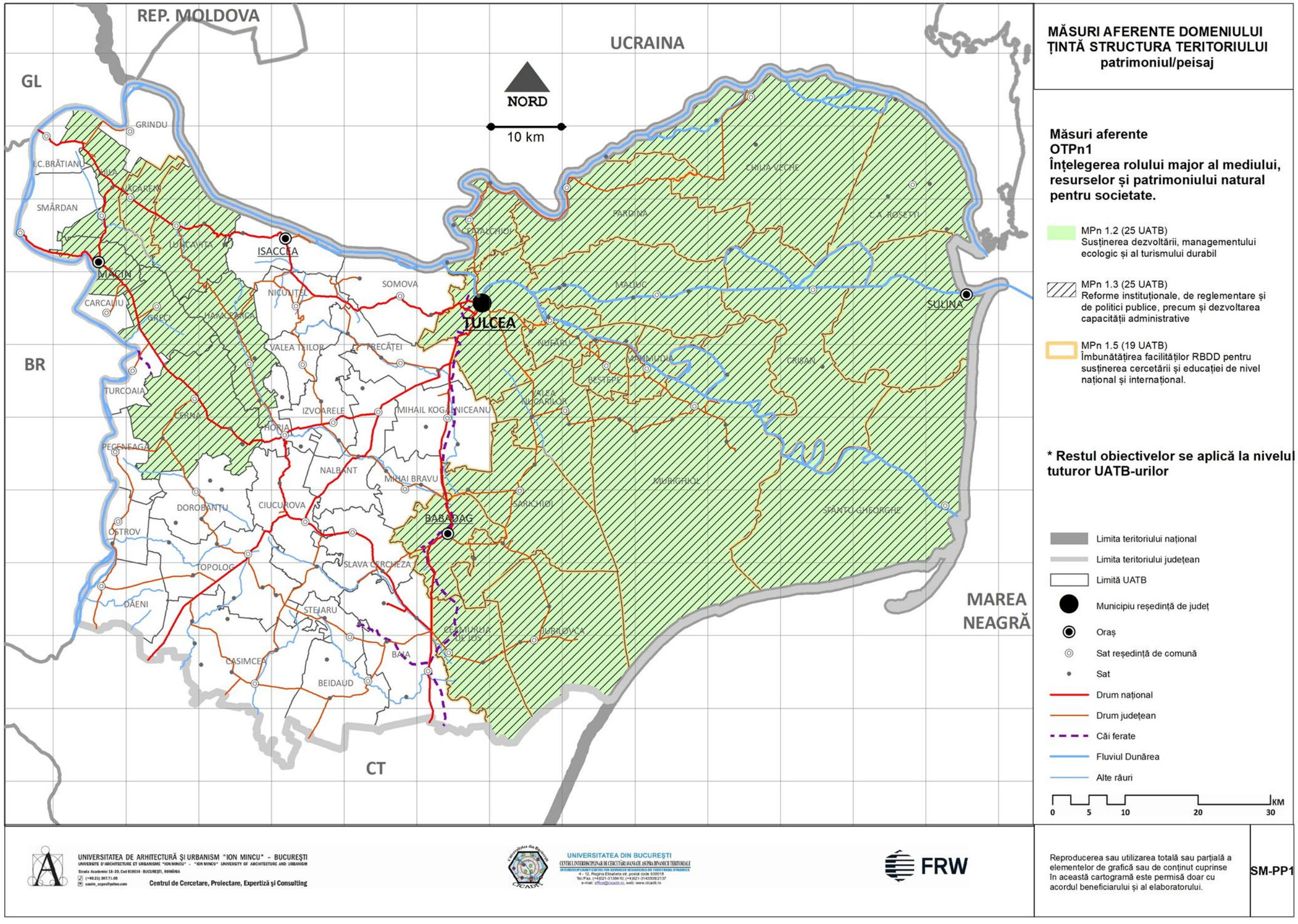
Cartograma nr. 22: Măsuri aferente domeniului țintă Structura teritoriului – Patrimoniul natural și construit (patrimoniul imaterial) – ST-Pi2

Cartograma nr. 23: Măsuri aferente domeniului țintă Structura teritoriului – Patrimoniul natural și construit (patrimoniul imaterial) – ST-Pi3

Cartograma nr. 24: Măsuri aferente domeniului țintă Structura teritoriului – Patrimoniul natural și construit (patrimoniul imaterial) – ST-Pi4

MĂSURI AFERENTE DOMENIULUI ȚINTĂ STRUCTURA TERITORIULUI
patrimoniul/peisaj

Măsuri aferente
OTPn1
Înțelegerea rolului major al mediului, resurselor și patrimoniului natural pentru societate.

MPn 1.2 (25 UATB)
Susținerea dezvoltării, managementului ecologic și al turismului durabil

MPn 1.3 (25 UATB)
Reforme instituționale, de reglementare și de politici publice, precum și dezvoltarea capacității administrative

MPn 1.5 (19 UATB)
Îmbunătățirea facilităților RBDD pentru susținerea cercetării și educației de nivel național și internațional.

*** Restul obiectivelor se aplică la nivelul tuturor UATB-urilor**

Limita teritoriului național
Limita teritoriului județean
Limită UATB
Municipiu reședință de județ
Oraș
Sat reședință de comună
Sat
Drum național
Drum județean
Căi ferate
Fluviul Dunărea
Alte râuri

0 5 10 20 30 KM

UNIVERSITATEA DE ARHITECTURĂ ȘI URBANISM "ION MINCU" – BUCUREȘTI
UNIVERSITE D'ARCHITECTURE ET URBANISME "ION MINCU" - "ION MINCU" UNIVERSITY OF ARCHITECTURE AND URBANISM
Strada Academiei 18-20, Cod 010014 - BUCUREȘTI, ROMÂNIA
(+40.21) 307.71.05
uauim_ccpcd@yahoo.com
Centrul de Cercetare, Proiectare, Expertiză și Consulting

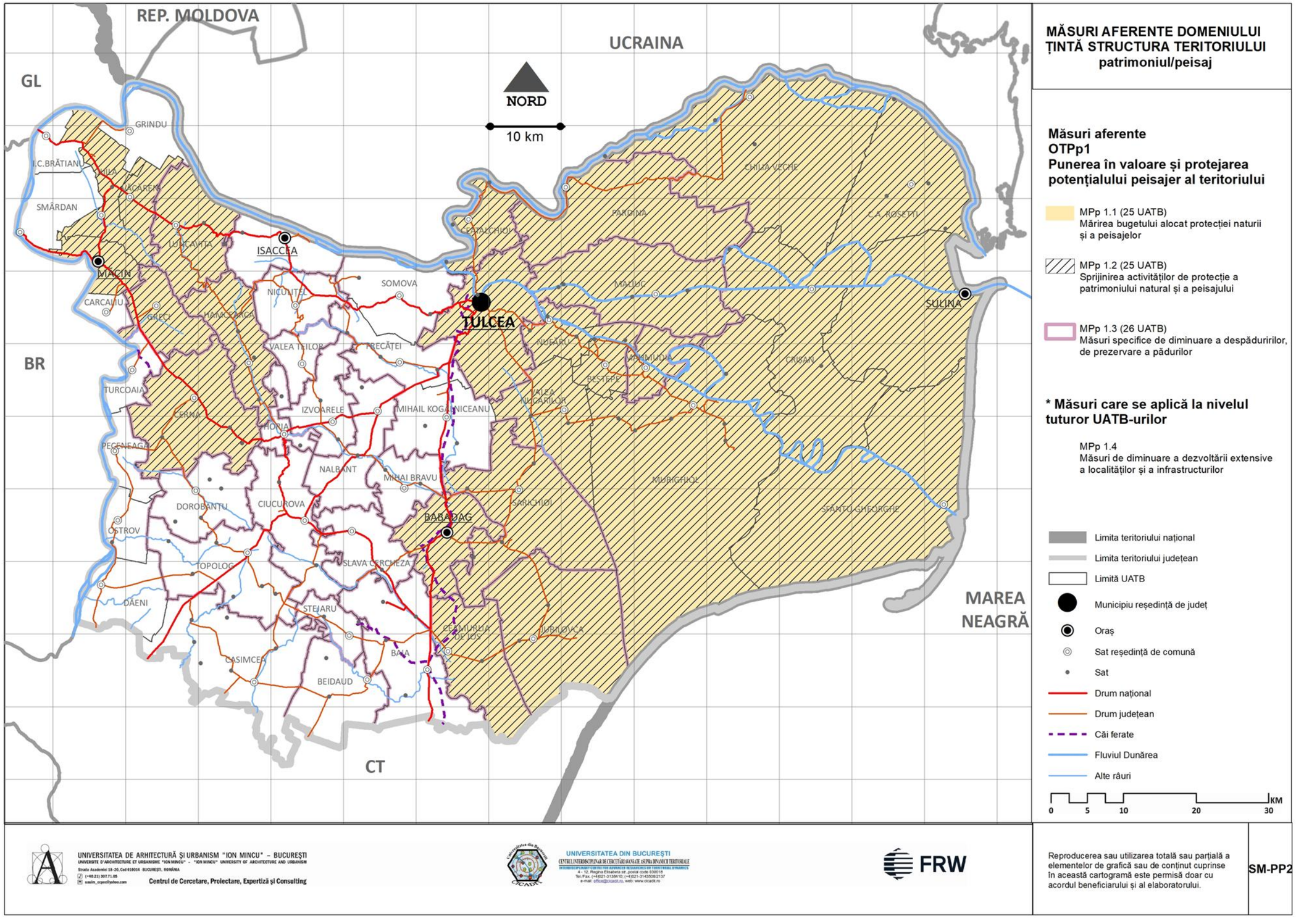
UNIVERSITATEA DIN BUCUREȘTI
CENTRUL INTERDISCIPLINAR DE CERCETĂRI AVANSATE ASUPRA DINAMICII TERITORIALE
4 - 12, Regina Elisabeta str., postal code: 030018
Tel./Fax: (+4)021-3113841(0); (+4)021-3143508/2137
e-mail: office@cicadit.ro, web: www.cicadit.ro

FRW

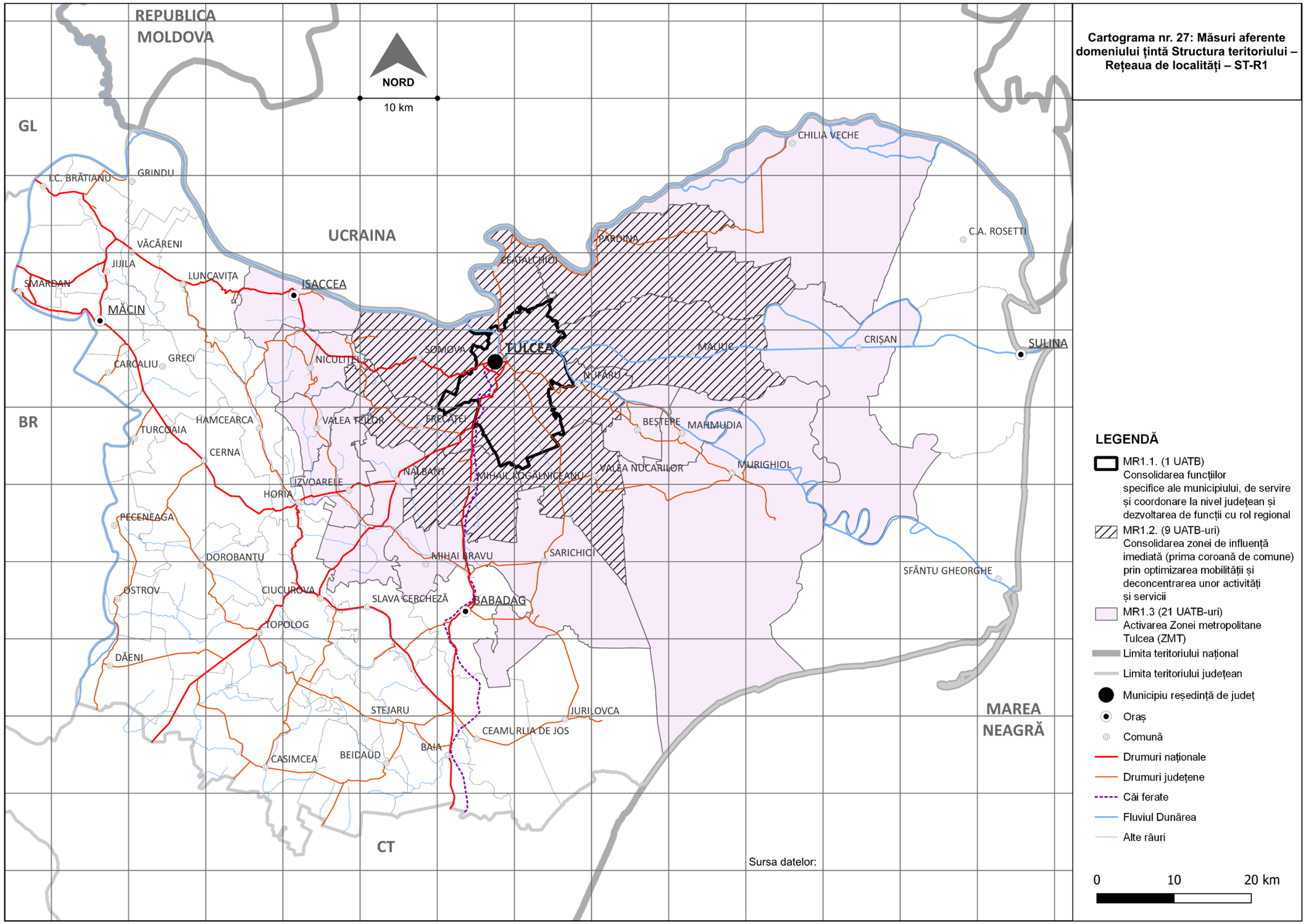
Reproducerea sau utilizarea totală sau parțială a elementelor de grafică sau de conținut cuprinse în această cartogramă este permisă doar cu acordul beneficiarului și al elaboratorului.

SM-PP1

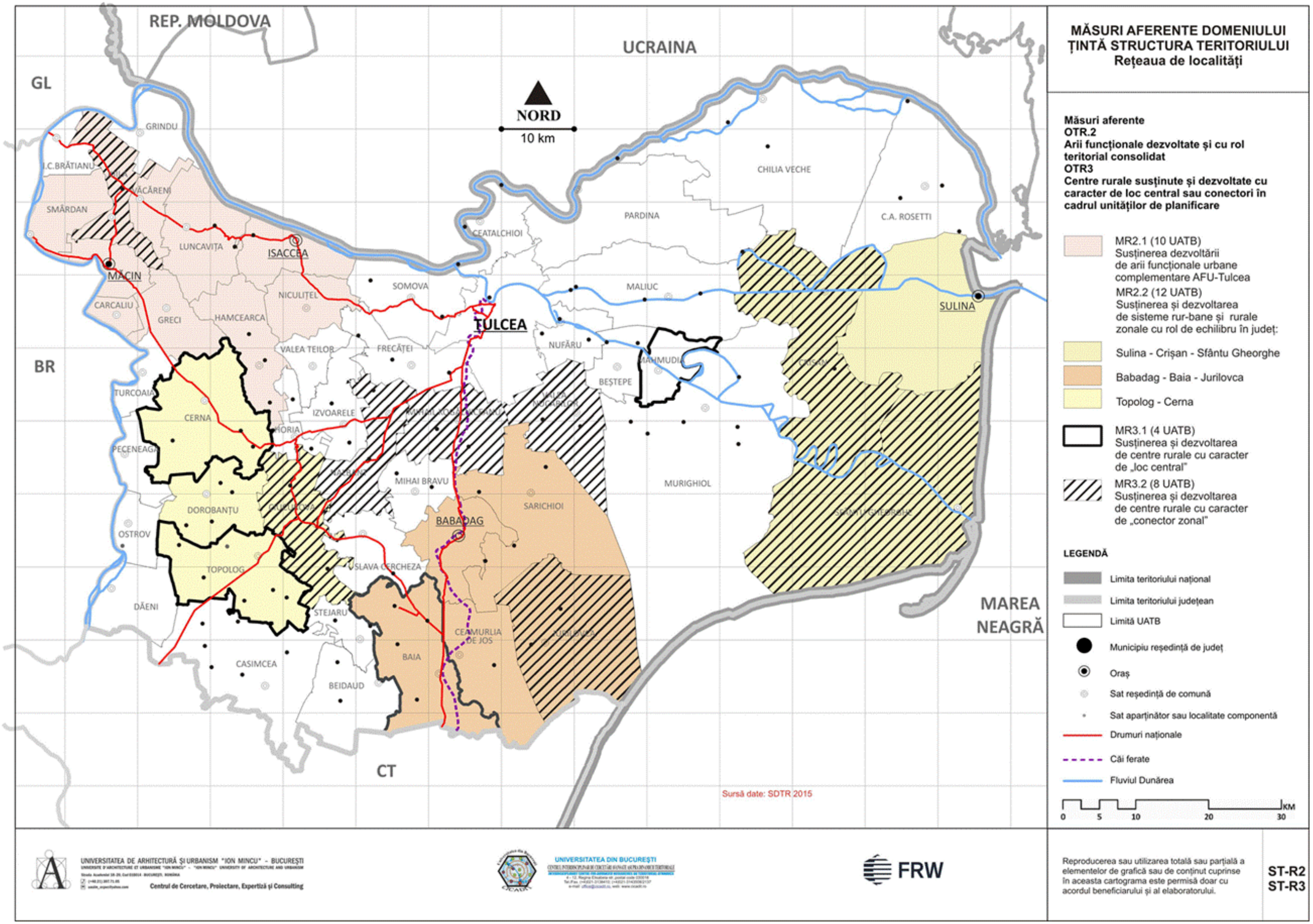
Cartograma nr. 25: Măsuri aferente domeniului țintă Structura teritoriului – Patrimoniul natural și construit (peisajul) – ST-Pp1

Cartograma nr. 26: Măsuri aferente domeniului țintă Structura teritoriului – Patrimoniul natural și construit (peisajul) – ST-Pp2

Cartograma nr. 27: Măsuri aferente domeniului țintă Structura teritoriului – Rețeaua de localități – ST-R1

MĂSURI AFERENTE DOMENIULUI ȚINTĂ STRUCTURA TERITORIULUI
Rețeaua de localități

Măsuri aferente
OTR.2
Arii funcționale dezvoltate și cu rol teritorial consolidat
OTR3
Centre rurale susținute și dezvoltate cu caracter de loc central sau conectori în cadrul unităților de planificare

MR2.1 (10 UATB)
Susținerea dezvoltării de arii funcționale urbane complementare AFU-Tulcea

MR2.2 (12 UATB)
Susținerea și dezvoltarea de sisteme rur-bane și rurale zonale cu rol de echilibru în județ:

- Sulina - Crișan - Sfântu Gheorghe
- Babadag - Baia - Jurilovca
- Topolog - Cerna

MR3.1 (4 UATB)
Susținerea și dezvoltarea de centre rurale cu caracter de „loc central"

MR3.2 (8 UATB)
Susținerea și dezvoltarea de centre rurale cu caracter de „conector zonal"

LEGENDĂ

- Limita teritoriului național
- Limita teritoriului județean
- Limită UATB
- Municipiu reședință de județ
- Oraș
- Sat reședință de comună
- Sat aparținător sau localitate componentă
- Drumuri naționale
- Căi ferate
- Fluviul Dunărea

0 5 10 20 30 KM

UNIVERSITATEA DE ARHITECTURĂ ȘI URBANISM "ION MINCU" – BUCUREȘTI
Centrul de Cercetare, Proiectare, Expertiză și Consulting

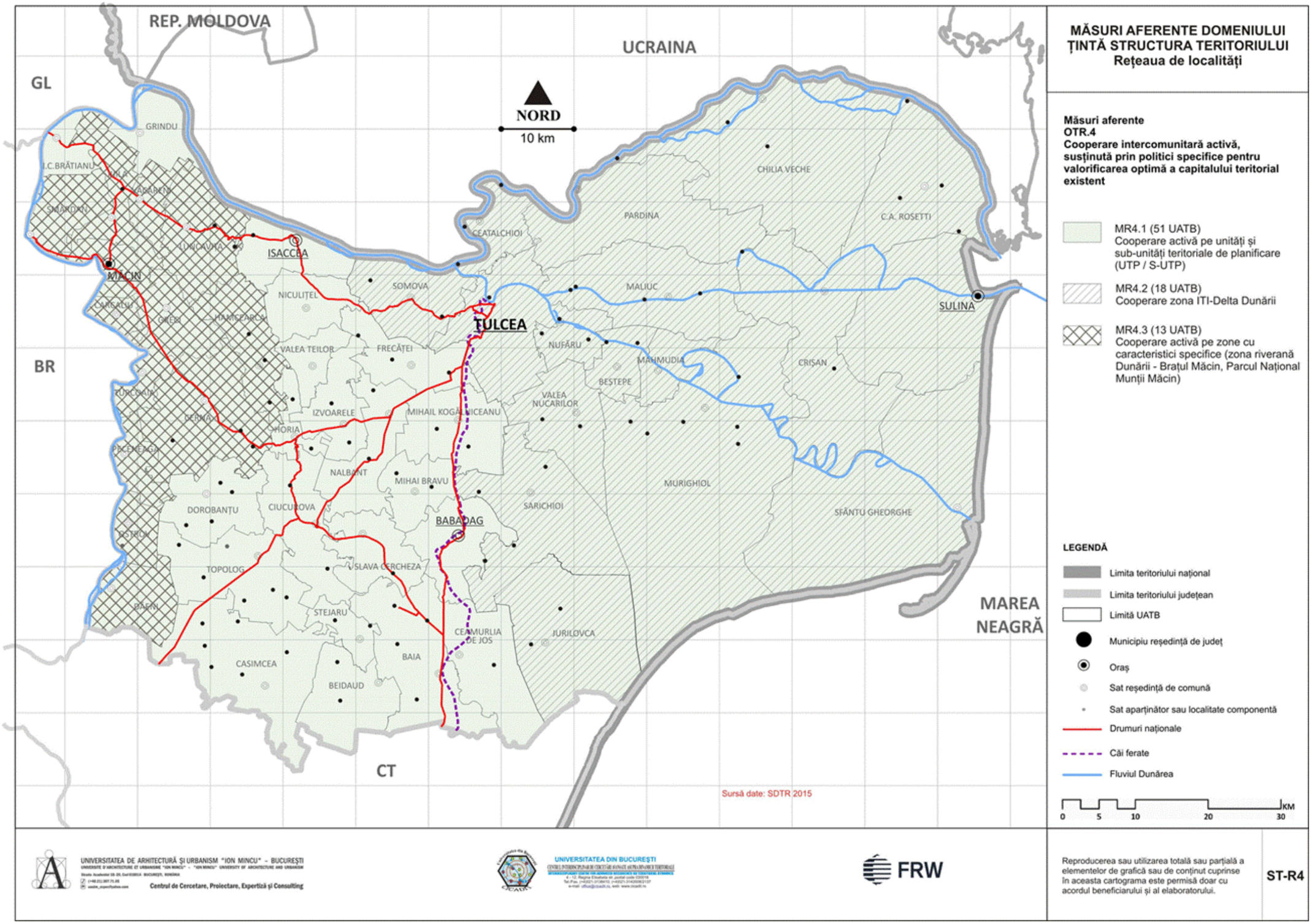
UNIVERSITATEA DIN BUCUREȘTI

FRW

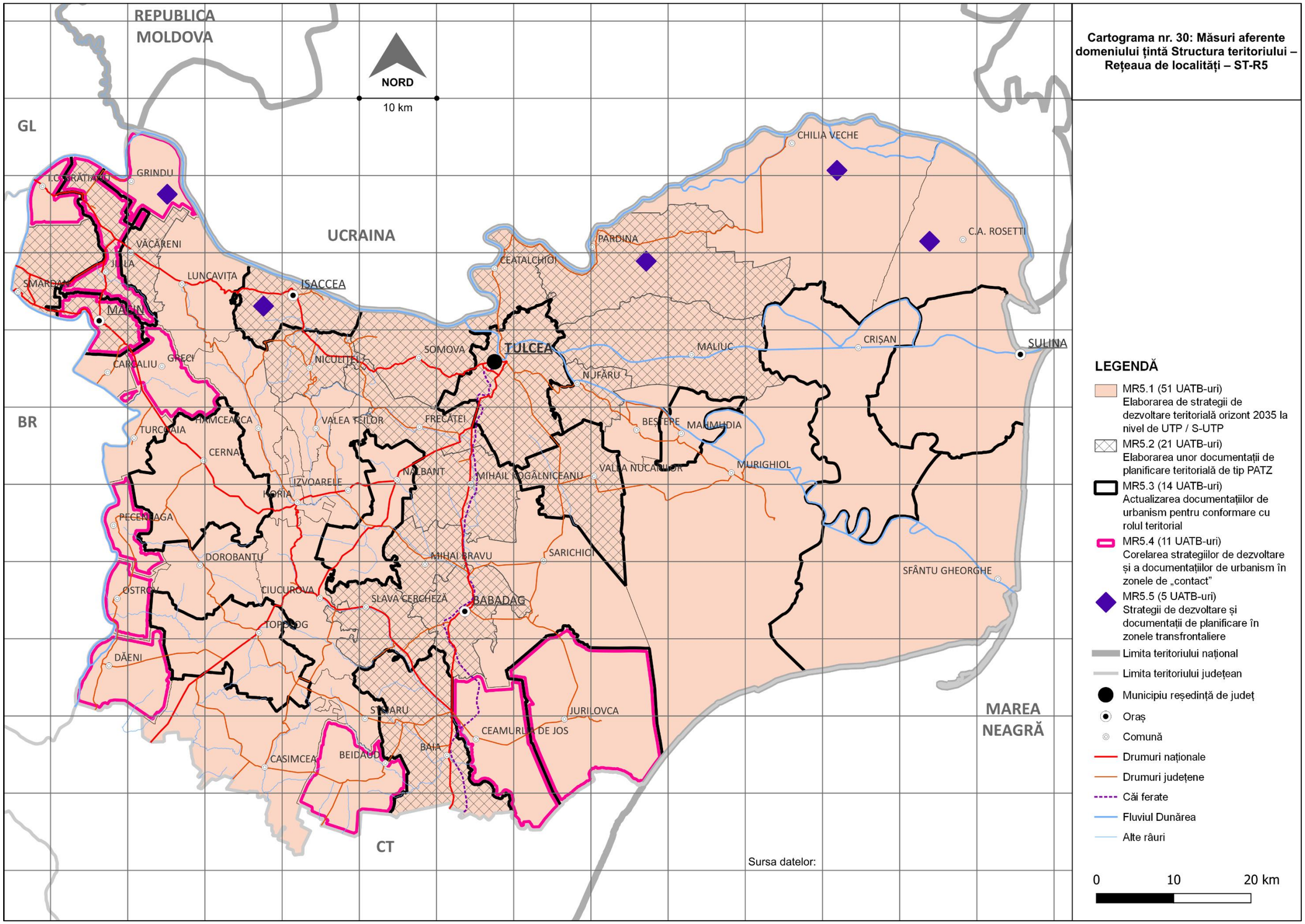
Reproducerea sau utilizarea totală sau parțială a elementelor de grafică sau de conținut cuprinse în aceasta cartograma este permisă doar cu acordul beneficiarului și al elaboratorului.

ST-R2
ST-R3

Cartograma nr. 28: Măsuri aferente domeniului țintă Structura teritoriului – Rețeaua de localități – ST-R2; ST-R3

Cartograma nr. 29: Măsuri aferente domeniului țintă Structura teritoriului – Rețeaua de localități – ST-R4

Cartograma nr. 30: Măsuri aferente domeniului țintă Structura teritoriului – Rețeaua de localități – ST-R5

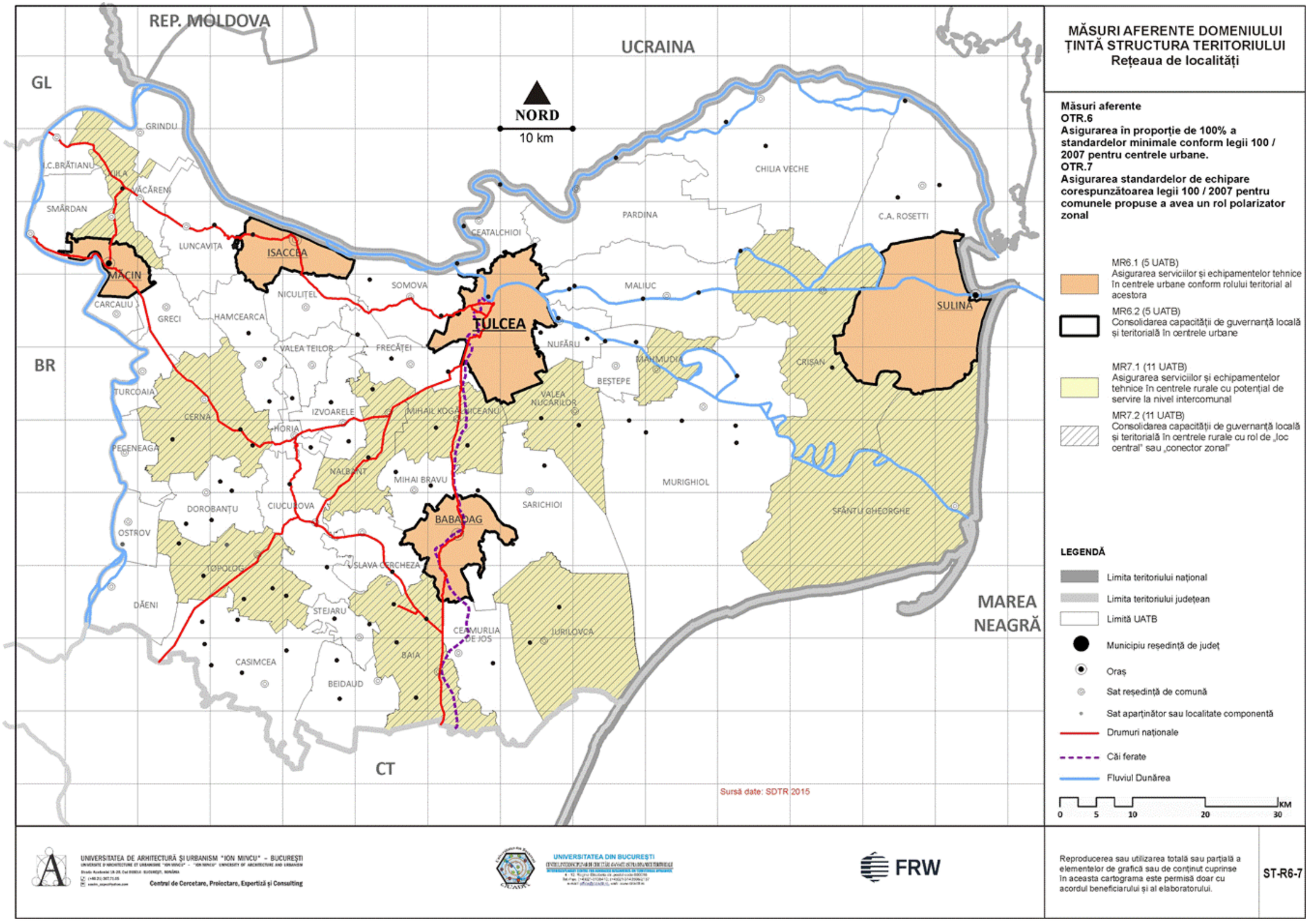
LEGENDĂ

- MR5.1 (51 UATB-uri) Elaborarea de strategii de dezvoltare teritorială orizont 2035 la nivel de UTP / S-UTP
- MR5.2 (21 UATB-uri) Elaborarea unor documentații de planificare teritorială de tip PATZ
- MR5.3 (14 UATB-uri) Actualizarea documentațiilor de urbanism pentru conformare cu rolul teritorial
- MR5.4 (11 UATB-uri) Corelarea strategiilor de dezvoltare și a documentațiilor de urbanism în zonele de „contact”
- MR5.5 (5 UATB-uri) Strategii de dezvoltare și documentații de planificare în zonele transfrontaliere
- Limita teritoriului național
- Limita teritoriului județean
- Municipiu reședință de județ
- Oraș
- Comună
- Drumuri naționale
- Drumuri județene
- Căi ferate
- Fluviul Dunărea
- Alte râuri

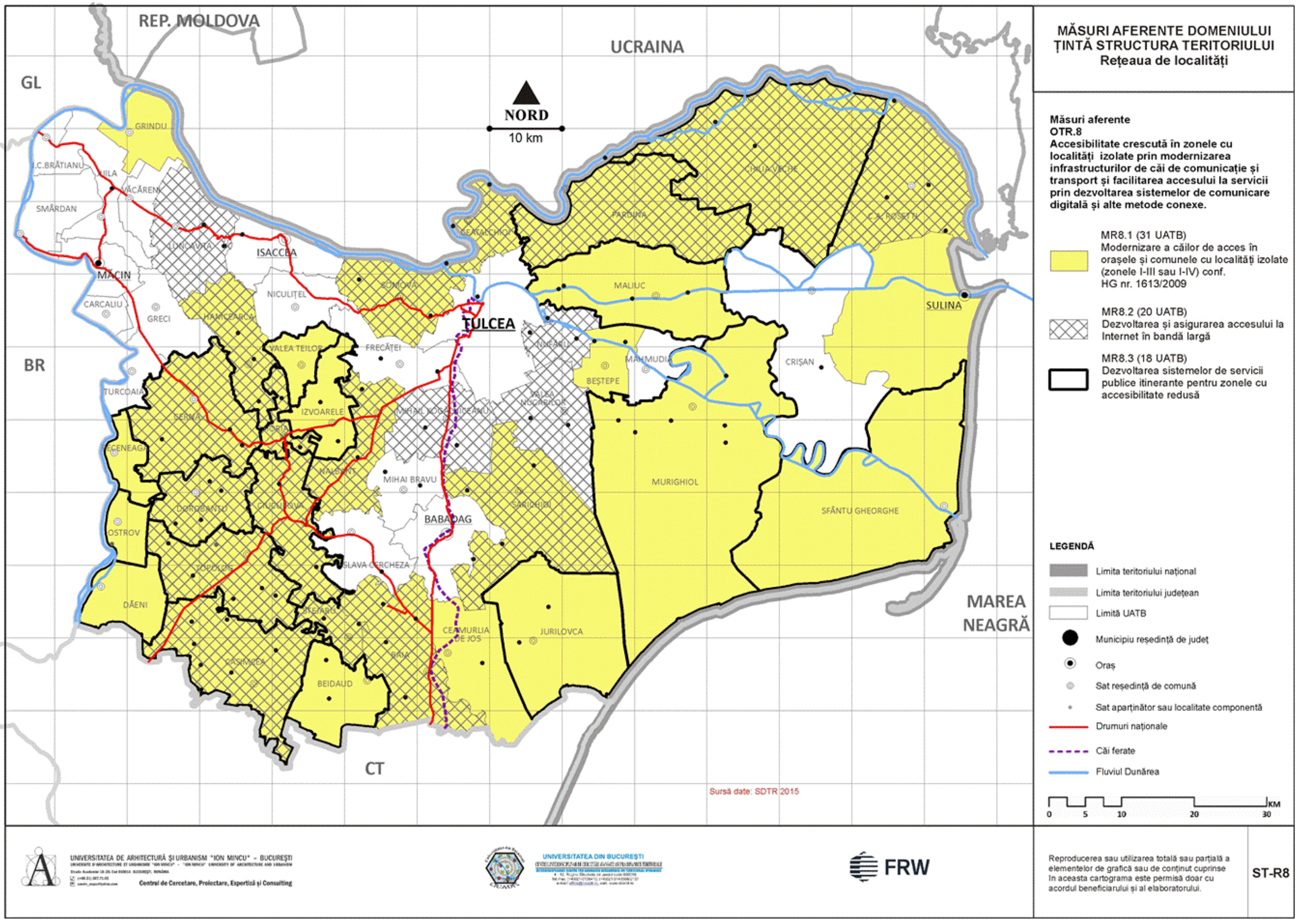
0 10 20 km

Sursa datelor:

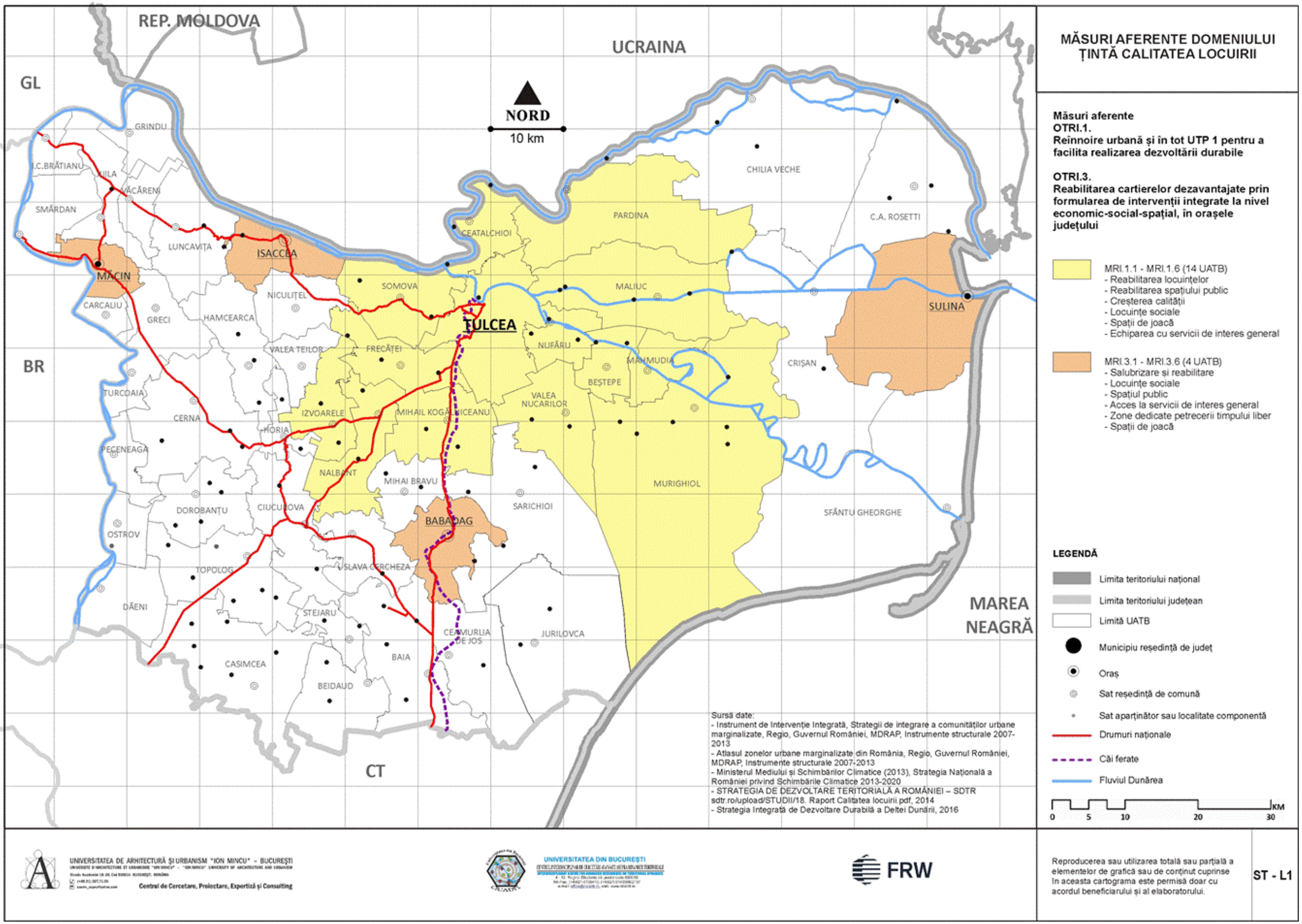
Cartograma nr. 30: Măsuri aferente domeniului țintă Structura teritoriului – Rețeaua de localități – ST-R5

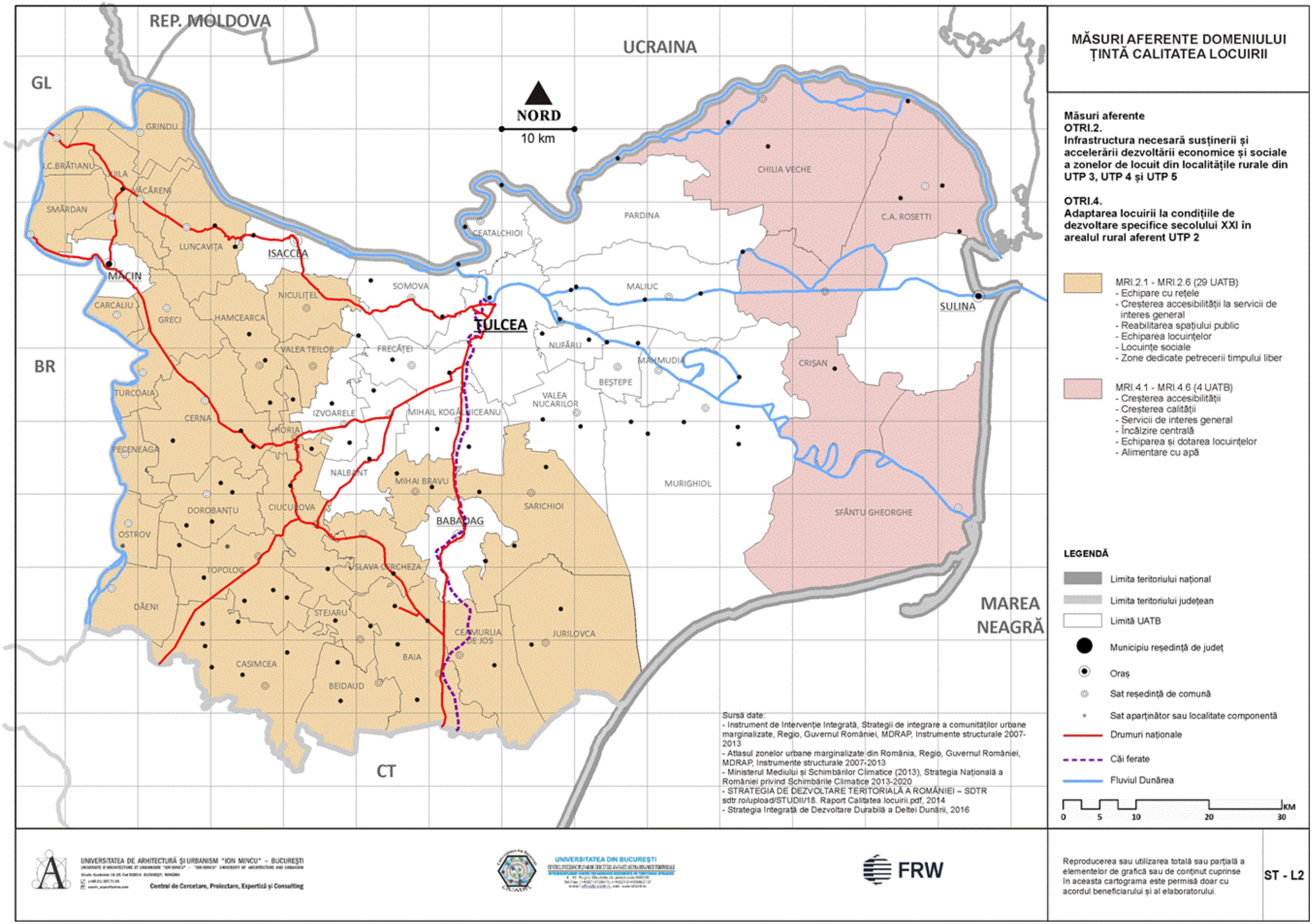
Cartograma nr. 31: Măsuri aferente domeniului țintă Structura teritoriului – Rețeaua de localități – ST-R6-7

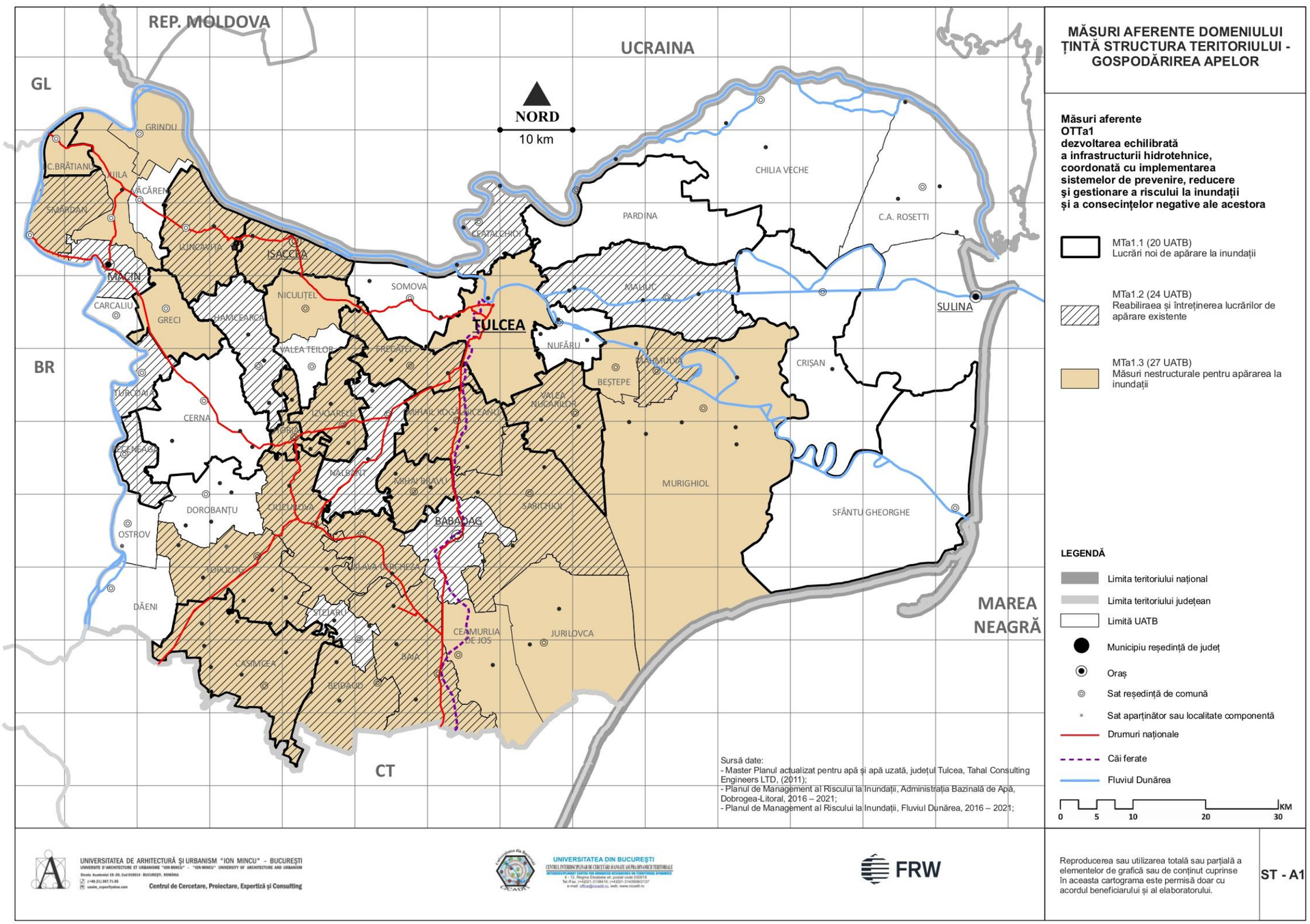
Cartograma nr. 32: Măsuri aferente domeniului țintă Structura teritoriului – Rețeaua de localități – ST-R8

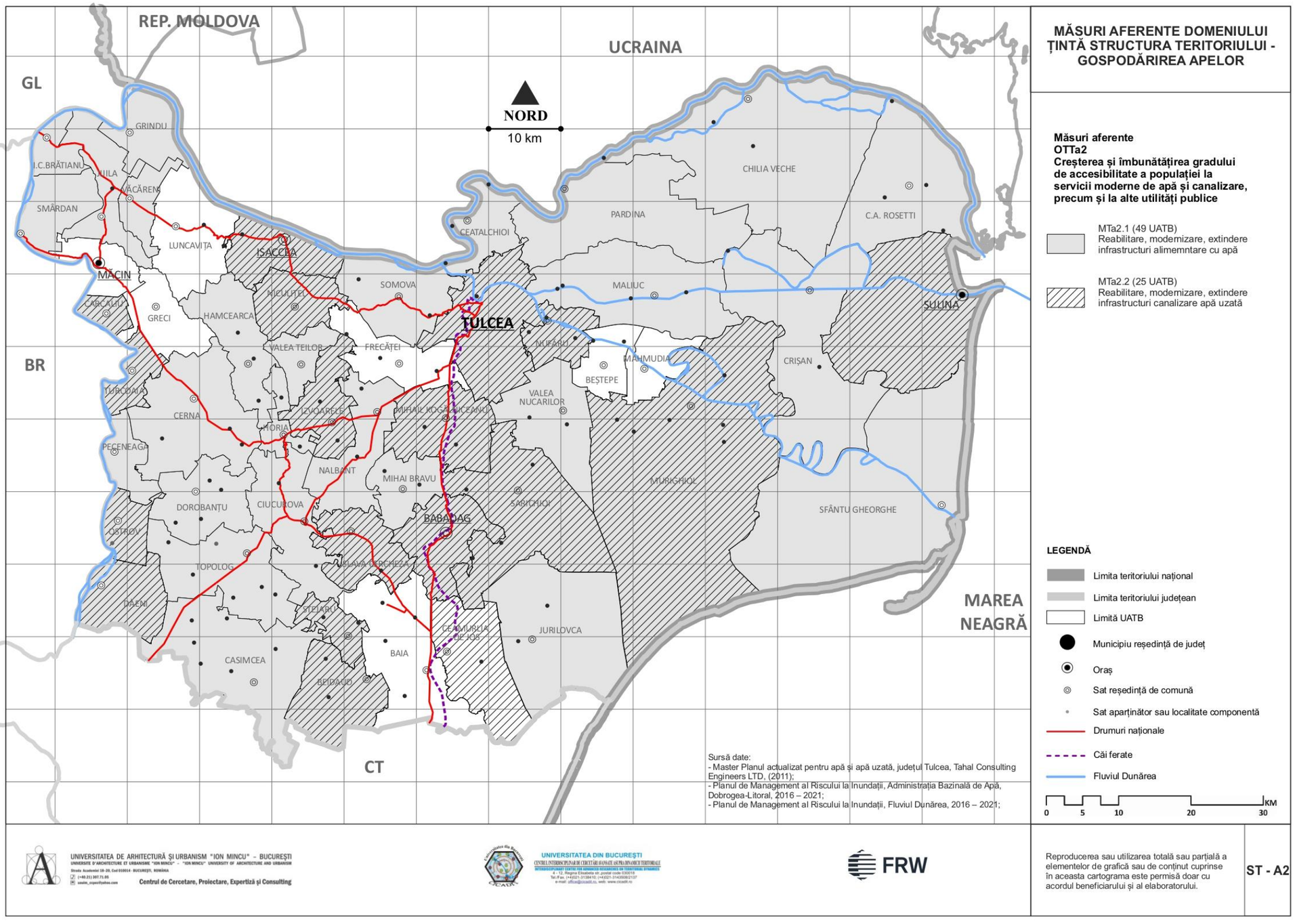
Cartograma nr. 33: Măsuri aferente domeniului țintă Structura teritoriului – Rețeaua de localități (locuire) – ST-L1

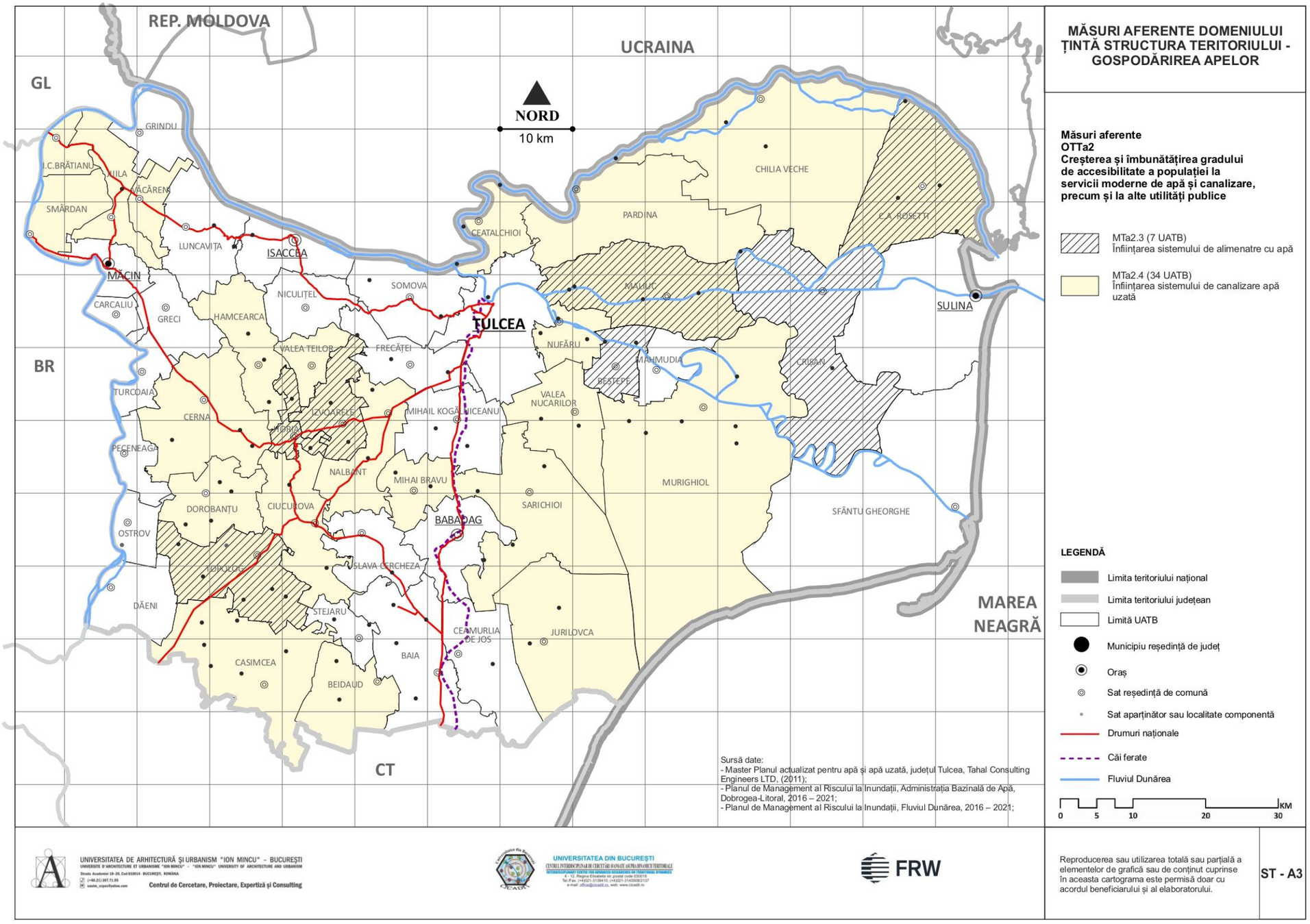
Cartograma nr. 34: Măsuri aferente domeniului țintă Structura teritoriului – Rețeaua de localități (locuire) – ST-L2

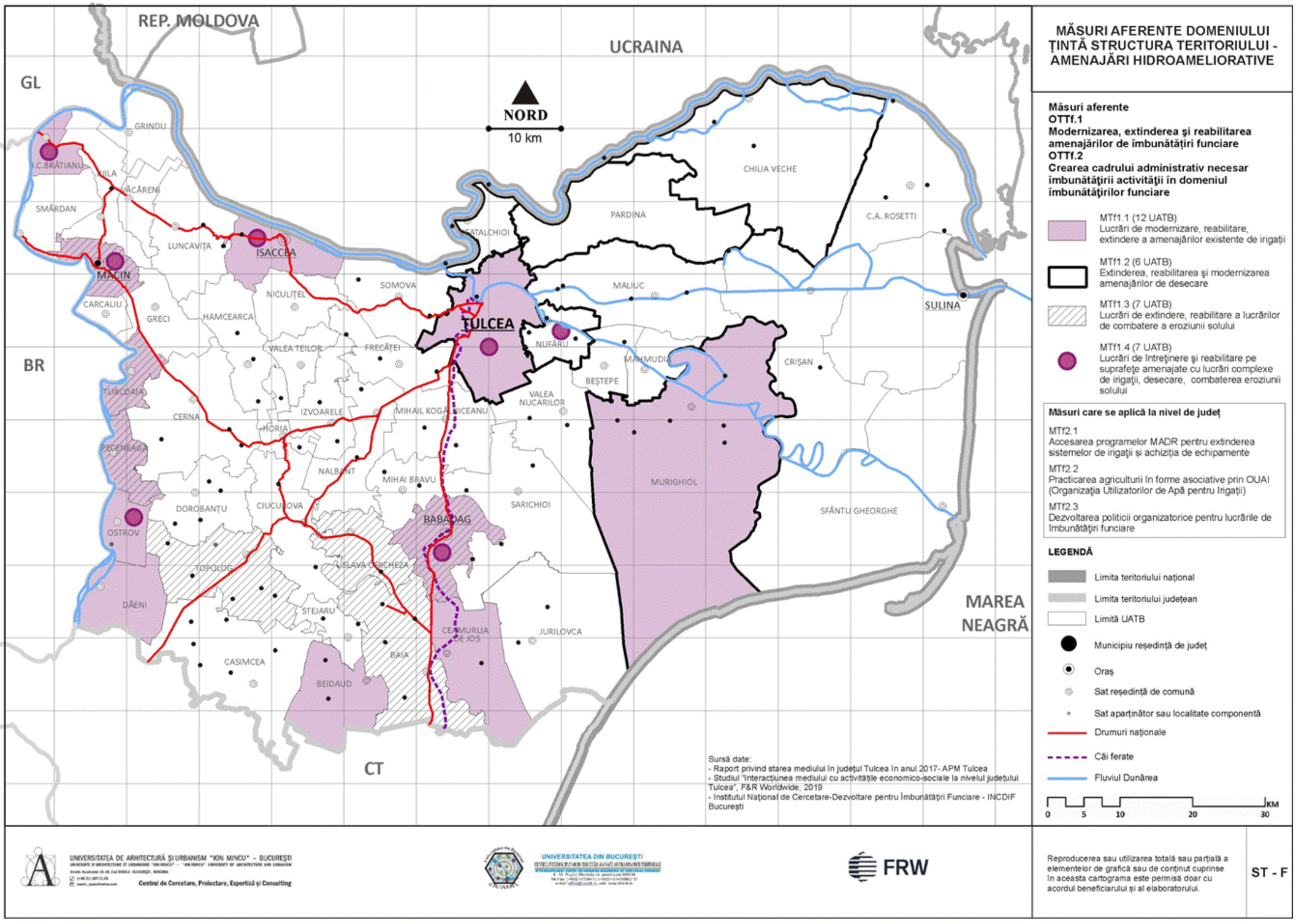
Cartograma nr. 35: Măsuri aferente domeniului țintă Structura teritoriului – Infrastructura tehnică (gospodărirea apelor) – ST-A1

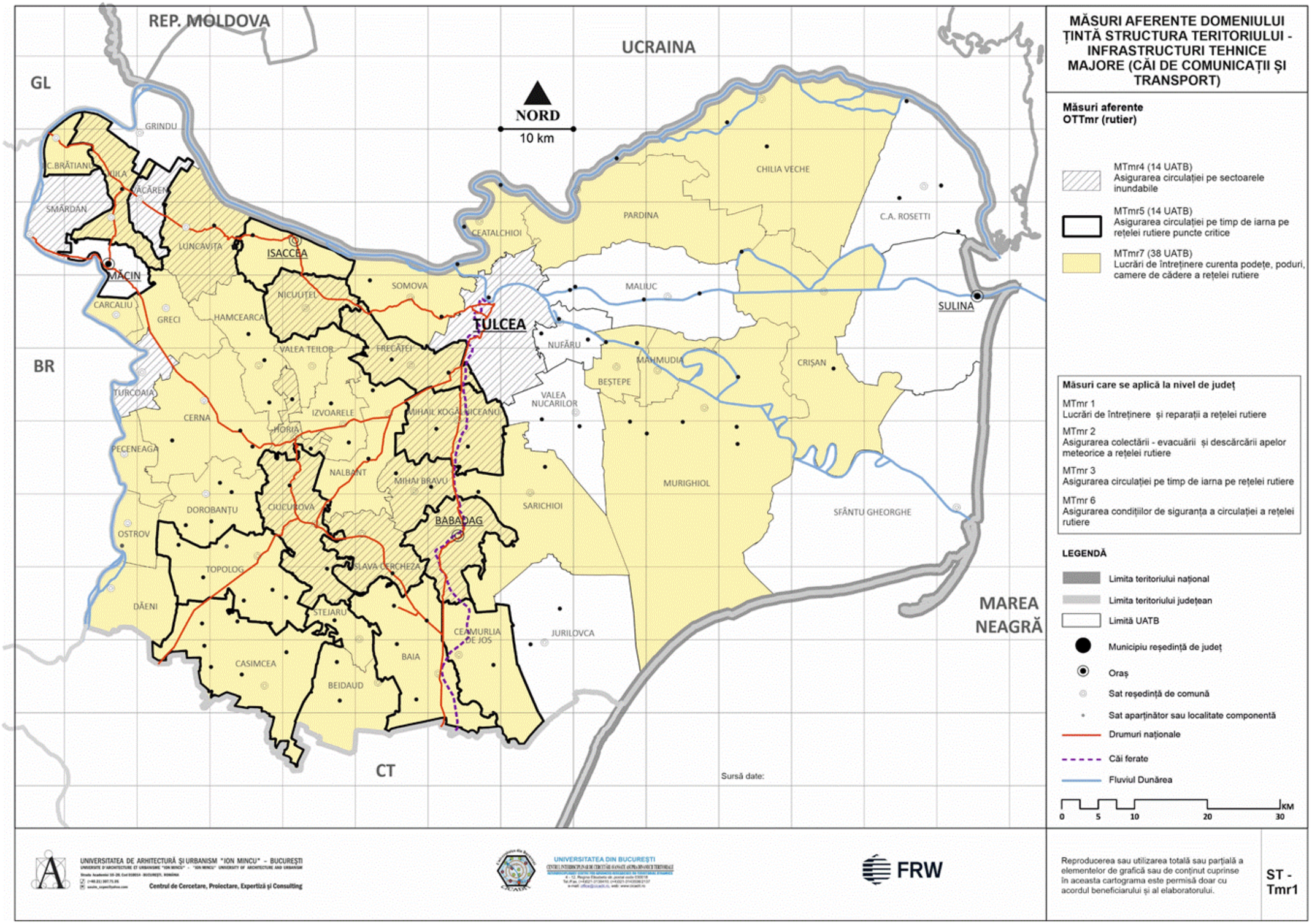
Cartograma nr. 36: Măsuri aferente domeniului țintă Structura teritoriului – Infrastructura tehnică (gospodărirea apelor) – ST-A2

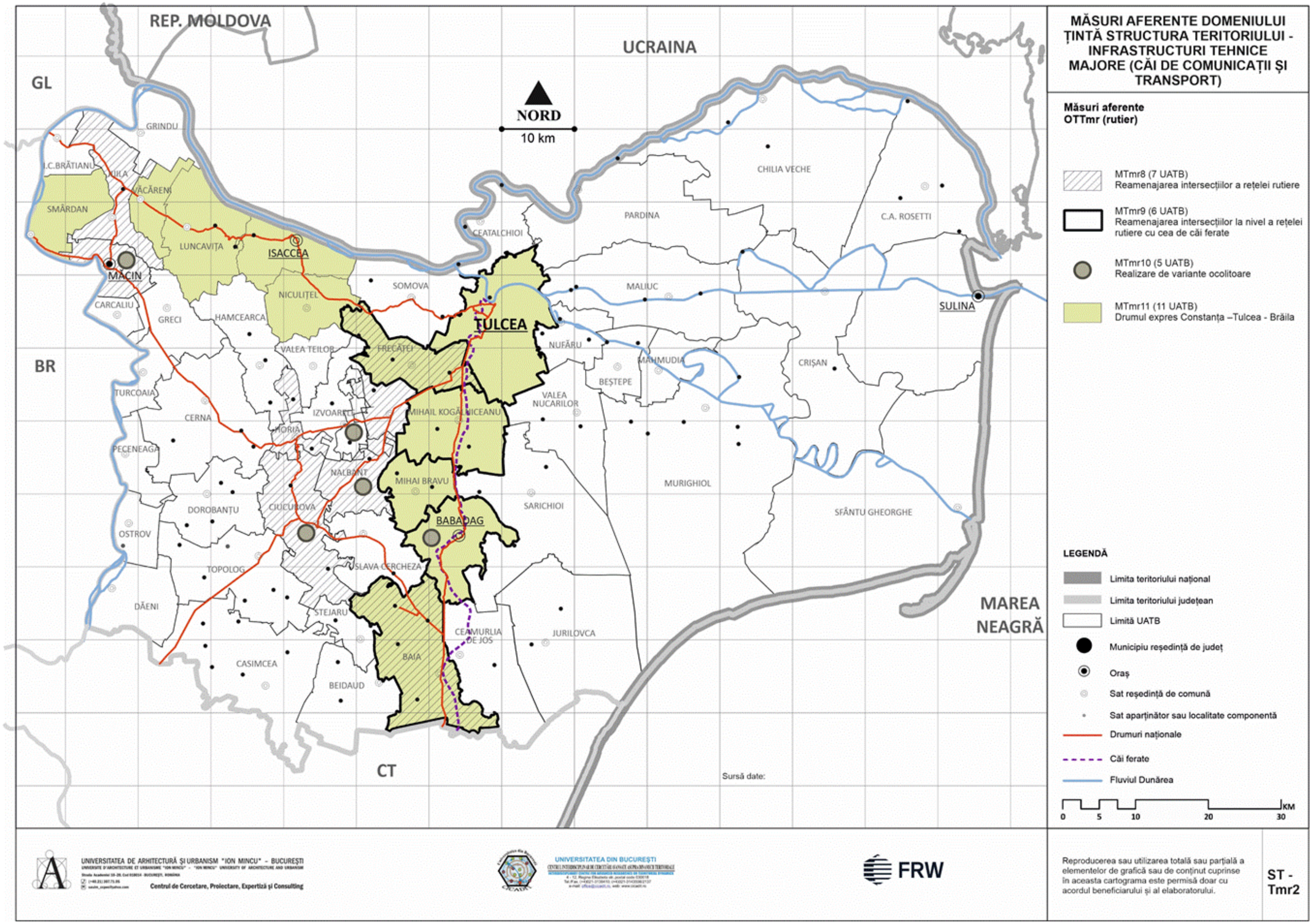
Cartograma nr. 37: Măsuri aferente domeniului țintă Structura teritoriului – Infrastructura tehnică (gospodărirea apelor) – ST-A3

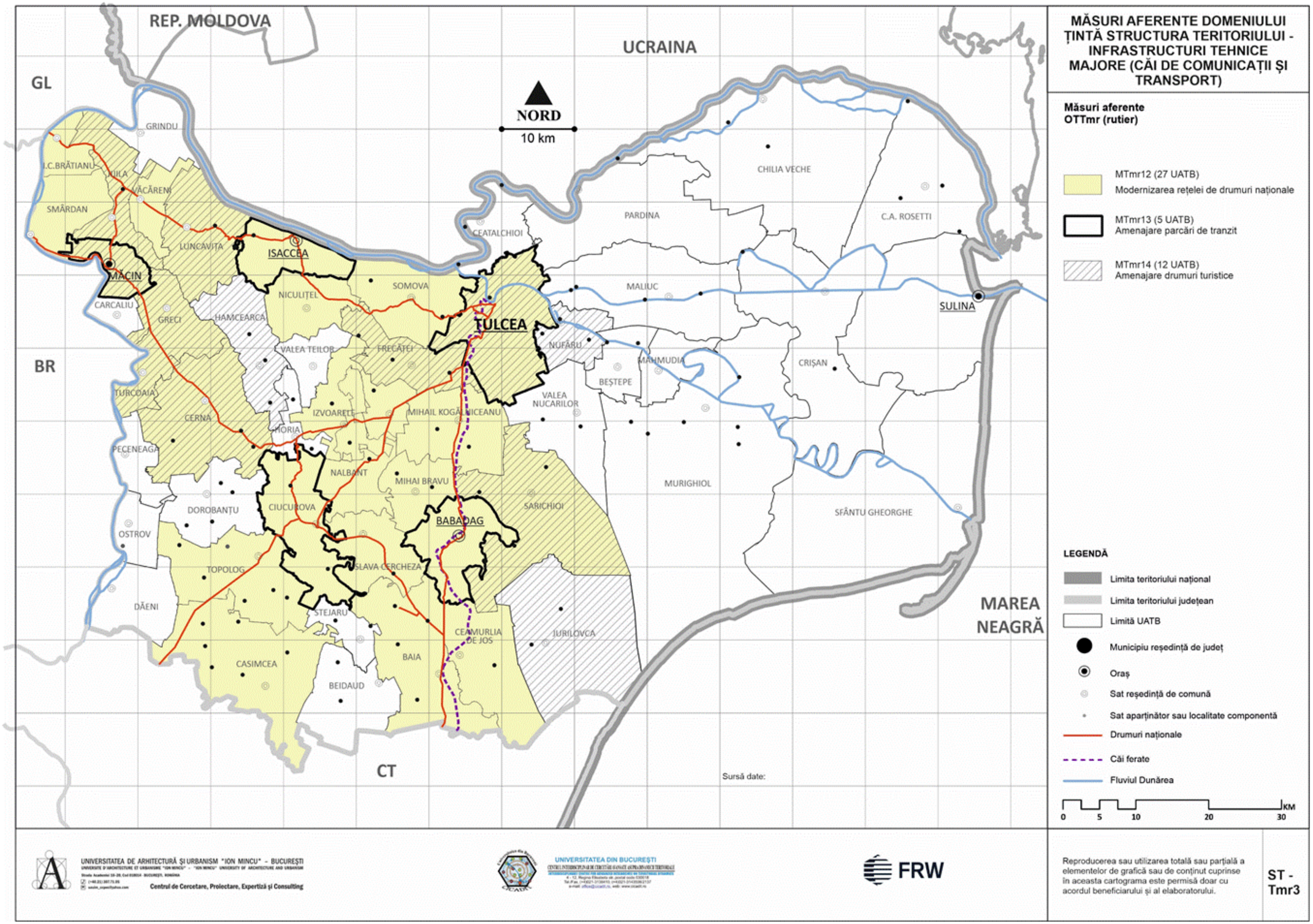
Cartograma nr. 38: Măsuri aferente domeniului țintă Structura teritoriului – Infrastructura tehnică (îmbunătățiri funciare) – ST-F

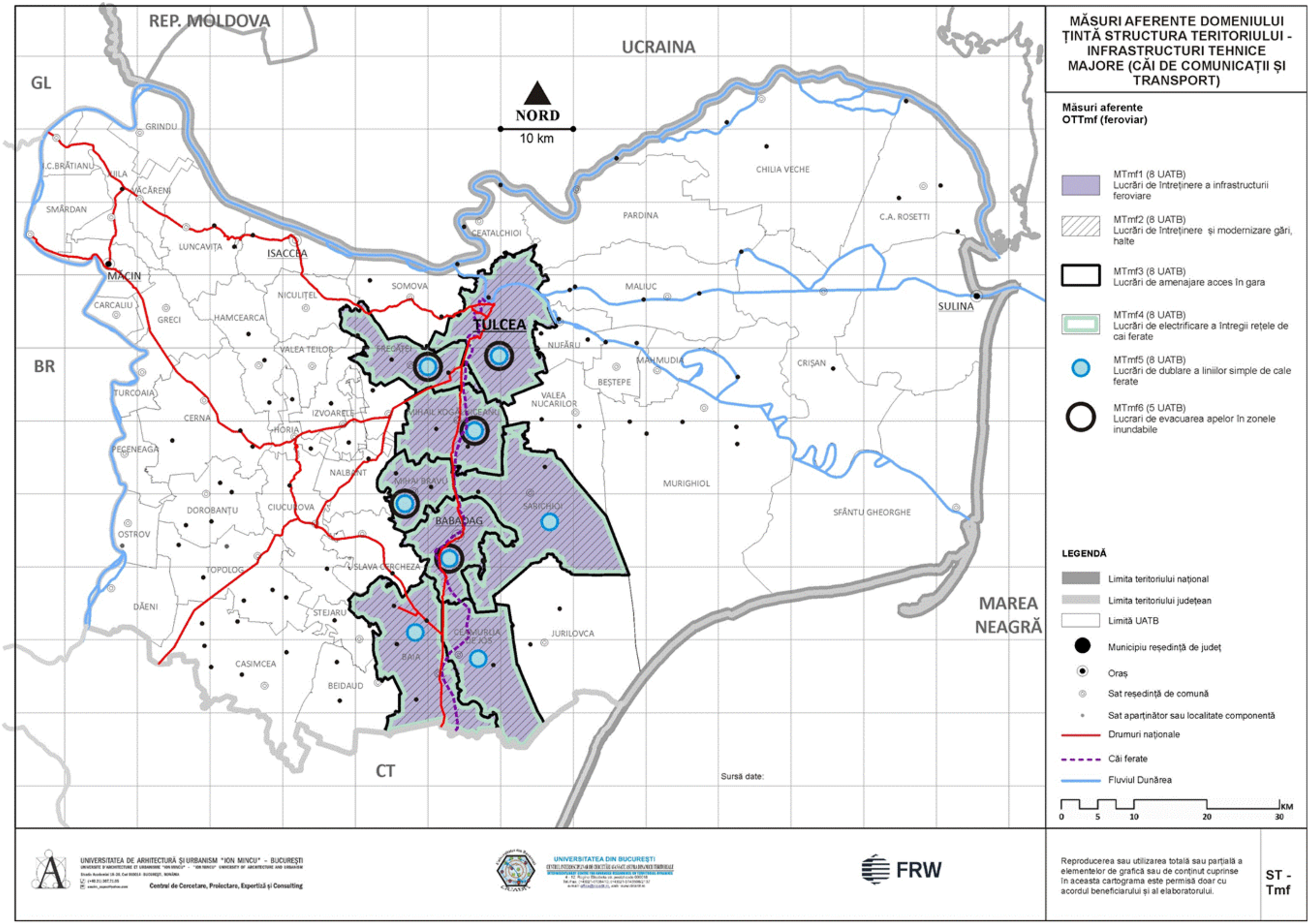
Cartograma nr. 39: Măsuri aferente domeniului țintă Structura teritoriului – Infrastructura tehnică (căi de comunicații – rutier) – ST-Tmr1

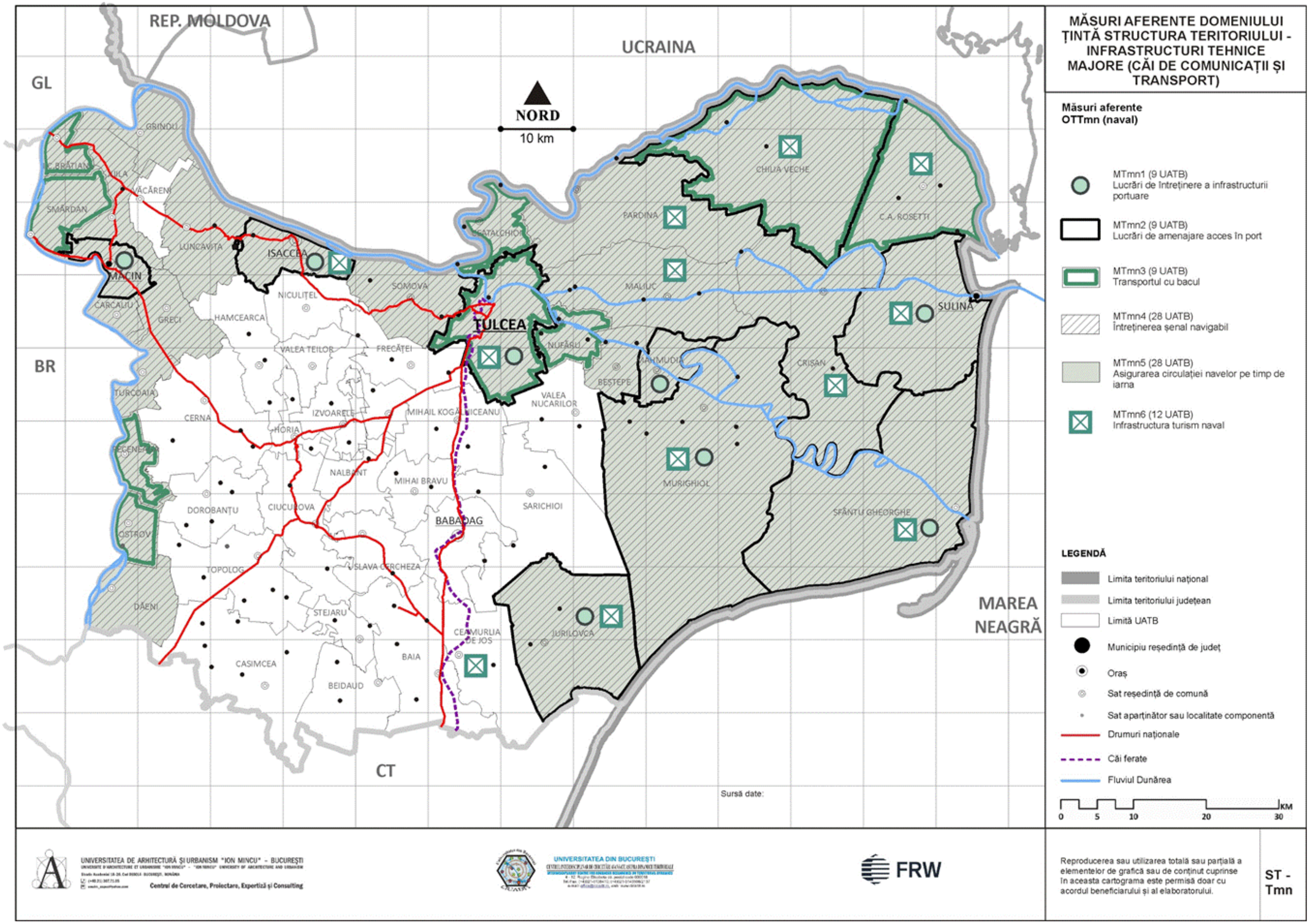
Cartograma nr. 40: Măsuri aferente domeniului țintă Structura teritoriului – Infrastructura tehnică (căi de comunicații – rutier) – ST-Tmr2

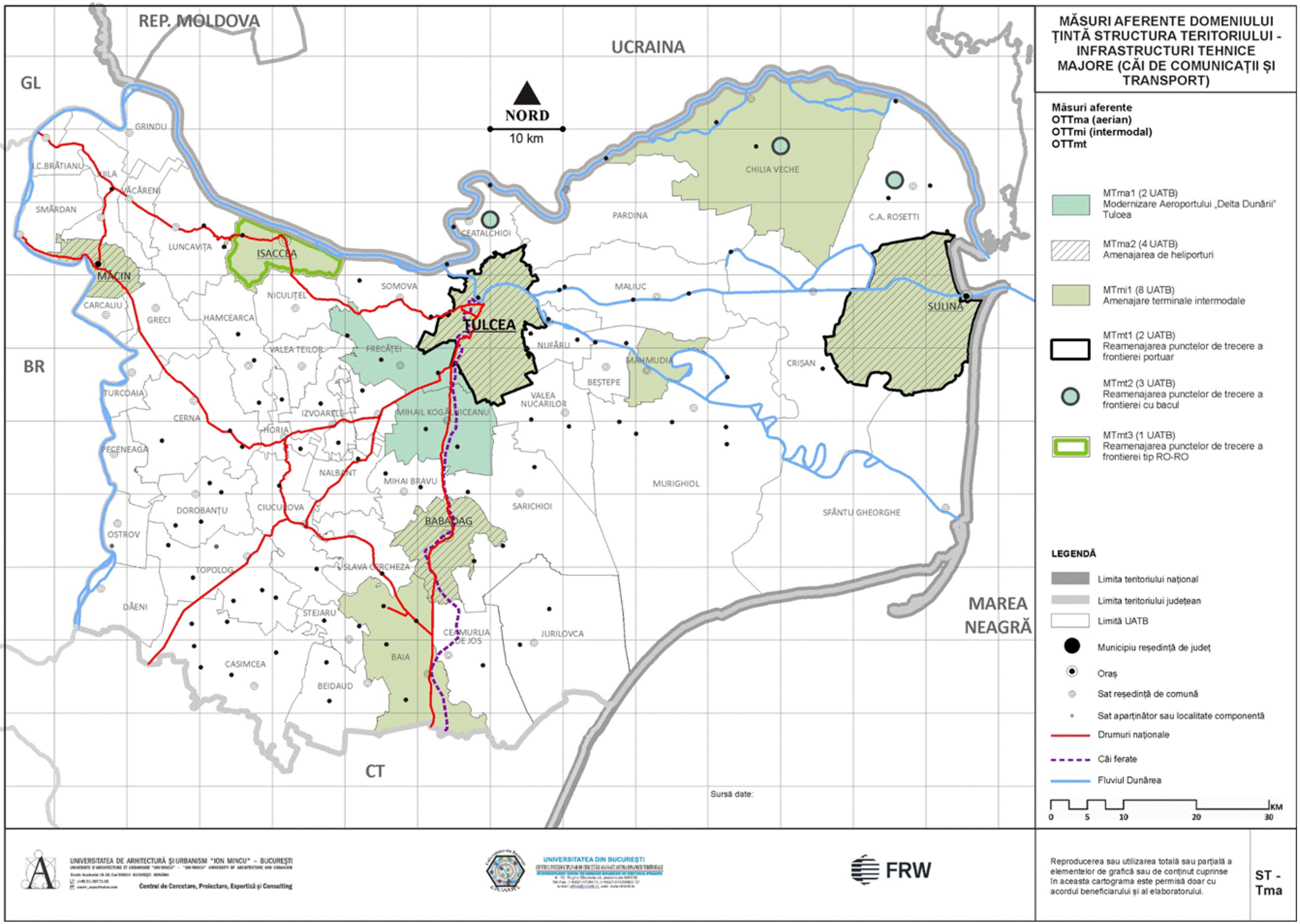
Cartograma nr. 41: Măsuri aferente domeniului țintă Structura teritoriului – Infrastructura tehnică (căi de comunicații – rutier) – ST-Tmr3

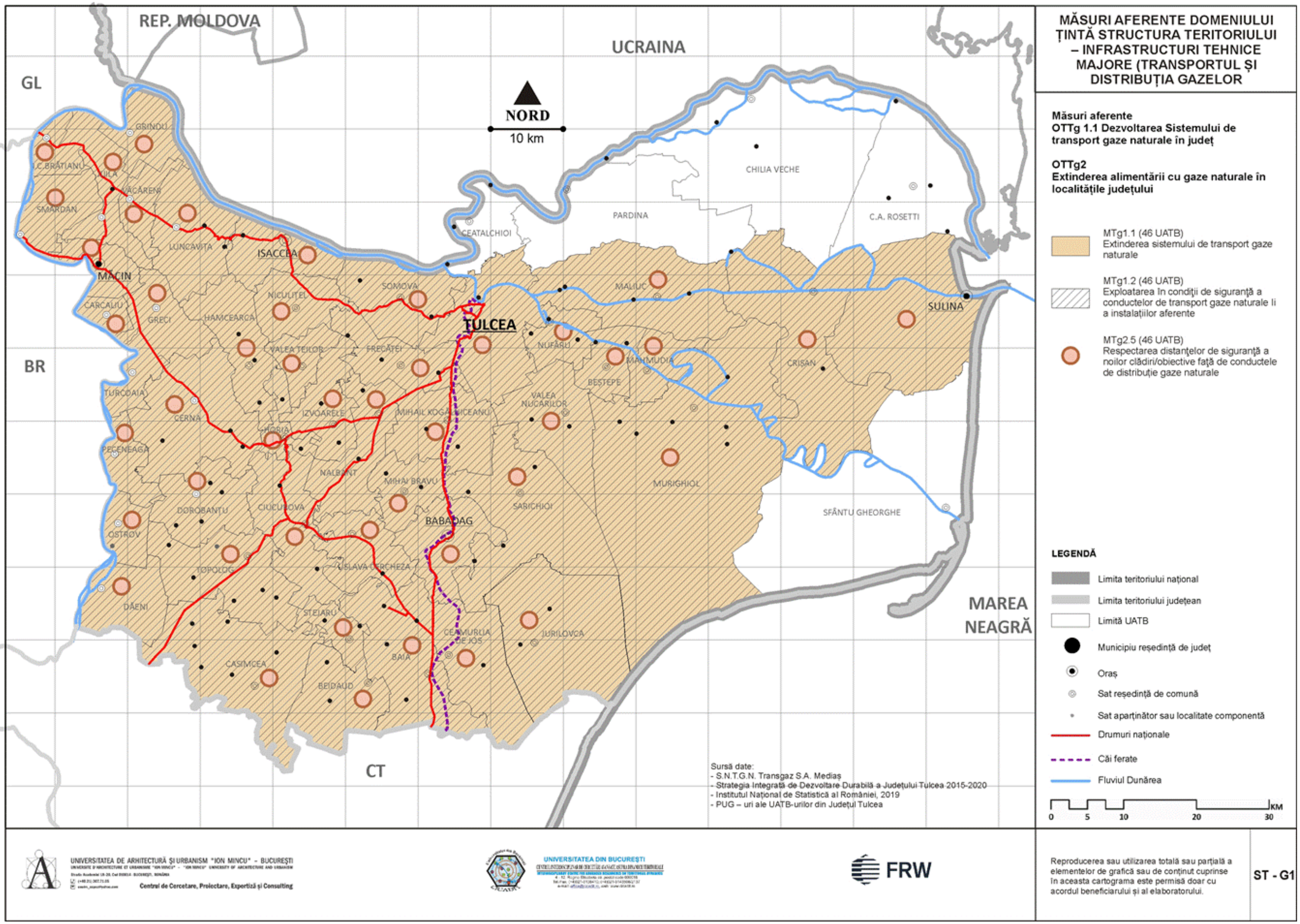
Cartograma nr. 42: Măsuri aferente domeniului țintă Structura teritoriului – Infrastructura tehnică (căi de comunicații – feroviar) – ST-Tmf

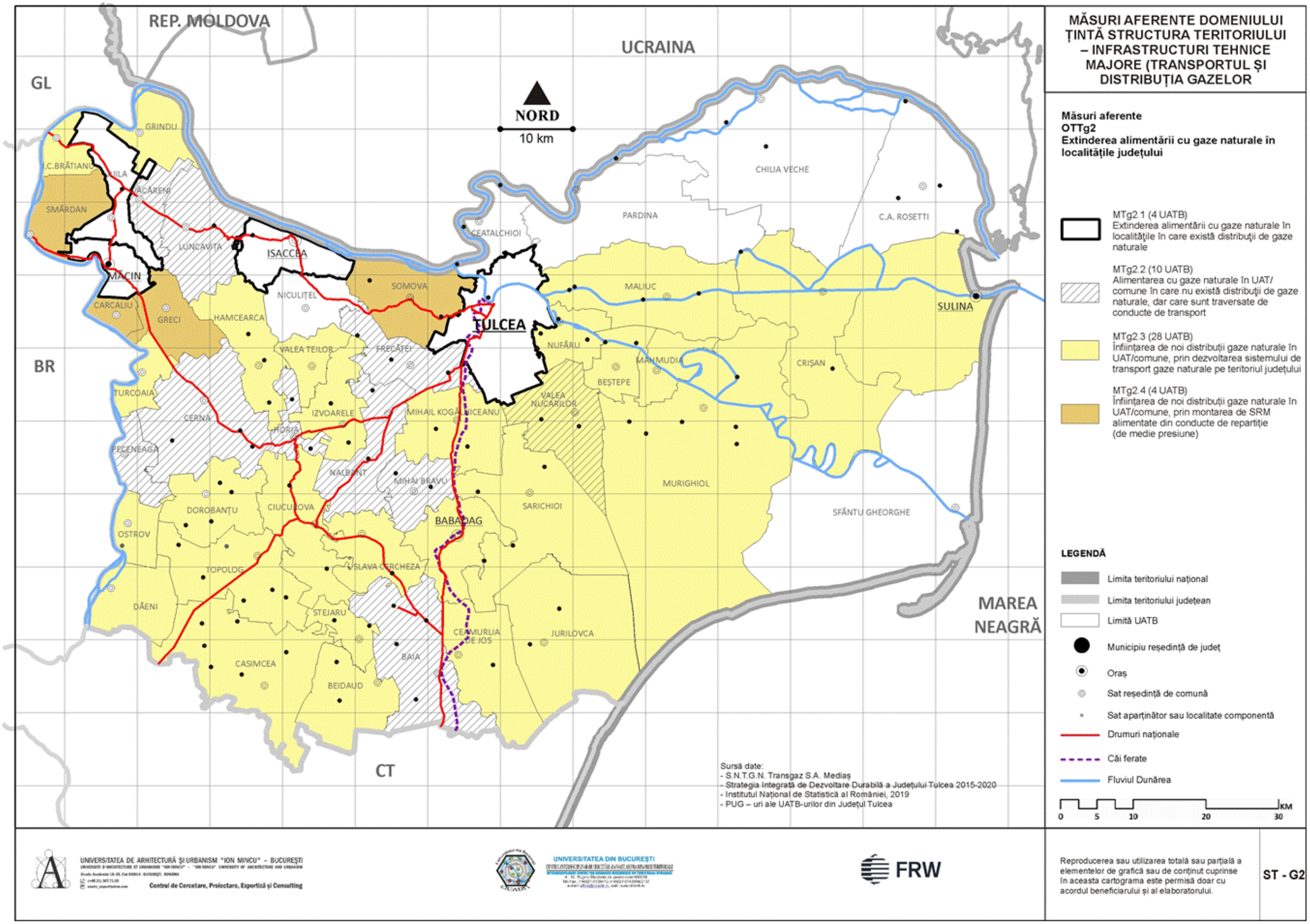
Cartograma nr. 43: Măsuri aferente domeniului țintă Structura teritoriului – Infrastructura tehnică (căi de comunicații – transport naval) – ST-Tmn

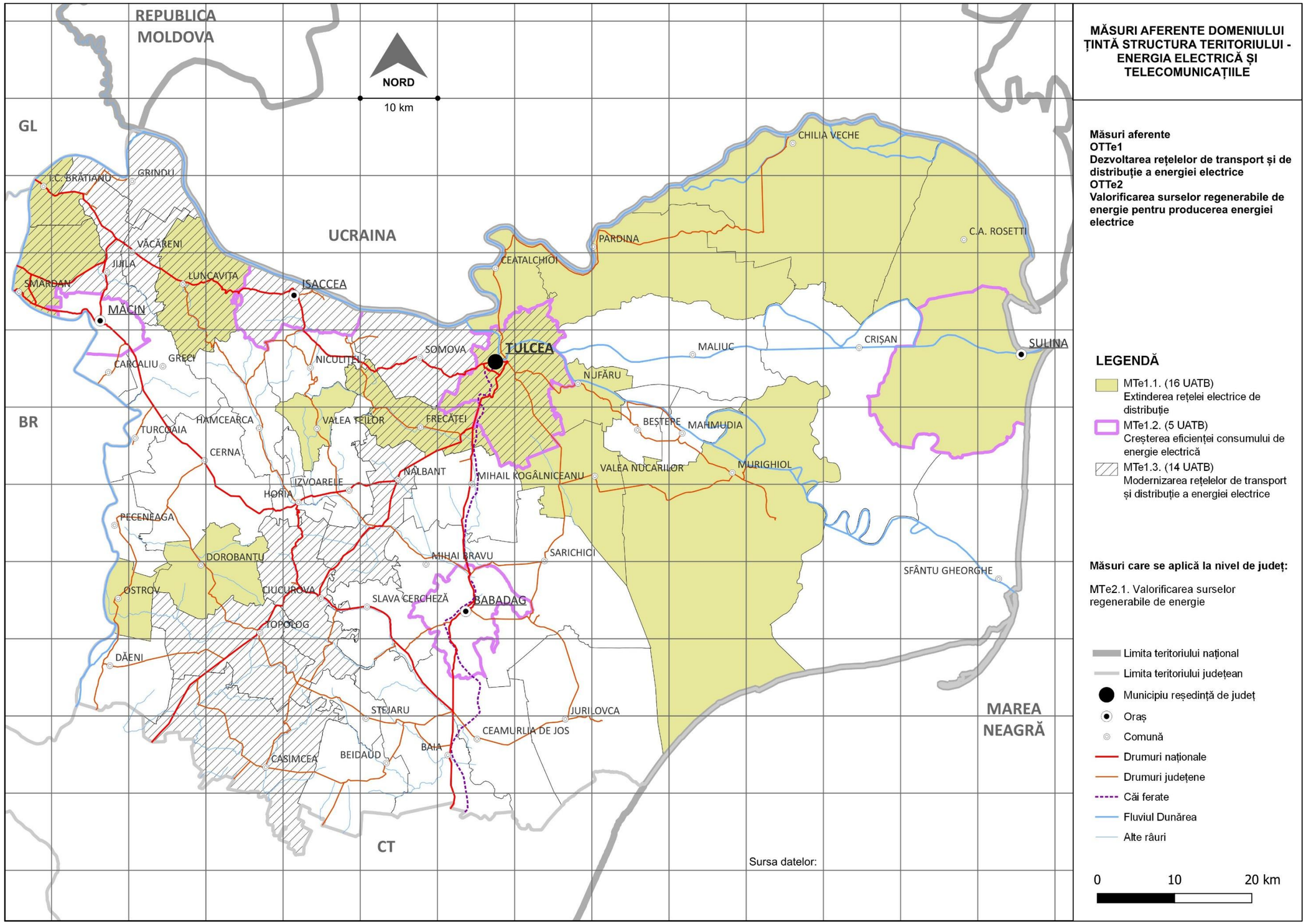
Cartograma nr. 44: Măsuri aferente domeniului țintă Structura teritoriului – Infrastructura tehnică (căi de comunicații – aerian, inter-modalitate, PCTF) – ST-Tma

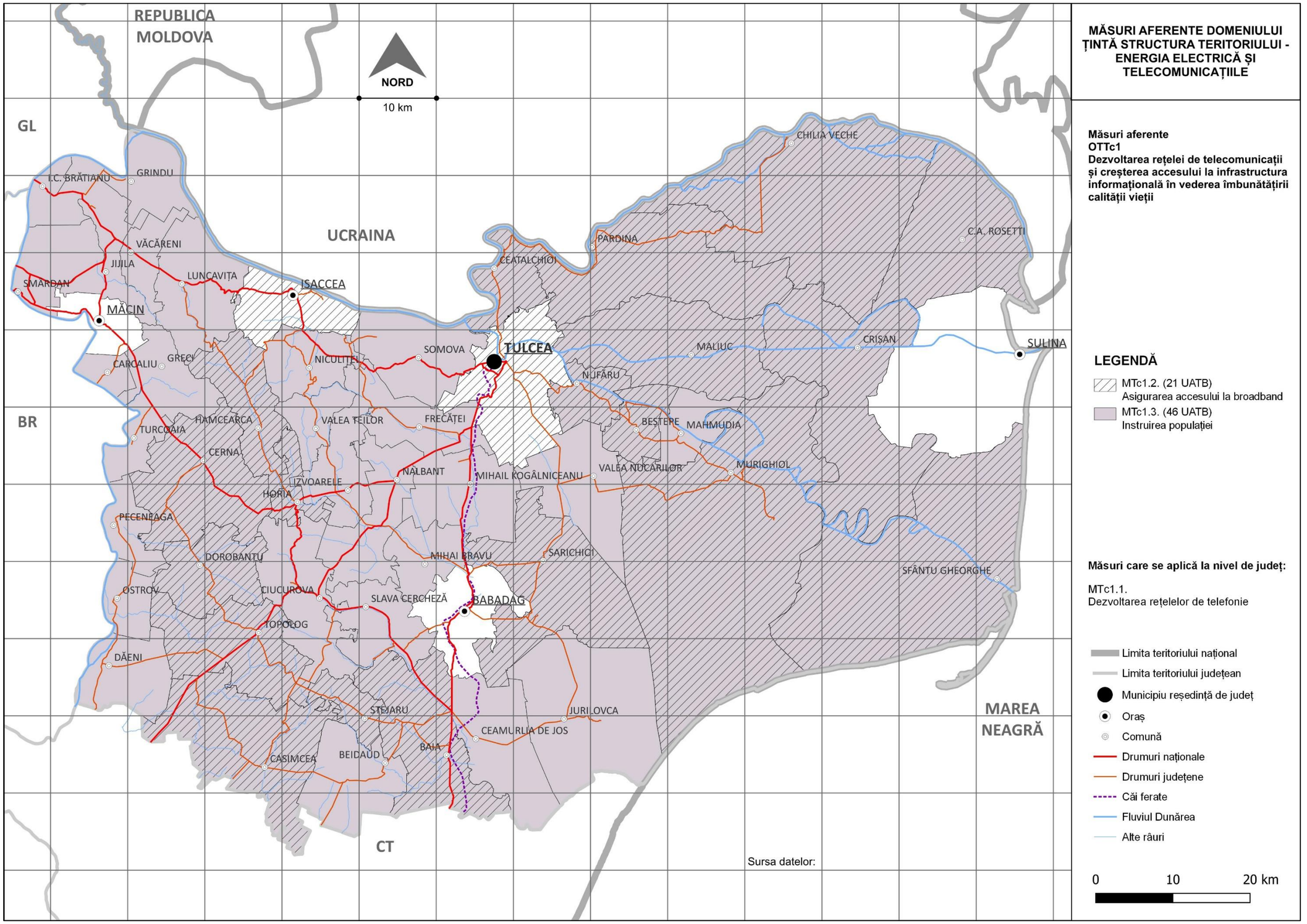
Cartograma nr. 45: Măsuri aferente domeniului țintă Structura teritoriului – Infrastructura tehnică (transportul gazelor naturale) – ST-G1

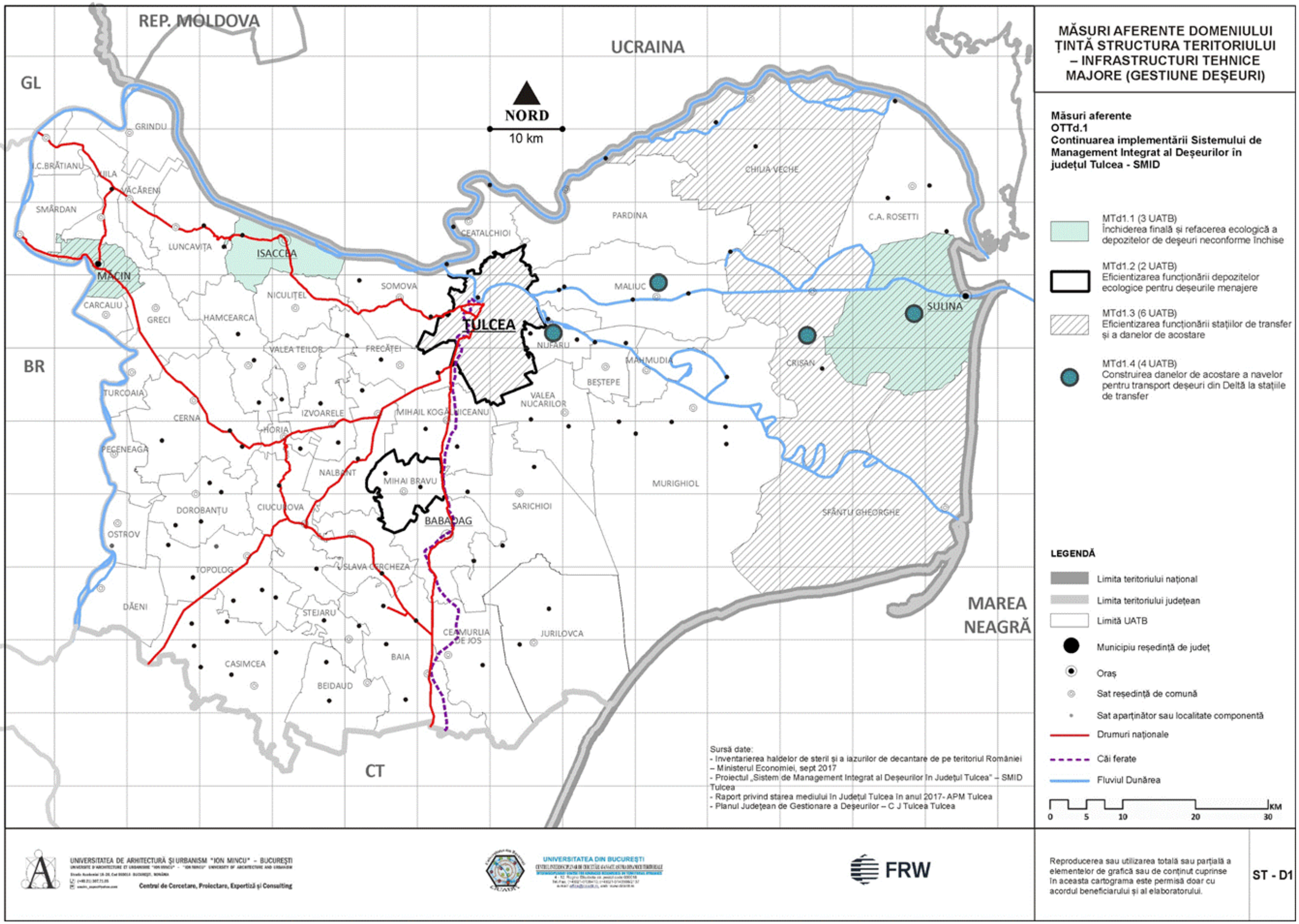
Cartograma nr. 46: Măsuri aferente domeniului țintă Structura teritoriului – Infrastructura tehnică (transportul gazelor naturale) – ST-G2

Cartograma nr. 47: Măsuri aferente domeniului țintă Structura teritoriului – Infrastructura tehnică (transportul energiei electrice) – ST-E

Cartograma nr. 48: Măsuri aferente domeniului țintă Structura teritoriului – Infrastructura tehnică (telecomunicații) – ST-C

MĂSURI AFERENTE DOMENIULUI ȚINTĂ STRUCTURA TERITORIULUI – INFRASTRUCTURI TEHNICE MAJORE (GESTIUNE DEȘEURI)

Măsuri aferente
OTTd.1
Continuarea implementării Sistemului de Management Integrat al Deșeurilor în județul Tulcea - SMID

MTd1.1 (3 UATB)
Închiderea finală și refacerea ecologică a depozitelor de deșeuri neconforme închise

MTd1.2 (2 UATB)
Eficientizarea funcționării depozitelor ecologice pentru deșeurile menajere

MTd1.3 (6 UATB)
Eficientizarea funcționării stațiilor de transfer și a danelor de acostare

MTd1.4 (4 UATB)
Construirea danelor de acostare a navelor pentru transport deșeuri din Deltă la stațiile de transfer

LEGENDĂ

- Limita teritoriului național
- Limita teritoriului județean
- Limită UATB
- Municipiu reședință de județ
- Oraș
- Sat reședință de comună
- Sat aparținător sau localitate componentă
- Drumuri naționale
- Căi ferate
- Fluviul Dunărea

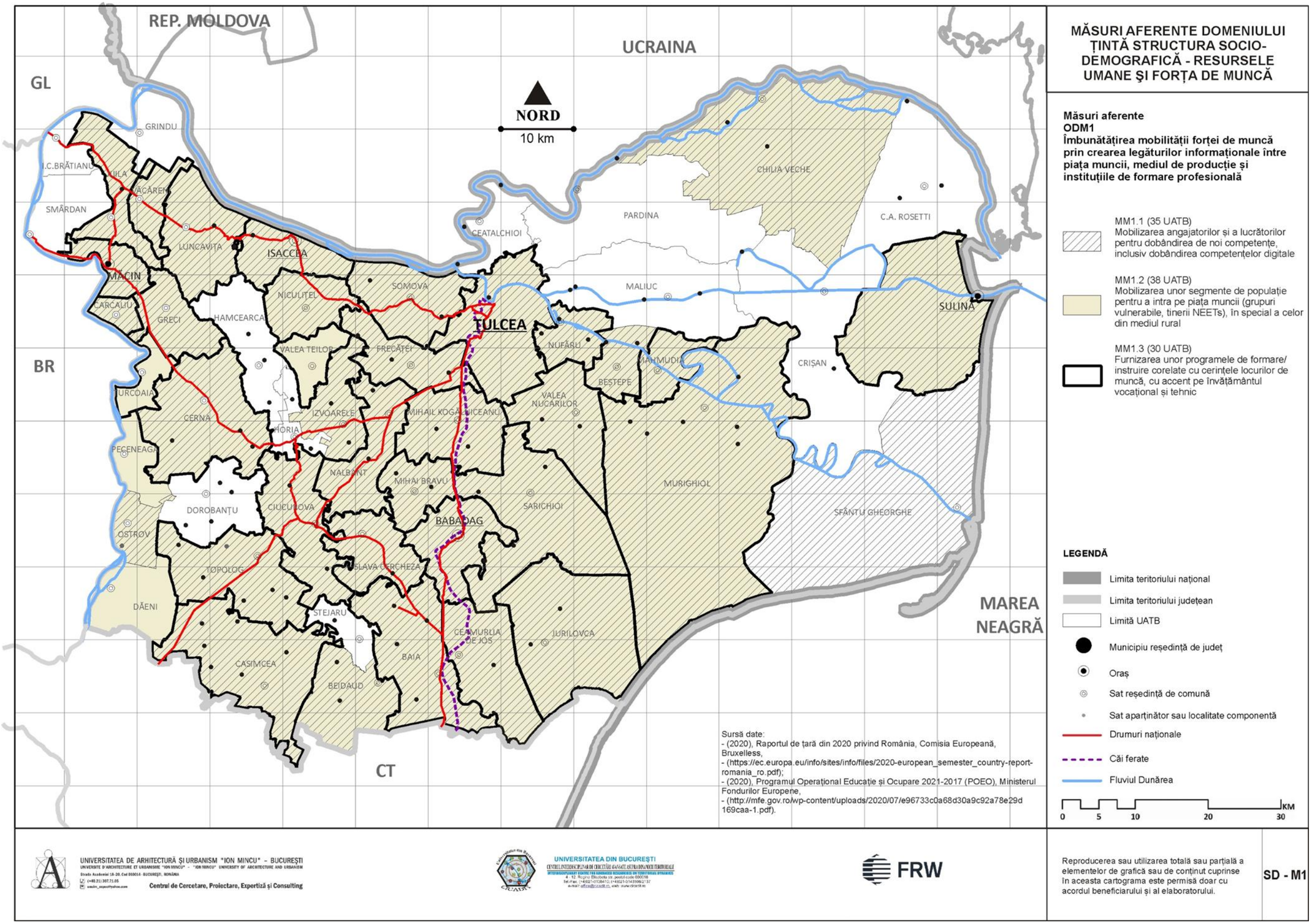
0 5 10 20 30 KM

UNIVERSITATEA DE ARHITECTURĂ ȘI URBANISM "ION MINCU" – BUCUREȘTI
Centrul de Cercetare, Proiectare, Expertiză și Consulting
UNIVERSITATEA DIN BUCUREȘTI
FRW

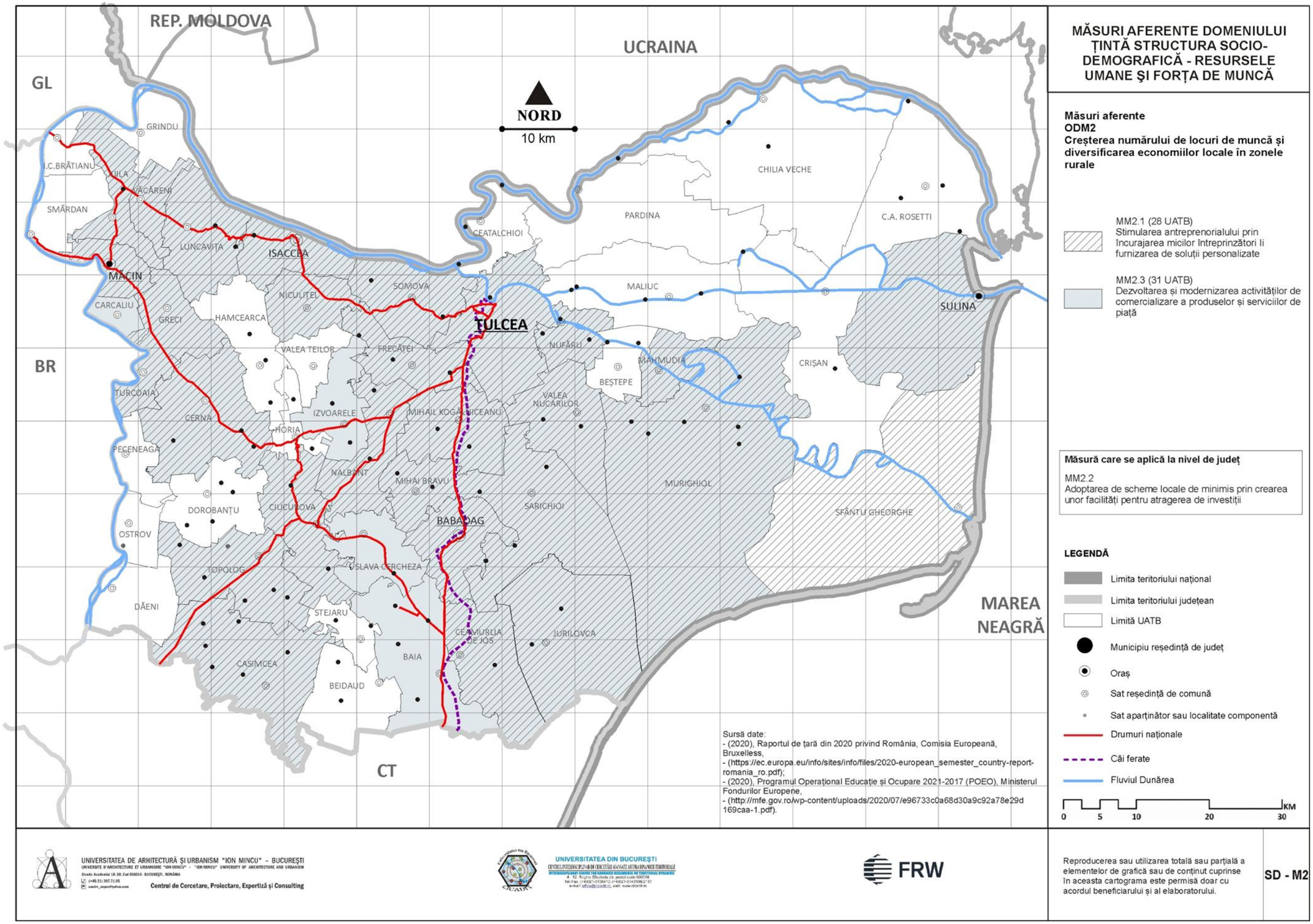
Reproducerea sau utilizarea totală sau parțială a elementelor de grafică sau de conținut cuprinse în aceasta cartograma este permisă doar cu acordul beneficiarului și al elaboratorului.

ST - D1

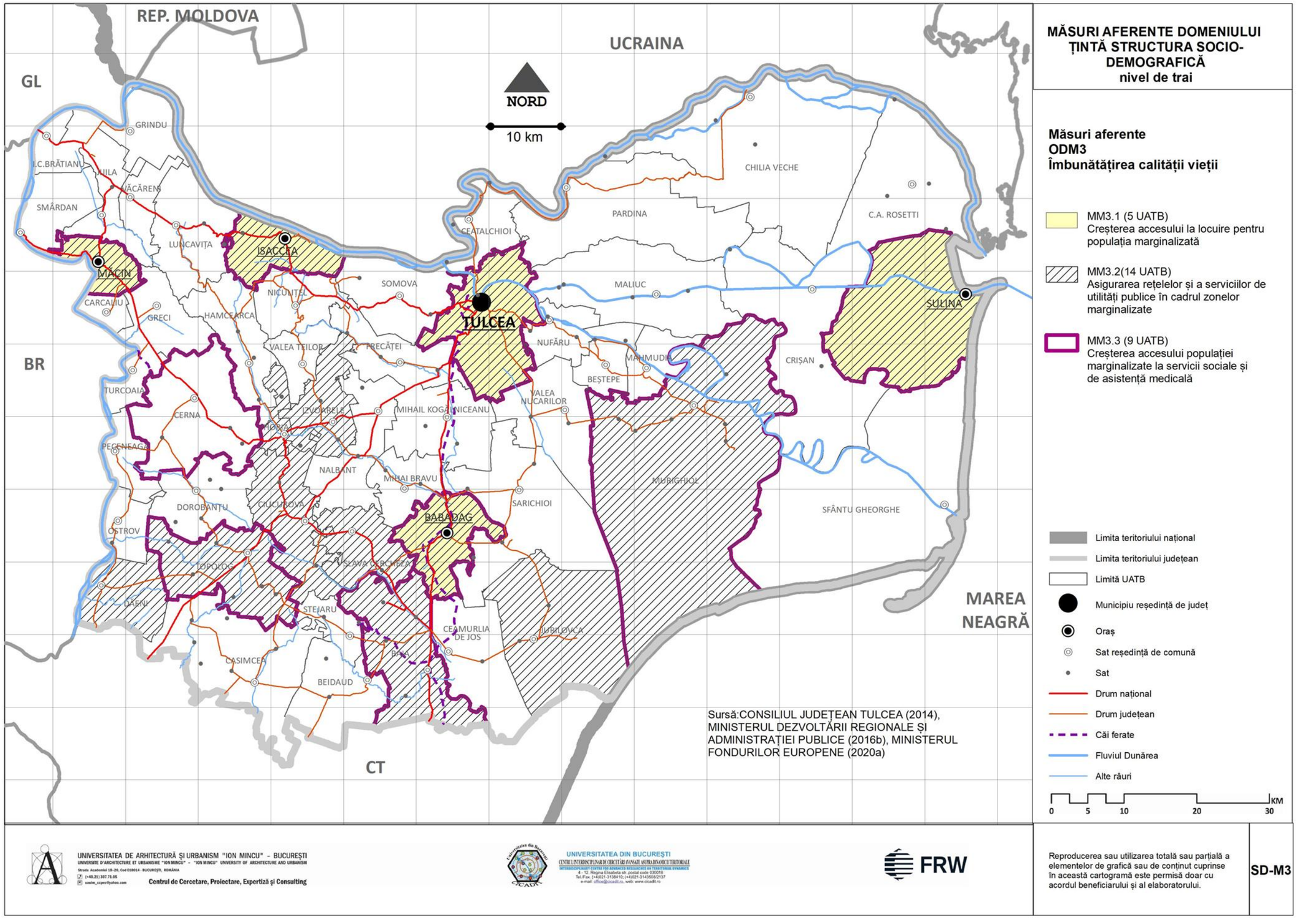
Cartograma nr. 49: Măsuri aferente domeniului țintă Structura teritoriului – Infrastructura tehnică (gestiunea deșeurilor) – ST-D1

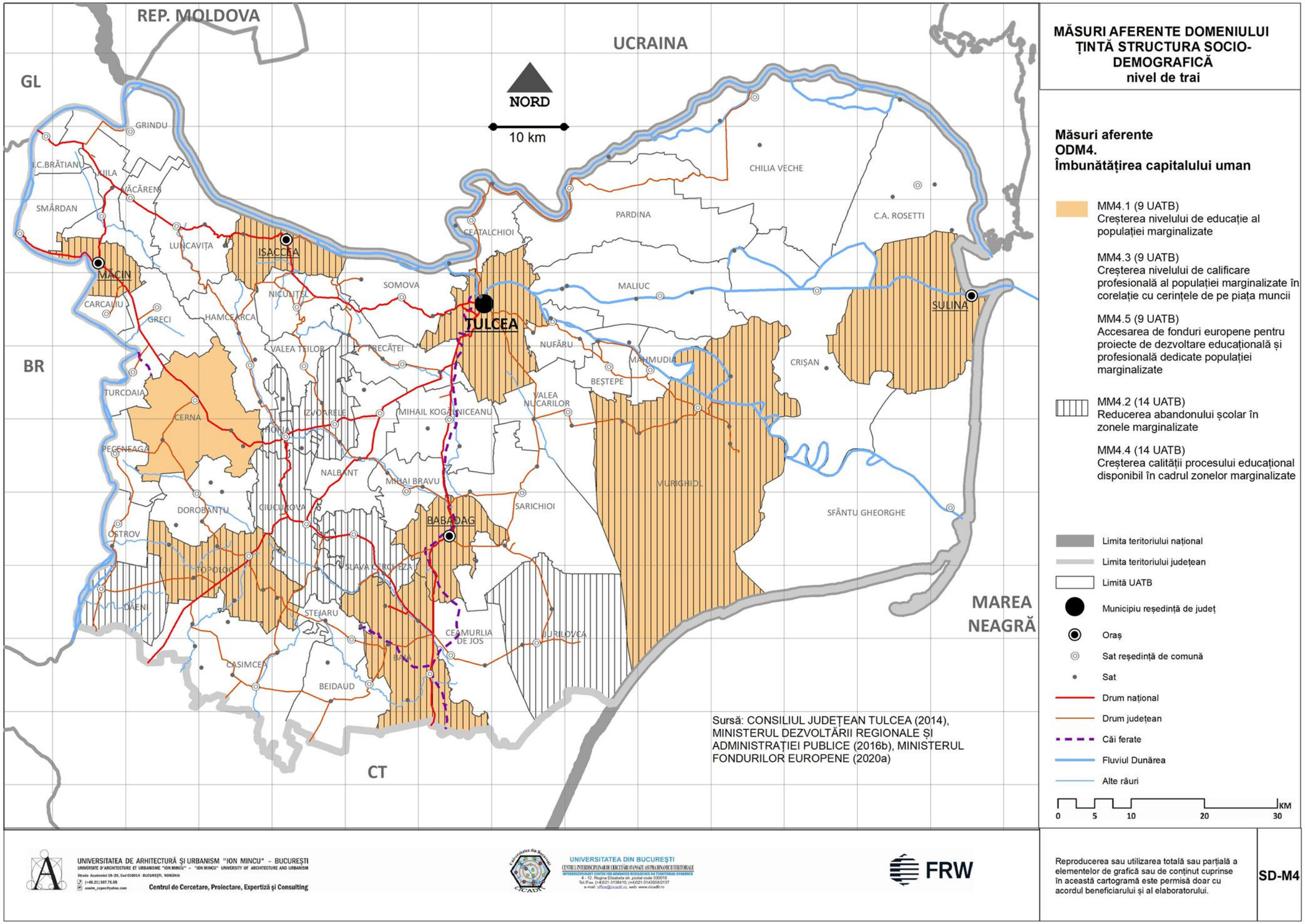
Cartograma nr. 50: Măsuri aferente domeniului țintă Socio-demografie (resurse umane) – SD-M1

Cartograma nr. 51: Măsuri aferente domeniului țintă Socio-demografie (resurse umane) – SD-M2

Cartograma nr. 52: Măsuri aferente domeniului țintă Socio-demografie (nivel de trai)– SD-M3

MĂSURI AFERENTE DOMENIULUI ȚINTĂ STRUCTURA SOCIO-DEMOGRAFICĂ
nivel de trai

Măsuri aferente ODM4. Îmbunătățirea capitalului uman

MM4.1 (9 UATB)
Creșterea nivelului de educație al populației marginalizate

MM4.3 (9 UATB)
Creșterea nivelului de calificare profesională al populației marginalizate în corelație cu cerințele de pe piața muncii

MM4.5 (9 UATB)
Accesarea de fonduri europene pentru proiecte de dezvoltare educațională și profesională dedicate populației marginalizate

MM4.2 (14 UATB)
Reducerea abandonului școlar în zonele marginalizate

MM4.4 (14 UATB)
Creșterea calității procesului educațional disponibil în cadrul zonelor marginalizate

Limita teritoriului național
Limita teritoriului județean
Limită UATB
Municipiu reședință de județ
Oraș
Sat reședință de comună
Sat
Drum național
Drum județean
Căi ferate
Fluviul Dunărea
Alte râuri

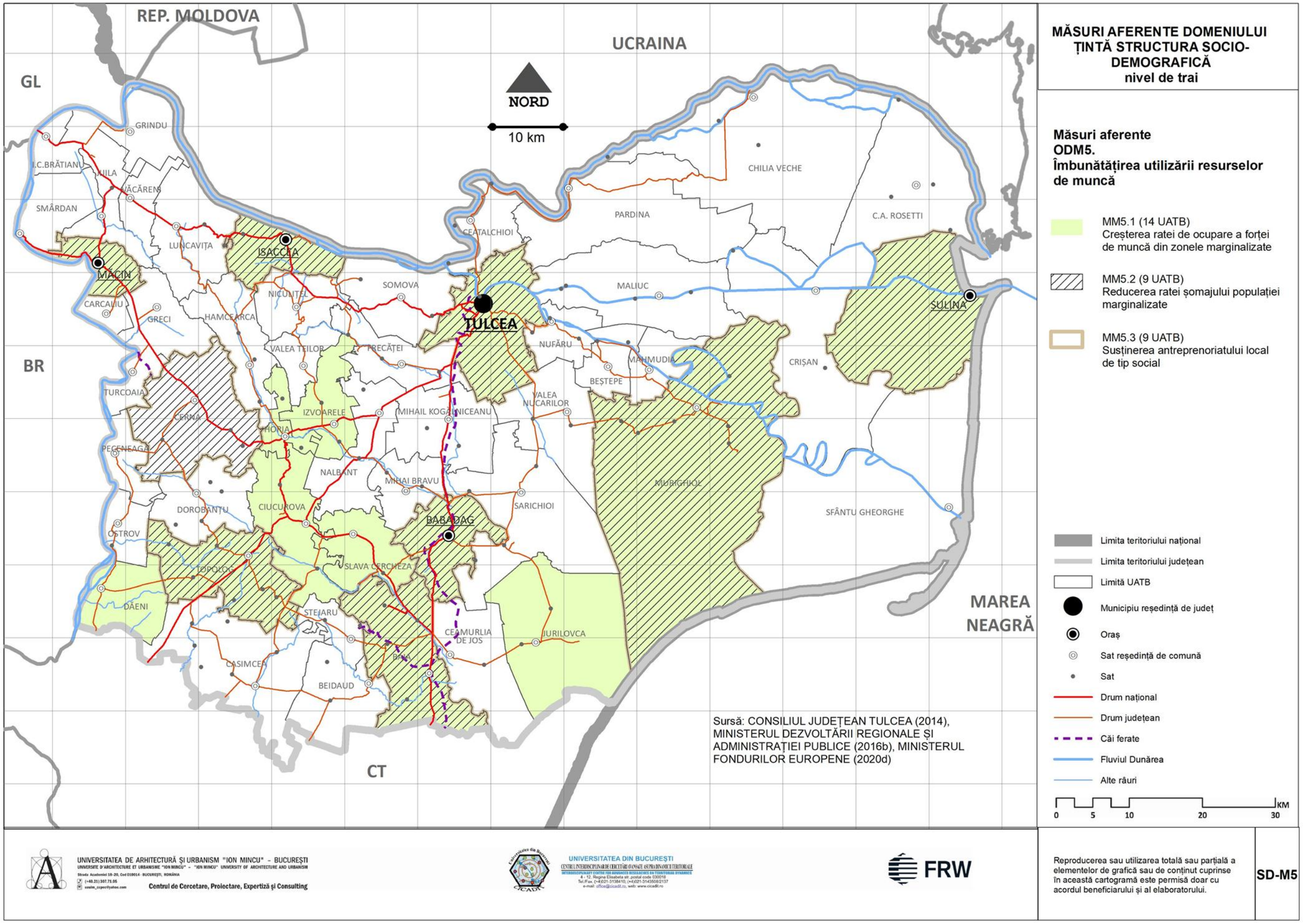
0 5 10 20 30 KM

UNIVERSITATEA DE ARHITECTURĂ ȘI URBANISM "ION MINCU" - BUCUREȘTI
UNIVERSITE D'ARCHITECTURE ET URBANISME "ION MINCU" - "ION MINCU" UNIVERSITY OF ARCHITECTURE AND URBANISM
Strada Academiei 18-20, Cod 010014 - BUCUREȘTI, ROMÂNIA
(+40.21) 307.79.05
uauim_ccpoc@yahoo.com
Centrul de Cercetare, Proiectare, Expertiză și Consulting
UNIVERSITATEA DIN BUCUREȘTI
CENTRUL INTERDISCIPLINAR DE CERCETĂRI AVANSATE ASUPRA DINAMICII TERITORIALE
4 - 12, Regina Elisabeta str. postal code 030018
Tel./Fax. (+4021-3138410; (+4021-3143508/2137
e-mail: office@cicadit.ro, web: www.cicadit.ro
FRW

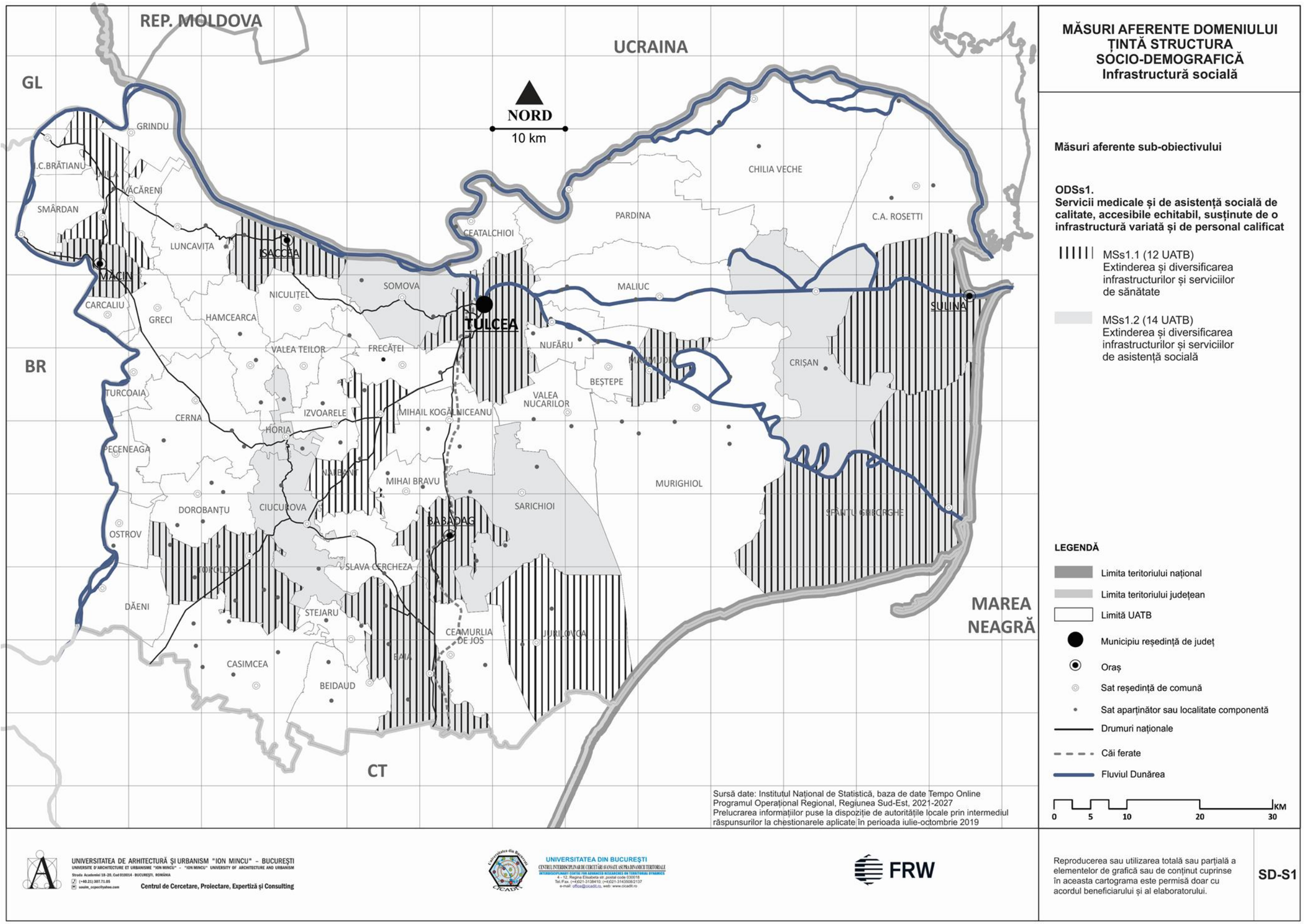
Reproducerea sau utilizarea totală sau parțială a elementelor de grafică sau de conținut cuprinse în această cartogramă este permisă doar cu acordul beneficiarului și al elaboratorului.

SD-M4

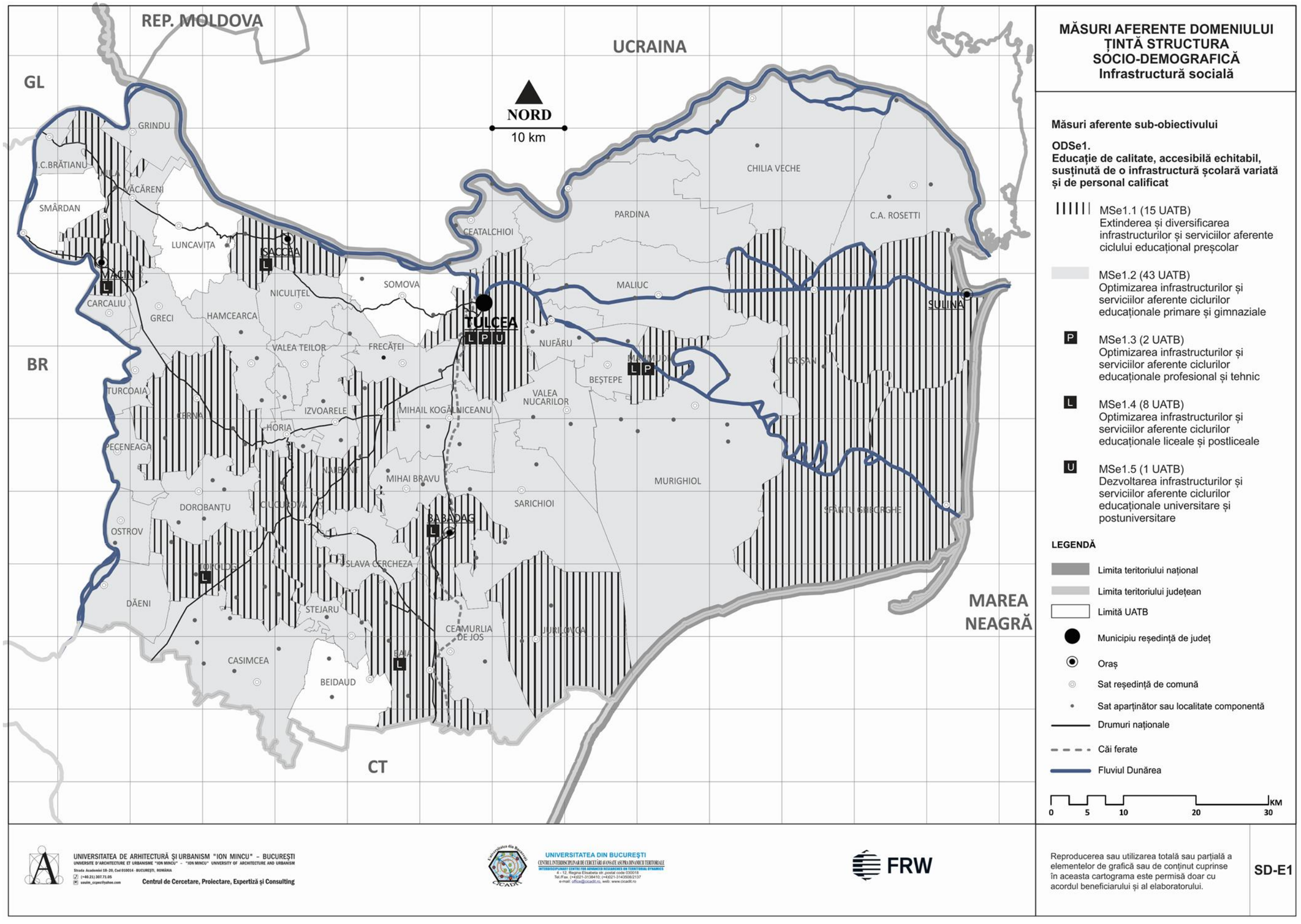
Cartograma nr. 53: Măsuri aferente domeniului țintă Socio-demografie (nivel de trai) – SD-M4

Cartograma nr. 54: Măsuri aferente domeniului țintă Socio-demografie (nivel de trai) – SD-M5

Cartograma nr. 55: Măsuri aferente domeniului țintă Socio-demografie (infrastructura socială) – SD-S1

MĂSURI AFERENTE DOMENIULUI ȚINTĂ STRUCTURA SOCIO-DEMOGRAFICĂ
Infrastructură socială

Măsuri aferente sub-obiectivului

ODSe1.
Educație de calitate, accesibilă echitabil, susținută de o infrastructură școlară variată și de personal calificat

MSe1.1 (15 UATB)
Extinderea și diversificarea infrastructurilor și serviciilor aferente ciclului educațional preșcolar

MSe1.2 (43 UATB)
Optimizarea infrastructurilor și serviciilor aferente ciclurilor educaționale primare și gimnaziale

P MSe1.3 (2 UATB)
Optimizarea infrastructurilor și serviciilor aferente ciclurilor educaționale profesional și tehnic

L MSe1.4 (8 UATB)
Optimizarea infrastructurilor și serviciilor aferente ciclurilor educaționale liceale și postliceale

U MSe1.5 (1 UATB)
Dezvoltarea infrastructurilor și serviciilor aferente ciclurilor educaționale universitare și postuniversitare

LEGENDĂ

- Limita teritoriului național
- Limita teritoriului județean
- Limită UATB
- Municipiu reședință de județ
- Oraș
- Sat reședință de comună
- Sat aparținător sau localitate componentă
- Drumuri naționale
- Căi ferate
- Fluviul Dunărea

0 5 10 20 30 KM

UNIVERSITATEA DE ARHITECTURĂ ȘI URBANISM "ION MINCU" – BUCUREȘTI
UNIVERSITE D'ARCHITECTURE ET URBANISME "ION MINCU" - "ION MINCU" UNIVERSITY OF ARCHITECTURE AND URBANISM
Strada Academiei 18-20, Cod 010014 - BUCUREȘTI, ROMÂNIA
(+40.21) 307.71.05
sasim_ccpe@yahoo.com
Centrul de Cercetare, Proiectare, Expertiză și Consulting

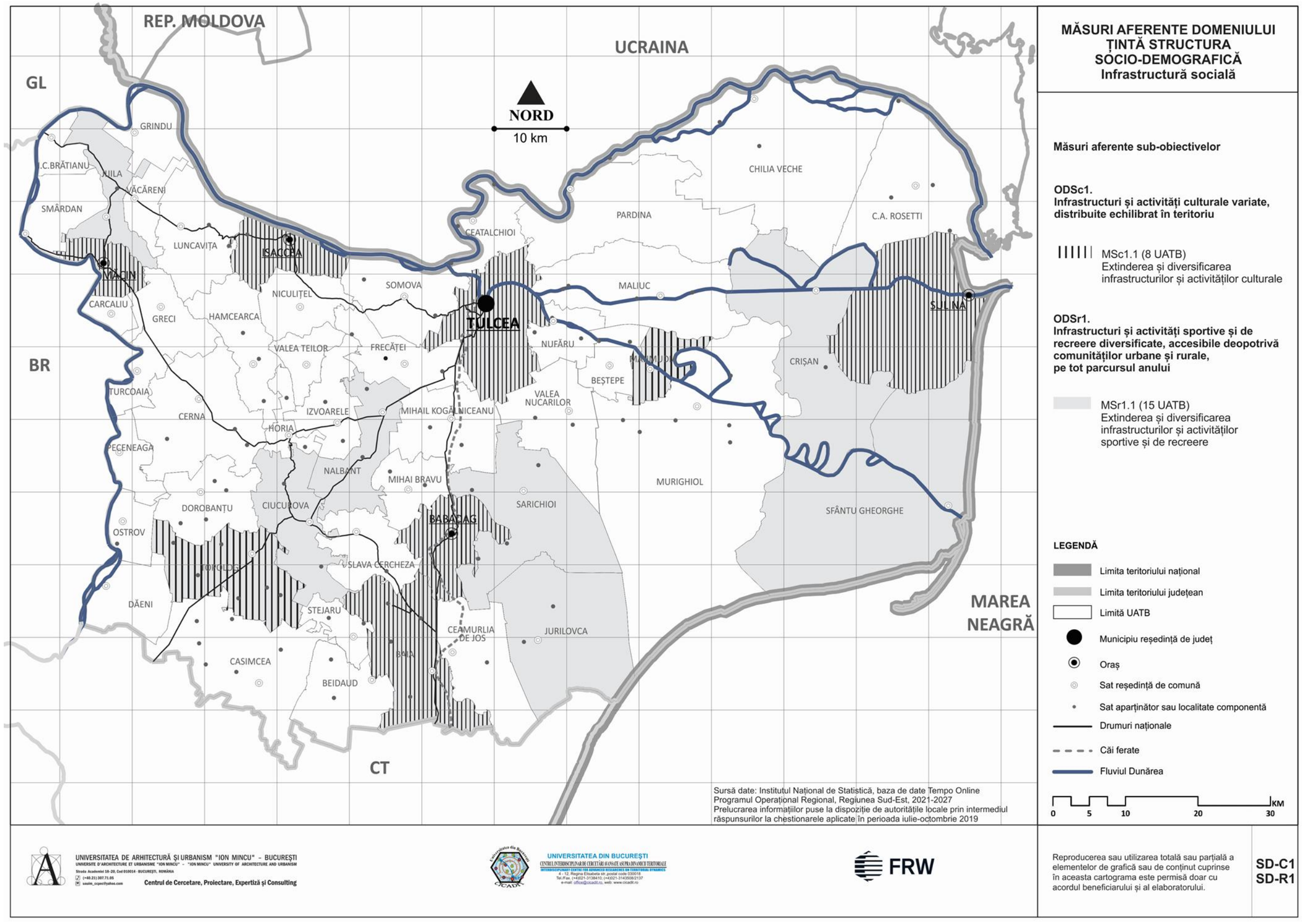
UNIVERSITATEA DIN BUCUREȘTI
CENTRUL INTERDISCIPLINAR DE CERCETĂRI AVANSATE ASUPRA DINAMICII TERITORIALE
4 - 12, Regina Elisabeta str. poștal code 030018
Tel./Fax. (+4021-3136410; (+4021-3143006/2137
e-mail: office@cicadit.ro, web: www.cicadit.ro

FRW

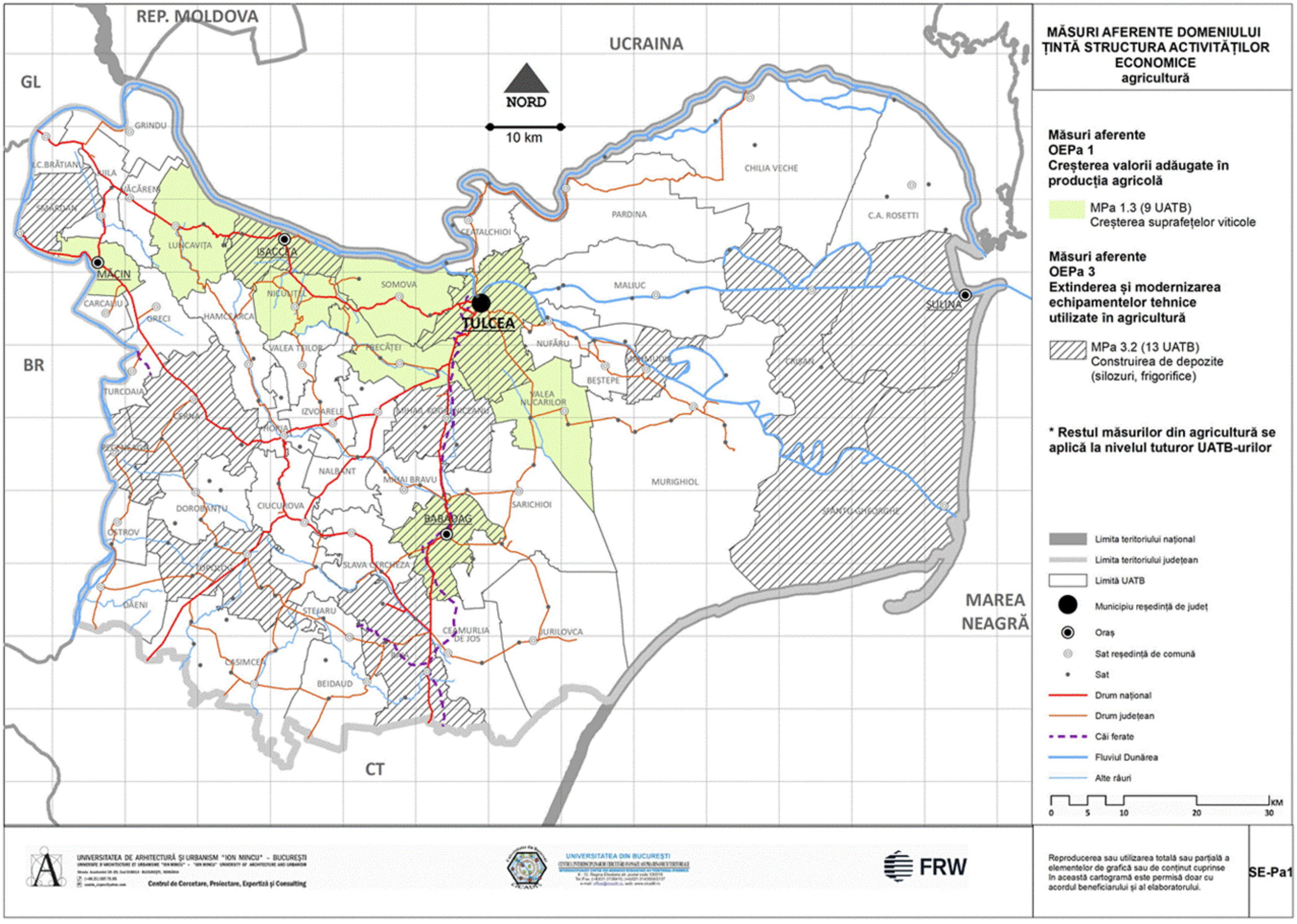
Reproducerea sau utilizarea totală sau parțială a elementelor de grafică sau de conținut cuprinse în aceasta cartograma este permisă doar cu acordul beneficiarului și al elaboratorului.

SD-E1

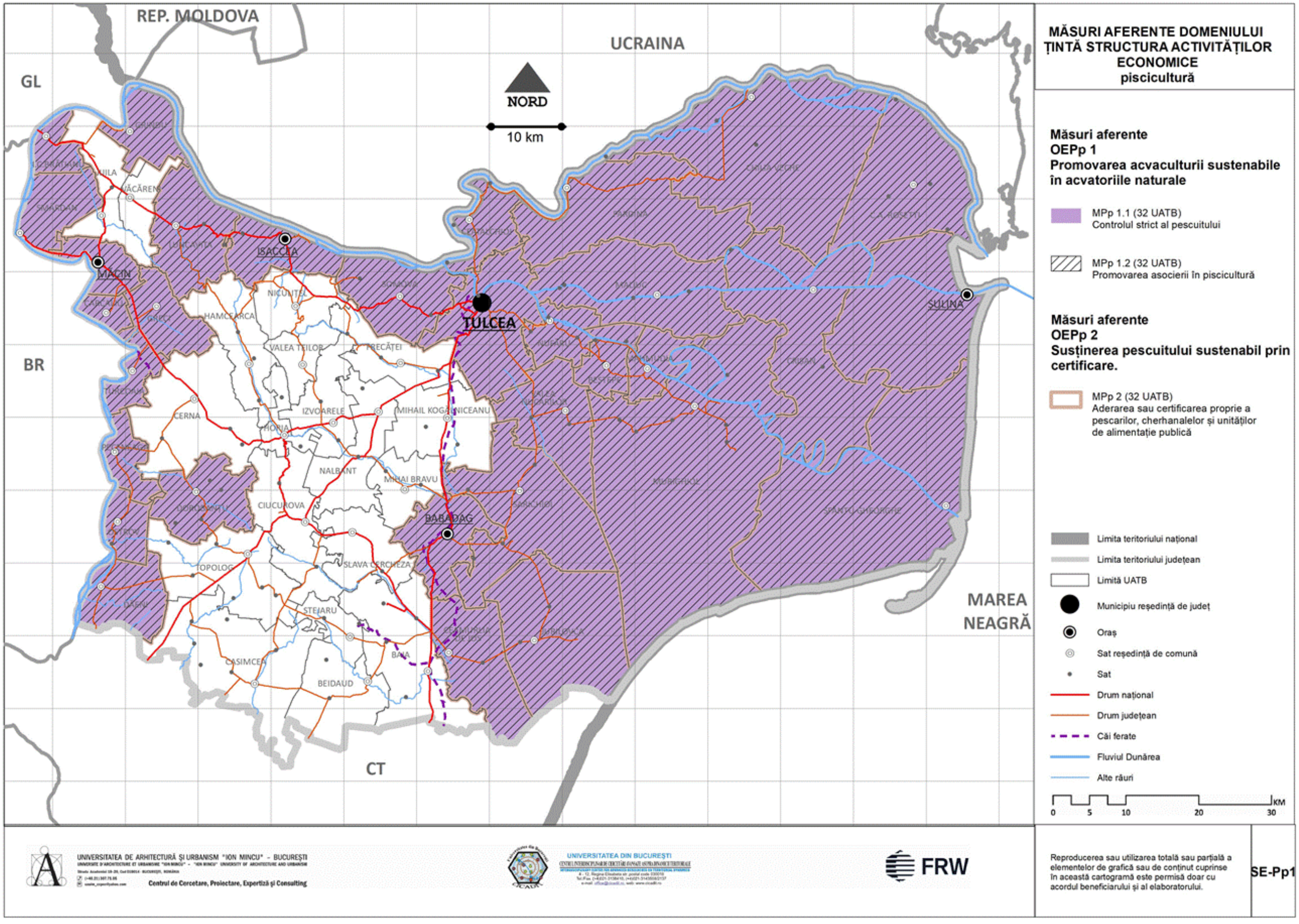
Cartograma nr. 56: Măsuri aferente domeniului țintă Socio-demografie (infrastructura socială)– SD-E1

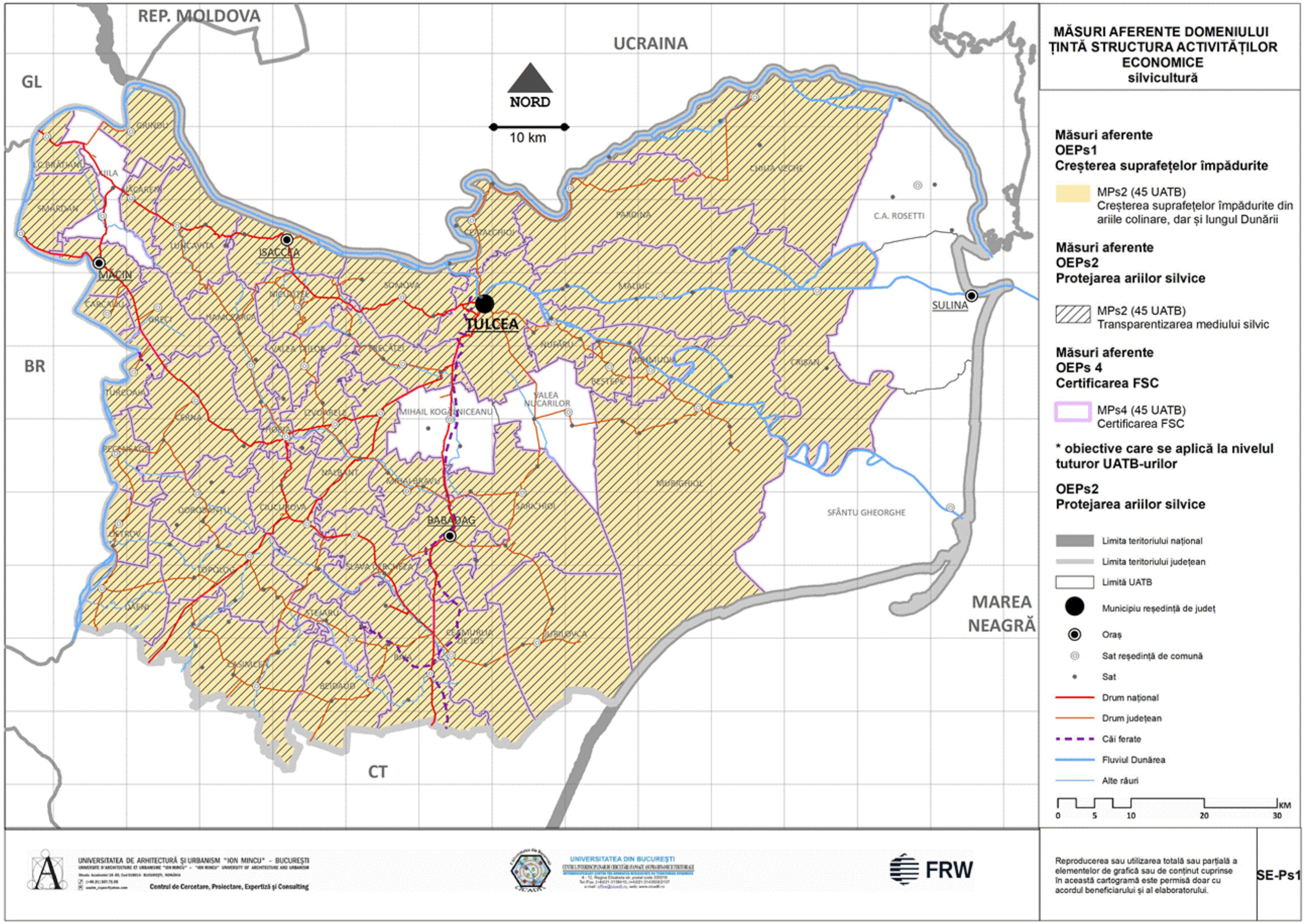
Cartograma nr. 57: Măsuri aferente domeniului țintă Socio-demografie (infrastructura socială) – SD-C1, SD-R1

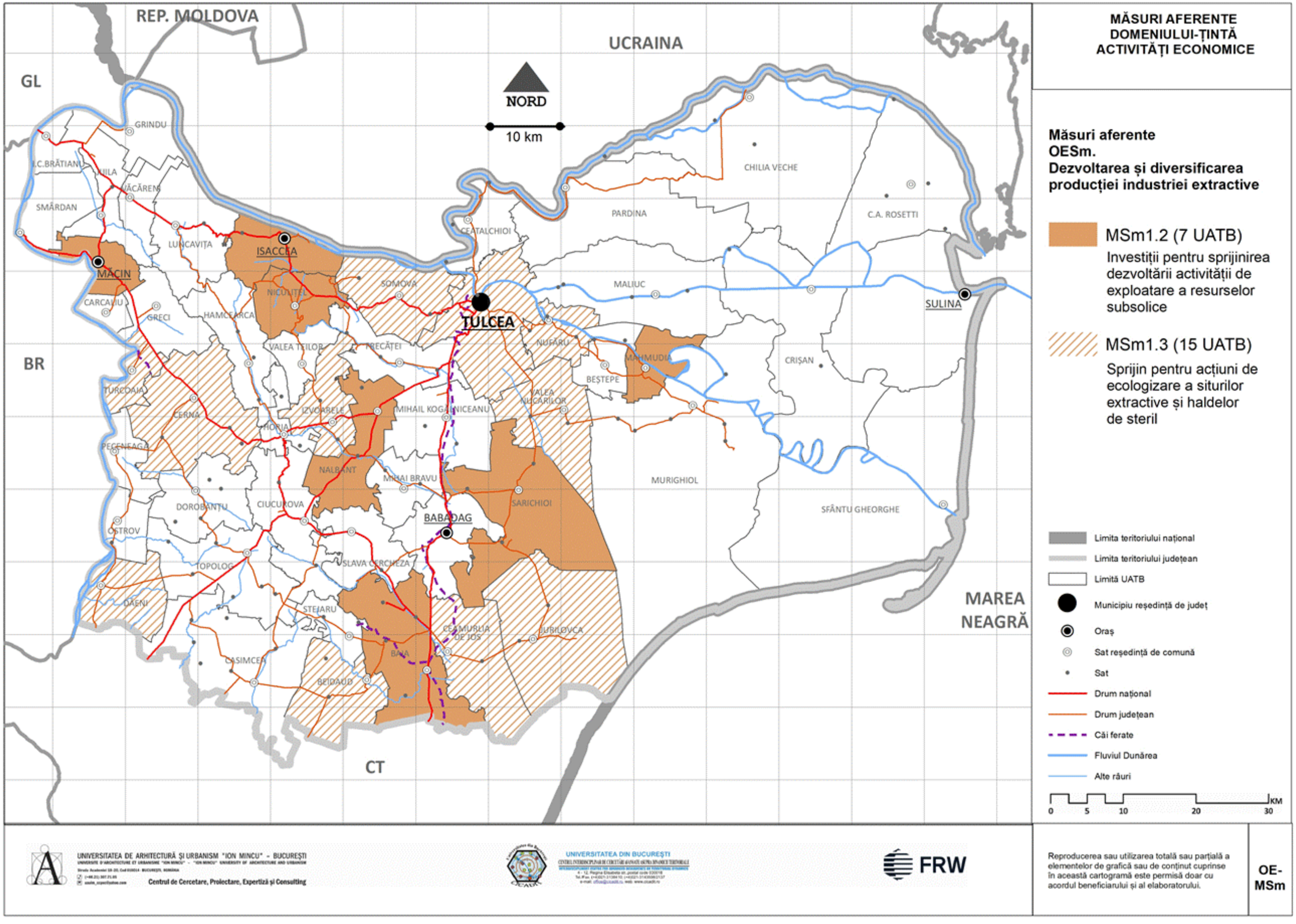
Cartograma nr. 58: Măsuri aferente domeniului țintă Structura activităților economice – sectorul primar (agricultura)– SE-Pa1

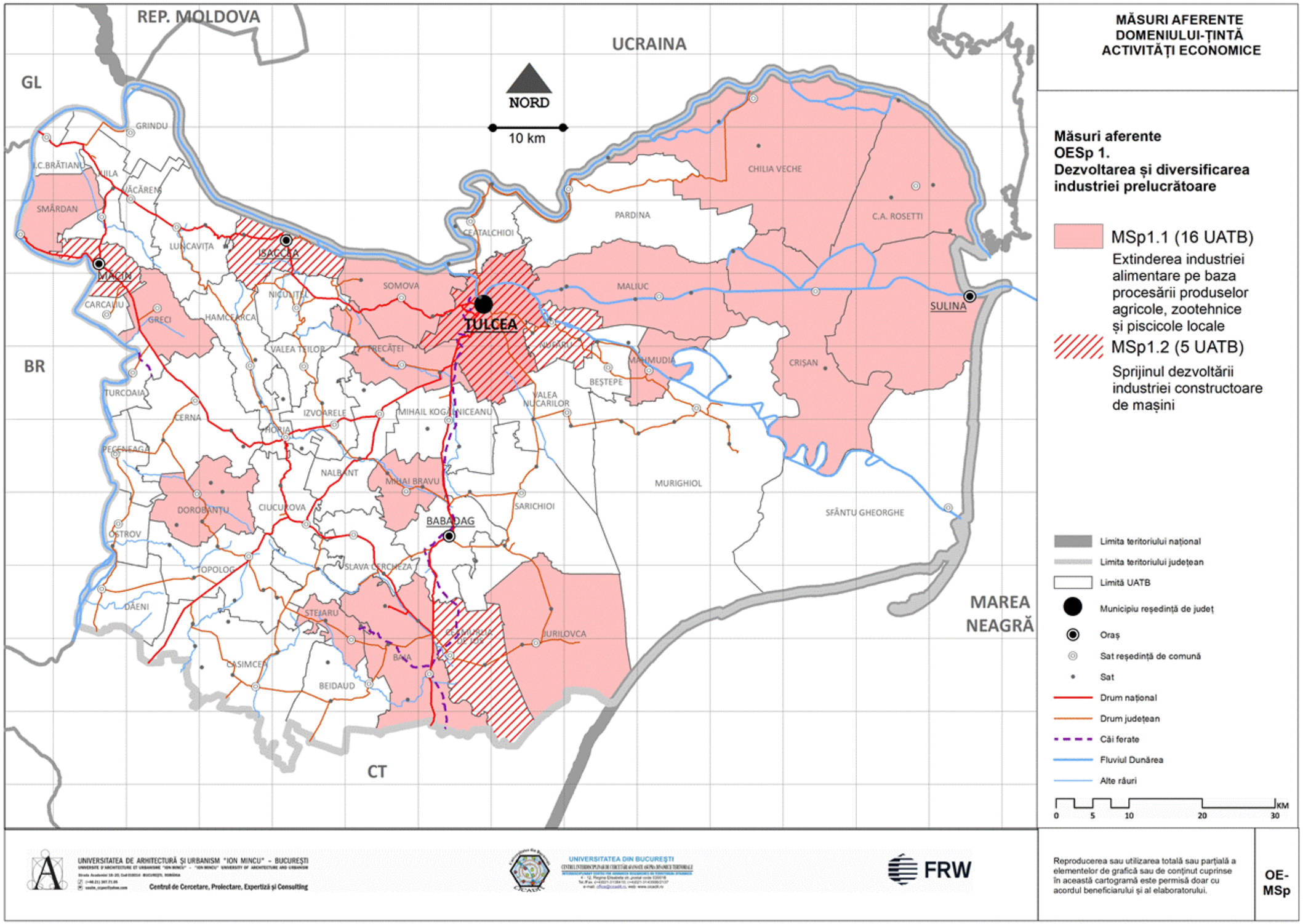
Cartograma nr. 59: Măsuri aferente domeniului țintă Structura activităților economice – sectorul primar (piscicultura)– SE-Pp1

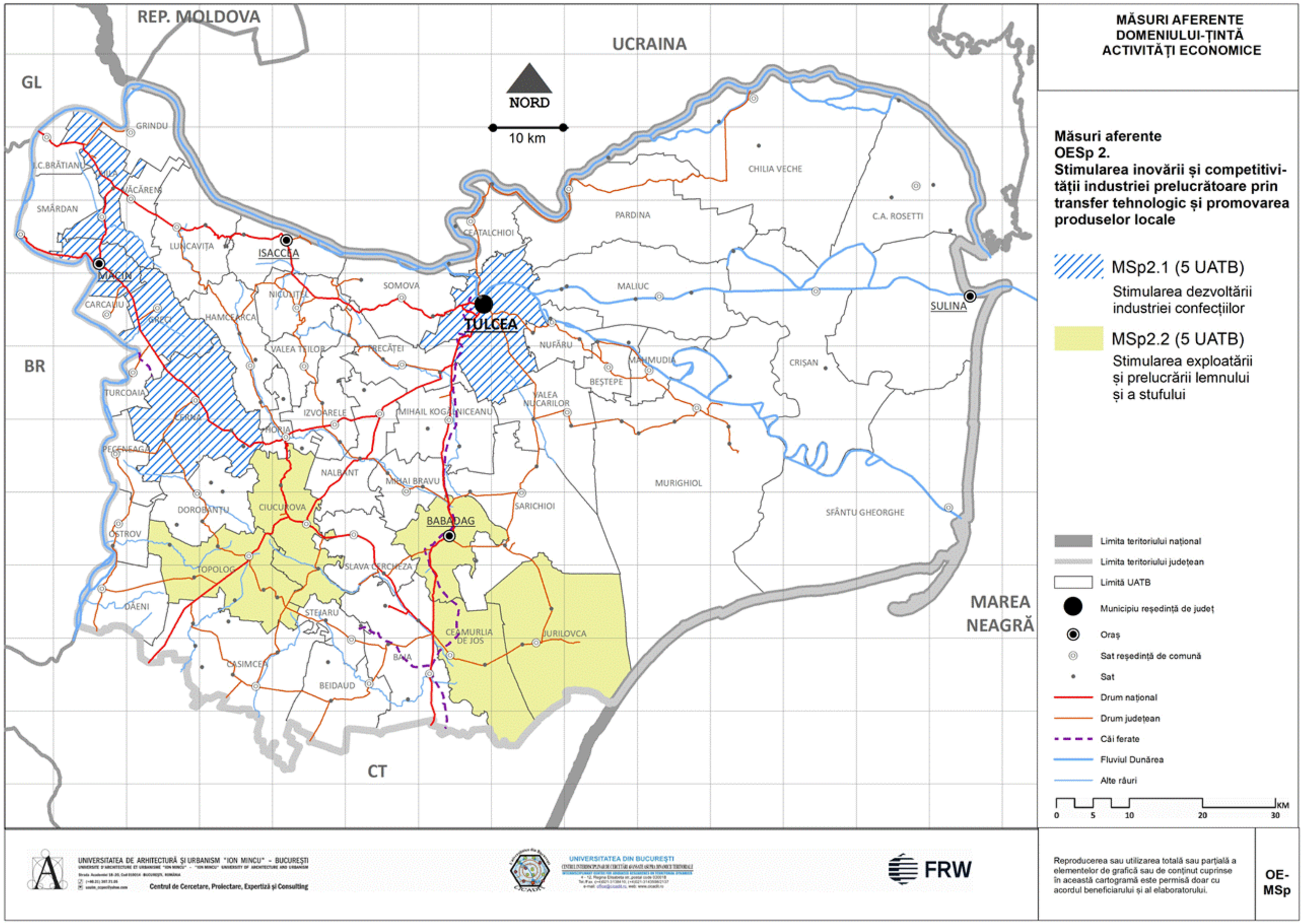
Cartograma nr. 60: Măsuri aferente domeniului țintă Structura activităților economice – sectorul primar (silvicultura)– SE-Ps1

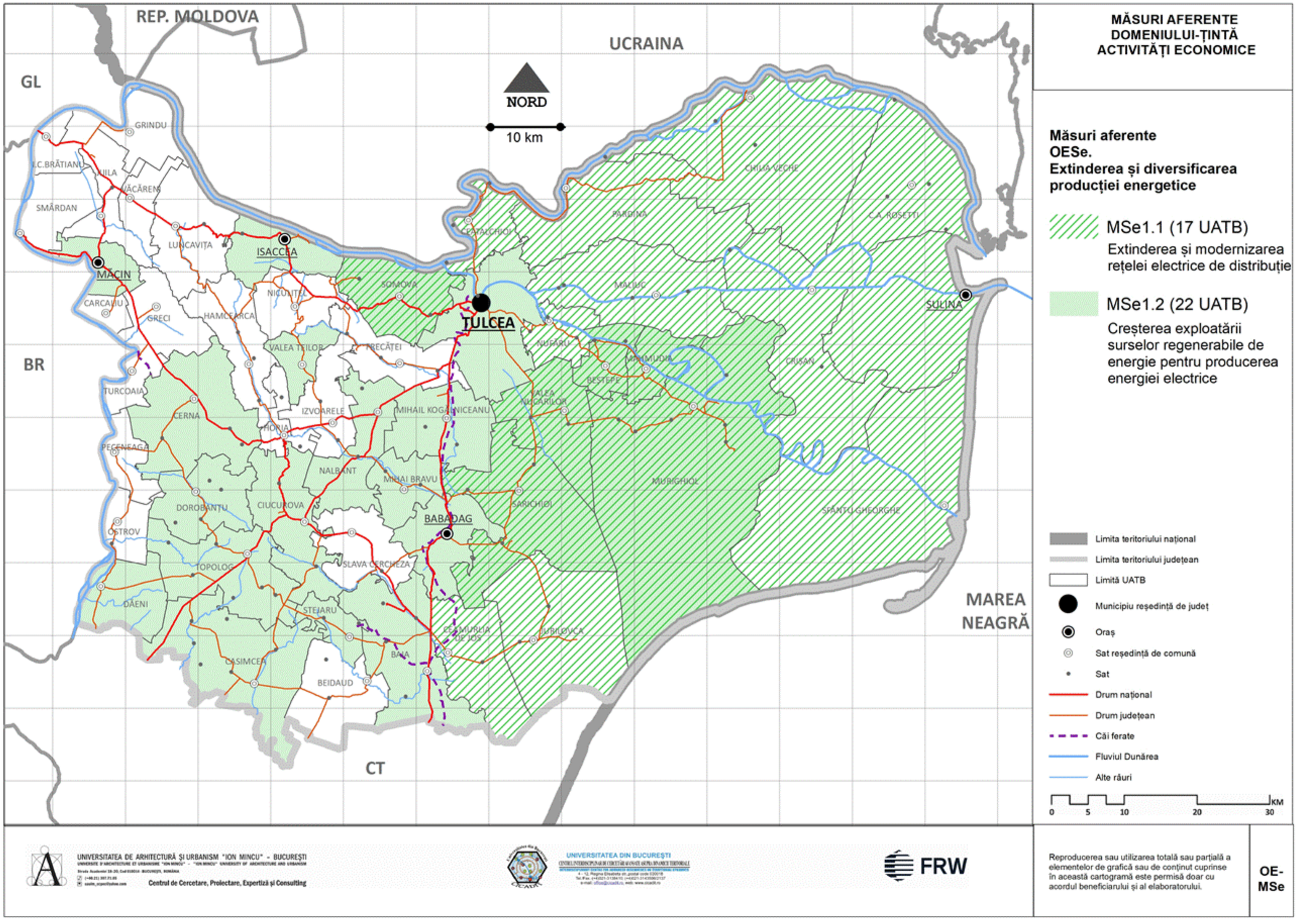
Cartograma nr. 61: Măsuri aferente domeniului țintă Structura activităților economice – sectorul secundar (industria extractivă) – SE-Sm

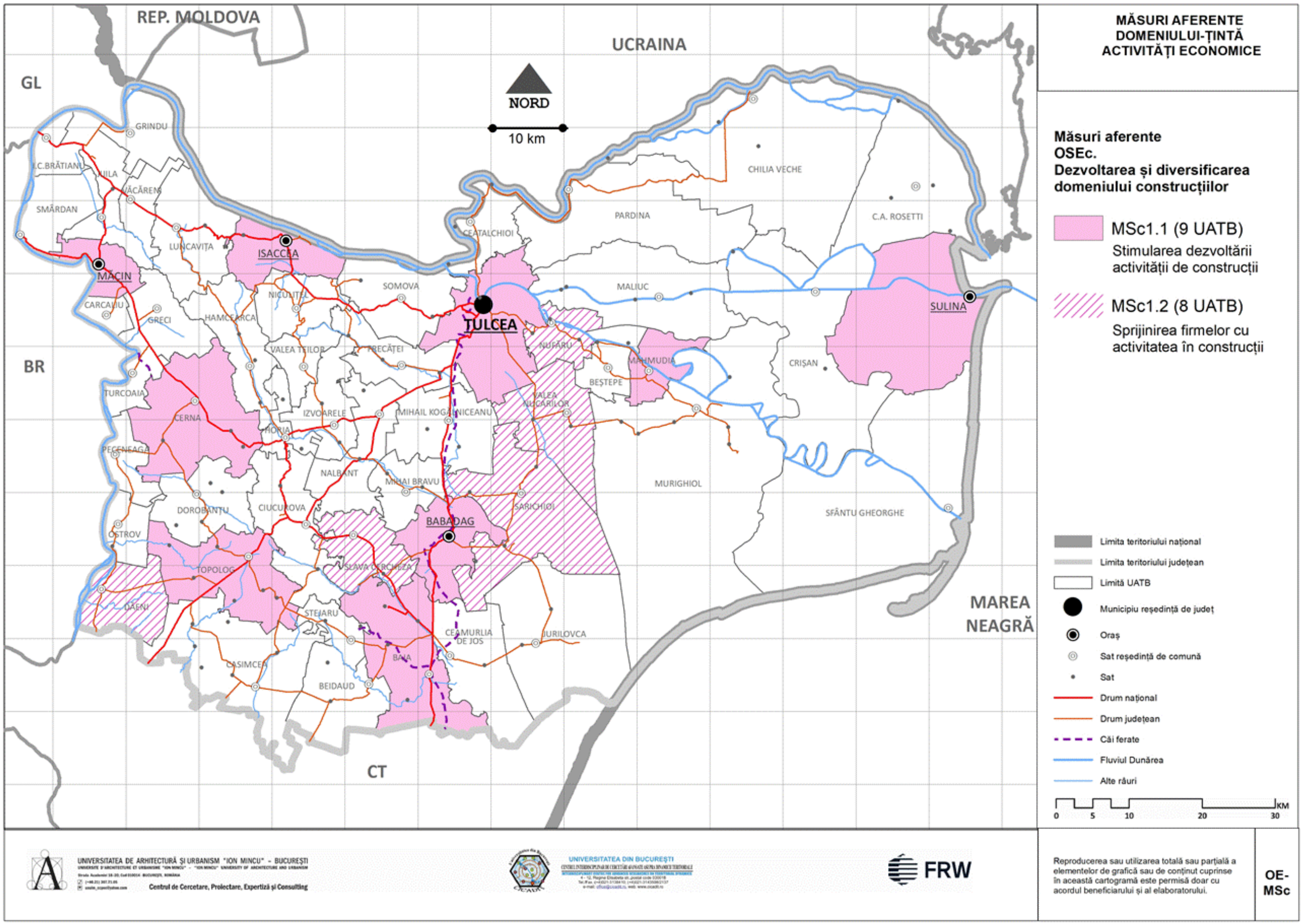
Cartograma nr. 62: Măsuri aferente domeniului țintă Structura activităților economice – sectorul secundar (industria prelucrătoare) – SE-Sp1

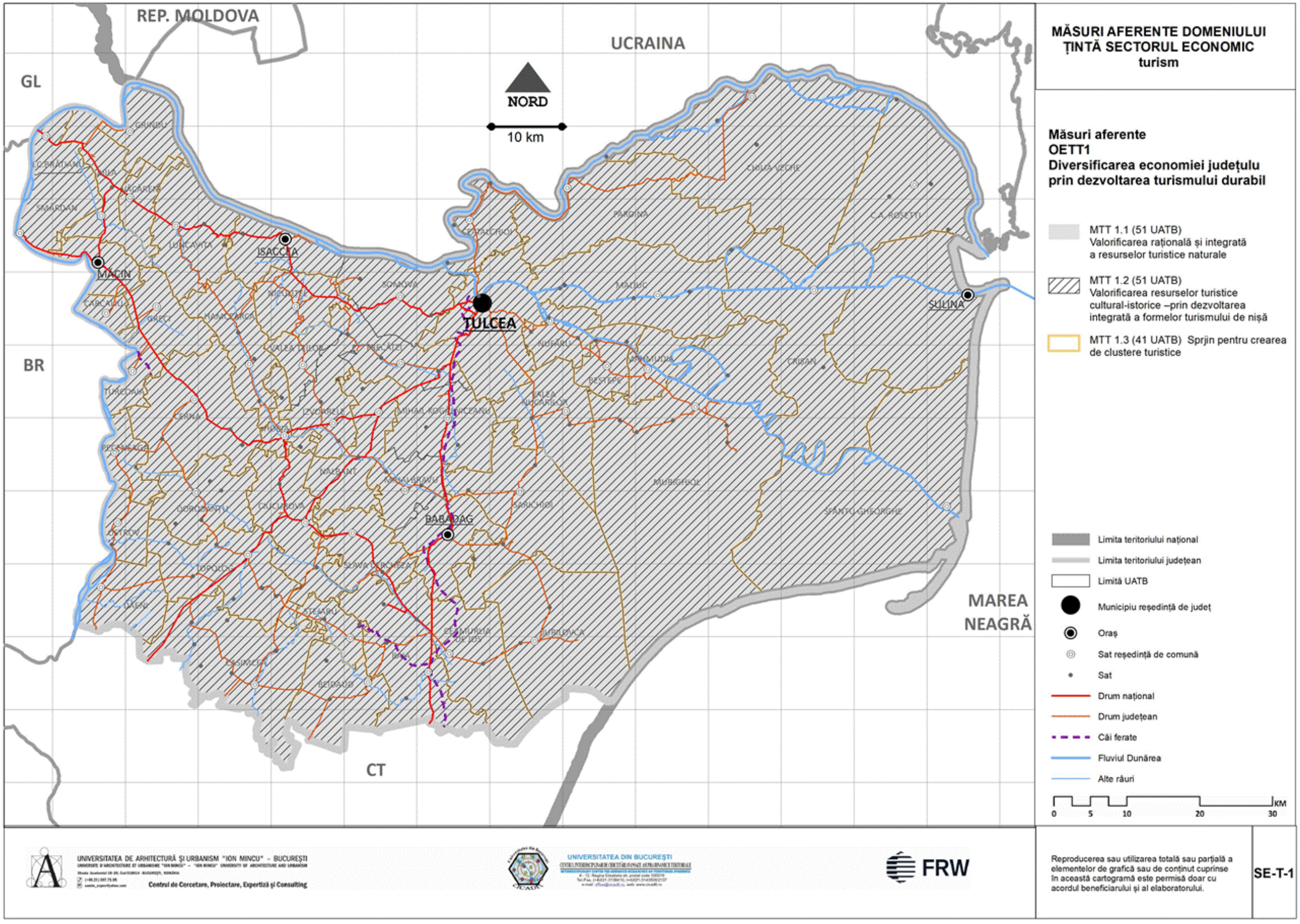
Cartograma nr. 63: Măsuri aferente domeniului țintă Structura activităților economice – sectorul secundar (industria prelucrătoare) – SE-Sp2

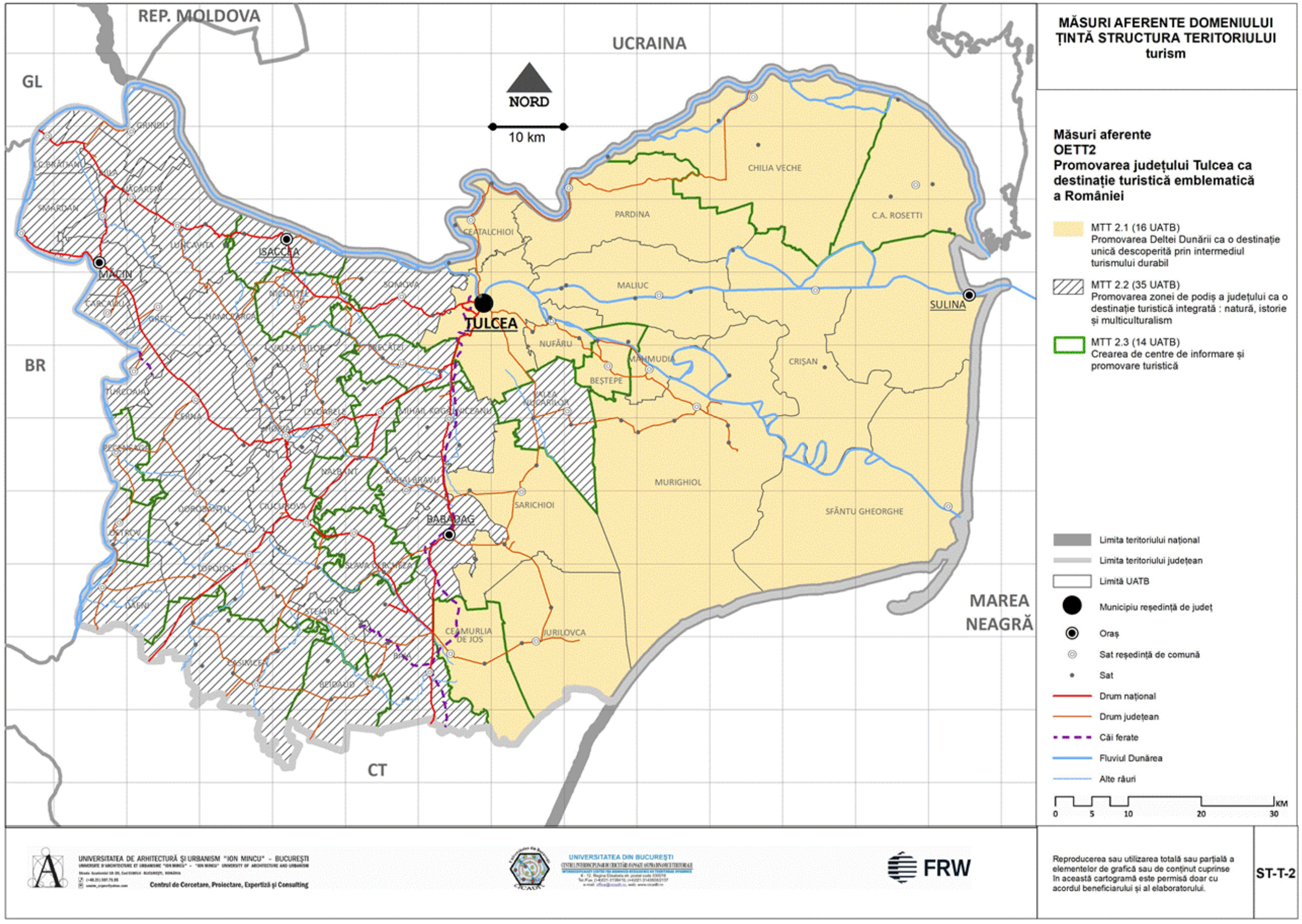
Cartograma nr. 64: Măsuri aferente domeniului țintă Structura activităților economice – sectorul secundar (producția de energie)– SE-Se

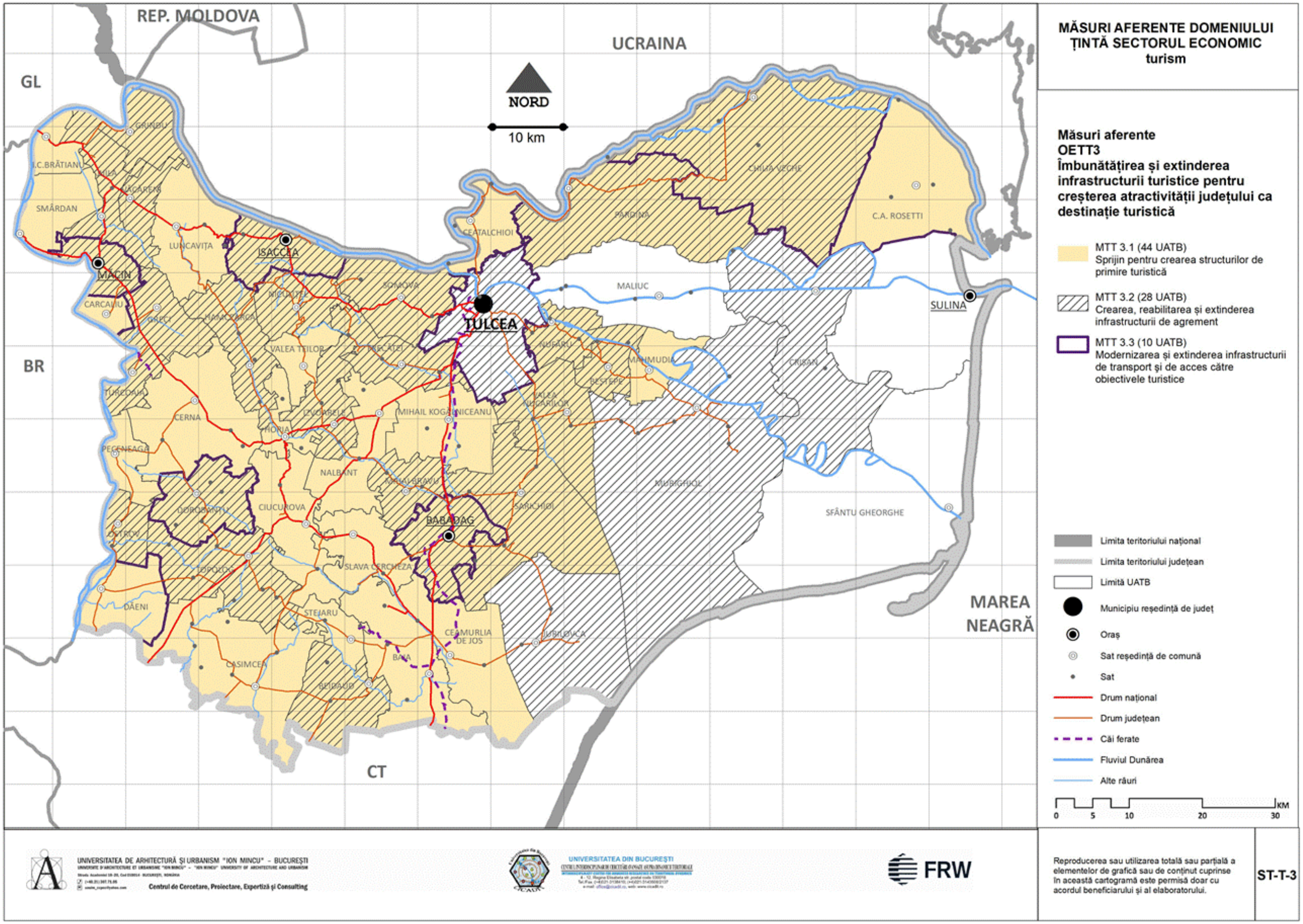
Cartograma nr. 65: Măsuri aferente domeniului țintă Structura activităților economice – sectorul secundar (construcțiile)– SE-Sc

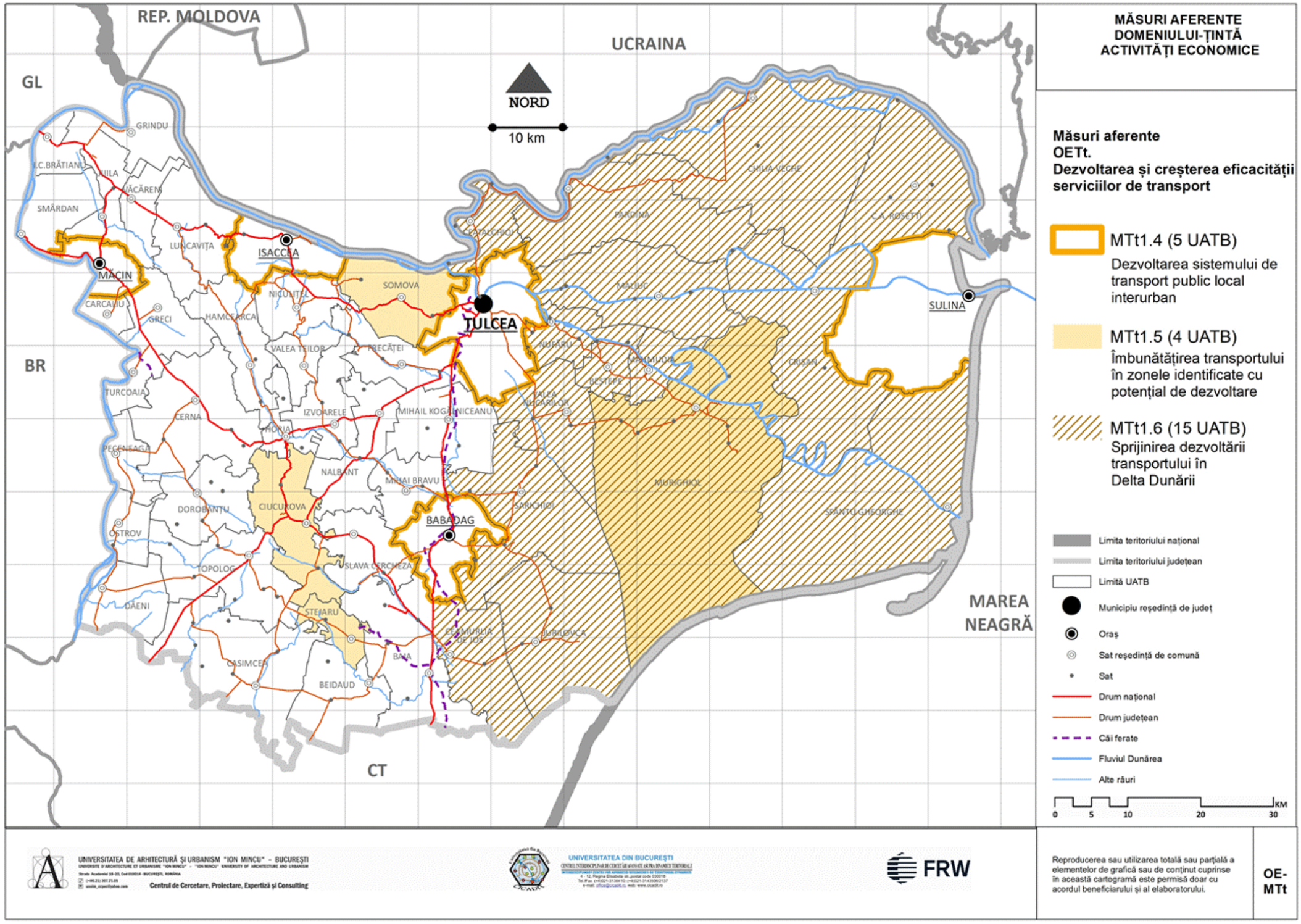
Cartograma nr. 66: Măsuri aferente domeniului țintă Structura activităților economice – sectorul terțiar (turismul) – SE-T1

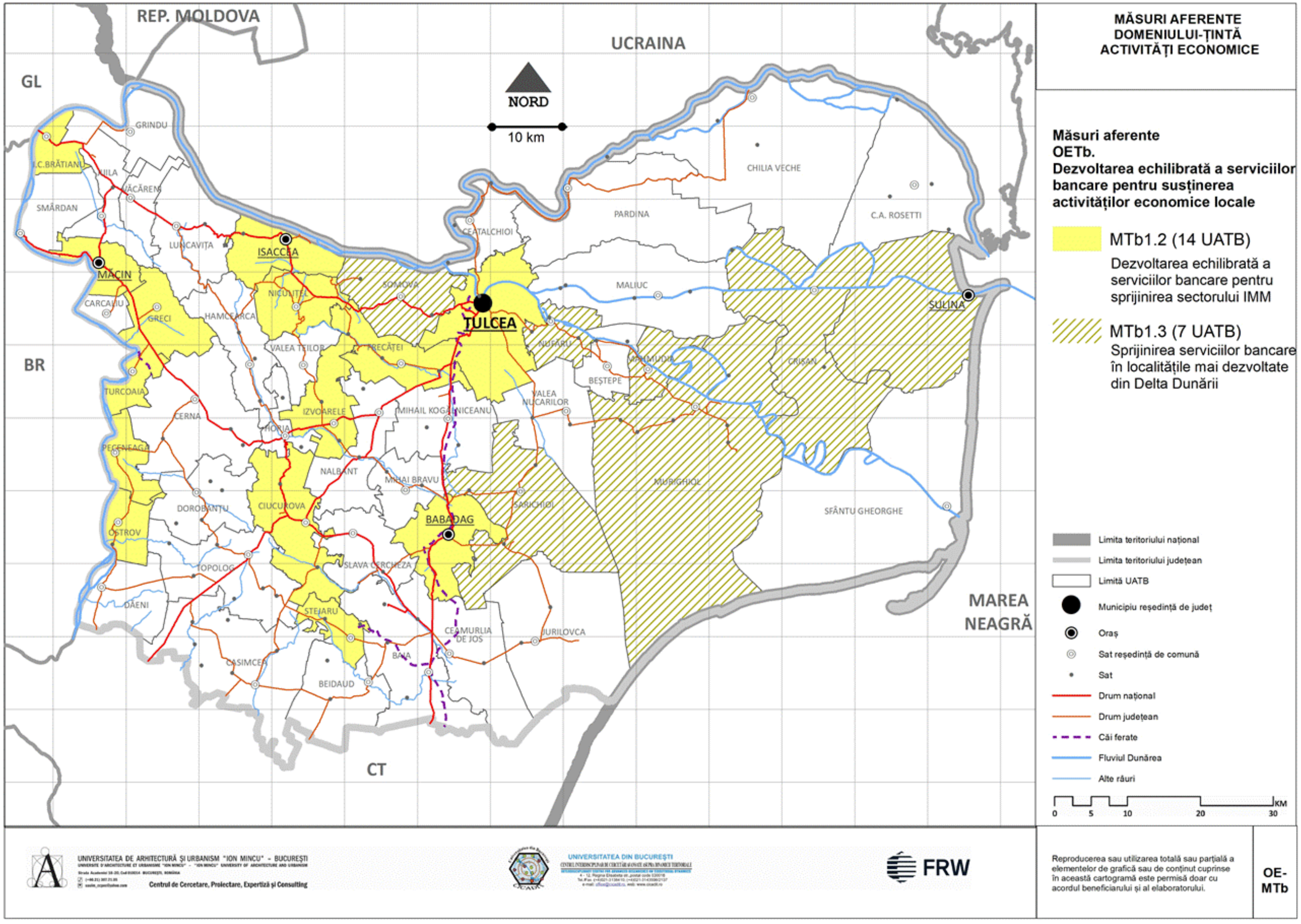
Cartograma nr. 67: Măsuri aferente domeniului țintă Structura activităților economice – sectorul terțiar (turismul) – SE-T2

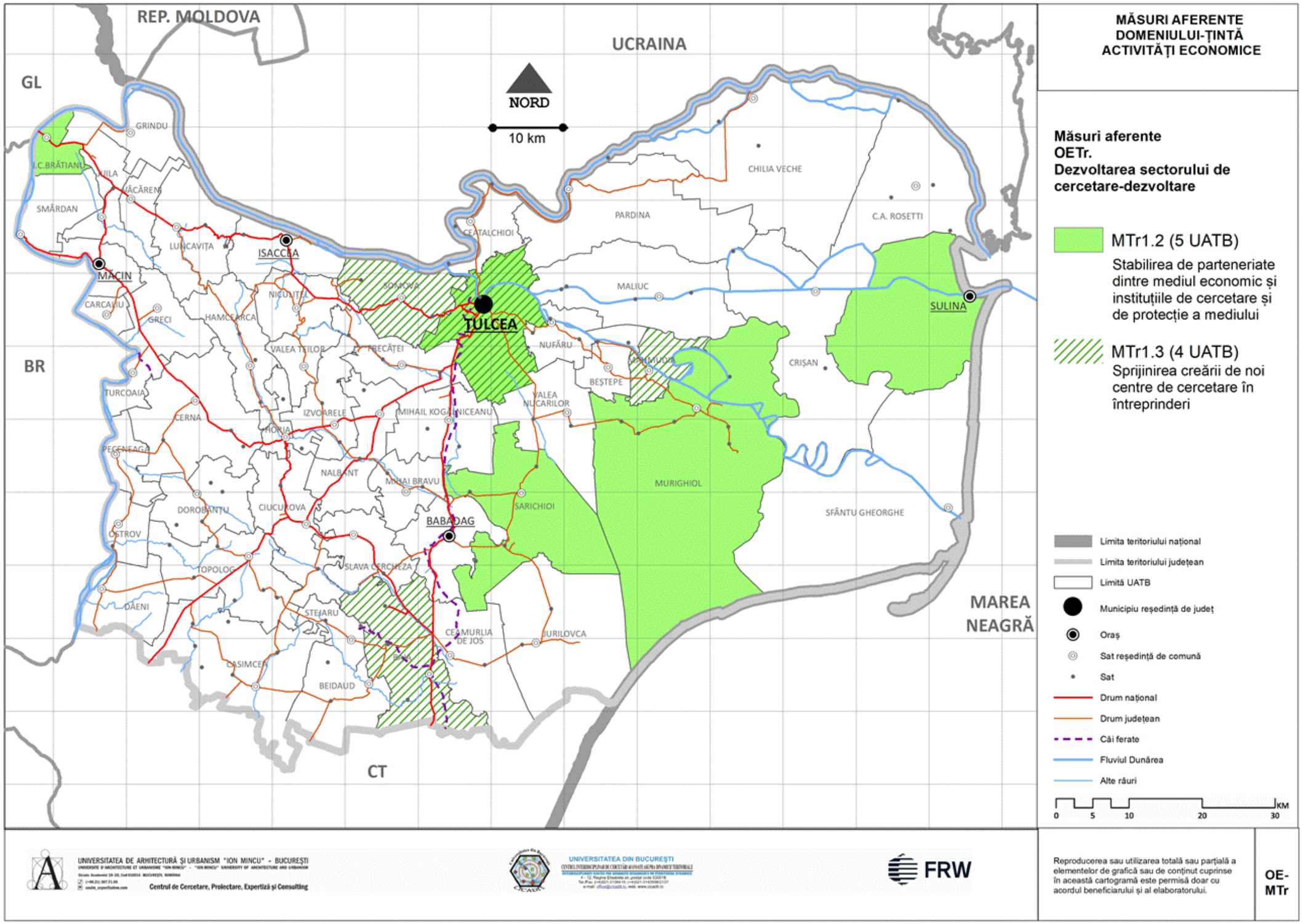
Cartograma nr. 68: Măsuri aferente domeniului țintă Structura activităților economice – sectorul terțiar (turismul) – SE-T3

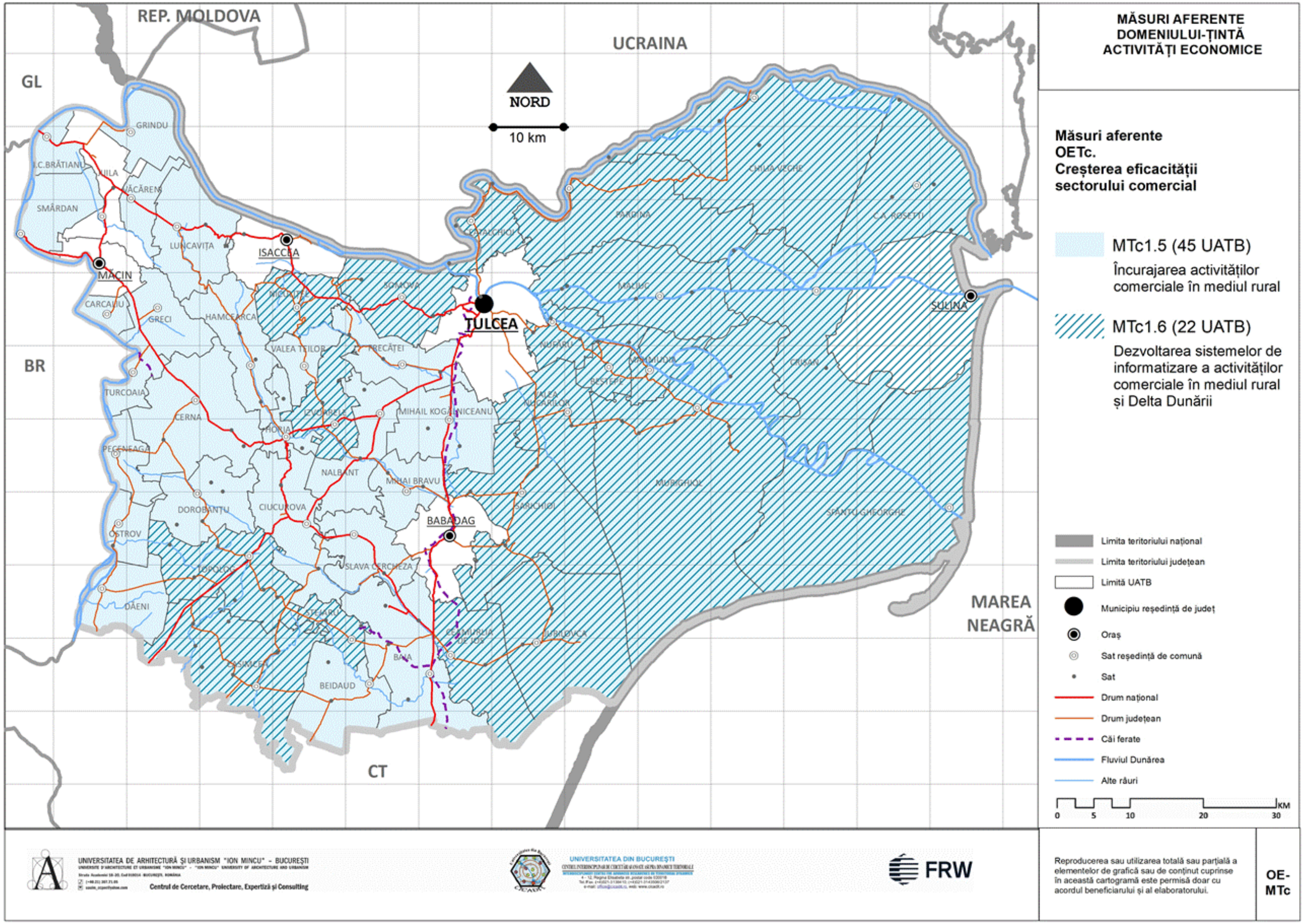
Cartograma nr. 69: Măsuri aferente domeniului țintă Structura activităților economice – sectorul terțiar (transporturi) – SE-Tt

Cartograma nr. 70: Măsuri aferente domeniului țintă Structura activităților economice – sectorul terțiar (financiar-bancar)– SE-Tb

Cartograma nr. 71: Măsuri aferente domeniului țintă Structura activităților economice – sectorul terțiar (cercetare) – SE-Tr

MĂSURI AFERENTE DOMENIULUI-ȚINTĂ ACTIVITĂȚI ECONOMICE

Măsuri aferente OETc. Creșterea eficacității sectorului comercial

MTc1.5 (45 UATB)
Încurajarea activităților comerciale în mediul rural

MTc1.6 (22 UATB)
Dezvoltarea sistemelor de informatizare a activităților comerciale în mediul rural și Delta Dunării

UNIVERSITATEA DE ARHITECTURĂ ȘI URBANISM "ION MINCU" – BUCUREȘTI
Centrul de Cercetare, Proiectare, Expertiză și Consulting

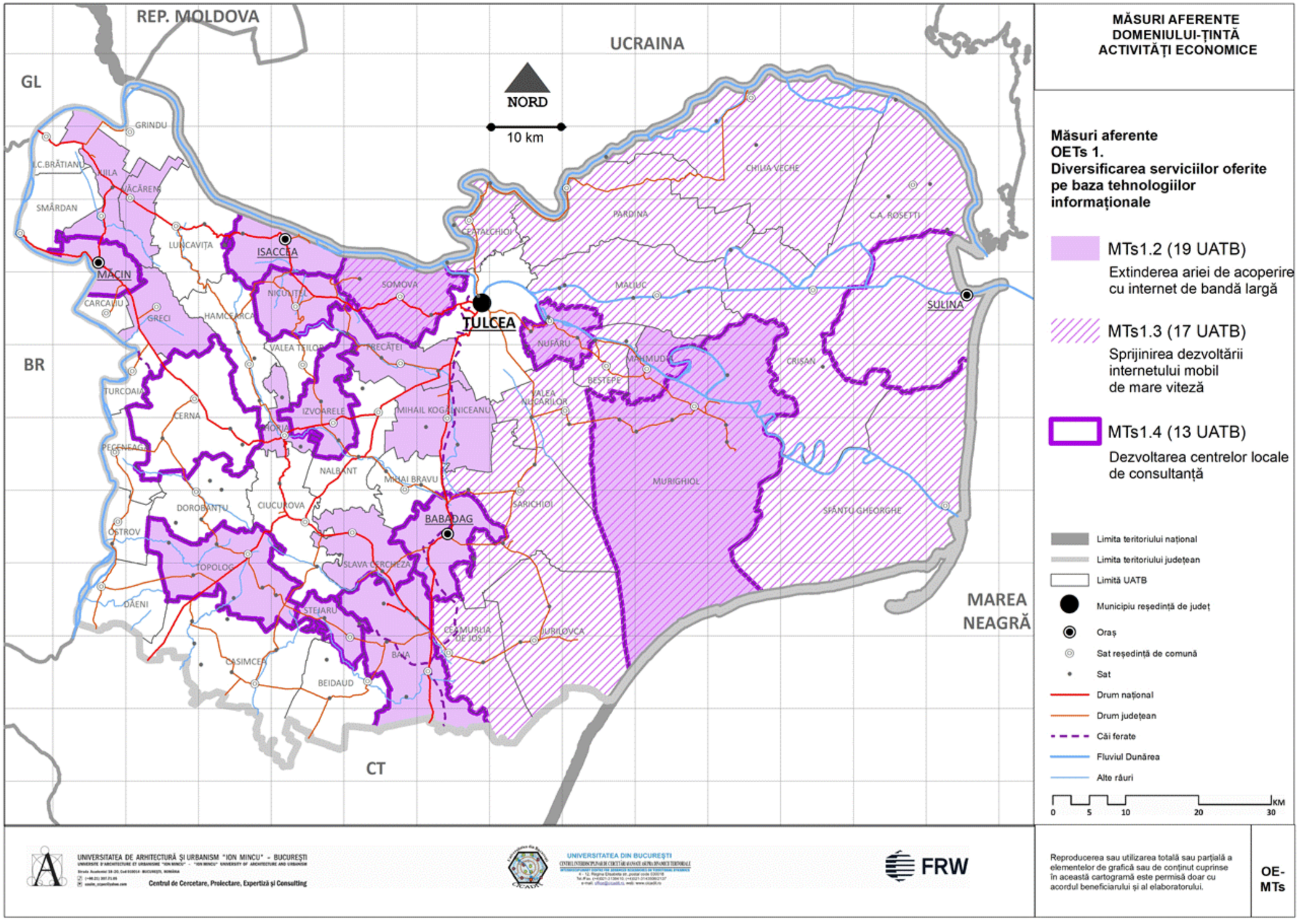
UNIVERSITATEA DIN BUCUREȘTI

FRW

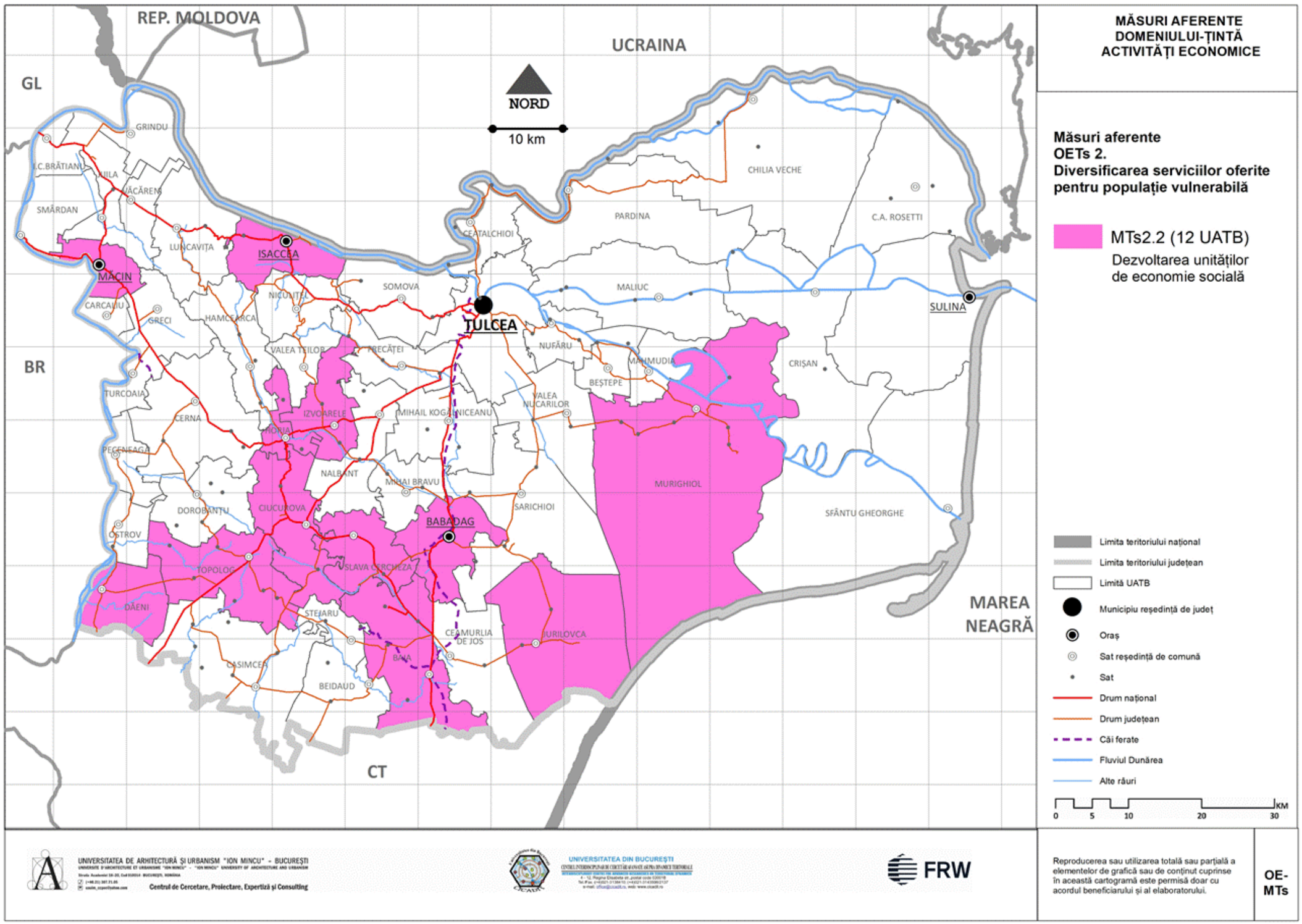
Reproducerea sau utilizarea totală sau parțială a elementelor de grafică sau de conținut cuprinse în această cartogramă este permisă doar cu acordul beneficiarului și al elaboratorului.

OE-MTc

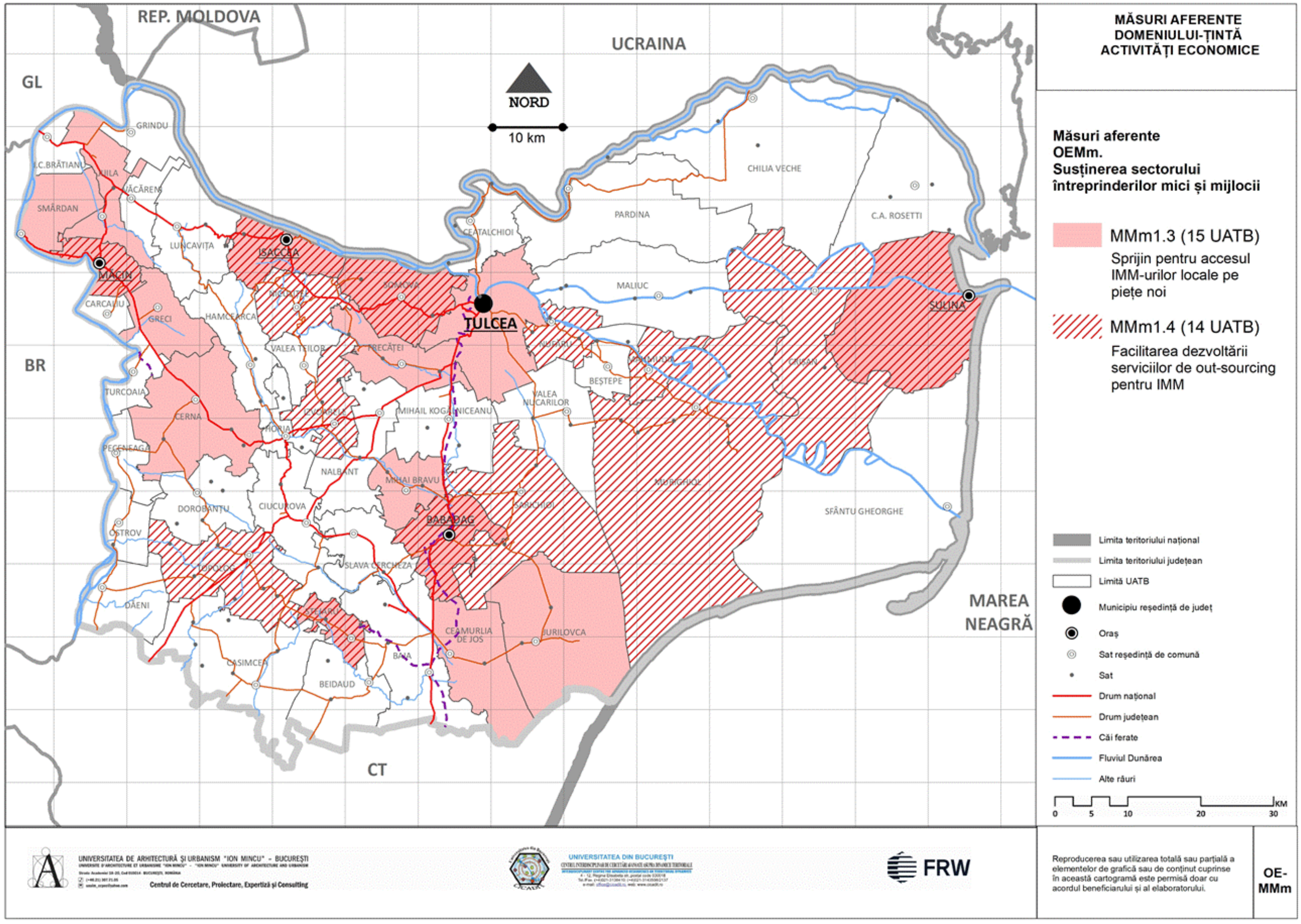
Cartograma nr. 72: Măsuri aferente domeniului țintă Structura activităților economice – sectorul terțiar (comerț) - SE-Tc

Cartograma nr. 73: Măsuri aferente domeniului țintă Structura activităților economice – sectorul terțiar (servicii) – SE-Ts1

Cartograma nr. 74: Măsuri aferente domeniului țintă Structura activităților economice – sectorul terțiar (servicii) - SE-Ts2

Cartograma nr. 75: Măsuri aferente domeniului țintă Structura activităților economice – sectorul IMM – SE-TMm